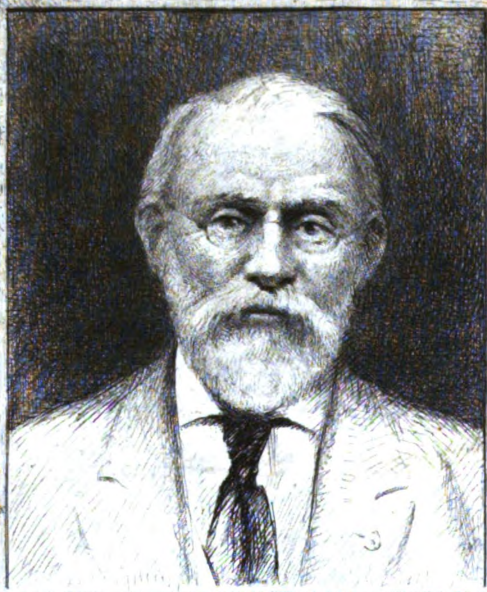

NEDERLANDSCH GEDENKBOEK

OF

EUROPISCHE

MERCURIUS,

EERSTE DEEL

Van 't Jaar 1744.

VERKLARING

VAN DE

TYTELPLAAT,

Van 't Jaar 1744.

DE *Heraut* van den Franſchen Koning
Verkondigt d'Oorlog, en men ziet
Dat *Engeland*, by deez' vertoning,
Ook Declareert, in het verſchiet,
Wie dat de Schuld hier is te geven.
De *Heraut* van de Koningin
Van *Hongaryen* toond, daar neven,
Dat zy geen Oorlog had in 't zin,
Als maar beloften en *Tractaten*,
By *Vrankryk* bleven in hun kragt.
De *Vrede* heeft *Europ'* verlaten;
Hoewel de *Leeuw*, gewapend, tracht
Deez' onruſt weer tot ſtand te brengen.
De Oorlogstuigen toonen klaar,
Hoe 't woedend Vuur en 't bloed te plengen
Steld Steên en Landen in Gevaar;
Terwyl de Vloten op de Baaren
Elkaar te keer gaan met geweld.
Wat zal men verder hier verklaaren?
't Is alles in *Euroop'* ontſtelt.

t' Amsterdam by de Erven van J. RATELBAND en Compagnie.

NEDERLANDSCH GEDENKBOEK
OF
EUROPISCHE MERCURIUS,

Berichtende

De Geſtelteniſſen der Zaken van Staat en Oorloch, in alle Heerſchappyen en Landſchappen van

EUROPA

BENEVENS D'AANGRENZENDE GEWESTEN.

Verzien met alle Placaten, Edicten, Manifeſten, Aanſpraken, Brieven, en andere autentique Stukken, van den tegenwoordigen tyd.

Hiſtoriſch beſchreven door A. L.

LV[ste] Stuk. Eerſte Deel.

VERVATTENDE

DE ZES EERTSTE MAANDEN van't Jaar 1744.

Verſierd met kopere Platen.

t'AMSTERDAM,

By d'Erven van J. RATELBAND en Compagnie, op den hoek van de Kalver-Straat en den Dam. 1744.

BEKENTMAKINGE.

By de Drukkers dezes is tot gebruik van den Lezer dezer Mercurius; en anderen Nouvellet, gedrukt en te bekomen.

Kleine en beknopte ATLAS, of Toneel des Oorlochs in Europa, begrypende meer als tweehonderd accurate Kaarten en Plans of Afbeeldingen der voornaamste Sterke Vestingen in Duitschland, Vrankryk, Spanjen, Portugal, Groot-Brittannien, Polen, Zweden, Denemarken, Moscovien, Marokko, de XVII. Nederlandsche Provincien, Italien en Savoyen, vermeerdert met een nieuwe Kaart van Belgrado tot Constantinopolen en d'Oevers van de Zwarte Zee tot Azof enz. Benevens d'Afbeeldzels der Koningen van Vrankryk, de Hertogen van Braband, de Graven van Vlaanderen, en de Graven van Holland. Mitsgaders d'Aftekeningen van de voornaamste Veld- en Zeeslagen, verscheide Lusthuizen, Vuurwerken, enz. Zynde voor aan 't Werk, tot nut van den Lezer, gevoegt eene korte Methode tot begryp der Geographie, kost 15 gulden ingebonden en afgezet.

Item, het GEOGRAFISCH TONEEL of 41 uitgezogte *Kaarten*, tot gemak der Officieren, Reizigers en Liefhebbers, begrypende alle Generale Kaarten van de *Werelt*, met de byzondere *Plaatsen* daar den Oorloch in EUROPA en elders gevoerd word, en de *Plans* der *Forten* die meest aan de tegenwoordige revolutien onderworpen zyn, vermeerdert met verscheide nieuwe Kaarten, van de Gewesten, thans in Oorloch zynde, kost 65 stuivers ingebonden en afgezet.

NEDERLANDSCH GEDENKBOEK OF EUROPISCHE MERCURIUS,

Behelzende De voornaamste Zaken van Staat en Oorloch, voorgevallen in alle de Koningryken, en Heerschappyen van Europa; benevens eenige meldenswaardige Tydingen uit verscheide andere Delen der Werelt.

VYF-EN-VYFTIGSTE-STUK.

EERSTE DEEL.

'T WAS wel eer een *Leer- of Grondregel* van den Florentynschen *Machiavel*; *Dat een Vorst niet langer zyn* WOORD *en* TROU *behoefde te houden, dan het met zyne Belangens over een quam.* Een allerschandelykste *Regel* voor een Vorst of Staat! Om dat hy alle *Banden van eerlykheit* eerst moet verbreken; zich daar door verheffen boven de *Godlyke, Civile* en *Natuur-wetten;* mitsgaders een Vyand van 't eenigste steunzel der Menschelyke zamenlevinge worden, zal dit zyn *Sistema* stand grypen.

Niet tegenstaande dat, ziet men nochtans dat 'er zodanigen gevonden worden, welke dien AFGODT beminnen en aanbidden; wanneer 'er gelegenheit voorkomt zynen hulpe nodig te hebben.

Evenwel, onze oogen slaande na 't BRITTANNISCHE RYK, zo heeft men in den voorleden jare byzonderlyk gezien, dat de TROU en 't onderhouden der VERBONDEN aldaar ten Throne zyn verheft geworden: Niet tegenstaande dat dien Heldhaftige Koning, buiten des Ryks considerabile subsidien, noch zyn; noch zyns Zoons Bloed; den Hertoch van *Cumberland*, in de Bataille by *Dettingen* heeft gespaard, maar in de Waagschaal stelde: Alleen ter nakominge der *Tractaten*, met betrekkinge tot de Koningin van *Hongaryen* en *Bohemen*, in 't guaranderen der *Pragmatique Sanctie*, aangegaan.

't FRANSCHE HOF, heeft nopens die *Erf-opvolging* een ander *Sistema* genomen, alhoewel het nochtans wil behouden de Hertochdommen van *Lotharingen* en *Bar*, als een *Equivalent*, voor de Guarantie zelf, daar aan gecedeert. Maar wat zyn 'er de Vruchten van geweest? Dat na 't verlies van *Praag*, d'opgevolgde Bataille van *Dettingen* voornoemd, en andere merkelyke verliezen, 't zelve genoodzaakt is geworden, ja; door *Krygslisten*, zyne Troupen, met verhaasting, uit *Bohemen* en *Beyeren* te doen retireren, na dat 'er *Duizenden*, door *'t Zwaard*, *Vuur* en *gebrek* aan *Levens-onderhoud* zyn omgekomen; andere Gevangen; en verscheide *Millioenen Livres* ter verarminge van dat Ryk, nodeloos verspilt waren. Midlerwyl is gevolgt de disgratieering der Marschalken *de Bel-Isle*, *Maillebois* en *Broglio*, om dat zy in hunne PROJECTEN niet hebben mogen TRIUMPHEREN, in weerwil van de VOORZIENIGHEIT, die 't anders bestuurt hadde.

Dat Hof heeft ook geen zwarigheit gemaakt, om de *Tractaten*, rakende de Vestingwerken van *Duinkerken* en *Hunningen*, in 't *Marquisaat Eiland*, in de Wind te slaan; en wat het noch doen zal, moet de tyd ons leren.

SPANJEN, den Oorloch tegen 't Britsche Ryk vervolgende, blyft de Koning by zyn voornemen om *Lombardyen*, voor zynen Zoon *Don Philip* te conquesteren, en een *vierde Monarchie*, was 't doenlyk, in 't Huis van *Bourbon* op te rechten: Maar is daar zo na ingeavanceert, als Hy in 't laatste van den jare 1742 geweest was. Boven en behalven 't grote verlies by *Château-Dauphin* tegen de *Piemontezen*, en de Veldslag by *Campo Santo* door *d'Oostenrykers* behaalt.

ROMEN, zich houdende by de Neutraliteit, zyn zyne Staten, door 't Spaansche Leger, geweldig gedrukt; en of het daar tegen heeft *geroepen* ende *geschreeuwt* om *verlossing*, daar is geen *gehoor* geweest: De *Ban-bliksem-stralen* van *Gregorius* VII. en *A-*

lexan-

lexander VI. zyn in de duisternisse bedolven, en *Patientia* is zyn eenigste middel van *vertroostinge* geweest.

SARDAIGNE in een *Verbond* met Hare Hongarische Majesteit getreden zynde, hebben, met zyne Britsche Majesteit, een nader *Of- en Defensif Traktaat* te *Worms* gesloten; 't welk een groot misnoegen aan 't Keizerlyke en 't Fransche Hof heeft verwekt gehadt. Niet te min, heeft zyne Sardinische Majesteit, wat aanbiedingen door *Vrankryk* en *Spanjen* aan Hem gedaan zyn, om die *Alliantie* te verbreken, Heilig zyn WOORD ende gegeven TROU gehouden, zelfs met sacrificeeringe zyner Landen, om met 'er daad aan 't gecontracteerde te konnen voldoen.

't DUITSCHE RYK, noch zonder *Hoofd*, wierd evenwel door *'t verkorene Hoofd* op allerlei wyze *ontrust*, ten einde aan zyne *Geheime-verbonds-handelinge* met *Vrankryk* aangegaan, te konnen voldoen: Maar is zelfs daar door niet in *rust* geraakt; Volgens 't bekende spreekwoord; *Die een ander jaagt, staat zelf niet stil.* Want wederom te *Munchen*, zyn Hof-Stadt in *Beyeren*, gearriveert, en met veel Blydschap zyner Onderdanen ontfangen zynde, wordt andermaal geperst om 't zelve wederom te verlaten, na *Augsburg* te retireren, en 't daar ook niet veilig vindende, weder te retourneren na zyne oude Verblyf-plaats te *Frankfort*, daar dat Hof thans noch resideert.

Inmiddels zyn de Wapenen van die Doorluchtige en Heldhaftige Koninginne van *Hongaryen* en *Bohemen*, zo *Zicht-* en *Tastbaar* door den *Hemel gezegend* geworden, dat men geen eenen *Franschman*, dan *dood* of *gevangen*, in hare Ryken vind. Ja meerder! dat zy geheel *Beyeren* overwonnen en tot *Tributinarissen* van haren Kroon gemaakt heeft ende noch houdt.

In welken tusschen tyd, Zy heeft getracht den *Stoel des Oorlochs* in den *Elzas*, en dus in *Vrankryk* over te brengen; doch is die Expeditie, in 't passeren des *Rhyns*, Haar voor dat maal mislukt.

PRUISSEN, is blyven volharden in de *Neutraliteit*, en 't nakomen van 't *Breslausche Traktaat*; ende heeft dus getoond, dat de TROU 't grootste *Sieraad* is, dat in een Vorst gevonden werden kan.

ZWEDEN, in den Oorloch tegen *Rusland* ondervonden hebbende, wat het is zyn GELUK door FRANSCHE PROJECTEN te zoeken, heeft zich met Hare Rus-Keizerlyke Majesteit vergeleken, in het treffen der Vrede *t'Abo.*

Door de Verkiezing van deszelfs *Throon-Opvolger* en 't geen daar aan dependeerde, scheen dat Ryk met DEENMARKEN in Vuur en Vlam te geraken; Maar door Bemiddeling van *Groot-Brittannien* en de *Vereenigde Nederlanden* is 't Zwaard noch in de Schede gebleven, en, na allen schyn, daar wel in blyven zal.

RUSLAND, in Vrede zynde, word inwendig door eene Conspiratie tegen de Keizerin gedreigt: Doch gelukkig ontdekt zynde, zyn d'Autheurs, niet na verdienste, maar met gratie gestraft.

TURKEYEN, in eene wankelende staat met den *Schach Nadir* blyvende, behoudt nochtans, wat aanzoek door *Vrankryk* gedaan, om *'t Verbond* met Hare Hongarische Majesteit te verbreken, zyn WOORD en TROU, in 't nakomen der Traktaten.

NEDERLANDEN, wiens *Hoge Regeerders*, 't voetspoor van der zelver *Voorgangeren* navolgende, aanmerken de TROU in 't nakomen der VERBONDEN, als de GROOTSTE HEERLYKHEIT van hunne allezintse roemwaardige Regeringe: Daarom hebben, niet tegenstaande alle *Vleyingen* en *Dreigementen* van 't *Fransche Hof*, hunne Auxiliaire Troupen, boven andere bystanden, aan Hare Hongarische Majesteit, na den *Rhyn* gezonden: Betonende, dat noch *Beloften*; noch *Vrees*; hunne *Luister* en *Sieraad* hebben konnen bezwalken, maar dat d'EERLYKHEIT althoos ten richtsnoer hebben.

De generale toestand van EUROPA komt ons weinig schynbaarheit op te geven, in eenen te verwachten *algemene Vrede*: Nochtans doet het alle de zodanigen dat van Herten wenschen, die meer *'t Onnozele Bloed* van duizenden der Zielen, en *'t verderf der Landen* achten, dan d'YDELE GLORIE van Arbitraire en Heerszuchtige Mogendheden, die noch wanen *eene vyfde algemene Monarchie* te zullen oprechten.

JANUARY.

GROOT-BRITTANNIEN.

OM den afgebroken draad, in de Verrichtingen van 't Parlement, weder aan een knopen, zo hebben wy in 't laatstvoorgaande Deel gezien: Dat in 't Hoger- en Lager-Huis wierd voorgeslagen, om zich t'ontdoen van in den Britschen dienst staande 16000 Man Hanoversche Troupen, en dat het zelve by meerderheit van stemmen in die beide Huizen was verworpen: Zo hebben 25 Lords, tegens die verwerping van dat voorstel, zedert een Protest in 't Hogerhuis doen aantekenen, luidende:

I. Ter oorzaak dat wy begrypen, dat de Redenen, in de Voorslag bygebraght, niet alleen dezelve rechtvaardigen, maar ze ook vorderen als een bequame en noodzakelyke oeffening der aanklevende Rechten van dit Huis om de Kroon t'adviseren: En wy zyn overtuigt, dat zulke Jalousien en heviigheden tusschen de Troupen van *Groot-Brittannien* en die van *Hanover* ontstaan zyn, en continueren zullen, dat zy niet langer te zamen konnen ageren zonder blykbaar gevaar van d'allerverderflykste en dodelykste gevolgen.

II. Ter oorzaak dat deze onze overtuiging is op een zeer publicque en algemene kundigheit gegrond, eerst uit d'Armée buiten 's Lands overgebraght, daar na buiten deurs bevestigt door 't eenparig en over een komend verhaal van alle d'Officieren die van daar gekomen zyn, en nu niet tegengesproken door eenige van d'Edele Lords, die d'Eer hadden in de laatste Veldtocht te dienen; en die, als men zich op hen beriep, om de waarheit van deze Propositie, wyl ze in omvrage gelegt wierd, getuigenis te geven, stilzwegen, vrezen wy, dat zulks tot een bewys van de waarheit der aangehaalde feiten strekt.

III. Ter oorzaak dat een Leger in zich zelfs verdeelt op zulk een wyze als het onze zekerlyk zal zyn, indien de 16000 *Hanoversche* steets een gedeelte daar van continueren uit te maken, geen sterkte kan geven aan wat Geallieerden wy mogen hebben, noch schrik onze Vyanden aanjagen, doch moet grootelyks verhinderen, en 't succes van eenige Operatie of dienst waar in 't gebruikt kan worden, waarschynlyk omverre stoten.

IV. Ter oorzaak dat d'onverdraagbaarheit der *Britsche* en *Hanoversche*

1744. *sche* Troupen aan geheel *Europa* bekend geworden zynde, niets krach-
January. tiger de Koningin van *Hongaryen* en den Koning van *Sardinien* kan aanzetten, om onze Alliantie te verlaten, en een separate Vrede voor zich zelven te maken, alzo zy zouden bevinden, dat in plaats van een wezendlyke en krachtdadige Onderfteuning, wy geresolveert zyn 't alleen de naam van Leger te geven, 't welk om bovengemelde Redenen hen verzekert deed zyn, niet in eenig Plan voor hun dienst of ten besten der gemene Zaak te konnen medewerken.

V. Ter oorzaak dat wy bevatten, dat het noodzakelyk ware, 'er geen zwarigheit zoude zyn, de *Hanoversche* Troupen met 16000 andere te remplaceren, ten minsten al zo goed en goed koop, en niet dezelve of eenige andere objectien onderhevig, van andere Staten, dewelke zeer gewillig zouden zyn met ons zulk een verding te treffen. Wy begrypen zal, dat dit getal zonder eenig gevaar meerendeels kan worden gesuppleert door onze Nationale Troupen nu in *Groot-Brittannien*, en die 'er steets meer tot Bescherming van 't Koningryk binnen 's Lands blyven, als ooit hier in eenigen tyd van den laatsten Oorloch gehouden zyn. En wy konnen gene goede Reden in onze tegenwoordige belaste en uitgeputte Staat bemerken, om een getal van Nationale Troupen nutloos t'huis te houden, en ter zelver tyd zo een aanzienlyk getal van nutloze Huurlingen buiten 't Lands te betalen.

VI. Ter oorzaak dat de gewilligheit der *Staten Generaal van de Vereenigde Provintien*, of van eenige andere Mogendheit in *Europa* om in een nauwer conjunctie met ons te treden, in deze netelachtige tyd voornamentlyk moet afhangen van 't denkbeeld dat zy van den staat der Natie binnen 's Lands zullen hebben, byzonderlyk ten opzichte van meerder of minder trap van eendragt en harmonie, dewelke 'er tusschen zyne Majesteit en zyn Volk in deze zyne Koninglyke Heerschappyen zal schynen te zyn. En 't is in geheel *Europa* bekend, hoe veel twist en ongenoegen 't nemen van deze 16000 *Hanoversche* in *Britsche Soldy*, beneffens de menigvuldige ongelukkige en dodende omstandigheden, dewelke op die Maatregelen gevolgt zyn, in dit Koningryk alom heeft verwekt, en hoe veel reden 'er is, een aanwasch van dat ongenoegen te vrezen, indien 't de vastgestelde Maatregel van Regering zou zyn, zulk een hatelyke last op de Natie, niet alleen zonder eenig voordeel, maar ook met het zichtbaarste gevaar voor den dienst buiten 's Lands, te continueren.

VII. Ter oorzaak, dat wy begrypen 't al zo zeer de plicht te zyn, als 't Recht is der *Pairs* van dit Koningryk, dewelke erfelyke Raden des Konings en Bemiddelaars tusschen de Kroon en 't Volk zyn, om by tyds tusschen te komen met hun Advys tegen zulke Maatregelen, die wy na onze meningen schatten voor de private

oog-

oogmerken van een particulier Volk alleen te zyn, en openbaarlyk strekken, om de liefde der Natie in 't algemeen van deze Koninglyke Familie te vervreemden, dewelke wy altoos met oprechte Engelsche Harten zullen ondersteunen, en met zulke Raadgevingen als wy in onze Gewissens denken 't meest tot hunne Glorie te strekken, en om d'Eer en Waardigheit der *Britsche Kroon*, aan welke wy alleen onze getrouwigheit verschuldigt zyn, te handhaven en te bewaren. 1744. *January.*

VIII. Ter oorzaak, dat wy weten, dat 'er partydigheden zyn geheel onscheidbaar van de menschelyke Natuur, en onschuldig in zich zelven, wanneer alleenlyk binnen d'eige Palen gehandelt word, dewelke tegenwoordig een zeer schadelyke Invloed moeten hebben, zo zy aangemoedigt worden, zich met de Zaken van deze Natie te vermengen, 't zy in den Raad of in 't Campement, en wy verachten en verfoeijen uit grond onzer herten die zeer lafhertige en criminele Vleiery, dewelke zulke Partydigheden tot nadeel der Nationale Eer en Belang van ons Vaderland ontsteekt: Wy achten het derhalven noodzakelyk te zyn, deze onze Redenen tegen het verder continueeren van deze Huurlingen, dewelke voor eene Veldtocht alleen deze Natie by de 700000 P. Sterling hebben gekost, en die, zo 't ons gebleken is, by verscheide gelegenheden aan de *Britsche Ordres* ongehoorzaam geweest zyn, en ten eenemaal met *Britsche Troupen* onverdraagbaar, te doen aantekenen, op dat, zo als onze Stemming ons (zo wy hopen) in de tegenwoordige Eeu heeft doen aanzien, men onze Namen in de Boeken tot de laatste *Engelanders* mag overbrengen. Was Getekend:

Marlborough, Talbot, Chesterfield, Bridgwater, Coventry, Shafbury, Abingdon, Danbigh, Stanhope, Sandwich, Bedford, Huntingdon, Ailesbury, en Elgin, Haversham, Thenet, Masham, Hereford, Litchfield, Westmorland, Northampton, Foley, Gower, Mansel en Beaufort.

Na dat dit Protest geregistereert was, hebben de Lords een Request van den Hertoch van *Beaufort* gelezen, waar by dezelve verlof verzoekt, om een Bill in te brengen nopens het scheiden van zyn Huwlyk met Madame *Francisca Scudamore*, en hem te machtigen om te hertrouwen; alzo hem dit verzoek toegestaan wierd, is deze Bill, die bereids gereed was, kort daar na overhandigt en voor d'eerstemaal gelezen, hebbende zich 't Huis geadjourneert.

Den 25. Passato overhandigde de Heer *Francis Fane* aan de Gemeentens in gevolge derzelver bevel een Bill, om een gedeelte van de Subsidie ten dienste van 't Jaar 1744 door een Tax op alle

1744. January. Landeryen, Ampten &c. te ligten en aan den Koning toe te staan; die Bill wierd toen voor d'eerstemaal gelezen en kort daar na zonder eenige tegenspraak bevolen, dat 'er verlof zou gegeven worden, om een Bill in te brengen nopens het spoediger en krachtdadiger bemannen van zyne Majesteits Vloot, en dat die Bill door den Vice-Admiraal *Vernon* nevens de Heren *John Philips* en *Sydenham* zou gereed gemaakt en in gebraght worden; waar na de Gemeentens besloten nader in Committé van 't gehele Huis verders de Subsidien t'overwegen. Den 26. is de voornoemde Land Tax-Bill voor de tweedemaal gelezen, en op den 27. aan een Committé van 't gehele Huis gestelt; kort daar na is door eenige Leden voorgeslagen en in omvraag gebraght: *dat men den Koning by Addres zou verzoeken, dat het zyne Majesteit moeht behagen deze Natie verders niet te verplichten, om ten dienste der Koninginne van* Hongaryen *te Land te dienen, ten ware men alvorens eene Alliantie met* de Staten Generaal der Vereenigde Provintien *nevens 't onderschragen van zodanige maatregelen en ten opzichte van de proportie der Macht en Kosten, gelyk als in den laatsten Oorloch, gemaakt had*, maar deze Voorslag is met 209 tegen 132 Stemmen verworpen. Voorts is de gemelde Land-Tax-Bill in Committé van 't gehele Huis overwogen, wanneer daar in eenige veranderingen zyn gemaakt, met bevel, om des anderendaags van dezelve verslag te doen.

De Gemeentens hebben die gemaakte verandering, behalven een die verworpen wierd, goedgekeurd, en den 28. de Bill nopens het spoediger bemannen van de Vloot voor d'eerstemaal gelezen, en vervolgens eenige veranderingen in d'Armen-Bill gemaakt, zynde die veranderingen den 31. goedgekeurt en bevolen die Bill in 't net te stellen.

Den 2. dezer begaf zich de Koning na 't Hogerhuis en heeft aldaar de Land-Tax-Bill goedgekeurd. Voorts heeft dat Huis zich geadjourneert tot den 21. dezer N. St. De Heer *Baker*, Gedeputeerde Secretaris van Oorloch, heeft aan de Gemeentens, in gevolge hun Addres aan den Koning, overhandigt eene Begroting van de Guardes, Guarnizoenen, en verdere Landmacht; eene van de Kosten der tien Regimenten ter Zee, en eene wegens de Macht van zyne Majesteit in *Vlaanderen*, alle voor 't Jaar 1744; en ver-

volg-

volgens is de Subsidie-Zaak nevens 't onderzoek der middelen om dien Onderstand te ligten voor drie weken uitgestelt. 1744. January.

Den 20. heeft de Cancelier van den *Exchequer* aan de Gemeentens, en de Lord *Carteret* aan de Lords, op bevel des Konings, overhandigt de Copie van zyne Majesteits Ratificatie van het Tractaat den 13. *September* N. St. te *Worms* gesloten, als mede de vertaling van het Tractaat zelfs, en na dat de beide Huizen de Titels van 't zelve gelezen hadden, wierd bevolen, dat men het op de Tafel zou laten leggen, om door de Leden te konnen nagezien worden. Op dien 21. is in 't Hogerhuis de Bill nopens het scheiden van 't gemelde Huwlyk, en om dien Heer te machtigen om te hertrouwen, voor de twede maal gelezen, hebbende de Lords d'Advocaten voor die Bill gehoord, dewyl 'er niet een was, welke tegen deselve iets wilde inbrengen; Na dat derhalven d'eerste Advocaat voor die Bill onder Eede hadde bekrachtigt, dat die scheiding plaats moest hebben, wegens Overspel, door die Dame met den Lord *Talbot* gepleegt, 't welk door de geboorte van een Dochter is bewaarheit, als mede dat die Hertoch van dien tyd af deze zyne Gemalin niet hadde bekend &c., is die Bill aan een Committé van 't gehele Huis gestelt.

Den 22. hebben de Gemeentens in een groot Committé besloten, dat tot het goed maken der kosten van 21353 Man *effectif*, welke men gedurende dit Jaar in *Vlaanderen* zal gebruiken, 634344 Pond. Sterlings, 11 Sch. en 7 Pens zullen worden toegestaan: Vervolgens is voorgeslagen en in omvraag gebraght, of men den tegenwoordigen President niet zou doen afgaan, doch deze Voorslag is na hevige Debatten met 277 tegen 165 Stemmen verworpen, en ter zelver tyd zyn door 't voornoemde Committé de volgende Resolutien genomen, dat het getal der Landmacht voor de Guardes en Guarnizoenen &c., daar onder begrepen 1815 Invalides, uit 19028 Man *effectif* zal bestaan, en dat tot derzelver bekostiging 561794 P. St. 5 Schell. 5½ P. zal worden toegestaan, als mede dat de 11580 Mariniers, in 't voorgaande Jaar gebruikt, ook gedurende dit Jaar in dienst gehouden; en voor dezelve 206806 P. St 10 Sch. betaald zullen worden; waar na zich 't Committé geadjourneert heeft, hebbende de Heer *Fane* den 23. van deze Resolutien aan de Gemeentens verslag gedaan, die dezelve gelezen en goed-

1744. *January.* gekeurd hebben. Den 24. hebben de Lords de Bill nopens het scheiden van 't voornoemde Huwlyk als mede om dien Hertoch te machtigen om te hertrouwen, voor de derde maal gelezen, gepasseert, en aan de Gemeentens gezonden, die dezelve voor d'eerstemaal gelezen, en vervolgens in Committé over de middelen en wegen aangaande het ligten der Subsidien besloten hebben, dat de Rechten, welke op de Mout- Cyder- en Pere-Drank tot den 24. *Juny* 1744 O. St. zyn gelegt, noch voor een Jaar gecontinueert zouden worden, en dat het Committé de verdere middelen en wegen in overweging zal nemen, waar na de Gemeentens, en de Lords tot nadere byeenkomst gescheiden zyn.

Wat de Verrichtingen van 't Iersche Parlement aangaat; zo was het den 28. Passato, dat d'Onder-Koning zich met de gewone Plechtigheit na 't Hogerhuis begaf, en de Gemeentens daar ook ontboden zynde, gaf hy de Koninglyke toestemming tot de volgende Bills; naamlyk een Acte, om aan zyne Majesteit verder toe te staan den Impost op Bier, Aal, gebrande Wateren, Wyn, Tabak, Huiden en andere Goederen en Koopmanschappen, daar in vermeld; een Acte, om aan zyne Majesteit een verder Impost toe te staan op Wyn, Zyde, Hop, Porcelein, Verlakt-goed, als mede een Tax van vier schellingen 't pond op alle Salarissen, Profyten, enz. als mede tot een Acte tot verder aanmoediging der Manufacturen van Hennip en Vlas. Wanneer de twee eerste Bills gepresenteert wierden, deed de Spreker van 't Huis der Gemeentens de volgende Aanspraak aan den Onder-Koning:

Met believen van uwe Genade,

HEt is met het grootste vermaak, dat ik in gehoorzaamheit aan de bevelen der Gemeentens; uwe Genade opwacht met twee Bills der Onderstanden, door dezelve aan zyne Majesteit ingewilligt, over dewelken zy zich met d'uiterste blymoedigheit, eendrachtigheit en spoed verstaan hebben.

Wy zyn zo hertelyk aangedaan over de Zegeningen, die wy onder zyne Majesteits zeer gelukkige roemruchtige Regering genieten, over deszelfs bestendige vaderlyke zorge voor den Godsdienst en Vryheden van zyn Volk, en over zyne onvermoeide Pogingen, om beide te bewaren, door de handhaving van de Balans van Macht in *Europa*, ter ondersteuninge van dewelke hy laatst zyn dierbaar Leven

ven aan zulke grote nakende gevaren heeft gelieven bloot te ftellen, dat wy 't altyd voor ons oprechtfte belang zullen achten, zo wel als voor onze onvermydelyke fchuldplichtigheit, om zo als wy fteets hebben gedaan, zyne Majefteits Perfoon en Regering op d'onwrikbaarfte ieverigfte wyze toegedaan te blyven. 1744. *January.*

Mylord, de lange ondervinding, die wy gehad hebben van uwe goedheit, voorzichtigheit en pryswaardige fpaarzaamheit met betrekking tot het Gemeen, heeft u by ons zeer bemint gemaakt, en uwe bekende oprechtigheit laat geen plaats over te twyfelen, of gy zult na uwe te rugkomft by den Koning, door een billyk getrou raport, 't goed gevoelen vermeerderen, 't welk wy hopen, dat zyne Majefteit altyd gehad heeft van d'ongeveinsde fchuldplichtigheit en genegenheit van zyne zeer getrouwe dankbare Onderdanen, de Gemeentens van *Ierland.*

De Gemeetens na hun Huis gekeert zynde, befloten met eenparigheit van ftemmen, den Heer *Henry Boyle*, hunnen Spreker, te danken voor d'Aanfpraak, door hem voor de Balie van 't Huis der Pairs gedaan, en dat hy zoude verzocht worden, dezelve te laten drukken.

Wederkerende, na *Londen*; zo is in een der Raadtsvergaderingen, welke te *St. James* in 't midden dezer maand gehouden is, door een der Leden, een Brief, welke hy van *Parys* hadde ontfangen, aan die Vergadering overgehandigt, zynde dezelve in fubftantie als volgt:

't Is meer dan zeker, dat te *St. Malo* een Compagnie is opgerecht,* om Koophandel na de *Zuid-Zèe* te dryven, en daar door de gehefe Spaanfche Commercie voor zich te verkrygen: Ook is waar, dat die Compagnie uit de voornaamfte Kooplieden van *St. Malo* voornoemd als mede van deze *Stadt* en *Lyon* beftaat, en door den Koning van *Spanjen* goedgekeurd, en met zeer voordelige Privilegien begiftigt is: Derhalven is noch maar deze Vraag overig, of de Koning onze Souverein zelfs zyne toeftemming tot die opgerechte Compagnie wel zal willen geven; en waarlyk daar zullen er weinige zyn, die daar aan twyfelen, in aanmerking van 't grote voordeel, 't welk door dien Koophandel aan dit Koningryk zal te beurt vallen. Dit niet tegenftaande word verzekerd, dat zyne Allercriftelyk-

* Zie 't laatft voorgaande *Deel*, *pag.* 237, en 't geen onder de volgende Titel van *Vrankryk* ftaat gebraght te worden.

1744. Jaunary.

lykste Majesteit door den laatsten Courier aan den Koning van *Spanjen* verzocht heeft, dat zyne Catholyke Majesteit niet wilde qualyk nemen, dat de Koning zyne toestemming nopens het oprechten van die Compagnie tot in de voornoemde maand *April* moet uitstellen, alzo dit een Stap was, waar omtrent de beide Kronen geen positif besluit dienden te nemen, dan na dat alle hope tot de herstelling van den Vrede verydeld zou wezen, als wanneer dezelve dit Besluit met vereenigde Macht zouden werkstellig maken, 't geen by de herstelling van den Vrede niet gevoeglyk zou konnen geschieden enz.: Velen zyn nochtans van gedachten, dat, alhoewel 't tot een openbaren Oorloch tusschen deze Kroon en *Groot-Brittannien* mocht uitbarsten, de voornoemde Compagnie van *St. Malo* in aanmerking van d'onzekerheit van een diergelyke oprechting en 't mistrouwen in den Koophandel geen stand zal grypen; zelfs zeggen zommigen, dat die Compagnie bereits tot in 't aanstaande Jaar is opgeschort, en dat in dien tusschen tyd slechts aan eenige Schepen zal worden toegestaan in de Spaansche West-Indiën Koophandel te dryven, mits dat voor ieder Schip honderd duizend Piasters aan de Spaansche Kroon betaald werde &c. Ondertusschen kan ik UE verzekeren, dat de Fransche Kroon op verre na niet in staat is om alle de grote Projecten, met dewelke zy zedert eenigen tyd d'overige Koophandel dryvende Natien gedreigd heeft, ter uitvoer te brengen: want deszelfs Finantien zyn zeer uitgeput, en de jonge Karels, bequaam om de Wapenen te dragen, merkelyk verminderd. *Tot slot moet ik UE noch mededelen*: Dat de Keizer nevens den Koning van *Spanjen* en dit Hof in 't kort aan d'overige Mogendheden van *Europa* een Plan van Bevrediging, 't welk deze drie Hoven, met voornemen om hun besluit door kracht der Wapenen door te dringen, onderling hebben ontworpen, zullen doen overhandigen; maar na myn gedachten, zal een diergelyk Plan 't zekerste en kortste middel wezen, om een algemenen Oorloch t'ontsteken. Voor 't overige hoord men zo wel aan 't Hof als in deze Stadt niets anders spreken, als van de bystere Oorlochs-toebereidzelen, dewelke door dit gehele Ryk zo ter Zee- als te Land voor den aanstaanden Zomer worden gemaakt; waar by gevoegd word, dat de Koning den Veldtocht in Persoon zal by wonen, om de *Subordinatie* of Afhankelykheit onder d'Opper-Officieren, waar door de goede Tucht en order in de Legers moet onderhouden worden, en aan welker gebrek de slechte uitslag der vorige Campagnes word toegeschreven, te herstellen: Doch vele van onze Politiquen, en wel Hovelingen van hogen onderdom, zyn van gevoelen, dat deze grote denkbeelden, waar door men d'In- en Opgezetenen van dit Ryk zoekt te troosten, by

By 't naderen van de Lente merkelyk zullen verminderen, en dat men dezelve met geen ander oogmerk in 't Publicq verspreid, als om by de Tegen-Party vrees te verwekken, en daar door voordeliger Conditien by 't maken van een algemene Vrede te verkrygen &c. 1744. *January.*

Alzo d'Afstand van *Final*, ten behoeven van den Koning van *Sardinien*, by het Tractaat van *Worms* is toegestaan, zo heeft de Minister van de Republicq *Genua* den 20. eene breedvoerige Memorie aan den Hertoch van *Newcastle* overhandigt, waar in beweerd word: „ Dat men aan die Republicq 't Marquisaat *Final* „ niet kan afnemen, alzo 't zelve met toestemming van 't Duitsche „ Ryk gekocht, en door alle Mogendheden van *Europa* aan de „ Genuezen geguarandeert is; dat derhalven zyne Meesters in „ d'oprechtheit der oogmerken van zyne Groot-Brittannische Ma- „ jesteit hun vertrouwen stellende, zich verzekerd houden, dat „ de Koning zyne toestemming tot het Articul in 't Tractaat van „ *Worms*, rakende den Afstand van 't gemelde Marquisaat ten „ voordele des Konings van *Sardinien*, heeft gegeven, om dat „ men mogelyk aan zyne Majesteit gezegt heeft, dat de Rechten „ van de Republicq op dat Marquisaat gerevindiceerd konden wor- „ den &c.; dat derhalven de Republicq zich vleid, dat zyne Ma- „ jesteit den Koning van *Sardinien* niet, als voor zo verre de ver- „ krege Rechten van zyne Sardinische Majesteit zulks konnen toe- „ staan, ondersteunen zal, om dat het Articul van 't voornoem- „ de Tractaat dien Afstand tegen de natuur van 't Recht der Re- „ publicq behelst, te weten; *dat de Koning van* Sardinien *ten op-* „ *zichte van dit Marquisaat in de Rechten der Koninginne van Honga-* „ *ryen* (die dezelve echter volgens d'eige Verklaring van 't Hof „ van *Wenen* niet heeft) *zou treden* &c.

Op het Drie-Koningen Feest, deed de Koning in de Capelle van *St. James* de gewoonlyke Offerande van drie Beurssen, opgevuld met *Goud*, *Wierook* en *Myrrhen.* Den 12. dezer, zynde na den O. St. Nieuwe-jaars-dag, ontfing de Koning en de Koninglyke Familie de gewonelyke Felicitatien ter dier occasie, en uit het *Christ-Hospitaal* wierden aan zyne Majesteit na gewoonte 40 Discipelen in de Wiskonst gepresenteert, aan dewelke de gewoonlyke Nieuw-jaars-Geschenken gegeven wierden; ook gaf zyne Majesteit de gewoonlyke Gifte van 1000 P. Sterlings, om aan d'Armen van *Westmunster* uitgedeelt te worden.

1744. *January.* Den 13. hebben de Kooplieden, die na *Italien* handelen, aan den Admiraal *Haddock* een *goude Drinkbeker* van grote waarde en met het volgende Opschrift tot geschenk gegeven: *Present van de Kooplieden, welke na* Italien *handel dryven, aan den Heer* NICOLAAS HADDOCK, *Vice-Admiraal van de Blauwe Vlag* en *Commandant* en chef *van zyne Majesteits Vloot in de Middelandsche-Zee van 't Jaar* 1738 *tot* 1742, *tot erkentenis van de grote diensten, welke Hy door 't beschermen van hun Koophandel aan dezelve bewezen heeft.*

Eenen *Lewis*, Thuinier *t'Isleworth*, die zich bekent gemaakt heeft, door allereerst zonder Kacchels de Pynbomen in die luchtstreek tot perfectie te brengen, heeft in 't laatst van *December*, jongstleden d'eere gehad een grote Schotel met Rype Kerssen en Pruimen aan de Prinses van *Wales* te presenteren, die zeer gunstig aangenomen wierden.

't Geval van het laatste getrokken Lot, in de Londensche Loterye, maakt groot gerucht in die Stadt; waar van de zaak dus gelegen was: Op den laatsten Termein van de trekking quam het laatste Nommer 11053 met een Prys uit van 100 Pond, en 't 't laatste Lot zynde, was het daar en boven gerechtigt tot de premie van 1000 Pond, zo als 't dan ook op ordere van de Commissarissen op de gedrukte lyst gestelt wierd. Na dat de Bossen van *'t Stadthuis* na *Whitehall* gebraght en daar geopend waren, wierd een Lot, zynde Nommer 72148 in de Bos A. gevonden, en zynde 't naastgetrokken Lot, na dat alle de Pryzen waren getrokken, zo is 't door de Commissarissen verklaart, gerechtigt te zyn tot de gemelde 1000 Pond, als 't laatst getrokken Lot. Zulks daar de vrage is, welke verklaring der Commissarissen goed is, d'eerste van *'t Stadthuis*, of de twede van *Whitehall*?

Spaansche Schepen door d'Engelschen genomen.

't Oorlochschip *de Prins Fredrik*, gecommandeert door Kapitein *Barnett* heeft den 5. Passato genomen een Spaansch Schip van 130 Ton, genaam *N. S. del Rosario y la Fama*, Kapitein *Pedro da Silva*, met Wyn, Oly, Terwebloem en Yzer, en 31 Man en 12 Passagiers; 't zelve was van *Cadix* na *Carthagena* gedestineert, en is vervolgens te *Plymouth* opgebraght.

Twee Kapers te *Jamaica* uitgerust, hebben een Spaansch Schip genomen, met Geld en Mondbehoeften van *Carthagena* na *de Havana*

na moetende. De Carga of lading word 40000 Pond. Sterlings waardig geschat. 't Oorlochschip *de Kent* heeft by *Porto Rico* genomen 2 Spaansche Barco-longos, geladen met Buspoeder en Kogels. 1744. Januarij.

't Schip van Kapiten *Brooks*, heeft genomen een Spaanschen Kaper van *Majorca*, genaamd *de Santo-Christo Santo'Cruse*, Kapitein *Antonio Potello*, gemonteert met 8 stukken Canon, en 18 Steen-stukken en voerende 100 Man.

In de Baay van *Biscayen* is 't Spaansch Schip de *St. Nicolaas*, van *Bilbao* na de *Canarische Eilanden*, als mede een Sloep met Camelotten &c. van *Cork* na *Lisbon* gaande, genomen, en te *Portsmouth* opgebraght.

Voorts is door een Engelsch Oorlochschip op de hoogte van *Marseille* genomen, Hendrik *Plaat* van *Middelburg*, *Jochem Fred. Bung*, van *Stokholm*, en *Jochem Stender* van *Noordkopping*, te zamen na *Marseille* voornoemd gedestineert, zynde d'eerste met Granen, en de twee laatste met Canon en Yzerwerk geladen geweest.

Engelsche Schepen door de Spaanschen genomen.

Als 't Schip *de Providentie*, Kapitein *Arnold*, van *Terraneuf* na *Livorno* gaande, en is te *Majorca* opgebraght; en 't Schip de *Nazareth*, Kapitein *Bennett* van *Pool* na *Carolina*; als mede 't Schip *the Lovely Mary*, Kapitein *Lamport*, van *Youngbal* na *Port à Port*, en zyn beide te *St. Sebastiaan* opgebraght.

't Schip *de Vernon*, Kapitein *James*, van *Jamaica* na *Londen* is te *Brest* in *Vrankryk* opgebraght; en 't Schip *de Anna*, Kapitein *Robinson*, is by *Gibralter* genomen, maar kort daar na verongelukt.

't Schip *de Charles-Town*, Kapitein *Whitborne*, van *Port à Port* na *Londen* is te *Gallicien* opgebraght. Noch is 't Schip *de Anna Mary*, Kapitein *Walmsley*, van *Jamaica* na *Glasgou* gaande, in de handen der Spanjaarden gevallen.

ALZO dat Ryk, door de Rampen des Oorlochs, overgrote Subsidien en Depenses, zedert den jare 1741 tot heden toe, in zyne Finantien geweldig gekraakt is, zo heeft zyne Majesteit, ter voortzetting van zyne Dessëinen, en ter vermeerdering der zelve, mitsgaders d'Eer van die Kroon te preserveren, goedgevonden te heffen, verscheide importante Schattingen van zyne gebeneficeerde Onderdanen: Zo als die gepubliceert, en den 20. Passato in 't VRANKRYK.

1744. January. Parlement geregiſtreert geworden zyn. Beſtaande; kortlyk, 't eerſte *Edict*.

1. In eene Inhouding en vernietiging der Ampten van de *Provinciale Theſoriers* van de *Bruggen*, *Wegen* en *Kaden*; als mede eene nieuwe Creatie der gemelde Officiën; „ ten einde nieuwe in der „ zelver plaatze te creëeren, met daar aan Gagien te hegten, wel- „ ke veel aanzienlyker en geproportioneert zyn met de Finantien, „ die zy Ons zullen betalen.

2. Eene *Declaratie*, waar by d'Ampten van *Notariſſen*, *Procureurs* en *Deurwaarders* der Koninglyke Jurisdictien erflyk verklaard worden, „ mits betalende de ſommen, waar voor zy aangetekend „ zullen worden in de Rollen, by Onzen Raad t'arreſteren.

3. Een *Edict*, waar by de Finantie en Gagien der Officien van de generale en particuliere *Comptables* (of Rekenſchapgevers van Bewind) van 't Koningryk, en van hunne *Contrarolleurs*, vermeerdert worden. Waar in zyne Majeſteit zegt: „ De tegenwoordige „ tyds-omſtandigheden Ons noodzakende, om Ons buitengewone „ Onderſtanden te verſchaffen &c. Voorts; „ Wy willen dat „ de Finantie der Officien . . . . zal werden geaugmenteert met „ de ſomme van *vier Millioenen Livres*, en hunne Gagien met „ 200000 *Livres* " &c.

4. *Edict*, waar by de Finantie en Gagien van de 300 Officien van *Raden-Secretariſſen des* Konings *van de Grote-Cancelarye verhoogt*, en dezelve in hunne Privilegien beveſtigt worden. Waar in word gezegt: „ Den iever die 't allen tyden hebben doen bly- „ ken Onzen *Raden-Secretariſſen* . . . . en de blyken die zy Ons „ daar van zo menigmalen gegeven hebben, als de gelegenheden „ zyn voorgekomen, hebben Ons doen geloven, dat zy gaarne „ de hand zouden bieden, om Ons in het tegenwoordig gewricht „ van de zaken, Onzen Staat *nieuwe Secourſen te verſchaffen*, &c." Voorts; „ 't geheel van de gemelde Augmentatie der Finantie, be- „ lopende op *vyf Millioenen en* 800000 *Livres*," &c. en eene Augmentatie van 290000 *Livres* aan Gagien.

5. Een *Edict*, waar by de Finantie en Gagie van *d'Officieren der Finantie Comptoiren van 't Koningryk* vermeerdert, en dezelve in hunne Privilegien beveſtigt worden. Werd daar in gezegt Arti-

cul

cul 1.: „ Wy willen dat de Finantie der Officien van Onzen *Ra-* 1744. *January.*
„ *den-Presidenten-Thesoriers-Generaal* van *Vrankryk*, van Onzen
„ *Raden*, *Procureurs* en *Advocaten* en van de *Griffiers der Finantie-*
„ *Comptoiren* van Ons Koningryk, geaugmenteert zal worden
„ met de somme van *drie Millioenen Livres*, en hunne Gagien met
„ 150000 *Livres*.

6. Een *Edict*, waar by de Finantie en Gagien der *Officieren van de Grote-Cancelarye*, vermeerdert, en dezelve in hunne Privilegien bevestigt worden. Articul 1. luid: „ Wy vermeerderen de Finan-
„ tie .... met de somme van 780000 *Livres*, en geven aan hun
„ 9000 *Livres* voor Gagien &c. "

7. Een *Edict*, waar by de Finantie en Gagien der *Officieren van de Ryks-Cancelaryen* en der *Betaal-Meesters*, hunne Gagien verhoogt, en dezelve in hunne Privilegien bevestigt worden. Articul 1. zegt: „ Wy willen dat de Finantie der Officien ... ver-
„ meerdert zal worden met de somme van *vyf Millioenen Livres*, en
„ hunne Gagien met 250000 *Livres*.

8 Een *Edict*, waar by d'Ampten van de *Contrarolleurs-Generaal der Finantien*, erflyk verklaard worden. Waar in gezegt word:
„ Mits de Houders van de gemelde Officien betalen de sommen
„ waar voor zy geëmplojeert zullen worden in de Rollen by On-
„ zen Raad t'arresteren, &c.

9. Een *Edict*, waar by aan *d'Officieren der Finantie Comptoiren*, de *Survivance hunner Officien* toegestaan word, mits 't jaarlyksche Recht afkopen. In 't welk Articul 1, word gezegt: „ De Hou-
„ ders .... zullen gehouden zyn, 't jaarlyksche Recht af te ko-
„ pen, waar toe zy verpligt geweest zyn, op den voet die gere-
„ guleert zal worden by de Rollen, in Onzen Raad t'arresteren.

Voorts word by de voorzeide *Edicten*, alle en een ieder daar in vervat, geauthoriseert, om die Ampten te mogen bezwaren, met beleninge van Penningen en 't Recht van Preferentie aan de Beleenders gegeven.

d'Uitvinder van die *Edicten* is geweest, de Heer *Ory-de Tulvy*, Controlleur-Generaal, welke door dat middel 200 *Millioenen Livres* extraordinaar in 's Konings Schat-kist zal doen komen.

Zedert, zyn noch twee nieuwe *Edicten* en eene *Declaratie* te voorschyn gekomen, inhoudende eene herstellinge van de Beurs

1744. January. in de Markt-plaatzen van *Poissy* en *Sceaux*, ten einde te bezorgen, dat 'er op de Marktdagen eene suffisante Fonds is, om alle Buiten-Lieden, ten tyde van de Verkopinge, contant geld te betalen, wegens de Prys van *'t Vee*, dat zy te *Parys* zullen inbrengen. Wyders de herstelling van d'inkomende Rechten op de *Koopmanschappen* en *Eetwaren*, in die Stadt, Voorsteden en opene Plaatzen, om die t'ontfangen op dezelve voet voor 't *Edict* van de Maand *Mey* 1715 gearresteert.

De *Declaratie* ordonneert, om te heffen en op te nemen, op het Stadthuis en de Voorsteden van Parys jaarlyks 450000 Livres. Welke *Edicten* en *Declaratie* mede in 't Parlement geregistreert zyn.

Maar alvorens 't Parlement, die twee laatste *Edicten* en *Declaratien* registreerde, zo hebben zy de vryheit genomen, dés aangaande, Vertogen aan zyne Majesteit te doen. Invoegen d'eerste President de Heer *Maupoux*, geassisteert met eene Deputatie van dat Corps, zich na *Versailles* begaven, en, ter Audientie van zyne Majesteit toegelaten zynde, Hem zeide:

SIRE! *d'Erwten, Snybonen, Lenssen en klein Korl-zaaid, zyn 't Voedzel der Armen van Uwe goede Stadt Parys.* Die weinige woorden met eene nedrige onderwerping en grote vertrouwenheit uitgesproken zynde, verkregen dat effect, dat zyne Majesteit aan dien President en aan de Gedeputeerden antwoorde: „ Myn Parlement „ kan zich verzekerd houden van de genegenheit, die Ik voor „ Myn Volk heb en altyd hebben zal; als mede dat het niet als „ eene *onvermydelyke Noodwendigheit* is, dat Ik buitengewone Subsi„ dien van 't zelve eisch; en dat Ik Myn Volk in dezen opzich„ te, zo veel 't My immers mogelyk zal zyn, verligten zal: Voor „ 't overige ben Ik met het gedrag van Myn Parlement te vreden, „ en Ik zal aan 't zelve door de volgende Declaratien tonen, dat „ Ik in 't byzonder oplettend geweest ben omtrent de Vertogen, „ die 't zelve aangaande zekere Articulen van Myne Edicten ge„ daan heeft." Eenige dagen daar na, quam 'er eene Declaratie te voorschyn, welke modereerde *'t Edict* wegens de Rechten der inkomende Markt- ende Eetwaren in de gehelde Stadt, Voorsteden en Markt-plaatzen van *Parys*.

Zyne Majesteit is dermaten voldaan geweest over de maniere

van zyn Parlement in 't registreren van zo veel *Geld-Edicten*, dat Hy aan den voorzeiden President, 't Apartement van wylen den Marschalk *de Puysegur* te *Versailles*, heeft gegeven, 't geen d'eerste Magistraats Persoon is, welke die Eere ooit genoten heeft. 1744. *January.*

Nopens de gemelde *Edicten* en 't geen de Staat van dat Ryk betreft, zo schryft een *Parisien* aldus:

Den 20. zyn 14 Koninglyke Geld- en Impost-Edicten, en 3 Declaratien in 't Parlement geregistreert, na dat het zelve eenige Vertroosting, maar weinig reëel soulaas, verkregen had: 't Is wel waar, dat de meeste dier Edicten niet zo zeer ten lasten van 't Gemeen, als wel ten laste van de Politique of Civiele Bedieningen hebbende Personen valt, die meest alle hunne Ampten op nieu met een veel groter Somme, dan ooit te voren, moeten kopen, waar tegen d'eene meer Privilegien, d'andere wat meer Inkomsten krygen; maar zulks is meer een bewys, dat het Gemeen reets zo arm is, dat men niets meer extraordinair uit het zelve halen kan, dan dat men 't daar van verschonen wil, en derhalven zyn toevlucht tot die Personen nemen moet, by dewelke noch iets te vinden is, maar die ook daar door met eens uitgeput worden, en uitgeput zynde, niets meer contribueren konnen en hun Verhaal op 't Gemeen *quovis modo* zoeken en nemen zullen; komen nu daar by eenige Oorlochs-Ongevallen, gelyk reets door meer als 2 Jaren op meer dan eene wys gebeurt is, dan zal 't met ons flecht uitzien, en misschien flechter, als 't met ons gestaan heeft omtrent dien tyd, wiens gehengenis verscheide der Koninglyke Edicten en Declaratien hernieuwen, stellende vele zaken weder op den voet van 1715, wanneer men de naweên van den van te voren gevoerde Oorloch recht begon te gevoelen, en daar onder byna bezweek: Doch toen ter tyd, alhoewel dien Oorloch niet met al 't Koningryk raakte, was het doch daar in om de Glorie en Verheffing van een Tak van 't Koninglyke Huis te doen; maar waarom is het nu te doen? Om een *Keizer* of liever Keurvorst van *Beyeren*, tot zyne Pretensien te helpen, en een Infant van *Spanjen* tot Koning van *Lombardyen* te maken! Zaken, die ons al te maal niet in 't minste aangaan, en waar toe wy evenwel Goed en Bloed moeten leveren, en ons daar by aan 't grootste gevaar bloot stellen. Men leeft evenwel noch gedurende deze Winter tusschen hope en vrees en is zeer verlangende te vernemen, hoe zich de Zaken schikken en welke keer dezelve over eenige Maanden nemen zullen: 't Ligten van Volk gaat ondertusschen zyn gang, en men is reets genoodzaakt zelfs Jongelingen beneden de Jaren en krach-

1744. *January.* krachten, die tot den Krygs-dienst vereischt worden, tot den zelve aan te nemen, waar tegen reets een Koninglyke Ordre aan d'Inspecteurs, die daar toe gecommitteert zyn afgegaan is. Geld is nu hier en door geheel *Vrankryk* de Boodschap, en men tast met de handen in de Beurs, om aan de gemelde laatste Koninglyke Edicten en Declaratien te voldoen: Onze Clergie is wel daar van noch vry, maar niet van de vrees van 't ook haast met beide en volle handen te moeten doen, en men spreekt reets van een dubbeld *Dongratuit*, 't geen men van dezelve eisschen zoude, zulks dat het extraordinaris, 't welk de Koning van zyn Volk in een Jaar staat t'ontfangen, op 300 Millioenen begroot word, zynde byna een en een derde van al 't Geld, 't welk in 't Koningryk tegenwoordig noch te vinden is, en daar mede niets uitgerecht wordende, zal het in dit Jaar tot het verhogen der Geld-Specien moeten komen. (Voorts vervolgt)

Terwyl men noch immer van Vredens-Negotiatien spreekt, verzekert men evenwel, dat men nu binnen kort hoogst importante Zee-Tydingen vernemen zoude, zynde nu alle onze Esquadres in de verscheide Havens zeilree, en met ordres voorzien, van noch voor 't einde van de Maand *February* in Zee te steeken: Men slaat 'er nochtans weinig geloof meer aan, om dat die praat al over 't Jaar geduurt heeft, en 'er nooit iets van geworden is; en al quam 't 'er eindelyk toe, kan men zich nochtans niet voorstellen, dat daar mede iets byzonders zoude uitgerecht worden, voor en al eer men d'Engelsche Vloot of geruïneert, of genoodzaakt had, uit de *Middelandsche-Zee* te retireren; maar dit anders en tot ons nadeel uitvallende, zouden alle die Zee-Projecten en Hopeningen met eens in duigen leggen en ook onze Zaken te Land noch vry meer verergeren, alhoewel van dezelve tegenwoordig geroemd word, dat ze op zo een goede voet gebraght waren, als men ze noch nooit gezien had: 300 Millioenen in de Kas, 300000 Man op de been, alle onze vaste Plaatzen gerepareert en met nieuwe Fortificatien versterkt, van Troupen, Artillery, Krygs- en Mond-Provisien rykelyk en voor een langen tyd voorzien, alles zodanig gereguleert, dat men alle jaren gemakkelyk 100 Milioenen voor 't extraordinaire krygen, en 100000 Recruten ligten kan &c.: Zo vragen nochtans anderen: Hoe lang dit alles zou konnen duren, ingevalle men in zo vele volgende Campagnien niet gelukkiger was, als men 'er in zo vele voorgaande geweest is? En hoe 't dan in en met het Koningryk zoude gestelt zyn? Noch heeft men geen andere Alliantie en Bystand, als die van *Spanjen*, op dewelke, om verscheide Redenen, niet veel staat te maken is. Van andere Mogendheden is men noch niet verzekert, of die zich wel Neutraal zullen houden, dan zich ook tegens ons ver-

verklaren: *De Keizer kan niet helpen, maar moet geholpen worden*, en wel door ons zelfs; want het schynt niet, dat eenige, men laat staan de meeste of alle Ryks-Stenden voor hem iets wagen of doen zouden, wegens 't gevaar, 't geen zy daar by liepen, ingevalle de zaak ongelukkig uitviel. De tyd nadert nu, en is maar noch binnen twee à drie Maanden besloten, waar in men 't gloeyende Yzer of uitdoven, of met de handen aangrypen moet, en dan afwachten, hoe men daar by varen zal. 1744. January.

Zo groot de Reputatie en 't Credit van wylen den Cardinaal *de Fleury* by zyn leven geweest zyn, zo veel zullen dezelve nu na zyn dood dalen, en alle deszelfs Politicque misslagen in hun licht gestelt worden, twyfelende byna niemant, of dit Koningryk heeft alle zyne Rampen zedert 3 Jaren en zyne tegenwoordige bezwaarlyke en gevaarlyke Situatie deszelfs qualyk genome Maatregelen en Resolutien te danken.

Men verwacht den Graaf van *Lautrec* alle dagen van *Frankfort* aan 't Hof, en men hoopt, dat de Keizer in zyn nieu Verschil met het Hof van *Wenen*, over de dictature van deszelfs Geschriften op den Ryksdag te *Frankfort* over de Koningin van *Hongaryen* triompheren en dus allengskens alle de Duitsche Ryks-Stenden in zyne Belangen brengen zal; doch andere menen, dat daar toe eerst het succes zyner Wapenen vereischt word, waar van hy byna gene meer in handen heeft.

Wat de zaken van dat Ryk vorders betreft; zo is na de Havens van *Brest* en *Toulon* herhaalde ordres gezonden, om het geen noch aan de Vloten ontbreken mocht, gereed te maken, ten einde dezelve op 't eerste bevel in Zee konnen steken. Men ziet daar een nette Lyst van d'Oorlochschepen, welke in de twee voornoemde Havens als mede te *Rochefort* toegetakeld en uitgerust zyn; bestaande 't Esquader te *Brest* in *elf Schepen*, voerende te zamen 674 Stukken Canon en 5520 Man; dat van *Rochefort* uit *vyf Schepen* met 244 Stukken Canon en 2160 Man; waar by noch komt een derde Vloot van *zeven Schepen* met 280 Stukken Canon en 3200 Man; en dat van *Toulon* uit *zeventien Schepen*, *vier Fregatten* en *twee Ligters*, voerende te zamen 1274 Stukken Canon en 10160 Man: Deze Lyst is den 23. *December* laatstleden door den Heer *de Maurepas* aan den Koning en den volgenden dag aan den Geheimen-raad overhandigt. 't Spaansche Esquader, gecommandeert door den Vice-Admiraal *Navarre*, bestaat uit *zestien Schepen*, waar van 't

1744. *January.* Admiraals Schip *de Royal Philippe* alleen 110 Stukken Canon en 800 Man voerd.

Zyne Majesteit heeft den Lieutenant-Generaal Graaf van *Segur* verklaart tot Commandant en chef van de Troupen, die na *Italien* zullen worden ingescheept, om 't Koningryk van *Napels* te bewaren en de Spaansche Armée in den *Kerkelyken Staat* te redden: van den uitslag van welke expeditie de Cardinaal *Tencin* opentlyk gezegt heeft, *dat het noodlot van 't Huis van Bourbon volstrekt afhing, zulks niets onverzocht zal worden gelaten, om dien te verzekeren.*

't Leger na *Italien* geschikt, zal, buiten de daar zynde Fransche Troupen, noch bestaan uit 35 Battaillons, waar onder 5 Militie, 6 Regimenten Ruitery, en 2 Regimenten Dragonders; waar over den Prins *de Conty* tot Commandant-Generaal benoemd is.

Nopes 't Besluit des Konings, om nieuwe Zwitzersche Compagnien in zynen dienst over te nemen, is by de Cantons *Bern* en *Zurich* eene publicatie gedaan, waar by de werving van de daar toe benodigde Manschappen, in der zelver Districten verboden is.

De voortgang of staking van de West-Indische Compagnie te *St. Malo*, als afhangende van de keer der zaken in d'aanstaande Zomer voor te vallen, is tot die tyd opgeschort geworden.

't Onderwerp van de Prys der Academie te *Parys* voor 't jaar 1744 zal zyn: *De Voortgang der Comedien onder de Regering van Lodewyk XIV.*

SPANJEN.

TE *Madrid* is eene affaire voorgevallen, welke occasie gegeven heeft, dat alle de daar zynde Buitenlandsche Ministers van 't zelve eene gemene zaak gemaakt hebben, ten einde te konnen maintineren de Prerogativen van hunne Caracters en 't Recht der Personen in hunnen dienst zynde. Bestaande; dat een Edelman van den Heer *Michieli*, Ambassadeur van de Republicq *Venetien*, aan den Marquis *de Piquinote*, op zyn verzoek, eene somme gelds geavanceert hebbende, na eenige dagen hem op straat ontmoetende, indachtig makende zynen schuld; en verzoekende die te willen voldoen. Waar op die Marquis hem met scheldwoorden te keer ging, en dreigende met stokslagen, ja zelfs zyne Laqueyen te zenden om hem die by den Ambassadeur zelfs te doen geven. De

Heer

Heer *Michieli* van alle d'omstandigheden dier Insultes geinformeert zynde, welke gepasseert waren in presentie van getuigen, dede daar van een Proces Verbaal opmaken, en zenden aan den Marquis *de Villarias*, met een Brief, door welke hy insteerde, *op eene satisfactie zo publicq, als 't fait dat die Marquis gedaan hadde*. Waar op dien Ambassadeur, aan alle d'uitheemsche Ministers liet afgaan een Copie van dat Proces Verbaal en van de Missive; hun verzoekende, *hem in dit point te willen seconderen*, 't geen eenstemming geresolveert wierd, om zich te voegen by den gemelden Ambassadeur, ten einde eene convenabile satisfactie te bekomen. 1744. *January.*

Die zaak, is zedert gestelt ter Decisie van den President van *Castilie*.

De voorzeide Marquis begrypende hoe weinig die faut, welke hy begaan hadde, excusabel zoude zyn; heeft de party gekozen van zich t'absenteren, of, zo andere willen, zich begeven heeft in eenig Convent van de Stadt. Niet te min, is hy, by vervolg, voor acht jaren op zyne Goederen gebannen, en in eene Boete van 2000 Ducaten voor d'Armen van die Stadt gecondemneert geworden.

INDIEN 'er by het tegenwoordige tyd-gewrigt een Hof is, 't welk zich gantsch onverschillig omtrent d'Oneenigheden der voornaamste Mogendheden van *Europa* gedraagt, is 't zekerlyk dat Hof, want wat by 't zelve gedaan of verhandelt word, geschied met die omzichtigheit, welke van zodanige Mogendheden word vereischt; die niet als de veiligheit van hun eigen Land ter harte nemen. PORTUGAL.

d'Assurantie-Compagnie aldaar heeft een Project doen publiceren, behelzende, „ dat dezelve op zich wil nemen, om alle Hui-
„ zen en Gebouwen, zo wel in 't Koningryk als d'overige Sta-
„ ten van *Europa* t'assureren nopens de schade, die aan dezelve
„ door Brand zal worden veroorzaakt, in geval d'Eigenaars jaar-
„ lyks een quart *per Cent* van de waarde hunner Huizen aan die Compagnie willen betalen. *

* 't Is zeer waarschynlyk, dat, indien men van dat Project aan 't Fransche Hof eerder kennisse hadde gehadt, 't Hooy-Magazyn te *Straatsburg*, zo als ook

1744. *January.* De Vloot van *Rio de Janeyro*, bestaande in twee-en-twintig Schepen, is op de Rivier van *Lisbon* gearriveert. De Lading van die Schepen bestaat in 12 à 13 Millioenen Cruzados, zo voor den Koning als de Commercie, ruim 36000 caraat Diamanten, omtrent 3000 kisten Suiker, 1828 Octaven Topasen, 1338 Vaten Siroop, en Meel van Hout, 10037 Huiden in 't Hair, 1229 Halve dito, 963 Quintalen Brazil-hout, 322 dito Sacredaans, 340 dito Olifants-tanden, 114 Bossen Walvis-baarden, 106 Pypen Traan en eenige Slaven, enz.

ITALIEN. DE nieuwe Cardinaal en Aards-Bisschop van *Milaan*, Mr. *Pozzobonelli*, heeft den 12. Passato aan den Paus present gedaan de H. Maagd in Silver *en basrelief* zeer konstig gewerkt, van 500 Scudi, tot dankbaarheit voor deszelfs goede Officien aan 't Hof van *Wenen*, om van het zelve 't *Exequatur* voor hem ten aanzien van het Aards-Bischdom *Milaan* te verkrygen. *

De Spaansche en Oostenrykсche Arméen hebben nu de Winterquartieren in den Kerkelyken Staat betrokken.

Alzo de wederzydsche Commissarissen van zyne Sardinische Majesteit en de Koninginne van *Hongaryen*, actueel bezich zyn, wegens d'overgevinge der Landen by het Tractaat van *Worms* zyne Majesteit geaccordeert, te reguleren, zo strekt het volgende Extract uit dat Tractaat, waar in dezelve bestaan; luidende:

DE Koningin van *Hongaryen* doed van nu af aan afstand en overdraght aan den Koning van *Sardinien*, zyne Erfgenaam en Opvolgeren, tot vereeniging van deszelfs andere Staten, van de Stadt en het Distrikt van *Vigevano*; ** 't gedeelte van *Pavesano*, tusschen

ook te *Duinkerken*, en in de volgende maand te melden, te *Brest* 't Zee-Magazyn, die door 't Vuur in d'assche gelegt zyn, zoude hebben doen assureren.

* Zie 't laatstvoorgaande *Deel*, *pag.* 240.

** VIGEVANO is een kleine Stadt en sterke Citadel aan de *Tesino*, en de Hoofdstadt van een Graafschapje van dien naam, in 't Westelyke gedeelte van 't Hertochdom van *Milaan*, als mede een Bischdom, onder 't Aardsbischdom van *Milaan* staande. 't Graafschap van *Vigevanasco* legt tusschen de Steden *Milaan*, *Pavia*, *Valentia* en *Novara*. In den jare 1708 heeft de Hertoch van *Savojen* 't reets van den Keizer geëischt, en 1712 is 't door d'Engelsche en Hollandsche Gevolmachtigden formeel aan Hem toegewezen, zo als ook een gedeelte

schen de *Po* en de *Tesino*, in diervoege, dat de laatstgemelde Stroom voortaan in 't midden de Scheiding en Grens van de wederzydsche Staten wezen zal, van 't zo genaamde Grote Meir af, tot aan de Plaats, daar 't zelve zich in de *Po* werpt, alleenlyk met uitzondering van 't Eiland, 't geen geformeert word door 't Canaal tegen over de Stadt *Pavia*; welk Eiland aan de Koningin van *Hongaryen* verblyven zal, op Conditie, dat de Koning niet minder de vrye communicatie zal behouden met de Stroom *Tesino* ten dienste van de Vaartuigen, die dezelve zullen passeren, en niet aangehouden of gevisiteert zullen worden, nochte aan 't betalen van eenige Rechten onderhevig zyn, en dus ook onder deze Voorwaarde, dat het gemelde Canaal niet zal mogen gedempt en tot een Grensscheiding gemaakt worden: Vorders dat gedeelte van *Pavesano*, genaamd *Pavese d'Oltro Po*, *Bobbio*, en deszelfs Territorie, daar onder begrepen de Stadt *Piacenza* met dat Deel van *Placentino*, 't welk legt tusschen *Pavesano* en de helft van de Rivier *Nura*, van deszelfs oorsprong af tot aan de *Po*, zodanig dat het midden, zo van de *Nura* als de *Po*, alhier de Grens van de beide Staten uitmake, en by gevolg dat gene, 't welk tot hier toe aan d'andere kant van de *Po* onder *Placentino* behoord, daar van afgezondert blyve: Eindelyk, dat gedeelte van 't Graafschap *d'Anghiera* * of van den Staat van *Milaan*, wat voor byzonderen naam men 't zelve ook geven mocht, ('t welk gelegen is tusschen 't *Novarees*, de Valey van *Sizia*, de *Grote Alpen*, en *Vallaisano*, en 't welk zich uitstrekt tot aan de Zwitsersche Landvoogdyschappen van *Valmaggia* en *Locarno*, en langs, zo als in 't *Laco Maggiora* of Grote Meir) tot aan de helft van dat Meir, zo dat in het toekomende de Grenzen van de Staten des Konings van *Sardinien* 1744. January.

en

deelte van 't Land *Novareso* aan d'overzyde de *Cogna*, enz. De Stadt *Vigevano* legt zeer vermaaklyk, maar is met oude Muren en Torens voorzien, en 't Casteel van die Stadt is 1627 door de Spaanschen geslecht. De Bisschop oeffend 't Recht over deze Stadt, zo in Wereltsche als Geestelyke gevallen. In d'Omlanden van deze Stadt vind men ongemeen veel Moerbezien-bomen.

* De Landstreek van ANGHIERA legt aan weerkanten van *Lago Maggiore*, of 't Grote Meir, en voert den Titel van Graafschap. De Stadt *Anghiera* praalt met een heerlyk Casteel, gebouwt op een Heuvel, van waar men 't gantsche Meir kan overzien. Aan gene zyde 't Meir leggen *Arona*, een zeer fraaije Stadt met een gerieflyken Haven en sterk Casteel, als mede *Sesto*, zynde een tamelyke handeldryvende Stadt, *Domo*, een Stedeke en goede Vesting aan de grenzen van *Zwitzerland*, en *Canobbio*, een fraaije Plaats, daar veel handel gedreven word, en eindelyk verscheide zeer vermakelyke Eilandjes, bekend by den naam van *Borromesche-Eilanden*.

1744. *January.* en die der Koninginne van *Hongaryen* zullen geformeert zyn door een Linie, van de Zwitzersche Grenzen af midden door en langs '*t Laco Maggiora*, tot aan de Mond van de *Tesino*, en van daar midden door die Stroom tot aan deszelfs uitgang in de *Po*, uitgezondert 't voorste gedeelte van 't bovengemelde Eiland voor *Pavia*, en verders midden door de *Po* en langs 't middelste gedeelte van de *Nura* tot aan d'oorsprong van die Stroom tusschen 't Land van *Genua*.

De gemelde Verdeling van de loop der Stromen zal de vrye Scheepvaart niet beletten, in diervoege dat dezelve zal vry blyven voor d'Onderdanen van de beide Souvereinen in de gehele uitgestrektheit van die Rivieren, met de vryheit om op de beide Boorden tot voorttrekking van de Vaartuigen te passeren, zullende de voornoemde Stromen, zo ten opzichte van 't Eigendom als anders behoren aan de wederzydsche Souvereinen, dewelke ieder voor zyn kant aldaar nodige verbeteringen zullen konnen maken, mits dat daar door de loop van 't Water niet aan d'overzyde werde geleid, en dat men van wegens den Koning van *Sardinien*, onder wat voorwendzel 't ook zy, gene Werken aanlegge, die den vryen ingang der Wateren in 't Canaal of zo genaamd *Naviglio* beletten, 't welk aan den kant der Staten van Hare Hongarische Majesteit gelegen is, en de voornoemde Wateren tot aan *Milaan* brengt, enz.

d'Engelsche Admiraal *Matthews* is den 24. *December* te *Turin* gearriveert, en heeft vervolgens eenige dagen lang met den Koning van *Sardinien* en deszelfs Ministers over de te nemene Maatregelen en te doene Krygs-Operatien geconfereert, ingevalle de *Franschen* en de *Spanjaarden* iets te Water en te Land ondernemen mochten, en is den eersten dezer, na dat zyne Majesteit hem hadde beschonken, met deszelfs Afbeeldzel, omzet met Diamanten van grote waarde, van daar na *Villa-Franca* te rug gekeert.

De Spaansche Troupen lyden zeer veel in *Savojen*, alwaar zy gebrek van vele dingen vinden, niet tegenstaande 't Hof van *Spanjen* considerable remisen aan dezelve gezonden heeft; maar 't Land is in zich zelfs t'elendig * en kan de helft niet fourneren dat die Troupen, nodig hebben.

De Magistraat van *Chambery* heeft op nieu weder een Requeft aan den Infant gepresenteert „ om Hem te vertonen d'onmoge-
„ lyk-

* Zie daar van een Bewys in *Ned. Gedenb.* van den jare 1743, I. *Deel*, *pag.* 136.

„ lykheit van de 5 Millioenen op te brengen, die men geëischt 1744. January.
„ hadde, maar dat zy 'er twee, volgens 't ordinare quohier mochten betalen, die zy noch met vele moeiten zouden moeten bekomen." Die remonstratie heeft geen ingang gevonden, maar is hen geantwoord; *Dat, indien zy veel geld voor de Spanjaarden moesten opbrengen, zy ook wederom veel Geld van hun kregen.*

De Geestelykheit, welke mede op eene exorbitante wyze getaxeert was, hebben gedeclareert, *dat het hun onmogelyk was, die te konnen betalen.*

De Spanjaarden hebben in de gepasseerde maand onverhoedts met een sterk Detachement een Inval in 't Dal van *Aosta* gedaan, in mening van de Piemonteesche Troupen aldaar te verrassen, maar deze by tyds daar van lucht gekregen hebbende, hadden hen zodanig ontfangen, dat ze met achterlating van eenige 100 doden, gequetsten en gevangenen hadden moeten te rug keren.

De Hertoch van *Modena* heeft de *Spaansche* Armée op 't einde van *December* verlaten, en is na 't *Venetiaansche* te rug gekeert, alwaar hy den 31. dito op den Quarantaine-Plaats gearriveert is.

De Republicq van *Genua*, continueert in de grootste bekommernisse te blyven, ten regarde van 't Marquisaat *Final.* Zy heeft desaangaande Remonstrantien laten doen te *Venetien*, *Parys*, *Londen*, *Turin* en *Wenen*, in verwachtinge, dat die eenige verandering in het Articul van het Tractaat te *Worms*, nopens dat Marquisaat maken zal. Midlerwyl heeft die Republicq alles aangewend om die Plaats, *Savone* en andere aan die zyde leggende, tot behoorlyke defensie te voorzien, nadien zy gedurig door de Schepen van den Admiraal *Matthews* worden ontrust. Waarom men twee Battaillons uit *Corsica* op ontboden heeft, ende aldaar noch 30 Compagnien doet oprechten, en om die extraordinare onkosten te vinden, heeft den Raad *negen Millioenen* ter leen opgenomen.

De Republicqen van *Tripoli* en *Tunis* hebben alle de Napelsche Schepen, in hunne Havens leggende, doen aanhouden, en willen dezelve ten eersten voor goede Prys verklaren, byaldien hen niet spoedig satisfactie gegeven word, wegens dat een Napelsche Galey op een Bark van *Tripoli* geschoten en 8 Man op dezelve gedood

1744. *January.* dood hadde, zulks de Vaart van 't Koningryk van *Napels* niet weinig daar door zal komen te lyden.

HONGARYEN. MEN kan met recht zeggen, dat zedert de komste van de Koninginne op den Throon van dat Koningryk, alles in 't geheel van gedaante verandert is, en dat *Europa* tegenwoordig kendt wat de *Hongaren* waardig zyn; daar zy, zedert eenige jaren, met anderen, zodanig vermengt waren, dat zy, om zo te spreken, als verstikt lagen. De Protestanten hopen noch al *hunne oude Vryheit van Conscientie*; 't geen men nochtans niet de Koninginne kan toeschryven, maar aan de heerschende Roomsche Geestlykheit.

Hare Majesteit, die door haar zelfs weet, wat voordeel dat een Mensch door d'opvoeding en 't grote Licht der Studie verkrygt, heeft geresolveert, in dat Koningryk, voor hare Onderdanen t'établiseren eene *Universiteit*, ten einde zy niet meer verpligt zouden zyn uit dat Ryk te gaan en hunne Studiën elders te voltrekken.

Transilvanien, alle de Graafschappen van dat Koningryk en de Provincien van 't Bannaat van *Slavonien*, *Croatien*, &c. hunne getrouheit aan hare Majesteit willende betonen, doen met de grootste iever, niet alleen hunne Troupen completeren, welke van hunne Natien in *Beyeren* en op andere Plaatzen bevonden werden, maar daar en boven, op eene extraordinare wyze vermeerderen.

DUITSCHLAND. AAN dat Hof is in de gepasseerde maand in druk uitgekomen, de *Memorie* over den alom bekende *Keur - Beyerschen* circulaire Brief aan de Ryks - Stenden van den 28. *September* laatstleden, * over de Koninglyke *Boheemsche*, *Aardhertochlyke Oostenrykſche en Burgundische Bevestigings Oirkonden*, door den Keurvorst van *Mentz*, den 23. dito ter Dictature gebraght. Die Memorie groot 22 Bladzyden, behelst 't volgende:

MEt regt vinden Wy 't vreemd, dat het Hof te *Frankfort* heeft ondernomen, over 't uit Onzen naam door *Keur - Mentz* ter Dictature

* Zie 't Extract in 't laatst voorgaande *Deel*, *pag.* 187.

ture gebraghte Antwoord, op den 26. *July* publicq gedicteerde *Memorie*, van den *Franschen* Minister *de la Noue*, als mede over d'in 't voornoemde Antwoord aangehaalde Bevestigings-Oirkonden, in deszelfs circulairen Brief, van den 28. *September* klachtig te vallen, met zodanige Bewys-gronden, die men tot dus verre, als voorwendzelen heeft gebruikt, om de wereltkundigste Ongerechtigheden te plegen, en 't welzyn van *'t Duitsche Vaderland* op 't uiterste punt van zyn verderf en ondergang te stellen, waar van 't zelve, gelyk bekend is, door de verscheide talryke Legers van de *natuurlyke Ryks-Vyanden*, de *Franschen*, onder den naam van *Keur-Beyersche Hulp-Volkeren*, gantsch niet ver af is geweest, indien niet d'Almogende Onze verwonderenswaardige Standvastighejt, op eene zo overtuigende wyze bestiert en gezegend had, dat Wy door Onze Wapenen 't gevaar afgewend, en de Zaken in dusdanigen staat gebraght hadden, dat, byaldien *de Patriottische Mede-Stenden* van derzelver gunstige gesteldheit gebruik maken, en My tot bereik van 't gemeenzaam oogmerk met hun raad en daad bystaan willen, de gehele *Duitsche Natie* zich in het toekomende van een bestendige Rust verzekerd houden kan. 1744. *January.*

d'Aangematigde *Keur-Beyersche* Huis-Rechten (welker ongegrondheit door Ons bereids meermalen aan den dag gelegt is) zyn 't, met dewelke men zich tegen Ons bovengemelde Antwoord wilde aankanten, 't geen in waarheit een Zaak van een even zo gering gewicht is, als of zich de Tegen-Party met een afgedwongen Oorloch, en met zyne in Woorden en Werken betoonde *Vredelievendheit* wilde verschonen; want de voornoemde pretense Huis-Rechten, zyn door Ons in genen delen door vervalschte Stellingen uit eenige Geschiedenis-Schryvers en Oirkonden, maar door klare en authentique Documenten, op Verdragen, Verbinteniſſen, Eeden, als mede op 't Recht der Natuur en Volkeren steunende, genoegzaam wederlegt; en wat aangaat 't Voorwendzel van een afgedwongen Oorloch, zal 't zelve by Verstandigen geen ingang vinden, alzo na alle Wetten en 't natuurlyk Verstand niemant bevoegt is, zynen Nabuur onder voorwendzel van eenige Pretensien geweldadig aan te vallen, en zyn Goed te roven, gelyk *Keur-Beyeren* door de *trouwloze Fransche-hulp* in 't Jaar 1741 gedaan, en zich daar door tot den gevaarlykſten Vyand van 't Hem zo na bestaanden *Aards-Huis*, zonder zyne *Conscientie* ofte *'t Gevaar* van 't Vaderland gade te slaan, opgeworpen heeft.

Vermits Wy verplicht zyn, het door de Natuur en de Guarantie der meeste Machten van *Europa*, Ons toebehorend Bezit van Onze onscheibare Erflanden met alle kracht te Verdedigen, blykt het van

1744. *January.* zelfs, welke van beide Partyen op de Noodweer en een afgedwongen Oorloch roemen kan; en of Wy niet uit dien hoofde bevoegd zyn, *vergoeding van Schade en zekerheit voor het toekomende t'eisschen*, als mede de middelen in 't werk te stellen, om zulks t'erlangen; maar dewyl *Keur-Beyeren* niet in staat is, dusdanige Vergoeding te doen, hebben Wy uit grootmoedigheit meermaals verklaard, dat men dezelve door den tyd tot algemeen belang, en zekerheit van 't gezamentlyke Ryk, en 't eige best van den Keurvorst zou konnen vinden, 't geen Onze Vredelievendheit bekrachtigt, om dat Wy deze Aanbiedingen niet in tyd van nood, of uit dwang, maar by de zegenryke aanwas van Onze Zaken herhaald hebben, gelyk Wy ook by Ons besluit noch volharden, om aan 't *Keur-Huis Beyeren* na de Verzoening zo veel te zekerder Preuven van Onze goede intentie te geven, hoe meer Wy aan 't Welzyn van dit Huis deel nemen.

Nooit was Onze gedachte aan 't Keurvorstelyke Collegie 't Verkiezings-Recht te betwisten, alzo, Wy de kracht van de *Goude Bulle*, en d'overige Ryks-Wetten al te wel weten; maar 't was Ons veel meer te doen, om die *Grondwet* te handhaven; vermits 't geen, 't welk by en na deze zo genaamde rechtmatig gedane Verkiezing is voorgevallen, van zo een droevigen aard is, dat byaldien Onze Rechten, die daar door gekrenkt zyn, niet genoegzaam hersteld worden, men voortaan geen Verbond voor zeker achten, en dus aan een ieder zyne Rechten, Landen en Onderdanen zonder onderscheid afnemen kan. Hoewel Wy den uitslag van een wettige Verkiezing van een Rooms-Koning nooit begeren te verhinderen, konnen Wy echter de wyze, op dewelke de laatste is geschied en 't geen uit dezelve is gesproten, zonder handtastelyk nadeel der Grondwetten van 't Ryk, en 't algemene Belang nooit goedkeuren, of voor wettig erkennen, en zo min als de geringste Ryks-Stand verplicht is toe te staan, dat hem een voet breed Land afgenomen werde, even zo min konnen Wy in Onze Verkiezings- en overige Ryks-Rechten, eenigen afbreuk dulden: derhalven heeft de Keurvorst van *Beyeren* zich niet te verwonderen, dat Wy by deze gesteldheit van Zaken, geen *Roomsch-Keizer* konnen erkennen, nademaal zyne Keurvorstelyke Doorluchtigheit tegen Godt en de Ryks-Constitutien, zich heeft laten verlyden, aan Ons de naam en eer-betuiging te weigeren, die Ons van Godt en de Natuur toegeëigend is, en tot welker handhaving 't gezamentlyke Ryk, zich door 't Besluit van den 14. *January* 1732 op het plechtigste verbonden heeft.

Dit *Keur-Beyersche* Gedrag is zo veel t'onbehoorlyker, hoe minder 't zelfs aan een rechtmatigen *Keizer* kan geoorlooft wezen, tegen formele Ryks-Besluiten te handelen, om niet te spreken dat de-

dezelve door de Capitulatie *Para.* 3 *Art.* 2 zich zonder eenige uitzondering, of voorbehouding daar toe verplicht heeft. 1744. *January.*

Dat Wy zo min als eenig ander Ryks-Stand tot eene Mediatie de band konnen bieden, als tot een zodanige, welke met het voornoemde Ryks-besluit van den 11. January *over een komt, zal niemant ontkennen, die dat Besluit ('t geen de Tegen-Party onrechtmatig heeft gezocht en noch zoekt om ver te stoten) inziet, en overweegd: De daar in aangehaalde Betrachtingen van de vryheit en zekerheit des Ryks, zyn tegenwoordig van vry meer gewicht, en hoe grote moeite ook* Keur-Beyeren, *tot ergernis van alle goede Patriotten en d'onpartydige Wereld doen mocht, om de gevaarlyke oogmerken van* Vrankryk *te bewimpelen. kan echter niemant zo blind zyn, van niet t'erkennen, dat deze* Vredebrekende-Kroon, *nevens Hare* Aanhangers *niets anders zoekt, als door diergelyke Bemiddelings-Voorslagen tyd te winnen, om zich in staat te stellen, en in 't kort weder t'ondernemen, 't geen Haar tot groot geluk voor 't* Duitsche-Vaderland *voor deze keer mislukt is.*

Gedurende de Geheime-Verstandhouding *met* Vrankryk, *kan nooit een bestendige Vrede bevorderd, of verwacht worden, dewyl daar door 't oogmerk van die Kroon (te weten* om dit Aard-Huis te verzwakken, en te vernietigen, *ten einde voor het toekomende geen tegenstand t'ontmoeten) niet gestuit word, maar* Vrankryk *in tegendeel, met behoudenis van zyne krachten op d'eerste beste gelegenheit loeren, en in staat zyn zal, om zyne Aanslagen uit te voeren.*

Hoe zeker en onwedersprekelyk 't is, dat dit Aards-Huis de Christenheit tot nu toe, tot een Voormuur *gedient, en tot* Tegenweer *verstrekt heeft, dat de* Fransche *ver uitziende Oogmerken niet volkomen ten einde gebragt zyn, en die Kroon zeer verzwakt is; (welke waarheit men wel erkend heeft, schoon men niet heeft goedgevonden, in tyds aan de gemene Zaak genoegzamen bystand te doen, maar veel meer toe te laten, dat nu en dan Vredes-handelingen, ten behoeven van 't Huis* Bourbon, *en ten laste van dit Aards-Huis, door middel van ongemene grote Opofferingen, aangegaan en gesloten zyn) zo gewis is 't ook in tegendeel, dat de Rust in 't Ryk niet gehoopt kan werden, of zeker wezen, zo lange 't pretense Opperhoofd van 't Ryk, in de bekende nauwe Verbintenis met* Vrankryk *staat, en zich tot onverantwoordelyk nadeel van 't Vaderland bevlytigt, de gevoeglykheit van dezelve in alle Voorvallen te beweren, als mede de middelen bezwaarlyk te maken, om die Kroon binnen de behoorlyke Palen te brengen, en tot de wedergeving van d'aan 't* Duitsche-Ryk *onrechtmatig afgerukte Landen, en Provintien, die voortaan tot een Voormuur zouden dienen, en zonder dewelke op geen Vrede staat te maken is, te noodzaken: Wie zich tegen dit heilzaam oogmerk aankant, kan voor geen goed Patriot geacht worden, en 't is te vergeefs van de spoedige erkentenis, van de* geheiligde Band *tus-*

1744. January. *schen Hoofd en Leden te spreken, en zich met diergelyke* schynheilige Uitdrukkingen *te verschonen, als men in der daad by de verkeerde en schadelykste Grondregelen volbard, de pretense* Keizerlyke *Authoriteit alleenlyk ten behoeve van d'onrechtmatige oogmerken gebruikt, en niets anders zoekt als dat moejelyk te maken, 't geen Wy zo welmenende als grootmoedigst aangeboden, en verklaard hebben, te weten; om het quaad met de wortel uit te trekken, en de Rust en Zekerheit binnen, en buiten 't Ryk op een rechtmatige en duurzame wyze te herstellen, en te bevestigen; By dit Voornemen zullen Wy onveranderlyk volbarden, maar hebben rede te klagen, dat men in aanmerking van de tegen alle Wetten, en de natuurlyke billykheit, strydende wederspannigheit, van onze Tegen-Party zo lang heeft gewacht, Onze Voorstellingen nopens de behoudenis van Onze gekrenkte Rechten, aan Onze Mede-Staten bekend te maken; te meer, om dat het Hof te* Frankfort *daar door de vryheit der gezamentlyke Stenden benadeelt heeft, en een ieder van deze de rekening ligtelyk kan maken, wat daar van zal worden, als 't aan de Stenden door een diergelyk* Wetbrekend-gedrag *verboden word, hunne nooddruft, en bezwaarnissen aan 't Ryk t'openbaren, en men zich met der tyd op het voorbeeld van een zo voornaam Ryks-Mede-Lid, als* Keur-Bohemen, Oostenryk *en* Burgundien *is, beroepen zal.*

De voornoemde Oirkonden behelzen niets anders, als 't geen de meest bekende Rechten des Ryks en die van de Natuur en Volkeren openbaarlyk toestaan, en waar van elk een, die billykheit bemind, ja zelfs Onze Tegen-Party in zyne Conscientie overtuigt zal zyn; Wy hebben Ons in dezelve van geen zo onbetamelyke en trotsche Schryfwyze bediend, welke de Tegen-Party doorgaans, en voornamentlyk ten tyde, toen zyne geweldzame Ondernemingen voortgang schenen te hebben, gebruikt heeft.

Zo lang de Ryks-Wetten noch eenige de minste kracht hebben, konnen Wy zonder krenking van Onze Rechten, nopens de wyze van de voornoemde Verkiezing van den *Roomsch-Koning* niet anders uiten; 't Is verre daar van daan, dat Wy 't Recht der Stenden om hunne algemene en byzondere Byeenkomsten te houden, de minste afbreuk zoeken te doen, 't geen blykt, om dat Wy tot behoudenis van hunne Vryheden en Rechten zo vele kosten gedaan hebben.

Men zoekt by dezelve haat tegen Ons te verwekken, en om dat Wy geen *Keizer* en dus ook d'uitwerkingen van de *Keizerlyke Authoriteit* in aanmerking van een formelen Ryksdag niet konnen erkennen, hen t'overreden, dat Wy Ons tegen de Rechten der Ryks-Stenden aankanten, daar Wy nochtans in 't begin van het *Interregnum* hebben verklaard, hoe noodzakelyk en heilzaam 't zy, dat de Ryksvergadering by een blyve, hebbende Wy ook herhaalde Aanzoekingen gedaan, om de Mede-Stenden tot eene Patriottische Verstandhouding, en Vereeniging aan te moedigen, zo als Wy noch genegen zyn, Onze Afgezanten te zenden, daar nopens 't Geme-

ne-

ne-Best iets verhandelt en besloten zal konnen worden, waar omtrent Wy ook Ons Recht voorbehouden. 1744. *January.*

Maar alzo bekend is, wat by de verplaatzing van den Ryksdag na *Frankfort*, is voorgevallen, spreekt het van zelfs, dat Wy de met Onze uitsluiting begonnen Ryksvergadering aldaar, voor gene *Comitia formata* of een algemenen Ryksdag konnen erkennen.

De Keurvorst van *Mentz* en overige Stenden, zyn zonder twyfel overtuigt, dat Onze Rechten zedert 't begin van de Tusschen-Regering, groot geweld aangedaan is, en dat middelen moeten uitgevonden worden, om deze Rechten t'onderschragen, en daar door hunne eigene zeker te stellen: Derhalven konnen Wy niet begrypen, dat de nedrigheit van iemant; voor een gepretendeert *Opper-Hoofd* van 't Ryk, zich zo ver zal uitstrekken, om te denken dat Onze tegenwoordig tot kennis van de Ryks-Stenden gebraghte Protestatien, geen plaats konnen vinden, en zich zelfs daar door den weg af te snyden, om zich met zyne eige Bezwaarnissen aan 't Ryk t'adresseren: Even zo weinig grond heeft de Stelling, dat een gelegitimeerde Minister, by verplaatzing van den Ryksdag zich op nieu moet legitimeren, en men ziet klaar hoe ongevoeglyk men dien aangaande tot het dertiende *Articul* van de *Capitulatie* zyn toevlugt genomen heeft.

't Is in Ons nooit opgeklommen, om de Ryksvergadering voor een onwettig *Collegium* te verklaren, gelyk uit het bovengenoemde genoegzaam blykt: Wy hebben niets anders verlangt, als dat *Keur-Mentz*, als Bewaarder van de Ryks-Acten, Onze Bezwaarnissen aan de Stenden *per Dictaturum* bekend maakte, en d'Oirkonden by de voornoemde Acten bewaarde.

Verstandige zullen vragen, of 't niet tegen de gezonde rede stryd, *dat men niet klagen zal, dan na dat het de bezwarende Party gelegen komt*, dit zo zynde, is 't begeren van *Keur-Beyeren*, dat Wy zonder voorgaande Voldoening, en Verzoening, Onze Rechten in de wind slaan, en Hem voor *Keizer* erkennen zullen, ondoenlyk; want Wy hebben niet met een *Roomsch-Keizer*, alzo Wy dien niet erkennen, te doen; d'Oorloch is van den Keurvorst van *Beyeren* onrechtmatig begonnen, en zyne gepretendeerde *Keizerlyke Waardigheit*, die Hy eenigen tyd daar na heeft verkregen, kan d'eigenschap van de Zaak en 't Verschil niet veranderen, &c. &c.

't Zwabische *t'Ulm* vergadert geweest zynde *Kreitz-Convent*, vier Missivens, aan de Koninginne van *Hongaryen* met geen volstandig en behoorlyk Opschrift afgezonden hebbende, behelzende bezwaarnissen van de *Zwabische Kreitz-Stenden* over den Door-

 marsch

1744. *January.* marsch der *Oostenrykscher Troupen* en d'aan dezelve gedane Leverantien &c.: Zo ziet men nu eene *Memorie* op dezelve, strekkende tot Verantwoording en Beantwoording der gemelte Bezwaarnissen, en de Koningin begeert daar in; „ Gelyk Ik aan geen van de „ Ryks-Stenden de Titels, die aan dezelve van andere gekroonde Hoofden gegeven worden, geweigerd heb, hope Ik ook, „ dat zo wel de Stenden als Kreitz-Vergaderingen mede geen „ zwarigheit zullen maken, van My op dezelfde wyze als andere „ gekroonde Hoofden hunne Brieven t'adresseren." Voorts, „ Dat „ nooit aan Hare Troupen permissie gegeven was, Leverantien „ met bedreigingen in de Landen van den *Zwabische-Kreitz* uit te „ schryven: Maar by de laatste Veldtocht had men niet konnen „ voorzien, dat het daar toe zoude komen, de Fransche Troupen „ uit *Beyeren* tot over den *Rhyn* te zullen vervolgen, en derhalven „ niet voor uit voor genoegzame Magazynen overal had konnen „ zorgen: Echter was door die Verjaging der Franschen uit *Duitsland* aan 't gehele Ryk een grote dienst geschied, en 't zelve uit „ vele moeilykheden en gevaren gered: Dat des niet tegenstaande de gedane Leverantien ten dele reets betaald waren, ten dele „ noch zouden betaald worden, indien men maar alles op een billyke voet reguleerde, pretenderende Hare Majesteit daar by „ niet, dat *d'Etappen* zouden gezet worden op den voet, als ze „ onder wylen Keizer *Karel* VI. gereguleert waren, maar dat men „ Hare Troupen, die de Ruste in 't Ryk hersteld hadden, ten „ minsten gelyk zoude stellen met de Franschen, die de gemelde „ Ruste grotelyks getroubleert, en zelfs voor gehad hadden, *Duitschers door Duitschers te bederven en 't gehele Ryks Systema om te keren*: 't Ryk had aan *'t Huis van Oostenryk* zyne Erflanden geguarandeert, doch wilde zy zich met deszelfs Neutraliteit by „ de tegenwoordige Situatie der zaken vergenoegen, zonder echter daar door iets van haar Recht te vergeven: Weshalven „ Haar Majesteit hoopte, dat de Ryks-Stenden zich niet onder „ den Dekmantel van eene gewapende Ryks-Mediatie de Wapenen zelfs tot hun eige ondergang zouden helpen smeden, maar „ liever met Haar zich daar tegen vereenigen, en 't ware Welzyn „ van 't Vaderland gemeenschappelyk helpen betrachten, &c.

Voorts, heeft Hare Majesteit aan verscheide Keurvorsten, Prinsen

1744. January.

sen en Staten van 't Keizerryk, Requisitorialen afgezonden; houdende in substantie: „ Dat zy genoegzaam geinstrueert waren, „ wat Hare Majesteit van *Hongaryen*, na 't voorbeeld van 't Aardshertochlyk-Huis, gedaan hadde, voor 't Welzyn van 't Ryk: „ Om welke Zy haar zelfs konde beloven eenig deel in d'affectie „ en goede wille van die Keurvorsten, Prinsen en Staten van 't „ Keizerryk te hebben: Ende dat Zy haar zelve daarom flatteerde, „ van niet te zullen refugeren aan 't verzoek Hun gedaan, van „ toe te staan, in hunne Staten Recruten te werven ter voltalligmaking van Hare Troupen." Wyders verklaard Hare Majesteit, in die Requisitorialen, zich aldus: „ Ik begeer aanhoudenlyk, „ gelyk Ik reets gedeclareert hebbe, om tot eene oprechte verzoening en eenen vasten en duurzamen Vrede, te geraken. *Maar* „ *Ik ben te gelyk geresolveert geen middel van Accommodement aan te nemen*, welke tot geen grondslag heeft, *Eene vergoeding convenabel voor* „ *'t voorledene, en eene volkome verzekering voor het toekomende.*"

Den 20. der gepasseerde Maand is de nieuwe Alliantie tusschen dat *Hof* en den Koning van *Polen*, als Keurvorst van *Saxen*, tot onderling genoegen, gesloten en getekend: kort na dat de daar residerende buitenlandsche Ministers van 't gemelde Tractaat kennis gekregen hadden, hebben zich verscheide van dezelve by den Opper-Cancelier Graaf *van Uhlefeld* begeven, om den inhoud van 't zelve te vernemen, maar men heeft hun alleenlyk 't volgende antwoord gegeven: *Dit Tractaat strekt niet als tot herstelling van de Vriendschap en d'onderlinge verdediging en veiligheit der wederzydsche Hoven, maar geenzints om iemant te beledigen*: Onder anderen is ook de *Graaf van Dohna*, Minister des Konings van *Pruissen*, ten opzichte van dat Tractaat met den voornoemden Opper-Cancelier langen tyd in gesprek geweest, dewelke aan dien Graaf dezelfde Verklaring gedaan heeft.

By 't gemelde Tractaat van Alliantie, is dat van 1733 bekrachtigt, of liever vernieuwt, en geschoeit na de tegenwoordige tyds omstandigheden. „ De Landen van beide Contracterende Partyen zyn „ daar in geguarandeert, behoudens nochtans 't geval van den tegen„ woordigen Oorloch. De Keurvorst van *Saxen* verklaard, tegen den „ *Keizer*, *Vrankryk* en *Spanjen* niet te zullen ageren, en geen Trou„ pen aan de Koningin van *Hongaryen* nochte aan den Koning van

„ *Groot-*

1744. „ *Groot-Brittannien* te leveren, om tegen die drie Mogendheden ge-
January. „ bruikt te worden; maar by aldien de Koningin door eenige andere Mogendheden wierd aangetast, of wel de Koning van *Polen*, dat „ in zodanig geval d'inhoud van het Tractaat stand grypen, en de „ twee Contracterende Partyen wederzyds de daar in bepaalde Hulp- „ troupen en onderstanden aan Elkander leveren zullen, enz."

De Minister van de Republicq *Genua*, heeft een byzonder gehoor by Hare Majesteit gehadt, en in 't zelve eenige Vertogen wegens 't Articul in het Tractaat van *Worms*, * nopens den afstand van 't Marquisaat *Final*, gedaan, waar op van Hare Majesteit 't volgende antwoord ontfing: *'t Is nooit Myn voornemen geweest om de Republicq* Genua *in verlegenheit te brengen.* Kort daar na is die Minister, ten einde eenige verklaring van dit Antwoord t'erlangen, met den Opper-Cancelier *Uhlefeld* in gesprek geweest, die hem onder anderen zeide: *Alhoewel men over een gekomen is 't bezit van 't Marquisaat* Final *aan den Koning van* Sardinien *te bezorgen, zal echter aan de Republicq de Somme vergoed worden, welke dezelve aan wylen den Keizer voor dat Marquisaat heeft betaald; Voor 't overige moet de Republicq zich dien aangaande addresseren aan de Hoven van* Londen *en* Turin, *al zo men zich verzekerd houd, dat de Koning van* Sardinien *'t bezit van dat Marquisaat om geen andere rede verlangd, als om een vrye Pas tot aan de Zee te hebben*, &c.

Den 29. Passato heeft Hare Majesteit, op de wyze van eene *Amazone* in een Kleed van groen Fluweel met Goud geborduurd, en verzeld van den Groot-Hertoch Mede-Regent Haren Gemaal, den Prins *Karel*, als mede verscheide Heren en Damens van 't Hof, waar van de laatstgemelde op dezelfde wyze als Hare Majesteit gekleed waren, te paard rydende zich na de Voorstadt van *St. Leopoldus* begeven, om aldaar een groot Corps Recruten, 't geen daags te voren uit *Hongaryen* herwaarts gekomen en na *Beyeren* gedestineerd was, te bezichtigen: Die Vorstin heeft aan de gemelde Manschap eenig Geld doen uitdelen, en dezelve toegeroepen: *Hebt goede moed, myne dappere Hongaren, en gaat stryden tegen Myne Vyanden*, waar op deze Recruten, onder 't gedurig geroep van *lang leve onze Doorluchtigste Koningin*! hunne Mutsen in de Lucht geworpen hebben.

Den,

* In de naastvolgende Maand, onder den Titel van *Groot-Brittannien*, te vinden.

Den 31. geschiede door d'Aardshertogin *Maria-Anna*, de renunciatie of plechtige Afstand van de Pretentien die Hare Doorluchtigheit zoude mogen hebben, en Zyne Doorluchtigheit, de Prins *Karel* reisde volgens gebruik van *Wenen* na *Holitsch*, om van daar den 6. dezer, zynde daags voor de voltrekking van zyn Huwelyk weder te keren, gelyk geschiede. Den 7. wierd de Plechtigheit daar van met veel Pracht, in de Hof-kerk der *Paters Augustynen*, in de tegenwoordigheit van 't gantsche Hof en van d'uitheemsche Ministers, die daar toe genodigt waren, volbraght. Hare Doorluchtigste Hoogheden ontfingen den Huwlyks-zegen uit handen van den Cardinaal *Paulucci*, geweze Nuntius van den Paus, en vervolgens wierd het *Te Deum*, onder 't driemaal Losbranden van 60 Stukken Canon, en insgelyks van drie Salvo's uit de Musketterye, gezongen; na de verrichting dier Plechtigheit keerden de Keizerin Weduwe, de Koningin en Groot-Hertoch Haar Gemaal, met het Doorluchtigste Paar na de Koninglyke Burgt daar dezelve in een zeer prachtig gestoffeerde en op 't heerlykste geillumineerde Zaal onder een overheerlyk concert van Stemmen en Instrumenten spysden, terwyl de Heren en Dames aan een andere Tafel onthaalt wierden. Na de Maaltyd was 'er Bal, en na 't zelve verzelden de Keizerin, de Koningin en Groot-Hertoch de Nieuw-getrouwden na hun Slaap-vertrek. 1744. *January.*

De gemelde Cardinaal, heeft voor de Verrichting van dat Doorluchtig Huwlyk, een Present van een Kruis met Brillanten ter waarde van 12000 Floreinen bekomen.

Daags voor dat Doorluchtige Huwlyk heeft de Hertoch Mede-Regent in een Capittel zestien nieuwe Ridders van *'t Gulde-Vlies* benoemd, en is de plechtige Functie in de Hoofd-kerk aldaar geschied, zynde de Namen van die Ridders als volgt: 1. De *Vorst van Esterhazy*, 2. *Vorst van Lamberg*, 3. *Graaf van Uhlefeld*, 4. Veldmarschalk *Graaf van Kevenbuller*, 5. *Graaf van Kaunitz*, Land-Hoofdman in *Moravien*, 6. *Graaf Frederik van Harrach*, 7. *Graaf van Herberstein*, Land-Marschalk, 8. Veldmarschalk *Graaf van Traun*, 9. *Graaf Bathiany*, Cancelier van *Hongaryen*, 10. *Graaf van Kinsky*, Cancelier van *Bohemen*, 11. *Graaf Rudolf Colloredo*, 12. *Graaf van Kevenbuller*, Hof-Marschalk, 13.

1744. *January.* 13. *Graaf van Tarocca*, 14. *Graaf Wilhelm van Sintzendorf*, 15. *Graaf van Königseck-Erps*, en ten 16. De *Graaf van Lannoy*.

Op dien dag, heeft Hare Majesteit ter occasie van dat Doorluchtig Huwlyk, de volgende Militaire Promotie gedaan, namentlyk;

By d'INFANTERY tot

Veldmarschalk *Marulli*.
Veldtuig-meester *Marquis de Prié*.
Veldmarschalk-Lieutenants *Herberstein*, *Luzan* en *Prins Piccolomini*.
Generaal-Majors, *Pueblo*, *Hagen*, *Miensky*, *Machuge*, *Thierheim*, *Ariosti*, *Vogtern*, *Prins van Baden-Durlach* en *d'Oconor*.
Collonels, *Schengen*, *Mengen*, *Schertzer*, *Kollowrath*, *Castiglia-no*, *Gerani* en *Cleruck*.

Generaal-Majors van de HUSSAREN.

Belesnay, *Kassony* en *Dessoffy*.
Collonel *Hadick van Belesnay*.

By de RUITERY tot

Generaal *Prins Fredrik de Ligne*.
Veldmarschalk-Lieutenants, *Hobly* en *Partusati*.
Generaal-Majors, *Kënitz*, *Kufstein*, *Kobary*, *Moringor*, *van Lynden*; *Berechini* en *Stampach*.
Collonels, *Luzani*, *van Lynden*, *Rantzau*, *de Vettes*, *Zedlitz* en *Trautmansdorf*.
Generaal-Adjudanten, *Franchini*, *Butler* en *Kloos*.

Veldmarschalk-Lieutenant van de HUSSAREN.

Nadasty.

Dat Hof bevind zich thans by het Conquest van *Beyeren* zo wel, dat het zelve tot het gemelde Huwlyk van de Hoogstgemelde Aards-Hertogin *Maria-Anna*, buiten de grote Bruilofts-Kosten, heeft konnen spenderen, niet alleen 't gewoonlyke Huwlyks-Goed van een *Oostenrykscbe Aards-Hertogin* van 100000 Floreinen, maar ook 100000 Floreinen tot Juwelen en Klederen, 80000 Floreinen tot eene Toilette, 50000 Floreinen tot een Silver Servies, 100000 Floreinen tot Keuken-Gereedschap, 480000 Floreinen tot Reis-Geld na de *Nederlanden*, 150000 Floreinen tot Zak-Geld en onvoorziene Uitgaven. Daar en boven geven tot een Bruilofts-Present de Stenden van *Bohemen* 12000 Ducaten, die

van

van *Moravien* ook 12000, *Oostenryk* 8000, en ieder Comitaat van *Hongaryen* 1000 Ducaten. 1744. *January.*

Rakende de beruchte zaak van den Marquis *di Botta*, zo is dat Hof geperſuadeert, dat aan 't Ruſſiſche Hof eenige geheime aanſtokinge zyn om die zake in beweginge te houden, waarom 't zelve geoordeelt heeft, de goede officien der *twee Zee-Mogendheden* t'emplojeren; om aan de Keizerinne t'ontdekken 't geheim van alle die intrigues, en d'oude vriendſchap tuſſchen die twee Hoven te herſtellen.

Aangaande de *Franſche Krygs-Gevangenen*, dewelke noch over de 18000 Man bedragen zouden, is een Franſche Commiſſaris te *Wenen* gearriveert, om over der zelver Subſiſtentie en 't Rantzoen van zommigen te handelen, hebbende de Koningin van *Hongaryen* tot hier toe dezelve zelfs met het hoogſt nodige Voedzel en Dekzel moeten verzorgen: Men behoeft niet te twyfelen, of de Rekening daar van zal zo groot zyn of gemaakt worden, dat ze op vele Tonnen Gouds zal belopen, zulks dat *Vrankryk* zyne grote in *Ooſtenryk* en *Bohemen* afgeperſte Contributien, waar van die van *Praag* alleen 6 Millioenen, en die van *Egra* 12 Tonnen Gouds bedragen, wederom zal moeten uitkeren, gelyk de *Keizer* de zyne reets met een groot en 't Capitaal zelfs overtreffend Intereſt, reſtitueren moet.

IN 't begin dezer Maand hebben d'Aardsbiſſchop, Domprooſt en Deken der Hoofd-ſtadt *Praag*, dewelke reets zedert eenige Maanden door de Koninglyke Commiſſie op hunne Landgoederen gebannen waren, Permiſſie gekregen van wederom daar te mogen komen. Vermits noch eenige Familie-Hoofden buiten 't Koningryk zich blyven ophouden, zo is door een Koninglyk Edict bekend gemaakt, „ dat hunne te rug gelate Huisvrouwen 't getal „ harer Kinderen, de Lyſt van hare Goederen, en de Verblyf- „ Plaatzen van hare Mannen opgeven zullen. " BOHEMEN.

De Magiſtraat van *Egra* heeft aan die van de Keurvorſtelyke Reſidentie-Stadt *Hanover* een Miſſive laten afgaan, „ waar in de „ menigvuldige en grote preſſuren en ongemakken, die ze ge-

 „ duren-

1744. January. „ durende twee Jaren van 't Fransch Guarnizoen hadden moeten „ lyden, en welke beschadigingen aan Kerken en Gebouwen door „ die Gasten gedaan waren, kortelings verhaald worden, met het „ daar by gevoegd verzoek, " *eene Christelyke Collecte tot soulaas, van haar by na gantsch geruïneerde Stadt en Burgery te willen toelaten*: Volgens dit verhaal hebben de Franschen onder verloop van de gemeld 2 Jaren niet minder dan de gemelde 12 *Tonnen Gouds* de Burgery, Kloosters, Clergie en Inwoonderen van die Stadt afgeperst, en ze eindelyk zo verre gebraght, *dat hen noch Goud noch Silver meer overig gebleven was*, en men *Geldspecien* van *Tin* heeft moeten maken; waar van eenige stukken aldaar overgezonden zyn.

BEYEREN. DE Beyersche Clergie moet over al wakker in de Beurs tasten, om tot onderhoud der Oostenrykfche Troupen te contribueeren, moetende de PP. *Augustynen* te *Munchen* alle Maanden 1100 Floreinen, en 't Capittel van de L. V. aldaar 400 Floreinen betalen; maar de PP. Jezuiten hebben zich met 15000 Floreinen van die Maandelyksche Geld-Leverantien vry gekocht. Die Contributien zyn d'oorzaak geweest, dat men bereids in de Hoofdkerk van *St. Pieter* verscheide Musicanten heeft moeten afdanken, welk voorbeeld door andere Kloosters, dewelke dien aangaande directe Vertogen aan 't Hof van *Wenen* hebben gedaan, maar afgewezen zyn, gevolgt zal worden. Men heeft uitgerekend, dat de Winterquartieren van de Hongaarsche Manschap gedurende den tyd van zes maanden aan die Stadt alleen, de Geestelykheit en Kloosters daar onder niet begrepen, 93600 Florynen zullen kosten.

Inmiddels worden des Keizers Onderdanen door de zware Inquartiering der Oostenrykfche Troupen zodanig gedrukt, dat zy 't byna niet meer konnen uitstaan, en als zy daar over klagten doen, word hen geantwoord: *Daar is niemant schuld aan, dan uwe eige allergenadigste Souverein; Want had hy ons willen helpen, om over den* Rhyn *te komen, 't welke wy meest tot zyn eige voordeel meenden te doen, zouden wy nu de Winter-quartieren niet hier in* Beyeren, *maar in den* Elsas *en andere Fransche Landen houden: Bebalven dat, moet gylieden bedenken, dat gy door ons van de Fransche lastige Gasten verlost, en van Brand en Moord bevryd zyt.*

Voorts, dresseren d'Oostenrykers op alle Beyersche plaatzen Lysten

Lyften van alle Granen, Paarden, Rundvee &c., die in ieder te vinden zyn, dewelke ze vervolgens aan d'Oostenrykſche Adminiſtratie te *Munchen* zenden: De gemelde Adminiſtratie heeft zich nu ook 't *Jus præſentandi* tot alle Kerkelyke Bedieningen en Beneficien toegeëigend. 1744. *January.*

RHYN-STROOM.

IN 't laatſt van de gepaſſeerde maand hebben de Franſchen hunne aangelegde Schans of *Tête du Pont* ter rechter zyde des *Rhyns* geëindigt, en varen voort met een Houte-brug tot de Communicatie van dat Werk met de Veſting *Hunningen* te ſlaan: Waar tegen d'Oostenrykers hunne Poſten op de Grenzen van 't Badenſche en 't Grondgebied van *Bazel* verſterkt hebben; en aan verſcheide van der zelver Regimenten in *Beyeren* is bevel gezonden, om nader by den *Donau* te komen.

Men heeft te *Fryburg* twee Franſche Verſpieders gearreſteert, waar van een, een Boer van *d'Opper-Elſas*, en d'ander van *Pamlach* is: Een andere Spion, *Graus* genaamd, en Burger te *Baſel*, is ook aldaar gearreſteert geworden op de Requiſitie van den Marquis *de Prié*, Miniſter der Koninginne by 't Zwitzers-Eed genoodſchap.

Den 31. Paſſato trok een Eſquadron *Huſſaren* tuſſchen *Neuburg* en *Rantzenheim* over den toegevroren *Rhyn*, en quam twee uuren daar na met een grote quantiteit winter-proviſien te rug, die 't zelve uit eenige naby-gelege Dorpen had opgeligt.

Van den 1. tot den 6. dezer, hebben de *Huſſaren* noch meer diergelyke ſtropen gedaan, doch op geheel andere plaatzen aan den *Rhynkant*, vermits berichten waren ingekomen, dat een Detachement Franſche Cavallery na *Rantzenheim* in aantocht was.

Den 7 beſloten de gemelde *Huſſaren*, om het Trouw-Feeſt van den Prins *Karel* te vieren, 't Fort aan te taſten, dat de Franſchen op 't *Marquiſaat-Eiland* wederom hadden opgerecht; zy rukten dan, ten getale van 600 Man, derwaarts aan, onder een onophoudelyk geroep van *Lang Leve de Prins Karel*, *onze Generaal*, en begonnen daar op een Buiten-werk te beſtormen, doch alzo de Franſchen van een lage Battery, die zy niet gemerkt hadden, zeer hevig ſchoten, en hun ongedult om zich te ſignaleren niet toeliet, dat zy eenige Veldſtukjes, die men hun toezond, ver-

1744. *January.* wagteden, moeften zy wederom aftrekken, zonder iets uitgerecht te hebben. Den zelven dag ondernamen twee andere Detachementen de paffage van den *Rhyn*, om buit te zoeken, en Gevangenen te bekomen, doch insgelyks vrugteloos, vermits de Franfchen zulks verwagtende, alle poften wel van Volk hadden voorzien, en den gehelen dag door van hunne Redouten Cannonneerden.

Afdalende na *Frankfort*, thans noch de Keizerlyke Refidentie Stadt, zo heeft zyne Majefteit, door zynen Opper-Commiffaris, Vorft *de la Tour en Taxis*, den 11. *December* laatftleden, rakende de *Dictature der Memorie* van Hare Majefteit van *Hongaryen*, 't volgende *Keizerlyke Commiffions-Decreet* aan *'t Ryks-Convent* te *Frankfort* laten brengen; luidende:

't Is Werelt-Kundig, dat zyne thans Regerende *Keizerlyke Majefteit*, door eenparige Stemmen der Keurvorften van *'t H. Roomfche-Ryk*, na d'oude Ufantie verkoren is geworden, en na die Verkiezing tot Opper-Hoofd van *'t Ryk* in die Qualiteit erkend is, niet alleen door alle deszelfs Stenden, die daar over Hare Satisfactie betuigt hebben, maar ook door alle Mogendheden van *Europa*. 't Kan ook aan niemant onbekend zyn, dat zyne *Keizerlyke Majefteit* na d'Aanvaarding van deszelfs glorieufe Regering de Ryks-Stenden by zich genodigt heeft, om te *Frankfort* op een algemene Ryks-dag by een te vergaderen, ten einde daar 't vertrouwen te beveftigen, 't welk tuffchen Hoofd en Leden zyn moet, en dat in over een komfte met die nodiging der Keurvorften, Vorften en Stenden van 't Ryk derwaarts, tot groot genoegen van zyne *Keizerlyke Majefteit*, hebben gezonden hunne Raden, Minifters en Afgezanten, dewelke daar noch met alle eenparigheit over 's Ryks-Aangelegenheden continueren Raad te plegen.

Evenwel is 'er een Gefchrift ten voorfchyn gekomen, opgevuld met d'alleronbetamelykfte Uitdrukkingen, en verzeld van andere Stukken, waar by gevoegd was eene pretenfe *Proteftatie* van zekere Minifters in dienft van een Hof, 't welk noch den *Keizer*, noch den *Algemenen Ryks-Dag* erkend, en die by gevolg in generlei wys daar by mogen toegelaten worden: Die echter niet nagelaten hebben, voor den dag en den 23. *September* van dit lopende Jaar ter publicque *Dictature* te brengen, die zelve Schriften, waar in men niet alleen verklaart, de *Keizerlyke Waardigheit*, waar mede zyne Keizerlyke Majefteit bekleed is, niet t'erkennen, maar men gaat zelfs zo verre,

verre, dat men de Verkiezing, dewelke zo eenparig in deszelfs Persoon geschied is, voor nietig verklaard, en den tegenwoordige Ryks-Dag *eene pretense Ryks-Vergadering* noemd, verklarende als onwettig, nietig en van geen kracht al 't geen daar op besloten word; Alles op eene zodanige driftige wys, als tot noch toe in de Ryks Jaar-Boeken onbekend en ongebruikelyk is. 1744. *January.*

De Keurvorsten, Vorsten en Stenden van *'t H. R. Ryk* konnen *hier* uit erkennen, hoe zeer d'opperste Waardigheit van zyne *Keizerlyke Majesteit* daar door gequetst is, als mede de Prerogativen, Privilegien en Immuniteiten van 't Ryk, om dat eene zodanige Handelwys baarblykelyk strekt, om deszelfs fondamentele Constitutien t'ondermynen, en dat men zich niet vergenoegt met aan 't Ryks-Opper-hoofd deze zyne Qualiteit in een volle Ryks-Dag te betwisten, maar dat men ook de Wettigheit van die Vergadering aantast, verklarende voor der zelver aangezicht door eene publicque *Dictature*, dat men ze houd voor een *pretense*, *onwettige*, *machtloze Ryks-Dag*, waar op niets dat van kracht was, kon besloten worden. Zodanig is de Handelwys van een enkel Lid van 't Ryk, 't welk noch 't Opper-hoofd noch de Vergadering der Stenden erkend, en evenwel onderstaat den Ryks-Dag van zyne Activiteit te beroven, als of die van 't zelve athing, en van hem ontfing. Wat zou de Na-werelt zeggen, als dezelve een diergelyk Stuk onder de Ryks-Acten vond?

Te weigeren 't Ryks-Opper-hoofd t'erkennen: Den Ryks-Dag niet t'erkennen; en evenwel Geschriften ter *Dictature* op dien zelven Ryks-Dag te brengen, en t'eischen, dat ze daar zouden ontfangen en onder de Ryks-*Acten geplaatst* worden, zyn dingen, die tegens alle Reden stryden. 't Geringste Collegie zoude dat konnen zien, dat men zyne Wettigheit op zo eene onverdraaglyke wys aantastede, zonder zich over eene diergelyken onrechtvaardigheit te bezwaren? Zoude het wel lyden, dat men het wilde verplichten onder zyne Acten te plaatzen een Document, 't welk tot zyne Schande en Prostitutie strekte?

Zyne Keizerlyke Majesteit is 'er wel verre daar van daan, tegens zyn natuurlyke Billykheit te handelen, met een Lid van 't Ryk te bepalen of te beletten van zich te bedienen van den weg der Protestatie, die aan een ieder vry staat, indien dezelve maar met gematigde en betamelyke Uitdrukkingen gedaan word, en tot staandehouding en behoud van de Rechten des genen, die protesteert. 't Kan aan 't doordringend Verstand der Keurvorsten, Vorsten en Stenden niet ontgaan, hoe verre die Handelwys, waar van nu de Vraag is, van den weg eener geoorloofde Protestatie afwykt; Alzo men

1744. *January.* men daar in plaats van zich binnen de Palen eener enkele Voorbehoudig van Rechten te houden, zich de vryheit neemt van de Waardigheit en Majesteit van 't Opper-hoofd van 't Ryk met d'alleronbetamelykste Uitdrukkingen aan te tasten, als mede de Hoogheit, Eer, Authoriteit en Prerogativen van 't geheele Ryk op den *Ryks-Dag* vergaderd.

Zyne Keizerlyke Majesteit verplicht zynde zyne allerhoogste Waardigheit en die van 't Ryk, als mede de Glorie, Hoogheit en Prerogativen van d'eene zo wel als van 't ander tegens alle krenking en Inbreuk te bewaren en veilig te stellen, kan de gemelde Stukken niet anders aanmerken, *als Schriften van geen de minste waardigheit en kracht, en onwaardig ter Dictature.* 't Vaderlyke Vertrouwen, het welk dezelve in de Keurvorsten, Vorsten en Stenden van 't Ryk steld, laat hem niet toe te twyfelen, of Dezelve zullen als goede *Duitsche Patriotten* met die zelve oogen aanschouwen Stukken, die zo openbaarlyk strekken tot geringschattigmaking van de Majesteit van 't Opperhoofd en van de Glorie van 't gehele *Roomsche Ryk.* En dus verwacht zyne Majesteit, dat ze dezelve uit de publicque Acten zullen doen uitschrappen, dezelve als onontfanglyk verklaren, uit het Ryks-Protocol doen rojeren, en een krachtdadige Resolutie nemen, waar door eens voor al de Waardigheit en Authoriteit van 't Opperhoofd van 't Ryk, als mede de Grond-Wetten en Constitutien van 't *Duitsche Lichaam* tegen diergelyken Attentaten of Inbreuken beveiligt word. Gegeven te *Frankfort* den 11. *December* 1743.

Wy hebben reets gezien een Extract der Missive * van zyne Britsche Majesteit, aan den Keizer, over 't gemelde Subject in questie; vervolgens heeft zyne Keizerlyke Majesteit 't zelve aan zyne Koninglyke Majesteit door 't volgende Schryven weder beantwoord; luidende:

IK ben Uwe Majesteit, ten hoogsten verpligt voor 't wydlopig en rondborstig antwoord, 't geen Haar behaagt heeft den 25. *October* op Myn Brief, betreffende de zo zeer bekende Zaak van de *Dictature*, te geven. Ik betuige Myne erkentenis daar over des te meer, vermits Ik met veel vermaak uit dat antwoord gezien heb, dat Uwe Majesteit, niet in twyfel getrokken heeft, de Fondamentele Grondregelen, welk Ik vastgestelt hebbe, en de Wettelykheit van de Keizers Verkiezing, door de Godlyke Voorzienigheit en de *Legali-*

teit

* Ziet 't laatst voorgaande *Deel*, *pag* 187.

teit der Ryksvergadering op Myn Perfoon uitgevallen, bekrachtigen: Zaken, die anderzints ten vollen kenbaar zyn. 1741. *January.*

Dewyl hier uit noodzakelyk volgen moet, dat een Acte, die ftrekken zoude om die Propofitien te vernietigen, door den Keizer en 't Keizerryk nooit met een onverfchillig Oog konde aangezien, noch in de publicque Actens geftelt, veel min gehouden worden; derf Ik My vleyen, dat Uwe Majefteit, na de Zaken ryper overlegt te hebben, volgens Hare rechtmatigheit, en groot Vernuft erkennen zal, tot wat overmaat van onbillykheit 't *Wener Hof* aangaande My, en 't gehele Ryk in 't algemeen geftegen is. Men behoeft, flechts dat ongeregelt Proteft, wel t'onderfcheiden van 't vermogen, 't geen de Staten van 't Ryk hebben, om hunne byzondere Rechten (waar in zy beledigt mochten zyn) met behoorlyke Refervatien te redden; ook moet men insgelyks wel onderfcheiden, wat Myn plicht van Keizer, uit krachte van Myne Waardigheit, en tot bewaring van 't Gezach, en de Rechten van 't Ryk vordert, dan de byzondere Pretenfien van Myn Huis. Men weet, dat Ik hen nooit het algemeen Welzyn opgeoffert hebbe, en in tegendeel heb Ik blyken gegeven, dat Ik de Ruft en 't Welwezen van 't Keizerryk fteets boven al hoog achtede.

Uwe Majefteit fchynt overtuigt te wezen, dat het *Wener Hof*, niet gemaklyk met ftilzwygen zouden konnen voorby gaan, de Declaratie, door den *Franfchen Minifter* de Heer *de la Noue*, publicq gemaakt, en dat men niet qualyk konde nemen, dat de Groot-Hertogin van *Tofcanen*, in deszelfs antwoord, aan de Ryksvergadering te richten, dezelve weg infloeg, die 't Hof van *Verfailles* voor Haar verkozen had. Doch Ik hope dat Uwe Majefteit, 't aanmerkelyk onderfcheid ontwaar zal worden, wanneer 't Haar behaagt, met opmerking t'overwegen d'Acte waar op 't aankomt.

Men vindt 'er niets wezentlyks in, tegen de Declaratien van den Heer *de la Noue*, uitgenomen eenige valfche en onbeweerbare befchuldigingen tegens *Vrankryk*, die in den grond alle op My als Keurvorft van *Beyeren*, weerkaatzen; daar Ik uit hoofde van de Poffeffie, die 't *Wener Hof*, door geweld tegens Myne Proteftatien, gelyk ook door de hoogmoed, die 't betuigt heeft, in 't verwerpen van alle middelen, tot een Accommodement, en eindelyk door de grote overmacht, die de gehele Wereld genoeg bekent is, verplicht geweeft ben, die Kroon te hulp te roepen, uit krachte van 't recht des Oorlochs en Alliantien, 't geen alle de Keurvorften even gemeen is.

't Is bekent, dat Ik by die gelegenheit, alles in 't werk geftelt heb, om de plichten, van een Staat van 't Ryk, beftipt na te ko-

1744. January. men, en te beletten dat de doortocht Myner Hulptroupen, voor eenige der andere Staten nadelig mochten zyn; en 't zoude in een zo welbekende Zaak onnodig wezen, de verwytingen van die natuur te wederleggen.

't Zy genoeg 'er by te voegen, dat men in 't bewuste Stuk, tegen de publicque Notoriteit beweert, dat tusschen 't Keizerryk en *Vrankryk*, geen Vrede is, en dat men zich alleen bedient; van een voorwendzel van eene Declaratie, tegen die van den Heer *de la Nouë*, om ter publicque Dictature, en by d'Actens van 't Ryk te doen Registreren eene ongevoegelyke Protestatie, lange voor die Declaratie opgestelt, en waar in men eindelyk direct de Keizerlyke Waardigheit, 't gedrag van 't Keurvorstelyke Collegie, en d'Achtbaarheit van 't Ryk attacqueert.

Uwe Majesteit zal ook in deze een zeer groot en wezentlyk verschil ontmoeten; namentlyk, dat de *Franschen Kroon* met alle d'andere Mogendheden, den *Keizer* en de Ryksvergadering erkent, in plaats dat de Groot-Hertogin, d'een zo min als d'andere wil erkennen, en dat daar èn boven Hare Ministers geen der van ouds vastgestelde en nooit verbrokene plechtigheden in acht genomen hebben. Maar veronderstelt al eens dat de mening van 't *Wener Hof* waarlyk zo was, gelyk het voorgeeft en in 't recht was, gelyk een *Fransche Minister* zich aan de Ryksvergadering t'addresseren, zal 't Uwe Majesteit ligt vallen te beslissen, of de Declaratie van 't eerste zodanig gequalificeert is, dat dezelve onder d'Actens van 't Ryk blyven kan. 't Zoude overbodig zyn in een naukeurig Verhaal te treden, van beledigende en onbetamelyke bewoordingen, in die Memorie vervat, tegens de Keurvorsten, Prinsen en Staten van 't Ryk, die men verwyt *de Slaafsche Eerbied jegens* Vrankryk, *byzondere en Staatzuchtige Desseinen en 't Project van eene algemenen Oorloch t'ontsteken*, met andere Grieven van die natuur.

Ik bid Uwe Majesteit op te merken, dat de Memorie van *'t Wener Hof* niet alleen zorgvuldig vermeid heeft 't woord *Ryksvergadering*, en dat het zich in plaats van dat alleen bedient van de *Dispositie van Frankfort*; maar wat noch aanmerkelyker is, verklaart de Groot-Hertogin nadrukkelyk, *dat zy de Keizerlyke Verkiezing voor onwettig houd: dat Zy de Waardigheit daar van tot noch toe niet erkent*, en billyk daarom gemeent heeft, Hare gewaande Protestatien; verscheidemalen herdrukt te herhalen, en op de Dictature daar van aan te dringen.

Ik stem met Uwe Majesteit ten eenemaal toe, dat niet alleen de gemene Rechten, als een nut hulpmiddel toelaten de Rechten met Acten van Reservatie te Guaranderen: maar dat ook de Wetten en Constitutien van 't Ryk, de Staten in 't byzonder op generlei wyze ver-

verbieden, dat middel in 't werk te ſtellen, en hunne Proteſtatien, wanneer 't geval welvoeglyk is, op de Ryksvergadering te brengen, en dat zelfs daar uit gene publicque Grieven ſpruiten zoude, indien men 't een van hun wilde verbieden, te meer; wanneer 't op een byzonder recht aanquam, dat zelfs aan de meerderheit van Stemmen niet onderworpen was: maar Ik ben aan Myne kant verzekerd, dat Uwe Majeſteit, volgens Hare grote rechtmatigheit nooit zal goedkeuren, dat een Staat van 't *Duitſche Ryk* zyne Rechten niet zuiver tracht te reſerveren, maar zich in een zaak beledigt vindende, dezelve daarom voor zyn deel, 't gehele *Syſtema* van 't Ryk poogt om verre te werpen, en noch *Keizer* noch 't Ryk erkend, houdende al 't gene voorgevallen is, voor nul, vermits men om zeer dringende redenen, en een algemenen toeſtemming, zich verpligt gevonden heeft, om in een zaak, die 't Welzyn van 't Ryk betreft, met meerderheit der Stemmen voort te gaan. 't Is waarlyk zeker, dat, dat zoort van Proteſtatien, die op geen vaſten grond ruſten, uit zich zelfs de party, tegens welke zy gericht zyn, niet zouden konnen benadelen: maar een Prins die zo veel als Uwe Majeſteit toegebraght heeft, aan Myn Verkiezing, waar over Ik Hem ſteeds de grootſte erkentenis beware, of die My als wettig verkore *Keizer*, en Hoofd van 't Ryk erkent, en dat meer is, zich wegens de Wettigheit van de Ryksvergadering overtuigt houd, zal niet konnen eiſchen, dat een Acte, die dit alles vernietigt, ſtilzwygende door dezelve in de Regiſters van 't Ryk te bewaren, goedgekeurt te werden. 1744. *January.*

Men had nooit op eene onbetamelyker wyzen een Verkiezing, Eenſtemmig door 't Keurvorſtelyk Collegie, en door de Stem van Uwe Majeſteit, ten Myne faveur gedaan, noch d'onbetwiſtbare Wettigheit van de Ryksvergadering, op eene onbetamelyker wyzen konnen aantaſten, als men in die gewaande Actens van Proteſtatie gedaan heeft.

In d'eerſte is nadrukkelyk verklaart, *dat het een Verkiezing was, die men niet konde doen gelden*, en men zegt voorts: *Dat de Groot-Hertogin plechtig herhaalt, de Proteſtatien van den Baron van* Brandau, *door een Authenticq Beſluit van 't Keurvorſtelyke Collegie verworpen.*

De Grondwetten van 't Ryk in Myne Capitulatie vervat, die Uwe Majeſteit, insgelyks met My gecontracteert heeft, worden daar in als beuzelingen geſchat, en dat meer is, wendt men voor, *dat al 't geen te voren te* Frankfort *in de Verkiezings-zaak, gedurende d'uitſluiting of 't ſtilzwygen van de Keurvorſtelyke-Stem van* Bohemen *gedaan is, nul en tegenſtrydig met de Rykswetten is*; en om de maat vol te meten, houd men ſtaande, dat de Verkiezing in Myn Perſoon gedaan, en waar

1744. *January.* aan Uwe Majesteit niet weinig toegebraght heeft, vol onherstelbare nietigheden; en gevolgelyk nul en onbeweerbaar is.

Uwe Majesteits Oordeel is te doordringend, om niet te bezeffen, dat alle die zaken My niet alleen byzonderlyk raken, maar dat zy ook te gelyk 't gehele Keurvorstelyk Collegie beledigen, 't geen daar door, en zelfs Uwe Majesteit in 't byzonder, op de gevoeligste wyze aangetast word; en dat het niet alleen Myne Familie Verschillen met de Groot-Hertogin zyn, die zich ten Tapyte bevinden, maar voornamentlyk de Vraag, *of die Prinses, niet tegenstaande hare Kunne, de Keurvorstelyke Waardigheit zoude hebben konnen voeren?* en of dat gene, 't welk voor ditmaal alleen geconcludeert is, in omstandigheden waar in 't onmogelyk was, nopens d'opschorting van de *Boheemsche Stem*, te decideren, behoudens het competente Recht van die Kroon Wettig is of niet?

Dewyl nu 't *Roomsche Ryk* niet zonder Hoofd konde blyven, noch de bewuste Vraag gedurende *'t Interregnum* gedecideert worden; dewyl voorts 't Keurvorstelyk Collegie alle mogelyke zorge gedragen heeft in 't bewaren der Rechten van de *Boheemsche Kroon*, en eindelyk Myne Verkiezing door de Godlyke bestiering een Stemmig gedaan is, laat Ik Uwe Majesteit oordelen, of 't Keurvorstelyk Collegie en 't gantsche Ryk, die My in de qualiteit van *Keizer* erkennen, dulden konnen, dat een Acte, welke die erkentenis tragt te vernietigen, gerust onder d'Actens van 't Keizerryk blyft. De wettige Waardigheit van de Ryksvergadering is van den zelven aart, en kan op generlei wyze afhangen van d'opschorting van Stemmen, veroorzaakt door verschillen van byzondere Successie over eenige Provintien.

De Stemmen van *Gulich*, *Kleeff* en *Berch*, zyn gedurende een volle Eeu opgeschort, en Uwe Majesteit kan niet onkundig wezen van 't geen in 't laatst der voorlede Eeu, nopens de Stem van *Veldentz* voorgevallen is: Maar om die reden heeft men tot nu toe de Ryksvergadering geen Onwettigheit of nietigheit derven aanrichten. De Groot-Hertogin heeft het Haar zelve te wyten, dat Zy zich door te weigeren de Keizerlyke Waardigheit t'erkennen, die 't Keurvorstelyk Collegie My eenstemmig opgedragen heeft, en alle de Mogendheden van *Europa* in Myn Persoon erkennen, buiten staat heeft gestelt, zich by de Stenden van 't Ryk in een Vergadering zamengekomen te voegen, door hun Hoofd de betamelyke Eerbied te weigeren, te meer, dewyl Zy de Nodiging, van de hand gewezen heeft, welke ik Haar in qualiteit van Keizer, behoudens echter Myne wettige Familie Rechten gedaan heb. Maar genomen, Zy vond zich beledigt, door niet ontfangen te hebben alle de Titels, die Zy zich toe-

toekend, en dat Zy niet had konnen vermyden, zich die gewaande, te reserveren; zoude 't echter geenzints onmogelyk blyven, dat een Ryksvergadering, die zedert 't jaar 1662 geduurt heeft, en steets door alle de Keizers in Haar Activiteit herstelt is, een *onnutte Byeenkomst* zoude worden, uit hoofde alleen van dat Verschil van Qualificatie. En 't is waarlyk iets buiten gemeens, dat men heeft derven voorwenden, *dat al 't geen te Frankfort*, alwaar Uwe Majesteit een geaccrediteerden Keuvorstelyken Minister op de Ryksvergadering heeft, *in de zaken van 't Ryk gewaandelyk gedaan of geconcludeert is, voor Onwettig, Nul en van gener waarde gehouden moet worden, nadien 't zonder de Participatie en zelfs met volle uitsluiting van de Groot-Hertogin geschied is*; een zaak waar op men nooit gedacht heeft, dewyl Ik Haar anderzints in qualiteit van Keizer niet genodigt zoude hebben, hoewel met behoud van Myne Familie Rechten en onder nadrukkelyke voorwaarde, van volgens de betamelykheit, 't Hoofd van 't Ryk t'erkennen. Uwe Majesteit zal dan zelfs oordelen of die ondragelyke Actens konnen veronderstellen, dat de Protestatien alleen ten bewyzen dienen, dat de gene, van wien zy gedaan worden, zyn Recht reserveert, en zich niet gerust houd, tegen al 't geen hy daar tegen strydig meent te zyn: en dat gevolglyk de Groot-Hertogin, protesterende tegens zaken, die zy voor hare Rechten nadelig schat, niets onwettigs noch tegens de Ryks-Constitutien strydig gedaan heeft, en eindelyk dat Zy gerechtigt is d'Acceptatie en de Dictature Harer Protestatien te vergen, na dat Zy goedgevonden heeft door de Ryks-Wetten en byzonderlyk door den 7. en 8. *Paragr.* van 't 13. *Articul* der nieuwe *Keizerlyke Capitulatie* dat hulpmiddel by de hand te nemen.

1744. *January.*

Ik wil niet onderzoeken, of 't *Wener Hof* zich met recht op Myne Keizerlyke Capitulatie beroepen kan, die 't voor *eene krachteloze, beuzelachtig opgestelde, en gewaande Verkiezings Capitulatie houd*: en Ik weet zeer wel, dat het alle de Staten van 't Keizerryk geoorloft is, hunne Eisschen en Grieven voor de Ryksvergadering te brengen, mits zulks in de behoorlyke form en met de verschuldigde achting voor 't Hoofd van 't Ryk geschied. Maar 't is een zaak, welke van zelve spreekt, dat een Staat, die by 't Ryk steun zoekt, verplicht is den Keizer en 't Keizerryk t'erkennen, en hun geenzints nul en van gener waarde te verklaren, en dat het dezelve insgelyks past, zich van een betamelyker Styl te bedienen.

't Overige van den Brief des Keizers aan den Koning van Groot-Brittannien, *in Antwoord op een anderen door den laatstgenoemden Vorst, aan zyne Keizerlyke Majesteit geschreven, luid*:

Wel is waar, dat Uwe Majesteit zelfs de laatste niet goedkeurt, en

1744. *January.* zich daar op niet uitten wil; maar 't schynt dat Zy te gelyk meent, zeer natuurlyk te zyn, dat twee Mogendheden in een openbaren Oorloch gewikkelt, zich by Geallieerde Prinsen en Vrienden, van de gebruikelyke uitdrukkingen bedienen, vermits d'eerste Protestatie in 't begin van 't voorlede jaar, namentlyk in 't heetste van den Oorloch, opgestelt is. Ondertusschen is 't Uwe Majesteit te wel bekend, wat de Mogendheden dadelyk in den Oorloch gewikkelt, volgens 't recht der Natuur en der Volkeren, elkander verschuldigt zyn; een zaak die de Groot-Hertogin, menende een Staat van 't Ryk te wezen, voor al in 't jegenwoordig geval, daar Zy met My, als met 't Hoofd van 't Ryk handelt, behoorde geconsidereert te hebben; te meer, dewyl de Familie Verschillen, die een Keizer, met een anderen Staat konde hebben, den laatsten nooit konnen ontslaan van d'Achting en Eerbied, die hy den eersten verschuldigt is.

En dat meer is, komt het weinig aan op den tyd, wanneer die Geschriften ontworpen, maar op dien, wanneer Zy by d'Actens van 't Ryk gebraght zyn, uit dien hoofde zal Uwe Majesteit des te minder quaad keuren, dat men een zo honende en zober gegronde Acte onder de Registers van 't Ryk niet dulden kan. Betreffende Myne weigering, om de Groot-Hertogin als Aards-Hertogin t'erkennen, kan Ik betuigen, daar aan nooit gedacht, en Haar zo min als eenige andere getrouwde Aards-Hertogin, hare Aards-Hertochlyke Geboorte betwist te hebben.

Doch daar uit volgt geenzints, gelyk Uwe Majesteit zelfs ligtelyk bezeffen zult, dat wanneer de Provincien aan een Huis behorende, niet ter Acquisitie van den laatsten Possesseur zyn, en 'er boven al een Prinses van 't zelve Huis in wezen is, die Acten, Verdragen of diergelyke Rechten bezit, volgt daar uit, zeg Ik, geenzints, dat de Dochter van den laatsten Possesseur, ten nadele van 't Huis afstammende, van die Prinses, in bezit moet blyven van alle de Landen van dat Huis; en 't is om die rede, dat Ik ingevolge de Rechten van 't Myne, de Groot-Hertogin niet als Regerende Aards-Hertogin, of liever als eenige Erfgename van Keizer *KAREL den VI.* Glorieuser Memorie heb konnen erkennen.

Uwe Majesteit is te doordringende, om niet te begrypen, dat vermits een *Roomsch Keizer*, uit hoofde der Rechten van zyn Huis een Pretensie tegens een Staat van 't Ryk formeert, en aan deze de Titels, die Zy vergt, weigert; daar uit geenzints volgt, dat de laatste van gelyke geregtigt zoude zyn, om te weigeren, den eersten in zyne Keizerlyke Waardigheit t'erkennen.

Wel is waar, dat d'Oorloch lange voor de Keizerlyke Verkiezing be-

begonnen is, maar al wat daar uit voortvloeit, is, dat dezelve geen de minste betrekking heeft, met de Keizerlyke Waardigheit, die men My eenparig heeft opgedragen; daar echter de gewaande Acten van Protestatie, en 't geen hier boven aangehaalt is, genoeg aantonen, dat het *Wener Hof*, daar door direct al 't geen Myne Keizerlyke Waardigheit betreft, of daar toe eenige Relatie heeft, aanvalt. Ik beken, niet te konnen begrypen, hoe men zich van een diergelyke ondernemingen kan ontschuldigen, door 't onderscheid tusschen een Memorie, waar in zich een Staat van 't Ryk over de daad van een Keizer, als Keizer aangemerkt, beklaagt, en een andere, waar in die Staat hem in Familie Verschillen aantast, vooral in 't jegenwoordig geval, daar de bewuste Protestatie niet alleen de Rechten van Myn Huis attaqueert, maar ook direct en op een wanvoegelyke wyze Myne Keizerlyke Waardigheit, en 't Ryk zelfs in de Vergadering, die 't zelve representeert, hoont. 1744. January.

Van gelyke is 't onmogelyk, dat die uitdrukkingen, welk een ieder voor onbetamelyk houden moet, als noodzakelyke gevolgen, van een Oorloch konnen aangemerkt worden, en dat de Groot-Hertogin hare weigering, van My in een Waardigheit, die My eenparig opgedragen is, t'erkennen, verontschuldigen kan, door 't voorwendzel van Onze Successie Verschillen, die daar toe geen de minste betrekking hebben: ook spreekt het van zelfs, dat zich niet te vergenoegen, met het enkel reserveren, van een byzonder Recht, maar de Verkiezing in zich zelfs voor krachteloos en omtrent het *Wener Hof* niet verplichtende te verklaren, geenzints tot de natuur en eigenschap van een betamelyke Protestatie behoren kan.

Ik beroep My dan, *op het kenbaar onderscheid*, tusschen een betamelyke Protestatie, tot behoud van een gewaand Recht, en in gevoegelyke bewoordingen gedaan, en een Geschrift, dat men veel eer een *Faamrovend Libel* zoude konnen noemen, en strekkende is, om *'t Systema* van 't Keizerryk om verre te werpen, en de Keizer met de Ryksvergadering nietig te verklaren, terwyl men boven dit alles 't zelve noch in de Registers van 't Keizerryk gestelt wil hebben. Ik laat Uwe Majesteit na hare grote Wysheit oordelen, of de Groot-Hertogin niet waarlyk een Staats-Verschil, heeft derven opperen, tegens 't Keurvorstelyke Collegie en de Ryksvergadering, door 't eerste 't Recht, van met meerderheit van Stemmen, een Keizer te verkiezen, en de laatste de hoedanigheit van Ryksvergadering te betwiste; ondragelyke voornemens, die d'eige bewoordingen van de gewaande Declaratie, zo wel als de gehele inhoud, welke zegt, dat het niet op de Conservatie der byzondere Rechten,

1744. *January.* ten, maar wel op 't geval der Verkiezing aankomt, zeer klaar uitdrukken.

Ik moet ook aan Myn kant betuigen, dat Ik niet bezeffen kan, hoe dat geoppert Staats-Verschil, tegen de Ryksvergadering overeen te brengen is, met het gedrag van 't *Wener Hof*, in deszelfs Protestatien aan dezelve Ryksvergadering t'addresseren en voor te dragen: Doch niet tegenstaande dat gedrag tegenstrydig en onbevattelyk is, blyft echter de waarheit van de daad ontwyfelbaar, en by die gelegentheit kan Ik niet ontveinzen, dat het My geenzints voorkomt, dat men aan 't jegenwoordig geval, en aan den Aart van een Memorie, onbevoegt om by de Regifters van 't Ryk gestelt te worden, toepassen kan, 't geen Uwe Majesteit behaagt heeft, nopens 't gedrag van den Keurvorst van *Mentz* by te brengen.

Vervolgens gaat zyne Keizerlyke Majesteit voort in 't bybrengen der redenen, waarom die Protestatien door den Keurvorst van Mentz *niet ter Dictature gebragt noch onder de Registers van 't Ryk geplaatst hadden behoren te worden, en besluit in volgender voegen:*

't Is Zonnenklaar, wat vrucht Ik van de zo hoog opgegeve Vredelievende gevoelens van de Groot-Hertogin te wachten hebbe; wanneer men slechts aanmerkt, dat zy in 't bewuste Geschrift de Mediatie van 't Ryk weigert aan te nemen, door My ter bylegging onder Successie Verschillen geproponeert, en met vermaak door 't gedachte Ryk geaccepteert, terwyl niemant onbekent kan zyn, dat de bewoordingen een *Schadeloosstelling voor 't verledene en zekerheit voor 't toekomende*, zeer uitgebreide en onverzadelyke Ontwerpen in zich besluiten, die 't Ryk voor d'ongelukkigste gevolgen zouden konnen blootstellen. Uwe Majesteit is te verlicht om alle die Considератien niet met aandacht op te merken, en nadien Ik My ten Haren opzichte met alle d'openhartigheit die Onze Natie eigen is; genit hebbe, berufte Ik geheel op hare bystand, in zo een klare en gegronde zaak, waar in zo wel d'Eer der Keizerlyke Waardigheit, als 't gedrag van 't Keurvorstelyke Collegie en de Wettigheit van de Ryksvergadering belang heeft. Ik ben &c.

Te *Frankfort den* 22. *November* 1743.

Welke Keizerlyke Missive, door zyne Britsche Majesteit, na luid der Onderstaande, aldus nader beantwoord is geworden; behelzende:

ZEER

1744. *January.*

ZEER MACHTIGE, &c.

DE Missive, die Uwe Keizerlyke Majesteit den 22. *November* van 't voorleden Jaar aan My heeft gelieven te schryven in antwoord op die, welke Ik aan Uwe Keizerlyke Majesteit den 22. *October* deszelven Jaars gezonden had, ter gelegenheit van d'Actens, door de Koningin van *Hongaryen* ter Ryks-Dictature gebraght, verplicht My tot des te groter erkentenis, al zo daar in Uwe Keizerlyke Majesteit aan Myne Liefde voor 't Vaderland justitie doet. Myn genoegen zoude volmaakt geweest zyn, indien Myne pogingen in dien opzichte 't gewenschte succes hadden gehad, en dat by Uwe Keizerlyke Majesteit aan Myne verwachting beantwoord was, maar met een gevoelig leetwezen bevinde Ik in zyn Brief het tegendeel; en 't geen My des te meer bekommering geeft, is, dat Uwe Keizerlyke Majesteit over die zaak breet uitweidende, om Myne redenen te wederleggen, My daar door brengt tot de necessiteit, om zekere ophelderingen te geven en in 't daglicht te stellen zodanige byzonderheden, die Ik wel gewenscht had achter te houden, uit eene discretie en achting voor Uwe Keizerlyke Majesteit.

Ik zoude niet voorgenomen hebben Uwe Keizerlyke Majesteit op een zo breetvoerige wyze, als by dezen Brief, t'antwoorden, indien Ik My niet gevleid had, van met den waren grond der zaken, en van al 't gene, dat ten opzichte der Protestatie in questie geschied is, aan Uwe Keizerlyke Majesteit te vertonen, niet alleen geen de minste reden tot misnoegen aan Uwe Keizerlyke Majesteit te zullen geven, maar in tegendeel tot bedaren te helpen brengen, en indien Ik niet gehoopt had Hem te zullen overtuigen van 't voordeel, dat uit de wegneming der Tegenwerping zoude geboren worden, alzo Uwe Keizerlyke Majesteit eensdeels zich van zo een onaangename als netelige bezigheit zoude ontlasten, en anderdeels een grote moeite zoude sparen aan verscheide Leden van 't Ryk, die schoon gedisponeert, om volgens 't welbehagen van Uwe Keizerlyke Majesteit te voteren, niet te min door hunne gemoeds-drift worden tegen gehouden. Hier by werde gevoegt, dat men, zo ten opzichte van de Ryks-Collegien in 't Gemeen, als van eenige Leden in 't byzonder, vele buitengewone Incidenten van beledinge, scheuringen en verwerringen, kan vermyden, die natuurlyker wyze op een *consultative Propositie* konnen volgen.

De schikking, die Uwe Keizerlyke Majesteit in Zyn Brief heeft waargenomen, geleid My aanstonds tot de *Pro-Memoria*, * welke de Ko-

* Zie in 't laatstvoorgaande *Deel*, *pag*. 187.

1744. January. Koningin van *Hongaryen* tegens de Declaratie van den Franschen Minister, Heer *de la Noue*, heeft doen ontwerpen. Ik zal hier niet herhalen, 't gene bereids in Myn voorgaande gezegt is, op de Motiven, die de Koningin daar toe verplicht hebben: Dezelve zyn middagklaar zo dringende geweest, dat wel verre van dat die *Piéce* als beledigende aangemerkt zoude konnen worden, het in tegendeel vreemd moet voorkomen, als men daar over 't oog laat gaan, dat de Fransche Kroon, na talryke Arméen, buiten kennis van 't Duitsche Corps, in *Duitschland* te hebben doen rukken, om 'er een bloedigen Oorloch t'ontsteken, daar van aan 't Ryk geen kennis geeft, met Declaratien aan de Ryksvergadering te produceren, dan na dat dezelve zich genoodzaakt vind Hare Troupen te rug te roepen, dat zy wyders 't Ryk als een gunst en weldaad wil doen aanmerken iets, 't welke niets minder als dat is, gemerkt het onderwerp dat daar toe occasie gegeven heeft, en dat zy noch daar en boven zich daar in aanmatigt de Titels van *Vredelievende en heilige Onderhoudster der Tractaten*; Titels, die zy echter tot nu toe in haar gedrag, ten opzichte van de Koninginne van *Hongaryen*, niet heeft konnen bewyzen.

't Is van geen 't minste gewicht, dat de Koningin in 't uitgeven van hare *Pro-Memoria* direct of indirectelyk getracht hebbe, de Registratie van haar Protest te bekomen, al zo Haar altoos vry stond zulks te doen. Wat aangaat de gemaakte tegenwerping, dat tusschen die twee Geschriften een onderscheid gemaakt moet worden, ter zake dat *Vrankryk* den *Keizer* en 't *Ryk*, en de Koningin geen van beiden erkend, dezelve behoord tot de volgende Vrage, of de *Pro-Memoria* en Protestatie verworpen behoren te worden, alleenlyk om dat dezelve niet inhouden de qualificatien, aan Uwe Keizerlyke Majesteit en de Ryksvergadering verschuldigt, of om dat daar in Uitdrukkingen gevonden worden, over dewelke men zich verbeeld te konnen schreeuwen? Hier van zullen Wy in 't vervolg breder handelen.

Ik zal in d'eerste plaats remarqueren, dat den inhoud der *Pro-Memoria* effective tegens de Kroon van *Vrankryk* ingericht is, en alleen dient ter beantwoording van de Declaratie van Haren Minister *de la Noue*. Ten anderen bespeur Ik, dat men daar in aan Uwe Keizerlyke Majesteit niet toeschryft den Oorloch, die tegens de Koningin van *Hongaryen* berokkend is, en dat, schoon men toevallig op de *Dictature* aangedrongen heeft, zulks alleenlyk geschied is ten aanzien van zekere Declaratien, die wel verre van de belediging groter te maken, in tegendeel strekken, om die te vernietigen. Derhalven kan Ik niet bevroeden, hoe dat Uwe Keizerlyke

Ma-

Majesteit heeft konnen geloven, en zelfs aanhalen, dat het gene, waar mede de Fransche Kroon in die *Pro-Memoria* beschuldigt word, hoofdzakelyk op de Persoon van Uwe Keizerlyke Majesteit gemunt zoude zyn, daar 't in tegendeel ligt te zien is, dat de Declaratie *de la Nouë* een inductie geeft, om het te denken en zelfs te zeggen. 1744. *January.*

Want indien 't Fransche Hof voorgeeft, met genoegen, eenige apparentie van Verzoening tusschen Uwe Keizerlyke Majesteit en de Koningin van *Hongaryen* gezien te hebben, en dat zy dien volgens verklaard, dat hare Troupen niet in *Duitschland* gedrongen zyn, dan als enkele auxiliairen, dat zy daar in niet zyn gekomen, als op verzoek van 't Hoofd des Ryks, dat zy die uit eene beweging van toegenegenheit voor 't Duitsche Corps gerappelleert heeft, is dat niet te willen doen geloven, dat zy geen 't minste deel in de Troubelen had? Is 't niet te verzekeren, dat den Oorloch en de schade daar uit, voor vele Staten des Ryks, die onzydig en onschuldig waren, gesproten, door toe doen van Uwe Keizerlyke Majesteit veroorzaakt zyn.

Men konde derhalven niets zakelyker en gewichtiger inbrengen tegens een zo nadelige Declaratie, dan 't gene in de *Pro-Memoria* van de Koninginne verhaalt is: Ik wil zeggen, dat Vrankryk d'eerste is geweest, die 't Oorlochs-vuur in *Duitschland* ontstoken heeft; dat om te minder hinderpalen t'ontmoeten in 't doen gelukken van 't Project, door haar ontworpen, *om 't Oostenrykscbe Huis uit te delgen*, zy getracht heeft, *'t Noorden te beroeren*; dat zy met die intrigue niet te vreden, haar best heeft gedaan, *om d'Ottomannische Porte op te hitzen*, en dat, terwyl de Koningin, na 't voorbeeld van den laatsten Keizer, 't zich een plicht rekende, de Conditien van 't Wener-Tractaat stiptelyk *t'onderbouden*, *Vrankryk* hare uiterste pogingen deed om die te doen *verbreken*, op pretext, *dat het Ryk als noch het definitif Tractaat niet geratificeert had.*

Deze Waarheden vereisschen geen sterker Getuigenisse, om die te bewyzen; en wat den Oorloch van *Duitschland* betreft, 't is niet nodig iets meer daar van te zeggen: De moeitens, die *Vrankryk* zich in *'t Noorden* en by *d'Ottomannische Porte* gegeven heeft, en d'inzichten, die haar hebben doen ageren, zyn geen ondoorgrondelyke Geheimen, en de Geschriften, waar in *Vrankryk* 't Wener-Tractaat aantast, onder 't glimpig voorwendzel, waar van boven gewach gemaakt is, na daar uit al 't gene getrokken te hebben, dat in 't zelve ten haren voordele gestipuleerd bevonden word, zyn in handen van de gehele Werelt, en d'Originele worden zorgvuldiglyk te *Wenen* bewaard.

Wat kan men oordelen van dat *Vrankryk*, na dat zy in 't begin

1744. January. van dezen Oorloch in 't jaar 1741, ondernomen heeft, op den Ryksbodem Retranchementen te maken, zonder daar van eenige kennis aan 't Duitsche Corps te geven, te dezer tyd zich aanmatigt, de Fortressen by *Hunningen* en op *'t Marquisaat - Eiland* te herstellen, en met Guarnizoenen te bezetten, schoon dat dezelve Fortressen, conform de Ryswykfche, Badensche en Wener-Tractaten, gedemolieert zyn, en niet weder opgebouwt mogen worden? Wat kan men, zeg Ik, van dien uitstap oordelen, als alleen, „ dat gemelde Kroon „ die Tractaten, inzonderheit dat van *Wenen*, als vernietigt en „ krachteloos aanmerkt, of dat zy zich 't Privilegie aanmatigt, om „ de Trouw der Tractaten te bewaren zo lange als 't haar behaagt, „ of zo verre als die ten haren voordele zyn strekkende, en dat zy „ zich verbeeldende vry te zyn van de natuurlyke verplichtingen, „ welke 't Volker-recht de Contractanten oplegt, zy alleen de Partyen daar mede belast, met dewelke zy contracteert."

Gelyk 't nu niet zeer bewyslyk is, dat de beschuldigingen tegens die Kroon ingebraght, valsch en onbestaanbaar zouden zyn, is 't mede zeer bezwaarlyk in de *Pro-Memoria* eenige de minste stap te vinden, die Uwe Keizerlyke Majesteit behaagt heeft daar uit aan te halen, namentlyk: „ Dat men daar by aangetast heeft de Keurvor„ sten, Prinsen Staten van 't Ryk, met dezelve van een *lafhartige* „ *vreesachtigheit* te beschuldigen, die hunne verknochtheit aan *Vrank*„ *ryk* te wege gebraght moet hebben; van *oogmerken van eigen belang* „ *en Staetzucht, om een algemenen Oorloch t'ontsteken*, en met dezelve „ door andere diergelyke Betichtingen zwart te maken."

Daar by word alleenlyk gezegt, 1. dat d'oplettenheit, die de laatste Keizer gehad heeft, om d'Articulen van 't Wener-Tractaat te vervullen, ten dele was gecensureert geworden door die gene, welke by vervolg blyken van een *lafhartige vreesachtigheit ten opzichte van* Vrankryk *gegeven hebben.*

Maar daar by word niet gezegt, en zelfs kan men niet vooronderstellen, dat die gene, welke de Schryver van een *lafhartige vreesachtigheit ten opzichte van Vrankryk* beschuldigt; Keurvorsten, Prinsen of Staten van 't Ryk geweest zouden zyn.

De tweede passage, die Uwe Keizerlyke Majesteit tot onderwerp neemt, is van woord tot woord, als volgt:

„ Zy (te weten de Koningin van *Hongaryen*) heeft zich zekerlyk „ niet te wyten van iets te hebben verzuimd, dat zy nodig dacht, „ om de Vrede met de Kroon van *Vrankryk* t'onderhouden: Zy „ heeft ten dien einde menigmalen aan den Cardinaal *de Fleury* ge„ schreven, en verscheide malen aangeboden, de zwarigheden op „ te helderen, welke die gene poogden te doen geboren worden,

„ wel-

„ *welke voorgenomen hadden uit Staatzuchtige en particuliere inzichten een* 1744.
„ *algemenen Oorloch t'ontsteken* : Maar 't is te vergeefs geweest; ver- *January.*
„ derffelyke raadgevingen hebben 't overgehaalt."

Wie ziet niet, dat hier de Ministers van *Vrankryk* bedoeld worden, welkers Advisen d'aanbiedingen, van wegens de Koninginne aan den Cardinaal *de Fleury* gedaan, vrugteloos gemaakt hebben? En hoe is 't mogelyk, zulks op de Keurvorsten, Prinsen en Staten van 't Ryk toe te passen, zy, die geen zitting hebben in den Raad van *Versailles*, of die geen deel hebben in de deliberatien van den Aller-Christelykften Koning? Hoe zal men die oordelen bequaam te zyn, om 't ondernemen van een Oorloch, door byzondere inzichten van eigen belang en Staatzucht, in te boezemen.

Uwe Keizerlyke Majesteit zal dan bevinden, dat het niet zonder reden is, dat Ik Hem betuige, hoe zeer 't My verwondert heeft, dat hy zich heeft laten wys maken, door wat middel is onverschillig, dat men voornemens geweest zoude zyn de Keurvorsten, Prinsen en Staten van 't Ryk te bedoelen, en dat Hy heeft konnen besluiten zulks in een Brief staande te houden, „ die aan de Hoven „ van *Duitschland* gezonden en publicq gemaakt is, zelfs voor dat „ die in Myne handen is gekomen, schoon dezelve aan My gead- „ dresseert was."

Uwe Keizerlyke Majesteit zal zelfs ligt begrypen, dat hoe min de Ryks-Stenden door billykheit en onpartydigheit worden aangeprikkelt, zy 't echter met geen goed oog zullen aanzien, dat Uwe Keizerlyke Majesteit in de gemelde Brief en verscheide andere vorige Geschriften, op eene zo nadrukkelyke wyze onderneemt, den handel van *Vrankryk* te rechtvaardigen, dat Hy daar by in alles en over al 't gedrag van de Koninginne van *Hongaryen* doemd, dat Hy d'eene ontschuldigt nopens feitelykheden, die notoirlyk gelaakt behoren te worden, terwyl hy d'andere zaken opticht, die zelfs de minste waarschynlykheit niet hebben, en laatstelyk; dat Uwe Keizerlyke Majesteit aan d'eene kant tracht te beletten, dat *Vrankryk* 't rechtmatig misnoegen van 't Ryk niet beproeve, en aan d'andere kant niets verzuimd, om den haat van dat Corps op de Koningin, niet tegenstaande Haar onschuld, te doen vallen.

Wat betreft het Hoofd-point, namentlyk, of de *Pro-Memoria* en Protestatie ter *Dictature* hebben mogen ontfangen en in de Ryks-Actens geadmitteert worden; 't heeft Uwe Keizerlyke Majesteit behaagt te zeggen, dat hy 't volkomen met My eens is, dat die Protestatien middelen zyn, by alle Wetten gepermitteert om zyn recht te bewaren, en dat men zulks aan Ryks-Stenden niet kan weigeren, (wanneer zich 't geval opdoet, om een byzonder recht te behouden,

1744. *January.* den, dat aan geen meerderheit van ſtemmen onderworpen is) zonder door die weigering occaſie tot een algemene bezwaarnis te geven: 't Is op die Grondregel, dat Ik vermene de Deciſie van de gehele Queſtie te konnen funderen.

Uwe Keizerlyke Majeſteit heeft goedgevonden aan d'eene kant in het tegenwoordig geval een exceptie te maken, en aan d'andere kant een *Principium decidendi* in de wettigheit van zyne Verkiezinge, als ook in die van de Ryks-Vergadering te ſtellen: Hy trekt daar uit het gevolg, dat, alzo de Proteſtatie van de Koninginne van *Hongaryen* zo 't eene als andere aantaſt, en de *Pro-Memoria* de Declaratie van *la Nouë* tegenſprekende, ten dien opzichte dezelve uitdrukkingen bevat, men diergelyke Geſchriften niet kan dulden, en dat men die uit het Ryks-Prothocol moet ſchrappen: Uwe Keizerlyke Majeſteit voegt daar wel expreſſelyk by: dat indien men dezelve daar in behielt, daar uit zoude volgen, dat die ligtelyk goedgekeurd en geauthoriſeert zouden worden.

't Is waar, dat deze paſſagien aantonen, dat de Koningin als nietig aanmerkt, zo de gedane Verkiezing van een Keizer en de Capitulatie deswegens ontworpen, als d'overbrenging van de Vergadering na *Frankfort*; maar zy heeft dat alleenlyk gedaan ter zake, dat Zy in al 't voorgevallene is uitgeſloten; en daar uit volgt geenzints, dat de Koningin 't gehele Zamenſtel van 't Ryk zoude willen over hoop werpen: In tegendeel blykt, dat Haar gehele gedrag op de Grond-Wet beruſt, uit krachte van dewelke men, zonder de vooraſgaande bewilliging van de Keurvorſten, Prinſen en Staten, niet kan ſuſpenderen 't recht van ſeſſie van die gene, welke daar van de poſſeſſie heeft, zelfs niet by proviſie, noch op eenige andere wyze, dan het de Verkiezings-Capitulatie van Uwe Keizerlyke Majeſteit medebrengt. Ik zoude My gaarne hebben overgegeven aan 't gevoelen van Uwe Keizerlyke Majeſteit, indien Hy gedecideert had, in gevalle eenige Staat, 't zy vrywillig of plichtshalven, erkend hebbende de Verkiezing van Uwe Keizerlyke Majeſteit, als mede de verplaatzing van de Ryks-Vergadering, zoude hebben derven ondernemen diergelyke propooſten te voeren; de Geſchriften van zodanigen Staat zouden uit de Ryks-Actens geweerd moeten worden. Maar tot hier toe heeft de Koningin noch 't eene noch 't andere erkend; en Zy meent tot een zodanige erkenning niet gedwongen te konnen worden, vermits Zy in haar byzonder recht beledigt is; 't is buyten twyfel, dat in deze gevallen de meerderheit van ſtemmen niets geld, en dat het different door een over een komſt in der minne beſlecht moet worden, zo dat een Staat deszelfs Rechten kan bewaren door proteſtatien en Voorbehoudingen, niet tegenſtaande

alle

alle Besluiten daar mede stryden, niet alleen van de Collegien in 't byzonder, maar ook van 't gehele Ryk. 1744. *January.*

Uwe Keizerlyke Majesteit bekend door een uitwerking van zyne Oprechtheit, dat de Koningin 't recht gehad heeft van te protesteren: Derhalven volgt daar uit, dat Zy gebruik heeft mogen maken van Uitdrukkingen, die in een Protestatie passen en bequaam zyn om te betuigen, dat het gene waar tegens Zy protesteert, onbillyk en onbestaanbaar is ten Haren opzichte: Een contrarie gedrag zoude niet konnen over een komen met den Aard en den Grondslag van een Protest.

Nu, dewyl een Protestatie niet bepaald is, dan door 't voorwerp, waarom dezelve word ontworpen, zonder uit te weiden buiten het bestek van de Rechten, die dezelve bewaard, kan men daar uit niet opmaken, dat die van de Koninginne van *Hongaryen* stilzwygende goedgekeurd en geauthoriseert zoude zyn, indien dezelve in de Ryks-Actens quam te blyven. Dat is geenzints 't oogmerk van de Koninginne: Zy heeft niets anders gewild, als voorbehouding van hare Rechten aan 't Duitsche Corps bekend te maken, en hare Protestatie notoir te doen zyn, met die in *d'Acta* van de Ryksvergadering t'insereren: zo dat het gevolg, dat daar uit getrokken word, geheel buiten gewoon is, en tegens de gedachten aanloopt, die men doorgaans van die Formaliteiten heeft.

De Gerichts-Hoven van 't Ryk zyn blootgesteld, om een menigten van Protesten en Voorbehoudingen t'ontfangen, ter gelegenheit van de *Factums* en Decreten van dezelve Tribunalen, en men admitteert die met de Clausule van *ponatur ad Acta*, zonder dat iemant daarom gelooft, dat dezelve op die wyze geapprobeert en voor rechtmatig erkend zyn. De Ryksvergadering heeft geen gebrek aan diergelyke voorbeelden.

Uwe Keizerlyke Majesteit weet, dat de Grave *de Montijo*, Ambassadeur van *Spanjen*, van wegens den Koning, zyn Meester, aan de laatste Keur-Vergadering overleverde een Protestatie, rakende de Boheemsche Stem, welke zonder eenige tegenkanting wierd aangenomen door de Ministers van de Keurvorsten, en ongetwyfelt ook door die van *Beyeren*, en dat dezelve vervolgens gebragt is in *d'Acta* door den Keurvorst van *Mentz*, schoon die Protestatie gevestigt wierd op een Recht, dat niemant erkend, en dat daar en boven lyn-recht aanliep tegens de pretensien, die Uwe Keizerlyke Majesteit op de Nalatenschap van *Oostenryk* in 't algemeen, en op 't Koningryk van *Bohemen* in 't byzonder, formeert. 't Is aldus, dat Uwe Keizerlyke Majesteit uit handen van de Gedeputeerdens der Vorsten heeft ontfangen een *Exhibitum*, waar in gedebatteert wierd over de

vali-

1744. *January.* validiteit van zekere Pointen der Verkiezings-Capitulatie, schoon die de kracht van een Wet heeft, en Uwe Keizerlyke Majesteit die zonder twyfel als verplichtende aanmerkt. Daar uit kan nu ligt besloten worden, dat men daar in niet het allerminste gekrenkt heeft, noch de Waardigheit van Uwe Keizerlyke Majesteit, noch de handeling van 't Keurvorstelyke-Collegie, noch den luister van 't Ryk, en dat men daar uit met fundament gene grieven kan formeren.

My geheugen zeer wel de Besluiten van 't Keurvorstelyke-Collegie, van dato den 4. en 15. *November* des jaars 1741, en Ik geloof niet, dat men My, zelfs een der Leden van dat voortreffelyk Collegie zynde, verdenkt, dat Ik My daar van wil afzonderen, *schoon Ik in waarheit niet tot die Besluiten heb mede-geholpen*: Want wat het eerste *Conclusum* betreft, waar by door een meerderheit van stemmen geresolveerd is de Boheemsche Stem voor dat maal te suspenderen, heeft Myn Ambassadeur, de vereischte Instructien niet hebbende, daar van ten Prothocolle rapport gedaan. Wat het twede aangaat, dat tot onderwerp had de Protestatie van den Baron van *Brandau*, Myn Ambassadeur oordeelde 't niet oorbaar te zyn 't zelve te renvojeren, maar dat het genoeg was, dat men dezelve een plaats in de Ryks-Actens weigerde: 't Gemelde Protest is daar uit niet gerojeert, vermits dat niet geadmitteerd was, en men vind nergens in de Prothocollen, dat de Vrage, of de Koningin, van de Keurvorstelyke Waardigheit konnende jouisseren, gelegenheit heeft gegeven, om, ten opzichte van 't gebrek der *Sexe*, de Boheemsche Stem te suspenderen.

Maar, alzo 't *Conclusum* van den 4. *November* 1741, niet anders tot onderwerp gehad heeft als de Boheemsche Stem, met betrekking tot de Verkiezing; dat te dezer tyd op de Ryksvergadering, die te *Frankfort* beroepen en gecontinueert is, in deliberatie gebraght word, om t'excluderen alle de stemmen, geannexeert aan de Landen, welke de Koningin van *Hongaryen* als toen bezat en nu noch bezit; en eindelyk, dat het Ryk of eenige van hare Collegien nooit daar toe gekomen zyn, om aan die Landen d'uitsluiting te geven door een *Conclusum*; kan men niet zeggen, dat de Koningin, ter zake van geprotesteert en betuigt te hebben, dat Zy de Keizerlyke Waardigheit niet erkend, zich zelfs buiten staat gestelt heeft van by 't Corps geäggreëert te worden, waar van de Leden *in Comitiis* 't respect bewyzen, dat Zy aan hun Wettig Hoofd verschuldigt zyn: De reden is, om dat d'uitsluiting van de Stem voor de Protestatie geschied is, en dat derhalven 't laatste geen gelegenheit tot het andere kan hebben gegeven. Wyders, wanneer men een Ryks-Stand op de Vergadering nodigt, op een wyze en met zodanige omstandig-

digheden, die dezelve beletten daar by te verschynen, is dat even 't zelve als of die Stand niet genodigt was, en dit is 't, waar mede al 't voren verhaalde verdedigt word, zo ten opzichte van 't Recht, dat de Koningin gehad heeft om te protesteren, als ten aanzien van de redenen, welke vorderen, dat d'uitdrukkingen van nulliteit, in de Protestatie vervat, getolereert werden.

Ik wil niet decideren, dat een Ryksvergadering niet als onwettig zoude konnen worden aangemerkt, ter zake, dat een of twee stemmen daar aan ontbreken, en Ik vertrouwe, dat de Koningin daar over, op dezelve wyze als Ik, denkt: 't Is genoeg, dat Zy de laatste Vergadering als onwettig aanmerkt, vermits d'Uitsluiting, aan Haar zonder de vereischte formaliteiten gegeven: Zo dat men ligtelyk kan zien 't onderscheid, dat 'er is tusschen het tegenwoordig geval, alwaar de possessie onbetwistbaar is, en alwaar de pretensie bestaat in de redenen, die tot het Petitoir behoren, en tusschen de Voorbeelden, die in den Brief van Uwe Keizerlyke Majesteit aangehaalt worden. Want de Veldentsche Stem is niet opgeschort, als om dat de Possessie van dat Land betwist wierd, en de Partyen in Proces waren.

Uwe Keizerlyke Majesteit is al te verlicht en al te billyk om wezendlyk overtuigt te zyn, dat het different tusschen Hem en de Koningin van *Hongaryen*, ter occasie van de Nodigings-Brief, ontstaan, voorkomt uit een enkel onderscheid der *Titulature*, en dat het Beginzel, by Myn vorige vastgestelt, namentlyk, dat men malkanderen wederzyds niets erkend heeft, moet ophouden door de distinctie, die 'er is tusschen een geboren en een Regerende Aards-Hertoginne: Uwe Keizerlyke *Majesteit* ontkend *die eerste* qualiteit niet, maar betuigt dat Hy 't laatste aan de Koninginne niet kan accorderen, derhalven zal Ik de gevolgen, welke daar uit voortvloeje, met stilzwygen voor by gaan.

Alzo Uwe Keizerlyke Majesteit op ieder bladzyde van zyne Missive wederkeerd tot den Styl van de Protestatie in questie, en, behalven verscheide passagien, in 't begin door Uwe Keizerlyke Majesteit aangehaald, en die Ik reets beantwoord heb, met d'uiterste strengheit de manier van schryven censureert: betuigende daar over ten hoogsten gevoelig te zyn, niet tegenstaende al wat Ik heb konnen bybrengen om de bitterheit te verzachten, kan Ik niet nalaten, aan 't oordeel van Uwe Keizerlyke Majesteit zelfs te stellen, of zyne Commissions-Decreten, die aan 't gehele Ryk zyn medegedeelt, niet een zo harde, of wel een veel heftiger styl hebben, als die, welke in de Protestatie gebruikt is: Hoe min ook daar op gelet werde, zal men haast bemerken, dat de bewoordingen van *Trotsheit*,

Wraak-

1744. January. *Wraakzucht, Geweld, Onrechtvaardigheit* en andere zeer scherpe Verwyten, in zyne Decreten geëmplojeert, verre te boven gaan d'uitdrukkingen van de Protestatie; te meer, om dat Uwe Keizerlyke Majesteit aldaar spreekt als *Keizer*, en dat hy in die qualiteit belooft heeft 't Duitsche Corps in geen Oorloch of andere moejelyke zaak te wikkelen: 't Is echter daar toe, dat diergelyke verwyten strekken, daar in tegendeel de Koningin, als een Staat van 't Ryk, zich alleen bepaald tot het verdedigen van Hare byzondere Rechten tegens Mede-Staten.

Maar schoon Uwe Keizerlyke Majesteit niet gelieve te letten op den tyd, dat de gemelde Protestatien ontworpen zyn, en dat Hy de vereischte distinctie niet wil maken tusschen een *Memorie*, waar in zich een Ryks-Staat zoude kanten tegens den Keizer als Keizer, en een *Memorie*, waar in de questie is over een Domestique-zaak, die een Staat en Zyne Keizerlyke Majesteit, als een Mede-Staat, betreft; hoop Ik echter, dat Hy daar op wel acht zal willen geven, en aan andere toelaten, 't gene dat Hy aan zich zelfs permitteert.

't Is waar, dat de Ryks-Wetten vorderen, dat een Staat, die eenige Stukken heeft in te leveren tegens den Keizer, daar omtrent waarnemen een zekere gematigdheit en respect, schoon zelfs in een zaak, die enkel domesticq is: Maar behalven, dat het bezwaarlyk is 't perk dier verplichting te bepalen, vooronderstelt dezelve, dat die Staat den Keizer als Keizer erkenne: Buiten dat kan men in een Protestatie niets vinden strydig te zyn met het Natuur- en Volker-Recht, noch eenig Verwyt doen, dat niet geretorqueert zoude konnen worden.

Ik sta ligtelyk toe 't onderscheid, dat Uwe Keizerlyke Majesteit wenscht, dat gemaakt werde ten opzichte van 't gene, dat Zyne Keizerlyke Waardigheit en Prerogativen betreft, en ten respecte van 't gene, dat de Rechten en Belangen van zyn Huis aangaat; maar Ik zoude het met Uwe Keizerlyke Majesteit niet eens zyn omtrent dat gene, 't welke Hy in den beginne vooronderstelt en zedert zo dikwyls herhaalt heeft, *dat het tegenwoordig geval alleenlyk den Keizer als Keizer raakt*: 't Is in tegendeel geheel zeker, dat, indien Uwe Keizerlyke Majesteit gene Familie-Pretensien gehad had op d'Oostenrykse Nalatenschap, dat Hy zich niet had bemoeid om die te doen gelden, en dat Hy niet was gewikkelt geworden in den Oorloch tegens de Koningin van *Hongaryen*, die Prinsesse zich nooit uitgesloten zoude hebben gezien van de Ryksvergadering; en dat Zy, zonder die uitsluiting, noch voorwendzel noch gelegenheden gehad zoude hebben om te protesteren en te verklaren, dat Zy de Verkiezing en Convocatie van de Vergadering voor nietig hield: By gevolge

volge moet die Protestatie tot oorzaak hebben gehad zodanige Feiten, die geen de minste verknogtheit met de qualiteit van Hoofd des Ryks hebben. 1744. January.

Maar schoon zelfs, dat Ik deze laatste vooronderstelling bewilligde, is 'er niet min een consideratie, die de gevolgen, welke men daar uit getrokken heeft, over hoop werpt, namentlyk, dat de Koningin noch niet erkend heeft de Verkiezing en Waardigheit van Uwe Keizerlyke Majesteit, en dat Zy, gelyk reets bekend is, die erkentenis kan opschorten tot het sluiten van een Verdrag, te meer, alzo Uwe Keizerlyke Majesteit begonnen heeft de Koningin in Hare qualiteit niet t'erkennen.

De Koningin heeft zedert dien tyd 't Hof van *Mentz* in verscheide Brieven, inzonderheit in die van den 21. *January* 1743, verzekerd, dat Zy zeer onverschillig was over 't Stuk der Verkiezinge, en dat Zy aan 't Keurvorstelyk-Collegie niet wilde betwisten 't Recht om een Keizer t'éligeren, wanneer den Troon vacant was, noch Haar eenige van hare Privilegien bedisputeren, maar dat Zy na 't eenig voordeel haakte, om derzelver dierbare Rechten gereserveert te houden en die te bewaren; dit is 't gene, dat de Koningin ook in hare *Pro-Memoria* en in hare Protestatie herhaalt heeft.

Men ziet niet, waarom deze verzekeringen van de Koninginne min aannemelyk zouden zyn en minder geloof verdienen, als de passagien, waar by Zy gelegenheit vind, om de Verkiezing en Ryksvergadering te wraken; en waarom zoude het, wanneer men een van beiden voor een *Protestatio facta contraria* wil doen doorgaan, niet eerder van 't eerste als van 't laatste alzo verstaan worden, ten opzichte van deze omstandigheit, alwaar de Koningin zich werkelyk aan de Ryksvergadering geaddresseert heeft.

Indien 't Uwe Keizerlyke Majesteit behaagde de zaak met zodanig een oog te beschouwen, mogelyk zoude Hy niet meer reden hebben de Koningin te verwyten, *dat zy aan 't Keurvorstelyk-Collegie en aan de Ryksvergadering een Staats-Questie verwekt.* Hy zoude bevinden, dat 'er niets minder als een contradictie gelegen is in den uitstap, die de Koningin gedaan heeft met hare Protestatien aan de Ryksvergadering over te geven, niet tegenstaande d'uitdrukkingen, die men als Beschuldigingen van Nulliteit betyteld, schoon in de grond niets strydig in dat gedrag gevonden word.

Want, gelyk de Koningin zich ongetwyfelt beroept op de *Verkiezings-Capitulatie*, om dat dezelve een *Wet* is, die Uwe Keizerlyke Majesteit verpligt, heeft zy ook, zonder benadeling van hare pretensien, zich konnen addresseren aan de Vergadering te *Frankfort*, vermits Zy aldaar alle de Leden by een gevonden heeft, die

1744. *January.* zy onder 't getal van Hare Mede-Staten rekend. Ten anderen bewyst het voorbeeld der *Tusschen-Regeringen*, dat in de Ryks-Actens Stukken ontfangen konnen worden, zonder dat zelfs de Staten vergadert zyn; en de Koningin heeft Haar toevlugt tot het Duitsche Corps niet genomen, als om 't zelve Hare Belangen aan te tonen, en geenzints in voornemen, om daar van eenige gunst te verzoeken, of hulpe t'erlangen, noch in de mening, zo als Uwe Keizerlyke Majesteit wil, dat Zy den Keizer en de Ryksvergadering had moeten erkennen.

Indien Uwe Keizerlyke Majesteit blyft geloven, dat een Staat, welke opentlyk declareert, dat zy niet wil erkennen, noch den Keizer noch de Ryksvergadering, niet kan worden aangemerkt als een Lid van dezelve Vergadering, en dat Hy wenscht zulks door My toegestemd te zullen worden, zal Ik geerne bekennen, dat men geen werkelyke Stem kan hebben, ten zy men vooronderstelle en toesta een *Keizer* en een *Ryksvergadering*. Maar de questie is op het tegenwoordig geval niet toepasselyk, vermits zich de Koningin van de Ryksvergadering geabstineert heeft, zedert dat Zy daar van dadelyk is uitgesloten, en dat niet vereischt word te weten wat daar op is gevolgt, maar 't gene dat tot de Protestatie gelegenheit heeft gegeven, en of men de Koningin heeft konnen uitsluiten, voor dat Zy tegens de Verkiezing van een Keizer, en tegens de Ryksvergadering geprotesteert hadt.

Wat het gedrag aangaat, dat de Keurvorst van *Mentz* gehouden heeft, Ik heb in Myn voorgaande Missive aangehaald de Motiven, welke Zyne Keurvorstelyke Hoogheit verpligt hebben, om ter goeder trouwe en zonder zwarigheit over d'uitdrukkingen in de Protestatie vervat, heen te stappen; Ik heb daar in zelfs aangetoond, wat dien Keurvorst gedispenseert heeft, van daar over met het Keurvorstelyk-Collegie communicatif te handelen; en 't geen Ik daar van voorondersteld heb, berust op verscheide dringende redenen.

't Is op geen rapporten van weinig geloof, dat Ik van de particuliere Conferentie gesproken heb, die den 16. *Mey* des voorleden jaars tusschen de Keurvorstelyke Ministers over de Protestatie gehouden is. Schoon Uwe Keizerlyke Majesteit de Validiteit van die Conferentie tegenspreekt, ter zake dat die gepasseert zoude zyn tusschen particuliere Ministers, die geen Instructien hadden van hunne Hoven, schynt Hy echter de waarheit van de zaak niet geheel in twyfel te trekken, waar omtrent men ligtelyk éclaircissementen zoude konnen bekomen.

Ik laat het publicq oordelen, of die particuliere Conferentien geen ware Conferentien zyn, en of de Besluiten, die daar in genomen wor-

worden, geen verplichting bevatten? Wat wanorders zoude men in 't Ryk niet zien voorvallen, indien een gedeelte, na verloop van een jaar, onderstond tegens die Besluiten t'opponeren, dat de daar by geassisteert hebbende Ministers niet van hunne Hoven de nodige Instructien hadden? 1744. *January.*

De gevoelens, die het Mentzisch Hof onder de Regering van den laasten Keurvorst heeft doen blyken, decideren niets: Ik kan Uwe Keizerlyke Majesteit met vaste wetenschap verzekeren, dat het zelve Hof ten dien opzichte van den eenen tyd tot den anderen van gedachten verandert is; men dient alleenlyk te weten, of zy de billykheit en onpartydigheit voor een richtsnoer van hare Uitstappen gehouden heeft, dan niet. 't Glimpig voorwendzel van 't gebrek der formaliteiten, dat men aangehaalt heeft, zoude ligtelyk vernietigt konnen worden, indien Ik, in plaats van wydlopiger t'antwoorden op de twyfeling, waar in Uwe Keizerlyke Majesteit is, nopens d'authorisatie der Oostenrykfche Ambassadeurs, My ophield met Hem te doen herinneren, dat de Koningin de Protestatie in handen van wylen den Keurvorst van *Mentz* heeft doen komen onder een eigenhandige Missive, en dat het derhalven geen Vrage van groot belang is, die men doet aangaande d'authorisatie der Ministers van de gedachte Koninginne.

Zo Myn oogmerk was My uit te breiden buiten 't gene, dat Myn gedrag en gevoelens over de Contestatie betreft, zoude Ik aan Uwe Keizerlyke Majesteit doen zien, dat zodanig een Mogendheit, die zich niet heeft te wyten van den Oorloch te hebben begonnen, die in tegendeel alleen tot deszelfs defensie ageert, en die, alvorens de Wapenen neder te leggen, *een voldoening voor 't voorledene, en zekerheit voor het toekomende eischt*, niet beschuldigt kan worden van den Oorloch te beminnen en van onverzadelyk te zyn; en Ik zal 'er byvoegen, dat indien de Koningin van *Hongaryen* zich in hare *Pro-Memoria* geëxcuseert heeft, van de Ryks-Mediatie aan te nemen, zulks niet zonder dringende redenen geschied is.

Maar Ik vreze, dat al te naukeurig hebbende willen antwoorden op al 't wezendlyke, dat in de Missive van Uwe Keizerlyke Majesteit gevonden word, schoon ten dele onder differente uitdrukkingen herhaald, Ik ook vervallen ben in d'ongelegendheit van te verre uit te weiden: Derhalven zal Ik besluiten, biddende Uwe Keizerlyke Majesteit My deswegens te willen verschonen en te geloven, dat Ik volstandig ben, Uwer Keizerlyke Majesteit.

Was Getekend: GEORGE. R.

St. James den 7. *January* 1744.

1744. *January.* Zyne Keizerlyke Majesteit is over die *Koninglyke Replicq* zodanig gebelgt en gevoellyk geraakt geweest; dat Hy geresolveert is *een nieu Circulair Rescript* (niet aan zyne Britsche Majesteit als een *Keizerlyk Duplicq*) aan alle de *Ryks-Stenden* te doen afgaan, waar in Hy deswegens zyn misnoegen tonen, en zeer nadrukkelyke Voorstellingen, over die Zaak, doen zal.

't Fransche Hof, dat Keizerlyke volgende, is niet minder t'onvreden, om dat in die Missive, onder anderen, getoond wordt: *Dat de Proceduren van 't zelve Hof al te Violent zyn.* Ende daarom zyne *Allerchristelykste Majesteit* geoordeelt hadde, eene genoegzame rede te hebben, den *Oorloch* tegen zyne Britsche Majesteit te konnen declareren: Evenwel en alleen was tegen gehouden, door *'t Welzyn* van *Europa* hoger t'achten, dan zyne *Afzonderlyke Glorie*.

Een vreemde, ten minste voor 't Publicq onbekende Schryver, heeft het ook geluft, eene *Memorie*, rakende dat *Verschil-point*, in 't licht te doen komen, waar van 't begin aldus luid: „ Gelyk het de gewoonte van 't Hof van *Wenen* is, met alle onder zedige Volkeren gebruikelyke wellevendheit voorby te gaan, die gene, dewelke niet blindelings in deszelfs *hoogmoedige*, *eigenbatige* en *grondbederflyke oogmerken intreden*, met *Schand- en Laster-Schriften*, *Eerschendery* en *Sophistische verdrajingen aan te vallen*, daar by ook alle Rechten der Volkeren, Billykheit en Moderatie uit d'oogen te zetten: Alzo heeft het zelve in de laatst ten voorschyn gekome *Memorie* voor 't *Keizerlyke Circulaire-Rescript* nopens de Dictature &c., eene nieuwe preuve hier van gegeven: Al 't geen eene in *Gal gestipte Pen* van *onvernuftige verwoedheit* en *onbezuisde Lastering* kan *uitspuwen* wat men van *onwaarheden* en zich zelfs *tegensprekende Uitvindingen* verdichten kan, en wat, de *van alle Schaamte en Eer ontblootte Opsteller aan onbetamelyke*, *valsche en Majesteits-Schendende Lasteringen*, op het Papier heeft konnen kladden, is daar in op eene in 't H. Roomsche-Ryk noch nooit gehoorde aart bygebraght, om d'onderneming van 't Hof van *Wenen*, die tegens *alle Ryks-Wetten*, *alle Billykheit*, ja zelfs tegens *alle gezond verstand stryd*, te vernissen, 't Publicq *zand in d'oogen te goojen*, en na de manier van *alle onbeschaamde Lasteraars*, als hem grond en redenen ontbreke, met

„ *Schel-*

„ *Schelden en Lastere zich te behelpen* &c.:" Men ziet uit dat staaltje ligt, dat die Autheur zelfs gedaan heeft, het geen hy den ander verwyt, en hem daar van 't onrecht beschuldigt. Of nu diergelyken Schriften dienen, om den weg tot de verzoening der beide Hoge in Verschil zynde Huizen te banen, zal men aan 't Publicq overlaten, om daar van t'oordelen. 1744. *January.*

Evenwel heeft de Magistraat van *Frankfort*, ter Requisitie van den Keur-Mentzische Afgezant, die *Memorie* doen confisqueren, niet tegenstaande zulks aan 't Keizerlyke Hof wat vreemd voorgekomen is.

De *Zwabische Kreitz-Stenden*, hebben ten opzichte van de meergemelte Werken * door de Franschen by *Humingen* aangelegt, de volgende Missive aan de Ryksvergaderingen doen overhandigen, bestaande:

't Is aan d'algemene Vergadering van *'t Duitsche Ryk* genoegzaam bekend, dat de Stenden van *Zwaben*, ieverig omtrent de middelen om de Rust van de Kreitz te handhaven, en dezelve tegen alle Gevaren te beveiligen, van den beginne dezes Oorlochs met den Keizer in qualiteit als Keurvorst van *Beyeren* een Tractaat van Neutraliteit gesloten hebben: Zyne Keizerlyke Majesteit heeft het zelve na zyne komste tot de Regering niet allen bevestigt, maar ook naderhand door een *Conclusum* van den Ryksdag, in dato den 17. *Mey* laatstleden, besloten, dat ieder Staat by de Neutraliteit, die dezelve mocht hebben aangegaan, zou gehandhaaft worden. Alzo de *Zwabische Landen* met die van *Oostenryk* vermengt zyn, en gevolglyk de Kreitz zeer veel daar aan gelegen is, dat deze laatste, byzonderlyk *Brisgou*, *Frickthal*, *de Woudsteden*, de Heerlykheit *Rotberg*, en alles, wat daar van afhankelyk is, in deze Neutraliteit begrepen waren, ingevolge den Inhoud der *vierde Paragraaf* van dat Tractaat, heeft men goedgevonden zich by de Koninginne van *Hongaryen* t'addresseren, om toestemming tot deze Onzydigheit t'erlangen, ten einde des te beter de Rust van de Kreitz te verzekeren, en voor te komen dat van d'een of andere zyde gene Feitelykheden gepleegt wierden.

De Kreitz is tot nu toe door de beide hoge oorlogende Partyen in hare Neutraliteit gehandhaaft; en de Krenkingen, welke nu en dan daar in gedaan zyn, hebben straks opgehouden, byzonderlyk ten opzichte van de Contributien, die in *Burgau* en andere voor aan gelegene Oostenrryksche Provintien geëischt wierden, tot genoegen van

* Ziet 't laatst voorgaande *Deel*, *pag.* 253. & 306.

1744. January. van 't Hof van *Wenen*, 't welk van zynen kant belooft heeft eene naukeurige Neutraliteit te zullen doen waarnemen.

Nadien nu de Koningin van *Hongaryen* zedert besloten heeft Hare Oorlochs-Operatien tegen de Kroon *Vrankryk* voort te zetten, en gevolglyk de nodige bewegingen door Hare Troupen heeft doen maken, is zulks oorzaak geworden, dat men op 't Eiland van *'t Marquisaat* en op 't Grondgebied van *Baden* de Werken, die na den Inhoud der Tractaten van *Ryswyk*, *Baden* en *Wenen* geslecht waren, vernieuwt heeft, als mede werkelyk aan deze zyde van den *Rhyn* aan 't oprechten van een *Tête du Pont* arbeid, en wat meer is, by *Ettlingen* duizend Quintalen Meel en acht honderd Maten Haver, aan d'Oostenrykers toebehorende, wechgevoerd heeft, en dat daar en boven een Commis van d'Oostenrykſche Levensmiddelen Krygsgevangen gemaakt en alles naar *Landau* gebraght is.

De *Zwabische Kreitz* heeft in alle deze Handelingen geen 't minste deel, en zou ieverig wenschen, dat deze Zaken niet waren voorgevallen: Alles wat dezelve dien aangaande doen kan, is, om hare Bezwaarnissen dieswegens in te brengen, en aan den Keizer en den Ryksdag, dewelk belang hebben dat deze Kreitz in hare Onzydigheit werde gehandhaaft, de netelige gevolgen, die daar uit konnen ontstaan, voor te stellen, en daar door aan te tonen de vreze, die 'er is, dat het Oorlochs-Toneel in 't Duitsche Ryk zal worden overgebraght.

Om deze rede oordeeld de *Zwabische Kreitz* 't zeer noodzakelyk, dat ten dien opzichte de nodige Vertogen worden gedaan, en dat men krachtdadige maatregelen neme, om de *Kreitz* niet alleen in hare Onzydigheit te verdedigen, maar ook tegen alle Vyandlykheden te beveiligen enz.

Tegens welke Memorie, aangaande de door *Vrankryk* gekrenkte Neutraliteit, en 't verbroken Vredens-Tractaat, word ingebraght: „ dat de Koningin van *Hongaryen* die Neutraliteit van
„ Haar kant ook gekrenkt had, en Hare Hussaren 't Frankische
„ Kreitz Magazyn by *Neurenberg*, *Anno* 1742 ook geligt had-
„ den &c. 't Was die Zwabische Kreitz niet anders te helpen,
„ dan wanneer hy zelfs contribueerde, om het tot 't formeren ee-
„ ner *Ryks-Armée* te brengen, door dewelke men de beide
„ Partyen kon afhouden van geweldenaryen op 't Grond-Gebied
„ van 't Ryk te plegen &c."

Zyne Keizerlyke Majesteit, heeft ten verzoeke van den Koning

ning van *Pruissen* den Erfprins *van Wurtemberg* (16 jaren oud) meerderjarig verklaart, om den Troon der Regering van zyne Landen in handen te nemen. Over die Meerderjarig Verklaring zyn in 't Wurtembergsche vele beweginge, zo wel by den Hertoch Administrateur, als by de Land-Stenden, die daar tegen eenige Vertogen doen zullen: De Land-Stenden zyn voornamentlyk bezorgt, om d'Evangelis-Luthersche Religie van 't Hertochdom genoegzaam veilig te stellen. Voorts, heeft zyne Keizerlyke Majesteit aan 't Landgraafschap van *Hessen-Casselsche-Huis* de Privilegie *de non appellando*, en aan den Koning van *Pruissen d'Expectantz op 't Hertochdom Wurtemberg* verleend: Doch Hy zal met het eerste aan 't *Keizerlyke Ryks-Kamer-Gericht te Wetzlar*, en met het laatste aan d'overige *Duitsche Ryks-Stenden* geen aangename dienst gedaan hebben, vermits reets aan *Pruissen* ook eens de *Markgraafschappen Bareuth* en *Anspach*, *'t Hertochdom Mekelenburg* en *'t Vorstendom Oost-Vriesland* komen konnen, waar door 't zelve zo machtig en ontzachlyk zoude worden, dat het aan geheel *Duitschland* de Wet kon stellen. 1744. *January*.

Zyne Keizerlyke Majesteit heeft 't Quartier, 't welk door den Marschalk en Hertoch *de Bel-Isle* bewoond geworden was, betrokken; waar over verscheide speculatien gemaakt zyn. Ook heeft dat Hof een Spaansche Troost van 100000 *goude Pistolen* bekomen en zal van 't Fransche Hof alle Maanden *een* en een *half Millioen Livres* ontfangen.

Nopens de dikmalige verspreide Geruchten zeder den eersten Passato, van dat 'er een Bevredings-Plan door *'t Fransche Hof* aan den *Britschen Minister* aldaar, zoude overgeleverd zyn, heeft de Heer *Amelot* aan een Minister te *Frankfort* geschreven: *Terwyl dit Hof na de Vrede verlangt, is 't zelve echter in genen dele voor den Oorloch beducht, zo als zich zommigen verbeelden: Wy verwachten noch maar een Expresse van zeker Hof te rug, om een vast besluit te nemen; ondertusschen kan ik UE. verzekeren, dat d'alom verspreide tydingen, dat de Koning Myn Meester aan den Groot-Brittannischen Minister alhier een Vredes-Plan had doen overhandigen, ten eenemaal valsch en verdigt zyn.*

Op den Ryksdag aldaar zal noch veel te doen zyn over de Zaak van *Keur-Trier* tegens *Keur-Keulen* en den Graaf van *Nieu-*

I *wied*

1744. January.

wied over de te *Nieuwied* nieu aangelegde Vliegende Brug, waar tegen van den Keizerlyk Ryks-Hof-Raad een *Mandatum pœnale* erkend is geworden, en d'Executie aan den Koning van *Pruissen* en Keurvorst van de *Paltz* opgedragen, waar op nu *Keur-Trier* sterk aandringt, zich grondvestende op een Privilegie van Keizer *Karel* IV. *Anno* 1354 verkregen, aangaande de Passagie over den *Rhyn* van *Dunderbach* af tot aan *Andernach*.

De Magistraat van die Stadt verzocht zynde, om aan d'Opper-Officieren der Keizerlyke Troupen Inquartieringen te verlenen, heeft zulks beleefdelyk afgeslagen. Ook hebben verscheide andere Ryksteden, daar onder *Aken*, mede zwarigheit gemaakt om Keizerlyke Troupen in te nemen, om niet genoodzaakt te zyn, omtrent andere insgelyks te doen.

Op bevel van den Keurvorst van de *Paltz*, zullen door d'aldaar vergaderde Land-Stenden niet meer, gelyk wel voor dezen, 't Verslag van hunne Onderhandelingen aan de Keurvorstelyke Gecommitteerde Raden gedaan, maar moeten zulks direct door een Stafette aan zyn Keurvorstelyke Doorluchtigheit zelfs doen, uit wiens naam dan 't Antwoord aan de daar toe Gecommitteerden zal worden toegezonden.

De Gezamentlyke Hertochlyke Huizen van *Saxen* van *d'Ernestinsche Linie* hebben een Protest tegen de Bezitneming der *Gulik* en *Bergsche Hertochdommen* en *Landen*, door den gemelden Keurvorst van de *Paltz* gedaan.

Op den 22. Passato, zynde geweest den vierde Zondag van den Advent, heeft de Heer *Johan-Thomas Gaus*, eertyds bekent by den naam van *Pater Adelhard*, geweze Priester, Prediker en Biechtvader in den Orden van *St. Franciscus*, en omtrent twee jaren geleden den *Lutherschen Godsdienst* omhelst hebbende, in de Stadts-kerk te *Zelle* met veel goedkeuring der Toehoorders, die zeer talryk waren, zyne herroepings en Belydenis Predicatie gedaan over *Tim.* 1. *vs.* 13. 16. *Die ik te voren een Gods-Lasteraar was, ende een Vervolger, ende een Verdrukker; maar my is barmhertigheit geschied, dewyle ik het onwetende gedaan hebbe in myne ongelovigheit, enz.* Hy is 1710 te *Mentz* geboren en reets 3 jaren in 't *H. Land* geweest, en was voornemens, die reize andermaal t'ondernemen, maar te

Li-

Livorno krank werdende, veranderde hy van besluit, ging na *Rhimen* en van daar na *Venetien*, daar hy twee jaren Prediker en Biechtvader van de Duitsche Roomsch-Catholyke Gemeente geweest is. 1744. January.

DE verdeeltheden tusschen 't Huis van *Tarlo* en die van *Poniatowski*, *Czartoriski* en *Radzivil* in *Polen*, die men meende, dat gestilt waren, zyn thans heviger dan ooit, en men is voor derzelver gevolgen zeer beducht. De Sententie, uitgesproken door 't Opper-Gerechtshof van *Polen*, nopende de goederen van wylen de Hertogin *de Bouillon*, heeft die nieuwe gisting voor 't grootste gedeelte veroorzaakt. Aan den Grave van *Tarlo*, Waywode van *Sandomir*, waren die goederen in onderpand gegeven, voor sommen gelds, die hy hebben moest, maar 't Gerechts-Hof die goederen den Vorst van *Radzivil* toegewezen, en den Grave van *Tarlo* bevolen hebbende, dezelve den zesden dezer te ruimen; zo maken die twee Heren zich gereed, om derzelver possessie met de Wapenen te betwisten. 't Huis van *Czartoriski* heeft zich ten behoeve van den Vorst van *Radzivil* verklaart en allen bystand beloofr, om deszelfs Rechten t'ondersteunen, en die handelwyze heeft weder levendig gemaakt den haat, die 'er een geruimen tyd tusschen dat Huis en dat van *Tarlo* geweest is. De Waywode van *Lublin* heeft den Vorst *Czartoriski*, Vice-Canceller, zo als ook deszelfs Broeder den Waiwode van *Reusland*, in duël geëischt, maar d'eerste, die zo zwak van gezicht is, dat hy naulyks twee stappen van zich af zien kan, heeft een zoort van Manifest of Protest tegen die Uitdaging met den druk doen gemeen maken. Wat aanbelangt de Waywode van *Reusland*, hy heeft doen antwoorden, „dat zo dra de Graaf van *Tarlo* zyn verschil met den Grave van „*Poniatowski*, Kroons-Opperkamerling, geëffent had, hy hem „de moeite benemen zoude, hem te komen vinden, en dat hy „hem zelf zou gaan zoeken. De verschillen tusschen de Graven *Poniatowski* en *Tarlo* hebben hunnen oorsprong daar uit ontleent, vermits ze beide de Dochter van den Vorst *Lubomirski*, Waiwode van *Cracau*, ten Huwelyk verzochten, en zo veel herzeer en verdriet aan den laatsten, veroorzaakt, dat hy gevaarlyk krank geworden is. Ook schryft men van *Warschau*, dat de Heren van POLEN.

1744. January. den Huize van *Czartoriski* kundschap bekomen hebbende, dat men hen met Poolsche Militie meende t'overvallen, de Wachten op de verscheide posten van de Stadt verdubbelt waren, en de Waywode van *Reusland* de nodige voorzorge gebruikte, om zich tegen verrassing of overrompeling te dekken.

PRUISSEN. ZYNE Majesteit, die in alle dele als een Vader over zyn Volk willende te werk gaan, heeft in de gepasseerde maand eene schikking gemaakt voor dit jaar, uit krachte van dewelke aan alle d'Onderdanen van zyne Majesteit vryheit gegeven word, om hunne Bezwaarnissen en klachten direct aan hem over te zenden, van dewelken zyne Majesteit 't onderzoek voor zich zelven behoud, om uitspraak te doen na vereisch van zaken.

Zyne Majesteit heeft aan den Werelt-vermaarden Dichter *Voltaire*, tot een Nieuwjaars-gifte gezonden een *Goude-Snufdoos*, versiert met deszelfs Afbeeldzel, zo als ook 14 *Goude Medailles*, doch wel voornaamlyk vind de gemelde Heer *Voltaire* zich vereerd met *veertien weergaloze fraje Versen* van dien Souverein zelf. Voorts, heeft zyne Majesteit van den Markgraaf te *Brandenburg-Bareuth* jegens eene Somme Gelds de considerabele Leen-Goederen, dewelke dat Huis in *Oostenryk* heeft, gecedeert gekregen: Die Goederen zyn van Keizer *Ludovicus Bavarus* aan den Burggraaf *Frederik van Neurenberg* tot Beloning zyner dappere Anno 1322 in de Battaille tegens zyn Anti-Keizer, *Hertoch Frederik van Oostenryk*, hem beweze Diensten geschonken en ter Leen gegeven: 't Hof van *Wenen* mocht met deze Cessie niet wel te vreden zyn, en dezelve als eene gelegenheit van Twisten en Onlusten aanmerken.

't Was den 18. dezer, dat de Leenverheffing wegens de Vorstendommen van *Oels* en *Bernstad*, gelegen in *Silesien*, door den Regerenden Hertoch van *Wurtemberg*, met de volgende plechtigheit verricht wierd; de daar toe van de beide Vorstelyke Huizen Gevolmachtigde Vryheer van *Hauwits*, Vice-President van de Vorstelyke Oelsche Regering, deed ten dien einde ten elf uuren met een Koets met 6 Paarden, gevolgt van een andere Koets met 2 Paarden, van 't Paleis des Hertochs van *Wurtemberg-Stutgard* na 't Koninglyke Slot, en wierd daar in d'eerste Anticham-

bre

bre door den Koninglyke Adjudant-Generaal en Overften van *Brock* ontfangen, en na de Gehoorzaal geleid, daar zyne Koninglyke Majefteit op den Troon zat, ftaande aan zyne Rechterhand de Veldmarfchalk Grave van *Schwerin*, met een bloten Koninglyke Degen in de hand, en aan de Slinkerhand zyne Excellentie, d'Eerfte Cabinet-Minifter, Grave van *Podewils*. De Gedeputeerde naderde den Koninglyke Throon met drie Reverentien, tot aan het Tapyt, knielde op den Zoom van 't zelve en deed een korte wel gepafte Aanfpraak, die door den Grave van *Podewils* beantwoord wierd. Hier op gewenkt zynde, quam hy den Throon nader, knielde andermaal, en deed op 't *Evangelie-Boek*, 't welk door den Grave van *Podewils* en door den Koninglyke Staats- en Cabinet-Minifter van *Borck* gehouden wierd, den gewonen Leenmans-Eed in naam van zyn Principaal. Na deze Plechtigheit ontfing de Koning den Degen van den Veldmarfchalk Grave van *Schwerin*, reikte hem den Gedeputeerden toe, om aan te raken en den Knop te kuffen, waar op dezelve zich weder na de vorige plaats begaf, en een korte Dankzegging geknielt verrichte, en met dezelve Reverentien als hy in de Gehoorzaal gekomen was, na d'Antichambre te rug keerde. 1744. *January.*

IN de laatft gepaffeerde Maand is de Voorflag van den Franfchen Ambaffadeur Marquis *de Lanmary*, nopens 't vernieuwen van 't Subfidie-Tractaat en een nauwer Verbintenis tuffchen dat en zyn Hof in een grote Raadsvergadering overwogen, en befloten, aan den Ambaffadeur by provifie tot antwoord te geven: „ Dat, by aldien zyn Hof genegen was niet alleen d'Achterftallen „ van de vorige Subfidien te betalen, maar ook dezelve voor den „ tyd van tien Jaren te verlengen, men nopens een nieu Tractaat „ in onderhandeling treden zou." ZWEDEN.

Dat Hof heeft van den Grave *van Teffin*, Ambaffadeur by 't Hof van *Deenmarken*, ontfangen 't antwoord, 't welk de Minifters van zyne Deenfche Majefteit den 24. der voorlede maand *December* aan dien Graaf gegeven hebben; 't zelve is als volgt:

WY hebben aan den Koning verflag gedaan van de Verklaring, welke Uwe Excellentie den 17. dezer tot Antwoord op de *Pro-*

1744. *January.* *Memoria* van de 9. *October* laatstleden ter Protocolle overgegeven heeft.

Zyne Majesteit heeft met leedwezen de daar in aangehaalde redenen aangemerkt, dat zyne Majesteit de Koning van *Zweden* zich verbeeld verhinderd te wezen om 't oor te lenen aan de voorgeslage middelen nopens 't wechruimen der Voorwerpen van mistrouwen en tweedracht tusschen de twee Kronen, zonder 't welke men nochtans te vergeefs aan de herstelling van een onderling Vertrouwen tusschen dezelve zou arbeiden. 't Strekt zyne Majesteit tot troost, dat dezelve van zyn kant niets verzuimd heeft, om de Zaken tot een zo gewichtig en wenschelyk besluit te brengen, en dezelve vind zich verplicht om van nu af aan de keuze van de middelen en de wyze om daar toe te geraken, aan zyne Zweedsche Majesteit over te geven.

Na d'openbare blyken, welke zyne Majesteit van deszelfs ongeveinsde zorg gegeven heeft, om met *Zweden* een goede Vriendschap t'onderhouden, kan men aan deszelfs oprechte Intentien ten dien opzichte niet twyffelen, en by aldien zyne Zweedsche Majesteit de Grondregelen en Gevoelens geliefde te herdenken, waar na zyne Deensche Majesteit zich heeft gedragen, toen laatstelyk de Rust in 't Noorden gestoord was, zal dezelve konnen oordelen in hoe verre de Koning afkerig is om de Rust in 't zelve op nieus te storen.

Men heeft aan Uwe Excellentie dikwyls verklaard, dat zyne Majesteit zich om gene andere rede als tot zyn eige veiligheit en verdediging gewapend heeft; Dezelve is ten eenemaal gereed om zich t'ontwapenen, zo dra Uwe Excellentie zal konnen verklaren, dat *Zweden* nooit gelegenheit zal by de hand vatten, om de Rust in 't Noorden, nopens de Verschillen tusschen zyne Majesteit en 't Hertochlyk Huis *Holstein*, te storen.

Men verzekerd dat de Graaf van *Tessin* op deze Verklaring dus heeft geantwoord: *Zweden zal zich nooit ten nadele van de Billykheit bemoejen met de Verschillen, welke in* Europa *zullen konnen ontstaan; ondertusschen zal ik hier van aan myn Hof verslag doen* &c.

De Koning heeft aan de Stadt *Helsingfors* in *Finland* verlof verleent, om daar jaarlyks twee Jaarmarkten te houden, te weten den 24. *January* en 29. *September*.

Den 2. dezer wierd de Meklenburgsche Hof-Raad *Rangstadt*, die reets *Anno* 1741 daar eens in Arrest genomen en vervolgens buiten 't Ryk gebannen wierd, maar op den laatste Ryksdag wederom vryheit van aldaar te komen verkregen hadt op nieu gearresteert, en den 3. eene Commissie, om zyne Schriften t'onderzoeken, aangestelt.

Ver-

Vermits men in dat Ryk verfcheidenlyk ondervonden heeft, dat jonge Manfchap zich zelfs aan handen of voeten verminken, om dus van den Krygsdienft bevryd te blyven; zo is daar tegen te *Stokbolm* den 14. Paffato eene fcherpe Koninglyke Ordonnantie gepubliceert, by dewelke ftrenge ftraffen aan Eer en Lyf op een diergelyken boosaardig en fchandelyk bedryf gefteld worden. 1744. *January.*

DEN 11. Paffato 's morgens ten 11 uuren, vertrokken de Kroon-Prins en Kroon-Prinfes van *Friedricksburg* en deden te *Coppenhage*, eene zeer prachtige Intrede in de volgende Ordre: DEENMARKEN.

1. Een Efquadron Guardes te Paard, geleid door den Major en d'andere Officiers en met de Trompetters.

2. De Kamerheren, Commandeurs en Kapiteins van de Vloot, de Juftitie-Raden en andere Heren van 't Hof, alle te Paard, twee en twee, geleid door den Heer van der *Lube*, eerften Kamerheer, gaande 2 of meer Lakeien voor elk van hen henen.

3. De Ridders van den Orden van den *Dannebroek*; de Vice-Admiraal van de Vloot; de Generaals der Troupen; de Geheime-Conferentie-Raden; de Lieutenants-Generaals; de werkelyke Geheime-Raden; de Heer *Walter Titley*, Extraordinaris Envojé des Konings van *Groot-Brittannien*; de Ridders van den Orden van den *Olifant*, in Koetzen met 6 Paarden, hebbende elk zyne Domeftiquen voor zich hene gaan. De Koetzen wierden geleid door een Stalmeefter van den Koning en gevolgt van een anderen, om alle wanorder te vermyden.

4. De Heer *Beck*, Hof-Courier; de Keteltrommelflager van 't Hof, en de Hoftrompetters, alle te Paard, drie en drie.

5. d'Eerfte Piqueur *Wendorff*, met twaalf Handpaarden van zyne Koninglyke Majefteit, elk geleid door een Stalknecht te Paard.

6. De Heer *Feddefen*, Gouverneur der Pagies, gevolgt van 18 Edelknapen te Paard, drie en drie.

7. Tien Koetzen van den Koning met 6 Paarden, rydende een Stalmeefter voor dezelve hene. In de twee laatfte zaten d'Opper-Hofmeeftreffe van de Kroonprinfes, d'Opper-Hofmeeftreffe van de Prinfes *Louifa* en de Hofdames en Staatjuffers.

8. De Graven, Leenmannen zynde van de Kroon, de Kamerheren, d'Admiraals, de Generaal-Majors, de Vice-Admiraals, de werkelyke Conferentie-Raden, de Brigadiers, de Schouts-by-Nacht; de Barons en de Staats-Raden alle te Paard, twee en twee, hebbende elk zyne Domeftiquen te Paard by zich.

9. Ach-

1744. January. 9. Achtien Lakeien van den Koning, drie en drie, geleid door een Stalmeester.

10. De Heer de *Juel*, Opper-Hofmeester van den Kroon-Prins, rydende aan zyne Rechterhand de Heer van *Molcb*, Hofmarschalk van zyne Koninglyke Hoogheit en aan zyne Slinkerhand de Heer van *Qualen*, twede Hofmeester, verzelt van hunne Domestiquen.

11. De Kroon-Prins te Paard, gaande aan zyne Rechterhand 6 Trawanten en ook zo veel aan zyne Slinkerhand, met hune Partuisannen in de hand, en in hun Plechtgewaad en geleid door een Officier van dat Corps.

12. De Prinses *Louisa* van *Engeland*, Kroon-Prinses van *Deenmarken*, in een prachtige Koets met 8 Paarden, zittende de Prinses *Louisa* van *Deenmaken* naast Haar, rydende de 4 oudste Kamerheren aan beide de zyden van de Koets.

13. Drie Esquadrons van 't Regiment Guardes te Paard met hunne Officiers, Paukers en Trompetters sloten den trein, aan 't Hoofd hebbende den Prins *van Wurtemberg*, Generaal-Major, en Lieutenant-Collonel van dat Regiment. Dit gantsche gevolg, 't welk ongemeen prachtig en heerlyk was, passeerde door verscheide Praalbogen na 't Kasteel, en daar gearriveert zynde, wierd al 't Canon van de Stads-wallen losgebrand, uit het welk, gedurende den Marsch, alle quartier uuren Salvo's geschoten waren, terwyl met alle de Klokken geluid wierd.

Voor de Poort beneden de grote Trap van 't Paleis wierd Hare Koninglyke Hoogheit ontfangen door 't gehele Hof, leidende de Prins Hare Koninglyke Hoogheit na 't Apartement van de Koninginne. Hier omtrent een uur vertoeft hebbende, nam de Prins de Prinses weder by de hand, die toen een Kroon op 't Hoofd had, en braght Haar na 's Koning Antichambre, die tot de Celebratie van 't Huwlyk behoorlyk was gereed gemaakt. De Prins en Prinses wierden gevolgt door hunne Majesteiten, en Deensche Prinsessen en Hovelingen. De Plechtigheit van den Trou wierd verricht in de tegenwoordigheit van 't Hof, Staatministers en Uitheemsche Gezanten, die aan beide de zyden van 't Vertrek geschaart stonden. De Plechtigheit bestond in Musicq, als mede eene korte Vermaninge, uitgesproken door den Hofprediker *Blome*, 't zamenvoegen der handen en den Zegen. Na die Plechtigheit, rezen hunne Majesteiten op, en omhelsden op de tederste wyze eerst de Bruid en toen den Bruidegom. Wanneer zy na 't Appartement van de Koninginne keerden, gaf de Koning de hand aan de Prinsesse Bruid en de Koningin wierd geleid door den Kroon-Prins. In die zelve order begaf men zich na de Ridderzaal ter Tafel, die zeer fraai geillumineert was, en

en daar zeventig of tachtig Personen van beide Sexen zeer prachtig aan een gefigureerde Tafel onthaalt wierden. Twee Silvere Medailles, by die gelegenheit geslagen, lagen onder elks bord. Op de grootste stond aan d'eene zyde verbeeld de Wapens van *Deenmarken* en *Groot-Brittannien*, geëcarteleert of gequartiert door dat van *Hanover*, en op 't Revers *negen Schilden*, waar in gegraveert stond de Namen van de Prinsen en Prinsessen der twee Koninglyke Huizen, met der zelver Ouderdom. De twede vertoonde op d'eene zyde *'t Borst-Stuk* van den Kroon-Prins, en op d'andere dat van de Prinsesse zyne Gemalinne. De Prinses, noch steeds met de Kroon op 't Hoofd, had de plaats van Eere aan Tafel, en na de Maaltyd braghten de Koning en de Koningin, verzelt van de Koninglyke Familie en Kamerheren, dit Doorluchtig Paar na 't Paleis van *Charlottenburg* daar ze resideren zullen, als ze in de Stadt zyn. De Koning gaf 's morgens van d'Intrede zyn genoegen op een zonderlinge wyze te kennen, door het Teken van den Orden van den *Olyphant* op te dragen aan zyne Excellentie den Baron van *Solenthal*. Dit is de hoogste Waardigheit, waar toe een Onderdaan daar komen kan; maar om zulks t'aanmerkelyker te doen zyn, en geen rede van twyfel over te laten wegens de wezentlyke rede daar van, zo maakte zyne Majesteit dien dag gene andere Promotie. 1744. *January.*

'T WAS den 10. *December* laatstleden, dat de Keizerin aan haar werkelyken Geheimen-Raad en Extraordinaris Ambassadeur en Minister-Plenipotentiaris, den Graaf van *Golofkin*, zo als ook aan hare andere Ambassadeurs en Ministers aan de Buitenlandsche Hoven, over de Zaak van den Marquis *di Botta*, 't volgende Rescript afgevaardigt heeft: RUSLAND

Door Gods genade, Wy ELISABETH de Eerste, Keizerin, en Alleenheerscheresse van gantsch *Rusland*, enz. enz.

Hoog- en Wel-Gebore, Onze lieve Getrouwe,

GY zyt op zyn tyd onderrecht geweest, op wat wyze Wy verpligt zyn geweest, onze rechtmatige klachten in te brengen by de Koningin van *Hongaryen*, tegen den Marquis *di Botta*, en wel voornaamlyk door Ons Rescript van den 30. *October*, afgevaardigt aan onzen Geheimen-Raad *Lantzinsky*, die zich aan 't Wener-Hof bevind. Alhoewel Wy gemeent hadden, dat na zulke Vertogen en Verklaringen, nopende die zaak, van Onze kant gedaan met alle omstandige en onwraakbare bewyzen, aan 't Wener-Hof generhande

1744. *January.* de rede overbleef, om de geloofbaarheit der overtuigende onbetwistbare bewyzen tegen den gemelden Marquis *di Botta* in twyfel te trekken, en dus uit te stellen eene voldoeninge, die men Ons schuldig is, zo hebben Wy nochtans met veel verwondering gezien uit een circulair Rescript, door de Koningin na alle hare Ministers aan de vreemde Hoven gezonden, 't welk zelfs in de gedrukte Nieuspapieren ingelascht geweest is, dat het Wener-Hof die zaak noch steeds op dienzelven voet als voren behandelt, zonder de minste achting te hebben voor alle Onze rechtmatige Vertogen, Vermaningen en andere Redenen, die zeer wel oplettenheit verdienen, en de daar en boven zonder de bewyzen tegen den Marquis *di Botta* af te wachten, die Zy zelf verzocht had, hem t'eenemaal blyft rechtvaardigen, en aan Ons de schuld geeft, als of men den gemelden Marquis *di Botta* onrecht gedaan had, strydig tegen *'t Recht der Volkeren*, en derhalven vinden Wy Ons tegen Onzen Wille verplicht, een twede Rescript af te vaardigen aan Onzen Geheimen-Raad *Lantzinsky* te *Wenen*, nopende 't onrecht, dat men Ons doed, en waar van Wy bevolen hebben, U een Afschrift mede te delen, ten einde daar van behoorlyk gebruik te maken, zo wel als van 't vorige Rescript van dienzelven inhoud, van den 30. *October*, ten einde aan de Wereld te doen zien d'onrechtvaardige behandeling van 't Wener-Hof. Voor 't overige zyn Wy U met Onze Keizerlyke Genade genegen. *Gegeven te* St. Petersburg den 29. *November* 1743. *Op order van Hare Keizerlyke Majesteit.* De Graaf *Alexis Bestuchef Rumin*, *Charles Brevern*.

In 't Rescript, gezonden aan den gemelde Heer *Lantzinsky*, van 't welk in 't bovengemelde gewach gemaakt is, verklaart Hare Keizerlyke Majesteit onder anderen:

Dat aan Haren Minister by de Koningin van *Hongaryen* afgevaardigt en aan den Resident van die Prinses te *Petersburg* ter hand gestelt zynde alle de Stukken en beëedigde Verklaringen nopende de zaak van den Marquis *di Botta*, en in 't algemeen al 't geen tot eenig bewys strekken konde, dezelve verwacht had, dat het Wener-Hof niet ondernomen zoude hebben, hem te rechtvaardigen, dan alvorens de verzochte Bewyzen ontfangen te hebben, by aldien inderdaad diergelyk gedrach verschoont of gerechtvaardigt konde worden; dat nochtans een Rescript van de Koninginne, houdende aan Hare Ministers aan de buitenlandsche Hoven, was in 't licht gekomen, 't welk enkel en alleen strekte, om dien Marquis te verontschuldigen en de beschuldigingen tegen hem ingebragt, te doen ver-

vervallen, onder voorwendzel, *dat het een Man is van zeer goeden naam aan 't Wener-Hof*, zo verre dat men de minste achting niet heeft voor de voldoeninge, die Hare Keizerlyke Majesteit komt t'eisschen, en dat men zich enkel en alleen bezich houd, met den goeden naam van den Marquis *di Botta* te bewaren, op eene wyze, dat al 't geen strydig daar tegen is, gedoopt word met den naam van *schending van 't Recht der Volkeren*; dat Hare Keizerlyke Majesteit om geen andere rede op een behoorlyke voldoeninge aandringt, dan om dat ze d'onwraakbaarste en onbetwistbaarste blyken heeft van 't geen ter zake van den Marquis *di Botta* bygebragt is, alzo het eene zaak zyn zoude, in genen dele met Hare Waardigheit over een komende, byaldien dezelve quam t'eisschen, dat een onschuldige aan Haar wierd opgeoffert, en dat ze de continuatie van hare Vriendschap met 't Wener-Hof daar van deed afhangen; dat ze derhalven van dat Hof niets komt t'eisschen, dan daar ze recht toe heeft; dat ze 't zelve op nieu vermaand, met ernst de gedachten te laten gaan over de natuur van die zaak, en gade te slaan, hoe zeer Hare Keizerlyke Majesteit rede heeft, over 't gedrag van den Marquis *di Botta* beledigt te zyn; en eindelyk dat ze hoopt, dat de Koningin van *Hongaryen* aan Haar inwilligen zal eene voldoeninge, zo als zy rede heeft, met recht t'eisschen, ten einde niet tegen Haren zin verplicht te zyn, om af te zien van de gevoelens van Vriendschap en goede verstandhoudinge, van dewelke dezelve aan 't Wener-Hof blyken gegeven heeft, enz. 1744. *Januory.*

Van wat gevoelen 't Wener-Hof des aangaande is, zie onder de naast voorgaande Titel van *Duitschland*, *pag.* 43.

Te *Petersburg* is de volgende *Ukase* of Ordonnantie, van dat voortaan gene Chinesche Waren uit andere Landen van *Europa* in dat Land zullen mogen ingevoerd worden, gepubliceert geworden; luidende:

Wy ELISABETH, *zelfs Heerscheresse van alle Russen, doen hier mede aan alle en een iegelyk te weten:*

Nadien voor dezen, zo wel by 't Leven van Keizer *Pieter den Groten*, Hooglofselyke Memorie, als ook na deszelfs Overlyden, allerlei Chinesche Waren uit *Rusland* na vreemde Plaatzen ter Verkopinge gezonden zyn, en Hare Keizerlyke Majesteits Onderdanen uit dien Handel geen geringe Voordelen gehad hebben, maar nu bevonden word dat diergelyke Chinesche Waren ook uit verscheide

1744. *January.* Plaatzen van *Europa* tot grote schade en nadeel van den Koophandel tusschen de Russen en Chinezen, derzelver Naburen, na *St. Petersburg* gebraght worden, als waar door by verloop van tyd de gemelde Handel geheel in verval kan raken: *Zo is 't*, dat de dirigerende Senaat, op bevel van Hare Keizerlyke Majesteit mits dezen ordonneert, door gedrukte *Ukasen* in 't gehele Russische Ryk bekend te maken, dat van 't aanstaande Jaar 1744 af, niemant, nochte van de Russische Onderdanen, nochte van de Buitenlanders, onder wat voorwendzel 't ook wezen mag, zich zal onderstaan, uit andere Ryken van *Europa* te Land of te Water na de Zee- en Grens-Steden van *Rusland* eenige Chinesche en diergelyke Indiaansche Waren in te voeren, als namentlyk, Chinesche-Zyde-Stoffen, allerlei Damasten, Bordelu, gladde, gebloemde en gestreepte Roll-Taften, Zyde Sluyers, en andere Chinesche Zyde Waren, van wat naam zy ook mogen wezen, insgelyks Trilje, Rhabarber, Stern-Anis, geel en rood Kopere Vaten van Chineschen arbeid, en Chineesch Zegel-Lak.

Indien dan iemant na de Publicatie van deze Hare Keizerlyke Majesteits *Ukase* zodanige Chinesche en Indiaansche Waren, gerekend van 't begin des Jaars 1744 af, te Water of te Land in *Rusland* wil invoeren, zullen dezelve zonder verder onderzoek en uitvlucht terstond geconfisqueert worden, en daar en boven d'Eigenaars volgens den Inhoud der *Ukasen* strafbaar zyn: Maar als iemant zodanige Goederen bereids in 't Land gebraght, maar noch niet in den Toll aangegeven mocht hebben, zullen dezelve zonder tyd-verzuim binnen een week na de gedachte bekendmaking dezer *Ukase* by den Toll aangebraght, en vervolgens Tol-vry uit *Rusland* te rug gezonden worden: Daar en tegen als iemant omtrent de voornoemde Termyn zal nalatig wezen, en naderhand dieswegens zal worden beschuldigt en overtuigt, zal deze niet alleen zyne Waren quyt raken, maar ook na *d'Ukasen* gestraft worden, waar tegen d'Aangever een Beloning zal te wachten hebben.

Derhalven word aan d'Inwoonders van die Provintie, aan dewelke men hare Privilegien gelaten heeft, als *Klein-Reussen*, *Lyfland*, *Esthland*, en 't nieu geconquesteert gedeelte van *Finland* bevolen, op 't naukeurigste zorg te dragen, dat van de bovengemelde Waren niets het geringste, 't zy door hen zelfs of hun toedoen, onder eenigerlei voorwendzel ter sluik of in 't openbaar verder in 't Russische Ryk werde ingevoerd.

Indien ondertusschen voor de Publicatie van deze *Ukase* diergelyke Chinesche Waren van vreemde Plaatzen na een Russische Stadt of Haven te Land of te Water ingebraght mochten zyn, en d'Eigenaars

naars van die Waren met geloofwaardige Bewyzen konden aantonen dat dezelve op de Russische Grenzen aangekomen waren eer zy zulks aan hunne Correspondenten hadden konnen contramanderen, zullen die Waren na gedane aangeving weder Tol-vry over de Grenzen te rug gezonden worden. 1744. *January.*

L. S. Gedrukt te *St. Petersburg* by den
Senaat den 16. *December* 1743.

Den 28. is d'Uitwisseling der Ratificatie van d'Accessie der Keizerinne tot het Preliminaire-Tractaat van *Breslau* den 11. *July* 1742 en 't Definitif-Tractaat van *Berlyn* den 28. *July* * in 't zelfde Jaar te *Berlyn* gesloten en getekend, tusschen de Ministers van Hare Rusch-Keizerlyke Majesteit en den Baron *van Mardefeld*, Extraordinaris Envoié des Konings van *Pruissen* by dat Hof, geschied, luidende de voornoemde Acte van Accessie als volgt:

VErmits door d'onvermoeide zorgen van zyne Majesteit den Koning van *Groot-Brittannien* by 't Preliminaire-Tractaat, den 11. *Juny* 1742 N. Styl te *Breslau* gesloten en getekend, en vervolgens door 't Definitif Vredes-Tractaat, den 28. *July* van 't zelfde Jaar 1742 te *Berlyn* getekend, de Vrede tusschen Hare Majesteit de Koningin van *Hongaryen* en *Bohemen* en zyne Majesteit den Koning van *Pruissen* gelukkig herstelt is, en alzo zyne Groot-Brittannische Majesteit met onderlinge goedkeuring van de twee hoge contracterende Partyen Hare Majesteit de Keizerin van geheel *Rusland* zo in 't een als in 't andere van die Tractaten met name heeft gelieven te begrypen, zo wegens de hoogachting, dewelke die Partyen voor Hare Majesteits Vriendschap hebben, als uit een oprecht verlangen, om de banden van Eendracht en Verbintenis, die reets zo gelukkiglyk tusschen Hunne voornoemde Majesteiten en Hare Keizerlyke Majesteit van alle *Russen* bestaan, noch sterker te maken, heeft zyne Majesteit de Koning van *Groot-Brittannien* gezamentlyk met Hare Majesteit de Koningin van *Hongaryen* en *Bohemen* en zyne Majesteit den Koning van *Pruissen*, ten einde de voornoemde goede Eendracht, Harmonie en Vriendschap tusschen Hun alle meer en meer te bevestigen, geoordeeld, dat het voor 't algemene-Best van geheel *Europa*, als mede tot handhaving en bevordering van hunne belangen in 't byzonder, raadzaam zou wezen, Hare Majesteit de Keizerin van alle *Russen* te verzoeken, om *in forma* by 't voornoemde Definitif-Tractaat

* Zie *Ned. Gedenb.* van den Jare 1742, II. *Deel*, *pag.* 138 & 239.

1744. *January.* taat van Vrede, den 28. *July* 1742 te *Berlyn* gesloten en getekend, te willen treden.

Derhalven heeft Hare Keizerlyke Majesteit van geheel *Rusland*, ten einde een zo heilzaam oogmerk en eene zo vriendelyke nodiging van de voornoemde Mogendheden te beantwoorden, en aan dezelve wederzydsche blyken te geven van Hare hoge achting en genegenheit, als mede van Hare begeerte, om met deze drie Mogendheden eene naukeurige Vereeniging en Vriendschap t'onderhouden, met alle de vereischte omstandigheden en op 't krachtigste willen accederen tot het voornoemde Vredes-Tractaat, in zo verre deze Accessie kan dienen tot bereiking van 't gemelde oogmerk, namentlyk, om de goede Eendracht, Harmonie en Vriendschap met de voorschreve respective Hoven te bevestigen en te versterken; gelyk dan zyne Majesteit de Koning van *Groot-Brittannien*, zo wel als Hunne Majesteiten de Koningin van *Hongaryen* en *Bohemen*, en de Koning van *Pruissen* van den anderen kant op dezelfde wyze verklaren, dat zy deze Accessie van Hare Keizerlyke Majesteit van geheel *Rusland* aannemen als van Hunne Vriendinne en onderlinge Geallieerde, gelyk zy zulks formelyk door deze Acte doen, die in den tyd van zes weken of noch eerder, als 't kan geschieden, van alle de vier respective Mogendheden goedgekeurd, en met de Ratificatien daar van tusschen d'ondergetekende Ministers te *St. Petersburg* uitgewisselt zal worden.

Uit hoofde van 't welke Wy ondergetekende Ministers van *Groot-Brittannien* en van Hare Majesteit de Keizerin van geheel *Rusland*, uit krachte van Onze respective Volmachten, de tegenwoordige Acte van Accessie getekend, en met Onze Wapenen gecacheteert hebben.

Actum te *St. Petersburg* den *eersten November* O. Styl 1743.

Was Getekend,

(L. S.) *Alexei Graaf van Bestuchef Rumin.*
(L. S.) *Cyril Wich.*
(L. S.) *Carl Brevern.*

De Keizerin heeft op de herhaalde Vertogen van de Zweedsche Kroon nopens een Subsidie, ingeval dezelve genoodzaakt wierd met den Koning van *Deenmarken* t'oorlogen, aan de gemelde Kroon *vier-honderd-duizend Roubels* (jaarlyks te leveren in vier ter-

termynen, te weten in de Maanden *February*, *Mey*, *July* en *October* eerstkomende) toegestaan. 1744. *January.*

Vermits de Koning van *Polen* voor eenigen tyd aan den Grootvorst van Rusland de Ridder-Orde van den *Witten Arend* heeft toegezonden, heeft de Keizerin besloten, om den Kroon- en Keur-Prins van *Saxen* met die van *St. Andreas* te vereeren, en derhalven den Heer *Panin*, Edelman van Hare Keizerlyke Majesteits-Kamer, benoemd, om 't Ridder-Teken van de gemelde Orde aan dien Prins over te brengen.

Op den 6. der gemelde Maand *December*, is de Marquis *de la Chetardie*, Ambassadeur des Konings van *Vrankryk* te *Petersburg* gearriveert, en heeft kort na zyn aankomst d'Eer gehadt, aan de Keizerinne, hoewel niet anders *als een Particulier*, gepresenteert en van dezelve minzaam ontfangen te worden. Zyne Conferentien continueren dagelyks, en zyn dikwyls zeer langdurig: Dien Minister poogt zo wel zyn Persoon, als ook zyne Commissien op allerlei wys aangenaam te maken, doende aan de Voorname Russische Famillen Presenten van Fransche Wynen en Confituren, en tracterende dezelve dikwyls zeer magnificq.

Wanneer de Heer *d'Allion*, Minister van *Vrankryk* den Brief van zyn Rappél aan de Ministers van dat Hof overhandigde, en in dien Brief de Titel van *Keizerinne* niet bevonden wierd, * is dezelve aan dien Minister te rug gegeven, en teffens verklaard: *Dat Hare Keizerlyke Majesteit, nochte 't verzochte Gehoor van afscheid aan hem in die Qualiteit, nochte 't gewone Present zoude konnen verlenen; maar dat, by aldien het hem behaagde, hy als een* particulier *van Hare Keizerlyke Majesteit afscheid zoude konnen nemen.*

NA dat men eenigen tyd te *Constantinopolen* in eene gehele onwetendheit was geweest, rakende 't gene in *Asien* passeerde, dede zulks denken dat de zaken niet stonden als behoorde; en zo wanneer men 'er al eenige particuliere Nouvelles van daar ontfing, wierden die gedachten te meer versterkt, om dat zy 't onzekere voor 't ware berichten. Eindelyk is 'er een Expresse van den Baccha van *Moussul* ** aan dat Hof gearriveert, met de tyding TURKYEN.

* Waar zulks op gegrond is; zie in de laatstvoorgaande Maand, *pag.* 312.

** MOUSSUL, gelegen aan den Westelyken Oever van de *Tigris*, tegen

1744. January. ding dat d'Armée van *Schach Nadir* van voor die Plaats heeft moeten afwyken, 't welk door 't volgende Relaas, 't geen de *Reis-Effendi* (Secretaris van Staat) aan d'aldaar Buitenlandsche Ministers, door den eersten *Dragoman* (of Tolk) der Porte, heeft ter hand doen stellen; luidende:

NAdien ik My geheel verzekerd houde van 't genoegen en de vreugde, met dewelke men vernemen zal de Wraak, die genomen is van de snode Voornemens, Pogingen en Aanslagen, door den heerschzuchtigen *Schach Nadir* in 't werk gestelt, heb Ik d'eer, in gevolge d'ordres van den *Reis-Effendi* Uw E. mede te delen den Inhoud van den Brief, die door *Ab-Dizzalil-Oglou Hussim Pacha*, Gouverneur van *Moussoul*, aan de Hoge Porte geschreven is, en waar in hy onder anderen zegt: „ Den 25. van de Maand *Redgel* (dat is den 14. *September* 1743) quam *Schach Nadir* met een talryk Leger na deze kant „ afzakken, en dicht by de Stadt camperen by een Dorp, genaamd „ *de Propheet Jonas*, van waar Hy, na eenige dagen zich aldaar onthouden te hebben, de Stadt zelf quam recognosceren en zyne Troupen herwaarts deed naderen, die terstond een begin gemaakt hebben met het aanleggen van Batteryen en 't openen van de Tranchéen, om 't Beleg van de Stadt t'ondernemen: Den 4. van de „ Maand *Schaban* (zynde den 23. *September*) begon Hy met de zware Artillery op twaalf verscheide plaatzen de Stadt te beschieten; „ Vier dagen daar na deed hy dag en nacht zo vele Bomben in de- „ zel-

gen over de Plaats, daar men gelooft dat *Ninive* gestaan heeft, op zes-endertig graden en eenige minuten Noorder breette. De Muren dezer Stadt zien 'er van buiten zeer wel uit, zynde van hardsteen gebouwt en drie mylen in den omtrek. Daar is aan de *Tigris* een klein Casteel, waar in de Bassa zyn verblyf houd, maar de huizen, die 'er in staan, zyn vry slecht, en verscheide leggen vervallen. 't Is echter een Plaats van groten Koophandel, alzo ze aan den weg der Karavanen van *Aleppo* na *Persien* legt, en met *Bagdad* en de Golf van *Persien* door den *Tigris* gemeenschap heeft. 't Word voornaamlyk door Grieken, Christenen, Armeniërs, Nestoriërs en Maroniten bewoont, maar die van de Regering zyn Mahometanen. De Bezetting bestaat gemeenlyk uit drie of vier-duizend Ruiters en Voetknechten. Daar is een grote Koophandel in *Galnoten*, alzo deze Vruchten der omgelegen Landen zyn. Op deze Plaats legt een Schipbrug over de Rivier, waar door zy met *Assyrien* of *Kurdistan* gemeenschap houd. Voorheen is deze Plaats door *Saladin* in 't jaar 578 belegert geweest, maar hy was genoodzaakt de Belegering op te breken: De *Mogols* namen dezelve in 't jaar 659, en *Tamerlan* in 't jaar 679 in: De laatste maakte daar een deerlyke ravagie, en ruineerde de Plaats t'eenemaal.

1744. *January.*

„ zelve werpen, dat de Belegerden de grootste moeite hadden om „ zich te beveiligen tegen de stukken en brokken, die men van alle kanten zach vliegen en nedervallen: Dit niet tegenstaande verzuimden zy niets, 't welk in zodanige gelegenheit tot eene dappere verdediging vereischt word, te weten, om telkens uitvallen op de Vyanden te doen: 't Vuur bleef noch acht dagen lang van de beide Partyen even geweldig, en na mate de Belegeraars de Stadt beschoten, stelden d'Onzen van binnen alles in 't werk om hen afbreuk te doen: De Bomben en Kogels, welke in dien tyd in de Stadt geworpen en geschoten zyn, bedragen byna 't getal van *zeventig-duizend*, zonder te rekenen 't continueele Vuur, 't welk Wy uit hunne Muskettery moesten uitstaan: *Schach Nadir* ziende dat deze zyne pogingen vrugteloos bleven, wendde 't over een anderen boeg, en wist middel te vinden om de Rivier de *Tiger* van den kant van *Cara Sorey* af te leiden, en aan dezelve een anderen loop te geven, om Ons dus van 't nodige Water te beroven; doch dit middel was mede niet bequaam om de standvastigheit der Belegerden te doen waggelen; De Gouverneur van *Moussoul* zo als ook die van *Aleppo*, moedigden 't Guarnizoen aan, om de schade te herstellen, die door 't zware Geschut van de Persianen veroorzaakt was; waar tegen deze verscheide Mynen en teffens die toebereidzelen maakten welke nodig waren om een Storm op de Stadt te doen, ten welken einde zy by den overtocht van de *Tiger* byna achtien honderd Ladders medegenomen hadden: Den negenden dag, bestemd tot den Storm, maakten Zy een begin met de Mynen te doen springen; doch door de Godlyke Voorzienigheit zyn twee van deze Mynen, in plaats van de Belegerden te beschadigen, tot nadeel van de Vyanden zelfs gesprongen, en d'overige van weinig of geen uitwerking geweest: Dit niet tegenstaande noodzaakte *Schach Nadir* zyne Troupen om den Aanval in 't werk te stellen; maar de Belegerden bleven naukeurig op hunne hoede, en, behalven dat zy een menigte Bomben en Granaten wierpen, schoten Zy ook zonder ophouden uit hunne Muskettery, en deden aan de Vyanden zo veel afbreuk, dat deze gedwongen wierden d'Onderneming te staken, en met d'uiterste haast en verwarring na d'overzyde van de *Dizzle*, zynde een Arm van de *Tiger*, te wyken, ale wanneer 't Guarnizoen weder een hevigen Uitval deed, en *Schach Nadir* noodzaakte na de Grenzen van *Persien* te keren, hebbende hy, volgens ingekomene berichten, by de vyfduizend- en vyf-honderd Man in deze Onderneming verloren, waar tegen 't verlies der Muselmannen in niet meer als twee-honderd Man bestaat."

1744. *January.* Zodanig zyn d'eerste berichten, die de Hoge en Verheve Porte van dit behaalt Voordeel ontfangen heeft, 't welk niet moet worden toegeschreven als aan de bestiering en gunst van den Hemel, zo als ook aan 't uitmuntend en onveranderlyk Fortuin van Onzen Grootmachtigen en onverwinnelyken Monarch; 't geen Ons verplicht, om zonder ophouden te bidden, dat het Gode behage om den Triomf van dien Monarch te vereeuwigen.

Deze aangename tyding is door 't lossen van 't Canon van 't *Serrail*, van *'t Arsenaal*, van den Toren *de Top-Hana*, en van alle de Schepen, die in de Haven van *Constantinopolen* lagen, aan 't Gemeen bekend gemaakt, en heeft onder 't Volk veel genoegen gegeven.

'T Byzondere, dat in d'opeisching dier Stadt, door den *Schach-Nadir* en den *Gouverneur*, voorgevallen is, bestaat:

De *Schach-Nadir* voor die Stadt gekomen zynde, deed den Gouverneur aanzeggen, *dat hy hem eene voordelige Capitulatie vergunnen zoude, als hy zich goeds schiks wilde overgeven, doch dat hy anderzints aan niemant, wie het ook mocht zyn, quartier zou verlenen*: De Pacha, Gouverneur, gaf aan den Persiaanschen Afgezant tot antwoord: *zeg aan uwen Meester, dat myn naam is* HEUSSEIN CARITKCHI, dat is *Hussein de Spitser* (zynde het de gewoonte by de Turken aan Verspieders of diergelyke Misdadigers een Paal onder in 't Lyf te jagen, en ten Monde te doen uitkomen, 't welk genoemd word *empaleren* of spitsen) *Zie daar twee Palen*: *Breng hem een daar van, met welken hy my zal doen spitsen, indien hy my kan machtig worden; Den anderen zal ik tot zynen dienste bewaren, als hy in myne handen vervalt.*

NEDERLANDEN. VERHAALT hebbende 't overlyden van den Bisschop van *Luik*, *Georg Lodewyk*, * strekt het volgende Extract van 't geen Hy by zyn Testament hadde begeert gehadt; luidende:

Ik benoem tot Myne universele Erfgenamen Myne waarde Broederen, *d'Armen* van de Stadt *Luik*.

Voor alle dingen beveel Ik dat aan alle Myne Domestiquen zo wel d'Ach-

* In de laatstvoorgaande Maand, *pag.* 317.

d'Achterstallen als ook alles, wat Ik hun nalaat, betaald werde. 1744. January.

Ik benoem tot Testamentaire Executeurs den Hertoch van *Croy* en den Aards-Diaken *Racbecour*, en tot Assistenten Myne vier Geheime-Raden, latende aan ieder van d'eerstgemelde tot een *Honorarium* twee duizend Ryksdaalders, en aan elk van de laatstgenoemden twee duizend Guldens eenmaal.

Ik beveel dat in Myn Hoofd-kerk *duizend Missen*, en in 't grote Capucyner-Klooster te *Luik* insgelyks *duizend*, ieder Misse tegen *twee Schellingen* gerekend, gedaan zullen worden.

Voor de Sacristie van 't gemelde Klooster laat Ik vier honderd, en tot een Recreatie honderd Ryksdaalders eenmaal.

Ik Legateer aan Myne Nicht de Prinses van *Grimbergen* alle Meubilen te *Seraing*, zo als ook de *Vaisselles*, die Ik op de Verkoping van wylen den Keurvorst gekocht heb, als mede Myne grote Diamanten, en duizend goude Louisen eenmaal.

Ik Legateer aan Myne Nicht *de Berg* de helft van Myne *Vaisselles de Campagne*, de wederhelft aan de Hertogin *de Croy*, daar en boven aan elk van haar duizend Louisen, zo als ook aan Myne Nicht *de Racbecour*: Voorts aan de Hertogin *de Croy* Myne twee Saphir-Ringen, en aan den Hertoch *de Croy* Myne Bibliotheek en duizend Louisen.

Ik begeer *zonder statie* begraven te worden in Myn Hoofd-kerk, aan dewelke Ik eens voor al tien duizend Ryksdaalders nalaat, wel verstaande, dat *de Chappes*, of Koor-Klederen, die men zegt dat de Bisschop geven moet, in die Somme begrepen zyn.

Ik laat aan 't Hospitaal van *St: George* vier duizend Ryksdaalders, zo als ook aan 't Hospitaal van *Beyeren*.

Voor de Weeskinderen twee duizend Ryksdaalders; Aan Myne Kamerdienaren alle Myne Klederen; Aan Myn Hofmeester *Galland* duizend Ryksdaalders; Aan Myn Kamerdienaar *Beckers* honderd Louisen, en aan ieder van d'andere drie, vyftig Louisen; en voorts aan de Kanunniken *le Jeune*, *Paradis*, en *Formenteau* elk honderd Louisen.

By dit Testament is noch gevoegd een *Codicil*, die 't volgende behelsd: Al 't Silver-Vaatwerk, waar van Ik in Myn Testament niet gedisponeert heb, laat Ik aan Myn Nicht *de Berg* voor d'eene helft, en voor d'andere aan de Hertogin *de Croy*, aan welke laatste Ik alle Myne Juwelen en Myn Saphir-Ring legateer.

Ik laat aan de Hertoch *de Croy* alle Myne Snuif-dozen, doch eene daar van aan den Graaf *de Racbecour*, ter zyner keuze; en voorts aan ieder van Myne drie Kamerdienaren, welke in Myn Testament niet begrepen zyn, twee honderd Ryksdaalders.

Al de Wyn, die na Myn dood in de Kelder zal gevonden wor-

1744. *January.* den, zal worden verdeelt onder den Hertoch *de Croy*, den Graaf *de Rachecour*, den Graaf *de Porrie*, den Aards-Dieken *d'Horrion* en den Graaf *de Glymes*.

Ik laat Myne Paarden en Myne Koetsen aan den Hertoch *de Croy*, maar de Koets, welke Ik zelfs gebruikt heb, aan den Graaf *de Rachecour*, nevens een Gespan van twee Paarden; Aan de Hertogin *de Croy* d'in Myn Kamer te *Luik* hangende Schildery van de *H. Maagd*; Aan Myne Nicht *de Berg* 't Ivoor Crucifix; Aan den Hertoch en de Hertogin *de Croy* Myne twee goude Horologies; Aan den Provintiaal twee honderd Ryksdaalders; Aan Myn Koetsier *Jacques* honderd Ryksdaalders; en aan den Hertoch *de Croy* de helft van alle Myne uitstaande Schulden.

Aangaande de Verkiezing van een nieuwen Bisschop van *Luik*; zo presenteerde den 22. dezer de Graaf van *Virmond*, Keizerlyke Commissaris deszelfs Geloofs-brieven aan 't Capittel: Dien avond ten 7 uuren arriveerde de Keurvorst van *Keulen* Broeder van den Prins *Theodoor van Beyeren*, ter Post, onder een driemalig salvo's van 't Canon der Stadt *Luik*: Die aankomste haalde alles in faveur van den gemelde Prins over, en de grote Party begaf zich terstond by dien Prins en deszelfs Heer Broeder den *Keurvorst*. Den 23. omtrent 10 uuren vervoegde zich de Graaf van *Virmond* als *Keizerlyke* Commissaris met de voorgande Staatie na 't Capittel, en Prins THEODOOR wierd noch voor 11 uuren als *Bisschop en Prins van* LUIK uitgeroepen, * en zyne Verkiezing terstond door

* Omtrent den jare 709 is die Bisschoppelyke Zetel van *Maastricht* na *Luik* verplaatst, en zedert is dat Bischdom zo machtig en ryk geworden, dat het noch voor een der machtigste en vermogenste gehouden word. De Landen onder dat Bischdom behorende, grenzen aan de Hertochdommen van *Braband*, *Gelderland*, *Gulik*, *Limburg* en *Luxemburg*; zo als ook aan de Graafschappen van *Namen* en *Henegouwen*, en aan *Champagne*. De Bisschoppen van *Luik* schryven zich Vorsten van 't *H. Roomsche-Ryk*, *Hertogen van Bouillon*, *Marquizen van Franchimont*, *Graven van Loos en Hasban*. Als Ryksvorsten hebben zy zitting in de Ryksvergaderingen op de Bank der Geestelyken, na de beurt houdende Bisschoppen van *Trenten* en *Basel*, Osnabrug en *Munster*, met welke beide zy mede tot den *Westphaalschen-Kreits* gerekend worden. Wat aanbelangt *Luik*, de Residentie-stadt en Zetel der Bisschoppen, dezelve word doorgaans genaamd *'t Paradys der Priesteren*. Zy ontleend haren naam van de *Legia*, die by 't Dorp *Ans* ontspringt, en zich niet ver van *Luik* in de *Maas* verliest. *Luik* legt tusschen *Maastricht* en *Namen*, in een zeer aangename Landstreek, aan de *Maas*,

door 't lossen van al 't Canon en het luiden van alle Klokken aan 't Gemeen bekend gemaakt, 't welk daar op 't *Vivat* ! door alle Straten deed horen. 1744. *January.*

Zulks dat nu die Zaak tot voordeel van 't Huis van *Beyeren*, en misschien ook voor den *Keizer*, uitgevallen is, zynde dit Bisschdom alleen veel meer waardig, dan de twee van *Regensburg* en *Freisingen*, die de gemelde Prins reets, 't eerste zedert 1719, en het twede zedert 1727, bezit: Hy is geboren den 3 *September* 1703,

Maas, en is verrykt met vruchtbare Valeijen, Heuvels en Bergen. De *Maas* omringt de Stadt aan eene zyde dubbelt, en formeert verscheide kleine Eilanden. Daar en boven *d'Ourt* zich met de *Weze* vereenigt hebbende, valt by deze Stadt in de *Maas*, waar door men in verscheide straten kleine Beekjes met versch water vind, en by vele huizen hele Vyvers. Hier legt een zeer fraaije Brug over de *Maas*, genaamd de *Pont Neuf*. De Stadt heeft ruim twee uuren in den omtrek. Buiten en behalven d'overheerlyke Domkerk van *St. Lambert*, die ongemeen ryk is, telt men zeven andere Domkerken, daar onder die van *Sint Jan*, 32 Parochie-kerken en 60 anderen. Voorts zyn daar vier Abdyen voor Mans en drie Abdyen voor Vrouwen, als mede een groot getal Kloosters, die alle niet minder zyn dan arm. Byna alle huizen zyn van gehouwen steen van de grond opgehaalt, en 't Bisschoppelyk Paleis is ongemeen prachtig. De Stadt is door een sterke Citadelle gedekt. d'Inwoonders willen van hunnen Bisschop gantsch niet afhangen, zo verre dat zy zich in Geestelyke geschillen meer dan eens aan den Keurvorst van *Keulen* en aan den Roomschen-Stoel, en in 't Werelsche aan 't Ryk-Kamergericht vervoegt hebben. De Regering van de Stadt staat aan Burgemeesters en Raadsheren, doch zonder de toestemming der 32 Gildens konnen gene zaken van gewicht besloten worden. Behalven deze Hoofdstadt bezitten de Bisschoppen van *Luik* drie-en-twintig andere Steden, alle met Muren omgeven, naamlyk, *Bouillon*, *Francbemont*, *Loos*, *Borchworm*, *Tongeren*, *Huy*, *Hasselt*, *Dienant*, *Maseik*, *Stockbeim*, *Bilsen*, *St. Truien*, *Thuin*, *Viset*, *Varemme*, *Beringen*, *Herck*, *Bree*, *Peer*, *Hamon*, *Chiney*, *Fosse* en *Covines*. Daar en boven telt men in de Jurisdictie van dit Bisschdom twee-en-vyftig Abdyen en over de twaalf-honderd Vlekken of Dorpen, daar onder verscheide Baronyen en Heerlykheden. De lucht in dit Bisschdom is ongemeen gezond, de gelegenheit uitnemend vermakelyk, en de grond, uitgezondert aan de grenzen van *Luxemburg*, zeer vruchtbaar in Thuin-en Veldvruchten. Ook is dit Bisschdom ryk in tam Vee, Gevogelte, Wildbraad en Visch. De Wyn, die daar valt, is tamelyk goed. De grond levert veel Yzer en Lood, wit Marmer en Steenkolen. Vier of vyf mylen van de Stadt *Luik*, legt de vermaarde mineralen Bron van *Spaa*. 't Getal der Domheren van *Sint Lambert* bestaat uit zestig Kanunnikken. Op 't oude Zegel van dit Bisschdom leest men in Latyn; *Luik, d'eenige Dochter der Roomsche Kerk.*

1744. *January.* 1703, en dus eerst 40 Jaren oud, zo dat men in langen tyd geen kans tot eene nieuwe Verkiezing mocht hebben.

By gelegenheit dat zich zo vele vreemde Soldaten in *Braband* bevinden, heeft de Regering tot behoudenis van Rust en Eendracht onder 't Gemeen, en tot voorkoming van alle ongenoegen, zo binnen als buiten 's Lands, een Placaat doen Publiceren; waar by bevolen word:

Eerstelyk, dat geen Burger of Inwoonder, onder wat voorwendzel 't ook zy, op Lyfstraffe zich zal bemoejen met Twisten, die onder Soldaten ontstaan mochten, ja zelfs niet, 't zy direct of indidirect eenig deel daar in nemen, al was 't dat het van woorden tot dadelykheden quam.

Ten Tweden, dat niemant insgelyks op Lyfstraffe eene Zamenrotting zal mogen maken, of eenige rusie onder of tegen de Troupen verwekken.

Ten Derden, dat geen Burger, niet tegenstaande eenige Dreigementen of Overlast, die hem door een of meer Soldaten mochten worden aangedaan, eenige Feitelykheden tegen dezelve zal mogen in 't werk stellen, zullende hy in diergelyke Gevallen verpligt zyn deszelfs Bezwaarnissen by de Hoofd-Officieren van de Justitie, zo als ook by den Commandant of Commandanten, onder welke d'Aangeklaagden behoren, aan te brengen, dewelke als dan wegens die Zaak aan de Regering zullen verslag doen, die vervolgens zal zorg dragen omtrent 't ordonneren van zodanig Straffe, als na mate der Misdaad zal worden goedgevonden te behoren.

Ten Vierden, worden vernieuwt die Ordonnantien, welke reets te voren aangaande 't dragen van verbode Wapenen gepubliceert zyn, waar by uitdrukkelyk is gespecificeert, in de Krakelen, welk 'er ontstaan mochten, geen Schietgeweer te gebruiken, op Straffe van de dood tegen de Contraventeurs.

En *ten Vyfden*, dat, indien iemant met al te grote vryheit tot nadeel der Koninginne of tot verachting van Hare Majesteits Troupen redeneert, hy na een te voren gedane Waarschouwing in een boete van vyf-honderd Florynen vervallen zal, en in geval van verdere Contraventie aan den Lyve gestraft zal worden.

De Brouwers der Stadt *Brussel*, hebben aan de Regering opgeschoten de somme van 300000 Floreinen tegen 4 ten honderd, te betalen uit de Koninglyke Tiende, zynde een Impost, die zedert

dert onheuglyke tyden gelegt is op de respective Magistraten der Steden van *d'Oostenrykscbe Nederlanden*, die jaarlyks 18000 Floreinen opbrengt. 1744. *January.*

De Staten Generaal der *Vereenigde Nederlanden* voor oogen ziende, hoe gevaarlyk de publicque conjuncturen, in weerwil van alle deszelfs gedane pogingen, van stap tot stap aangroejen, en hoe hachelyk dezelve zyn; en wat voor zware gevolgen 'er uit konnen komen, hebben geresolveert een *Algemene Dank- Vast- en Bedendag*, tegen den 4. *Maart* aanstaande, uit te schryven, en te doen Publiceren; luidende:

NAdemaal het Godt Almachtig in zyne aanbiddelyke Voorzienigheit goedertierendlyk behaagt heeft, dezen *Staat der Vereenigde Nederlanden*, uit kleine beginzelen door zyne Godlyke hulpe en bystand groot geworden, zedert haar opkomste veeltyds uit zware aanstoten en grote gevaren op eene wonderlyke wyze te verlossen, en tot noch toe by hare dierbare en nooit te hoog gewaardeerde panden, van Vryheit en Religie te bewaren, in dien toestand waar in Wy noch tegenwoordig zyn, waar voor zynen Heiligen Naam nooit genoeg geprezen kan worden; doch aangezien d'omstandigheden van tyden en zaken, waar in Wy Ons althans bevinden, zedert dat op nieuws voor omtrent drie jaren een zwaren Oorloch in *Europa* ontstaan is, waar van den uitslag onzeker en de gevolgen voor den Staat niet onverschillig konnende wezen, aan Ons zeer bekommerlyk voorkomen en vele ongerustheit geven, inzonderheit als Wy acht geven op de grote en ongemene toebereidzelen tot voortzettinge van den Oorloch, die alom, en wel voornaamlyk mede in de Nabuurschap van de Barriere van den Staat worden gemaakt, en die volgens de geruchten, tegens dezelve gebruikt staan te worden, zo dat de tegenwoordige toestand aan vele kanten zeer duister en gevaarlyk voorkomt, dat Wy niet zonder reden beducht moeten zyn, dat de Staat wel wederom op nieu gevaar loopt, van aanstoot te zullen lyden, en dat van wegens d'aanhoudende en niet gebeterde Zonden en Ongerechtigheden, in den Lande in zwang gaande, de Lankmoedigheit en Verdraagzaamheit van den Here Onze Godt, over Ons Lieve Vaderland wel eens een einde zoude mogen nemen; Waarom Wy na aandachtige overweginge van de tegenwoordige hacchelyke Conjuncture, raadzaam geoordeelt en vervolgens goedgevonden hebben, in deze zorgelyke gelegenheid Ons te wenden tot den Almachtigen Godt, die alles bestiert en regeert na zyn

Wel-

1744. January. Welbehagen, en ten dien einde uit te schryven een Algemene DANK-, VAST- EN-BEDEDAG over alle de Geünieerde Provintien, Geassocieerde Landschappen, Steden en Leden van dien, tegen *Woensdag* die wezen zal den 4. *Maart* eerstkomende, om ten zelven dage in alle de Kerken dezer Landen, met eenparige herten en stemmen, voor eerst den Allerhoogsten Godt te loven en te danken voor alle zyne grote weldaden en zegeningen, tot hier toe aan Ons Lieve Vaderland zo veelvuldig uit genade bewezen, waar door 't zelve met behoudenisse van Vryheit en Religie, noch is, dat het is: en om vervolgens met eene oprechte Belydenisse van Onze onwaardigheit en van alle des Lands hooggaande Zonden en Ongerechtigheden, en met een ware Boetvaardigheit en ongeveinsde Bekeringe, Ons neder te werpen voor Gods Genade Throon, en met alle ootmoedigheit den Here Onzen Godt ieverig en ernstig te Bidden en te Smeken, om de Vergiffenisse van alle de voorschreve Zonden en Ongerechtigheden na de grootheit van des Heren eindeloze Goedheit en Barmhertigheden, en vervolgens om zyn verdere Goedertierene en Krachtdadige Hulpe en Bystand, die alles vermag, tot behoud van Ons Lieve Vaderland, met afwending van alle welverdiende Plagen, zo van Oorloch als andere, en om een Zegen over de Raadslagen en Middelen, die daar toe worden aangewent, neigende de herten der Koningen en Prinsen tot herstellinge van de verbroke Ruste en Vrede; te gelyk ook Biddende voor den Vrede en Welstand van zyne Kerke hier op Aarde, de Belyders van de ware Gereformeerde Religie, alom waar die zyn, beschermende en verlossende van alle verdrukkinge en zwarigheden; Alles tot Grootmakinge van des Heren Allerheiligsten Naam, Aanwas van de ware Gereformeerde-Christelyke Religie, Conservatie van Onze diergekochte Vryheit en Onzer alle Zielen Zaligheit, enz.

De Groot-Brittannische Extraordinaris Envojé en Plenipotentiaris, Heer *Trevor*, heeft den 2. dezer een Missive van den Koning zyn Meester aan Haar Hoog Mogende President overgegeven, waar by aan dezen Staat kennisse geeft van 't voltrokken Huwlyk van zyne Majesteits Dochter, hare Koninglyke Hoogheit de Prinsesse *Louisa*, met de Zoon van den Koning van *Deenmarken*, zyne Koninglyke Hoogheit de Kroon-Prins van *Deenmarken*; is bovengemelde Groot-Brittannische Minister deswegens dien namiddag door Haar Hoog Mogende Agent, de Heer *van Byemont*, uit derzelver naam gecomplimenteert, en staat hooggemelde zyn Groot-Brittannische Majesteit per Missive door dezen Staat te worden gefeliciteert.

De

De Hongarische Gezant, Baron *van Reischach* heeft den 23. dezer eene *Memorie* aan den President van Haar Hoog Mogende overgegeven, welke Hoofdzakelyk bevat: „ Dat hy, op ontfangen ordres van de Koninginne, zyne Meestresse, d'Eer had, van Haar Hoog Mogende te verzoeken, dat dezelve geliefden goed te vinden, om aan Haar d'achterstallen der subsidien voor 't jaar 1742, op 840000 guldens gefixeert, als ook die van de 1600000 guldens, te laten betalen, alzo Hare Majesteit zich niet in staat bevond, om d'exorbitante kosten, welke vereischt wierden om Hare Vyanden met alle mogelyke macht tegen te gaan, zonder d'assistentie van Hare goede en getrouwe Geallieerdens, op te brengen. Dat hy ook by deze occasie de vryheit nam, van Haar Hoog Mogende instantelyk te verzoeken, om de nodige ordres te willen geven tot het spoedig in staat stellen van de 20000 man Troupen, tot secours van Hare Hongaarsche Majesteit geschikt, ten einde zich van dat Corps vroegtyds te konnen bedienen tegen Hare Vyanden, welke thans van alle kanten hunne krachten schenen te verdubbelen, zynde Hoogstgemelde Hare Koninglyke Majesteit in 't vertrouwen, dat zy dezelve met het voorschreve secours (behoudens echter een verdere en krachtdadiger assistentie in cas van nood) 't hoofd zo wel zoude bieden, dat daar op ongetwyfeld een algemene Vrede zoude volgen; &c. " 1744. January.

Gemelden Minister, heeft op den 27. een Missive aan Haar Hoog Mogende van den Groot-Hertoch *van Toscanen*, Hertoch van *Lotharingen*, Gemaal van hooggemelte Hare Hongarische Majesteit, overgegeven, waar by welgemelte Groot-Hertoch kennisse geeft van 't voltrokke Huwlyk van zyn Broeder, Prins *Karel van Lotharingen*, met d'Aards-Hertogin *Maria Anna*, Zuster van hooggemelte Hare Hongarische Majesteit, zo heeft Haar Hoog Mogende Agent, Heer *van Byemont*, uit naam van dezen Staat aan gemelte Hongarische Minister deswegen 't Compliment afgelegt, &c.

Haar Hoog Mogende hebben het Pest-Placaat van den 7. *Augusty* 1743, voor noch zes Maanden geprolongeert.

De Staten der Provincie van *Groningen* hebben besloten alle

1744. *January.* hunne achterstallige Manschap, wegens de laatste Augmentatie te suppleëeren.

Den 3. dezer is voor de Kamer *Zeeland* op *'t Rammekens* gearriveert, 't Oostindisch Retourschip *Reynhuizen.*

BYZONDERHEDEN.

IN den Maand *October* van den voorleden jaren, is te *Newburg* in de *Westindien* overleden, de Kapitein *Greenleaf*, in d'ouderdom van 92 jaren. Hy was d'oudste Persoon van die Stadt, en heeft nagelaten 10 Kinderen, 51 Kinds-kinderen en 92 Kinds-Kinds-kinderen: zynde juist zo veel van de laatste, als zyne jaren uitmaakte.

In deze Maand is te *Londen*, *John Jones* in zyn Huis by *Flint*, in den ouderdom van 116 jaren overleden, hebbende zyne Memorie en Gehoor tot aan zyn einde behouden, maar 't Gezicht over een jaar verloren.

Een Dienstmaagt te *Cheapside*, die een Prys in d'Engelsche Loterye van 5000 P. Sterlings getrokken hadde, heeft zich in dit haar geluk zo weinig weten te schikken, dat zy uitzinnig geworden is.

Den 13. ontstond'er brand te *Luneville*, in 't Hertochlyk of nu Koninglyk Paleis in de Vleugel, en niet tegenstaande alle toegebraghte hulp, wierd dezelve met de Meubilen geheel ende al in d'assche gelegt.

Te *Nicotera*, *Mileto* en in andere Plaatzen van *Calabria ultra* is eene grote Aardbeving geweest, zo dat te *Mileto* voornoemd de Hoofdkerk nevens verscheide Huizen aldaar ingestort waren.

De genomen *Observatien* wegens de thans schynende *Comeet*, hadden de Sterrekundigen te *Berlin* op den 3. dezer van 't *Observatorium* aldaar, onder d'*Elboog* van *Andromeda* naast by de *Noorder-Vis*, dezelve met een merkelyke Staart ontdekt.

Zedert den 10. heeft men te *Haarlem*, alle Nachten die Comeet geobserveert; zynde die zelfde Sterre die 't allereerst, aldaar door den Mathematicus *Dirk Klinkenberg* in het Teken van *Aries* den 9. *December* van 't gepasseerde Jaar des avonds ten 10 uuren is ontdekt ge-

geworden: Na d'Obſervatien is zyne beweging te rug wykend, en zyne lengte den 14. byna 9 Graden en 30 Minuten van den *Steenbok*, en zyne Noordelyke breette 19 Graden 20 Minuten: Dezelve is ſchier op een rechte Linie tuſſchen de *Gamma* van 't *vliegende Paard*, en de *Delta* van *Andromeda*. 1744. *January.*

Den 12. 's avonds omtrent 8 uuren heeft *Cornelis van Thol*, Mathematicus te *Maasſluis* de gemelde Comeet geobſerveert; dezelve ſtond van *Andromedâs* hoofd 7 Graden 45 Minuten en van *Pegaſis Slag-Veer* 7 Graden 21 Minuten. De Comeet had toen na genoeg op de Hemelſche Globe 3 Graden Evenaars lengte, en 20 Graden 30 Minuten Noorders Evenaars breette, gaande omtrent onder ten een uur, en 's morgens op ten 9 uuren, in 't Zuiden ten 5 uuren. De Roede is omtrent 5 Graden lang, doch niet wel te bepalen, vermits men dezelve op den eenen tyd klaarder heeft gezien dan op den anderen.

Op den 14. Paſſato, tegen den Avond viel 'er *t'Amſterdam* tot in den Nacht ten een uur toe, zodanige zware Miſt dat geen menſch ſchoon een Toorts of lichtende Lantaarn by hem hebbende, in ſtaat was, op ſtraat drie voet verre van zich te konnen zien; niemant kon dezelve zonder licht paſſeren; want maar een voetſtap van elkander zynde, kon d'een den anderen wel horen, maar niet zien, 't geen door de gehele Stadt onder de menſchen, die 's avonds tot diep in den nacht by menigte op de ſtraten zyn, een yſſelyke naarheit veroorzaakte; vele zyn door deze duiſterheit ongelukkig in 't water gelopen, waar uit zommige wederom geholpen, doch andere jammerlyk daar in verdronken zyn.

Alzo is den 26. dezer te *Delft*, *Leiden* en *'s Gravenhage* een zware en dikke Miſt geweeſt, dat diergelyke by 's menſchen geheugen niet gezien is. In *'s Hage* was dezelve 's morgens van tien tot een uur zo dik, dat de confuſie by die gelegenheit zeer groot was; want zomwylen, kon men, zyn hand uitſtekende, of de grond, zelfs niet zien, waar door de voorwerpen elkanderen op de Straten niet konnende myden tegen den anderen aanliepen, of al taſtende na den weg zochten. Evenwel zyn 'er zeer weinige in de Grach-

1744. *January.* ten dier Stadt gelopen, of daar in vallende gered, zo dat 'er 't minste ongeluk geschied is. De Ruitery was genoodzaakt by 't optrekken van de Wacht, van de Paarden te stygen en dezelve met de hand te leiden om hunnen weg te vinden. De Soldaten in 't op- en aftrekken der Wacht, konden hunne gelederen niet houden, maar marcheerde zonder regulierheit. Vele Personen, op 't eindigen des publicquen Godtsdienst, waren genoodzaakt, weder in de kerken te treden, om niet verdwaalt te geraken, en van bejaarde Lieden, die zulks onderstonden, vele de straten misgingen en aan 't dwalen rakende, wierden genoodzaakt jonger Leidslieden te verzoeken om hun te huis te geleiden.

't Aanmerkelyke, dat zich daar in toegedragen heeft, bestaat: Dat de Nevel of Mist zeer laag en de Lucht zeer helder en klaar was, zulks men van de bovenste Verdiepingen der Huizen de Kerken, Torens en andere voorwerpen in een juiste gedaante kon aanschouwen, doch na de laagte ziende, niets kon erkennen; gelyk het ook niet minder remarquabel is, dat men op den Dorpe van *Loosduynen*, een uur van den *Haag* gelegen, gene de minste Mist gewaar wierde, zynde 't Weer aldaar zeer zacht en liefelyk en met een aangename Zonneschyn vermengt, zulks de Tuinlieden de Broeibakken open zetteden, om 't Aardryk door de Zonne-stralen te doen koesteren en te verwarmen.

Komende tot d'ordinare Beschryvinge van 't Getal der geborene en stervende Personen; mitsgaders der in- en uitgaande Schepen, Koopmanschappen &c. Zo zyn zedert den 25. *December* 1742, tot den 24. *December* van 't laast gepasseerde jaar 1743 in de Stadt *Londen geboren* 7726 Jongens en 7324 Meisjes, zamen 15050 Kinderen; en daar en tegen *gestorven* 12181 Mans- en 13019 Vrouws-personen, zamen 25200 Menschen, namentlyk, beneden de *twee* jaren oud 8121, tusschen de *twee* en *vyf* jaren 1955, van *vyf* tot *tien* 947, van *tien* tot *twintig* 813, van *twintig* tot *dertig* 1935, van *dertig* tot *veertig* 2342, van *veertig* tot *vyftig* 2611, van *vyftig* tot *zestig* 2004, van *zestig* tot *zeventig* 1729, van *zeventig* tot *tachtig* 1507. van *tachtig* tot *negentig* 629, van *negentig* tot *honderd* 93, van *honderd* 3, van *honderd en een* 1, van *honderd-*

twee 1, van *honderd-drie* 3, van *honder-vier* 3, van *honderd-vyf* 2, en van *honderd-zes jaren* 1. 1744. *January.*

Gedurende 't voorleden Jaar zyn te *Koningsbergen* geboren 1857 en gestorven 1371 Menschen, als mede 557 Paar getrouwd; en ingekomen 566 Schepen, geladen met 8821 Last Zout, 628 Ton Hollandsche Haring, 9566 Noordsche en Deensche dito, 28255 ☙ Yzere Platen, 55516 ☙ Yzer-Draad, 27581 ☙ Koper, 381057 ☙ Lood, 315458 ☙ allerhande Tabak, 33403 ☙ Blaauzel, 64365 ☙ Peper, 155671 ☙ Ryst, 32288 ☙ Corenten, 154054 ☙ Rosynen, 48033 ☙ Amandelen, 1015 ☙ Nagelen, 769 ☙ Noten, 2933 ☙ Caneel, 67 ☙ Foely, 82 ☙ Saffraan, 5101 ☙ Gengber, 813161 ☙ Suiker, 344864 ☙ Syroop, 6467 ☙ Coffy-bonen, 4497 ☙ Thee, 108 ☙ Cardemon, 20560 ☙ Indigo, 56450 ☙ Brasilhout, 27545 ☙ Staal, 25310 ☙ Tin, 7116 ☙ Kaas, 40350 ☙ Aluin, voor *f* 60640 Hollandsche Lakens, eenige Wyn &c. Noch zyn ingekomen 586 Schepen met 1624 Last Tarw, 9606 L. Rogge, 7058 L. Garst, 388 L. Mout, 720 L. Haver, 270 L. Erweten, 1935 L. Zaay-Lynzaad in 't Voorjaar, 7280 L. dito in de Herfst, 2074 L. Slag-Lynzaad, 692 L. Hennipzaad, 1508 L. Hennip, 980 L. Vlas, 407 Heede, 52 Weed-As, 4001 Schipp-Pot-As, 7006 Steen Was, 4001 Borstels, 2510 Juchten, 9630 Talk, 73 Steen Hennip-Oly, en 10640 Schok Garen.

Zedert den 2 *January* tot den 30. *December* des voorleden jaars 1743, Zyn te *Dantzich* ingekomen, 10037 Lasten en 16 Schepels Tarwe; 17958 L. 56 S. Rogge; 2209 L. 42 S. Garst; 596 L. Mout; 1447 L. 39 S. Haver; 56 L. 29 S. Geerst, 24 L. 23 S. Boekweit; 233 L. 25 S. Boekweite Grutten; en 382 L. 54 S. Erweten, makende te zamen 32947 Lasten en 40 Schepels: Daar en tegen zyn uitgegaan 4950 L. 37 S. Tarwe; 7472 L. 4 S. Rogge; 986 L. 49 S. Garst; 402 L. 20 S. Mout; 338 L. 30 S. Haver; 2 L. 13½ S. Geerst; 1 L. 23½ S. Boekweite Grutten; 53 L. 55 S. Erwen; 103 L. 33 S. Garste Grutten, 18 L. Haverde Grutten; 25 S. Tarwen-Meel; en 495 L. 53½ S. Roggen-Meel; makende te zamen 14809 Lasten en 1½ Schepel; dus noch overig bleef 3700 Lasten Terwe, 7100 Rogge, 500 Garst, 800 Haver; en 300 Erweten, makende te zamen 12400 Lasten.

1744. *January.* Gedurende 't voorleden Jaar zyn te *Riga* ingekomen 323 Schepen, onder anderen geladen met 1288 Laſt Spaanſch en 8757 L. Franſch Zout, 3448 Ton Haring, 49390 ℔ Stokvis, 38262 ℔ Kaas, 26550 Schollen, 392 Aam Rynſche-Wyn, 1691 Oxhoofden Franſche-Wyn, 245 dito Brande-wyn, 594 Vaatjes Staal, 14524 ℔ Tin, 69750 ℔ Schroot, 381 Schipp. Loot, 3136 dito Yzer, 35516 ℔ Tabak, en voor 260303 Ryksdaalders aan Kra-meryen &c.; en uitgezeilt 320 Schepen met 27421 Schipp. Ryn-Hennip, 14094: 19½ dito Pas-Hennip, 4945: 13¼ dito Rackitſcher-Vlas, 936: 7 dito Paternoſter-Vlas, 21: 12 dito Hilſigen-Vlas, 65: 18½ dito Marienburger-Vlas, 4974: 15¼ dito Roſiets- en Driebands-Vlas, 6108 dito Torſche en Vlas-Heede, 66: 9½ dito Talk, 143: 1½ dito Was, 1438: 12 dito Pot-As, 23: 10 dito Ruſſiſch Yzer, 591: 6 dito Zweeds-Yzer, 14690 Ton Zaaizaad zo in 't Voorjaar als in de Herfſt, 5707½ dito Slagzaad, 23765 dito Hennipzaad, en maar 65 Laſt Tarw, 159 Ton Weed-As, 2486½ Schok Pyp- en Oxhoofd-Duigen, 66½ dito Wageſchot en Vathout, 1533: 17 dito Hollandſch- en Franſch-Hout, en voor 57491½ Ryksdaalders aan Maſten en Houtwaren.

Gedurende 't laatſte Jaar zyn in de Baay van *Cadix* gearriveert 392 Schepen, te weten 20 Engelſche Pryzen, 8 Spaanſche Schepen, 173 Franſche, daar onder 48 Tartanen, 18 Hollandſche Oorloch- en 90 Koopvaardy-ſchepen, 15 Portugeſche, 7 Deenſche, 11 Zweedſche, 12 Hamburgſche, 18 Genueſche, 8 Maltheſche, 5 Venetiaanſche, 4 Breemers, en 2 Poolſche Schepen, nevens een Schip van *Lubek*; en blyven leggen 49 Schepen, namentlyk 20 Franſche, 16 Hollandſche, 2 Maltheſche, 2 Zweedſche, 1 Poolſch, 2 Hamburgers, 2 Deenſche, 1 Lubekſch, en 3 Genueſche Schepen.

In 't voorleden Jaar zyn *t' Amſterdam* geſtorven 7043 menſchen, en in de Gereformeerde Kerken getrouwt 1381 Paar en 852 op het Stadthuis; zynde te zamen 2233 Paar Perſonen.

In 't zelve Jaar, zyn door *Texel*, *'t Vlie* en *Ter Schelling* voor de Palen van die Stadt gearriveert 2883 Schepen.

FEBRUA-

FEBRUARY.

DE Verrichtingen van 't Britsche Parlement vervolgende; zo was het den 24. Passato, dat op 's Konings bevel, door den Heer *Baker*, als Gedeputeerde van d'Oorlochs-Secretarye, aan de Gemeentens de begrotingen der kosten van de Hanoversche en Hessische Manschap in Soldy van die Kroon staande, getekend van den 26. *December* 1743 tot den 25. *December* 1744, beide dagen ingesloten, overhandigt, en de Titels daar van gelezen wierden. Den 27. heeft de Heer *Fane* van de Resolutien, welke den 24. in Committé zyn genomen, aan de Gemeentens verslag gedaan, dewelke dezelve gelezen en goedgekeurt hebben, zynde kort daar na besloten, dat wegens 't continueren der Rechten op de Mout-Cyder-Pere-Dranken enz. door den voornoemden Heer *Fane* een Bill zou worden ingebraght, 't welk dezelve den 28. gedaan heeft, als wanneer die Bill voor d'eerste maal gelezen en de twede Lezing bevolen is: Noch hebben de Gemeentens den 27. besloten den Koning by Addressen te verzoeken, dat zyne Majesteit gelieve t'ordonneren, dat voor 't Huis wierden opengelegt de Copyen van 't Etablissement der Troupen van den Landgraaf van *Hessel-Cassel*, in Soldy van *Groot-Brittannien* staande, daar onder begrepen d'Opper-Officieren en d'Artillery nevens derzelve Soldy; wyders een Rekening van de buitengewone Soldy of Douceurs, Vouragie, 't Wage-Geld en andere kosten, die in 't Jaar 1743 voor de Hanoversche en Hessische, in Soldy van die Kroon zynde Manschap gedaan en by 't Parlement niet voorzien was; waar na bevolen is dat deze Addressen door zulke Leden van 't Huis, die in den Geheimen-Raad des Konings Zitting hebben, aan zyne Majesteit zullen overhandigt worden, en dat het in groot Committé de Subsidien in overweging zal nemen. Vervolgens hebben de Gemeentens d'in 't net gestelde Bill rakende 't scheiden van 't Huwlyk tusschen den Hertoch van *Beaufort* en Lady *Scudamore* voor de twede maal gelezen en tot over acht dagen gecommitteert, hebbende 1744. *February.*

1744. *February.* bende op gemelde 28. de Bill nopens 't naturaliseren der Gravinne van *Holdernesſs* mede voor de twede maal gelezen.

Den 29. hebben de Gemeentens de Mout-Bill voor de twede maal gelezen, en aan een Committé van 't gehele Huis gesteld. Vervolgens is in Committé voorgeslagen, dat een Somme van 393773 P. Sterlings 6 Sch. 1 Pens zal worden toegestaan tot goedmaking der kosten van 5513 Ruiters en 10755 Voetknechten van de Hanoversche Troupen (daar onder begrepen de Generaals-Officieren en d'Artillery) in Soldy van die Kroon staande, van den 29. *December* 1743 tot den 25. *dito* 1744, de beide dagen ingesloten, welke Voorslag na hevige Debatten, met 271 tegen 226 Stemmen goedgekeurd is: By die Debatten, die tot omtrent half elf uuren in den nacht geduurd hebben, heeft de Heer *Pelham* meer dan twee uuren alleen 't woord gevoerd; in tegendeel heeft de Heer *Stanley*, Lid in 't Huis wegens *St. Albans*, en een Aanhanger van de Tegen-Party van 't Hof, zich tegen dezen Voorslag willende aankanten, de palen van betaamlykheit en respect, die in 't Huis moeten in acht genomen worden, zo verre te buiten gegaan, dat hy eindelyk tot zwygen genootzaakt is: Ook heeft de Generaal *Wade* zeer langen tyd en met krachtige redenen de noodzaaklykheit om de voornoemde Manschap verder in Soldy te houden, aangetoond, en zyne redenering dus besloten: *Kort om, GYLieden moet een van deze beide Zaken kiezen*, te weten; *om UL. gewillig aan de Wet t'onderwerpen, die* Vrankryk *ons zal opleggen*; ofte wel *om ons zodanig in staat te stellen, dat Wy de Heerschzugt van die Kroon binnen de rechtmatige Palen brengen konnen: Maar de verwachting van 't laatstgemelde, waar aan 't Welzyn van Uw Vaderland en van geheel* Europa *gelegen is, word door de gedurige haat en verbitterdheit tusschen UL. verydeld, te meer om dat uit alle ongegronde redenen, die GYLieden tegen den gemelden Voorslag hebt bygebraght, genoegzaam blykt, dat GYLieden, 't ware belang van 't Vaderland niet kend, of ten minsten niet wilt kennen* &c.

De Tegen-Party heeft ook bygebraght, *dat de Somme, welke men tot onderhoud der Hanoversche Manschap in dit jaar had bepaald, groter was dan van 't voorgaande jaar, daar nochtans toen ter tyd* 139000 *P. Sterlings Werf-Geld van die Manschap waren*

toege-

toegestaan, *'t geen gevolglyk tegenwoordig ten overvloede betaalt wierde.* 1744. *February.*

De Gemeentens hebben de Bill nopens de Naturalisatie der gemelde Gravinne van *Holdernes* gepasseert, en geordonneert den Koning by Addres te verzoeken, dat het zyne Majesteit behage den Staat van de nationale Schuld, zo als dezelve den 31. *December* 1742 en 1743 geweest is, nevens een Rekening van het Product van 't Sinking-Fonds in dat Jaar, en van de Schulden, die voor den 25. *December* 1716 gemaakt en uit het gemelde Fonds betaald zyn, voor 't Huis open te leggen.

Den 3. dezes hebben de Gemeentens d'overweging nopens de verdere middelen tot het ligten der Subsidien uitgestelt, en de Veranderingen goedgekeurd, welke in de Bill wegens 't uitvoeren der Wetten tegen Gauwdieven en Lediglopers gemaakt zyn, met bevel, dat die Bill nevens de Veranderingen in 't net zal worden gestelt. Den 4. heeft de Heer *Baker* in gevolge 't Addres van wegens d'Oorlochs-Secretary aan hunne Lordschappen overhandigt eene Copie van de begroting der kosten van de Hanoversche Troupen, zynde de Titel daar van gelezen, en bevolen dat die Copie op de Tafel zoude gelaten en de Lords gesommeert worden, om nader in 't Huis te verschynen, ten einde dezelve in overweging te nemen.

Den 7. hebben de Lords den Staat der kosten van de Hanoversche Troupen gedurende dit Jaar in overweging genomen, wanneer wederom door eenige Leden van 't Huis voorgeslagen wierd; dat men den Koning by Addres zou verzoeken, om die Manschap af te danken, maar deze Voorslag wierd als een Zaak, die niet te pas quam, na hevige Debatten, verworpen, en bevolen dat men die kosten nader zou onderzoeken. De Gemeentens hebben een Request van den Lord-Major der Stadt *Londen* enz. nopens 't oprechten van meer Lantarens in de Straten gelezen, maar hebben 't zelve nevens de verdere Subsidien en de middelen om dezelve te ligten aan een Committé gestelt, en zich geadjourneert. Den 6. is in 't Huis der Gemeentens eenige Verandering in de Bill nopens de Huwlyks-scheiding tusschen den meergemelde Hertoch van *Bedfort* en Lady *Scudamore* gemaakt, en bevolen om dezelve met de Bill in 't net te stellen. Den 5. is in de beide Huizen van 't Parlement op het tapyt gebraght, dat men den Koning by Addres

1744. February. zou verzoeken, om voor dezelve op te leggen de Copien der separate Articulen van het Tractaat van *Worms*, als mede van alle de Verklaringen, Conventien. Volmachten, Brieven, Memorien, Instructien &c. voor en na 't sluiten van dat Tractaat tusschen de Ministers van de respective Hoven gewisselt en gesloten; maar deze Voorslag is (na dat men duidelyk de gevolgen en 't gevaar had aangetoont by aldien men de beraamde maatregelen tot het bevredigen van *Europa* wilde publicq maken) in 't Hogerhuis na hevige Debatten, doch zonder de Stemmen op te nemen, en by de Gemeentens met 207 tegen 149 Stemmen verworpen.

Den 11. hebben de Gemeentens bevolen dat een Bill zou ingebraght worden nopens 't spoediger en krachtdadiger recruteren van 's Konings Landmacht: Kort daar na wierd een Boodschap van zyne Majesteit wegens het toestaan van een Huwlyks-Gift aan de Kroon-Prinses van *Deenmarken*, zyne Dochter, gelezen: Zynde door den Cancelier van d'Exchequer overgeleverd; luidende:

GEORGE R.

„ ZYne Majesteit heeft in zyne Aanspraak by d'opening van deze Zitting, zyn Parlement van 't Huwlyk van zyne jongste Dochter met den Kroon-Prins van *Deenmarken* kennis gegeven, 't welk zekerlyk na den zin zyn moet van alle zyne goede Onderdanen, alzo het strekt, om 't Protestantsche belang in *Europa* te versterken, en zyne Majesteit over een gekomen zynde, om aan zyne Dochter een Huwlyks-gift te doen van veertig Duizend Pond Sterlings, zo belooft Hy zich de medewerking en bystand van dit Huis, om Hem in staat te stellen 't gemelde verdrag na te komen."

Zo dra gemelde Boodschap, die door zyne Majesteit was getekend, gelezen was, wierd met eenparigheit van stemmen besloten, dezelve aan de Committé van 't gehele Huis te stellen.

Dien dag is in 't Huis der Lords voorgeslagen om een besluit te nemen, dat het deszelfs mening is, dat het langer in Soldy houden der 16000 Man Hanoversche Troupen met het ware belang van zyne Majesteit strydig en voor de Welstand en Rust dier Natie

die schadelyk was, maar deze Voorslag wierd met 89 tegen 41 Stemmen verworpen. 1744. February.

Den 12. hebben de Lords de veranderingen, welke de Gemeentens in de Bill nopens de Huwlyks-scheiding tusschen den meergemelde Hertoch van *Beaufort* en Lady *Scudamore* gemaakt hebben, en waar by aan de laatstgenoemde 5500 P. Sterlings 's Jaars zyn toegelegt; goedgekeurd. Dien dag is in 't Huis der Gemeentens voorgeslagen, dat men de verdere Subsidien in overweging zou nemen, welke voorslag na hevige Debatten met 214 tegen 146 Stemmen doorgedrongen is, zynde vervolgens in Committé besloten, aan den Koning toe te staan 200000 P. Sterlings om zyne Verbintenissen ingevolge het Traktaat met den Koning van *Sardinien* goed te maken, als mede 300000 P. Sterlings om die met de Koningin van *Hongaryen* tot ondersehraging van 't Huis van *Oostenryk*, en tot herstelling van 't Evenwicht van Macht in *Europa* te vervullen; wyders 165428 P. Sterlings 14 Sch. 7 Pens voor de kosten van d'Artillery te Land ten dienste van 't Jaar 1744; en eindelyk 73924 P. Sterlings 7 Sch. 7½ Pens tot goedmaking van d'extra kosten der gemelde Artillery in 't voorgaande Jaar gedaan, en by 't Parlement niet voorzien: Den 13. heeft de Heer *Fane* van deze Resolutien aan de Gemeentens rapport gedaan, als wanneer dezelve gelezen en goedgekeurd zyn; maar toen 't Besluit rakende den Koning van *Sardinien* gelezen wierd, is voorgeslagen, dat in plaats van de Woorden: *om goed te maken*, gestelt zou worden: *om den Koning in staat te stellen zodanige Verbintenissen met andere Mogendheden aan te gaan, als zyne Majesteit nodig zou oordelen*, 't geen nochtans met 167 tegen 125 Stemmen verworpen wierd. Den 14. hebben de Gemeentens de Bill nopens 't spoediger bemannen van 's Konings Vloot voor de twede maal gelezen, en over acht dagen gecommitteert, als mede 't Committé over de middelen en wegen om de Subsidien te ligten, verschoven. Vervolgens d'ordre van 't Huis gelezen zynde, dat men nopens de Mout-Bill in Committé van 't gehele Huis een besluit zou nemen, wierd bevolen dat het gemelde Committé macht zou hebben om een Clausul van Credit t'ontfangen, als mede een Clausul, om goed te maken 't Kort van de Rechten op de Mout, voor 't Jaar 1744 ingewilligt; eindelyk heeft 't Huis zich in Committé over de gemelde Bill begeven

1744. February. ven en eenige voortgang daar in gemaakt, zullende verder door 't zelve overwogen worden.

Den 16. hebben de Gemeentens in groot Committé over de verdere middelen en wegen om de Subsidien te ligten voorgeslagen en met 169 tegen 92 Stemmen goedgekeurd, dat ten dien einde d'aanbieding der Oost-Indische Compagnie, om aan de Regering een Millioen P. Sterlings op de Voorwaardens, reets gemeld, op te schieten, zal worden aangenomen, en den 18. is door den Heer *Fane* van dit besluit aan 't Huis verslag gedaan, 't welk 't zelve heeft goedgekeurd.

Den 19. hebben de Gemeentens in groot Committé over de Subsidien besloten, dat toegestaan zullen worden 40000 P. Sterlings als een Huwlyks-Gift voor de Kroon-Prinses van *Deenmarken*; 192834 P. Sterlings 10 Sch. 9 Pens voor de gewone kosten van de Vloot, daar onder de halve Soldy van de Zee-Officieren begrepen; 10000 P. Sterlings tot onderhoud van 't Greenwich-Hospitaal; 55827 P. Sterlings 16 Sch. 3½ Pens tot goedmaking van 't geen in 't generale Fonds in 't Jaar 1743 is te kort gekomen; 4392 P. Sterlings. 19 Sch. 5 Pens om aan 't Sinking-Fonds te vergoeden een gelyke Som, die te Kersmis 1742 uit het zelve is genomen, om 't kort der additionele Stempel-Rechten goed te maken; 42000 P. Sterlings om aan 't gemelde Sinking-Fonds te restitueren een gelyke Som, uit het zelve geligt tot het voldoen van een Jaar Intressen van de Hoofdsom van twaalf-honderd-duizend P. Sterlings, genegotieert op 't Credit van de Rechten op 't Zout voor de Subsidie van 't Jaar 1741, en den 5. *November* 1743 verschenen; noch 8295 P. Sterlings 9 Sch. 1 Pens om dezelve aan 't gemelde Fonds te vergoeden, alzo te *St. Jan* 1743 een gelyke som tot goedmaking van 't kort der Belasting op de Herbergiers, (die toen ingetrokken en op de Rechten van sterke Dranken getransporteert is) uit dat Fonds is genomen; zynde ter zelver tyd de Somme van 481400 P. Sterlings, die op de voornoemde Belasting gelegt waren, getransporteert op de Rechten, welke voor de Vryheden om sterke Dranken te verkopen betaalt worden; als mede 13870 P. Sterlings 7 Sch. voor een gelyke Somme uit het meer gemelde Sinking-Fonds geligt tot goedmaking van 't kort aan de Belasting van twaalf Schellingen voor ieder Vat op de zoete Dranken

ken &c. te *St. Michael* 1743, en 119934 P. Sterlings 4 Sch. 4½ Pens om 't kort der Subsidien van 't voorgaande Jaar 1743 goed te maken: Vervolgens is voorgeslagen en met 179 tegen 76 Stemme besloten, dat vier-duizend P. Sterlings tot het herstellen van d'Abdy, en 25000 P. Sterlings tot het voltojen der Brug van *Westmunster* zullen gegeven worden; en eindelyk is de Voorslag, dat 4000 P. Sterlings tot het repareren van de Parochiale Kerk van *St. Jan den Evangelist* te *Westmunster* voornoemd zouden worden toegestaan, met 122 tegen 120 Stemmen goedgekeurt. 1744. *February.*

Het *Tractaat van Worms* door den Koning van *Groot-Brittannien* voor zyn *Parlement* in de voorlede Maand open gelegt zynde, is het zelve met de voor af gegane *Conventie van Turin den eersten February* 1742, by die occasie publicq geworden, en luid als volgd:

HEt zy aan alle en een ieder, dien 't behoort of zal behoren, op wat wyze 't ook zy, bekend: Nademaal onlusten in *Duitschland* by 't overlyden van *Keizer Karel VI.* Hooglosfelyke Gedachtenis zonder Manlyk Oir, zyn ontstaan, niettegenstaande den uitdrukkelyke inhoud van de plechtigste en nieuwste Tractaten van Vrede en Alliantie, bekrachtigt door d'Autentique Guarantie van 't Lichaam van 't Ryk, die aan deszelfs oudste Dochter en haar Nakomelingschap de gehele en onverdeelbare Successie van zyne Erflanden gegeven; welke Onlusten baarblykelyk strekken tot omkering van alle Balans van *Europa*, en haar Vryden exponeren, en die van haar Commercie in 't oogschynlykste gevaar stellen, welk zelfs toeneemt door de Conquesten, die de Koningen van *Spanjen* en *Napels* opentlyk ondernomen hebben te maken van de Landen, door 't Doorluchtigste *Huis van Oostenryk* in *Italien* bezeten, strydig met de Trou van haar eige Engagementen, waar na 't overige van *Italien* niet meer in staat zoude zyn hen te wederstaan, en alle de Kusten van de *Middelandsche-Zee* zich aan een en dezelve Familie onderworpen bevinden.

Om nu zo veel als in haar Macht is, zulke over 't hoofd hangende Onheilen, en eene Onderneming, waar van de gevolgen zo fataal aan alle de Vorsten en Staten van *Italien*, aan haar Vryheit en Koophandel, en aan die van de *Zee-Mogendheden* in de *Middelandsche-Zee* zouden zyn, voor te komen, hebben de Doorluchtigste en zeer Machtige GEORG II., Koning van *Groot-Brittannien*, de Doorluchtigste en zeer Machtige Vorstin MARIA THERESIA, Koningin van *Hongaryen* en *Bohemen*, Aardshertogin van *Oostenryk*, en

 de

1744 *February.* de Doorluchtigste en zeer Machtige Vorst CAREL EMANUEL, Koning van *Sardinien*, Hertoch van *Savoyen*, nemende een wezentlyk Interest in de conservatie van een rechtmatige Balans in *Europa*, van hare Vryheden afhangen, en in de handhaving der Vryheden en veiligheden van *Italien* in 't byzonder, waar van die van haar Commercie in de *Middelandsche-Zee* afhangt, geresolveert, in een nauwer en onscheidbaarder Vereeniging te treden, met intentie om daar by onverbrekelyk te volharden, met hunne Forces en Raadslagen te zamen te voegen, ten einde van 't gewenste Voorwerp, welk daar uit voorspruiten moet, te verkrygen, en noch meerder in 't byzonder, om met eene gemene over een stemming d'Invasie, door de Koningen van *Spanjen* en *Napels* gedaan, te konnen repousseren, en om *Italien*, zo 't mogelyk is, in 't toekomende voor diergelyke Ondernemingen te beveiligen. 't Is met deze inzicht, en om de voornoemde Invasie zonder tyd verlies voor te komen, dat zyne Majesteit de Koning van *Sardinien* zedert den eersten *February* 1742 in een Provisionele Conventie met haar Majesteit de Koningin van *Hongaryen* is getreden, waar van den inhoud is als volgt:

„Nadien 't genoegzaam baarblykelyk is, dat de bewegingen der „Spaansche Troupen, die in de Landen *del Presidii* geland zyn, en „die in de Landen van den Paus avanceerden, om zich by die van „*Napels* te voegen, en van daar haar marsch tot aan *Imola* voort te „zetten, volgens zekere naricht na *Lombardyen* gedestineert zyn, „en noodzakelyk den Koning van *Sardinien* zo wel als de Koningin „van *Hongaryen* moeten bedreigen, zo hebben hare Majesteiten door „Middel van den Marquis *d'Ormea* en den Graaf van *Schulemburg*, „respectivelyk met nodige Volmachten voorzien, geoordeelt, de „volgende Articulen te beramen en over een te komen, in hope, „dat ze zullen geratificeert en aangenomen worden."

ARTICUL I. De Troupen van haar Majesteit de Koningin van *Hongaryen*, die tegenwoordig in *Italien* zyn, schynen voor zich alleen genoegzaam, om aan d'Aggresseurs 't Hoofd, te bieden: Zy zullen verzamelt worden, om tegen haar aan te trekken, en ze immediatelyk in hunne voortgangen te stuiten, en byzonderlyk om de Landen van *Modena* en *Mirandola* te dekken, dewelke als een Bolwerk van de Landen van de Koninginne van *Hongaryen* in *Italien* geweest zyn, en ook blyven zullen.

II. De Koning van *Sardinien* zal ter zelver tyd een considerabel Corps Troupen hebben op de Frontieren van zyne Landen na die van het *Milanees* en die van 't Hertochdom *Piacenza*, dewelke zodanig geschikt zyn, dat ze in korten tyd zullen konnen verzameld wezen: En in geval de Troupen der Aggresseurs quamen vermeer-

dert

dert te worden, en 'er reden was, om voor een nieuwe Invasie aan een andere kant beducht te zyn, gelyk 't waarschynelyk is, volgens de narichten, die men bekomen heeft, dat een twede Convoy *Spaansche Troupen* reets van *Barcelona* zeil gegaan was, en dat zy in de Haven van *la Spezzia* aan Land zullen gaan, zo zal zyne Majesteit alsdan met al zyn Macht mede arbeiden, om te beletten, dat het *Oostenrykse Corps*, welk voor uit gemarcheert zal hebben, door dit nieuwe renfort Troupen niet in de Flanc gevallen, of onderschept worde; en ten dien einde zullen al de Passages in de gemelte Landen, voornamentlyk in de Plaatzen van *Parma*, *Piacenza* en *Pavia*, voor de Troupen des Konings van *Sardinien* tot haar Dienst en veiligheit vry en open zyn. 1744. *February.*

III. Wat aangaat het geen betrekkelyk is op de verdere bewegingen en zodanige andere Krygs-Operatien, die vervolgens zouden konnen ondernomen worden; nadien men zich deswegen moet schikken na d'omstandigheden, die van dag tot dag zullen opkomen, zo is noodzakelyk, dezelve te renvojeren na 't geen zal beraamd worden, volgens d'omstandigheden, die 'er zullen opkomen; en daar toe zal zyne Majesteit de Koning van *Sardinien* een van zyn Officiers-Generaal in 't Leger van hare Majesteit de Koningin van *Hongaryen* zenden, en de Koningin zal 'er insgelyks een van de hare zenden, om by den Koning van *Sardinien* te resideren; aan dewelke men weerzyds communiceren zal alle de narichten, die men van de Vyanden zal ontfangen; en alle de Resolutien, die men van ieder zyde nemen zal, zullen met hen beraamt worden.

IV. Niets zo noodzakelyk zynde, om 't einde, 't gene men zich van ieder zyde voorstelt, te verkrygen, als de wederzydsche veiligheit der respective Bezittingen en Rechten, en een vertrouwen in de goede trouwe van de Partyen, die tot het zelve einde zullen medewerken, zo belooft zyne Majesteit de Koning van *Sardinien* op zyn Trouwe en Vorstelyk Woord, aan haar Majesteit de Koningin van *Hongaryen*; 1. Dat zo lang als de tegenwoordige *provisionele Conventie* zal duren, hy zyn gepretendeerde Rechten op den Staat van *Milaan*, die in deze *provisionele Conventie* niet moeten komen, niet zal doen gelden, nademaal de Koningin van *Hongaryen* dezelve niet zal konnen admitteren, en de Koning van *Sardinien* in tegendeel dezelve gegrond oordeelt; 2. Dat zo het noodzakelyk was, dat Hooggedachte zyne Majesteit met zyne Troupen in eenige van de bovengemelde Landen trok, Hy daar geen Acte van Souvereiniteit zal plegen, en op generlei wys de Koningin van *Hongaryen* verhinderen, d'oeffening daar van te continueren, op dezelve wys als die Vorstin tot noch toe gedaan heeft; ook zal zyne Majesteit niet eenige

1744. *February.* nige Contributien vorderen, en in het voorschreve geval zich vergenoegen, met voorzien te worden van Zaken, die onvermydelyk nodig tot eene Armée zyn, als by voorbeeld, *Vouragie*, *Hout*, *Quartieren*, *Wagens*, *Bedden*, *Caserne* en *Stroo*, waar van de Rations zullen gereguleert worden op de voet, als men ze gemeenlyk aan zyne Troupen geeft, als ook *Paarden*, *Muil-Ezels* en *Ossen* ten dienste van d'Artillery en Vivres.

V. Aan d'andere kant belooft haar Majesteit de Koningin op dezelve plechtigste wyze, dat het niet haar Intentie is, dat de voornoemde Beloften van zyne Majesteit den Koning van *Sardinien*, noch haar uitvoering, de Rechten, die Hy op den Staat van *Milaan* pretendeert, zouden konnen benadelen, noch zich ooit daar van zo te bedienen, dat daar uit te besluiten was, dat de voornoemde Rechten niet meer subsisteren; zynde d'Intentien van de twee Hoge Contracterende Partyen, zich elkander hunne respective Rechten in haar volle kracht te conserveren, zo als zy aan haar onafhangkelyk van de tegenwoordige *Conventie* mogen toebehoren.

VI. En 't is insgelyks met dit inzicht, dat zyne Majesteit de Koning van *Sardinien* zich uitdrukkelyk de volle Vryheit reserveert, om zyne Rechten t'eeniger tyd en door zodanige Middelen, 't zy door hem zelfs in 't particulier, 't zy door zodanige Alliantien als Hy 't meest voor hem van pas zal oordelen, te doen gelden.

VII. Maar nadien zyne Majesteit niet verstaat, eenig voordeel door de voornoemde Reservatie te verkrygen, en Hy voornemens is, met alle goede Trou, die hem eigen is, t'ageren, zo belooft en engageert Hy zich in 't bovengemelde geval, van zelfs niet te zullen ageren, noch toe te laten, dat eenig Vorst met wien Hy in Alliantie zoude mogen zyn, zoude ageren (welk zyne Majesteit wel zorg zal dragen te stipuleren als een principale Conditie van wat Tractaat het ook zy, dat Hy zoude mogen sluiten) eerder als na de tyd van een Maand, van den dag af dien Hy zal hebben laten notificeren door den Officier-Generaal, dien Hy in 't Leger van de Koningin van *Hongaryen* zal hebben, ten einde de commanderende Officier van *d'Oostenrykſche Troupen* op deze wys op zyn hoede zynde, zodanige Maatregelen en Resolutien zoude konnen nemen, als hy 't meest tot zyn voordeel zal oordelen.

VIII. Daar en boven belooft de Koning van *Sardinien*, dat in geval Hy zyne Troupen de Staten van de Koningin van *Hongaryen*, en alle de Plaatzen en Posten, waar van hy gedurende de tegenwoordige *provisionele Conventie* bezit genomen zoude hebben, doet ruimen, zulks zal geschieden zonder iets van daar mede voeren; op dat de Troupen van hooggedachte Koningin vry en ongehindert de Posten, die

die Zy dienstig zullen oordelen, zouden konnen wedernemen. 1744.
IX. De tegenwoordige *Conventie* zal door den Koning van *Sardinien* en de Koningin van *Hongaryen* geratificeert, en d'Actens van Ratificatie binnen de tyd van 20 dagen uitgewisselt worden. *February.*

X. Gedurende den voorschreve tyd zal de Koning van *Sardinien* zich niet meer verplicht oordelen, om zyne Troupen in de Landen, door de Koningin van *Hongaryen* bezeten, te laten rukken; en zo na d'Expiratie van die Termyn, Zy haar Ratificatie noch niet gezonden heeft, zal dus by derzelver achterblyving, de tegenwoordige *Conventie* zonder effect blyven. Ondertusschen zal de Koning in dit geval zyne Troupen in de bovengemelde Staten gedurende de Termyn van 10 dagen, niet laten rukken, noch gedurende dien Termyn beletten 't vry te rugkeren van *d'Oostenrykfche Troupen* in dezelve Landen, en in zodanige andere Posten, die de Generaals van de Koningin van *Hongaryen* convenabelst zullen oordelen. Tot Bevestiging van dien hebben d'ondergetekende Plenipotentiarissen de tegenwoordige *Conventie* te *Turin* den eersten *February* 1742 getekend.

Graaf van SCULEMBURG.
*Marquis d'*ORMEA.

„ In gevolge van deze *Conventie* liet zyne Majesteit de Koning van „ *Sardinien* immediaatlyk een considerabel Corps Troupen by die van „ de Koningin van *Hongaryen* voegen; en zyne Majesteit de Koning „ van *Groot-Brittannien* zond een sterk Esquader, om aan de handhaving van de Vryheden van *Italien* mede te werken, en ten einde zo grote Kosten niet onnut te maken, en om ze meerder te „ verzekeren, en om by deze tegenwoordige tyd de volle uitvoering van zo een rechtmatige en noodzakelyke Resolutie te verhaasten; en ten einde ook 't Effect, 't geen dezelve voor de toekomende tyden moet voortbrengen, te vereeuwigen, hebben haar „ Majesteiten geauthoriseert en authoriseren hunne Ministers Plenipotentiarissen, om een onmiddelyk Reglement van de Particulariteiten en Conditien te maken, en zyne Majesteit de Koning van „ *Groot-Brittannien* den Lord JONS CARTRET, *Baron van Haines*, „ een van zyn Principaal Secretarissen van Staat, de Koning van „ *Sardinien*, den Ridder OSORIO, Ridder van 't Grote Kruis en „ Conservateur van d'Ordre en Militaire Ordres van *St, Maurice* en „ *St. Lazare*, zyn Extraordinaris Envojé en Minister Plenipotentiaris by den Koning van *Groot-Brittannien*, en haar Majesteit de „ Koningin van *Hongaryen* en *Bohemen*, den Heer IGNATIUS VAN „ WASNER, haar Minister Plenipotentiaris by zyn *Brittische* Ma-

O „ jesteit,

1744. February. „ jesteit, die, na elkander hunne respective Volmachten gecommu-
„ niceert, en te zamen geconfereert te hebben, over de volgende
„ Articulen zyn over een gekomen:

I. Daar zal van nu af aan en altoos tusschen zyne Majesteit den Koning van *Groot-Brittannien*, haar Majesteit de Koningin van *Hongaryen* en *Bohemen*, en zyne Majesteit den Koning van *Sardinien* een nauwe en oprechte Vriendschap, en een eeuwigdurende en onschendbare Alliantie zyn, uit krachte van dewelke zy verplicht zullen wezen, om elkander over en weer en standvastelyk t'ondersteunen en te secoureren, en om op elkanders Veiligheit oplettende te zyn, als op haar eige; om elkander alle Voordelen te bezorgen, en om met al haar Vermogen alle Schadens en Nadelen, die den een den ander zullen konnen overkomen, af te weren.

II. Ten dien einde verplichten de Geallieerden zich op nieu in d'uitdrukkelykste Guarantie van alle de Koningryken, Staten, Landen en Domeinen, die zy tegenwoordig bezitten, of die zy moeten bezitten uit krachte van het Tractaat van Alliantie te *Turin* 1703 gemaakt; van de Tractaten van Vrede en van Alliantie van *Utrecht* en *Baden*; van het Tractaat van Vrede en Alliantie, gemeenlyk genaamd dat van de *Quadruple Alliantie* den 16. *Maart* 1731 te *Wenen* gesloten; van *d'Acte van Guarantie* gevolgelyk gegeven, en den 11. *January* 1732 tot een Ryks-Wet gepasseert; van *d'Acte van Accessie* insgelyks in gevolge van het voorschreve Tractaat den 18. *November* 1738 getekend, en van *d'Accessie tot dat Tractaat*, den 3. *February* 1739 te *Versailles* gemaakt en getekend; alle welke Tractaten hier als geconfirmeert volkomen herhaalt worden, voor zo verre zy de Geallieerden konnen interesseren, en voor zo verre men daar in by het tegenwoordige Tractaat niet iets vernietigt.

III. Achtervolgens de Guarantie vervat in 't voorgaande Articul, en om geen teken van Dispuut tusschen de twee Doorluchtigste Huizen van *Oostenryk* en *Savoyen* over te laten, renuncieert zyne Majesteit de Koning van *Sardinien*, zo voor zich als voor zyne Erfgenamen en Successeurs, uitdrukkelyk en voor altoos, doch alleenlyk in faveur van haar Majesteit de Koningin van *Hongaryen* en *Bohemen*, haar Erfgenamen en Successeurs, van zyn gepretendeerde Rechten op den Staat van *Milaan*, op dewelke Hy, schoon nooit van wegens de Koningin geadmitteert, zich by de *provisionele Conventie* de Vryheit gereserveert had, om ze te doen gelden; en daar en boven engageert zyne Majesteit de Koning van *Sardinien* zich formeelyk en particulierlyk tot de Guarantie van d'Ordre van Successie in 't voorschreve Huis van *Oostenryk* by de *Pragmatique Sanctie* gestabileert,

leert, op dezelve wyze als ze in het Tractaat van Pacificatie en van Alliantie, den 16. *Maart* 1731 te *Wenen* gemaakt, gestabileert is, uitgezondert nochtans, dat zyne Majesteit de Koning van *Sardinien* nooit verplicht zal zyn, Secours buiten *Italien* te zenden. 1744. *February.*

IV. Ten dien einde zal zyne Majesteit de Koning van *Sardinien*, die zyne Troupen reets by de *Hongarische* gevoegt heeft, en die reets considerabel heeft vermeerdert, continueren, te zamen met Haar en Hare Generaals te beramen en uit te voeren alle de Maatregelen en Operatien, die de krachtdadigste zullen geoordeelt worden, om d'Invasien, gedaan of hier na noch te doen tegen de Staten van hooggedachte Koningin, af te weren en af te keren, en om ze tegen alle tegenwoordige en toekomende Gevaren, zo veel als mogelyk is, te verzekeren.

V. Ten einde van dit doelwit te bereiken, en zo lang als den tegenwoordige Oorloch zal duren, verbind haar Majesteit de Koningin zich niet alleen, om 't getal Troupen, dat Zy tegenwoordig in *Italien* heeft, aldaar te houden, maar ze zelfs tot het getal van 30000 Man effectivelyk te vermeerderen, zo dra de toestand van de Zaken in *Duitschland* het zal toelaten, en zyne Majesteit de Koning van *Sardinien* engageert zich, om 40000 Man Infantery, en 5000 Paarden t'onderhouden, daar onder begrypende 't geen tot Guarnizoenen en bescherming van zyne Staten noodzakelyk zal zyn.

VI. Zyne Majesteit de Koning van *Sardinien* zal 't hoogste Commando over de Geallieerde Armee hebben, wanneer Hy zich in Persoon daar by zal bevinden; en Hy zal de Kreigs-bewegingen en Operatien daar van reguleren in overeenstemming met haar Majesteit de Koningin van *Hongaryen*, zo als 't gemene Interest en de gelegenthieit het zullen vereischen.

VII. Zo lang als 't noodzakelyk zal zyn, d'Operatien te begunstigen en t'ondersteunen, en zo lang 't gevaar van de Geallieerden en van *Italien* 't zullen eischen, engageert de Koning van *Groot-Brittannien* zich, om in de *Middelandsche-Zee* een sterk Esquader van zyne Oorlochschepen, Bombardeer-galjoten en Branders te houden, waar van d'Admiraals en commanderende Officiers ordre zullen hebben, om bestendiglyk en regulierlyk met zyne Majesteit den Koning van *Sardinien*, of met zyne Generaals, of met die van de Koningin van *Hongaryen*, die 't naast by der hand zullen wezen, te beramen de Maatregelen, die 't meest convenabel voor den dienst van de gemene Zaak zullen zyn.

VIII. Daar en boven, en om te contribueren tot onderschraging van d'extraordinaire Kosten, die de Koning van *Sardinien* gemaakt heeft, en genoodzaakt zal zyn te maken, om een groter ge-

1744. *February.* tal Troupen als zyn Inkomen kan onderhouden, te laten ageren, verplicht zich de Koning van *Groot-Brittannien*, om aan Hem, zo zo lang als den Oorloch en de nood zullen aanhouden, een Subsidie van 200000 P. Sterlings 's Jaars te fourneren, welke alle 3 Maanden aan Hem zal betaald worden; 't geen van den eersten *December* 1742, zynde de dag, waar op de *provisionele Conventie* tusschen den hooggemelden Koning en de Koningin van *Hongaryen* getekend wierd, een aanvang zal nemen; en de voorschreve Subsidie zal stiptelyk van 3 Maanden tot 3 Maanden vooruit betaald worden, mits doch, dat het geen aan zyne Majesteit den Koning van *Sardinien* voor de tekening van het tegenwoordige Tractaat opgeschoten is, een gedeelte daar van maken.

IX. In consideratie van den iever en van d'edelmoedigheit, waar mede zyne Majesteit de Koning van *Sardinien* zyn Persoon en zyne Landen wel heeft willen bloot stellen, voor de publicque Zaak en voor die van haar Majesteit de Koningin van *Hongaryen* en *Bohemen*, en voor 't Doorluchtigste *Huis van Oostenryk* in 't byzonder; en voor de krachtdadige Secoursen, die de voornoemde Zaak reets van Hem heeft gekregen, als mede in consideratie van d'onereuse Engagementen van Assistentie en van eeuwigdurende Guarantie, die Hy met Haar in de tegenwoordige Alliantie gecontracteert heeft; cedeert en transporteert haar Majesteit de Koningin van *Hongaryen* en *Bohemen*, voor Haar, haar Erfgenamen en Successeurs van nu af aan en voor altoos aan zyne Majesteit den Koning van *Sardinien*, zyne Erfgenamen en Successeurs, om met zyne andere Landen vereenigt te worden, 't Districk van *Vigevano*, * genaamd *'t Vigevanasco*, 't gedeelte van 't Hertochdom *Pavia*, welk tusschen de *Po* en de *Tessino* gelegen is; zo dat de *Tessino* voortaan in 't midden van haar Stroom formeren zal de Scheiding en de Limiten van de respective Staten, van *'t Lac Maggiore* of *'t grote Meer* af, tot ter plaatze, daar die Rivier zich in den *Po* nederwerpt, uitgezondert alleenlyk d'Eilanden, door 't Canaal tegen over de Stadt geformeert, welke Eilanden aan haar Majesteit de Koningin zullen gereserveert blyven, op de Conditien, dat de Koning de vrye Communicatie van de Rivier *Tessino* tot de Passagie der Barken zal hebben, zonder dat ze aangehouden of gevisiteert worden, of de betaling van eenig Recht onderworpen zyn, en dat het voorschreve Canaal nooit zal gedempt en ter dier plaatze voor een Limit gehouden worden: Vorders 't andere gedeelte van 't Hertochdom *Pavia*, aan d'overzyde van de *Po*, *Bobbio*, en het Territorie, daar in begrepen zynde de Stadt *Piacenza*, met dat ge-

* Waar in dat *Districk*, en 't *Land* in bestaat, zie hier voren pag. 28 & 29.

gedeelte van 't Hertochdom *Piacenza*, welk tusschen 't *Pavesano* gelegen is, en zo verre als de Boesem van de Rivier *Nura* van zyn oorsprong tot aan den *Po*; zo dat haar midden, gelyk als ook de *Nura* tot aan d'overzyde van den *Po*, ter dier plaatze de Limiten van de twee Staten make, en by gevolge dat gene, dat tot noch toe aan 't Hertochdom *Piacenza* van d'andere kant behoord heeft, daar van afgezondert blyve: Eindelyk 't gedeelte van 't Land van *Angbiera*, gelegen in den Staat van *Milaan*, wat particulieren naam men daar aan zoude mogen geven, (met haar Limiten op het *Novarees*, de Valei van *Sesia*, *d'Alpen* en 't Graafschap van *Valais*, en zich uitstrekkende tot aan de *Zwitzersche Landvoogdyschappen* van *Val Maggia* en *Locarne*, en langs d'Oevers van *'t Lac Maggiore*) tot het midden van 't voorschreve *Lac*; op zodanige wyze, dat voortaan de Grensen van de Staten van zyne Majesteit den Koning van *Sardinien* en die van haar Majesteit de Koningin van *Hongaryen* continueelyk bepaalt zullen zyn door eene Linie, getrokken van de Grenzen van *Zwitzerland* in 't midden en dwars door *'t Lac Maggiore* tot aan den Inham van den *Tessino*; welke Linie zich van daar langs 't midden van de Loop van die Rivier zal uitbreiden tot de plaats, daar ze zich in den *Po* verliest, uitgezondert het Front van 't bovengemelde Eiland voor *Pavia*; en zal zich van daar in 't midden van de loop van de *Po* uitbreiden tot de plaats, daar de *Nura* zich daar in werpt, tot aan haar oorsprong, 't welk tegen over 't Land van *Genua* is. 1744. *February*.

De voornoemde verdeling van de loop der Rivieren zal niet beletten, dat de Vaart niet vry blyve, gelyk als ze moet tusschen d'Onderdanen van de twee Souvereinen, in de gehele breette van de voorschreve Rivieren, met de Vryheit van langs d'Oevers van weerzyden te passeren, om de Vaartuigen, die tegen stroom op moeten, te trekken; zullende de voorschreve Oevers ondertusschen zo ten opzichte van d'Eigendom, als in alle andere opzichten, toebehoren aan de respective Souvereinen van de beide zyden van gemelde Rivier, die vry zullen zyn, ieder van haar kant, om zodanige Reparatien te doen, als noodzakelyk zullen worden geoordeelt, om te fortificeren; mits dat deze Reparatien niet predomineren, dat is te zeggen, dat ze de loop van de Rivier tegen d'overzyde forceren; en dat het den Koning van *Sardinien* nooit zal vry staan, onder wat pretext het ook zy, zulke Werken te maken, die 't vry inlopen van 't Water en 't Canaal of *Naviglio*, welke is aan de kant van haar Majesteit de Koningin van *Hongaryen*, en die deze Wateren na *Milaan* leid, zouden konnen beletten.

Hy zal de voornoemde Landen in volle Eigendom en Souvereiniteit genieten, gelyk als haar Majesteit de Koningin van *Hongaryen* en

1744. February. hare Voorzaten dezelve tot noch toe genoten hebben; welke Landen haar Majesteit de Koningin van *Hongaryen* voor altoos van hare Erf-Landen en den Staat van *Milaan* demembreert, derogerende ten dien einde voor zo verre 't nodig zal zyn, alles wat in eenigerlei wyze hier tegen strydig zoude mogen zyn, behoudens doch de directe Jurisdictie van 't Ryk.

X. Vorders, nadien 't voor de gemene Zaak van belang is, dat zyne Majesteit de Koning van *Sardinien* een onmiddelyke Communicatie van zyne Landen ter Zee met de *Zee-Mogendheden* hebbe, zo cedeert haar Majesteit de Koningin van *Hongaryen* en *Bohemen* aan Hem al de Rechten, die zy in eenigerhande manieren en onder wat Titel 't ook zy, op de Stadt en Marquisaat van *Final* mag hebben; welke Rechten zy zonder eenige Restrictie, hoedanig ook, aan hooggedachte Koning van *Sardinien* afstaat en overdraagt, op dezelve wyze als zy doet met de Landen in 't voorgaande Articul beschreven, in rechtmatige verwachting, dat de Republicq van *Genua*, zo verre als 't noodzakelyk zal zyn, eene zo onvermydelyk voor de Vryheit en Velligheit van *Italien* vereischte Dispositie zal faciliteren; in een consideratie van de Somme, die geoordeelt zal worden aan de voornoemde Republicq verschuldigt te zyn; zonder dat zyne Majesteit de Koning van *Sardinien*, noch haar Majesteit de Koningin van *Hongaryen* verplicht zyn, tot de betaling van de voornoemde Sommen te contribueren, mits echter dat de Stadt *Final* voor altoos blyve een vrye Haven, gelyk die van *Livorno*, en dat het aan den Koning van *Sardinien* zal vrystaan, aldaar de Forten, die daar van zyn geslecht, weder op te rechten, of andere te laten bouwen, na dat Hy 't gevoegzaamst zal oordelen. *

XI. Zyne Majesteit de Koning van *Groot-Brittannien*, haar Majesteit de Koningin van *Hongaryen* en *Bohemen*, en zyne Majesteit de Koning van *Sardinien*, engageren zich, van geen Vrede, noch Stilstand te zullen maken, zonder al de gemelde Cessien in eige woorden daar in te begrypen, en zonder ook de gehele Restitutie aan den Koning van *Sardinien* te stipuleren van al de gedeeltens van zyn andere Staten, die uit haat van zyn Vereeniging met de Geallieerden hebben mogen ontweldigt of geoccupeert worden, mits dat de Koning van *Sardinien* zich wegens de Revenuen, die men Hem mocht onthouden, tegenwoordig gededommageert houde, door die Landen, welke men by het tegenwoordige Tractaat aan Hem afstaat en overdraagt.

XII.

* Volgens eene naukeurige Calculatie bedragen d'Inkomsten dier gecedeerde Plaatzen en Landen, jaarlyks eene Somme van 700000 *Floreinen.*

XII. Tot Erkentenis zal zyne Majesteit de Koning van *Sardinien* standvastelyk en volstrektelyk aan d'Interesten en de gemene Zaak van de *Geallieerden* vereenigt en geattacheert blyven; niet alleen zo lang als den Oorloch in *Italien* mag duren, maar tot de Sluiting van de Vrede in *Duitschland*, en tot de Vrede tusschen *Groot-Brittannien* en *Spanjen*; en dit is de Hoofd-Conditie voor de Cessien, die men aan Hem hier boven by het IX. en X de Articul van dit Tractaat gedaan heeft; welke Cessien niet haar volle en onherroepelyke kracht zullen hebben, als na haar volle vervulling, na dewelke d'aan gemelde Koning gecedeerde Landen zullen worden gehouden als aan hem door de Geallieerden voor altoos geguarandeert, gelyk zyne andere Landen. 1744. *February.*

XIII. En zo dra *Italien* van Vyanden zal bevryd, en buiten alle apparentie en gevaar zyn, van op nieu geinvadeert te zullen worden, zal 't aan haar Majesteit de Koningin van *Hongaryen* niet alleen vry staan, om een gedeelte van hare Troupen te rug te trekken; maar de Koning van *Sardinien* zal ten Hare verzoeke, aan Haar zyn eige Troupen leveren, om tot securiteit van Haar Landen in *Lombardyen* geëmplojeert te worden; op dat Zy op deze wyze in staat zoude konnen zyn, om zich van een groter getal van haar Troupen in *Duitschland* te bedienen: Op gelyke wyze zoude tot Requisitie van den Koning van *Sardinien* de Koningin van *Hongaryen* eenig gedeelte van haar Troupen in de Landen van dien Vorst doen trekken, zo dezelve noodzakelyk waren, om de Passages daar van, die een Vyandlyke Armée zoude willen ondernemen te forceren, te verdedigen, en om al de Staten van zyne Majesteit den Koning van *Sardinien* van Vyanden te bevryden, en ze voor alle gevaar van eenige nieuwe Invasie vry te maken.

XIV. In geen geval zullen de *Geallieerden* noch Vrede, noch Treves, noch Accommodement, hoedanig oók, met den gemenen Vyand maken, als in over een stemming en met elkanders Kennis en Advys, noch zonder de Guarantie van zodanige Mogendheden, die deel in de Pacificatie zouden mogen hebben, wegens de Bezitting en Verkryging van de *Geallieerden* in dit Tractaat uitgedrukt; en na de Sluiting der Vrede zal de tegenwoordige Alliantie egalyk op een onveranderlyke wyze stand hebben, zo wel ten opzichte van de zekerheit van hare Vervulling in 't algemeen, als ten opzichte van de mutueelen en bestendige Securiteit der *Geallieerden*.

XV. Zyne Majesteit de Koning van *Sardinien* en haar Majesteit de Koningin van *Hongaryen* en *Bohemen* confirmeren in Erkentenis van 't edelmoedige deel, dat zyne *Brittische Majesteit* voor de gemene veiligheit en voor de Hare, als mede voor die van *Italien* in 't byzonder

1744. *February.* der genomen heeft, niet alleen aan d'Onderdanen van *Groot-Brittannien* de voordelen van de Commercie en de Vaart, die Zy uit haar respective Staten genieten, maar beloven ook, aan haar noch andere toe te staan, voor zo veel zulks by een particulier Tractaat van Commercie en Navigatie doenlyk zal zyn, telkens en zo veelmalen als zyn *Brittische Majesteit* dezelve van Haar zal requireren.

XVI. De Heren Staten der *Vereenigde Nederlanden* reets onder dezelve Engagementen jegens 't Doorluchtigste *Huis van Oostenryk* zynde, en 't zelve Interest als zyne *Brittische Majesteit* in al de Voorwerpen van het tegenwoordige Tractaat hebbende, zullen de Geallieerden te zamen Haar nodigen, om als Contracterende Partyen in deze Alliantie te treden. *

XVII. d'Andere Vorsten en Staten, die de Vrede, de Vryheit en de Veiligheit van *Europa*, van 't Ryk, en van *Italien*, ter herte zullen hebben, en die lust zullen hebben, om in deze Alliantie te treden, zullen daar in geadmitteert worden.

XVIII. Dit Tractaat van Alliantie zal door de Geallieerden geratificeert, en de Ratificatien daar van binnen de tyd van zes weken, of eerder zo 't mogelyk is, uitgewisselt worden.

Tot bekrachtiging van 't welk, Wy bovengemelde Plenipotentiarissen, het tegenwoordige Tractaat met Ons eige hand getekend, en Onze Wapen-Cachetten daar op gezet hebben. *Worms* den 13, *September* 1743.

(L. S.) CARTERET.
(L. S.) OSSORIO.
(L. S.) WASNER.

Behalven dit Tractaat is noch een *particuliere Conventie* tusschen de gemelde drie Hoven gearresteert, waar in men de natuur van de Schikkingen uit krachte van het *twede Articul* te nemen, verklaard. Men reguleert ook de Krygs-Operatien, die achtervolgens den Inhoud van IV. en V. *Articul* t'executeren zyn. Men bepaald 't getal van de Schepen, waar uit 't *Engelsche Esquader* in de *Middelandsche-Zee* moet bestaan, volgens het VII. Articul. Men verklaard noch wydlopiger 't geen *Final* raakt, en de Schadeloosstelling, die de *Brittische Kroon* op zich neemt, om aan de Republicq *Genua*

* Wat Resolutie daar opgenomen is, zie hier na onder den Titel der *Nederlanden*.

Genua te laten toekomen; en men convenieert in 't byzonder over 't gedrag, 't geen de Contractanten jegens de Kroon der *beide Sicilien*, betrekkelyk op het tegenwoordige Tractaat, zullen moeten houden. 1744. *February.*

Men hadt gedacht dat de Gemeentens dat Tractaat in overweging zoude genomen hebben, maar zulks is voor eenige weken uitgestelt: Ondertusschen is te *Londen* een Geschrift verspreid, waar in 't Articul van 't gemelde Tractaat, rakende de Stadt en 't Marquisaat van *Final* verklaart, en een Deductie gemaakt word van de Rechte, welke de Republicq *Genua* op dien Staat van een onheuglyken tyd af verkregen heeft, waar by d'Auteur verhaalt de Conditien van 't Contract, 't welk die Republicq den 20. *Augusty* 1713 dien aangaande met wylen Keizer *Karel* VI. heeft aangegaan en welk Contract in *'t Corpus Diplomaticum* gevoegt is, behelzende: „ Dat zyne Keizerlyke Majesteit voor de Sommen van 1200000 „ Piasters alle zyne Rechten op dat Marquisaat en de gezamentlyke Forten, Burgten, Dorpen, Ap- en Dependentien, nevens „ de Jurisdictie, Voorrechten, Regalien &c., die aan 't zelve „ verknogt waren, zonder eenige de minste restrictie of voorbe- „ houding aan de Republicq afstaat en verkoopt;" Dat derhalven de Koningin van *Hongaryen* aan den Koning van *Sardinien* gene Rechten kan afstaan, die Hare Majesteit zelfs niet heeft, alzo wylen Haar Heer Vader 't bezit van dat Marquisaat zo voor zich als zyne Erfgenamen en Nakomelingen niet alleen voor altoos aan de Republicq *Genua* geguarandeert, maar ook belooft heeft om dezelve in dat bezit te verdedigen; behalven dat zulks ook geschied is door verscheide andere grote Mogendheden van *Europa*, en in 't byzonder in 't Vierde Articul van het Tractaat der Quadruple Alliantie tusschen den Keizer, de Koningen van *Vrankryk* en *Groot-Brittannien*, en den Koning van *Sardinien* zelfs door d'Accessie van dezen by dat Tractaat, als mede in 't Jaar 1725 door *Spanjen* in het Tractaat met den Keizer gesloten, alwaar in 't Vyfde Articul uitdrukkelyk gezegt word, „ dat *de Contenientio* of een voorkomen- „ de goede gelegenheit niet tot genoegzame rede strekken zal, om „ de Staten van eene andere onzydige Mogendheit t'ontleden;" waar uit d'Auteur eindelyk besluit, „ *dat de Republicq niet verwacht*

1744. February. *dat de Mogendheden, welke in den tegenwoordigen Oorloch ingewikkeld en onbequaam zyn om de Rechten van Souverein te krenken, eene Maxime of Grondstelling, welker gevolgen zo veel gevaar zouden onderworpen wezen, zullen konnen goedkeuren*, &c.

Den 6. zyn de Geinteresseerden in de *Zuid-Zee Compagnie* vergadert geweest, en hebben besloten dat het Divident van d'Intressen voor 't half Jaar, op *Kersmis* laatstleden verschenen, 1¼ per Cent zal wezen en den 18. dezer maand zal betaald worden.

Den Raad te *Whitehall*, den 13. een Expresse ontfangen hebbende, dat het Fransch Esquader uit *Brest*, sterk 17 Schepen van Linie en 4 Fregatten tusschen *Oueßant* en *Scilly* gezien waren, zond aanstonds ordre na *Portsmouth*, dat alle d'Oorlochschepen in d'Engelsche Zee-havens bevindende, met alle mogelyke spoed zich in Zee begeven zouden.

Spaansche Schepen door d'Engelschen genomen :

In de *West-Indien* heeft 't Oorlochschip *de Sea Horse* een Spaansch Vaartuig met Huiden geladen, omtrent *Kaap Nichola* genomen, zynde d'Equipagie ontvlugt.

't Oorlochschip de *Lichtfield*, Commandeur *Burnaby* heeft op zyn Tocht van *Porto-Rico*, twee Kapers-sloepen, bemachtigt, een van dezelve was genaamd *de St. Raphaël* van veertien Stukken Geschut, zynde door 't Volk verlaten; en de twede *de St. Antonio de las Animas*, met 8 stukken Canon, 14 Bassen en 42 Man: Daar en boven heeft de voornoemde Commandeur noch twee Kapers, te weten een aan 't Oost-einde van *Hispaniola*, en een ander aan 't West-einde van *Porto-Rico* in de grond geboord; als mede een Sloep in *d'Aguadabnay* verbrand.

't Oorlochschip de *Luipaard*, gevoert by den Lord *Forrester*, uit de *Canarien*, heeft genomen een Spaansch Schip van omtrent 180 Ton, geladen met Wyn en Olie, van *Kadix* na de *West-Indien* gedestineert. De Kaper *de Arend*, te *Philadelphia* t'huis horende, Kapitein *Mark Anderson*, heeft op de hoogte van 't Eiland van *Cuba* genomen een Spaansche Kaper van 7 stukken Canon, 4 Steenstukjes en 70 Man, die te *Philadelphia* opgebragt was.

De

De Commandeur van de Sloep *de Wolf*, op zyn Kruistocht by *Port à Port* kennis gekregen hebbende, dat zich een Kaper met twee Pryzen in de Rivier *Mouro* bevond, en dat het Casteel, 't welk den ingang van die Rivier dekt, van zeer weinig Geschut voorzien was, zeilde terstond derwaarts en den 16. *December* aldaar aangekomen zynde, des ochtents van half negen tot elf uuren dat Casteel beschoten en ter zelver tyd zyn Ligter met de Boten in de Rivier gezonden had, om die Schepen te bemachtigen; en is kort daar na met de voornoemde twee Pryzen te rug gekomen. 1744. *February.*

Des Konings Sloep *de Baltimore*, Kapitein *Rich*, om by *Port à Port* te kruissen, heeft onder weg een Spaanschen Kaper, gemonteert met zes stukken Canon, veertien Bassen en zestig Man ontmoet en genomen.

Den 29. *January* is zyne Majesteits Sloep *de Fly*, Kapitein *Tomson*, op de hoogte van 48 Graden 17 Minuten 14 Mylen van de *Kaap Lizard*, van acht tot tien uuren des ochtents met een Spaanschen Kaper slaags geweest, dien hy eindelyk bemachtigt en te *Plymouth* opgebraght heeft: De naam van de Kaper is *N. S. del Rosario*, zynde dezelve gemonteert met 12 stukken Canon en 133 Man, en maar vier dagen te voren van *Bilboa* in Zee gestoken.

't Schip *Brittannia*, Kapitein *Vernam*, van *Livorno* komende, is 80 Mylen in 't West van de *Kaap Clear* geattaqueert geweest van een Spaansche Kaper van *St. Sebastiaan*, voerende 10 stukken Canon en 100 Man Equipagie: Na een gevecht van een uur enterde de Kaper 't gemelde Schip en beklom het met 30 Man, die binnen een half uur alle gemassacreert of gevangen gemaakt wierden, en de Kaper vervolgens zo gehavend, dat hem maar 16 Man van zyne gehele Equipagie overbleven, zo dat hy bezwaarlyk wederom na *St. Sebastiaan* zal hebben konnen komen: Van de Gevangenen zyn noch 10 Man in 't leven, dewelke aan boord van de *Brittannia* Quarantaine moeten houden: d'Equipagie van de *Brittannia* was maar 30 Man sterk, van dewelke niet een gesneuvelt of gequetst is: De Kapitein zal voor deze zyne Bravoure, na alle schyn, gerecompenseert worden.

't Schip *de Bacchus*, Kapitein *Cobb*, van *Oporto* na *Lian* gaande, wierd in 't inkomen van *'t Canaal* geattaqueert van een Spaansche Kaper van *Bilbao*, voerende 8 stukken Canon, 12 Steen-stukken

1744. *February.* en 120 Man, met dewelke hy 4 uuren lang ſlaags was, ſneuvelende daar by van den Kaper 20 Man: Eindelyk had hy 't geluk denzelve in de grond te ſchieten, en toen hy zonk ſalveerde hy van deszelfs Equipagie noch 29 Man, dewelke den volgende dag, om dat zyne Equipagie maar uit 14 Man en 2 Jongens beſtond, tegens hem opſtonden, om zich meeſter van 't Schip te maken; maar eenige van de Spanjaarden wierden in Zee geworpen en d'andere opgeſloten, met dewelke, zynde 19 in getal, de Kapitein te *Dartmouth* gearriveert is: Alleen is Kapitein *Cobb* en 2 Man van zyn Volk gequetſt. Heroique daden!

Engelſche Schepen door de Spaanſchen genomen:

In de *Weſt-Indien* heeft een Spaanſche Kaper gemonteert met 24 Stukken Canon en 250 Man, door de Kooplieden van *Caracoa* uitgeruſt, drie Britſche Kapers genomen, wanneer deze te *Ruba*, niet ver van *Caracoa* lagen, om zich te herſtellen.

Eenige Spaanſche Kapers hebben genomen, *de Tito*, Kapitein *Troth* van *Londen*; *de William*, Kapitein *Reynolds* van *Terraneuf*; beide na *Livorno* gedeſtineert. Als mede *de Vriendſchap*, Kapitein *Purchaſe*, van *Terraneuf* na *Portugal*, en de *Hannah en Sarah* uit *Ierland* na de *Straat* gaande; de twee eerſte zyn te *Kadix*, 't derde in *Gallicien* en 't vierde te *St. Sebaſtiaan* opgebraght.

Voorts, hebben genomen *de Fleming*, Kapitein *Dunkin*, van *St. Kits* na *Boſton*; *de Mercurius* Kapitein *Phelps*, van *Falmouth* na *Napels*; *de Charming-Betty*, Kapitein *Weſton* van *Terraneuf* komende.

Wyders, is te *Mallaga* opgebraght 't Schip *de Alexander* van *Falmouth* na de *Straat*; als mede 't Schip *de twee Gebroeders*, *Roger Oliver* van *Port à Port* na *Londen*; en 't Schip *de Zeenimf* van *Jarmouth* na de *Straat*, en zyn beiden te *Lisbon* opgebraght. Noch heeft een Spaanſche Kaper genomen 't Schip *Valentia* en na *Bilbao* gevoerd.

VRANKRYK. NA dat dat Hof zedert drie jaren herwaarts gepronkt heeft met het woord van *Vredenlievendheit*, zo ligt het thans den *Maſquer* af; Om dat deszelfs overlang ontworpene Deſſeinen ontdekt, overdwerſt en te leur geſtelt zyn: Dit komt, onder

der anderen, onwedersprekelyk te blyken, in 't verbreken der Tractaten van *Utrecht* * en *Londen* ** nopens de gewaande 1744. Februarÿ.

* By dat Tractaat van *Utrecht*, van den jare 1713, *Articul IV*. word gestipuleert; Om de *Trouwe* en *onkrenkbare Vriendschap*, die door deze Vrede vastgestelt is, meer te bevestigen, en om alle Pretensien van mistrouwen voor te komen, die t'eeniger tyden zouden mogen ontstaan ter gelegenheit van *d'ordre* en *'t Recht* van *erffelyke Successie*, vastgestelt in 't Koningryk van *Groot-Brittannien*, zo onder de Regering van Koning *Wilhelm* de III., hooglosfelyker gedachtenis, als onder de Regering van de tegenwoordige Koningin, tot voordeel van hare *Descendenten*, en by onstentenisse van dezelve, in faveur van de zeer Doorluchtige Prinses *Sophia*, Douariere van *Brunswyk Hanover*, en hare Erfgenamen in de Protestantsche Linie van *Hanover*, en op dat deze Successie vast en bestendig blyve, „ Zo erkend d'Aller-Christelykste Koning *in alle oprechtigheit*, en „ *solemneel*, de gemelde Successie in 't Koningryk van Groot-Brittannien, in „ dier voegen bepaalt, als hier boven gezegt is. Verklaard daar en boven, en „ belooft op zyn *Trou* en *Konings Woord*, zo voor *zich zelven*, als *voor zyne* „ *Erfgenamen en Successeurs*, de gemelte Successie te zullen voor goed keuren, „ zo voor het *tegenwoordige*, als *voor altyd*; tot dien einde Hem, en een ieder „ van zyne Successeurs verbindende, mitsgaders belovende, op dezelve *Trou-* „ *we* en *Koninglyk Woord*, en dezelve *Verbintenis van Eer*, zo voor zich zel- „ ve, als voor zyne Erfgenamen en Successeurs, van *nooit iemant*, *wie dezelve* „ *ook zoude mogen wezen*, *voor Koning of Koningin van* Groot-Brittannien *t'er-* „ *kennen*, *als alleen de gemelde Koningin en hare Successeurs*, *volgens de vastge-* „ *stelde Erf-Ordre*. Om noch meer kracht en klem deze *erkentenis* en *belofte* by „ te zetten, zo belooft d'Aller-Christelykste Koning, *dat niet alleen Hy*, *maar* „ *ook zyne Successeurs en Erfgenamen*, *alle hare krachten zullen inspannen*, *om te be-* „ *letten dat den Persoon*, *die by 't leven van den Koning* Jacob de II., *den Titel* „ *van Prins van* Walles, *en by deszelfs overlyden die van Koning van* Groot- „ Brittannien *aangenomen*, *en die vrywillig 't Koningryk van* Vrankryk *verlaten* „ *heeft*, om elders zyne Woonstede te vestigen, *nooit inkome in 't Ryk van* „ Groot-Brittannien, *noch in eenige Provintie van dat Koningryk*, *t'eeniger tyd*, „ *of onder eenigerhande Voorwendzel*, *hoe 't zoude mogen wezen*."

Articulo V. Den Aller-Christelyksten Koning belooft, zo in zyn naam, als in die van zyne Successeurs en Erfgenamen..... „ Dat Hy, noch iemant van „ zyne Successeurs, direct of indirect, te Land of ter Zee, met Geld, Wa- „ penen, Krygs-Ammunitie, Oorlochschepen, Soldaten, Matrozen, op eeniger- „ hande wyze ooit eenige hulp, bystand, gunst, of raad aan eenig Persoon of „ Personen zullen mogen bewyzen, wie dezelve ook zyn, die onder een ver- „ nist voorwendzel zich tegen de vastgestelde Erf-Ordre zouden willen ver- „ zetten, 't zy opendlyk of met oproeren te koesteren, en zamenzweringen te „ smeden tegen al zulken Prins of Prinses, die uit krachte van gemelte Acten „ van 't Parlement den Throon van *Groot-Brittannien* zullen bezitten; of te-

1744. Februarii. de pretentien van den *dolende Ridder* van *St. Joris*, naamlyk den *altyd blyvende Pretendent*; in het toelaten dat zyn Oudsten Zoon, in 't Ryk van *Vrankryk* en wel *t'Antibes* voet aan Land heeft gezet, om door die weg, was 't doenlyk, zyne staatkundige Projecten, voorspoediger te doen zyn, dan zy zedert twee jaren herwaarts, geweest waren.

Aangaande 't een en 't ander schryft een *Parisien*, beginnende met den laatsten *Passata*, aldus:

Wy zyn hier op 't einde van deze eerste Maand in dit Jaar ten opzicht van de publicque Zaken en van d'intentien en Resolutien van ons Hof aangaande dezelve, niet wyzer als Wy in den beginne van die Maand waren, zo dat Wy noch in een volkome onkunde blyven van Zaken, die men nochtans ten uitersten begerig is te weten, en die ook van 't grootste Belang van 't Gemeen van dit Koningryk zyn: Wanneer en hoe wy zullen door de gratie van ons Hof *verligt*, en dan meer *verligt* of *bezwaard* worden, moeten wy met patientie afwachten. Ondertusschen vleid men ons noch immer met de hope van eene haast door de Pogingen van ons Hof volgen zullende algemene Pacificatie, waar over men reets gints en weer schriftelyk han-

„ gen zulk een Prins of Prinses, in welkers faveur de Successie der Kroon van „ *Groot-Brittannien*, by de gemelde Actens van 't Parlement, is vastgestelt."

** By dat Alliantie-Tractaat van *London*, in 't jaar 1718, *Articulo* V., word al het zelve nader bekrachtigt; luidende:

Hare *Keizerlyke* en *Aller-Christelykste Majesteiten* en de *Heren Staten Generaal*, verbinden zich voor haar, hare Nazaten en d'Opvolgers der Successie van 't Koningryk van *Groot-Brittannien*, zodanig als dezelve door de Wetten op het Huis van de tegenwoordig Regerende *Brittannische Majesteit* is vastgestelt, te *maintineren* en te *guaranderen*, en alle Domeinen, die zyne Brittannische Majesteit bezit, *te defenderen*, en gene *Protectie* of *retraite* in een van Hunne Heerschappyen te verlenen, aan de Persoon, die by 't leven van den Koning *Jacobus* de II. de Titel van Prins van *Walles*, en na deszelfs overlyden, de Titel van Koning van *Groot-Brittannien* heeft aangenomen, *noch ook niet aan de Nazaten van de gemelde Persoon, ingevallen by'er eenige krygt*: Belovende insgelyks voor Haar, hare Nazaten en Opvolgers gemelde Persoon nooit direct of indirect zo te Land of te Water te helpen, noch dezelve door Raad of Daad, Geld, Wapenen, Ammunite, Schepen, Soldaten, Matrozen, of op eenige andere manier, wat naam het ook zoude mogen hebben, by te staan, *noch in eenige andere Commissie van gemelde Persoon, of deszelfs Nazaten*, 't welke de Rust van zyne Brittannische Majesteit en deszelfs Regering zoude konnen verstoren, &c.

handelde, en haast Ministers tot een Congres stond te benoemen, zynde de Marquis *de Chavigny* ten dien einde na 't Keizerlyke Hof te *Frankfort*, en na 't Anti-Keizerlyke te *Wenen* gezonden; maar de Retour van den Marquis *de Fenelon* na den *Haag* is evenwel noch niet gevolgt, zonder dat men eenige reden daar van geeft of weet. Onze Zee Land-Macht is echter by alle die voorgevens van Vrede in staat van gereedheit gebraght, om te konnen ageren, ingevalle die Vredens-Negotiatien of niet tot stand, of niet tot een gelukkig einde quamen. Uit *Savojen* heeft men al over eenige dagen naricht gehad, dat de Spaansche Troupen zedert den 20. dezer zich op marsch hadden begeven, om uit dat Hertochdom, 't welk door 't ruwe Climaat, gebrek van subsistentie, en daar door ontstane vele Ziekten en grote Sterfte den gantschelyke ondergang aan die Armée dreigde, in d'aangename Lucht- en Landstreek van *Provence* te komen; maar men verneemt, dat een Expresse gearriveert was, met naricht, dat men die Troupen niet alleen had doen halte maken, maar dezelve ook gantschelyk te rug deed marcheren, waar van d'oorzaak niet gemelt, en ook niet wel te bedenken is, ten ware 't extra ruwe Saisoen en de bezwaarlyke Sneeu- en Ys-Wegen in die Gewesten hadden doen vrezen, dat die Armée door den aangenome marsch noch vry meer zouden lyden en geruineert worden, dan door hun verblyf in *Savojen*: Anderen gissen, dat het geschied was op d'ontfange naricht van een Inval der Piemontezen in *Savojen*, en zekerlyk moet iets van grote importantie d'oorzaak daar van zyn. Men geeft van de kant van zulke Personen, die eenige verkering aan 't Hof hebben, voor, dat men binnen kort *zeer groot Nieus* vernemen zoude, zonder dat ze zich verder verklaren, of *'t Vrede-* dan *Oorlochs-Nieus* zyn zoude. 1744. *February.*

Ons Hof houd zich zedert eenigen tyd met allerlei Divertissementen bezich, en men zou daar uit mogen besluiten, dat het zelve of gene ernstelyke en gewichtige Affaires had, of niet daar om dacht, of dezelve zo veel te meer verborgen, en daar by zich van 't goed succes en uitslag derzelven ten volle verzekerd hield: Of dat men eindelyk zyne ongerustheit omtrent dezelve dus best kon ontveinzen. Evenwel is 'er wederom een Staats-Raad in presentie van den Koning gehouden, waar by de Minister van d'Oorlochs-Zaken, Mr. *de Argenson*, die by twee voorgaande wegens Podagreusche Smerten niet heeft konnen verschynen, wederom geassisteert heeft; maar men houd aan 't Hof van alles zulk een diep stilzwygen, en tracteert zelfs alles zo geheim, dat men niets dan eerst na verloop van eenigen tyd door 't werk zelfs kan ontdekken: Men spreekt 'er zelfs niet eens van den Brand te Brest, zynde *stilzwygen* noch vry

be-

1744. *February.* beter dan *de waarheit niet te zeggen.* Van d'Esquaders te *Brest* en *Toulon*; of ze uitgelopen zyn, of noch uitlopen zullen, laat zich niemant een Woord ontvallen, al hoe wel onder 't Gemeen veel wonderlyke Discoursen daar van omgaan. De Prins van *Conty* is noch niet na *Italien* vertrokken, en zelfs niet eens de dag van deszelfs vertrek derwaarts vastgestelt: Ook spreekt men niet meer van Arméen te formeren, Marschalken van *Vrankryk* te benoemen &c.: Somma, men weet niet, wat men van de Raadslagen, Voornemens en Maatregelen van ons Hof denken zal. Evenwel heeft men verstaan dat den 6. *February* 't Esquader uit *Brest* in Zee is gestoken, en zich tot den 9. tusschen *Oueßant* en *de Sorlings* onthouden, en van dien tyd af heeft men daar van geen naricht gekregen, gelyk ook aan het Gemeen niets met zekerheit bekend is van den weg die d'oudste Zoon van den Ridder van *St. Joris*, zedert dat hy den 4. dezer door *Avignon* is gepasseert, genomen heeft.

Vele nochtans willen dat het gemelde Esquader van *Brest* gedestineert is om na 't Noorden van *Engeland* te zeilen als 't eenige middel, om een machtige afwending te maken. d'Engelschen daar door t'huis wat te doen krygende, zullen zo veel secours aan hunne Geallieerden niet konnen zenden, dan zy tot nu gedaan hebben, terwyl, zo deze Expeditie met den gewenschten uitslag word gezegend, de verovering van *Italien* 't gevolg daar van zyn zal, alzo 't zeker is, dat byaldien de nood vereischt, d'Admiraal *Matthews* wel haast uit de *Middelandsche-Zee* te rug ontboden zal worden, en wy daar door een vrye Passagie hebben zullen, om zo veel Troupen als mogelyk na *Italien* te transporteren, en aan alle kanten den Oorloch in dat Land met kracht voort te zetten. Dit is de *hope*, (maar niet het *hebben*) met dewelke men zich vleid hopende dat Esquader; 't zelve is gedestineert tot een Sleutel voor den Toulonschen Haven, die thans nauwer dan ooit door den gemelden Admiraal *Matthews* word gesloten gehouden, zynde dezelve volgens de laatste brieven van *Provence* die Rhede tot op 4 of 5 uuren genadert met zyn Esquader, om, zo 't zich laat aanzien, 't gecombineerde Toulonsche Esquader af te wachten. Wat ook d'uitslag zou mogen zyn, 't is zeker, dat het Plan, voor zo veel men eenig licht daar van begint te krygen, voor ongemeen fraai en gewichtig gehouden word, alzo die twee afzonderlyke Esquaders zich dus onderling meer dienst doen en meer uitvoeren konnen, dan of de drie Vloten van *Brest*, *Toulon* en *Spanjen* met elkander wezentlyk gecombineert waren.

Men merkt het ondertusschen als een zeer quaad voorteken aan, dat de Bisschop van *Toulon* een *Mandement* in zyne *Diocees* gepubliceert heeft, *waar in hy alle die gene, dewelke op de gemelde Esquaders die-*

dienen, *vermaand*, *om hunne Testamenten te maken en hunne Conscientien te bezorgen*; even eens als of ze maar op de Schepen van die Esquaders gingen, om 'er den dood te halen, en men is derhalven zeer op dien Prelaat en zyn ontydige iever, of liever onverstand, verstoort: De meesten echter, die op de gemelde Esquaders geëmbarqueert zyn, hebben hunne Testamenten gemaakt en hunne Geestelyke en Wereltlyke Zaken beschikt. Met het eene oor luistert men nu hier na Tydingen van 't Esquader van *Brest*, en met 't ander na Tydingen van 't Esquader te *Toulon*, als waar van nu alles afhangt. d'Officieren van onze Troupen, dewelke zich als Kreigs-gevangenen in de Landen der Koningin van *Hongaryen* bevinden, maar permissie verkregen hadden, om voor 6 Maanden hier te mogen komen, zo wel ter regulering van hunne Huislyke zaken, als ter Bewerking van hunne Rantzoenering aan ons Hof, vertrekken nu, van de gemelde Koningin gerappelleert zynde, met een bedroeft Hert wederom na de plaatzen van hunne Gevangenschap, hebbende ons Hof met dat van *Wenen* niet over 't Rantzoen konnen over een komen, alzo men d'Eischen van 't zelve al te buitensporig acht: * Zy zullen dan wel zo lang Kreigs-gevangen blyven, tot hen de dood van hun gevangenschap en ons Hof van 't Rantzoen ontslaat. 1744. *February.*

Overgaande tot de byzondere zaken van dat Ryk; zo is daar eene Koninglyke Ordonnantie uitgekomen, waar by de Cavallerye bevel ontfangen heeft om *Cuirassen* te dragen, zo Officiers als gemenen, wanneer zy op eenige expeditie uitgaan.

Zo wel dat Hof als 't gemeen is op het nu bevorens gemelde *Alliantie-Tractaat van Worms*, ten uitersten verstoort, maar noch meer in *Spanjen*, als alwaar, men 't meeste quaad daar van reets geleden en gevoelt heeft, en vrezen moet, dat men 'er noch meer van voelen en lyden zal.

Verscheide Engelsche Heren, die zich in dat Koningryk bevinden, gerappelleert zynde, zo heeft zyne Majesteit hen doen weten, *dat ze vryheit hadden te blyven*, *of te vertrekken.*

De Nieusgierigheit van 't Gemeen om de buitengewone prachtige Equipage van den Prins *de Conty* te zien, voor dat hy na *Italien* vertrekt is ongemeen groot, dezelve bestaat in 80 Muil-Ezels,

* 't Hof van *Wenen* eischt niet alleen 18 *Floreinen* voor ieder Soldaat, maar daar en boven noch een *Millioen* voor de schade door de Fransche Troupen in *Bohemen* en *Oostenryk* veroorzaakt.

Q

1744. Februāry. zeis, 19 Handpaarden voor hem alleen; en 81 voor zynen Stoet, 2 Koetszen, een voor 6 en een voor 4 Paarden, twee Post-Chaises &c., en 't Gevolg van dien Prins uit 180 Personen, zo dat, als men d'opene Tafels hier by rekend, welke hy in 't Leger houden zal, de Statie van dezen Prins groter is als die, welke *Lodewyk* XIV. ooit gehad heeft; want men merkt aan, dat deze, schoon de pracht zeer toegedaan, by 't Beleg van *Mons* niet meer dan *zestig Muil-Ezels* had, zo ook zyn Zoon *Lodewyk* (die niet als onder den naam van *Dauphin* is bekend geweest, alzo hy vier Jaren voor de dood van zyn Heer Vader in den ouderdom van vyftig Jaren overleed) by 't Beleg van *Philipsburg*: De gemelde Prins *de Conty* heeft reets vele Verdiensten, en zal zich zekerlyk een zeer groten naam maken, indien zyn Heldenmoed en d'uitnemendheit zyner Equipage iets tot het succes van zyne Ondernemingen kan toebrengen.

Zedert eenige dagen zyn d'opene Brieven van den Koning, waar by Hy de Marquisinne *de la Tournelle* tot Hertogin van *Chateauroux* verheft, te *Parys* opentlyk verkocht geworden, maar naulyks waren 2 uuren verlopen, of men verbood die Verkoping, en nam verscheide Omdragers, die dezelve noch verkochten, in Arrest: In die Brieven worden voor Motiven van die Stand Verhoging opgegeven, de hoge geboorte van die Dame, hare Verdiensten, Deugdzame Gemoeds-Hoedanigheden en hare grote toegenegenheit jegens de Koning*in*.

Men is een geruimen tyd niet dan ten ruwen onderrecht geweest van de Verschillen, die tusschen dat Hof en dat der Koningin van *Hongaryen* nopens d'Abdy van *St. Hubert* in wezen zyn, doch by een Arrest, door 't Parlement van *Metz* den 13. der voorlede maand in 't licht gekomen, heeft men aangaande deze Zaak (op zyn Fransch) betere kennis en onderrichting gekregen: In den beginne van dit Arrest worden by wyze van een *Dagverhaal* alle omstandigheden gemeld, die omtrent dit Verschil gebeurd zyn, behelzende 't volgende:

Den 5. *Augusty* laatstleden wierd door den Raad van *Luxemburg* een Arrest in 't licht gegeven, waar by dat, 't welk den 21. *February* des voorleden Jaars door 't Hof van *Metz* gepubliceert was, voor nul en van gener waarde wierd verklaard, met bevel aan die gene, wel-

welke verplicht waren zich na 't Arreſt van *Metz* te gedragen, zich in tegendeel te ſchikken na de verſcheide Decreten, die de gemelde Raad van *Luxemburg* van tyd tot tyd had doen uitkomen aangaande den Abt, d'Abdy en de Landen van *St. Hubert*, en teffens met ordre om alle Gerechtsdienaren of diergelyke Perſonen, dewelke ondernemen mochten van wegens 't Parlement van *Metz* eenige Feitelykheden te plegen, in verzekering te nemen. 1744. *February.*

Den 7. *Augusty* wierden op ordre van den Procureur-Generaal nieuwe Burgermeeſters van de Stadt en 't Land van *St. Hubert* aangeſtelt. Den 20. gaf hy bevel aan den Prior en de verdere Geeſtelyken om zich van gene Papieren, betrekkelyk op d'Archiven en Regiſters, t'ontdoen. Den 23. deed hy drie jonge Geeſtelyken gewapenderhand in arreſt nemen, en na de Gevangenis van *Luxemburg* brengen. Den 26. herhaalde hy zyn Verbod om eenige Correſpontie met den Abt t'onderhouden, en ordonneerde op nieu aan den zo genaamden Adminiſtrateur van d'Abdy, om d'Officieren en Domeſtiquen daar uit te jagen, die maar in 't minſte mochten verdagt zyn de party van den Abt aan te hangen. Den 29. beval hy aan denzelven Adminiſtrateur zich meeſter te maken van alle d'Inkomſten, welke de meergemelde Abdy in 't Land van *Luik* bezit.

De Koning, welke zich tot dien tyd toe zeer gematigt gedragen had, nam een Beſluit, om na 't voorbeeld zyner Voorzaten in 't werk te ſtellen 't geen 't recht van Protectie, hem op 't Land en de Geeſtelyken van *St. Hubert* toebehorende, van hem vorderde; en om die rede deed zyne Majeſteit den 11. *September* het Detachement van 't Guarnizoen van *Luxemburg* uit d'Abdy ligten, zo als ook den Lieutenant van den Hof Marſchalk met de Gerechtsdienaren, welke ten getale van 42 na *Metz* gebraght wierden.

Den 17. *September* ordonneerde de Procureur-Generaal van *Luxemburg* aan alle de Hoofd-Officieren van d'Abdy, om zich van alle, dewelke onder den Aanhang van die waren, meeſter te maken; en den 2. *October* deed hy op nieu een beſlag op alle d'Inkomſte, aan de Geeſtelyken van *St. Hubert* behorende.

Na dit Verklaard 't Parlement van Metz:

Dat alzo de Raad van *Luxemburg* niet dan een ſubaltern Gerechtshof is, en by gevolg geenzints in gezach tegen dat Parlement kan opwegen, 't zelve alle middelen, door den Procureur-Generaal van *Luxemburg* in 't werk geſtelt om zyne Jurisdictie te handhaven, voor nietig erkend. Waar by men verders zodanige Bewyzen bybrengt, die aantonen dat d'Abdy van *St. Hubert* onafhankelyk is; zynde derhalven 't Slot van dit Arreſt als volgt:

1744. *February.* 't Hof vernietigt de Decreten van den Raad van *Luxemburg*, als gegeven door incompetente Rechters en Officieren zonder Caracter tot krenking van de Neutraliteit der Abdye, schendende de Protectie van den Koning en de Rechten van de Kroon, strydig met het Recht der Volkeren en de publicque Vryheit; Verbiedende aan alle Personen, wie dezelve ook mogen wezen, om zich direct of indirect na de voornoemde Decreten te gedragen, op straffe van extraordinairlyk en by den lyve te zullen vervolgt worden; zo als ook aan alle Geestelyken, of wie 't ook mocht zyn, om de Rechten te doen ontfangen van de Rytuigen, Koopgoederen enz., die door de meergemelde Abdy en andere neutrale Landen zullen passeren, enz. enz.

Men debiteert te *Parys* zeldzame tydingen van de twee Fransche Ministers aan 't Russische Hof, Mr. *de la Chetardie* en Mr. *Daillon*, over omtrent twee maanden geleden, hoge woorden, die zy met malkanderen hebben gehadt, waar van den een zeer jalours op den anderen, wegens de distinctie, die men aan den zelven by dat Hof boven den anderen gaf, en wegens de grote Presenten, waar mede men den zelven gereguleert hadt: Dat dit gelegenheit tot onderlinge Schimp- en Hekel-woorden gegeven hadden, waar van 't vervolgens tot feitelykheden voortgegaan was, van dewelke ze beide de Lidtekenen droegen: Men weet noch niet, hoe die zaak by dat Hof aangemerkt word.

Te *Toulon* heeft men uitgevonden en de Proef genomen van het zo genaamde GRIEKSCHE VUUR, * waar van men beweert

* De *Grieken* plegen in hunne Oorlogen zich daar van te bedienen, eer het Buskruid uitgevonden was. Dit Vuur brandde zelfs in Zee, en in plaats van door 't water uitgeblufcht te worden, scheen het in tegendeel, om zo te spreken, daar in zyn Element te wezen, werdende door 't zelve als gevoed, en krygende daar zyn rechte kracht. Voor 't overige had dit Vuur een gantsch tegenstrydige beweging, werkende neer waarts, in plaats dat Buspoeder opvliegt. Dit Vuur is den jare 660 door eenen *Callinicus*, geboren te *Heliopolis*, Stadt in *Syrien*, of volgens anderen, veel vroeger uitgevonden door *Marcus Graccus*. 't Zelve bestont uit *Zwavel*, *Hapbté*, zynde zekere lymachtige Pik, die alles verbrand, daar ze by komt en byna onuitbluſchbaar is, en uit verscheiderhande *Gommen*, en konde niet uitgeblufcht worden dan alleen met *Azyn*, gemengt met *Zand* en *Urine*, of wel met versche Huiden. 't Aamerkelykste is, dat d'*Olie*, waar door gemeen Vuur gevoed en vermeerdert word, diende om dit Vuur uit te bluſſchen. d'Ouden schoten dit vloeibaar Vuur uit Bogen, en 't vloog rechts en links, na dat het geworpen wierd.

weert het geheim weder ontdekt te hebben. Men belooft 'er zich veel nut en dienst van, voornamentlyk om het Wand en Touwerk der Aanvallers te verbranden. Toen 't Buskruid uitgevonden wierd, achtte men zich overgenoegzaam schadeloos gestelt wegens dit Vuur, aan 't welk 't geheim verloren was, maar nu is 't Buskruid niet genoeg, offschoon men door middel van 't zelve met Canon, enz. duizendmaal meer kan uitrechten, als de *Grieken* ooit met hun Vuur gedaan hebben, en men zal mogelyk na een derde Tuig zoeken, noch verderflyker, als deze twee te zamen, om dus 't Oorlogen hoe langs hoe noodlottiger voor de *Zonen* van *Marsch* te maken. 1744 *February.*

DAT Hof volhard in 't genome Besluit van den Infant *Don Philippus* tot Koning van *Lombardyen* te verheffen, niet tegenstaande door d'ongelukkige Oorloch in *Italien*, en de Subsidien aan den Keizer, zyne West-Indische Schatten en verkregen *Pausselyk Indulto*, tot *een achtste* * der geestelyke Inkomsten, daar aan verspilt werden, en noch niet meer gewonnen heeft, als, om zo te spreken, doen 't eerst begon. SPANJEN.

De Graaf van *Denn*, Minister Plenipotentiaris des Konings van *Deenmarken* heeft in de gepasseerde maand aan de Marquis *de Villarias* kennis gegeven, dat hy achtien *Valken* tot een Geschenk van zyn Hof voor zyne Catholyke Majesteit had ontfangen; den 9. dezer heeft die Graaf een particuliere Audientie by den Koning gehad, dewelke aan zyne Excellentie een byzonder genoegen over dit Present betuigde, en op een zeer minzame wyze belastede, *den Koning zyn Meester uit naam van zyne Catholyke Majesteit daar voor de danken*, daar by voegende; *dat het den Koning ten hoogsten aangenaam was*, *dat het zyne Deensche Majesteit heeft behaagt de voornoemde Valken door Roomschs - Catholyke Menschen herwaarts te doen overbrengen.*

In laatst dier maand is 't te *Madrid* gebeurt, dat een Sergeant van d'Invaliden met acht Man der Guarde, twee Deserteurs na de

* Die *een achtste* brengt, by nadere Calculatie, jaarlyks op *twaalf Millioenen Piasters*, zo dat ligtelyk op te maken is, dat het inkomen der *Spaansche Clergie* in 't jaar op *honderd Millioenen Piasters* begroot werdt. Wat die der *Fransche Clergie* jaarlyks bedraagt, Zie *Ned. Gedenk.* van den jare 1742, I. *Deel*, *pag.* 206.

1744. *February.* de gevangenisse leidende, voor by 't Paleis des Franschen Ambassadeur passerende, een der Stal-bedienden zyner Excellentie tegen hen zeide: *Hoe! derft Gy-Lieden Gevangenen voor by 't Huis van een Ambassadeur brengen:* en vervolgens wilde, met andere Domestiquen dwingen de Gevangenen op vrye voeten te stellen: De Sergeant en zyn Soldaten boden eenigen tyd tegenstand, zonder tot het Geweer te grypen; maar ziende, dat het getal der tegenparty immer groter wierd, gaf de Sergeant ordre tot het Vuurgeven, 't welk van een Soldaat gedaan en een Postillion van den Ambassadeur voor de deur van zyn Paleis daar door dood geschoten wierd: d'Invaliden brachten hier op de Deserteurs na een veilige plaats in bewaring, en retireerden vervolgens tot hun eige veiligheit in een Kerk: Maar d'Ambassadeur satisfactie van den Koning geëischt hebbende, gaf zyne Majesteit aan 't Gerecht van die Stadt Bevel, *de Soldaten uit de Kerk te halen*, 't geen na verkregé permissie van den Groot-Vicaris geschiedde, en de Sergeant wierd gecondemneert om gehangen, en de Soldaat, die Vuur gegeven had, op de Galeyen gebraght te worden, na zyn Sergeant tot de Galg verzeld te hebben: Doch d'Ambassadeur heeft uitstel der Executie van dit Vonnis verkregen, tot dat de Courier, dewelke hy met het bericht van dit Voorval aan zyn Hof gezonden had, wederom te rug gekomen was: Die Zaak maakt daar veel geruchts, en de Kreigs-Raad pretendeert, dat de Soldaat geenzints strafbaar was, om dat hy aan d'ordre van zyn commanderende Officier gehoorzaamt had, noch ook de Sergeant, alzo hy 't krakeel niet had begonnen, maar de Domestiquen van den Ambassadeur. Ondertusschen is d'overledene begraven, zynde de Bedienden van alle daar residerende Buitenlandsche Ministers, de Priesters van drie verscheide Kloosters en Ordens, alle de Munniken, als mede de Jongelingen uit het Weeshuis, 't welk schuins over 't Paleis van den Ambassadeur is, daar by tegenwoordig, en 't Lyk met meer dan twee honderd Flambouwen verzeld geweest: Voor 't overige heeft d'Ambassadeur ryke Aalmoessen aan de gemelde Kloosters, en aan de Kerk, in dewelke 't Lyk is begraven, als mede aan 't zo evengemelde Weeshuis, en daar en boven aan ieder Jongeling van 't zelve vier Realen doen uitdelen.

De

De Hertoch van *Montemar*, geweze maar gedisgratieerde commanderende Generaal der *Spaansche* Armée in *Italien*, heeft een Geschrift ter Verdediging van zyn gedrag gepubliceert gehadt; maar 't Hof heeft 't zelve laten confisqueren. 1744. *February.*

ITALIEN.

DE Schatting die de Paus verpligt is geweest te heffen op de Landen, Huizen, Inkomsten &c. Mitsgaders op d'eigene Goederen en Landhuizen, heeft van verscheide Familien en Geprivi-ligeerde Ordre eenige oppositie ontmoet, en, na bevinding der Bewyzen, ook daar van ontheft geworden zyn. De *Paters Jezuiten*, hebben insgelyks die weg ingeslagen om die Schatting t'ontgaan; voorgevende onder den rang der *Bedelmonnikken* en *bédelende* geacht te moeten worden, die gene allerminste Inkomsten hebben. Maar toen zy een Declaratoir van hunne Goederen moesten doen, hebben zy Hemel en Aarde bewogen om 't zelve te vermeiden, nochtans hun oogmerk niet anders hebben konnen bereiken, dan dat zy met de Pachters dier Schattinge zyn geaccordeert, van jaarlyks, zo lang die duren zal, te betalen 12000 *Ecus*.

Den 20. en 21. zyn eenige 100 Muil-Ezels met Bagagien voor by *Romen* na 't Napolitaansche gemarcheert; dezelve quamen van *Civita Castellana*, welke Plaats de Spanjaarde gefortificeert en zelfs met Artillery voorzien hadden; maar nu van daar wech- en na de Grenzen van *Napels* te rug trekken: En vermits d'Oostenryksche Generaal, Prins van *Lobkowits*, grote bezwaarnis daar over gevoerd heeft, dat men een Wapenplaats aan de Spanjaarden toegestaan had, heeft de Paus, om ongelegenheden voor te komen, hem ook de Stadt *Ferara* tot een Wapenplaats toegestaan.

De Graaf *de Gages* heeft zynen *Naam* in Hertochdom *Urbino*, in d'Omlanden van *Pesaro*, *Fano* en *Senigaglia*, d'ontsterflykheit toegewyd; alzo hy aldaar gestaag de Spa in de grond gehadt heeft om zich te retrencheren, in voegen d'Eigenaars dier Landen, na zyn vertrek, veel moeten zullen hebben om dezelve van den anderen te konnen onderscheiden. Na dat hy te *Pesaro* eene zekere quantiteit Granen en Vouragie hadde laten verzamelen, heeft hy geoordeelt, de weinige Provisien die 'er in die Provincien noch overig mochten zyn, niet nodig te hebben, waarom hy aan d'Inwoonders der gemelde Provincien bevolen heeft, *alle de Granen*, *die*

1744. February. *die zy boven hun levens-onderhoud bezaten, op straffe van de dood, zelfs te moeten verbranden.* Alhoewel die ordre wat *Barbaarsch* is, heeft men de Vryheit genomen om daar en tegen Vertogen te toen, zo dat hy niet heeft konnen nalaten die orders wat te verzachten.

Alzo de behoeftens van de Kroon der beide *Sicilien* dagelyks groter worden, zyn de verscheide Vasallen van 't Koningryk *Napels* vry hoger getaxeert, alzo de vier principale Provincien van dat Ryk, te weten; *Abruzzo Terra, di Lavaro, Puglia* en *Calabrien* ieder 500 Paarden moeten leveren, welke ordre in 't laatst van de gepasseerde Maand noch eens herhaalt geworden is.

Wegens d'ondernomene Expeditie van d'Infant *Don Philippus*, in 't marscheren na *Provence*, heeft zyne Sardinische Majesteit 9000 Man na *Nice* en *Villa-Franca* doen marcheren, om alle Posten daar omtrent wel te bezetten. Zyne Majesteit heeft eene Promotie gedaan van 9 Generaals van de Ruiterye en Voetvolk, 10 Lieutenant-Generaals, 14 Generaal-Majors en 8 Brigadiers.

Op de narichten van d'Armature van Republicq van *Genua*, heeft dat Hof aan dezelve doen vragen, *waar toe dezelve gemeent waren*; waar op geantwoord is: *Dat de tegenwoordig Conjuncturen zulks tot eige Veiligheit vereischten.*

Den 13. Passato nam de Koninglyke Sardinische Ministers, uit naam van hunnen Souverein bezit, volgens 't hier voren gebraghte Tractaat van *Worms*, van *Piacenza*; zynde de Piemontesche Troupen uit *Parma* en *Modena* ten dien einde derwaarts gemarcheert en door Oostenrykse geremplaceert: De Koningin van *Hongaryen* heeft van te voren alle de Goederen der *Piacenza* t'huis behorende, maar noch afwezig blyvende Personen, geconfisqueert en haar zelve uitgebannen, zynde eenige van dezelve zeer considerabel, en meest die der gene, die zich aan de Hoven van *Madrid* en *Napels* ophouden en of in Bedieningen staan, of grote Pensioenen trekken.

De Regering der Republicq van *Genua* is geresolveert zich in 't bezit van *Final* te handhaven, op hope van door *Vrankryk* daar in geholpen te zullen worden. Daar en tegen heeft d'Engelsche Consul aldaar, op ordre van 't Hof van *Groot-Brittannien*, aan die Regering verklaard: *Dat dezelve d'Uitwerking der Gramschap*

van

van zyne Groot-Brittannische Majesteit zouda gevoelen, *ingevalle dezelve direct of indirect de Projecten van 't Hof van* Spanjen *quam te begunstigen*. Zedert heeft men zich aldaar in een staat van defensie gestelt. 1744. *February.*

DE Gedeputeerden der *Cantons* die te *Baden* vergadert waren, zyn gescheiden, en hebben *ad referendum* genomen den voorslag wegens de Koningin van *Hongaryen* gedaan, om in dat Land twee Regimenten te werven. ZWITZERLAND.

Het t'*Arlesheim* vergaderde Dom-Capittel van *Bazel* heeft den 22. Passato den Heer Baron *van Ring* tot Bisschop van *Bazel* en Prins van *Porentru* verkoren: 't Fransche Hof recommandeerde en ondersteunde wel een ander Heer, om de met wylen de laatst overlede Bisschop geslote Alliantie daar door krachtiger te maken, doch de Tegenparty heeft het overgehaalt, en 't is waarschynelyk, dat de nieuwe Bisschop pogen zal, 't goed vertrouwen van de Cantons weder te winnen, 't welk zyn Voorzaat door zyn gedrag geheel verloren hadde, en niets van zyn kant verzuimen zal, om de Vriendschap met het Hof van *Weenen* t'onderhouden.

HARE Majesteit van *Hongaryen* en *Bohemen* heeft aan d'Officieren, die belast zyn om Recruten in 't Ryk te werven, Patenten doen afvaardigen, waar in gezegt word: „ Dat Hare Majesteit „ tot voltalligmaking van de Regimenten Infantery aan d'Officie„ ren, gestelt om de daar toe nodige Wervingen te doen, Com„ missie verleend, om zich te begeven in de Ryks-Steden *Regens*„ *burg*, *Augsburg*, *Ulm*, *Dunckelspiel*, *Heilbron*, *Memmingen*, *Nord*„ *lingen*, *Kempten*, *Eslingen*, *Neurenberg*, *Rothenburg*, *Weissenburg*, „ *Weinsheim* en *Schweinfurth*, zo als ook in de daar omtrent leg„ gende Districten, ten einde aldaar Recruten te werven, in ge„ volge de Brieven, welke dien aangaande na de voornoemde „ Steden, Vorstendommen enz. gezonden zyn; Verbiedende Ha„ re Majesteit, dat zy eenig Inwoonder, die een Familie heeft, „ of onroerende Goederen bezit, tot den dienst zullen overha„ len enz." In gevolge deze Patenten is de Heer *de Beck*, Kapitein in 't Regiment van den Prins *Maximiliaan van Hessen-Kassel* te *Regensburg* gekomen en heeft aldaar de Trom doen roeren, waar DUITSCHLAND.

1744. February. op die Magistraat terstond aan dien Officier heeft doen voorstellen, *dat dezelve uit kragte van d'aangenome Neutraliteit diergelyke Werving niet konde toestaan*; Den gemelden Heer *de Beck* wederom tot Antwoord gegeven hadde, „ dat immers alle de Leden van 't Duit„ sche Ryk 't recht hadden om in de Ryks-Steden Recruten te „ doen werven, dat de Rang, welke de Koningin, zyne Souve„ rein, onder die Leden hield, uitmuntende genoeg was, om „ Haar dat recht in 't geheel te doen genieten, en dat hy der„ halven hoopte niet minder zwarigheit in dezen opzichte te *Re*„ *gensburg* als in andere Steden van 't Ryk te zullen ontmoeten." Nochtans die Magistraat geresolveert heeft, gene Wervingen van d'eene noch andere Partye toe te laten.

Hare Majesteit heeft geordonneert, dat de Collonels en Hoofden der Regimenten, als mede alle d'Officiers, Soldaten en Recruten, voortaan den *Eed van Getrouwigheit* aan den Hertoch Mede-Regent zullen afleggen, op de zelve wyze als aan hare Majesteit. Voorts is de Veldmarschalk Graaf *van Traun* benoemd om wylen den Veldmarschalk Grave van *Kevenhuller* in 't Commando *en Chef* op te volgen.

In 't laatst van de gepasseerde maand hebben de daar residerende Ministers der Zee-Mogendheden op bevel van Hunne Hoge Principalen Vertogen gedaan, nopens *de Bezwaarnissen der Protestanten* in *Hongaryen*, en tot antwoord gekregen: *Dat die zaak naukeurig onderzocht en vervolgens 't nodige Bevel door de Koningin derwaarts afgevaardigt worden zal, ten einde aan de Protestantsche In- en Opgezetenen in dat Koningryk gene verdere oorzaak tot klachten te geven, &c.*

Dat Hof naricht gekregen hebbende, dat de Beyersche Land-Stenden 300000 Floreinen na *Frankfort* geremitteert hadden, heeft Bevel gegeven, de Contributien aldaar te verhogen.

d'Uitwisselling der Ratificatien van het den 20. *December* laatstleden tusschen dat Hof en dat van *Dresden* geslote Tractaat is formelyk geschied: Dit Tractaat strekt tot geen nadeel van eenige Mogendheit, want het heeft geen oogmerk als d'onderlinge Guarantie en Verzekering der wederzydsche Staten van die twee Hoven.

Op een groot Bal, in *'t Ridderschool* te *Wenen* gehouden, waar in

in over de 1500 gemaskerde Perſonen verſchenen, quam daar onder anderen een, als *een vreemde reizende Bode*, die geſtadig uit zynen Rantzel of Knapzak briefjes aan de Dames uitdeelde, met allerhande ſnaakſche Vaerſen. De Koningin vraagde den Bode, *of hy niets voor Haar met zich gebragt had*, waar op hy een Smeekſchrift, by wyze van een Brief, uit zynen Knapzak haalde, waar by hy Hare Koninglyke Majeſteit *om avancement ſmeekte*. Hare Majeſteit lachte en verhief hem tot Ritmeeſter onder een Regiment Curaſſiers. De gewaande reizende Bode was een Hongaar, genaamt *Pautaſch*, die by den Vorſt *Eſterbaſi* reets als Kapitein-Lieutenant gedient hadde. 1744. *February.*

Te *Leipzig* is 't volgende *Tyd-Vaers* op 't Huwlyk van den Prins *Karel van Lotthb*aringen en d'Aardshertogin *Maria Anna* gemaakt:

IVngitVr heroI CaroLo Io! ſponſa MarIa,
VtraqVe rVDoLphi ſtIrps pIa fVrgat aVI.

DEN 30. Paſſato is te *Munchen* in de Hoofdkerk wegens de Verkiezing van den Hertoch *Theodorus* tot Biſſchop van *Luik* het *Te Deum* gezongen, en kort daar na 't volgende Vaers verſpreid: BEYEREN.

Endlich, Groſſer Theodor,
Stellet ſich die Mitgunſt vor,
Das die Printzen deines gleichen
Dannoch ihren Zweck erreichen.

d'Ooſtenrykſche Adminiſtratie aldaar heeft een Finantie-Raad en een Collonel gelaſt, van na alle Plaatzen te gaan, alwaar d'Ooſtenrykſche Troupen in de Quartieren zyn, om de klachten, dewelke d'Inwoonders tegens dezelve hebben, aan te horen, t'examineren, en vervolgens aan d'Adminiſtratie rapport te doen: Op ordre van die Adminiſtratie is alle de jonge en ongehuwde Manſchap in *Beyeren*, bequaam om de Wapenen te dragen, opgeſchreven: Om dat men ontdekt heeft, dat vele van dezelve heimelyk uit het Land, en na de naaſte Keizerlyke Werf-Plaatzen, als *Neutenberg*, *Augsburg* &c. zich begaven, om 'er zich voor Soldaten te laten aannemen: Ondertuſſchen maken zich zedert die Opſchry-

1744. ving noch meer van de gemelde Manschap zoek, uit vrees, dat
February. men ze tot den Krygsdienst mochte dwingen.

Komende aan 't *Keizerlyke Hof*, zo was 't den 24. Passato, dat den Keizer de tyding ontfing dat de Hertoch *Theodorus van Beyeren* daags te voren tot Bisschop en Prins van *Luik* verkoren was, waar over den 26. 's morgens het *Te Deum*, onder 't losbranden van al 't Canon der Wallen van *Frankfort*, gezongen wierdt.

Nopens de Subsidien aan zyne Keizerlyke Majesteit te doen, zo is nu vast gestelt, dat het Fransche Hof alle maanden zal opschieten 1200000 *Livres*, en 't Spaansche 100000 *Piasters*, zo lang Hy zich buiten *Vergelyk* met het Hof van *Wenen* houdt en den Oorloch tegens 't zelve continueert.

Dat Hof ontfangt noch t'elkens hoe langer hoe bedroefder narichten uit *Beyeren*, wordende nergens aan de Nationale-Civile Bedienden hunne Gagien betaalt, weshalven vele hunne Bedieningen nederleggen, die men zo voort aan Oostenrykers begeeft, en voor 't overige wierden noch immer de lasten van 't Gemeen verzwaard.

De Protestanten niet hebbende konnen besluiten, om 't *Paaschfeest* op een en denzelven tyd met de Roomsch-Catholyken te vieren, en dit verschil eenige wanorder veroorzakende in Gerichts-Collegien, die uit Leden van die beide Religien bestaan, zo heeft de Keizer, om order daar in te stellen, eene Verklaring doen afkondigen, by dewelke by provisie en zonder gevolg voor het toekomende, de vacantien van de Keizerlyke Kamer van *Wetslar*, dit jaar den 30. *Maart* een aanvang nemen en tot den 9. *April* duren zullen, om den 4. *Mey* weder te beginnen en te duren tot den 30. van die zelve maand. Dit Reglement, waar door die netelige zaak tot wederzyds genoegen is afgedaan, is met advis der Catholyke en Protestantsche Stenden beraamd en vastgestelt geworden.

Aldaar is een Extract uitgekomen, van een Koninglyk Hongarisch Rescript, door derzelver Minister, Baron *van Palm* aan *Keur-Mentz* gecommuniceert, waar in die Koningin hem belast, „ aan „ de Ryks-Stenden te kennen te geven, in welk gevaar zich de„ zelve, en voornamentlyk de Geestelyke Stichten by de tegen„ woordige Conjuncturen bevonden, konnende nu zeker Hof zich

„ niet

„ niet anders ſtaande houden, noch zyne Engagements met ande- 1744.
„ re Hoven goedmaken, dan met dezelve te *ſeculariſeren* * en aan *February.*
„ zyne Erflanden te hechten, in welk ſchadelyk Project men zelfs
„ Haar Majeſteit gepoogt had t'impliceren met beloſte van ver-
„ ſcheide Voordelen voor Haar Aardshuis, maar dat het Haar niet
„ alleen om de Conſervatie en Voordelen van Haar Aardshuis,
„ maar ook teffens en veel meer om de Conſervatie en bevorde-
„ ring van 't Welzyn van 't Duitſche Ryk en dezelfs Stenden, dat
„ daar in alles op den voet der Ryks-Conſtitutien en Grondwet-
„ ten, en ieder Stand by zyne Landen, Bezittingen, Rechten,
„ Privilegien en Vryheden blyven mocht, te doen was:" Einde-
lyk verklaard dezelve, „ *dat zy gantſch niet de Keizer-Verkiezing*
„ *vernietigen wilde*, maar alleen over d'Aart en Wys, op dewelke
„ dezelve geſchied was, klachten en bezwaarniſſen voerde, ook
„ gereed was tot de Verzoening, mits dat Haar maar veiligheit
„ voor het toekomende en Vergoeding der enorme Schadens van
„ Hare Beledigers toegeſtaan en gegeven wierd &c:" Men vreeſt, dat dit Stuk een grote indruk by alle Geeſtelyke Ryks-Stenden maken zal, die reets buiten dat niet gaarne zien, dat de Keizer zo veel *facit* op *Pruiſſen* en *Heſſen-Caſſel* maakt, en alle faveur aan dezelve bewyſt, om ze tot Vrienden te behouden.

De Keurvorſt van de *Paltz*, heeft aan de te *Duſſeldorp* vergaderde Stenden der Hertochdommen *Gulik* en *Berg* verklaard, *dat of ſchoon hy by aloude Keizerlyke Decreten bevoegt is, om van die twee Hertochdommen de ſomme van* 600000 *Floreinen t'eiſchen, hy zich nochtans vergenoegen wil met* 550000 *Floreinen.* Ingevolge van welke die Stenden voor 't ſcheiden van die Land-dag hebben beſloten in dien eiſch ten dienſte van dit jaar t'accorderen: Onder welke ſomme nochtans de koſten, tot verbetering van 't Keurvorſtelyke Reſidentie Slot, in die Stadt beſtemt, begrepen zyn. Tot voortzetting van den Veſting-bouw was op dien Land-dag niets ingewilligt.

Zyne

* Is eene handeling waar door een Geeſtlyk Perſoon of eene geeſtelyke Plaats *Wereltſ* gemaakt word, en derzelver Inkomſten tot wereltlyke zaken gewyd, gelyk omtrent met d'Aardsbiſchdommen *Maagdenburg* en *Bremen*, en verſcheide andere Biſchdommen in den Weſtphaalſchen Vrede, vermits zy Proteſtantſche Vorſten hadden, geſchied is.

1744. *February.* Zyne Keurvorstelyke Doorluchtigheit hadde wyders aan die Stenden voorgeslagen: „ Om aan de Boere-gasten het Trouwen „ te verbieden, eer en alvorens zy ten minsten drie jaren onder „ de Troupen van zyne Keurvorstelyke Doorluchtigheit gedient „ zouden hebben. " Doch is die voorslag door gemelde Stenden van de hand gewezen.

Door de nieuwe Landmeting heeft die Keurvorst eenige 1000 Margen Lands geprofiteert, waar van de Bezitters nu de Verpondingen en verdere Impoften betalen moeten, 't welk een groot Misnoegen by hen verwekte, en 't gaat zelfs op zommige Plaatzen zo verre, dat ze absoluut weigeren zulks te doen, en in 't Ampt *Lulsdorf* is zelfs eene gehele Gemeente, die hier niet in pareren wil; weshalven men een sterk Commando derwaarts zenden zal, om ze tot redenen te brengen.

Zyne Keurvorstelyke Doorluchtigheit heeft op d'Instantien van den Koning van *Pruissen* aan de Gereformeerde Gemeente in de Stadt *Gulik* de vryheit gegeven tot het oprechten van een Kerk, 't welk onder de Leden dier Gemeente niet dan groot genoegen verschaffen kan, nadien zy door dit Voorrecht niet alleen een grote zekerheit voor het toekomende, en wel voornamentlyk in tyd van Oorloch, gekregen hebben, maar ook van vele Ongemakken, waar aan dezelve verscheide Jaren zyn onderhevig geweest, zullen bevryd zyn, en van dewelke dit geenzints 't geringste was, dat zy genoodzaakt waren hun Godsdienst buiten de Stadt te gaan oeffenen, en dus dikwyls door 't schielyk overlopen van de Rivier *de Roer* daar in verhinderd wierden.

Vermits de Joden zich zedert eenigen tyd te *Manheim* zeer vermenigvuldigen, is van dat Hof eene Ordonnantie gepubliceert, „ dat voortaan niet meer dan 57 Huis-gezinnen van die Natie „ binnen die Stadt zouden mogen wonen, die voor deze Vryheit „ en Gunst 17000 Floreinen zouden betalen, en welk Huis-Gezin zyn Quohier daar toe niet opbraght, zou terstond Stadt en „ Land moeten ruimen."

POLEN. IN de voorle Maand zyn de Boeren in *Litthauwen* tegens de *Joden* gaande geworden, van dewelke ze eenige 100 doodgeslagen en hunne Huizen geplundert hebben, en zelfs Adelyke Huizen plun-

plunderen en van eenige Steden Contributien eifchen : d'Oorzaak en gelegenheit daar toe hadden de *Joden* zelfs gegeven door hunne knevelaryen tegens de Boeren, als van dewelke dezelve Commiffie van den Adel hadden, t'innen 't geen ze aan den Adel opbrengen moefte. Die Boeren-Opftand is zedert zodanig voortgegaan, dat de Joden in *vyf Diftricten* meeft alle waren doodgeflagen, en d'overigen vluchteden van d'eene Plaats na d'ander, en wiften niet waar ze zich bergen zouden: Men had nu op die Boeren, die al over de 20000 Man fterk waren, en ook alle d'anderen opontboden hadden, verfcheide Commando's van de Kroon-Troupen, ieder in eenige 100 Man beftaande, afgezonden, om ze te beteugelen, waar van men 't Succes moet afwachten. 1744. *February.*

d'OMSTANDIGHEDEN, die by en na den ontfangft van 't Keizerlyk *Diploma* tot Meerderjarig verklaring van den nu Regerenden Hertoch van *Wurtemberg* te *Berlin* in acht genomen zyn, beftaan in 't volgende: PRUISSEN.

Den 5. dezer quam de Koning van *Potsdam* te *Berlin* te rug, en verleende Audientie aan den Graaf van *Truchfes Zeyl*, die met het voornoemde *Diploma* van wegens den Keizer herwaarts gekomen was, en 't zelve toen aan zyne Majefteit overhandigde, ten einde de Hertoch van *Wurtemberg* dat *Diploma* uit handen van den Koning, dewelke 't meefte heeft toegebraght, dat aan dien Prins de Meerderjarigheit is toegeftaan, zou konnen ontfangen: Een uur daar na begaf zich de jonge Hertoch in gezelfchap van de Prinfen, zyne Broeders, en een talryk Gevolg van Cavalliers, tot hun Hof behorende, alle in prachtige Gala-Klederen na 't Cabinet des Konings, in 't welke de Hertoch, de gemelde Prinfen zyne Broeders en de voornoemde Graaf van *Truchfes Zeyl*, Commiffaris van den Keizer, door den Cabinet-Minifter Graaf van *Podewils* wierden ingeleid.

Zyne Majefteit deed aan den jongen Hertoch een zeer nadrukkelyken en beweeglyke Aanfpraak, nopens de Plichten, die in een Vorft van 't Duitfche Ryk, en in een goed Duitfch Patriot omtrent deszelfs Opperhoofd, de Belangen en 't ware gemene Vaderlandfche-Beft vereifcht worden : Vervolgens feliciteerde zyne Majefteit den Hertoch over deszelfs komfte tot de Regering, waar by de Koning hem tederlyk omhelsde en aan denzelven '*t Diploma* overgaf, 't welk de Graaf van *Podewils* gedurende d'Aanfpraak van zyne Majefteit in de hand had gehouden.

De Hertoch bedankte den Koning voor alle gunftbewyzing en genegenheit, welke zyne Majefteit als een Vader gedurende derdehalf-jaar, dat hy, Hertoch, zich aan 't Hof onthouden had, aan hem had bewezen, zo als ook voor de goedheit, dat de Koning de Meerderjarigheit voor denzelven verworven had,

ten

1744. *February.* ten einde hy in eigen Persoon 't bestier van zyne Staten by de hand konde nemen. Hier na begaf zich de Koning met den Hertoch en de Prinsen na d'ordinaire Audientie-Zaal, alwaar alle de Buitenlandsche Ministers nevens de Prinsen en Heren van 't Hof verschenen, en zyne Majesteit bekend maakte, dat de Hertoch Meerderjarig verklaard was, dewelke uit dien hoofde de Complimenten van gelukwensching van de Prinsen, zyne Majesteits Broeders, de Prinsen van den Bloede, en van 't gehele Hof ontfing.

Dien dag hield de Koning 't middagmaal met de Koningin en 't gehele Koninglyke Huis, zo als ook met den meergemelde Hertoch en de Prinsen, zyne Broeders, nevens de voornaamste Hovelingen van *Wurtemberg*, waar by de Spyzen in Goud Vaatwerk wierden opgedist; De Graaf van *Truchses Zeyl* zat mede aan de Tafel; Kort daar na heeft zyne Majesteit aan alle de Ministers en Cavalliers van 't Wurtembergsche Hof fraje Geschenken gegeven; te weten aan den Baron van *Röder*, Groot-Stalmeester, zyne Majesteits Portrait met Brillanten bezet, ter waarde van tien duizend Floreinen; aan den Baron van *Montelien*, Grootmeester van de Hertogin Douariere van *Wurtemberg*, ook 't Portrait van zyne Majesteit in een Ring met een kostbare Brillant, ter waarde van vier duizend Floreinen, als mede een Kanunnikdye voor deszelfs Zoon; aan den Collonel Baron van *Sapski*, Gouverneur van den jongen Hertoch, een fraje Degen met een Goud Gevest, nevens een Patent van Major-Generaal des Konings; aan den Baron van *Keller*, Minister des Hertochs, een Somme van twaalf honderd Ryksdaalders; aan den Baron van *Schenk*, Opper-Schenker, als mede aan de Baronnen van *Uckskiebl* en *Schomberg*, ieder een Goude Snuif-Tabaks-Doos; en aan den Graaf van *Truchses Zeyl* een Ring van vier duizend Floreinen.

Zyne Majesteit heeft in d'eerste Audientie aan den Generaal-Veldmarschalk van *Seckendorf*, nopens de verzoeken des Keizers, te kennen gegeven: „ Dat de Keizer zyne eige Belangen best zou konnen „ bevorderen, en de werkmiddelen tot d'algemene bevrediging meerder begunstigen en gemakkelyker maken konde, indien dezelve „ voornamentlyk geene vreemde Troupen in 't Duitsche Ryk roepen wilde; dat dit het eenigste en zekerste middel was, waar „ door zyne Keizerlyke Majesteit de genegenheit der Vorsten en „ Leden van 't Duitsche Vaderland zoude verkrygen, en dat tessens Hy als Keurvorst zo veel als hem mooglyk was zou toebrengen, om 't Gezach en de Voorrechten, welke aan 't Hoofd van „ 't Ryk toekomen, staande te houden, en ten dien opzichte zyne goede Officien by 't Hof van *Wenen* in 't werk te stellen.

Zyne Majesteit heeft dien Generaal, voor zyn vertrek, beschonken met deszelfs Afbeeldzel, omzet met Diamanten, ter waarde van 24000 *guldens*.

Voorts heeft zyne Majesteit een Bevel doen publiceeren: „ Dat „ geen

„ geen van zyne Majesteits Vasallen en hunne Kinderen, nochte „ die, welke eenige Bediening in zyne Majesteits Staten bekle- „ den, zonder deszelfs kennis en uitdrukkelyk verlof zich buiten „ 's Lands mogen begeven.". 1744. *February.*

Door de Koninglyke Commissie te *Breslau* is nu gedecideert geworden, dat in *Silesien 't Paasch-Feest* in dit Jaar volgens den Gregoriaansche *Almanach* op den 5. *April*, en niet volgens 't Decreet der Protesterende Ryks-Stenden op den 29. *Maart*, te gelyk van de beiderlei Religien zal gecelebreert worden, en dat de Protesterenden met de Roomschen, en niet de Roomschen met de Protesterenden aldaar *Paasschen* dit Jaar zullen houden. Over welk Reglement men niet weinig onder de Lutherschen misnoegt is; en in 't algemeen zoude men aldaar wegens de vele *veranderingen* en *Nieuwigheden* niet al te wel te vreden zyn.

ZWEDEN.

DEN 15. Passato is door den Koning een Volmacht aan den Grave van *Tessin* gezonden, om met de Ministers des Konings van *Deenmarken* eene Conventie te tekenen, ter bekrachtiging en vernieuwing der Tractaten, die tusschen de twee Kronen in wezen zyn, en de Koning heeft midlerwyl na alle de Provintien van dat Koningryk bevel gezonden, om de Krygstoerustingen te staken.

Van de tot noch toe daar gevangen gehoudene oproerige *Daale-Kaerlen* * zyn op 't einde van de Maand *January* eenige gevonnist en den 10. dezer geëxecuteert geworden: Den principaalste Belhamel, die 't eerst heeft Vuur gegeven, is de Rechter-hand afgekapt, hy vervolgens Onthoofd, en 't Hoofd met het Lichaam op Raderen gelegt: 5 anderen zyn Onthoofd, Gevierendeelt en insgelyks op Raderen gelegt: De Major van het *Daale-Regiment*, *Wrangel*, is gecondemneert, 3 Weken lang op Brood en Water, en dan 3 Jaar lang gevangen te zitten: 16 zyn zwaar Gegeesselt, en voor hun leven gevangen na vaste Plaatzen gevoerd &c.

DEENMARKEN.

NOPENS 't gevorderde Vergelyk tusschen dat Hof en de Zweedsche Kroon, strekken de volgende *Memorien* en *'t Project* der

* Zie 't laatstvoorgaande *Deel*, *pag.* 48 & 114.

1744. February. der *Verklaringe*, door de respective Ministers te *Koppenhagen* in de voorlede Maand, den anderen overhandigt, luidende:

MEMORIE van den Graaf van Tessin *aan de Staats-Ministers des Konings van* Deenmarken *overhandigt:*

IK heb aan den Koning myn Meester van den inhoud der Memorie, welke Uwe Excellentien in de laatste Onderhandeling aan my hebben overhandigt, verslag gedaan, en 't is op zyne Majesteits bevel, dat ik de zo dikwyls herhaalde Verklaring vernieu, te weten, dat de Koning niets minder in de gedachten heeft, dan de Rust en Veiligheit in *'t Noorden*, onder wat voorwendzel zulks ook zou konnen geschieden, eerst te storen.

De Tractaten van Vrede en Verbintenis, welke tusschen de Kronen *Zweden* en *Deenmarken* bestaan, zyn krachtig genoeg, om alle Ondernemingen tegen de wederzydsche beloftens van Vriendschap, die daar in zyn vervat, te stuiten; en in tegendeel deze te doen stand houden: Ook vertrouwt zyne Majesteit, dat derzelver inhoud door de beide Kronen met dezelfde oprechtheit ende naukeurigheit, als men aan zo heilige Verbintenissen schuldig is, in acht genomen word en zal worden: Derhalven zou 't overvloedig zyn eenige verdere Voorwaarden daar by te voegen, welker byzondere uitdrukking tot niets anders zou dienen, als om de kracht van d'overige Verbintenissen, die door deselfde Tractaten zyn gemaakt, en een volkomen en onderlinge zekerheit behelzen, in twyffel te doen trekken.

Maar alzo 't voor de beide Kronen een Zaak van even groot gewicht schynt te wezen, om zo dra mooglyk uit den tegenwoordigen staat van onzekerheit te geraken, heb ik goedgevonden een Project van een onderlinge Verklaring voor te slaan, en wel een zodanige, dewelke ik macht heb te tekenen zo dra als dezelve door Uwe Excellentien uit naam van zyne Majesteit den Koning van *Deenmarken* zal aangenomen zyn. *Koppenhagen* den 13. *January* 1744.

PROJECT DER VERKLARINGE:

„ VErmits de gesteldheit, waar mede zedert eenigen tyd de Rust in *'t Noorden*
„ gedreigt is, even lastig en onaangenaam voor de Kronen van *Zweden* en
„ *Deenmarken* word aangemerkt, heeft men 't van gewicht en noodzaaklyk te
„ zyn geoordeelt, om zorgvuldig en zo dra mooglyk alle Voorwerpen, die na
„ schyn tot dus verre wantrouwen tusschen de beide Hoven verwekt en onder-
„ houden hebben, uit den weg te ruimen; en alzo men alle de gedane weder-
„ zydsche Verklaringen in de verscheide Conferentien, ten dien einde gehou-
„ den, genoegzaam en voldoenende heeft bevonden, zyn Hunne Majesteiten
„ nopens de herstelling van een volkome Verstandhouding tusschen Hen en Der-
„ zelver Koningryken over een gekomen, en verklaren deswegens onderling
„ door deze Acte, dat zy zonder vertoeven en ten eersten na d'uitwisseling der
„ Ratificatien, die ten langsten binnen drie weken, van dezen dag af gere-
„ kend, zal geschieden, zich zo ter Zee als te Land zullen ontwapenen, en alle

„ de

„ de geformeerde Pretensien vernietigen, zich ten eenemaal verlatende op de „ kracht der Vredes-en Vriendschaps-Tractaten, welke tusschen de beide Mo- „ gendheden bestaan, en met de volkomenste naukeurigheit en na derzelver „ gehelen inhoud worden in acht genomen. Tot zekerheit van deze heb ik &c. 1744. February.

MEMORIE, *door de Ministers des Konings van* Deenmarken *aan den voornoemden Graaf van* Tessin *den* 18. January 1744. *overhandigt* :

WY hebben aan zyne Majesteit den Koning de Memorie vertoond, die Uwe Excellentie in d'Onderhandeling van den 13. dezer maand ter Protocol heeft gegeven, en uit krachte van dewelke UE. op bevel van zyne Majesteit den Koning van *Zweden* verklaard heeft, dat Dezelve geenzints van gedachten was om de Rust en Veiligheit in *'t Noorden*, onder wat voorwendzel zulks ook zou mogen wezen, eerst te storen, oordelende de Tractaten van Vrede en Verbintenis, die tusschen de Kronen van *Deenmarken* en *Zweden* bestaan, voor genoegzaam, om zich te verzekeren tegen alle Ondernemingen, strydig met de wederzydsche beloften van Vriendschap, die dezelve behelzen.

Zyne Majesteit zich verlatende op de Trou en erkende Wettigheit van de Vredes- en Verbintenis-Tractaten, die tusschen Dezelve en zyne Majesteit den Koning van *Zweden* bestaan, en zich verzekerd houdende dat dezelve met even gelyke oprechtigheit zullen in acht genomen worden, heeft ons belast zyne inwilliging te geven tot de Verklaring, welke Uwe Excellentie in de laatste Conferentie gedaan heeft, en van zynent wegen te verklaren, dat Hy te Land en ter Zee, zo dra en ter zelver tyd als *Zweden* van zyn kant 't zelfde zal doen, zich ontwapenen zal.

Van welke spoedige keer der zaken, in nu *eensgezind* geworden te zyn, zyne Majesteit daar van op staande voet kennisse heeft doen geven aan de Zee-Mogendheden, welker Mediatie men tot het herstellen van de goede Verstandhouding tusschen die en de Zweedsche Kroon aangenomen hadde, * en daar en boven heeft zyne Majesteit na deszelfs overige Ministers buiten 's Lands Expressen doen afvaardigen, met bevel, om de respective Hoven, by dewelke zy resideren, daar van te verwittigen. 't Is noch niet bekend van welke inhoud d'Articulen zyn waar op die Conventie gegrond is; Midlerwyl konnen wy aanmerken, dat die *Rust in 't Noorden* eene *grote Zaak* is in de tegenwoordige *Conjuncturen* van tyden en zaken.

DE

* Zie 't laatstvoorgaande *Deel*, *pag*. 170 & 208.

1744. February.

RUSLAND.

DE Roomsch-Keizer eindelyk geresolveert hebbende aan hare Russische Majesteit den Titel van *Keizerinne* toe te staan, zo heeft deszelfs Ambassadeur en Plenipotentiaris de Baron van *Neuhaus* den 18. Passato zyne eerste particuliere Audientie by hare Keizerlyke Majesteit en den Grootvorst gehadt, aan welke beide hy de volgende Aanspraken in de Hoogduitsche Tale deed; luidende:

ZYNE MAJESTEIT, *de Keizer der Romeinen*, myn zeer genadige Heer, heeft zedert zyne komste tot den Throon geen groter zorg gehad, als die, om door 't zenden van een Minister aan UWE KEIZERLYKE MAJESTEIT daar van plechtiglyk kennis te geven: Met dit oogmerk heeft het Hem behaagt myn Persoon ten dien einde uit te kiezen, en my met de roemwaardige Commissie te belasten, om Uwe Keizerlyke Majesteit in de krachtigste Bewoordingen te verzekeren van zyne waarachtige en oprechte Vriendschap, als mede van zyne vurige begeerte, om Haar door menigvuldige Bewyzen daar van te konnen verzekeren.

Hy is zo overtuigt, dat de verzekeringen van Vriendschap, welke Hy aan Uwe Majesteit geeft, aan Dezelve zullen behaaglyk zyn, dat Hy in 't minste niet kan twyffelen, of Uwe Keizerlyke Majesteit zal de verwachting beantwoorden, welke Hy van Dezelve heeft, om namentlyk tot de handhaving en bevestiging van d'onderlinge Vriendschap alle die middelen toe te brengen, welke bequaam zyn om dezelve verknogt en onverbrekelyk te maken.

d'Eendracht van twee zo luisterryke Hoofden moet noodzaaklyk een algemene vreugde en genoegen by d'Onderdanen van de twee Keizerryken verwekken: Wat een geluk zal 't voor my wezen, indien myne uitdrukkingen Uwe Keizerlyke Majesteit konden overtuigen van d'ongeveinsdheit der Gevoelens van den Keizer, Myn Meester, zo volkomentlyk als die Gevoelens in den Brief, welke ik d'eer heb aan Haar te presenteren, vemeld zyn: 't Voornaamste doelwit van myne Commissie zou daar door bereikt wezen, en niets zou voor my verders overig zyn, als te trachten dat ik door myn Eerbied en myn Ontzag voor de Doorluchtige Persoon van Uwe Keizerlyke Majesteit d'Eer van Hare goedgunstigheit en achting my mocht waardig maken.

De Graaf van Bestuchef, *Onder-Cancelier, heeft uit naam van de Keizerin geantwoord:*

HARE KEIZERLYKE MAJESTEIT *van Rusland* zou nooit iets hebben konnen vernemen, 't welk Haar aangenamer konde zyn, als de Gevoelens van Vriendschap en Genegenheit, waar van ZYNE KEIZERLYKE MAJESTEIT *der Romeinen* aan Haar een zo verplichtend Bewys geeft. De Keizerin wenscht niets met meerder iever als een volkome wederzydsche Vriendschap met den Keizer der *Romeinen* t'onderhouden, en dezelve meer en meer te bevorden en bestendig te maken, in dier voege dat zulks tot onder-

ling

ling nut van de beide Keizerryken ſtrekken moge. Voor 't overige verzekerd Hare Keizerlyke Majeſteit den Miniſter-Plenipotentiaris van Hare Keizerlyke Genade en Gunſt. 1744. February.

Dien zelfden dag had de gemelde Baron van Neuhauſſ *ook zyn eerſte particuliere Audientie by den Groot-Vorſt, welken hy op deze wyze aanſprak:*

ZYNE MAJESTEIT, *de Keizer der Romeinen*, myn zeer genadige Heer, heeft my bevolen, Uwe Keizerlyke Hoogheit te verzekeren van zyne waarachtige Vriendſchap en oprechte neiging: Hy heeft van Uwe roemruchtige Voorouderen en van 't gehele luiſterryke Huis van *Holſtein* al t'overtuigende Bewyzen van hunne beſtendige Vriendſchap gehad, om niet te hopen dat Uwe Keizerlyke Hoogheit, zo veel in deszelfs vermogen wezen zal, wel zal medewerken om de Verſtandhouding onwrikbaar te maken, dewelke tuſſchen ZYNE MAJESTEIT, *den Keizer der Romeinen*, en de KEIZERIN *van alle de Ruſſen* nieulyks beveſtigt is. Uwe Keizerlyke Hoogheit zal daar door een nadrukkelyk bewys van zyne Vriendſchap geven aan den Keizer, myn Meeſter, die 't zich voor een vermaak zal rekenen, om aan Denzelven in alle gelegenheden betuigingen van de zyne te geven: En ik zal my oneindig gelukkig achten, indien ik, na de verklaring van zyne meningen, my kan vleyen eenig deel van de goedgunſtigheit Uwer Keizerlyke Hoogheit te verdienen.

De Graaf Wachtmeiſter, *Groot-Stalmeeſter van 't Huis van den Groot-Vorſt, antwoordde in naam van zyne Keizerlyke Hoogheit 't volgende:*

DEwyl ZYNE MAJESTEIT *de Keizer der Romeinen* aan zyne Keizerlyke Hoogheit de *Groot-Vorſt van Rusland* de nadrukkelykſte Bewyzen van zyne dierbare Vriendſchap en Neiging heeft gelieven te geven, neemt zyne Keizerlyke Hoogheit des te meer deel in de Verſtandhouding, die gelukkiglyk tuſſchen de beide Keizerryken beveſtigt is, hoe meer Dezelve daar door nieuwe gelegenheden zal hebben, om aan den Keizer der *Romeinen* d'aller meeſt overtuigende Blyken van zyne ware toegenegenheit te geven. Hy verzekerd den Miniſter-Plenipotentiaris van zyne Achting en van 't Vermaak, waar mede Hy zal trachten 't verblyf by dit Hof aan denzelven meer en meer aangenaam te maken.

't Franſche Hof maakt als noch zwarigheit, den Titel van *Keizerinne* aan hare Ruſſiſche Majeſteit te geven, om dat het dan den voorrang der Ruſſiſche Miniſters aan de Buitenlandſche Hoven voor de zyne zoude moeten toeſtaan; waarom de Heer *Daillon*, Miniſter van *Vrankryk*, den 26. Paſſato als een Particulier van hare Majeſteit affcheid heeft genomen, om dat het gemelde Hof den

1744. *February.* Titel van *Keizerinne* in 't Rappél van dien Heer niet gevoegt hadde.

De Fransche Ambassadeur, Marquis *de la Chetardie*, heeft gedurende zyn daar zyn, reets 6 Couriers na *Stokholm* geëxpedieert, om de grote Alliantie tot stand te brengen, waar door alles in *Europa* eene andere gedaante krygen zoude; zo dat *Vrankryk* nu uit het *Noorden* verwacht, 't geen 't zelve in *'t Oosten*, *Zuiden* en *Westen* niet heeft konnen vinden: Daar en tegen heeft hare Keizerlyke Majesteit aan den Groot-Brittannischen Minister, aan dat Hof residerende, laten verklaren: „ dat Zy met veel genoegen zach de „ zorge en moeite, die de Koning zyn Meester nam, om de Vre- „ de en Rust in *'t Noorden* te herstellen, en dat vermids Zy niets „ zo zeer wenschte, dan om de zaken op dien voet te zien, Zy „ met vermaak nevens zyne Britsche Majesteit arbeiden zoude, om „ dat heilzaam oogmerk te bereiken."

NEDERLANDEN. DE Staten van *Vlaanderen* hebben de buiten gewone Subsidie van 1100000 Floreinen aan de Koninginne van *Hongaryen* en *Bohemen* ingewilligt, en hebben 70000 Floreinen voor een *Luurmand* aan d'Aardtshertogin *Maria Anna* vereerd gehad.

Voor Welke Aardtshertogin eenen Mantel van *Kant* te *Brussel* is vervaardigt, en na *Wenen* gezonden, zynde zeven elle lang en waardig geacht 40000 Floreinen; hebbende de Hertogin van *Abremberg* de commissie gehad die te doen vervaardigen.

De Regering aldaar heeft aan d'in die Landen in Guarnizoen leggende Troupen van de *Staten Generaal* toegestaan, om zo in de Steden van *Vlaanderen* als d'overige Provincien in 't Publicq Volk te werven, zynde ten dien einde verscheide Officieren van die Natie daar aangekomen, dewelke ten eersten de Trom hebben doen roeren, en zo wel in aanmerking van de goede betaling en onderhoud, als om dat het Hulp-Troupen van de gemelde Koningin zyn, grote toeloop gekregen hebben, 't geen veel genoegen aan de Regering geeft, om dat die Troupen alom goede Krygstucht houden.

Men heeft te *Brussel* een Edict van 't Hof van *Wenen* gepubliceert, *waar by de Doodstraf gedreigt is aan die gene, die valsche Eeden doen, of valsche Getuigenissen geven zouden.*

De Graaf van *Konig-segb-Erps* den eersten dezer van den Graaf van *Final*, Gouverneur van *Nieuwpoort*, naricht ontfangen hebben-

-bende, dat hy 5 Fransche Spions, die door middel van een Schuitje over de Pallisaden geklommen waren, gearresteert hadt, heeft zyne Excellentie aanstonds aan den Graaf van *Castillon*, Collonel-Commandant van 't Regiment van *Prié*, ordre gegeven van ten eersten met het Battaillon, in 't Kasteel van *Gent* leggende, derwaarts te marcheren, gelyk by vervolg versterkt geworden is door een Battaillon Engelsche Fusiliers en een Battaillon Koninglyke Schotten. 1744. *February.*

Wat de gemelde Spions aangaat, zo hebben de Commissarissen, door de gemelde Lieutenant-Gouverneur-Generaal, van *Brussel* na *Nieupoort* gezonden, om informatien te nemen, aan hem schriftelyk gerapporteert: „ Dat dezelve uit vyf Personen bestonden, nametlyk een *Fransch Soldaat*, en 4 Bombardiers van de „ Marine, dat zylieden by examen eenparig hadden geconfesseert, dat gemelde Soldaat met een zyner Makkers questie gekregen hebbende, denzelven uitgeëischt en 't ongeluk gehad hadt, van hem dood te steken, dat hy daar op zich had geaddresseert by de voorschreve 4 Bombardiers, als zyne Landslieden zynde, en dat hy hun op 't hartelykste hebbende gebeden en gesmeekt, dat zy hem als een ongelukkige, wilde helpen ontvlugten, zy daar op uit mededogen besloten hadden, 's avonds met gedachten Soldaat te *Duinkerken*, in een klein bootje te stappen, en hem na *Nieupoort* over te roejen, gelyk geschied was: Hier uit schynt wel een zoort van onnozelheit te blyken, maar aangaande 't overklimmen van de Palissaden, hebben de gemelde Gearresteerdens geen verschoning weten in te brengen."

Waar op de gemelde Graaf 't rapport, nopens de verdere daar by gevoegde omstandigheden, zo confus en contradictoir bevonden heeft, dat hy aanstonds nieuwe ordres aan die Commissarissen te *Nieupoort* gezonden heeft, op wat wyze zy de Gevangenen verder moeten examineren, ten einde hem daar door in staat te stellen, om die, zonder tyd verzuim, tot de welverdiende straffe te vorderen.

De *Fransche Minister*, Heer *Tiquet*, is dagelyks in conferentie met den welgemelte Lieutenant-Gouverneur-Generaal, over die zaak, en men verstaat, dat in de laatste by een komst, de gemelde Gezant gecontinueert had, sterk aan te dringen, op de loslating

1744. February. ting van die vyf gearresteerde Personen, waar op de gemelde Graaf geantwoord heeft: *Dat zyne instantien, ten dien einde vergeefs waren, en dat, zo ras hun Proces geëindigt zoude zyn, men dezelve niet anders, als na verdiensten konde straffen*: den Heer *Tiquet* zulks horende, verzogt dien Grave *te willen considereren, dat de bovengenoemde Personen met geen mogelykheit, van eenig verraad konden werden beticht, of schoon 't niet gepermitteert was, by nacht of andere ontyden een gefortificeerde Plaats of Vesting te beklimmen, en dat zyne Excellentie derhalven de Sententie gelieſde op te schorten, mits hy niet twyfelde, of zyn Hof zoude de bovengenoemde Personen reclameren*; maar hier op had den Heer Lieutenant-Gouverneur-Generaal, kortelyk gerepliceert en gezegt: *Myn Heer, vergt my hier over niets meer, want deze Menschen zynde* Fransche Deserteurs, *gelyk UE. my voor eenigen tyd zelfs hebt opgegeven, hebben de Galg in* Vrankryk, *zo wel als hier verdient.* "

Versin, * geweze Substitut van den Procureur-Generaal, is door den Raad van *Braband* voor de laatstemaal gedagvaart, om binnen den tyd van veertien dagen voor gemelden Raad te verschynen, ten einde zich te zuiveren van de beschuldigingen, die tegen hem zyn ingebraght, „ dat hy de getuigen tegen *Rombaut van Vianen* „ omgekoft zou hebben, op pœne van by contumatie gevonnist „ te worden," maar vermits hy de verdediging van Pater *Janssens* slechts met al te veel iever heeft behertigt, en zyn gantsche misdaad enkel en alleen daar in bestaat, zo zyn vele van gedachten, dat de *Paters Jezuiten* wel middel zullen vinden, om hem uit die verlegenheit te redden.

Haar Hoog-Mogende de Heren *Staten Generaal* zyn genodigt geworden om in het Tractaat van *Worms* te treden. De Koning van *Sardinien* heeft op d'Accessie van Haar Hoog-Mogende sterk doen aandringen, alzo deszelfs Minister by eene Memorie vertoond hadde: „ Dat de Koning zyn Meester zedert korten tyd „ genoegzame blyken gegeven hadde, van zynen iever en aanklevïng voor 't belang der gemene Zaak, om te konnen hopen, „ dat hun Hoog-Mogende weinig of geen zwarigheit maken zou- „ de, om in't gemelde Tractaat te Treden, enz. Dat hun Hoog- „ Mo-

* *Zie 't eerste Deel van 't voorgaande jaar, pag.* 316.

„ Mogende zulks doende, 't getal der Guarandeurs niet alleen „ vermeerdert zoude worden, van de cessien, by het Tractaat van „ *Worms* door de Koningin aan Hem gedaan, maar dat zulks wel „ voornaamlyk zoude strekken, om de lang beraamde *Quadruple* „ *Alliantie* alle deszelfs Leden te doen hebben en krachtdadig met „ 'er daad te versterken, 't welk zo veel te noodzakelyker geacht „ wierd, om dat de Koningin van *Hongaryen* genoegzaam en tydig „ ondersteunt behoorde te worden, zo als zekerlyk geschieden „ zoude, byaldien alle de Geallieerden Haar met dienzelven ie- „ ver en kloekmoedigheit bysprongen, als zyne Sardinische Maje- „ steit gedaan had, en noch steets geresolveert was, te doen, al „ quamen de zaken tegen alle verwachting uit te vallen." 1744. *February.*

Waar en tegen Haar. Hoog-Mogende hebben doen antwoorden: „ Dat de Verbintenissen, uit krachte van dewelken zy hare „ Troupen ten dienste van de Koninginne van *Hongaryen* hadde la- „ ten marscheren, genoegzaam waren, zonder nieuwe aan te „ gaan, aangezien men enkel en alleen de verdediging van hare „ Hongarische Majesteit beoogde; dat vermits daar en boven de „ zaken zich in zo een wanhopigen staat niet bevonden, als ze „ wel geweest waren, 't belang van de Gemene Zaak 't vereisch- „ te, zich niet in te laten in nieuwe Verbintenissen, die Haar ge- „ nen anderen weg zouden open laten, dan dien der Wapenen, „ om hare Hongarische Majesteit by te springen, en Haar de ge- „ legenheit benemen zouden, zulks op eenige andere wyze te „ doen, offchoon dezelve veel heilzamer en krachtdadiger mocht „ zyn, enz."

Haar Hoog-Mogende hebben den Hoog-Edelen Heer Mr. JACOB PHILIPS, BARON VAN DEN BOETZELAAR, *Heer van* Nieuveen, *Lid van de Ridderschap en Edelen van* Holland *en* Westvriesland, *en wegens dezelve gecommitteert in 't Edelmogende College ter Admiraliteit* t'Amsterdam, *Heemraad van* Schieland, enz. benoemd, om in een Extraordinaris Commissie na 't Groot-Brittannische Hof te gaan.

De Hongarische Minister, Baron van *Reischach* heeft eene Missive aan Haar Hoog-Mogende overgeleverd, waar by dezelve kennisse geeft van 't voltrokke Huwlyk van hooggemelte Koninginne haar Zuster d'Aards-Hertoginne *Maria Anna* met Prins *Ka-*

 rel

1744. February. *rel van Lottharingen*, Broeder van den Groot-Hertoch *van Toscanen*, Hertoch van *Lottharingen*, Gemaal van hare Hongarische Majesteit; waar op Haar Hoog Mogende Agent, de Heer van *Byemont*, uit naam van dezen Staat aan gemelde Hongarische Minister deswegen 't Compliment heeft afgelegt. En staan deswegens by Missive gefeliciteert te worden.

De Heer *Hulst* heeft mede aan Haar Hoog-Mogende van wegen 't Luiksche Dom-Cappittel, kennisse gegeven van de Verkiezinge des Prins *Theodorus van Beyeren*, Bisschop van *Regensburg* en *Freisingen* &c., tot Bisschop en Prins van *Luik*.

Haar Ed. Groot-Mogende de Heren Staten van *Holland* en *Westvriesland* hebben de Consenten der gemene Lasten gereguleert op den voet als voorleden jaar. Wyders eene Negociatie hebben gedaan van *vier Millioenen guldens*, welke reets vervult was, voor ende aleer de Boeken des Inschryvinge geopend waren.

De CARGA van de Vloot, uit de *Bahia* (buiten die van *Phernambuc*) te *Lisbon* gearriveert, heeft derzelver Lading, volgens een precise Lyst daar van uitgekomen, bestaan:

In 368556 Cruzados zo in Contanten als Goud voor den Koning; voor de Particulieren in 't Oorlochschip 1458057 Cruzados, en in de Koopvaarders 405293 Cruzados, 9200 Octavos Stof- en 1237 Octavos gewerkt Goud, als mede 11824 hele Kisten Zuiker, 1453 halve dito, 454 kleine Kistjes dito, 527 Vaatjes Stroop, 5164 Rollen Tabak, 144144 halve Huiden Zool-Leer, 10 duizend Huiden met Hair, 3128 Quintalen Brazil-Hout, 514 Quintalen Olyphants-Tanden, 366 douzyn Brazil-Planken, 41 Octaven Topasen, en 117 Negers en Negerinnen.

't Schip *de Hersteller*, aan Boord gehadt hebbende den Hoog-Ed. Heer *Gustaaf-Willem Baron van Imhof*, Gouverneur-Generaal van *Nederlandsch Indiën*, 't welk den 29. *October* 1742 uit *Texel* was vertrokken, den 21. *January* aan de *Kaap de Goede Hoop*, is den 17. *Mey* 1743 op *Batavia* gearriveert. Wanneer zyne Hoog-Edelheit by zyn arrivement met veel vreugde en distinctie ontfangen wierd, en aanstond voorgestelt zynde, de Hoge Regering aanvaard heeft; Voorts was alles op *Batavia* in een gewenschte Rust.

Het te *Villa-Franca* opgebragte Schip van *Hendrik Plaat*, van *Middelburg* na *Marseille* gaande, * is, na dat de Granen

* Zie hier voren, *pag.* 19.

door

door d'Engelschen daar uit gelost en betaalt waren weder vry gegeven. 1744. February.

DE Koninglyke Hongarische Veldmarschalk, Graaf *Lodewyk Andries van Kevenhuller*, Lid van den Geheime- en Staats-raad van de Koninginne, Veldmarschalk van Hare Arméen, Commandant van de Hoofdstadt *Wenen*, Gouverneur van *Slavonien* en *Sirmien*, Vice-President van den Krygsraad, Collonel van een Regiment Dragonders en Ridder van 't *Gulde Vlies*, is aldaar den 26. *January* jongstleden, na een *Pleuris* van weinige dagen overleden, tot grote droefheit van dat gantsche Hof, als 't welk aan 't Beleid en Dapperheit van dien Generaal de herwinning van *Opper-Oostenryk*; vervolgens 't Conquest van *Beyeren*; verder de herovering van *Moravien* en *Bohemen*, ende 't Reconquest van *Beyeren* en *d'Opper-Paltz*, met de totale ruineringe der *Keizerlyke* en *Fransche Armeen*, te danken heeft. BYZONDERHEDEN.

d'Omstandigheden wegens 't overlyden van dien Veldmarschalk, bestaan: „ Den 25. laatstleden bevond zich dezelve eenigzints beter in zo verre, dat men hope tot zyne herstelling kreeg; maar den 26. na den middag wierd hy zo zwak, dat de Medicyn-meesters alle moed nopens de behoudenis van zyn Leven opgaven: De Groot-Hertoch en de Prins *Karel* quamen hem omtrent ten drie uuren bezoeken en na zyn toestand vernemen, waar op deze Generaal, schoon op 't doodbed leggende, met veel tegenwoordigheit van geest onder anderen tot antwoord gaf: *Ik gevoel my in dien toestand, dat myn Ziele haast van 't Lichaam scheiden zal: myn iever ten dienste van de Koninginne zal ik in 't Graf mede dragen; En ik heb geen andere smert als alleen deze, dat ik de Wereld verlaten moet, zonder dat ik aan Hare Majesteit die diensten heb konnen bewyzen, welke Zy van myne getrouheit verwacht heeft*; over welk zeggen de gemelde Groot-Hertoch en de Prins *Karel* zeer aangedaan wierden, en hem met veel tederheit 't laatste *vaar wel* zeiden: Naderhand lag de Generaal aan 't zieltogen tot omtrent elf uuren des nachts, als wanneer hem de Dood in 't 58. Jaar van zyn ouderdom wechrukte: Hy bezat die Deugden in den hoogsten Trap, welke by een Generaal, die aan zyn Vaderland grote diensten tracht te bewyzen, vereischt worden; 't

1744. February. „ welk de Koningin, toen zy vernam dat hy op ſterven lag, genoegzaam met deze Woorden heeft te kennen gegeven: *Ik verlies in hem een getrou Generaal en een Beſchermer van 't Gemene-Beſt, aan welken Godt alleen vergelding geven kan.* Daar is niemant, die zyn verlies niet ten uiterſten betreurd, en de Soldaten, van dewelke hy voor een twede Prins *Eugenius* geacht wierd, waren gewoon te zeggen, *dat als zy* Kevenhuller *tot Aanvoerder hadden in een Battaille, geen gevaar of ramp groot genoeg konde zyn om hen te doen bezwyken*; En niet zonder rede was hy by de Troupen grotelyks bemind, want hy zorgde altoos voor hen als voor zyne Kinderen, dat zy nooit gebrek aan Levensmiddelen hadden, na welke kant dezelve ook genoodzaakt wierden, te moeten ageren." Vervolgens wierd deszelfs Lyk op een Praalbedde gelegt, en na twee dagen met de gewoonlyke Ceremonie in de Schotſche Parochie-kerk bygezet: De drie volgende dagen heeft men *d'Obſequien* voor de ruſt zyner Ziel in dezelve Kerk gecelebreert, waar by iedermaal de Ridders van *'t Gulde Vlies*, de Generaals, de Miniſters en de Leden van den Geheime-raad geaſſiſteert hebben: De toevloed van Menſchen was by die occaſie zo groot, dat men gedurende die 3 dagen een Wacht aan ieder Kerkpoort heeft moeten ſtellen, om alle wanordre voor te komen: Men kan 't ongeveinſte berou en leedwezen niet genoegzaam uitdrukken, waar mede zo wel 't Hof als de gehele Stadt zyne gedachtenis vereert hebben: Hy is als een *Verloſſer* dier Stadt en als een *Wreker* der *publicque Vryheit* beweend geworden.

Den 19. 's nachts is in *'s Gravenhage* overleden de Hoog-Ed. geborene Vrouwe *Johanna-Maria van Wyngaarden*, Douarriere van den Hoog-Ed. Here *Jacob vander Ryt*, Here van *Woeſtwezel* &c. Deze Damen was de laatſte Telg van 't beroemt Oud Adelyk Geſlacht der Heren van *Wyngaarden*: zynde derzelver Dochter Vrouwe *Catharina-Jacoba vander Ryt*, Gemalin van den Grave van *Gronsfeld Diepenbroek*, daags te voren mede overleden.

Ook is een *Heremit* overleden, die gedurende den tyd van ruim *twintig jaren*, zich op de duinen van *Katwyk*, *Noordwyk*, en langs die ſtreek heeft onthouden. Hy ſliep onder den bloten Hemel, zelfs in 't ruwſte van den Winter, en zworf by dag dan herwaarts dan derwaarts. Hy geneerde zich dikwyls met de Kruiden van 't

Veld,

Veld, en ook met dat gene, 't welk uit medogenheit hem zomtyds wierd toegebraght, zyn ſpraak was onverſtaanbaar, en men weet niet, by wat gelegenheit hy daar gekomen was. 1744. *February.*

Den 28. December laatſtleden, 's morgens ten vyf uuren, heeft men te *Carthagena* in *Spanjen*, aan de kant van den Berg *Roland*, gelegen eenige uuren beweſten die Stadt, een zeldzaam *Luchtverſchynzel* gezien; 't was een *Vuur* in de gedaante van een Rivier, die een Waterval heeft in de vorm van een Tafellaken. Dit *Luchtverſchynzel* doorliep eenige uuren 't Ooſten in die gedaante, gevende zo een helder Licht van zich, dat d'oogen byna daar van traanden. Vervolgens zach men 't veranderen in een *Gloeijende Bol*, doende verſcheide omwentelingen in de Lucht, waar na dezelve aan ſtukken berſte, en zich in vier verſcheide vuren verdeelde, die met onſtuimigheit vertrokken, een na *'t Noorden*, een na *'t Zuiden*, een na *'t Ooſten* en een na *'t Weſten*. Deze uitberſtinge geſchiedde met zo een verſchrikkelyken donderſlag, dat alle d'Inwoonders van verſcheide plaatzen eenige uuren in 't rond, daar door ontwaakten en als verdoofden, en deze ſlag wierd gevolgt van vier andere, maar zo ſterk niet als d'eerſte. Niet het allerkleinſte wolkje, zach men in dien tyd aan de Lucht, en daar was zulk een zuiver Hemelsblaau over 't geheel Halfrond, dat men de Sterren zach flikkeren.

Overgaande tot het vervolgen van *d'Obſervatien* der thans ſchynende *Comeet* of *Staartſterre*, zo als die van tyd tot tyd door de Liefhebbers dier kunſt waargenomen zyn; zo heeft de Heer *Celſius*, Profeſſor in de Matheſis en Sterrekunde op d'Univerſiteit van *Upſal* in *Zweden* waargenomen: Dat de gang van de *Comeet* in allen delen gelyk is met dien der Planeten, naamlyk van *'t Weſten* na *'t Ooſten*, offchoon dezelve ten aanzien van de ſituatie der Aarde een gantſch andere cours ſchynt te hebben; als mede dat dezelve zedert den 14. *December* tot den 31. paſſato ſteets de Zon en d'Aarde is genadert, zodanig dat dezelve den 12. dier maand ons reets 6000 Aarddiameter nader is geweeſt, dan toen hy allereerſt zichtbaar wierd; Voorts dat dezelve den 13. binnen den Aard- en Zonneweg heeft beginnen te lopen, en dat deszelfs Staart ruim twee graden groot was; en eindelyk dat deszelfs ſchynbare gang

1744. February. zodanig zal afnemen, dat dezelve in 24 uuren maar 20 minuten gezien zal konnen worden, doch dat vermits hy de Zon nader en nader komt, dezelve steets sterker worden zal.

Te *Meissen*, (een Markgraafschap in *Opper-Saxen*) hebben de Sterrekundigen, de volgende Observatien, dier *Comeet*, welke aldaar zedert den 6. *January* gezien is, den 31. dier maand gemaakt: In den beginne quam hy ons voor als een Ster van de twede grootte; jegenwoordig overtreft hy die merkelyk en zal zonder twyfel noch groter worden, om dat hy tot den 5. *Maart* d'Aarde bestendig nadert, wanneer hy zyn naaste punt bereiken, en d'Aarde noch een vyfde nader zyn zal als jegenswoordig. Na dien tyd zal hy weder van d'Aarde afwyken, en in de maand *Jury* eens zo ver van d'Aarde staan, als in *Maart*, toen hy zyne kleinste distantie gehad heeft, en dan weder als een Ster van de derde grootte wezen, zo als hy voor twee maanden allereerst in *Zweden* ontdekt is. Deszelfs schynbare weg gaat jegenswoordig door de *Pegasus*. Den 11. *February* zal hy heel dicht zyn by de heldere Ster, genaamd *Marcab*; den 19. daar aan zal hy voorby den Halsch van die heldere Ster gaan, vervolgens door 't hoofd van den *Waterman*, en eindelyk zal hy de middelste Ster in den *Hoorn* van den *Steenbok* bedekken. Hy gaat tegen de Zon in, en is een achterwaards lopende *Comeet*, welke zoort weinig pleeg gezien te worden. Den 25. *February* zal hy met de Zon in conjunctie staan en eenige dagen voor en na niet konnen worden gezien, maar kort daar op 's morgens even voor Zonnen opgang zich by *Venus* vertonen, die zich thans als een Morgenster laat zien. Zyn loop bedraagt daags niet meer als een halve graad, en zal ook voortaan niet veel gezwinder zyn.

Den 3. dezer, 's avonds heeft men den nu door geheel *Europa* bekend geworde *Comeet* by klaar en helder weer na Zon ondergang in zyn volle grootte en glans te *Hamburg* gezien: Hy was zo groot als een Sterre van d'eerste grootte, en zyn Staart wel 12 Graden lang, schietende na de linkerhand van 't Hoofd van *Andromeda* na derzelver *Gordel* om hoog: Deszelfs Stand was wat meer na 't Zuid-Westen tusschen de Vleugel van *Pegasus* en *Scheat* aan deszelfs *Been*, zulks dat hy noch in de 2. Graad van *Aries* staat en by de 8 Graden na beneden gegaan is: Deszelfs Breedte van d'*Ecliptica* is noch weinig veranderd en noch by de 20 Graden, zulks dat hy byna

pa-

parallel met de *Tropicus Cancri* gaat, en haast tusschen de 4 Sterren van *Pegasus* in 't midden zal te staan komen. 1744. *February.*

t'*Emden*, heeft den Stadts Mathematicus, *Symon Panser* waargenomen dat de Staart van die *Comeet*, den 3. Zuid-Oostelyk omtrent ter lengte van 23 Graden uitstrekte, en de grootte der Sterre *Jupiter* te boven ging. Op dien zelven avond bevond hy hem van den Gordel *Andromeda* 25 Graden 40 Minuten, en van de klaarste in 't Hoofd des *Rams* 35 Graden 10 Minuten. Op den 7. dito 's avonds ten 7 uuren 30 Minuten observeerde hy hem wederom, en bevond hem van de *Gordel Andromeda* 27 Graden 14 Minuten, en van de klaarste in *'t Hoofd des Rams* 37 Graden 8 Minuten; zyn Staart was als toen niet boven 20 Graden. Waar uit zyn plaats in den *Zodiak* volgens Rekening op d'eerste *Observatie* is 29 Graden 26 Minuten in de *Visschen*, met 20 Graden 43 Minuten Noorder-Taanronds Breette; en op de twede 27 Graden 25 Minuten in de *Visschen*, met 21 Graden 32 Minuten Noorder-Taanronds Breette. Waar uit te besluiten is, dat zyn gang noch tegens 't gevolg der Tekens met d'eerste Observatien over een komt.

Uit verscheidene Waarnemingen, met alle mogelyke naukeurigheit gedaan, heeft de Heer *M. Houttuyn*, Medicus en & Mathematicus Studicus te *Hoorn* den weg der tegenwoordige *Comeet* als een Parabole uitgerekend en gevonden, dat hy in al den tyd zyner Verschyning den Aardkloot zeer weinig, doch de Zon veel genaderd is; alzo hy den 16. *December* ruim anderhalfmaal d'afstand der Aarde van de Zon was, en den 18. *January* byna den Aardkloots-Draaikring bereikte; maar den 10. *February* de Zon al tot ruim de helft dezer afstand was genadert; zynde op den 21. dito 't naaste aan den Aardkloot, omtrent een vyfde nader als de Zon, zullende den 2. *Maart* 's morgens 't naaste aan de Zon, en ruim een vierde deel van 's Aardkloots afstand daar van zyn, en dan 's morgens voor de Zons opgang tot zyne verdwyning toe gezien worden.

Te *Haarlem*, heeft *Dirk Klinkenberg*, Landmeter en Lid van Genoodschap der Liefhebbers in de Natuur en Sterrekunde, welke de gemelde *Comeet* den 9. *December* laatstleden, al heeft ontdekt tusschen de grote *Driehoek* en 't *Hoofd* van den *Ram*, doch die zich

1744. February. zich den gantſche maand door zonder Staart vertoond heeft. Den 3. *January* zach men die met een Staart van ruim 2 Graden, den 14. en 15. was de Staart circa 8 Graden: den eerſten dezer ſtond de *Comeet* in de *Vleugel van 't Vliegende Paard*, en was zeer klaar; de Staart had de lengte van 14 Graden: zyn te rugwykende, en in Evenaar breette afnemende beweging, was in 't eerſt ⅘ Graads in 't Etmaal, en is tot circa ⅖ van een Graad vermindert, en behouwd na genoeg voor 't oog in een rechte Lyn te gaan, zynde in dezelve van die tyd, toen die eerſt gezien wierd af, omtrent 30 Graden te rug geweken, en verſcheide malen door de Liefhebbers van gemelde Genoodſchap waargenomen.

De voorzeide Sterre word veel groter geoordeelt als die van den *Comeet* van 1680., maar de Staart byna de helft zo groot by zyne laatſte vertoning op den 23. dezer, en dat aangemerkt, deszelfs Loop zeer zeldzaam is.

Is dat een *Teken* voor *Europa* in '*t Gemeen*, mogelyk zyn 'er ook wel eenige in '*t byzonder*, die, na de Tyds-Omſtandigheden, hunne opmerkinge verdienen. 't Was den 30. Paſſato, dat in '*t Koninglyk Scheeps-Magazyn* te *Breſt* (een Stadt en Zeehaven in 't *Franſch Brittaigne*) een zware Brand ontſtond, welke tot den 31. met zodanige verwoedheit heeft gecontinueert, dat ze 't zelve met al 't geen daar in is geweeſt tot de grond toe verteerd heeft gehadt.

't Eerſte Relaas, met ingevoegde Aanmerkingen, van *Parys* den 7. dezer gegeven, luid aldus:

De tyding over 3 dagen van *Breſt* hier gekomen, aangaande de zware Brand, die aldaar den 30. en 31. paſſato geweeſt is, en waar door alle de Koninglyke Magazynen met Gebouwen en Proviſien verteerd zyn, heeft hier alles met de grootſte Conſternatie vervult, en men ſpreekt tegenwoordig byna van niets anders, alhoewel de berichten daar van noch zeer variëeren, zo ten aanzien van d'oorzaak, waar door die Brand ontſtaan was, als ten aanzien van de ſchade, die dezelve veroorzaakt had: Aangaande 't eerſte twyfelt men niet, of dezelve is van Staats Verraders, of van Vyanden, die zich aldaar heimelyk en als Vreemdelingen ophouden, geſticht geweeſt, en dat ze zulks door middel van een *ſmeulend Vuur*, op verſcheide plaatzen aangelegt, verkregen hadden, om dat de Brand met eens zo hevig en algemeen geworden was, dat, niet tegenſtaande alle daar tegen gedane Devoiren, alle de Magazynen met Gebouwen en Proviſien tot de grond toe in d'aſſche gelegt waren: Aangaande het twede, of de ſchade, die daar door gedaan is, begroot men dezelve verſcheidentlyk, de minſte begroting is van 3 en de grootſte van 10 à 12 Millioenen Livres: Maar

de

de waarschynelykste is die van 1500000 Livres aan Gebouwen en van 6 Millioenen aan Scheeps-Materialen, Provisien, Munitien &c., zulks dat die Brand den onlangs voorgegane * wel ¼ part overtreft, het welk by de tegenwoordige omstandigheden van 't Koningryk een groot en gevoelig verlies, zo wel voor den Koning als voor 't Ryk is: Men verzekerd evenwel, dat door die Brand 't uitlopen van ons Esquader aldaar niet vertraagt, noch geheel belet was, zynde 't by geluk gebeurd, dat men alle de Schepen tot het gemelde Esquader behorende, en al te maal op de Rhede van *Brest* leggende, eenige dagen van te voren, met alle de nodige Provisien en Krygs-Munitien genoegzaam voorzien had. Men maakt by die gelegenheit vry wat speculatie, dat by onze tegenwoordige grote Krygs-toerustingen te Water en te Land, *'t Vuur* zo fataal aan Magazynen voor beide is, alzo in *d'Elsas* onze twee grootste Hooi-Magazynen ter waarde van veel 100000 Livres voorlede Zomer verbrand, en de Zee-Magazynen te *Brest* nu al voor de twede reis kort na malkander, en te *Duinkerken* insgelyks zeer beschadigt, en d'eersten nu geheel en al door 't Vuur verteerd zyn. 1744. *February.*

Het twede Relaas, is luidende:

Ons Hof heeft een Expressen ontfangen met de zeer onaangename droevige tyding, dat den 30. laatstleden te *Brest* Brand ontstaan was in de Magazynen in den Haven aldaar, die zodanig d'overhand had genomen, en zo hevig geworden was, niet tegenstaande alle mogelyke en bedenkelyke moeite was aangewend, om denzelven te blusschen, dat men de Vlam ruim 12 mylen ver had konnen zien. Die Brand is, te heviger geweest, om dat dezelve door Pik, Teer, Zwavel, Olie en Salpeter, gevoed geweest is, waar door dus de kelders zelf van de Magazynen geruïneert, en die prachtige kostbare Gevaartens als in een ommezien in puinhopen verandert zyn; alle d'Oorlochs-behoeftens in 't Magazyn-Generaal zyn door d'al vernielende Vlam verteerd. Gemelde behoeftens waren in zo een grote menigte, dat ze de lengte van ruim 200 *Vademen* besloegen. De Bewaarplaats, of liever 't Magazyn van alderhande Wapenen en ander Krygstuig is mede in d'assche gelegt, hebbende 't Vuur de Casernen der Soldaten zelf niet verschoont, maar tot den grond toe vernielt. Over de *zes-honderd-duizend* pond Kabels zyn verbrand, zo als ook een onnoemelyke quantiteit allerhande ander Touwerk, Zeilen, Blokken, Rondhout; daar en boven zyn over de *vier-honderd-duizend pond* Yzer, geel en rood Koper gesmolten en glad wech, en de schade dus aan Pik, Teer, Zwavel, Olie, Smout, Smeer, Salpeter, Oorlochs- en Scheeps-behoeftens, Yzer, Koper, Wandt en diergelyke werd op ruim 7 Millioenen begroot, zonder te rekenen de sommen, die 't weder ophalen der verbrande Magazynen, Casernen, enz. kosten zullen.

In 't midden dezer maand is te *Keulen* een Muur, behorende tot het *Witte-Vrouwen-Klooster*, onvoorziens ingestort, en heeft een Vrous-Persoon verplettert, en een ander zeer gequetst: Men heeft

* Zie 't eerste Deel, van 't voorgaande jaar, pag. 114.

1744. February. heeft niet konnen ontdekken, welke d'oorzaak van d'instorting van dien Muur, geweest is; maar nu verteld men 't volgende daar van: „ Dat in 't gemelde Klooster een *Non* opgesloten gehouden „ was, die over 13 Jaren door 't nemen van een *Snuifje* den *Dui-* „ *vel* in 't Lyf gekregen had: Dat men ze onlangs aan een zeer „ vroom Vicaris ter genezing had overgegeven, die den *Duivel* „ had genoodzaakt, na drie dagen, langs denzelven weg wederom „ uit de *Non*, een schrikkelyke stank nalatende, te varen, langs „ welken hy 'er ingekomen was, en dat die boze Geest uit wraak- „ zucht, dat hy zyne zo lang bezete Woning moest verlaten, „ vooreerst dien Vicaris 's nachts te voren schrikkelyk getormen- „ teert, en vervolgens de Muur omverre geworpen had " &c.: Die zaak word tegenwoordig daar door den Pausselyke Nuncius en Vicaris-Generaal onderzocht, en in alle Gezelschappen is dit koddig voorval 't onderwerp van discoursen.

In de gepasseerde Maand is 't volgende zeldzaam en gruwlyk geval in *Engeland* gebeurt: Daar quam een Persoon *Hornchurch* in *Essex* te *Rumford*, niet ver daar van daan, een Herbergier van zyne kennisse bezoeken, en de tyd verstreken zynde, eerder als hy dacht, moest hy daar blyven en met het bed van een Soldaat, daar in quartier leggende, te vreden zyn; omtrent twee uuren te bed geweest zynde, vloog de Persoon zeer schielyk op uit den slaap, maakte den Soldaat wakker, en zeide, *dat hy vreesde, dat zyn Huis in brand stont, en dat hy daar na toe wilde gaan*; de Soldaat antwoordde: *Dat het maar een droom was*, en bepraate hem, dat hy zich weder te rust begaf; doch zo dra zyne oogen beschoten waren, vloog hy andermaal op, kleedde zich, en begaf zich op weg. De Soldaat verzelde hem, en nam zyn Snaphaan geladen met zich. Wanneer ze aan 't huis quamen, zagen ze aan alle kanten licht. Zy klopten aan, maar kregen geen gehoor, waar op de Man de deur met geweld openbrak en den Soldaat verzocht, te schieten, als 'er tegenstand wierd geboden, om dat het zekerlyk Dieven wezen moesten, nademaal hy zyne Vrou, een Kind en een Dienstmaagd maar alleen t'Huis gelaten had. Op dat zelve oogenblik quam een Karel van boven na hen toelopen, en de Soldaat schoot hem dood, en een twede Karel sprong uit een venster, en ontsnapte; de Man en de Soldaat gingen de trap op, en

en de Man vond tot zyn uiterste droefheit zyne Vrou vermoord, en wanneer zy 't Lyk van den doodgeschoten Karel beschouden, zagen zy tot hun grootste verbaastheit, dat het die zelve Herbergier was, daar zy van daan gekomen waren; de gewaande goede Vriend van dien Man. 1744. February.

Te *Lymington* in *Häntshire*, heeft een Man, aan de Wortel van een Boom in 't nieuwe Bosch gravende, met zyn Byl een aarde Pot in stukken gebroken, dezelve was vol met allerhande zoort van *oud Romeinsch kopere Munt*, waar van eenige waren van den Keizer *Aurelianus Augustus*: Aan d'eene zyde ziet men *'t Hoofd met een Kroon*; en op d'andere zyde is een van de *Romeinsche Veldtekenen*, houdende een *staande Man in ieder hand, die uitgestrekt is*, een *Pool* met eenige Eer-Trophéen, op ieder van dezelve, daar waren maar weinig die volkomen onderscheiden konden werden, schoon de Pot 70 pond zwaar was.

M A A R T.

Wy zyn thans genoodzaakt, tegens onze ordinaire schikkinge, eenen anderen weg in te slaan; nadien de *Zeldzame Gebeurtenissen*, welke met het einde der gepasseerde maand een begin genomen hebben, en in deze voor 't grootste gedeelte geëindigt zynde, eene juiste schakel zullen uitleveren, waar door 't een, zonder verwarring, 't andere op 't spoor volgen zal. Derhalven zullen wy ons Anker allereerst uitwerpen in de *Golf van Lions*, 't daar geligt hebbende, 't Hof van *Vrankryk* beschouwen, en vervolgens oversteken na 't Ryk van *Groot-Brittannien.*

IN de gepasseerde Maanden hebbenwe gezien de grote Armature te *Toulon*, ter uitrustinge der Fransche en Spaansche Esquaders, om eene ruimte te maken voor de *Projecten* van den Spaanschen Infant *Don Philippus*, ten einde Hem tot Koning van *Lombardyen* te maken; zo is 't, dat alles Ryp geworden zynde, die twee Esquaders op den 22. passato uit die Haven liepen, kort daar MIDDELANDSCHE ZEE.

1744. Maart. aan met den Engelschen Admiraal *Matthews* in een Combat geraakte, waar van d'ingekome *Berichten* nochtans zeer verschillende zyn: Daarom zullen wy de *Relazen* tegen den anderen overstellen, om alle Partydigheit t'ontwyken, en den Lezer zelfs te laten oordelen.

'T Eerste *Bericht* van die Zee-Bataille heeft men te *Versailles* ontfangen den 27. dito, 's nachts, door een Courier des Intendants te *Toulon* op den gemelden 22. *February* 's avonds ten 6 uuren afgezonden, en aan den Graaf *de Maurepas* geaddresseert; luidende:

Dat het gecombineerde Esquader 34 Schepen sterk den 22. dezer van de Rhede van die Haven in Zee gestoken, en dien namiddag omtrent 2 uuren van den Admiraal *Matthews* en zyn Engelsche Vloot geattaqueert was: Dat hy voor eerst op de Spaansche Oorloch-Schepen had aangevallen: Dat het Gevecht haast algemeen en zeer hevig was geworden; dat men onder verloop van eenige uuren verscheide Schepen had zien zinken, andere in volle Vlam staan, zonder dat men had konnen onderscheiden van welke Party dezelve geweest waren: Dat het Gevecht 's avonds ten 6 uuren noch had gecontinueert; maar dat d'Intendant zonder den uitslag af te wachten, die hy niet dan laat in de nacht zou konnen vernemen, van zyn plicht geoordeeld had, 't Hof van die zeer gewichtige zaak per Expresse te moeten verwittigen:

Het twede, behelst een Extract uit eene Missive van *Marseille*, gedateert den 24. *February*; inhoudende:

't Is zeker, dat de Spaansche Vloot nevens d'onze den 20. dezer maand van *Toulon* in Zee gestoken is; doch alzo de Wind kort daar na zich omkeerde, moesten zy beide na dezen kant vaart maken, en die van d'Eilanden *Hieres* afwyken: Zy ankerden derhalven op de hoogte van *la Cioutat*, niet verre van deze Haven; Midlerwyl was 't Engelsch Esquader hier van verwittigd, en quam de bewegingen van d'onzen en de Spanjaarden bespieden tot op den 22., als wanneer de Heer *de Court* onder begunstiging van de Wind de ruime Zee zocht te winnen, en ten tien uuren des ochtends eenige Canonschoten liet doen tot een teken om de Schepen in order van Bataille te rangeren: d'Engelsche, die aan 't Geallieerde Esquader de loef afwonnen, begonnen de Bataille op den gemelden 22. des middags tegen de Spanjaarden, welke dan ook den meesten tyd en wel tot vyf uuren tegen den avond alleen met hunne Wederparty in Gevecht waren, en eindelyk 't voordeel behielden; d'onzen, die door de snelheit der Baren wat verder waren afgedreven, kregen eindelyk door eenige verandering van de Wind gelegenheit om zich by de Spaansche Schepen te voegen, 't geen oorzaak was, dat gister-ochtent ten 7 uuren 't Schutgevaarte van weerszyden hervat wierd. Voorleden nacht heeft men sterker horen schieten als te voren; zelfs

zelfs hoord men noch dezen avond ten 7 uuren 't gedruis van 't Canon, en men merkt aan dat het zelve telkens verder af is: Hier uit oordeeld d'eene, dat ons en 't Spaansche Esquader 't Engelsche vervolgen, en in tegendeel d'andere, dat d'Engelschen achterom de Geallieerde Vloot gezeild zyn, en dezelve najagen, om, wanneer die Vloot noch wat dieper zal in Zee zyn, haar op nieu aan te tasten. Ten opzichte van 't voordeel van de Wind is dit zeker, dat dezelve dan voor d'eene en dan voor d'andere en ook wel voor beide te gelyk gunstig geweest is. Kapitein *Clastrier*, heden van *Livorno* alhier gearriveert, meld dat hy de beide Vloten dezen ochtent hevig tegen malkander heeft zien ageren, zonder dat hy konde zeggen wie d'overhand had, hoewel hy meende de meeste vlam op 't Engelsch Esquader bespeurd te hebben; Een andere Kapitein van een Fransche Tartaan, gister hier aangekomen, verhaalt, dat hy d'Engelsche Schepen geheel verstrooid gezien heeft; doch de Paketboot uit *Engeland*, dewelke mede in deze Haven is gearriveert, meld niets tot voor of nadeel van de vechtende Partyen. Heden is hier een Expresse van den Heer *de Court* aangekomen met naricht, *dat drie Engelsche Schepen in de grond en twee masteloos geschoten zyn*; dat het gecombineerde Esquader ook zeer beschadigd is, en dat de Vloten by zyn vertrek noch handgemeen waren, 't welk, zelfs na gedachten van den Heer *de Court*, noch wel eenige dagen by tusschenpozingen zou konnen duren, eer de Slag ten eenemaal decisif zou wezen: Dit is buiten twyfel de rede, dat tot noch toe geen Schip in de Haven van *Toulon* is te rug gekomen, het welk de gedachten bevestigt van die gene, welke menen dat de pas voor de vereenigde Vloot na *Toulon* voornoemd door d'Engelschen is afgesneden; andere in tegendeel beweren, dat zulks wel een bewys van har Overwinning zyn kan, en dat dezelve langzamerhand na *Antibes* voortzeild: Voor 't overige hond de Marquis *de Mirepoix*, Commandant in dit Gouvernement, alles zeer geheim. 1744. *Maart.*

Dat Hof dede den 6. dezer in de *publicque Nouvelles* te *Parys* 't volgende daar van publiceren; bestaande

"'t Gecombineerde Fransche en Spaansche Esquader, sterk dertig Schepen of Fregatten, en gecommandeert door den Lieutenant-Generaal *de Court*, den 20. laatstleden uit de Haven van *Toulon* gezeild zynde, heeft den 22. vier mylen van de Kaap *Sicie* 't Engelsch Esquader, gecommandeert door den Admiraal *Matthews*, ontmoet: 't Gevecht is des middags omtrent een uur begonnen en niet dan met den nacht geëindigt. Vermits de Heer *de Court* geen de minste tyding daar van gezonden heeft, is 't onmoglyk dat men d'omstandigheden van die Actie weet: Alleenlyk heeft men van 't vaste Land gezien, dat het Vuur gedurende 't Schutgevaarte zeer hevig is geweest, als mede dat het Engelsche Esquader den volgenden dag de ruime Zee heeft gewonnen, en door 't gecombineerde vervolgt is.

Even op dien zelfden dag, dede d'Abt *de Ville*, Minister van dat Hof by Haar Hoog Mogende, Communicatie van die Zee-

1744. Maart. flag, behelzende 't volgende Relaas uit *Toulon* van den 24. *February*, 's namiddags ten een uur;

Twee Tartanen, die de Vloot van *Mr. de Court* gevolgt hadden, maar door d'Engelsche Vloot van dezelve afgescheiden waren, zyn aan de Hierische Eilanden te rug gekomen, en berichten, dat den 22. 's namiddags *Mr. de Court* met zyn gehele Vloot onder de Wind zynde, van den Admiraal *Matthews*, die den Wind tot zyn voordeel had, aangevallen was: Dat 3 van zyne grootste Schepen op 't Spaansche Oorlochschip *de Royaal Philippe*, Commandant van 't Spaansch Esquader, waren aangevallen, 't welk alleen van de *Constant*, een ander Spaansch, gesecondeert was: Dat die twee Oorlochschepen zich door hun Canon zo dapper verweert hadden, dat van die 3 Engelsche Schepen 2 Masteloos geschoten waren: Dat vervolgens een Brander *de Royaal Philippe* genadert had, maar op een Snaphaan-schoot verre van 't gemelde Schip reets in de Lucht gesprongen was, zonder eenige schade aan 't zelve toe te brengen: *Mr. de Court* wegens contrarie Wind verscheide wendingen gemaakt had, om 't gemelde Schip te seconderen, maar in zyn weg met 't Oorlochschip *de Ferme* van 2 Engelsche Oorlochschepen geattaqueert was geweest, hebbende 't Gevecht geduurt tot 's avonds ten 6 uuren: 't Overige van ons Esquader was niet tot de Slag gekomen, behalven noch eenige Spaansche Oorlochschepen, dewelke in dien zelven tyd van d'Engelsche gettaqueert geweest waren. 't Eene van de Masteloos geschote Engelsche Oorlochschepen was 24 uuren lang onder bewaring van 2 Engelsche Fregatten, 4 Mylen verre in Zee geweest, maar deze ziende, dat zy 't niet konden voortslepen, hebben 't gisteren verbrand. Heden is niets meer van de 3 Esquaders van hier te zien. 't Oorlochschip *Leopard* hersteld en geëquipeert zynde, gaat heden onder zeil, om ons Esquader te versterken. Een Officier van 't Regiment van *Stainville* arriveert zo aanstonds op de Hierische Eilanden en zend bericht, dat een Engels Masteloos Schip daar ten Anker gekomen was.

Die Berichten zyn opgevolgt met een *Spaansch Relaas*, uit *Madrid*, waar in gezegt word:

Dat die Bataille den 25. begonnen en de twee volgende dagen voortgezet is; dat de Vloot van den Admiraal *Matthews* drie-en-vyftig Schepen zo van d'eerste als mindere rang is sterk geweest; dat hy den 24. 's ochtents met zyn Esquader zich in slag-order had vertoond, dat de gecombineerde Vloten zulks mede hadden gedaan, hebbende onze twaalf Schepen 't midden, en de zeventien Franschen de twee Vleugels geformeert; dat de wederzydsche Esquaders dus elkander genaderd zynde, 't Engelsche eerst heeft begonnen te schieten, „ waar op de Fransche Vloot aanstonds was weg gezeild en d'onzen alleen had „ laten begaan, die, onaangezien d'ongelykheit van Macht, stand gehouden en „ met veel dapperheit gevochten hadden," dat het Admiraals-schip de *Royaal Philippe* zes uuren lang tegen vyf Engelsche Schepen, ieder van 90 stukken Canon, en een Brander geslagen heeft, terwyl elk van onze overige Schepen van

drie

drie of vier Engelsche was aangetast; dat d'Esquaders niet dan door de nacht van elkander waren gescheiden, als wanneer 't Engelsche na *Port-Mahon* en 't onze na de Havens van dit Ryk heeft cours gezet; dat een van onze Schepen met een Engelsch Kapitein en vyftien Man als Gevangenen te *Carthagena* is ingelopen, alwaar zich toen 't gehele Fransche Esquader reets bevond; dat vier Schepen t'*Alicanten* en een onder 't Canon van de Citadelle te *Barcelona* is aangekomen; dat de Vice-Admiraal *Navarro* een ligte quetzuur gekregen heeft, als mede dat vyf Kapiteins gedood, en een gelyk getal, waar onder drie gevaarlyk, gequetst, nevens noch twee-en-dertig Officieren zo gesneuveld als gewond zyn, &c. 1744. Maart.

Eindelyk heeft het Hof van *Vrankryk* goedgevonden 't volgende Journaal van *Mr. de Court*, den 9. dezer over *Madrid* gekomen, publicq te maken, zeggende daar in:

DE gecombineerde *Fransche* en *Spaansche* Esquaders zeilden den 19. *February* van de Rhede, 't eerste sterk 15 Schepen van Linie, 4 Fregatten en 3 Branders, en 't andere 12 Schepen van Linie en 4 Branders, blyvende 4 *Spaansche* Oorlochschepen binnen de Haven leggen, vermits gebrek aan Manschap. Den 20. de Wind gunstig zynde, om d'*Engelsche* op te zoeken, welkers Esquader bestond in 45 Schepen, namentlyk 30 van Linie en 15 Driedeks-schepen, zeilde men op dezelve aan, doch konden hen niet bykomen, alzo de Wind viel; en eer 't nacht wierd, staken zy in Zee. Den 21. was het den gehelen dag stilweer, dus men met de Zeilen op de Mast in malkanders gezicht bleef leggen. Den 22. kregen de *Engelschen* de Wind tot hun voordeel, waar op zy zich in Slag-order schaarden, om de gecombineerde Esquaders aan te tasten, plaatzende hunne zwaarste Schepen in 't midden en in de Voorhoede. 't *Spaansch* Esquader, dat de Voorhoede moeste uitmaken, wierd, door de verandering van de Wind, d'Achterhoede. d'*Engelsche* vielen niet aan op onze gehele Linie of Front, maar begonnen 's middags tusschen 12 en 1 uur 't *Spaansche* Esquader en 't Corps de Bataille van de *Franschen* aan te tasten, latende d'Achterhoede ongemoeid. *Matthews* attaqueerde met 6 van zyne zwaarste Driedeks-schepen de *Real* en deszelfs Seconden, en *Powles* de *Terrible* en deszelfs Seconden met 3 Schepen, insgelyks Driedekkers van zyn Divisie, doch 't Vuur van de *Franschen* noodzaakte hen af te deinzen. Gedurende 't Gevecht, dat omtrent 3 uuren duurde, gaf de Heer *de Court* aan zyne Voorhoede 't signaal om te wenden, ten einde de *Spanjaarden* te secoureren, maar alzo die te ver af was, en de rook hun belettede dat signaal te zien, quam de *Terrible* met hare Divisie aan, om de *Real* lucht te geven. Deze beweging deed 't Gevecht vertragen, en noodzaakte d'*Engelsche* 't Schip de *Poder* te verlaten, dat geheel Masteloos geschoten zynde, zich aan hen had moeten over geven. d'*Engelschen* hielden af zo ver als zy konden, zonder de *Real* en de verdere *Spaansche* Schepen te derven vervolgen, schoon vele van dezelve aan hunne Masten zeer mishavend waren, en wel inzonderheit de *Real* voornoemd, waar op de Commandant-Generaal 2 ligte Wonden bekomen had, en de Kapitein van de Vlag dodelyk gequetst was. d'Actie cesseerde

1744. *Maart.* steerde ten half 6 uuren, en gedurende 't overige van den dag en de volgende nacht dekte het *Fransch* Esquader de *Spanjaarden*, en zond eenige Timmerlieden aan boord van de *Real*, om dat Schip te repareeren. Den 23. met het aanbreken van den dag, quam de Heer *de Court*, op 't horen van 't Canon, en verloste 't *Spaansch* Schip de *Hercules* van 3 *Engelsche* Schepen, onder welke 't zelve by nacht gewikkeld was, denkende, dat die tot deszelfs Esquader behoorden. De *Franschen* waren 't overig gedeelte van de morgenstond bezig met 3 à 400 *Spanjaarden* uit het Schip de *Poder* te ligten: Ook bevonden zich op dat Schip 10 à 12 *Engelsche*, om 't Scheeps-werk te doen. Dit gedaan zynde, wierd het Schip in brand gestoken, en 's avonds sprong 't zelve in de lucht. Op het midden van den dag verschenen *d'Engelsche* wederom in Slag-ordre, doch van verre, waar op men hen afwachtede, konnende niets anders doen, vermits zy tegenwind hadden.

De *Spaansche* Officieren zullen een omstandiger verslag doen wegens de Schepen van hun Esquader, welke in Actie geweest zyn. De Heer *de Court* dekte steeds 't gemelde Esquader, niet alleen 's nachts tusschen de 23. en 24., maar ook den gehelen dag, gedurende welk een sterke koelte uit 't Noord-Oosten opstond, en de Gecombineerde Esquaders noodzaakte na de Kusten van *Catalognien* te *retireren*; dezelve zeilden steeds met malkanderen, en tegens den avond hield de Generaal halte, na daar toe signaal door Canonschooten en Vuren te hebben doen geven. De *Fransche* Schepen wierden zulks gewaar, maar de *Spanjaarden* vervolgden hunne route. De *St. Elisabeth de Real* sleepende, zach men die noch de volgende dag tusschen ons en *Barcelona*, en zedert heeft men daar van geen tyding, schoon verscheide Fregatten ter ontdekking zyn uitgezonden. Ondertusschen houd men zich verzekerd, dat *d'Engelschen* dezelve niet vervolgt, en gene van hunne Schepen genomen hebben, uitgezondert de *Poder*, dat zy wederom hebben verlaten, als boven gemeld.

Een Engelsman, heeft op de gemelde *Relazen*, de volgende Vaersen gemaakt:

MATHEWS, we wait for thy *correcter Story*,
'Ere pronounce on *Thine* or *Britain's Glory*:
For by *thy Letters*, of a later Date,
When we the *Paris Gazettes* shall *translate*,
Who knows but for PURSUIT may stand DEFEAT,
And VICTORY of *To-day* may be To-morrow *Beat*?

Dat is;

MATTHEWS, ik wacht van u *naauwkeuriger verhalen*,
Eer ik *Britannies* eer of *de uwe* melden kan:
Want zal ik de *Gazette van Paris vertalen*,

Naar

Naar d'inhoud van uw jongstgeschreve brieven, dan 1744. Maart.
Schynt NEDERLAAG verstaan te zyn voor NA TE JAGEN,
En de VICTORIE te verwis'len in GESLAGEN.

d'Engelsche Berichten daar en tegen ingekomen, zyn van een gehele andere inhoud, uitwyzens de volgende Verhalen:

d'Eerste is uit *Nice* of *Nizza*, in *Piemont*, zynde gedateert den 7. *Maart*, en luid:

Dezen avond heeft men van den Heer *Cornish*, Kapitein van 't Oorlochschip *de Guernsey*, die mede 't gevecht van den 22. laatstleden heeft bygewoont, verstaan, dat hy den 24. door den Admiraal *Matthews* was gezonden, om kundschap van de Vyanden in te halen; dat hy op de hoogte van *Barcelona* was geweest, doch niet een Spaansch of Fransch Oorlochschip daar ontdekt had; dat hy vervolgens van een Kapitein van een Venetiaansch Koopvaardyschip had verstaan, dat de Heer *de Court* met het Fransche Esquader t'*Alicanten* op de Rhede lag, maar dat men van de Spaansche Oorlochschepen noch niets had vernomen, en dat hy derhalven met volle zeilen na de Baai van *Roses* was gestevent, om den Admiraal kondschap daar van te brengen, maar dat hy gemelde Admiraal daar niet vindende, na de Hierische Eilanden was voortgezeilt en zelfs tot op de hoogte van onzen Haven, zonder echter gemelde Admiraal aan te treffen. Volgens deszelfs verhaal behoorde d'Admiraal *Matthews* volgens d'order van Bataille den 22. laatstleden den middeltocht te commanderen en d'Admiraal *Lestock* met zyne divisie, bestaande uit 17 Oorlochschepen, den slinker-vleugel; maar deze ruim 9 mylen van den Admiraal afleggende, en door tegenwind niet konnende opkomen, moest d'Admiraal *Matthews* zelf de Voorhoede nemen. Na een Gevecht van omtrent een half uur, attaqueerde d'Admiraal *Rowley* op een pistool-schoot *de Terrible*, op hebbende den Heer *de Court*, en omtrent anderhalf uur zonder ophouden op elkander gecanonneert hebbende, vond de Fransche Admiraal geraden, 't Gevecht te staken en met verscheide van zyne Schepen buiten de Linie te retireren, *latende de Spaanschen dus gantsch alleen in 't Gevecht*. Ten vyf uuren 's avonds moest een Schip van 66 stukken Canon en 900 man, 't welk den Admiraal *Navarro* secondeerde, zich overgeven, na dat 't zelve alle zyne Masten en de gantsche Equipage, uitgezondert de Kapitein en 200 Matrozen verloren had. d'Admiraal *Matthews* deed gemelde manschap aan zyn Boord overgaan, en 't Spaansche Schip verbranden. 's Nachts daar aan ging de Zee zeer hol, en met het krieken van den dag bevond men, dat de Vyanden ruim vier mylen afgedeinst waren; d'Admiraal *Matthews* zette alle zyne Zeilen by, om ze t'achterhalen, doch zulks was onmogelyk, midlerwyl vervolgde zyne voorhoede dezelven dicht genoeg, om van tyd tot tyd op hen te schieten. Tegen den avond stak de wind op en d'Engelschen verloren door d'onstuimigheit van de Zee de Vyanden gedurende den nacht t'eenemaal uit het gezicht, zulks d'Admiraal *Matthews*, den 24. verscheide Schepen, daar onder *de Guernsey*, detacheerde, om kondschap van dezelve in te halen. d'Admiraal

 Matthews

1744. Maart. *Matthews* en d'Admiraal *Rowley* zynde beide ligt gequetst; de Heer *Cornwall*, Kapitein van *de Marlboorough*, en zyn Neef, eerste Lieutenant van 't gemelde Schip, zyn beide gesneuvelt. De Heer *Russel*, Kapitein van de *Namen*, heeft zyn rechter-arm verloren, en de Lord *Forbes*, Major van d'infantery, heeft een quetzure aan den voet bekomen. Wat aanbelangt het getal der dode en gequetste van d'Equipage, daar van had men de Lyst noch niet, toen de Kapitein *Cornish* gedetacheert wierd. Volgens 't verhaal van gemelde Kapitein was *de Royal Philippe*, door den Brander, door den Admiraal *Matthews* op 't zelve afgezonden, niets ter werelt beschadigt, om dat de Brander te vroeg vuur gevat hebbende, gesprongen was, zonder zyne behoorlyk werking te doen.

De twede is van den 15. dezer, welke door een Expresse uit *Parys* aan 't Britsche Hof gekomen is, en vervat:

Dat zyne Majesteits Esquader onder 't gebied van den Admiraal *Matthews* met de gecombineerde Vloten van *Vrankryk* en *Spanjen* is slaags geweest, dat de Bataille den 22. laatstleede N. St. een begin genomen en dien gehelen dag als mede de twee volgende geduurd heeft; dat verscheide van de Spaansche Oorlochschepen grotelyks daar by hebben geleden, en dat zommige van dezelve den 24. dito in de Haven van *Barcelona* en andere in die van *Carthagena* gejaagt zyn, waar by in 't gemelde bericht gevoegd word, dat de Fransche Admiraal met een gedeelte van 't Esquader van die Kroon in de Haven van *Alicanten* geweken was.

De laatste is van den 24. welke door den Heer de *Villettes* Resident van dat Hof te *Turin*, den 10. is afgezonden, en bestaat in eene Copie van een Brief welke de Collonel *Paterson*, in dienst des Konings van *Sardinien* te *Nice* voornoemd, aan den gemelden Heer *Villettes* den 7. dito heeft geschreven; zynde als volgt:

Myn Heer,

DEzen avond omtrent vyf uuren wierd ik een groot Schip in *Zee* gewaar, zo dat ik my ten eersten aan Strand begaf, en bevond dat het *de Guernsey* was, 't welk de Bataille heeft bygewoond: De Kapitein van 't zelve, genaamd *Cornish*, heeft my 't volgende Verhaal gedaan: Den 22. laatstleden omtrent een uur na den middag heeft d'Admiraal *Matthews*, die gedestineert was, om 't *Centrum* van de Vloot te commanderen (maar om dat de Divisie van den Admiraal *Lestock* wegens tegenwind niet konde opkomen, de Voorhoede moest formeren) 't Esquader van den Admiraal *Navarro* aangetast, met het welke hy eenige uuren lang in een hevig en bloedig Gevecht is geweest, gedurende 't welk *de Royal Philippe* zyne Fokke- en Bezaan-masten heeft verloren; waar na d'Admiraal *Matthews* een Brander afzond, om 't zelve in de Lucht te doen springen, welke Brander echter zyne werking niet deed, om dat hy een weinig te vroeg barste. Omtrent een half uur daar na raakte d'Admiraal *Rowley* met het Esquader van den Heer *de Court* slaags, maar na dat zy een uur hevig op elkander geschoten had-

hadden, *vond de Franſche Admiraal geraden om zyne Linie met verſcheide Schepen en teffens de Spaanjaarden te verlaten.* Ten vyf uuren wierd het Secondant-ſchip van *Navarro* van 66 ſtukken Canon, na dat het zyne meeſte Maſten verloren had, genoodzaakt zich over te geven, zynde van deszelfs Equipage, die in 900 Man beſtond, niet dan de Kapitein nevens 200 Man geborgen, en aan boord van onzen Admiraal gebraght, die beval, dat men 't Schip zou verbranden. Den gehelen volgenden dag en nacht was de Zee hoog; des ochtents daar na was de Vyand meer dan vier mylen voor uit gezeild, zo dat onze Admiraal onmooglyk tegen hem konde opkomen; omtrent den avond begon een ſtyve Koelte op te ſteken, en de Vloed zo ſterk te worden, dat hy de Vyanden dien nacht geheel uit het gezicht verloor en den volgenden ochtent niet meer zach, waarom hy verſcheide Schepen uitzond, om van hun Cours kennis te krygen. Kapitein *Corniſh*, (*van wien ik dit Verhaal heb*) had bevel om na *Barcelona* te zeilen, daar hy echter geen een Vyandlyk Schip vernam, maar by zyn te rugkomſt ſprak hy met een Schipper, die na zyn gedachten een Venetiaan was, welke hem verzekerde, dat de Heer *de Court* met zyn geheel Eſquader op de Rhede van *Alicanten* was aangekomen, maar dat hy niets 't minſte van de Spaanſche Schepen wiſt: Kapitein *Corniſh* ſpoedde zyn weg, zo veel hy konde, om aan den Admiraal *Matthews* hier van berigt te geven, maar alzo hy denzelven volgens zyne verwachting by *Roſes* niet vond, ſtevende hy na de Hiëriſche Eilanden, doch wierd door een ſterke Storm uit het Weſten van daar herwaarts gedreven, en heeft my wyders bericht, dat de Kapitein *Cornwall*, commanderende 't Schip *de Marlborough*, nevens den eerſten Lieutenant zyn Neef gedood is; dat de Heer *Ruſſel*, Kapitein van 't Admiraals-ſchip, zyn Rechter arm heeft verloren; dat d'Admiraals *Matthews* en *Rowley* door Splinters en de Lord *Fourbes* in de voet ligt gequetſt zyn; zynde by zyn vertrek het getal van de dode en gequetſte ſubalterne Officieren en Gemenen noch niet bekend geweeſt: Dat voor 't overige alle onze Officieren bekennen, *dat de Spanjaarden zich wonderbaarlyk wel*, maar *de Franſchen zich zeer ſlecht van hun plicht gequeten hebben.* d'Admiraal *Leſtok* met zyn Diviſie, beſtaande uit 17 Schepen, heeft niet een Schoot konnen doen, want by aldien die Admiraal had konnen opkomen, zou 't geen een Schip van de Vyanden hebben konnen échapperen. Ik hope, dat ik UE in 't kort een volkomener Verhaal zal konnen mede delen, alzo my de meergemelde Kapitein *Corniſh* verzekerd heeft, dat d'Admiraal voornemens is ten eerſten eenige Schepen herwaarts te zenden. *James Paterſon.*

1744. Maart.

Wat de *Waarheit* van de wederzydſche voorgevende *Victorie* aangaat, zo heeft *Vrankryk* nochtans aan zyne zyde gene *publicque Vreugdevuren*, noch de gewoonlyke *Lofzang* van het *T. D. Laudamus* laten zingen, gelyk het evenwel dede over de Battaille by *Dettingen*; zie 't laaſtvoorgaande *Deel*, *pag.* 21.

Dit oordelende genoeg te zyn, ſtappen wy over na *Vrankryk.*

VRANKRYK.

DE ware geſchapenheit der gemelde Zee-Bataille, word al nader

1744. Maert. nader ontdekt, alzo de Prins *van Campo Florido*, Ambassadeur des Konings van *Spanjen* aan dat Hof, aan den *Koning*, als mede aan deszelfs *Staatsministers*, maar voornamentlyk aan den Graaf *de Maurepas*, uit naam en op ordre van zyne Catholyke Majesteit zeer nadruklyk geklaagt heeft, *over* (*'t gemelde*) *gedrag*, 't welk den Heer *de Court*, chef van des Konings Esquader, in de gemelde Zee-slag heeft gehouden, hebbende die Ambassadeur, onder anderen, te kennen gegeven: *dat de voornoemde Heer* de Court *de Spaansche Vloot niet na behoren ondersteunt, en zyn Esquader dus niet veel meer als voor een Escorte van 't Spaansche gedient hadde*, &c. ERGO!

Dat Hof met twee allerimportantste zaken bezwangert zynde, waar van 't eerste ons gebleken is, zo bestond het twede in eene uitrusting van een Esquader Oorlochschepen te *Brest*. De Buitenlandsche Ministers hebben wel zedert eenigen tyd herwaarts vele moeiten aangewend om 't ware Dessein van dat Esquader te weten, nadien *Vrankryk* gene Vyanden hadde, waar toe 't zelve konde geëmplojeert werden, maar hebben desaangaande geen ander antwoord gekregen: *Als dat men deszelfs toerusting bad noodzakelyk geoordeelt; maar dat zy zich verzekerd konden houden, dat de Zoon van den* Pretendent *zich niet op 't zelve bevond*, * *en dat hy in 't Ryk was gekomen voor dat de Koning kennis daar van gehad hadde*.

Evenwel heeft zich die zaak hoe langer hoe meer ontzwachtelt, alzo men zedert den 6. dezer, opendlyk te *Parys* zeide, „ dat de Koning met zyne Geallieerden een Besluit genomen had-„ de, om des Pretendents oudste Zoon op den Throon van *Groot-„ Brittannien* te plaatzen. " In dat opzicht is aldaar een Ontwerp van zeker Manifest onder 't Gemeen verspreid geworden, 't welk men voorgeeft dat in *Groot-Brittannien* door zulke Lieden, die over de tegenwoordige Regering in dat Ryk misnoegt zyn, opgestelt is: Men vind daar in verscheide Bezwaarnissen en Klachten, zo ten opzichte van de Burgerlyke als Kerkelyke Zaken, en men heeft daar in niets vergeten, 't welk maar eenigzints 't Huis van *Hanover* aan d'Engelsche Natie hatelyk maken kan: Van dit Manifest zou-

* 't Is waar, hy is op de Vloot *niet geweest*, maar heeft *wel gereed gestaan om'er op te gaan* (als onder de volgende Titel van *Groot-Brittannien* blyken zal) zo dat men tegen zyn eigen besloten Dessein, onwetend, nochtans de *waarheit voorzegt heeft*.

zouden veertig-duizend Exemplaren, *indien de voorgegevene Expeditie tegen 't Groot-Brittannische Ryk gelukte*, alom worden uitgedeelt. De Koning heeft des aangaande, aan de Buitenlandsche Ministers doen verklaren: „ Dat de toebereidzelen zo te *Duinkerken* „ als langs de Kusten alleenlyk moeten aangemerkt worden als of „ zy door den Koning van *Spanjen* worden gemaakt, nadien de „ Koning niet anders als by wyze van eene *Auxiliaire Mogendheit* „ te werk gaat. 1744. *Maart.*

Hoedanig het met die *Toebereidzels* en met dien *Tocht*, en deszelfs *Verydeling* is toegegaan, blykt kortelyk uit de navolgende Missive uit *Duinkerken* van dato den 13. dezer, bevattende:

Den eersten dezer is d'Inscheping begonnen; de Troupen wierden in Visschers-Boten en Platboomde Schuite op de Rhede gezonden, na dat zy reets vier dagen met die Vaartuigen in de Haven gelegen hadden; toen zy op de Rhede waren aangekomen begon 't zo sterk te wajen, dat zy hunne Schepen niet konde aan boord klampen en dus genoodzaakt waren eenigen tyd op d'Ankers te ryden, waar door zy grotelyks moesten lyden, om dat zy zich met de geringe Provisie, die zy in hunne Knap-Zakken hadden, moesten vergenoegen: Toen deze Manschap aan boord was, keerden de kleine Vaartuigen na de Haven om meer Troupen af te halen, die 't zelfde noodlot kregen; zynde verscheide Platboomde Schuiten in stukken geslagen, maar 't getal van de verongelukte tot noch toe onbekend; Ter zelver tyd wierden in de Haven drie Schepen met *Friesche Ruiters* (die volgens een nieuwe uitvinding en zeer klein gemaakt zyn, om teffens voor Tent-stokken te dienen) Houwelen, Schoppen &c. gelàden, aan boord hebbende eenig klein Canon en sommige Battery-stukken. Zaturdag zyn gedurende den Storm uit het Noord-Oosten zeven Transportschepen aan Strand gedreven, en Zondag verscheide Collonels en andere Officieren derwaarts gezonden, als wanneer de Wind N. W. draaide en zich zodanig verhefte, dat eergister noch een groot Transportschip en gister-ochtent noch twee, zynde al te maal, uitgenomen twee, boven de twee-honderd Ton, gestrand zyn: Gedurende den Storm hebben d'Oorlochschepen verscheide Noodschoten gedaan, maar men konde hen niet te hulp komen, zo dat, indien de Storm langer had aangehouden, zy na waarschynlykheit alle tegen 't Strand zouden geworpen zyn. De Troupen hebben geen Provisie aan boord gehad, en zullen derhalven honger en dorst hebben moet lyden. Gisteren en heden hebben d'overige Transportschepen, ten getale van 23. bevel gekregen, om van de Rhede na de Haven te keren; maar alzo zommige te groot zyn, om in dezelve te komen, zullen vele Soldaten ter plaatze daar zy ingescheept zyn, moeten ontscheept worden 't Guarnizoen alhier bestaat uit *twintig-duizend* Man. Zedert het begin van deze Expeditie zyn ons gene Brieven overgeleverd, en niemant heeft uit de Stadt mogen gaan. Omtrent 50 Engelsche Schepen zyn in deze Haven opgehouden: een van dezelve is met Fransche Equipage uitgezonden, om

1744. *Maart.* 't Esquader van den Admiraal *Norris* te bespieden. Twaalf Transport- en vier Oorlogschepen als mede twee Fregatten leggen noch op de Rhede; 't Schip van den Admiraal voerd 70 en de drie ovrige Schepen ieder 60 stukken Canon. Voorts bevinden zich hier de Lord *Mareshall*, nevens verscheide andere Engelsche, Schotsche en Iersche Edellieden. De Iersche Brigades leggen in de Beneden-stadt, Zy zouden na *Vinoxbergen* getrokken zyn, maar naulyks waren zy op weg, of wierden te rug ontboden, om de nieuwe Haven te herstellen, alwaar een nieuwe Battery opgerecht en met 36 stukken Canon voorzien zal worden: *Maar deze laatste* Periode *heb ik alleenlyk van* horen zeggen.

Al 't zelve aan 't Fransche Hof bekend wordende, zo heeft den Koning den 8. bevel na *Duinkerken* afgevaardigt, om de Troupen t'ontschepen, zo dat uit het voorverhaalde blykt, dat die Expeditie, tegen de *goede Trou* en Tractaten, * aangelegt, al mede *in rook verdwenen is*.

De Graaf *Maurits van Saxen*, welke in een groot gevaar met andere Officieren van Rang is geweest, is te *Calais* aangekomen, en vervolgens den 19. te *Parys* gereverteert.

By 't verlies van die twee grote Expeditien, komt een *derde slag*, ik meen in de *Beurs*; alzo 'er in dat Ryk, en voornamentlyk in de grootste Koopsteden, vele zware en Millioenen bedragende *Bankrouten* voorvallen, hebbende, onder anderen, te *Parys* in *February* jongstleden, de Notaris *Baptiste* een van *drie Millioenen* gemaakt, en zich uit wanhoop in de *Seine* geworpen hebbende, is hy, nochtans, tegens zyne wille, daar wederom uitgered. Op dit eerste spoor is hem in 't begin van deze maand gevolgt de Notaris *Laidiguiere*, die 'er maar slechts, een van *negen Millioenen* gemaakt heeft, al 't welk veel geruchts en noch groter Ellende onder de Kooplieden en vele voorname particulieren veroorzaakt heeft.

Daar is een Arrest van den Raad van Staat des Konings uitgekomen, „ waar by aan die, welke in d'aanstaande maand *April* 't „ vierde gedeelte van de zommen, voor dewelke zy op de Rol- „ len van dien Raad in gevolge de Koninglyke Edicten en Decla- „ ratien van de maand *December* laatstleden staan aangetekend, ** „ als

* Zie hier voren, *pag.* 125.

** Zie hier voren *pag.* 19, en of den Engelschman niet te recht geoordeelt heeft, in 't laatst voorgaande *Deel*, *pag.* 258. *in notis*.

„ als mede het twede vierde gedeelte in *July*, het derde in *Octo-* 1744.
„ *ber*, en 't vierde in de maand *January* 1745 willen betalen, *Maart.*
„ *twee Sols korting op ieder Livre* toegeſtaan wierd."

Voorts heeft zyne Majeſteit aan 't Stadthuis van *Parys* permiſſie verleend, om 5 *Millioenen* en 500000 *Livres* ter Leen op te nemen, en eene *Lyfrenten-Lotery* op te rechten.

Ingevolge 't Subſidie-Tractaat, 't welk tuſſchen dat Hof en dat van *Deenmarken* in wezen is, heeft de Koning door deszelfs Miniſter den *Abt la Maire* te *Koppenhagen* een Corps Troupen ten zynen dienſte geëiſcht, maar de Deenſche Miniſters hebben uit naam van den Koning, hunnen Meeſter, geantwoord: „ Dat de netelige omſtandigheden, waar in zich zyne Deenſche Majeſteit „ bevond, niet konden toelaten 't verzoek voor het tegenwoordige „ in te willigen; dat echter Hooggemelde zyne Deenſche Majeſteit „ de Verbinteniſſen, die Hy met die Kroon hadde aangegaan, „ Heiliglyk onderhouden, en gene Troupen, aan wie 't ook zyn „ mocht, overlaten zal, en dat gevolgelyk zyne Majeſteit zich kon „ verzekerd houden, dat alle de daar tegenſtrydende en alom verſpreide geruchten ten eenemaal ongegrond waren."

Wederkerende tot den *Pretendent* (die, zo men voorgeeft, *Actionem Ceſſam* van zyn Vader, den Ridder *St. Joris* * verkregen heeft) zo

* Nadien deze twee *Perſonagien*, thans eenen *nieuwen Rol* in de Werelt ſpelen, waar van de Vader reets zyn byzonder aandeel heeft gehadt, en mede in den Zoon, al vooraf, een beginzel heeft genomen, zo moeten wy eenige voorname *Byzonderheden* aantekenen, die den Lezer, na 't jaar getal, ter zyde geſtelt, in *d'Europiſche Mercuriuſſen* zal konnen vinden.

1701. Word hy van *Louis XIV.* tot Koning van *Groot-Brittannien* verklaart. II. *Deel pag.* 274, & van 't jaar 1702, I. *Deel pag.* 68, 't geen door *Portugal* geweigert word. *ibid. pag.* 90.
1708. Zyn ondernome Tocht na dat Ryk met *valſche Guinies*, I. *Deel pag.* 293.
1712. Wat Beloften door gemelde *Louis* aan hem gedaan zyn, II. *Deel pag.* 288.
1713. Zyn Proteſt tegen de Vrede *t'Utrecht*, I. *Deel pag.* 263.
1714. Hoe hoog zyn Lyf in *Engeland* gewardeert wordt, II. *Deel pag.* 211, en zyne Declaratie tegen de Kroning van *George I. ibid.* 310.
1715. De Rebellie in 't Noorden van *Engeland* door Lord *Mar* &c. ten zynen behoeven aangevangen, II. *Deel pag.* 231, 289 & 306.
1716. *Zyne bittere Tranen*, die hy op zyn Vertrek van daar geſtort heeft, I. *Deel*

1744. Maart. zo is van zyne Vojage uit *Romen* na *Vrankryk*, 't volgende authenticque Verhaal daar van publicq gemaakt; luidende:

Den 9. *January*, zynde de dag, die tot deszelfs reize na *Cisterna* was vastgestelt, vertrok hy 's morgens ten 10 uuren, na d'Italiaansche tydrekening, met zyne gewone knechts in zyn Post-cales, van *Cisterna*, achterlatende zynen jongsten Broeder, onder voorwendzel, dat hy wegens zyne zwakke lichaamsgesteldheit volgen zoude. De sleutels van de Poort van *Romen*, genaamd *St. Jan*, waren by een uitdrukkelyke order 's nachts te voren daar gelaten. Op zyne aankomst aan de Poort, wierd ze voor hem geopend en weder gesloten. Op een kleinen afstand van de Poort, deed hy de Post-cales stilhouden, zeggende jegens zynen Gouverneur, die naast hem zat, *dat hy te paard stygen, en na* Albano *ryden wilde, ten einde te spoediger te Cisterna te komen*, zynde ten dien einde 3 rypaarden en een Fransche Stalbediende gereed, die hy zelf daags te voren geordonneert had hoewel met d'uiterste secretesse, om dat zyn Vader niet zou gedogen, dat hy te post reed. De Gouverneur van alles verwittigt was 'er zo 't scheen veel tegen, en smeekte hem in 't Engelsch en in 't Italiaansch op de beweeglykste wyze, om zich niet bloot te stellen aan 't gevaar van kouwde te vatten en andere toevallen, van zo ver op zulke slechte wegen en in zo een quaad' Weer en Saisoen te post te ryden, waar over zyn Vader zeer misnoegt zou zyn, als hy dat hoorde. 't Geschil duurde eenigen tyd, en met een schyn van obstinatie aan beide zyden. De rede, die de Zoon van den *Pretendent* bybraght, was, om eenige uuren vroeger te *Cisterna* te zyn. De Gouverneur liet zich eindelyk overhalen, en de jonge Heer te paard zynde, verzelt van maar een Persoon en een Stalbediende, rende in een volle galop na *Albano*. De Gouverneur uiterlyk bedroeft en zeer misnoegt, viel, eer hy weder op de Post-cales was geklommen, met voordacht in een sloot, om aan den Postillon en zyn ander volk met hem daar uit te helpen, zo veel werk te geven, dat zy niet

I. *Deel pag.* 166, 171 & 173. Zynen Brief aan Haar Hoog Mogende, wanneer hy Stond te gaan, om *Engeland* te Conquesteren, *ibid.* 211.

1717. *Koddige Vaerssen* op zyne Geboorte gemaakt. II. *Deel pag.* 307.

1718. Hoe zyne Bruid de Prinsesse *Sobietsky* gearresteert word, II. *Deel pag.* 274.

1719. ——— ——— Ontvlucht, I. *Deel pag.* 247, en trouwt, *ibid.* 289.

1722. Hy word als Erfgenaam van zynen gepretendeerden Vader Koning *Jacobus II.* over schuld te *Parys* gedagvaart, I. *Deel pag.* 242.

1723. Hoe zyn gemelde Zoon van Pasquin te *Romen* genaamd word, I. *Deel pag.* 265.

1724. *Byzonderheden* van de Geboorte des Pretendents in 't jaar 1688 voorgevallen. I. *Deel pag.* 20 & *seq.*

1725. Krygt een *Huis-verschil* met zyne Gemalin, II. *Deel pag.* 303.

1729. Zyn gemelde Zoon krygt eenen nieuwen Naam te *Romen*, II. *Deel pag.* 81.

1735. Zyne Gemalin sterft, I. *Deel pag.* 186.

1736. ——— doet *Miraculen*, II. *Deel pag.* 182 & 282.

1737. ——— ——— ——— vervolgt die, I. *Deel pag.* 110.

1739. Een Roomsch Miracul tot zyne Verheffing, II. *Deel*, *pag.* 42.

niet zouden zien, welken weg de Zoon van den *Pretendent* insloeg. Omtrent een half uur van de Poort, verliet de Zoon van den *Pretendent* den groten weg, rydende langs een kruisweg na *Frascati*; daar zich uit het gezichte bevindende van zyn eigen volk, en het te vroeg zynde voor Passagiers, veranderde hy van Pruik en Hoed, en voorts van alles waar door hy bekent zou konnen worden, zette een andere Pruik en Karpoes-muts op, die zyn gantsche tronie bedekte, uitgezondert d'oogen. De Fransche Stalbediende veranderde insgelyks van Klederen. d'Andere Persoon, die by hen was, reed over *Frascati* na *Albano* met de Klederen, die de jonge Heer en de knecht uitgetrokken hadden, en begaf zich volgens zyne instructien noch dien zelven avond van daar na *Cisterna*, om den jongsten Broeder de rede te zeggen, waarom d'oudste niet gekomen was, voorgevende, dat hy van zyn paard was gevallen, en zich een weinig bezeert had, waar door hy een dag of twee t'*Albano* zou moeten blyven, verzoekende hem zeer instandig in zyns Broeders naam, niets van dien val te reppen, om hunnen Vader niet ongerust te make, die zeer misnoegt zoude zyn, en dat toch niemant na hem toe mocht gaan. Hy vraagde twee of drie hembden van den Jongen Heer, waarmede hy onmiddelyk na *Albano* keerde. Des *Pretendents* oudste Zoon, zo als gemeld is, van Klederen verandert zynde, keerde over *Frascati* na *Romen*, en de muren passerende reed hy met zyne eige Paarden na *Capraola*, zynde 't huis van den Cardinaal *Aquaviva*, pleisterende maar een uur te *Monte Rosso*. Hy arriveerde daar ten 10 uuren, zyn knecht als een Spaansch Krygs-officier en hy als een Spaansche Expresse van *Civita Castellana*. De Cardinaal *Aquaviva* had twee Postpaarden voor hem bezorgt, waarmede hy met den grootsten spoed te post vertrok, niet tegenstaande dien dag een bystere menigte Sneeu viel, en hy 's nachts met het uiterste gevaar den Berg van *Radicofani* moest passeren. Hy droeg 't Merk of Teken van een Spaanschen Courier, en de Cardinaal *Aquaviva* had op een flinksche wyze Paspoorten van d'Uitheemsche Ministers te *Romen* voor hem verkregen, op den naam van den *Marquis Spinelli*, deszelfs nabestaande, om zich in *Toscanen* daar van te bedienen, en te spoediger van paarden voorzien te worden. Op die wyze nacht en dag reizende, arriveerde hy den 11. 's namiddags te *Massa*, van waar hy den eersten Brief aan zynen Vader schreef. Te *Massa* een weinig gepleistert hebbende, vervolgde hy zynen weg na *Genua*, daar hy den 13. 's morgens arriveerde by den Spaanschen Postmeester, aan wien zy door den Cardinaal *Aquaviva* gerecommandeert waren, als een Officier en Courier, die depeches van d'uiterste aangelegenheit by zich hadden. Daar ging hy voor d'eerstemaal te bed en rustte een halven dag. Van *Genua* zou hy te post na *Final* vertrekken, daar Schepen gereed lagen, om hem na *Antibes* te convoijeren. De Cardinaal *Aquaviva* en de Bailly *Tencin* zyn de voornaamste beleggers van deze mysterieuse reize. d'Eerste heeft de *bestiering* en de laatste d'*uitvoering* daar van gehad. De Cardinaal heeft de middelen aan de hand gelevert en de nodige paspoorten bezorgt, als Minister van *Spanjen*, en d'ander heeft de hand gehad in den gantschen aanslag en deszelfs Hofmeester *Goutine* geleent, die men nu zegt, dat hem niet verzelt heeft, maar twee dagen vooruit is vertrokken, om alles tot deszelfs passagie gereed te maken, en te *Massa* een gezondheits-brief te bezorgen, zonder denwelken hy in den Staat van *Genua* niet zou hebben mogen komen. De Postmeester *Bandini* is

1744. Maart.

1744. Maart. Kersnacht laatstleden van *Romen* vertrokken met een Engelschman van 't gevolg van des Pretendents Zoon.

d'Omstandigheden, die zyn vertrek zelf voor de doordringenste oogen geheim hebben gehouden, zyn de Brieven, die de Hertoch van *Gaëtani* van tyd tot tyd van *Cisterna* aan de Hertogin en zyne vrienden te *Romen* heeft geschreven, om hen te verwittigen, dat de beide Zonen van den *Pretendent* in goede gezondheit waren, en zich ongemeen wel diverteerden, hebbende overvloedig Wild, waar van verscheidemalen grote quantiteiten na *Romen* gezonden wierden. Men acht, dat de Hertoch van *Gaëtani* niet van 't geheim geweest zy, maar waarlyk gemeent hebbe, dat d'oudste Zoon *t'Albano* onpasselyk was, en hy zulks ten verzoeke van den jongsten verborgen hield, om den Vader over den gewaanden val niet ongerust te maken. De laatste brieven melden, dat te *Genua* een Engelschman by hem gekomen is, en dat hy van daar na *Savona* is vertrokken, daar hy wegens 't slechte Weer drie dagen heeft moeten vertoeven, en dat hy van daar na *Antibes* is scheep gegaan.

Van zyn Retour na *Parys* en mogelyk verder, staat ons in de volgende maand te melden.

GROOT-BRITTANNIEN. ALVORENS wy toe treden tot d'opgevolgde *Verrichtingen des Parlements*, staat ons te melden, dat het Fransch Esquader te *Brest*, ('t geen daar byna vergeten was) sterk 21 Schepen van Linie en 5 Fregatten, den 23. Passato te *Duinkerken* ingelopen was; alwaar men alles tot een Transport en Landing van Troupen gereed maakte. Dit veroorzaakte dat alle goede voorzorge genomen wierden, en aan den Admiraal *Norris* gelast, om met zyn Esquader, van 20 Schepen van Linie, 3 van 44 stukken Canon, als mede 2 Branders, 2 Bombardeer-galjoten en 3 sloepen in Zee te steken, als denzelven by vervolg gedaan heeft.

Den 26. Passato braght de Hertoch van *Newcastle* de volgende Boodschap van den Koning aan 't Huis der Lords:

GEORGE KONING.

ZYne Majesteit ontwyfelyke Narichten ontfangen hebbende, dat d'oudste Zoon van den *Pretendent* van zyn Kroon in *Vrankryk* gearriveert is, en dat men daar alle toestel maakt, om een Inval in dit Koningryk met Verstandhouding van qualyk Gezinden daar in te doen, en dat die Inval zoude ondersteund worden door een *Fransch Esquader*, 't welk zedert eenige dagen in 't Canaal van *Engeland* kruist; zo heeft zyne Majesteit nodig geoordeelt, aan 't Huis der Lords kennis te geven van die voor zyn Kroon, voor de Vreden en Veiligheit dezer Koningryken zo gewichtige Narichten, en zyne Majesteit twyfeld geenzints, wegens de genoegzaam ondervonde iever, plicht en toegenegenheit van 't Huis

der

der Lords, of 't zelve zal Hem byſtaan, en in alle de Maatregelen mede intreden, dewelke nodig zullen zyn, om eene voor de Veiligheit van zyn Perſoon en Regering, en voor de Religie, Wetten en Vryheden dezer Koningryken zo gevaarlyke Onderneming te verydelen en te leur te ſtellen. 1744. *Maart.*

Deze Boodſchap door den Lord Cancelier en vervolgens door den Clercq gelezen zynde, ſtelde de Hertoch van *Marlborough* voor, een Addres aan zyne Majeſteit te preſenteren, „ om Dezelve dank te zeggen voor de Communicatie voor de gewichtige Narichten aan 't Huis, en zyne Majeſteit te verzekeren, dat het zelve eene zodanige ſtoute en wanhopige Onderneming met de grootſte Verontwaardiging aanmerkt, en dat het Huis met de vurigſte iever en eenparigheit de krachtdadigſte Maatregelen nemen zal, om zyne Majeſteit in ſtaat te ſtellen van de Voornemens van deszelfs Vyanden te verydelen en te leur te ſtellen, zo wel binnen als buiten 't Koningryk, en dat het zelve Leven en Goederen zoude opofferen voor zyne Majeſteits Koninglyke Perſoon, Familie en Regering, waar van, naaſt Godt, de Relige, Wetten en Vryheden dezer Koningryke afhingen."

Dit Addres wierd met eenparigheit geordonneert, en een Committé geformeert, om 't zelve op te ſtellen, en de gemelde Hertoch Rapport daar van aan 't Huis gedaan hebbende, keurde 't zelve dit Addres goed, en zond het door twee van de Richters na 't Huis der Gemeenten, om deszelfs Concurrentie te verzoeken, 't welk ook die zelve Boodſchap had ontfangen.

Den 27. onfingen de Lords eene Boodſchap van 't Huis der Gemeenten door den Marquis van *Harrington* en anderen, die 't gemelde Addres te rug braghten, en 't Huis verwittigden, dat de Gemeenten 't zelve goed gekeurd hadden, en d'open gelate plaats vervuld met de woorden: *En de Gemeenten.* Dit Addres is luidende:

ALLERGENADIGSTE SOUVEREIN!

WY uwe Majeſteits plichtſchuldigſte en zeer getrouwe Onderdanen, de Geeſtelyke en Wereltlyke Lords, en de Gemeenten in 't Parlement vergadert, zeggen uwe Majeſteit ootmoedig dank, dat het Dezelve zeer genadiglyk heeft behaagt, Ons te verwittigen, dat uwe Majeſteit ontwyfelyke berichten heeft van d'aankomſt des oudſte Zoon van den *Pretendent* in *Vrankryk*, en van de toebereidzelen, die aldaar gemaakt worden, om deze Koningryken met toedoen van qualyk gezinde Perſonen alhier t'overrompelen.

Alzo

1744. Maart. Alzo deze Blyk van uwe Majesteits rechtmatig Vertrouwen in Ons onze dankbaarste erkentenis vereischt, konnen wy deze Onderneming niet dan met d'uitterste verontwaardiging en versoeying aanzien.

Getrouwheit, Plicht en Genegenheit tot uwe Majesteit, 't Belang van Ons zelfs en onze Nakomelingen, ieder Belang en Beweeg-Oorzaak, die de Herten van de Britten en Protestanten kan aanmoedigen, verplichten en verbinden Ons, by deze gewichtige gelegenheit onze uiterste pogingen te tonen, ten einde, onder de Zegen van Godt, onze Vyanden in verwarring mogen gebraght worden: Gelyk wy dan uwe Majesteit met de grootste oprechtheit en standvastigheit de nadrukkelykste verzekeringen geven, dat wy met d'uitterste iever en eensgezindheit de krachtdadigste Maatregelen zullen beramen, ten einde uwe Majesteit in staat te stellen, om een zo vermetelen en desperaten Toeleg te verydelen en omver te stoten en uw Koninglyke Persoon en Regering, als mede de Religie, Wetten en Vryheden van deze Koningryken te verzekeren en te handhaven.

Ook smeeken wy Verlof, om aan uwe Majesteit en de gehele Werelt te verklaren, dat het Ons vast besluit, en, op hazard van Ons goed en bloed, 't voornemen onzer Herten is, om uwe Majesteit en deszelfs ontwyfelbaar Recht en Titel tot de Kroon van deze Ryken, als mede de Protestantsche Opvolging in uw Koninglyk Huis, in tegenstelling tot en uittarting van den *Pretendent*, zyne Aanhangeren en alle uwe Majesteits overige Vyanden, t'onderschragen en te verdedigen.

Den 28. presenteerden de beide Huizen 't bovenstaande Addres aan den Koning, en zyne Majesteit gaf daar op 't volgende Antwoord:

MYLORDS EN EDELLIEDEN!

IK zeg Ulieden dank voor dit met iever en toegenegenheit vervuld Addres. Ik twyfel niet, of uwe Manmoedigheit en eenparigheit, dewelke Gylieden by deze gelegenheit betoond hebt, zullen My onder de Godlyke bystand in staat stellen van alle quade Voornemens onzer Vyanden te verydelen: En Gylieden kond verzekerd zyn, dat 'er van Myn kant niets verzuimt is, noch zal verzuimt worden, om alle nodige zorg en precautien te nemen tot de Verdediging en 't Welzyn van Myne Koningryken.

Den 2. dezer in 't Huis der Gemeenten voorgesteld zynde, om den Koning by Addres te verzoeken, aan 't Huis te willen communiceren alle d'ingekome Advysen van de *Fransche Zee-Armatures* zedert den 21. *April* van 't voorlede Jaar, wierd zulks met 234 tegens 141 Stemmen verworpen.

Den 6. wierden op 's Konings Bevel door den Hertogh van *Newcastle* voor 't Huis der Pairs opengelegt een Brief van gemelde Hertoch

tòch aan den Heer *Thompson*, zyne Majesteits Minister te *Parys*, gedagtekend den 13. *February* 1744; voorts uittrekzels uit de Brieven van gemelte Heer *Thompson*, in antwoord daar op, en de beëedigde Verklaring van *Alexander Ridley*, Capitein van een van zyne Majesteits Paketboten te *Doveren*, van den 6. *Maart* 1744; welke Brieven, Uittrekzels en Verklaringen gelezen wierden, luidende als volgt: 1744. *Maart.*

MYN HEER:

ZYne Majesteit kondschap bekomen hebbende, dat d'oudste Zoon van den *Pretendent* den 7 of 8. *January* van *Romen* na *Vrankryk* vertrokken, en den 28. laatstleden werkelyk t'*Antibes* gearriveert is, zo is zyne Majesteits welbehagen, dat gy u onmiddelyk tot den Heer *Amelot* begeven, en hem zeggen zult, „ dat „ zyne Majesteit, gemerkt de Verbintenissen, door zyne *Aller-Christelykste Majesteit* by Tractaten ten opzichte van den Pretendent en deszelfs afstammelingen aangegaan, * u bevolen heeft, om hem te verwittigen van de berichten, „ die de Koning ontfangen heeft; en dat zyne Majesteit niet twyfelde, of dat „ by aldien de berichten grond van waarheit hadden, zyne *Aller-Christelykste* „ *Majesteit* achtervolgens de Tractaten, ernstige ordres geven zoude, dat de ge„ melde Persoon verplicht mocht worden, ten eersten uit de Heerschappyen des „ Konings van *Vrankryk* te vertrekken, zo dezelve daar noch mocht zyn, en „ dat hy door eenige van zyne *Aller-Christelykste Majesteits* Officieren of Onder„ danen niet begunstigt of beschermt wierd."

Gy zult aan My zenden 't antwoord, dat de *Amelot* wegens zyne *Aller-Christelykste Majesteit* aan u geven zal, ten einde den Koning daar van verslag te doen. *Whitehall* den 14. *February* 1744.

Uittrekzel uit een Brief van den Heer *Thompson* aan den Hertoch van *Newcastle*.

VInde my dezen morgen vereerd met uw Hoogheits Depeches van den 14. dezer, door den Statebode *Hammond* my ter hand gesteld, juist wanneer ik meende tot den Heer *Amelot* te gaan, zulks geen tyd verloren wierd in 't uitvoeren van de bevelen, die uwe Hoogheit behaagt heeft, van zyne Majesteit aan my te zenden. Ik had zeer weinig praat met den Heer *Amelot* over die zaak. Ik zeide hem, „ dat het nieus, 't welk deze voorlede Week hier publicq was „ geweest, zich insgelyks tot *Londen* verspreid had, daar ik hoorde, dat het „ Volk zeer daar over geërgert was; dat ik nu ordres van den Koning had, om „ aan hem, Heer *Amelot*, te zeggen, wat zyne Majesteit van deze zaak gehoord „ had, en aan hem te vertonen, dat gemerkt de Verbintenissen van zyne *Aller-* „ *Christelykste Majesteit* jegens den Koning, te opzichte van den *Pretendent* en „ zyn

* Zie hier voren, pag. 180.

1744. Maart. „ zyne afstammelingen, uit krachte van de plechtigste Tractaten, zyne Majesteit „ niet twyfelde, of dat die Persoon, op de Vertogen, die ik nu ordre had te „ doen, niet alleen verplicht zou worden, om uit *Vrankryk* te vertrekken, by „ aldien hy 'er werkelyk in was, maar dat zyne *Aller-Christelyke Majesteit* in alle „ opzichten nakomen zoude deszelfs Verbinteniffen jegens den Koning ten op- „ zichte van den *Pretendent*, deszelfs afstammelingen en aanhangers." Met een woord, ik zeide hem, „ dat ik, om niet boven myne ordres te gaan, en ook „ die niet te kort te doen, nochte eenigerhande misslag te begaan, hem, zo „ hy geliefde, uw Hoogheits Brief aan my, wilde voorlezen, 't welk hy ver- „ zocht, dat ik doen zoude." Wanneer ik dat gedaan had, zeide my de Heer *Amelot*, „ dat vermits ik nu tot hem door ordre gesproken had, insgelyk de „ bevelen des Konings van *Vrankryk* ontfangen moest." Hy beloofde, dat hy den Koning by d'allereerste gelegenheit spreken, en my onmiddelyk zyne *Aller-Christelykste Majesteits* welbehagen bekend maken zoude. *Paris*, *February* 18. 1744.

Uittrekzel uit een Brief van den Heer *Thompson* aan den Hertoch van *Newcastle*.

IN mynen Brief van heden acht dagen, had ik d'eere, uwe Hoogheit te melden 't geen de Heer *Amelot* jegens my gezegt had, toen ik myne ontfange ordres aan hem mededeelde, om hem over d'aankomst van des *Pretendents Zoon in Vrankryk* te spreken, namentlyk: *Dat hy geen antwoord geven kon, eer en alvorens hy den Koning gezien had.* Al dien tyd heb ik niets van hem vernomen, voor dezen morgen, wanneer ik na *Versailles* gegaan ben, daar de Heer *Amelot* op ordre van zyne *Aller-Christelykste Majesteit*, een zoort van Declaratie aan my geliefde te doen, van den volgenden inhoud: „ Dat Verbinteniffen, door „ Tractaten aangegaan, niet verder verplichtende zyn, dan voor zo veel die „ Tractaten door de contracterende Partyen van weerkanten heiliglyk worden „ nagekomen: Dat als de *Koning van Engeland* voldoening zal hebben gegeven „ nopens de herhaalde klachten, aan Hem gedaan over de verbrekingen van die „ zelve Tractaten, welker nakomingen Hy eischt, en welke schendingen gepleegt „ zyn door zyne ordres, zyne *Aller-Christelykste Majesteit* zich als dan verklaren zal „ op 't verzoek, nu door den Heer *Thompson* in naam van zyne *Brittannische* „ *Majesteit* gedaan." De woorden, zo als ik ze in de tegenwoordigheit van den Heer *Amelot*, en uit deszelfs eigen mond heb opgeschreven, zyn: *Les Engagemens portez par les Traités, n'obligent qu'autant qu'ils sont religieusement observez de part & d'autre. Quand le* Roi d'Angleterre *aura fait raison des plaintes, qui luy ont été portées à plusieurs fois, au sujet des contraventions, commises par ses ordres contre les mêmes Traitez, qu'il reclame,* Sa Majesté Très-Chrêtienne *donnera pour lors des Eclaircissemens sur la Demande. faite par* M. Thompson *de la part du* Roi de la Grande Bretagne.

De Heer *Amelot* maakte in den beginne wat zwarigheit, om my dit te laten schryven, *om dat het verzoek*, zeide hy *slechts by monde geschied was*, waar op ik antwoorde: *dat zulks waar was*, en dat ik *hem ook niet verzocht, om my iets in geschrifte te geven, maar dat vermits dit scheen van groot gevolg te zyn, ik verlof verzocht, het op te schryven, om myne geheugenis te hulp te komen.*

De

De zaken, over dewelke 't Fransche Hof klaagt, of liever deszelfs voorwendzels, om met zo veel meer schyn van billykheit schuilplaats te verlenen aan den *Ridder van St. Joris*, bestaan onder anderen hier in; „ dat verscheide „ Schepen behorende aan Kooplieden, Onderdanen van *Vrankryk*, zyn aangehouden en zelfs Fransche Oorlochschepen tot twee reizen van Engelschen „ geattaqueert geweest; voorts 't kruissen der Britsche Vloot op de hoogte van „ de *Hierische Eilanden*; 't verbranden van de Spaansche Galeyen in den Haven „ van *St. Tropez*, en 't zenden van Hanoversche Troupen tegen *Vrankryk*," enz. 1744. *Maert.*

Parys, February 25, 1744.

Beëedigde Verklaring van *Alexander Ridley*, Capitein van een zyner Majesteits Paketboten te *Doveren*.

DEwelke zeide, dat hy *Dingsdag* den 25. *February*, van *Doveren* gezeild en dien zelven dag te *Calais* gearriveert was. Op zyn aankomst aldaar wierd hem bevolen, zyn Schip te brengen ter plaatze, genaamd *Paradys*, daar aangehaalde en verbeurd verklaarde Schepen doorgaans leggen; dat verscheide *Engelsche Koopvaardy-schepen* dien zelven dag op die zelve plaats moesten gaan leggen; dat *Vrydag* den 28. de Brieven voor *Engeland* van *Parys* te *Calais* aanquamen, waar op dees Verklaarder na den Postmeester van *Calais* ging, om te weten, wanneer hy met dezelve na *Engeland* zou mogen vertrekken, die hem zeide *dat hy het den Gouverneur vragen zoude*, en die kort daar na by hem quam, en zeide, *dat hy niet na* Engeland *vertrekken moest*; dat dien zelven dag *Hammond*, de Statebode, van *Parys* arriveerde, met Depeches van den Heer *Thompson*, en den Gouverneur ging vragen, *of hy na* Engeland *mocht vertrekken*, doch men wilde zulks niet gedogen: Dat op *Zaturdag* den 29. dezer de gemelde Statebode op een bedekte wyze aan hem Verklaarder overgelevert had de Depeches van den Heer *Thompson*, die hy onmiddelyk op een zeer geheime plaats aan boord van zyn Schip had verborgen; dat op *Maandag* of *Dingsdag* laatstleden een andere *Engelsche Post* te *Calais* was aangekomen, waar op de Postmeester by den Verklaarder gekomen was, en hem gevraagt had, *of hy met de Brieven na* Engeland *zeilen wilde*? 't welk hy zeide, *dat hy bereid was te doen*; maar de Brieven wierden niet voor daags daar aan, te weten *Woensdag*, aan hem ter hand gestelt; dat dien zelven dag tusschen 2 en 3 uuren 's namiddags een Detachement Musquettiers met eenige Officiers aan boord was gekomen, die zyn Schip zeer nau doorzocht, en hem in 't byzonder gevraagt hadden, *of hy niet de Depeches aan boord had van den Engelsche Statebode voor den Hertoch van* Newcastle? 't welk hy had ontkend: Dat de Verklaarder den Commandant vraagde, *of de Statebode niet na* Engeland *mocht vertrekken*, 't welk de Commandant zeide, *dat hy doen mocht*, waar op de Verklaarder zynen Stuurman zond, om den Statebode kennis daar van te geven, en hem te verzoeken, aan boord te komen; maar wanneer de Statebode aan boord meende te gaan, wierd hy op de Kaay door den Commandant en andere aangehouden, die hem zyne Depeches afvraagden, doch hy zeide geen Depeches te hebben, maar slehts eenige weinige Brieven aan Particulieren, die hy zien liet; dat hier op de Stuurman weder aan boord gekomen zynde en den Verklaarder verwittigt hebbende, dat de Statebode was aangehouden,

1744. *Maart.* den, hy onmiddelyk in Zee gestoken, en dien zelven nacht over twaalven te *Doveren* gearriveert was, van waar hy onmiddelyk zyn Schip met zynen Stuurman aan den Ridder *John Norris* in *Duins* had gezonden, om kundschap aan hem te geven van al 't geen hy te *Calais* gezien en gehoord hadt.

De Verklaarder zeide verder, dat hy, te *Calais* zynde, gehoord had, dat 'er tusschen de 20 à 30 Transport-schepen op de Rhede van *Duinkerken* lagen; dat 7 of 8 kleine Oorlochschepen daar insgelyks waren, en dat noch 16 andere Oorlochschepen wierden verwacht; dat verscheide Lootzen van *Duinkerken* zich te *Calais* bevonden en dat verscheide Capiteinen van *Fransche Koopvaardy-schepen* gehuurd waren, om aan boord van de Vloot als Lootzen te dienen; dat 'er een algemeen gerucht liep te *Calais*, dat 15000 Man aan boord van de Transport-Schepen gaan zouden, om een Landing in eenig gedeelte van zyne Majesteits Heerschappyen te doen, en dat een gedeelte van de gemelde Troupen reeds aan boord was, en d'overige geëmbarqueert wierden; dat 4 Battaillons *Fransche Soldaten* Maandag laatstleden van *Calais* na *Duinkerken* waren gemarcheert, om zo als opendlyk te *Calais* gezegt wierd, te *Duinkerken* aan boord van de Transport-schepen te gaan; dat onder de geëmbarqueerde Troupen en onder de gene die noch geëmbarqueert wierden, eenige Dragonders waren, die hunne Tomen en Zadels met zich namen, maar geen Paarden; dat sommige zeiden, dat de Landing in *Kent*, andere in *Schotland* geschieden zoude; dat de Graaf van *Saxen Dingsdag* den 25. laatstleden te *Calais* was gearriveert, op welken dag een beslag gelegt was te *Calais*, *Bologne* en *Duinkerken*, en dat gemelde Graaf, zo als de Verklaarder verstaan had, *Zaturdag* daar aan was vertrokken, om 't Gebied op zich te nemen over de Troupen, die tot d'Invasie geschikt waren; dat verscheide Iersche Officiers en andere den Graaf van *Saxen* hadden verzeld, daar onder een Persoon, dien de Verklaarder op de Kaai zach, en die de *Fransche* daar zeiden, dat het *d'oudste Zoon van den Pretendent* was, en dien zy opendlyk den *RIDDER* noemden, en veel achting schenen te bewyzen; dat de gemelde Persoon is een lang schraal Jongman, omtrent 24 Jaren oud; dat de Verklaarder hem niet al te wel in 't aangezicht zien kon; en dat 'er een ander jong Persoon by hem was, die men zeide, deszelfs Broeder te zyn.

Deze Verklaarder zeide verder, dat men gezegt had, dat de Transport-schepen te *Duinkerken* niet meer dan voor 4 of 5 dagen gevictualieert waren, dat te *Calais* een Schip lag, geladen met Provisie voor de Vloot; dat zy gehoord hadden van 't beslag, in *Ierland* gelegt op de Mondbehoeften, 't welk hen geweldig gespeten en verlegen gemaakt had; dat 'er een algemeen gerucht was te *Calais*, dat 'er in de *Middelandsche-zee* een Actie was voorgevallen tusschen 't Esquader van den Admiraal *Matthews* en de *Fransche* en *Spaansche* Esquaders; dat de Verklaarder een Brief had horen lezen, doch dat hem niet heugde, waar of wanneer dezelve geschreven was, dewelke geaddresseertt was aan een *Fransch Officier* door zynen Broeder, die, zo als de Verklaarder verstaan had, niet verre van *Toulon* woond, by den welken hy meldde, dat hy verscheide *Fransche Schepen* zonder Masten gezien had. Deze Verklaarder zeide verder, dat *Vrydag Zaturdag* laatstleden een *Engelschman* van *Duinkerken* na *Calais* gebraght was, daar hy gevangen gezet is; de rede van deze zyne gevangenis word gezecht te zyn, dat hy een *Fransch Schip* zou hebben gehuurd, om Depeches na *Engeland* te bren-

brengen ; dat deze Persoon verondersteld word te zyn de Heer *Laye*, zyne Majesteits Agent te *Duinkerken*. ALEXANDER RIDLEY. 1744. *Maart.*

Den 6. *Maart*, 1744. beëedigt voor my, HOLLES NEWCASTLE.

De Pairs gemelde Brieven gelezen hebbende, ordonneerden, dat een ootmoedig Addres aan zyne Majesteit zou worden overgeleverd, om zyne Majesteit te danken voor de communicatie van de tyding, die hy laatst ontfangen had, ten opzichte van *d'Invasie* van dat Koningryk, door *Vrankryk* beraamt, ten behoeve van een *Paapsch Pretendent*, en om hunne uiterste verontwaardiging te kennen te geven over 't onzeker verwaant, opgeblazen antwoord, 't welk, door 't *Fransche Hof* gegeven was op de vertogen, in zyne Majesteits Naam door deszelfs Minister te *Parys*, by die gelegenheit gedaan; en om zyne Majesteit de krachtigste verzekeringen te geven, dat zy ten kosten van hun Goed en Bloed zyne Majesteit tegen *Vrankryk* zullen bystaan, of tegen eenige andere Mogendheit, wie die ook zoude mogen zyn, die ondernemen zal, om den *Pretendent* of wel eenige van zyn afkomelingen of aanhangers te begunstigen of by te springen, of wel om zyne Majesteits Koningryken t' invaderen, of Vyandlykheden tegen dezelve te plegen; dat zy niet twyfelen, of zo een wanhopig hoogst tergend bestaan tegen zyne Majesteits Kroon, Religie, Wetten en Vryheden van die Natie, zal d'uiterste verfoeying verwekken in alle zyne Majesteits Onderdanen, en doen opkomen een waare *Britsche kloekmoedigheit* ter verdediging van zyne Majesteits geheiligde Persoon, en ter handhavinge van deze onwaardeerbare Rechten tegen *Vrankryk* of eenige andere Mogendheit. Dit Addres dien dag door de Pairs overgeleverd zynde, heeft de Koning daar op geantwoord: *Dat Hy hen dankte voor de herhaalde verzekeringen van hunnen onverandelyke iever, plichtschuldigheit en toegenegenheit jegens zyne Majesteit by deze gelegenheit, en dat Hy 't uiterste vertrouwen had op hunne kloekmoedige ondersteuning.*

't Huis der Gemeenten insgelyks een Addres aan zyne Majesteit gepresenteert hebbende, waar by dezelve aan hem die zelve Betuigingen en Verzekeringen doen, en daarenboven aan zyne Majesteit de Macht geven, zyne Krygs Forces te Land en te Water na vereisch van Zaken en na eige goedvinden te vermeerderen,

 heeft

1744. *Maart.* heeft Dezelve daarop geantwoord: *Dat Hy zyne getrouwe Gemeentens dankte voor hun plichtschuldig toegenegen Addres, dat de beste vergelding, die Hy hen voor 't vertrouwen, dat zy in Hem stellen, doen kon, was hen te verzekeren, dat geen verder kosten over zyn Volk by deze gelegenheyt gebragbt zouden worden, dan die volstrekt noodzakelyk geacht wierden voor de Verdediging en Veiligheit van deze Koningryken en voor de bewaringe van onze gelukkige Ryksgesteldheit.*

Voor 't overige, hebben de Lord Major, *Aldermans* en de gemene Raad van de Stadt *Londen* den 29. *February* 't volgende Addres aan den Koning gepresenteert:

ALLERGENADIGSTE SOUVEREIN.

WY uwe Majesteits plichtschuldigste en getrouwe Onderdanen, de Lord Major, *Aldermans* en Gemeentens van de Stadt *Londen*, in den breden Raad vergaderd, gehoord hebbende, dat door de gewone Verstoorders van de Vrede en Rust van *Europa* eenige Aanslagen ten voordele van een *Paapsche Pretendent* beraamd worden, om Ons geluk, 't welk Wy onder uwe Majesteits Regering dankbaarlyk genieten, te stremmen, smeken ootmoedig verlof, om ter dier gelegenheit Ons uiterste belang en afschrik in en voor deze smaad, tegen uwe Majesteit en deze Koningryken gerigt, uit te drukken.

Wy hebben geen reden te twyffelen, dat door Godes Zegen over uwe Majesteits Wapenen onze Vyanden in hunne Verwagtingen zullen worden te leur gestelt. (*Dewyl uwe Majesteits Onderdanen over hunne Zegeningen van Vryheit, Eigendom, en de vrye Oeffening van hun Godsdienst, welke zy onder uwe voorspoedige Regering genieten, al te gevoelig moeten wezen, dan dat zy een zekere tegen een arbitraire of onbepaalde en Tyrannische Regering zouden willen ruilen; zo zal de getrouw- en eensgezindheit van uwe Majesteits oprechte Onderdanen grotelyks strekken, om deze wanhopige Ondernemingen, welke d'omkering en vernietiging van onze treffelyke Constitutie bedoelen, krachteloos te maken.*) Derhalven smeken wy Verlof, om uwe Majesteit van onze standvastige en oprechte aankleving zo aan uw geheiligde Persoon en Regering als aan onze tegenwoordige gelukkige gesteldheit in Kerk en Staat te verzekeren; als mede dat het aan onze poogingen (*zelfs op hazard van ons Bloed en Goed*) niet zal ontbreken, om deze Aanslagen, ten nadele van beide gesmeed, te verydelen, als ook de Wetten en Vryheden van dit Land, en de Protestantsche Successie in uwe Majesteits Doorluchtigst Huis tot de laatste Nakomelingen te verzekeren.

De Koning heeft op dit Addres 't volgende Antwoord gegeven:

IK neem deze blyk van uwe Plicht en Genegenheit jegens My, die Gylieden My in deze Tyds-gelegenheit geeft, zeer wel op. De Stadt Londen *kan altoos staat maken op myne Bescherming en Gunste; En ik heb het sterkste Vertrouwen, dat Gylieden*

lieden by deze gelegenheit myne Authoriteit zult oeffenen, om deze Stadt in Veiligheit te stellen, de publicque Rufte daar in te behouden, en myne Regering t'ondersteunen. 1744. Maart.

Zy hadden vervolgens alle d'Eer van zyne Majesteits Hand te kussen, en de Koning maakte zes van dezelve tot Ridders.

Diergelyken Addressen worden nu dagelyks in menigte van Steden, Universiteiten, Kooplieden &c. aan zyne Majesteit gepresenteert.

Den 20. hebben de *Quakers* der Stadt *Londen* mede aan den Koning een Addres, na hun manier in styl opgestelt met *Thou* en *Thy*, gepresenteert; waar in zy betuigen „ hoe groot een afschuw „ zy hadden van alle Complotten tegens den Koning en deszelfs „ Regering, en dat ze getrouwe Onderdanen van hun zouden „ blyven, en alles volgens hunne Religie-gevoelens bybrengen „ tot het behoud van de publicque Ruste &c.: De Koning heeft daar op geantwoord: *Ik dank Ulieden voor dit plichtschuldig en getrouw Addres: En Gylieden kond staat maken op myne gedurige Protectie.*

Zyne Majesteit heeft den Graaf van *Stairs* tot Commanderende Generaal en *Chef* van alle de Krygs-Forces in *Engeland* benoed.

De voorslag der Kooplieden, om aan de Regering 1800000 Ponden Sterlings op te schieten, als 1200000 op Annuites jegens 3 *per Cent* en 600000 by wys van een Lotery, zyn aangenomen. Voorts is'er niets van gewicht in de beide Huizen voorgevallen.

Daar is een Premie belooft van *vyftig duizend Pond Sterlings* aan de genen, die des *Petendents Zoon* komen te vatten, ingeval hy in zyne Majesteits Heerschappyen komt te landen. Zo dat hy *de helft minder waardig geoordeelt word* dan zynen *Vader*. Zie hier voren op pag. 175. *in Notis* op 't jaar 1714.

Den 6. *Maart* wierd de Collonel *Cecil* door een Staats-Bode gearresteert, en na geschiedde ondervraging voor een Raad te *Whitehall*, als schuldig aan Hoog Verraad na den *Tower* gevangen gezonden.

Den 9. wierd ook de Lord *Barrimore* in zyn Huis met een Soldaten-Wacht bezet.

De Priester *Dogan*, is mede by de kop gevat, om dat hy Volk voor den Koning van *Spanjen* hadde geworven, is vervolgens met een Koets uit *Newgate* na *Rochester* gebraght, om daar in de naaste Gerechtszitting te recht gestelt te worden.

1744. Maart. Voorts is den 7. eene Koninglyke Proclamatie afgekondigt, om op den 22. *April* een algemene Vast- en Bededag in de 3 Koningryken te vieren, om de Godlyke Zegeningen over Konings Wapenen tegens de Kroon van *Spanjen* af te smeken.

Dienzelven dag wierd noch een ander Koninglyke Proclamatie afgekondigt, ordonnerende aan alle *Rooms-Gezinden* en Eedweigeraars*, zich voor of op *Vrydag* den 13. *Maart* uit *Londen*, *Westmunster* en *Soutwark* 10 Mylen verre te retireren, doch de negotieerende Kooplieden van die Religie uitgezondert: Wyders, dat alle *Rooms-Gezinden* zich na hunne Woonplaatzen begeven en niet 5 Mylen verre daar van afgaan zouden, en dat men tegens de daar tegen handelende na den Inhoud der Wetten zouden procederen, &c.

't Esquader van den Admiraal *Norris* omtrent 25 Schepen sterk, is 't *Fransche* van *Brest* in 't Canaal gaan opzoeken, maar zonder 't zelve ontmoet te hebben, is hy den 8. na dat zyn Esquader eenige Schade aan Ankers en Touwen in de Storm van den 7 dito geleden had, in *Duins* te rug gekomen.

De Roomsche Capel in *Lincolns-Inn-Fields* is gesloten. Den 10. zyn zes vaten Buspoeder by een Linnenwever ontdekt en aangehouden. Verscheide van d'Ankers, die de Fransche-Oorlochschepen omtrent *Dungenes* achtergelaten hadden, zyn na *Doveren gebragt*.

In *Ierland* hebben d'Onderkoning en Raad aan alle Vrederechters, en andere Magistraatspersonen by een Proclamatie bevolen, „ om stipt na den letter uit te voeren de verscheide Wetten, „ geëmaneert tegens alle Roomsche Aardsbisschoppen, Bisschoppen en andere Roomsche Geestelyken, daar in vermeld, en „ belooft een premie van 150 pond sterlings voor elk van de genen, die voor den 12. *October* 1745. overtuigt word; als mede „ tot het vernietigen van alle Kloosters, zo van Mannen als „ Vrouwen, en andere Roomsche Broederschappen en Societeiten, en tot het ontwapenen van de Roomschgezinden; belovende een premie voor 't vatten van alle zodanige Roomsche „ Aardsbisschoppen, Bisschoppen, Vicarissen-generaal en andere „ Roomsche Personen, geestelyke jurisdictie oeffenende, zo als

„ ook

* Dat is te zeggen: Die weigeren *den Eed van Opperhoofdigheit af te leggen*, van namentlyk, *geen Opperhoofd in 't Kerkelyke buiten den Koning t'erkennen*.

„ ook voor de verbergers van zulke Roomsche Aardsbisschoppen en 1744.
„ Bisschoppen, die met hun weten huisvesting aan dezelve verlenen." *Maart.*
„ Geen onderzoek zal mogen worden gedaan, dan alleenlyk „ tusschen Zonnen op- en ondergang, ten zy in Steden en derzelven Voorsteden, Marktvlekken en huizen aldaar, by aldien „ zulks noodzakelyk geacht word, en de schriftelyke orders des „ vermelden; en ingeval zodanige Vrederechters of andere Officiers en Magistraats-personen na zodanig onderzoek rede hebben, te vermoeden, dat eenig Geweer, Wapentuig of Ammonitie verscholen gebleven en niet als voren gemeld aangehaalt is, „ zo word hen hier by bevolen en verzocht, om dusdanige verbergers, die zy verdacht houden, voor zich te laten ontbieden, „ ten einde onder Eeden deswegens geëxamineert te worden."

Spaansche Schepen door de Engelsche genomen:

't Oorlochschip *de Oxford*, Kapitein *Perry Mayne* heeft in de *Westindiën* genomen en te *Porte-Royal* opgebraght, een Spaansch Schip met 80000 stukken van Achten aan Boord, behalven andere kostbare goederen. 't Oorlochschip *de Adventure*, heeft met de gemelde *Oxford* op hun Kruistocht na *Cuba* zes Spaansche Vaartuigen met Couchenille en Oly bemachtigt.

Engelsche Schepen door de Spaansche genomen:

Als 't Schip *de Diamant* van *Lisbon* en *Faro* na *Londen* moetende, en 't Schip de *Prinses Amelia*, van *Bristol* na *Port à port* gaande, en insgelyks 't Schip *the John*, van *Leverpool* na *Gibraltar* gedestineert.

Te *Cadix* is opgebraght 't Schip *de Mediterraneo*, als mede 't Schip *de Anna*, met Lood &c. geladen.

In de *Hiëres* is opgebraght, dat van *Klaas de Leeu*, van *Dublin* na *Napels* gaande.

In *Gallicen* is opgebragt 't Schip *N. S. de Carmo Sta. Catharina*, uit *Ierland* na *Port à port* gaande en is de Carga voor goede prys verklaart.

Door de Kapers de *St. Antonio* en *Sta. Anna*, zyn genomen Kapitein *Eaton*, van *Dublin* na *Livorno*, als mede Kapitein *Skinner*

1744. *Maart.* van *Port à port*, en voorts de Kapiteins *Cook*, van *Maryland* na *Londen*, en *Palmer*, van *Figueira* na *Exon* gaande.

SPANJEN. WEGENS 't voorgevallene van den Marquis *de Piquenete*, hier voren pag. 26, heeft den Venetiaanschen Ambassadeur by den Koning voor hem geintercedeert, waar op den zelven van d'opgelegde straf is quit gescholden.

Na dat dat Hof de tyding hadde bekomen, van de Zee-Bataille, en 't relaas hier voren op pag. 164 & *seq.* gemelt, en daar op doen inviteren den Franschen Ambassadeur, Bisschop van *Rennes*, heeft men na 't eindigen van die Conferentie, eene zo grote verslagenheidt in 't gelaat van dien Minister bespeurt, dat een ieder ligt konde begrypen, wat daar in verhandelt was. 't Is onbeschryflyk, hoe 't gedrag van den *Franschen* Admiraal *de Court* by groot en klein misprezen word, doch eindelyk een weinig bedarende, merken die gene, welke verder als 't Gemeen zien, zeer wel aan, dat het niet aan de lafhartigheit van dien Heer te wyten is, alzo hy daar omtrent zekerlyk d'ordres van zyn Hof opgevolgt zal hebben: Dit bekragtigt ook de sentimenten, die vele gehad hebben, dat *Vrankryk* die Kroon nooit met 'er daad zoude assisteren, zonder alvorens van een *drie-dubbelde beloning* genoegzaam verzekerd te zyn.

Hoe gevoelig dat Hof over die behandeling geweest is, heeft gebleken in de klachte deswegens hier voren aan 't Fransche Hof gedaan.

ITALIEN. EEN iegelyk is het thans te *Romen* bekendt, dat het reetsgemelde *Speelrysje* van des Pretendents Zoon, door de Cardinalen *Aquaviva* en *Tençin*, by welke zich gevoegt heeft *S. E. Valenti* Secretaris van Staat, gefabriceert geworden is. De twee eerste hebben 't dessein aan de Hoven van *Madrid* en *Versailles* smakelyk gemaakt, en hebben by vervolg de Ridder van *St. Joris* overgehaalt dat hy 'er in bewilligde, en den eersten Cardinaal ter hand stelde, eene *formele Renunciatie* van geheel zyn recht op de *Britsche Kroon*, ten faveur van de gemelden zynen Oudsten Zoon *Carel Stuart*, Prins van *Walis*. Evenwel, (zo men *Romen* in deze mag geloven) is al 't zelve zo secreet toe gegaan, dat niemant anders, dan de voornoemde personen, behalven de Balliu *Tençin*, Neef van den

den genoemden Cardinaal, en die hem op zyn uitreis verzelt heeft, ja zelfs de Paus, niets daar van geweten hebben, voor dat hy reeds t'*Antibes* in *Vrankryk* gearriveert was. Nopens de laatste, komt ons zulks wat *Apocryph* voor. Wat 'er d'Engelschen van oordeelen of weten, zal den tyd haast openbaren, in den Paus als vyand te verklaren, of in d'aangenome *Neutraliteit* te behouden. 1744. *Maart.*

De Hertoch van *Modena*, is weder van *Venetien* door *Florence* na 't Spaansche Leger te *Pesaro*, vertrokken, daar hy van pas zal gearriveert zyn, om een reisje na *Napels* te doen. Want 't was den 6. dezer 's nachts, dat de Spaanschen Generaal de *Gages* door een Courier tyding kreeg, dat alle de Ruitery van d'Oostenrykſche Armée by *Rimini* in beweging was, na allen schyn om 't zyne te komen ontrusten; Naulyks had die Generaal zulks vernomen, of hy deed terstond den Krygsraad vergaderen, waar in besloten wierd zonder eenig verzuim al de Leger Bagage voor uit wech te zenden, en des anderen daags met d'Armée zelfs te volgen, gelyk dan ook den 8. omtrent den middag geschied is, nemende de voornoemde Generaal den wech naar *Sinigaglia*, in 't voornemen, om van daar des noods zynde, verder naar *Jesi*, *N. D. de Loretto*, en zo voorts na de Grenzen van *Napels* te wyken. Den 9. arriveerde te *Pesaro* een Corps van drie duizend Oostenryksche Hussaren, dewelke kort daar na met een party van 2800 Man, zo Slavoniers als Granadiers, versterkt zynde, de Spanjaarden nagezet en niet lang daar na vele van hen gevangen gekregen hebben.

DEN 23. passato, is d'Aardshertogin nevens Haren Gemaal, verzeld door de Koningin en den Groot-Hertoch mede-Regent, onder een drievoudig Salvo uit het Canon van *Wenen* na *Stockerau* vertrokken, van waar Hare Majesteit nevens Haren Gemaal, die wegens zware verkoudheit zyn voornemen om tot na *Praag* mede te gaan heeft moeten staken, den 24. te rug gekomen is. DUITSCHLAND.

De Hongarische Stenden hebben de Koninginne aangeboden, om aan Haar noch 20000 man te leveren, buiten en behalven 't getal, dat ze verplicht zyn, dit Jaar in 't Veld te brengen. Ook hebben zy uit eigen beweging Haar Majesteit verzekerd, „ dat „ ingeval *Bohemen* of *Moravien*, op een vyandelyke wyze wierden

„ aan-

1744. Maart. „ aangetast, zy de *Bloedvaan* zouden uitsteken, waar van men geen „ voorbeeld heeft, dat zulks zedert een Eeuw herwaarts geschied „ zy, en datze hunne uiterste krachten zouden inspannen, om de „ gemelde Landen ten behoeve van Hare Majesteit te verdedigen."

D'aldaar residerende Pruissische Minister de Graaf van *Dohna* heeft, op nieuws aan die der Koninginne in de krachtigste uitdrukkingen verklaard, *dat de Koning zyn Meester in de vaste en onveranderlyke resolutie volharde van het Tractaat van* Breslau *t'observeren, en aan den Oorlog geen deel te nemen.*

In *Moravien* is onlangs eene nieuwe Secte ontstaan, der zogenaamde *Ster-kruits-Broeders*, welke beschuldigt worden in *Religie* en *Staatszaken* niet recht gezind te zyn, waarom eene Commissie ter onderzoekinge aengestelt is.

BEYEREN. VERMITS de Geestelykheit in dat Land in de Predikatien, Missen enz. hunne opentlyke Gebeden behouden hebben, als of de Keurvorst zelfs noch in dat Land tegenwoordig was, en daarenboven de Collecten ook ten zynen voordele gedaan wierden, is hun by een Patent van den 28. passato scherpelyk bevolen zulks voortaan te staken, en in tegendeel de Gebeden voor de Koningin van *Hongaryen*, als hunne tegenwoordige Souvereine, te doen.

Die zelfde Geestelykheit hebben 400000 Floreinen na *Frankfort* gezonden, maar in *Beyeren* aangehouden, zyn na *Wenen* getransporteert, en in goeden staat aldaar gearriveert.

Den 18. is te *Munchen* in de L. V. Kerk, wegens de zege, door den Admiraal *Matthews* op de Spaansche en Fransche Esquaders behaalt, het *Te Deum* &c. gezongen en veel vreugde bedreven.

De Drukkers van de *Historische Narichten* te *Regensburg*, zyn aldaar door den Keizerlyke Resident gecalangeert geworden, over hun ingelascht Bericht uit *Venetien* van den 12. dezer, waar in de gemelde Victorie aan d'Engelschen toegeschreven word, en die Resident pretendeert, *dat zy dit Bericht retracteren en als valsch verklaren zullen.* Wat zy daar omtrent zullen doen, zal men moeten afwachten.

Evenwel is het te *Frankfort* aan 't Keizerlyke Hof des aangaande gantsch stil, zonder dat men 'er de minste rede van *hoort* maar wel *begrypen* kan.

Aldaar

Aldaar is mede een *Pretendent* gearriveert, genaamd *de Mailly*, behorende, zo gezegt word, tot de Familie van den Cardinaal *de Tençin*, welke al veel opſchudding aan dat Hof veroorzaakt, vermits hy niet alleen op de Prinsdommen van *Naſſau-Siegen* en *Dillenburg* pretenſien formeert, maar ook bereids den Titel van Prins van *Siegen* aangenomen heeft. 1744. *Maart.*

VERMITS de Prins Karel van *Lotthamringen* en zyne Gemalin op reis na *Bruſſel* door een gedeelte van des Konings ſtaten zullen paſſeren, heeft zyne Majeſteit na de Domainen Kamers te *Minden*, *Kleef* &c. bevel doen afvaardigen, om op ieder Poſt-Station 127 beſpanne Wagens en daarenboven 27 Ry-Paarden gereed te houden, als mede ten eerſten de Wegen te doen verbeteren. PRUISSEN.

Zyne Majeſteit heeft den 12. dezer 't Huwelyks-Contract tuſſchen deſzelfs jongſte Zuſter Prinſes van *Ulrica*, die nu de Lutherſche Religie aannemen zal, en den Zweedſche Throon Opvolger, getekend, en vervolgens dat getroffe Huwelyk aan de beide Koninginnen bekend gemaakt. Voorts een Edict doen publiceren, „ waar by aan alle Leden van Juſtitie geboden word, „ om voortaan geen Misdadigers, welker Vonnis in een *Geeſſeling* „ en *Brandmerk* zal beſtaan, buiten de Staten van zyne Majeſteit „ te bannen, maar dezelve tot de Veſtingbouw te verwyzen, of „ in 't Gevangenhuis te houden, ten einde daar door te beletten, dat zy niet in andere Landen op nieu met diergelyke Mis„ daden zich zoeken te generen. "

WEGENS de verſchillen (hier voren *pag.* 75. gemelt) tuſſchen den Grave van *Tarlo*, Waywode van *Lublin*, en den Grave van *Poniatowsky*, is het eindelyk den 14. dezer 's morgens by *Marimont*, niet ver van *Warſchou* tot een duël gekomen, eerſt met Piſtolen en daar na met Degens; de Graaf *Tarlo* heeft den Grave *Poniatowsky* twee ſteken toegebraght, doch een ſteek in de Borſt ontfangen hebbende, is hy dood ter aarde nedergevallen. Aan d'andere kant blyven de muitzuchtige Boeren in *Lithauwen* als noch by 't beſluit, dat zy genomen hebben, om alle de Joden in dat Groothertochdom t'eenemaal uit te roeijen, onder voorwend- POLEN.

1744. *Maart.* zel, dat de Knevelaryen van die Joden zo verre gegaan was, dat „ zy niet hebben konnen trouwen, gene kinderen laten do„ pen, ja hunne overledenen niet hebben konnen ter aarde be„ ſtellen, eer en alvorens zware belaſtingen aan hen te betalen."

ZWEDEN. ZYNE Zweedſche Majeſteit, heeft de volgende Miſſive van zyne Deenſche Majeſteit nopens 't verkiezen van den Prins Biſſchop van *Lubek* tot Throons-Opvolger, ontfangen; luidende:

WY CHRISTIAAN enz. doen onze vriendelyke Groete aan den Grootmagtigſten Vorſt en Heer FREDERIK, Koning der *Zweden*, *Gothen* en *Wenden*.

Nadien het zyne Majeſteit behaagt heeft Ons door deszelfs vriendelyke Miſſive van den 3 *Oƈtober* 1743. (dewelke Ons eerſt den 10. *January* dezes Jaars is ter hand gekomen) narigt mede te delen, dat de Zweedſche Ryks-Stenden den Hoogwaardigen Doorlugtigen Vorſt, onzen waarden Vriend en Neef, den Heer ADOLPH FREDERIK, Erfheer in *Noorwegen*, Biſſchop van *Lubek*, Hertoch en Adminiſtrator van *Schleeswyk-Holſtein*, *Stormarn* in *Ditmarſchen*, Graaf van *Oldenburg* en *Delmenhorſt*, tot Opvolger op den Zweedſchen Throon verkoren hebben: en gelyk Wy aan alles, 't geen zyne Koninglyke Majeſteit wedervaard, altyd byzonder deel nemen, zo konnen Wy niet nalaten zyne Koninglyke Majeſteit daar van mits dezen te verzekeren, waar by Wy niets meer wenſchen, als dat de goede Vriendſchap en nabuurlyke Verſtandhouding tuſſchen Ons en Uwe Majeſteit beſtaande tot Welvaard en ten Beſten van de beide Ryken mogen duren, en alles, 't geen zulks zou konnen verhinderen, uit den weg geruimd werden.

Den laatſten paſſato is te *Stokholm* een Courier van *Koppenhagen* gearriveert, met de getekende Aƈte van 't minzame Vergelyk tuſſchen de twee Hoven en Ryken van *Zweden* en *Deenmarken* getroffen, waar over 't Gemeen zeer verheugt was.

RUSLAND. VOOR dat Hare Ruſſiſche Keizerlyke Majeſteit van *Petersburg* na *Moscow* vertrok, heeft de Marquis *de la Chetardie* met veel nadruk aangedrongen, *dat men met hem nopens den Voorſlag, dien hy van wegens zyn Hof had te doen, in conferentie wilde treden*; maar de Staats-Miniſters hebben op goedvinden van Hare Keizerlyke Majeſteit hem te kennen gegeven, „ dat de menigvuldige be„ zigheden, waar mede men tegenwoordig bezet was, niet kon„ den toelaten om andere Zaken by de hand te nemen, die zo

„ zeer

„ zeer aan geen tyd bepaald waren:" De rede van dit uitstel was, om dat dat Hof wil wagten tot dat de Lord *Tirawley*, welke van wegens den Koning van *Groot-Brittannien* herwaarts op weg zynde, by 't zelve zal aangekomen zyn, als wanneer de Keizerin de Voorslagen uit naam van zyne Groot-Brittannische Majesteit eerst zal aanhoren, om vervolgens, zo ten opzigte van *Groot-Brittannien* als *Vrankryk*, beter t'overwegen, wat Hare Keizerlyke Majesteit by deze tyds-omstandigheden best te doen staat. 1744. Maart.

De Keizerin redenen gehad hebbende, om de verblyfplaats van de Prinses *Anna* van *Meckelenburg*, als ook van den Prins haar Gemaal en van haar Familie, die eerst op 't Kasteel van *Riga*, en daar na in de *Dunamunder Schantz* zyn gebraght geweest, weder te doen veranderen, zo vertrok die Prinses 's nachts tusschen den 2. en 3. passato van daar, om in een van de voornaamste Kloosters van dat Ryk te werden gebraght. De Prins *Anthony Ulrich* van *Bronswyk-Wolfenbuttel* vertrok den volgende dag, om zich na 't Kasteel van *Ivanogrod* by *Nerva* te begeven. Haar Kinderen die ten getale van 3 zyn, als de Prins *Ivan*, de Prinses *Catherina*, en een Prinses die voor omtrent 3 maanden geboren is, zyn in een naburige Provintie gebraght, om tot een zekere ouderdom in een Geestelyke Gemeenschap opgevoed te werden. Haar Keizerlyke Majesteit heeft ordre gegeven, dat men de Prinses in 't Klooster met alle respect na haar Geboorte zoude blyven handelen; maar dat Zy geen andere communicatie als met de Superioresse en de Geestelyke Dames van 't Huis, die alle aan de voornaamste Familien van 't Ryk geparenteert zyn, zoude hebben. De Prins werd op gelyke voet als in de *Dunamunder Schantz* gehandelt. De verandering van deeze verblyfplaats is met zo veel geheim geschied, dat de zaak niet dan 6 dagen na haar vertrek is publicq geworden.

Wy hebben in ons laatst voorgaande Deel *pag.* 310 gezien, hoe de Hernhutische Graaf van *Zinzendorf*, als een twede *dolende Ridder*, zich na de *Noordsche Landen* en *Ryken* begeven hadt; maar hoe welkom hy daar geweest is, blykt uit een Extract van een Brief uit *Riga* den 14 *January* laetstleden; inhoudende:

1744. Maart.

DE *Herenbutsche Broederschap* heeft zedert eenige Jaren ook in onze Provintie begonnen voor den dag te komen, verscheide Pastoren aan zich getrokken, vele Bede-Huizen opgebouwd, en overal Broeder- en Zuster Gemeenten gesticht; maar 't Hoofd al te veel opstekende, en alle d'anderen, die niet van hunne Gezindheit waren, verdoemende en allerhande Scheuringen veroorzakende; zo wierd op 't verzoek van 't Keizerlyke Opper-Consistorie en van de Ridderschap eene Commissie, uit Wereltlyke en Geestelyke Personen bestaande, ingestelt, en ondertusschen op Bevel der Keizerinne de Bede-Huizen gesloten, en alle Byeenkomsten verboden.

Op dien tyd quam de *Gravin van Zinzendorf* hier, en wilde na *Petersburg* gaan, alzo zy meende, dat hare Gezintheit van d'eerste *Griek{s}che Kerk* afkomstig, en dus als eene Zuster van de *Russische* aan te merken was; weshalven zy hoopte Bescherming voor de hare te verkrygen: Maar zy kreeg tot Antwoord: *Dat byaldien zy zich eerst tot de* Russische Kerk *zoude bekennen, men dan verder met haar zoude handelen: In* Lyfland *waren reets van haar Keizerlyke Majesteit geordineerde Predicanten aangestelt; maar indien zy* Heidenen *bekeren wilde, kon ze na* Siberien *gaan.*

Kort daar na quam van de *Moravische* Bisschoppen een Schryven ten faveur van hunne Broederen aan 't generale Gouvernement en de Ridderschap aan, waar in zy voorstelden, *eene Onderreding te houden*: Maar geen Antwoord daar op gegeven zynde, quam de *Graaf van Zinzendorf* eindelyk zelfs hier onder de Naam van *Heer van Kacbao*, en meende, gelyk hy aan den Heer Generaal-Gouverneur van te voren geschreven had, de Zaak met de Theologanten van deze Stadt of in *Petersburg* af te maken.

Maar van 't Hof was reets Ordre gekomen van hem noch voor deze Stadt t'arresteren, en met eene Wacht na de Citadelle te brengen, wordende zyne Voorslagen aan 't Hof gezonden, 't welk dezelve verwierp; en Bevel gaf, den Graaf zonder Paspoort tot over de Grenzen te rug te brengen, en hem te waarschouwen, *noch zelfs wederom binnen deze Grenzen te komen, noch Zendelingen daar in te zenden.*

Dit geschiedde ook den 1 *January* tegens den avond: En na dat de Commissie geëindigt was, wierden d'Acten aan haar Majesteit de Keizerinne verzonden, en men verwagt nu, welk noodlot zyne hier noch gearresteerde Zendelingen, waar onder zich geordineerde Pastoren, als een Paruikmaker met namen *Bisser*, een Medicynmeester. *Kriegelstein* en een Student, *Hein*, bevinden, hebben zullen.

Ondertusschen heeft men over de 2000 *Herenbutsche* gedrukte Boeken, dewelke in de *Lettische* Taal getranslateert waren, wechgenomen.

TURKEYEN.

OP Zondag den 8. *December* laatstleden, heeft de Heer de *Carlson*, Extraordinaris Envojé en Minister Plenipotentiaris des Konings van *Zweeden*, publicque Audientie by den Groot Vizir gehadt, om aan den zelven kennis te geven van 't Vredes Tractaat, tusschen 't *Zweedsche* en 't *Russische Ryk* gesloten, als ook van de

Ver-

Verkiezing van den Bisschop van *Lubek*, Administrateur van *Holstein*, tot eventueelen Successeur op den Zweedschen Throon: De plegtigheden, die by deze Audientie wierden in acht genomen, gevoegd by de pracht van de hoge en mindere Personen onder 't gevolg van dien Minister, maakten deze Audientie zeer Luisterryk: Des anderen daags quamen de Musicanten van 't Serail, zo als ook van den Groot-Vizir, en van de verdere voornaamste Ministers van de Porte,. in 't Paleis van den voornoemde Afgezant een Concert houden; en den volgenden dag had de gemelde Heer *Carlson* d'Eere van ter Gehoor by den Sultan te worden toegelaten, waar by dit inzonderheid aanmerkelyk is, *dat de Grote Heer zelfs op 't Compliment, 't welk de Zweedsche Minister aan denzelven deed, op 't minzaamste antwoordde*, 't geen anders de Sultan slegts gewoon is door den Groot-Vizir te doen. 1744. *Maart.*

D'INAUGURATIE van zyne Doorluchtigheit, Prins en Bisschop van *Luik*, is den 15. gecelebreert, na dat deszelfs receptie in 't Capittel geschied was, alwaar zyne Doorluchtigheit den Eed afgelegt heeft: By die occasie is het *Te Deum* gezongen, 't Canon gelosch &c. Van de 18. Articulen, die hem by wys van eene Capitulatie van dat Capittel voorgelegt zyn, heeft hy 'er maar 10 aangenomen, maar tegen d'overige 8. zich aangekant, en onder deze tegens een, aangaande de *Waardigheit van Cardinaal*, indien hy die verkreeg: Doch men geloofd niet, dat zyne Doorluchtigheit die Waardigheit zoeken, noch zelfs aannemen zal; om dat, hy hope hebbende van eens een Geestelyke Keurvorst te worden, d'eene Waardigheit by d'ander niet zou konnen bestaan, vermits de *Cardinalen* den Rang over de *Geestelyke Keurvorsten*, en de *Geestelyke Keurvorsten* daarentegen den Rang over de *Cardinalen* pretenderen, welk Verschil noch niet beslist is, en wel onbeslist blyven zal, zo lang 'er *Geestelyke Keurvorsten* en *Cardinalen* zyn zullen. NEDERLANDEN.

De Stenden van dat Bischdom hebben een *Don-gratuit* van 60000 en de Clergie eene van 10000 Ecus aan zyne Doorluchtigheit toegestaan: De Stadt *Verviers* zal 'er een van 10000 doen, en zo alle andere kleine Steden na proportie van hun vermogen.

Den 29. passato zyn in de Rekenkamer te *Brussel* de Brieven Geregis-

1744. *Maart.* registreert, waar by hare Hongarische Majesteit, d'Aardshertogin *Maria Anna* en haar Gemaal den Prins *Karel van Lotthàringen* beide gezamentlyk en ook ieder byzonder tot *Generaal Gouvernante* en *Generaal Gouverneur* van hare *Nederlanden* aansteld. Op de gemelden dag, hebben de Staten van Braband hun Consent gegeven tot eene extraordinaire Subsidie van 1200000 Floreinen, waar van 500000 gedestineert zyn tot een Huwelyks-Gifte voor de gemelde Prinses en Prins.

Wy hebben hier voren gezien 't vertrek van den *Prins Karel van Lotthàringen* en zyne Gemalin *Maria Anna* van *Wenen*, zo zullen wy Hoogst-dezelve op 't spoor volgen en kortelyk 't nodige tot hunne reize na *Brussel* aantekenen.

d'Eerste overnachting geschiede den 23. passato te *Stockerau*; en arriveerden den 27. smorgens met 300 postpaarden te *Praag*, onder het driemaal losbranden van 't Canon der Stads wallen. De Bezetting was onder de Wapenen, zo als ook de Burger-compagnien, te weten een van elk der drie Steden, uit dewelke *Praag* bestaat. d'Aardshertogin en de Prins *Karel* namen hun intrek in 't Kasteel, en ontfingen daar de complimenten van de Ministers en Heren van de Regeringe, als mede van de Generaals personen, Geestelykheit en voornaamsten Adel van beide Sexen. Na dat hunne Doorluchtigheden den 20. de misse in de Kapel van 't Kasteel gehoort hadden, bezichtigde d'Aardshertogin d'apartementen, die tot het Logement van 't Hof gedestineert zyn. De Prins *Karel* begaf zich na het grote plein van 't Kasteel, om daar 600 Recruten voor d'Infanterye te zien, aan elk van dewelken hy een halve Florein liet geven, recommanderende hen, *om de Koningin met alle getrouwigheit en genegenheit te dienen.*

Den 3. dezer, zyn Dezelve *incognito* te *Dresden* gearriveert, en van 's middags tot 's avonds vertoeft hebbende, na *Leipzich* vertrokken, waar van daan Zy den 8. 's ochtents onder een salvo uit het Canon vertrokken, den 16. 's avonds, onder een drivoudig salvo van 't Canon te *Wezel* gearriveert zyn.

Den 20. zyn Dezelve, onder eene drievoudige Salvo met het Canon en de Musketterye ter Stede *Grave* gearriveert, met voornemen om den volgenden dag over *Heesch* na *'s Hertogenbosch* te komen; maar vermits 't Water rondsom die Stad zo hoog was, dat 'er

dat'er geen Rytuigen konden passeren, besloten Hunne Hooghe-den de route te veranderen; De Prins van *Holstein-Beek*, Gouverneur dier Stadt, had reets alles tot den ontfangst van dat Doorluchtig Paar doen gereed maken, maar na dat dezelve den 21. in *Grave* voornoemt vertoeft hadden, zyn Zy den 22, na dat dezelve alvorens op eene verplichtende wyze, daar over, aan den voornoemden Prins van *Holstein-Beek*, wien Zy zulks belooft, excus hadden laten vragen, van daar over *Nistelroy*, *Vorstenbos*, *Vegbel* en *Schyndel* te *Boxtel* aangekomen, van waar Zy den 23 hunne reis door *Tilburg* na *Breda* hebben voortgezet, met oogmerk om te *Groot Sundert* t'overnachten, zynde Hunne Hoogheden van *Grave* tot *Boxtel* door een Esquadron, en van daar tot *Tilburg* mede door een Esquadron Dragonders van *Massau* geëscorteert, zo als van *Tilburg* tot *Breda* geschiedt is. 1744. *Maart.*

Op den laatsten dito, om 3 uuren, arriveerden Zy te *Breda* onder 't losbranden van 19 Stukken Canon rondsom de Wallen van die Stadt; 't Guarnizoen, geschaart zynde langs de Straten van de *Bosse-Poort*, die Haar Hoogheden moesten inkomen, tot aan 't *Kasteel-Plein*, daar een Compagnie Granadiers met Capitein, Luitenant en Vendrig voor 't Gouvernement gepostcert stond, van 't Regiment van zyn Hoogheit den Prinse van *Oranje Drente*, en 't Regiment van den Here Grave van *Rechteren* Cavallery, waar van een Esquadron diende tot escorte tot *Woestwesel*, zynde aldaar geëscorteert geweest door een Esquadron van den Heer Collonel *Sandouville* uit *Mastricht*: 't Doorluchtig Paar hield halte aan 't begin van het *Kasteel-Plein*, en bleven in hare Koets zitten, tot dat de verse Paarden voorgespannen waren; ondertusschen wierden haar Hoogheden van den Krygs-Raad, en de Magistraat van die Stadt gecomplimenteert, die zeer gunstig ontfangen zyn: De Paarden verandert zynde, vervolgde 't Doorluchtig Paar haar reis na een Dorp in die Baronie, genaamt *Zundert*, alwaar ze vernachten ten huize van Mevrouw de Weduwe wylen den Heer Secretaris *Tollius*, met intentie, om 's anderdaags haar reis na *Antwerpen* voort te zetten, wordende wederom gesalueert met 19 Schoten uit het Canon, en geëscorteert door een Esquadron van *Sandouville*.

Zyne Koninglyke Hoogheit heeft op alle Plaatzen, waar dezelve met

1744. *Maart.* met zyne Gemalin gepasseert is, considerable Præsenten gedaan, en wel voornamentlyk op het Territoir van dezen Staat, zo in de Steden als aan d'Officieren en Escortes, welke dat Doorluchtig Paar begeleid hebben.

Den 24. 's namiddags arriveerden Zy t'*Antwerpen*. Op de *Dambrugge* wierden Hare Doorluchtigste Hoogheden gecomplimenteert door de Magistraat van die Stadt, voerende de Pensionaris van *Kessel* 't woord. Hunne Hoogheden zeer minnelyk op dat compliment geantwoord hebbende, had het Dochtertje van den Heer van der *Cruyce*, Oudburgemeester en Raad van die Stadt, als mede Rentmeester Generaal der Staten, van 't quartier van *Antwerpen*, d'Eere, om de Stads Sleutels te presenteren; gemelde Dochtertje verbeelde de *Maagd van Antwerpen*, en de Sleutels wierden weder aan haar te rug gegeven, met betuiging, *dat vermids d'Antwerpenaars die Sleutels zo lang met zo veel getrouwigheit ten dienste van den Oostenrykschen Huize hadden bewaart, men dezelve wel verder onder hunne bewaring laten wilde.* Hunne Hoogheden in een koets met 6 paarden bespannen, gestapt zynde, reden na de vermaarde Abdy van *S. Michiel*, verzeld van den Baron van *Hove*, Buiten-Burgemeester, te paard, en van de 6 Gildens van die Stadt de meeste met witte brandende Wastoortzen in de hand. Hunne Hoogheden deden door de *Rode poort* hunne Intrede, reden door de voornaamste Straten van die Stadt, door verscheide pragtige Praalbogen, en voorby de voornaamste stukken van hunne vermaarde processie, die hier en daar ten toon gestelt waren, terwyl de nieuwe wagens met *Maagdekens, Engelen* en *Geniussen* den tour reden. 't Canon wierd zonder ophouden gelost, men luidde de Triomf-klok en alle d'andere, men hoorde allerhande musicale Instrumenten en 't vreugde gejuich van 't volk was ongemeen groot. Tusschen 3 en 4 uuren arriveerden hunne Hoogheden in de gemelde Abdy en wierden door den Bisschop van die Stadt en verdere Geestelykheit, als mede door de Heren Burgemeesters der drie Hoofdsteden gecomplimenteert, waar na de Heren van de Magistraat d'Eere-wyn presenteerden; den gantschen nacht heeft men Vreugdevuren en Illuminatien gebrand, en den 25. 's middags zyn Hunne Hoogheden onder 't losbranden van 't Canon vertrokken, om over *Mechelen* de reize na *Brussel* voort te zetten.

Het

Het was den 26. ten 3 uuren na de middag, dat hunne Hoogheden te *Brussel* arriveerden: Zy wierden onder 't gejuich van 't Volk, 't luiden der Klokken en 't lossen van d'Artillery ontfangen: Van *Vilvoorden* af tot de Brug van *Lake* stonden de blauwe Guardes te paard, en de Regimenten *Ligoniere* en *Pembroke*, dewelke Hunne Doorluchtigheden met alle de Generaals en verdere aanzienlyke Personen van dat Land onder 't lichten van tusschen de drie en vierhonderd brandende Flambeauwen escorteerden tot aan de Kerk van *St. Gudula*, alwaar het *Te Deum* gezongen wierd, en Hooggemelde Doorluchtigheden de Zegening van den Cardinaal van *Alsace*, als mede van *Bossu*, Aards-Bisschop van *Mechelen*, ontfingen: Van daar begaven zich Hunne Doorluchtigheden na 't Paleis, voor 't welke de Guardes du Corps en de Carabiniers van zyne Groot-Brittannische Majesteit in parade stonden, en alwaar 't Hooggemelde Paar door de Leden van den geheimen Raad, den Raad van Staat, den Raad der Finantien, en de Rekenkamer, alle in Statie Klederen, verwelkomt wierd: Vervolgens begaven zich Hunne Doorluchtigheden in hun Vertrek, en hielden des avonds den Maaltyd met de Dames van 't Hof; Des anderen daags wierden Dezelve ook door den Souvereinen Raad van *Braband* gecomplimenteert, en op den 8. presenteerde de Magistraat aan hen, nevens dertig duizend Guldens aan Wisselbrieven, den Eeren Wyn in twee grote Vaten, die pragtig opgesierd en aangebraght wierden op een Wagen, welke voorgereden wierd door een fraaje Cavalcade, bestaande uit de rykste Scholieren uit het *Seminarium* der P. Jezuiten: Drie nachten na malkander hebben de Burgers Vreugde-vuren aangestoken, verzeld van Illuminatien, waar in d'een den anderen heeft zoeken t'overtreffen. 1744. *Maart.*

De Groot-Brittannische Minister de Heer *Trevor*, heeft van zyn Hof, in navolging van de Sardinische Minister, hier voren pag. 152. eene *Memorie* aan haar Hoog Mogende, nopens d'accessie tot het Tractaat van *Worms* overgelevert, en waar in onder anderen vermelt wordt:

DAt de Koning zyn Meester 't Wormsche Tractaat hoe langs hoe meer houd voor een zeer gelukkig geval ten opzichte van de tegenwoordige omstandigheden van zaken, en van de verscheide voordelen, die men voorziet, dat onfeilbaar uit 't zelve voorspruiten zullen; zyne Britsche Majesteit zo dikwyls de

1744. *Maart.* draangredenen tot het treden in zo een gewigtige Alliantie voor de *Staten Generaal* opengelegt hebbende, zo acht dezelve als een getrouwe oprechte hertgrondige Vriend niet anders te konnen doen, dan hun Hoog Mogende te nodigen; om zo dra mogelyk daar in te treden; dat het wederzyds belang der Zee-Mogendheden volstrekt en wel voornaamelyk in zo een hachelyk tydsgewricht van hen eischt, om alle andere inzichten te laten varen, ten einde noch nauwer te vereenigen, niet alleen om *verdedigender*, maar *aanvallender wyze* tegen den geen, die de rust van *Europa* wil storen, t'ageren; dat hun Hoog Mogende niet geliefden te denken, dat zyne Majesteits intentie, was om de Republicq te wikkelen in eenen Oorloch, die vermyd zou konnen worden, door Neutraal te blyven, * en de Grens-steden in staat van tegenweer te stellen; dat in tegendeel zyne Britsche Majesteit slechts voornemens was, om aan hun Hoog Mogende een regt denkbeeld te geven van verzekeringen, zo *bedrieglyk* als die van zeker Hof, en te verhoeden, dat ze een oogenblik daar op staat maakten, nademaal 't voornemen van dat Hof na alle waarschynlykheit was, *om hunne handen te binden*, ten einde te gemakkelyker in hunne Landen te vallen, en dezelve op zo een wyze van alle kanten in te sluiten, dat ze geen secours aan hare Geallieerden geven, nochte van dezelven ontfangen zouden konnen; dat het zonnenklaar was, dat wat maatregelen hun Hoog Mogende ook namen, dezelve bezwaarlyk buiten Oorloch zouden konnen blyven, alzo zelfs de verdediging van hare Territorien haar daar toe verplichten zoude; dat vermits de zaken nu zo ver gekomen waren, 't enkel en alleen was, om te verhoeden, dat de Republicq overrompelt wierd en in een ongeval van die natuur geraakte, dat hunne Britsche en *Hongarische* Majesteiten vieriglyk wenschten, dat de *Staten-Generaal* deel geliefden te nemen in het Tractaat van *Worms*; dat zyne Sardinische Majesteit te meer blydschap deswegen hebben zoude, nademaal die Prins juist over die zaak na *Londen* geschreven had, om zyne Britsche Majesteit te verzoeken, d'aangelegenheit daar van aan hun Hoog Mogende te vertonen, en hen te bewegen, om in die Alliantie te treden, ten einde alle met eendrachtigheit en meerder kracht te werk te gaan, enz.

Hier voren op *pag.* 172. gezien hebbende, wat het Hof van *Vrankryk* met den *jonge Pretendent* voor hadde, zo heeft de gemelde Minister den 29. passato de volgende *Memorie* aan Haar Hoog Mogende gepresenteert gehad; luidende:

HOOG MOGENDE HEREN!

DE gemene Interesten, en de plegtige en zo dikwyls herhaalde Verbintenissen, die tusschen den Koning van *Groot-Brittannien* en uwe *Hoog Mogende* een veel natuurlyker en nauwer verknogtheit formeren, als 'er tusschen eenige andere Mogendheden van *Europa* gevonden word, doen zyne Majesteit geenzints twyfelen, of uwe *Hoog Mogende* zullen bewilligen in 't verzoek; dat ik d'Eer

* Zie hier voren pag. 153.

d'Eer zal hebben van in zyn naam te doen, met zodanige hartelykheit en nadruk, als overeenkomstig is met het ongenoegen en d'ongerustheit, waar mede zy zekerlyk de Demarches, welke daar toe gelegenheit geven, vernomen zullen hebben. 1744. *Maart.*

Uwe *Hoog Mogende* zyn reets geinformeert van de Smaad aan zyne Majesteit en de gehele *Brittische Natie* door *Vrankryk* aangedaan, met den oudste Zoon van den *Pretendent* in zyn Ryk te recipiëren, en op een misterieuse wyze langer als een Maand te verbergen.

Uwe *Hoog Mogende* zyn mede te wel geinformeert, dan dat Zy onkundig zouden wezen van de suspecte Demarches, die de krenking zo van de *waardigheit* van den Koning myn Meester, als van de *Religie* en *Vryheit* van myn *Vaderland*, voorgegaan of gevolgt zyn: De grote Scheeps-toerustingen door *Vrankryk* gemaakt, zonder dat het eenige Vyand voor zich zelfs, of voor eenige bekende Geallieerde, die ter Zee gesecoureert moet worden, te vrezen heeft: De bewegingen van deszelfs Officieren en Troupen langs de Kusten van *'t Canaal*: Haar overgrote verzamelingen van allerhande Krygsbehoeften: 't Beslag in alle zyne Havens, van *Bretagne* af tot in *Vlaanderen*, voor alle Vaartuigen, bequaam om voor Transport-Schepen gebruikt te worden: d'Inscheping van Musquetten, Veld-Artillery, Vriesche Ruiters, Tomen, Zadels, en allerhande Wapentuig, om een Landing t'ondernemen: 't Uitloopen van de Vloot van *Brest*, en haar beleid, dat niet meer twyfelachtig is: Kort om, alle te zaam gevoegde Preparatien te *Duinkerken*, d'aan *Groot-Brittannien* allernaaste en verdachtste Rendevous: Alle deze omstandigheden, zeg ik, zouden hebben genoeg komen zyn, om te doen blyken de quade Intentien van *Vrankryk* tegens de Persoon en de Kroon van den Koning, 't zy om zyne Koningryken t'invaderen, 't zy om aldaar Troubelen te verwekken en te voeden, zonder dat het zelve noch door eene Declaratie laatstelyk aan zyne Majesteits Minister te *Parys* gedaan, gerenuncieert had, om zo te spreken, aan de Tractaten, die tusschen de beide Kronen bestaan, en inzonderheit dat van 1717,* 't welk met concurrentie en onder Guarantie van uwe *Hoog Mogende* gesloten is.

Zodanige Demarches en diergelyke baarblykelykheden zyn meer als genoeg, om aan den Koning myn Meester 't volkomen Recht te geven, ten einde zich, zo als ik d'Eer zal hebben van in zynen Naam by deze *Memorie* op eene plechtige en nadrukkelyke wys te doen, te beroepen op de gereedmaking van 't Secours, dat men Hem uit krachte van 't eeuwigdurend en defensief Verbond den 3. *Maart* 1678. getekend, en van deszelfs separate Artikelen, verschuldigt is, conform den zin en uitlegging van de weerzydsche Guarantie en Secours, dat by een op den 3. *April* 1716. tusschen de twee Mogendheden uitdrukkelyk gemaakte Acte is bepaalt en vastgestelt, zynde dit alles vernieuwt en geconfirmeert by 't laatste Tractaat, 't geen Haar *Hoog Mogende* in 1728. met zyne tegenwoordig gelukkig regerende Majesteit eenige tyd na zyn komst tot den Throon, hebben opgerecht.

Het is, *Hoog Mogende Heren*, op zo dringende oorzaken en zo duidelyke Verbintenissen als de gene, die ik zo even aan uwe *Hoog Mogende* kom te vertonen

* Zie hier voren pag. 126.

1744. *Maart.* tonen, dat ik d'Eer heb, van Haar te verzoeken, dat Zy aanstonds hunne Ordres gelieven te doen afvaardigen, ten einde een Corps van 6000 Man van hunne Nationale Infantery met een behoorlyk getal van Officieren, voor den dienst van zyne Majesteit aller haast na de *Willemstadt* opbreke, alwaar ik van den Koning gelast ben, om de nodige Schepen voor hun Transport gereed te houden.

Daarenboven beveelt de Koning my uwe *Hoog Mogende* te verzoeken, dat het hen, tot dat d'omstandigheden Haar toelaten krachtdadiger te voldoen aan 't Secours, welk Zy aan hem ter Zee uit hoofde van de boven gemelde Tractaten verschuldigt zyn, behage, Ordre aan eenige van hunne Schepen, die gereed en naast by der hand zyn, te geven, van 't voornoemde Corps van 6000 Man na *Engeland* t'escorteren.

Schoon zyne Majesteit reets onder den Zegen van Godt in de vigoureuse Maatregelen, die Hy al genomen heeft, en in de beproefde getrouwheit van zyne Onderdanen, een verzekerde Bescherming heeft tegen d'Ondernemingen zyner Vyanden, hoedanig die mochten zyn, zo heeft Hy doch zich verplicht geoordeelt, die overmaat van Precautie te gebruiken voor de Waardigheit van zyn Kroon, de Vaderlyke Tederheit over zyne Volkeren, en de standvastigheit zyner Pogingen voor de publicque Vryheden, en d'allergrootste Veiligheit van de Protestantsche Religie, alle dewelke zich te gelyk gedreigd zien door d'extraordinaire Preparatien, die byna in 't gezicht van zyne Koningryken gemaakt worden.

Het vertrouwen, dat de Koning altoos gehad heeft, en dat Hy altoos zal stellen in de zo meenigmaal ondervonde Vriendschap en goede Trouw van uwe *Hoog Mogende*, doet hem vast staat maken op een spoedig en gunstig Antwoord op dit Verzoek, en wel zodanig als zyne Majesteit van ware Vrienden en Geallieerden, heilige Onderhouders van hunne Engagementen, en ieverige Beschermers van de Vryheit en Religie, d'eenige Oorsprong van 't geluk en de voorspoed der beide Natien, en te gelyk van de haat onzer nydige Naburen, kan verwagten. Gedaan in den *Haag* den 29. *February* 1744.

R. TREVOR.

Hierop wierd aanstonds den 2. *Maart* de volgende Resolutie van *Haar Hoog Mogende* genomen, en aan den gemelde *Groot Brittannische Minister* gecommuniceert:

BY Resumptie over de *Memorie* van *Mr. Trevor*, Extraordinaris Envojé en Plénipotentiaris van zyne Majesteit den Koning van *Groot-Brittannien*, den 29. passato aan *Haar Hoog Mogende* gepresenteert &c., waar over gedelibereert zynde, is goed gevonden en besloten, dat men aan *Mr. Trevor* op deze zyne *Memorie* zoude antwoorden: Dat d'opgevatte Ombragie van d'aankomste van den oudste Zoon van den *Pretendent* in *Vrankryk*, van 't uitlopen der Vloot van *Brest*, en van de Toebereidzelen en Bewegingen, die men langs de Kusten en byzonder te *Duinkerken* maakt, om 'er eene Inscheping van Troupen te doen, als of daar door de Koningryken van zyne *Brittische Majesteit* met een Inval gedreigd waren, niet anders dan wel gegrond te zyn kan aangemerkt worden: Dat *Haar Hoog Mogende* zulk eene hoge achting jegens zyne Majesteit en deszelfs Vriendschap

schap dragen, en zo veel deel nemen in 't Behoud en Welzyn van zyne Majesteit en deszelfs Koningryken, op dat geen Buitenlandsche Mogendheit daar in eenige Troubelen verwekke, en dat 'er geen Inbreuk geschiede aan derzelver tegenwoordige Constitutie, zo als die door Wetten vastgestelt is: En gadeslaande niet alleen de Tractaten en Alliantien, die Hen verplichte, zyne Majesteit by deszelfs rechtvaardige Regering te handhaven, en deszelfs Koningryken by hunne Religie en Vryheden; maar ook hunne eige Belangen, als oordelende, dat het Behoud van hun eige Staat, Religie en Vryheit, naast de Bystand van Godt Almachtig, groten deels afhangen van de nauwe Vereeniging en Alliantie tusschen de Kroon van *Groot-Brittannien* en haar Republicq: Zo hebben ze in gevolge van dien niet een oogenblik in twyfel gestaan, om aan zyne Majesteit 't gemelde Secours van 6000 Man te bewilligen, en reets 6 Battaillons gekozen en Ordre aan dezelve tot het Transport na *Engeland* gegeven: Dat zy zich ten eersten zullen informeren, of in de Havens van deze Republicq eenige Oorloch-Schepen gereed leggen, om tot Convoy van de gemelde Troupen te dienen, maar waar aan dezelve twyfelen: Dat *Haar Hoog Mogende* ten volle overtuigt zynde, dat in deze Conjuncturen hare Belangen een en dezelve zyn met die van zyne Majesteit gewillig en gereed zyn zullen, om aan zyne Majesteit alle Bystand toe te brengen, die de gemene Belangen en de goede Trou der Tractaten vereischen, en die in haar Vermogen is. 1744. *Maart.*

En zal een Uittrekzel van de tegenwoordige Resolutie van *Haar Hoog Mogende* door haar Agent van *Byemont* den gemelde Heer *Trevor* ter hand gesteld worden.

Was getekend:

W. VAN HAREN,

en meer beneden

F. FAGEL.

In gevolge van die Resolutie maakten dezelve terstond de nodige Schikkingen, om dit Secours van 6000 Man uit verscheide Guarnizoenen tot d'Inscheping na *Willemstadt* te doen marcheeren: Verder wierd ook geresolveert, 't Corps van 20000 Man Auxiliaire Troupen tot dienst van de Koninginne van *Hongaryen* gereed te houden. Welke cordate en allezints roemwaardige Resolutien, en byzonder ter nakominge van de Tractaten met *Groot-Brittannien* en *Haar Hoog Mogende* opgerecht, al vroeg tot een *aanstoot* aan 't Fransche Hof was; uitwyzens 't volgende *Extract* uit een brief van een zeker Heer aan zynen Vriend geschreven, en t'*Amsterdam* publicq gemaakt, zynde gedateert den 15. *Maart* 1744; behelzende:

DEzer dagen heeft d'Abt *de la Ville*, Interims Minister van den Koning van *Vrankryk*, veel ernstiger Conferentien, dan wel te voren, met d'eerste Leden van de Regering gehad; nopens 't secours in Oorlochschepen, 't geen de-

 zen

1744. Maart. zen Staat verpligt is, aan *Engeland* te fourneren. d'Abt vertoonde onder andere: „ Dat de maatregelen, welke men ten dien einde beraamde, de Hoogmoed van „ die Kroon zo zeer vergroten zouden, dat dezelve wel ligt gevolgen na zich „ konde slepen, die binnen korten aan de rust, welke de Republicq geniet, „ nadelig zouden zyn ". Voorts voegde die Minister 'er by, „ Dat hy de He„ ren *Staten Generaal*, van hare genome Resolutie niet zocht af te trekken, maar „ hun te verstaan wilde geven, *dat zyne Allerchristelykste Majesteit slegts na den* „ *uitslag van die Resolutie wachtede, ten einde zich vry te konnen maken van de Be„ loften, aan* Haar Hoog Mogende *gedaan, en van Zyne kant een besluit te nemen,* „ *'t geen men in 't minst niet verwachtede* ". Zeker Heer van de Regering, zich op 't horen van die Taal niet konnende verbyten, viel den Abt in de reden, en antwoordde hem in dezer voegen: „ Men is te *Versailles* zeer veranderlyk, dan „ eens vleid men, dan eens dreigt men. En wat kan uw Hof meer doen, dan „ het zedert de Dood van den *Keizer* gedaan heeft? Het heeft den Oorloch in „ de 4 Delen van *Europa* gebraght en een *Vuur* aangestoken, 't geen (behou„ dens zyn Eer) thans in zyn macht niet is, uit te blusschen. Ik sta toe, dat „ men te *Versailles* daar toe geenzints gedachte heeft, vermits 'er zo ieverig als „ ooit gearbeid word, met alle de maatregelen te nemen, die de Naburen be„ roeren. *Men dreigt Belegeringen t'ondernemen, men bedekt de Zeën met Oorloch„ schepen, en maakt Embarquementen, om noch 't Vuur en Zwaard ten faveure van* „ *den Pretendant in Engeland over te brengen.* Waar toe dient dit alles? Is het „ om te verzagen? Is 't om een opstand te verwekken, of die gene de Wape„ nen te doen opvatten, die tot de herstelling der Vrede geneigt zyn? Indien „ zulks zo is, zullen wy ze opvatten, wanneer het tyd is. Wy zyn gereed. „ Laat *Vrankryk* hare uiterste pogingen doen: wy zyn bereid alles van haar kant „ af te wagten, zonder van onze zyde eenigzins bekommert of bevreest te we„ zen ". d'Abt zeide hier op, „ *dat zulks 't voornemen van Vrankryk was, en* „ *dat zo zich Engeland reets over zo geringe zaken ontbust bevond, zy 't einde* „ *noch niet bereikt had, als zullende mogelyk binnen korten een dodelyke pyn gevoelen.* „ Dat zyne Allerchristelykste Majesteit niet gezint was *Engeland* daar van te ge„ nezen: noch haar, noch wie 't ook zyn mocht, anders t'onderrechten, ver„ mits doch de grootste onkosten genoegzaam gemaakt waren ". Nooit heeft men tegen den Marquis de *Fenelon*, noch tegen dien Abt zo harde Taal gevoert, 't geen een bewys is, dat de Republicq alles te boven stygt, &c.

De Graaf van *Podewils* Extraordinaris Envoijé van den Koning van *Pruissen*, heeft uit naam van zyne Koninglyke Majesteit aan dezen Staat kennis gegeven van 't Huwelyk gesloten tusschen de Prinses *Louisa-Ulrica*, vierde Zuster van zyne Majesteit, geboren den 14 *July* 1720 en zyne Koninglyke Hoogheit *Adolf Fredrik*, Hertoch van *Holstein*, verkozen Opvolger tot den Sweedschen Throon.

De Heer *Greis*, Extraordinaris Envojé van den Koning van *Deenmarken*, heeft in een Conferentie met den President van Haar Hoog

Hoog Mogende aan dezelven uit naam van zyn Hof gedeclareert, *dat de Koning zyn Meester hun Hoog Mogende grotelyks dankbaar bleef voor alle derzelver aangewende moeiten en zorgen, in 't helpen bevorderen der Vrede tusschen gemelde zyne Majesteit en de Kroon Zweden.* 1744. *Maart.*

d'Ed. Bewindhebberen der Oostindische Compagnie, ter Vergadering van XVII, hebben gedecreteert tegen den 4 *Mey* aanstaande een Uitdeling van 15 *per Cent* aan derzelver geintereseerdens te doen.

HEEFT men met het begin dezer Maand, en by vervolg, ruim *veertien dagen* achter den anderen, *Godts Wonderbare macht ontdekt*, in de velle en stormende Winden te gebieden hunne uitwerkinge te doen, zo hebben wy ook gezien, dat het dessein van 't *Fransche Hof*, om den *Zoon des Pretendents*, na *Engeland* over te voeren, na dat alles in gereedheit was gebraght om over te steken, daar door verydelt ende te niete gegaan is, en dus dat Ryk eenen genoegzamen tyd verleend, om op hunne Beschuttingen te denken, en alles in een staat van Tegen-weer te stellen, gelyk dan ook geschied is. BYZONDERHEDEN.

By dat grote Heil voor de *ware Protestantsche Religie* en de *Vryheit*, is aan d'andere zyde veroorzaakt, dat de Nederlandsche Rivieren opgezet geworden zynde, gene uitlozinge in den *Oceaan* hebben gehadt, en daar door al menige zware Overstromingen geschiedt zyn, welke wy kortlyk zullen aantekenen.

Te *Wenen*, heeft het Water by menschen geheugen zo hoog niet geweest, hebbende 't zelve in de Voorsteden tot aan de Daken der Huizen gestaan. Zo dat Hare Majesteit nevens den Groot Hertoch haar Gemaal zedert den 6. tot den 12. dezer, wanneer 't Water weder binnen zyne Oevers gekeert is, verscheide malen op de Wallen van die Stadt quamen, en aldaer den droevigen toestand van die Ingezetenen ziende, bevel gaven, om de Noodlydende met Leeftochten &c. te voorzien.

Voorts heeft men geschreven uit Dusseldorp den 11. dezer: „ De Rivieren zyn in vele jaren zo hoog niet gezwollen geweest „ als jegenwoordig, en wel voornaamlyk zedert den 3. tot den 8 „ dezer. Alle de Steden, Vlekken en Dorpen aan den *Mayn*-

„ *stroom*,

1744. Maart.

„ *ſtroom*, de *Kintzig* en *Nied* leggende, hebben grote ſchade geleden; 't water is met geweld in dezelve ingedrongen, en alle d'omleggende Diſtricten, Velden en Thuinen leggen t'eenemaal onder. Te *Frankfort* en *Sachſenhauzen* is 't water als een ſluis door de *Mayn* en *Antauch poorten* komen ſtromen en vele huizen en kelders zyn volgelopen. Boven de Stadt zyn verſcheide ſtapels van planken en ander timmerhout wechgedreven. *Offenbach* heeft meer als de helft onder water geſtaan, en op zommige plaatzen zo hoog, dat het water tot aen de twede verdieping der huizen geſtegen is. *Burgel* heeft t'eenemaal ondergeſtaan, zo als ook *Fechenheim*, *Rumpelheim*, *Mulheim*, *Dornigheim* en *Diedesheim*. Men heeft daar veel balken, brandhout, ja gantſche muren van boere huizen, zynde ſlechts gevlochte tenen, beſtreken met kley of leem, zien voorby dryven. Alle de Vlekken en Dorpen aan de *Nied* hebben niet minder grote ſchade geleden. *Rödelheim* heeft t'eenemaal ondergeſtaan; daar is onder anderen een brug gantſch wechgedreven, ja niet eene molen langs die drie Rivieren zyn behouden gebleven, en 't is een zonderling geluk geweeſt, dat het op nieu zeer ſterk heeft beginnen te vriezen, waar door de Vloed eenigermate geſtremt is, alzo men anders van vry groter ſchade zoude gehoort hebben ". Insgelyks uit *Hanau*: „ Na dat de ſterke Vorſt die men eenigen tyd alhier gehadt heeft, in een Dooiweer met regen verandert, en de Sneeu op de Vlaktens en de naby gelege Gebergtens geſmolten is, is den 2. dezer 's avons 't Ys in de *Mayn* die omtrent 7 weken geſtaan heeft, los gebroken en voortgegaan, zedert is die Rivier zeer gezwollen, en noch veel meer de *Kinzing* die 's nachts tuſſchen den 3. en 4. alle huizen om de Stadt diep onder water heeft gezet, en zelfs tot in de Stads Gragten is gedrongen, zo dat het water op verſcheide plaatzen in de Stadt gelopen is, en op de Straten geſtaan, zelfs de kelders aangevult heeft, tot dat eindelyk buiten de *Kanaal Poort* een doorbraak gekomen is, waar door 't wat begon te vallen. Ondertuſſchen is door 't hoge water zeer grote ſchade geſchied aan Muren, Thuinen &c., als ook aan de Bruggen over de Rivier, die alle door de kracht van 't water zyn voortgedreven. 't Voorſchreve hoge water heeft,

„ heeft al de langs de Rivier leggende Velden en Landen onder „ gezet, daarenboven zyn meer andere kleine Rivieren hoog gezwollen, waar door mede considerable schade geschied is." Uit al 't welke op te maken is, hoe het te *Dusseldorp* en andere plaatzen daar om heen moet gestelt geweest zyn. 1744. *Maart.*

Niet minder, heeft het zich by ons toegedragen, ingevolge de droevige Relazen daar van ingekomen, als die van *Schoonhoven*; luidende: „ Den 8. dezer, zynde *Zondag*, is de Rivier de *Leck* „ met den sterken zuidwesten Wind zodanig opgezwollen, dat „ men bedugt begon te worden, voor d'Overstromingen; 's „ *Maandags* zach men zich genoodzaakt, om verscheide Dammen „ in deze Stadt te maken, om, zo veel mogelyk, 't Water te „ keer te gaan; dit wierd met veel iever voltooit, zelfs de Heren van de Regering waren den gantschen dag en ook den gehelen nacht bezig met ordres te geven, en ontzagen zich niet „ van zelfs hand aan 't werk te slaan; men begon als toen voor „ de Dyken bekommert te worden, voornamentlyk te *Langerak* „ en te *Jaarsveld*, alwaar 't Water tot op de Dyken golfde; 's Anderendaags de Wind noch immer toenemende, wierden de „ Landlieden van de *Crimpenerwaard* te zamen geroepen, welke „ dien zelven dag met honderden, onder opzicht van Dykgraaf „ en Heemraden, hand aan 't werk sloegen, daar het op zyn gevaarlykst was, hebbende het zeer gelukkiglyk dien gehelen dag „ en de volgende nacht wederhouden: 's *Woensdag* begon zich de „ Wind na 't Noorden te keren, 't welk eenige hope aan de Landlieden der *Crimpenerwaard* gaf, maar in tegendeel grote vreze „ voor *d'Alblasserwaard*; dit bleef zo den gehelen dag (blyvende „ 't Water op dezelfde hoogte) tot dat eindelyk 's nachts omtrent „ 1 uur by *Lexmond* een Gat is gebroken *, waar door die gehele „ *Waard* wierd geinondeert, en men vreest alle ogenblikken droevige tyding te vernemen; 's nachts hoorde men over al de klokken luiden, waar door de Landlieden in menigte met hun Vee „ en Meubilen zich na de Dyken en hoogtens begaven; 't geschrei „ der Menschen en Beesten is niet uit te spreken.

„ Het

* d'Inbreuk van dien Dyk is op de zelfde plaats, daar de doorbraak in 't jaar 1740, den 4. *December* geweest is.

1744. Maart.

„ Het ſtaat met den Dyk aan deze zyde van de *Leck*, nament„ lyk by *Langerack*, noch in een twyffelagtige ſtaat, wordende „ ieverig gearbeid door honderden van Menſchen.

„ Den 16. heeft men tyding bekomen, dat door 't aanhoudend „ hoge Water, door 't Gat in den *Lexmondſchen Dyk*, omtrent „ *Kersbergen* 't Water aldaar binnen in de *vyf Heren Landen* zoda„ nig was gerezen, dat het zelve door geen Menſchelyke kracht „ langer konde worden gekeert, en wel op vele plaatzen 1 à 2 „ voeten over den *Souwen* of *Bazeldyk* ſtroomde, waar door den „ gehele *Alblaſſerwaard* als nu mede geinondeert is; de droefheit „ onder d'arme Ingezetene is niet om uit te ſpreken, welke ook „ noch zeer vergroot is, door de toen aanhoudende ſterke Wind, „ waar door eensdeels de Huizen door de Storm wierden aan ſtuk„ ken geſlagen, en ten anderen de Dyken van binnen zeer beſcha„ digt zyn. Den 17. vernam men, dat het Water te *Groot-Ammers* „ over de Sluizen, begon heen te lopen, en dat het in de *Nieu„ poort* al over de Straten heen ſtond." Men heeft aldaar een Hagelbui, met zware Donderſlagen gemengt, gehad.

„ Te *Gornichem* is den 12. 's morgens ten 4 uuren, door ho„ ge watervloed den Dyk tuſſchen *Ameyde* en *Lexmonde* doorge„ broken, waar door de vlugt der Menſchen en van 't Vee by „ menigte groot is, 't welk hier en in andere naburige Steden als „ ook ten platten Lande veel elenden veroorzaakt.

„ Van *Wageningen*; Door den zwaren ſtorm zyn de Dyken in „ deze nabuurſchap op verſcheide plaatzen doorgebroken, nament„ lyk de *Gripſe Dyk* by de *Nieuwe-Schans*, waar door *Limmen* en „ *Broek* geheel geinondeert zyn. 't *Pauſinder-gat* is mede doorge„ broken, als ook de Dyk tuſſchen hier en *Wyk te Duurſtede*. Te „ *Rhenen* ſtaat de gehele Stadt tot aan de markt onderwater.

„ Te *Zwol*, is den *Yſſeldyk* even boven *Deventer* doorgebroken, „ en op twee plaatzen dus gevaarlyk, dat alles op 't point ſtond „ van geinondeert te werden.

Den 16. nademiddag tuſſchen twee en drie uuren heeft men te *Vianen* een verſchrikkelyk wêer gehad van Donder en Blikſem, die in de Toren van de Kerk ſloeg, waar door deszelfs ſpits verteert wierd, hebbende tot 6 uuren 's avonds gebrand.

APRIL.

A P R I L.

Wy moeten dezelve Cours *wederom hervatten, die wy in 't begin van de voorleden Maand genomen hebben; en allereerst beschouwen de resterende Relazen, die ons zedert dien tyd, nopens de bewuste* Zee-Bataille *in de Golf van* Lions, *ter hande gekomen zyn.*

1744. *April.*

MIDDE-LAND-SCHE-ZEE.

'T SPAANSCHE-HOF heeft des aangaande in de Courant te *Madrid* 't volgende daar van doen publiceren:

"t HOf heeft door een Extraordinaris Courier van *Carthagena* d'aangename tyding gekregen, dat den elfden dezer maand (I *Maart*) des avonds 't Esquader, gecommandeert door *Don Joan Joseph Navarro* in die Haven is aangekomen met het Fransche, 't welk van *Alicanten* derwaarts gestevend was, zo dra de Commandant van 't zelve had vernomen dat 't onze zich by de Kaap van *Palos* bevond.

Don *Joan Joseph Navarro* heeft zyn Journaal gezonden, 't geen werkelyk onder de pers is, en waar by men zodanige verzekeringen heeft gekregen, die geenzints doen twyfelen aan 't roemwaardig gedrag en d'ongemene dapperheit van dien Generaal, welkers voorbeeld met de grootste iever gevolgt is door alle de Kapiteins, Onder-officieren, Matrozen en al 't ander Volk, 't welk aan boord was van de twaalf Schepen, die uit *Toulon* zyn vertrokken, en zich in 't Zee Gevecht bevonden hebben, 't welk den 22. laatstleden omtrent Kaap *Sizie* is voorgevallen, en zes uuren geduurd heeft tegen 't Engelsch Esquader, 't geen bestond uit twaalf Driedeks-schepen, tien van 70 stukken Canon, vier van 60, zeven Fregatten van 50, twee van 20 stukken Canon, 4 Branders enz., in 't geheel 40 Zeilen, van dewelke een Driedeks-schip, 't geen men zeide *de Marlborough* was, door 't Spaansche Esquader is *in de grond geboord*, zo als ook de Brander, welke d'Engelsche Admiraal tegen het Schip *de Royal Philippe* afzond, en die door 't Canon doorboord wierd, toen dezelve niet meer dan een Pistoolschoot van dat Schip van daan, en gereed was om zyne werking te doen: Men heeft ook een Engelsch Schip geheel masteloos geschoten, en andere zeer gehavend, onder dewelke een van 90 Stukken Canon, 't geen zyn Vlag streek, buiten twyfel om dat het zelve in zeer slechten staat gebraght was: Ons Esquader heeft dus *tweemaal* den Engelschen Admiraal, die de grootste macht van het zyne by zich had, *te rug gedreven*, en is gezamentlyk met het Fransche, ziende die Admiraal, schoon de Wind in zyn voordeel was, niet weder te voorschyn quam, om de vereenige Vloot op nieu t'attaqueren, na de Kusten van *Spanjen* gestevend, zonder dat men van d'Engelsche iets anders heeft konnen vernemen, als dat zy na *Port-Mahon* gezeild zyn, 't welk men echter noch niet met zekerheit weet.

Volgens Berichten van *Alicanten* zegt men dat het Schip *el Neptuno* werkelyk

1744. *April.* te *Carthagena* is ingelopen, zo dat *Joan Joseph Navarro* zyne gehele Vloot by een gehouden heeft, uitgezondert het Schip *de Podor*, 't welk na dat men 't zelve uit de Macht der Engelschen, waar in dat Schip des nachts by *verdwaling* was gekomen, te rug gekregen had, in brand gestoken is: Voor 't overige zal onze Vloot gemakkelyk te *Carthagena* konnen herstelt worden van de Schade, die dezelve heeft geleden, en welke onvermydelyk was, aangezien d'overmacht, waar mede d'onzen zyn aangetast geworden.

Don *J. J. Navarro* is in aanmerking van zyne betoonde dapperheit tot Lieutenant-Generaal van de Marine bevorderd; een Eer, dewelke aan alle die gene, die wel verdiend hebben, met recht toekomt.

De Spaansche Officier, die 't gemelde Verhaal aan 't Hof heeft overgebraght, is tot Kapitein ter Zee verklaard.

Daar by komt noch een schryvens uit *Charthagena* van den 31. *Maart* laatstleden; behelzende:

De Fransche en Spaansche Esquaders leggen noch hier, en zullen apparent noch langer blyven leggen, alzo het met de herstelling der ten dele zeer beschadigde Schepen, wegens gebrek der Materialen, zeer langzaam toegaat: De Spaansche zyn byna alle deerlyk gehavend, doch van de Franschen maar drie, waar onder 't Admiraal Schip *le Terrible.* 't Spaansche Admiraal Schip *Royal Philippe* heeft by 't Gevecht 400 doden en gequetsten, *le Poder* en *Neptunus* ieder meer dan 200 gekregen, en 't eerste wierd eindelyk, na genomen, hernomen en verlaten geweest te zyn, van d'Engelschen verbrand.

't Engelsche Hof, heeft daar en tegen 't Bericht van den Admiraal *Matthews*, gedagtekend den 29. *February* O. St. in de Haven van *Mahon*, publicq gemaakt behelzende:

DE Schepen de *Somerset*, de *Dragon* en de *Warwich*, quamen den 14. by den Admiraal aan: Den 19. kreeg hy narigt, dat 3 Expressens daags te voren tot *Toulon* aanquamen, in zeer korte distantie van tyd, den een na den ander: Hy wierd insgelyks onderrigt, dat de zamengevoegde Vloot den volgende morgen in Zee wilde lopen. Tusschen 3 en 4 uuren 's namiddags maakte Capitein *Marsch* van de *Winchilsea*, een van de Schepen die op de zamengevoegde Vloot moesten waken, zein om 't Anker te ligten, en de Schepen tot een Actie in staat te stellen, 't welk met d'uiterste vaardigheit en spoed verrigt wierd. In minder dan een half uur tyds konden zy uit haar Schepen verscheide van haar zien. Eer 't donker was, wierd het zein door Capitein *Marsh* gedaan, dat hy 19 zeilen zach; en omtrent 2 uuren 's morgens liet hy den Admiraal weten, dat zy weder onder de Caap *Sepet* geankert hadden. Zo dra 't dag was, zagen zy de gene die 's avonds te voren uitgekomen waren, onder zeil, en in zeer korte tyd de reste ook uitkomen, zynde haar getal in 't geheel 34. Den Admiraal raakte toen onder zeil, waeyende een mooye koelte uit den Westen; in verwagting dat zy op hem zouden afgekomen hebben; maar bevond wel haast, dat

dat zy zodanige intentie niet hadden, ten minsten voor dien dag; want zy hielden 't voor de wind af; alhoewel 'er alle apparentie van deinzig Weer was: Hy bleef derhalven tot de nacht af en aan de *Baay*, en ankerde aldaar, hebbende Kruissers uitgezonden, om haar bewegingen t'observeren; gedurende welke de *Warwik* aan de grond raakte, maar door 't uitstorten van 30 ton Water, dien avond omtrent 9 uuren daar afquam, zonder eenige verdere schade. 1744. *April.*

't Volk den volgende morgen met het aanbreken van den dag van boven uit de Mast ziende 15 Zeilen, (leggende de rest door 't Eiland *Porquerole* verholen) ging d'Admiraal immediatelyk onder zeil, hebbende maar weinig Wind, ende dat uit den Noorden, en zette alle Zeilen die hy konde, by, om tot haar te komen; houdende zy 't ter zelver tyd na d'*Engelsche Vloot* toe, met een kleine koelte uit den Westen. Na een stilte van anderhalf uur ontstond 'er een kleine koelte uit den Oosten, waar door zy elkander nader quamen. Ter zelver tyd verschenen de *Borne* en de *Chichester* in 't gezicht van onder 't *Levant* Eiland; en d'Oostelyke Wind toenemende, quamen zy, en een Ligter met Provisie van *Port-Mahon*, wel haast by den Admiraal *Matthews* aan, hebbende 't goed geluk gehad, langs 't Land Oostwaarts heen te geraken, zonder welk zy in 's Vyands handen zouden hebben moeten vervallen. De Vyand dreef in Linie van Bataille af; maar door gebrek van Wind, en een zeer onstuimige Zee hebbende, was 't nacht eer d'Admiraal by haar konde komen, hebbende den gehele dag 't Signaal tot de Linie van Bataille gehad, en 't noch eenige tyd gehouden, na dat het donker was. Met den schemer-avond hield hy by een weinig meer dan 3 Canonschoten van haar, en ordonneerde *d'Essex* een myl lywaarts van hem, en de *Winchilsea* een goede Musketschoot lywaarts van *d'Essex* te gaan leggen, om op haar bewegingen te passen, en om de nodige Zeinen te maken, en haar na te zeilen, ingeval zy zeil maken wilden: Zy waren zo naby, dat hy de Vyandelyke Schepen konde tellen, na dat de Maan opgekomen was; maar hy ter zelver tyd niet den Vice-Admiraal *Lestock* en zyn Esquader ziende; hebbende hy 't zo ver voor de Wind by gehouden, dat toen de dag quam aanbreken, en d'Admiraal zeil had gemaakt, en 't Signaal tot de Linie van Bataille bezyden malkander, de Vice-Admiraal volle 5 mylen agter hem was: De Vyand maakte ook zeil, en ging met haar Topzeils, en zette zomtyds hunnen Voorzeils by.

Omtrent 11 uuren quamen de *Roial Oak* en 2 Ligters met Provisie van *Port-Mahon* by de Vloot, hebbende gelukkelyk Oostwaarts vervallen geweest.

De Schout-by-Nacht *Rowley* commandeerde d'Avantgarde, maar konde nooit by 't *Fransche Esquader* komen, schoon de Heer de *Court* zomtyds wilde byleggen, als of hy voornemens was haar af te wagten; maar wanneer zy hem nader by quamen, maakte hy weder zeil, tot dat hy eindelyk de meeste *Spaansche Schepen* een goed end agter hem had gelaten. Den Admiraal was als toen ten volle overtuigt, dat hy nooit tot een generaal gevegt zoude komen, maar oordeelde uit al zyn doen, dat zyn Dessein was, hem na de *Straat* te lokken. Omtrent half 12 uuren gaf den Admiraal het zein tot slaan; en kort daar na drong hy op den *Spaansche Admiraal* aan, ordonnerende aan de *Marlborough* 't zelve te doen. d'Actie begon omtrent 1 uur: De *Nordfolk* attaqueerde de Seconde van den Heer *Navarro* (*Spaansche Admiraal*) die wel haast doorging,

 en

1744. *April.* en nooit Zeilen kortede, zo ver als hy haar konde zien. De resteerende Admiraals Divisie sloeg tegen deze. De *Marlborough* een weinig te na aan den Admiraal dryvende, noodzaakte hem, zyn Zeilen aan te vullen, om te beletten, dat dezelve hem niet aan boord mochte komen. In de weinige tyd dat den Heer *Matthews* in Actie was, devaliseerden zy zyn Masten en Want zeer; en hebbende maar weinig wind, en een onstuimige Zee, zynde de Topzeil van de Bezaans-Mast aangeslagen, om te beletten, dat de Masten en Want niet neervielen, verhinderde zulks 't Schip te bestieren, schoon hy tot drie differente malen nieu Want aangeslagen had, zo dat hy aan de *Marlborough* de bystand niet konde geven, die de Capitein *Cornwall* van noden had, wiens beleid door den Heer *Matthews* gemeld werd alle bedenkelyke lof te meriteren, en wiens ongelukkig noodlot hy ten hoogsten beklaagt. De Vyand was byzonder wel van Canoniers bediend, quekende de *Franschen* een groot getal van dezelve aan, en zynde zy meer als 3 maanden lang voor 't Gevegt op een Wit geëxerceert geweest. De groote Mast van de *Marlborough* raakte over boord, als of het maar een riet was geweest, en de Mast en zyn Boegspriet wierden door en door geschoten, en d'eerste had alleenlyk 2 staande Wants om haar t'ondersteunen; en al haar Topmasten waren ontramponeert. De Vyand schoot voornamentlyk op onze Masten en Touwerk, en schoon d'Admiraal binnen 't Pistool schoot geslagen heeft, zo had hy doch niet meer als 9 Man dood, en 40 gequetst; Zyn Capiteins arm is by d'eerste laag afgeschoten. 't Schip van den *Spaanschen* Admiraal *de Real* was geheel en al gedevaliseert en buiten staat gestelt; en wanneer den Heer *Matthews* haar Seconde aantaste ging dezelve wel haast door, en zette alle Zylen die zy konde, by, om voort te komen. Als toen gaf hy zein voor de Brander *d'Ann-Galey*, om de *Real* in brand te steken; maar haar Commandeur was zo langzaam in haar aan te steken, en met het afkomen, dat de 4 Schepen agter haar, zo naby quamen, dat zy het succes verhinderden; wanneer zy door eenige van haar kruit, of eenig ander ongelukkig toeval, (zynde niet verder als een Pistool schoot of digter van de *Real*) met haar Capitein en verscheide van haar Volk op vloog, nevens des Admiraals grote Sloep vol Volk, welke gezonden was, om den Brander te beletten aan boord te komen. d'Admiraal was ter zelver tyd omtrent een Musket schoot van de *Real*, en wierd daar na binnen 't Musket schoot geattaqueert door dezelve 4 Schepen die voorby den Heer *Lestok* gepasseert waren, welke Schepen d'Achterhoede van des Admiraals Divisie aantastede, maar op een al te verre distantie.

De *Somerset*, *Prinsesse*, *Dragon*, *Bedford*, *Kingston* en *Berwich* attaqueerden de rest van de *Spanjaards* voorhoede: Een Schip van de Vyanden van 60 Stukken verviel in onze handen; en gedurende welke tyd den Heer *de Court* den Schout by Nacht *Rowley* langs hem heen liet komen, wanneer zy by de 3 Glazen hevig met elkander te doen hadden, gelyk ook de Prinses *Carolina*. Na die tyd zette den Heer *de Court* zyn Voorzeil by, en verliet den Heer *Rowley*, die als toen in Actie was met de 2 Secondes van den *Franschen Admiraal*, maar niet boven 20 minuten, wanneer zy afhielden. Daar waren maar 2 Schepen van de *Fransche Vloot* in Actie, de rest hield zich op de Wind, om te laveren, en ons t'ontzeilen; maar onze Voorhoede de Wind van haar houdende, verhinderde hun voornemen, om plaats te winnen. De nacht opkomende met weinig

nig wind en een zeer hoge Zee, verhinderde de voortzetting van 't voordeel 't geen wy gekregen hadden; en de *Barfleur* had 18 Man dood en 38 gequetsten. 1744. April.

Niettegenstaande de *Franschen* 't op de Schout by-Nacht *Rowley* aanzetteden, vonden zy doch niet goed hem aan te tasten: Echter hernamen zy het *Spaansch* Schip, zynde onmogelyk geweest om iets daar mede te doen, alzo 't geen een staande Mast had, en 't byna donker was geworden, en 't gehele *Fransche* Esquader op haar aan was komen zetten: Derhalven verliet de Capitein *Hawke*, van de *Berwik*, haar, maar konde zyn Lieutenant en 23 Man niet daar af krygen; hebbende zyn eerste Lieutenant alles wat hy konde gedaan, om 't Volk te persuaderen 't zelve te verlaten, maar te vergeefs.

Omtrent 8. uuren 's avonds veranderde d'Admiraal van zyn Schip, en liet zyn Vlag van de *Russel* Capitein *Long* waayen, niet willende (indien 'er den volgende morgen een gevegt mocht zyn) 't vallen van al zyn Masten resiqueren. Met het aanbreken van den dag zagen zy des Vyands Vloot zywaards van haar; en bevonden, dat zy al haar beschadigde Schepen den gehele nacht voor de Wind af gesleept hadden. Den Admiraal joeg haar weder; leggende de *Franschen* in een Linie van Bataille windwaarts van de *Spanjaards*; maar zo dra hy op haar aanzeilde, maakten zy zeil, en verlieten het buiten staat zynde Schip van 60 Stukken. d'Admiraal zond *de Essex*, en ordonneerde Capitein *Norris* 't voornoemde *Spaansch* Schip te verbranden, (zynde niet in staat van eenig van zyn Esquader te missen, om 't aan *Minorca* te brengen) 't welk Capitein *Norris* deed, en 't vloog omtrent half 10. uuren in de lucht. Daar was grote reden om te geloven, dat indien 'er eenige wind was geweest, de *Fransche* en *Spaansche* de verminkte Schepen zouden verlaten hebben, nadien de meeste van haar zeer hebben geleden.

's Nademiddags quam Capitein *Watkins* op de *Burford* by de Vloot aan; hy was daags te voren in de *Hières Baay* geweest; en horende 't gedreun van 't Geschut, en ziende de rook, had hy direct cours daar na toegezet.

's Nachts hield den Admiraal by, op dat de Schepen die meest agter waren, by hem konden komen: Hy zach den volgende morgen den Vyand weer, maar zeer verre van hem.

Na dat d'Admiraal des Vyands Vloot uit het gezicht had verloren, en al zyn pogingen om hem weder by te komen, of kondschap van hem te krygen, vrugteloos bevonden (zynde zy zo als hy supponeerde, na de *Straat* afgezakt) werkte hy eenige dagen lang tegen de tegenwinden en stormen, om te rug na de Baay van *Hières* te keren; en hy wierd genoodzaakt, om te *Port-Mahon* in te lopen, alwaar hy den 22. passato O. St. ten anker lag, en meende weer in Zee te lopen, zo dra de nodige reparatien konde gedaan zyn, van de schade die verscheide van zyn Schepen geleden hebben, zo wel in 't gevegt met de *Fransche* en *Spaansche* Vlooten, als in d'onophoudelyke Stormen en quaad Weer, die hy zedert had gehad,

Nadien d'Admiraal als toen zyn berigten van de verscheide Capiteins die in Actie zyn geweest, noch niet had, van 't verlies dat zy in d'Actie mochten geleden hebben, was hy niet in staat, om de particulariteiten daar van met deze Courier af te zenden.

Al het geen hy meld, is, dat de *Marlbroug* 44 man in d'Actie had verloren, daar

1744. *April.* daar onder de Capitein en Schipper, met 90 Gequetsten, die in 't Hospitaal op *Minorca* waren gezonden, en 30 ligt Gequetsten die aan boord bleven, en haast weer tot den dienst in staat zouden zyn.

Van dat Zee-gevecht staat noch te melden, dat d'Engelsche Vloot bestaan heeft uit 29 Schepen van 60 tot 90 Stukken Canon, en uit 10 Fregatten van 20 tot 50 Stukken Canon: Van d'eersten zyn maar 15 met de Spaansche, en twee met eenige Fransche Oorloch-Schepen slaags geweest, en 14 zyn dus maar aanschouwers gebleven, meest van *Lestoks* Divisie.

Den 19. dezer heeft de Hertoch van *Newcastle* Brieven van den gemelden Admiraal *Matthews* ontfangen, gedagtekend *Port-Mahon* den 17. *Maart* O. St., waar in die Admiraal bericht, „ dat de „ Schade, welken zyne Majesteits Vloot onder deszelfs gebied, „ zo in de laatste Actie tegen de Fransche en Spaansche Vloot, „ als in de kort daar op gevolgde Storm heeft geleden, ten eene- „ maal is herstelt, en dat hy voornemens was den volgenden dag „ met zyn Vloot weder van *Mahon* voornoemd in Zee te steken;" Wyders geeft die Admiraal kennis; „ dat hy zich verplicht heeft „ gevonden den *Vice-Admiraal Lostock* in aanmerking van zyn ge- „ drag in de voornoemde Actie al 't verdere gezach by zyne Ma- „ jesteits Vloot af te nemen, tot dat hy dien aangaande des Ko- „ nings behagen zal vernomen hebben, als mede dat Hy den ge- „ melde Vice-Admiraal heeft bevolen ten eersten aan boord van „ 't Oorlochschip *Salisbury* na *Engeland* te keren.

Uit welke, en in 't begin der laatste voorgaande maand, gebraghte *Relazen*, den Lezer zal konnen oordelen, aan wiens zyde de VICTORIE van die Zee-Bataille toe t'eigenen is.

FRANKRYK. MEN is te *Parys* in d'uiterste verwondering geweest, wanneer den 30. Passato 's morgens ten 9 uuren geheel onverwacht door alle de straten van de Stadt *Parys* onder 't geluid van Trompetten, wierd afgekondigt, een OORLOCHS-DECLARATIE van den Koning tegens den Koning van *Engeland*, te meer, alzo men daar van de vorige dag niets had vernomen, als een enkel gemompel, waar aan niemant geloof wilde slaan. Ondertusschen bespeurd men daar over een ongemene blydschap onder 't Gemeen.

'tWas

't Was de vorige dag 's avonds ten 8 uuren, dat de gemelde Declaratie op de Koninglyke Drukkery gebraght wierd, om welke te zetten en drukken, het daar toe geëmplojeerde Werkvolk is opgesloten gehouden, tot het moment, dat die alom gepubliceert was, zynde van de volgende Inhoud: 1744. *April.*

ZEdert het begin van de Troubelen, ontstaan na de dood van Keizer *Karel VI.*, heeft de Koning niets verzuimt, om te doen blyken, dat zyne Majesteit niets vieriger wenschte, als die spoedig door een billyk Verdrag tusschen d'Oorloch-voërende Mogendheden bevredigt te zien. Deszelfs zedert gehouden gedrag heeft genoegzaam getoond, dat hy in die zelve dispositien volstandig bleef volharden, en zyne Majesteit wel willende voor zich zelfs *geen pretensien formeren*, die eenig 't minste belet aan de herstelling der ruste van *Europa* konde toebrengen, maakte staat van niet verpligt te zullen zyn, om op een andere wyze deel in den Oorloch te nemen, dan met aan zyne Geallieerden de Secoursen te leveren, waar toe zy zich verpligt bevond. Zodanige *onbaatzuchtige oogmerken* zouden wel haast de Vrede herstelt hebben, indien 't Hof van *Londen* even zo oprechte en gematigde gedagten gehad had, en indien 't zelve niets anders als 't welzyn en voordeel van d'Engelsche Natie beoogt had; maar de Koning van *Engeland*, Keurvorst van *Hanover*, had geheel andere intentien, en men bespeurde wel haast, dat die niet strekten, als om een generalen Oorloch t'ontsteken. Niet te vreden, met het *Wener Hof* van alle gedagten ter verzoening af te trekken, en deszelfs animositeit door d'allergeweldigste raadgevingen te voeden, heeft hy niet gezocht, als *Vrankryk* te *tergen*, door alom deszelfs Commercie ter *Zee* t'ontrusten, ter verägting van 't *Recht der Volkeren* en der allerplegtigste Tractaten. De Conventie van *Hanover*, van de Maand *October* 1741, scheen ondertusschen zyne Majesteit gerust te stellen aangaande de continuatie van diergelyke excessen; de Koning van *Engeland* scheen, gedurende 't verblyf in zyne Staten van *Duitschland*, de klagten aan te horen, die aan hem deswegens wierden overgebraght, en de billykheit daar van te gevoelen; hy gaf zyn Koninglyk Woord, van die te zullen doen cesseren, en verbond zich plegtiglyk, om de Geallieerden van den Koning, in 't vervolgen van hunne rechten, niet t'ontrusten; maar naulyks was hy te *Londen* te rug gekomen, of hy vergat alle zyne beloften, en zo dra hy zekere tyding had, dat d'Armée van den Koning *Westphalen* geheel verliet, deed hy door zyne Ministers declareren, dat de *Conventie* niet meer bestond, en dat hy zich daar van ontslagen hield. Als toen dagt hy niet langer eenige menagement te moeten gebruiken. Als een personele Vyand van *Vrankryk* had hy geen andere inzichten, als om 'er aan 't zelve alom te verwekken; dit voorwerp wierd het hooft-point der Instructien van zyne Ministers aan alle de Hoven van *Europa*; de *Zee Roveryen* van d'Engelsche Oorlochschepen namen toe in wreedheit en barbaarsheit; de Havens van 't Koningryk waren zelfs niet langer een veilige schuilplaats tegens hunne *geweldenaryen*: kortom, d'Engelsche Esquaders hebben durven ondernemen, den Haven van *Toulon* te komen blocqueren, alle de Vaartuigen aan te houden, alle de Koopmanschappen, waar mede dezelve bevragt waren, wech te nemen, en zelfs de

munitien op te ligten, die
vuldig herhaalde smadelyke b
l doen verliezen: Hy zoud
rt te doen aan de protectie
zyne Geallieerden, en aa
ı Glorie verschuldigt is. Z
: niet langer aan zyne Ma
blyven, die Hy zich had v
:h te declareren, zo als E
aan den Koning van Engel
lonneert aan alle zyne O
van den Koning van *En*
:paalde inhibitie en vert
nercie of Verstand te ho
ajesteit van nu af ingetro
:des en Vrygeleiden, di
zyne Lieutenant-Gene
mogen zyn, en heeft
:n van onwaarden, verl
e respecteren. Wyders
len Hertoch *de Penthie*
ikryk, Gouverneurs en
fs Provintien en Arméen
p, Capiteinen, Hoofde
als te Voet, Fransche
ı 't behoord, dat zy de
en, ieder voor zo verre
Jurisdictien, want zulks
n verstaat, dat de tegenw
zyne Steden, zo die aa
en andere Plaatzen van z
gehoorzaamheit staande
onwetendheit mag preten

ın te *Versailles* den 15. *Maa*
Was getekend:
E

xemplaren ziet men de
ı op andere *Philippeaux*.
niet zonder Reden, ee
rlochs - Declaratie, zynde
:l de Zondag *Lætare*,
de:

1744. April. Recruten en Ammunitien op te ligten, die zyne Majesteit na zyne Plaatzen zond. Zo menigvuldig herhaalde smadelyke beledigingen hebben eindelyk zyne Majesteit 't geduld doen verliezen: Hy zoude die niet langer kunnen verdragen, zonder te kort te doen aan de protectie, die Hy aan zyne Onderdanen, aan 't geen Hy aan zyne Geallieerden, en aan 't gene, dat Hy aan zich zelfs, aan zyn Eer en zyn Glorie verschuldigt is. Zodanig zyn de rechtvaardige beweeg-oorzaken, die niet langer aan zyne Majesteit toelaten, binnen de palen van gematigdheit te blyven, die Hy zich had voorgeschreven, en die hem dringen, om den Oorloch te declareren, zo als Hy die declareert by dezen, zo ter *Zee* als te *Land*, *aan den Koning van Engeland*, *Keurvorst van Hanover*.

Zyne Majesteit ordonneert aan alle zyne Onderdanen, Vasallen en Dienaren, om op d'Onderdanen van den Koning van *Engeland*, Keurvorst van *Hanover*, aan te vallen, met bepaalde inhibitie en verbod, om hier na met hen eenige Communicatie, Commercie of Verstand te houden, op Levensstraffe; en dienvolgens heeft zyne Majesteit van nu af ingetrokken, en trekt in alle Permissien, Paspoorten, Sauvegardes en Vrygeleiden, die, contrarie aan deze tegenwoordige, door Hem, of zyne Lieutenant-Generaal, en andere zyne Generaals, geaccordeert geweest mogen zyn, en heeft dezelve verklaard, gelyk Hy is doende, nul, nietig en van onwaarden, verbiedende aan een iegelyk, wie hy mochte wezen, die te respecteren. Wyders beveelt en ordonneert zyne Majesteit aan Monsieur den Hertoch *de Penthièvre*, Admiraal van *Vrankryk*, de Marschalken van *Vrankryk*, Gouverneurs en Lieutenant-Generaals, wegens zyne Majesteit in deszelfs Provintien en Arméen, Marschalks de Camp, Collonellen, Mestres de Camp, Capiteinen, Hoofden en Conducteurs van zyne Krygs-Lieden, zo te Paard als te Voet, Fransche en Buitenlandsche, en alle andere zyne Officieren, dien 't behoord, dat zy den inhoude van deze tegenwoordige doen ter uitvoer stellen, ieder voor zo verre hem aangaat, in d'uitgestrektheit van hun Gebied en Jurisdictien, want zulks is de wille van zyne Majesteit, als dewelke gebied en verstaat, dat de tegenwoordige zal gepubliceert en geaffigeert worden in alle zyne Steden, zo die aan Zee gelegen zyn als andere, en in alle zyne Havens en andere Plaatzen van zyn Koningryk, als ook in andere Landen, onder zyn gehoorzaamheit staande, waar 't zal behoren, ten einde niemant deswegens onwetendheit mag pretenderen.

Gedaan te *Versailles* den 15. *Maart* 1744.

Was getekend: LOUIS.

En Lager: AMELOT.

Op andere Exemplaren ziet men de naam *M. P. de Voyer d'Argenson*, en noch op andere *Philippeaux*.

Men maakt, niet zonder Reden, eenige Reflexien over den *Datum* van die *Oorlochs-Declaratie*, zynde den 15. *Maart* geweest een *Zondag*, en wel de Zondag *Lætare*, als of men met dezelve tot *d'Engelschen* zeide:

Ver-

Verblyd u, en wederom zeg ik u-lieden, verblyd u! 1744. *April.*

Een twede *Aanmerking* bestaat:

„ Dat het was den *eersten Maart*, wanneer men te *Duinkerken*
„ met d'inscheping van Troupen een begin maakte; Men conti-
„ nueerde daar mede tot den *vyfden*, en den *zesden* der gemelde
„ maand zou volgens 't genomen Besluit het gehele Transport on-
„ der zeil gaan; Men had, van dezen dag afgerekend, voor 8 of
„ 9 dagen Beschuit aan boord, zo dat het Fransche Hof zich
„ schynt verbeeld te hebben, dat d'ingescheepte Troupen ten
„ langsten den *vyftienden Maart* zich in een der *Groot-Brittannische*
„ *Staten* zouden bevinden; Dit is juist de dag, op welken d'Oor-
„ lochs-Verklaring, die door de mislukte Aanslag en mogelyk om
„ verscheide andere politique Redenen, eerst den 30. *Maart* ge-
„ publiceert wierd, gedateert is; zo dat men veel rede heeft te
„ geloven, dat de Manifesten, welke men op dien tyd zeide dat
„ by d'aankomst der Franschen in *Engeland* zouden verspreid wor-
„ den, in niets anders als in deze Verklaring van Oorloch bestaan
„ hebben, en dat by gevolg 't voorgeven van 't Fransche Ministe-
„ rie, *dat de Koning zich geenzints directelyk met de Zaak van den* Pre-
„ tendent *bemoeide, maar zulks alleen als Auxilliair des Konings van*
„ *Spanjen deed*, ten eenemaal met deszelfs Daden strydig is."

De derde *Aanmerking* bevat:

Dat in d'opgemelde *Declaratie van Oorloch*, geen een woord gerept word van *Godts-hulpe*, *Bescherming* en *Zegen*, zo zyne Majesteits Overgroot-Vader *Louis XIV.* nochtans niet gedaan heeft. Zie *Europ. Merc.* van den jare 1702. II. *Deel*, *pag.* 62. En by zyne Majesteit gedaan geworden is, in den Oorloch tegen den Keizer. *ibid.* van den jare 1733. II. *Deel*, *pag.* 163.

Den 7. dezer, heeft de Koning den Graaf *Mauritz van Saxen* tot *Marschalk van Vrankryk* verklaard, en alzo die Heer noch niet van Religie veranderd is, heeft men in den Eed, die hy aan den Koning in die Qualiteit moest afleggen, eenige Woorden, die maar voor Generaals van de Roomsche Religie passen, uitgelaten:

't Fransche Ministerie is over 't verydelen der Projecten in de

 Mid-

1744. April. *Middelandsche-Zee*, als over den *jongen Engelschen Pretendent* tegen *Groot-Brittannien*, grotelyks verlegen, en inzonderheit omtrent het laatste: Men vind niemant, die *d'Eer* wil hebben *d'Uitvinder* daar van geweest te zyn, maar alle leggen de schuld op den overledenen Cardinaal *de Fleury*, dewelke, zo zy voorgeven, de Projecten van 't geen hy na zyn dood oordeelde dienstig te zyn, in Geschrift nagelaten heeft: (Deze ontschuldiging is nochtans te beuzelachtig, om dezelve voor goed aan te nemen, en 't is veel waarschynlyker, dat d'Uitvinding der gemelde Expeditie by de levenden te zoeken is, en wel by den gewezenen en den tegenwoordigen *Biecht-vader* des Koning met zyn Complicen te *Romen*, die onder schyn van Godvruchtigheit, dien Aanslag voorgestelt, en aan 't Ministerie ter uitvoer overgelaten hebben.)

De voornoemde *Pretendent* den 19. Passato met den Graaf van *Saxen* van *Duinkerken* te *Parys* te rug gekomen zynde, bevind zich op het Landgoed van den Hertoch van *Fitz James*, twee uuren van *Parys* gelegen. Men telt thans in die Stadt by de 40 *Engelsche*, *Schotsche* en *Iersche* Heren die in zyn dienst staan gebruikt te worden, by aldien hy de te rug reis na *Romen* niet komt aan te nemen. Inmiddels, heeft hy met gemelde Graaf van *Saxen* in 't Hôtel van *Condé* gespyst, als ook by den Marschalk *de Bel-Isle*. Men debiteert daar onbeschroomt, dat de Koning hem het Paleis van *St. Germain* tot zyn Residentie geven, hem tot *Koning van Groot-Brittannien* verklaren, en ook een Pensioen van 100000 *Ecus* per Maand assigneren zoude, tot dat hy door assistentie van *Vrankryk* en *Spanjen* in 't bezit van zyne Ryken gestelt was, waar na hy zyne Dankbaarheit jegens die beide Kronen met rykelyke Vergeldingen en Diensten zoude betonen: als aan *Spanjen* 't Koningryk *Ierland*, en 't Fransche Hof tot het Conquest der *Oostenryksche Nederlanden*, &c. behulpzaam zyn.

Aangaande de gemelde ongelukkige Expeditie van 't Esquader te *Brest*, strekt de volgende gantsch geloofwaardige Missive van een Fransch daar by gewezen Officier; luidende:

IK heb de Missive van U, myn waarde Vriend, van dato den 7. *February*, niet eerder ontfangen als voorleden Maandag, ten 5 uuren 's avonds, wanneer ik van de Kruistocht in *'t Canaal* te rug quam. Van alle de Campagnes, die ik in myn leven heb bygewoond, geheugd het my niet, ooit zo harde en moeielyke als deze

deze gedaan te hebben. Dezelve is wel kort, maar zeer bekommerlyk geweest, niet alleen ter oorzake van de schrikkelyke Onweders, die wy uitgestaan hebben, maar ook vermits d'engheit der Vaart, waar op men niet dan een klein Water heeft te doorkruissen, daar de weerzydsche Oevers weinig tusschenwytte hebben, en alwaar, zo men een ongeluk aantrof, geen Haven tot een veilige schuilplaats te vinden zoude zyn. 't Is echter op dien Tocht, dat wy omtrent 40 dagen hebben doorgebraght, vertonende ons byna dagelyks op *d'Engelsche Kust* tusschen Kaap *Lezard* en *Duins*, alwaar *d'Engelsche Vloten*, uit de *Theems* komende, gewoon zyn te verzamelen. 1744. *April.*

By 't uitlopen van *Brest*, had den Heer *de Rocquefeuille* onder zyn Commando 23 Schepen, daar onder 4 ligte Fregatten, welke niet onder die van Linie geteld worden, en alleenlyk dienen, om 't een en ander te gaan onderschepen. d'Instructie van gemelde Vloot-Voogd behelsde: *Dat hy inzonderheit zorg moest dragen, om te beletten, dat* d'Engelsche *Esquaders, die te* Portsmouth *en* Chatham *gearmeert wierden, zich niet by malkanderen voegden, en dat, als hy by 't Eiland* Wight *gekomen zoude zyn, hy trachten moest t'ontdekken 't getal van d'Oorlochschepen, die op de Rhede van* St. Helena *mochten leggen, als ook, dat, zo zich de gelegenheit opdeed, om dezelve met voordeel aan te tasten, hy die niet moest laten voorby gaan, zonder echter iets te wagen, zo hy zich niet van een goede uitslag verzekerd hieldt.*

De Heer *de Rocquefeuille* stelde al wat hem belast was, zorgvuldig ter uitvoer. Hy zond een Fregat na 't Eiland *Wight*, 't welk hem rapport braght, dat men aldaar gene Oorloch-Schepen ontdekt had; waar uit onze Generaal opmaakte, dat d'Admiraal *Norris* kondschap hebbende, dat wy in 't *Canaal* kruisten, zyn Esquader niet had willen wagen op een open leggende Rhede, alwaar 't zelve aangetast konde worden, en dat hy zich derhalven in de Haven van *Portsmouth* geretireert had. Wy vernamen echter daar na, dat *d'Engelsche* Admiraal, die wy dachten buiten staat te zyn van het te konnen houden, vernomen hebbende, dat wy in *'t Canaal* gekomen waren, zo veel spoed had gemaakt, dat hy zich in staat gesteld had om t'zeil te gaan 's daags voor dat onze Fregat de Rhede van *St. Helena* ging visiteren; en alzo hy vooruit was, stevende hy na *Duins*, om met het Esquader te conjungeren, dat te *Chatham* uitgerust, en denzelven dag aldaar aangekomen was. De Heer *de Rocquefeuille* liet den Heer *de Barail*, die de Schepen de *Royal Dauphin*, *Mars*, *Constant* en *Argonaute*, commandeerde, na *Duinkerken* vertrekken, tot het uitvoeren van een byzondere Expeditie, waar toe het Hof dezelve gedestineert had; en zedert dien dag, dat die Schepen van ons scheidden, hebben wy van dezelve niets vernomen.

Wy bleven noch 2 à 3 dagen voor 't Eiland *Wight*, alwaar schrikkelyke Stormen moesten uitstaan, tot dat eindelyk de Heer *de Rocquefeuille* bemerkt hebbende, dat zyn grote Mast begon te buigen, en vrezende, dat die geheel mochte breken, een Nood-Sein deed; en de Wind goed zynde, om de Mouille aan de punt van *Perres* te bereiken, die maar 4 Mylen van *Duins* afgelegen is, en alwaar *d'Engelschen* een Vuur-baak hebben, zeilde onze Generaal voor Wind derwaarts, en quam ten 5 uuren 's avonds aldaar met zyn geheel Esquader ten Anker. Wy bleven op die plaats 2 dagen stil leggen, terwyl de Heer *de Roc-*

1744. *quefeuille*, met behulp van alle onze Timmerlieden, die hy ontbood, de grote
April. Mast deed herstellen.

Vrydag 's morgens, zynde den 10. dezer (*Maart*), wilde de Generaal, die den vorige dag den Heer *d'Acher* na *Calais* gezonden had, om van daar verscheide Lootzen, aan welke de *Vlaamsche* Banken wel bekend waren, en te gelyk Verversingen voor ons af te halen, een twede Fregat detacheren, ten einde te gaan recognosceren en ontdekken, of *d'Engelschen* geen Esquader zouden afzenden, om ons een Visite te geven; maar dit twede Vaartuig was naulyks een half uur onder zeil geweest, of gaf een teken, dat het zelve een Vloot vernam, welke uit *Duins* scheen te komen en zeer talryk was, latende daar op wel 40 malen de Vlag stryken en weder opzetten, 't welk ons zeer oplettende deed zyn. Na verloop van een half uur wierden wy gewaar, dat de gemelde Vaartuigen, die wy voor Koopvaarders hadden aangezien, zo vele Oorloch-schepen waren, welke laveerden, en by ons zochten te komen, waar toe hen de Vloed zeer begunstigde, maar vervolgens het Ty ophoudende, en 't Water beginnende t'ebben, wendden zy, alzo zy te rug dreven, en wierpen omtrent 2 Mylen van ons 't Anker. Indien *d'Engelschen* 't voor Wind en Stroom hadden gehouden, was het buiten allen twyfel, of 't zoude met ons zeer slecht gesteld geweest zyn, want behalven dat zy tweemaal zo veel Schepen als wy hadden, waren ook hunne Schepen veel zwaarder als d'onze. Ten anderen hielden zy ons in een inham geblocqueert, waar van zy alle de toegangen bezetteden.

Wy waar in deze gesteldheit, wanneer de Heer *de Rocquefeuille* alle de Capiteins deed aan boord komen, om een Krygsraad te houden. In dezelve verzocht hy ons advys over de tegenwoordige omstandigheit, na die gene ondervraagt te hebben, welke hy ter ontdekking had uitgezonden, en welke alle eenparig rapporteerden, dat zy gezien en geteld hadden meer als 30 Oorlochschepen, waar van de minste voerden 50 Stukken Canon, en daar by onder anderen noch 4 Driedeks-schepen van den eerste rang, zonder daar by te rekenen de ligte Fregatten en Branders. *In een zo netelyke Zaak als deze*, zeide de Heer de Rocquefeuille, *heb ik gaarne ulieder gevoelens willen horen. 't Schynt my toe, dat het best zal zyn, zo dra de Zon onder gegaan is, 't Anker aan te halen, en daar op te blyven dryven, tot dat het Water begind te vloeijen, 't welk zyn zal omtrent ten 7 uuren; als wanneer hy de gewoonlyke Vuur-tekens zoude geven, dat het Signaal zoude wezen, om onder zeil te gaan, dat hy geen Canon-schoten zoude laten doen, maar dat ieder Schip alle zyne Vuren zoude aansteken, als 2 achter boven de Spiegel, en een boven aan de Boeg-spriet; dat de gereedste 't eerst zeil zouden maken, en zo veel mogelyk malkanderen myden; dat men de Westelyke Punt van den Inham moest omzeilen, en voorts alles byzetten, om uit het* Canaal *te geraken, en de Haven van* Brest *te bereiken, zonder een Slag-Ordening in acht te nemen, alzo dat onzen Cours te veel zoude vertragen en tyd doen verliezen.* Dit was het Resultaat van dien Krygsraad, dat wy ondertekenden; vervolgens keerde ieder na zyn boord, om 't geresolveerde ter uitvoer te stellen. Wy hielden 't dryvende op d'Ankers, alzo 't zo stil wierd, dat het onmogelyk was te raden, waar van daan de Wind zoude komen. Wanneer onze Ankers los raakten, ontstond een koelte uit het Oost-Noord-Oosten, welke allengskens opwakkerende, in Storm-vla-

gen

gen veranderde, die ons, met het Fok-zeil alleen, 4 Mylen in een uur deden afleggen, zo dat wy ons 's anderendaags-morgens, wanneer den dag aanquam, bevonden Noord- en Zuid van *Portsmouth* en de Kaap van *Barfleur*. 1744. *April.*

Wy hielden den Heer *de Rocquefeuille* by ons tot een uur na de middernacht, waar na zo zware Nevels en Dwarl-Winden ontstonden, dat wy van malkanderen geraakten. Met het krieken van den dag telde ik 7 van onze Schepen, die my tot *Brest* gevolgt zyn, namentlyk, *le Fleuron*, *le Lis*, *la Parfaite*, *l'Eclatant*, *l'Apollon*, *le Mercure*, *le Dryade* en *le Neptune*. Gisteren avond is de *St. Louis* by ons gekomen, en wy verwachten alle momenten den Heer *de Rocquefeuille*, die zich aan boord van de *Superbe* bevind, met het overige van zyn Esquader, dat niet verre af kan zyn. De gemelde Admiraal heeft by zich de Schepen, *l'Elizabeth*, *le Juste*, *la Gloire*, *la Subtile*, *le St. Michel*, *le Triton*, en *la Medée*; doch deze 2 laatstgenoemde waren niet by hem, wanneer wy van de punt van *Perres* vertrokken, zynde door nood van ons afgeraakt, dus wy niet weten, hoe 't met hen afgelopen is.

Geschreven aan boord van 't Schip le Neptune, *in de Haven van* Brest, *den* 13. *Maart* 1744.

Den 20. dezer ontfing dat Hof tyding van den Prins *de Conti*, met een Verhaal van het veroveren van verscheide voordelige Posten by *Villa-franca* en *Mont-Alban* van den 8. tot den 13. dezer, wanneer die Prins alle dispositien gemaakt had, om de Sardinische Retrenchementen op 7 verscheide Plaatzen den 14. 's morgens te bestormen; maar dat op 't moment van d'uitvoering zulk een *schrikkelyk Onweer* ontstaan was en den gehele dag met *Donder*, *Bliksem* en *zware Regen* geduurt had, dat de gehele Armée in gevaar was geweest, door de van de Bergen afstromende Wateren te vergaan, en dat door de *Bliksem* 20 Soldaten en verscheide Officieren van de Spaansche en ook van de Fransche Troupen gedood, en anderen gequetst waren, en dat men niet te min geresolveert bleef dezelve eerstdaags aan te tasten.

'T PARLEMENT continuerende in den iever en getrouheit aan zyne Majesteit, zo heeft het Huis der Gemeentens op den 1. dezes over de *Subsidien* besloten dat aan den Koning toegestaan zullen worden 274830. P. Sterlings, 17 Schell. 3½ Pens voor de Troupen en Guarnizoenen te *Minorca* en *Gibraltar*, als mede tot Provisien voor *Anapolis*, *Canso*, *Placentia*, *Providence*, *Gibraltar*, *Georgia* en *Ratan* voor 't Jaar 1744; 66109 P. Sterlings 13 Sch. GROOT-BRITTANNIEN.

10 Pens

1744. April. 10 Pens voor buitengewone kosten zedert den 22. *September* 1738 tot den 29. *September* 1743 in *Georgien* gedaan en by 't Parlement niet voorzien; 19168 P. Sterlings 18 Schell. 4 Pens voor twee Compagnien Jagers, een Compagnie Hooglanders &c., om dezelve gedurende dit Jaar in *Georgien* te gebruiken; 37703 P. Sterllings 17 Schell. 7¼ Pens voor de Soldy en Vouragie van de Generaals, Staf- en Hospitaal-Officieren gedurende dit Jaar in *Vlaanderen*; 5460 P. Sterlings, om 331 Paarden te bezorgen, die in den Slag van *Dettingen* verloren zyn; 20959 P. Sterlings 4 Schell. 5½ Pens tot de buitegewone kosten van de Landmacht in *Groot-Brittannien*, *Minorca*, *Gibraltar* en de Volkplantingen, in 't Jaar 1743 gedaan, en by 't Parlement niet voorzien, en 12102 P. Sterlings en 2 Pens voor het Volk en de Behoeftens van d'Artillery, en om een sterkte aanteleggen, om *Ratan* in dit Jaar te beveiligen. Den 2. hebben de Gemeentens deze Resolutien goedgekeurd; Kort daar na heeft de Koning in 't Huis der Lords de Lotery-, Recrut- en Muitery-Bills, als mede die rakende de sterke Dranken en noch zeven andere publique en 10 particuliere Bills bekragtigd, waar na 't Huis zich geadjourneert heeft.

Het was den 4. dezer wanneer dat Hof met een Expressen de tyding bequam, van den Heer *Thomphsom* Minister aan 't *Fransche Hof*, dat den Koning van *Vrankryk*, den Oorloch tegens dat Koningryk verklaart hadde, waar op den 11. dezer zyne Majesteit een tegen DECLARATIE VAN OORLOCH aan dat Hof, op de volgende wyze heeft gedaan.

DE Troubelen, dewelke in *Duitschland* uitgeborsten zyn over de Successie van wylen den Keizer *Karel* VI., door d'Aanporring, Bystand en Ondersteuning van den *Franschen Koning* begonnen en voortgezet zynde, met het inzicht, het Evenwicht van Macht in *Europa* omverre te werpen, en de schadelyke Invloed van die Kroon meerder uit te breiden, met *rechtstreeksche Schending* van de plechtige Guarantie der *Pragmatique Sanctie*, door hem in 't Jaar 1738 gegeven, uit consideratie des afstands van *Lotharingen*: En Wy van onze kant hebbende voldaan aan onze Verplichtingen van die *Pragmatique Sanctie* te handhaven, met die goede Trou, dewelke onscheidbaar van Ons is; en hebbende ons aangekant tegens d'ondernemingen, die men op de Staten van de Koninginne van *Hongaryen* deed: Zo zyn Wy niet verwondert, dat ons gedrag in dit stuk de Wraakzucht van den *Franschen Koning* Ons op den hals gehaald heeft, die zyne *Staatzuchtige Oogmerken* voor een groot gedeelte ter leur gesteld

steld vond door de Bystand, die Wy aan Onze door hem onrechtvaardig aangevalle Geallieerde hebben gegeven: Of dat hy dit als de voornaamste Reden zoude aanhalen, om den Oorloch tegens Ons te verklaren. 1744. *April.*

Van dien tyd af, daar Wy ons zelfs verplicht vonden, ter handhaving van de rechtvaardige Rechten van onze Onderdanen, ons in een Oorloch met *Spanjen* in te laten; heeft de *Fransche Koning*, in plaats van eene naukeurige Neutraliteit t'observeren, die Wy ons van zyn kant hadden konnen beloven, alzo wy zelfs uit kragte der Tractaten zyne assistentie van hem konden eischen, aanmoediging en ondersteuning aan onze Vyanden gegeven, door oogluiking, dat zyne Onderdanen als Kapers onder *Spaansche* Commissien zo wel in *Europa* als *America* ageerden, en door d'afzending van een sterk Esquader in 't Jaar 1740 na de Americaansche Zeën, om ons af te houden van 't vervolgen van den rechtvaardige Oorloch, die Wy in die Gewesten tegens *Spanjen* wilden voortzetten: En wy hebben 't aller overtuigendste bewys, „ dat'er Ordre aan den Commandant „ van 't Fransche Esquader gegeven was, niet alleen Vyandlyk tegens onze „ Schepen te handelen, 't zy in gemeenschap met de *Spanjaarden*, of byzon„ der; maar zelfs Maatregelen met onze Vyanden te beramen, om een van on„ ze voornaamste Bezittingen in *America* aan te tasten; zynde een Duplicaat „ van die Ordre, gedateert den 7. *October* 1740, in handen van onzen Comman„ dant en Chef over ons Esquader in de *West-Indiën* gevallen."

Deze onrechtvaardige en zeer beledigende Handelwys wierd grotelyks verzwaard door den *Fransche* Minister aan ons Hof, die verklaart had, ter occasie van d'afzending van 't gemelde Esquader, „ dat de *Fransche Koning* verre af „ was van eenig voornemen of intentie met Ons te breeken."

Dit beledigend gedrag wierd van de kant van den *Franschen Koning* tegens ons voortgezet door zyn Esquader in de *Middelandsche Zee* in 't Jaar 1741, zich voegende by de Schepen van onze Vyanden en dezelve beschermende, in 't gezicht van onze Vloot, die toestel maakte, om dezelve aan te tasten.

Deze onverantwoordelyke Proceduren: De notoire Verbreking der Tractaten door herstelling der Fortificatien en oprechting van nieuwe Werken te *Duinkerken*: d'Openbare vyandelykheden, laatst tegen onze Vloot in de *Middelandsche Zee* bedreven: 't Affront en de smaad ons aangedaan, door d'opneming van den *Zoon* van den *Pretendent* van onze Kroon in de *Fransche Staten*: De dadelyke inscheping van een aanzienlyk Corps Troupen te *Duinkerken*, openbaarlyk gedestineert, om een Inval in dit Koningryk te doen ten faveur van den *Pretendent* van onze Kroon: En de zending van een Esquader van *Fransche Oorloch Schepen* in *'t Canaal*, om de gemelde Inscheping en Inval t'ondersteunen, zullen duurzame Gedenktekenen zyn van de geringe achting, die 't *Fransche Hof* voor d'allerplechtigste Verbinteniffen heeft, wanneer derzelver Observering onbestaanbaar is met het Belang, Staatzucht of Wraak.

Wy konnen niet met stilzwygen voorbygaan d'onrechtvaardige Insinuatien, vervat in *'s Fransche Konings* Oorlochs-Verklaring tegens Ons, ten aanzien van de *Conventie* gemaakt te *Hanover* in *October* 1741. Die *Conventie* enkel opzicht hebbende op ons Keurvorstendom, had geen betrekking tot ons gedrag als Koning van *Groot-Brittannien*: d'Aanhalingen daar omtrent zyn ongegrond en injurieus: Onze Handelingen ten dien opzicht zyn volkomen bestaanbaar geweest

1744. April. met de goede Trou, die Wy altoos tot een Regel van onze Handelingen gemaakt hebben.

't Is onnodig, gewag te maken van de gemaakte Tegenwerpingen tegens 't gedrag van onze Ministers aan vreemde Hoven; vermits het kundbaar is, dat de principaalste Oogmerk en Voorwerp der Negotiatien van de *Fransche* Ministers aan de verscheide Hoven van *Europa* geweest zyn, of om *innerlyke Beroerten* te verwekken in de Landen, alwaar ze resideren, of *Verschillen* en *misverstand* tusschen hen en derzelver respective Geallieerden te doen opkomen.

De Beschuldiging van *Zee-Rovery*, *Wreedheit* en *Barbaarheit* onzer Oorlochs-Schepen is zo onrechtvaardig als onbetamelyk: En Wy hebben van alle diergelyken Proceduren zulk een groote afschuw, dat als men Ons eenige Practycq van die natuur had doen blyken, Wy met Effect zorg zoude gedragen hebben, die te stuiten en den Belediger op de strengste wys gestraft.

Wy derhalven onvermydelyk genoodzaakt zynde de Wapenen op te vatten, en gantschelyk steunende op *de Bystand van Godt Almachtig*, die d'oprechtheit van onze Intentie kend, hebben nodig geoordeelt den Oorloch tegens den *Franschè Koning* te verklaren, gelyk Wy dien mits deze verklaren: En Wy zullen, ingevolge van deze Verklaring, dien Oorloch ter Zee en te Land met alle kracht vervolgen, houdende ons verzekerd van de vaardige Medehulp en Bystand van alle onze beminde Onderdanen in zulk eene rechtvaardige Zaak: En Wy willen mits dezen en begeren, dat onze Generaals en Commandanten van onze Krygs-Macht, onze Gecommitteerden, om 't Ampt van Groot-Admiraal van *Groot-Brittannien* waar te nemen, onze Stedehouders van onze verscheide Graafschappen, Gouverneurs van Forten en Guarnizoenen en alle derzelver Subalternen ter Zee en te Land, doen en in 't werk stellen alle daden van Vyandlykheit in 't vervolgen van dien Oorloch tegens den gemelde *Franschen Koning*, zyne Vasallen en Onderdanen, en zich tegens derzelver Ondernemingen aankanten: Willende en begerende van alle onze Onderdanen, om acht daar op te geven, verbiedende voorts aan dezelve voor het toekomende eenige Correspondentie of Communicatie met d'Onderdanen van den *Franschen Koning* te houden: En Wy bevelen hier mede aan onze eige Onderdanen, en waarschouwen alle andere Personen, van wat Natie die zyn mogen, om niet na 't Gebied, Landen, Plantagien of Gewesten van den gemelte *Franschen Koning* te transporteren of in te nemen eenige Soldaten, Wapenen, Buskruit, Ammunitie, of andere Contrabande-Goederen: Verklarende, dat welk Schip en Vaartuig immer ergens zal bevonden worden transporterende of ophebbende eenige Soldaten, Wapenen, Buskruit, Ammunitie of ander Contrabande-Goederen na eenig Gebied, Land, Plantagie of Gewest van den gemelte *Franschen Koning*, 't zelve genomen zynde tot een goede en wettige Prys zal verklaard worden. En vermits in onze Koningryken verscheide van 's *Franschen Konings* Onderdanen te rug blyven; zo verklaren Wy hier mede, dat onze Koninglyke Mening is, dat alle Fransche Onderdanen, die zich na Plicht jegens Ons zullen gedragen, voor hunne Personen en Goederen veilig zyn zullen.

Gegeven aan ons Hof te St. James *den* 29. Maart (9. April) 1744, *in 't zeventiende Jaar van onze Regering.*

GOD BEWARE DEN KONING!

De

De manier van de Publicatie dier *Oorlochs-Declaratie* was dus: 1744. *April.*

's Voormiddags ten 10 uuren klommen d'Officieren der Wapenen met den Wapen-Sergeant en Trompetters te Paard in de *Stal-Hof* van *St. James*, en van daar na de Poort van 't Paleis in ordre gemarcheert zynde, las d'Opperste Wapen Koning *Garter* d'Oorlochs-Declaratie van zyne Majesteit af, en de Wapen-Koning *Norrey* proclameerde dezelve met luider Stem: Dit gedaan zynde, ging de marsch in de volgende ordre na *Charing-Cross*.

I. Guardes, om open weg te maken.
II. De Constapels en Gerechts-Dienaars van *Westmunster* twee aan twee, bloots-hoofds met hunne Staven.
III. d'Opper-Constapel van *Westmunster* met zyn Staf.
IV. d'Officieren van den Opper-Bailliu van *Westmunster* te Paard met witte Roeden.
V. De Klerk van dien Opper-Bailliu.
VI. De gemelde Opper-Bailliu, hebbende aan zyn rechter-hand den Gedeputeerde Hofmeester.
VII. d'Eerste Troup van de Granadiers te Paard.
VIII. De Bedienden van den Marschalk, twee aan twee.
IX. 's Konings Trompetters.
X. De Sergeant-Trompetter, dragende zyn Gulde Staf.
XI. 's Konings-Boden en Herauten, twee aan twee.
XII. *Norrey*, Wapen-Koning, hebbende op ieder zyde een Wapen-Sergeant met de Staven.
XIII. *Gater*, opperste Wapen-Koning, tusschen 2 Wapen-Sergeanten.
XIV. d'Eerste Troup van de Guardes te Paard, gecommandeert door Lord *Delawar*.

De twede Publicatie op *Charing-Cross* gedaan zynde, ging de marsch in die zelve ordre voort tot *Temple-Bar*, alwaar d'Officieren van de *Stadt Westmunster* retireerden, en in de Poort wachtede de Lord-Major, Aldermans en Sherifs in Fluwele-Klederen, en een Konings Bode met de Blauwe Mantel presenteerde aan zyn Lordschap de Volmacht van den Graaf *Marschalk*: Waar na de Processie van de Stadt *Londen* de bovengemelde Gardes volgde, en de derde Proclamatie geschiedde op *Chancery-Lane-End*; De vierde op *Cheapside*, en de vyfde en laatste by de *Koninglyke Beurs*.

De Koning en Koninglyke Prinsessen hebben die plechtige Afkondiging dier Declaratie voor 't Paleis van *St. James* uit het Vertrek van den Hertoch van *Cumberland* aanschouwd, en men merkt aan, dat daags daar aan, namentlyk Zondag den 12. *April*, een grote *Zon-Eclips* geweest is. Dien dag wierd de Graaf van *Barrymore* onder Borgtocht van vier aanzienlyke Personen uit zyn Huis-arrest wederom ontslagen.

1744. *April.* Den 14. 's namiddags verscheen zyne Majesteit in 't Parlement en dede aan beide de Huizen de volgende Aanspraken:

Mylords en Edellieden,

DE toebereidzelen, die zo lang in *Vrankryk* zyn voortgezet, om dit Koningryk ter gunste van een Roomschen *Pretendent* t'overvallen, zyn eindelyk door een Verklaring van Oorloch door die Kroon tegens My gevolgt. De Dienstwilligheit, Genegenheit en Iever voor My en Myne Familie, dewelke in d'eenparige Besluiten der beide Huizen van 't Parlement en in de getrouwe en tydig gegeve Addressen van alle Myne goede Onderdanen zo volkomen en openhartig uitgedrukt zyn, moeten onze Vyanden overtuigt hebben hoe slecht gegrond alle hope van uitslag was, met dewelke zy zich zelfs in een zodanigen Aanslag ydelyk gevleid hebben. 't Is voor My de waarachtigste Voldoening, en moet de grootste Veiligheit voor Myne Regering wezen, dat juist op den tyd, dat in dezen Oorloch getreden word, Ik zulke plechtige Verzekeringen en Panden van de getrouwheit en goede gemoedsneigingen van Myn Volk gehad heb.

Wat schoonschynende Verwen men ook mag pogen aan deze onrechtmatige Handelingen van 't Hof van *Vrankryk* te gegeven, kan Ik My by de gehele Wereld beroepen op de Rechtheit en Billykheit van Myn Gedrag, 't geen altoos bestendiglyk gericht is tot de verdediging van d'oude Bondgenoten Myner Krone, over een komstig met de Traktaten tot behoudenis van 't Evenwicht en de Vryheden van *Europa*, en tot de handhaving van den Koophandel en de wezentlyke belangen Myner Koningryken in gevolge den Raad van Myn Parlement, zonder de Rechten van eenige andere Mogendheit te krenken.

By deze omstandigheden heb Ik aan Myne zyde den Oorloch tegen den *Franschen Koning* verklaard, en heb de gevoeglyke Eisschen aan Myne Bondgenoten gedaan, byzonderlyk aan de *Staten Generaal der Vereenigde Provintien* (welker standvaste Vriendschap Ik dus onlangs ondervonden heb) om zich met My te vereenigen, en hunne Verbintenissen by dit gewichtig Voorval te volbrengen.

Edellieden van 't Huis der Gemeentens,

IK neem deze gelegenheit, om U te danken voor de gereedheit en spoed, waar mede GYL. reets zo grote Onderstanden aan My hebt ingewilligt, en zulks wel op een voet, zo voordelig voor 't Gemeen, alschoon Wy toen werkelyk met een aanval gedreigt wierden. 't Zou My de grootste bekommering geven onze kosten by dit nieuwe Voorval aangegroeid te zien, maar als GYL. eenige Zaak verder noodzaaklyk zult oordelen, tot ondersteuning van d'Eer van Myne Kroon en UWL. eigen Veiligheit in dit tegenwoordig tydgewrigt, betrouw Ik op UWL. gewonen Iever om daar voor zorg te dragen.

Mylords en Edellieden,

IN een zo rechtmatige Zaak verlaat Ik My op de Godlyke Bescherming, en op UWL. kloekmoedigen en krachtigen Onderstand en Hulp: Laat de Vyanden van

van onzen Vrede, dewelke langen tyd na *d'algemene Monarchie van Europa gebaak*: en de Vryheit en den bloejenden Staat van Myne Koningryken in 't byzonder benyd hebben, zien, dat *Groot-Brittannien* in Vereeniging met Zyne Geallieerden bequaam is, om derzelver verderflyke Ontwerpen te keer te gaan en te verdelgen. Ik zal Myn Plicht doen. Ik heb geen ander Intrest ter harte als dat van Ulieden, en in dat gemeen belang laat Ons alle vereenigt wezen. 1744. *April.*

Des anderendaags hebben de Lords hunne Dank-Addres, op die genadige Aanspraak, aan zyne Majesteit doen presenteren; inhoudende:

Allergenadigste Souverein!

WY uwe Majesteits plichtschuldigste en zeer getrouwe Onderdanen, de Geestelyke en Wereltlyke Lords in 't Parlement vergadert, danken uwe Majesteit ootmoedigst voor deszelfs zeer genadige Aanspraak van den Throon.

Gelyk de toebereidzelen, onlangs by 't Hof van *Vrankryk* gemaakt, om dit Koningryk ter gunste van een *Paapsche afgezworen Pretendent* t'overrompelen, in ons d'allergrootste verbitterdheit en afschrik verwekt; alzo worden onze harten met de waarachtigste Vreugde en Vergenoeging opgevuld door de teleurstelling, dewelke dat verderflyk voornemen door de *goede Voorzienigheit van Godt* en door de Waakzaamheit van uwe Majesteit ontmoed heeft.

Een gedrag zo baarblykelyk strydig met de Trou van verscheide Tractaten, konde door niets, als door d'Oorlochs-Verklaring, welke de *Fransche Koning* tegen uwe Majesteit heeft gepubliceert, verergerd geworden zyn: Eene Verklaring, die Inboezemingen in zich bevat, welke uwe Majesteits Koninglyke Waardigheit, en d'Eer van de Brittische Naam en Natie zodanig beledigen, dat de Verontwaardiging, die Wy in ons zelfs gevoelen, ons geenzints doet twyfelen, of zulks zal dezelfde rechtmatige uitwerking op de Gemoederen van alle uwe getrouwe Onderdanen hebben.

Onze iever voor uwe Majesteit, uwe Koninglyke Familie en Regering, onze zucht voor den dienst en d'onderteuning van uwe Majesteit en ons Land, op kosten van ons Bloed en Goed, konde door gene omstandigheit groter geworden zyn, als door de Maatregelen, die op dezen tyd genomen door *Vrankryk*, 't welk door niets anders is *uitgetergt*, als door uwe Majesteits pogingen, om d'oude en natuurlyke Geallieerden van uwe Kroon te verdedigen, om de Vryheden van *Europa* te behouden, en om den Koophandel en de wezendlyke Belangen uwer Koningryken te handhaven.

Indien *Groot-Brittannien* in een zo rechtmatige Zaak omtrent uwe Majesteit konde in gebreke blyven, dan moest het zelve zulks omtrent zich zelfs doen. Derhalven mocht Gy standvastiglyk betrouwen op d'alleruiterste Pogingen van uw Volk, om die plegtige Verzekeringen gestand te doen, welke zy zo schuldpligtig en met zo veel toegenegenheit aan U gegeven hebben, en om uwe Majesteit by te staan en behulpzaam te wezen, ten einde den Oorloch tegens *Vrankryk* met de grootste nadruk voort te zetten.

Wy erkennen uwe Majesteits goedheit door Ons te verwittigen, dat Gy in

1744. *April.* aanmerking van dit Voorval de behoorlyke Eischen aan uwe Bondgenoten gedaan hebt, byzonderlyk aan de *Staten Generaal van de Vereenigde Provintien*, tusschen welke en deze Natie d'allernauste Verbintenissen gelukkiglyk bestaan: Wy smeken uwe Majesteit ootmoedig deze Aanzoekingen op de krachtigste wyze voort te zetten, niet twyfelende, of dezelve Vriendschap, dewelke die *grote Protestantsche Republicq* zo onlangs voor dit Koningryk getoond heeft, en haar rechtmatig Gevoelen van ons gemeen Belang en gemeen Gevaar, zullen dezelve aanmoedigen, om zich met uwe Majesteit te vereenigen, en om hunne Verbintenissen by de tegenwoordige gelegenheit te vervullen.

Uwe Majesteits genadige en Vaderlyke Verklaring, dat U geen ander Belang als dat van uwe Koningryken ter harte gaat, moet noodzakelyk in alle uwe Onderdanen de vuurigste Dankbaarheit verwekken, en dat Vertrouwen tusschen Koning en Volk, 't welk in dit tyd gewricht zo noodwendig is, in cement leggen. Laat ons toe van onze zyde, uwe Majesteit uit grond van onze harten te verzekeren, dat wy de Verdediging en Ondersteuning van uwe Majesteit en van de Protestantsche Successie in uw Doorluchtig Huis, naast Godt, aanmerken als d'eenigste veiligheit van onze Religie, Wetten en Vryheden, en dat in deze Nationale en roemrugtige zaak alle oprechte Britten en Protestanten ieverig en onwrikbaar zullen vereenigd zyn.

Zyne Majesteit geliefde daar op in dezervoegen t'antwoorden:

MYLORDS,

IK doe Ulieden myne hartelykste Dankzeggingen voor dit Addres, zo vol van die Plicht en Iever, dewelke Ik altoos van Ulieden ondervonden heb: d'Eenparigheit, waar mede 't zelve doorgegaan is, vermeerdert grotelyks 't genoegen, 't welk Ik daar van ontfang. Ik betrouw op Ulieden in 't gestand doen van uwe Verzekeringen, en Gylieden kond U verlaten op myne Pogingen, om deze Oorloch te voeren op een zodanige wyze, als 't allermeest tot voordeel van myne Koningryken wezen zal.

Den 17. hebben de Gemeentens 't volgende Dank-Addres mede aan zyne Majesteit gepresenteert; behelzende:

Genadigste Souverain!

WY Uwe Majesteits schuldpligtigste en getrouwe Onderdanen, de Gemeentens van *Groot-Brittannien*, in 't Parlement vergaderd, smeken verlof om Uwe Majesteit op 't hartelykste te danken voor Uwe Majesteits genadige Aanspraak van den Throon, en om onze grootste verontwaardiging en misnoegen uittedrukken, dat de *Fransche Koning* na een Aanslag, *ten uitersten trouwloos*, om Uwe Majesteits Koningryken ter gunste van den *Pretendent* door een schielyken Inval t'overrompelen, een Oorlochs-Declaratie zoude publiceren, opgesteld in Bewoordingen, die d'Eer en Waardigheit van Uwe Majesteits Kroon, Persoon en Regering beledigen, en opentlyk gegrond op Uwe Majesteits Ondersteuning, volgens Uwe Verbintenissen gegeven aan eene Geallieerde, die door den *Franschen*

Koning

Koning was overvallen, ftrydig met zyne Trou, die plegtiglyk te pand gefteld en duur gekogt is. 1744. *April.*

Wy wenfchen Uwe Majefteit *geluk*, met den gereden Byftand, welken Uwe Majefteit onlangs van de *Staten Generaal* ontfangen heeft.

Wy fmeken insgelyks verlof onze opregte Dankzeggingen aan Uwe Majefteit te doen voor de handhaving der Eere van deze Natie, in 't verklaren van den Oorloch tegen den *Franſſchen Koning*, en dat het by dit gewigtig voorval Uwe Majefteit genadiglyk behaagt heeft de behoorlyke Eiffchen te doen by Uwe Geallieerden en byzonderlyk by de *Staten Generaal*, die in een gemeen en onveranderlyk Belang met deze Natie vereenigd zyn: En wy kunnen niet twyffelen, of zy zullen, door Uwe Majefteits beftendige voortzetting van de gemelde Aanzoekingen uit kragte van hunne bekende agting voor Tractaten, en van hun regtmatig gevoelen van 't nakende Gevaar, met Uwe Majefteit medewerken in de kragtdadigfte en wezendlykfte Maatregelen, om de *heerſchzuchtige Oogmerken* van *Vrankryk* te beteugelen, en de Vryheden en 't Evenwicht van *Europa* te behouden.

Uwe Getrouwe Gemeentens verzekeren Uwe Majefteit ootmoediglyk, dat, wat Koften ook verder tot het vervolgen van dezen onvermydelyken Oorloch, ter onderfteuninge van d'Eer van Uwe Majefteits Kroon, en van de Veiligheit dezer Natie, zullen nodig bevonden worden, Uwe Majefteit zich op hunnen fpoedigften en wezentlykften Byftand verlaten kan; op dien voet, als Zy aan een vry en dankbaar Volk oordelen te betamen, tot verdediging van deszelfs Vryheden tegen die Mogendheit, *dewelke langen tyd na d'algemene Monarchie* van *Europa* gehaakt heeft, en wiens *heerſchzuchtige Oogmerken* en verderflyke Ontwerpen tot nu toe door den Zegen van Godt over de Wapenen van *Groot-Brittannien* en deszelfs Geallieerden verydeld zyn.

Den 21. deed de Spreker van 't Lagerhuis aan de Gemeentens rapport van 't Antwoort des Konings op dat Dank-Addres, zynde 't zelve in de volgende bewoordingen vervat:

MYN HEREN,

IK bedank Ulieden voor de herhaalde verzekeringen van uwen iever en affectie. Uwe eensgezindheit in deze tyds-gelegenheit, zal, gelyk ik niet twyffel, een zeer goede uitwerking hebben, ten opzichte van myne Geallieerdens, en Gy-lieden kunt ſtaat maken, dat myne pogingen zullen ſtrekken, om myn Volk de koſten van dezen Oorloch zo min te laten gevoelen, als eenigzints mogelyk zal zyn.

De Gemeentens hebben voorts bevolen, dat 'er een Bill ingebraght zou worden, om een abuis te verhelpen 't welk by deze Zitting in d'Acte nopens het fpoediger recruteren van de Zee- en Land-Macht voor dit Jaar ingeflopen was, alzo in die Acte de Claufu̇l was vergeten: *dat een ieder, die vrywillig dienſt neemd, vier Pond*

1744. April. *Pond Sterlings Handgeld zal hebben, en na verloop van drie Jaren weder ontslagen zal worden* &c.: Deze Bill is ten eersten driemaal agter malkanderen gelezen, gepasseert en aan de Lords gezonden, die dezelve mede driemaal gelezen en zonder eenige verandering gepasseert hebben.

Wyders, hebben de Gemeentens de Bill rakende 't houden van Correspondentie met de Zonen van den *Pretendent* als *Hoog Verraad* voor de twede maal gelezen en aan een Comitté gestelt.

Ter zelver tyd is de volgende Verklaring des Konings nopens 't aanmoedigen van zyne Majesteits Oorlochschepen en Kapers in 't licht gekomen.

George R.

ALzo Wy in een regtmatigen en noodzakelyken Oorloch tegen *Vrankryk* ingewikkelt, en voornemens zyn om dezelve met d'uiterste kragt voorttezetten, waar in Wy Ons, naast *de Zegen van den Almachtigen*, op d'ondervonde Trou, Iever en Kloekmoedigheit van onze Onderdanen verlaten, zyn Wy ook genegen, om aan onze getrouwe Onderdanen, die op onze Oorlochschepen of Kapers dienen, alle aanmoediging te geven, die Wy op 't Advis van onzen geheimen Raad bequaam oordelen; gelyk Wy dan by deze onze Koninglyke Declaratie toestaan, dat de Vlag-Officieren, Commandeurs en Officieren, Matrozen, Bootsgezellen en Soldaten aan boord van de voornoemde Schepen en Kapers 't intrest en eigendom van en in alle Schepen, Vaartuigen, Goederen en Effecten zullen hebben, welke zy gedurende dezen Oorloch tegen *Vrankryk* zullen wechnemen, na dat dezelve in een van onze Havens van d'Admiraliteit van *Groot-Brittannien* of *Ierland*, ofte wel in die van onze Volkplantingen in *America* of andere Heerschappyen van *Groot-Brittannien* voor wettig verklaard zullen wezen: Egter zullen van de Goederen de Regten moeten worden betaald, die daar op gestelt zyn, als of zy waren ingebraght; doch om een evenredigheit in de verdeling te maken, zullen alle de Pryzen *in agt gelyke delen* verdeeld worden; dus zal de Kapitein of Kapiteins van d'Oorlochschepen, die de Prys neemt, *drie agtste Parten* hebben, maar by aldien dezelve onder Commando van een Vlag-Officier, hem of hen ondersteunende, bemagtigt word, zal deze een van die *drie agtste Parten* genieten. De Kapiteins van de Mariniers en Land-Troupen, als mede de Lieutenants en de Schippers zullen onder hen *een agtste Part* delen, gelyk ten opzigte van de Vendrigs, Bootsmannen, Konstapel, Schryver, Timmerman, Stuurman, Chirurgyn en Kapellaan mede zal in acht genomen worden: zullende d'Onder-Stuurman en overige Subalternen, als de Corporaals, Sergeanten &c. mede *een*, en de Trompetter, Bottelier, Kok, Barbier Soldaten &c. *twee agtste Parten* gelyk onder hen delen. In geval de Kapitein of eenig subaltern Officier by 't bemagtigen van de Prys zich *niet* aan boord van zyn Schip bevind, zullen hunne Aandelen aan de laatstgemelde te beurt

beurt vallen. En vermits Wy de Lords Commissarissen van d'Admiraliteit gemagtigt hebben, om Brieven van Represaille of Commissien voor Kapers toetestaan aan zulke Personen, die zy volgens de Tractaten tusschen Ons en onze Geallieerden bequaam daar toe vinden, verklaren Wy verders tot aanmoediging van deze Kapers, dat alle Pryzen, genomen door een Kaper en in de Haven gebraght, in gevolge onze Instructien, in eigendom zullen blyven van den Kaper, zullende hy alleenlyk d'Officieren van den Tol aan boord moeten laten komen, zo als op Koopvaardyschepen gebruikelyk is, en aan hen de Regten betalen &c. &c. 1744. *April.*

Den 22. zynde Vast- en Biddag, om den Hemel te smeken om deszelfs Zegen over 's Konings Wapenen in den tegenwoordigen Oorloch met *Vrankryk*, Predikte de Lord *Lisle*, Bisschop van *St. Asaph*, in d'Abdy van *Westmunster* te *Londen* voor 't Huis der Pairs, over JES V. 4. *Wat is'er meer te doen aan mynen wyngaart? 't welk ik aan hem niet gedaan en hebbe? waarom heb ik verwacht dat hy goede druiven voortbrengen zoude, ende hy heeft stinkende druiven voortgebraght?* Dien zelven dag Predikte de Heer *Bearcroft* in de *St. Margeriets-kerk* te *Westmunster* voor 't Huis der Gemeentens over TIT. III. 1. *Vermaant haar dat zy den Overheden en de Machten onderdanig zyn, dat ze haar gehoorzaam zyn, dat ze tot alle goed werk bereid zyn.* Ook Predikte de Heer *Cobden* dien dag in de *Cathedrale-kerk* van *St. Paul* voor den Lord-Major, Aldermans en verdere Leden van de Magistraat over 2 CHRON. VI. 34. 25. *Wanneer u volk in den kryg tegen zyne vyanden uittrekken zal door den weg, dien gy ze henen zenden zult, ende zullen tot u bidden na den weg dezer stad, die gy verkoren hebt, ende na dit Huis, 't welk ik uwen Name gebouwt hebbe, Hoort dan uit den Hemel haar gebed, ende hare smekinge, ende voert haar recht uit.*

De Heer *Pietro Andrea Capello*, Ambassadeur van de Republicq van *Venetien*, heeft aan den Hertoch *van Newcastle* 't volgende Geschrift overhandigt nopens 't Verschil, 't geen onlangs te *Romen* tusschen de Koetsiers van den Venetiaanschen Ambassadeur aldaar en den jongsten Zoon van den *Pretendent* voorgevallen is, en tessens aan den voornoemde Hertoch kennis gegeven, dat de Venetiaansche Ambassadeurs te *Wenen*, *Parys* en *Madrid* bevel hadden, om aan die Hoven dezelfde Verklaring te doen.

1744. April.

Copie van 't Geschrift, 't welk de Heer Lezze, *Ambassadeur van de Republicq* Venetien *te* Romen, *aan den Cardinaal* Secretaris *in gevolge de Resolutie van den* 14. Maart 1744, *zal overgeleverd hebben.*

VErmits d'Ambassadeur van *Venetien* zich verplicht vind ten eersten ter uitvoer te brengen de Commissie van den Senaat, welke hy heden met zyne Brieven heeft ontfangen, acht hy het onvermydelyk te wezen, om 't volgengende aan de Secretary van Staat mede te delen, te weten:

Dat het aan zyn H. niet onbekend kan zyn, dat de Doorluchtigste Republicq eene van die Mogendheden is, welke de Persoon, die te *Romen Koning van Engeland* genoemd en in die qualiteit getracteerd word, *niet erkend heeft*: De Venetiaansche Ambassadeurs alhier zedert dien tyd altoos vermyd hebbende om iets 't minste te doen, 't welk met dit oogmerk van de Republicq eenigzints mocht strydig schynen, hebben zulks aan geheel *Europa* bekend gemaakt, en zyn van hunne Instructien nooit afgeweken.

In gevolge d'eerste berichten, welke de Senaat nopens 't Voorval van den Koetsier heeft gekregen, heeft dezelve aangemerkt, dat de draai, welke men aan die Zaak gegeven heeft, indirect strekte, om daar onder te bevatten een Point van zo groot gewicht, als dat is, om de *Figuur* van den *Pretendent* onder den naam van *Koning* in te voeren, en besloten hebbende om na gene Onderhandeling, dewelke op dien grond steunde, te luisteren, nochte op eenigerhande wyze van de voornoemde Zetregel af te gaan, zyn aan My, Ambassadeur, dienvolgens de naukeurigste ordres toegezonden.

Waarom ik d'eer heb, UWE Eminentie te verzekeren, dat ik d'ordres van myn Republicq met schuldige gehoorzaamheit heb ter uitvoer gebraght, &c. &c.

'T Opgemelde geval was dus gelegen: De Heer *Lezze* in Carosse zynde, passeerde een straat in *Romen*, ende ontmoete, mede in Carosse, de twede Zoon van den Ridder van *St. Joris*, welke laatste pretendeerde, dat hem in 't uithalen den Rang voor dien Ambassadeur toequam. De Heer *Lezze* opposeerde zich met zo veel standvastigheit, dat de Caros van des Pretendents Zoon genoodzaakt was te rug te keren. De Cardinaals Ministers, van dat geval kennisse gekregen hebbende, hebben gepretendeert, dat de Titel, van *Koning van Engeland*, onder welke men daar verstaat den Ridder van *St. Joris*, in zyn volle kracht en waarde zoude blyven. De Heer *Lezze*, heeft daar op aanstonds aan de Republicq kennisse van dat geval gegeven, welke zedert de bovenstaande ordre heeft bekomen en geëxecuteert.

De Cardinaal *Valenti-Gonzague*, Secretaris van Staat heeft toen, by die occasie, zich begeven by den Ridder van *St. Joris*, om hem

hem te verzoeken, *t'ordonneren aan de Perſonen van zyn Huis, van voor te komen alle rencontre en preſſéance van den Rang met Perſonen behorende aan 't Huis van den Ambaſſadeur van Venetien*, en daar mede is dat geval ten einde gelopen. 1744. April.

De Magiſtraten der Hoofdſteden van *Schotland* en *Ierland* hebben ieder een Premie van 6000 P. Sterlings belooft aan den genen, die den *Pretendent* en deszelfs *oudſten Zoon*, of een van beiden, dood of levend, binnen den tyd van twaalf maanden komen te vatten.

Den 26. Paſſato hebben de Geintereſſeerden in de Bank gereſolveert, eene Uitdeling van 2½ per Cent voor 't halve jaar den 25. dito O. St. vervallen en d'Uitdeling den 19. dezer te doen.

De 6000 Man *Hollandſche Auxiliaire Troupen* zyn alle gelukkig overgekomen, en in de naaſt om *Londen* leggende Provintien in de quartieren gelegt.

Dat Hof heeft in 't laatſt van de gepaſſeerde maand een *Authenticq* berigt ontfangen, nopens 't geen de Franſchen van den 2. tot den 13. dier maand te *Duinkerken* gedaan hebben, waar uit blykt:

Dat den 2. in de Haven aldaar 4600 Man op 40 zo platboomde Vaartuigen als Viſſchers-Barken zyn ingeſcheept, om aan boord van de Transportſchepen, die op de Rhede lagen, gebraght te worden; dat dien zelfden avond meer dan veertig Affuiten met Canon van verſcheide caliber, vele Ammunitie-Wagens, ieder met zes Paarden beſpannen &c., door de Stadt na de Kaay zyn gepaſſeert; dat den volgenden dag verſcheide St. Canon aan boord van een groot Transportſchip, en den 4. vele Frieſſe Ruiters aan boord van een twede Transportſchip, die beide in de Haven waren, zyn gebraght; dat Dingsdag den 3. verſcheide Franſche Officieren, Engelſch voor Franſch Geld ingewiſſeld en verklaard hebben, *dat zy Vrydag of ten langſten Zaturdag naaſtkomende in Engeland meenden te wezen*; dat dien dag eenige van de voornoemde Vaartuigen de Troupen na de Rhede hebben gebraght, en den volgenden dag in de Haven zyn te rug gekomen, als wanneer aldaar vier Franſche Oorlochſchepen nevens een Fregat gearriveerd zyn; dat den volgenden dag een groot getal Musketten, (zo men zegt, *twintig duizend*) als mede vele Tomen en Zadels zyn ingeſcheept, met voorgeven, dat dezelve zouden dienen voor de *Britten*, die zich by hen zouden voegen; dat men daags daar aan alleenlyk verſch Water en Proviſien aan boord had gebraght; maar dat zommige van d'Officieren hadden verteld, dat eenige Oorlochſchepen na 't Weſten van dit Koningryk waren gezeild, met oogmerk om ons Esquader uit *Duins* te lokken, als wanneer de Transportſchepen met de Troupen de *Theems*

 zou-

1744. *April.* zouden inlopen; maar dat by aldien d'Admiraal *Norris* met de Vloot in *Duins* bleef, die Manschap ofte te *Dungeness*, in 't Graafschap *Kent*, ofte wel in de *Pevensey-Baay*, in 't Graafschap *Sussex*, aan Land gezet zou werden; dat den 6. by goed Weer weder zeven duizend Man met de voornoemde Vaartuigen en Visschers Barken uit de Haven aan boord van de Transportschepen op de Rhede zyn gebraght, als wanneer, volgens 't zeggen zestien duizend Man aan boord van 32 of 33 Transportschepen, ieder van 200 tot 500 Ton gerekend, zich bevonden, behalven dat noch vyf of zes diergelyke Schepen in de Haven lagen; dat den 7. 's ogtents door een hevigen Storm vyf van die Transportschepen nevens een *Dogger* en drie platboomde Vaartuigen zyn gestrand; dat de Storm dien gehelen dag heeft aangehouden, en dat verscheide Schepen op de Rhede de Noodschoten gedaan hebben, zonder dat men hen eenige hulp had konnen toebrengen; dat de Franschen zelfs bekennen, dat vyf of zes honderd Man van die Schepen verdronken en twee platboomde Vaartuigen met Man en Muis verongelukt zyn; dat den 10. noch een groot Transportschip is gestrand en door eenige andere Noodschoten gedaan zyn; Wyders dat de Graaf van *Saxen* een Huis te *Duinkerken* heeft gehuurd; dat de Heer *Ratcliffe*, genaamd *Graaf van Derwentwater*, en verscheide andere Engelsche Edellieden en Officieren, die zo men zegt *Ieren* zyn, zich aldaar bevinden om by deze Expeditie als Vrywilligers te dienen, en dat d'oudste Zoon van den *Pretendent* zich toen ter tyd agt of tien mylen van *Duinkerken* onthield &c.

Spaansche Schepen door d'Engelschen genomen:

't Oorlochschip *Oxford* heeft in de *Westindien* twee Spaansche Kapers, een van 20 stukken Canon en 180 Man, en d'andere van 14 stukken Canon, 16 Steen-stukken en 190 Man, te *Port-Rojal* opgebraght.

't Oorlochschip *de Solebay*, Kapitein *Bury*, heeft een ryk Spaansch Regifter-Schip, van *Vera-Cruz* komende, de *Concordia* genoemd, en 190000 Piasters, 1900 Ceroenen Couchenille en 590 Ceroenen Indigo in hebbende, behalven vele andere Effecten, te zamen ter waarde van 6 Millioenen Piasters, na een gevecht van 5 uuren genomen en te *Gibraltar* opgebraght. Hadde insgelyks noch een Spaansche Kaper van 14 stukken Canon en 75 Man genomen.

't Oorlochschip *de Vos*, heeft een Spaansche Kaper, voerende 93 Man, te *Portsmouth* opgebraght.

Fransche Schepen door d'Engelsche genomen:

't Oorlochschip *de Anglesea* heeft een Oorlochsloep van *Duinkerken*, gemonteert met 16 stukken Canon en 100 Man te *Doveren* opge-

opgebraght, als mede een Fransch Koopvaardyschip van *Brest* na *Calais* willende, geladen met Ammonitie voor de Kapers. 1744. *April.*

't Oorlochschip *de Dreadnought* heeft een Fransche Sloep in *Duins* opgebraght.

d'Oorlochschepen de *Dover* en *Saphire* hebben een Zweedsch-galjoot van *Hamburg*, na *Duinkerken* gedestineert, met 200 Poolsche Soldaten voor 't Regiment van den Graaf *Löwendahl*, te *Duinkerken* in bezetting leggende, genomen.

't Oorlochschip *de Jersey* heeft een Fransch Schip van *Bilbao* na *Hamburg* gedestineert, met Wyn en Zuiker geladen in *Duins* opgebraght; den 13. dezer is een Fransch Schip, welkers Lading in Indigo en andere kostbare Goederen bestond, van *Marseille* na *Duinkerken* gaande, te *Deptford* opgebraght.

't Oorlochschip *de Captain*, heeft een Fransch Vaartuig van 120 Ton, geladen met Smak en Vruchten van *Oporto*, te *Portsmouth* opgebraght.

Engelsche Schepen door de Spaanschen genomen:

Als 't Schip *de Hargrave*, Kapitein *Palgrave*, van *Yarmouth* na *Livorno* gaande; *De Patientia*, Kapitein *Willem Bound* van *Pool* na *Genua* stevende; *d'Elliot-galei*, Kapitein *Payne*, van *Falmouth* na *Venetien* moetende; *d'Osborn*, Kapitein *Mackey*, van *Nieuw-York* na *Londen* gedestineert; *de Diamant*, Kapitein *Bedgood*, van *Faro* na *Topsham* willende; *de Robert en Alice*, Kapitein *Cusick*, van *Philadelphia* na *Cork* gaande; *de Tortelduif*, Kapitein *Roth*, van *Cork* na *Lisbon* zeilende; *de Dominik*, Kapitein *Morris*, van *Duinkerken* na de *Canarien* willende, en *de John en Jane*, Kapitein *Tayler*, van *Oporto* na *Plymouth* gedestineert. De meeste der 7 laatst genoemde Schepen zyn genomen door de *Sint Jan den Doper*, een Spaanschen Kaper van 24 Stukken Canon en twee-hondert en zestig Man en te *Bilboa* opgebraght.

't Schip van Kapitein *Morris* van *Duinkerken* na de *Canarische Eilanden*, is mede te *Bilbao* opgebraght.

Engelsche Schepen door de Franschen genomen:

Door de Kapers van *Duinkerken* zyn genomen 't Schip van *John*

1744. April. *Furs* van *Hamburg* na *Topsham*, de *William* en *Martha*, Kapitein *Saunders* van *Carolina* na *Hamburg*; als mede een met Ryst van *Carolina* na *Engeland*, en een met 20 Stukken Metaal Canon, Buskruit &c. geladen, van Hamburg na *Ierland* gedestineert, en aldaar opgebraght.

't Schip de *Catharina*, Kapitein *Crantborne*, van *Lisbon* na *Londen* willende, is in een Haven van *Vrankryk* opgebraght.

SPANJEN. DAT Hof is zeer gevoelig over de quade tyding wegens de misslukte aanslag van de Zoon van den *Pretendent* op *Engeland*: Doch de tyding, door een ander Courier van den Hertoch van *Modena* aan dat Hof overgebraght wegens de slegte toestand der Zaken in *Italien*, had aan 't Hof veel meer verslagenheit veroorzaakt, om dat men geen middel tot redres wist, als dat de Spaansche Troupen zich in 't Koningryk *Napels* zouden moeten retireren: Daar en boven was het Gemeen te *Sivilien*, *Kadix* en *Madrid*, mede zo misnoegt over *'t verraderlyk gedrach*, zo als zy 't noemden, van 't Fransch Esquader, die 't Spaansche, by 't gevecht in de *Middelandsche Zee*, in de pekel gelaten hadde, dat zy in groten getalle zamengerot waren, en alle de Franschen geinsulteert hadden, daar zy dezelve slechts ontmoeteden. Te *Kadix* waren wel voornaamlyk grote opschuddingen geweest, want behalven dat het gemene Volk aan 't muiten was geslagen, had men een zoort van gevecht gezien tusschen d'Officiers van de twee Regimenten, daar in bezetting leggende, te weten een Spaansch en een Vlaamsch Corps, van welk laatste de meeste Officiers gebore Franschen zyn, in welk gevegt van weerzyden verscheide gequetst waren, zo verre, dat by aldien de Heer *de Roydeville* niet zo voort uit de Have van *Sint Maria* overgekomen was en dien oploop gestuit had, verbiedende een iegelyk op doodstraffe, een woord meer van Lands zaken te spreken, alle de Franschen aldaar vermoord zouden zyn geworden.

ITALIEN. DE Paus heeft op den 16. passato in een openbaar Consistorie in de tegenwoordigheit van verscheide Cardinalen en de voornaamste Ministers van zyn Hof, plechtig *geprotesteert* * tegen de possessie,

* Dit is 't eenige overblyfzel, dat de Pauffen van hunne toegeëigende Macht, in *'t Geestelyke* en *'t Wereltlyke*, noch overgehouden hebben.

fie, die de Koning van *Sardinien* genomen heeft van de Stadt *Placentia* en haar distrikt, en tegen al 't geen in het Tractaat van *Worms* tot nadeel van de gewaande rechten van den Kerkelyken Staat was vastgestelt. Eindelyk is de *Kerkelyke Staat*, van de helft der Qualen, die de Cardinalen *Valenti*, *Aquaviva en Alberoni*, daar overgehaalt hebben, met de Spanjaarden in dezelve te roepen, ontheft geworden; nadien 't Wener Hof geoordeelt heeft, mede 't recht te hebben, om een Armée in die Staten te laten inrukken, zo om de Spaansche op te fluiten, of om die van daar te verdryven, gelyk, volgens 't onderstaande Oostenryksche Relaas, is komen te geschieden; luidende: 1744. April.

DEn 1. *Maart* zach men te *Sinigaglia* niets dan Spaansche Troupen en Bagagien in menigte en met veel haast van *Pesaro* en *Fano* na *Ancona* passeren, en dien avond quam ook de Hertoch van *Modena* en de Generaal *des Gages* onder een sterk Escorte hier aan, en volgden 's anderendaags morgens den 8. dito de gemelde Troupen, arriverende dien namiddag 't Restant van dezelve, om zich by 't Gros der Armée, die toen te *Fiumicino* campeerde, te voegen; maar een Regiment Oostenryksche Husfaren zat hen achter de hielen, niettegenstaande de Spanjaarden de Bruggen over 2 Rivieren afgebroken hadden; weshalven de Spanjaarden halte maakten en zich by *Burgo della Pace* in Slagordre stelden; doch de Husfaren op hen avancerende, trokken ze in goede ordre verder na *Ancona*, en de Husfaren quamen hier binnen, maar vervolgden, zonder zich op te houden, de Spanjaarden en achterhaaldenze omtrent 1 Myl wegs van hier: Na een kleine Schermutzeling, waar by 2 Husfaren en 4 Spanjaarden sneuvelden, vervolgden de laatsten hunne Retraite, en d'eersten quamen hier te rug, nemende al 't geen de Spanjaarden achter hadden gelaten, in verzekering, en den 9. door 400 Panduren versterkt geworden zynde, zetten ze de Spanjaarden wederom tot *Fiumicino* achter na, en alhoewel deze de Brug aldaar hadden doen in de lucht springen, waar by 4 van hunne Miquelets dood bleven, passeerden nochtans de Husfaren, ieder een Panduur achter op hebbende, de Rivier en vielen op de Spanjaarden aan, doodeden omtrent 30 van dezelven en namen hen 4 Veld-Stukken en een van 24 Pond calibre met eenige Bagagien af: Den 10. 's morgens arriveerde de Zoon van den Prins van *Lobkowitz* alhier, maar haastede zich zo voort verder na *Fiumicino*, en van daar weder gekeerd zynde, hield hy een gesprek met den Generaal *Broun*, die met een Regiment Cavallery hier aangekomen was, waar na hy zich wederom na *Fano* begaf: Dien avond quamen voor onze Wallen 2 Regimenten Oostenryksche Infantery camperen: Den 11. arriveerde de Prins van *Lobkowitz* en recognosceerde het Terrein, alwaar zyne Armée zoude camperen, die den 12. sterk 22000 Man, daar inrukte. Dien avond quamen 2 Compagnien Miquelets en vele Soldaten van de Spanjaarden tot d'Oostenrykers over, en namen dienst by dezelve. Den 13. vertrok de gemelde Prins met de gehele Armée na *Ancona*, van waar hy naricht kreeg:

1744. April. kreeg, dat de Spanjaarden reets van daar verder na 't Napolitaansche geretireert waren.

De Prins van *Lobkowitz*, dewelke met het Gros zyner Armée 't Corps van den Generaal *Broun* tot op eene distantie van 2 marschen steets gevolgt heeft, is den 18. te *Fermo* gearriveert, en heeft voor die Stadt een Leger voor zyn gehele Armée doen afsteken, alwaar dezelve zich tot den 24. bevond. De Generaal *Broun* heeft de Spanjaarden tot aan de Rivier *Tronto*, die 't Napelsche van den *Kerkelyke Staat* scheid, vervolgt en geharceleert, welke Rivier de Vyanden den 17. dezer gepasseert zyn. Hare precipitatie is gedurende de retraite zo groot geweest, dat hy ze nooit als met d'irreguliere Troupen heeft konnen bereiken: Als de Vyanden hem tyd gegeven hadden van ze t'achterhalen met zyn gehele Corps, bestaande in Granadiers, Fuzeliers en Carabiniers, zouden zy 't zeer quaad gekregen hebben: 't Getal harer Deserteurs is reets over de 3000 aangegroeit, en wy hebben ook over de 80 gevangen gemaakt, onder dewelke eenige Officiers zyn: Behalven dat, zyn de Wegen op hare route bedekt, met gebroke Wagens en Karren, met gecreveerde Paarden en Muil-Ezels, en met geblesseerde, stervende en dode Menschen: Ons verlies zo aan doden als geblesseerden beloopt maar tusschen de 30 à 40 Man, daar onder 4 Officiers. Alhoewel de Spanjaarden by de Rivier *Tronto* arriverende, over de 100 Mylen zonder vertoeven te rug gelegt, en gevolglyk zich zeer gefatigeert hebben, echter hebben ze zich achter de *Tronto* niet opgehouden, maar zyn noch van daar tot *Pescara* gemarcheert, om onder 't Canon van die Plaats uit te rusten en zich te verquikken, invoegen de Poorten van 't Koningryk *Napels* voor ons open staan; doch men weet niet af wy daar in zullen rukken, om de Spanjaarden verder te vervolgen. Onze Armée is in een zeer goede staat. De Generaal *Broun* heeft op zyn route meerdere Leeftocht en Provisie gevonden, als hy tot onderhoud van zyn Corps van noden had.

Zyne Siciliaansche Majesteit, is vervolgens in 't Hoofd-quartier der Spanjaarden te *Pescara* voornoemd, gearriveert, en heeft terstond na zyn aankomst 't volgende Manifest doen publiceren; 't welk behelst:

De tegenwoordige omstandigheden in *Italien* verpligten zyne Majesteit het Gemeen te verwittigen van de grote naukeurigheit, waar mede dezelve zo wel in 't voorleden als het tegenwoordig Jaar alle Verbintenissen, die Hy aan den Koning van *Spanjen*, zyn Doorluchtigen Vader, schuldig was, opgeoffert heeft, om de Neutraliteit, die Hy aan den Koning van *Groot-Brittannien* ten opzigte van d'in Oorloch zynde Mogendheden in 't Jaar 1742 heeft belooft, stiptelyk in acht te nemen: 't Is aan d'Engelschen geoorloofd geweest met alle vryheit in de Staten van zyne Siciliaansche Majesteit Koophandel te dryven, ja zelfs zich aldaar te voorzien van alles, 't geen voor hunne Esquaders in de *Middelandsche-Zee* nodig was: d'Onderdanen van 't Hof van *Wenen* hadden zich van dezelfde Vryheit zo wel in de beide *Sicilien* als op de Kusten van *Toscanen* kunnen bedienen: Daar en tegen heeft men aan de Spanjaarden niet vergund eenige Wapenen,

penen, Soldaten of Oorlochs-Ammunitien uit zyne Majesteits Landen te krygen: en geheel *Europa* weet aan hoe grote gevaren d'Artillery en verdere Krygsbehoeftens, die voor de Spanjaarden waren gedestineert, zyn bloot gestelt geweest, om dat die niet in een der Havens, welke zyne Siciliaansche Majesteit in *Italien* bezit, mochten inlopen: De gesteldheit van de Vyanden des Konings van *Spanjen* in dat Land heeft noodzakelyk geen geringe gevoeligheit moeten verwekken niet alleen voor een Zoon, maar zelfs voor wat Persoon het wezen mocht, die zich met het Doorluchtig Huis van *Bourbon* in Verbintenis bevind: Nochtans heeft zyne Majesteit bestendig een stipte Onpartydigheit willen in acht nemen op een tyd, daar anderzints de Staten en de Macht van 't Oostenrykschе Huis den doodsteek zouden gekregen hebben, welken 't Leger van den Graaf *des Gages* aan dezelve zou hebben konnen toebrengen, indien deze maar een middelmatige Versterking had konnen erlangen. In aanmerking van eene zo baarblykelyke en zeldzame Trou verbeeldde zich zyne Siciliaansche Majesteit, dat Hy de dankbaarheit en erkentenis der geintereſſeerde Mogendheden zou verdiend hebben, en dat zy de Standvastigheit en Eer, als zynde d'eenigste en onveranderlyke Regels van zyne Majesteits gedrag, na behoren zouden hebben beantwoord. 1744. *April.*

Maar hoe onkrenkbaar ook de Deugd in haar zelven is, blyven nochtans hare oogmerken niet altyd dezelfde; zy verliest haar waarde, zy houd op een Deugd te zyn, en veranderd in een wezendlyk gebrek, wanneer die Deugd niet met de gelegenheit wysselyk te rade gaat, en geen andere maatregelen neemt, zo dra de Zaken van gesteldheit veranderen: Op dezen grond heeft zyne Majesteit geoordeeld, dat de nieuwe toestand der Zaken in *Duitschland* en voornamentlyk in *Italien* niet toelaat, dat Hy als een voorzichtige Vader en als een Monarch, die 't Vuur des Oorlochs in de nabuurschap van een Volk, 't welk Godt Hem heeft toebetrouwd, hoe langer hoe meer ziet blaken, verder uitstelle de nodige middelen te gebruiken, om de Rust in zyne Staten te handhaven; Middelen! die een vreedzaam Vorst, welke in de Pretensien van zo vele Mogendheden geen deel neemt, tot nu toe heeft konnen nalaten.

Behalven de beweegrede van deze Noodwendigheit is 'er noch een andere; De Ministers van 't Hof van *Wenen* hebben in *Italien* genoegzaam d'Oogmerken doen uitlekken, die men op de Siciliaansche Staten had; Zy hebben zo weinig swarigheit gemaakt zulks te veinzen, dat geheel *Europa* gemakkelyk heeft konnen oordelen, waarom 't Hof van *Wenen* zo afkerig is geweest omtrent 't onderhouden van een volkome Neutraliteit; En by gevolg kan men nu ook zonder moeite bezeffen d'achterdogt, die den Koning verplicht om de Wapenen op te vatten.

d'Eenigste oplettendheit van zyne Majesteit zal wezen, om oprechtelyk en zonder de minste onderscheid de Vriendschap aan te queken met die Mogendheden, welke zich binnen de palen der billykheit zullen houden, en zullen oordelen verbonden te zyn, om dezelfde Achting voor zyne Majesteit te gebruiken, welke Hy voor die Mogendheden heeft, enz.

Ondertusschen is alles te *Napels* in d'uiterste consternatie, en geeft niet minder stof aan de Misnoegden om hunne Hoofden op te steken:

1744. *April.* ken : Zo dat dat Ryk, zo uit- als inwendig vele zwarigheden te wachten heeft, 't geen de tyd leren zal.

DUITSCH-LAND. 't DEFENSIVE Alliantie-Tractaat, tusschen de Hoven van *Wenen* en van *Dresden*, den 20. *December* 1743 gesloten, ende tot een grondslag hebbende het Tractaat van den jare 1733, luid als volgt:

I. DAar zal voor altoos, tusschen gemelde Hunne Majesteiten, en derzelver Erfgenamen en Successeurs, een eeuwige Vriendschap en Unie bestaan, zodanig, dat men over en weer verplicht en gehouden zal wezen, ieder aan zyn kant, met al zyn vermogen, 't belang, de rufte en 't voordeel van d'andere te bevorderen, en, zo veel mogelyk, alle deszelfs schade en nadeel af te wenden.

II. Zyne Majesteit, de Koning van *Polen*, Keurvorst van *Saxen*, vernieuwd zyne Verplichtingen en Verbintenissen, by Hem voor zich zelfs, en zyne Erfgenamen en Successeurs, by 't Articul van 't opgemelde Tractaat van 1733 aangegaan, ten behoeven van de *Pragmatique Sanctie*, en de guarantie van dezelve; daar en tegen erkend Hare Majesteit de Koningin van *Hongaryen* en *Bohemen*, en verzekerd op nieus voor Haar, en Hare Erfgenamen en Successeurs, 't Recht van Successie, uit hoofde van de *Pragmatique Sanctie* immediatelyk competerende, na 't uitsterven, zo van de Manlyke als Vrouwlyke Nakomelingschap, van wylen Keizer *Karel* VI., aan Hare Majesteit, de Koninginne, Gemalinne van Zyne Majesteit, de Koning van *Polen*, als oudste Dochter van wylen Keizer *Josephus*, en zyne zo Manlyke als Vrouwlyke Descendenten, met preferentie boven alle andere, in alle d'Erf-Koningryken en Landen van *Oostenryk*; belovende Hare *Hongarische* Majesteit daar van aan andere niets af te staan of te vervreemden, noch voor altoos, noch voor een zekeren bepaalden tyd, ten nadele, 't zy direct of indirect, van 't recht der eventuéle Successie van 't Keurvorstelyk Huis van *Saxen*.

III. Zyne Majesteit, de Koning van *Polen*, verbind zich voor Hem, en zyne Erfgenamen en Successeurs, aan Hare Majesteit, de Koningin van *Hongaryen* en *Bohemen*, en Hare Erfgenamen en Successeurs, te guaranderen de vredige Possessie van alle de Koningryken en Staten, die by Haar bezeten worden, schoon zy zelfs daar in mochte worden ontrust of aangetast, onder eenig ander voorwendzel, als die van den orden van Successie, in 't vorige Articul vermeld, en de Koningin van *Hongaryen* en *Bohemen* verbind zich, om mede aan den Koning van *Polen*, en zyne Erfgenamen en Successeurs, te guaranderen alle zyne Staten, zo Keurvorstelyke, als die daar aan gehecht zyn, en 't overige van zyne *Duitsche Staten* in 't Ryk, met derzelver aangehorigheden en Opperheerlyke Rechten, hoedanige die mogen zyn, tegens alle Aggresseurs en Perturbateurs; de prestatie der wederzydsche guarantien en secours zal gereguleert worden, zo als dat gestipuleerd is, by 't 4 Articul van 't gemelde Alliantie-Tractaat van 1733, volgens 't welke de Koningin van *Hongaryen* en *Bohemen*, op Hare eigen kosten den Koning van *Polen* moet assisteren met 12000 man, namentlyk; 4000 Ca-

vallery

vallery en 8000 Infantery, en de Koning de gemelde Koningin, maar ten Haren kosten, met 6000 Man, als 2000 Cavallery en 4000 Infantery. 1744. *April.*

IV. De twee Hoge contracterende Partyen verbinden zich voor Hun, en Hunne Erfgenamen en Successeurs, dat zy nooit met eenig Hof of Mogendheit, 't zy binnen 't Ryk, of daar buiten, zullen treden in eenige verbintenis, direct of indirect strydende met die, welk zy by dit tegenwoordig Tractaat gemaakt hebben, en zy declareren, op de Ryks-Vergaderingen en Kreitz-Convocatien, hun gemeen Welzyn en dat van 't Ryk te willen bevorderen, als ook de rechten en belangen van hunne beide Hoven te zullen ondersteunen en handhaven.

V. Hunne Majesteiten zullen trachten te weeg te brengen, dat andere Mogendheden, en inzonderheit Hare Keizerlyke Majesteit van geheel *Rusland* en zyne *Britsche Majesteit* zo in qualiteit van Koning, als die van Keurvorst, behoudens derzelver verbintenissen, daar buiten tusschen Hun bestaande, in het tegenwoordig Tractaat byzonderlyk deel nemen, en Zy beloven malkanderen ter goeder trouwe, d'eene ten behoeven van d'andere, hunne goede officien, zo by derzelver Geallieerdens als elders, te zullen emplojeren.

VI. De differenten, rakende de limiten en andere pointen, tusschen Hun als noch ongedecideert zynde, zullen naukeurig onderzocht, en op een billyke wyze door een gemene commissie, die men te *Praag* of te *Dresden* zal oprechten, ten spoedigsten afgedaan worden: Ondertusschen is men verdragen, daar omtrent als vriendelyke Naburen te handelen, zonder over en weer den uitvoer van goederen te verbieden of weigeren, welke Hunne Majesteiten vóór derzelver respectve Hoven en Mynen, nodig zouden mogen hebben, maar veel eer die goederen, zonder de betalinge van eenige rechten, vry te laten passeren met Paspoorten, zo veel 't behoef van ieder Land zal konnen toelaten.

't VII. En laatste Articul betreft d'uitwisseling der Ratificatien, te geschieden binnen den tyd van zes weken.

Schoon het niet blykt, dat men tot *Berlin* over den inhoude van deze Articulen eenige de minste ombrage geschept heeft, schynt het echter, dat 'er eenige separate bygevoegt zyn, die men hoopt te vernemen, zo dra die aan andere Hoven mede gedeelt zullen wezen.

Hare Majesteit, heeft geordonneert, dat publicque Gebeden zouden werden gedaan, om des *Hemelsch Zegen* over hare Wapenen en derzelver Geallieerden, gedurende d'aanstaande Veldtocht, af te smeken, gelyd Hoogst dezelve, met veel aandagt, zo in 't publicq als *incognitò* bygewoond heeft.

TE *Praag* heeft men aan 't Standbeeld van den *H. Nepomuc* de volgende Latynsche Vaersen aangeplakt gevonden, die omtrent van inhoud zyn, als het ter zyde staande *Nederduitsch*: BOHEMEN.

Gg 2 *O mi*

1744. *April.*

O mi Sancte Nepomuc!	O Nepomuc, *ô grote Sant*!
Quare tacuisti huc?	*Zwygje noch? 't is grote schand!*
Nonne vides quomodo	*Zie je niet, hoe dat zo snoô*
Maillebois *cum* Broglio	Maillebois *en* Broglio
Et eorum Milites	*Onz' verlepte Meisje laat*
Deserunt nos pauperes	*Zitten in berooyde staat.*
Desloratas Virgines.	*Maar ze koozen 't Haazepad,*
Fugiunt ut Lepores,	*Als 'er een Hussaar aantrad;*
Quando venit nunc Husar!	*En dan riepenze allegaar:*
Clamant: ô Husar! Husar!	*O myn*! ô Hussaar! Hussaar!
Melius imposterum	*Doet dan als het weer geschied*
Tuum fac Miraculum,	(*Op dat d'Engelen u niet*
Ne fellices Angeli	*Elders brengen in een Land*)
Te transponant alibi.	*Beter wond'ren door uw hand.*
Tamen hoc non senties,	*Doch gy weet 'er van geen myt,*
Quia semper lapis es.	*Wylje steen blyft en steen zyt.*

BEYEREN. DE Commissarissen van de Koninginne, hadden in 't laatst van de gepasseerde Maand circulaire Brieven afgevaardigt aan de Regeringen van dat Keurvorstendom, tot het bezorgen van de somme van 500000 Floreinen in de Krygskasse, tot onderhoud van hare Hongarische Majesteits Troupen gedurende de maanden van *April*, *Mey* en *Juny*; doch op de vertogen van die Regeringen, is gemelde somma op 300000 Floreinen vermindert.

De Collonel *Mentzel* heeft de meeste schuld der begane Excessen van zyn Corps meest den daar by als Hoofdman gestaan hebbende en nu als Collonel-Major in Keizerlyke Dienst getreden zynde *Weglin* ten laste gelegt, die derhalven te *Munchen* ingedaagt is, om binnen 6 weken in 't Koninglyk Hongarische Hoofd-Leger te verschynen en zich te verantwoorden, of dat men anders na Krygs-Recht tegens hem procederen zoude.

Komende te *Frankfort*; zo heeft d'Aardsbisschop van *Saltzburg* over eenigen tyd eene nadrukkelyke Memorie aan 't Ryks-Convent aldaar tegens 't schadelyke bekend geworde Project van *Secularisering* eeniger Geestelyke Duitsche Stichten hebbende doen afgaan, zo ziet men nu 't Antwoord van den Keurvorst van *Mentz* daar op, behelzende in substantie, „ dat alhoewel beide de Keizer

„ en

„ en de Koningin van *Hongaryen* betuigden, geheel en al van zulk „ een Project afkerig te zyn, 't nochtans wel zyn kon, dat men „ 't aan eenige Auxiliaire Hoven in voorslag gebraght had: Dat „ hy reets daar tegen zo wel by den Paus, als by den Koning „ van *Groot-Brittannien* en de Republicq der *Vereenigde Nederlanden* „ behoorlyke Voorstellingen had laten doen en favorabele Ver- „ klaringen daar op gekregen had: Dat nochtans veiligst voor de „ Geestelyke Vorsten en Stenden was, zich in stilte te vereeni- „ gen, en tegens die schadelyke Zaak in postuur te stellen, hun- „ ne vaste Plaatzen wel te voorzien, en niet de minste hand tot „ het oprechten van eene *Securiteits*- of *Neutraliteits*-*Armée* te bie- „ den, maar zich noch verder stiptelyk neutraal te houden &c."

1744. *April.*

Nopens 't laatste, zo hebben de Heren Ambassadeurs en Gezanten van alle Geestelyke Prinsen, als mede die van *Keur-Saxen* en van *Keur-Hanover* positive ordres en instructien van hare Hoven ontfangen van eenstemmelyk te werk te gaan, om zich in hare respective Collegien krachtig aan te kanten tegen al 't gene maar na een Project tot het vergaderen van eene *Ryks-Neutraliteits-Armée* gelyken zal; in voegen die wel geheel en al mocht achterblyven.

Hier voren op *pagina* 57, gezien hebbende, de Replicq van zyne Majesteit van *Groot-Brittannien* aan den Keizer over de *Dictatuur-zaak*; zo heeft zyne Keizerlyke Majesteit goedgevonden, niet daar over aan de Ryks-Stenden zyn misnoegen te tonen (*pag.* 70) maar direct aan zyne Britsche Majesteit te dupliceren, uit wyzens de volgende Missive, zynde gedateert den 21. *February*, en is luidende:

IK heb wel ontfangen 't Antwoord dat uwe Majesteit my gezonden heeft, in dato den 7. *January* dezes Jaars, ter beantwoording van zyne Missive van den 22. *November* des voorleden Jaars, ter Zake, dat men bestaan had ter Dictature te brengen onbetamelyke Geschriften, vermomd onder de naam van Protestatien van Mevrouwe, de Groot-Hertogin van *Toscanen*, welk Antwoord my niet ter handen gekomen is, als na dat het zelve bereids door de Nieuws-Papieren verspreid was.

„ Ik ben gewoon den rechten weg te gaan, myn gedrag, alleen strekkende tot „ het welzyn en ruste van 't Ryk, is zo zuiver, dat ik wel mag lyden, dat „ de gehele Werelt 't zelve in den grond kenne." Men behoeft geen Menagement te gebruiken, om my solide redenen voor te dragen, die my zouden kon-

1744. April. nen opwekken, om van gevoelen, ten behoeven van de billykheit en de goede reden, te veranderen. Derhalven kan ik niet zien, waarom uwe Majesteit zwarigheit gemaakt heeft, om met my in onderhandeling te treden over d'opheldering van zekere Zaken; waar van Hy zich gaarne had willen dispenseren, om my die te vertonen.

Alzo ik niets vieriger wensche, dan te zien, dat alle de Staten van 't Ryk zich by my openhertig uitlaten, over 't gene, dat het waarde Vaderland betreft, zo als zulks hunne Conscientie en de Verplichting vordert, die dezelve aan den Keizer en 't Ryk verbind, en de handhaving van d'Eer en de Prosperiteit van 't *Duitsche Corps* vereischt, neem Ik 't geenzins ten quaden, dat uwe Majesteit my zyne gevoelens, zo als die waarlyk zyn, te kennen geeft. Ik wilde alleenlyk, dat de Motiven en Redenen, die Hy bybrengt, zodanig waren, dat Ik overtuigd konde zyn, dat de Waardigheit en Eer van 't Ryk geen gevaar liepen, van daar omtrent gekrenkt te zullen worden.

't Zoude niet moejelyk zyn, distinctelyk en Articulswyze op alle de Pointen t'antwoorden, die uwe Majesteits Brief bevat; maar ik bevinde aan d'eene kant, dat zodanige uitweiding geenzints nodig is, vermits men in vorige Geschriften aan de meeste van die Pointen voldaan heeft; en dat Ik mynen Gezant gelast heb, aan uw Ministerie deswegen nader vertogen te doen; en alzo aan d'andere kant uwe Majesteit zyn eerste Brief wereldkundig makende, zich dien aangaande op 't onzydig Gemeen beroept, vertrouw Ik, dat het zelve genoeg onderrecht, en in staat zal zyn, om t'onderscheiden, wat het daar van moet geloven, en t'ontdekken d'onbestaanbaarheit van de schoon-schynende gronden, waar op zich *'t Wener Hof* fundeert. Daar en boven zoude die omschryving dit Antwoord al te lang doen worden, en, in navolging der Missive van uwe Majesteit, zoude ik ook genoodzaakt zyn in andere bewoordingen te herhalen, 't geen reets gezegt is.

Voor 't overige zyn hier geen Incidenten, die men uit het een of ander doet geboren worden, om de tyd noodloos te verquisten, maar alleen wezendlyke en Hoofd-questien, die de Zaak in vollen dag stellen. Zodanig is inzonderheit deze: Uwe Majesteit en d'andere Keurvorsten hebben my eenparig tot wettig Hoofd van 't Ryk verkoren: 't Gehele Ryk heeft my, zonder eenig tegenzeggen, als haren wettige Keizer goedgekeurd: Alle de buitenlandsche Mogendheden hebben my in die hoedanigheit erkend. De Groot-Hertogin van *Toscanen* is d'eenige, die weigerd my t'erkennen, en niet te vreden, met persoonlyk myne Waardigheit te betwisten, en zich onrechtvaardiglyk t'onttrekken aan 't gene, dat de *Goude-Bulle*, de Grondwetten en Gebruiken van 't Ryk; vorderen, declareert zy zulks opendlyk aan 't Keurvorstelyk Collegie en 't gehele Ryk en Corps. Zy durft op haar eige Authoriteit alles voor nietig en krachteloos houden, en gaat zelfs zo verre, dat zy 't Ryk wil dwingen, om zich met hare Declaratien van pretense Nulliteit te belasten, trachtende by 't zelve te doen casseren en annulleren al 't gene, dat het Keurvorstelyke Collegie gedaan, en 't gehele Ryk geratificeert heeft. Zy pretendeert, dat het Ryk die zal goedkeuren, met die onder hare *Acta* te bewaren. Ik laat nu 't onpartydig Gemeen oordelen, of van zodanig gedrag ooit een voorbeeld geweest is, en of uwe Majesteit, als een aanzienlyk Lid van 't Keurvorstelyk Collegie en van 't Ryk,

kan

kan goedkeuren, ratificeren en protectie geven aan Geschriften, die casseren, vernietigen en wel expresselyk onwettig verklaren het doen van uwe Majesteit zelfs, en van d'andere Keurvorsten, een doen, dat dezelve Keurvorsten en 't gehele Ryk aanmerken als een afgehandelde, wettige en valide Zaak. Want zo myn verkiezing wettig is en valide, kan uwe Majesteit niet ontkennen, dat het onmogelyk is; Geschriften te protegeren, die dezelve nietig en invalide verklaren, of die goed te keuren, met te bewilligen, dat ze onder de *Ryks-Acta* gevoegd worden. 1744. *April.*

Indien deze als valide, gepermitteerde en wettige Geschriften konnen doorgaan, hoe zal zulks over een gebraght konnen worden met het gene, dat uwe Majesteit, in Qualiteit van Ryks-Stand, aan My, als zyn Hoofd, verschuldigt is, hoe zal dat over een komen met de Prerogativen van 't Keurvorstelyk Collegie, en 't Zamenstel van 't Ryk, tot handhaving van 't welke uwe Majesteit, als een Lid en Mede-Stand, verplicht is te concurreren, met die te beschermen tegens alle Inbreuken, hoe genaamd? 't Is ook het zelve, ten opzichte van de Ryks-Vergadering: Uwe Majesteit erkend daar van de Wettigheit: Hy staat toe, dat alles wat daar in besloten word, bestendig is, en in generhande wyze nietig en invalide kan zyn. De Groot-Hertogin van *Toscanen* sustineert direct het tegendeel, en wil, dat het Ryk, hare Geschriften aannemende, een gevoelen strydig met de Wetten zal adopteren, in plaats van dat te verwerpen. Hoe kan uwe Majesteit twee gevoelens, die malkanderen zo zeer tegenspreken, over een brengen? Aan d'eene kant voor wettig erkennen 't gene, dat het Ryk volkomen wettig erkend, en ter zelver tyd eischen, dat men zulks niet alleen verwerpe, maar het *Systema* van *'t Wener-Hof* goedkeure, 't welk onrechtvaardiglyk declareert, dat zy zulks voor nietig en van onwaarden houd? Laat men zich behelpen, zo veel men wil, met uitzonderingen, tegenwerpingen en andere uitvluchten, zo zal men echter nooit zo tastbare Contradictien als deze konnen zamenknopen, namentlyk, dat een Zaak als afgedaan en wettig moet worden aangemerkt, en dat men ter zelver tyd een Acte wil toelaten, billyken en goedkeuren, die dezelve wel expresselyk nietig en invalide verklaard.

Uwe Majesteit brengt zelfs by, dat ter gelegenheit van de Protestatie van den Baron van *Prandau*, hy door zyn Ambassadeur deszelfs Stem in dezer voegen heeft doen geven, *dat men aan die Protestatie de plaats onder de Ryks-Acta moest weigeren*; 't welk geen andere reden konde hebben, als d'onwettigheit der Protestatie. Dezelve kan tegenwoordig minder als ooit geadmitteert worden; vermits 't Keurvorstelyk Collegie, om gewichtige redenen, nodig geoordeeld hebbende de *Boheemsche Stem* te laten rusten, de Rechten van een derde, met die te reserveren, verzekerd heeft. Derhalven wierd een Protestatie, om welke te doen, Ik meer als iemant anders gerechtigt was, als toen niet meer vereischt, als ter dezer tyd.

De pretense Declaratie van nulliteit, die nu gedaan word, veel ongevoeglyker, onwettiger en in harder bewoordingen als ter dier tyd vervat zynde, hoe kan men stellen, dat men die nu by de *Ryks-Acta* kan voegen? Spruit 'er niet veel eer uit het zelve *Suffragium*, dat, vermits deze *Acta* niet alleen van 't zelve alloy, als de toenmalige Protestatie, maar zelfs noch veel ongevoeglyker en onwettiger opgestelt zyn, dezelve even min onder de publicque *Ryks-Acta* aangeno-

1744. *April.* genomen konnen worden, en zulk alles, alzo men, niet tegenstaande deze reden om die van de hand te wyzen, heeft onderstaan, dezelve daar in op een onwettige wyze te doen brengen, moet worden gecasseert, vernietigt en verworpen, hebbende uwe Majesteit reets voor uit door zynen Ambassadeur doen declareren, dat zodanige Geschriften niet onder *d'Acta* gebraght konden worden.

Ik onthoude my, van aan uwe Majesteit meerder vertogen te doen: Ik zie klaar genoeg, dat Hy besloten heeft, *zich in deze Zaak niet te schikken na de grondbeginzelen, door my aangehaalt, hoe sterk en onbetwistbaar die ook mogen zyn, veel minder dat Hy 'er zich mede zal conformeren.*

Maar alzo in de Missive van uwe Majesteit eenige Allegatien gelast zyn, welke schynen zeer nadelig te zullen konnen wezen aan 't gehele Keurvorstelyke Collegie, hare Rechten, Prerogativen en Vryheden, laat ik het nadenken van de gevolgen, die daar uit konnen ryzen, over aan 't oordeel van uwe Majesteit.

Die Missive, met bitze Verwyten van 't begin tot het einde opgevult, is met weinig menagement en omzichtigheit opgestelt. Apparent, dat zyne Keizerlyke Majesteit zulks oordeelde toen te mogen doen, op het goed succes der Expeditien van *Toulon, Brest*, en voornamentlyk van *Duinkerken*, die zedert *in rook verdwenen zyn*, alswe reets gezien hebben.

PRUISSEN. ZYNE Pruissische Majesteit te *Breslau*, in *Silesien*, gearriveert zynde, begaf de Graaf van *Munchou* zich op bevel des Konings den 15. Passato 's ochtents na den Dom aldaar, en ontdekte aan de te dien einde vergaderde Cappittel-Heren, 't genadigste Besluit van zyne Majesteit, nopens *de benoeming van een Bisschoppelyke Coadjutor*, waar by de gemelde Graaf teffens nadrukkelyk voorstelde, „ hoe noodzakelyk deze benoeming was, en hoe niet al„ leen 't hoge Dom-Stift van *St. Jan* aldaar maar ook de gehele „ Catholyke Kerk van dezelve te verwachten had:" Die Graaf zeide wyders, „ dat het Recht, om Bisschoppen en Prelaten te „ benoemen, by alle hoge Mogendheden als een van hunne aan„ zienlykste en van hunne Kronen en Vorsten-Hoeden onscheid„ baar Kleinodie aangemerkt wierd:" Vervolgens heeft die Graaf met weinig woorden aangetoond, welke Rechten den Koning, buiten 't algemene Patronaat, omtrent het Geestelyke voor andere Potentaten en in 't byzonder in die Landen toequam, met bygevoegde Verklaring, „ dat zyne Majesteit by alle deze Voor„ rechten de Catholyke Kerk van zyne Genade en Vaderlyke Zorg „ en Bescherming, gelyk tot dus verre, alzo ook in het toeko„ mende

„ mende zodanige blyken zal geven, dat ieder een in der daad „ overtuigd werde en gevoele, dat de Kerk zich tot haar ware „ voordeel en welſtand meer op de Koninglyke Genade en Voor- „ zorge als andere *Palladia* verlaten kan, gelyk dan zyne Majeſteit „ met dit oogmerk van nu af aan alle Beneficien en Geeſtelyke „ Prebenden zelfs begeven zal: " Vervolgens overhandigde de meergemelde Graaf van *Munchow* uit naam van zyne Majeſteit aan den benoemden *Coadjutor*, *Ryks-Graaf van Schaffgotſch*, Kanunnik van de Dom-Capittels te *Halberſtadt*, *Breslau* en *Olmutz* &c. &c., 't Koninglyk *Diploma*, waar in hem de Waardigheit als *Coadjutor* van Biſſchop en als Vorſt van *Neiſs* en *Grotkau* bygelegt is. 1744. *April.*

Hoe dit den Paus aanſtaan zal, zonder wiens confirmatie gene *Benoeming* tot Geeſtelyke Beneficien en Digniteiten van kracht by de Roomſchgezinden zyn, moet men afwachten.

NOPENS 't Duël, (hier voren *Pagina* 193) tuſſchen de Graven van *Tarlo* en *Poniatowsky* by *Marimont* gehouden, zyn deze byzonderheden gemeld: Dat, na een vyandſchap van ruim een jaar, d'eerſte aan den laatſtgenoemden, na verſcheide uitdagingen, eindelyk een Miſſive in zeer bitze en ſchampere bewoordingen geſchreven had; dat de Grave *Poniatowsky* zich in *Pools-Rusland* bevond, wanneer hy dezelve ontfing, en daar op te poſt derwaards vertrok; dat hy aanſtonds na zyn aankomſt, op den 13. paſſato, den Grave van *Tarlo* deswegens deed verwittigen, en te gelyk weten, dat hy hem de volgende dag by 't opgemelde Koninglyke Slot opwachten zou. Hy begaf zich dan 's morgens ten 9 uuren na de beſtemde plaats, alwaar de Grave van *Tarlo*, een uur daar na aanquam. De laatſte trok aanſtonds den degen, maar na eenige woordenwiſſeling, beſloot men, het Twee-gevecht met het Piſtool te beginnen: De Grave *Poniatowsky* zyn Piſtool eerſt willende loſſen, weigerde 't zelve, en *Tarlo* ſchoot mis, ſchoon zy maar 5 ſchreden van malkanderen ſtonden. POLEN.

De Duëllanten loſten te weerzyden hun twede Piſtool, zonder wederom malkanderen te treffen, weshalven zy dat geweer ter neer geworpen hebbende, den Degen trokken, vechtende ieder zeer hevig van zyn kant; de twee eerſte reizen braghten zy mal-

1744. April. kanderen geen nadeel toe, maar in de 3de gang pareerde de *Palatin* 2 zware ftoten van den Grave *Poniatowsky*, en ftiet hem door de regter borft, onder de tepel, maar deze zich wederom herftellende, ging van nieus op den *Palatyn* los, en braght hem in den onder-buik aan de regter zyde een zo zware fteek toe, dat hy aanftonds dood ter aarde viel.

De Grave *Poniatowsky* is niet alleen noch in leven, maar volkomen buiten gevaar. 't Schynt dat de Grave van *Tarlo* alle mogelyke middelen gezogt, om tot het ongelukkig einde, dat hem nakende was, te geraken, want hy wetende, dat de Broeder van den Groot-Kamerheer van *Dresden* derwaarts op weg was, zond hy hem een zyner Bedienden tegen, om hem een uitdagings-cartel te brengen. 't Is ook aanmerkelyk, dat dien ongelukkige zyn noodlot met een verwonderens-waardige zekerheit voorzien heeft, want 's daags voor 't Duël, maakte hy niet alleen zyn Teftament, maar fchreef ook aan zyne vrienden, dat hy een vaft gevoelen had, van op de plaats te zullen blyven.

't Reets gemelde Tumult (*pag.* 193.) van de Boeren in *Litthauwen* is volkomen geftilt, maar men wilde hunne Aanvoerder *Wafcylow*, die na *'t Ruffifche Ukraine* gevlugt was, niet opleveren.

NEDERLANDEN. DE plechtige Inauguratie van Hare Hongarifche Majefteit is den 20. dezer met alle ordre en pracht te *Bruffel* gefchied, en daar by zyn vele Goude en Silvere Medailles uitgeworpen: voerende, volgens de nevensgaande *Afbeelding*, op d'eene zyde 't Borftbeeld van Hare Majefteit, met dit omfchrift: *Mar. Th. D. G. R. Hong. Bo. D. Bra. C. Flan. inaugarata* 1744. Dat is; *Maria Therefia, door Gods genade Koningin van Hongaryen en Bohemen, Hertogin van Braband, Gravin van Vlaanderen, gehuldigt* 1744. En op d'andere zyde een *Altaar*, waar op een *vuur brand*. Onder 't Altaar leeft men, *Fides publica*, Dat is; *'s Lands trouwe*. Boven 't Altaar ziet men *twee in elkander geflote handen* met *twee grote korenayren* en daar achter de *flangenftaf* van *Mercurius*, met dit opfchrift; *Hæc ara tuebitur omnes*, Dat is; *Dit Altaar zal ons alle befchermen*.

De Staten van *Vlaanderen* hebben aan d'Aardshertoginne en den Prins *Karel* vereerd 6000 Ducaten, de Stadt van *Antwerpen* 40000, de Stadt *Mechelen* 10000, en de Stadt *Bruffel* 30000 Floreinen.

By een bevel van den Raad der Finantien is aldaar „ d'Invber in

„ die

MAR·TH·D·G·R·HONG·BO·D·BR·A·C·FLAN·INAVGARATA
1744.

HÆC ARA TVEBITVR OMNES.
FIDES PVBLICA.

„ die Landen van zodanige Fransche stoffen, die met Wol en Ga- 1744. April.
„ ren vermengt zyn, op straffe van Confiscatie der Goederen,
„ Rytuigen &c. verboden."

Men blyft by continuatie in mening, dat de Franschen een Aanslag tegen een dier Nederlandsche Steden voor hebben, maar men hoopte te gelyk, dat het daar mede gaan zal even als met het Transport van Troupen 't geen zy na *Engeland* meenden te doen, en dus teffens geheel zal te leur gesteld worden zekere Conventie, die, zo men zegt, in *February*, laatstleden tusschen *Vrankryk* en *Spanjen* gesloten is, en waar by d'eerstgemelde Kroon zich heeft verbonden, „ om den jongen *Pretendent* op den Throon van *Groot-*
„ *Brittannien* te stellen, als wanneer 't Koningryk *Ierland* voor den
„ Koning van *Spanjen* of den Infant *Don Philip* wezen zou; waar
„ toe de Koning van *Vrankryk* 20000 en die van *Spanjen* 10000
„ Man, ten dienste van den gemelden *Pretendent*, zo lang 't de
„ nood vereischte, zouden op de been houden: Voorts zou *zyne*
„ *Allerchristelykste* Majesteit *d'Oostenrieksche Nederlanden* (zich ver-
„ beeldende, dat hy dezelve reets zo goed als in handen had)
„ behalven de Stadt en 't Distrikt van *Doornik*, *Luxemburg* enz.
„ aan de Spaansche Kroon afstaan, waar tegen deze alle hare
„ Pretensien op d'Oostenrykſche Staten in *Duitschland* aan den
„ Rooms-Keizer overlaten zou &c.

't Zy een zodanige Conventie *in rerum naturâ* gevonden word of niet, 't blyft nochtans een volslage waarheit, dat *Arglistigheit* en *schoonschynende Vriendschap* niet minder omtrent Vrienden als Vyanden van de tyden van *Lodewyk XIV.* af tot nu toe de Regels zyn geweest, waar na de Politie der Franschen gerigt zyn.

Men is aldaar in 't algemeen, niet minder by Groten als Kleinen even vergenoegt, over de grote bereidwilligheit en iever, die de Republicq *Holland*, in weerwil *van alle schoonschynende Belofiens*, of tegen d'aan haar gedane *Dreigementen* blyft tonen, om 't onderlinge welzyn der overige Europeaansche Mogendheden te helpen handhaven, 't welk alleen 't oogmerk is van die roemwaardige Republicq en den Koning van *Groot-Brittannien*, en ten eenemaal verschild van dat des Konings van *Vrankryk*, die midden onder zyne verzekeringen, van zyn verlangen na de Vrede zich niet ontzien heeft dat gene werkstellig te maken, of ten minsten ten dienste des Konings van *Spanjen* te helpen bevorderen, 't welk nood-

1744. *April.* zakelyk de Vrede onder de voet werpen en niet dan Oorloch van alle kanten na zich flepen kan: 't Is de zaak van den Engelschen *Pretendent*, waar op men 't oog heeft, en waar omtrent zelfs de Vrienden van *Vrankryk* zullen moeten bekennen dat de Politie van 't Fransche Hof volkomen gemist heeft, en dat de gehele Aanslag niet dan op een Zandgrond is gebouwd geweest:

In 't begin dezer Maand, heeft de Baron van *Reischach*, Extraordinaris Envojé van de Koningin van *Hongaryen* aan den President van de Heren Staten-generaal een missiven van den Prins *Karel van Lotharingen* overhandigt, waar by zyne Hoogheit aan Hun Hoog Mogende kennisse geeft van zyn aankomst te *Brussel* met d'Aardshertogin zyne Doorluchtige Gemalin, en dezelve daar in teffens bedankt voor de blyken van hoogachting en eerbied, die men hunne Hoogheden in hunne reize na *Brussel*, op het Territoir van dezen Staat heeft bewezen; de Heer Agent van *Byemont*, heeft uit den naam van hooggemelde Heren Staten-generaal, den voornoemden Minister over dit arrivement gecomplimenteert, 't welk ook eerstdaags door den Heer van *Brantsenburg*, wegens de Provintie van *Gelderland*, sessie ter hoogstgemelde vergaderinge hebbende, uit naam van Hun Hoog Mogende te *Brussel* aan hunne Hoogheden zelve zal worden gedaan.

De Generaal *de Bross*, Extraordinaris Envojé en Plenipotentiaris van den Koning van *Polen*, aan de Heren Staten Generaal door derzelver President, Graaf *Bentink*, kennis gegeven hebbende van 't geslote Accoord van den Koning van *Polen* met de Koningin van *Hongaryen* en *Bohemen*, * is welgemelte Minister deswegen door Haar Hoog Mogende Agent, uit naam van dezen Staat gecomplimenteert.

Den 2. heeft d'Abt *de la Ville*, Minister van den Koning van *Vrankryk* aan Haar Hoog Mogende Gecommuniceert de Declaratie van Oorloch tegens *Groot-Brittannien*. Kort daar aan zyn benoemd de Regimenten, die 't Corps, geschikt tot dekking der Grenzen van dezen Staat, zullen uitmaken, als van de Generaals en Staf-Officieren, die by 't bewuste Corps zullen dienen, dat zich in d'*Oostenrykschе Nederlanden* bevind tot secours van de Koninginne van *Hongaryen*, waar van de Lysten zyn als volgt:

Voor

* Waar van het Tractaat in de naastvolgende maand onder den Titel van *Duitschland* staat vermeld te worden.

1744. *April.*

Voor 't Corps van d'Auxiliairen.

GRAAF MAURITS VAN NASSAU, Generaal *en chef.*
BARON VAN CRONSTROM, Generaal van d'Infantery.

CAVALLERY.

Coenders, *Lieut. Generaal.*

Schack, Hompesch, } *Generaal Majors.*

Hœuft van Oyen, Hœuft van Oyen, Schlippenbach, Vrybergen, } *Brigadiers.*

INFANTERY.

Vander Duyn, Schwartsenberg, } *Lieut. Generaals*

Brakel, J. Lewe, Constant de Rebecque, } *G. Majors.*

Salis, Evertsen, Sturler, Burmania, } *Brigadiers.*

REGIMENTEN	ESQ.		MANSCHAP	uit
Lynden	3		552	*Grave* en *Nymegen.*
Schultz van Hagen	3		552	*'s Hage* en *'s Bosch.*
Sandouville	3		552	*Maastricht.*
Schagen	3		552	*Campen* en *Zwol.*
Buys	3		552	*Alkm.* en *Groningen.*
Graaf Maurits van Nassau	1		104	*Venlo.*
Ginckel	3		552	*Utrecht.*
Hessen - Homburg	2		368	*Hattum* en *Elburg.*
Nassau Dragonders	5		810	*Maastricht.*
	26		4594	
	BAT.	COMP.		
Broekhuyzen	1	12	1080	*Maastricht.*
Smissaart, *Lt. Generaal,*	1	10	900	———
Tilly	1	11	990	*Bergen op Zoom* en *Sluis in Vlaanderen.*
Buddenbroek	1	12	1080	*'s Bosch.*
Elias	1	12	1080	*Breda.*
Smissaart Wallon	1	11	990	*Venlo.*
De Brauw	1	10	990	*Hulst.*
De Guy	1	12	1080	*Deventer* en *Utregt.*
Orange Vriesl. eerste Bat.	1	12	1080	*Leeuwaarden.*
Swartzenburg	1	12	1080	*Furne.*
Bentinck	1	12	1080	*Coeverd.* en *Schansen.*
Veltman	1	12	1080	*Groningen.*
Dorth	1	12	1080	*Zutphen.*
Kinschot	1	11	990	*Venlo.*
	14	161	14490	

3 Compagnien Artillerye

1744. *April.* Den 14. heeft de Heer *Trevor*, Extraordinaris Envojé en Minister Plenipotentiaris van den Koning van *Groot-Brittannien*, de volgende *Memorie* aan Haar Hoog Mogende, nopens 't secours van 20 Oorlochschepen, overgeleverd; luidende:

HOOG MOGENDE HEREN,.

WAnneer ik by d'eerste blyken der vyandelykheden, welke *Vrankryk* tegen den Koning myn Meester beraamde, d'Eere had, van *U Hoog Mogende* te verzoeken een gedeelte van 't secours, by de Tractaten aan zyne Majesteit verschuldigt. stonden *U Hoog Mogende* dat verzoek toe met zo veel hartelyke genegenheit en spoed, hebbende zelfs de goedheit, in derzelver Resolutie van den tweden der voorleden maand te voegen verzekeringen van alle de hulp, welke 't onderling belang, en de goede trouwe der Tractaten zouden komen te vereisschen, en in hunne macht staan zou, om te leveren, dat men U Hoog Mogende ongelyk doen zou, by aldien in den tegenwoordigen toestand van zaken, niet staat maakte, om een spoedig en gunstig antwoord op het verzoek, 't welk ik jegenswoordig d'Eere hebbe te doen.

De Koning myn Meester, die wegens den openbaren Oorloch, dien *Vrankryk* tegen hem verklaart heeft, zich van de billykheit en wysheit van U Hoog Mogende mag beloven de volkomen kracht en uitwerking der verbintenissen, die de twee Staten zo nau zamen vereenigen, en hunne gemene veiligheit uitmaken, beveelt my, U Hoog Mogende in deszelfs naam te verzoeken, om aan hem by provisie te zenden 't ander gedeelte van 't secours, by het Tractaat van den jare 1678 vastgestelt, * bestaande in 20 Oorlochschepen, na behoren bemant en van al 't nodige voorzien, om ten eersten gevoegt te worden by de Vloot, die zyne Majesteit in de *Straat* doet verzamelen.

Terzelver tyd dat de Koning dit nieuwe blyk der goede trouwe en vriendschap van U Hoog Mogende is verwachtende, beveelt, zyne Majesteit my, om aan dezelve te betuigen zyn volkomen genoegen en erkentenisse ten aanzien van 't bewys, noch versch ontfangen, en U Hoog Mogende te verzekeren van de getrouwste wederhulp in zo een hachelyk tydsgewricht, in 't welk de herten en

* 't Eerste *Afzonderlyke Articul* van dat Tractaat behelst: 't Geval van *'t vyfde Articul* daar zynde, (wanneer aan een van beide de Contracterende Partyen, door een derden, den Oorloch wierd gedeclareert) zullen gemelde zyne Majesteit en gemelde Heren *Staten Generaal* verbonden zyn, malkander onderling by te staan, zo dikwyls zy zullen worden aangevallen, of ontrust, gelyk breder in 't voorschreve Articul is uitgedrukt, met een secours, te weten zyne *Groot-Brittannische Majesteit* de gemelde Heren *Staten Generaal* met *Tien Duizend* en de Heren Staten zyne Groot-Brittannische Majesteit met *Zes Duizand Man Voetvolk*, behoorlyk gewapend..., als ook met *twintig Schepen van Oorloch* wel toegerust en voorzien, en zullen zy 't voorschreve secours ligten en onderhouden, ten kosten van den genen, die 't zelve leverd aan Hem, die aangevallen word.

en handen der twee Natiën zo vereenigt behoren te zyn, als of ze beide maar een en 't zelve Volk uitmaakten. *1744. April.*

HOOG MOGENDE HEREN, die wezentlyke Unie is naast den zegen des Almachtigen, die de gerechtigheit van zyne Majesteits Wapenen in allen dele doet verwachten, de sterkste en ontzachlykste Barriere, die wy zouden konnen stellen tegen alle de Vyanden van den voorspoed, vryheit en onafhankelykheit van beide Natien.

Gedaan in 's Gravenhage *den* 14. *April* 1744.
Getekend: R. TREVOR.

Ingevolge 't vorenstaande verzoek, en de Consenten der Provincien ingekomen zynde, is geresolveert daar aan Punctuelyk te voldoen, invoegen by d'E. E. Collegien ter Admiraliteiten de volgende Oorlochschepen in Commissie zyn gestelt; als

OP DE MAZE:

				Stukken
De Stadt Dordrecht,	Kapitein	*Willem Hooft*		54
De Stadt Delft,		*Cornelis Welesteyn*		54
Oud-Teylingen		*David van der Gon*		44
Gorcum		*Ad. van der Meyden.*		44

t'AMSTERDAM:

Haarlem, de Heer Schout-by-Nacht		*Hendrik Grave,*	voert	74
Damiaten, ten behoeve van Kapitein		*Corn. Schryver,*		64
Leeuwenhorst,		*Jacob Reinst,*		54
Edam,		*Alexander Frensel,*		54
Brederode,		*Hendrik Jan Boudaan,*		54
Assendelft,		*Ernst de Petersen,*		54
Middelburg,		*Jan vander Wayen,*		44
Gouderak,		*J. L. van der Voort,*		44

IN 'T NOORDERQUARTIER:

't Kasteel van Medenblik,	Kapitein	*Nicolaas Houting*	54
Vredenhof		*Pieter van Zanen*	54
Beekvlied		*Mauritius van der Ster.*	44

IN ZEELAND:

Tholen,	Kapitein	*Tinans*	64
Goes		*Sappius*	52
Zirkzee		*Steenbart.*	64

IN VRIESLAND:

Vriesland,	Kapitein	*Adam van Ingen*	52
De Prins Friso		*Livius Prigge.*	52

Den

1744. *April.* Den 22. de Marquis de *Fenelon*, Ambassadeur des Konings van *Vrankryk*, aan den President van Haar Hoog Mogende van zyne te rugkomst kennisse gegeven hebbende, verzocht ter zelver tyd, dat hy daags daar aan met de gewone plechtigheden en Staatie, ter *Publicque Audientie* mochte worden opgehaalt. Dit verzoek ingewilligt zynde, begaven de Graaf van *Rechteren*, Heer van *Gramsbergen*, en de Heer *Tamminga*, Heer van *Maasbergen*, Gedeputeerden ter Vergaderinge van de Heren Staten Generaal wegens de Provintien van *Overyssel* en *Groningen*, als daar toe by Hun Hoog Mogende gecommitteert, zich met d'eerste Koets van Staat, met 6 paarden bespannen, na 't Hôtel van zyne Excellentie, gevolgt van 6 andere Koetzen met zes, 34 met vier en 31 met twee paarden, gaande de Bodens van de Generaliteit vooraf. Aan 't Hôtel van den Ambassadeur gekomen zynde, wierden de Heren Gedeputeerden door zyne Excellentie aan den beneden trap ontfangen en in de grote Audientie Zaal geleid, daar d'onderlinge complimenten wierden afgelegt. Eenigen tyd daar na trad zyne Excellentie met de Heren Gedeputeerden in d'eerste Koets van Staat, zittende de Graaf van *Rechteren* voor- en de Heer *Tamminga* achteruit, voegende zich voorts by den trein noch twee Parade-Koetzen van zyne Excellentie met zes paarden bespannen, omringt door deszelfs Livrey-Bedienden, alle in nieuwe en fraaje Liverey gedoscht. In deze orde rede zy, onder eene toevloed van menschen, langs de *Prinsessegracht*, *Nieuwe- en Grote-Voorhout*, *Kneuterdyk*, *Plaats*, *Hoogstraat*, *Markt*, *Veenestraat*, *Spuistraat* en *Hofstraat* na het Binnenhof, daar de Hoofdwacht met Vliegend vendel * en slaande Trommels onder de Wapenen stond, wordende door d'Officieren behoorlyk gesalueert. Vervolgens wierd zyne Excellentie langs de grote Zaal van 't Hof na de Vergadering van Hun Hoog Mogende geleid, daar hy recht over den Heer President in een Armstoel geplaatst zynde, in de Fransche Taal de volgende aanspraak las:

'HOOG

* Dit was by geval; alzo Haar Groot Mogende toen vergadert waren en een Compagnie der Militie met het *Vendel*, als dan, voor hunne Heren en Meesters, de Wacht Paradeert.

HOOG MOGENDE HEREN.

1744. April.

'T IS ingevolge d'ordre van den Koning, myn Meester, dat ik ben wedergekeerd tot Uwe Hoog Mogende, om aan dezelve, uit zynen naam, te verklaren, dat, welke Partye Zyne Majesteit ook zal genoodzaakt zyn te kiezen, dezelve egter behoud en altyd, tot den laatsten oogenblik toe, zal behouden dezelve gevoelens, waar uit zo vele blyken van toegenegenheit, als Dezelve Uwe Republicq altoos heeft toegedragen, zyn voortgekomen. Uwe Hoog Mogende konnen zich te binnen brengen, dat ik van den Koning verkoren zynde tot Gezant by Uwe Hoog Mogende, ik hier gekomen ben, nu negentien jaren geleden, in zodanig een gewrigt van tyden, wanneer 't Hof van *Wenen* den grond begon te leggen; tot het opregten van een Compagnie *t'Oostende*, welkers Koophandel dien van Uwe Onderdanen zoude hebben onderdrukt. Dat Hof weinig zich bekreunende aan de goede Trou der Traktaten, en de noch zo versche verpligtingen, welke 't aan Uwe Hoog Mogende had, in den wind slaande, hield geen ander gedrag jegen U, dan, volgens Deszelfs onveranderlyke gronden en beginzelen, om alles af te meten naar zyne byzondere belangen, en te geloven, dat wanneer men zich geheel en al voor 't Zelve heeft opgeoffert, men genoegzame beloning voor zyne verdiensten vind in tot deszelfs grootheit het zyne te hebben toegebraght. Opgeblazen door de hoogte, waar toe deszelfs macht was opgeklommen, door Uwe pogingen, gedurende eenen twaalfjarigen Oorloch, wist het zyn voordeel te trekken uit het verzwakken Uwer kragten, te slegte beloning voor al 't gunt Uwe Hoog Mogende ten zynen voordele hadden toegebraght, dan om de Voorwaarden, op welke de *Nederlanden* door U aan 't zelve waren overgelaten, *met voeten te trappen*; 't ondernam in Uwe Nabuurschap d'opregting eener Commercie in *d'Indiën*, waar door d'Uwe den *doodsteek* stont te krygen. 't Beantwoordde noch Uwe klagten noch Uwe vertogen, dan met wrevel en onregtmatige weigeringen. Te vergeefs voegde 't Groot-Brittannische Hof, genoopt door 't zelve belang van Commercie als Uwe Hoog Mogende, deszelfs drang redenen by d'Uwe. Zyne hulp was U van geen nuttigheit, 't Wener Hof deed, om niets meer te zeggen, niets anders dan U te doen gewaar worden deszelfs onverschilligheit, tot op het zelve ogenblik toe, wanneer 't *Vrankryk* voor Uwe zaak de Wapenen zach opnemen. De Koning, myn Meester, belaste my U de behulpzame hand te bieden. Dit waren d'eerste verrigtingen van myn Ministerie by U, en de Doorluchtige Leden, voor welke ik thans d'Eer heb te spreken, weten zeer wel, dat de tusschenkomste van *Vrankryk* geweest is 't begin en d'oorspronk van al 't geen vervolgens van tyd tot tyd U is toegestaan geweest.

't Verlangen van Uwe Hoog Mogende, schoon regtmatig op zich zelven, dat de handel, ten nadele Uwer Onderdanen aangevangen, in 't geheel mochte werden vernietigt; was dienstig voor d'oogmerken der gener, die niet konden verdragen, noch zien, dat Gy uw voornaamste vertrouwen stelde in de hulpe der Kroon van *Vrankryk*. Gy wierd *wech-gesleept* door de Verbinteniſsen, welke de hulp des Konings, myn Meester, U had, konnen doen missen. 't Smertte Hem te zien, dat Gy U daar toe inliet, doch 't was egter, zonder dat zyne

1744. April. genegendheit t'Uwaarts daar door is gekrenkt geworden. Zyne Majesteit verliet zich volkomen daar op, dat de meest verlichtste onder Uwe verstandigste Republicqs gezinden van toen af al bespeurden alle de gevolgen, welke daar uit konden voortspruiten, en hoe nodig 't was, zich nau vereenigt te houden tegen de misbruiken, welke men daar van dagt te maken, ten nadele van 't geen Gy verschuldigt waart aan de Vriendschap van d'oudste Uwer Geallieerden.

In 't uitvoeren van het Tractaat, dat toen ter tyd gesloten wierd, heeft het Hof van *Wenen* niet nagelaten, te betonen den geest van *onregtmatigheit* en *wrevel*, waar door deszelfs gedrag ten uwen opzigte geregelt wierdt. Het toonde zich zo *traag* als *weinig opregt* in 't uitvoeren van 't gunt aldaar ten uwen voordele was bedongen. En inderdaad, met welk een traagheit is het te werk gegaan, om den eersten aanleg van den Handel, waar van men U de gehele vernietiging belooft had, t'ontwortelen en uit te roeyen, *met U dat te doen kopen tot zulken hogen prys*, en hoe meenigmaal hebt gy u beklaagt, en zulks altoos te vergeessch, over 't niet houden van de beloften, aan Uwe Republicq op een ander gewigtig onderwerp gedaan: Beloften, die niet alleen niet werkstellig gemaakt zyn; maar welke 't Wener-Hof thans niet meer in zyne macht heeft ter uitvoer te brengen. En egter is 't op dat zelve Tractaat, zo slegt nagekomen, nopende 't gene Uwe belangen betreffende was, dat het Hof van *Wenen* zyne hoop gevestigt heeft, *om U ter neder te storten in alle de maatregelen*, die met zyne belangen over een zouden stemmen. Nooit zou d'Oorlochsvlam, welke 't geweld, *Polen* aangedaan, noodzakelyk gemaakt heeft, ontsteken geweest zyn, zo 't Hof van *Wenen* zich niet ydelyk verbeeld had, dat het alles moest wagen, en alles ondernemen, en dat gy U niet ontslaan kondt van op nieu 't bloed Uwer Onderdanen te plengen, en uwe Schatten uit te putten, om 't zelve t'ondersteunen en te helpen, in alle de voornemens, welke deszelfs *onregtmatigheit* en *heerschzucht* het ook mochte inboezemen.

Hoog Mogende Heren, toen ontfingt Gy-lieden een blyk en preuve van de geneigdheden des Konings, myn Meester, voor Uwe Republicq. 't Hof van *Wenen*, door 't byna geheel afzien van de verdediging der *Nederlanden*, beide tegen den zin en letter der byzondere Tractaten tusschen 't zelve en U-lieden, had geen ander oogwit, dan om Zyne Majesteit gaande te maken om die aan te tasten, ten einde U-lieden mede te slepen in dien Oorloch, en in 't vervolg al den last, onkosten en gevaren van dezelve te bewaren, alleenlyk op U-lieden te doen aankomen; doch Zyne Majesteit, bestierd door d'achting, welke dezelve U wel wilde bewyzen, verkoor liever, hare Wapenen over te brengen in Gewesten, ver afgelegen van zyne Grenzen, niettegenstaande de beletzelen en zware onkosten, onafscheidelyk van allen Oorloch, die wyd van de hand gevoerd word; en Gy zult nooit uit Uw geheugen konnen uitwissen de gemakkelykheit, waar mede zy zich schikte naar Uw verlangen in 't verzekeren van de Neutraliteit der *Nederlanden*.

D'Inschikkelykheit des Konings, waar aan ik 't genoegen gehad heb, U-lieden alle regtmatigheit, welke men daar aan verschuldigt was, te zien toeschryven, stelde palen aan deszelfs zegenryke Wapenen, en braght *Europa* weder in rust. Gy weet het, Hoog Mogende Heren, dat Zyne Majesteit wenschte U-lieden daar van de Bevredigers te zien, en dat het aan Haar niet gehaperd heeft,

heeft, dat Uwe Republicq niet volkomentlyk heeft genoten de Vrugten, van zich te hebben weten te handhaven in een voorzichtige onzydigheit tusschen d'Oorlogende Mogendheden. 1744. April.

't Oorlochs-vuur, na 't afsterven des Keizers, weder ontvlamd zynde, is de Koning myn Meester gebleven in dezelve gevoelens ten opzichte Uwer Republicq; en zo de rust in de *Nederlanden* niet zo geduurzaam en bevestigt is, als ze geweest is in 't jaar 1733, kan men zulks geenzints daar aan toeschryven, als of Zyne Majesteit niet, tot verscheide malen toe, te kennen had gegeven de geneigdheit waar in dezelve zich bevond, om even als toen ter tyd te handelen, en daar in voort te gaan, met tot een grondslag aller Harer voornemens te leggen de bewaring der ruste naar alle de Gewesten, zo na grenzende aan Uwe Frontieren. De Heren Gedeputeerde Leden Uwer Vergadering weten alles, wat de Koning my by U-lieden heeft doen onderstaan, kennis gevende aan Uwe voornaamste Ministers van zyne allergeheimste voornemens, zo om de Rust van *Europa* weder te herstellen, als om die van U-lieden in 't byzonder te verzekeren.

Zyne Majesteit heeft, in zyne Geallieerden t'ondersteunen, geen ander oogmerk gehad, dan dezelve niet min gunstig te doen behandelen, als die Vorsten, aan welke de Koninginne van *Hongaryen*, bestierd door de raadgevingen van 't Brittannische Hof, zich heeft verplicht geacht, *gewigtige afstanden* te doen, waar in deze Vorstin niets heeft gevonden, dat niet kon over-een gebraght worden met haar Regt van alleen in de Staten van wylen den Keizer te succederen, en met d'onverdeelbaarheit der *Pragmatique Sanctie*. 't Hof van *Wenen* had in der daad den Koning, mynen Meester, reden gegeven, om te geloven, dat d'onderhandeling, waar in 't zelve niet geweigerd had met Zyne Majesteit te treden, zedert de tekening van 't Wener Tractaat in 't jaar 1738, om den grondslag der eisschen en der regten t'onderzoeken, welke 't *Huis* van *Beyeren* alvorens heeft verkregen, eene ernstige onderhandeling was; dezelve wierd van weerzyden tot het overlyden van den Keizer vervolgt, en mogelyk zoude men tot een Vergelyk gekomen zyn, by aldien die Vorst langer was in 't leven gebleven; maar deszelfs dood deed alle hoop verdwynen.

By aldien 't mogelyk ware geweest, dat Zyne Majesteit, in zyne Geallieerden by te springen, zich had konnen laten verleiden door de Staat-zucht, om zyne Heerschappy te vergroten, heeft de Koninginne van *Hongaryen* hem daar toe middelen aangeboden, die al zo weinig konnen over-een gebraght worden met d'uitgestrektheit, welke zy aan de voorregten der *Pragmatique Sanctie* toeschryft, als met het gene zy by U voorgeeft, aangaande de *Nederlanden*; maar Zyne Majesteit had gene andere begeerte, als om zyne Geallieerden genoegen te verschaffen door eene redelyke en regtmatige overeenkomst. Hy twyffelde niet, of 't gunstig oogenblik daar toe was geboren, wanneer de Keizer ten laatsten de mediatie, welke 't Ryk aanbood, had aangenomen, en waar in Uwe Hoog Mogende, zo wel als de Koning van *Groot-Brittannien*, genodigt wierden deel te nemen. Men zou hebben moeten denken, dat deze omstandigheit de Koningin van *Hongaryen* zoude bewogen hebben, eene bemiddeling aan te nemen, welke voor haar zo voordelig kon worden door de goede officien der twee Mogendheden, aan welke 't Ryk zich addresseerde. Wat moet

1744. *April.* men te gelyk niet denken van hare afkerigheit van eene handelwyze, zo overeen komstig met het geen de Wetten en Constitutien van 't Keizerryk in diergelyke omstandigheden voorschryven? En welke Mogendheit moet men aanzien als Vyand der Vryheden van *Europa* (een naam, die niet min eerwaardig is als dikwyls geschonden word) die, welke d'uitvoering der Wetten behertigt, dan die zich weigerd daar na te gedragen, of zich daar tegen aankant? Zouden Uwe Hoog Mogende zelve deze aanzoeking van 't Ryk wel hebben onbeantwoord gelaten, indien Gylieden niet waart te rug gehouden door d'inzicht van de slechte genegenheit, welke Gy by de Hoven van *Wenen* en van *Londen* quaamt te bespeuren, om 't geen aan te nemen dat zo bequaam was, om den voortgang der onlusten te stuiten, en dezelve t'eenemaal uit te doven, maar te gelyk ook zo tegenstrydig met hare oogmerken, om de vlam aan alle kanten te doen overslaan.

De Koning, myn Meester, *zyne Legers uit Duitschland te rug roepende*, zo dra 't Ryk deze Mediatie hadde aangeboden, en de Keizer dezelve hadde aangenomen, heeft genoegzaam getoond, hoe zeer Hy wenschte dat d'Oorloch een einde mocht hebben; maar wat voordeel heeft Zyne Majesteit getrokken van zyne begeerte, om een begin te maken met de rust in 't Ryk te herstellen: Men heeft zich daar van bediend, om alle zyne handelingen met den naam van *zwakheit* te dopen, om de grenzen van *Vrankryk* te komen bespringen, en om te trachten tot in 't hert van 't Koningryk te dringen. Wat dank heeft men den Koning geweten voor de blyken van vertrouwen, aan U gegeven, wanneer dezelve aanbood, de Stadt *Duinkerken* in uwe bewaring te stellen? Zyne Majesteit zoude zulks zeer gaarne gedaan hebben, als van voornemen zynde, van niet dan op 't alleruiterste de party te kiezen van de Vestingwerken aldaar te herstellen, die in staat waren, deze Stadt en hare Inwoonders te beveiligen tegen d'ondernemingen, die 't Hof van *Londen* volmondig zeide in zyn schild te voeren. Had niet deszelfs Ambassadeur zelf, in duidelyke bewoordingen, te verstaan gegeven, en in eene openlyke Memorie aan Uwe Hoog Mogende zich uitgelaten, dat men voornemens was, *Duinkerken* tot een *Visschers Gebucht te maken.*

Zyne Majesteit heeft niets verzuimd, om eindelyk de gedachten van Vrede te doen herleven; maar zyne pogingen, om daar toe te geraken, en alle blyken van ingetogenheit en gematigdheit, welke hy gegeven heeft, hebben niets anders uitgewerkt, dan de hoogmoed der Hoven van *Wenen* en *Londen* te vermeerderen, en dezelve stouter te maken in 't ontwerpen der verderflykste projecten tegen zyne Kroon, en in alle regulen, ja zelfs d'allergemeenste gevoeglykheden te verbreken, als *schendingen van territoir*, *willekeurige aanhoudingen van Schepen*, die men niet heeft wederom gegeven, *verbreking van eene afgebedelde onzydigheit*, die eerlang weder vergeten wierd, *beledigende taal door hunne verscheide Ministers uitgeslagen*, *injurieuse uitdrukkingen*, gebruikt in al 't gene uit hunne pen vloeit, *harde behandelingen* door 't Hof van *Wenen* jegens de Fransche Gevangenen geoeffend, tegen de Wetten van Oorloch en d'uitdrukkelyke beloften in 't Cartel gedaan, openbare en bekende pogingen van dat zelve Hof en van dat van *Londen*, om alle Mogendheden tegen *Vrankryk* op te ruyen, hunne veruitziende projecten tegen die Kroon met veel ophef in gantsch *Europa* uitgebazuind, hunne ondernemingen op 't einde des laatsten Veldtochts, om den *Elsas* aan te tasten, de verklaringen, zo vermetel als onbeschaamd, welke men,

men, op de Grenzen van 't Koningryk heeft doen verspreiden; zo veel verderflyke voornemens tegens de Kroon van den Koning, mynen Meester, en zo veel herhaalde beledigingen, hebben Zyne Majesteit niet toegelaten, langer te wachten, met den Oorloch aan die twee Mogendheden te verklaren. 1744. *April.*

Zyne Majesteit wil opentlyk handelen, en neemt geen besluit, dat dezelve niet zoude staande houden; maar men moet zich niet verbeelden, dat hy eenige middelen verzuime, die door den Oorloch gewettigt zyn. By wat zonderling voorrecht zou het den Koning van *Groot-Brittannien* geoorloft zyn tot op de Grenzen van *Vrankryk* te naderen, om dezelve aan te tasten, zonder dat het den Koning, mynen Meester, zou vrystaan van gelyken omtrent hem te doen? Zyn dan de Helpers der Koninginne van *Hongaryen* gerechtigt, ondernemingen te doen tegen die van den Keizer, zonder dat deze insgelyks zulks doen mogen tegen die der Koninginne van *Hongaryen*? En wie moet 'er beschuldigt worden, de Wetten, die de rust en vrede der Volkeren verzekeren, te schenden; is hy het, die zonder reden vyandelykheden tegen een Staat heeft begonnen, welke met gene Mogendheit in openbaren Oorloch was, ofte wel hy die slechts represailles gebruikt?

De trotze Titels, die 't Hof van *Londen* zich aanmatigt, worden door deszelfs gantsche gedrag geloochend. 't Laat zich alom verluiden als beschermende de vryheit van de Navigatie, en niets zoude aan een Koning beter passen, die op den Throon van *Engeland* gezeten is; maar wat ontstaat 'er in tegendeel uit d'uitvoering van d'ordres, die door 't Hof van *Londen* en deszelfs Ministerie uitgegeven zyn, dan de vernietiging van dezelve vryheit, en een openbare schending van alle de Tractaten, om welke te verzekeren de Britsche Natie tusschen beiden gekomen is? U Hoog Mogende weten door eigen ondervinding, dat 'er geen Schip vry is van de geweldenaryen, welke 't Ministerie van *Londen* begunstigt. Dat Hof wilde zich wel, onder voorwendzel van de balans en 't evenwicht van macht, zich een universele onbepaalde Heerschappy toeëigenen. Om 't gene t'oeffenen, dat het zelve noemde de verdediging der Vryheden van *Europa*, verraad het die van 't Duitsche Ryk, dat het zelve altoos aan de belangen van 't *Oostenrykse be Huis* heeft opgeofferd: Een gedrag, te dezer tyd min verschoonlyk, alzo de Koning van *Groot-Brittannien*, als Lid van 't Ryk, aan deszelfs Wetten en constitutien onderworpen is, die Hy niet mag verbreken, zonder zyne Waardigheden en Staten in *Duitschland* in de waagschaal te stellen. Hy verdrukt een Republicq van *Italien*, welkers krachten hem haar gevoelen niet doen vrezen. Hy heeft gehandelt op dezelve wyze ten opzichte van *Zweden*, wanneer hy dat Ryk zach overvallen door Vyanden aan 't zelve te machtig, om die wederstand te konnen bieden. Zyn byzonder belang word steets de gemene zaak; dat is een naam, die men by alle gelegenheden uitbazuind; ondertusschen interesseert die pretense gemene zaak niemant, dan alleen de Hoven van *Londen* en *Wenen*, en noch zoude dit daar van uitgesloten zyn, indien 't naliet zich te gedragen naar de volslagen wil van 't eerstgenoemde; dezen groten iever voor d'onafhangelykheit van andere Mogendheden bepaald zich alleen tot die, welke zich blindelyk willen overgeven aan 't gene, dat het Londensche van zyn kant vordert, en onderwerpelyk maken, om alle zyne Projecten

1744. *April.* ten te begunstigen; Vyand van alle Hoven alwaar 't zelve niet den eersten en voornaamsten invloed heeft, stelt het alles in 't werk om zich die te verschaffen. De werkelyke gesteldheit van Uwe Republicq is mogelyk niet het geen dat al te wel over een te brengen is met de geheime oogmerken en desseinen van den Koning van *Groot-Brittannien*. Gylieden weet, Hoog Mogende Heren, hoe vele pogingen men gedaan heeft, om te trachten Uw Hoog Mogende t'inspireren de gehele animositeit van 't Gouvernement van *Londen* en *Hanover* tegens *Vrankryk*, en dat men U daar toe niet konnende overhalen; 't *systema* omhelst heeft, om Ulieden allengskens in maatregulen te wikkelen, die U successivelyk daar toe zouden mogen brengen, om als, tegens wil en dank, Projecten t'adopteren, die men konstiglyk gepoogt heeft niet te vroeg tot Ulieder kennisse te doen komen, in de zekerheit, waar in men was, dat Ulieder wysheit en voorzichtigheit U dezelve zouden hebben doen verwerpen. Mogelyk zyn 'er noch andere meer verborgen, welke de haat tegens *Vrankryk* ten dekzel verstrekt, om daar van de beweeg-redenen te verbergen, en welke op meer als eene wyze zullen konnen strekken tot over hoop werping van d'inwendige constitutie van uwen Staat, maar ik zal my niet inlaten om de stoffe te door gronden, waar op Gylieden behoord kennis te nemen en beter dan ik te gevoelen, wat daar uit voor U te vrezen staat. De Jaarboeken van uwe Republicq tonen genoegzaam 't gene my niet toekomt, om Ulieden te herinneren.

In de party, die de Koning, myn Meester, neemt, en die hy niet als met weerzin kiest, zoude hy wel hebben willen continueren, zyne achting voor U Hoog Mogende en derzelver Nabuurschap zo verre uit te strekken, om de Koningin van *Hongaryen* in hare bezittingen van de *Nederlanden* niet aan te tasten; maar wat middel heeft men Zyne Majesteit overgelaten, om Hem daar van t'onthouden? Hoe kan Hy anders, als met zyne Vyanden voor te komen, zich dekken voor 't gebruik, dat men niet zoude nalaten te nemen, om zyn eigen Frontieren van dezelve *Nederlanden* t'invaderen, die hy gerespecteert zoude hebben? De grote krygsmachten, die men van den *Boven-Rhyn* derwaarts heeft doen afzakken, zyn die niet dezelve, welke de gecombineerde Armée uitmaakten, die thans, met en benevens de Hongarische Militie, den *Elsas* en *Lotthäringen* zoude verwoesten, indien men 't Project had konnen ter uitvoer stellen, om daar in te boren. Kan de Koning dezelve Armée langs zyne Frontieren van de *Nederlanden* uitgebreid zien, zonder zich te bedienen van alle middelen, welke Godt Hem in handen gestelt heeft, die van invallen te bevryden, met zich d'eerste in 't Veld te stellen? Zouden U Hoog Mogende met eenige schyn van rechtmatigheit konnen verwachten, dat Zyne Majesteit zich zoude onthouden van zyne Vyanden aan een kant aan te tasten, alwaar Hy zelfs niet verzekerd is, dat hy niet aangetast zal worden? d'Overtuiging zelfs van de vast bepaalde geneigdheit die U Hoog Mogende zouden behouden voor de handhaving der ruste in hunne Nabuurschap, zoude die Hem gerustheit konnen geven tegens geheel strydige oogmerken van wegens die gene, welke zo opentlyk en ontwyffelbaar getoond hebben, dat zy nergens anders na haakten, als om de troubelen algemeen te maken? U Hoog Mogende waren die niet d'eerste, die zich alarmeerden over het Transport van d'Engelsche Troupen naar de *Nederlanden*? Gaven zy 't billyk wantrouwen niet te kennen, dat Zy deswegens opvatteden, met

met in derzelver antwoord van den 19. *Mey* 1742; aan den Grave *van Stair* en den Heer *Trevor* hunne verwondering en bekommering te betuigen, *dat men werkelyk aanvang gong maken met het Transport van die Troupen, zonder dat men Hun daar van eenige kennis gegeven had!* Is 't echter niet d'overkomst van dezelve Troupen, die door achter een volgende progressen U Hoog Mogende zo verre gebraght heeft, om eindelyk een Detachement van de hunne by dezelve te voegen, in den tyd, dat zy in beweging waren, om tegens Zyne Majesteit vyandlyk t'ageren, en den inval van den *Elzas* te begunstigen. 1744. *April.*

Zyne Majesteit zou zich geweld moeten aandoen, om de Kunstgreep in de Resolutien van den 19. *December* 1741. te verdenken, die U Hoog Mogende Hem door Hunnen Ambassadeur in *Vrankryk* lieten communiceren, ter zelver tyd, als die aan my in den *Haag* overhandigt wierd. U Hoog Mogende declareerden daar by, *dat zy waarlyk zedert eenigen tyd hunne Troupen hadden geaugmenteert, maar dat die augmentatie, en die, welke Zy by vervolg zouden mogen doen, aan niemant eenige ombrage moesten geven, en noch veel min aan* Vrankryk, *alzo Zy geen ander inzicht hadden dan hunne eige veiligheit en bescherming, &c.*

Deze zo plechtige Declaratie heeft niet konnen beletten, dat d'augmentatien onder Uwe Troupen gedaan, by vervolg gedient hebben, om den uitslag der verzoeken, aan U geschied, te begunstigen, ten einde een Corps van 20000 man auxiliaire Troupen aan de Koninginne van *Hongaryen* t'accorderen, noch ook dat de gene, aan welkers dispositie dezelve gegeven wierden, die tot niets anders schikten, als om hun deelgenoten in 't overrompelen van den *Elzas* en *Lottharingen* te maken.

Kan de Koning, in deze omstandigheden, zyn zekerheit op Uwe volstandigheit laten berusten, in tegenstelling van 't gene de constitutie van uwe Gouvernement U niet toelaat, altoos naar uw welbehagen van de hand te wyzen? Maar ter zelver tyd, dat Zyne Majesteit voornemens is, zich in de *Nederlanden* niet te laten prævenieren, en aldaar d'eerste zyn Vyand te gaan opzoeken, heeft hy ten uwen opzigte een openhartigheit willen tonen, die Hun tot een nieuwe blyk van zyne opregtheit zal verstrekken. Hy heeft my derhalven gelast, om my by Hun te vervoegen, ten einde aan dezelve 't besluit, dat Hy genomen heeft, en dat Hy op het punt staat van uit te voeren, te communiceren.

Ik heb ter zelver tyd ordre, Hoog Mogende Heren, om aan U lieden te declareren, dat in alle de Partyen, welke de Koning, daar toe gedwongen zynde, komt te kiezen, Hy niet anders bedoelt, *dan om door de kragt Zyner Wapenen d'onbuigzaamheit t'overwinnen*, waar mede zich de beide Hoven, Vyanden van den Vrede, steets aankanten tegens al 't gene, dat de herstelling van de publicque ruste zoude konnen bevorderen.

Zyne Majesteit zal groot genoegen hebben, indien Hy by 't verslag, dat ik aan Hem by myn te rugkomst van U Hoog Mogende zal doen, zo veel geneigdheit van uwentwegen zal bespeuren, als 'er altoos aan zyn kant zal zyn, om tot het zelve doelwit te strekken, ten einde alles in 't werk te stellen, wat dienen kan, om de hinderpalen tot een generale pacificatie uit den weg te ruimen, en daar van 't grote werk op een vasten billyken voet voor allen te bevorderen. Dit is 't eenige voorwerp, dat Zyne Majesteit zich voorstelt in 't gene, dat hy gaat ondernemen.

Hoog

1744. *April.* Hoog Mogende Heren, by 't onfangen der bevelen van den Koning, myn Meester, die ik by dezen kome uit te voeren, heb ik een levendige aandoening gehad van 't geluk, dat my te beurt valt, om wederom voor U Hoog Mogende te verschynen, maar 't zelve zal voor my van korten duur zyn, alzo ik d'Eer hebbende van tot een der Lieutenants-Generaals benoemt te zyn in Zyne Armée, welke in de *Nederlanden* zal ageren, zulks my niet toelaat, de waarneming van die Charge uit te stellen.

Was Getekend: De Marquis de Fenelon.

't Antwoord door de Heer President hier op gegeven, was als volgt:

MYN HEER AMBASSADEUR,

Wy zullen met den eersten uwe Aanspraak in overweging nemen, en daar op antwoord geven, zo dra zulks mogelyk zal zyn.

NB. Wanneer de Marquis d'Aanspraak gelezen, en, na bekomen antwoord, die op Tafel nedergelegt had; zach een der Leden van Haar Hoog Mogende, dat dezelve zonder ondertekening was, en gaf die daar op aan hem Gezant te rug, met te zeggen: *Dat de Signature ontbrak*, waar op hy, die aannemende, zeide: *Ik zal die met goeder hartzn tekenen, en ten blyke myner oprechtheit en rondborstigheit, zal ik die zelfs met myn bloed onderschryven*, waar op men hem repliceerde: *'t Zal genoeg zyn, dat zulks met inkt geschied.*

Haar Hoog Mogende, hebben den 26. in een Conferentie, aan gemelden Ambassadeur gedeclareert:

„ Dat hun Hoog Mogende een extraordinaire Ambassade na het „ Hof van *Vrankryk* zouden zenden, om ware het mogelyk de „ gerezene verschillen in der minne uit den weg te ruimen; en „ dat wat verder aanbelangt het gedeclareerde, van *d'Oostenrykse Nederlanden* aan te tasten, hun Hoog Mogende zulks „ met geen onverschillig oog zouden konnen aanzien, maar zich „ verplicht vinden, tot voldoening hunner engagementen met an„ dere Mogendheden, in dit opzichte een lyn te trekken." Waar op dien Minister den 27. na door den President van Haar Hoog Mogende, eene gelukkige reis gewenscht zynde, weder na *Vrankryk* is vertrokken.

Den

Den 28. hebben haar Ed. *Groot Mogende* den Heer UNICO WILLEM, Grave VAN WASSENAAR, Heer van *Twickelo*, Gedeputeerde wegens den Orden van de Ridderschap dezer Provincie, ter Admiraliteit op de *Maze*, Hoog Heemraad van Rhynland, &c. &c. benoemd, en dien Heer staat nu ter Vergadering van Haar *Hoog Mogende* voorgesteld te worden om als Minister van deze Staat een commissie aan 't Hof van *Vrankryk* te gaan verrigten. 1744. April.

Den 7. dezer is door een Kaper van *Duinkerken*, op hebbende 27 Man, doch zonder Canon, de Paket-Boot, die van *Hellevoetsluis* na *Engeland* in Zee was gestoken, geattaqueerd; Gemelde Kaper, die eerst een Engelsche Vlag ophad, en op die wyze de Paket-Boot naderde, zette toen een Fransche Vlag op, en meende dezelve t'enteren, doch d'Engelsche Kapitein op zyn hoede zynde, loste tegen den Kaper zyn Canon, en bragt aan zyne Zeilen en Want merkelyke schade toe; Deze Schermutzeling heeft wel tusschen de 3 en 4 uuren geduurd, wanneer de voornoemde Kaper zich 's morgens om elf uuren binnen *Hellevoetsluis* heeft moeten retireren, doch beducht zynde, van in de handen der Engelschen te vallen, heeft zyn Vaartuig verkocht, en is met zyne Equipagie te Landwaarts vertrokken.

Door een Fransche Kaper is voor *Hellevoetsluis* voornoemd genomen een Engelsch Kool-Schip en na *Duinkerken* opgezonden, doch door contrarie Wind is 't zelve tot op de hoogte van *Vlissingen* vervallen; d'Engelschen te *Vlissingen* zulks horende, resolveerde, aanstonds met 2 Booten uit te lopen, hebben 't Koolschip hernomen en den 20. dezer te *Vlissingen* opgebraght, en dus vervolgens wederom in Zee gestoken, om de gevangen Franschen na *Engeland* over te voeren.

Nopens de toestand op *Batavia* strekt de volgende Missive van daar gedateert den 24. *Juny* 1743.

ZEdert d'aankomst van den Ed. Heer *Baron van Imhof* is hier alles in Rust; Die Heer word zeer bemind en is na verscheide Buiten-Comptoiren gegaan, om op alles onderzoek te doen: Hier heeft Hy eenige Veranderingen gemaakt, en onder anderen 't *Ambagts-Quartier* en verscheide Bedieningen van de Secretary vernietigt, en niet meer dan 31 Personen aangestelt om die Diensten waar te nemen; Ook heeft Hy aan alle d'Inwoonders vryheit van Commercie na de *Manillische Eilanden enz.* verleend, mits betaling van d'In- en uit-

1744. April. gaande Regten enz. Alles, wat de Compagnie zelfs betreft, zal by aanbesteding geschieden, en men verzekerd dat door deze goede schikkinge de Compagnie jaarlyks verscheiden Tonnen Gouds zal winnen, zynde d'eisch, die zyne Excellentie na 't *Vaderland* heeft gedaan, reets een derde minder als in voorgaande Jaren, alschoon de Retouren zekerlyk die van vorige Jaren zullen overtreffen: d'Oorloch met de *Malabaren* is geheel ten einde. De Koning van *Bantham* is wederom in Alliantie met d'onzen, zynde de Heer *Romswinkel* in Ambassade derwaarts vertrokken. De Huizen en Gebouwen, door de laatste Brand in d'assche gelegt, zyn reets op het pragtigste herbouwd, en de Chinezen hebben hunne Woningen buiten de Stadt, en leven met d'onzen zeer vriendelyk.

BYZONDERHEDEN.

In de gepasseerde Maand *January* hadt men te *Surinamen* in de *Westindien*, eenige dagen in 't Noorden en Noordwesten de *Comeet-Star*, tot grote verwondering der Inwoonderen, gezien.

Te *Monkton-Farley* in 't Graafschap van *Wiltz* hebben eenige arbeiders een Kerk onder d'aarde ontdekt, 't geen men vermoede zodanig een te moeten wezen, uit de verscheide stene Pilaren, Altare, Grafsteden, Geraamtens, Beenderen en Opschriften. Ook had men opgegraven een Beker, Lepel en andere dingen alle van Silver, en men twyfelde niet, of men zou noch vry andere fraaijigheden vinden; als alles opgeruimt was; 't is de Heer *Webb Seymour*, die zulks laat doen, zynde die onderaardsche Kerk op zyn grond ontdekt.

M E Y.

GROOT-BRITTANNIEN.

DE Verrichtingen van 't Parlement opvolgende, zo zullen we wegens de kortheit van ons bestek, de wezendlykste zaken derzelve laten volgen.

Den 28. passato hebben de Gemeentens d'in 't net gestelde Bill, om de Correspondentie met de *Zonen* van den *Pretendent* als *Hoog-Verraad* te straffen, voor de derde maal gelezen, gepasseert en aan de Lords gezonden, dewelke die Bill ter zelver tyd, als mede de Gemeentens een Bill om aan den Koning van 't *Surplus* of Sinking-Fonds een Millioen P. Sterlings toeteftaan, voor d'eerste reis gelezen.

Den 29. heeft het Huis in Committé besloten, dat men 100000 Pond

Pond Sterlings, tot het vergoeden van de buitengewone kosten van Vouragie, Wagen-Geld en andere Uitgaven, die in dit Jaar bereids gedaan zyn ofte noch gedaan moeten worden, zal toestaan. 1744. Mey.

Den 5. dezer hebben de Gemeentens bevolen, dat men verlof zal geven een Bill intebrengen, om gedurende den Oorloch toe te staan den invoer van zekere Goederen in die Bill gespecificeert, in Schepen, die in *Engeland* zyn gebouwd, alschoon dezelve aan Buitenlanders toebehoren, ten einde tegen te gaan de twyffeling, die nopens d'Acte in het twaalfde Jaar der Regeringe van wylen *Karel II.* is ontstaan, wegens d'aanmoediging en vermeerdering zo van d'inscheping als den invoer van Goederen, geteelt en voortgebraght in de Spaansche en Portugaalsche Volkplantingen, en wettelyk voor Rekening van Buitenlanders aan boord van Engelsche Vaartuigen overgevoerd. Kort daar na is d'in 't net gestelde Bill nopens 't uitbreiden van den Koophandel in de *Levant* voor de derde maal gelezen, en voorgestelt zynde, dat men die Bill zou passeren, is deze voorslag met 87 tegen 43 stemmen goedgekeurt.

De Kooplieden der Stadt *Londen* hebben aan 't Huis Vertogen gedaan, dat zy in den laatsten Oorloch met *Vrankryk* van 't Jaar 1702 tot 1707 by de *elf honderd* en zedert den tegenwoordigen Oorloch tegen Spanjen vele Schepen hadden verloren, verzoekende, dat het Huis d'Acte in het zesde Jaar der Regering van wyle de Koningin *Anna* gemaakt, om den Koophandel van die Koningryken meer te beveiligen, vernieut en ter uitvoer gebraght werde, waar op zonder eenige tegenspaak is bevolen, dat dien aangaande ten eersten een Bill zal worden ingebraght.

Vervolgens hebben de beide Huizen aan den Koning toegestaan om een Millioen P. Sterlings uit het Sinking-fonds te ligten.

Wanneer in 't Hogerhuis voorgeslagen wierd, of 't Huis in een Committé zou treden over de Bill, tot Titel voerende; *Acte, om Hoog Verraad te verklaren 't houden van correspondentie met de Zonen des Pretendents van zyne Majesteits Kroon*, zo wierd bevolen, dat het een Instructie zoude zyn voor de gemelde Committé, om t'ontfangen een clausul, om aan Hoog Verraad schuldig te verklaren de Zonen van den *Pretendent*, in geval zy landen zouden of pogen te

1744. Mey. landen in *Groot-Brittannien*, of eenige der Heerschappyen, behorende aan de Kroon van *Groot-Brittannien*, of aan boord van eenig Schip of Vaartuig gevonden wierden, met een voornemen, om daar te landen. Verder voorgeslagen zynde, of de tiende verdeling van een Acte, gemaakt in 't zevende jaar der regering van wylen Haar Majesteit Koningin *Anna*, genaamd; *Acte ter verbetering der Unie van de twee Koningryken, betreffende de verbeuringen wegens Hoog Verraad*, zoude gelezen worden, zo wierd dezelve gelezen. En wyders voorgeslagen zynde, dat het een Instructie zoude zyn voor de gemelde Committé, om t'ontfangen een clausul of clausule, om te suspenderen d'operatie en effect van de gemelde Acte tot na den dood van *'s Pretendents Zonen*, zo wierd zulks na hevige debatten met meerderheit van Stemmen overgehaalt, waartegen d'ondergeschreve Pairs, om volgende redenen, geprotesteert hebben.

1. Om dat die clausul in de Bill vastgestelt d'achtervolging of continuatie van eene straffe, die offschoon ze somtyds in deze of andere Landen doorgedrongen mag zyn, wy nochtans oordelen, rechtdraads te stryden tegen d'eerste principien van 't recht der natuur, alzo 't een onbetwistbare Zetregel is, *dat d'Onschuldige om den Schuldige niet behoort gestraft te worden*, 't welk nochtans door de natuur der zake onmogelyk voorgekomen kan worden.

2. Om dat het inwikkelen van den Onschuldigen in de straffe van den Schuldigen, gantsch onbestaanbaar is met dien geest van rechtmatigheit en zachtmoedigheit, die onze Wet doet uitmunten. Deze Wet luid dus; *Het is beter, dat tien schuldige Persoonen ontkomen, dan dat een onschuldige straffe ondergo.*

3. Om dat wy oordelen, dat het suspenderen der operatie van die clausul, in d'Acte van 't zevende jaar der regering van Koningin *Anna*, tot na den dood van *'s Pretendents* twee Zonen, strydig is tegen de duidelyke intentie van d'Acte zelf, dewelke volkomen blykt, een Acte van mitigatie of verzachting geweest te zyn, en alleen te betreffen 't leven van den *Pretendent* zelf, of tot drie jaren na de successie van de tegenwoordige Koninglyke Familie te doen duren die wrede straffe van verbeuringe der goederen en 't leven van onschuldige persoonen, als d'uiterste termyn, die gevoeglyk of billyk was, daar aan in te willigen; en wy oordelen, dat des Pretendents Huwelyk en kinderen krygen, die tyd een al te waarschynlyk en blykbaar geval was, om toen deze voorzorge niet op de baan te brengen, by aldienze rechtmatig of noodzakelyk geacht was geweest.

4. Om dat wy in geenen dele overtuigt zyn, dat door d'enkele vreeze de pleging der misdaad zo menigmalen zal voorgekomen worden, als de dadelyke uitvoering van de straffe d'onschuld verdrukken zal; en wy zien niet, dat zulken, die nochte door den ingeboren grondregel van zelf behoudenis, nochte door

door den schrik, onafscheidentlyk van de misdaad, te wederhouden zyn, beteugelt zullen konnen worden door de tedere gevoelens van genegenheit voor Ouders. 1744. *Mey.*

5. Om dat wy oordelen, dat generhande gevaar voor tegenwoordig als een drangreden voor deze clausul kan worden bygebraght, welkers operatie niet anders begint, dan na den dood van den *Pretendent*, die noch maar 56 jaren oud is, en wy konnen geen reden vinden, tot het vervroegen van een toekomend en ver af zynde gevaar, veronderstelt, dat 'er ooit gevaar zou konnen wezen, ten einde jegenswoordig de langer continuatie van zo een schrikkelyke Strafwet vast te stellen.

6. Om dat wy oordelen, dat deze continuatie in der daad is 't vereeuwigen van die strenge Wet, nademaal de redenen, die bygebraght worden voor hare standgryping gedurende 't leven van des *Pretendents* twee *Zonen*, insgelyks sterk en krachtig genoeg zullen geacht worden, om dezelve te doen duren, zo lang als hy of zy afstammelingen hebben.

7. Om dat wy oordelen, dat vermits die clausul geen onmiddelyke operatie kan hebben, het vast stellen van dezelve voor jegenswoordig eerder zal toeschynen, een inboezeming te wezen van tegenwoordige misnoegdheit, dan eenige zekerheit tegen dezelve; welke inboezeming na ons gevoelen, ten hoogsten onbillyk en onbetamelyk zoude zyn, na den eenparigen iever en getrouwigheit, van dewelke de gantsche Natie zo onlangs blyken voor zyne Majesteits Persoon en regering gegeven heeft, en over dewelke zyne Majesteit zo onlangs van den Throon zelf verklaart heeft, voldaan te wezen. Deze redenen hebben ons bewogen, om aan de Nakomelingen over te leveren ons misnoegen over een clausul, dewelke zo zeer tot haar nadeel strekt. Wy laten met droefheit onze gedachten gaan over den zwaren last der Schulden en Impoften, waar mede wy vrezen, dat wy haar beslommert zullen laten, en wy willen, dat zy weten, dat Wy ons beievert hebben, om ten minsten hunne onschuld te beveiligen voor de strengheit van die Wetten, aan dewelke zy hier namaals mogelyk blootgestelt en opgeoffert zullen worden.

De clausul in questie, op dewelke men zich hier boven beroepen heeft, luid dus;

„ Dat na den dood van den *Pretendent*, en expiratie van drie
„ jaren na de successie van de Kroon door 't overlyden van de
„ Koninginne, geen overtuiging van *Hoog Verraad* Bastaard ma-
„ ken zal eenigen Erfgenaam, nochte benadelen 't recht van eenig
„ Persoon anders dan 't recht van den Belediger zelf gedurende
„ deszelfs leven.

Denbigh. Oxford en Mortimer. Rockingham. Macclesfield. Foley. Westmoreland. Beaufort. Ward. Hervey. Litchfield. Warrington. Chesterfield. Bridgewater. Ailesbury. Talbot. Coventry. Bedford. Thanet.

1744. *Mey.* Den 23. quam de Koning met de gewone plechtigheden in 't Hogerhuis, en op de Throon gezeten, en de Gemeentens daar ook ontboden zynde, gaf zyne Majesteit de Koninglyke toestemming tot 34 Bils, makende dezelve tot Actens of *Landwetten*, waar na zyne Majesteit de volgende Aanspraken aan de beide Huizen gedaan heeft:

Milords en Edellieden,

IK kan deze Zitting niet eindigen, zonder UL. hartelyk te danken voor de menigvuldige blyken gedurende dezelve aan My van UWL. genegenheit en iever voor d'Onderfteuning van Myne Regering gegeven. De grote toebereidzelen door *Vrankryk* aan den kant der *Oostenrykſche Nederlanden* gemaakt moeten geheel *Europa* van de baatzuchtige en verderflyke Oogmerken dier Kroon by 't beginnen van den tegenwoordigen Oorloch overtuigen. Ik zal in vereeniging met Myne Geallieerden zorgen de bequaamste maatregelen te beramen, om dezelve te verydelen, en den Oorloch op zodanige wyze voorttezetten, die de kragtdadigste kan wezen om een veilige en honorable Vrede t'erlangen. Myne goede Vrienden, de *Staten Generaal*, hebben bereids in gevolge Myn Verzoek bewilligt, om de Secoursen, by Onze Traktaten gestipuleerd, te leveren; en Ik heb de kragtigste verzekeringen van hun regtmatig gevoelen niet alleen ten opzigte van 't gemene Gevaar, maar ook in aanmerking van 't onafscheidelyk Verband van derzelver Belangen met die van dit Koningryk gekregen, zullende Ik niet in gebreke blyven, om My van dezelve tot welzyn van de gemene Zaak te bedienen.

Edellieden van 't Huis der Gemeentens,

DE groote vaardigheit en agting, welke GYL. by 't bewilligen der Onderstanden voor 't lopende Jaar voor den publiquen dienst betoond hebt, zyn My ten hoogsten aangenaam. GYL. kunt vertrouwen, dat dezelve naukeurig tot d'Oogmerken, waar toe zy zyn gegeven, en op een wyze, die d'eer en 't voordeel van *Groot-Brittannien* het meest zal konnen bevorderen, zullen besteed worden.

Milords en Edellieden,

LAat Ik UL. ernstiglyk aanbevelen, om in UWL. verscheide Stand plaatzen voor de behoudenis van Vrede en goede Order van 't Koningryk te waken. Ik beloof My zelf, dat GYL. met ernst zult overwegen, dat by het tegenwoordig tyd-gewrigt alle de beweegredenen van pligt en belang byzonderlyk van UL. eisschen, om in de Gemoederen van Myn Volk een hartelyke en meer dan gemene iever voor de behoudenis en verdeding van Onze Heilige Religie en uitmuntende Constitutie tegen de boosaardige Voornemens van Onze Vyanden te verwekken en aan te queken.

Ver-

Vervolgens is 't Parlement op zyne Majesteits bevel door den Opper-Cancellier tot den 2. *July* N. St. geprorogeert. 1744. Mey.

Den 27. hadde de Baron van *Boetzelaar*, Extrordinaris Ambassadeur van de Heren *Staten-Generaal* zyn eerste afzonderlyk gehoor by den Koning, om zyne Geloofsbrieven over te leveren, ingeleid zynde door den Lord *Carteret*, een der eerste Secretarissen van Staat, en verzelt van den Ridder *Clement Cottrel Dormer*, Ceremoniemeester.

Den 3. dezer is de Heer *Thompson*, 's Konings geweze Minister aan 't Fransche Hof van *Parys* gereverteert.

De Zwitzers, die zich vrywillig hadden aangeboden in geval de Franschen den Inval in dat Ryk mochten ondernemen, en aan dewelke men reets hun *uniforme* gegeven had, zyn bedankt, en van den Militairen Eed ontslagen, alzo men voor het tegenwoordige een diergelyke Onderneming daar niet te vrezen heeft.

Spaansche Schepen door d'Engelschen genomen:

't Oorlochschip *de Vos* heeft op de Portugaalsche Kust genomen een Spaansche Kaper, Gemonteert met 12 Stukken Canon, 12 Steenstukken, en met 80 Man. 't Oorlochschip *de Launceston*, heeft een Brigatyn uit de *Havana* komende, en een Spaanschen Kaper onder de Wind genomen, en *t'Antigoa* opgezonden.

Fransche Schepen door d'Engelsche genomen:

De Kaper *Swift*, Kapitein *Kutson* heeft een Fransche Kaper van 10 stukken Canon en 38 Man te *St. Valori* thuis horende, als mede *de Mars van Dieppe*, van 100 Ton, na *Bordeaux* willende, en meest met Glas geladen, in *Duins* opgebraght. Twee Engelsche Oorlochschepen hebben by *Marseille* 12 Fransche uit de *Levant* komende ryk geladene Schepen genomen, waar van de Franschen 't verlies zelver schatten op 1200000 Livres. 't Oorlochschip *d'Albourough*, Kapitein, *Pitman*, heeft te *Pleimouth* opgebraght een Fransch Schip met Zuiker, Katoen, en Geld.

d'Oorlochschepen de *Phœnix* en *Gibraltar*, ieder van 20 Stukken Canon, hebben te *Portsmouth* opgebraght een groot Fransch schip, genaamt *de Neptunus*, gemonteert met 36 stukken Canon, en geladen

1744. Mey. laden met Linnen en andere kostbare Goederen; zo men zegt, ter waarde van 50 of 60000 P. Sterlings. 't Gemelde Schip was van *Morlaix* na *Cadix* gedestineert, en in 't gevecht, 't welk zeer hartnekkig en bloedig is geweest, zyn van 't zelve verscheide Matrozen gesneuvelt, zo als ook de Kapitein zelf, en 14 andere zyn gequetst.

Zedert den 20. Passato tot den 2. dezer zyn door d'Engelschen te *Genua* opgebraght de volgende Fransche Schepen: Capitein *Raimond Azgusecato* van *St. Cruz* in *Barbaryen*, *Fro. Brun* van *Tunis*, *Onerato Porquier* en Capitein *Pesca* van *Livorno*, *Nave Amagone* van *Havre de Grace*, *Lueggio Barmeo* van *Alexandrien*, *Guiseppe Pascat* van *Smirna*, *Christoffel Frebott* van *Chester*, *P. Marquet*, *M. Mourits*, *Le Gooret*, *Fran. Audibert* van *Candia*, *Antonio Bernardi*, en *Gio. Goutrier* van *Cattanea*, *Gio. Battista* van *Damiata*, beneffens eenige kleine Vaartuigen meer.

Drie Engelsche Koopvaardyschepen, gevoerd by de Kapitens *E. Champion*, *R. Taverner* en *R. Harman*, hebben omtrent 12 mylen van de *Hiëres Eilanden* veroverd drie Fransche Schepen, te weten; Kapitein *C. Olivier*, van *Cianea*; *P. Vidal* en *L. Joms*, beide van *Smirna* na *Marseille*, geladen met Oly &c. en zyn te *Livorno* opgebraght.

't Schip *de Juffrou Catharina*, Kapiten *Hans Benn*, na *Duinkerken* en 30000 Piaster in specie aan boord hebbende, is te *Douvres*, en 't Schip *l'Aimable Vainqueur*, van *Martenique* na *Havre de Grace*, is te *Spithead* opgebraght. 't Oorlochschip de *Dreadnought* en d'Oorlochsloep de *Grampus*, hebben genomen 't Oorlochschip *de Medea* van 26 Stukken Canon en 240 Man, gecommandeert door den Ridder *Hoquart*. 't Was den 5. dezer van *Brest* gezeilt, en den 8. omtrent 60 mylen ten Zuidwesten van *Lezard* by 't Esquader van den Ridder *Charles Hardy* vervallen, zo was het den 10, genomen, na dat men vyftig uuren jagt daar op gemaakt had.

Engelsche Schepen door de Spaanschen genomen:

't Schip *de Witaker*, Kapitein *Danzie*, na de *Virginien* en *de Betty Plaisant*, Kapitein *Evans* van *Lisbon* na *Londen*, zyn te *Bilboa* opgebraght.

't Schip de *Brigantyn*, Kapitein *Bal* van *Topsham* na *Madera*, is in

in de Canarische Eilanden, en een ander Schip, insgelyks de *Brigantyn* genaamd; Kapitein *Breed*, van *Boston* na *Jamaica*, is in *St. Jago de Cuba* opgebraght.

1744. Mey.

Engelsche Schepen door de Franschen genomen:

Als *d'Oprechtheit* en de *St. Philip*, van *Bremen* na *Londen*; *de Jean-galey* van *Amsterdam* na *Dublin*; en *de Jean* van *Camper-Veere* na *Schotland*, en zyn te *Duinkerken* opgebraght. De *Ruby*, Kapitein *West*; *d'Upton*, Kapitein *Cobby*, van *Londen* na *Maryland*; *de Garter*, Kapitein *Malban* na *Virginien*, waar van de drie laatsten in *Port-Louis* opgebraght zyn.

Twee Fransche Kapers hebben vyf Schepen op de Westkust van *Schotland* genomen, welke te zamen te *Glasgow* t'huis hoorde. Insgelyks hebben de Fransche Kapers vyf Schepen met Granen geladen, na dat zy naulyks van *Yarmouth* waren in Zee gestoken, genomen en te *Duinkerken* opgezonden.

Noch zyn de volgende 7 Schepen door Fransche Kapers te *Duinkerken* opgebraght: *de Saltam*, Kapitein *Piper*, van *Rotterdam* na *Whitehaven* gedestineert, *de John and Christian*, Kapitein *Barry*, van *Rotterdam* na *Montross*; *de William and Mary*, Kapitein *Richardson*, van *Rotterdam* na *Douvres*; de Vissers-Sloep *de Elizabeth*; *de Dolphyn*, Kapitein *Wilson* van *Rotterdam* na *Yarmouth*; *de Goodhope*, Kapitein *Betoux*, en *de Neptune*, Kapitein *vander Steyn*, beide van *Middelburg* na *Nantes* gaande.

'T WAS den 27. Passato wanneer te *Parys* den *Oorloch* tegen de Koningin van *Hongaryen* wierd verklaart; waar van de Declaratie, luid als volgt: VRANKRYK.

ORDONNANTIE DES KONINGS, inhoudende de DECLARATIE van OORLOCH tegen de KONINGIN VAN HONGARYEN, in dato den 26. *April* 1744.

VAN WEGENS DEN KONING.

WAnneer zyne Majesteit, na dat alle de wegen en middelen ter verzoeninge uitgeput waren, zich genoodzaakt bevonden heeft, om aan den Beyerschen Huize te verlenen d'onderstanden, die dezelve verplicht was, daar aan te leve-

1744. Mey. ren, om deszelfs rechten op eenige der Staten van de Nalatenschap van wylen Keizer *Karel den Zesden* te helpen ondersteunen, had Hy generhaande voornemen, om zich in den Oorloch tot een Hoofd-Party te maken. Niemant is onbewust, dat byaldien de Koning zich d'omstandigheden te nut had willen maken, om de Grenspalen van zyn Ryk verder uit te zetten, Hy zulks gemakkelyk zou hebben konnen doen, 't zy door de Wapenen, die toen maar een zwakken tegenstand zouden hebben ontmoet, 't zy door 't aannemen van de voordelige en herhaalde aanbiedingen, door de Koningin van *Hongaryen* aan hem gedaan, om hem van zyne Geallieerden af te trekken; Maar wel verre dat de gematigdheit van zyne Majesteit d'uitwerkingen zoude gehad hebben, die men zich daar van zou hebben mogen beloven, de proceduren van 't *Wener Hof* tegen *Vrankryk*, zyn van zo veel verbitterdheit en geweldenary verzelt geweest, dat zyne Majesteit niet langer kan uitstellen, om deszelfs rechtmatig ongenoegen daar over te doen blyken. d'Aanstotelyke Geschriften, waar mede dat Hof en deszelfs Ministers gantsch *Europa* als overstroomt hebben, de verbreking van alle de Capitulatien, de harde behandeling omtrent de Fransche Krygsgevangenen, die opgehouden zyn tegen d'uidrukkelyke stipulatien van *'t Cartel*; met een woord hunne pogingen, om in den *Elzas* in te boren, en de vooraf gegane zo vermetele, als onbetamelyke verklaringen, op de Frontieren verspreid, om d'Ingezetenen tot een opstand te bewegen, deze menigvuldige excessen en buitenspoorigheden noodzaken heden zyne Majesteit, om tot *wraak oeffening* van zyn eigen ongelyk, verdediging van zyne Staten en ondersteuninge der Rechten van zyne Geallieerden, den Oorloch te verklaren, zo als Hy denzelven hier by verklaart aan de Koningin van HONGARYEN, zo ter *Zee* als te Land, om zonder onderscheid alle hare Landen en Staten aan te tasten. Beveelt en gebied zyne Majesteit aan zyne Onderdanen, Vassallen en Dienaren, om op de Koningin van HONGARYEN aan te vallen. Verbied hen op d'uitdrukkelyke wyze, om in 't vervolg met dezelve de minste gemeenschap t'onderhouden, op straffe des doods; en dienvolgens heeft zyne Majesteit van nu af aan herroepen en herroept alle permissien, paspoorten, sauvegardes en vrygeleiden, die verleent zouden mogen zyn door Hem zelven, of door zyne Lieutenants-Generaal en andere Officiers, en hier mede strydig zynde, en heeft ze verklaart en verklaart ze voor nul en van gener waarde, verbiedende een iegelyk, wie hy ook zou mogen zyn, om die te respecteren. GEBIED en beveelt zyne Majesteit aan myn Heer den Hertoch *de Penthievre*, Admiraal van *Vrankryk*, aan de Marschalken van *Vrankryk*, Gouverneurs en Lieutenants-Generaal wegens zyne Majesteit in zyne Provincien en Armeen, Generaal-Majors, Collonels, Kapiteins, Hoofden, Conducteurs en Aanvoerders van zyne Krygslieden, zo te paard als te voet, Fransche en Vreemde, en aan alle zyne andere Officiers, dien zulks aangaat, dat zy den inhoude dezes ter uitvoering brengen, ieder in zyne gestrektheit van macht en jurisdictie; want duedanig is de wille van zyne Majesteit, dewelke wil en verstaat, dat deze Verklaring in alle zyne Zee- en andere Steden en alle zyne Havens en andere plaatsen van zyn Koningryk en Landen van zyne Heerschappy, daar 't nodig zal zyn, afgekondigt en aangeplakt werde, ten einde niemant ignorantie zou hebben te pretenderen. Gedaan te *Versailles* den 26. *April* 1744. Was Getekent: LOUIS. Lager stond: AMELOT.

Dien

Dien 26. *April* was wederom een *Zondag*, en wel die van *Jubilate*, alzo die tegen zyne Britsche Majesteit op zondag *Lætare* (hier voren *pag.* 218) geschied was; zo schynt het, dat dat Hof weinig verschil in de dagen stelt, en behagen schept in de *Moord-* en *Treur-dagen* op de *levens-* en *Blydschaps-dagen* uit te roepen. 1744. *Mey.*

Dat in de voorgemelde *Oorlochs-Declaratie* geen een woord gerept word, van *Godts Zegeningen*, *bystand &c.* is, na allen schyn, om dat van iets dergelyks niets vermeld geworden is in die tegen *Groot-Brittannien*. Zie *pag.* 219.

Aanmerkelyk is 't, dat de Heer *Amelot*, Secretaris van Staat over de Buitenlandsche-zaken, de bovenstaande *Oorlochs Declaratie* op den 26. *April* getekend heeft, ende dat hy den 27. gedisgratieert geworden is. De zaak was dus gelegen: Op dito *datum* 's morgens begaf zich de Graaf *de Maurepas*, uit krachte van eene ordre, welke de Koning hem 's nachts te voren, en dus den 26. eer Hy zich ter nachtrust begaf, hem gegeven hadde, by den Heer *Amelot* te *Parys* in zyn Hôtel; aan wien hy ter hand stelde eene *Lettre de Cachet*, door welke zyne Majesteit hem bedankte, en ter zelver tyd accordeerde 't ordinaire Pensioen van 20000 *Livres*: Na dat, verzegelde de Graaf alle de Papieren in zyn Cabinet; vervolgens wederkerende na *Versailles* dede hy 't zelve in 't Apartement dat dien Minister aldaar geoccupeert hadde. Voorts is hem mede ontnomen 't Opper-Intendantschap over de Posteryen, welk Ampt aan dien Heer meer dan 100000 Livres jaarlyks opbraght. Wat de rede van deze disgratie is, werd voor 't publicq noch geheim gehouden, en daarom met gene gissingen ons zullen ophouden.

Ingevolge 't voorgenomen Dessein van zyne Majesteit om *Vlaanderen* t'attaqueren, zo zyn by Zyn vertrek de volgende omstandigheden voorgevallen.

's Avonds van te voren, namentlyk den 2. *Mey* schreef zyne Majesteit een Brief aan de Koninginne, een aan 't Parlement, een aan den Aards-Bisschop van *Parys*, een aan Madame *de France*, *Henriette*, een aan de Hertogin van *Ventadour*, die den Koning opgevoed heeft, of zyne Gouvernante geweest is, gelyk ze nu die der Kinderen van *Vrankryk* is, en noch aan eenige andere Persoonen: Die aan Madame de *France*, *Henriette*, dewelke de Koning met alle teerhertigheit bemind, is van den volgende Inhoud:

1744. Mey.

IK had wel gewenscht, Myn lieve Dochter, U noch eens voor Myn vertrek Vaarwel te zeggen: Maar ik had 'er niet Moed genoeg toe. Ik beloof U narichten van myn Staat te geven, zo dikwyls al 't My zal mogelyk zyn: Ik zal by beurten nu eens aan U, dan aan uwe Broeder en Zuster schryven, en gy zult malkandere Myne Brieven mededelen. Ik heb U toegevoegt de Dames *de Brissac* en *de Beauvilliers*: Ik hoop, dat gy in haar, en zy in U zullen genoegen nemen. Vaar wel, Myne lieve Dochter: Ik heb U lief en omhels U met al Myn herte.

Die aan de Hertogin van *Ventadour* luid als volgt:

Myn lieve Mama!

IK heb tot op Myn vertrek, om het U te verzoeten zo veel ik kan, uitgesteld, U te verwittigen, dat Ik met veel plaizier uw verzoek voor Dame *Mazarin* uwe Dochter toesta: Bid Godt, *Mama*, om de *voorspoed myner Wapenen* en *om Myne Personeele Glorie*. Ik neem mede na d'Armée alle mogelyke wille, dat de Heer der Heirscharen My mag verlichten, ondersteunen en Myne goede intentien zegenen. Adieu, *Mama*, ik omhels U van gantscher herte: Ik hope U in zo goede gezondheit wederom te zien, als Ik U nu laat. LOUIS.

De Koning spysde dien avond aan zyn groot Couvert, en begaf zich vervolgens met de Koningin na zyn Cabinet, en de *Dauphin* quam 'er ook, om noch eens Adieu aan zyne Majesteit te zeggen, nemende met Tranen en een Handekus voor de laatstemaal afscheid: De Koning nu alleen gebleven zynde, hield zich met affaires bezich tot 's morgens ten 3 uuren: Hier op begaf hy zich na zyne Capelle en deed aldaar knielende Gebeden omtrent ¼ uurs, stapte vervolgens met Prins *Karel*, den Hertoch van *Ayen* en den Marquis *de Meur* in zyn Reis-Koets en nam den weg na *Muette*, alwaar hy de Mis hoorde en den weg na *Perronne* voortzette, alwaar hy dien namiddag ten 4 uuren arriveerde, en de Marschalk *de Noailles* en meer andere Generaals en Heren vond, die zyne Majesteit verwelkomden: Den volgende dag vertrok dezelve na *Valenciennes*.

De Brief aan den Aardsbisschop van *Parys* was van den volgende inhoud:

MYN COUSIN,

IK heb het Besluit genomen, om My na Myne Grenzen van *Vlaanderen* te begeven, ten einde aldaar in Persoon 't Leger, 't welk Ik heb doen verzamelen, te gebieden, en Ik zend U dezen Brief, om U te zeggen, dat Ik wensch, dat

dat Gy publique Gebeden ordonneert voor 't Succes van Myne Reis, en om den Zegen van den Hemel over Myne *rechtvaardige Ondernemingen* te verwerven enz. * 1744. Mey.

In gevolge dit Bevel van den Koning heeft de gemelde Aards-Bisschop 't volgende Mandement gepubliceert:

DE Koning, die in 't begin van d'Onlusten, waar mede *Europa* geslingert is, zich voorgenomen had, geen deel in den Oorloch te nemen, als met aan zyne Geallieerden te geven de Secoursen die Hy verplicht was aan haar te leveren, vind zich tegenwoordig genoodzaakt, om tot Veiligheit van zyn eige Staten te wapenen, en om zich tegen Ondernemingen aan te kanten, die niet anders aangemerkt konnen worden, dan als ware Hostiliteiten van wegens de Mogendheden, die dezelve geformeert hebben.

't Is met het inzicht, om de Resolutien, die zyne Majesteit deswegen genomen heeft, met vigeur werkstellig te maken, en om door zyn tegenwoordigheit de Couragie van zyne Troupen aan te moedigen, dat Hy zich van zyn Hof gaat beroven, om zich aan hun Hoofd te stellen, en met hun te delen de gevaren, waar aan zy zich exponeren, en de verdrietige werken, die de Glorie en 't Interest van Staat hun doen ondergaan.

In zo interessante Conjuncturen bidden wy den Here, dat hy voor dien Vorst, aan zyn Onderdanen zo dierbaar, heen zende een *goede Engel*, 2 *Mach.* 15: v. 23, die gelast is, om op zyne behoudenis te waken, en alle toevallen, die wy voor zyn geheiligde Persoon zouden konnen vrezen, verre af te weren. Overtuigt dat het Lot van de Gevechten van Godt alleen afhangt, en dat wanneer het hem behagd, *een eenige duizend kan jagen, en twee tien duizend doen vluchten*, *Deut.* 32: v. 30., laten wy hem bezweren, om de pogingen van de Natien, die den *Oorloch* beminnen en *lust daar in hebben*, Ps. 67: v. 31., onnut te maken, en die van een Koning te zegenen, die ze niet als met weerzin onderneemt, en niet wenscht t'overwinnen, als om de gene die de tweedracht koesteren, te verplichten, in de herstelling van de publicque Rust zamen te lopen.

Maar op denzelve tyd, daar wy onze krachten zullen inspannen, om door de vierigheit van onze Gebeden, de Prosperiteit van onze Wapenen te verkrygen, continueren wy om de Vrede met de levendigste Intentien te bidden, en leggen de Tranen en Leedwezen van een oprecht berou aan, om een zo dierbaar Goed, 't geen onze Zonden ons berooft hebben, weer te krygen. 't Interest van de Religie en 't onze vereenigen zich, om ons 't einde van deze droevige verdeeldheden te doen verlangen, die doch altoos de droevige oorspronk is van een oneindige menigte Misdaden, Ontheiligingen, en wanordres, en byna

* 't Is te verwonderen, dat men nu eerst om *Godt Almachtig* denkt, daar men dezelve in de twee voorgaande *Oorlochs-Declaratien* geheel ende al vergeten hadde, even of men 't werk alleen konde stellen; ten minsten, dat men zyne *Hulpe* en *Zegening* wel ontberen konde, zonder die voor *d'Onderneming* aan te roepen, en genoeg was zulks by *d'Uitvoeringe* te doen.

1744. Mey. na altoos van de geduchte Plagen des Hemels, zelfs voor Volkeren, die onder victorieuse en overwinnende Souvereinen staan.

Om deze Redenen, en om ons te schikken na zyne Majesteits Intentien, ordonneren wy, dat tot het einde van de Campagne, in plaats van de Collecte *pro Pace*, men in al de Missen zal doen de gene, die in 't Misboek geintituleert is *Pro Rege & ejus Exercitu*, &c.

Zyne Majesteit te *Valenciennes* gearriveert zynde, schreef een Brief aan den *Dauphin*; luidende:

IK prys zeer uwen iever, die gy betoond, om My na d'Armée te volgen; maar uwe Persoon is al te dierbaar aan den Staat, om dezelve aan gevaren bloot te stellen, voor dat d'Opvolging der Kroon door uw Huwelyk verzekerd is: Ik beloof U, dat, als Gy eens Kinderen hebt, Ik nooit eene reis na d'Armée doen zal, zonder U mede te nemen; maar Ik wensch en hope, U nooit dit Myn Woord te houden. Ik onderneem den Oorloch niet, als om de Ruste en Veiligheit Myner Onderdanen te verzekeren, en indien Godt Myne Intentien zegend, zal Ik hen een bestendige Vrede bezorgen voor al den overigen tyd Myner Regering. Gy moet U by tyds daar toe wennen, om U meer als den *Vader*, dan den *Meester* aan te merken van de Volkeren, die eens uwe Onderdanen worden zullen.

Valenciennes den 10. *Mey*, 1744. LOUIS.

Men verheft dien 's Konings goede hoedanigheden zo ongeveinst aan den dag leggende Brief met lof tot aan den Hemel: Evenwel blykt uit dezelve niet meer, als *dat zyne Majesteit eerst na den gelukkig gevoerde Oorloch vreedzaam zyn zal*; waar op nochtans, volgens de mening van sommigen, niet veel staat te maken was; maar eerder, *als d'Oorloch niet gelukkig gevoerd wierd*: Voor 't overige moet men uit die Brief meer besluiten, dat voor tegenwoordig zyne Majesteit tot den *Oorloch* geresolveert blyft, dan dat hy genegen tot de *Vrede* is: Hoe 't zy, 't vervolg van tyd zal ons bekend maken, of 't waarlyk tot een Oorloch gekomen is? of de Koning daar in gelukkig, en daar na *vreedzaam* zyn zal? dan of hy daar in ongelukkig zyn, en hoe lang 't hem dan noch lusten zal, *niet Oorlochzuchtig* te zyn, en evenwel *Oorloch* te voeren?

Zyne Majesteit van daar na *Ryssel* kerende, heeft aldaar op *Zondag* den 17. dezer, aan den Graaf van *Wassenaar*, als Minister van Haar *Hoog Mogende* d'eerste Audientie verleend, en op zyne voordraginge geantwoord:

DE

DE verkiezing, die de Heren *Staten Generaal* van uw Persoon gedaan hebben, Myn Heer, kan My niet als ten hoogsten aangenaam wezen, door dien uwe persoonele hoedanigheden My bekend zyn. Alle myne demarches jegens uwe Republicq, zedert myne komste tot de Kroon, hebben aan Haar moeten doen blyken, hoe zeer Ik verlangde, met dezelve een oprechte Vriendschap en een volmaakte Correspondentie t'onderhouden. Ik heb lang genoeg myne geneigdheit tot de Vrede getoond, maar hoe langer Ik gedraalt heb met den Oorloch te verklaren, hoe minder Ik d'uitwerkzelen daar van zal vertragen. 1744. *Mey.*

Myne Ministers zullen My rapport doen van de Commissie, waar mede gy belast zyt, en na zulks aan Myne Geallieerdens gecommuniceert te hebben, zal Ik aan uwe Meesters myne laatste besluiten doen weten.

De solemniteiten by die Audientie waargenomen bestaan in de volgende: De Marquis *de Fenelon* ging zyne Excellentie afhalen in een Koets met 6 paarden, en verzelde hem na 's Konings-Quartier. De Marquis *de Verneuil*, Introducteur der Ambassadeurs, leidde zyne Excellentie by zyne Majesteit in deszelfs Cabinet. De Koning stond overend met ongedekten hoofde en met den rug tegen een Tafel. Daar waren geen andere Ministers in 't Cabinet, dan alleen de Graaf *d'Argençon*, Minister van Oorloch, die na d'Audientie aan den Grave *van Wassenaar* overleverde gemelde afschrift van 's Konings antwoord, waar na zyne Excellentie prachtig ter middagmaal onthaalt wierd door den Heer *Moreau de Seychelles*, Intendant van d'Armée. Op die maaltyd bevonden zich mede de Graaf *d'Argençon*, de Marquis *de Fenelon*, de Marquis *de Crenay*, de Marquis *de Bauveau*, en verscheide andere voorname Generaals-personen. De Marquis *de Fenelon* benoemd zynde, om de voorslagen van den Grave *van Wassenaar* t'ontfangen, zo zyn ze zamen afzonderlyk in Conferentie geweest, in dewelke die Graaf dezelve aan hem ter hand gestelt heeft.

Wederkerende na *Parys*; zo moeten volgens eene Koninglyke Ordonnantie, alle in *Vrankryk* zich bevindende *Ieren*, *Engelschen* *Schotten* van 18 tot 50 Jaren, die geen ordentlyke Nering dryven, onder *d'Iersche* Regimenten Dienst nemen, of dat anders die gene, dewelke reets eens gedient hebben als Deserteurs zouden gehandelt, en d'anderen tot de Galeien verwezen worden.

Voor 't overige blyft het met de Fransche en Engelsche Koopliedenby 't geen in het Tractaat van den 11. *April* 1713 gereguleert

1744. Mey. leert is, „ dat namentlyk aan dezelve van weerkanten 6 Maanden „ na d'Oorlochs-Declaratie zouden toegestaan zyn, om met hun„ ne Effecten vry te mogen vertrekken, en dat men ten dien ein„ de de Paquet-Boten gedurende dien tyd over en weer zoude la„ ten gaan. Wyders, dat in cas door middel van die Paquet-Bo„ ten eenig misbruik mochte in kruipen, waar door de continua„ tie by vervolg zoude worden gestremt, zal dezelve echter geen „ geweld worden aangedaan, maar de laatste die na *Engeland* „ keerd, zal een waarschouwing overbrengen, dat geen meer ge„ zonden werden."

De Heer *de Court*, Lieutenant-Generaal van de Zee-macht, aan wien de Koning verlof hadde gegeven om zich te retireren, is op zyn Landgoed van *Gournay* by de *Marne* omtrent 5 mylen van *Parys* aangekomen, en heeft het Commando van de Vloot op de Kusten van *Provence* aan den Heer *Gaberet* overgegeven, zynde dien Heer in zyne plaats met de Waardigheit van Lieutenant-Generaal der Zee-macht bekleed geworden.

Rakende de Buitenlandsche Zaken, en byzonder in *Italien*; staat ons onder de volgende Titels van *Spanjen* ende *Italien* te bezien.

SPANJEN. 't WAS den 22. Passato dat dat Hof drie Expressen te gelyk uit het gecombineerde Leger ontfing; zynde d'eerste den 12. de twede den 13. en de derde den 14. uit het zelve vertrokken, maar de twee eerste door de slechte Wegen in *Provence* en *Languedoc* opgehouden; Die den 12. van daar vertrokken is, braght een Plan van de gesteldheit der Vyanden, die in zes verscheide en zeer sterke Retrenchementen van *Villa-Franca* af tot by *Turbie* geposteert stonden, met bericht, dat het voornoemde Leger mede in zes Corpsen verdeeld en ieder van dezelve belast was een van die Retrenchementen t'attaqueren, zynde 't Corps van den Marquis *de Castellar*, die den Aanval op de sterkste Post by *Turbie* voornoemd moest doen, met acht Batailions versterkt, en een Achterhoede van eenige duizend Man in gereedheit gehouden, om bystand te geven aan die Party, welke dezelve meest nodig zou hebben; De twede Expresse braght tyding, dat by zyn vertrek alles gereed was geweest, om den volgenden ochtend op het Sein van een Canon-

nonschoot van alle kanten teffens den Aanval te doen; en door 1744. den derden Courier heeft men vernomen, dat den 14. 's ochtents Mey. omtrent twee uuren de Reveille geslagen en alles tot d'Attaque gereed zynde, tusschen drie en vier uuren een zo zwaar Onweer, verzeld met Storm, Regen, Hagel, Donder en Bliksem ontstaan was, dat d'Aarde door de harde Donderslagen gelyk als bewogen wierd, 't Water als een Rivier van de hoogtens quam aflopen, en de Rivier *le Paglion* zodanig opzwol, dat alle de Landen overstroomd, en meer dan vyftig Man nevens veel Bagage wechgespoeld wierden, behalven dat door de Bliksem drie Man gedood en verscheide gequetst zyn, hebbende een Bliksem-straal drie maal rondsom de Cassine gedraaid, in dewelke al 't Buskruid was &c., zo dat men zich genoodzaakt had gevonden d'Onderneming te staken, de Retraite te slaan, en na 't Leger te keren, om 't Volk te bewaren en alles te herstellen; zedert is een vierde Expresse aangekomen, met naricht, dat het Weer eenigzints bedaard en alles in gereedheit gebraght was, om d'Onderneming te hervatten: Vervolgens zyn weder twee Couriers te gelyk gearriveerd met tyding, dat den 19. 's ochtents d'Aanval in gevolge 't bovengemelde Project was gedaan; dat de Lieutenant-Generaal *Aramburn*, ondersteund door den Generaal-Major *de Campo Santo*, 't Retrenchement, 't welk hem aangewezen was, vermeestert, en by die gelegenheit vyf Bataillons Piemontezen nevens den Marquis *de Suza* en 75 andere Officieren gevangen genomen, elf Vendels veroverd, en 't Canon, om dat hy 't zelve wegens gebrek van Ammunitie niet konde houden, vernagelt had; dat de Marquis *de Castellar* ook door de vier eerste Retrenchementen was gedrongen, maar veel doden en gequetsten by de Vyanden had moeten laten, om dat hy een breed Moeras ontmoetende, genoodzaakt was geweest te rug te trekken; dat de vier overige Corpsen van 't Leger op verre na zo gelukkig als de twee eerstgemelde niet geweest waren, alzo deze door de Vyanden tot aan de Rivier waren te rug gedreven; en eindelyk, dat men voornemens was den Aanval den volgenden dag te hervatten, en zich in aanmerking van d'Overmacht veel goeds beloofde: 't Verlies van 't gecombineerde Leger aan Doden en Krygsgevangenen word noch niet genoemd,

 maar

1744. *Mey.* maar dat van de gequetsten op 500 Man begroot, van dewelke men echter noch geen Lyst heeft.

ITALIEN. OM den draad in 't Verhaal van 't voorgevallene by *Nizza*, en 't daar op gevolgde niet te breken, zo strekt 't volgende Relaas aan de zyde van de Fransche en Spaansche Troupen daar van publicq gemaakt:

Wy omtrent 30000 Man sterk, zyn den eersten *April* zonder tegenstand de Rivier de *Var* overgetrokken, en namen den 2. de Stadt *Nizza*, die de Piemontezen verlaten hadde in bezetting. Voorts zyn wy onder 't Commando van den Infant *Don Philippus* en van den Prins *Conty* na de Sardinische Retrenchementen by *Montalban* en *Villa-Franca* geavanceert, en hebbe alle de Voorposten, d'eene na den anderen, die van de Vyanden geabandoneert waren, geoccupeert.

Den 12. *April* zyn wy voor de gemelde Retrenchementen, die van 10 à 12000 Man *Sardinische* Volkeren bezet waren, aangekomen, en men maakte den 13. dito alle Dispositien om dezelve de volgende nacht op verscheide Plaatsen te bestormen; maar op het moment der uitvoering ontstond 'er zo een schrikkelyk Onweer van Donder en Bliksem en zware Regens, dat de gehele Armée in gevaar was van door de van de Gebergten afstromende Wateren te vergaan: 20 *Spanjaarden* en eenige Officieren wierden door den Bliksem gedood, anderen gequetst, en de Troupen leden zo veel, dat men dezelve tot den 19. *April* moest laten uitrusten.

Op den gemelde dag 's avonds ten 6 uuren deed men ze wederom in 6 Colommen na de Retrenchementen avanceren, om met het kriken van den dag den Storm daar op te doen, zynde een zevende Colom aan de Zee-kant gelaten, om door een valsche Attaque, die ten 11 uuren 's nachts geschiedde, de Vyanden derwaarts te trekken: d'Eerste Colom ter rechterhand occupeerde ondertusschen eenige *Cassinen*, waar door men zich de Passagie door d'Engten van *Villa-Franca* faciliteerde.

Den 20. 's morgens ten 3 uuren 't Sein tot de generale Attaque gegeven zynde, maakte zich de nu gemelde eerste Colom, gecommandeert door den Marquis *Darembourg*, Spaansche Generaal-Lieutenant, en door den Marquis *de Mirepoix*, Fransche Marschalk de Camp, met de twede onder Commando van den Marquis *de Sante Campo*, Spaansche Generaal-Lieutenant, en van den Marquis *de Bissi*, Fransche Marschalk de Camp, Meester van de Batteryen *dell' Anima* en de *Lampea*, die de gemelde Engten van *Villa-Franca* bestreken, en geraakten tot op de Hoogte van den Berg; 5 Vyandlyke Battaillons wierden daar Krygsgevangen gemaakt met den Graaf van *Susa*, die ze commandeerde, en men veroverde alle hunne Vaandels.

Die twee Colommen zich daar op ter slinkerhand gewend hebbende, vonden middel, op den Top van den Berg *Gros* te komen en tot in 't binnenste des

Vyand-

Vyandlyke Verschansingen in te dringen, alwaar ze zich ook 5 uuren lang onder een gedurig sterk Vuur van beide kanten maintineerden; doch moesten eindelyk, alhoewel ze door 4 Battaillons, die den Infant *Don Philippus* onder Commando van den Marquis *d'Argouges* derwaarts gezonden had, versterkt waren, by gebrek van Buskruit, al vechtende daar uit retireren. 1744. *Mey.*

De 4 Colommen aan de slinker zyde den Storm te gelyk met de gemelde twee ter rechter zyde begonnen hebbende, hadden d'eerste Vyandlyke Verschansingen reets verovert, en de vierde, gecommandeert van de Marquisen *Castellar* en *de Chatel*, had de Vyanden van een wel verschanste Berg gedelogeert; maar die 4 Colommen vonden toen eene niet wel te passeren zynde Diepte voor zich, weshalven zo niet verder konden avanceren: Den Infant quam zelfs die bezwaarlyke Passagie recognosceren, en kondschap gekregen hebbende, dat de Koning van *Sardinien* bewegingen maakte na de kant van *Sospello*, vond hy niet goed, d'Attaques verder te continueren, maar dezelve omtrent 4 uuren 's namiddags te doen ophouden, en met de Troupen af te trekken.

Doch vermits de hoogte, dewelke de Marquis *de Castellar* ingenomen had, zelfs de laatste Vyandlyke Verschansingen met het Geweer kon bereiken, vreesden de Vyanden, dat ze het aldaar by een nieuwe aanval niet zouden konnen houden, en retireerden derhalven die nacht na *Villa-Franca*, latende alleen *Mont-Alban* met eenige Troupen bezet: Den 21. embarqueerden ze zich, noch omtrent 2500 Man uitmakende op d'in den Haven van *Villa-Franca* leggende Engelsche Oorlochschepen en Vaartuigen en zeilden met al 't geen ze konden mede nemen, na *Oneglia*, doch bleef eene Bezetting van eenige 100 Man in de Citadelle van *Villa-Franca* te rug.

Den 22. zyn de *Franschen* en *Spanjaarden* in *Villa-Franca* ingetrokken, en hebben den 23. zo wel de Citadel als 't Fort *Mont-Alban* op Discretie verovert en in beide noch omtrent 600 Man Krygsgevangen gemaakt, bedragende 't getal derzelver in 't geheel 1600 Man, en dat der veroverde Stukken Canon 102.

Daar en tegen heeft men aan de zyde van zyne *Sardinische Majesteit*, 't volgende Relaas publicq gemaakt; bestaande in een Extract Missive van *Turin*, gedateert den 25. *April*, en geschreven aan een Minister aan 't Fransche Hof residerende, luidende:

MYN HEER; Om aan uwe nieusgierigheit te voldoen, nopens de byzonderheden van 't gene in d'Actie van den 20. dezer, by 't aantasten der Retranchementen in de nabuurschap van 't Kasteel van *Montalban* en *Villa-Franca*, voorgevallen is, zende ik hier nevens een Relaas, geheel conform met de berichten, die 't Hof daar van ontfangen heeft.

's Nachts tusschen den 19. en 20. maakten de *Franschen* en *Spanjaarden* toestel, om onze Verschanssingen, die zich van 't Fort *Montalban* tot aan *Castellet* uitstrekten, aan te tasten. Zy begonnen te middernacht onze Voor-posten aan de kant van *Nizza* te naderen, deden eenige van dezelve te rug wyken, en digt by onze Batteryen komende, welke daar omtrent opgeworpen waren, bevonden

1744. Mey. den zy zich, met het aanbreken van den dag, onder 't bereik van 6 Battaillons, die wy aldaar hadden ſtaan, en waar van 'er aanſtonds een gedetacheert wierd, om d'uiterſte *Piquets* te secoureren. De 5 overige waren, na eenige wederſtand, genoodzaakt te plieeren, maar alzo wy niet van de hoogte geattaqueert wierden, was dezen eerſten aanval van weinig belang.

De Vyanden taſteden ons ter zelver tyd aan in de Poſt, die wy te *Montleuſe* hadden, en door 360 man bewaard wierd, welke te zwak, om de menigte der Aanvallers te wederſtaan, zich binnen onze verſchanſingen retireerden. Voorts trokken zy van *Montleuſe* nederwaarts met verſcheide Compagnien Granadiers en eenige Battaillons, terwyl een ander gelyk Corps de *Valey* van *Triniteit* bereikte, waar op wy aanſtonds met een grote furie wierden aangetaſt. De Granadiers ſtelden de ladders op de punt van een retranchement, dat wy aan onze regter hand hadden, en aan den hoek der Battery van *Monteroſſo*; d'eerſtgenoemde punt wierd door hun overweldigt, en zy logeerden zich onder den hoek van de Battery; maar 't vuur van onze Musquettery agter de verſchanſingen, gevoegt by d'Artillery, die met ſchroot geladen was, deed hun hals over kop te rug wyken, ſchoot hunne ladders van boven neer, en noodzaakte dezelve de vlugt agter de rotzen te nemen.

Zy rukten egter ten tweden malen aan, doch wierden op gelyke wyze wederom te rug gedreven.

In dezen tuſſchen tyd vernamen wy, dat de Vyanden in een Plaats gedrongen waren, welke genaamd word d'Engte van *Villa-Franca*, en dat zy waren geavanceerd tot aan de Poſt, gecommandeert door den Marquis de *Suza*, welke 't ongeluk had gehad van zo ſchielyk opgeligt te worden, dat de Granadiers van *Bourgſtorf*, die aldaar op de Vyanden vuurden en dezelve verjoegen, hem egter niet konden redden, zonder dien Commandant in gevaar te brengen van doodgeſchoten te worden.

Dezelve Granadiers, door die van *Tarantaiſe* en *Saluzzo* onderſteund, vervolgden dapperlyk de Vyanden tot de helft van de weg, ſtrekkende van *Villa Franca* na *Nizza*.

De Vyanden zich inmiddels agter de Battery van *Montgros* verſterkende, zond men de Granadiers en de Piquets van de *Marine* en van *Rietman* derwaarts, welke hun tot 3 malen toe repouſſeerden, en eindelyk voortdreven tot aan de Vlakte van *Nizza*, heroverende de Poſten en Batteryen, die zy 's morgens hadden bemagtigt.

Dus bleef noch alleen overig een Troup beneden 't Logement, alwaar de Marquis de *Suza* gecommandeert had, welke mede door de Granadiers van *Pignerol* daar uit gejaagd wierd, zo dat dezelve in allerhaaſt de vlugt moeſte nemen.

't Eerſte Battaillon *Fuſeliers* ſloeg insgelyks op de vlugt een Regiment Dragonders te voet, dat wederom na d'engte van *Villa Franco* aangerukt was.

De Vyanden gebruikten aan de bovenzyde al hun vermogen, om ons uit de verſchanſſingen te dryven, doch zonder ſucces. Men verjoeg hun eindelyk van den hoek aan den voet van *Montgros* met het klein geweer en met ſtenen te werpen; en als toen begonnen zy meer agterwaarts te retireren, onderſteunende zy de retraite van hunne voorſte Battaillons met een ſterk vuur.

Eenige Battaillons, die wy aan de kant van *Villa Franca* hadden, lieten zich over-

overrompelen, en zochten een retraite binnen die Stadt; De byzonderheden daar van zyn ons tot nu toe onbekend, maar de Vyanden zyn eindelyk gerepousseert, en 't voordeel is zeer klaarblykelyk aan onze zyde geweest.

Men behoeft tot de verheffing van d'uitmuntende dapperheit der Battaillons van *Saluzzo*, van de *Marine*, van *Bourgsdorf* en van *Tarantaise*, niets meer te zeggen, als dat, zo Officieren als Soldaten, zich een roem, die allen mogelyken lof verdient, verworven hebben. Wy konnen ons verlies noch niet te regt begroten, maar dat van de Vyanden is ongelyk groter.

Met een nader Courier, zedert aan 't Hof gearriveerd, heeft men vernomen, dat, schoon d'Actie van den 20. tot ons voordeel was uitgevallen, nadien onze Troupen de Vyanden van alle kanten te rug gedreven hadden, egter onze Generale Officieren, na den toestand der zaken geëxamineert, en bevonden te hebben, dat zy geen Volk genoeg hadden, om zo vele Posten te defenderen, en een Armée, ongelyk veel sterker als d'onze, aan alle zyden 't hooft te bieden, eenparig hebben besloten, zelfs met advis van den Heer Admiraal *Matthews*, te retireren, 't geen hun ook zo wel gelukt is, dat de Vyanden daar van geen kennis gehad hebben, en by gevolge zonder door dezelve op eenigerhande wyze ontrust te zyn; zulks onze Troupen, met een grote quantiteit effecten, die wy, benevens d'Artillery, op Transport-schepen geëmbarqueert hebben, behouden t'*Oneglia* zyn aangekomen, alwaar zy noch versterkt zullen worden door 10 nieuwe Bataillons, die zich derwaarts in aantocht bevinden, als een van *Saluzzo*, 2 van de *Guardes*, van *Savojen*, 2 van *Sculemburg*, 2 van *Baden*, en een van *Casal*. Uit al 't voren verhaalde blykt, dat onze Vyanden, schoon waarlyk meesters van 't Graafschap *Nizza*, daarom egter niet te meer gevordert zyn, om in *Piemont* te dringen, waar van zy noch door hoge bergen zyn afgescheiden.

P. S. Hier nevens ook de Lyst van de *Spaansche* en *Fransche Officieren*, die den 20. dezer, in d'Attaque op de Retranchementen van *Mont-Alban*, gevangen gevoerd zyn. De gemelde Lyst is door den Marquis de *St. Germain*, tot *Turin* gebragt, en luidende:

Don *Fernando Levan*, Spaansche Marschalk de Camp.
De Marquis *de Maloze*, Brigadier en Collonel van 't Regiment van AUGOUMOIS.
De Ridder *de Kermeller*, Lieutenant Collonel van 't zelve Regiment.

SPANJAARDEN.

Regimenten.	Qualiteiten.	Namen der Officieren.
CORDUA.	Kapitein	*Emanuël de Pegna.*
	Lieutenants	*Emanuël de Neyra.*
		Joseph de Velasco.
		Juan Pincetti.
PROVINCIALE GRANADIERS.	Kapitein	*Joseph Carlos Agueres.*
	Adjudant-Major.	*Matheo Escalera.*

1744. Mey.

Regimenten	Qualiteiten	Namen der Officieren.
GALICIEN.	Kapitein der Granadiers	*Carlos Bougarin.*
	Lieutenant der Granadiers	*Roch. de Girega.*
ASTURIEN.	Kapitein	*Fransisco Catanea.*
		Francisco Salet.
SPAANS SAVOYEN.	Onder-Lieutenant der Granadiers	*Joseph Vigberi Massa.* *Joseph Gombau.*
TOLEDO.	Lieutenant	*Fransisco de los Rios.*
	Onder-Lieutenant der Granadiers.	*Antonio Lopez.*
NAVARRA.	Kapitein	*Joseph Mondragon.*
	Subalterne	*Luvis Tornellii.*
ARRAGON.	Lieutenant der Granadiers	*Pedro Pena.*
MAJORCA-INFANTE.	Lieutenant	*Antonio Peres.*
	Subalterne	*Gabriël Salgrado.*
	Lieutenant	*Gruseppe Gonzales.*
	Subalterne	*Sylvester Torreo.*
GRENAADA.	Subalterne Officieren	*Joseph Moron.*
		Joseph Ortega.
		Joseph Ligada.
VICTORIA.	Adjudant-Major	*Joseph Felix Moreno.*
	Lieutenant der Granadiers.	*Florence Moreno.*
	Onder-Lieutenant der Granadiers.	*Joseph Galliardo.*
	Subalterne	*Emanuël Games.*
MERIDA, Dragonders te Voet.	Subalterne	*Joseph Malverdi.*

FRANSCHEN.

QUERCY.	Lieutenant.	*Fanton.*
ANJOU.	Lieutenant.	*Lonnissent.*
	Subalterne	*Louis Bompar.*
	—	*Duparc.*
LYONNOYS	Kapiteins	*Sanguin.* *Dubuisson.*
	Lieutenant der Gran.	*Mellet.*
	Lieutenant	*Venant.*

Der

1744. Mey.

Regimenten	Qualiteiten	Namen der Officieren.
Dei 'Isie.	Kapitein	*Postel.*
Stainville	Subalterne	*De Villeneuve.*
Perche.	Volontaire	*De la Place.*
Flandres.	Volontairen	*De la Place.* en *Raffier d'Eulix.*

Volgens nadere ingekome berichten aan 't Hof te *Turin*, zo blykt dat in die Actie by *Mont-Alban* aan de zyde der Geallieerden, de Lieutenant Generaal van *Montlevrier*, de *Brigadier Generaal* de *Maillebois*, de *Generaal Major d'Ada* en 112 andere Officieren gesneuveld, en 48 gequetst zyn, onder dewelke de Generaals *de la Mina* en *de Castellar* geteld worden; zynde de bovenstaande, nevens *Don Fernando Levan*, Marschalk *de Camp*, gevangen genomen: 't gehele verlies der Vyanden zo aan doden en gequetsten als krygsgevangenen word op meer dan *zes duizend* Man begroot; Van onzen kant zyn gesneuvelt de *Lieutenant Generaal de Fallet*, en 14 andere Officieren, daar onder drie Kapiteins; en gevangen de Marquis *de Suza* nevens drie Collonels en 420 Soldaten, wordende 't verlies, behalven de voornoemde gesneuvelde Officieren, op twaalf honderd Man zo doden als gequetsten geschat: De Vyanden hebben van ons vyf Vendels, en Wy van hen een Standaard, een Vendel en drie Piken zonder Vendels veroverd. d'Onzen zouden de voornoemde Retrenchementen niet hebben verlaten, by aldien de Graaf *de la Rocca*, die met negen Battaillons by *Castiglione* campeerde, hen had konnen ondersteunen; dierhalven heeft de Generaal Commandeur van *Cinzano* een klein Guarnizoen in *Mont-Alban* en de Citadelle van *Villa-Franca* gelegt, om maar de nodige tyd tot d'Inscheping van de noch overige Troupen, Artillery, Ammunitie &c. te hebben, zynde 4500 Man, als 't overschot van dat Corps, 't welk in de voornoemde Retrenchementen was, nevens de Spaansche en Fransche krygsgevangenen, aan boord van 't Engels Esquader en met het zelve na *Oneglia* gebraght, werwaarts wezentlyk 16 Battaillons op marsch zyn, om den voortgang der Vyanden te stuiten; daarenboven staat noch een Corps van 14 Battaillons omtrent het Gebergte *Tende* gecampeert.

Nu zullenwe een *Parisien* tot een *Deciseur*, nopens de Triumph der Actie verkiezen en 'er hem van oordelen laten. Zyn schrift is van den 15. dezer en van dezen Inhoud:

Eindelyk zal men morgen het *Te Deum* hier zingen over de Successen der Gecombineerden Wapenen, en over 't Conquest van 't Graafschap *Nizza*, niettegenstaande men weet, dat onze Troupen, reets den 4. dezer wederom daar uit wech en na 't *Briançonnois* getrokken zyn, en de Prins van *Conty* den 7. te *Grenoble* gearriveert is: Dat zo wel die Prins een Renfort van 10 Battaillons van ons Hof, als d'Infant *Don Philippus* eene diergelyke Versterking van 't Spaansche Hof begeert had, en dat men zonder die Versterkingen niets verder ondernemen, ja zich zelfs niet in de veroverde Plaatzen mainteneren kon: Dat d'in 't Graafschap *Nizza* noch gebleve Spanjaarden al de Fortificatien van de Citadelle

1744. Mey. delle van *Villa Franca* en van *Mont-Albon* deden in de Lucht springen, om zich vervolgens ook te retireren: Dat onze Troupen in een zeer zwakke en desolate staat in *'t Briançonnois* aangekomen waren: Dat het misnoegen tusschen hen en de Spanjaarden voor hunne scheiding van deze reets zo groot geworden was, dat ze haast handgemeen met malkander waren geworden, en men had de stoutste van beide kanten moeten ophangen, om den schrik onder d'overigen te brengen, &c.

Ter bekrachtiginge van 't voorgemelde getuigenis, strekt het volgende Schryven, uit *Toulon* van den 9. dezer:

Gisteren is 't Regiment van *Languedoc*, uit *Nizza* komende, te *Dragnignan* gepasseert, maar in zulk een staat, dat men 't byna niet meer een Regiment noemen mag, zynde naulyks noch 150 Man sterk, en alle d'overige Manschap of gedood, of gequetst, en zo zoude 't ook met noch 3 anderen van onze te ruggkomende Regimenten staan, zo dat men niets meer zal konnen ondernemen, voor dat die op d'Expeditie der Bestorming van de Piemontesche Retrenchementen geweze Troupen gerecruteert, of andere en nieuwe in derzelver plaats gezonden zyn. Met de Spanjaarden is 't eveneens gesteld, en men begroot ons verlies op 4 à 5000, en het hunne op 5 à 6000 Man, wytende d'eene aan d'andere d'oorzaak van dit hun Verlies, waar door men zo veel te meer genoodzaakt was, dezelve te separeren. Van de Spanjaarden zyn reeds eenige Vrouwen van voorname Officieren hier omtrent te ruggekomen en hebben d'aanzienelykste Buiten-Plaatzen en Land-Huizen betrokken, waar uit men besluit, dat hare Mannen met de Soldaten ook haast zullen volgen, als waar toe ze, al was 't door niets anders, door 't groot gebrek der Levensmiddelen genoegzaam genoodzaakt zyn. d'Infant *Don Philippus* zend Expressen op Expressen na 't Hof van *Spanjen*, om hem ten eersten een nieu Secours van 10000 Man toe te zenden; maar 't zal langen tyd vereischen, om die tegenwoordig in *Spanjen* byeen te brengen, en noch langer tyd, eer ze hier konnen aankomen; vermits dezelve tegenwoordig den weg niet anders dan te Land konnen doen.

In passant trekkende door *Romen*, zo is men daar eenigen tyd zeer ongerust geweest, aangaande d'oudste Zoon van den *Pretendent*; maar eindelyk, heeft zyn Vader tydingen bekomen die niet smaaklyk voor hem geweest zyn, als behelzende: dat zyn Zoon van *Duinkerken* niet hadde konnen afsteken, en te *Parys*, met zyne Generaals, die de mislukte onderneming bestiert zouden gehadt hebben, was gereverteert; dat hy eenige Reproches aan den Cardinaal de *Tençin*, over dat geval, gedaan hadde, welke hem hadde geantwoord: *Men heeft alles gedaan dat menschelyk gedaan konde worden: maar men was niet sterk genoeg om tegen de Voorzienigheit te stryden, welke in dat geval de ware Gelovigen hadde verlaten om de Ketters t'ondersteunen.* Zo Cardinaalt men al!

De

1744. Mey.

De Paus die zich met veel nadruk laat gelegen zyn, om zyne Staten ende Onderdanen eens bevryd te zien van Vreemde Troupen, kan niets verkrygen; en, als men 't zeggen zal, in dat opzicht geen ongelyk heeft, te meer: zedert dat de Vorſt van *Lobkowitz* zyn Leger in de vrugtbaarſte Landſtreken van 't *Patrimonium St. Petri* tot digt by de Poorten van *Romen* begint uit te ſtrekken, zo dat die Stadt den 9. dezer, door d'Ooſtenrykſche Huſſaren genoegzaam geblocqueert was, in zo verre, dat zodanige Burgers, die wat vreesachtig waren, niet derfde uit die Stadt gaan: Maar dat wat verder gaat, is, dat men van den Paus heeft geëiſcht 300000 *ſcudi*, welke met veel moeite verkregen zyn. 't Hoofdquartier van d'Ooſtenrykſche Armée was den 28. paſſato te *Macerata*, alwaar den 27. arriveerde den Generaal Adjudant de Graaf van *Altban*, als Courier by den Prins van *Lobkowitz* met de tyding, dat een Detachement van 1500 Man Ooſtenrykſche Troupen den 25. en 26. de Rivier *Tronto*, dewelke 't Koningryk *Napels* van den *Kerkelyke Staat* ſcheid, gelukkig en zonder de minſte oppoſitie gepaſſeert was, in het Territorie van *Colonella* en van *Controguerra* poſt gevat, en van de Stadt *Ascoli* Stroo en Hooy voor 3000 Paarden, dewelke hen volgen zouden, geëiſcht had: Dat de Spaanſche Troupen noch by *Peſcara*, en eenige Napelſche by *Chieti* cantonneerden.

DUITSCHLAND.

DE Miniſters van 't Wener Hof, zyn met twee embaraſſante zaken geoccupeert. d'Eerſte is van den Marquis *di Botta*, dewelke ten einde loopt, nadien de Commiſſariſſen hun rapport hebben gedaan, 't geen reets aan hare Rus-Keizerlyke Majeſteit gezonden is. Het twede beſtaat in eene ontdekking van een *Schrikkelyk Complot* tegen de Koningin, geformeert door 't Canaal van eenen *Colneri*, welke den 24. van de gepaſſeerde maand *Maart* met zyne Huisvrou, in 't Dorp van *Erdbergen*, alwaar hy zedert een jaar zich *incognito* hadde opgehouden, gearreſteert en van daar na *Wenen* gebraght wierd. Op de Confeſſie van zyne Huisvrou, die mede in 't geheim van dat Complot geweeſt is, en de Complicen kenlyk waren, heeft men, boven andere perſonen, drie Marquiſen, *Spanjaarden*, te *Haarhof* wonende, gearreſteert, als mede een Marquis, zynde een *Siciliaan*; voorts twee Stalmeeſters

1744. Mey. ters van Ministers, en een Aalmoessenier, van een ander Persoon van Aanzien. 't Zelve moet gruwlyk zyn, om dat men met geen zekerheit bericht word waar in hunne misdaden bestaan; alleen word verzekerd, dat een Heer van dat Hof, opendlyk in eene Assemblée heeft gezegt: *Dat men nooit van zodanige ontdekkinge der zaken hadden gehoort, als men thans vernam; en dat het Publicq van verschrikkinge zoude nedergeslagen worden, wanneer zy dezelve zoude komen te verstaan.*

Hare Majesteit heeft de *Privilegien* der *Protestanten* in *Hongaryen* en *Zevenbergen*, niet tegenstaande alle obstaculen der *Roomsche Geestelykheit* (hier voren *pag.* 32.) geconfirmeert; zo dat die *verdrukte Zielen* eens Adem zullen konnen scheppen, en daar door, *de Gerechtigheit* van die Vorstin ten Hemel verheffen.

Den 2. dezer heeft dat Hof van hunne Minister te *Parys d'Oorlochs-Verklaring* van den Koning van *Vrankryk* tegens Hare Majesteit ontfangen*; maar alzo men die *Oorlochs-Verklaring* alle uuren verwachtende was, zo heeft dezelve weinig of geen ontsteltenis onder 't Gemeen en noch minder aan 't Hof veroorzaakt gehadt; dewyl de Fransche Kroon door dezelve niets anders als den naam van *Auxiliaire* in dien van *Dadelyken Vyand* van 't Aardshuis *Oostenryk* verandert heeft. Waar op de volgende OORLOCHS-VERKLARING, *van Haar Majesteit de Koningin van* HONGARYEN *en* BOHEMEM *tegen den* Koning van VRANKRYK, is gedaan:

MARIA-THERESIA, *door Gods genade Koningin van* Hongaryen, Bohemen, Dalmatien, *en* Slavonien, *Aardshertogin van* Oostenryk, *Hertogin van* Bourgondie, Brabant, Milaan, Styrie, Carniole, Mantua, Parma *en* Plaisance, Limburg, Luxenburg, Gelder, Wurtenberg, Opper- *en* Neder-Silesien, *Prinses van* Zwaben *en* Zevenbergen, *Marquizin van 't* H. R. Ryk, *van* Burgow, Moravien, Opper- *en* Neder-Lausnits, *Gravin van* Hapsburg, Vlaanderen, Tyrol, Ferrette, Kiburg, Görts, Gradisca *en* Artois, *Gravin van* Namen, *Vrouwe van* Windisch-Mark, Portenaa, Salins *en* Mechelen, *by huwelyk Hertogin van* Lottharingen *en* Bar, *Groothertogin van* Toscanen, *enz. enz. enz.*

Aan

* Zie hier voren pag. 273.

AAn alle de genen, en aan een iegelyk, dien zulks aangaat, doen Wy weten, dat de gehele werelt bekent is., hoe heilig en naukeurig Wy ons, zedert dat Wy op onzen vaderlyken Throon geklommen zyn, beievert hebben, om alle de Tractaten van Vrede, Vriendschap en Alliantie met alle d'Europeaansche Mogendheden in 't algemeen, na te komen. 't Is eene zaak, die de gehele werelt weet, en zo veel te minder mogelyk t'ontkennen, om dat in veel plaatzen geoordeelt word, dat Wy ten dien opzichte zelfs al te nau gezet geweest zyn, of liever de zaken al te ver getrokken hebben. Onze omzichtige handelwyze heeft nochtans *Vrankryk* niet konnen beletten, om de Vrede te breken, *door die Kroon onlangs bezworen*, en aan te tasten eene Nalatenschap, door dezelve op een plechtige wyze geguarandeert; en niet alleen de Christen Hoven tegen ons Aardshertogelyk Huis *op te hitzen*, maar *zelfs pogingen te doen by d'Ottomannische Porte, om haar tot een Vredebreuk te bewegen*, tot grote ergernis van die Mogendheit, die met verzekerdheit op de goede trouwe berustende is; voorts het Oorlochs-Vuur *t'ontsteken* in *'t Noorden*, om ons te beroven van 't secours, dat wy van daar verwachteden; onze Koningryken en Erflanden, die de gemelde Kroon op zich genomen had, te verdedigen, van krygsvolk te doen krielen; dezelve tot op den laatsten penning uit te mergelen, zo als de genen, die onder hare orders waren, voorgegeven hebben; *'t grootste gedeelte van onze Staten na haar welbehagen te verdelen*; *ons op de Bolwerken van* Wenen *die onbillyke conditien te doen aannemen*, zo als men zich niet ontzien heeft, opentlyk te zeggen; niet alleen te veronderstellen, dat ons Aardshertogelyke Huis was uitgestorven, maar 't zelve inderdaad door de bovengemelde middelen te willen te niete doen; met een woord, 't Ryk, gantsch *Europa*, de gantsche Christenheit in een algemene verwarring te brengen. De geheugenis van die onchristelyke onderneming is noch te versch, dan dat dezelve bewyzen van noden zou hebben. Wy zullen midlerwyl eenige geheime byzonderheden mededelen, waar van men voor 't Gemeen een mysterie heeft willen maken, en men zal daar uit zien de bovengemene gematigdheit, met dewelke wy ons onthouden hebben, dezelve wereltkundig te maken, om niet alle de regels van gevoeglykheit te buiten te gaan. Niemant zal moeite hebben, zich te verzekeren, dat men in de Historie nooit voorbeelden vinden zal van diergelyk gedrag, en dat de nakomelingen bezwaarlyk geloof daar aan zullen slaan, maar 't zal een iegelyk onbegrypelyk voorkomen, dat zo een ongehoort en zo weinig geloofbaar gedrag *met den Mantel van vriendschap bekleet geweest zy*; *dat de gematigdheit*, *vredelievendheit en de zuiverste en oprechste inzichten daarin bestaan hebben*, dat men d'onpartydige werelt, die men dus zocht te misleiden, wilde doen geloven, *dat d'uiterste geweldenaryen, die men pleegde, met de bezworen Vredes-Tractaten overeen te brengen waren.* 1744. Mey.

Wy hebben ons nooit door eene zo onnatuurlyke begoocheling van den regten weg laten afbrengen; ook zyn Wy nooit in gebreke gebleven te doen, 't geen Wy verschuldigt zyn aan ons zelven, aan onze Afstammelingen, aan onze getrouwe Onderdanen, aan onze oprechte Geallieerden, aan *Duitschland* ons Vaderland, en aan de Christenheit. En vermits *d'onverzoenlykheit* en *wraakzucht* ondeugden zyn, die Wy niet kennen, en Wy steets de rust en voorspoed bedoelt hebben, gelyk Wy ook geen ander oogmerk in 't vervolg hebben zullen, na dat alle minnelyke wegen en middelen verworpen zyn, en 't Geschrift, tot

1744. Mey.

tytel voerende, *Matieres du Droit*, met verachting gelezen is, zo heeft men zich vergenoegt, om slechts de grote macht van onze vereenigde Vyanden en de zwakheit van ons Huis, 't welk men meende t'eenemaal verlaten te zyn, voor te wenden, terwyl Wy niet hebben nagelaten, om alle onze krachten te gebruiken tot de verdediging, tot dewelke Wy ons gedwongen zagen; en *Wy hebben ons Christelyk vertrouwen gestelt op Godt*, die den *hoogmoed*, *trouwloosheit* en *meinëedigheit niet ongestraft laat*, alzo Wy weten, dat als wy van alle menschelyke hulpe schynen verlaten te zyn, deszelfs Machtige Arm ons ligtelyk uit alle gevaar kan redden.

Wy zyn in Ons vertrouwen niet bedrogen geweest, en echter hebben de gelukkige successen, met dewelke het Godt behaagt heeft, ons te begunstigen, onze vreedzame geneigdheit op generhande wyze konnen veranderen. Wy hebben ons zo voor als na verklaart, en geen andere schadeloosstelling geëischt, dan volstrekt noodzakelyk was, om tot een *Waarborge* te verstrekken tegen toekomende diergelyke ondernemingen en ongehoorde rampen, die de gevolgen daarvan zyn geweest, na d'ondervinding, die Wy gehad hadden van de vruchteloosheit der Beloften, Tractaten, Guarantien, Eeden, en in 't algemeen van al 't sterkste en krachtigste, dat 't menschelyk vernuft in 't stuk van verbintenissen verzonnen heeft; edoch onze Vyanden waren van gantsch andere gedachten; zy hadden zo een onwrikbaar besluit by zich zelven genomen, om ons Huis t'eenemaal te ruïneren en te verdelgen; dat ze na geen andere middelen van vergelyk wilden luisteren, dan na zulke, die overeen quamen met het plan, dat zy vroeg of laat gelegenheit zouden vinden om uit te voeren, om ons Aardshertogelyke Huis t'eenemaal te vernietigen. Voornaamlyk is men na 't eindigen van de Veldtochten der voorlede jaren in schyn weder gekomen tot Verklaringen, die vreedzame gedachten schenen te kennen te geven; en men heeft zich op nieu met alle krachten beievert, zo om vreze aan te jagen, als om wantrouwen te verwekken, om door 't een en ander te bereiken 't oogmerk, dat men zich van den beginne af voorgestelt had; dat is, om onze Geallieërden niet alleen af te trekken van 't nakomen van hunne Verbintenissen, maar dezelve te doen denken op hunne gemene belangen en eige veiligheit; voorts de Duitsche Hoven, die voor 't Vaderland welgezind waren, kleinmoedig te maken; aan anderen gedachten in te boezemen, om zich te vergroten, door 't omver werpen van de fondamentele Ryksgesteldheit van hun Vaderland, met een woord, om niet alleen *Duitschers* tegen *Duitschers* in 't Harnas te jagen, maar ook alle d'andere Mogendheden tegen dezelve, op een wyze, dat het aan niemant mogelyk zyn zou, zich de wetten van 't Huis van *Bourbon* t'onttrekken.

Men heeft geen afschrik gehad, om ten opzichte van den Koning van *Groot-Brittannien*, zo wel als omtrent ons met verachting der goede trouwe de plechtigste Tractaten *te schenden*, en na dat d'invasie, beraamt tegen *Engeland*, mislukt was, heeft men besloten, om 't Keurvorstendom van *Hanover* vyandelyk aan te tasten en den Zetel des Oorlochs op nieu op den Ryksbodem te plaatzen, zo als d'Oorlochsverklaring tegen den Koning van *Groot-Brittannien* niet alleen in die hoedanigheit, maar ook als Keurvorst van *Hanover*, geen rede overlaat, om in 't minst daar aan te twyfelen.

Na dit alles zouden Wy achtervolgens onze oprechte verklaringen en overeen-

eenkomstig met de plichten van een Geallieerde, niet uitgestelt hebben, om ingelyks den Oorloch aan *Vrankryk* en deszelfs aanhangeren te verklaren, offschoon die Kroon zelfs de zaken niet verder getrokken, en onze geneigdheit niet gehouden had voor zo oprecht en getrouw; als ze inderdaad is, en te voren niet al volkomen had geweten, dat Wy ons van onze Geallieerden niet afzonderen, nochte nalaten zouden, d'algemeene Vrede te bevestigen, en 't besluit niet had genomen om ons op een formele wyze den Oorloch te verklaren, dien ze reets zedert eenige jaren met alle hare macht tegen ons gevoert had, *door eene schending der Vrede, en verachting van alle Godlyke en menschelyke Wetten.* 1744. Mey.

Offschoon 't geen men tot de gewaande verdediging van die Oorlochs-verklaring voor d'oogen van 't Gemeen ter neergestelt heeft, van zodanige natuur is, dat zulks geen indruk kan maken, dan enkel en alleen op de genen, die al willens blind en dwaas genoeg zyn, om hunne eige boeijens te helpen smeden, hun Vaderland te verraden en zich 't licht van 't gezond verstand t'onttrekken, zo zullen Wy nochtans niet in gebreke blyven, om van stuk tot stuk daar op t'antwoorden. Maar midlerwyl willen wy niet achterwege laten, 't geen Wy aan onze hoge waardigheit, aan onze getrouwe Geallieerden, aan de fondamentele Rykswetten, aan de verlossing van d'algemene Vryheit verschuldigt zyn, en derhalven konnen ofte willen Wy niet uitstellen, om mede den Oorloch te verklaren tegen *Vrankryk* en tegen zyne Aanhangeren, gelyk wy doen by deze tegenwoordigen.

Om deze rede gebieden Wy alle en een iegelyk van onze Onderdanen en Vassallen, van welken staat en qualiteit zy ook zyn, en wel voornaamlyk alle d'Officiers, gelast met onze ordres, en krygslieden te paard en te voet, om als Vyanden te handelen de Kroon van *Vrankryk*, hare Aanhangers en Onderdanen, en haar alle mogelyke schade te veroorzaken en generhande briefgemeenschap, verstandhouding of omgang met haar te hebben, op lyf en zelfs doodstraffe.

Ingelyks vernieuwen Wy uitdrukkelyk d'Ordonnantie van wylen zyne Keizerlyke Majesteit, onzen Vader, van den 22. *December* 1733, behelzende, dat alle d'Onderdanen van die vyandelyke Kroon en van hare Aanhangers verplicht zullen zyn, om in 't geheel alle d'Erf-Koningryken en Landen van 't Oostenrykssche Huis te ruimen, gebieden en willen,

I. Dat te rekenen zedert den tyd, waar op in elk Land onze tegenwoordige Koninglyke Ordonnantie afgekondigt zal zyn, alle d'Onderdanen van de Kroon van *Vrankryk*, onzen Vyand, hare begunstigers, of begunstigers van hare begunstigers, die zich als dan in die Landen bevinden, van beide Sexen, geestelyke of wereldlyke, van hogen of lagen staat, voornaamlyk alle de Domestiquen en andere persoonen zonder vaste woonplaatzen, binnen den tyd van 14 dagen zo volstrekt uit alle onze Erf-Koningryken en Landen vertrekken zullen, dat zy zulks niet doende, gehouden zullen worden voor overtreders van onze orders, en dat tegen dezelve na alle strengheit der wetten zal worden gehandelt.

II. Wy begeren niet, onder die zoort te bevatten, de genen die zich in d'Abdyen en in de Kloosters bevinden, door de verbintenis van de professie, die ze in een Orden gedaan hebben, nochte de geestelyken, in onze Koningryken en Erf-Landen van beneficien voorzien, van dewelken de gemene en Supe-

1744. *Mey.* riors verantwoordelyk zullen zyn, dat ze tegen ons en ons Aardshertogelyk Huis geen briefgemeenſchap onderhouden, nochte iets ondernemen zullen, dat op eenigerhande wyze tot nadeel zou konnen ſtrekken.

III. Onze tegenwoordige Ordonnantie zullen niet onderhevig zyn zulken van de Franſche Natie, die zedert lange jaren zich in 't Land ter neer gezet hebben, maar zy zullen zich moeten onthouden van alle ongeoorlofde briefgemeenſchap, op lyf en zelfs doodſtraffe, na 't geval is.

IV. By aldien behalven 't geen hier boven als getolereert is uitgedrukt, iemant een vyandelyk onderdaan aanhoud, hem huisveſting verleent, of hem ontfangen hebbende, zo voort den Commandant niet daar van verwittigt, dat hy gearreſteert werde, en deze ook geen kennis daar van geeft aan onze Commiſſariſſen, genadiglyk in elk van onze Koningryken aangeſtelt. zo zullen zy ſtrengelyk worden geſtraft na d'omſtandigheden van de misdaad als hebbende onze Koninglyke Ordonnantie op een quaadaardige wyze overtreden.

V. Daarenboven bevelen en willen wy, dat alle commercie en koophandel t'eenemaal met den gemelden verklaarden Vyand van ons en ons Aartshertogelyke Huis, of van zyne aanhangers, t'eenemaal ophouden zal, 't zy dezelve geſchiede door briefgemeenſchap, 't zy door aſſignatien of wiſſelbrieven, 't zy op eenige andere wyze; en dat terzelver tyd generhande voortbrengzelen en koopmanſchappen, die direct of indirect uit 's Vyands Land komen, onder wat voorwentzel ook, op pœne van confiſcatie zullen worden ingevoert, zo niet bewezen en aangetoont kan worden, dat ze voor d'Oorlochs-verklaring ontboden zyn geweeſt.

VI. Maar onze Vaſſallen en Onderdanen, die diergelyke koopmanſchappen, ſchuldbrieven, papieren of effecten in commiſſie hebben, komende uit *Vrankryk* of andere Vyandelyke Landen, of die weten, dat 'er by andere zyn, of dezelve hebben, om betaling daar op te doen, zullen gehouden en verplicht wezen, om getrouwelyk en zonder arg de gemelde koopmanſchappen, aſſignatien, wiſſelbrieven en effecten by onzen Fiſcaal, die zich in elk van onze Koningryken en Landen bevind, of wel aan de Commiſſariſſen, voor die afzonderlyke zaak door ons aangeſtelt, aan te geven, op pœne van confiſcatie van hunne eige goederen en van 't geen zy bezitten. Zy moeten daarvan niets verzwegen houden, veel min zich ten dien opzichte aan geheime of ſlinkſche practyquen ſchuldig maken.

VII. Offchoon 't onnodig zy, om in de tegenwoordige Oorlochs-verklaring gewag te maken van d'uitzondering der confiſcatie ten opzichte van de Capitalen in de Bank van deze Stadt, die behoren aan Eigenaars zonder onderſcheid van Natie, Vrienden of Vyanden, alzo die uitzondering, zo als men weet, behalven dat dezelve vervat is in d'oprechting der Stads Bank, tot nu ook is in acht genomen, zo verklaren Wy nochtans ten overvloede, dat 't geen in de bovengemelde oprechting is uitgedrukt, en wel voornaamlyk de 9. *paragraaf* der opene brieven, in den jare 1705. met den druk gemeen gemaakt, en uitvoeriger bekrachtigt, ten volle ſtand grypen zal, en dat Wy zullen nakomen, gelyk bovengemelde 9. *paragraaf* uitdrukkelyk mede brengt, die 't volgende behelſt;

Wanneer Lieden, welke uitlandig en onder vreemde Geboorzaamheit of Heerſchappy, zonder onderſcheid van Natie, ſtaan, Capitalen, 't zy dezelve door hen zelfs aldaar

daar belegt, of van anderen op haar geassigneert, getransporteert, of aan haar gecedeert worden, in deze Bank hebben, zo zullen dezelve, indien 'er een Oorloch mocht opkomen, en openbare Vyandlykheden met hare Natie of Heerschappy wierden gepleegt, van de gewonelyke daar op volgende Apprehensie of Confiscatie der goederen, welke vyandelyke Onderdanen in deze Landen bezitten, geëximeert zyn, en nooit aangesproken, maar alle d'in de Bank van Wenen *liggende Capitalen, zy mogen Vrienden of Vyanden toebehoren, in gelyke veiligheit* jure & facto, *nu en altoos gehouden en bewaart worden.* 1744. Mey.

VIII. Alle en een iegelyk der Superiors, zo geestelyke als leken, zullen allen vlyt aanwenden, dat de Vyand direct of indirect generhande paarden, vruchten, meel, rundvee, uit onze Erflanden kome te trekken, en veel min Geweer, Buskruid, Lood, Zwavel, Zalpeter en alle andere koopmanschappen, op pœne van confiscatie en arbitraire straffe, zelfs op doodstraffe, na bevindinge der zake.

En tot besluit hebben Wy na de plaatzen, daar zulks behoort, onze uitdrukkelyke en strikte orders nopende de bovengemelde verbode brieven en andere correspondentien doen afvaardigen, doch wel voornaamlyk bevelen Wy by het tegenwoordige aan een iegelyk in 't byzonder, en vooral de Postmeesters en alle Voerluiden, om niet behulpzaam te zyn, nochte t'ontfangen een vyandelyk of verdachten Expressen of Domesticq, nochte zelfs eenigerhanden onbekende Passagier, die geen paspoort by zich heeft, maar integendeel de naaste Magistraat te waarschouwen, om hem t'arresteren, zullende de gene, die hier in nalatig zyn, ten voorbeelde van andere gestraft worden.

En de tegenwoordige Oorlochsverklaring, zal met de daar by gevoegde orders ten dien einde op de gewone wyze op elke plaats in alle de Koningryken en Landen van onzen Heerschappye afgelezen worden, op dat alle en een iegelyk, van den inhoude verwittigt zouden mogen zyn en zich daar na gedragen, voor zo veel die order hen betreft, niets daar tegen doen, of niet behulpzaam zyn, dat andere die op eenigerhande wyze komen t'overtreeden, zo ze zich onze ongenade niet willen op den hals halen, en zich voor schade wachten willen, zynde zulks onze ernstige wille. *Gegeven in onze Residentie te* Wenen *den* 16. *Mey* 1744. *'t vierde jaar van onze regering.*

Was ondertekend: MARIA THERESIA.

Lager: C. GRAVE VAN ULFELD.

Onder stond: Ter ordonnantie van Hare geheiligde Kon. Majesteit.

Was getekend: JOH. CHRISTOPH. BARTENSTEIN.

Volgens eene uitgekome Lyst te *Wenen* bestaat d'Oostenrykfche Krygs-Macht tegenwoordig in *Duitschland*, de *Nederlanden* en in *Italiën* aan reguliere Troupen in

60	Regimenten Infantery,	à 2300 Man ieder, bedragen	138000 Man.
18	Cuirassiers	à 1000	18000
14	Dragonders	à 1000	14000
11	Hussaren	à 1300	14300
		Somma	184300 Man.

d'Irre-

1744. Mey. d'Irreguliere Troupen, als Panduren, Croaten, Slavoniers, Zevenbergers &c., worden op 60000 Man opgegeven.

Het baard al veel speculatie, dat de Keizerlyke in *Donauwerth* en *Eschingen* gelegen Volkeren van zelfs daar uit en na den *Rhyn* getrokken zyn, en aan d'Oostenrykers plaats gemaakt hebben.

Afdalende na 't Keizerlyke Hof; zo was *d'Oorlochs-Declaratie* zo dra van *Vrankryk* tegens de Koningin van *Hongaryen* in *Duitschland* en byzonder te *Frankfort* bekend geworden, of de Fransche Minister de Heer *de la Noue* heeft de volgende *Memorie* aan 't *Ryks-Convent* aldaar gepresenteert; luidende:

WAnneer de Koning myn Meester zyne Arméen in de Maand *July* van 't voorlede Jaar, in overeenkomst met zyne aan den algemene Ryksdag gepresenteerde Verklaring, uit *Duitschland* te rug ontbood, had zyne Majesteit reden van te hopen, dat de Koningin van *Hongaryen* die Wegen inslaan zoude, dewelke zich toen open deden ter herstelling van de Vrede door eene billyke overeenbrenging van hare verschillen met den Keizer onder de bemiddeling van 't Ryk.

Maar vermits 't Hof van *Wenen*, wel verre daar van daan van zich na de wenschingen van den Ryksdag, nopens de Middelen om dit Vergelyk te wegen te brengen, te schikken, stoutelyk geweigert heeft die Bemiddeling aan te nemen, en zyne Wapenen tegen *Vrankryk* heeft gekeert, uit haat wegens de van die Kroon aan den Keizer gegeve Secoursen; zo heeft zyne Majesteit, zich verplicht vindende geweld met geweld te keer te gaan, geoordeelt, niet langer te moeten uitstellen, om den Oorloch aan de Koningin van *Hongaryen* te verklaren.

Zyne Majesteit twyffeld niet, of de Ryks-Stenden zullen de Rechtvaardigheit van dit zyn Besluit erkennen: En alzo dezelve geen ander Intentie heeft, als in de volmaakste overeenstemming met den Keizer t'ageren, zo maakt Hy staat, dat welke Maatregelen hem ook de *Krygs-raison* en de noodzakelykheit van een rechtmatige Verdediging te nemen mochten verplichten, de Ryks-Stenden daar over gene *ongerustheit* zullen konnen opvatten, zynde zyne Majesteit van zints aan 't *Duitsche Lichaam* hoe langer hoe meer d'ontwyfelykste blyken te geven van zyne standvastige Dispositien, tot deszelfs Ruste en Voordelen te contribueren.

Frankfort den 2. Mey. 1744.

Was getekend:

MALBRAN DE LA NOUE.

Of 't *Woord* van *Vrankryk* zodanig een Geloof by de *Duitsche Ryks-Stenden* vinden zal, moetenwe aan den tyd overlaten.

De Gepretendeerde Prins van *Nassau* die zich te *Frankfort* (zie hier

hier vóren *pag.* 193), eenigen tyd onder den Naam van Graaf de *Senarpont* opgehouden heeft, is weder na *Vrankryk* geretourneert. Men ziet aldaar een geschrift, 't welk geintituleert is, Brief van den Heer van *** aan den Heer van *** geschreven over de Rechten en Pretensien van den Prins MAXIMILIAN WILHELM ADOLPH VAN NASSAU &c., op de Vorstendommen van *Nassau Siegen*, *Hadamar* en *Dillenburg*. Dit stuk strekt, om te bewyzen, dat de Graaf van *Senarpont* (welke naam die Heer na een Landgoed van zyne Gemalin gedurende zyn verblyf in die Stadt aangenomen hadde) de wettige Zoon is van wylen den Prins *Emanuël van Nassau* en van de Gravinne *de Mailly*, en bygevolg wettige Successeur van wylen den Prins *Hyacinth* in 't Vorstendom van *Nassau*, en in de helft van de Vorstendommen van *Hadamar* en van *Dillenburg*. Nadien hy den 1. *November* 1722 geboren is, toond men aan, dat in de Maand *January* van 't zelve Jaar de Prins *Emanuël* zich formeelyk met zyne Gemalin verzoend, en tot in de Maand *February*, wanneer hy na *Brussel* vertrok, haar egtelyk bygewoond heeft. Men voegt 'er by, dat d'Aller-Christelykften Koning, eenige competente Regter van dien jonge Heer in deze zaak, zyn Staat erkend heeft, en dat hy ook door den Paus erkend is. Ondertusschen heeft onlangs de Prins van *Oranje-Nassau* de Beleening over zyn *Nassausche Landen* aan 't Keizerlyke Hof ontfangen: Zo dat hy na allen schyn mede een *Pretendent* blyven zal. 1744. *Mey.*

De Gereformeerde, te *Lutringhausen* woonachtig, hebben van den Keurvorst van de *Paltz* permissie gekregen, om een Kerk aldaar tot het plegen van hun Godsdienst te mogen bouwen. Dat hiet te recht *Vorstelyk*!

DE Ministers van *Vrankryk* en *Groot-Brittannien* bevlytigen zich om stryd, om by zyne Pruissische Majesteit zo veel uit te werken, dat Hy zich verklare welke partye in den tegenwoordigen Oorloch verkieze: maar alzo zulks van dat gewicht geoordeelt word, dat het rypelyk diende overwogen te worden, hebben zy tot nu toe gene volkome verzekering des aangaande gekregen: Ondertusschen hebben die Staats-Ministers aan de voornoemde Heren Afgezanten te kennen gegeven: „ Dat indien hunne Hoven be- PRUISSEN.

1744. *Mey.*

„ geren, dat de Koning een ſtipte Neutraliteit onderhoud, zy „ zullen gelieven acht te geven, dat'er niets gedaan werde, waar „ door zyne Majeſteit verpligt zou wezen van gedagten te veran- „ deren, inzonderheit; wanneer men eenige ſtap deed, die den „ Koning mocht noodzaken, om zyn pligt als Keurvorſt van 't „ Duitſche Ryk natekomen; dat derhalven de voornoemde Hoven „ aan de Koningin van *Hongaryen* en den Keizer dienden voor- „ teſtellen de noodwendigheit, om zo veel mooglyk 't Grondge- „ bied van neutrale Vorſten in *Duitſchland* te myden, en in geval „ d'Oorloch mocht aanhouden, het Theater daar van in hunne „ eige Landen en Staten, en niet in die van zodanige Mogend- „ heden, die daar aan geen 't minſte deel hebben, opteregten."

RUSLAND.

HARE Keizerlyke Majeſteit, geinformeert geworden zynde, door verſcheide geruchten die men buiten 's Lands uitſtrooide nopens eenige Negociatien &c. heeft aan de Miniſters der Buitenlandſche Hoven, aan dat Hof reſiderende, doen verklaren: „ Dat „ zy perſiſteert in de ſtandvaſtige reſolutie, van ongevioleert te „ zullen onderhouden, de Tractaten, dewelke tuſſchen Haar en „ de voornaamſte Hoven van *Europa* ſubſiſteren; en dat alle d'In- „ ſinuatien die men integendeel des aangaande zoude willen doen, „ nooit bequaam zullen zyn om d'allerminſte infractie daar in te „ konnen veroorzaken.

Hare Keizerlyke Majeſteit, heeft aan de Prinſes van *Anhalt Zerbſt*, de Moeder, vereert een goude Snufdoos, omzet met Brillanten, en daar in een Ring van zeer grote waarde, en een Briefje, waar op geſchreven ſtont; *dat vermits Hare Keizerlyke Majeſteit niet had konnen trouwen met haar Broeder, den Prins van* Holſtein, *aan wien zy verlooft was, en die te* Petersburg *is overleden, zy zich door dien Ring aan haar verbinden wilde, op dezelve wyze, als of ze dat Huwelyk aan gegaan had*, enz.

NEDERLANDEN.

DE Koning van *Vrankryk* heeft, kort na zyn aankomſt te *Valenciennes*, op nieu den Oorloch tegen Hare Hongariſche Majeſteit doen verklaren, en men heeft daarom een Stuk Canon met Scherp geladen, na de kant van *Vlaanderen* losgebrand gehadt.

Ver-

Vervolgens hebben de Franſchen zich meeſter gemaakt van *Cortryk* * *Warneton* ** en *Harlebeek* † en 't gros van hun Leger omtrent *Menen* nedergeſlagen, 't welk zy zedert berend hebben. 1744. Mey.

d'Omſtandigheden voor en na het innemen van de Poſt *Warneton* voorgevallen, zyn de volgende: De Hertoch *d'Antin* quam met acht honderd Man te voet en twee honderd Dragonders voor die Plaats, en vroeg, *dat men hem als Vriend zouden binnen laten*, met byvoeging, *dat de Koning van* Vrankryk *die Poſt nodig had*: De Commandant en Kapitein Lieutenant van *Wiele*, aan wien men geen tyd van lang beraad gaf, zach zich op herhaalde verzekering dat hem geen leed zoude geſchieden genoodzaakt, om het begeren van de *Franſchen* intewilligen, en men gaf aan hem de vryheit dat hy met zyn Commando, 't welk maar uit dertig Man beſtond, na *Iperen* vertrekken konde, 't geen hy ook op ſtaande voet deed, latende 't ſlegts by een gedane Proteſtatie beruſten: Naulyks was hy by den Prins van *Heſſen-Philipsthal*, Commandant aldaar, aangekomen, of hy deed van 't voorgevallene mondeling berigt: De voornoemde Prins was dieswegens onvergenoegt, en zond den gemelden Heer met zyn Commando te rug, die nochtans op zyn aankomſt by *Warneton* dat geluk niet ontmoetede, 't welk de *Franſchen* aldaar even te voren ontmoet hadden, want hy moeſt onverrigter Zaken keren van waar hy gekomen was.

De Franſchen hebben den 24. dezer de Staten van *Vlaanderen* onder bedreiging van Militaire executie geſommeert, om binnen den tyd van 3 dagen 400000 Rations te leveren.

De *Pragmatique* Armée campeerde den 20. dezer noch tuſſchen *Asche* en *Afflegbem*.

De krygs-Cancellery te *Bruſſel*, heeft by Patent aangekondigt, „ dat alle die, welke in ſtaat zyn om de Wapenen te dragen, en „ onder

* CORTRYK, Stadt en Caſteleny in *Ooſtenryks Vlaanderen*, in 't Quartier van *Gent*, waar van de Caſtelenye een gedeelte uitmaakt; en rang de vierde in die Provincie, is gelegen aan de Rivier de *Ley*, 4 uuren van Ryſſel, 5 uuren van *Doornik* en *Oudenaarden*, 6 van *Iperen* en 8 van *Gent*.

** WARNETON, legt mede in *Ooſtenryks Vlaanderen* aan de *Lis*, 2 uuren van *Iperen* en 3 van *Ryſſel*.

† HARLEBEEK, is een groot Dorp en Burggraafſchap, of liever Vlek in 't Graafſchap van *Vlaanderen*, gelegen tuſſchen *Cortryk* en *Deinſe* aan de *Leye*.

1744. Mey. „ onder de Troupen der Koninginne voor den tyd van zes maanden dienst willen nemen, na dien tyd, als zy niet genegen mochten wezen te blyven, zullen worden ontslagen, zullende hunne namen ter plaatzen, daar zy aangenomen zyn, geregistreert worden.

Den 27 passato, zyn 21 Engelsche Transport-Schepen, onder Convoy van een Oorlochschip *t'Oostende* gearriveert, met omtrent 4000 Man, ter voltallingmaking der Britsche Regimenten.

Komende in de *Vereenigde Nederlanden*, zo heeft de Koning van *Groot-Brittannien* met een eigenhandig Schryven aan *Haar Hoog Mogende* deszelfs Dankbaarheit voor de promptitude des overgezonde Secours van 6000 Man willen betuigen, zynde 't zelve van den volgende Inhoud:

HOOG MOGENDE HEREN,
Onze goede Vrienden, Geallieerden en Bondgenoten!

NA dat de Koning der *Franschen* den Zoon van den *Pretendent* in zyne Ryken ontfangen, en met het oogmerk, om denzelve gewapenderhand in d'onze over te brengen, in den tyd van een volkomen Vrede zeer grote toebereidzelen zo te Water als te Land gemaakt had, ten einde Ons en onze gehele Familie onze Kroon, en aan onze getrouwe Onderdanen hunne Wetten, Vryheden en Religie t'ontrukken, heeft uwe Republicq geen tyd willen verzuimen, om door een gedrag, gantsch met dat van den voornoemden Koning strydig, te doen zien, hoe zeer dezelve een afkeer had van een zo buitensporige krenking der geheiligde Banden, die Vorsten en Staten vereenigen. Onze Minister-Plenipotentiaris in den *Haag* heeft Ulieden reets op ons bevel verklaart, met hoe grote erkentenis Wy 't Secours van 6000 Man, 't welk Gylieden Ons by deze gelegenheit hebt gezonden, ontfangen hebben: Wy willen niet uitstellen die erkentenis eigenhandig by Ulieden te herhalen, en nademaal zedert dien tyd *Vrankryk* zyne verderfelyke Aanslagen tot den hoogsten top gebraght heeft, door aan Ons den Oorloch opentlyk te verklaren op beuzelachtige en onrechtmatige Voorwendzelen, waar door dezelve zyn eigen gedrag zoekt te rechtvaardigen en 't onze zwart te maken, door het bybrengen van Beschuldigingen zonder Bewyzen, en van Daden zonder eenigen grond; vinden Wy Ons tot Ons groot leedwezen verpligt, om Ulieden op te roepen tot de volkome uitvoering der Tractaten van Uwlieder kant, verzoekende Ulieden uit krachte van dat van 1678, om openbaar met *Vrankryk* te breken, Ons aanbiedende, om zonder uitstel met Ulieden de nodige Maatregelen te beramen, zo om den Oorloch tegen den *gemenen Vyand* voort te zetten, als om voor onze wederzydsche Veiligheit op de krachtdadigste wyze zorg te dragen. 't Is Ulieden niet onbekend, *Hoog Mogende Heren*, met hoe grooten iever en goede trouw

Wy

Wy Ons aangekant hebben tegen de Pogingen, welke gemelde Kroon gedaan heeft, om die Order van Succeſſie van wylen den Keizer, welke zy zich verplicht had op dezelfde wyze te guaranderen, als wy en uwe Republicq Ons daartoe verplicht vinden, overhoop te werpen, en een Huis, tot welkers Onderſteuning zy door de plechtigſte Tractaten verbonden was, onder de voet te halen: Uylieden keurde 't Gedrag voor goed, 't gene Wy daar in hielden: Gy deed noch meer, Gylieden liet niet na daar in mede te werken, en Gylieden doet zulks noch; hier uit is d'onrechtmatige Oorloch ontſtaan, welke deze Koning Ons reets verklaard heeft, en welke Hy teffens aan uwen Staat aankondigt door de Arméen, waar mede Hy dadelyk uwe Grenſen bedekt en uwe Barriere dreigt. 1744. Mey.

In 't oogmerk, om dat Bolwerk van uwe Staten te beveiligen, hebben Wy geoordeelt verder te moeten gaan als onze Verbinteniſſen van het Tractaat, in 't Jaar 1715 geſloten, medebrengen, door 't houden van een zeer aanzienelyk Corps van onze Troupen in die Quartieren, zo voor Ulieder Beſcherming als voor die der Koningin van *Hongaryen*, onze onderlinge Bondgenote: Wy twyffelen geenzints, of Gylieden zult, in een tyd dat de Proteſtantſche Succeſſie onzer Koningryken (een ander Voorwerp van dat Tractaat) zich door d'Aanſlagen van *Vrankryk* zo openbaarlyk gedreigd vind, deze Aanmerking gelieven te voegen by zo vele andere rechtmatige Redenen, waar op Ons wezendlyk verzoek by Ulieden gegrond is. 't Zyn de wettelykſte, d'uitdrukkelykſte, de geheiligſte Verbinteniſſen: 't Is 't roemruchtig Voorbeeld van uwe Voorvaderen: 't Is de Verdediging van een onderdrukte Vorſtin, de handhaving van een Evenwigt in *Europa*, noodzakelyk ter onderſteuning van de Vryheit en de gemene Veiligheit: 't Is eindelyk de behoudenis van onze Heilige Religie en van den waren Godsdienſt, die alle gezamentlyk Ons roepen en verplichten, om in deze omſtandigheden aan *Vrankryk* den Oorloch te verklaren, en om alle de krachten van uwe Republicq zo ter Zee als te Land by d'onze te voegen, om te beteugelen d'onrechtvaardige en gevaarlyke Heerſchzucht van een Vyand, die door de vereeniging van deze krachten in 't vervolg der vorige Oorlogen zich meer dan eens genoodzaakt gezien heeft, om den Vrede aan *Europa* weder te geven, en die buiten allen twyffel door dit zelfde middel en door Byſtand van den Almogenden, zich noch daar toe genoodzaakt vinden zal.

Zo vele wezendlyke Beweegredenen doen Ons verzekerd zyn nopens een gunſtig Beſluit van uwe Republicq, en dus eindigen Wy in deze rechtmatige hope en verwagting dezen Brief: Biddende *Godt*, dat Hy U *Hoog Mogende Heren*, onze goede Vrienden, Geallieerden en Bondgenoten, in zyne heilige en waarde Hoede nemen wil.

Gedaan op ons Hof te *St. James* den 13. *April*, in 't Jaar van de Genade 1744, en het 17. van onze Regering,

Ulieder zeer toegenegen Vriend.

GEORGE R.

Lager:

CARTERET.

1744. Mey.

Haar Hoog Mogende hebben op dat Schryven 't volgende Antwoord den 30. *April* aan zyne Majesteit doen afgaan:

ZO dra d'Aankomst van den oudste Zoon van den *Pretendent* in *Vrankryk*, en de Toebereidzelen, die men daar maakte, om de Koningryken van uwe Majesteit aan te vallen, ter onzer kennis gekomen waren, hebben wy niet nagelaten, ernstelyke Reflexien over die Handelwyzen te maken, en hoe tegenstrydig dezelve waren tegen de plechtigste Tractaten, en hoe zeer ze strekten ter omkering van uwe Majesteits Regering, en van de Wetten, Vryheit en Religie van de *Brittische Natie*, met welkers handhaving de Behoudenis van die van onze Republicq onafscheidelyk verknocht is.

Wy hebben derhalven op d'eerste Aanzoeking, door uwe Majesteits Minister-Plenipotentiaris gedaan, niet de minste Bedenking gemaakt, terstond toe te staan, en na *Engeland* te zenden 't eerste Secours van 6000 Man te Voet, 't welk by de Tractaten gestipuleert is.

't Verstrekt ons tot groot genoegen, eerstelyk door den gemelde uwe Majesteits Minister Plenipotentiaris te hebben verstaan, en naderhand door de Brief van uwe Majesteit van den 24. dezer, waar mede uwe Majesteit ons nu vereerd heeft, te zien, dat onze goede Trou en Vervulling onzer Verbintenissen uwe Majesteit aangenaam waren.

Vrankryk naderhant goed gevonden hebbende den Oorloch tegens uwe Majesteit te verklaren, droegen wy even zo weinig als in 't eerste geval bedenken, op de Requisitie van den Minister van uwe Majesteit, U insgelyks toegestaan 't Secours van 20 Oorloch Schepen, naar den Inhoud der Tractaten, en wy zyn doende met dezelve te doen equiperen met alle mogelyke spoed, niet twyffelende, dat het Effect van onze goede wille in dit Stuk zo aangenaam aan uwe Majesteit zyn zal, als onze eerste Resolutie.

En vermits 't uwe Majesteit behaagt heeft, in uwe Brief de volle uitvoering der Tractaten t'eischen, en van ons uit krachte van dat van 1678 te begeren, dat wy tot d'opendlyke Rupture met *Vrankryk* komen zouden; zo hopen wy, dat uwe Majesteit niet qualyk nemen zal, dat voor en aleer wy ons daar op verklaren, wy 't gene by 't gemelde Tractaat vastgestelt is, opvolgen, met onze goede Officien aan te wenden, om een billyk Vergelyk tusschen d'oorlogende Partyen te wegen te brengen, eer wy verder gaan.

Ten dien einde hebben wy geresolveert, zo voort een Minister na 't Hof van *Vrankryk* te zenden, dien wy ook reets benoemd hebben, en zonder tyd-verlies afzenden zullen.

En alzo d'Order en Constitutie van onze Regering ons niet toelaten, tot eene finale Resolutie in een Zaak van dit Gewicht te komen, zonder met de Staten der Provintien, die onze Republicq uitmaken, raad te plegen, zullen wy niet een moment uitstellen, om hen t'informeren van den Inhoud van den Brief van uwe Majesteit, en hen te presseren, zich daar op te verklaren.

Midlerwyle verzoeken wy uwe Majesteit, verzekerd te zyn, dat wy die grote Zaak en de Gevolgen daar van ter herte nemen: Dat wy alle mogelyke oplettendheid daar by gebruiken, en dat wy zullen pogen, uwe Majesteit Preuven te geven

geven van onze Aankleving aan deszelfs Belangen, voor zo veel 't de Situatie en krachten van de Republicq zullen toelaten; wenschende niets ieveriger, dan uwe Majesteit t'overtuigen van d'oprechtheit onzer eerbiedige Gevoelens en van de hoge Achting, waer mede wy zyn 1744. *Mey.*

SIRE

Uwer Majesteit

zeer oogmoedige Dienaren, de *Staten Generaal der Vereenigde Nederlandsche Provintien.*

R. B. R. Graaf van RECHTEREN

By de Ordre van de Staten:

F. FAGEL.

Hang den 30 *April.* 1744.

Hier voren gezien hebbende dat zyne Majesteit van *Groot-Brittannien*, in zyn Schryvens aan *Haar Hoog Mogende* zich beroept, op het Tractaat van 't jaar 1678, konnen wy niet nalaten een *Extract* van 't zelve tot het vorige verzoek relatif, met d'opgevolgde bekrachtiginge, den genegen Lezer mede te delen; zynde Articul

IV. Word door de verpligting, om zich onderling te helpen en beschermen, mede verstaan, NB. dat gemelde Zyne Majesteit en Heren *Staten Generaal* malkanderen zullen handhaven en verdedigen in alle Rechten, Bezittingen, Immuniteiten en Vryheden, zo van Scheepvaart als Commercie, en andere, hoedanig ook genaamd, te Water en te Lande, die dezelve zullen toekomen door 't gemene Recht, of die zy zullen verkregen hebben, of krygen zullen, door Tractaten, reets gemaakt of noch te maken, in maniere voorsz.; tegens alle Koningen, Vorsten, Republicquen en Staten; invoegen dat, zo tot nadeel van de gemelde Rust, Vrede, Vriendschap, of Neutraliteit, 't zy tegenwoordige of toekomende, gemelde Zyne Majesteit en Heren *Staten Generaal* komen te worden aangetast, of op eenigerlei wyze ontrust, in 't bezit en genot van de Staten, Landen, Steden, Plaatzen, Rechten, Immuniteiten en Vryheden van Commercie, Scheepvaart, of andere, hoe genaamd, welke Zyne Majesteit en de Heren *Staten Generaal* thans genieten, of regt zullen hebben, om namaals te genieten, in maniere als boven gezegt is; Zyne Majesteit en de Heren *Staten Generaal* voorsz., d'eene door den anderen daar van verwittigt en daar toe verzogt zynde, al hun vermogen gezamentlyk zullen aanwenden, om die Ontrusting, of Vyandlykheit te doen ophouden, en de schade of 't ongelyk, die den eenen of anderen der Bondgenoten zal aangedaan zyn, te doen herstellen.

V. By aldien de voorsz. aanval, of ontrusting, quam gevolgd te worden door, eene openbare Rupture of Vredebreuk, zal die gene van de Bondgenoten, welke niet word aangetast, verbonden zyn te breken, *twee maanden na d'eerste requisitie van die, welke reets werkelyk in Vredebreuk staat*; gedurende welken tyd van twee maanden, Hy alle devoiren zal aanwenden door zyne Ambassadeurs of andere Ministers, om een billyk Vergelyk te wege te brengen, tusschen den

Aan-

1744. *Mey.* Aanvaller, of Stoorder, en den Aangevallenen, of Gestoorden; des egter niet tegenstaende zal Hy in de twee maanden leveren aan zynen Bondgenoot een magtig secours, zodanig als 't zelve zal worden bepaald, door d'afzonderlyke Articulen tusschen gemelde Zyne Majesteit, en de Heren *Staten Generaal*; welke Articulen, schoon 'er van dezelve ten dezen geen meldinge word gemaakt, egter zullen worden gehouden en nagekomen, als of zy wezendlyk daar in waren gelast en geschreven; verblyvende nochtans, na 't verloop der gemelde twee maanden, aan de keuse van den genen der Bondgenoten, die reets in Vredebreuk is, om de vrugt van 't gemelde Secours te blyven genieten, ingevalle het Tyd gewrigt, en de Gesteldheit zyner zaken, hem 't effect daar van deden præfereren, boven d'openbare rupture van zynen Bondgenoot.

VI. d'Onderlinge guarantie in dezer voegen vastgesteld en belooft zynde, ingevalle een der Bondgenoten mochte worden aangevallen of ontrust, zo zulks den Staat der *Vereenigde Nederlanden* overkomt, en dezelve zich genoodzaakt vind, om in openbaren Oorloch te treden, zal Zyne Majesteit insgelyks verbonden zyn, met den Aggresseur, of Turbateur, te breken, en zyne gehele macht, en alle zyne kragten te gebruiken, te Water en te Lande, om dezelve te voegen by die van de gemelde Heren *Staten Generaal*, wanneer zulks zal worden geoordeelt bequaam te zyn, ten einde den gemenen Vyand te brengen tot een eerlyk, zeker, en billyk Vergelyk, met *Groot-Brittannien* en de gemelde *Vereenigde Nederlanden.*

VII. In welken gevalle de Macht van Zyne *Groot-Brittannische Majesteit*, en van de Heren *Staten Generaal* zal ageren, gezamentlyk of afzonderlyk, na mate, dat zulks als dan nader zal worden verdragen, tusschen gemelde Zyne Majesteit en de Heren *Staten Generaal*, welke met malkanderen zullen overleggen en resolveren de bequaamste middelen; om den Vyand afbreuk te doen, 't zy by wege van afwendig, of anderzints, ten einde, gelyk gezegt is, Hem tot een vergelyk te brengen.

VIII. 't Gene, dat in de twee onmiddelyk voorgaande Articulen vervat is, zal insgelyks worden gedaan door de Heren *Staten Generaal*, ingevalle *Groot-Brittannien* word aangetast, of ontrust, in manieren, als boven is vermelt.

XII. De Ratificatien van 't tegenwoordig Tractaat, zullen in behoorlyke forme worden gegeven en uitgewisselt binnen den tyd van 4 weken, te rekenen van den dag der tekening. Ten oirkonde van al 't bovenstaande, hebben de gemelde Heren Commissarissen, en Heer Ambassadeur voorsz. het tegenwoordige getekend, en met hunne Zegels bekragtigd. Gedaan te *Westmunster* den 3den dag van *Maart* 1678.

Hier volgen d'Afzonderlyke Articulen.

I. 't Geval van 't vyfde Articul daar zynde, zullen gemelde Zyne Majesteit en gemelde Heren *Staten Generaal* verbonden zyn, malkanderen onderling by te staan, zo dikwyls zy zullen worden aangevallen, of ontrust, gelyk breeder in 't voorsz. Articul is uitgedrukt, met een Secours, te weten, Zyne *Groot-Brittannische Majesteit* de gemelde Heren *Staten Generaal* met *Tien duizend*, en de Heren Staten Zyne *Groot-Brittannische Majesteit* met *Zes duizend Man Voetvolk*, behoorlyk

hoorlyk gewapend, en die zullen bestaan uit zodanige Regimenten, Compagnien, Collonellen, en andere Officieren, als gemelde Zyne Majesteit en de Heren *Staten Generaal*, zullen goedvinden en oordelen, de bequaamste te zyn, tot zodanige hulpe; als ook met *Twintig Schepen* van *Oorloch*, wel toegerust en voorzien, en zullen zy 't voorsz. Secours ligten en onderhouden, ten kosten van den genen, die 't zelve levert aan Hem, die aangevallen word. 1744. *Mey.*

II. Wanneer geoordeelt worden en blyken zal, het de nood te vereischen, dat het beloofde en toegestâne Secours zal moeten worden vermeerdert; zullen gemelde Zyne Majesteit en Heren *Staten Generaal*, daar omtrent met malkanderen tragten over een te komen.

III. Het te zenden Secours, zal volkomentlyk onderworpen zyn, de Bevelen, en staan ter gehoorzaamheit van den genen, aan wien 't zelve gezonden word, om het te gebruiken en te vervoeren, naar de Plaatsen daar Hy zal goedvinden, te Water en te Lande, te Velde, in Belegeringen, ter bewaringe van Plaatzen, en over al, daar de nood en dienst sulks zal vereischen.

Ten oirkonde dezes hebben de gemelde Heren Commissarissen van Zyne Majesteit en den Heer Ambassadeur van de Heren *Staten Generaal*, deze tegenwoordige Articulen getekend, en met hunne Zegels bekragtigd. Gedaan te *Westmunster* dezen 3. Maart 1678.

Dat bovenstaande Tractaat, zynde de grondslag en 't rigtsnoer der *Defensive Verbintenissen*, tusschen die twee Mogendheden, is nevens vele anderen nader vernieuwt en bevestigt geworden, by het 2 Articul van 't Tractaat van den 6 *February* 1716, insgelyks te *Westmunster* gesloten: In 't 3 Articul van dit laastgemelde bevind zich noch daar en boven de volgende Clausule: *Zo 't geval gebeurde, dat Zyne Koninglyke Majesteit, of de Heren Staten Generaal, ten zake van den inhoud van 't gemelde Articul*, (zynde even 't gene, dat vervat is in de 2 en 3 Articulen van 't Tractaat van 1678.) *op een Vyandlyke wyze, of met openbaren Oorloch, wierden ontrust, of aangevallen, door wien, of onder wat voorwendzel 't ook mochte zyn, zullen zy zich te weerzyden gedragen naar d'Articulen van 't voorsz. Tractaat van defensive Alliantie, gesloten te* Westmunster *den 3. Maart* 1678.

En om zulks noch nader te bepalen wanneer 't geval voor handen zoude zyn, is op den 3. *April* daar aan volgende by 't gemelde Tractaat van 1716. gevoegt, by wyze van Ampliatie, 't volgende afzonderlyk Articul:

Nademaal in het Tractaat tusschen den Doorluchtigsten en Grootmagtigsten Vorst en Heer, GEORGE, Koning van *Groot-Brittannien*, &c. &c. &c. en de Hoog Mogende Heren *Staten Generaal* der *Vereenigde Nederlanden*, op den 6. *February*

1744. *Mey.* *bruary* laatstleden gesloten, waar door alle voorgaande Tractaten, Alliantien, en Verdragen zyn vernieuwt geworden; is verstaan en bedongen by 't 3. Articul, dat by aldien Zyne Koninglyke Majesteit en de Heren *Staten Generaal*, wegens 't gene vervat is in het Tractaat en Articul voorsz., wierden ontrust of aangevallen, door wien, of op wat voorwendzel, 't ook zy, vyandlyker wyze, of met openbaren Oorloch; men zich onderling zoude moeten gedragen, conform d'Articulen van de *defensive Alliantien*, gesloten op den 3den dag van *Maart* 1678. Om nu 't gemelde volkomener te verstaan, en den waren zin daar van uit te leggen, word voorzien en over een gekomen door dit seperaat Articul, 't welk van dezelve kragt en waarde zal zyn, als of 't in het Tractaat zelfs ware ingelast, dat het gehouden zal worden voor 't geval in d'Alliantie begrepen niet alleen, wanneer een der Bondgenoten, vyandelyk word aangevallen, met geweld van Wapenen, maar ook zelfs, wanneer eenige Nabuur komt te maken, toerustingen ten Oorloch tegens den eenen of den anderen, der Bondgenoten, of een van beiden komt te dreigen, 't zy die Nabuur zulks doet door buitengewone Volk-ligtingen, of door 't uitrusten van Oorlochs-Vloten, of op hoedanige andere wyze 't ook wezen mag, zo dat een der Bondgenoten, door regtvaardige bedugtheit bewogen, daar door genoodzaakt word om zich insgelyks te wapenen.

Hier by dient alleenlyk noch gevoegt te worden, dat in 't Tractaat van *Westmunster* van den 27. Mey 1728, gesloten met zyne thans regerende Majesteit, GEORGE II., in 't Articul, alwaar opgeteld worden de daar by vernieuwde en wederom bevestigde Tractaten, uitdrukkelyk worden genoemd:

Het Tractaat van *defensive Alliantie*, gesloten te *Westmunster* den 3 *Maart* 1678. en

Het Tractaat nopens het vernieuwen en bevestigen der Tractaten, Alliantien en Verdragen, daar in vermeld, gesloten te *Westmunster* den 6. *February* 1716. benevens deszelfs afzonderlyk Articul, insgelyks te *Westmunster* getekend den 3. *April* daar aan volgende.

De *Staten Generaal* hebben de volgende *Vlag-Officieren* aangestelt, welke dezen Zomer 't Esquader der gemelde 20 Oorlochschepen wegens dezen Staat zullen commanderen, te weten,

	Voor de MAZE.	Voor AMSTERDAM.
Lt. Admiraal de Heren	Hendrik Grave,	Johan Taalman,
Vice-Admiraal	Willem 't Hooft,	Cornelis Schryver,
Schout by Nagt	Albert van Hogeveen,	Jacob Reynst.

Haar *Hoog Mogende* hebben in dienst van dezen Staat overgenomen 3000 Man *Saxen-Gothasche* Troupen, die in 't midden dezer maand

maand reets opgebroken zyn, om na d'*Oostenrykſche Nederlanden* te marſcheren. 1744. *Mey.*

De Graaf van *Golofkin* Miniſter Plenipotentiaris der Keizerinne van *Rusland*, heeft aan Haar *Hoog Mogende* kenniſſe gegeven van een *Of*-en *Defenſive Alliantie*, tuſſchen Hare Keizerlyke Majeſteit en den Koning en Republicq van *Polen* geſloten.

Haar *Groot Mogende* hebben by Reſolutie van den 5. laaſtleden, op nieu voor den tyd van zes jaren, ingaande met den 1. *Mey* en expireren den 30. *April* 1750, geinterdiceert, „ dat geen Pot, Pan, „ Eſtrik-of Teel-Aarde zal mogen worden geladen of vervoert, „ anders als op een Actie conform aan 't Formulier, onder de ge- „ melde Reſolutie ter nedergeſtelt. "

Den 6. dezer is in *Texel* binnen gekomen 't Ooſt-Indiſch Compagnie Schip *Saamſlag*, Schipper *Nanning Broers*, voor de Kamer *Amſterdam* in zes maanden van *Batavia*.

Volgens de jaarlykſche gewoonte, hebben de Schutters van 't *Blauwe Vendel* in 's *Hage*, van den Kapitein *Caſper Peers*, onder den Lieutenant *Nicolaas van Veen*, de Meybomen geplant, met de volgende Zinnebeelden en Deviſen:

Voor hun Ed. Groot Mogende de Heren Staten van *Holland* en *Weſtvrieſland*.

Een Talryke Staats-Vergadering rondom een Tafel, waar boven zich een helder licht vertoont, uit het welk ſtralen ſchieten op alle die 'er aan zitten. Tot een byſchrift ziet men de woorden:

SPIRITUS UNUS AGIT.

Dat is:

DOOR EENEN GEEST GEDREVEN.

Voor hun Hoog Mogende, de Heren *Staten Generaal*,

Een gewapende Leeu, met dit byſchrift:

IRRITANTIBUS ASPER.

Dat is:

FEL TEGEN ZYNE BESPRINGERS.

Voor zyne Hoogheit den Here Prinſe van *Oranje*.

't Wapen van *Oranje*, met Laurier omkranſt. Het byſchrift is:

SEMPER HONOS LAUDESQUE MANEBUNT.

Dat is:

DE EER EN LOF ZAL ALTYD DUREN.

1744. Mey. Voor Hare Koninglyke Hoogheit Mevrouwe de Prinses van *Oranje*.
Een witte Duif, met dit byschrift:

MENS ÆQUA COLORI.

Dat is:

HET HERT GELYK DE COLEUR.

Voor d'Ed. Achtbare Magistraat van *'s Gravenhage*,
De Beelden van *Pallas* en *Themis*, elk met d'eene hand opligtende 't wapen van *'s Hage*, dat tusschen beide staat, zynde 't byschrift:

TUTANTIBUS ILLIS.

Dat is:

ONDER DE BESCHERMING VAN DEZE.

Voor den Heer Burgemeester en Collonel Mr. *Johan ten Hove*,
't Wapen der Schutterye, boven 't welke men twee brandende Fakkels kruisling over elkander, en onder aan 't zelve een hond ziet leggen, hebbende tot byschrift:

VIGILANTIA ET FIDE.

Dat is:

DOOR WAAKZAAMHEIT EN TROUWE.

BYZONDERHEDEN. TUSSCHEN den 25. en 26. dezer is t'*Aurik* overleden, de Regerende Vorst van *Oostvriesland*, *Carolus Edzardus*, zynde geboren den 19. *January* 1716.

Te *Durham* is eene Vrou, die 7 weken te voren van een Zoon in 't kraambedde verlost was, weder van een Zoon bevallen, en Moeder en Kinderen, die men nu niet weet of ze *Tweelingen* te noemen zyn, waren in een goeden toestand van gezondheit.

d'Ysgang van den *Duna-stroom* den 8. passato zich by *Bullers* gestremd hebbende, kregen *Riga* en alle d'omleggende Landen op 4 Mylen lang eene overstroming van 3 dagen, welke noch groter is geweest dan die van 't jaar 1709; zynde vele 100 Huizen geheel en al wechgespoeld, eenige 100 Menschen en eenige 1000 stuks Vee daar by omgekomen, en word de schade op 600000 Ryksdaalders geschat.

Den 16. dezer, 's ochtends omtrent 8 uuren is de Kruit-Molen te *Staveren* aan de Haven op de volgende wyze gesprongen: als eerst de Pan of Stoof, waar door alle de Huizen van *Staveren* en daar omtrent beschadigt, en twee Menschen omgekomen zyn, &c.

JUNY

JUNY.

'T PARLEMENT, in de gepasseerde maand, bezorgt hebbende, 't geen d'In- en Uitlandsche zaken betrof, ende daar op geprorogeert werdende, zo heeft het zyne Majesteit behaagt ook ordre te stellen, op de nakoming van het *Tractaat van Marine*, met Haar Hoog Mogende de Heren *Staten Generaal* in den jare 1674. gesloten *, en Uitlegging van zyne *Oorlochs-Declaratie* tegens *Spanjen* en *Vrankryk* te doen; uitwyzens de volgende Missive:

1744. *Juny.*

GROOT-BRITTANNIEN.

Zeer Getrouwe en zeer Welgeliefde Raadsman, en getrouwe en welgeliefde, &c.

ALzo Ons door onzen Minister in *Holland* is vertoond, dat men aldaar niet wel te vreden was, over de Clausule, in onze Declaratien van Oorloch tegens de Kronen van *Spanjen* en *Vrankryk* vervat, waar by gedeclareert is, dat Schepen van alle Natien, voerende Contrabande Goederen, na Vyandelyke Havens, aan Confiscatie onderworpen zullen zyn; en dat men derhalven bedugt was, dat de Schepen, toebehorende aan Onderdanen van onze goede Vrienden en Geallieerdens, de Heren *Staten Generaal*, veel ligt geconfisqueert zouden worden, onder voorwendzel, dat een gedeelte hunner Ladingen in contrabande Goederen bestond, tegens d'uitdrukkelyke Articulen van het *Tractaat van Marine*, den *eersten dag* van *December* 1674, tusschen onze Kroon en deze Republicq te *Londen* gesloten, of wel dat uit hoofde van een wyd uitgebreider interpretatie, als men aan de generale Termen der gemelde Declaratien, (namentlyk *andere Contrabande Goederen*,) heeft willen geven, de Kapiteinen en Officieren van onze Oorlochschepen, en andere met onze Commissien varende, geen *Hollandsche Schepen* en derzelver Ladingen, zo in *Europa* als *America* prys maken, op pretext, dat dezelve *Spaansche* of *Fransche Goederen* aan boord zoude hebben, schoon die Goederen geen contrabande zyn, en nadien 't onze Koninglyke Wille is, dat het opgemelde *Tractaat van Marine*, als mede alle de Verbintenissen, die tusschen Ons en onze bovengenoemde Vrienden en Geallieerdens bestaan, zorgvuldiglyk en heiliglyk nagekomen worden. Zo is 't, dat Wy willen en verstaan, uw authoriseren en machtigen by dezen, om te gelasten alle Kapiteinen van onze Oorlochschepen, en die van andere Schepen, aan dewelke gy Brieven van *Marque* of Commissien zult verlenen, voor particuliere Schepen van Oorloge tegens den Koning van *Spanjen*, en die der *Franschen* en hunne Onderdanen, dat zy 't gemelde *Tractaat van Marine* zorgvuldig en heiliglyk nakomen, en dat gy de laatstgenoemde doet Borge stellen, conform 't Articul aangaande de waarneming

* Zie *Hollandsche Mercurius* van den Jare 1674, *pag.* 248.

1744. *Juny.* neming van 't gene dat boven gemeld is: Voorts willen en verstaan Wy, authoriseren en bevelen uw by deze tegenwoordige, om aan de respective Admiraliteits-Hoven t'ordonneren, alwaar d'Eisschen op diergelyke Prysen betrekking hebbende, geëxamineert zullen worden, dat dezelve zich naukeurig gedragen, volgens 't gene, dat in 't gemelde *Tractaat van Marine*, en andere, vervat is, die tusschen Ons en de bovengemelde onze goede Vrienden en Geallieerdens de Heren *Staten Generaal*, bestaan.

Gegeven aan Ons Hof van *St. James*, den 30. *April* 1744., in het 17. Jaar van onze Regeringe.

Onder stond:

Op Ordre van zyne Majesteit.

Was getekend:

CHARTERET.

't Opschrift was: *Aan onzen zeer Getrouwen en zeer Welgeliefden Neve en Raadsman, en Getrouwe en Welgeliefde, onze Commissarissen, tot het waarnemen van 't Ampt van Groot-Admiraal van* Groot-Brittannien *en* Ierland, &c.

De na den *Tour* over Hoog-Verraad gevangen gebraghte Collonel *Cecil* (hier voren *pag.* 187.) is den 22. *Mey* onder 4 Borgtochten van 2000 P. Sterlings ieder, en eene van 4000 P. Sterlings van hem zelfs, ingevalle hy de naaste Termyn niet wederom voor den Lord Justicier verscheen, ontslagen.

't Fransche Hof heeft even als in den laast voorgaande Oorloch, eene Neutraliteit ten opzichte van de Visscherye, zo wel op d'*Engelsche Kusten*, als te *Terreneuf*, aan 't Britsche Hof voorgeslagen: Doch dezelve is van de hand gewezen, om dat zy onder dien dekmantel meer pryzen gemaakt hebben, dan op eenige andere wyze, terwyl d'Engelschen zonder die neutraliteit de Fransche Visschery konnen ruineren en hen daar door in grote verlegenheit brengen, om dat de gemene Man in *Vrankryk* voornamentlyk van Visch leeft wegens 't gebrek aan Vleesch.

Spaansche Schepen door d'Engelschen genomen:

't Oorlochschip d'*Avonture* heeft op de hoogte van de *Havana* 't Spaansch Schip *la Sta. Antonetta*, met contanten en stukgoederen voor *Cuba* geladen, genomen en in *Jamaica* opgebraght.

't Oorlochschip *Woolwich* heeft op zyn passagie na de *Barbados* genomen een groot Spaans-Regifter-Schip, genaamd *l'Ascension*, voerende 24 Stukken Canon en 119 Man Equipagie, van *Kadix*

na

na *Vera-Cruz* gaande, 't welk over de 200000 P. Sterlings ryk bevonden is. 1744. *Juny.*

't Oorlochschip *de Reebok*, zynde van 't Esquader van den Ridder *Hardy*, heeft te *Lissabon* opgebraght een Spaans-Register-Schip van 18 Stukken Canon en 157 Man van *St. Sebastiaan* na *la Guaira* gaande, genaamd *St. Jago*, bestaande deszelfs lading in Touwerk en Stukgoederen, die in *Spanjen* gekost hebben 220000 stukken van Achten: Aan boord van 't zelve hebben zich ook bevonden 12 Passagiers met vele Goederen van waardye, zo dat men die Prys over de 40000 P. Sterlings waardig acht. Door 't zelve Schip is aldaar mede opgebraght, 't Biscaysche Compagniesch-Schip *de Sankiago*, Kapitein *Manuël Philippe de Basterreckea* met Yzer, Buskruit en Koopmanschappen, 't geen van *passage* na de *Caraques* wilde.

Fransche Schepen door d'Engelschen genomen:

't Oorlochschip de *Port-Mahon*, Kapitein *Aylmer*, heeft te *Bristol* opgebraght, *de Goude Leeu van Rochelle*, groot 300 Ton, voerde 18 stukken Canon en 63 Man, quam uit de *Missisipi* en de *Havana*, gaande na *Rochelle*, ende word deszelfs lading geschat op 100000 P. Sterlings.

't Oorlochschip de *Windhond* heeft een Schip van 220 Ton, 6 Stukken Canon en 32 Man van *Martinique* na *Bourdeaux* gaande, en met Zuiker, Cacao, Coffy, &c. geladen, genomen.

't Oorlochschip *Worchester* heeft vier Schepen van de *Canarien* komende, ende te zamen zeer ryk geladen, te *Gibraltar* opgebraght.

Twee Kapers van *Portsmouth*, hebben een Kaper, genaamd *de Francis du Lou*, voerende 8 Stukken Canon en 72 Man te *Falmouth* opgebraght.

De *Dartmouth Galey*, Kapitein *Legros* heeft een Schip van 150 Ton, genaamd *de Ceres* van *Martinique* na *Nantes* komende, en de waarde van 40000 P. Sterlings aan boord hebbende, te *Dartmouth* opgebraght.

Twee Oorlochschepen hebben een Oorlochschip van 55 stukken Canon, genaamd *La Gloire*, te *Terreneuf* opgebraght.

Voorts hebben d'Engelschen noch verscheide *Fransche Schepen* genomen van minder waarde, ende in hunne Havens opgebraght.

Engelsche

1744. Juny.

Engelsche Schepen door de Spaanschen genomen:

M. Obbes van *Chester* na *Livorno* is te *St. Sebastiaan* opgebraght.

Engelsche Schepen door de Franschen genomen:

d'Oorlochschepen *de Mars* en *Constant*, d'eerste voerende 68 en de twede 64 Stukken Canon, hebben op de hoogte van *Lissabon* na een bloedig gevegt van 3 uuren genomen 't Oorlochschip *de Northumberland* Kapitein *Watson*, van 66 Stukken Canon en 450 Man, na dat gemelde Capitein in d'eerste volle laag, ende daar na zyne twee eerste Lieutenants gesneuvelt waren, mitsgaders alle zyne Masten verloren en 80 Man gedood zynde, met verlies van 120 Man aan de Fransche zyde; en te *Brest* opgebraght.

Insgelyks is genomen een Schip met 700 Vaten Ryst van *Carolina* komende.

Wyders hebben de Franschen, noch eenige andere Schepen genomen, die zy te *Nantes* en te *Duinkerken* opgebraght hebben.

VRANKRYK.

KORT na d'opening van de Veldtocht heeft de Graaf van *Beyeren*, Ambassadeur van dat Hof aan dat van den Keizer, in antwoord van zekere Verklaringen, die zyne Keizerlyke Majesteit aan dien Graaf hadde laten doen, volgens de Depeches, welke hem door den Heer *Argenson* toegezonden waren, voorgestelt: „ Dat de Koning zyn Meester hoopte, dat de Keizer van zyn kant „ *niet van de geslote Alliantie zoude afwyken*, hoedanig ook de Con„ sideratien mochten wezen, die Hem daar toe zouden konnen „ bewegen, nadien 't gevolg daar van niet dan zeer nadelig voor „ zyne Keizerlyke Majesteit wezen konde; dat de Koning geen „ de minste verandering had gemaakt in de genomene Maatrege„ len omtrent d'Operatien van den Veldtocht langs den *Rhyn*; „ maar volstrektelyk nieuwe Ordres aan den Maarschalk *de Coigny* „ gezonden had, om twintig of vyf en twintig duizend Man van „ zyn Leger by dat van den Keizer te voegen, of wel na omstan„ digheit der Zaken of volgens de bewegingen der Oostenrykers, „ zyn gehele Armée daar mede te vereenigen; dat zyne Keizer„ lyke Majesteit daarenboven *tegenwoordig meer dan ooit zich van* „ *een goed succes vleyen konde*, nadien de Wapenen des Konings in

„ *Vlaan-*

„ *Vlaanderen* zo gelukkig waren; dat zyne Allerchristelykste Majesteit des te meer volstandig bleef volharden *'t Zwaard nooit neer te leggen, voor dat Hy volkome voldoening nopens 't bezorgen van een goede Bezitting voor den Keizer verworven zou hebben*; dat zyne Keizerlyke Majesteit noodzakelyk moest overtuigd zyn dat des Konings Wapenen tot geen ander oogmerk gebruikt wierden; en dat dit dezelfde rede was, waarom de Koning aan 't hoofd van zyn Leger was gekomen, en zyn Persoon ter ondersteuninge van 't Huis van *Beyeren* blootstelde, enz. 1744. Juny.

Afdalende tot het Fransche Hof te *Ryssel* (alwaar den *Keizerlyke* Ambassadeur en die van *Pruissen*, alleen de Vryheit hebben, zyne Majesteit te volgen) zo was het den 26. passato, dat de Graaf van *Wassenaar* aan 's Konings Ministers bekend maakte: *Dat zyne Heren en Meesters in het vaste voornemen waren, om de Tractaten, die zy met hunne Geallieerden hebben aangegaan, getroulyk na te komen.* Op welke Resolutie, zyne Majesteit den 27. ordre gaf de Loopgraven voor *Menen* den 28. t'openen, gelyk geschiedt is: De Commandant, Baron van *Echten*, heeft met zyn zwak Guarnizoen, en omtrent 1500 Man bestaande*, eene dappere defensie gedaan, maar zich genoodzaakt gezien den 2. dezer 't Hoornwerk, en vervolgens den bedekte weg te verlaten en den 4. 's namiddags, na dat de Brêche groot genoeg was, en de Stadt door Bomben zeer beschadigt was, op de volgende Conditien te Capituleren:

I. De gemelde Stadt zal met hare Forten en Fortificatien aan de Troupen van zyne Allerchristelykste Majesteit worden ingeruimd, zodanig als die tegenwoordig zyn. *Toegestaan.*

II. Insgelyks zullen worden geëvacueert de Pavillons, Casernen, 't Arsenaal, Casematten en andere Koninglyke Gebouwen, zonder dat daar omtrent ietwes van wegens *Haar Hoog Mogende* of 't Guarnizoen, veranderd, geinnoveert of gerestaureert zal mogen worden.

Toegestaan; mits daar uit niet worden genomen eenige Krygs- of Mondbehoeftens, en dat alles worde overgeleverd aan die gene, welke zyne Majesteit zal committeren, om 't over te nemen.

III. Daarentegen zal de Commandant, benevens zyn Guarnizoen uittrekken met alle tekenen van Eere, als slaande Trom, vliegende Vaandels, en brandende

* Wanneer het in den Jare 1706 door de Geallieerde belegerd wierd, bestond het Fransch Guarnizoen in 6000 Man, en van alles tot eene goede defensie wel voorzien. De Loopgraven wierden den 4. *Augusty* geopend en den 22. dito de Stadt overgegeven. Eenige Byzonderheden dier Stadt en 't Plan aangaande, zie *Europ. Merc.* van den Jare 1706. 2. *Deel*, *pag.* 135 & *seq.*

1744. Juny.

de Lonten, als ook hunne Wapenen, Bagagien en Equipagien, Canon en ander Geschut, voorzien met de Wapens en van 't Caliber van *Haar Hoog Mogende*, gelyk ook Ammunitien na Proportie te laden op Wagens, die geleverd zullen worden, benevens 't nodig getal Paarden, tot vervoering van 't gemelde Geschut, zonder dat daar aan toegebraght worde eenig nadeel, belet of verhindering.

De verzogte Krygs-Eeren toegestaan, met 4 Veld-Stukken en 4 Haubitzen, alle voorzien met de Wapens van de Staten-Generaal, *en 20 Schoten voor ieder Stuk.*

IV. Van 's gelyken voor het Transport der Meubilen en Goederen van den Commandant en Officieren van de Staf, daar onder begrepen alle die gene, welke dezelve uitmaken, voorts die van 't Guarnizoen, de Predikanten en Kerken-Raden van de 2 Gereformeerde Kerken. Voor 't Hospitaal zullen toegestaan worden 60 Wagens, bespannen ieder met 4 Paarden, om in alle veiligheit te worden gelaten, en 't gemelde Guarnizoen, onder een behoorlyk Escorte, tot op de Grenzen van den Staat te volgen. *Toegestaan.*

V. Dat de Wagens met derzelver Conducteurs vry zullen konnen te rug keren, zonder dat hen eenige verhindering of belet toegebraght zal mogen worden. *Toegestaan.*

VI Dat ook de Vrouwen van d'Officieren en Soldaten vry en veilig 't Guarnizoen zullen volgen met hunne Kinderen, Klederen en Bagagien, en des noods zich konnen bedienen van de nodige Voitures, die ten opzichte van hun Retour dezelve vryheit zullen genieten, als by 't vorige Articul gemeld. *Toegestaan.*

VII. Dat de Zieken of Gequetsten van 't opgemelde Guarnizoen, welke 't vervoeren niet konnen lyden, tot hunne volkome genezing of herstelling zullen blyven, als ook volgens hunnen Staat opgepast en onderhouden, en voorts in veiligheit na de naastgelege of in deze Capitulatie te melden Stadt gezonden worden. *Toegestaan.*

VIII. Aan die van 't Guarnizoen, of welke daar van een gedeelte uitmaken, en die eenige *Hollandsche Goederen* of *Koopmanschappen* mogen hebben, zal een provisionele Termyn van 3 lopende Maanden toegestaan worden, om dezelve te doen transporteren of verkopen, zonder daar in te worden ontrust of gemolesteert, 't zy onder voorwendzel van Contrabande als anders. *Toegestaan.*

IX. Dat de Huisgezinnen van de Gereformeerde Religie met alle Veilig- en Vryheit in de Stadt zullen konnen blyven, en zich t'allen tyden daar uit mogen begeven, wanneer zy zulks zullen goedvinden.

Toegestaan tot den eersten January.

X. 't Guarnizoen zal uittrekken, zo als gezegt is, den 2. of 3. dag na de Tekening van de Capitulatie, gedurende welke tusschen-tyd men eene Stads-Poort aan zyne Majesteits Troupen zal inruimen, zo dra d'Ostagiers te weerzyden gegeven zullen zyn, en 't zal aan die Wacht, of andere niet gepermitteert wezen in de Stadt te komen, dan na dat 't Guarnizoen t'eenemaal uitgetrokken zal zyn.

Toegestaan: 't Guarnizoen zal Zondag morgen ten 7 uuren uittrekken, om begeleid te worden langs den grote Weg van Brugge *te gaan. Men zal verzekering geven voor 't retour van 't Detachement, dat het gemelde Guarnizoen zal escorteren; ondertusschen zal de Poort, corresponderende op den Weg van* Brugge, *Vrydag den 5. aan zyne Majesteits Troupen overgegeven worden. Voor 't uittrekken van 't Guarnizoen, zal in de Plaats niemant komen, als een Commissaris van d'Artillery, om d'Inventaris te maken van de Stukken en Ammunitien, die aan zyne Majesteits Officieren zullen*

len worden overgeleverd, een Krygs-Commissaris, om een gelyken Inventaris van de Mondbeboeftens in de Magazynen, en generalyk van al 't gene, dat ter Dispositie van zyne Majesteit moet blyven, een twede Krygs-Commissaris, belast met de Leverantie van de nodige Wagens voor 't Guarnizoen, ter vervoering van de Bagagien, en een Ingenieur, ter bestieringe van de Sluizen. 1744. *Juny.*

XI. Wat betreft de Stad van *Menen* en hare Inwoonderen, dezelve zullen blyven by hunne Privilegien en Rechten, en hunne Goederen en Bezittingen behouden. *Toegestaan.*

Aldus gedaan en gearresteert op Ordre van zyne Majesteit in 't Camp voor *Menen* den 4. *Juny* 1744.

Was getekend:
De Marschal de Noailles.
Baron van Echten.

't Guarnizoen is in gevolge van die Capitulatie den 7. *Juny* uitgetrokken en den 9. voor *Sluis* gearriveert.

Aangaande de gemelde Overwinninge van *Menen* heeft zyne Majesteit aan den Aardsbisschop van *Parys* eene Missive geschreven, met ordre om daar over een *Te Deum* te zingen, in welke onder anderen word gezegt: „ De Koningin van *Hongaryen*, ondersteund „ door den Koning van *Engeland*, had zich voorgestelt in myne „ Grenzen te dringen, en d'uitterste kragten intespannen om in „ myne Staten een Oorloch te brengen, waar in ik nooit een „ ander oogmerk gehad heb, *als om aan myne Geallieerden de Secour-* „ *sen te verschaffen, die de* Regtvaardigheit *en* Verbintenissen *vereisch-* „ *ten.* De Godt der Wapenen, die de *regtmatigheit* en *onbaadzug-* „ *tigheit* myner voornemens weet, deed d'opening dezer Veld- „ tocht uitmunten door de verovering van *Menen*; doch minder „ over dit Conquest vergenoegt, als wel aangedaan door d'erken- „ tenis, die ik aan de Godlyke Voorzienigheit schuldig ben, heb- „ be ik ten eersten myne gedagten gehad, om daar voor de ver- „ schuldigde dank te zeggen, &c.

't Mandement, 't welk in gevolge dezen Brief is uitgeschreven, behelst de volgende Passages: „ Laten wy met een nieuwen „ moed tot Godt onze toevlugt nemen, en Hem bidden, dat Hy „ zelfs die talryke Legers wille geleiden, die *door de noodzaaklyk-* „ *heit van een regtmatige Defensie* tegen onze Vyanden gestelt wor- „ den; Laten wy Hem smeken, dat Hy aan den *roemrugtigen* Mo- „ narch, onder wiens ordres zy stryden, de nodige kragt en wys- „ heit geve, om gelukkiglyk de geformeerde Ondernemingen uit- „ tevoeren; en dat Hy voornamentlyk hem behoede in de geva-

 „ ren,

1744. Juny.

„ ren, waar voor hy zich blootstelt: Wat is voor ons van meer„ der gewigt, als de behoudenis van een Vorst, die zonder eeni„ ge zwarigheit zyne zorgen en arbeid besteed, met oogmerk om „ zyne Onderdanen te behoeden voor de droevige gevolgen van „ een langen Oorloch, en die altyd gereed is om tot hunne ver„ troosting en rust de voordelen te bezorgen, welke *de drift en ge„ negenheit van zyne Troupen hem schynen te beloven*, enz.

Dat *Te Deum* in de Hoofdkerk gezongen zynde, waren 's avonds alle de Voorgevels der Huizen geillumineert, en op het Plein van het Stadthuis wierd een Vuurwerk afgestoken, verbeeldende een *Citadelle*: 't Gevaarte was 12 Roeden, of 72 voet hoog. 't Volk heeft by deze gelegenheit zeer grote blyken gegeven van deszelfs vreugde, en de gantsche nacht weergalmde de lucht van 't geroep *Lang leve de Koning*!

Vervolgens heeft zyne Majesteit op den 6. onder 't Commando van den Grave *Clermont* de Stadt *Iperen* berent, doen belegeren, ende vervolgens overwonnen *.

Zyne Majesteit zoude, na die Overgaaf, besloten hebben, insgelyks *Doornik* te belegeren, al zoude het de helft van zyne Armée kosten, als zich herinnerd hebbende, 't gezegde van den Heer *de Polignac* aan *Lodewyk* XIV., voor 't sluiten van *d'Utrechtsche Vrede*, namelyk: *Dat* Ryssel *en* Doornik *d'oogen van* Vrankryk *waren*, en *dat*, *indien zyne Majesteit een van beide quam te verliezen*, *dezelve voor Eeuwig half blind zoude zyn*.

SPANJEN. DE Fransche Ambassadeur, Bisschop van *Rennes*, den 5. dezer een Courier van zyn Hof ontfangen hebbende, begaf zich terstond ter Audientie by hare Majesteiten, en vroeg, *of 't aan dezelve wel aangenaam zyn zoude, dat de Koning zyn Meester den Hertoch van* Richelieu *aan Haar zond, om d'Infante Maria Theresia ten Huwelyk voor den Dauphin te verzoeken*: En een gunstig antwoord daar op ontfangen hebbende, begaf hy zich by de gemelde Infante en maakte aan dezelve 't Voorwerp zyner Audientie bekend, waar

* Van welke Belegering ende Overgaaf in de volgende maand staat bericht gegeven te worden.

Wat de *Pragmatique Armée* ende eenige voorgevallene *Byzonderheden* aangaat, staat op de volgende Titel der *Nederlanden* vermelt te worden.

waar op hy Haar de hand kuste en haar de Naam van *Dauphine* gaf, en zedert word ze dus genoemt en ontfangt alle d'Eerbewyzingen, aan die qualiteit toekomende. 1744. *Juny.*

ITALIEN. d'INFANT *Don Philippus* van 't Spaansche Hof absolute ordre ontfangen hebbende, de Piemontesche Posten by *Oneglia* te forceren, heeft den Generaal *de las Minas* met 16 Battaillons derwaarts gezonden, om die Attaque te doen; maar op deszelfs aannadering hebben de Piemontezen *Savorgio* en *Oneglia* verlaten, die vervolgens door de Spanjaarden bezet zyn, dewelke daar in gevonden hebben 12 Stukken Canon en veel Mond- en Krygs Provisien.

Komende te *Lucca*; (een Vrye Republicq in *Italien*, tusschen het Toscaansche, Modeneesche en Genueesche gebied aan de *Middelandsche Zee* gelegen) welke in 't einde van *d'achste Eeu* door *Karel de Groot* wierd onder gebraght en zedert dien tyd den Rooms Keizer voor haren Overheer hebben moeten erkennen, is de Marquis *di Malaspina* van wegens den tegenwoordige Keizer belast, om van die Republicq hare Contributie tot de *Romer-Maanden* t'eischen: Dienvolgende heeft dien Marquis, eer hy zich in eigen persoon na *Lucca* begaf, een Brief aan een der vooornaamste Regenten aldaar geschreven, om aan dezelve van dien Eisch kennis te geven, en is vervolgens zelfs, niet tegenstaande hy een gantsch onvoldoenend Antwoord op dien Brief gekregen hadde, derwaarts gegaan, doch tot nu toe in zyne Commissie niets gevorderd, hebbende, in plaats van een goede verklaring omtrent de geëischte Geldsomme, „ niet dan overtuigende verzekeringen gekregen van de groote „ agting, die de Republicq zo voor zyne Keizerlyke Majesteit als „ voor den gemelde Marquis altyd gehad heeft en hebben zal. " In 't Landschap *Luneggiena*, 't welk een gedeelte van dat Groot-Hertochdom uitmaakt, en alwaar vele Leenmannen, die in den laatsten Oorloch door den Prins *Eugenius van Savoyen* onder des Keizers gehoorzaamheit zyn gebraght, grote Goederen bezitten, heeft de voornoemde Marquis *di Malaspina* ook een Eisch tot het opbrengen van hunne Contributien aangaande de *Romer-Maanden* gedaan, doch onder twaalf van die Leenmannen, is 'er niet meer als een geweest, die zich gunstig verklaart hadde.

Zedert hebben die Leenmannen, op dien Eisch, gezamentlyk eene Missive aan den Keizer geschreven, waar in zy, onder anderen

 ren

1744. Juny. ren zeggen: „ Dat de Leenmannen in *Italien* nooit diergelyke Con„ tributien betaalt hebben, en dat zy niet verpligt zyn Investiture „ te vernieuwen, als in gevalle van Successie van Leengoed, „ maar geenzints by gelegenheit, dat een nieuwe Keizer verko„ ren is, &c.

Voortgaande na *Romen*; zo is den Vorst *van Lobkowitz* den 24. passato met een talryk gevolg en een Escorte van twee Compagnien Granadiers te Paard, die buiten de Poort bleven, in die Hoofdstadt gearriveert; zyne Excellentie nam zyn intrek by den Cardinal *Alexander Albani*, en ging een visite afleggen by den Heer van *Thum*, Minister van de Koninginne van *Hongaryen*. Van daar begaf hy zich na de Vaticaansche Hoofdkerk en tot den Prins van *Santa-Croce*. Na zyne terugkomst by den Cardinaal *Albani* wierd hy prachtig ter middachmaal onthaalt aan een Tafel van 21 borden, waar aan zich onder anderen bevonden de Prinses van *Santa-Croce*, Dona *Theresia Albani* Mevrouw *van Linden* en Mevrou *Tulon*, Hoogduitsche Dames, enz. Daar waren twee andere Tafels voor d'Officiers van 't gevolg van zyne Excellentie, een van 16 en een van 34 borden. Na de maaltyd begaf de Vorst zich na 't Quirinaal, daar hy ontfangen wierd door den Cardinaal Secretaris van Staat en vervolgens had hy gehoor by den Paus. Zyne Excellentie quam in de gehoorzaal met Degen en Hoed, hebbende slechts zyn rotting in d'Antichambre gelaten. Na d'Audientie, die niet lang duurde, steeg de Vorst van *Lobkowitz* weder te paard, en keerde na 't campement van *Monte Rotondo*.

De Paus heeft aan dien Vorst vereerd een *Kroon*, een Medaille, een Zak-uurwerk, omzet met Diamanten, en twee Reliquien. Zestig officiers van 't gevolg van zyne Excellentie hebben elk insgelyks een goude Medaille bekomen.

Zo dra de Paus tyding bekomen had, dat de Koning der *beide Sicilien* met zyne Armée op 't grondgebied van den *Kerkelyken Staat* gearriveert was, benoemde zyn H. den Heer *Charles Gonzaga* tot Extraordinaris Nuntius, om zyne Majesteit in zynen naam te gaan complimenteren. Die Prelaat is dezer dagen vertrokken, en heeft een Brevet by zich, waar by de Paus hem aanstelt tot Apostolischen Commissaris, om met die van den Koning der *beide Sicilien* de nodige Etappen te reguleren, zynde een besluit genomen, om aan die Armée zo wel als aan d'Oostenryksche de nodige levensmidde-

middelen te leveren, ten einde alle rede tot het voeden van jalousie wech te nemen. 1744. Juny.

De Spanjaarden te weten gekomen zynde, dat de Paus den Eisch van den Vorst *Lobkowitz* van 300000 scudi voor zyne Armée hadde toegestaan *, heeft de Graaf *de Gages* eene gelyke somme voor zyne Spanjaarden van den zelven geëischt; nadien zulks zeer wel met de Neutraliteit over een quam: Maar wat hy tot *Apostil* gekregen heeft is noch onbekend.

Wat de respective Legers aangaat; 't Oostenrykſche Campeerde in 't begin dezer maand by *Frescati* en 't Spaansche by *Veletri*: Doch zyn de laatste zodanig ingesloten, dat ze geen ander Retraite dan na *Campo Morto*, of na de Moerassen van *Pontine* overig hebben.

ZEDERT d'Oorlochsverklaring tegen *Vrankryk* is alle Commercie met d'Onderdanen van die Kroon glad opgehouden, en aan alle de Tol-comptoren is order gezonden, om generhande Fransche Waren en Manufacturen te laten passeren. De Koningin heeft, om een voorbeeld te geven aan hare Onderdanen, alle de Franschen uit haren dienst ontslagen, en een jaar gagie aan dezelve doen betalen, om reisgeld te hebben, en vermids d'Adel insgelyks doet, zo ziet men dagelyks zeer veel Franschen met grote droefheit weder na hun Land keren. DUITSCHLAND.

d'Inquisitie tegens d'in *Wenen* en elders zich noch onthoudende nationale Franschen word zeer scherp voortgezet, zynde 't op Levens-straf verboden een van dezelve te huisvesten; Ondertusschen verneemt men, dat het Hof, gelyk onder de Regering van wylen Keizer *Leopold* is geschied, aan zodanige, die in den *Elzas* of *Burgundien* zyn geboren, toestaan zal aldaar te blyven.

De Grote Heer heeft, niettegenstaande alle de bewegingen, die de Fransche Ministers zich gegeven hebben, om hem tegen de Koningin in 't harnas te jagen, op nieu verzekeringen gegeven, „ dat
„ hy voornemens is, om het laatstgeslote Tractaat heiliglyk na te
„ komen en ten blyke van dien over de 2000 ongemene fraaije
„ remonteerpaarden voor de Hongarische Hussaren laten volgen,
„ voor 30 guldens elk, en daarenboven aan eenige honderd Chris-
„ tenen, die zich onder zyne Heerschappy bevinden, verlof ver-
„ leent, om in dienst van Hare Majesteit te treden.

AAN-

* Zie hier voren *pag.* 289.

1744. *Juny.* RHYN-STROOM.

AANGAANDE de Vyandlykheden, wegens het niet houden der *Schonfeldsche Conventie* aan de zyde des Keizers, tusschen d'Oostenrykers en Keizersche Troupen, strekt 't volgende Relaas uit het Hoofd-quartier van Prins *Karel van Lotthar ingen* te *Waldorf*; luidende:

Den 14. dezer wilden de Keizerlyken 't Bosch verbranden, 't welk 't Corps van den Generaal *Nadasti* dekt, maar de voorzienigheit van die Generaal deed hun voornemen mislukken. Den 15. attaqueerde een Detachement van dezelve Troupen, 200 Man sterk, met even zo weinig succes onze Post te *Ridesheim*: 't Zelve wierd door een Hussaren Capitein gerepousseerd met verlies van 3 Officiers en 7 Paarden, daarentegen van d'onze maar een Soldaat en een Paard geblesseert wierden. Dien dag ontfing ons Corps de Reserve ordre, om te marcheren, maar wierd des nachts gecontramandeert, en men deed in derzelver plaats een Detachement van 1000 Man na *Ladenburg* vertrekken, om ons Magazyn aldaar te dekken. Alzo men naricht hadde, dat de Veld-marschalk van *Seckendorf* een onderneming tegens 't Corps van den Generaal *Nadasti* voorhadde, heeft men hem den 16. de Regimenten van *Wirtemberg*, van *Olone*, van *Kolowrath*, van *Gicelay* en van *Stabremberg* tot versterking toegezonden. Den 17. avanceerde een Detachement van d'Armée van den Veld-Marschalk van *Seckendorf* in stilte na *Neudorf*, om 't Corps van den Generaal *Nadasti* t'overrompelen, maar wierden zodanig ontfangen, datze op de vlugt gedreven en uit een derde Redoute gejaagt wierden; doch de Vyanden eene versterking ontfangen hebbende, trok de Generaal *Nadasti* de Troupen uit de veroverde Redoute te rug, en retireerde zich al slaande na zyn Quartier van *Neudorf*: Dit gevecht is zeer hittig geweest: 't Paard van den Generaal *Nadasti* wierd door een Canonschoot gedood: De Major van 't Regiment van *Ferrari* is met 2 Hussaren en een Hessische Dragonder Krygsgevangen gemaakt: 't Overige verlies der Vyanden weet men niet, maar moet na de gissing considerabel zyn, 't onze is 30 Man aan doden en geblesseerden. Den 19. 's avonds zyn de Vyanden eenige 1000 Man sterk voor de tweedemaal gekomen onze Post te *Rozenheim* t'attaqueren, maar zyn met zulk goed succes gerepousseert geworden, dat ze zelfs de voorgemelde derde Redoute hebben moeten verlaten, waar in de Generaal *Nadasti* een Troup Croaten gelegt en verders alle nodige dispositien gemaakt heeft, om ze daar in te maintineren.

De Fransche Armée sting den 16. dezer met de Rechter-Vleugel te *Gemersheim* en met de Linker-Vleugel t'*Oppenheim*.

In 't laatst van de gepasseerde maand, ontfing men te *Freyburg* (Hoofdstad van *Brisgau*) op het Post-Comptoir een Brief, waar van zo de datum als 't cachet zeer misterieus was. Dezelve was aan een Koopman te *Rochelle* geadresseert, en daar in lag noch een andere brief, met een Couvert, houdende aan een Koopman in een naburige Stadt. De teneur was mede zeer zeldzaam, en vervattede niets minder als Koopmans-zaken. Twee dagen daar na

geraakte

geraakte 't Hooy-Magazyn byna in den brand, door een met zwavel overtogene en in een ronde doos verborgen lont, dat in een dak-venster van dat Gebouw was geworpen. Maar alzo noch gelukkig een houte blind daar agter was, bleef de brandende stoffe daar voor liggen en tastede 't blind aan, dat heet wordende en beginnende te roken, gelegenheit gaf, dat men zulks in tyds gewaar wierd, en 't ongeluk verhoedde. Men heeft tot nu toe, niettegenstaande alle aangewendde moeitens, den dader niet konnen naspeuren, alleenlyk word gezegd, dat zeker jong persoon, als een Student gekleed, dikwyls rondom 't Magazyn gekruist hadde, en alzo men denzelven noch in 't Collegie, noch in eenige andere plaats van die Stadt, heeft weten aan te treffen, is een beschryving van zyn gedaante, kleding, &c. aan alle Poorten geaffigeert, en na de Post-Comptoiren gezonden. 1744. Juny.

De Keurvorst van *Mentz*, heeft door deszelfs Minister aan de Ryks-Vergadering kennis doen geven van zyn besluit, „ om by „ de tegenwoordige tyds-omstandigheden een stipte Neutraliteit „ t'onderhouden; " en voorts aan den Marschalk *de Coigny* doen voorstellen, „ dat zyne Keurvorstelyke Doorluchtigheit in genen „ dele zal konnen gedogen, dat eenige Fransche Troupen in de „ Landen van zyn Keurvorstendom komen vourageren, maar, als „ zulks geschieden mocht, zich genoodzaakt vinden zal, zodani- „ ge maatregelen te nemen, die Hy tot veiligheit zyner Onder- „ danen zal dienstig oordelen. "

WAT aan de zyde van de Geallieerde in *Vlaanderen* tegens *Vrankryk*, buiten 't geavanceerde onder de laastgenoemde Titel, voorgevallen is, staat ons kortlyk te bezien. NEDERLANDEN.

Zo dra de Franschen in 't Oostenryks gedeelte dier Provintie voet hadden gekregen, hebben zy door hunne Partyen, die zedert tot in 't *Vrye van Brugge*, ja zelfs tot by het Steedje *Oudenburg*, niet verre van *Oostende*, zyn doorgedrongen, vier honderd duizend Ratioenen uitgeschreven, waar toe de Kasselnye van *Kortryk* mede moest contribueren, met bedreiging van militaire Executie, ingeval de gemelde Voorraad niet binnen den tyd van agt dagen was by een gebraght; doch op 't doen van eenige Vertogen is de voornoemde Eisch eenigzints vermindert, in diervoege dat maar 4000 Zakken Haver, 40000 Bundels Hooy, en even veel Stroo tot voorkoming van de gedreigde Onheilen geleverd zouden wor-

 den:

1744. *Juny.* den: Ondertusschen heeft een groot Detachement Oostenrykers, Engelschen en Hanoverschen, ondersteund door vier honderd Hongaarsche Hussaren, dit Transport belet, zynde de Wagens met de voornoemde Provisie, zo dra dezelve boven *Peteghem* waren genadert, van de Fransche Escorte, die ze te *Kortryk* meende binnen te brengen, door 't voornoemde Detachement afgesneden, en na *Gent* en *Oudenaarden* gebraght.

Uittrekzel uit een Brief van DOORNIK, *den 2. Juny.*

IK kan niet nalaten, u kennis te geven, van de stoutmoedigste en heldhaftigste Actie van onze Hussaren, van dewelke men ooit gehoort heeft, en die zonder voorbeeld is. De Generaal-Major *Forgatsch*, die met een Corps Oostenryksche Hussaren van 2000 paarden te *Leuze* is, had zedert eenigen tyd een Detachement, bestaande in een Kapitein, een Lieutenant, en 50 Man geposteert in 't Dorp van *Froidmont*, een uur van die Stadt, om op de bewegingen der Franschen te letten, die in de vlakte van *Cisoin* zamentrokken; dit Detachement wierd dikwyls verontrust door 't zogenaamde nieuwe Regiment Pandouren, zynde Arquebusiers, die als vrywilligen te voet en te paard dienen onder den Collonel *Grassin*, en meest bestaan uit Lottharingers. Dit Regiment houd thans bezetting in het Stedeken van *Orchies* op den weg van *Doornik* na *Douay* en van *Ryssel* na *St. Amand*.

De Kapitein, genaamt *Grandmaison*, eertyds Partyganger onder *du Moulin*, die met zyn Compagnie van 90 man de voorhoede uitmaakt van dat Regiment, 't welk uit 1200 man bestaat, tot een proefstuk in dit Land een aanslag gemaakt hebbende, om 't bovengemelde detachement van 50 Hussaren op te ligten, toog dingsdag avond den 26. met een Corps van 5 of 600 man te voet en te paard, na *Froidmont*, om ze te verrassen en t'omcingelen, maar de Hussaren waren op hunne hoede, en offschoon van alle kanten aangetast, verdedigden zy zich met zo veel dapperheit, dat de Fransche Pandouren hen nooit konden bykomen, wykende al vechtende tot aan 't glacis en de palissaden van deze Stadt voor de poort van *St. Martin*, daar ze te middernacht een verschrikkelyk vuur op elkander maakten, waar door de Troupen in de Stadt en Citadelle in beweging gebraght wierden, zulks dezelve op de wallen onder de wapenen quamen. Een Onder-officier der Pandouren langs de pallissaden rennende, viel met zyn paard tusschen de muur van de contrescarp en de pallissaden, daar 't paard aan bleef hangen, en d'Onder-officier wierd krygsgevangen gemaakt. Een van onze Hussaren zyn Carabyn hebbende laten vallen, klom van zyn paard, om ze op te rapen, maar een Pandour in plaats van hem krygsgevangen te maken, sloeg hem met de kolf van zyn snaphaan de herssens in. Men heeft 't verlies der Pandouren, die ten een uur aftrokken, niet konnen weten maar van de Hussaren is die eene maar gedood en een twede gequetst. De Hussaren die laf hertige daad verstaande, waren zo verbittert, dat zy besloten, om zich het koste wat het wilde, te wreken, en na hun post van *Froidmont* gekeert zynde, attaqueerden zy op hun beurt de Pandouren ten 5 uuren 's morgens in de vlakte met zo veel geweld, dat men den gantschen morgen zo sterk hoorde schieten, als of twee Regimenten

gimenten voetvolk by pelotons vuur op elkander gegeven hadden. Eindelyk de Hussaren door 15 of 16 van hunne makkers by geval versterkt, en verscheidemalen door de Vyanden heen geslagen zynde, dreven zy ze op de vlucht en versloegen 't corps Pandouren t'eenemaal, onder 't welk zy een yslyke slachting aanrechteden, zo verre dat by aldien deze niet na de naburige Bosschen gevlucht waren, niet een man van hen overgebleven zou zyn. Hoe 't zy, volgens 't zeggen der Boeren hebben de Franschen 12 of 13 karren met doden en gequetsten na *Orchies* gebraght. 1744. Juny.

Ten 12 uuren passeerde door deze Stadt een Lieutenant met eenige Hussaren om de krygsgevangenen en eenige deserteurs na *Leuze* te brengen, te weten, den Kapitein *Grandmaison*, aan de hand ligt gequest; een Lieutenant te paard van *Grassin*, genaamt *Hues*, zwaar gequetst, en dien ze daarom hier in een herberg gelaten hebben en 20 of 24 gemenen te paard, daar onder vier gequetst, die men na 't Hospitaal gebraght heeft. Men heeft zedert vernomen, dat de Hussaren van de Pandouren, die in de Bosschen gevlugt waren, daarenboven over de 70 of 80 neergesabelt hebben, zo dat van dit gantsche Corps weinige te recht zullen gekomen zyn.

De Fransche Marschalk Graaf van *Saxen*, kortelings met een Corps van 5000 man in de nabuurschap *Oudenaarden* gekomen zynde, om de Werken van die Vesting en 't omliggende terrein te recognosceren, en ziende, dat een Detachement Oostenryksche Hussaren op een hoogte voor de Stadt geposteert stond, deed daar op aanstonds een Collonel met een Regiment Fransche Hussaren uitrukken om die t'attaqueren. Deze zulks vernemende, zwenkten zich, en renden met een gewaande vlugt na die Plaats, waar op de Franschen, denkende dat zy uit vreze wech liepen, hun met een luid geschreeu, doch in grote confusie, tot binnen de slagboom, die men expres hadde open gelaten, vervolgden, dringende door tot aan de Bruggen, wanneer d'Oostenrykers eensklaps en geheel onverwagt omkeerden, en zodanig op de Franschen invielen, dat het hun noch lange zal heugen, in *Oudenaarden* geweest te zyn.

Zedert hebben de Franschen die Stadt zoeken te verrassen met 4000 Man, maar gerepousseert werdende, trok van 't Guarnizoen ten getalle van 500 Hussaren uit en zette de Vyand een end-weegs na; By welke occasie dit aanmerkelyk geval gebeurde:

Een Fransche Capitein van de Hussaren, die wat agter gebleven was, ziende dat een van d'Oostenryksche Hussaren, hem nazettede, vuurde op hem; en de Hussaar zich veinzende zwaar gequetst te zyn, viel agter over op zyn Paard. De Capitein menende denzelven van zyn Paard te beroven, reed na hem toe; maar

 de

1744. Juny. de Huſſaar vernemende dat zyn party na hem toequam, nam zyn kans waar, en zich herſtellende, is op den Capitein aangevallen, hebbende hem ten eerſten neergezabeld, en by hem tot Buit gevonden een Beurs met 200 Ducaten, als mede zyn Paard, deszelfs Mutz, die zeer magnificq was, gelyk ook de Klederen, zelfs zyn Laarzen, in welk habiet de Huſſaar te rug in die Stadt quam, en noch dagelyks daar mede in d'Armée brilleert.

De Lieutenant van de Franſche Party van 50 Man, die den 10. dezer zich te *Kerkhoven*, zynde een Kaſteel aan de *Schelde*, aan eene Ooſtenrykſche Huſſaren-Party tot Krygsgevangen heeft moeten overgeven, heeft het met de volgende met Potlood geſchreve Capitulatie gedaan:

Infraſcriptus me, Locumtenentem & cæteros omnes ſub moderno meo Commando exiſtentes, obligo & obſtringo, quod non ſolum arma omnia deponere, ſed etiam eo usque nullum penitus ſervitium, nec in Exercitu, nec in præſidio ſervitium aliquod præſtabimus, donec more Militari fuerimus redempti. Signatum die 10 *Juny* 1744.

DE CAZA MAJOR.

Duos Sergentes, duos Corporales, quadraginta ſex Milites in toto.

Den 17. zyn acht Ooſtenrykſche Huſſaren van *Leuſe* en *Givries* tot aan 't Glacis van *Valenciennes* gaan recognoſceren, en hebben by die gelegenheit 48 ſtuks Rundvee opgeligt en behouden na *Mons* gebraght.

Onder de Voorgevallene Schermutzelingen hebben d'Ooſtenrykſche Huſſaren onder de gevange genomen Franſche Pandouren gevonden een Deſerteur van 't Regiment Huſſaren *Caroli*, die volgens hunne *Articul-Brief* zo voort wierd gevonniſt *om met de Sporen dood geſlagen te worden.*

De Pragmatique Armée is den 23. verplaatſt, ſtaande d'Engelſchen van *Semerſake* tot aan *Meylegem*; de Hanoverſchen van *Meylegem* tot digt by *Neder-Ename*; d'Ooſtenrykſche Dragonders tuſſchen *Neder-Ename* en *Ename*; d'Ooſtenrykſche Infantery en Granadiers van *Ename* tot op een quartier uurs by *Leuregem*, en de Hollanders van *Melden* tot aan de Moolen tuſſchen *Melden* en *Berckem*. zo dat zy gezamentlyk in eene Linie 't Front tegen de *Schelde* maken: 't Battaillon van *Waldeck* campeerd by *Velaine*, en dat van *Mackay* nevens 't Engelſche en 't Hanoverſche Detachement

tuſſchen

tusschen de Citadelle van *Doornik* en de Stadt in; d'Artillery, de Pontons en 't Hospitaal staan noch op de vorige plaats by *Leuregem*. De Hollandsche Guardes te Voet zyn uit *Mons* in goeden staat by die Armée gekomen. 1744. *Juny.*

Komende in de *Vereenigde Nederlanden*; zo is den 16. dezer de Graaf van *Wassenaar* Heer van *Twickelo* van *Ryssel*, uit zyne Commissie, aan den Koning van *Vrankryk*, te rug gekomen, om verslag aan Hare Hoog Mogende te doen.

In deze Maand zyn in *Texel* binnen gekomen d'Oostindische Schepen *d'Eendracht* en *Schellak*, beide voor de Kamer *t'Amsterdam* van *Batavia*; mitsgaders van daar in *Goerée* 't Schip *Ida*, Schipper *R. Blok* voor de Kamer *Delft*.

Den 24. dezer zyn even buiten de wal voor *Texel*, in 't gezicht der Lootzen, door twee Kapers van *Duinkerken* genomen de Schepen de *Jonge Willemina* en *Margareta Josina*, gevoert door *Sieble Aukes* en *Reltje Aukes*, komende van *Nerva*, en zyn daar mede na *Duinkerken* gezeilt. De Kooplieden, welke deze Schepen toebehoren, hebben over dit geval zich aan Haar Hoog. Mogenden geaddresseert, die deswegen aan den Franschen Minister den Abt *de la Ville* ernstige vertogen gedaan hebben.

Wy zullen dit *Deel* sluiten met twee aanmerkelyke en heldhaftige gevallen tusschen *Fransche Kapers* en *Engelsche Koopvaardyschepen*, op onze Kusten in de *Noordzee* voorgevallen. d'Eerste bestaat in 't volgende verhaal 't geen hy aan den Groot- Brittannische Minister de Heer *Trevor* in den *Hage* gedaan heeft, luidende:

VERKLARING van *Richard Hornby*, Schipper op de *Weightson and Isabella*, van *Sunderland*, wegens een Actie, die hy gehad heeft met een *Fransche Kaper*, genaamd de *Marquis de Brancas*, gecommandeert door *Jean Andries*, van *Duinkerken*, op *Saturdag* den 13 *Juny* 1744.

Ten een uur 's namiddags, 4 Mylen van 't Strand, in 't gezicht van den 's Gravenzandschen Toren zynde, zach ik 2 Mylen van ons een Kaper, nemende den cours Zuidwaarts. Zo dra hy my ontdekte, wendde hy 't, en zettede met alle Zeilen op ons aan Ten 2 uuren tot binnen een Canon-Schoot komende, hyste hy *Fransche Vlaggen* op, en loste op my zyne Boegstukken, waar na ik aanstonds ook *d'Engelsche Vlag* liet waaijen, en hem met myn Geschut beantwoordde. Een quartier over 2 uuren klampte hy ons aan Bakboord-zy aan, rakende met zyn boegspriet vast in de hoofd-touwen van onze grote Mast, maar zettede niemant van zyn Volk over. Vervolgens geraakte hy achter om, en quam aan stuurboord-zy, wierp de haken over, maakte de touwen vast, en enterde met een groot getal van zyn Volk, waar op wy hem zeer warm uit de bak ontfingen;

1744. *Juny.* zy poogden die wel met bylen open te hakken, schietende ter zelver tyd geweldiglyk op ons met klein Geweer, maar wy troffen hen zo wel uit onze Vuur-Roers, dat 'er vele sneuvelden, en zy het Dek moesten ruimen, dragende de levende de doden over. Daar na lag hy noch omtrent 40 minuten met de kabels aan ons vast, roepende, *dat wy zouden stryken, of dat hy ons geen quartier zoude geven*, maar wy gaven hem tot antwoord; *dat hy moest komen en dat zelfs doen, zo hy 't hert daar toe had*; inmiddels schoten wy wakker op malkanderen, en zyn Volk kapte zich uit ons wand los, waar na hy afhield, schietende voorts op ons met zyn Canon, Bassen en klein Geweer, waar in wy hem ook niets schuldig bleven, maar ondertusschen wierden onze Masten en Zeilen, als ook ons Wand, zeer beschadigt, en geraakten in stukken. Ten 7. uuren quam hy ons wederom aan boord, maar niemant van zyn Volk wilde enteren, zo dat hy wederom afhield, en wy namen de gelegenheit waar, om hem in d'achtersteven te schieten, op de distantie van omtrent 50 Roeden, wanneer hy aanstonds sprong, zo wy menen door een schoot, die in zyn Kruitkamer geraakt moet zyn. Ik zach veel Volk op 't Wrak, eenige dood, andere noch in leven, en verscheide in 't Water, sterk worstelende en om hulp roepende, maar 't was ons niet mogelyk, hen die toe te brengen, want onze Takels en Lopers wech geschoten zynde, konden wy de boot niet uitzetten. Weshalven wy alle Zeilen byzetteden, en een Loots aan boord kregen, die gedurende de gantsche Actie in ons gezicht gelegen had, en 's nachts quamen wy op de *Maas* ten Anker. De Vyand heeft een Dreghaak en eenig klein Geweer aan ons boord gelaten.

Twee Man van d'Equipagie van den Kaper zyn te *Rotterdam* aangekomen, en zeggen, dat hun Schip gevoerd heeft 10 Stukken Canon, 8 Bassen en 75 Man. Myn Schip is gemonteert met 4 Stukken Canon, 2 Bassen en 5 Man en 3 Jongens, die zich alle ongemeen dapper gequeten hebben, en wel inzonderheit myn Stuurman *John Vardill*.

Het tweede geval bestaat hier in:

Dat een Engels-Koolschip, genaamd *d'Avonture*, Capitein *Thomas Gibson* van *Sunderland*, tien mylen van de Wal voor 't Eiland *Walcheren*, op den zelven 13. dezer, met een Duinkerker Kaper, op hebbende 180 Man in een gevecht geweest is; 't zelve begon 's morgens ten 10 uuren en heeft geduurt tot 's namiddags ten 4 uuren, wanneer de Kaper genoodzaakt was van hem af te wyken: d'Engelschman giste, dat hy op de Kaper wel 18 doden en zeer veel gequetsten had gemaakt. Gemelde Kapitein *Gibson* had zich tusschen Deks uit kleine gaten, die zy, geschoten hebbende, weder toegeschoven en uit zyn Kajuit dapper verweerd met 6 Drieponders en 2 Steenstukjes, en is dus 't gevaar gelukkig ontkomen; zyn Equipagie bestond in 9 Man en 4 Jongens, zynde de Stuurman alleen aan d'Arm gequest.

E Y N D E.

E R R A T A.

In 't laast voorgaande Deel *pag.* 72. regel 5, staat, door 't uitvallen van een Letter, *geobden*, lees *geboden*.

Pag. 294. regel 23. *Schotland*, lees *Ierland*.

In dit Deel *pag.* 252. staat *in Notis*: Waar van het Tractaat in de naastvolgende maand &c. *Lees*, waar van het Tractaat in de naastvoorgaande Titel van *Duitschland* gebraght is.

BLAD-

BLADWYZER.

Col-

Geval

N.

O.

P.

Pre-

E Y N D E.

NEDERLANDSCH GEDENKBOEK

OF

EUROPISCHE MERCURIUS,

Berichtende

De Gesteltenissen der Zaken van Staat en Oorloch, in alle Heerschappyen en Landschappen van

E U R O P A

BENEVENS D'AANGRENZENDE GEWESTEN.

Verzien met alle Placaten, Edicten, Manifesten, Aanspraken, Brieven, en andere autentique Stukken, van den tegenwoordigen tyd.

Historisch beschreven door A. L.

LV

LV^ste Stuk. Twede Deel.

VERVATTENDE

DE ZES LAATSTE MAANDEN van 't Jaar 1744.

Versierd met kopere Platen.

t'AMSTERDAM,

By d'Erven van J. RATELBAND en Compagnie, op den hoek van de Kalver-Straat en den Dam. 1744.

BEKENTMAKINGE.

By de Drukkers dezes is tot gebruik van den Lezer dezer Mercurius; en anderen Nouvelles, gedrukt en te bekomen.

Kleine en beknopte ATLAS, of Toneel des Oorlochs in Europa, begrypende meer als tweehonderd accurate Kaarten en Plans of Afbeeldingen der voornaamste Sterke Vestingen in Duitschland, Vrankryk, Spanjen, Portugal, Groot-Brittannien, Polen, Zweden, Denemarken, Moscovien, Marokko, de XVII. Nederlandsche Provincien, Italien en Savoyen, vermeerdert met een nieuwe Kaart van Belgrado tot Constantinopolen en d'Oevers van de Zwarte Zee tot Azof enz. Benevens d'Afbeeldzels der Koningen van Vrankryk, de Hertogen van Braband, de Graven van Vlaanderen, en de Graven van Holland. Mitsgaders d'Aftekeningen van de voornaamste Veld- en Zeeslagen, verscheide Lusthuizen, Vuurwerken, enz. Zynde voor aan 't Werk, tot nut van den Lezer, gevoegt eene korte Methode tot begryp der Geographie, kost 15 gulden ingebonden en afgezet.

Item, het GEOGRAFISCH TONEEL of 41 uitgezogte *Kaarten*, tot gemak der Officieren, Reizigers en Liefhebbers, begrypende alle Generale Kaarten van de *Werelt*, met de byzondere *Plaatzen* daar den Oorloch in EUROPA en elders gevoerd word, en de *Plans* der *Forten* die meest aan de tegenwoordige revolutien onderworpen zyn, vermeerdert met verscheide nieuwe Kaarten, van de Gewesten, thans in Oorloch zynde, kost 65 stuivers ingebonden en afgezet.

NEDERLANDSCH GEDENKBOEK

OF

EUROPISCHE MERCURIUS,

Behelzende

De voornaamſte Zaken van Staat en Oorloch, voorgevallen in alle de Koningryken, en Heerſchappyen van Europa; benevens eenige meldenswaardige Tydingen uit verſcheide andere Delen der Werelt.

VYF-EN-VYFTIGSTE-STUK

TWEDE DEEL.

J U L Y.

ALZO 't Franſche Hof in de ſterkſte verzekering is geweeſt, dat 'er maar niets, even als in den voorleden jare, aan den *Rhyn* ſtond uitgevoerd te werden; Zo hebben de *Franſchen* in de gepaſſeerde maand gedeclareert: *Wy en den Keizer willen daar niets doen, en d'Ooſtenrykers konnen 'er niets uitvoeren, wel niet door*

1744. July. *gebrek van krachten, maar door d'Onmogelykheit van den* Rhyn *ergens te konnen passeren, ter oorzaak van d'overal tegenstandbiedende Armée.* Dat was het *Facit* van die respective Hoven: Maar de VOORZIENIGHEIT heeft het anders gedirigeert, en getoond, dat den *Vleeschelyke Arm* den *Betrouwers bedriegt*, en datze, *die verbeelden daar op te konnen staan, 't naaste by hunnen Val zyn.* Om al 't zelve te doen zien, zynwe wederom genoodzaakt onze gewone *Cours* te veranderen, om de betrekking die de Geschiedenissen ons in deze maand zullen uitleveren, in een juist verband den toegenege Lezers te konnen mede delen: Waarom wy tot d'Introductie van dit *Deel* zullen aanvangen met de passagie des *Rhyns* door den Doorluchtigsten Vorst en Prins *Karel van Lotharingen*, uitwyzens 't volgende RELAAS uit het *Generaal Hoofdquartier te Schreck*, gedateert den 3. *July* 1744; luidende:

RHYN-STROOM. ZO dra de Pontons en andere toebereidzelen, om Bruggen over den *Rhyn* te slaan, gereed waren, detacheerde zyne Doorluchtige Hoogheit den Lieutenant-Generaal, Grave *Nadasty*, met een Corps Troupen, boven *Philipsburg*, den Lieutenant-Generaal Baron van *Bernclau*, met een ander, beneden *Stockstad*, aan de kant van *Weissenau* digt by *Mentz*, en den Lieutenant-Generaal, Grave *Leopold Daun*, met alle de compagnien Granadiers, in de nabuurschap van *Stockstad* voornoemd, om de passagie t'ondersteunen, welke de Generaal *Bernclau* aan de kant van *Weissenau* stont te tenteren; 't overige van d'Armée wierd by divisien langs den *Rhyn* geplaatst, om ter ondersteuning van dat Corps gereed te zyn, 't welke 't eerste zoude overgaan.

De Generaal *Nadasty* was d'eerste, die de passagie ondernam, hebbende zo goede schikkingen gemaakt, dat de Pontons reets 's nachts tusschen den 30. *Juny* en eersten dezer aanquamen en bericht ontfangen hebbende, dat de Beyersche Troupen de vorige dag hun voordelig camp onder *Philipsburg*, dat met een zeer grote menigte werken omgeven was, hadden verlaten, om zich met d'uiterste verhaasting aan d'overzyde van den *Rhyn* te retireren, deed hy den Lieutenant-Collonel Baron *van Trenck*, met zyne Pandouren in vaartuigen embarqueren; deze was d'eerste, *die 'er in sprong*, en moedigde zyn volk zo wel aan, dat zonder een enkeld man te verliezen, of eenige wederstand t'ontmoeten, hy den Oever aan d'overzyde van den *Rhyn* bereikte. De Carelstadsche Militie en Warasdynen met 40. vrywillige Hussaren volgde de Pandouren met

gelyk

gelyk ſucces, onder 't commando van den Major Grave van *Straſoldo*. 1744.
De Generaal *Nadaſty* aanſtonds daar van aan zyne Doorluchtige *July.*
Hoogheit kennis gegeven hebbende, met verzekering, dat hy meende op de volkomen uitvoering der paſſagie ſtaat te konnen maken, en hoopte ten ſpoedigſte de Brug te voltooijen, waar aan hy met allen mogelyken ſpoed haaſt deed arbeiden, ordonnerende Myn Heer de Prins dadelyk aan de Troupen, die van *Neudorff* tot aan *Stockſtad* gepoſteert ſtonden, om met d'alleruiterſte ſpoed na *Schreck* aan te rukken, en die onderneming t'onderſteunen.

Terwyl de Paudouren en andere Militie den *Rhyn* paſſeerden, deed de Generaal *Nadaſty* met zo veel ſucces aan de Brug arbeidden, dat die eerder volmaakt was, als men zulks had konnen verwagten, en dat giſteren morgen omtrent ten elf uuren, 't gehele Corps van dien Generaal, in 6000 man beſtaande, zonder eenig 't minſte ongeval, t'eenemaal was overtrokken; de gereguleerde Troupen, welke tuſſchen *Roth* en *Reitingen*, onder 't bevel van den Prins van *Waldek*, gecampeert hadden, maakten ter zelver tyd zo veel ſpoed, dat die voor 11 uuren 's nachts te *Schreck* aanquamen, en zonder zich op te houden, ſucceſſivelyk over de Brug defileerden.

De Lieutenant Collonel, Baron van *Trenck*, had naulyks zyn volk gedebarqueert, of hy repouſſeerde aanſtonds de vyandlyke Voorpoſten met zo veel moedigheit, dat hy die tot aan hun Camp, een halve myl van den *Rhyn* vervolgde; en zonder tuſſchenpoſing aldaar aangetaſt hebbende 3 Regimenten Beyerſche Cavallery, namentlyk de Granadiers te paard, 't Regiment van den Prins van *Taxis* en dat van *Ottingen*, ſloeg hy die insgelyks op de vlugt, na dezelve uit twee Redouten en eene Linie gedelogeert te hebben; verſcheide van de Vyanden wierden gedood of gequetſt en de Lieutenant Collonel van 't Regiment Granadiers te paard met 37 Ruiters gevangen genomen: Dezelve waren deze zo onvoorziene attaque zo weinig verwagtende, dat zy zonder tyd te hebben, om hunne Tenten af te breken, genoodzaakt waren hun Camp aan de Pandouren over te laten, die 't zelve aanſtonds plonderden.

Zo dra zyne Doorluchtige Hoogheit van dat voordeel tyding bequam, ordonneerde dezelve, dat men op ſtaande voet een Brug te *Schreck* zoude ſlaan, en zich 's nachts tuſſchen den eerſten en 2. dezer met de gehele Armée van *Ladenburg* op marſch begeven hebbende, arriveerde dezelve giſter morgen omtrent ten 9 uuren alhier, doende ſucceſſivelyk de Regimenten over d'eerſte Brug defileren; de twede was 's namiddags omtrent ten 4 uuren gedeeltelyk voltooit met behulp van 13 Vaartuigen, die men de vorige dag van de Franſchen veroverd hadde.

1744. *July.* Terwyl dit geſchiedde, ontfing zyne Doorluchtige Hoogheit giſter avond van den Generaal *Bernclau* naricht, dat onaangezien de Vyanden eenigen tegenſtand boden, het hem 's nachts tuſſchen den eerſten en 2. dezer insgelyks gelukt was, om met zyn gehele Corps, beneden *Stockſtad* by *Weiſſenau*, den *Rhyn* te paſſeren, gedeeltelyk met Barken en gedeeltelyk over twee Bruggen, welke hy had doen ſlaan. De Vyanden wierden aldaar zo dapperlyk gerepouſſeert, dat zy niet alleen de vlucht namen, maar ook de Stadt *Opperheim*, met verlies van verſcheide Magazynen verlieten, om *Worms* te bereiken, werwaarts hen, volgens de laatſte tydingen, de Generaal *Bernclau* met zo veel ſpoed nazet, dat hy dezelve reets tot in de nabuurſchap van de Plaats gejaagt heeft.

Terwyl nu Generaal *Bernclau* de paſſagie volbraght, heeft de Generaal Grave van *Daun*, die met alle de compagnien Granadiers en 600 man Theiſſer-Militie op 't Eiland *Maulher* by *Stockſtad*, gepoſteerd ſtond, de Vyanden door een continueel vuur uit de Musquetterye en 't Canon, en met 13 kleine Barken, die hy by zich had, bezig gehouden, zonder eenig ander verlies, als van 2 Granadiers en 2 Man van de Theiſſer-Militie, benevens 11 gequetſten.

De gedagte Generaal order gekregen hebbende om herwaarts te komen, ten einde d'Armée te volgen, die zich reets aan d'overzyde van den *Rhyn* bevind, en bereids met alle de Granadiers opgebroken zynde, ſtaat morgen te *Schreck* aan te komen, hebbende de 600 man Militie onder 't commando van hunnen Major op 't Eiland *Maulher* gelaten, om de Brug te bewaren.

Schoon nu de Generaal *Nadaſty* met de Huſſaren aan d'overzyde van den *Rhyn* een voordelig camp by *Leimersheim* betrokken had, poſterende de Pandouren en andere irreguliere Troupen meer voorwaarts in een naby-gelegen Boſch, om de Beyerſche Infanterye, die daar agter in een verſchanſt Camp tuſſchen moeraſſen ligt, te naderen en op dezelve aan te vallen, heeft egter zyne Doorluchtige Hoogheit, op de tyding, dat de Linien van *Lauterburg* ſlecht bezet waren, goedgevonden dien Generaal te gelaſten, om met de Huſſaren, Paudouren en andere irreguliere Troupen, verſterkt door de Hongariſche Regimenten van *Forgatſch* en *Joſeph Eſterhaſi*, na die Linien te marſcheren, ten einde dezelve, was 't mogelyk, te vermeeſteren, waar van men nu den uitſlag verwacht. 't Spoedig vertrek van Myn heer den Grave *de Roſieres* (met dit *Relaas* afgezonden) heeft niet toegelaten alle d'omſtandigheden te melden, waarom men die by vervolg met het Journaal zal overzenden. Ondertuſſchen kan men de goede ſchikkingen, onvermoeide zorgen en dapperheit van den Generaal *Nadaſty* niet genoeg pryzen, als aan wien

wien 't ſucces van de gelukkige paſſagie te *Schreck* inzonderheit dank geweten moet worden. 1744. July.

De Lieutenant Collonel Baron van *Trenck*, verdient niet minder lof, als hebbende die tot de gemelde paſſagie en 't ſlaan der Bruggens oneindig veel toegebraght door de voorzigtigheit en moedigheit, waar mede hy zyne Pandouren aangevoerd en de Vyanden gerepouſſeert heeft.

Zyne Doorluchtige Hoogheit zal alles in 't werk ſtellen, om van deze eerſte voordelen gebruik te maken, en de verdere operatien vigoureuſelyk voort te zetten, te meer, alzo hy door zyne legging aan de Franſche Armée de communicatie met den *Elzas* afgeſneden heeft.

Poſten, alwaar de Troupen van Hare Majeſteit, de Koningin van Hongaryen *en* Bohemen, *zich voor de Paſſagie van den* Rhyn *bevonden hebben:*

1. De Generaal *Bernclau* met de Voorhoede aan de kant van *Stockſtad*, aan den *Rhyn*, 10 mylen van *Ladenburg*.
2. 't Corps Granadiers onder 't bevel van den Generaal *Daun* te *Hain*, een myl van *Stockſtad*.
3. 't Corps van den Generaal *Bernes* boven *Lorſch*, 4 mylen van 't gemelde Corps Granadiers.
4. De Generaal van *Schulemburg* met de regter Vleugel van d'eerſte linie Infantery, by *Lamberts-Hutte*, een halve myl van 't Corps van den Generaal *Bernes*.
5. d'Infantery van 't Corps de Bataille, onder d'ordres van den Generaal *Grune*, te *Ladenburg*, 3 vierendeel myl van de Poſt des Generaal *Schulemburg*.
6. In 't zelve Camp by *Ladenburg* bevond zich noch 't Regiment Dragonders van *Saxen-Gotha*.
7. De Lieutenant Collonel *Feuerſtein* met een gedeelte van d'Artillery onder de muren van *Ladenburg*.
8. De Generaal, Grave van *Königſegg*, met de regter Vleugel van de 2. Linie Infantery, aan gene zyde van de *Neckar*, by de Schip-brug.
9. Voor 't Corps van den Grave van *Königſegg*, de Generaal *Philibert* met twee Regimenten Curaſſiers van de regter Vleugel der eerſte Linie.
10. De Baron *Trenck* met zyne Panduren te *Neckerau*.
11. De Generaal *Ballayra* met 2 Regimenten Dragonders by de brug van *Ketſch*, 2 mylen van *Neckerau*.
12. De 2. Linien van de linker Vleugel, zo Infantery als Cavallery, met

1744. July. met het Corps de Bataille van de 2de Linie, te *Reyttingen* en *Roth*.

13. De Generaal *St. Ignon* met 2 Regimenten Dragonders van 't Corps *de reserve*, een halve myl van *Reytingen*, by 't Dorp *Calabria*, anders genaamd *Neulosen*.

14. Het Regiment Huffaren van *Festetitz*, een myl aan deze zyde by *Wagbausel*.

15. De Generaal *Nadasty* met eenige Regimenten Huffaren en de Infantery van de Warasdynen by *Neudorf*.

Men kan zich niet genoeg verwonderen over de behendigheit waar mede dien Prins zich bedient heeft om dat NON PLUS ULTRA te forceren; waar van deze twee *Byzonderheden* worden mede gedeelt; luidende 't eerste bericht: „ Den eersten „ dezer, deed die Prins alle de Generaals ontbieden, en aan hen „ verzegelde Brieven overhandigen, met ordre om dezelve niet „ als op uitdrukkelyk bevel t'openen: Vervolgens onthaalde zyne „ Doorluchtigheit alle de Generaals en verdere zo hoge als min- „ dere Officieren op een groot Festyn, waar by verscheide „ Vreemdelingen, na gedagten *Spions*, zich mede lieten zien: „ Men discoureerde over d'onmoogelykheit, die 'er was om den „ *Rhyn* te passeren, en een ieder zeide daar omtrent zyn gevoe- „ len, terwyl verscheide Gezondheden gedronken en Salvo's uit „ de Musketteery gedaan wierden: Tegen middernacht, toen het „ Festyn geëindigt was, deed de hooggemelde Prins d'Opper- „ Officieren aanzeggen, *dat zy op 't eerste Sein d'aan hen overgele- „ verde Brieven zoude openen, en d'ordres, die daar in bevat waren, „ ter uitvoer brengen*: In den morgenstond wierden zes Stukken „ Canon tot het voornoemde Sein afgeschoten, en men was zo „ behendig in 't uitvoeren van de geschrevene ordres, dat de ge- „ hele Armée by Divisien den *Rhyn* reets gepasseert was, eer de „ Franschen daar van de minste kennis hadden, zo dat, toen „ deze zulks bemerkten, de confusie onder hen zo groot wierd, „ dat zy niet wetende werwaarts zy zich 't eerst of 't laatst wen- „ den zouden.

Het twede bestaat: „ Dat zyne Koninglyke Hoogheit, op den „ gemelde datum, wanneer hy de volgende nacht dagt over te „ trekken, een wel geinstrueert persoon, in *Boeren-gewaad*, na

„ *Mentz*,

„ *Mentz*, met een brief aan den Keurvorst geaddresseert, doch 1744. July.
„ mondeling gelast had, om daar mede te handelen, als uit dit
„ volgende gedrag te zien is: De Boer met die brief in de Stadt
„ komende, ging, als of hy de weg niet wist, op en neer, en
„ gints en herwaarts kykende en gapenden, tot voor 't Hôtel
„ van den *Franschen Minister*, en ziende eenige zyner Bedienden,
„ haalde hy de brief uit zyn zak, vragende, alzo hy zeide, *geen*
„ *lezen geleerd te hebben, waar hy die brief brengen moest, en of hy*
„ *daar niet wel te regt was*: De gemelde Bedienden meer bedre-
„ ven als den Boer, zo zy meenden, antwoorden hem, *dat zy*
„ *ook niet konden lezen, maar dat hy zou gaan zitten, zy wilden bo-*
„ *ven gaan, om het den Secretaris te vragen.* De Boer liet hun daar
„ mede gewerden; een van de Bedienden braght de brief aan zyn
„ Meester zelfs, die ze behendig geopend hebbende, daar in
„ vond: *Myn lieve Broeder, zo UEd.* d'Oostenrykers *den* Rhyn
„ *wild zien passeren, zo komt te post by myn, want deze nacht zal den*
„ *overtocht zekerlyk te* Stockstadt *geschieden.* De Minister den Boer
„ latende vragen, *wie hem dien brief had gegeven*, zeide hy, om
„ zyn rol wel uit te spelen, *dat hem die buiten de Stadt door een wel-*
„ *gemaakt Heer, in een wit kleed, met rode opslagen en een groene co-*
„ *carde op den hoed, gegeven was.* Men liet den Boer eens wak-
„ ker drinken, gaf hem een *Coralin* tot een vereering, en liet
„ hem gaan, met te zeggen, dat de brief wel besteld zoude wor-
„ den. De Minister zond daar op te post een Expresse aan den
„ Marschalk *de Coigny*, om hem daar van te verwittigen, waar
„ op die *Franschen Generaal* alle zyne magt aan die kant by een
„ rukte, en dus om den Thuin geleidt wierdt.

De Verdere progressen, na 't passeren van den *Rhyn*, door dien Prins gemaakt, blykt in 't volgende RELAAS uit het *Oostenrykssche Hoofdquartier* te *Lauterburg*, gedateert den 7. *July*.

ZYne Doorluchtige Hoogheit, Myn Heer de Prins *Karel*, den Grave *Nadasty* gedetacheert hebbende, om de Stadt en Linien van *Lauterburg* * te bemachtigen, sommeerde de gemelde Generaal

* *Lauterburg*, is een kleine Stadt in de Staten van den Bisschop van *Spiers*. Zy behoorde aan *Vrankryk*, en word gerekend onder de Steden van den *Neder-Elzas*;

1744. July. raal aanstonds by zyn aankomst de Stadt tot overgave, 't welk de Commandant geweigert hebbende, verzogt de Graaf *Nadasty* van zyne Doorluchtige Hoogheit eenige stukken Canon met een renfort, zonder dewelke hy meende die Linien niet te konnen bemagtigen; men zond hem op staande voet den Prins van *Wolffenbuttel* en Generaal *Preysing*, met 4 Regimenten Infanterye en 3 andere Cavallerye, ook marscheerden de Prins van *Waldeck* en zyne Doorluchtige Hoogheit zelf met dat Corps; maar naulyks waren zy ter halver weg, of de Stadt verzogt te capituleren. Deze post van groot belang zynde, ordonneerde zyne Doorluchtige Hoogheit, dat de *Capitulatie* zoude worden geaccordeert, zonder zich met bagatellen op te houden, die in zodanige gelegenheden voorkomen, en waarby dikwyls veel tyd verspilt word; dezelve wierd den 4. dezer getekend, verplichtende zich 't Guarnizoen, schoon 1700 man sterk, en 't die post wel 8 of 10 dagen zoude hebben konnen uithouden, om in jaar en dag tegens hare Majesteit, de Koningin en hare Geallieerdens, niet te dienen.

Zo dra zyne Doorluchtige Hoogheit te *Lauterburg* aanquam, versterkte hy met 200 man 't Regiment van *Forgatsch*, dat de Generaal *Nadasty* aldaar had doen inrukken ten getale van 800 man, en vernemende, dat de Vyanden hun best deden om de Linien aan de kant van *Weissenburg* te bereiken, detacheerde hy den Generaal *Nadasty* na die Stadt.

Zyne Hoogheit ten 9 uuren 's avonds in d'Armée te rug gekomen zynde, quam bericht, dat het gros van de Fransche en Beyersche Armée zich in slagorder geschaard hield agter een Bosch, dat wy voor ons hadden leggen, en alzo 't reets duister was, zond de Prins aan alle kanten patrouilles, om te zien wat 'er omging, maar die niet eerder als ten 9 uuren 's morgens te rug komende, kon d'Armée niet voor 8 uuren opbreken. Zyne Doorluchtige Hoogheit zich vooruit na *Lauterburg* begevende, ontfing tyding dat de Generaal *Nadasty*, *Weissenburg* had ingenomen, zynde 't Guarnizoen, volgens de *Capitulatie*, krygsgevangen gemaakt, in 't gezicht der voorhoede van de Vyandelyke Armée, welke de Generaal *Nadasty* even te voren over hoop geworpen had; maar de voornoemde Generaal gaf ter zelver tyd kennis, *dat indien de gehele Armée op hem afquam, hy 't niet lange zoude konnen uithouden.* Zyne Doorluchtige Hoogheit deed den uittocht van 't Guarnizoen van *Weissenburg* verhaasten,

Elzas; legt aan den zuidelyken Oever van de *Lauter*, omtrent duizend schreden van den *Rhyn*, die daar ter plaatse verscheide Eilanden maakt, zich verdelende in verscheide takken.

haasten, en 't zelve de Wapenen hebbende doen nederleggen, zond hy daar binnen de gemelde 4 Regimenten Infanterye, om den Generaal *Nadasty* t'ondersteunen, tot dat d'Armée de Linien gepasseert zoude zyn. Terzelver tyd gebood hy ook aan de 3 Regimenten Cavallery, om aan te rukken, en gaf order, dat d'Armée den marsch moeste verhaasten, vrezende, dat indien de Fransche Armée den Generaal *Nadasty* repousseerde, dan veel ligt zelfs binnen de Linien zoude post vatten, en de passagie van d'onze beletten. De Prins eindelyk in Persoon d'Armée te gemoed getrokken zynde, begon d'Infantery ten een uur t'arriveren, wordende door de gehele Armée gevolgt; zo dra dezelve geformeert was, zond hy aan den Generaal *Nadasty* order, om *Weissenburg* te verlaten, en detacheerde 500 Duitsche paarden, om zyne retraite te faciliteren, 't geen hy met zyn gehele Corps ter uitvoer stelde, uitgezondert een Bataillon van 't Regiment van *Forgatsch*, 't welk, wat men ook aan de Soldaten mochte zeggen, die post niet heeft willen verlaten, maintinerende zich aldaar tot 9 uuren 's avonds, wanneer de Franschen, na drie stormen gedaan te hebben, de Stadt heroverden. — 1744. July.

't Gehele Corps van den Generaal *Nadasty* heeft een verwonderenswaardige dapperheit getoont, hebbende 6000 man het den gehelen dag tegens 40000 man uitgehouden, en aan d'Armée tyd gegeven, om binnen de Linien post te vatten. Van de Vyanden zyn by die gelegenheit 2000 man gesneuvelt, zonder de gequetsten en gevangenen te rekenen. Wy hebben van hen 4 Standaarden veroverd met een Hessisch Vendel, en de Pauken van een Fransch Regiment, dat geheel vernielt en in de pan gehakt is; ons verlies beloopt op 6 à 700 man, zo doden, als dewelke van 't Bataillon van *Forgatsch* krygsgevangen gemaakt zyn, benevens 200 gequetsten.

Wy zyn meester van de Stadt en Linien van *Lauterburg*, waar in gevonden hebben 9 stukken Canon en een Magazyn, waar uit d'Armée 8 dagen kan onderhouden worden. De Generaal *Bernclau* is op marsch, om zich met zyn corps by ons te voegen, en heeft op weg verscheide Magazynen bemachtigt; ook verstaat men, dat de voorhoede, onder 't commando van den Prins van *Esterhasi*, 2 Regimenten Fransche Cavallerye, aan de kant van *Spiers* in de pan gehakt heeft.

De VOORSLAGEN der CAPITULATIE, gedaan aan den *Prins van* WALDECK, *van wegens den Graaf van* GENSAC, *Lieutenant-Generaal van 's Konings Arméen, Commandant wegens*

 zyne

1744. July. *zyne Allerchristelykste Majesteit te* Lauterburg, *tot overgave van gemelde Plaats, bestonden:*

I. Dat den Graaf van *Gensac* zal uittrekken met zyn Guarnizoen, de groote Staf van de gemelde Plaats, Commissaris van Oorloch, Ingenieur, Commissarissen van d'Artillerye, en alle andere Krygs-Officieren, met alle militaire Eere.

Toegestaan, op voorwaarden, dat het Guarnizoen niet zal dienen tegens de Koningin of hare Geallieerdens binnen jaar en dag, uitgezondert myn Heer de Commandant, Graaf van Gensac, *Lieutenant Generaal, aan wien 't zal vrystaan te dienen, wanneer 't hem zal gelusten, als niet begrepen zynde onder 't getal van d'andere, maar al 't verdere is in deze Capitulatie vervat.*

II. Met Wapenen en Bagagien, alle die gene, welke 't Guarnizoen uitmaken, en alle die hier boven genoemd zyn, met 10 Stukken Canon.

De Bagagien worden alleen toegestaan, en aan den Heer Gensac, *een Stuk Canon tot zyne keuse, ten teken van zyne wakkere defensi.*

III. Voorts zullen vertrekken alle de Commisen, en die, welke geëmplojeert zyn by de Vivres en Vouragien van zyne Allerchristelykste Majesteit, met hunne byzondere Equipagien.

Toegestaan.

IV. Wyders 100 Legerkisten of bedekte Wagens, om de Zieken te transporteren, en 't zal gepermitteert zyn een Chirurgyn achter te laten, ten einde de Zieken te bezorgen die zich buiten staat zullen bevinden, om getransporteert te konnen worden.

Worden geen Legerkisten of bedekte Wagens toegestaan, maar zullen zy Boere Wagens konnen gebruiken, tot vervoering der Zieken, mits betalende; want alles wat den Koniug toebehoord, voor onze Koningin moet blyven.

De Chirurgyn is toegestaan.

V. De Graaf de *Gensac* verzoekt van Myn Heer den Prins van *Waldeck* een Paspoort, om daar mede na d'Armée van den Marschalk de *Coigny* te vertrekken, en een ander voor den Heer de *Laynave*, Krygs-Commissaris.

Men zal zyne Doorluchtige Hoogheit, om de Paspoorten verzoeken.

VI. d'Officieren van de Baillnage, de Magistraten, Burgers en Inwoonders dezer Stadt, zullen in hunne Personen of Goederen niet benadeelt worden.

Toegestaan.

VII. 't Gemelde Guarnizoen zal gedeeltelyk na *Landau*, en gedeeltelyk na *Fort-Louis* vertrekken, de groote Staf werwaarts 't dezelve goed-

goeddunkt, en d'Artillery na *Landau*; alles zal met een Efcorte in veiligheit begeleid worden. 1744. July.

't Guarnizoen zal na Landau *of* Fort-Louis *retireren, vermits 't niet mag dienen; nopens d'Artillery refereerd men zich tot het twede Articul; 't overige toegeftaan.*

VIII. Ingevolge deze Capitulatie, zal morgen den 5. dezer, 's morgens ten 8 uuren, eene Poort worden overgeleverd, en 't zal aan de Troupen van Haar Majefteit, de Koningin van *Hongaryen*, niet vry ftaan in de Stadt te komen voor dat het Guarnizoen uitgetrokken zal zyn, dewelke 2 uuren na d'overlevering der gemelde Poort zal mogen uittrekken met alle hare effecten, en die van de Particuliere, en hier boven genoemd. Gedaan te *Lauterburg*, den 4. *July*.

Men zal op ftaande voet eene Poort overleveren, en aan de gene, welke van onzent wegen gezonden zullen worden, alles in handen ftellen, wat den Koning toebehoord, en uit krachte der Capitulatie moet overgaan aan de Koninginne, en morgen ochtend zal 't Guarnizoen uittrekken.

Gedaan in 't Camp van *Lauterburg* den 4. July 1744.

was getekend:

KAREL PRINS VAN WALDECK. GENZAC.

Men zal alle de Deferteurs van de Koninginne, die onder 't Guarnizoen gevonden zullen worden, aanhouden.

CAPITULATIE VAN WEISSENBURG:

I. 't Gehele Guarnizoen zal zich krygsgevangen overgeven, en de Wapenen nederleggen, op de grote Markt, uitgezondert d'Officieren, die gedurende jaar en dag tegens Hare Majefteit de Koningin of hare Geallieerdens, niet zullen dienen.

II. 't Zal d'Officieren vryftaan, de hun in eigendom toebehorende Bagagien mede te nemen.

III. De Stadt zal van alle plunderingen en ander nadeel verfchoond worden.

IV. De Stads-poorten zullen op ftaande voet worden overgeleverd.

V. Morgen zal men aan d'Officieren de nodige Wagens bezorgen, om hunne équipagien te tranfporteren.

VI. De Collonel van *Broitäne*, zal op dezelve wyze, als d'andere Officie-

1744. July. Officieren behandelt worden, benevens de 5 man van zyn Regiment welke in jaar en dag niet zullen mogen dien.

Gedaan te *Weissenburg* den 5. *July* 1744.

was getekend:

DE BARON VAN TRIPS, *Generaal Major.*

Myn Heer de Gouverneur consenteerd in de 6 bovengemelde Articulen, Op dato als boven.

waren getekend:

DE LA GRAVIERE, *Gouverneur wegens den Koning.*
JOSEPH MARSCHAL, *Kapitein van de Cavallery.*
ENTEROCHES, *Major, wegens den Koning.*

Rakende 't Magazyn der gemelde Stadt *Lauterburg*, 't reets gemelde hernemen van *Weissenburg*, en 't wederom verlaten dier Stadt, strekt het volgende RELAAS:

By de verovering van *Lauterburg*, waar van aan 't Fransche Guarnizoen 1700 Man sterk onder de gemelde Conditie de vrye aftocht, echter zonder Wapenen, Bagagien en Artillery, toegestaan is, hebben wy in die Stadt gevonden 111000 Rationen Hooy, 15000 Rationen Stroo, 2000 Zakken Haver, 17000 Zakken Meel, 148 Tonnen Ryst, 112 Wagens met Provisie, ieder met 4 Paarden bespannen, 600 Hembden, een grote menigte Schoenen en Wolle Koussen, 8 vier ℔ schietende Stukken Canon en 2 acht ℔ schietende, met een grote toebehoor van Artillery; behalven dit Magazyn, hebben wy noch een ander beneden deze Stadt bekomen, bestaande uit 22 grote Stapels Stroo, 121 Voeder Hout, 2000 Centner Hooy, 2800 Zakken Haver, 4 Schepen en 17 Stapels Planken. Den 5. namen wy van deze Stadt *Lauterburg* bezit. Dien dag 's morgens vertrok 't Gros der Armée van *Rhynzabern*, en de twede Linie van de rechter Vleugel van *Leimersheim*, om de Bruggen te gaan dekken; gedurende de marsch vernam men, dat de Generaal *Nadasty* met zyn Corps by *Kroon Weissenburg* geavanceert zynde, de Vyanden van verre in ordre de Bataille had zien naderen, hen te gemoed getrokken was, d'Avantguarde geattaqueert en op de vlugt gedreven had, waar by 2 Fransche Regimenten Cavallery geheel of nedergezabelt of gevangen gemaakt zyn, en 3 Standaarden met een paar Keteltrommen

men genomen wierden, waar na die Generaal voor *Weissenburg* gekomen zynde, 't Fransch Guarnizoen genoodzaakt had zich tot Krygsgevangen over te geven, en een Battaillon van 't Regiment van *Forgatsch* daar in had doen gaan; middelerwyl quam de gehele Vyandlyke Armée by *Weissenburg* aan, en de Voor Troupen wierden met die van den Generaal *Nadasty* handgemeen. Onze Armée forceerde van gelyke haar marsch, om de Linien te winnen, maar alzo dezelve zeer afgemat was, wanneerze daar arriveerde, konde men ze niet na de Vyanden doen marcheren, maar Prins *Karel* detacheerde alleenlyk 500 Paarden tot Secours van den Generaal *Nadasty*, en vervolgens ook 3 Regimenten Cavallery, doch deze laatste konden zich niet by den Generaal *Nadasty* voegen, zo dat de Vyanden, dewelke van d'afgelegenheit onzer Armée onderregt waren, *Weissenburg* en de daar aan palende Linien te gelyk attaqueerden: Zy wierden wel tot driemalen gerepousseert, maar steets met nieuwe Troupen versterkt geworden zynde, veroverden ze eindelyk die Post, en maakten de rest van 't Battaillon van *Forgatsch* tot Krygsgevangen; 't Vyandlyke verlies is niet minder dan 3000 Man, boven al hebben de Hessische Troupen veel geleden, en haar Generaal den Graaf van *Waldenheim* verloren. Den 6. vernam men, dat de Vyanden by *Hagenau* defileerden. De Generaal *Nadasty* heeft eenige Posten in 't gezicht van de Vyanden geoccupeert, om hunne bewegingen 't observeren, en den Veldmarschalk van *Seckendorf* dien morgen met een talryk Gevolg en Escorte uitgereden zynde, om het Terrein en de Situatie te recognosceren, heeft de Generaal *Nadasty* door een Corps Hussaren zyn Escorte doen verstrooyen, dewelke met een Cornet, 25 Man en 30 Paarden te rug gekomen zyn. 1744. July.

De Fransche Armée heeft zich niet lang by *Weissenburg* opgehouden, maar is, na eenige Detachementen gedaan te hebben, om de Guarnizoenen van *Fort-Louis* en *Straatsburg* te versterken, den 7. van daar na *Hagenau* vertrokken, alwaar ze nu bezig is met zich wel te verschansen, hebbende te *Weissenburg* gene bezetting, maar wel hunne geblesseerden met d'onze gelaten. Den 8. nam de Generaal *Nadasty* weder bezit van die Stadt, en Prins *Karel* zond een Proviand-Commissaris derwaarts, om de verscheide Magazynen op te nemen, dewelke de Vyanden vertrekkende daar gelaten hebben, zonder ze in brand te steken of te ruïneren. Dien dag voegde zich de Generaal van *Bernclau* met zyn Corps by de grote Armée; hy bragt eenige Gevangenen en 400 Deserteurs mede; men heeft aan deze laatste, als mede aan 350 andere, dewelke gearriveert zyn, zedert dat wy ons hier bevinden, Paspoorten gegeven. De Generaal *Nadasty* is met zyn Corps voortgerukt en heeft met een gedeelte van 't

zelve

1744. *July.* zelve tusschen *Hagenau* en *Sultz* in 't Hagenauer Bosch post gevat. Den 10. viel 'er eene sterke Schermutzeling tusschen een Detachement van zyn Corps en een Vyandlyk Detachement voor, van dewelke men een groot getal Paarden genomen heeft. Den 12. is de Generaal van *Bernclau* met zyn vliegend Leger van 16000 Man vertrokken, om zich by den Generaal *Nadasty* te *Sultz* te gaan voegen. Dien dag vervoegde zich Prins *Karel* na *Weissenburg*, om de Werken en Situatie aldaar te gaan bezichtigen. De Generaal Prins *Esterhasi* is met een sterk Hussaren Corps by *Fort-Louis*, en 't Guarnizoen eenige uitvallen gedaan hebbende, is tusschen dezelve en onze Hussaren verscheidemaal gevegt ontstaan. De Collonel Graaf van *Forgatsch* reverterende in 't Hoofdquartier met de 6 andere Officiers van zyn Battaillon, dewelke den 5. te *Weissenburg* met hem gevangen geworden zyn: By die occasie heeft men vernomen, dat de Gevangenen van zyn Corps, dewelke in de Vyandlyke handen zyn, op 236 Soldaten en 73 Croaten belopen. Dagelyks arriveren noch vele Fransche Deserteurs. Zedert ons vertrek van *Rhynzabern* heeft men een Vyandlyk Magazyn aldaar ontdekt, 't welk aan een van den Prins *Karel* derwaarts gezonden Proviant-Commissaris overgegeven is. Doordien de tot de verdere Operation te makene Dispositien meer tyd vereischen als men gemeent heeft, weet men niet, wanneer wy decamperen zullen.

Rakende de bovengemelde Verhalen van 't passeren des *Rhyns*, heeft men van de *Fransche* kant de volgende RELAZEN gepubliceert:

Uit het Leger by LINGELFELD boven *Spiers* den 3. *July*. De Marschalk van *Coigny*, na dat hy den *Rhyn* 6 Weken lang zo wel bewaard had, dat *d'Oostenrykers* niet hebben durven wagen de Passagie ergens t'ondernemen, zach zich genoodzaakt, een kleine Streek Land langs die Rivier aan de *Keizerlyken* ter bewaring toe te betrouwen. De Vyanden hebben niet verzuimt, in 't midden van dezelve de Passagie by *Schreck* te doen: 400 Panduren hebben een geheel Keizerlyk Dragonder-Regiment verslagen, en daar door gelegenheit aan d'overigen gemaakt, om eene Brug te slaan, waar over dan vele 1000 gepasseert zyn. De Marschalk van *Seckendorf* om Secours gezonden hebbende, heeft hy die tydig genoeg gekregen, maar evenwel niet konnen resolveren, de Vyanden, die toen noch niet byzonder sterk waren, aan te tasten: In die Irresolutie heeft hy twee dagen, namentlyk die van gisteren en van heden, verspild, en eindelyk goedgevonden met alle zyne Troupen te retireren: In die tusschentyd heeft de Marschalk *de Coigny* de zyne van de Posten beneden den *Rhyn* doen aftrekken en herwaarts marcheren, om de Vyanden uit de Linien by *Germersheim*, eer zy zich daar in vast zetteden, te delogeren; maar daar toe was nugeen

geen kans noch tyd meer, na dat de Vyanden zo versterkt en reets geheel en al meester van die Linien waren: De gemelde Marschalk gaat nu zyne Armée by *Landau* byeen trekken, om zo spoedig als mogelyk, van daar na de Linien by *Lauterburg* te marcheren, zich daar in te werpen, en dus *d'Elzas* te dekken, en vervolgens wederom, zo veel d'omstandigheden willen toelaten, d'ongelukken goed te maken, dewelke zonder zyn schuld voorgevallen zyn, en de beide Armée doen Recht aan 't Gedrag van ieder der commanderende Generaals. 1744. July.

Uit *Weissenburg*; Den 5. Hebben wy de Vyanden, die ten Getalle van 15000 Man onze Linien met deze Stadt geoccupeert hadden, uit beide wederom met alle Bravoure en Dapperheit gedelogeert: d'Attaque van deze Stadt geschiedde 's morgens tusschen 4 en 5 uuren met het Bajonet op de Snaphaan, en op de Linien en de 3 Dorpen, die de Vyanden achter dezelve bezet hadden, 's namiddags ten half vier uur, en beide hebben ze geduurt tot 's avonds ten 7. uuren, wanneer de Vyanden, na zich lang en desperaat verweert te hebben, de vlucht hebben genomen, en tot 's avonds ten 9 uuren door onze Troupen vervolgt zyn geworden: Men acht, dat ze wel de helft van hun Volk verloren hebben: Wy hebben een groot getal Gequetsten, maar weinig Doden, geen Generaal gequetst, en van hoge Officieren alleen Mr. *de la Tour du Pin*, Collonel van 't Regiment van *Bourbon*, die maar ligt gequetst is. 't Zyn de Generaal Lieutenant *de Montal* en de Veld-Marschalk van *Seckendorf*, die by deze Attaque gecommandeert hebben. Men gelooft, dat wy noch deze nacht na *Lauterburg* zullen voortrekken, welken Post d'*Oostenrykers* ook bezet hebben, die wy derhalven ook ten eersten zullen attaqueren, alhoewel wy reets 3 dagen en 3 nachten na malkanderen zonder tusschenpozing gemarcheert hebben; des niet tegenstaande hebben onze Troupen met alle Moed en Bravoure gevochten, en nu noch meer Couragie gekregen, om de Vyanden te vervolgen en op nieu t'attaqueren.

Aan de zyde der Keizerschen, strekt de volgende Missive uit *Frankfort*; zynde gedateert den 12. *July* en is luidende:

Wegens den tegenwoordige toestand, waar in zich de weerzydsche Legers, in *d'Elzas* bevinden, is men hier in een volkome onzekerheit, wyl de narigten zeer strydig zyn.

Den 9. dezer arriveerde de Graaf *Joseph* van *Salern*, Keizerlyke Kamerheer en Adjudant Generaal van den Veldmarschalk Graaf van *Seckendorf*, met *vyf blasende Postillons*, brengende d'aangename tyding, van 't Voordeel, welke op den 5. door de Keizerschen, in de Linien van *Lauterburg* is behaalt, waar van men deze particulariteiten publiceert: 's Morgens ten 6 uuren, attacqueerden de Keizerlyke en anderen Troupen, de *Weissenburger* Linien, met zo veel kloekmoedigheit, als men ooit heeft gezien.

d'Oostenrykers, en voor al de *Panduren*, *Croaten* &c. hebben zich zo wonderbaarlyk gedefendeert, dat men de courage moest verdubbelen, om ze t'overwinnen.

De *Keizerschen* bedienden zich van 't Bajonet en den Zabel, en konden niet als voet voor voet avanceren.

1744.
July.

Na dat de *Keizerschen* d'*Oostenrykers* hadden doen wyken, en zich van de Linien en de Stadt *Weissenburg* meester gemaakt, had de Graaf van *Seckendorf* veel moeite gehad, om zyn Troupen binnen de palen te houden.

d'Actie had tot 9 uuren 's avonds geduurd. 4000 *Oostenrykers* waren op de plaats doodgebleven: Een geheel *Oostenryks Battaillon*, onder den Graaf van *Forgatsch* in *Weissenburg*, is in de furie omgekomen, en de Graaf gevangen gekregen: De 6 à 700 Gevangens, heeft men ter nauwernood voor de woede der Soldaten konnen behoeden.

De *Keizerschen* die al 't vuur hebben uitgestaan, hebben 1500 Man verloren: 't Lyf-Regiment, 't *Walsche*, dat van *Truchses* en de *Hessen*, nevens de 2 *Fransche Duitsche* Regimenten van *Roial Beyeren* en *Roial Elsas*, hebben 't meest geleden.

Aan de *Keizerlyke* zyde is gebleven, de *Brigadier* de *Girard*, en gevaarlyk gequetst, de Generaal Graaf de *Truchses*, de Generaal-Major *Waldenheim*, de Graaf van *Isenberg*, &c.

De Graaf van *Salern*, is te voet met zyn Kamerdienaar, als Jagers gekleed en met Jachthonden, uit de Linien van *Weissenburg* tot aan *Landau*, en van daar tot aan den *Rhyn* en *Philipsburg*, en verders te post tot *Frankfort* gekomen.

Zedert heeft men noch gedebiteert, dat de *Keizerschen*, de Stadt *Lauterburg*, met de Linien herovert hadden; maar de nadere berichten, *hebben het zo groot gemaakte voordeel*, *zeer vermindert*, alzo de *Keizerschen* en de *Franschen*, hun dogmerk bereikt hebbende, om weder in *d'Elsas* te geraken, den 7. de Linien van *Weissenburg* verlaten hadden, en hun Bagage na *Hagenau* volgden, en dat haar Armée tot aan *Straatsburg* stond te marcheren, om de Troupen in de sterke plaatzen te leggen, en de Secoursen uit *Vlaanderen* en *Lotthoringen* af te wagten.

De Prins *Karel van Lotthoringen*, op den zelve dag weer in de Linien van de *Lauter*- en in *Kroon-Weissenburg* getrokken zynde, was den 8. van omtrent *Lauterburg*, waar in een goed Guarnizoen gelaten was, opgebroken, en trok langs den *Rhyn* voorwaarts, om de *Keizerlyke* en *Fransche Armée* te volgen: De Voorposten waren reets anderhalve myl van *Straatsburg* geavanceert, alwaar de vrees onder d'Inwoonders zo groot was, dat vele reets hun beste effecten begonnen te salveren, waar van 10 Wagens in handen der Hussaren waren gevallen.

Wat de verdere Krygsverrichtingen der respective Legers aangaat, zullenwe nader onder eene te volgen Titel van den ELZAS, verhandelen.

Wy keren dan, volgens onze gewone *Verdeling*, na 't Britsche Ryk.

GROOT-BRITTANNIEN.

WEGENS 't Arresteren der wederzydsche Koopvaardy-schepen in de Havens der twee Oorlogende Kronen, heeft de Heer van *Hoey* Ambassadeur van de *Staten Generaal* aan 't Fransche Hof, den 24. Passato aan den Hertoch van *Newcastle*, een der Secretarissen van Staat, toegezonden de Copie van d'Ordre, welke de

Fran-

Fransche Koning aan den Hertoch van *Penthievre*, Admiraal van *Vrankryk*, heeft gegeven nopens 't ontslaan van alle d'Engelsche Schepen, welke na d'Oorlochs-verklaring in de Fransche Havens zyn aangehouden, zynde als volgt: 1744. July.

Myn Cousin,

OP de verzekering, die aan My is gegeven, dat het Hof van *Engeland* zich zal gedragen na 't 19. Articul van 't Utrechtsche Tractaat ten opzichte van de Schepen myner Onderdanen, welke ten tyde van d'Oorlochs-verklaring in de Havens van *Groot-Brittannien* geweest zyn, en dat dezelve vryelyk met hunne Ladingen en Effecten na de Havens van Myn Koningryk zullen mogen keren, zo dra als zulks aan d'Engelsche Schepen zal toegestaan zyn, schryf Ik UE. dezen Brief om UE. te verwittigen, dat het Myn wille is, dat alle d'Engelsche Schepen, die by d'Oorlochs-verklaring in Myne Havens aangehouden zyn, vryheit zullen hebben, om met hunne Ladingen en Effecten behorende aan d'Onderdanen van zyne Brittannische Majesteit na de Havens van *Groot-Brittannien* te keren; en dat Ik begeer, dat Gy ten eersten de nodige ordres zult geven, dat die Schepen, zonder dat aan dezelve door de Kapers, welke Myne Onderdanen uitgerust hebben, eenige Overlast werde aangedaan, na huis keren.

In gevolge de bovenstaande Ordre heeft dat Hof insgelyks een bevel van den Geheimen-raad doen publiceren, uit krachte van 't welke alle de Fransche Schepen, die by d'Oorlochs-verklaring in de Havens van die Koningryken en d'Eylanden *Jersey*, *Guernsey*, *Alderney* en *Sark* of *Man* aangehouden zyn, tot nakoming van 't 19. Articul van 't Utrechtsche Tractaat, met alle Personen en Effecten tot nader ordre ontslagen zullen worden, met vryheit, om na hunne respective Havens te keren, zullende hen ten dien einde de nodige Passen bezorgt worden.

Dat Hof heeft de Bevelen afgevaardigt, dat alle de Regimenten te voet, tot *duizend Man* zullen vermeerdert en een zeker getal Officieren daar by zullen gevoegt worden. Insgelyks is aan d'Officieren in de Havens van dat Koningryk bevel gezonden, om alle die gene, dewelke tot den dienst bequaam zyn, tot Matrozen te werven, moeten van die Manschap, zo dra mooglyk, *tien duizend* by een gebraght worden, ten einde 't Esquader gereed moge wezen,

1744. Juny. zen, om in Zee te ſteken, zo dra de twintig Oorlochſchepen van de *Staten Generaal*, die *in 't Canaal zullen blyven*, op de Kuſten van dat Koningryk zullen aangekomen zyn.

De *Ratificatie* van het *Tractaat* tuſſchen dat Hof en den Keurvorſt van *Keulen* (nopens 't leveren van 10000 Man zyner Troupen, zullende die Manſchap gedurende vier jaren ter verdediging van d'*Ooſtenrykſche Nederlanden* en 't Keurvorſtendom *Hanover* dienen, en zyne Groot-Brittanniſche Majeſteit gezamentlyk met eene andere Mogendheit aan zyne Keurvorſtelyke Doorluchtigheit jaarlyks een Millioen voor dezelve betalen,), zyn den 21. der gepaſſeerde maand uitgewiſſelt geworden.

Op bevel van dat Hof, is alom in de Stadt *Londen* een Verhaal nopens de gemelde Overtocht van Prins *Karel* over den *Rhyn* gepubliceert geworden, tot uitnemende Blydſchap van alle welmenende Lieden.

d'Admiralieit heeft den volgenden Brief, geſchreven aan boord van 't Schip *de Warwick* in *Table-Bay* by de *Kaap de Goede Hoop*, ontfangen:

WY zyn den 22. *November* O. St. van *Bombay* vertrokken, en den 24. omtrent acht uuren in den nacht door 21 zo kleine als grote gewapende Vaartuigen, genaamd *Grabs* en *Calevatts*, van den Zee-Rover *Angria* aangevallen, met dewelke wy tot 's ochtends ten zes uuren zyn ſlaags geweeſt, waar na zy ons verlieten, maar ten negen uuren wederom keerden, en het Schutgevaarte hervatteden, 't geen tot omtrent den middag duurde, als wanneer 't Admiraal-Schip van die Rovers, op het welke *Angria* zich zelfs bevond, op ons afquam, zo 't ſcheen, met oogmerk om aan te klampen, maar wy maakten alles gereed om hem wel t'ontfangen, en ſchoten zyn Schip in de grond, by welke gelegenheit de voornoemde Admiraal nevens 37 Man geſneuvelt is, zynde van onzen kant niet meer dan een Man in zyn Been gequetſt, maar de Romp van ons Schip op 8 of 9 plaatzen beſchadigt, en 't Wand ten eenemaal in ſtukken geſchoten: Ik moet noch hier byvoegen, dat ons de voornoemde Roof-Vloot kort daar na ten eenemaal heeft verlaten, en dat wy den 3. *Maart* laatſtleden in de *Kaap de Goede Hoop* zyn ingelopen.

Eindelyk is de Chef d'Eſquader *Anſon* met zyn Schip de *Centurion*

rion uit de grote *stille Zee* over *China* op het einde van de gepasseerde maand *Juny* te *St. Helena* gelukkig te rug gekomen, na de Tour rondsom d'Aardkloot binnen drie jaren gedaan te hebben, vervolgens den 28. dito den Koning te *Kensington* heeft opgewacht, zynde van zyne Majesteit zeer genadig ontfangen. 1744. *July.*

Hy heeft op zyn reis na *China* noch 't geluk gehadt, 't ryk *Spaansch Galioen la Nostra Senora del Caba Donga*, gecommandeert door den Admiraal *Don Geronimo Montero*, zynde gemonteert geweest met 17 Metale Stukken Canon, 28 Metale Steenstukken, en 550 Man, waar van 58 in 't gevecht gedood en 83 gequetst zyn, te veroveren: De Lading heeft bestaan in een Millioen 313843 Stukken van Achten, 35632 Oncen Maagde-Silver en Serviesen, al 't welk hy aan boord van zyn Schip voornoemd heeft laten overbrengen, en 't Gallioen heeft hy te *Macao* in *China* voor 6000 P. Sterlings verkogt, en de Spaansche Equipagie aldaar gelaten: De gehele Schat, die hy op zyn gemelde Schip medebrengt, bestaat in 2 Millioenen en 600000 Stukken van Achten, 150000 Oncen in ongemunt Silver, 10 Staven Goud, een grote quantiteit Goud- en Silver-Zant, alles met malkander geschat op een Millioen 250000 P. Sterlings, diergelyken Schat heeft wel nooit eenig Schip opgehad, en elk Matroos krygt voor zyne Portie daar van 2500 P. Sterlings.

Die Schat wierd den 15. dezer, bestaande in 298 kisten met Silver, 18 kisten met Goud en 20 vaten met Stof-goud op twee-en-dertig wagens door de Stadt *Londen* na den *Towr* gebraght; voor de Wagens heen, reden een Pauker, Trompetters en Hautboisten en de Wagens waren geëscorteert door Matrozen, gecommandeert door d'Officiers. Op den eersten Wagen zach men *d'Engelsche Vlag* en de *Spaansche* daar onder; en elke derde of vierde Wagen voerde eenig Zegen- of Eer-teken, in de *Zuidzee* op de Spaanschen zo wel als op 't Acapulco Schip veroverd. Hunne Koninglyke Hoogheden, de Prins en Prinses van *Wales* en d'Admiraal *Anson* waren in een huis in *Pallmall*, om de Processie te zien. De Hollandsche Matrozen, die aan de *Kaap de Goede Hoop* aan boord van 't gemelde Oorlochschip dienst hadden genomen, en 60 in getale zyn, zullen elk vyftig Daalders hebben, buiten en behalven de gagie, die zy bedongen hadden.

1744. July. Van 't gemelde Goud en Silver zullen *Geld-specien* geslagen worden, met het omschrift ACAPULCO.

Spaansche Schepen door d'Engelschen genomen:

't Oorlochschip *de Rippon*, Kapitein *Reaton*, heeft het Spaansche Regisferschip *le Condé Chifon*, van *Kadix* na *Vera-Cruz*, en 100000 P. Sterlings waardig, te *Jamaica* opgebraght.

De Ridder *Chaloner Ogle*, heeft de volgende Spaansche Kapers te *Port-Rojal* opgebraght, namentlyk, *de Sta. Helena* van 16 Stukken Canon en 100 Man; *de Havana*, van 20 Stukken Canon en 170 Man, en *de Marta* van 10 Stukken Canon, en 70 Man.

Insgelyks heeft dien Ridder 't Spaansche Regisferschip *el Peregrino de St. Francesco*, Kapitein *Tover* van *Kadix* na *Vera-Cruz*, in *Jamaica* opgebraght.

Fransche Schepen door d'Engelschen genomen:

't Schip de *Constantin*, Kapitein *Read* heeft in *Duins* opgebraght een Fransch Schip van 300 Ton en 28 Man, met *Koffy*, *Zuiker*, *Indigo* &c. van *Martenique* komende.

De Kaper *de Dover*, Kapitein *Grosvenor*, heeft te *Douvres* opgebraght 't Schip *de St. Francisco*, Kapitein *Loran*, met een grote Somme Gelds, Wyn &c. uit de *Canarische-Eilanden* na *Duinkerken* gedestineert, wordende deze Prys 25 duizend P. Sterlings waardig geacht. Kapitein *Strangways*, Commandeur van den Kaper *de Salamander*, welken de Kooplieden der Stadt *Londen* hebben uitgerust, heeft ten Zuiden van *Ushant* bemachtigt en te *Portsmouth* opgebraght een Fransch Schip van 250 Ton, genaamd *le Fidele*, Kapitein *Tobarle*, met Koffy, Indigo, Katoen, Suiker &c. van *Martinique* komende.

d'Oorloch-sloep *de Wolf*, Kapitein *Haddock* heeft in de *Nore* opgebraght een Fransche Kaper met 7 Stukken Canon, 7 Steen-Stukken en 54 Man.

't Oorlochschip de *Fowey*, Kapitein *Taylor* heeft te *Plymouth* opgebraght een Fransch Schip *de Mentor* van 180 Ton, met Suiker, Koffy &c. van *Martenique* na *Havre de Grace*.

't Oorlochschip *Torrington*, heeft een Fransch Schip van 400 Ton,

Ton, 24 Stukken Canon en 200 Man Equipagie, met veel waardige Koopmanschappen van *Duinkerken* na *Kadix* en van daar na de *Westindien*, te *Portsmouth* opgebraght. 1744. *July.*

't Schip *Lilly* van *Glasgou* na *Virginien*, heeft 't Fransche Schip *l'Heureuse Dame de la Rochelle*, van de *Havana* komende, genomen, en te *Glasgou* opgezonden, 't zelve word op 7000 P. Sterlings geschat.

d'Oorlochschepen de *Hamptoncourt*, Kapitein *Mostyn*, de *Chester*, Kapitein *Geary* en de *Grampus*-*sloep*, Kapitein *Collins*, hebben acht Fransche Schepen zo van *Martinique* als *Hispaniola* genomen, geladen met Tabak, Zuiker, Indigo, Koffy, Cacao, Kattoen, Huiden, Olyfants-tanden, eenig Stofgoud en contanten, zamen ruim 300000 P. Sterlings waardig. Deze Oorlochschepen waren omtrent 5 weken geleden van *St. Helena* gezeilt, om 5 Oostindische en 3 Koopvaardyschepen te convojeren, die ze den 20. laatstleden 200 mylen van 't Land in goeden staat gelaten hadden, en in zo een korten tyd met zo veel Schepen van den Vyand te rug gekomen zynde, zo blykt daar uit, dat zy hunnen tyd zeer wel besteed hebben. *De Chester* en *Grampus* zyn met de Pryzen in *Duins* gearriveert, en *de Hamptoncourt* was met de Krygsgevangenen te *Plymouth* ingelopen, om te herstellen.

De acht bovengemelde Fransche Schepen zyn den 8. dezer omtrent 15 mylen van *'s Lands End* genomen; en van dezelve is de volgende Lyst,

	Man	St. Canon.	
De Jason, Kapitein *Tersear*,	48	16	van *Martinique*.
De H. van *Penthievre*, Kapitein *Ballen*,	92	20	
De Mars, Kapitein *Julier*, ...	92	20	
De St. Francis, Kapitein *Marquis*; .	48	16	
De Vesthalsche Nonne, Kapitein *Sepent*,	98	20	
De Drie Gezusters, Kapitein *Namurra*,	30	10	
De Solide, Kapitein *Marrine*, ...	54	18	van *Hispaniola*.
De Jennet, Kapitein *Iron*, ...	56	18	

't Oorlochschip *de Dradnought*, Kapitein *Boscawen*, heeft den 13. dezer by *Ushant* genomen een Fransch Schip van 350 Ton en 75 Man, zynde een Lichter van de Fransche Factory in *Guinea*, ge-

1744. July. genaamd *La Vestale*, Kapitein *M. Laboe*, van *Guinée* na de Haven van *Orient* gedestineert, en hadde onder anderen een grote quantiteit Stofgoud aan boord.

Engelsche Schepen door de Spaanschen genomen:

Als *de Rachel*, uit *Zuid-Carolina*, de *Feyton* uit *Jamaica*, en 2 andere van *Nieuw-York* en van *Boston*, mitsgaders andere van geringer waarde.

Engelsche Schepen door de Franschen genomen:

Als *de Concordia*, van *Dumfries* na *Hamburg*, de *Christian* van *Dantzich* na *Newport*, en *de Hopewell* van *Rhodes-Eiland* na *Holland* en zyn te *Duinkerken* opgebraght.

Voorts de Schepen de *Pretada*, Kapitein *Clainpit*, *de Jan en Elizabeth*, Kapitein *Galet*, en Kapitein *Gibson*. Mitsgaders *Georgia Packet*, Kapitein *Clelan*, *'t Carolina-Packet*, Kapitein *Somerset*, de *Leghorn-galey*, Kapitein *Haselam*, en de *Hope* Kapitein *Reminick*, alle van *Carolina* gedestineert, als mede de *Mary van Waterford*, van *Cork*, en de *Margareta*, van *Topsham*, benevens noch 4 andere, en een Portugeesch Schip met Vruchten van *Lisbon* komende, na *Londen*, en te *Brest* opgebraght. 't Schip de *Mary*, Kapitein *William*, dat van *Carolina* komende, mede genomen was, is voor 1000 P. Sterlings gerantzoeneert.

Hebben al wyders, *de Mercurius*, Kapitein *Dewar*, van *Antigoa*, *de drie Vrienden*, Kapitein *Jubber*, van *Montserrat*; *de Grace en Mary*, Kapitein *Beale* van *Dublin* na *Philadelphia*; *d'Oprechte Vriendschap*, van *Philadelphia*, insgelyks te *Brest* opgebraght.

Noch hebben de Fransche Kapers op de kusten van Schotland 16 Schepen prys gemaakt, en laatstelyk is 't Oorlochschip *Seafort* van 20 Stukken Canon door eenige Oorlochschepen van 't Fransch Esquader van *Brest* genomen.

VRANKRYK. OM den draad der Fransche Progressen in *d'Oostenryksche Nederlanden* aan een te hechten, daar wy in 't voorgaande, *Deel Pagina* 316 gelaten hadden, namentlyk, met de Belegering van *Iperen*, (waar van *d'afbeelding* hier nevens gaat) waar toe het volgende *Fransche Dag-verhaal* is strekkende; luidende:

Den

Den 8. *Juny* vertrok zyne Majesteit na *Ryssel*, na dat hy ordre gegeven had, dat de Troupen, tot het Beleg van *Iperen* gedestineert, den Marsch moesten aannemen. De Marschalk van *Saxen* deed ook verslag van zyn Tocht, verhalende onder andere, dat een klein Detachement zyner Troupen van 't Guarnizoen van *Iperen* 12 Man gedood en 72 Man gevangen genomen hadt. De Grave van *Clermont*, hadt ook een Vyandelyke post van 15 Man en een Sergeant opgeligt. 1744. *July.*

Den 15. braght de Marschalk *de Noailles* rapporten uit d'Armée voor *Iperen*, onder anderen inhoudende, dat de Belegerden een schriklyk vuur maakten, en den arbeid zeer vertraagden.

Den 16. waren de Werken voor die Vesting 25 roeden voorwaarts gevordert, en den 17. ging de Koning die bezichtigen, nemende zyn Quartier te *Flamertingen*. Als toen begon 't land, dat ruim een myl in de rontte geïnundeert was, droog en bruikbaar te worden.

Den 17. verbood de Koning het schieten op de Kerken en Huizen, hebbende de Bisschop van *Iperen* met 4 der voornaamsten van de Stadt zulks komen afsmeken.

Den 19. begonnen onze Batteryen de Werken en Muren te beschieten, en de volgende nacht bemachtigden de Granadiers van *'t Iersch Regiment* en dat van *Rohan*, door eenige Dragonders ondersteund, de 2 naast aan de Stadt gelegen Posten met eenige Stukken Canon, hebbende daar by maar 50 Man verloren.

Den 20. zynde de twee doorgravingen, van 's nachts te voren, omtrent ter lengte van 300 Voeten, voortgezet. Wy hebben ons meester gemaakt van de voorste beschansing op den Dyk; de Heren *de la Mothe Haudancourt* en *de Chiffreville*, commandeerden den aanval. Aan de rechter zyde der Attacque van den Graaf van *Clermont* zyn wy genadert tot aan den Oever van d'overstroming, dicht by de Vyvers, byna tot op de hoogte der beschansing, waar van die van d'Attacque des Konings zich hebben meester gemaakt. Men heeft het Water dezer overstroming afgetapt, 't welk in 't Canaal van *Bousinge* gelopen is. Aan de linker zyde van dezelve Attacque zyn wy meester geworden van de voorste beschansing in d'overstroming van 't Pad der Vyvers; een Wacht van 24 Man, en een Sergeant, welke die Post bewaarde, de gemeenschap met de Stadt afgesneden ziende, heeft zich Krygsgevangen overgegeven. De Graven van *Löwendahll* en *Hautefort* voerden hier 't bevel.

In den nacht tusschen den 20. en 21. wierd den arbeid voortgezet tot op 60 Voeten, te rekenen van den zydhoek der twede beschansing op den Dyk, die na de Stadt leid.

Den 21. zyn wy aan d'Attacque van den Graaf van *Clermont* genadert, ter distantie van 240 Voeten van den hoek, die met den be-

1744. July. dekten-weg der Beneden-Stadt gemeenschap heeft: Ten 5 uuren 's namiddags steeg de Koning te Paard, en begaf zich na de Loopgraven van dewelken zyne Majesteit alle de Werken bezichtigde, zo als ook de Batteryen, waar van in die tusschentyd niet gecanoneert wierd. Ten acht uuren 's avonds quam de Koning in zyn Quartier te rug.

In den nacht tusschen den 21. en 22. maakten wy twee Bateryen in 't middelpunt, van de twede Paralel. Terzelver tyd voltooiden wy een Ziegezage tot aan den voet van 't Glacis.

Den 22. wierden aan de linker Attacque de werken van den voorleden nacht voortgezet. Wy naderden de twede beschansling, en sloegen een nieuwe Brug van communicatie over 't Canaal, ter begunstiging van de twee Attacques: Dien morgen heeft de Koning de Ridder-Ordre van *Sint-Louis* opgedragen aan 5 Ingenieurs, en aan den Heer *Nibell*, Kapitein in het Regiment van *Dillon*, die een detachement van dat Regiment gecommandeert had, by d'Attacque der beschansling, in de nacht tusschen den negentienden en twintigsten veroverd.

In den aanval van den 21. hebben wy omtrent 25 Man verloren, zo aan doden als gequetsten, onder welke laatsten zich bevind de Heer *le Chevalier*, Ingenieur-Generaal.

Den 23. hebben wy de Werken voortgezet tot aan de twede beschansling op den Dyk van 't Canaal. Twee Compagnien Granadiers maakten zich meester van een Sluippoort, 15 roeden van de Palissaden gelegen, die door de Bezetting op 't eerste gerucht verlaten was.

Vermits zeer hevig van de Wal geschoten wierd, zo heeft ons, om ons daar in te maintineeren, 50 Man gekost, zo aan doden als zwaar gequetsten. De Heren de *Grammont* en de *Jumilac*, voerden 't commando.

Ten 2 uuren 's morgens, liet de Graaf van *Clermont* twee detachementen Post vatten in de beschansling beneden '*t Pad der Vyvers*, by welke gelegenheit een Officier en 30 Man, die daar de Wacht hadden Krygsgevangen gemaakt, en van d'onzen twee Soldaten gedood en twee gequetst wierden, behalven dat de Marquis van *Craon*, door 't Vuur een gering letzel aan de Schouder kreeg. De Heren de *Pons* en de *Brissac*, voerden 't Bevel, onder d'ordres van den Graaf van *Clermont*.

De Koning heeft de Regimenten van *Fiennes* en *Soissevires*, opgedragen aan den Marquis van *Fiennes*, en den Graaf van *Douges*, dewelken voor dezen die Regimenten gecommandeert hebben, en tot Veldmarschalken verheven zyn.

De Partyen, die de Marschalk van *Saxen* na alle de kanten uitzend,

C zend,

zend, ontmoeten alleenlyk nu en dan eenige Hussaren, die niet wachten, dat men hen van naby begroet. 't Leger van gemelde Marschalk blyft als noch op dezelve wyze gecampeert. 1744. July.

Wanneer de Marquis de *Beauvais*, Marschalk du Camp en Inspecteur van de Ruitery, aan 't Hoofd van de Granadiers, den 24. de Bedekte-weg voor *Iperen* bestormde, wierd hy in den beginne van 't Gevecht zo zwaar gequetst, dat hy weinig uuren daar na gestorven is, werdende om zyne goede qualiteit zeer betreurt; in dien aanval, is de Heer *Poniatowsky* ook gequetst.

Dien avond ten 7 uuren, klom de Koning te Paard, begaf zich in de Trencheen, bezichtigde de nieuwe Bateryen, die gemaakt waren, om Bresse in de Beneden-stadt te schieten, en verscheide andere werken.

Gedurende de tyd, dat zyne Majesteit in de Trencheen was, vlogen 'er verscheide kogels en Bomben uit de Stadt digt by zyne Majesteit hene, en een van de leste brak, geen 40 passen daar van daan.

Den 25. de Vyanden ziende, dat met het krieken van den dag, een verschrikkelyk vuur van onze Bateryen gemaakt wierd, om Bres in de Stadt te schieten, en dat alles tot den Storm gereed was, staken zy 's avonds quartier over 9 uuren 't Witte Vaandel uit, om te Capituleren.

Den 26. wierden onder d'ordres van den Hertoch van *Bouflers* gedetacheert, 6 Compagnie Granadiers, 18 Piquets Infanterye en 300 Dragonders, om 't Fort de *Knokke* te berennen, wordende gevolgt door 8 Stukken Canon en 8 Mortiers, met 200 Man van het Regiment Royaal, Artillery, om dat Fort hevig aan te tasten.

Dien avond nam een detachement van de Koninglyke *Fransche Guardes*, eene der Poorten van *Iperen* in bezit.

De CAPITULATIE van *Iperen* bestond:

I. Aan 't Guarnizoen zal een Termyn van 10 dagen worden geaccordeert, om een Courier na den *Haag* te konnen zenden, ten einde de goedkeuring van *Haar Hoog Mogende*, de Heren *Staten Generaal*, t'erlangen, om deze Plaats met alle de Fortificatien, Artillery, Krygs-Ammunitien en 't Arsenaal, in den staat, waar in die tegenwoordig zyn, aan de Troupen van Zyne Aller-Christelykste Majesteit over te geven.

Dit uitstel kan men niet verlenen, maar zal 't Guarnizoen Maandag, den 29. dezer Maand, uittrekken, en dezen avond een Poort worden ingeruimt.

II. 't Guarnizoen zal met alle Militaire Eere, Slaande Trom, Vliegende Vaandels, en alle deszelfs Equipagien uittrekken.

Toegestaan.

III. Zul-

1744. July. III. Zullen worden geaccordéert 6 Stukken Canon en 4 Mortieren, met d'Ammunitie na proportie, als mede d'Afuiten en nodige Gereedschappen; Tocht-Paarden en Wagens voor het Transport, gelyk mede 6 bedekte-wagens, welke onder geen de minste Pretexten gevisiteert zullen mogen worden.

Toegestaan 4 Stukken Canon, ten behoeven van Myn Heer den Prins van Hessen *noch twee andere Stukken Canon en 4 Mortieren, alle met de Wapens van de* Republicq. *De Bedekte-wagens konnen niet toegestaan worden.*

IV. Aan de gehele grote Staf van de Plaats zal 't nodig getal Vaartuigen, Bylanders genaamt, of een genoegzaam getal Wagens worden geaccordeert, om derzelver Meubilen en Effecten, hoedanig die mogen zyn, 't zy te Water of te Land, zo als men 't bequaamst zal oordelen, na *Sluis* in *Vlaanderen*, of *Sas* van *Gent*, te transporteren, binnen den tyd van 6 Weken, of eerder zo 't mogelyk is, zo niet, zal 't hun vry staan, derzelver Meubilen en Effecten by den een of anderen Inwoonder ter bewaringe, tot nader gelegenheit, in de Stadt te laten; zonder dat die by vervolg aangehouden zullen mogen worden, op wat pretext het ook zoude mogen wezen.

Toegestaan.

V. Ook zullen aan de Directeur, Ingenieurs, als ook aan de kleine Staf van de Plaats, de Commisen van de Magazynen, de Predikanten van de *Nederduitsche* en *Waalsche* Kerk, den Prevoost, gelyk mede aan 't Guarnizoen, geaccordeert worden de nodige Wagens tot vervoering van hunne Bagagien, en die ontbrekende, zullen zy van 't zelve Recht jouïsseren, als by 't 4. Articul gemeld.

Toegestaan.

VI. Aan de Doctor van 't Militaire Hospitaal, genaamt *Waas*, zal 6 Maanden tyd worden vergunt, als ook aan alle die gene, welke in 't zelve Hospitaal geëmplojeert zyn, om den Staat daar van te reguleren, de Meubilen en Provisien te verkopen, en na d'expiratie van dit Termyn, zullen aan dezelve verscheide Paspoorten worden verleent, gelyk mede aan de Gequetsten, die zich in 't Hospitaal zouden mogen bevinden.

Toegestaan.

VII. Dat alle Documenten en Effecten, van Haar *Hoog Mogende* Comptoiren *t'Iperen*, vry, zonder visitatie, zullen uitgevoert worden.

Toegestaan.

VIII. Aan den hier wonenden Heer *Christiaan Diu*, Generale Pachter der Domynen en Middelen van Haar Majesteit, de Koningin van *Hongaryen*, wegens geretrocedeert *Vlaanderen*, zal worden geaccordeert, om zyne Effecten en tegenwoordige Bedienden, vry te mogen

gen doen uitgaan, of dat zy zullen konnen blyven of vertrekken, daar 't hun goed dunken zal, met alle derzelver Goederen, Effecten en Documenten, ook zullen zy daar en boven hunne Bezittingen, of vaste Goederen en aangehorigheden, behouden of vryheit hebben, om zich daar van t'ontdoen, wanneer zy dat zullen goedvinden. 1744. July.

Toegestaan.

IX. Alle de Gevangenen, gedurende de Berenning en Beleg van de Plaats, gemaakt, in welke gelegenheit of Posten zulks geschied zoude mogen zyn, zullen van de Capitulatie jouïsseren, en in vryheit gestelt worden, om hun by derzelver Regimenten te voegen, indien 't mogelyk is voor 't uittrekken van 't Guarnizoen, of ten minste op de route.

Dit Articul kan niet worden toegestaan, vermits de gemelde Gevangenen werkelyk op weg zyn, om by wege van uitwisselingen te rug gezonden te worden.

X. 't Zal vry staan, een Officier in de Steden van zyne Aller-Christelykste Majesteit te zenden, alwaar Gequetsten van 't Guarnizoen zouden mogen zyn, om voor dezelve zorge te dragen.

Toegestaan.

XI. Aan 't Guarnizoen, 't welke door de Kasteel-Poort zal uittrekken, zal een Escorte worden gegeven, om 't zelve langs den kortsten weg over *Gent* na *Breda* te begeleiden, benevens de boven gerequireerde Artillery en Ammunitien, als mede de Bagagien van de grote Staf van 't gehele Guarnizoen.

Toegestaan.

XII. Alle d'Inwoonderen dezer Stadt van de beide Sexen, zullen met hunne Familien en Effecten in de Stadt mogen blyven, gedurende den tyd van tweè jaren, en wel inzonderheit die van de Protestantsche Religie, welke zich hier onder de bescherming van 't Gouvernement en de Stadt neder gezet hebben.

Togestaan tot den eersten January, *zo als dat te* Menen *geschied is.*

XIII. Voor de grote Staf en 't Guarnizoen, zullen 100 Wagens, ieder met 4 Paarden bespannen, gelevert worden.

Toegestaan.

Aldus gedaan en gearresteert, op ordre van zyne Majesteit, in 't Camp voor *Iperen*, den 25. *Juny*, 1744.

Was Getekend:

DE MARSCHALK DE NOAILLES.

Onderstond: De bovengemelde Articulen geaccepteert.

Was Getekend:

WILLEM L. V. HESSEN-PHILIPSTHAL.

1744. July.

Men kan niet genoeg roemen de dapperheit, door dien Commandant van *Iperen*, gedurende 't Beleg getoond, en 't is zeker, dat indien zyn Guarnizoen eens zo ſterk geweeſt was, de Belegeraars ten minſten 5 à 6 weken langer daar voor hun werk gevonden, en eenige 1000 doden meer bekomen zouden hebbe, die zy nochtans zelver ſchatten op 4000 Man.

Van de Lyſt der doden en gequetſten van 't Guarnizoen berigt men, dat het getal derzelve op 300 Man beloopt.

Nopens de Redout de *Trois Sauts*, heeft men deze *Byzonderheden*: Dat een Sergeant, met 18 Man, 't zelve gedefendeert heeft, en dat wel zodanig, dat de *Franſchen* tot 2 maal toe binnen gedrongen wezende, telkens daar wederom uitgeſlagen zyn, en dat zy, alvorens de derde Attacque te doen, een Trompetter aan den Sergeant gezonden hadden, om hem t'inſinueren, *dat hy zich zoude hebben over te geven, of dat zy van de Redout, met geweld meeſter werdende, hem met zyn Volk aan de Paliſſaden zouden ophangen.*

Waar op by den zelven Sergeant geantwoord was: „ Dat hy „ van zyn genomen beſluit, om zich in die poſt tot den laatſten „ droppel bloed te maintineren, niet zoude afgaan, dat hy zich „ niet anders voorſtelde, als dat de meergemelde Redout zyn Grafplaats zoude zyn, doch indien 't mochte gebeuren, dat hy levendig in hunne handen viel, hy 't een onſterffelyke Eer zoude rekenen, om over 't volbrengen van zyn plicht opgehangen te worden.".

Doch eindelyk voor d'overmacht hebbende moeten bukken, was dezelve krygsgevangen gemaakt.

Wat voorts aan de zyde van de Belegerde is bericht, ſtrekt 't volgende korte *Relaas* van 't Beleg van *Iperen*, tot den 25. *Juny*.

De *Franſchen*, zedert d'aankomſt des Konings, hevig op de Stadt geſchoten, en op zyn ordre van tyd tot tyd een VUURWERKJE, zo Hy dat noemde, met de gehele Artillery hebbende doen aanſteken, zyn de Huizen buiten de Stadt wel haaſt onzichtbaar geworden, en is 't Klooſter der Paters *Auguſtynen* in d'aſſe gelegt.

Den 24. maakten zy zich meeſter van de *Baſſa Ville*, zynde de Benede-ſtadt, alwaar zy door de blinde Muur, aan de *Boeſinger-Wacht*, doorgedrongen, doch niet tegenſtaande die onverwachte Attacque, zo wel onthaalt zyn, dat zy aldaar veel Volk verloren hebben.

Hunne

1744. *July.*

Hunne Bateryen op het *Galgen-Fort*, deden veel effect op de Beneden-ſtadt, en ter linkerhand van dezelve Beneden-ſtadt, maakten zy een *deſcente*, braghten vele Faſcinen aan, en planteden nevens den ingang 6 Vaandels: Ook ſtonden 6 Stukken Canon, zynde 24 Ponders, gereed, om de volgende nacht in de Beneden-ſtadt gevoert te worden, benevens een grote quantiteit Buskruit en Kogels.

De Mortieren van de *Franſchen* waren geſtelt recht tegen over 't *Galgen-Fort*, aan de rechter-zyde van de Straatweg van *Boekingen*. Zy beſchoten voorts de Waterpoort, en wilden, na dat die geopend was, met geweld daar door dringen, doch wierden door de Belegerden met het Bajonet op de Snaphanen te rug gedreven, zo dat 'er een bloedig gevecht voorviel, maar kort daar na wierd dezelve Poort, met de daar op ſtaande Battery, geheel omver geſchoten, en ter zelver tyd het Werk aan de linker-hand van de *Baſſa Villa*, niet tegenſtaande 't hevig Vuur van 't Guarnizoen, ſterk voortgezet.

De *Franſchen* hebben den zelven dag 15 à 16 Wagens met zwaar gequetſten na *Ryſſel*, en de ligt gewonde na 't Hoſpitaal te *Boeſingen*, gebraght.

Den 26. alles door de *Franſchen* tot een generale Storm gereed gemaakt zynde; en geoordeelt wierd deze Plaats onmogelyk te houden, zo is daar op de vorige Capitulatie geſloten.

Iperen geconqueſteert zynde, was den 26. de Hertoch *de Bouflers* (als gezegt is) gedetacheert met 1500 Man 8 Stukken Canon en 8 Mortieren om Fort *Knokke* * t'attaqueren, 't welk na 14 uuren achter een zeer hevig beſchoten en gebombardeert zynde, is den 29. by Capitulatie aan den voornoemden Hertoch overgegaan, zynde de Commanderende Officier aldaar, vermits 't rondom leggende terrein door de *Franſchen* droog gemaakt was, buiten ſtaat geſtelt geweeſt, om 't zelve *Fort* langer te defenderen. Waar van de volgende CAPITULATIE behelſt:

I. 't Guarnizoen van 't Fort de *Knokke*, beſtaande uit den Graaf van *Hompeſch*, Kapitein in 't Regiment van *Mattha* en Commandant van 't gedagte *Fort*, met een Onder-Lieutenant, 2 Vaandrigs en 103 Man, de Major en den Ingenieur van 't Fort, onder welkers getal zyn

* Hoedanig 't zelve *Fort* gelegen, en by verraſſing aan de zyde der Geallieerden ingenomen is, zie *Europ. Mercur.* van den jare 1712. II. Deel, pag. 272.

1744. *July.* zyn begrepen een Kapitein-Lieutenant, een Onder-Lieutenant, een Vaandrig en 76 Man van 't Guarnizoen van *Iperen*; voorts in 4 Canoniers, een Vaandrig en 32 Man van dat van *Furnes*, zal met alle Militaire Eere langs den kortsten weg na dezelve plaats trekken, werwaarts 't Guarnizoen van *Iperen* staat te marcheren, en zal tot daar toe door een detachement van de Troupen van Zyne Aller-Christelykste Majesteit geëscorteert worden.

Geaccordeert. 't Guarnizoen zal door een Lieutenant en 30 Dragonders worden geëscorteert.

II. De Commandant en 't Guarnizoen van 't *Fort* zullen met de Domestiquen en Bagagien uittrekken.

Toegestaan.

III. De Commandant zal met zich voeren 2 Stukken Canon, als een Metale, met de Wapens van de *Vereenigde Provincien*, en een Yzere, tot zyne keuze, benevens 4 kleine Mortieren.

De gemelde 2 Stukken Canon toegestaan, behalven 2 Mortieren, voor den Heer Graaf *van* Hompesch, *en 4 schoten voor ieder stuk.*

IV. Aan den Commandant zullen gegeven worden 8 Wagens, ieder met 4 Paarden bespannen, voor 't Transport zyner Equipagien en die van 't Guarnizoen.

Toegestaan.

V. 't Guarnizoen zal morgen den 30. *Juny*, des middags, 't *Fort* ruimen, en aan d'Officieren zullen de nodige Paarden gefurneert worden.

Toegestaan.

Dit alles geaccordeert, op de Conditien, dat de Commandant aanstonds de helft van de Poort van 't *Fort* zal overgeven, waar in men een Vriesche Ruiter zal plaatzen, om de weerzydze Troupen van malkanderen te separeren, en uit het Camp zal een Artillery-Commissaris met 15 ongewapende Mannen binnen gelaten worden, om den Inventaris der Ammunitien te maken.

Gedaan in 't Camp voor 't *Fort de Knokke* den 29. *Juny* 1744.

Was Getekend:

DEN HERTOCH VAN BOUFFLERS.

Waar op Immediaat eenige Troupen door de *Franschen* na *Furnes* * waren gedetacheert, om 't zelven te berennen, waar van 't vol-

* VEURNE legt tusschen *Nieuwpoort* en *Duinkerken*, 2 uuren van d'eerste Stadt en 4 van de laatste. De *Zee* quam eertyds tot aan *Veurne*, toen de Sluizen by *Nieuwpoort* noch niet gemaakt waren, om 't water te schutten en af te laten lopen.

volgende naricht ſtrekt, dat de Loopgraven den 7. dezer 's avonds voor die Veſting geopend waren, en de zelve de volgende morgen, door 2 Attacques van de *Nieuwpoortſche - Poort*, tot digt aan de *Duinkerker - Vaart*, en van de Kapelle, buiten *d'Iperſche - Poort*, tot aan 't Contreſcarp, voor de punt van 't Baſtion *Iperen* aangetaſt was, omvangende dus 2 derde delen van de Stadt. 1744. July.

Den 9. 's avonds hadden de Belegerden, 't Contreſcharp moeten verlaten, en dus was de Gouverneur de volgende dag 's namiddags genoodzaakt geweeſt, 't *Witte Vaandel* op te ſteken.

d'Articulen van de geſlotene CAPITULATIE zyn als volgt:

ART. I. De Stadt met hare Fortificatien zal aan de Troupen van Zyne Allerchriſtelykſte Majeſteit worden ingeruimd, als mede alle de Koninglyke Gebouwen, 't Arſenaal, Pavillons en Caſernen, daar onder begrepen de Krygs- en Mondbehoeftens, zonder daar in eenige verandering te maken, op wat pretext 't ook zoude mogen zyn.

Toegeſtaan.

II. De Gouverneur zal met zyn Guarnizoen den 3. dag, onbepaald, uittrekken met alle Eer-Teken, ſlaande Trom, Vliegende Vaandels en brandende Lonten, benevens hunne Wapenen, Bagagien en Equipagien, alle de Stukken Canon, Mortieren en Haubitzen, voorzien met de Wapens van Haar *Hoog Mogende*, als mede de nodige Ammunitien tot 25 ſchoten, de vereiſchte Wagens en Paarden voor 't Tranſport van 't gemelde Canon en Ammunitien tot aan de Plaats, werwaarts 't Guarnizoen zal trekken.

Toegeſtaan 4 Stukken Canon en 2 Haubitzen met 20 ſchoten voor ieder ſtuk.

III. Insgelyks zullen bezorgt worden 70 Wagens, ieder met 4 Paarden beſpanne, daar onder 10 bedekte, welke niet geviſiteert zullen mogen worden, tot vervoering van de Meubilen en Effecten van den Gouverneur en die van zyn Guarnizoen, zullende die de gemelde Troupen volgen na de te noemen Plaats.

Konnen geen bedekte Wagens toegeſtaan worden.

IV. De Gequetſten en Zieken, welke niet in ſtaat zullen zyn om getranſporteert te worden, zullen den tyd van hunne genezing afwagten, volgens hunnen Rang bezorgt en herſtelt, en vervolgens in alle veiligheit na de naaſte Stadt onder 't gebied van den Staat gezonden worden.

Toegeſtaan, en zal daar mede gehandelt worden als met die van Iperen.

V. 't Guarnizoen zal, in voegen als gemeld, met alle veiligheit en gemak langs den beſten en kortſten weg van hier na *Doornik* mar-

1744. July. cheren, en een of 2 rustdagen houden, ter plaatze, alwaar de Gouverneur 't zal goed vinden, voor den welstand van zyn Guarnizoen: Ook zal 't zelve uit het Magazyn der Vivres mogen medenemen, zo veel proviand, als 't op den marsch nodig zal hebben.

't Guarnizoen zal begeleid worden op 't Canaal van Brugge, *om zich na* Sluis *in* Vlaanderen *of* Breda, *ten haren keuze, te begeven.*

VI. Zo dra de Gyzelaars te weerzyden uitgewisselt zullen zyn, zal men 't Hoornwerk, voor de *Nieuwpoortsche-Poort*, aan de Troupen van Zyne Majesteit overgeven, doch zal 't niemant, als die, welke gezonden zullen worden, om 't nodige te reguleren, mogen binnen komen, voor dat het gehele Guarnizoen uitgetrokken zal zyn.

Toegestaan, mits daar en boven noch een Poort van de Plaats geruimd werde, gelyk het de gewoonte is, bewarende ieder zyn helft van de gemelde Poort.

VII. De Stadt en Inwoonderen zullen van hunne Rechten en Privilegien blyven jouïsseren, de vrye possessie hunner goederen en effecten behouden.

Toegestaan.

VIII. 't Guarnizoen zal den derden dag na het tekenen dezer, door *d'Ipersche-Poort* uittrekken, alwaar de Wegen ten dien einde bereid zullen worden.

't Guarnizoen zal Maandag, den 13. *'s morgens uittrekken.*

Aldus gedaan en gearresteert op ordre van Zyne Majesteit in 't Camp voor *Furnes* den 11. *July* 1744.

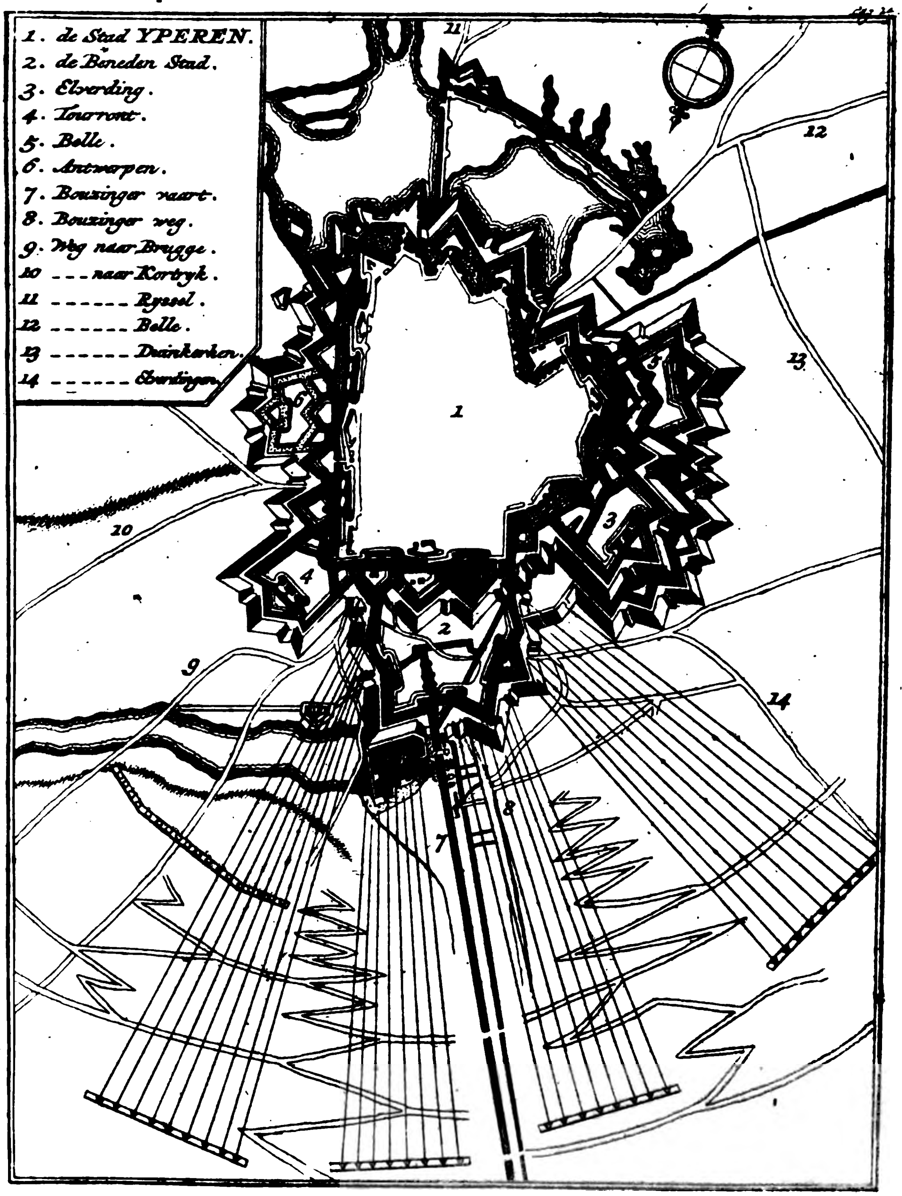
Was Getekend:

LOUIS DE BOURBON.
W. V. SCHWARTZENBERG.

Den 13. arriveerde de Koning 's morgens ten 10 uuren van *Duinkerken* te *Veurne*, en zach eer hy in die Stadt reed, de Bezetting defileren. Zyne Majesteit nam te *Veurne* zyn intrek by de Premonstrater-Monniken, en woonde het *Te Deum* by, 't welk wegens de bemachtiging van die Plaats gezongen wierd, waar in zyne Majesteit eerst ten negen uuren 's avonds na *Duinkerken* keerde.

Over welke eerste Overwinning van *Iperen*, zyne Majesteit de navolgende Brief aan den Aardsbisschop van *Parys* heeft afgezonden, om het *Te Deum* &c. aldaar te zingen; onder anderen luidende:

MYN

1. de Stad YPEREN.
2. de Beneden Stad.
3. Elverding.
4. Tourront.
5. Belle.
6. Antwerpen.
7. Bouzinger vaart.
8. Bouzinger weg.
9. Weg naar Brugge.
10. --- naar Kortryk.
11. ------ Ryssel.
12. ------ Belle.
13. ------ Duinkerken.
14. ------ Elverdingen.

1744. July.

MYN COUSIN,

't CONqueſt van *Menen* is van dat van *Iperen* gevolgt. Die Plaats, eene der ſterkſte van de *Nederlanden*, keerd onder Myne *Gehoorzaamheit*, na 'er 10 dagen de Tranchéen voor geopend te hebben. Een Succes, zo ſchielyk, en dat noch zo zeer te boven gaat; 't geen Ik van de Dapperheit Myner Troupen kon verwachten, is een nieuwe blyk der Beſcherming, dewelke Godt, *die Myne vreedzame Oogmerken kend, aan de Gerechtigheit Myner Wapenen komt te geven*, en hem de verſchuldigde Dankzegging willende bewyzen, ſchryf Ik u, om u te zeggen, dat het Myne intentie is, dat gy het *Te Deum* in de Hoofd-Kerk van Myne goede Stadt *Parys* laat zingen &c.

Ingevolge van welke dien Aardsbiſſchop 't volgende Mandement heeft verleend, houdende in ſubſtantie.

De verovering van de Stadt *Iperen*, een der ſterkſte Bolwerken, die de Staten door de Koningin van *Hongaryen* in *Vlaanderen* bezeten, dekte, is een nieuwe blyk der Godlyke beſcherming over *Vrankryk*. 't Succes der onderneminge dewelke die Plaats onder 's Konings gehoorzaamheit, doed wederkeren, is zo vaardig en gezwind geweeſt, dat het heeft te boven gegaan, zo als zyne Majeſteit ons zelve verzekerd, de hopen die hem de moedigheit zyner Troupen, en d'uiterſte dapperheit zyner Soldaten hadden doen opvatten.

Schuldig aan Godt der Heirſcharen een zo gelukkige uitkomſt, zouden wy blind genoeg zyn, om de hand die ons beſchermt niet te kennen, of ongevoelig genoeg om niet geraakt te zyn, over de verdubbelde uitwerking zyner goedheit jegens ons.

De Koning bezit nemende van dit gewichtige Conqueſt, heeft terſtond een nederige hulde gedaan aan dien, dewelke is *de alleen machtige, de Koning der Koningen, en de Heer der Heren*: Hy ordonneert nu ons van de zelve plicht te quyten, en door plechtige dankzeggingen t'erkennen, dat Godt is de voorname Autheur der voordelen, die zyne Majeſteit op de Geallieerde, en tegen hem hereenigde Mogendheden behaalt heeft.

't Is alzo dat onze *Godsdienſtige Monarch* ter navolging van *David* zegenpralende over zyne Vyanden, beleid en luidkeels verkondigt, *dat den Here toekomt de grootheit, en de macht, en de heerlykheit en d'overwinning*, en dat men hem dienvolgens *ſchuldig is lof en dankzegging*: 't Is alzo dat hy ons nodigt ons *met hem te vereenigen, om te verkondigen hoe groot de Here is, en om den roem van zyn heilige Naam te verbreiden.*

1744. July. Laat ons haasten om aan zulke ontzachelyke ordres te gehoorzamen, en gedenken dat zo de Hemel niet moede word, zyne weldaden te vermenigvuldigen, wy ook niet moede moeten werden om zyne goedheit te pryzen en zyn macht te verheffen.

'tZou schandelyk zyn, dat het gene ten dien opzigte onze iever weder opwekken moet, strekte om te verslauwen, en dat de menigte der gunstbewyzen, die Godt ons verleend, 'er de prys in onze oogen van verminderde, of 'er 't gevoelen van in onze herten verzwakte, enz.

Wanneer zyne Majesteit, te *Duinkerken* op den 11. dezer zyne Intrede dede, maakte d'Intendant van *Boulogne* den Koning 't volgende Compliment:

„ *Sire*, alle de gevoelens vereenigen zich, om op dees gelukki-
„ gen dag, waar op uwe Majesteit uw Volk komt zien, onze
„ blydschap volmaakt te maken; onze plicht stelt ons een Meester
„ voor; ons vertrouwen en onze liefde tonen ons een Vader en
„ onze verwondering bied ons aan een Held, *altyd verzekerd van*
„ *zyne Overwinninge*, maar altyd bereid, om de Vrede t'omhel-
„ zen. Dat die dierbare Vrede wel haast werde 't einde van uwe
„ Luisterryke Conquesten, zulks zyn de wenschingen, *Sire*, van
„ uwe getrouwe Onderdanen ".

In 't midden van deze zyne Majesteits *Overwinningen*, die niet minder beoogden dan *d'Oostenrykſche Nederlanden*, in dezen Veldtocht te vermeesteren, komt 'er een schielyke DONDERSLAG in 't Oor, en, als 't ware, uitroepende, TOT HIER TOE EN NIET VERDER! Bestaande in de reets gemelde Overtocht van Prins *Karel* aan den *Rhyn*: Want zyne Majesteit te *Duinkerken* zynde, „ Ontfing de Heer *d'Argenson* van den
„ Graaf *de Montal* de tyding, dat de Prins *Karel van Lotharin-*
„ *gen* met zyn Leger den *Rhyn* gepasseert was, zo ging hy daar
„ van op staande voet aan den Koning kennis geven met een
„ zodanig gelaat van verslagenheit, dat zulks in den eersten
„ opslag aan zyne Majesteit mede eenige ontsteltenis verwekte:
„ De Koning, den Brief van den voornoemde Graaf gelezen heb-
„ bende, zeide: *Montal bedriegt zich*; *'t kan wel zyn dat een gedeel-*
„ *te van d'Oostenrykers den Rhyn is overgekomen om myne Troupen*
„ *t'ontrusten, maar dat de gehele Armée die Rivier zou gepasseert we-*
„ zen

„ *zen is een gantsch onmogelyke Zaak;* Hier op eischte zyne Majesteit 1744. July.
„ den laatsten Brief van den Marschalk *de Coigny*, en gaf vervol-
„ gens aan den Heer *d'Argenson* ten antwoord: *Waarlyk Montal is*
„ *dwaas en de Prins Karel veel te voorzichtig, dan dat hy zyn geheel*
„ *Leger in de waagschaal stellen en ten prooi van myne Troupen overge-*
„ *ven zoude:* In dit gevoelen bleef de Koning tot dat een twede
„ Expresse van den Marschalk *de Coigny* zelfs aanquam, die niet
„ alleen de voornoemde tyding bevestigde, maar ook een Verzoek
„ van dien Marschalk by zich had, *dat zyne Majesteit mocht goed-*
„ *vinden hem ten spoedigsten Secours toe te zenden, of dat anderzints*
„ *'t gehele Leger teffens met het Land zou verloren gaan*, enz. Der-
„ halven wierd terstond een grote Raadsvergadering gehouden,
„ waar in zommige van gevoelen waren, *dat men den Graaf van*
„ *Harcourt met zyn Corps na Lotthaningen, en den Marschalk de Belle-*
„ *Isle met het zyne na den kant van Luxemburg zenden moest*; doch
„ deze Raad wierd niet geoordeelt van die uitwerking te zullen
„ zyn als men wel daar van behoorde te verwagten, zo dat men
„ zich hield aan 't gevoelen van den Heer *d'Argenson*, dewelke
„ beweerde, *dat men met het gehele of ten minsten met het grootste*
„ *gedeelte van 't Leger uit dit Land na Lotthaningen en dus verder na*
„ *den Elsas trekken moest, om d'Oostenrykers tot een Bataille te nood-*
„ *zaken ofte wel uit des Konings Staten te verjagen* enz. Hier op
„ wierd in dezelfde Vergadering wegens 't gedrag van den Mar-
„ schalk *de Coigny* in 't byzonder gehandeld, en men oordeelde
„ eenparig, *dat d'agteloosheit van dien Marschalk eene Zaak, die in*
„ *allen dele onmogelyk was, mogelyk had gemaakt, en dat, indien men*
„ *nu niet ten volle van de waarheit overtuigt was, men met regt zou*
„ *konnen vragen hoe 't wezen konde, dat de Prins Karel by den Over-*
„ *tocht van den Rhyn nergens eenige tegenstand gevonden en zyn Aan-*
„ *slag zonder 't allerminste verlies uitgevoerd had, daar men te voren in*
„ *staat was om een Leger van twee honderd duizend Man jaar en dag*
„ *tegen te houden*, enz.

Vervolgens heeft die Marschalk aan den Heer *d'Argenson* geschreven, waar by hy hem de gemelde passagie over den *Rhyn* bekend maakte, en dus besloot:

Dit ongelukkige Voorval is alleen te wyten aan de slechte Trou van den Gr. v. S . . . f, op wien ik ordre had te betrouwen; weert derhal-

1744. July. *ven d'ongenade van den Koning maar tot myn naaste Brief van my af, als die U E. aangenaam Nieus zal brengen van &c.*; doch dit *aangename Nieus* was juist niet al *t'aangenaam*, bestaande alleen in de herovering van *Weissenburg* met groot verlies, en 't wederom verlaten van die Plaats, als ons in 't vorige *verhaal* gebleken is.

Wat *Confusie* het in *dat verzekerd zyn van d'Overwinninge* gebraght heeft, is ligtelyk te denken, te meer: om dat men 'er etlyke duizend Man verloren, verscheide en een groot getal voorname Officieren gebleven, en laatstelyk de verdere ondernemingen in *Vlaanderen* heeft moeten staken. Want zyne Majesteit heeft moeten resolveren een Detachement, bestaande in 26 Battaillons en 33 Esquadrons, na den *Elsas* te schikken, gelyk die ook den 15. den marsch na *Metz* aangenomen hebben, gelyk ook 't Corps van den Hertoch *de Harcourt* van 25. Battaillons en 25. Esquadrons. Zyne Majesteit geresolveert zynde in Persoon de voortgang van Prins *Karel* te stuiten, is den 17. van *Duinkerken* na *St. Omer* en vervolgens na *Arras*, &c. vertrokken, om den 5. *Augusty* te *Metz* t'arriveren, zynde een weg van 97 uuren, dewelke de Troupen in 17 dagen moeten afleggen

Ieder Bataillon heeft een zeker getal wagens by zich, tot vervoering der Bagagien, ten einde te spoediger te konnen voortrekken. De Marschalk *de Noailles* en Grave *d'Argenson* verzellen den Koning na den *Elsas*, en de Marschalk *van Saxen* zal ondertusschen de Troupen in Vlaanderen *en chef* commanderen. Dezelve zyn, zedert den aangenomen marsch van de 20000 man, op den linker Oever van de *Leye* tusschen *Kortryk* en *Harlebeek* komen camperen. De *Graaf de Clermont* staat noch met zyn Corps Troupen aan de kant van *Nieupoort*.

Zedert het vertrek van zyne Majesteit als voren, arriveerde de Graaf *van Wassenaar*, Heer van *Twickelo*, Extraordinaris Ambassadeur van de *Staten Generaal* (zynde de twede Bezending) den 18. te *Ryssel*, en wierd aanstonds door een Adjudant van den Marschalk *van Saxen*, uit naam van dien Generaal verwelkomt. Kort daar na ontfing die Hollandsche Graaf een brief uit Zyne Majesteits Armée, waar in Hoogstgemelde Vorst hem deed weten, „ dat hy niet herwaarts te rug stond te komen, maar 't besluit ge„ nomen had, om zich na zyn Armée in *Duitsland* te begeven,

„ en

„ en derhalven ſtaat maakte den 21. *t'Arras* te zullen zyn," 1744. July.
met byvoeging, „ dat den Heer *van Twickel* hem aldaar konde
„ volgen, om den laſt van de Heren *Staten Generaal* te volvoeren.

Zyne Majeſteit den 20. en den gemelden Ambaſſadeur den 21. *t'Arras* gearriveert zynde, hadde dien Miniſter den volgende Ochtend Audientie by zyne Majeſteit, by dewelke niemant dan de Heer *d'Argenſon* tegenwoordig was. Den 23. heeft zyne Excellentie met de Miniſters van zyne Majeſteit geconfereert en den 24. na *Ryſſel* gekeerd, wanneer zyne Majeſteit na *Metz* vertrok.

By dat alles, is noch een *tweden ſlag* gekomen, namentlyk het *te niet gaan* der *Franſche Negotie* na de *Levant*, *Africa*, *Italien*, *Spanjen*, en zelfs na de *Weſtindien*: Alzo van die Landen de te rug komende Schepen door d'Engelſchen worden genomen, en gene worden na toe gezonden, om een dergelyk *Noodlot* t'ondergaan. De Kooplieden van *Marſeille* hebben aan den Graaf *de Maurepas* by zyn vertrek een Lyſt van 69 genome Schepen overgegeven, waar by ze 6 Millioenen verloren hadden, en zedert hebben zich d'Engelſchen noch van meer anderen, altemaal zeer ryk geladen, Meeſter gemaakt, en daar onder van 't Schip, 't welk na *Algiers* gedeſtineert was, ophebbende de ryke Præſenten voor den *Dey*, en noch van eenige met koſtbare Ladingen van *Smirna* en elders uit de *Levante* komende: Eenige van deze zyn na verſcheide Italiaanſche Zee-Havens geretireert, alwaar de Ladingen voor een gedeelte bederven, en d'Equipagien verteren meer als 'er winſt op zyn zal: *Somma*, zy zien hunne totale Ruïne voor oogen.

Een *derden ſlag* beſtaat, in 't verlies der Manſchap, alzo men reets in *Vrankryk* een begin gemaakt heeft met de nieuwe wervingen van Militie, zullende zelfs de *Waterdragers* van *Parys* volgens den inhoud van een Ordonnantie van den Politiquen Stedehouder daar aan onderhevig wezen, en, zo dra d'Oogſt zal gedaan zyn, zal 't getal van diergelyke geworve Manſchap *zeſtig duizend* Man bedragen.

Een *vierden*, raakt het ontzeggen van 't Ruſſiſche Ryk aan den Marquis *de la Chetardie*, waar van wy onder dien *Titel* zullen handelen; 't welk als een verdrietig incident by de tegenwoordige geſteldheit der zaken geacht werdt. Uit al het welke te beſluiten is, dat *d'Openbare Vreugde*, *Victorien* &c. in dat Ryk, wegens de

reets-

1744. *July.* reetsgemelde *Overwinningen*, vry wat getempert zullen zyn geweeſt, waarom geoordeelt hebben, te konnen menageren die, in 't particulier, te beſchryven.

ITALIEN. DE Progreſſen aan den Infant *Don Philippus* in *Piemont* zich uitſtrekkende in de Bezitneming van *Oneglia*, * zo heeft dien Prins zich daar in niet konnen maintineren, uitwyzens 't volgende ſchryvens van den Marquis *d'Ormea* uit *Turin* aan den Generaal *Pallavicini* te Milaan, luidende:

„ Dat de Marquis de *Sinzan*, commanderende vyf Battaillons „ Piemontezen, die op marſch waren om eenige Poſten te bezetten, vernemende dat de Spanjaarden van *Oneglia* te rug weken, „ geforceerde marſchen gedaan heeft, om hen t'achterhalen; dat „ hy tot zyn oogmerk gekomen zynde, dezelve met zo veel dapperheit heeft aangetaſt, dat zy in wan-order de vlugt gekozen „ hebben; dat vyf duizend Man Militie, die juiſt in 't Gebergte „ van *Piemont* waren langs den weg, dien de Spanjaarden nemen „ moeſten, van ter zyde op hen zyn aangevallen, in diervoege „ dat hun gehele Corps, beſtaande uit twaalf Battaillons, een „ Regiment Dragonders, en een Battaillon Miquelets, ten eenemaal of gedood of krygsgevangen gemaakt is, zynde 't niet dan „ een klein gedeelte gelukt het gevaar t'ontkomen; dat de Piemontezen zedert met de behaalde Buit na *Oneglia* te rug getrokken zyn, en die Poſt, zo als ook d'overige wederom bezet hebben, zynde in de laatſtgemelde Plaats en te *Dolce-Aqua* agtien „ honderd Zakken Meel, vier honderd Tenten, twee honderd en „ twintig Tonnen Buskruit en verdere Munitie gevonden, &c.

Daar en tegen, heeft den gemelden Infant, agtervolgens de laatſte Ordonnantie van 't Hof te *Madrid*, d'Impoſten in *Savoyen* verhoogt, eiſchende, buiten en behalven de 8155 goude Piſtolen, die dat Hertochdom alle maanden ter krygskaſſe betalen moeſt, noch 5836 Piſtolen ter maand, te rekenen zedert de maand *Maart* laatſtleden; als mede d'Ampt-gelden, zo als ze aan den Koning van *Sardinien* plegen betaalt te worden; voorts 10 ten honderd van de huis-huren, als mede drie ſtuivers hoorn-geld, vier ſtuivers van

* Zie 't laatſtvoorgaande *Deel*, *pag.* 317.

van elk Ry of Koetspaard, een stuiver van elken Ezel, twee stuiv. van elk Verken, en een stuiver voor elk Schaap, Bok of Geit. Daarenboven zal elk Marquis 25 goudguldens moeten opbrengen, zynde 7 livres 12 sols elk in *Savojen*, elke Graaf 15, elke Baron 10 en elke Edelman 5. Men meende in den beginne de geestelykheit insgelyks te belasten, om zo men zeide, 't gemeen eenigzints te verligten, maar d'Aardsbisschoppen van *Tarantaise*, *Maurienne* en *Grenoble*, onder dewelke de Provintie van *Savojen* behoort, als mede de Bisschop van *Annecy* hebben de gevolmachtigden des Konings van *Spanjen* tot het heffen van die belastingen, bestaande in 4 Edellieden, 4 Advocaten, 4 Procureurs en 4 voorname Burgers, met *d'Excommunicatie* gedreigt, waar op deze van dat hun voornemen afgezien hebben. 1744. July.

Nadien 't hoe langer hoe meerder bezwaarlyker word, om de desseinen van dien Prins uit te voeren, dan alleen door de passagie van 't Genuesche Land, zo heeft d'Admiraal *Matthews* eenige Tartanen na *Genua* gezonden, en aan den Senaat van die Republicq doen verklaren, „ dat, in geval zy aan de Franschen en Span„ jaarden den doortocht door hun Land toestonden, hy de voor„ noemde Stadt *Genua* bombarderen en in een Puinhoop verande„ ren zou; " waar door die Senaat is bewogen, op staande voet aan den Infant *Don Philip* en den Prins de *Conty* kennis te geven, „ dat zy voornemens waren een naukeurige Onzydigheit in acht „ te nemen, en den doortocht zo min als 't leveren van Provi„ sien aan de Geallieerden toeteestaan. "

Komende te *Romen*, zo is den 28. passato de presentatie der *Telle*, van wegens 't Koningryk *Napels* met de gewoonlyke Ceremonien, maar met meerder pracht dan in voorgaande jaren, geschiedt. Zyne H. by continuatie door de beide Arméen, in zyne Onderdanen van den *Kerkelyken* staat, gedrukt wordende, waar door d'Elende van dag tot dag onuitsprekelyk vermeerdert, heeft ter dier oorzaken gedurende 't Octaaf van *St. Pieter*, een *vollen Aflaat*, by wege van een Jubilé toegestaan, aan alle die gene, welke gebeden doen, om van den Hemel de herstelling van de Vrede onder de Christen-Vorsten af te smeken. *Dat is al vry Goedkoop*!

Alvorens wy tot de Verrichtingen der beide Arméen overgaan,

1744. *July.* ftaat ons te remarqueren, dat in 't Ryk van *Napels* verfcheidene perfonen gevonden worden, die de Spaanfche regering dwars zyn, boven en behalven dat zyne Majefteit d'aangenome Neutraliteit hadde verbroken en de Spaanfche partye aangenomen, zo heeft de Koningin van *Hongaryen* en *Bohemen*, na lang genoeg menagement voor zyne Majefteit, uit achting voor 't *Dresdenfche Hof*, gebruikt te hebben, 't navolgende MANIFEST in 't Napelfche Ryk doen bekend maken, waar van den Principalen inhoud beftaat:

DAt de Hoven van *Madrid* en *Napels*, zonder acht te flaan op hunne Acceffie in 't *Definitif Tractaat*, in den jare 1738 tusfchen wylen Keizer *Karel* VI. en den Koning van *Vrankryk* gefloten, 't erkennen van de Koninginne, als wettige Erfgename der Staten van Hoogftgedachte Zyne Keizerlyke Majefteit niet alleen geweigert, en zelfs op vergezogte pretenfien, met verbreking van d'allerplegtigfte Tractaten, 't conqueft van *Lombardyen* voor den Infant *Don Philippus* ondernomen, maar ook de Koning der beide *Sicilien*, na 't beloven van een ftricte *Neutraliteit*, niet alleen een geruimen tyd de *Spaanfche Armée* met kleine detachementen bedektelyk verfterkt, maar die ook eindelyk met al zyn macht bygefprongen, en de bewufte *Neutraliteit* opendlyk gebroken hebbende; Hare *Hongaarfche Majefteit* befloten heeft, onder den byftand des Almachtigen, de Koningryken van *Napels* en *Sicilien* te reconquefteren, en 'er de Vrede te herftellen, die men aldaar niet te verwagten heeft, zo lange een Tak van 't Huis van *Bourbon* in *Italien* regeren zal; belovende de Volkeren dier Koningryken geen vergiffenis van 't voorledene, alzo zy de Koninginne niet hebbende beledigt, over niets vergeevinge t'erlangen hebben: Dat Hare Majefteit kennende hunne onveranderlyk en opregte verknogtheit voor haar Huis, dezelve d'uitwerkzelen van hare befchutting en genegenheit wil doen gevoelen, met aan hunne billyke verlangen te voldoen, en hunne Grieven te repareren: En dat, indien zich onder hun eenige mochten bevinden, die door dwang in dien ftaat gekomen waren, van vergevinge nodig te hebben, de Koningin zulks aan dezelve volkomen verleend, in verwachting, dat zy zich dat in 't toekomende waardig zullen maken.

Volgen d'Articulen der genade-bewyzen van de Koninginne.

I. De Gerigts-Hoven van de Stadt *Napels* zullen in de vryheit herftelt worden, om na hun welgevallen te vergaderen, zo over zaken,

ken, die den dienst van de Kroon betreffen, als over die, welke 't binnenlands-en Stads-intrest aangaan. 1744. July.

II. 't Lichaam der Baronnen, of Adelyke Personen, welke Leengoederen bezitten, zal mede herstelt worden in de vrye Gerigtsoeffening, die d'Edelen over hunne Vasallen toebehoort.

III. De *Rota del Cedelario* zal werden gesupprimeert, zo als dat geweest is onder de regeringe van wylen Keizer *Karel* VI. zo dat geen Leenhouders over gelden, die zy aan 't Koninglyk Tresoor verschuldigt mochten zyn, gemaand zullen worden.

IV. De Gabellen, Taxen en andere Imposten, door de *Spaansche Regering* geheven, zullen vernietigt worden.

V. Hare *Hongaarsche Majesteit* de reëele Taille in 't Koningryk *Napels* opgeregt, en 't Register der haardsteden, aanmerkende als schadelyk voor 't Gemeen, heeft zy besloten die t'eenemaal wech te nemen.

VI. De nieuwe Wetten zullen werden geabrogeert, en men zal alle de Tribunalen, door 't *Spaansch Gouvernement* ingestelt, als mede alle de Gerigts-Hoven, die bevonden zullen worden met d'oude Privilegien van de Natie te stryden, casseren.

VII. De Staats-waardigheden en Rigters-ampten zullen alleenlyk aan Inboorlingen, op de recommandatie van d'Oudsten uit den Adel, mitsblykende hunne goede kennis, opregtheit en affectie voor *'t Oostenryks Huis*, opgedragen worden.

VIII. De Bischdommen, Beneficien en Pensioenen, op Kerkelyke Goederen gevestigt, zullen mede niet anders als aan Inboorlingen werden gegeven, blyvende de Vreemdelingen voor altoos daar van uitgesloten.

IX. De Bisschoppen zullen in hunne oude Jurisdictie gemainti-neert, en de Geestelykheit in 't bezit van alle de Vrydommen en Exemptien, die dezelve bevorens genoten heeft, herstelt worden; ook zal die wederkeren in 't genot der oude Eere en Prerogativen, die aan haar onder de Regering van *'t Oostenryks Huis* hebben toebehoort.

X. De genade-gift van 't Zout aan de Geestelyke Huizen, en d'uitdeling van Wolle aan de Religieusen van den Derden Orden van *St. Franciscus*, zullen wederom in trein gebraght worden, als onder 't oude Gouvernement

XI. 't Pressen met geweld voor den dienst van de Troupen zal nooit meer plaats hebben, en men zal ieder *Napolitaan* als een Vryburger aanmerken, welke onder de Troupen niet als vrywillig zal behoeven dienst te nemen, zo lange hem dat behaagt.

XII. 't Hof van d'Inquisitie zal in de beide Ryken door een eeuwig-

1744. *July.* wig-durend Decreet worden gecasseert, en 't Munt-Ampt zal binnen de palen gehouden worden, dat het Gemeen van alle knevelaryen deswegens bevryd zal zyn.

XIII. De Justitie zal op een regtmatige wyze geadministreert worden, en om 't welzyn der Volkeren te bevorderen, zal men maatregulen tragten te nemen, om de commercie met de Mogendheden, die aan *'t Oostenryks Huis* geallieerd zyn, en daar mede in vriendschap staan, te doen bloejen.

XIV. Alle d'Edicten, in vorige tyden tegens de Joden gestatueert, zullen vernieuwt, en de Privilegien door 't *Spaansch Gouvernement* aan dezelve verleend, ingetrokken, als ook een Ordonnantie gepubliceert worden, dat alle, die zich in 't Koningryk bevinden, 't zelve binnen den tyd van 2 maanden moeten ruimen, op pœne tegens d'Overtreders van geesseling, bannissement en confiscatie van goederen, zullende voortaan nooit meer eenige Jood binnen een der beide Ryken mogen komen, &c.

Den 22. *Mey*, laatstleden, ontfingen verscheide personen van den Napelsche Adel met de post van *Romen* eenige gedrukte Exemplaren van dat *Manifest*, geaddresseert aan d'Onderdanen der Koningryken van *Napels* en *Sicilien*. Daags daar aan vernam men, dat verscheide particulieren dier Stadt insgelyks Exemplaren van dat Manifest hadden ontfangen, en dat een grote menigte derzelve op de Frontieren verspreid waren. Twee dagen daarna wierden drie Geestelyken in hechtenis gezet, die getracht hadden, dat stuk aan 't gemeen smakelyk te maken. Den 30. was de gehele Adel vergadert, wanneer besloten wierd, een deputatie aan den Koning te zenden, om hem nieuwe verzekering te geven van hun onverbreekelyke getrouheit voor de Persoon en dienst van zyne Majesteit, en om hunnen Souverein daar van t'overtuigen, hebben zy by wyze van vrywillig gifte, noch 300 duizend Ducaten aan Zyne Majesteit toegestaan. Den eersten *Juny* wierden twee Marskramers by de kop gevat, waar van d'eene 't gemelde Manifest by nacht had aangeplakt, terwyl d'andere 't by dag met de Napelsche Gazette alom verspreidde. Den volgenden nacht wierd een Boekdrukker gevat, die heimelyk dat Manifest gedrukt had. Den 3. hielden d'aanzienlyksten des Volks en de geheele Magistraat een vergadering, waar in besloten wierd, om op 't voorbeeld van den Adel, gedeputeerden aan den Koning te zenden,

om

om hem insgelyks te verzekeren van hun iever en trou voor Zyne Majesteit. Den 7. wierden twee Abten in verzekering genomen, die de geschreve Gazette van *Venetien* verspreiden en briefgemeenschap hielden met de vyandlyke Armée, by welke gelegenheit eenige opschudding onder 't Graau ontstont en 3 van 't zelve gedood wierden door een compagnie Soldaten, die men daar op afgezonden had; 12 der muitzuchtigste wierden insgelyks gevat. Voor 't overige bespeurt men in die hoofdstad niet de minste beweging, 't welk men aan de Standvastigheit en kloekmoedigheit der Regering komt toe te schryven. 1744. July.

Toetredende tot de Krygsverrichtingen, zo was het den 7. passato, dat de Graaf *de Novati* met 1400 man Oostenrykers de Rivier de *Fronto* passeerde, en daar op zond een detachement Cavallerye, om den commandant van *Civitella* tot overgave te sommeren, doch deze geen ander bescheid gevende, dan dat hy op het detachement deed vuur geven, waar door 2 dragonders gedood en 6 gequetst wierden, zo marscheerde d'Officier met dit detachement den 8. na *Teramo*, een Stadt geheel open, waar van de Magistraat, verzelt van den Bisschop en zyne Geestelyken en van de voornaamste Inwoonders, hem de Sleutels quamen aanbieden, zich zelven met alle d'Inwoonders bevelende aan de bescherming van de Koninginne van *Hongaryen*. Vervolgens wierd 't gemelde Manifest opentlyk gelezen en aangeplakt, waar na het *Te Deum* gezongen en hare Hongarische Majesteit als Koningin van *Napels* en *Sicilien* geproclameert. De Stadt *Atri* onderwierp zich den 9. aan die Prinses, en den 10. ontfingen hare Majesteits Troupen de hulde van *Civita di Panna*. Den 11. quamen te *Julia Novari* in *Abruzo* 20 Oostenrykers in, om hun ingelyks te nodigen ter onderwerping aan de Koninginne, 't welk op staande voet geschiedde. De Bewoonders van zommige gedeeltens van dit Landschap, die leenroerig zyn van den huize van *Avellino*, hebben de wapenen ten behoeven van de Koninginne opgevat, en hare Majesteit als Souvereine uitgeroepen.

De Collonel *Gorani*, *Aquila* in bezittinge genomen hebbende, en daar latende 30 Oostenrykers, na dat de Burgers den Eed van getrouwigheit voor de Koningin van *Hongaryen* hadden afgelegt, zyn door een party Napolitaansche Troupen van daar verdreven, waar op d'Officier van die, den Burgermeester van *Aquila* voornoemd,

1744. July. noemd, *de hand heeft doen afkappen*, om dat hy de Sleutels aan den gemelden Collonel hadde overgeleverd. *Waarom 't gevaarlyk is, een party, zonder macht, te verkiezen.*

Aangaande d'Actie tusschen de wederzydsche Detachementen voorgevallen, strekt het volgende *Relaas* uit *Romen.*

Den 16. passato by den dageraad attaqueerde en bemagtigde een Detachement Croaten van d'Oostenrykſche Armée twee Voorposten van de gecombineerde Spaansche-Napolitaansche Armée, alwaar ze 6 Stukken Canon vonden: De Spaansche Generaal *des Gages* dien avond vernomen hebbende, dat die Croaten zich verquikten en niet op hun hoede waren, deed dezelve door een Gros der beste Troupen van zyn Armée attaqueren, 't welk de Croaten deed deinzen, jaagde ze uit de twee veroverde Posten, hernam de 6 Stukken Canon, en vervolgde ze zo verre, datze een van hun beste Posten met agterlating van 600 Gevangen, waar onder vele Officieren, en van 4 Stukken Canon moesten verlaten: Dit behaalde voordeel was voor de Spaansche Armée zo important, dat de Prins van *Lobkowitz* goedvond zich met de zyne te retireren, 't welk hy ook den volgende morgen den 17. dito deed, nemende de route tegen *Marino*, na alvorens de Bagagie des nachts derwaarts vooruit te hebben doen vertrekken. De tyding van deze retraite ten 17 uuren alhier gearriveert zynde, deed de Gouverneur alle Poorten sluiten, dewelke niet als ten 22 uuren des avonds geopend wierden, na dat de Wachten aan dezelve merkelyk waren versterkt geworden. Een uur daar na vernam men door verscheide Expressen, dat de Prins van *Lobkowitz* door zyne retraite de Spanjaarden op eene voordelige Plaats gelokt hebbende, zyne Armée terstond had doen wenden, en met de Zabel in de Vuist de Vyanden met zulke ongemene dapperheit aangevallen, dat ze geheel op de vlugt geslagen, uit de voorgemelde veroverde importante Post verjaagt, en tot in hun oud Leger gedreven wierden. Den 18. 's morgens vernam men, dat d'Oostenrykers continueerende van hun voordeel te profiteren, niet alleen hun vorig Leger volkomen herwonnen hadden, maar ook de Stadt *Veletri* een Myl nader als voorheen genaderd waren, en dus de Spaansche Armée nauwer als te voren ingesloten hadden: Deze affaire voor d'Oostenrykſche zo goed uitgevallen zynde, heeft de Prins van *Lobkowitz* zyne Bagagie van *Marino* na zyne Leger te rug doen komen. 't Verlies van de wederzydsche Arméen weet men noch niet, doch na de gissing moet het considerabel zyn, wyl men van weerkanten zeer hardnekkig van 's morgens tot 's middags gevogten heeft. d'Oostenrykers hebben 17 Wagens met ligte gebleesseerden

den na *Monte-Rotondo*, en de gevaarlyke gequetste na *Marino* en *Castel-Gandolfo* gezonden. Beide Arméen hebben zich weder verschanst, en zedert den 18. weder begonnen op malkander te canonneren. 1744. July.

BOVEN en behalven de redenen by de reetsgemelde tegen *Oorlochs-declaratie* aan *Vrankryk* gedaan, * heeft hare Majesteit eene UITVOERIGE WEDERLEGGING tegen deszelfs *Oorlochs-verklaring* in 't Licht gegeven, waar in Zy onder anderen, aantoond: DUITSCHLAND.

Eerstelyk *de Retraite der Fransche Troupen uit Duitsland, als niet vrywillig, maar uit nood geschied*; voorts den Koning van *Vrankryk* verwyt, *dat hy aan den Baron van* Wasner, *haren Minister, kort na 't overlyden van den Keizer, met eigen mond heeft verzekerd, dat hy zyne aangegane Verbintenissen in allen delen zoude vervullen.* Wyders word daar in aangehaalt de passagie uit het Definitif Vredens-Tractaat van den 18. *November* 1738, waar by de Koning van *Vrankryk* zich op 't allerkrachtigste heeft verbonden, *dat hy d'oudste Dochter van Zyne Keizerlyke Majesteit* (dat is, Hare tegenwoordige Majesteit de Koningin) *in alle de Ryken, Staten en Domeinen, die Zyne Keizerlyke Majesteit werkelyk bezat, altoos zoude willen en moeten beschermen tegens alle en een iegelyk, die op eenigerhande wyze mochten bestaan, derzelver Possessie t'ontrusten, zonder dat ooit of ooit, ten behoeven van iemant, van welke Sexe ook, die van de twede, derde, of verder Linie of Graad mochten afstammen, of anderzints, uit wat oorzaak 't immer mochte zyn, eenige afzondering of verdeling plaats zoude hebben.* Verder zegt Hare Majesteit, *dat alzo 't Ryk de guarantie van de Pragmatique Sanctie op den* 11. January 1732 *plechtig beloofd had, zy die geenzints tegens een Mediatie heeft willen verruilen.*

Achter deze Wederlegging zyn d'acht volgende BYLAGEN of Geheime-stukken, die Hare Majesteit heeft doen publicq worden, om 't gedrag van *Vrankryk*, ten Hare opzichte gehouden, aan de werelt te tonen.

B Y L A G E N.

N°. I.

Brief van den Graaf *van Törring* aan den Grave van *Perouse*.

Munchen, den 21. *October* 1740.

DE Heer *Eisenman*, eergisteren door *Munchen* passerende, heeft aan m 132 d'eigenhandige Missive gezonden, welke Uwe Excellentie my d'eere gedaan heeft

* Zie 't laatstvoorgaande *Deel*, *pag.* 290.

1744. July. heeft den 17. dezer aan my te schryven, benevens het Dubbel van die welke Uwe Excellentie na *Munchen* addresseert. 't Geluk heeft gewilt dat ik juist te m 131 was, maar den volgenden dag na m 132 gekeerd zynde, en uit den inhoud van 't voorschreve Dubbel verstaan hebbende waar van de zaak is, vertrok ik dien zelven dag noch na *Munchen*, alwaar ik dezen nacht ben aangekomen. Uwe Excellentie kan zich ligtelyk verbeelden wat ontroering dit onverwacht nieus ons veroorzaakt heeft, en by aldien wy tusschen dit en morgen geen betere tyding ontfangen, stellen wy vast, volgens 't geen Uwe Excellentie meld, dat het met de zaak gedaan is.

't Antwoord van den Keurvorst op den laatsten Brief des Keizers legt gereed, en ik geloof dat het noch zal verzonden worden; want, het zy de Keizer leve of sterve, 't is altoos goed dat de voorschreve Brief niet onbeantwoord blyve, om niet gelegenheit te geven van te zeggen, dat dezelve ons de mond gestopt heeft. By aldien de Hemel van zyne Keizerlyke Majesteit beschikt hadde, is d'intentie van zyne Keurvorstelyke Doorluchtigheit, dat Uwe Excellentie zich by alle Conferentie-Ministers vervoege, en voor al by den Land-Marschalk Grave *van Harrach*, als Hoofd der Stenden van *Neder-Oostenryk*, om hen in deszelfs naam te verklaren, dat zyne Keurvorstelyke Doorluchtigheit hoopt, dat men zich niet zal verhaasten met eenigen stap te doen ten behoeven van wie 't ook mag wezen, alvorens men de schikkingen der Voorouders van zyne Keizerlyke Majesteit, en namentlyk die van Keizer *Ferdinand* den I., die d'orde van Successie onder zyne Nakomelingen, zo wel van 't vrouwelyk als van 't manlyk geslagt, vastgestelt heeft, rypelyk onderzogt hebben: dat uit hoofde van deze schikking, d'oudste Dochter van gemelden Keizer, en hare Nakomelingen, by gebrek van manlyke Oiren uit het Huis van *Oostenryk*, onmiddelyk moesten opvolgen; dat het geval thans exterende, zyne Keurvorstelyke Doorluchtigheit van *Beyeren* zich op zyn recht beroept, en nademaal dezelve niets meer eischt dan 't geen hem van rechtswegen toekomt, vraagt hy inspectie van het Testament en Codicil van Keizer *Ferdinand* den I, die men hem niet zal konnen weigeren, zynde gemeenschappelyke Stukken, waar in de Huizen van *Oostenryk* en van *Beyeren* even groot belang hebben, zynde 't laatste tot de Successie geroepen by gebrek van manlyke Oiren van 't eerste.

Zyne Keurvorstelyke Doorluchtigheit ordonneert ook aan Uwe Excellentie dezelve taal te voeren jegens *Sintzendorff* en de Ministers der Zee-Mogendheden, als mede jegens die van *Toscanen* en van den Koning van *Pruissen*, ten einde dat zy, alvorens nieuwe bevelen van hunne respective Hoven te hebben ontfangen, gene stappen doen die nadelig zouden konnen zyn aan 't onbetwistbaar Recht van 't Huis van *Beyeren*. „ Uwe Excellentie zal in 't byzonder den „ Pruissischen Minister *trachten te vleyen*, met hem op eene behendige wyze te „ verstaan te geven, dat onze wederzydsche belangen, in de tegenwoordige tyds- „ omstandigheden, grotelyks konnen bevorderd worden door een onderling goed „ verstand en eene volmaakte vereeniging van beide Hoven."

Ik verzoeke Uwe Excellentie den ingesloten Brief aan den Heer Marquis *de Mirepoix* te willen zenden, en hem te zeggen, dat hy geen *Cyffer* by zich hebbende, ik genoodzaekt ben geweest my te bekorten in de weinige regels die ik aan hem schryve, en nademaal 't in de tegenwoordige omstandigheden ligtelyk

zou

zou konnen gebeuren dat deze Brief geopend wierde, herhale ik zonder Cyffer, dat ik u verzoeke aan den Heer Marquis *de Mirepoix* te willen behandigen 't nevensgaande Antwoord op den Brief welken hy my d'eere gedaan heeft aan my te schryven. Uwe Excellentie zal eerlang breedvoeriger depechen ontfangen. Ik ben enz. 1744. July.

N°. II.

Amelot aan den Marquis *de Villeneufve.*
Versailles, den 3. *April* 1741.

IK hebbe de Brieven ontfangen waar mede gy my op den 24. en 30. *January*, ook 3. *February* vereerd hebt. UE. zal reets uit myn schryven van den 12. *February* verstaan hebben, wat de belangen des Konings in de tegenwoordige tyds-omstandigheden zouden mogen vereischen; maar uit al 't geen UE. my meld begrype ik, „ dat het zeer gevaarlyk is zich jegens de Turken tot een zeker point uit te laten, niet allen om dat de Dragoman en de Bedienden der „ Porte het geheim slegt bewaren, maar ook dewyl het wel kon wezen, dat „ dezelve Ministers, met alle hunne bedreigingen, geen ander oogmerk bedoelden, als 't Wener Hof een schrik aan te jagen, om van het zelve des te voordeliger Voorwaarden te verkrygen, nochtans zonder voornemen om den Oorloch te hervatten." In zodanig geval zouden wy ons door onze vertrouwelykheit bedrogen vinden, en noch zo veel t'erger, by aldien de Koning zyne maatregelen van de vervulling der beloften des Groot-Viziers deed afhangen. Nademaal 't echter niet wel zou voegen hem te doen vermoeden, dat men de voorslagen door hem gedaan met geringachting aanziet, kunt gy hem zeggen, zo als ik UE. reets gemeld hebbe, „ dat de Koning geen deel neemt in de verschillen die 'er gerezen zyn tusschen de Vorsten welke menen pretensien te „ hebben op eenige gedeeltens der Nalatenschap van wylen den Keizer, dewyl, „ alhoewel zyne Majesteit de *Pragmatique Sanctie* geguarandeert heeft, 't Recht „ van een Derde daar onder altoos moet verstaan worden gereserveerd te zyn:" Dat, aangaande de Verkiezing van een Keizer, de Koning vooral zou wenschen, dat men dezelve op den Keurvorst van *Beyeren* konde doen vallen, en dat het gehele Ryk, dien Vorst daar omtrent recht doende, hem aanziet als de waardigsten om de Keizerlyke Kroon te dragen; „ dat het echter ook wel kon gebeuren, dat men hem niet machtig genoeg oordeelde om deze waardigheit op „ te houden, en dat hy, om die reden, mogelyk veel moeite zal hebben de „ meeste Stemmen te verkrygen, 't en ware *'t hem gelukte* zyn Recht op een „ gedeelte der Staten van *'t Huis van Oostenryk* te doen gelden:" Dat men voor 't overige noch niet genoegzaam onderrecht is van de gesteldheit der gemoederen, om zich een bepaald denkbeeld te konnen maken van den draai welken de zaken zouden konnen nemen. 't Secours dat het Wener Hof uit *Rusland* verwachtte, schynt noch verre te zoeken, of ten minste uitgesteld, 't zy ter gelegenheit der binnenlandsche Beroertens aldaar, of door d'ongerustheit waar in men is ten opzichte van *Zweden*, of eindelyk dewyl d'Alliantie, wel-

1744. July. ke 't Hof van *Petersburg* onlangs met den Koning van *Pruissen* gesloten heeft, aan deszelfs voorgaande Verbinteniſſen met het Wener Hof nadelig is. „ De „ voorschreve Vorst heeft derhalven tot noch toe geen ander Vyand te bestry„ den als alleen de Koningin van *Hongaryen*, die mogelyk niet sterk genoeg zal „ zyn om het tegen hem uit te houden." 't Is echter niet onmogelyk dat zy zich eindelyk ook Vrienden make, die de party voor haar opvatten. De Prins van welken zy onlangs verlost is, zal haar veel credit in 't Ryk byzetten, en die genen wederhouden, die mogelyk tot andere gevoelens zouden hebben konnen gebraght worden: men staat echter binnen korten d'oneenigheden te zien vermeerderen. De Koning van *Pruissen* geeft voor, een complot ontdekt te hebben, door 't Hof van *Wenen* gesmeed, om hem te doen vermoorden, en hy heeft aan alle Hoven in *Europa* een Rescript gezonden, om hen zodanige onderneming bekend te maken, waar van ik hier nevens eene Copy zende. UE. oordeelt ligtelyk, dat de Hoven van *Berlyn* en van *Wenen* voortaan onverzoenelyk zullen zyn. „ Zyne Majesteit zoude gaarne *neutraal* willen blyven, en zal niets „ toebrengen om 't vuur in de Christenheit te doen ontsteken By aldien hy „ echter genoodzaakt mocht wezen zich te verklaren, 't zal nimmer geschieden „ ten nadele der wettige belangen van *'t Ottomanisch Ryk*, en hy hoopt, in zo„ danig geval, dat de *Porte* hem hare dankbaarheit zal betonen, gelyk hy zich „ dan vleit vaste staat daar op te mogen maken: zullende u daar van als dan ty„ dig kennis gegeven worden." Aangaande 't gedrag door u te houden, nopens de gevolgen van 't Vredens-Tractaat, en d'Articulen waar over men 't noch niet t'eenemaal eens is, gedrage ik my aan 't geen ik u in myn laatste schryven hebbe gemeld. Zo de Heer *Wasner* my de waarheit gezegt heeft, moeten tegenwoordig alle zwarigheden ten opzichte van 't Wener Hof uit den weg geruimd zyn, hebbende de Graaf van *Ulfeld* de laatste Instructien ontfangen, om de zaken op d'eene of d'andere wyze te vereffenen. „ Maar *Rusland* betreffende, „ over welkers gedrag in alle delen de Koning reden heeft om oneindig misnoegd „ te zyn, begeert zyne Majesteit niet, dat gy voortaan eenige moeite doet om „ de moeilykheden uit den weg te helpen ruimen, die tusschen 't zelve en de „ *Porte* mochten komen te reizen, dan alleen voor zo verre zulks volstrekt „ noodzakelyk mocht zyn, *en 't belang der Turken 't zelve noodwendig quam te* „ *vereischen.*" Ik hebbe uit uwe Missive van den 30. *January* verstaan, dat gy uw woord hebt gegeven en goedgesproken, dat de Russen de Turksche Slaven binnen zekeren tyd zouden wedergeven. By aldien 'er in 't vervolg diergelyke zwarigheden mochten voorkomen, zal het niet voegen dat gy die als uwe eige zaak behertigt, en gy zult konnen volstaan, met aan beide Partyen, des verzocht zynde, voor te stellen wat u billyk en redelyk dunkt, zonder daar omtrent verder te gaan. Men wil dat de rekkelykheit der Turken ten opzichte der Hoven van *Wenen* en *Petersburg* veroorzaakt is door de vrees waar in zy zyn nopens d'ondernemingen van *Thamas Kouli-Kan*. Het staat aan hen t'onderzoeken, of zy genoegzame verzekering hebben van de goede Trou van *Rusland*, om niet te vrezen dat het zelve zich met de *Persianen* voege, en of 't belang van *'t Ottomanisch Ryk* niet veel eer zou vereischen, zich het tegenwoordig tydsgewrigt te nut te maken, „ om Rusland buiten staat te stellen van hen eenig ongemak „ te veroorzaken, wanneer de *Porte* in een anderen Oorloch mocht ingewik„ keld

„ keld zyn : Ik twyffele niet of zy die met de zaken van *Zweden* gelast zyn, 1744.
„ zullen alle moeite aanwenden om de Ministers der *Porte* te doen begrypen, *July.*
„ dat zy nooit gunstiger gelegenheit zullen vinden om eene Mogendheit te ver-
„ nederen, welker nabuurschap zo zeer te duchten is."

N°. III.

Amelot aan den Graaf van *Castellane* te *Konstantinopolen.* *Parys, den* 30. *Mey* 1741.

ZEdert het geen ik den 2. en 3. *April* aan den Heer *de Villeneufve* hebbe geschreven, en waar van UE. door hem reets zult onderrecht zyn, is 'er gene verandering in de belangen des Konings voorgevallen, en zyne Majesteit blyft altoos dezelfde inzichten houden : doch daar zyn zaken gebeurd, waar van ik nodig geoordeelt hebbe u te moeten onderrechten, alhoewel dezelve publicq genoeg zyn om te *Konstantinopolen* reets bekend te wezen, maar mogelyk niet zo als dezelve zich in der daad hebben toegedragen.

d'Oorloch tusschen de Koningin van *Hongaryen* en den Koning van *Pruissen* word met meer hevigheit voortgezet dan ooit. Den 10. der voorlede maand is het tusschen de Pruissische Troupen, door den Koning zelve gecommandeert, en den Grave *van Neiperg* tot een Hoofdtreffen gekomen; waar by d'eersten 't voordeel alleen behaald hebben. De Koning van *Pruissen* heeft vervolgens de Stadt *Brieg* belegerd, die den 4. dezer gecapituleert heeft, en men gelooft dat het oogmerk van dien Vorst is, den Grave *van Neiperg* een twede Bataille te leveren. 't Keurvorstelyk Collegie is tegenwoordig in inactie. De Keurvorst van *Saxen*, zo wel als de Keurvorsten van *Beyeren*, *Keulen* en de *Paltz*, betwisten aan de Koningin van *Bohemen* 't Recht van hare Stem te geven, voorgevende dat dezelve, eene Vrou zynde, daar toe niet bevoegd is, en dat, volgens de Ryks-wetten, de Boheemsche Stem tegenwoordig vervalt. Dit stuk moet alvorens beslecht worden, en gene der Partyen haast zich sterk om daar een einde van te maken.

't Hof van *Petersburg* heeft verklaard, de Koningin van *Hongaryen* te willen ondersteunen, doch 't is zeer wel mogelyk dat het zulks niet zal durven bestaan, op 't punt zynde van zelf door *Zweden* aangetast te worden, hebbende dit laatste het vast besluit genomen, zich door de Wapenen recht te verschaffen, nopens alle grieven welke het tegen *Rusland* heeft. „ *Zweden* schynt zo-
„ danige maatregelen beraamd te hebben, dat men zich daar van een gelukkigen
„ uitslag mag voorspellen; en 't Hof van *Petersburg* is tegenwoordig in d'uiter-
„ ste ongerustheit, zo dat, indien de *Turken* ter zelve tyd het spel begonnen,
„ 't zeker is dat *Rusland* niet in staat zou wezen 't uit te houden; te meer om
„ dat men verzekerd, dat 'er eene aanzienelyke Party gevonden word ten be-
„ hoeven van de Prinses *Elisabeth*, die niet in gebreke zou blyven van zich t'o-
„ penbaren als 'er kans toe was. Mogelyk zal 't *Ottomanisch Ryk* nooit gunsti-
„ ger gelegenheit vinden, en zo de *Porte* maar eenigzints genegen is om daar me-
„ de haar voordeel te doen, zou dezelve daar toe een zeer plausibel voorwend-

1744. July.

„ zel vinden, niet alleen in 't niet demoliéren van de Vesting *Azoff*, maar ook „ in 't Traćtaat van Alliantie in 't voorleden jaar door de *Turken* met *Zweden* „ gesloten. Ik gelove dat UE. het in dit stuk kan laten aankomen op 't geen „ de Zweedsche Afgezondenen zullen doen om alle deze beweegredenen aan te „ dringen. By aldien echter dezelve u verzochten uwe goede Officien mede „ te willen aanwenden, zoudt gy hen zulks niet konnen weigeren, *gebruikende* „ *nochtans in dezen de nodige voorzichtigheit, op dat men u niet zou konnen te last* „ *leggen, aanleiding tot de hervatting van den Oorloch gegeven te hebben*, en UE. „ moet zo veel meer met alle oplettenheit te werk gaan, dewyl de tegenwoor- „ dige Groot-Vizier veel min voor *Vrankryk* geinclineert schynt als zyn Voor- „ zaat, en men byna zich niet durft vleyen dat 'er eenige zaak by de *Porte* ge- „ heim worde gehouden." By aldien d'omstandigheden anders waren, twyffele ik geenzints of de *Porte* zoude wel haast een besluit nemen, maar de vreze die men te *Konstantinopolen* voor *Thamas Kouli-Kan* schynt te hebben, is een verdrietig breekspel voor *Zweden*. „ Ik hebbé nochtans particuliere Brieven ge- „ zien, volgens welke het schynt dat de Groot-Vizier zich slechts gelaat be- „ duchter te zyn als hy in der daad is, en dat, als *Zweden* maar zal gebroken „ hebben; hy gene zwarigheit meer zal maken zich ten behoeve van 't zelve te „ verklaren." De narichten die men aangaande *Thamas Kouli-Kan* heeft, verschillen zelfs zodanig, dat men niet weet wat men daar van zal denken. De Heer *de la Chetardie* heeft my (twee postdagen na malkander) gemeld, dat men te *Petersburg* niet t'eenemaal gerust was over den marsch van die Verwinnaar. By aldien 't quam te gebeuren, dat hy zyne Wapenen tegen *Rusland* keerde, zouden de zaken een geheel anderen draai nemen. Wat daar ook van zy, 't is zeker dat de Regering te *Petersburg* niets minder is als gerust. De Marschalk *Munich*, alhoewel van zyne Ampten beroofd, is niet in ongenade gevallen, en 't zou my niet verwonderen te horen, dat hy de hoogste plaats wederom quam te bekleden, zo de Graaf *van Oosterman* zyn geheel verderf niet schielyk verhaast. Daar en boven is 'er eenige tweedracht tusschen den Prins van *Brunswyk*, en de Prinses *Anna*, deszelfs Gemalinne. Kortom, alles schynt zich aldaar aan te schikken tot eene Revolutie, waar van ik nodig geoordeelt hebben u berigt te geven. De Koning heeft onlangs bevel gegeven, zyne Infantery met 10 Man per Compagnie te vermeerderen. Ik ben enz.

N°. IV.

Extraćt uit een Brief van den Heer *Amelot* aan den Graaf van *Castillane*.

Versailles, den 12. *January* 1742.

IK hebbe voor twee dagen, door een Courier van den Heer *de la Chetardie* Copy ontfangen van den Brief welken hy aan u heeft geschreven, zo dra de Revolutie te *Petersburg* was voorgevallen. Hy is een weinig te schielyk geweest met u voor te schryven, hoedanig gy u ten opzichte der zaken van *Rusland* zoudt moeten gedragen. De verheffing van de Prinses *Elisabeth* op den Throon van *Rusland* is tegenwoordig voordelig voor ons, om dat de Duitsche Regering het t'eene-

maal

maal met het Hof van *Wenen* hield, en de nieuwe Czarinne betuigt goede gevoelens voor *Vrankryk* te hebben, hebbende zelfs de Mediatie van zyne Majesteit verzogt om den Oorloch met *Zweden* t'eindigen. Maar dit zyn voor als noch slechts woorden, waar van men d'uitwerking zal moeten zien, behertigende zyne Majesteit d'eere en de zekerheit der Zweedsche Natie niet minder als voor dezen. De Zweden konnen geen Vrede maken, zonder daar by ten minsten hunne Frontieren in zekerheit te stellen, en ik voorzie dat *Rusland* zich door zyne Majesteit niet langer handelbaar zal laten vinden, als voor zo verre men daar toe genoodzaakt zal zyn, door de vreze der Alliantien die men zich verbeeld dat tegen haar zouden konnen gemaakt worden. „ Derhalven moet gy „ u wel wachten de geneigdheit te laten uitdoven die de *Porte* begonnen heeft „ voor de *Zweedsche Natie* te tonen. ” 1744. *July.*

N°. V.

De Graaf *van Castellane* aan den Heer *Amelot.*

Konstantinopolen, den 5. *Juny* 1743.

ZEdert mynen Brief van den 18. *Mey*, welken ik d'eere hebbe gehad UE. over *Napels* toe zenden, en waar van ik hier nevens Copy voege, hebbe ik uwe geëerde Missiven van den 12. en 17. *April* laatstleden ontfangen.

Deze Brieven zyn den 24. der voorlede maand aangekomen, juist wanneer hier alles, ten opzichte der zaken van *Persien*, in een grote beweging begon te geraken. Men heeft byzondere en algemene Raadsvergaderingen gehouden. De tydingen die daar toe gelegendheit gaven, zyn, dat eensdeels *Thamas Kouli-Kan* iemant aan *Achmet Bassa* had gezonden, om van hem te verstaan, of de *Porte* genegen was een voldoenend Antwoord te geven op d'Eischen door hem gedaan? En dat *Achmet Bassa*, oordelende dat die Uitzendeling alleenlyk was gekomen om te bespieden, en *Thamas Kouli-Kan* met dezelfde munt willende betalen, zich van de gelegendheit bediende dat die Uitzendeling eenige paarden gekocht hadde, om hem te kennen te geven, dat, dewyl zyn Meester daar een Liefhebber van was, hy 'er eenige fraje hadde die hy hem wilde toezenden. *Achmet Bassa* vaardigde in der daad op staande voet een bequaam Persoon af, die in staat was om een getrou verhaal aangaande 't Leger der *Persianen* te doen. Men wil dat het zelve na de kanten van *Vau* en van *Bagdad* in aantocht is. 't Eerste Corps bestaat uit die welke met *Thamas Kouli-Kan* uit *Dagbestan* na *Tauris* gekomen zyn, hebbende hy met dezelve den weg na *Vau* ingeslagen, om in *Diarbekir* in te dringen. *Aly Bassa*, Zoon van *Abdi Bassa*, die in den Veldslag van *Grotzka* de Voorhoede der Turken commandeerde, en dienzelven dag 's ochtends de Duitsche Cavallery sloeg, is Gouverneur van *Diarbekir*, en heeft bevel van de *Porte* ontfangen, om eene Armée te verzamelen, die hy als Seraskier zal gebieden; hy is in staat om zich rechts of links te wenden, ten einde om, of *Osman Oglou*, Gouverneur van *Erzerum*, of *Achmet Bassa*, te *Bagdad*, te versterken, al na dat de beweginngen der Persianen 't zullen komen te vereischen.

1744. July. t'*Erzerum* heeft men gebrek aan levensmiddelen. *Aly Aya*, *Capigi Bassa* van den Marquis *de Villeneufve*, die na *Trebizonde* is geweest om daar in te voorzien, heeft zynen *Kiatibi* herwaarts gezonden, met de droevigste berichten nopens 't algemeen gebrek in die Gewesten. Op deze berichten heeft de *Porte* de 4 schepen, die na *Oczakoff* stonden te vertrekken, niet derwaarts doen gaan, maar bevolen dat dezelve Granen zouden innemen, om na *Trebisonde* over te voeren; twee daar van zyn reets afgezeild, en staan ten eersten door de twee anderen gevolgd te worden. Men is ook voor een opstand in *Klein-Asie* beducht, wordende zelfs verzekerd, dat aldaar reets gehele Troupen Muitmakers by een gerot zyn.

Voor zo veel *Bagdad* aangaat, zegt men, dat, volgens de berichten van *Achmet Bassa*, bekrachtigt door d'Atteſtatie van 't Guarnizoen dier Plaatze, een vry aanzienelyk Corps Persiaansche Troupen zich niet verre van *Bagdad* heeft vertoond: dat de Generaal, die dezelve commandeerde, aan *Achmet Bassa* heeft geschreven, dat hy het Graf van *Iman Aly* quam bezoeken: dat gemelde *Bassa* zich door zodanige pretense Bedevaart niet latende misleiden, uit *Bagdad* was uitgetrokken, en naby die Stadt campeerde, hebbende derzelver verdediging aanbetrouwd aan eenen Bassa van twee Staarten, dewyl hy staat maakte dat dezelve eerlang stond belegerd te worden. De *Porte* is werkelyk bezig met aan *Achmet Bassa* t'antwoorden, om hem, volgens zyn verzoek, geld te zenden, als mede een Bonte-rok en Sabel, en gebied hem zich binnen de Plaats te begeven, en 't gebied van 't Observations Leger, dat men omtrent *Babiloniën* zal konnen by een brengen, over te laten aan zynen *Kiaja*; zo dat het schynt als of men geen grote staat maakte op de getrouwheit van dezen Bassa. Men is zelfs noch in twyffel, of door alle die berichten nopens de bewegingen der Persiaansche Troupen, de zaken, door de Bassa's die zich op de Grenzen bevinden, niet breder worden uitgemeten als zy in der daad zyn, ten einde om zich daar door beter te doen gelden, en geld van de *Porte* te verkrygen. 't Is ten minsten zeker, dat men als noch niets verneemd van eenige vyandlykheden tusschen de Turken en Persianen voorgevallen. De laatsten hebben zelfs zeer uitdrukkelyk bevel, om slechts verwerender wyze te handelen. Des niet tegenstaande stelt men zich met allen ernst in gereedheit: behalven de bevelen, reets na *Asie* gezonden, om de Troupen te doen marcheren, heeft men een deel *Zaims* en *Timarioten* uit *Europa* ontboden, en men heeft, weinig dagen geleden, verscheide Caftans uitgedeeld aan zo vele *Binbachis*, zynde een zoort van Collonels, die elk 1000 man op particuliere commissie gebieden. Alle de Groten, en die in 't Ryk eenige bediening van aanzien bekleden, zyn getaxeert geworden. *Achmet*, Bassa van *Sophia*, heeft zyne schatting reets betaald, en bevel ontfangen zich gereed te maken om na *Asie* te vertrekken, by aldien de dienst van den Groten Heer zulks mocht vereischen; men doet ook onderzoek na de *Grieken* en *Armeniers*, die vermogende genoeg zyn om tot de behoeftens van den Staat iets by te dragen.

De Griekſche Patriarch is afgezet, en in de Boeyens gebraght. Men beschuldigt hem de nalatenschap van eenen Metropolitaan van *Sophia* onder zich geslagen te hebben, en men doet naukeurig onderzoek na allen die men verdagt houd iets van die nalatenschap geborgen te hebben. De Vader van den Doctor *Arapaky*, van

van welken ik meermaals gelegenheit hebbe gehad u t'onderhouden, *zynde die ontrouwe Dragoman van Vrankryk*, bevind zich onder dat getal: Om uit de gevangenis ontslagen te worden, heeft hy zich moeten verbinden 200 Beurzen te betalen, en hy word ten huize van den *Bachi Kouly* bewaard, tot dat hy aan zodanige belofte voldaan hebbe. Een ryke Armenier zit mede in hegtenis wegens een Briefje van 300 Beurzen, 't welk men zegt onder de papieren van een overleden *Capitan Bassa* gevonden te hebben. Men gelooft dat 'er om dezelve reden ook eenige verandering zal voorvallen ten opzigte van de Vorstendommen van *Wallachyen* en *Moldavien*. Gy kunt u te binnen brengen, Myn Heer, dat byna even 't zelfde gebeurd is ten tyde van *Teguen Bassa*. Deze Gezags-oeffeningen, die de noodzakelykheit vereischt, moeten eveneens aangezien worden als de schattingen die men by ons den Ryken oplegt, en onderstellen een ongemeen gebrek in den Staat. 1744. July.

Zie daar d'omstandigheden waar in de zaken van dit Ryk zich tegenwoordig bevinden. Dezelve begonnen zich t'openbaren, wanneer ik de depeches ontfing waar mede gy my vereerd hebt, en die twee voorname stukken behelzen: „ 't „ Eerste, om de Turken te doen begrypen, dat zy in staat zoude zyn, ja zelfs „ dat hun belang zou willen, de Koningin van *Hongaryen* ongerustheit te veroor- „ zaken, met te doen schynen als of zy met haar wilden breken; en het twede, „ om hen t'onderregten, dat de voortgang van den Oorloch tusschen de *Zweden* „ en *Russen* onvermydelyk schynt, en dat, by gevolg, de *Porte* behoorde be- „ dagt te zyn om d'eersten met meerder nadruk by te staan, dan zy tot noch „ toe gedaan heeft.

„ Alvorens daar omtrent iets aan de *Porte* te kennen te geven, hebbe ik geoor- „ deeld de zaak eerst te moeten ondertasten, weshalven ik den Heer *de Laria* aan „ den 316 Effendi zond, met last om de conversatie ongevoelig op de redenen „ te doen vallen, welke hy voor dezen jegens hem had geuit nopens den toestand „ der zaken in *Duitschland*, en, wanneer hy hem zo verre hadde gebraght, om „ eenige zwarigheden t'opperen tegens de denkbeelden die hy daar van hadde, „ tragtende dus, door 't geen hy daar op stond te zeggen, t'ontdekken, of, niet „ tegenstaande d'omstandigheden waar in men zich met de *Persianen* bevind, de „ *Porte* zou genegen zyn zich met de Duitsche zaken te bemoejen. *Dit middel „ scheen my toe als zeer beqaam om de zaak aan de gang te helpen, zonder ons bloot „ te geven, en om tot ons oogmerk te geraken, terwyl wy zouden schynen daar tegen „ te wezen.*"

In der daad 316 Effendi, genoopt om uit te komen, en op de tegenwerping van den Heer *de Laria* t'antwoorden, zeide tot hem: „ Dat de zaken met *Persie* „ werkelyk schenen ernst te zullen worden; dat hy zeer wel voelde, dat het „ in de tegenwoordige omstandigheden genoegzaam vergeefs zoude zyn, moeite „ te doen om de *Porte* een nieuwen Oorloch tegens de Koningin van *Hongaryen* aan „ te raden; doch dat 'er raad voor alles was: dat het niet quaad zou zyn *'t Otto- „ manisch Ministerie* onder 't oog te brengen, al wat *Vrankryk* zedert de dood van Kei- „ zer *Karel* den VI. gedaan had, om voor te komen dat het *Huis van Oostenryk*, of „ dat van *Lotthiringen*, 't welk 't eerstgenoemde stond op te volgen, in *Duitschland* „ gene macht mocht verkrygen, die aan de belangen der *Porte* nadelig zou kon- „ nen wezen; hen te gelyk te kennen gevende, dat de maatregelen, die men be-

„ raamd

1744. July. „ raamd had *om dat Huis te vernederen*, door verscheide onvoorziene toevallen, „ niet zo wel geslaagt hebben als men zich daar van hadde beloofd: dat egter „ *Vrankryk* van zyn oogmerk in dezen geenzints afziet, en dat de pogingen in dit „ jaar door haar gedaan, en de schikkingen onder hare Troupen gemaakt, haar „ met reden konnen doen hopen, dat zy zodanige zaak, waar in zy zelve niet „ minder belang heeft als *'t Ottomanisch Ryk*, eindelyk zal konnen uitvoeren; maar „ dat, vermits de voorspoed der Wapenen dagelyks kan veranderen, de *Porte* „ wel zou doen, aan hare zyde de zaken van *Duitsland* ook een weinig gade te „ slaan, ten einde dat, by aldien 't mocht gebeuren dat *Vrankryk* eenig nadeel „ overquam, de *Porte* aanstonds in staat zou wezen om zulks te verhelpen, en „ *'t Huis van Oostenryk* te beletten zo magtig te worden dat het zyne Naburen zou „ konnen deren. 't Is nodig, voegde 316 Effendi daar by, diergelyken taal te voeren, al was 't maar om in tyd en wyle *'t Ottomanisch Ministerie* te konnen verwyten, dat men hem kennis heeft gegeven van d'omstandigheden waar in de zaken zich tegenwoordig in *Europa* bevinden, en dat het verzuimd heeft de gevolgen daar van in te zien; „ daarenboven kan 't dienstig zyn om de *Turken* te bewegen, niet alleen „ hunne Grenzen niet t'ontbloten, maar zelfs eenige schikkingen op de Frontie- „ ren te maken, bequaam om de Koningin van *Hongaryen* ongerust te doen worden." Hy zeide ook, dat de Groot-Vizier deze Insinuatien zo veel gretiger zou aanhoren, dewyl dezelve genoegzaam met zyne oogmerken overeen quamen, vermits 't zeker was dat het de Duitsche zaken alleen waren die hem belet hadden tegen *Thamas Kouli-Kan* zo kragtdadige maatregelen te beramen als men hem wel geraden hadde te doen, nademaal hy van gevoelen was, dat het niet oirbaar zou zyn in het tegenwoordig tydsgewrigt de Staten in *Europa* gelegen t'ontbloten. Dus uitte zich 316 Effendi, niet als slegts uit zich zelve sprekende, maar om de twyffelingen en de zwarigheden wech te nemen, die de Heer *de Laria* hem had voorgesteld; waar na deze Dragoman afscheid van hem nam, zich gelatende als of zyne redenen noch geenzints bequaam geweest waren om hem t'overtuigen.

Uit het verhaal 't geen de Heer *de Laria* my van deze zamenspraak deed, scheen 't my toe, dat het mogelyk niet qualyk zou gedaan zyn, onder voorwendzel van de klagten t'ondersteunen die onze Kooplieden my tegens de Bassa's op de Grenzen commanderende gedaan hebben, den *Reys Effendi* te verstaan te geven, dat, indien de Groot-Vizier my eens op een vryen dag gelegenheit wilde geven om hem op zyn Landhuis t'onderhouden, ik hem over verscheide zaken te spreken had, die gevoegelyker mondeling als by geschrift konden afgehandelt worden. Ik verbeeldde my dat de *Reys Effendi* onfeylbaar zou denken, dat het voorwerp van zodanig bezoek geheel iets anders moest betreffen als de zaken van onze Kooplieden in de *Levant*, en dat ik des te gemakkelyker zou konnen oordelen van de gemoeds gesteldheit van den Groot-Vizier, door den min of meer groten haast dien hy zou maken om my gehoor te verlenen. De *Reys Effendi* gaf den Heer *de Laria* tot antwoord, dat het den Groot-Vizier aangenaam zou zyn my eens by gelegenheit te zien. Die Dragoman is zedert noch tweemaal by den *Reys Effendi* geweest, zonder nader bescheid van dien Minister verkregen te hebben.

Ik zal dit stuk eindigen, met u, Myn Heer, te berigten, dat in d'Audientie welke de Heer *Benckler* den 16. der voorlede maand by den Groot-Vizier had, om hem Brieven van zyn Hof over te geven, hy de *Porte* te kennen gaf, dat de Konin-

Koningin van *Hongaryen*, na hare Kroning, een Internuntius na *Konstantinopolen* stond te zenden, verzoekende te gelyk positif te mogen weten, of de komst van zodanig een Minister aan de *Porte* aangenaam zoude zyn. Deze stap strekt waarschynelyk om de Koningin van *Hongaryen* indirect als Koningin van *Bohemen* door de *Porte* te doen erkennen. De Heer *Benckler* moet reden gehad hebben om vergenoegd te zyn over 't antwoord aan hem gegeven, dewyl hy zich gehaast heeft zynen Courier eenige dagen daar na te rug te zenden. Doch ik kan niet wel begrypen waar in 't fyn van deze zaak gelegen is, nademaal de *Porte* de Koningin van *Hongaryen* reets erkend heeft in alle de hoedanigheden die zy aanneemt, ter gelegenheit van 't Vergelyk getroffen over de Grens-scheiding in *Bosnie*. 1744. *July.*

De Noordsche zaken betreffende, is aan de *Porte* niet onbekend hoe dezelve gesschapen staan. d'Envojé van *Zweden* draagt zorge haar daar van t'onderregten, en zyne instantien tot verkryging van secours te vernieuwen; doch men weet dagelyks nieuwe uitvlugten te verzinnen, om 't definitif antwoord, daar hy om aanhoud, uit te stellen, en men houd zich te vrede met hem te doen hopen, dat, onaangezien de verlegentheit waar in de *Porte* zich bevind wegens den Oorloch met *Persie*, dezelve egter de belangen van *Zweden* niet zal uit het oog verliezen, maar die Kroon helpen.

„ Indien ik gelegenheit bekome om met den Groot-Vizier te spreken, zal „ eene der redenen waar van ik my zal bedienen om hem te bewegen de Konin- „ gin van *Hongaryen* t'ontrusten, hier in bestaan, dat *Vrankryk* daar door meer „ lucht bekomende, des te beter in staat zal zyn om *Zweden* by te staan. " Dit is 't al, Myn Heer, dat ik u by deze gelegenheit kan melden, aangaande de twee pointen van instructie die gy my in uwe Brieven hebt gegeven; mogelyk zal ik u iets nader konnen schryven met een Schip 't welk binnen weinig dagen van hier staat onder zeil te gaan.

d'Envojé van *Polen* is den 8. dezer maand vertrokken. In deszelfs Audientie by den Groten Heer heeft hy, zyn compliment in 't Latyn afgelegt hebbende, den Sultan in de Turksche Taal aangesproken, om hem te verzoeken, dat zyn *Vizir Agasi* mocht *Capigi Bassi* gemaakt worden. Deze gunst is hem daags voor zyn vertrek toegestaan, en hy heeft daar over zeer voldaan geschenen, dewyl 't schynt dat de *Porte* om zynent willen van 't gewoon Ceremonieel afwykt, vermits zy hem door eenen *Capigi Bassi* tot op de Grenzen doet geleiden. De Groot-Vizier heeft daar omtrent geheel anders gevoeld, menende dat deze hoedanigheit, aan den *Vizir Agasi* gedurende deszelfs bediening op eene toevallige wyze verleend, gene verandering omtrent 't vastgesteld Ceremonieel medebrengt, nademaal 'er aan niemant, als aan Ministers van den eersten Rang, door eenen *Capigi Bassi* uitgeleide gedaan word. De Zweedsche Envojé heeft my als een geheim verhaald dat eenige opmerkinge verdient, dat de Heer *Wischniakow*, niet konnende denken dat de Heer *Benoë* deze gunst zou verkrygen, den uitstap door hem gedaan, om zulks aan den Sultan te verzoeken, opentlyk heeft gelaakt; maar dat het juist aan de trotsheit te wyten is waar mede die Resident zodanig verzoek heeft tegengesproken, dat hy daar in geslaagt heeft; hebbende d'Envoyé van *Polen*, in eene geheime Memorie, die hy aan den Groot-Vizier heeft doen behandigen, hem de zaak met zo veel behendigheit weten smakelyk te maken, dat die eerste Minister hem zyn verzoek met plaisier heeft toegestaan, om den Russischen Resident spyt aan te doen, en

1744. *July.* hem te doen gevoelen, dat het hem niet past 't hoge woord te voeren. d'Envojé van *Zweden* zegt, dat hy 't zyne by deze Memorie mede gedaan heeft, voorgevende dat de Heer *Benoë*, by zyne te rugkomst in *Polen*, zich van dit gedrag van den Groot-Vizier zal weten te bedienen, om zynen Landslieden te doen zien, hoedanig *'t Ottomanisch Ministerie* eigentlyk ten opzichte van *Rusland* gestelt is: doch waar toe alle deze fraaje bedenkingen, wanneer men dezelve vergelykt met de wezendlyke menagementen die de *Porte* voor *Rusland* toont?

Ik hebbe aan *Saïd Bassa* den Brief doen bestellen, welken UE. my heeft toegezonden om aan hem te doen behandigen, doch ik hebbe voor als noch geen antwoord daar op ontfangen.

Ik hebbe niets te zeggen, Myn Heer, op 't geen gy de goedheit hebt my aangaande myne byzondere belangen te melden, dan alleenlyk, dat ik reden hebbe om volkomen gerust te zyn, zo dra gy my vergunt my te dien opzigte op uwe gunst te verlaten.

No. VI.

Ontwerp van een te makene Vrede.

DE Vrede tusschen 't Huis van *Beyeren* en 't Hof van *Wenen* zal op de volgende voorwaarden herstelt worden; te weten:

I. De Keizer zal de Groot-Hertogin van *Toscanen* erkennen als Koningin van *Hongaryen* en *Bohemen*, en van zyne rechten, ten haren behoeve, afstand doen, op de wyze als zy onderling zullen verdragen; en op voorwaarde dat

II. Zy aan den Keizer en aan zyn Huis ten eeuwigen dage zal afstaan, om aan 't Koningryk *Beyeren* ingelyft te worden, *aan de kant van Bohemen*, 't Districț van *Egra*, en de twee Kreytzen van *Pilsen* en *Brachin*- *aan de kant van Tirol*, 't klein gedeelte daar van tot aan den *Inn*, benevens de Vesting *Kueffsteyn*; *aan de kant van Zwaben*, al 't geen 't uitgestorven Huis van Oostenryk aldaar heeft bezeten, als mede alle de Landschappen, bekend onder den naam van *Oostenryksche Voorlanden*, daar onder begrepen de *Wald-Steden*, tot aan den *Rhyn*.

De Landen van *Neuburg* en *Sultzbach* zullen insgelyks aan *Beyeren* ingelyft worden, en de Groot-Hertogin van *Toscanen* zal zich verpligten, daar voor aan 't Paltzische Huis een evenredig Equivalent, *ja zelfs van groter waarde*, *in de* Nederlanden *te geven*.

Aan de kant van Oostenryk zullen d'oude Grens-scheidingen blyven, maar de Stadt en 't Kasteel van *Passau* zullen met Keizerlyk-Beyersche Troupen bezet worden.

NB. *Ingeval men niets van d'Oostenryksche Nalatenschap wilde afstaan, kan men ook gene Renunciatie eischen, dewelke buiten dat nul en van onwaarde zoude zyn, aangezien d'enorme lesie, die aan 't Huis van Beyeren nimmer eenig nadeel zou konnen toebrengen: En in zodanig geval zal men het te maken Tractaat met het derde Articul beginnen, zonder eenige melding van de twee eersten te maken; zo dat 'er van geen Afstand gesproken wordende, ook gene mentie gemaakt zal werden van eenige Renunciatie.*

III. *Beyeren* zal tot een *Koningryk* opgeregt, en zodanig van rondsom vergroot worden, dat des Keizers inkomsten daar door met *zes millioenen Duitsche guldens*

guldens jaarlyks vermeerdert worden. 't Ryk en de bemiddelende Mogendheden zullen verzogt worden deze vergroting van rondsom zelve te reguleren; maar dewyl daar toe veel tyd vereist word, zullen aan den Keizer en zyn Huis ondertusschen de *Nederlanden* tot *pand ingeruimd worden*, dewelke hy wederom zal uitkeren, zo dra 't ontworpen *Arrondissement* stand zal grypen, en hy in 't bezit daar van gestelt zyn. By aldien de *Nederlanden* niet toereikende mochten zyn om ondertusschen de voorsz. *zes millioenen* uit te leveren, zal men 't geen daar aan noch mocht ontbreken jaarlyks in gerede penningen vergoeden, dewelke zullen besteed worden tot onderhoud van een bequaam getal Troupen. 1744. *July.*

IV. De Keizer belooft zyne goede officien te zullen aanwenden om de verschillen, tusschen *Spanjen* en *Engeland* gerezen, in der minne by te leggen.

V. Hy belooft het zelve te doen tusschen *Spanjen* en 't Hof van *Wenen*, konnende de Vrede getroffen worden door middel van zodanigen Afstand in *Italien* als men zal konnen eens worden, en midlerwyl aldaar een stilstand van Wapenen gesloten worden, om de tyd te hebben van daar over te handelen.

VI. 't Ryk en de bemiddelende Mogendheden zullen dezen Vrede guaranderen.

VII. Zo dra op deze wyze de Rust in *Duitschland* zal herstelt zyn, zal de Keizer zyne Troupen by die van 't Ryk voegen, om den Vrede aldaar van duur te doen zyn, en met de Keurvorsten, Vorsten en Stenden raadplegen over de te beramene middelen om de Welvaart des Vaderlands te doen toenemen, en alle plagen van 't zelve te weren, ten einde dat het Roomsche Ryk steets meerder *aanzien by deszelfs Naburen verwerve*, zyne *Vriendschap gezocht* en *zyne Gramschap gevreest worde*. Eindelyk hoopt hy, met hulp van de Stenden, en van de gantsche dappere Duitsche Natie, den luister van 't Roomsche Ryk, waar van hy d'Eere heeft het Hoofd te zyn, tot den hoogsten Top te doen ryzen, gelyk hy zulks wenscht, en nooit van zyn leven ander oogmerk gehad heeft.

N°. VII.

Voorwaarden.

I. DAt zo dra de Vrede tusschen den Keizer en de Koningin van *Hongaryen* zal getroffen zyn, de Keizer en de Koning van *Vrankryk* hunne uiterste pogingen zullen aanwenden, en gezamentlyk met de Koninginne van *Hongaryen* na mogelykheit tragten, om aan den Koning van *Engeland* een eerlyken Vrede met *Spanjen* te bezorgen.

II. „ Dat de Keizer en de Koning sich zullen verpligten, alle hunne macht „ by die van de Koninginne van *Hongaryen* te voegen, om haar *Silesien* door „ den Koning van *Pruissen* weder te doen uitkeren."

III. Dat de Keizer en de Koning hun uiterste best zullen doen om 't Keurvorstelyk Collegie daar toe te brengen, dat het zelve, aanstonds na 't sluiten van den Vrede, den jongen Aardshertoch tot *Rooms-Koning* verkieze.

1744.
July.

N°. VIII.

Laatste Bedenkingen.

Nopens een Vergelyk tusschen zyne Keizerlyke Majesteit en de Groot-Hertogin van *Toscanen.*

I. ZYne Keizerlyke Majesteit zal, ten behoeve van deze Vorstinne, voor zich zelve en voor zyne Nakomelingen, renuncieren aan alle deszelfs pretensien op *d'Erflanden* van *'t Huis van Oostenryk*;

II. Haar als Koningin van *Hongaryen* en *Bohemen* erkennen, en met het Ryk overleggen om de *Boheemsche-Stem* op den Ryksdag wederom *in activiteit* te brengen;

III. Alle Fransche Troupen bedanken, en dezelve uit het Ryks-gebied doen vertrekken;

IV. Aan 't Ryk voorslaan eene Neutraliteits Armée op te regten, om den *Rhyn* te bewaren, waar by dezelve 15000 man van zyne eige Troupen zal voegen; en

V. De Guarnizoenen van *Philipsburg* en *Kehl* doen versterken.

DAAR EN TEGEN

I. Zal men hem alle zyne *Vaderlyke Erflanden* volkomen wederom geven, zo als hy die bezeten heeft ten tyde van 't overlyden van *Karel* den VI.

II. Zal men hem erkennen als Keizer, Hoofd van 't Ryk, en Koning van *Beyeren.*

III. Zullen de hoge Bondgenoten hem maandelyk bezorgen zodanige Onderstanden, als vereist worden tot goedmaking der onkosten, die nodig zyn om de Keizerlyke Waardigheit op te houden, tot dat men middel zal gevonden hebben om zyne inkomsten op eene bestaanlyke wyze voor altoos zodanig te vermeerderen, als bestaan kan met de Keizerlyke Waardigheit, en met den luister van zyn Huis, by 't welk de Koninglyke Waardigheit ten eeuwigen dage zal verblyven, en *Beyeren* tot een *Koningryk* opgeregt worden.

IV. Zal eene algemene Amnestie vastgesteld worden.

V. De Krygsgevangenen zullen van weerzyden zonder rantsoen wederom gegeven worden.

VI. De Keizer zal het met het Ryk tragten eens te worden, om, benevens andere Mogendheden, tot het gemeen best mede te werken, en aan 't Ryk een vasten en duurzamen Vrede te bezorgen.

Wy hebben in ons laatstvoorgaande *Deel*, *pag.* 320, gezien, hoe dat de *Vyandlykheden* tusschen d'Oostenrykschen en Keizerlyke Troupen, door 't niet nakomen der *Schönfeldsche Conventie* aan de zyde des Keizers, wederom begonnen zyn. Tot welkers justificatie, aan de zyde van Hare Majesteit, 't volgende CIRCULAIR RE-

 SCRIPT

SCRIPT aan Hare Ministers buiten 's Lands verzonden is; luidende: 1744. July.

MARIA THERESIA by de gratie Godts, Koningin van *Hongaryen* en *Bohemen*, Aardshertogin van *Oostenryk*, &c. &c. &c.

DEn 21. dezer heeft onze Lieutenant-Veldmarschalk, Graaf *Nadasty*, in de nabuurschap van *Neudorf* een *Keur-Beyersche Patrouille* aangetroffen, en daar van 19 Man Krygsgevangen gemaakt. By deze gelegenheit poogde de *Keur-Beyersche* Generaal *St. Germain*, met den gemelde Graaf *Nadasty* te spreken, en wanneer deze bereids op zyn retour was, gaf hy aan den Collonel, Graaf *Kalnoky*, die mede tot het commando behoorde, te kennen, dat deze handelwyze, den Graaf van *Seckendorf*, ten uiterste vreemd voorquam, alzo van zyn kant alle vyandelykheden, op lyf- en levens-straffe, verboden waren, en de gevangenneming op den *neutralen* Ryksgrondbodem geschied was: Waar op hem provisionelyk tot antwoord gegeven wierd, „ dat zy zulks hun zelven te meer te wyten hadden, alzo hunne *Patrouilles* tegens gedane waarschouwing tot aan *Neudorf* hadden gestroopt, en daar en boven een van dezelve eerst 't Geweer tegens d'onze aangegrepen had." Twee dagen daar na, namentlyk den 4, is van wegens den Graaf van *Seckendorf*, de Missive onder N°. 1. aan onzen zeer geliefden Schoonbroeder, den Prins *Karel van Lotharingen*, afgezonden, welke deze op een wel gegronde wyze en na behoren, zo als in de Bylage onder N°. 2. te zien is, beantwoord heeft.

't Is ligt te begrypen, wat aan d'andere zyde met den Brief van *Seckendorf* bedoelt word; maar men kan niet wel geloven, dat iemant, inzonderheit na het daar op gegeven solide Antwoord, zo dwaas zoude zyn, om zich daar door om den Tuin te laten leiden.

Hoe 't met *Neder-Schönfeldsche Conventie* gelegen is, heeft men aan deze zyde by de Circulaire Rescripten van den 10. en 20. *Juny*, van 't gepasseerde jaar, ten genoegen doen blyken, en niet minder omstandig, is het in onze Missive, aan de kleine Vergadering van den *Zwabischen Kreitz*, van den 11. *February* laatstleden, welk in Druk uitgegeven is, aangetoond, hoe weinig men zich aan d'eene en d'andere kant, heeft laten aangelegen zyn, om die *Conventie* na te komen, zo dra men gemeend heeft, de *Keur-Beyersche Troupen* gered te hebben. Wy zouden ondertusschen tyd en gelegenheit gehad hebben, om dat gene voor den dag te brengen, wat in de maand *Juny*, van 't gepasseerde jaar, ter zake, in d'evengemelde Missive aangehaalt, is overgeslagen, inzonderheit, nadien noch op den inhoude van dezelve Missive noch op die van de *Pro-Memoria*, by vervolg aan de vermeerderde kleine Vergadering, van den *Zwabischen Kreitz* overgegeven, niet tegenstaande de nadrukkelyke Voorstellingen, van den zelven *Kreitz*, eenige duidelyke, veel min genoegdoende Verklaring, gevolgt is; maar in tegendeel veel eer de Vyandelyke inzichten, van 't *Frankfortsche Hof*, steeds in meer zaken gebleken zyn, als waar van Wy de bewyzen in handen hebben. Maar Wy hebben liever wegens een overbodige, en mogelyk onvoorzichtige discretie, als van eenige de minste voorbarigheit beschuldigt willen worden.

1744. July. Gelyk nu alles zyn perk en bepaling heeft, en die te buiten gegaan wordende, de beste gedachten, tot algemeen nadeel aan 't waarde *Duitsche Vaderland* moeten strekken, alzo is gedeeltelyk, in antwoord aan onze zyde, op de Memorie, door '*t Keur-Beyersch Gezantschap*, te *Frankfort* overgegeven, en gedeeltelyk in '*t Circulair Rescript*, wegens de bezetting van *Donawerth*, voor uit, zonder bewimpeling, te kennen gegeven, hoe Wy voortaan de *Keur-Beyersche Krygs-Volkeren* zouden moeten aanzien.

Noch uivoeriger is de Beantwoording, van de *Fransche Oorlogs-Verklaring*, en van de Declaratie, door *Malbran de la Noue*, te *Frankfort* voornoemd gedaan.

Deze laatste Declaratie behelst zo klaar en duidelyk, als eenigzints mogelyk is, dat Ons den Oorloch, in d'allervolmaakste verstandhouding, met onze hoge Tegen-party, *dans le plus parfait concert avec l'Empereur*, door de *Fransche Kroon* is aangekondigt, en dat in dezelve *volmaakte verstandhouding*, alles wat den Oorloch vermag, tegens onze tot het Ryk behorende, en door 't Ryk geguarandeerde Landen, als ook tegens noch eenen voornamen Keurvorst, van 't Ryk, den Koning van *Groot-Brittannien*, als Keurvorst van *Hanover*, ondernomen zal worden.

Na een zo plechtige, en aan geen duister- of dubbelzinnigheit onderworpene Declaratie, ontziet zich de Graaf van *Seckendorf* echter niet, de *Keur-Beyersche Troupen* voor vriendelyke, en zodanige Troupen te verklaren, dewelke 't op lyf- en levens-straffe verboden zoude zyn, alle Vyandelykheden te plegen. „ 't Welke echter zeer waarschynelyk, maar te verstaan is voor zo langen „ tyd, als men zich noch te zwak bevind, om zulks met hope van eenig voor„ deel te doen.

Ja dat noch meer is; een zo stout voorgeven geschied, na alle d'aan 't Ryk bekende omstandigheden, welke in '*t Weder-antwoord* onder N°. 2. plechtig voortgebracht worden; dat is, „ na dat de *Keur-Beyersche Krygsvolkeren* van „ *Vrankryk* gemonstert, onderhouden en door de *Franschen* versterkt, en die hun „ dagelyks met het maken van Vyandelyke schanssen, onder de bedekking van „ de Ryks-Vesting *Philipsburg* behulpzaam zyn; met een woord, terwyl de„ zelve van de Vyandelyke Kroon geheel afhangen, en ter bevordering van hun „ gemeen-schadelyke desseinen moeten dienen. "

Met diergelyke Troupen heeft de Ryks-Vesting *Philipsburg*, niet de minste verknochtheit of gemeenschap, of kan die in 't minste niet hebben. Wat nu deze Ryks-Vesting, en andere *neutrale* Ryks-Landen aangaat, word in 't wederantwoord, onder N°. 2. by de daar achter gevoegde Verklaring, zo volkomen aangetoond, dat het overtollig zoude zyn, daar een woord by te doen.

Daar en tegen kan men niet ongemerkt passeren, dat in 't Jaar 1728, wanneer deze Ryks-Vesting den Graaf van *Seckendorf*, aanvertrouwd wierd, 't geenzints d'intentie van zyne Keizerlyke Majesteit, onzen beminden in Godt rustenden Heer Vader, noch van 't Ryk, geweest is, dat dezelve daar van ten behoeven van de Kroon van *Vrankryk*, tot facilitering en bevordering der Vyandlyke desseinen van die *Vredebrekende Kroon*, en tot dekking van hare Troupen, ter uitvoering van die zelve desseinen gedestineert, tegens aanzienlyke, tot het Ryk behorende, en door 't zelve geguarandeerde Landen zo vermeten als ondankbaar misbruik zoude maken.

De

De gemelde Ryks-Vesting dient om *Vrankryk* in toom te houden, en te gelyk aan de daar achtergelegene Rykslanden meer zekerheit te verschaffen; maar dezelve is geenzints gebouwd en geschikt, om dezelve Rykslanden t'ontrusten, en aldaar de passage van den *Rhynstroom* voor d'Arméen van de *Fransche Kroon*, na dat die aan twee voorname Keurvorsten van 't Ryk den Oorloch gedeclareert heeft, door middel van een brug, die van *Straatsburg* derwaarts gevoerd is, te verzekeren. Maar helaas, 't is in 't Ryk zo ver gekomen, dat in de gedachte Ryks-Vesting de *Franschen* werkelyk den Meester spelen, aldaar ontfangen en geherbergt, en daar en tegen de Koninglyke Beampten onderdrukt worden. 1744. July.

Des echter ontziet men noch niet, uit een voorgewende Ryksvaderlyke zorge 't Ryk geld af te vergen, om het dessein, met hun ontworpen, ter uitvoer te stellen. Een zodanige handeling kan niet alleen als een *gantsch onverwachte en ongehoorde*, maar zelfs als een ware *feitelykheit*, *die 't gehele Ryk aangaat*, en met ten uiterste bezwarende omstandigheden verzeld is, aangemerkt worden; maar geenzints 't gene, dat te *Neudorf*, een myl van *Philipsburg*, tegens de Vyandlyke Troupen voorgevallen is. Een zodanige handelwyze kan nooit met den *duren Eed* en *plicht*, door den Graaf van *Seckendorf* aan 't Ryk gedaan, overeen gebraght worden, en hy zal zich daar by nooit konnen rechtvaardigen, dat hy zonder bewilliging en voorkennisse van 't zelve Ryk, Troupen van een buitenlandsche Mogendheit, tegens dewelke de Ryks-Vesting *Philipsburg*, wezendlyk aangelegt is, in dezelve ontfangen heeft, en die vreemde Troupen, na dat den Oorloch door derzelver Hof tegens twee voorname Keurvorsten van 't Ryk verklaard is, door middel van die Ryks-Vesting dekt en beschermt, maar ook daar en boven voor hun aldaar de vrye passage van den *Rhyn* verzekerd, om d'aanzienlyke aan 't Ryk behorende en door 't zelve Geguarandeerde Landen t'ontrusten en op een Vyandlyke wyze t'overstromen. Derhalven eischt d'algemene welvaart van 't Ryk, en de zekerheit van de *Kreitzen*, die daar voor gelegen zyn, dat den Graaf van *Seckendorf*, deswegen een zware verantwoording afgevordert worde, om 't welke ter behoorlyke plaatze te kennen te geven, gy gelast zyt, en Wy blyven uw met onze Koninglyke en Land-Vorstelyke genade toegedaan.

Gegeven in Onze Stadt *Wenen*, den 13. *Juny* 1744. 't vierde Jaar van Onze Regeringe.

BYLAGEN, aangehaalt in *'t Circulaire Rescript* van de Koninginne van HONGARYEN en BOHEMEN.

N°. 1. Copie Missive, aan den HERTOCH KAREL VAN LOTTHARINGEN, door den *Keur-Beyerschen* Veldmarschalk, GRAAF VAN SECKENDORF, gezonden, en gedateerd, *Philipsburg*, den 4. *Juny*, 1744.

IK was geenzints voornemens Uw .... met myn schryven lastig te vallen, indien my ten opzichte van 't geen, dat ik door den Heer Generaal Veld-

Wacht-

1744. *July.* Wachtmeester, Graaf *St. Germain*, aan den commanderende Generaal of Officier van 't Commando, die voor 2 dagen gantsch onverwacht de Vyandelykheden tegen d'onze begonnen heeft, heb laten voorstellen, 't antwoord, door den Heer Collonel *Kalnocky*, aan my belooft, toegezonden was.

Ik heb gisteren den gehelen dag daar op gewacht, maar maak zwarigheit om dat langer te doen, nadien 't gene, dat de Troupen, onder Uw bevel staande, alhier tegens de Ryks-Vesting, bereids zedert 't Jaar 1728, aan myn Commando toevertrouwd, ondernomen hebben, van zodanige natuur is, dat myne plicht vereischt, zulks als een feitelykheit, die 't gehele Ryk aangaat, ter behoorlyke plaatze te berichten.

Doch, op dat bekend mochte wezen, dat myne bezwaarnissen niet zonder grond zyn, ben ik genoodzaakt Uwe . . . . alles breedvoerig en omstandig mede te delen.

De byzonderheden zyn deze: Men heeft volgens 't bekende Krygsgebruik, den 2 *Juny*, een Lieutenant met 15 Man van de Vry-Compagnie te Paard, 's morgens met het aanbreken van den dag, zo als men altoos gewoon is te doen, een myl ver van de Ryks-Vesting gedetacheert om te patrouilleren, die, gelyk alle de vorige, ordres had, om by 't ontmoeten van vreemde Troupen niet de minste Vyandlykheden t'oeffenen, maar veel eer, om, indien tegens verwachting op de Patrouille vuur gegeven mochte worden, aanstonds te retireren en rapport te doen: De gemelde Lieutenant, posteerden zich by de Tegel-bakkery naby *Neudorff*, omtrent een uur van hier, en zond een Corporaal door 't Bosch, om te zien of daar in eenige onraad was; op deze Corporaal quamen 5 Hussaren aan, welke hy aanstonds, gelyk tot dien tyd toe altyd was geschied, als Vriend aansprak, maar zy begonnen daar en tegen op *'t Hongaarsch* te vloeken, en losten op hem, zonder antwoord, een Geweer; en als hy om- en tot zynen Lieutenant keerde, wierd noch een schoot op hem gedaan, doch zonder hem te beschadigen.

De Lieutenant heeft zich na dit voorgevallene met zyn Commando na *Weisenthal* gewénd, alwaar 150 Hussaren op hem aanrenden, trachtende den zelven te couperen, terwyl hy, ingevolge zyne ordre, zich na de Vesting *Philipsburg* spoedde; maar eer hy daar aanquam, zach hy, dat *d'Oostenrykschе Hussaren* de Veldwacht, uit 2 Lieutenants, ieder met 18 Paarden bestaande, voor *Philipsburg* onder 't Canon aangetast hadden, en tot op 3 schreden van de Barriére van die Ryks-Vesting, ruim 400 schreden voorby d'eerste bemuurde, en tot de Vesting behorende Redoute, vervolgden.

Op dit ontstane allarm vervoegde ik my personelyk na de Barriére, en bevond, dat de manschap, die de Vyandelyk attaque gedaan had, gerepousseert was, niet te min zach ik een der gemelde Hussaren, 2 schreden van de Barriére, dood leggen, welke, volgens 't zeggen van den Officier, die aldaar met een Wacht van Keizerlyke en Ryks-Troupen stond, door de Schildwacht onder de voet geschoten was, vermits hy zich op al 't toeroepen niet had willen laten van de hand wyzen.

Ter zelver tyd, dat zulks onder de stukken en klein Schietgeweer van de Ryks-Vesting *Philipsburg* voorviel, heeft zich ook een ander *Oostenryksch Detachement* op de linker-hand van *Neudorf*, by onze Hussaren-Veldwacht, die mede

mede met de Stukken van de Vestings-Buitenwerken bereikt konde worden, laten zien; de Ritmeester der Hussaren, *Colignon*, die de Veldwacht commandeerde, zond op de nadering, van zyne buitenste Veldposten een Corporaal met 4 Man tegen, om te vragen, *of zy a s Vrienden dan als Vyanden quamen*, waar op *d'Oostenrykscbe Corporaal*, die tot het loffelyk Regiment van *Nadasty* behoorde, geantwoord zynde, *als Vrind*, vroeg de Ritmeester, welke den Corporaal achter na gereden was, *dat zo zy Vrienden waren, waarom zy dan op de Patrouille van de Dragonders gescboten badden*? de Corporaal repliceerde, *zy badden niet na de Dragonders, maar na een Boer, die als Boodscbapper ontlopen was, gescboten.* 1744. July.

Omtrent 6 uuren quamen wederom 3 Man aan de Voorposten; men liet dezelve insgelyks toeroepen, en alzo zy zich mede als Vrienden declareerden, reden zy weder vredelyk van malkanderen.

Ten 7 uuren bevonden zich wederom eenige *Oostenrykscbe Hussaren* dicht by de Veld-wacht, en men bemerkte tydelyk, dat zich een groot getal van dezelve achter 't Geboomte en de Struwellen verscholen, weshalven de Ritmeester met een Lieutenant een Wachtmeester en 6 Hussaren hun te gemoet trok, en op zyn toeroepen tot antwoord bequam, *dat zy Vrienden waren*, maar als hy vraagde, *waarom zy als Vrienden dan zo sterk aanrukten*? waren aanstonds zonder verdere woorden-wisseling, de Hussaren, die zich in de Bosschagie verscholen hadden, op hun afgekomen, hadden vuur gegeven, en op dezelve ingehouwen. De gemelde Ritmeester heeft zich daar op met allen mogelyke gezwindheit te rug over de Brug van 't Kanaal van *Thüngen* na zyne Wacht geretireert, en zyn volk gelast de Brug af te werpen, maar *d'Oostenrykers* waren te gelyk mede over de Brug, die een passagie is, behorende tot de Ryks-Vesting *Philipsburg*, waar op dan de Ritmeester, na den Opper- of Onder-Officier van de Voor-Troup, alzo hy niet zeker wist wat voor een het was, toereed, en voorstelde, *dat zy doch wilde balte bouden en geen Vyandlykbeden plegen, na dat zy zich tot driemaal toe als Vrienden badden gedeclareerd, en nu tegens gegeven woord Vyandlyk op de Wacbt aanvielen, daar zy zelfs uit zyne bandelwyze konden zien, dat men aan onze zyde op bun woord vertrouwt, en verbod bad, om gene Vyandlykbeden te beginnen.* Doch men rukte hem, Ritmeester, van 't Paard, en nam denzelven, beneffens een Lieutenant en een Wachtmeester gevangen, echter bequamen zy alle drie gelegenheit, om wederom los te raken, alzo de Regimenten Hussaren uit het Leger toegeschoten zynde, *d'Oostenrykers* repousseerden.

Uw . . . zal uit dit ware Relaas, dat de Ritmeester *Colignon*, en meer andere Opper- en Onder-Officieren met Eede willen bevestigen, zien, op wat ongewone en met trouw en geloof strydende wyze op de Patrouille, die tot zekerheit van de Ryks-Vesting uitgezonden was, vuur gegeven is, de Veldwachten, die voor dezelve onder 't Canon van de Vesting uitgestelt waren, op een listige wyze aangetast, en tot aan de Barriére van 't Contrescarp vervolgt, als ook de Veldwacht bezyden 't Leger, onder den dekmantel en de toeroeping van *Vriendscbap*, overvallen zyn.

Ik verzoek Uwe . . . derhalven te willen declareren, of alle deze ondernemingen, tegens een Ryks-Vesting gedaan, op zyn bevel en order geschied is, in een tyd, wanneer men zich aan de Keizerlyke zyde zedert het voorlede Jaar

I den

1744. July. den gehelen Winter door, en tot gisteren toe, direct en indirect van alle Vyandlykheden op den Ryksgrond en boden onthouden, en daar toe de Troupen van zyne Keizerlyke Majesteit zodanig geposteert heeft, dat hunne ernstige en ware intentie, om den Oorloch van die *Ryks-Kreitzen*, welke daar aan geen deel nemen, af te wenden, genoegzaam gebleken is.

Offschoon men nu in 't laatste voorval, wanneer *d'Oostenrykſche Troupen* zo naby quamen, daarom met goede bedachtzaamheit, het Canon van de Vestingwerken tegens den Aanvallers niet losgebrand heeft, dewyl Zyne Keizerlyke Majesteit nooit van gedachten geweest is, 't Ryk in Oorloch te wikkelen: Zo laat echter Uwe . . . oordelen, of ik het dulden kan, dat de gemelde Troupen by vervolg patrouilleren, en hunne Detachementen tot onder 't Canon van de Vesting komen, dat zy d'Inwoonderen alhier, welke tot het *Roomſche Ryk* behoren, de communicatie van d'eene Poort tot d'andere, om op hunne aldaar leggende Velden en Weiden te komen, affnyden, en beletten, dat dezelve hun bedryf en handel op den Ryksbodem verrichten, gelyk men alle de nodige Victualien, dienende tot onderhoud, zo van de Beampten en Burgery van *Spiers*, als van 't Ryksguarnizoen, die door de Landlieden toegevoerd worden, alom wechgevoerd, en de toevoer op allerhande wyze belet.

Ik wil derhalven buiten alle verantwoording zyn, indien door deze feitelykheden, bereids tegens een Ryks-Vesting gepleegt, meerder onheilen in 't *Roomſche Ryk* veroorzaakt worden, want ik my by vervolg genoodzaakt zal vinden, om alles, wat deze Ryks-Vesting vyandelyk komt te naderen, wederom vyandelyk te tracteren.

Daar en tegen moet de gehele onpartydige Werelt van Zyne Keizerlyke Majesteit getuigen, dat dezelve van zyn kant niet de minste occasie gegeven heeft, tot het plegen der Vyandlykheden, op den Ryks-bodem, en derhalven zyn die gene als Vyanden van 't Ryk te houden, welke gelegenheit tot deze feitelykheden verschaft hebben. Ondertusschen zende ik de Gevangene te rug, die men eergisteren aan onze zyde heeft bekomen, en bidde Uwe . . . ook de manschap, die aan onze zyde daar by verloren en gevangen genomen mochte zyn, wederom onverhindert te rug te laten komen, ten einde by vervolg d'uitwisseling gereguleert kan werden; terwyl my d'eer voorbehoude, om Uwe . . . eerstdaags een nader voorstel over de rantzoenering van de gevangenen, in 't voorleden jaar gemaakt, over te zenden, alzo van den Collonel van *Witgenstein*, die op eigen verzoek van Uwe . . . zelfs als Commissaris afgevaardigt geweest is, om 't getal der gevangenen op te nemen en te rantzoeneren, verneme, dat men hem, uit aan my onbekende redenen, met onverrichte zaken te rug gezonden heeft. Van myn &c.

Twede

Twede BYLAAG, aangehaalt in 't *Circulair Rescript*.

N°. 2. Copie Missive van den *Hertoch Karel van Lotbaringen*, aan den Keur-*Beyerschen* Heer Veldmarschalk, *Graaf van Seckendorf*, gedateerd in 't Hoofd-Quartier *Wisloch*, den 6. *Juny* 1744.

NOoit heeft my een zaak meer verwondering konnen geven, als den inhoud van Uwe . . . Missive van den 4 dezer, gisteren avond laat, door den Lieutenant-Veldmarschalk, Graaf van *Nadasty*, aan my behandigt, waar in dezelve dat gene, 't welke den 2. by *Neudorf*, en die Nabuurschap, tusschen een Troup van Hare Majesteits Hussaren, en de daar op aangerukte *Keur-Beyersche Patrouille*, voorgevallen is, als een gepleegde feitelykheit, tegens de Ryks-Vesting *Philipsburg*, en derzelver Inwoonderen, en by gevolge, tegens een Ryks-Stand, die in den Oorloch geenzints deel heeft, ja zelfs, als een verbreking der Neutraliteit, opgeeft.

Hoe ongegrond en in zich zelfs onbestaanbaar, dat voorgeven zy, kan een ieder klaarlyk zien, die maar de minste kennis van 't voorledene heeft, en het tegenwoordige, met een onpartydig oog beschouwt.

Want wie zal daar uit met eenige redelykheit konnen doen voorkomen, dat, wanneer een *Patrouille* van *Keur-Beyersche Volkeren* (over dewelke Uwe . . ., zo als bekend is, niet als een Commandant van de gemelde Vesting *Philipsburg*, maar als commanderende Veldmarschalk 't bevel heeft), binnen hare palen te rug gedreven word, door zodanig een afgeperst bedryf, vyandelykheden tegens een *neutrale Ryks-Vesting*, als *Philipsburg*, gepleegt, de *Neutraliteit*, met het *H. Roomsche-Ryk* gemaakt, verbroken, en daar door 't gehele Ryk, vyandelyk aangetast zouden zyn.

Hoe min nu dit van zich zelfs vervallende gevolg, by de verstandige Werelt plaats kan vinden, zo middagklaar is ook, dat de gemelde *Keur-Beyersche Volkeren*, niet als *neutrale Ryks-*, maar als zodanige *Troupen* zyn aan te merken, welke, niet tegenstaande de sterkste verzekeringen, door hun in 't gepasseerde jaar gegeven, zich echter met de noch onlangs opentlyk gedeclareerde Vyanden, van Haar Majesteit, de Koningin van *Hongaryen* en *Bohemen*, vereenigt hebben, hunne assistentie tot den dagelykschen Schans arbeid gebruiken; en schoon zy onder 't Canon van die *Neutrale Ryks-Vesting* hunnen veiligheit zoeken, dezelve te minder als Vrienden konnen erkend worden, alzo zy van de met hun vereenigde *Fransche Troupen*, die zich onlangs voor *Vyanden* hebben verklaard, zo ten respecte van derzelver subsistentie en betaling, als ten opzichte van de noch kortelings over hunne gedane *Fransche monstering*, t'eenemaal afhangen, en in Vyandlyke desseinen een gemeen oogmerk hebben.

Gelyk dan 't voorgemelde van Uwe . . . zelfs niet tegen gesproken, en de deswegens in zyne Brief breedvoerig vervatte uitdrukkingen, geenzints met de rechte omstandigheit van de zaak over een gebraght konnen worden.

1744. July.

Zo zal dezelve buiten twyfel niet alleen van zelfs wel begrypen, maar ook bereids overtuigd zyn, dat in de pretense voorgevalle kleine rencontre, tusschen de Koninglyke Hussaren en de *Keur-Beyersche Patrouilles*, door den zelven zo breed uitgemeten, en als een Vyandlyke aantasting van de neutrale Ryks-Vesting opgegeven, niets anders geschied is, als wat het Krygsgebruik in zodanige omstandigheden vereischt, waar by ook niet ongemerkt kan laten voorby gaan, dat, gelyk Uwe . . . niet zal ontkennen, deszelfs uitgezonde Patrouilles reets 2 dagen te voren gewaarschuwd zyn, om d'onze niet te naderen, en dat zy derhalven hun zelfs 't voorgevalle te wyten hebben.

Uit wat dringende oorzaken daar en tegen de Koninglyke Armée, aan myn Commando toevertrouwd, genoodzaakt geworden is, om tot hier toe den Ryksbodem te betreden, zulks is niet alleen aan 't gehele *Roomsche Ryk*, maar ook aan alle verdere *Duitsche Mogendheden* en *Hoven*, van wegens hoogstgedachte Haar Koninglyke Majesteit, zelfs door haar aldaar residerende Ministers, grondig en omstandig bekend gemaakt.

Dat echter Hoogstgemelde Vorstin in alle *Duitsche Ryks-* en *Kreitz-Landen* zich laat aangelegen zyn, op den schadelozen doortocht, die geenzints de belediging zo van de hoge *Ryks-* of *Kreitz-Stenden*, als van een neutrale Ryks-Vesting, welke in den tegenwoordige Oorloch niet gewikkelt zyn, maar alleen de verdediging der openbare Privilegien, en de handhaving der *Duitsche Vryheit* ten doelwit heeft, steets een stricte neutraliteit, en scherpe Krygstucht te doen onderhouden, daar van zullen de gezamentlyke Stenden van de loflyke *Frankenlandsche* en *Zwabische Kreitzen*, door welkers Landen hare Volkeren getrokken zyn, een onlochenbaar getuigenis geven.

En nadien myn voornaamste oogmerk strekt, om de tot nu toe zo heilig in acht genome Neutraliteit met het *H. Roomsche Ryk*, en deszelfs Hoge en Loffelyke-Stenden, by vervolg met gelyke oplettenheit t'onderhouden, en d'anderzints onvermydelyke ongemakken van de Landen, Inwoonderen en Onderdanen der Ryks-Stenden, door een ingevoerde zeer scherpe Discipline van myne Militie af te wenden, zo vinde ik my over Uwe . . . tegens my zonder grond gedane beschuldiging, nopens 't verdryven der meergemelde Patrouille van *Keur-Beyersche Krygs-Volkeren*, die onder zyn commando staan, en met de Ryks-Vesting *Philipsburg*, of der zelver Inwoonderen, die op 't Veld iets moeten verrichten, geen 't minste belang hebben, des te meer gevoelig, alzo 't voorgevallene, door den zelven zo onwaarachtig opgegeven, als gemeld is, geenzints als een Neutraliteits-brekende feitelykheit kan betyteld worden.

Dienvolgens declarere ik aan Uwe . . . by deze oprechtelyk, dat indien myne onderhebbende manschappen iets mogen begaan, 't welke eenigzints met de tot hier toe in deze Ryks-landen subsisterende Neutraliteit komt te stryden, en inzonderheit aan de meergemelde Ryks-Vesting *Philipsburg*, eenige gelegenheit tot gegronde klachten, over een schone ligte feitelykheit van onze Lieden, tegens verwachting, gepleegt, quamen te geven, dat zulks geheel buiten 't uitdrukkelyk bevel, wil en mening, zo van Hoogstgemelde Hare Koninglyke Majesteit, als van myn, geschied. Verzoekende derhalven nadrukkelyk Uwe . . ., dat dezelve my, in zodanig onverhoopt geval, de schuldige, of het feit met behoorlyk bewys wild laten bekend maken, en zich verzekerd gelieve te houden,

den, dat ik aanstonds zo willig als bereid ben, om het daar door beledigde Deel, en 't gehele *H. Roomsche Ryk*, door 't oeffenen van zeer scherpe straffen, zo éclatante voldoening te verschaffen, als de hope en 't verlangen van de beschadigde zal te boven gaan. 1744. July.

Hier mede vertrouwende alles gezegt te hebben, wat tot bekrachtiging van onze oprechte mening, om met de gezamentlyke hoge *Ryks-* en *Kreitz-Stenden*, 't vorige goed verstand te blyven onderhouden, eenigzints dienen kan;

Zo heb tot verder antwoord voor Uwe . . . . niet willen achterhouden, dat nopens d'uitwisseling van zo vele Krygsgevangenen, als dezelve aan den Lieutenant-Generaal Veldmarschalk, Graaf van *Nadasty*, uitgelevert heeft, bereids de nodige ordre aan deze gegeven is, waar mede met, &c.

Hare Majesteit heeft op nieu dit nader en volgende CIRCULAIR RESCRIPT, nopens de gemelde *Krygsverrichtingen* aan Hare Ministers buiten 's Lands verzonden; behelzende:

WY hebben nu door ons *Rescript* van den 13den passato bericht, niet alleen, hoe dat het met de *Beyersche* Troupen gelegen was, en hoedanig dezelve, benevens 't Hof van *Frankfort* zelfs, t'eenemaal van de *Fransche Kroon* afhingen; maar dat ook de Graaf van *Seckendorf* de Vesting *Philipsburg* tot het Ryk behorende, tegens zynen gedanen Eed, deed dienen ter bevordering van d'oogmerken van die Kroon, eeven nadelig aan de voor weinig jaren bezworen Vrede, als schadelyk aan *'t Vaderland*.

Maar zedert zyn by deze gesteldheit noch veel aanmerkelyker omstandigheden gekomen. Want schoon de Forten en d'extraordinaire Werken, die men by *Philipsburg*, met advis en hulpe van *Vrankryk*, had doen maken, maar tot een zwakke schuilplaats voor den Vyand strekten, en dat in plaatze van hem aldaar te vinden, dezelve bereids voor 't einde der gepasseerde maand, 't Camp, dat hy aan die kant occupeerde, *verlaten heeft*, *om de vlugt te nemen*, en zich met veel verhaasting over den *Rhyn* te retireren; is 't egter niet min de waarheit, dat zulks geschied is alleen met inzicht, om de Grenzen, door *Vrankryk* geusurpeerd en van 't Ryk afgescheurd, te verdedigen, en om onze Armée, gedestineert om die tot voordeel van 't zelve wederom te bemagtigen, tegenstand te bieden.

't Is een zaak, die in 't Ryk en door de gehele Werelt bekend is, dat volgens de pretensien van *Vrankryk* al 't gene, dat over de *Queich* ligt, tot den *Elzas* behoord en onder de Fransche Heerschappy staat; egter heeft men de Beyersche Troupen in plaats van de Fransche doen dienen om die Landen te dekken; waarschynlyk ten einde ten behoeven van *Vrankryk* de defensie by weder-vergelding te præsteren, welke die Kroon ten voordele der Staten van 't Keurvorstendom *Beyeren* gedaan had, net in den tyd, wanneer de Fransche Troupen den *Neder-Rhyn* bewaarden, alwaar zy, als Meesters van alles, na hun welbehagen disponeerden, en verscheide aan 't Ryk toebehorende Plaatzen bezetteden,

1744. July. teden, met namen *Opperheim*, *Worms*, *Spiers* en *Franckenthal.* Dat alles is geschied, gelyk *la Noue* voor uit gezegt had, *met de volmaakste overeenstemming van den Keizer*, dat is: *van onze Tegen-party.*

Deze maatregulen, door gedagten Franschen Minister, zo breed opgegeven, hebben waarlyk dien uitslag niet gehad, die men 't Ryk in die overgegeven bedreigende *Declaratie* had wys gemaakt. De passagie van den *Rhyn* is voltrokken, zynde men den *Beneden en Boven-Rhyn*, op een zo gelukkige als loffelyke wyze overgegaan: Of om duidelyk te spreken, de Fransche Troupen hebben zich zo min als de Beyersche daar tegens gekant. Maar 't geen opletzenheit verdient, is, „ dat de laatstgenoemde tot den dienst van *Vrankryk* geschikt, als „ welke Kroon 't geld furneerd, om die te recruteren, en welke dezelve „ monsterd en bezorgt, gebruikt zyn geworden, om aan ons Leger d'inrukking „ van den *Elzas* te betwisten. "

't Distrikt over de *Queich*, alwaar zy campeerden, en alwaar de drie Regimenten, Granadiers te paard, *Taxis* en *Oettingen*, over hoop geworpen zyn, word door *Vrankryk* als deszelfs eigen territoir aangemerkt. De Beyersche Troupen derhalven aan die kant de passagie niet hebbende konnen beletten, zyn dezelve, om die volmaakte en zo breed opgegeven verstandhouding tusschen 't Hof van *Vrankryk* en dat van *Frankfort*, *d'allervolmaakste overeenstemming met den Keizer*, te meer te doen blyken, in allerhaast na *Landau* gemarcheert, om die Vesting te dekken, welke 't Ryk bereids 2 malen met zo veel moeite gewonnen heeft: En ten einde alles te vergelden en niet in d'erkentenis gebrekig te zyn, heeft men, by wege van een équivalent voor 't gene de Franschen in 't voorledene jaar te *Landau* en *Dingelfing* hebben uitgevoerd, na *Saverne* aan den *Rhyn*, en 't aldaar staande Magazyn; op ordre van den Grave *van Seckendorf*, in brand gestoken te hebben, allerhande wreedheit tegens d'arme Inwoonders gepleegt.

't Is daar by noch niet gebleven; want de Fransche Armée gedwongen om de vlugt te nemen, en vrezende, dat haar den weg na den *Elzas* afgesneden mochte worden, heeft zich met alle mogelyke haast derwaarts gespoed, en in die uiterste nood, hebben de Beyersche Troupen, zo wel als hunne Auxiliaires, dezelve getrouwelyk geadsisteert. Die beide hebben zich by d'Fransche Armée gevoegd, en 't Corps, onder 't commando van den Grave *Nadasty*, aangetast, om ten kosten van 't bloed der Duitschers, de bezitting van den *Elzas* aan de Fransche Kroon te verzekeren. Maar d'attaque heeft het succes niet gehad, dat de Vyanden zich, ter gelegenheit van hunne overmagt en de verheit van onze Armée, daar van beloofd hadden. 't Is hier de gewoonte niet de zaken uitermaten breed op te geven, maar gy kunt vryelyk verzekeren, dat in deze omstandigheit en in de stormen op de Stadt *Weissenburg* gedaan, de Vyand meer als 5000 man, zo doden als gequetsten en gevangenen, verloren heeft, en zyn verlies zedert de begonnen Krygs-operatien aan den *Rhyn*, op meer als 9000 man beloopt, zo dat zich thans ongetwyffelt meer als ooit de zo zeer gewenste occasie opdoet, om ons, buiten nadeel van onze Tegen-party, schadeloos te stellen, en daar door de verzoening van de twee Duitsche, zo menigmalen, en door bloedverwantschap zo nau-verbondene Huizen, te faciliteren, als ook niet min;

om

om by vervolg de ruste van 't Ryk te bevestigen, en d'openbare Vryheit op een vaster grond, als *Beloften*, *Guarantien* en *Tractaten*, voor het toekomende te verzekeren, of op te regten. 1744. *July.*

Maar de begochelingen van *Vrankryk* houden 't Hof van *Frankfort* noch ongelukkiglyk verstrikt, en dezelve gelden aldaar meer als d'allersterkste remonstrantien, en inzonderheit boven 't gene men aldaar wegens 't heil van 't Vaderland en deszelfs eigen welvaard vertoond. De Duitschers moeten malkanderen blyven vernielen, en d'eene den anderen uitputten; zy moeten tot een werktuig dienen, om de fundamentele constitutie van 't Ryk t'onderste boven te werpen, volgens d'oogmerken, verlangen, en 't Plan van *Vrankryk*; zy moeten hun zelfs in boejen sluiten, en de macht van 't Huis van *Bourbon* noch veel hoger doen steigeren, als men zich thans verbeeld, wel verre van aan onze zo dikwyls herhaalde en met zo veel opregtheit gedane nodigingen gehoor te geven; in plaatze van de wegen in te slaan, die na 't welzyn der beide Doorluchtige Huizen van *'t Vaderland*, van geheel *Europa* en van de *Christenheit*, strekken, bewandelt men steets zodanige, die daar van geheel aflopen, en aan beide de Partyen nadelig zyn; men behelpt zich niet als met het gene, dat de desseinen van 't Huis van *Bourbon* kan begunstigen, als waar aan men noch kortelings heeft willen opofferen 't Bischdom *Paderborn* en d'Abdy van *Fulda*. De twee hier bygaande brieven van *Villarias* aan den Grave *del Bene* getuigen een gedeelte van die, en verscheide andere onregtvaardige Projecten, die men gemaakt gehad heeft. *Spanjen* bekend daar in d'onmogelykheit van deszelfs oogmerk te konnen bereiken, zonder een zo sterke confœderatie, als die, waar van in de gemelde brieven gewag word gemaakt; en d'ongemene zorge, om deszelfs verdere pretensien *op d'Oostenrykscbe Nalatenscbap te reserveren*, is buiten twyffel genoeg om te doen zien, wat het gemelde Hof bedoelt.

Indien dan ooit de ware Duitsche Patrioten, Keurvorsten, Prinsen en Staten van 't Ryk, reden gehad hebben, om met iever en gewigt instantien by onze Tegen-party te doen, ten einde hem d'oogen zo over zyn Eer, Voordeel, Zekerheit en Welzyn, als die van 't Ryk, t'ontsluiten, als ook om hem een zo min natuurlyke en geloofbare Alliantie te doen breken, en hem over te halen, om wezendlyk en werkelyk te concurreren in 't remplacement en de vergoeding der schadens en grote nadele, welke door die Alliantie veroorzaakt zyn, is het dit, dat de tegenwoordige omstandigheden ontwyffelbaar vorderen. Dit is ook d'eenige beweegreden, waarom wy dit *Rescript* aan uw adresseren. Alzo 't geenzints ons voornemen is, om zonder noodzakelykheit door geschriften gelegenheit tot verwydering der Gemoederen te geven, hebben wy 't ook om die zelve reden niet waardig geagt, eenig 't minste antwoord op het groot getal onbetamelyke stukken, die aan d'andere kant uitgekomen zyn, te geven. Maar 't is een volstrekte noodzakelykheit, 't quaad t'ontdekken zo als 't zelve waarlyk is, alzo men dat onmogelyk met succes kan verhelpen, wanneer 't niet in de grond gekent word.

Voor 't overige, schoon Godt wederom zo zichtbaar onze Wapenen gezegent heeft, blyven wy egter aankleven de gematigdheit en vredelievende gevoelens, die wy in ons antwoord op *d'Oorlochs-Verklaringe* wegens *Vrankryk*, te kennen gegeven hebben, in een vaste hope, dat alle onze onregtvaardige Vyanden

1744. July. den eindelyk Gods hand en de zuiverheit van onze wyze van denken zullen kennen, dat hunne herten geraakt, en zy verpligt worden, om zodanige voorslagen tot Vrede te doen, mits welke niet alleen voor het tegenwoordige en voor een korten tyd d'algemene wanorden, door hun veroorzaakt, geremedieert zy, maar door welkers middel zulks ook voor het toekomende op een vaste en duurzame wyze kan worden belet. Derhalven, terwyl wy nooit door voorspoed zyn opgeblazen, zullen wy ons ook door geen gevaer, hoe groot, laten verschrikken.

Dit is 't gene gy zult bekend maken ter plaatze daar 't behoord, met Copie te geven van de 2 stukken hier boven gemeld, &c. *Wenen den* 18. *July* 1744.

B Y L A G E N.

Aranjuez den 9. *July* 1744.

De Marquis *de Villarias* aan den Heer Grave *del Bene* te *Frankfort*.

UWe Excellentie deelde ons den 18. *April* mede 't ontwerp van 't nieuwe Traktaat tusschen den Koning en den Keizer, en Zyne Majesteit zoude zich daar mede eerder hebben geconformeert, indien hy geen antwoord van *Vrankryk*, waar aan hy 't zelve gecommuniceert heeft, verwagtende was; maar alzo Uwe Excellentie by zyn brief van den 23. *Mey* komt te melden, dat den Heer *de Chavigny* ordre heeft, om in 't gemelde Traktaat t'accederen en zelfs te treden, beveeld Zyne Majesteit, dat Uwe Excellentie aanstonds voortga met het zelve te sluiten, waar toe hier nevens zende de nodige Volmagt, ten einde een zo nuttige en nodige zaak niet vertraegt werde, gemerkt inzonderheit d'omstandigheden, die zedert voorgevallen zyn.

In vooronderstelling, dat *Vrankryk* als contracterende Party daar in zal treden, zal 't nodig zyn eenige Articulen daar by te voegen, zo ten opzichte van 't gene den Koning van *Vrankryk* aangaat, inzonderheit nopens de guarantien en 't établissement van Myn Heer den Infant *Don Philippus*.

Eerstelyk wat den Keizer en Koning van *Vrankryk* betreft, zal Uwe Excellentie alleenlyk zorge moeten dragen, dat daar in geen verpligting voor den Koning gestipuleert werde, die hem meerder zoude belasten, als die, welke hy by 't Traktaat van *Nimphenburg* en *Fontainebleau* gecontracteert heeft. Ten tweden zal Uwe Excellentie zorge dragen, dat de Franschen dezelve verbintenissen aannemen, als waar toe zich de Keizer by de 2, 3 en 4de Articulen van 't ontwerp geobligeert heeft; vermits daar door, zo als Uwe Excellentie zelfs zal begrypen, de Koning van *Napels*, en Myn Heer den Infant *Don Philippus*, meer voordeel als by het Traktaat van *Fontainebleau* zullen bekomen.

't Konde wel gebeuren, dat *Vrankryk* niet zoude tragten daar in eenig Articul te voegen, dat die Kroon in 't byzonder raakt, en dezelve niet verder zoude gaan, dan alleenlyk als contracterende Party in het Traktaat t'accorderen, maar in dat cas moet Uwe Excellentie door zyn vigilantie bewerken, dat in 't Articul, rakende d'Accessie van *Vrankryk*, eenige Clausule geinsereerd werde, waar door de

de Koning van *Vrankryk* eenigzints verplicht zy, met betrekking tot het gene de Keizer in de gemelde 2, 3 en 4de Articulen, contracteert; vermits het zeer gevoeglyk zal zyn, eenige meerder vastigheit in dit Tractaat te bedingen, ten opzichte van al 't gene by vervolg zoude konnen gebeuren. 1744. *July.*

By aldien *Vrankryk* alle andere Clausulen, behalven die, van alleen als contracterende Party t'accederen, komt van de hand te wyzen, zal echter Uw Excellentie het Tractaat moeten tekenen, vermits men ten minsten eenig voordeel zal behalen uit het gene, dat de Keizer aanbied; 't welk, zo als ik boven gezegt heb, reets oplettenheit genoeg verdient, om 't voordeel, dat wy ons uit die Alliantie konnen beloven.

In 't 4de Articul van 't ontwerp zal Uwe Excellentie zorge dragen, om de Clausule te doen matigen, waar by gezegt word: En *de voldoeningen*, die *hem verschuldigt zyn uit krachte van zyn erechtvaardige pretensien*; met in de plaats te stellen, *en de voldoeningen, die hy uit hoofde zyner pretensien verwagt*; vermits de Koning tot hier toe de rechten van den Keizer niet als rechtmatig erkend heeft, en Zyne Majesteit met die als zodanig te verklaren, ter zelver tyd zoude declareren, dat de zyne 't niet zyn; ook zal Uwe Excellentie hebben aangemerkt, dat dit point in het Tractaat van *Nimphenburg* aan een minnelyke negotiatie gerenvojeerd is. Om dezelve reden moet men in 't zelve Articul in plaatze van, *geeft acht op zyne byzondere rechten wegens dezelve Nalatenschap*, de woorden stellen: *geeft acht op zyne rechten wegens dezelve Nalatenschap*, waar mede men binnen dezelve bepalingen blyft, zo aan de zyde van den Koning, als aan de kant van den Keizer.

Dit is 't gene my de Koning gelast aan Uwe Excellentie te melden.

Aranjuez den 2 Juny 1744.

DE MARQUIS *de Villarias* AAN GRAAF *del Bene y Masserano.*

UIt den principalen Brief van Uwe Excellentie van den 23. passato, en uit de daar nevens gaande in cyffer, heeft de Koning 't sluiten van d'Alliantie en haren inhoude verstaan. De Koning vind goed, dat Uwe Excellentie instantien doe, ten einde wy zo wel als *Vrankryk*, by wegen van en met bewilliging der contracterende Partyen, toegelaten werden, schoon men niet hoopt, dat Uwe Excellentie 't zal verkrygen, vermits de zwarigheden, die men tot hier toe heeft konnen ontdekken, en die men na 't sluiten van d'Alliantie veel bezwaarlyker zal te boven komen.

Nadien deze Alliantie zo sterk is, en niet kan missen, of die zal aan d'Aerds-Hertoginne *de Wet voorschryven*; ordonneert Zyne Majesteit dat Uwe Excellentie zorge drage, om steets zyne grootste oplettenheit te gebruiken, om voor uit alle Negotiatie, tot een Vrede strekkende, t'ontdekken. Want men als dan onze Progessen in *Italien* niet verzekerd zynde, en misschien in d'onmogelykheit gerakende, om die te vervolgen, zal moeten trachten niet voorgekomen te worden, ten einde zodanige Party te konnen kiezen, die 't bequaamst zal zyn.

De Koning twyffeld niet, of Uwe Excellentie zal die beide ordres met iever uitvoeren, en van den uitslag bericht geven, &c.

1744. *July.* Aangaande de reets gemelde Passagie over den *Rhyn*, zo was het den 7. dezer, 's avonds dat de Baron *van Stapel*, Adjudant van den Prins *Karel van Lotharingen*, met vier voor uit rydende Postillons en met die aangename tyding aan dat Hof arriveerde.

Den 13. arriveerde de Heer van *Morez*, Collonel-Commandant van 't Regiment Husfaren van *Ghylani* met 4 blazende Postillons van den *Rhyn* te *Schönbrun* met d'aangename tyding van de verovering der Linien en der Stadt *Lauterburg*, door een Corps Hongarische Troupen onder d'ordres van den Generaal *Nadasty*: Die Officier heeft een paar Keteltrommen, 3 Standaarden en een Vaandel medegebraght, dewelke in eene Actie na de verovering der Linien op de Vyanden genomen zyn, en een omstandig Relaas van alle die Voordelen aan hare Majesteit overgegeven: De gemelde Officier quam vervolgens met die Postillons en Zege-tekenen van *Schönbrun*, en begaf zich by de Keizerin Moeder, om haar ook daar van part te geven: Den 14. vertrok hy op ordre der Koninginne na *Presburg*, om die tyding en Tekenen der behaalde Voordelen aan den Graaf van *Palfy* te brengen, hebbende hare Majesteit goedgevonden, die beleefdheid aan dien Palatyn van *Hongaryen* te doen, wyl 't gene andere als de *Hongarische Troupen* geweest zyn, dewelke de Poort van 't Vyandlyke Land aan d'Armée der Koninginne geopend hebben.

Dat Hof heeft van *Moscou* de tyding ontfangen van de *Catastrophe* des Marquis *de la Chetardie*: Waar van nader onder de volgende Titel van *Rusland* zal gemeld worden.

't Was in 't begin van de gepasseerde maand, dat de *Beyersche Capitulanten* te *Straubingen*, *Braunau* en zelfs van *Lintz*, dewelke hun verblyf in de Beyersche Landen mochten hebben, nu over al gearresteert, de Wapenen afgenomen, en het Tractement van 4 Kreitzer per dag te rug gehouden wierden. Hun getal was in 't eerst 4000 Man, waar van echter toen ter tyd noch maar 2000 overig waren, hebbende d'anderen zich t'zoek gemaakt, of dienst onder d'Oostenrykers genomen.

Zedert heeft men dezelve *Krygsgevangenen* verklaard, vermits de Neutraliteit door de Beyersche Armée gebroken was; zo dat den 9. dezer reets 600 Man te *Wenen* gepasseert zyn, om na *Hongaryen*

ryen getransporteert te worden, zullende van de resterende gevolgt werden. 1744. July.

BEYEREN.

VAN d'Oostenrysche Administratie te *Munchen* is wederom een nieuwe Contributie van 300000 Floreinen in de 4 Keur-Beyersche Rent-Ampten uitgeschreven, en waar de Betaling niet prompt geschied, legt men een Commando Soldaten op Executie, waar van aan den Officier 3 Floreinen per dag en aan ieder Gemene 30 Kreitzers, boven Spys en Drank, moeten gegeven worden.

Na dat *Rothenberg* * door d'Oostenrykscbe Troupen was belegert, als in de bewuste *Capitulatie* van *Neder-Schönfeld* niet begrepen, zo arriveerden den 19. Passato een Deserteur van 't Guarnizoen in 't Leger, en zeide, *dat die Plaats door beklimming met Stormladders, mits zich van d'oude Stadt bemachtigende, konde ingenomen worden.* Men examineerde dit rapport en vond het gefondeert en doenlyk, maar d'uitslag heeft de verwachting niet beantwoord. Den 21. attaqueerde men d'oude Stadt, en bemachtigde dezelve zonder eenig verlies, want de daar in gelegen hebbende 200 Man retireerden terstond in de Vesting, doch het tot deze Attaque gebruikte Detachement de wykende hebben willen vervolgen, maakte 't Guarnizoen van de Vesting een zulk afgryzelyk Vuur uit d'Artillery en Musquettery op hen, dat het genoodzaakt wierd zich met verlies van 3 à 400 zo doden als gebleseerden te retireren. d'Oostenrykers hebben retirerende 4 Stukken Canon en 2 Mortiers uit d'oude Stadt mede genomen, en 2 Stukken Canon in een Steengroeve geworpen. De Deserteur, dewelke tot die onderneming aanleiding gegeven hadde, is den volgende dag opgehangen geworden.

Den

* *Rothenberg*, is een Heerlykheit en Vesting op een Berg of Rots 3 mylen van *Neurenburg* gelegen, was voor dezen een der voornaamste Roof-kastelen in *Duitschland*, tot dat het in 't jaar 1402 door de Stadt *Neurenburg* veroverd, en als een Koninglyk Boheemsch-Leen met zyn onderhorigheden aan *d'Opper-Paltz* gehegt wierd.

Voor dezen is deze Plaats een van de beroemdste Gan-Erben Kastelen van *Duitschland* geweest, waar toe over de 70 van de Ryks-Riddersohap behoorden, maar tegenwoordig komt het den Keizer, als Keurvorst van *Beyeren*, toe.

1744. July. Den 22. hebben de Belegeraars de *Rollhofer-Schans* met storm veroverd, een Lieutenant met 27 Man Krygsgevangen gemaakt, en 8 Stukken Canon en een Mort er daar in gevonden: Hun verlies bestond in 80 Man zo doden als gequetsten, mitsgaders in twee Officieren.

't Guarnizoen van die Vesting bestaat uit 400 man en is van alles wel voorzien. De Heer *du Chaffat*, die daar 't gebied voerd, heeft besloten die Vesting tot het uiterste te verdedigen, zo dat d'Oostenrykers de Belegering in eene Blocquade verandert hebben.

ELZAS. OPVOLGENDE de verdere Krygs-Verrichtingen van den Prins *Karel*, zo strekt het volgende *Relaas* uit het Hoofdquartier der Oostenrykſche Armée te *Trambach*:

't Was den 13., wanneer de Baron van *Bernclau* met de voorhoede vertrok, uitgezondert de Husſaren van *Festitits*, die in 't campement van *Lauterburg* by de grote Armée bleven. Ter zelver tyd deden de vyandelyke Generaals uit hun Campement van achter de *Motter* vertrekken 12 Esquadrons Ruiters, 600 Husſaren en 1000 Soldaten, om den Prins van *Esterbasi* op te ligten, die met maar 800 paarden by *Benheim* post gevat had. De Ridder *d'Aigle*, Gouverneur van *Fort-Louis*, * die order had, om die onderneming t'ondersteunen, zond 5 of 600 man van zyne bezetting, om den Prins *Esterbasi* ter zyden aan te tasten, edoch vermits *Lauterburg* byna zo ver van *Benheim* aflegt, als *Benheim* van de vyandelyke Retrenchementen, zo arriveerden de voortroupen van den Generaal *Bernclau* in dat zelve oogenblik, wanneer deze den Prins van *Esterbasi* van alle kanten meenden aan te tasten. De Generaal *Bernclau* deed zo voort de duizend Ruiters uitrukken, die hy by zich had, om op de Vyanden los te gaan, met order, om zo dra als mogelyk, d'Oevers van den *Rhyn* te bezetten, ten einde de Franſchen zich niet in *Fort-Louis* zouden konnen werpen, 't welk dan ook met zo veel beleid wierd uitgevoert, dat zelfs 't Corps, 't welk uit *Fort-Louis* was uitgetrokken, niet weder daar binnen geraken konde, maar genoodzaakt was, om nevens d'overige na gene zyde de *Motter* te retireren. Vermits de Vyanden verſcheide Dorpen hadden te passeren, zo geschiede hunne aftocht in zeer goede order. Zy plaatsten hun voetvolk in

* FORT-LOUIS, is een ongemene sterke Vesting in den *Elzas* op 't Eiland *Giessenheim*, midden in den *Rhyn*, door *Lodewyk* XIV. in den jare 1686 van d'overblyfzelen van *Hagenau* gebouwt, en na zynen naam genoemd.

in de huizen, uit dewelken 't zelve een onophoudelyk vuur maakten, tot dat de Ruitery gepasseert was, en deze hield op haar beurt halte aan 't einde van elk Dorp, om 't voetvolk t'ontfangen, ofschoon zulks ons niet belet heeft, om de Vyanden tot onder 't bereik van 't Canon van hunne Retrenchementen na te zetten. Wy hebben een groot getal gevangenen op hen gemaakt, doch ze hebben voor 't overige even als wy maar 30 doden en gequetsten bekomen. Den 14. en 15. heeft de Generaal *Bernclau* zich van twee Reduiten meester gemaakt, waar door *Fort-Louis* aan dees zydé den *Rhyn* t'eenemaal is ingesloten; ook hebben zyne Troupen verscheide schermutzelingen gehad met die der Vyandelyke buiten posten. Den 16. heeft d'Oostenrykſche Armée een zeer aangename legerplaats by *Bibel* betrokken, zynde 't Hoofdquartier te *Trambach*, zulks de Vyanden maar eenen marsch van ons afleggen, achter de *Motter*, daar ze bezich zyn, d'oude linien van *Hagenau* weder op te halen, hoewel men zegt, dat ze na gene zyde de *Saur* wyken zullen, te meer om dat ze hunne Bagagie na *Straatsburg* gezonden hebben. De desertie onder de Fransche Troupen is by continuatie zeer groot, zo als ook hunne consternatie. 1744. *July.*

Den 25. hebben d'Oostenrykers 't gemelde Fort allereerst beginnen te belegeren, alzo zy eenige dagen te voren verscheide Posten voor die Vesting wegens 't hoge Water hebben moeten verlaten; in zo verre, dat een van hunne Schip-Bruggen is wechgespoeld; Prins *Karel* heeft by *Lauterburg* een Schans doen opwerpen, aan dewelke daaglyks 500 Boeren nevens vele Soldaten gearbeid hebben. De *Neckar* is dezer dagen op verscheide Plaatzen buiten zyne Oevers gekomen, en daar door grote schade zo aan de Huizen als Veld-Vruchten veroorzaakt, zynde onder anderen *t'Eslingen* twintig Personen, die op een Brug stonden, om zulks te zien, met de Brug gezonken om 't leven geraakt.

Nopens het Retrait der Fransche Troupen uit *Worms* strekt 't volgende schryvens uit die Stadt:

Den 2. dezer 's morgens kregen de Franschen alhier door een Expresse naricht, dat eenige Oostenrykſche Troupen die nacht beneden en boven *Mentz* den *Rhyn* gepasseert waren en 't Fransche Corps by *Weissenau* genoodzaakt hadden te retireren: Hier op gaf de hier commanderende Fransche Generaal-Lieutenant *de Montal* aan alle hier bevindelyke Fransche bevel, om met alle haast in te pakken en op te breken: Ten 8. uuren arriveerde een twede Courier van den

1744. Marfchalk *de Coigny* met ordre van de grote hier opgerechte Bakkery af te breken of te verbranden, doch het laatfte bleef noch na, op nadrukkelyke voorftelling van onzen Magiftraat aan den Franfchen Commandant *de Montal*, van 't gevaar, 't welk de gehele Stadt zou lopen, door de Verbranding van zulk een groot Gebouw by de tegenwoordige ongemene hitte; maar alles wierd met Bylen en Hamers afgehakt en verplettert: Omtrent de middag trokken de Troupen af, nemende den weg, d'eenen na *Frankentahl* en *Lambsheim*, d'anderen na *Oggersheim* en *Witzingen*, alwaar ze alle by een trekken, en van daar onder 't Canon van *Landau* retireren zullen: De marfch gefchiedde van de Cavallery in volle Galop, zo dat vele Paarden dood nederftorteden, anderen niet meer voortkonden, die men op den weg liet ftaan: Van d'Infantery zyn vele op den weg door hitte en ftof verfmacht, en noch veel meer gedeferteert: Veel Bagagie is achtergelaten, veel verbrand of anders vernield, en noch andere op den weg afgefmeten, om maar zo veel te gauwer te konnen ryden of lopen: 's Avonds ten 6 uuren wierden van de ten dien einde noch hier gebleve de grote Hooi- en Stroo-Magazynen op de Heide by *Neuhaufen*, en de 2 Meel-Magazynen alhier, bevindende zich in 't eene 600, en in het ander 1200 zakken Meel, in brank geftoken, zo dat het fcheen als of de Lucht over al in Vuur en Vlam ftond: By d'aftocht der tot verrichting van die heerlyke Werken van *Raifon de Guerre* hier gelaten Manfchap gaven dezelve wel aan d'Armen vryheit, om Zakken Meel uit die Magazynen wech te brengen zo veel ze maar wilden en konde; maar 't Vuur had reets zodanig d'overhand genomen, dat ze niet dan zeer weinig daar uit noch konden halen.

July.

Wanneer de Franfchen, door de gemelde Overtocht uit *Spiers* retireerden, is aldaar gevonden een Koffer met 17000 Floreinen; 18 andere Koffers met Klederen en Bagagie; 70 Stoop Bourgogne Wyn, 240 Stoop Pontak-wyn, 74 Stoop Rynfche-wyn, 3527 fleffen Champagne-wyn, en 700 fleffen Fontignac, buiten en behalven 14 Zoetelaars karren, 12 Legerkiften met Teerkolt en een grote voorraad van Hooi.

Aangaande de gecombineerde Keizerlyke en Franfche Armée, ftrekt het volgende fchryvens uit *Straatsburg* den 14. *July*.

's Nachts tuffchen den 6. en 7. dezer vertrok de gecombineerde Keizerlyke en Franfche Armée van *Weiffenburg*, en arriveerde den 7. dezer 's avonds na een marfch van 12 uuren aan deze zyde van de

de *Motter* by *Hagenau*, alwaar ze noch campeert. De Keizerlyke Troupen formeren de Rechter-vleugel, en extenderen zich tot *Drusenbeim*: De Franschen staan langs de *Motter* tot aan *Nieuburg*, en hebben hun Hoofdquartier te *Bischweller*: De grove Bagagien van die twee Arméen zyn hier gearriveert. 't Guarnizoen van *Fort-Louis* is versterkt geworden. De Graaf van *Isemburg* is aan zyne den 5. by d'Actie van *Weissenburg* bekome wonden overleden, gelyk ook de Graaf van *Oettingen*; d'eerste is alhier en de laatste te *Philipsburg* begraven geworden. De Graaf van *Truchses*, dewelke ook gekwetst en herwaarts getransporteert geworden is, schynt buiten gevaar te zyn. d'Inwoonders van 't platte Land vluchten met hun beste Effecten in deze Stadt. Prins *Karel* heeft reets begonnen Contributien in de *Neder-Elzas* t'eischen. 1744. July.

d'Oostenrykers hebben 7 Dorpen in de *Neder-Elzas* in Brand gestoken, * waar van 'er 4 den Cardinaal van *Rohan* en 3 den Hertoch van *Chatillon* toebehoren; weshalven de Marschalk *de Coigny* aan Prins *Karel* heeft laten weten, *dat, als ze daar mede voortvoeren, men in de Nederlanden van hun kant op die zelve wys te werk gaan zoude.*

Komende aan 't Hof te *Frankfort*; zo heeft zyne Keizerlyke Majesteit, nopens de bevorens gemelte *Capitulanten*, en 't voorgegevene verbreken der *Neder-Schönfeldsche Capitulatie* aan de zyde van Hare Hongarische Majesteit, 't volgende *Rescript*, aan alle zyne Ministers buiten 's Lands doen afvaardigen, om 't zelve aan de Hoven hunner Residentie te communiceren, luidende:

WY KAREL VII, *by der gratie Gods*, ROOMSCH KEIZER, &c. &c. &c. Het zal niet nodig zyn, door een lange omschryving te doen zien, „ hoe zeer Wy door onze Keizerlyke zorge en Vaderlyke tederheit ge„ tracht hebben, den Oorloch van 't Ryk af te wenden, die zedert eenige ja„ ren aldaar ontstoken is, tegens onzen wille, en niet tegenstaande de vurige po„ gingen, met al ons vermogen in 't werk gestelt, om 't zelve daar van te be„ vryden, en te beletten, dat de Kreitzen, welke geen deel in dezen Oorloch „ nemen, daar door niet mochte komen te lyden." 't Gehele Ryk weet zulks; ook is aan 't zelve niet onbekend, dat Wy inzonderheit dat besluit in 't oog houdende, Ons altoos bereid en genegen hebben getoond tot al 't gene, wat de herstelling der ruste in *Duitschland*, ons Vaderland, konde vereischen.

Wy konden geen gevoeliger of overtuigender bewyzen van *onze Vredelievende gedachten* verschaffen, als de doorslaande blyken, die Wy daar van steets ge-

* Dit is een *raison de Guerre*; wanneer Brandschattingen geëischt en niet voldaan werdende, zodanige plaatzen, ten afschrik van anderen, aan 't vuur opgeoffert werden.

1744. *July.* gegeven hebben, niet alleen met woorden, maar door gedurige zakelykheden; wanneer onze eigen Troupen, die in de nabuurschap van *Wembdingen* stonden, zich van onze Hulp-Troupen hebben afgezondert. Voor 't vertrek van deze laatste uit het Ryk, door die afzondering veroorzaakt, dat men 't eindelyk te boven zoude komen, om maatregelen tot spoedig en redelyk Verdrag te nemen, deden Wy van onzentwegen een schorssing der Vyandelykheden aanzeggen in de Kreitzen, die in geen Oorloch gewikkelt waren, en die wierd door onze gedurige oplettenheit, tot hun behoud, op 't allernaukeurigst aan onze zyde geobserveert. Wy leenden wezendlyk de handen tot herstelling van de Ruste en Vrede. Wy beletteden geenzints de verovering van *Ingolstadt*, onze voornaamste Vesting, schoon 't in onze macht was om die te secoureren, en Ons tot merkelyk verlies en groot nadeel strekte; Ook ligteden Wy onze Guarnizoenen uit *Straubingen*, *Reichenhall* en *Braunau* en bewilligden, om de laatstgenoemde Plaats aan onze Tegen-party in te ruimen, door een plechtige Capitulatie. Daar en boven hebben onze Troupen direct of indirect niets ondernomen, dat de minste schyn van Vyandlykheit, of overtreding van de gedane Declaratie had, zo, gedurende hun verblyf te *Wembdingen*, als in hun Camp by *Philipsburg*; maar dezelve hebben zich, in alle opzichten, gehouden binnen de palen van een geoorlofde defensie, kortom, alles, wat wederyds in de Capitulatien gestipuleert was, is heiliglyk en onschendbaar nagekomen.

Niemant zoude zich ligtelyk konnen verbeelden, dat, terwyl Wy zo veel gedult en gematigdheit toonden, en zo overtuigende blyken gaven van ons vurig verlangen na de Vrede en Ruste; zo naukeurig Ons Keizerlyk Woord hielden, en Wy Ons met zo veel stiptheit toeleidden om de Kreitzen te behoeden, die geen deel in dezen Oorloch genomen hebben, Wy met een gelyke behandeling van het tegengestelde Hof ten onzen opzichte en voor 't Ryk te verwachten gehad zouden hebben, van dat Hof, 't welke tot nu toe zo zeer roemd op hare uiterste gematigdheit en geneigdheit tot de Vrede, en waar van men Ons zo menigmaal, en met d'allersterkste protestatien, verzekerd heeft, dat het verre af was van in de nakominge harer Verbintenissen te feilen.

Echter, hoe men verder gaat, hoe meer men tegens verwachting het tegendeel ziet, en Wy ondervinden tot Ons groot leetwezen, „ dat het gedrag, „ door Ons tot hier toe gehouden, niet alleen 't succes niet gehad heeft, dat „ het zelve verdiende en Wy hoopten; maar in tegendeel, dat het niet anders „ als een meerder verbittering van 't Wener Hof te wege gebraght, en dat aan- „ gezet heeft, om zodanige vyandelykheden te plegen, die de goede Trou bre- „ ken; om *'t Recht der Volkeren* te verachten; om de palen, by de Krygs-re- „ gelen voorgeschreven, te buiten te gaan, en dat wel met uitsporigheden, „ waar van men noch nooit tusschen naburig en door maagschap vereende Hui- „ zen, ja zelfs niet onder Heidenen, veel min Christenen, of ten minste on- „ der de Duitschers, had gehoord; uitsporigheden, die altoos ten uitersten ver- „ foeid geweest zyn." Wy gaan alle d'andere byzonderheden van een onverschoonlyk gedrag met stilzwygen voorby, als mede de tegenspoeden, die Ons overgekomen zyn, en waar over Wy 't oordeel aan Godt laten. „ Wy willen „ geen melding doen als van zaken, waar in dat Hof, zonder de minste oor- „ zaak, en zonder dat Wy aan 't zelve daar toe eenig voorwendzel gegeven had-

„ hadden, geen zwarigheit gemaakt heeft, om hare allerplegtigste Verbintenissen „ tegen te gaan, en op d'uitsteekendste wyze de Capitulatien, met alle vereischte „ plegtigheden gesloten, te schenden, *eeven als of 'er in de Werelt niets heilig en* „ *niets verpligtende was*, *dat in staat konde zyn*, *om palen aan de Vyandlykheden te* „ *stellen*, *die 't zelve behaagt heeft te plegen*. 1744. *July.*

De gehele Werelt weet, en 't kan ligtelyk gezien worden uit het Extract, gequoteerd No. 1. Dat, wanneer gecapituleert wierd, om *Braunau*, een Stadt van Ons Keur-Vorstendom *Beyeren*, t'évacueren, wel expressëlyk in 't eerste Articul van de Capitulatie, den 30. *Juny* 1743 gesloten, gestipuleerd was met deze woorden: „ Dat Ons Guarnizoen, namentlyk d'Officieren, die zich aldaar „ bevonden, met hunne équipagien, en de Soldaten met hunne rantsels en ba- „ gagie, doch zonder snaphaan of degen, zouden uittrekken; dat zy alvorens de „ revuë zouden passeren; dat zy voor jaar en dag zouden worden verdeelt in „ de Districten van ons Keurvorstendom *Beyeren* en den *Opper-Paltz*; dat zy „ aldaar door 't Land zelfs onderhouden zouden worden, egter op voorwaarde, „ van geen krygs-dienst in jaar en dag te doen; dat het mede aan onze Hoge „ Officieren en de grote Staf gepermitteert zoude zyn, om vry na huis te trek- „ ken met hunne bagagien, mits belovende, als gezegt, van in jaar en dag te- „ gens 't Wener Hof niet te zullen dienen, &c."

Men heeft zich aan onze zyde volkomentlyk aan de pointen van die Capitulatie geconformeert, zonder die in ietwes t'overtreden, en dienvolgens is d'ontruiming geschiet op de wyze, zo als die te weerzyden gereguleert was. 't Guarnizoen is te land verdeelt geworden, als te *Munchen*, *Wasserburg*, *Straubingen* en *Burghausen*. Zedert dien tyd, en gedurende 't lopende jaar, hebben zich, zo d'Officieren als Soldaten, in alles met de grootste stiptheit, volgens de Capitulatie, gedragen; en men heeft van d'eene of andere niet een enkeld man tot den militairen dienst gebruikt gehadt.

Na dat men nu van onzentwegen en van onze Troupen, alle d'Articulen, Clausulen en Conditien, in de Capitulatie vervat, volgens de letter, heeft nagekomen, zonder in een eenig point te manqueren, konde men zich met alle billyk- en redelykheit beloven, dat het Wener Hof die op haar beurt mede zoude in acht nemen; en men had niets minder te verwagten, als 't zelve zo haast, door een ongehoord voorbeeld, *haar woord en beloften te zien herroepen*, niets houden van 't gene het gestipuleerd had, *alles veranderen en schikken na haar zin en welbehagen*, en zelfs in de tyd, dat de termyn van 12 maanden, in de Capitulatie van *Braunau* bedongen om 't Guarnizoen in vryheit te stellen, dat op die conditie daar uit was getrokken, stond t'expireren, „ die zelve Capitulatie eensklaps „ *met voeten treden*, die uitleggen op een wyze, die ten opzichte van kryg- „ gevangenen niet geoorlofd is, 't Guarnizoen in de Casernen sluiten, het zel- „ ve aldaar doen bewaren, in *Boejen sluiten en kluisteren*, en dus als Booswig- „ ten geketend buiten 's Lands voeren, tegens alle Recht en krygs-gebruyk."

Dat alles is egter den eersten *Juny* geschied. Wy wierden verwittigt, op eén wyze, die ons geen twyffel daar omtrent overliet, dat het Wener Hof alle die gene, welke by Capitulatie uyt *Braunau* getrokken zyn, had doen aanzeggen, „ dat zy by vervolg niet anders dan als Krygsgevangenen aangemerkt of behan- „ delt zouden worden; dat alle Officieren, zonder uitzondering, welke 't woord

1744. July. „ gegeven hadden, van tegens 't Hof van *Wenen* niet te zullen dienen, te rug „ moesten komen, zonder uit het Land te mogen gaan, en zich zo dikwyls ver- „ tonen, als men dat zoude requireren." Waar op dan deze door geweld gedwongen waren, om zich daar na te gedragen, te meer, alzo, na 't gemeen maken van die ordre, te *Straubingen* en elders alle de Straten bezet, en de Poorten gesloten wierden Zy waren zonder wapenen en rondom omcingelt; ook had men de Burgers verboden uit hunne huizen te gaan, gelyk dat kan gezien worden in de twede Bylage, No. II. Derhalven bleef voor hun geen ander middel overig, als plegtiglyk uit onze hoge Keizerlyke naam tegens een handel, zo geweldig, en zo direct tegens de gesloten Articulen aanlopende, te protesteren.

En schoon onze Commandant-Generaal, de Veldmarschalk Grave van *Seckendorf*, aan den Prins *Karel van Lotthatingen* zeer nadrukkelyke vertogen gedaan en herhaald had, was 't antwoord, dat hy op de laatste *sub.* No. III., ontfing, „ dat die Prins daar van geen de minste kennis, en een byzondere Courier na „ *Wenen* gezonden had, om daar van aanstonds informatie te bekomen," maar dat hy byna ter zelver tyd, schoon in generale bewoordingen, de confirmatie had gekregen van 't gene hem door den Grave van *Seckendorf* was vertoond; waar op immediatelyk noch andere Relasen inquamen, die in 't geval zelfs met malkanderen overeenstemden, en voorts gewag maakten, „ dat de Soldaten ge- „ zamentyk in de Casernen opgesloten en voorts gekluisterd waren, met Boe- „ jen, die men eenigen tyd te voren van elders in onze *Erf-Landen* ontboden „ had." En daarenboven wierd eenparig gezegt, dat men dezelve, niettegenstaande alle protestatien en vertogen, had doen vertrekken, om buiten *Beyeren*, na *Tyrol* of elders getransporteert te worden.

Een zodanige verbreking van een Capitulatie zal nooit voor de billyke Werelt gejustificeert konnen worden, veel min 't gene, dat als een beweegreden van de pretense justificatie geavanceert word. 't Is insgelyks vreemd, dat men in den zelven tyd, namentlyk de volgende dag den 2. *dito*, tegens de gedane verklaringe van den Grave van *Kevenbuller*, van geen vyandlykheit tegens onze Troupen in de neutrale Ryks-Kreitzen te zullen plegen, eensklaps aan de zyde der Toscaansche Armée, staande onder 't commando van den Prins *Karel van Lotharingen*, begonnen heeft d'onze aan te tasten, gelyk dat breedvoerig kan gezien worden in de Bylagen *sub* No. IV., V, en VI., en dat men tegens krygsgebruik de Patrouilles en Voor-posten onder 't Canon van *Philipsburg*, een Ryks-Vesting, by verrassing en door listigheden, contrarie aan d'Oorlochs wetten, heeft durven aantasten, onder voorwendzel en schyn van Vriendschap; en zedert heeft men dagelyks gecontinueert een diergelyk gedrag te houden.

Deze twee nieuwe Incidenten bewyzen niet dan te veel, zonder dat het nodig is andere aan te halen, hoe weinig men by vervolg zal konnen staat maken op d'allerverpligtendste Beloften, Declaratien en Capitulatien van de Tegen-party; en hoe min dezelve meend verpligt te zyn, om de Ryks-Neutraliteit te bewaren, en haar gedrag na 't *Regt der Volkeren* te schikken.

Gy zult daar van een nuttig gebruik maken, en aan 't Hof uwer Residentie, wanneer 't nodig zal wezen, den waren toestand vertonen van 't gene in deze zaak geschied is, als ook ter zelver tyd in consideratie geven; wat zwaarwigtige en gevaarlyke gevolgen daar uit konnen spruiten, en wat 'er van worden zou,

indien

indien 't, onder 't eerste *frivool pretext*, 't welk niet moejelyk valt in Oorlochstyd te zoeken en werkstellig te maken, quam te gebeuren, dat men een gewoonte maakte, om dus goeds moeds d'allerplegtigste en allerverpligtendste Capitulatien, in weerwil van de goede Trou, te schenden. „ Gy zult ook doen aan-„ merken, dat het met de veiligheit van een ieder t'eenemaal gedaan zoude zyn, „ indien ieder Hof, na Verbintenissen te hebben gecontracteert, waar aan 't „ plegtig gebonden en bepaald was, vervolgens altoos de vryheit zoude hebben, „ om 'er zich van t'ontslaan, zo dra 't daar door deszelfs oogmerk bereikt had, „ en 't zelve, zo dra 't zulks goed quam te vinden, die op eigen authoriteit „ konde vernietigen en doen cesseren; " en laatstelyk, dat het gemeen belang van 't Ryk en inzonderheit dat van de Buitenlandsche Mogendheden vereischt, de middelen en maatregelen te gebruiken, die in 't werk gesteld en genomen behoren te worden, om zich voor diergelyke gevallen, die by vervolg van tyd noch meer zouden konnen gebeuren, te behoeden Voor 't overige, &c. 1744. *July.*

NB. De Bylagen zyn genoegzaam te kennen uit den inhoude van 't bovenstaande *Rescript*, en behoeven derhalven hier niet gespecificeert te worden.

De Baron van *Palm* heeft gedurende zyn verblyf aldaar en te *Mentz* te weeg gebraght, dat de beide Memorien, in dewelke de Koningin van *Hongaryen* by 't Duitsche Ryk omtrent de Vervulling van de Guarantie der *Pragmatique Sanctie* aanzoek heeft gedaan, werkelyk ter Dictatuur gebraght zyn.

DEN 30. laatstleden, heeft de Graaf van *Tessin* Extraordinaris Ambassadeur des Konings van *Zweden*, 't gehele Berlynsche Hof en de Ministers op een kostbaar Festyn onthaald, zynde met de toebereidzelen tot het zelve meer dan vier weken doorgebraght, en zyn, buiten 't gehele Koninglyke Huis, omtrent 250 voorname Personen by dat Festyn tegenwoordig geweest: Toen die Graaf des Prinses *Ulrica*, Bruid van den Throons-Opvolger in *Zweden*, complimenteerde, bediende hy zich onder anderen van deze uitdrukking: *Gy gaat* Mevrou, *over een vrye Natie regeren, die echter, niet tegenstaande hare Vryheit, altoos genegen en bereid zal wezen, om al 't geen hun het dierbaarste en aangenaamste is, voor Hare Koningin op t'offeren.* PRUISSEN.

Den 13. dezer begaven de Graaf van *Podewyls*, werkelyke geheimestaats, Krygs-en eerste Cabinetminister, en de Baron van *Borcke*, werkelyke geheime Staats-, Krygs- en Cabinetminister, zich tot den gemelde Grave van *Tessin*, om in 's Konings naam aan zyne

1744. July. Excellentie ter hand te ſtellen het Teken van den *Zwarten Arend*, zeer ryk met Brillanten omzet.

Den 17. zynde de dag, die tot de Verrichting der plechtigheit van den ondertrou der gemelde Prinſeſſe met zyne Koninglyke Hoogheit *Adolph Frederik*, Hertoch van *Holſtein* &c. geſchikt was, arriveerden voordemiddag de Guarde du Corps en een Detachement van de Guarde te voet van *Charlottenburg* te *Berlin*. 's Avonds ten 8 uuren begaven zich de gezamentlyke in-en uitheemſche Prinſen, de gantſche Koninglyke Zweedſche Ambaſſade, alle de daar zynde Generaals Perſonen, de Heren en Dames van 't Hof en de grote Adel alle op 't prachtigſte gedoſt na 't Koninglyke Paleis. De gemelde Zweedſche Ambaſſadeur de Wacht aan het Tuighuis en 't Koninglyke Paleis paſſerende, wierd de Trommel geroert en d'Officier groette. Ten 9 uuren begaven hunne Majeſteiten, de Koning en de twee Koninginnen, de Prins van *Pruiſſen* met de Prinſeſſe Bruid, de vreemde Prinſen en 't grantſche Hof zich na de *Witte Zaal*, die met veel duizend waskaarzen verlicht, en op het prachtigſte gemeubileert was. De prinſeſſe Bruid was gedoſt in *Silver Laken* en had een Kroon van Brillanten op 't hoofd van zeer grote waarde. De Prins van *Pruiſſen* bekleedde de plaats van zyne Koninglyke Hoogheit den Troons-Opvolger en de Heer *Rolof*, Conſiſtoriaalraad en Prooſt gaf, na een korte welgepaſte redenvoering, den Huwelyks-zegen. Deze plechtigheit geſchiede onder een *rood fluweel verbemelte*, geſtikt met Goud. By 't verwiſſelen der Ringen, wierd het Canon van de Wallen driemalen losgebrand, en kort daarna aan 8 Tafels elk van veertig borden geſpyſt. Aan d'eerſte tafel in de *Grote Ridder-Zaal* bevonden zich hunne Majeſteiten en 't gantſche Koninglyke Huis. Alles wierd in *maſſief goud* voorgedient en over Tafel was een overheerlyk Concert van Stemmen en Inſtrumenten. Aan de twede Tafel bevonden zich de Hertoch van *Holſtein-Beek* met de Vorſtelyke Perſonen en Generaliteit; aan de derde de Graaf van *Podewyls* met d'uitheemſche Miniſters; aan de vierde de Graaf van *Haacke* met de Heren en Dames van 't gevolg der vreemde Prinſes; aan de vyfde de Graaf van *Gotter* met de daar zynde Koninglyke Miniſters en Hofdames, en aan de drie andere d'Hoge Adel en 't gevolg der Zweedſche Ambaſſade. Na de maaltyd volgde de gewone *Fakkeldans*, waar op de Koning-

ninglyke Bruid na haar Apartement gebraght en dus d'eerste dag van dat Hoge Bruilofts-feest besloten wierd. De Koning heeft den Graaf van *Gotter*, den Graaf van *Schaffgotsch* en den Baron van *Schweerts* benoemd, om de Prinsesse Bruid op hare reize na *Zweden*, door *Pommeren* over *Anclam* tot aan de Zweedsche Frontieren te verzellen. 1744. *July.*

Zyne Majesteit heeft geordonneert (als boven) aan Prins *Willem* den Titel van *Prins van Pruissen* te geven.

De Koningin van *Hongaryen* en de Staten Generaal der *Vereenigde Nederlanden*, hebben zyne Majesteit geluk gewenscht met het Vorstendom van *Oostvriesland*, 't geen zyne Majesteit aan zyne Kroon gehecht heeft, gevende Hem den Titel van *Vorst van Oostvriesland*.

ZWEDEN.

DEN 23. passato, heeft de Russische Generaliteit afscheid van zyne Majesteit en van zyne Koninglyke Hoogheit den Throon-Opvolger genomen, waar by ze grote Presenten hebben ontfangen, als de Generaal *Keith* een *Goude Degen* ter waarde van 1200 Ducaten, en 't Pourtrait van den Throon-Opvolger met Diamanten omzet, en aan Geldt 2000 Ducaten: De Generaal-Lieutenant *Solticof* 1200 en de beide Generaal-Majors *Lapuchin* en *Stuart* 1000 Ducaten ieder, de Generaal-Adjudant 500 Ducaten: Aan de gemene Soldaten heeft men vereert 100 Ossen, 200 Ton sterk Bier en 20 Oxhoofden Brandewyn. De gemelde Troupen zyn getrokken na 't Eiland *Romanso*, van waarze de 6. *July* over *Aland* na *Abo* oversteken en van daar na *Petersburg* marscheren zullen.

RUSLAND.

'T WAS den 11. *Mey* jongstleden dat de Lord *Tyrawly*, Extraordinaris Ambassadeur van zyne Groot-Brittannische Majesteit te *Moscou* arriveerde, en den 18. dito zyne eerste audientie by de *Keizerin* en den Groot-Vorst hadde, waar by hy aan hare Keizerlyke Majesteit de volgende Aanspraak in *d'Engelsche Taal* deed:

' Onder alle zo Militaire als civile Chargien, waar mede zyne Koninglyke Majesteit van *Groot-Brittannien*, myn Allergenadigste Souverein, my vereërd heeft, is 'er gene, die my tot groter Roem verstrekt, of 't vertrouwen, 't welk de Koning in my steld, klaarder

1744. July. te kennen geeft, dan die ik, mits de tegenwoordige Geloofs-Brieven, als Extraordinaris Ambassadeur en Plenipotentiaris by uwe Keizerlyke Majesteit bekleed. De Koning myn Heer heeft my bevolen, uwe Keizerlyke Majesteit van deszelfs onveranderlyke Aankleving jegens uwe geheiligde Persoon en van zyn onophoudelyke iever voor uw belang, 't welk met het onderlinge Welzyn der beide Kronen verknocht is, te verzekeren: Zodanig zyn de Besluiten van den Koning myn Heer, die niet twyfeld, of dezelve zullen met d'Intentien van uwe Keizerlyke Majesteit volkomen over een stemmen. De Beklimming van den Russis-Keizerlyken Throon, waar op *Petrus de Gröte*, uwe in Godt rustende Heer Vader, met zo veel Glorie geregeerd heeft, is eene Gebeurtenis, waar toe de Koning myn Heer uwe Keizerlyke Majesteit Geluk wenscht. d'Op zyne Hoogheit den Hertoch van *Holstein* vastgestelde Verkiezing van een Opvolger in 't uitgestrekte *Russische Keizer-Ryk* is eene uitwerking der Wysheit en Zorgvuldigheit van uwe Keizerlyke Majesteit voor hare Onderdanen: Alleenlyk gelieft my daar by verlof te geven, om te wenschen, dat de Vervulling dezer voorzichtigheit tot op de laatste Tyden van den Allerhoogste mag uitgestelt worden. De Vrede, die uwe Keizerlyke Majesteit met de Kroon *Zweden* heeft gesloten, is de vrucht zo wel van de glorieuse voortgang van uwe Wapenen, als van uwe zeer wyze Resolutien, byzondere gematigheit en oprechte begeerte, 't goed Verstand met de naburige Mogendheden t'onderhouden, zo als de Bestemming van een Throon-Opvolger in *Zweden* niet enkel strekt tot het waarlyke Best van dat Koningryk, maar ook van die Natie, dewelke 't Geluk heeft, aan de Wetten van uwe Keizerlyke Majesteit onderworpen te zyn. Deze zyn de Gebeurtenissen, dewelke de glorieuse Regering van uwe Keizerlyke Majesteit vereeuwigen zullen.

My aangaande, zal ik my gedurende myn Verblyf aan uwe Keizerlyke Majesteit zo veel te meer laten aangelegen zyn, uwe Genade en Protectie te meriteren, als ik verzekerd ben, dat van d'Approbatie, waar mede uwe Keizerlyke Majesteit my zal verwaardigen, ook die, dewelke ik van myn Koning wensch te verkrygen, gantschelyk afhangen zal.

't Antwoord door den Graaf van *Bestuchef Rumin*, *Russische* Ryks-Vice-Cancelier, in de *Russische-Taal* daar op gegeven, was 't volgende:

Haar Keizerlyke Majesteit is van de Gewichtigheit van 't goed Verstand, 't welk tusschen 't *Russische* en *Groot-Brittannische Ryk* bestaat,

ſtaat, in diervoegen overtuigd, dat Dezelve van haar hoogſte kant altoos al 't geen tot het gemeenſchappelyke Welwezen der beide Kronen verſtrekt, toebrengen zal. Ten dezen opzicht kan haar Keizerlyke Majeſteit de Vriendſchaps-Verzekering, die zyne Majeſteit de Koning van *Groot-Brittannien* Haar door zulk eene aanzienelyke Ambaſſade heeft laten doen, niet dan met het grootſte genoegen aannemen. De Hoedanigheden en de Verdienſten van den Heer Ambaſſadeur, benevens 't Vertrouwen, 't welk de Koning zyn Heer jegens hem betuigt, konnen hem van de genegenheit van haar Keizerlyke Majeſteit genoegzaam verzekeren. 1744. July.

Zyne Excellentie vervoegde zich vervolgens by den *Groot-Vorſt*, en begroetede hem met de volgende Aanſpraak in *'t Franſch.*

MONSEIGNEUR!

VAn zyne Majeſteit den Koning van *Groot-Brittannien*, wiens Extraordinaris Ambaſſadeur en Plenipotentiaris ik d'Eer heb te zyn, is my in 't byzonder bevolen, uwe Keizerlyke Hoogheit van d'Achting en Genegenheit; dewelke de Koning jegens uwe Perſoon draagt, te verzekeren, en U tot de nieuwe Waardigheit, dewelke uwe Keizerlyke Hoogheit zo wel volgens uwe Verdienſten, als uwe hoge Afſtamming toekomt, te feliciteren.

De Staats-Raad, Heer van *Weſſelowsky*, heeft daar op 't volgende Antwoord in *'t Franſch* gegeven:

Gelyk zyne Keizerlyke Hoogheit de blyken van genegenheit, dewelke zyne Majeſteit de Koning van *Groot-Brittannien* hem ten opzicht van zyne nieuwe Waardigheit heeft willen geven met d'uiterſte Dankplichtigheit erkend; zo wenſcht zich dezelve in 't toekomende meer gelegenheden, dadelyke Preuven van zyne eerbiedige aankleving jegens zyne Majeſteit den Koning te betonen.

Overgaande tot eene verwonderlyke *Scene*; zo is gebeurd, dat wanneer hare Keizerlyke Majeſteit den 7. Paſſato een Bedevaart te voet van *Moſcou* na 't 9 Mylen van daar afleggende *Troïzche Sergii* Klooſter dede, de Marquis *de la Chetardie* verzocht Permiſſie van haar Majeſteit derwaarts te mogen volgen, maar zulks wierd hem geweigerd, om dat hy zich noch niet als een *publicq Miniſter* van *Vrankryk* met het overgeven zyner *Geloofs-Brieven* gelegitimeert had, gelyk hy ook van gene in zodanige Termen bevat als 't *Ruſſiſche*

Hof

1744. July.

Hof pretendeert, dat namentlyk daar in aan Haar Majesteit de Titel van *Keizerinne van Rusland* moest gegeven zyn, voorzien was; weshalven men zich ook met hem in gene Negotiatien over publicque Zaken in- noch hem toegelaten heeft eenige diergelyken te proponeren: Zedert 't gemelde Vertrek der Keizerinne wilde zich zelfs geen van de *Russische Ministers* of voorname Heren van 't Hof van hem meer laten spreken. De reden daar van was:

Dat d'gemelde Marquis, verscheide *gevaarlyke slinksche wegen* ingeslagen, en van *d'Achting*, gedurende zyne eerste Residentie * en by dit zyn twede Arrivement † genoten, een groot misbruik gemaakt hadde; als uit het volgende *Verbaal* te zien is:

DEn 17. *Juny* begaf zich den Heer Lieutenant-Generaal *Ushakoff*, Inquisiteur-Generaal van 't Ryk, met den Heer Staats-Raad *Wessalowsky* en den Heer van *Kurbitow*, na 't Hôtel van den gemelden Marquis die 's avonds te voren by den Baron van *Mardefeld* gesoupeerd hebbende, noch te bedde lag. Opgewekt zynde, quam hy in zyn Nacht-tabbard te voorschyn, en vroeg, *wat 'er van de Heren hun dienst was*? waar op den Heer *Ushakoff* gezegt hebbende, *dat hy van wegens Hare Keizerlyke Majesteit quam*, de volgende Keizerlyke Ordre uit zyn zak haalde, en die hem voorlas:

„ De consideratie en achting, die men voor uw, *Myn Heer*, be-
„ vorens gehad heeft, ten tyde, wanneer gy bekleed was met het
„ caracter van Minister-Plenipotentiaris van Zyne Majesteit, de Ko-
„ ning van *Vrankryk*, en daar en boven de gunstige wyze, op wel-
„ ke *Hare Keizerlyke Majesteit van Geheel Rusland* uwe te rugkomst her-
„ waarts verlangd en gezien heeft, beloofden een des te groter er-
„ kenteniſſe van uwent wegen, alzo gy als een privaat en particu-
„ lier Persoon uw zelfs nooit met het onthaal, dat gy ontfangen
„ hebt, had konnen vleyen.

„ Maar in plaatze, dat gy zulks met gevoelens vol respect zoude
„ beantwoorden, ziet de *Keizerin* met groot harten-leet, dat gy
„ uw (*ongetwyfeld buiten ordre van uw Hof*) in zo verre hebt verge-
„ ten, van niet alleen de getrouwheit van verscheide Personen van
„ de Geestelykheit te willen corrumperen, uw in Haar Hof een
„ aanhang te maken, en haar Ministerie over hoop te werpen; maar
„ ook

* Zie *Ned. Gedenkb.* van den jare 1742, II. *Deel*, *pag.* 247.
† *Ibid.* van den jare 1743. II. *Deel*, *pag.* 273.

„ ook dat gy haar *Gebeiligde Persoon bebt afgeschildert en gelastert in uwe* 1744.
„ *depêches*, *met zo veel stout- en onbeschaamdbeit*, *zelfs zodanig*, *dat gene* July.
„ *Souvereine ter Werelt zulks kan of ooit zal dulden*; tot getuigenis daar
„ van strekt het gene, dat in *Vrankryk* in een gelyk geval, met den
„ Prins de *Cellamar*, Ambassadeur van *Spanjen*, voorgevallen is. *
„ 't Even gezegde is niet een zaak, die men uw maar bloot wil
„ voorwerpen, *maar 't zyn passagien*, *getrokken uit uwe Brieven*, *in*
„ *cyffer geschreven*, en waar van men de sleutel heeft weten te vin-
„ den, zo als dat d'Originelen en d'uittreksels (*deze wierden door den*
„ *Heer* Ushakof *bem getoond*) bewyzen."

Niet tegenstaande 't wettig Recht, dat gy daar door over uw persoon gegeven hebt, wil echter *Hare Keizerlyke Majesteit* in deze gelegenheit alleen lettende op d'achting en zorge, waar mede Zy 't goed verstand met Zyne Majesteit, uwen Meester, altoos oprechtelyk gecultiveert heeft, en steets zal zoeken t'onderhouden, grootmoediglyk vergeten haar misnoegen, en dat gy maar een particulier zyt, die, schoon hy wilde, zich niet meer met eenig caracter kan behelpen, uw daar en boven bevelende, om binnen 24 uuren, zonder iemant te zien, deze Hoofdstadt, en, zo dra mogelyk, Haar Ryk te ruimen, latende 't echter aan uw over, om van uwe effecten en meubilen te disponeren, zo als gy 't gevoeglyst zult oordelen, om die na uw vertrek te laten nazenden. Wyders heeft *Hare Keizerlyke Majesteit* goedgevonden, om uw te doen begeleiden door een Officier tot aan de Grenzen, ten einde de nodige relaisen en andere vereischtens op weg te bestellen.

Voor 't overige heeft men zorge gedragen, om van alles aan uw Hof kennis te geven, 't welke, zo men vertrouwd, zal erkennen, zo de gematigheit, die ten uwen opzichte gebruikt word, als d'attentie van de *Keizerinne* voor den Koning, aangaande een zyner Onderdanen die zich, door zyn zo ongeregelt als onverwagt gedrag, aan de gehele uitgestrektheit van hare justitie had onderworpen; en derhalven zal Zyne Majesteit de Koning van *Vrankryk* overtuigt wezen, dat uw langer verblyf alhier, in plaatze van de vriendschap, die tusschen de beide Kronen bestaat, te versterken, zekerlyk een misverstand en koelheit voor langen tyd veroorzaakt zoude hebben.

Dat Geschrift hem in *'t Russisch*, en vervolgens in *'t Fransch*, voorgelezen zynde, stond de Marquis als verstomd, maar 't klagen

* Zie *Europ. Mercurius*, van den jare 1718, II. *Deel*, *pag.* 249. Mitsgaders van den jare 1719, I. *Deel*, *pag.* 9 - 13.

1744. *July.* gen en protefteren hem niet konnende baten, was hy genoodzaakt, na zyne huis-beftelling gedaan te hebben, zich de volgende nacht uit *Moscow*, onder een efcorte van 20 man en een Officier, op weg te begeven. De *Keizerin* heeft hem ook te *Riga* 't *Blauwe Lint*, of *St. Andries*-Orden, (na zyn naam op die Lyft te te hebben laten rojeren) en Haar Pourtrait, in een gonde Snuiftabaks-doos gevat, doen afnemen, en zedert aan alle de Buitenlandfche Minifters 't volgende *Refcript* doen ter hand ftellen, om die aan hunne Hoven te zenden; luidende:

Alhoewel de *Brigadier* van de *Franfche Troupen*, Marquis *de la Chetardie*, die zich maar als een particulier, en zonder Caracter hier heeft opgehouden, geenzints zulk eene heufche en met Achtbaarheit verzelde Behandeling verdient, als men anders volgens *'t Recht der Volkeren* jegens de Minifters van vreemde Mogendheden aan *d'Europifche Hoven* gemenelyk obferveert: Nochtans heeft haar *Ruffifch-Keizerlyke Majefteit* allergenadigft bevolen, UE. mits dezen bekend te maken:

Hoe dat de gemelde *Chetardie*, zedert zyne te rugkomft aan Ons Keizerlyke Hof, in plaats dat hy de zo wel voor hem, als tot nu toe hem beweze niet geringe Diftinctie (waar van alle overige Buitenlandfche Heren en Minifters Getuigen zyn) behoord had t'erkennen, zyn Gedrag daar na in te rechten, en dus zyn fchuldige Eerbied jegens haar Keizerlyke Majefteit te verdubbelen, veel meer het tegendeel betoond en (alhoewel buiten alle twyfel zonder Ordre en kennis van den Koning zyn Meefter) zich zelfs vergetende gepoogd heeft, *verfcheide Perfonen, zelfs van de Geeftelykheit, om hen hun Plicht uit d'oogen te doen verliezen, om te kopen, zich daar door eene Party te wegen te brengen, en vervolgens Ons Minifterie over hoop te werpen; ja veel onbetamelyke dingen van hier na elders te berichten niet gefchroomt heeft*: 't Welk nergens gepermitteert, noch van eenige Mogendheit te dulden is: En men tot ontegenzeggelyk Bewys van de *Verwaandheit* en *wrevelige Ondernemingen* van dezen *Chetardie* verfcheide Stukken van zyne originele Depêches in handen heeft:

Nochtans heeft haar Keizerlyke Majefteit by al dit, uit aangebore Grootmoedigheit jegens den *Chetardie* na verdienfte van zyne *Wanbedryven*, of zo als hy door zyn van hem nooit verwagt Gedrag wel verdiend had, en waar toe hy de bevoegdheit zich zelfs volkomen op den hals gehaalt heeft, niet willen handelen, maar hare verontwaardiging, en 't geen, waar aan hy zich als een niet gecharacteriseert particulier Perfoon ftrafbaar fchuldig gemaakt heeft, groot-

grootmoedig vergeten, en hem *Chetardie* maar doen aanzeggen, zich binnen 24 uuren, zonder met iemant verder te spreken, uit deze Residentie wech- en op 't spoedigst uit het Ryk te begeven. 1744. *July.*

Maar gelyk haar Keizerlyke Majesteit zich verzekerd houd, dat hy, *Chetardie*, als voor gemeld, zich zonder Ordre en kennis van zyn Hof, zo wrevelyk en op eene gantsch onbetamelyke wys heeft gedragen; Zo is hoogst dezelve geenzints van mening, van de jegens zyne Majesteit den Koning van *Vrankryk* toedragende Vriendschap, ter oorzaak van 't Wanbedryf van een zyner Onderdanen, in 't minst te veranderen, maar gelyk tot hier toe, alzo ook in het toekomende, genegen en gewillig, om dezelve aan te queken.

Rakende 't gemelde *omkopen* der *Geestlykheit*, &c. heeft die *Marquis*, gedurende zyne laatste aanwezigheit EEN MILLIOEN LIVRES verspilt, om zyne voornemens te beryken. *

Den 23. zyn van die Geestlykheit, twee *Russische Aardsbisschoppen* en *Bisschoppen*, eenige andere Geestelyken van minder rang, en over de 20 andere Personen, wegens die ontdekte gevaarlyke Correspondentie, met hem *Marquis* gehouden, met de † *Knut* gestraft en na *Siberien* gebannen.

Zie daar een nieu Staaltje van een gantsche en schielyke, ja onverwachte verandering der omstandigheden van dien *Marquis* aan '*t Russische Hof*, daar hy nu zo laag gevallen is, als hy in 't eerst verheven was.

Men heeft ter zelver tyd (als boven) met een Expresse kennis van de gemelde Proceduren en der zelver redenen en oorzaken aan '*t Fransche Hof* gegeven, en men moet nu afwachten hoe 't zelve die zaak opnemen, en vervolgens met dien *Marquis* handelen zal.

d'OPPER-VIZIER heeft in 't begin der gepasseerde maand op uitdruklyke Order van den *Sultan*, aan d'uitheemsche Minister der Christen Mogendheden aan dat Hof residerende, een *schriftelyke Verklaring* doen ter hand stellen, waar by onder anderen in substantie word gemeld; „ dat de Porte met *veel leedwezen* en *aandoening* „ had vernomen, dat de *zwevende verschillen* tusschen vele der voor„ naamste Mogendheden van *Europa* ontstaan, tot zodanige mer„ ke- TURKYEN.

* Zie 't laatstvoorgaande *Deel*, *pag*. 87.

† Wat in dat bestaat, zie *Ned. Gedenkb.* van den jare 1742, II. *Deel*, *pag*. 80.

1744. July.

„ kelyke hoogte waren gerezen, dat men zo wel ter Zee als te „ Land openbare Vyandſchap tegens elkander pleegde. Dat zulks „ uit dezen hoofde zeer te duchten ſtond, dat de baatzucht der „ menſchen en voornaamlyk van zodanigen, die zich in de Have- „ nen der *Middelandſche-Zee* onthouden, zo groot zoude zyn, dat „ zy zich aan deze en gene Mogendheit zullen vervoegen, ten „ einde om van hen de nodige commiſſien en patenten t'erlangen, „ om onder faveur van der zelver Vlagge ter Kaap te varen; dat „ door deze manier van doen, altoos ondervonden was, dat d'On- „ derdanen van dit machtig Keizerryk, daar door merkelyke ſcha- „ de gekregen hadden, en dat men om zulks in 't vervolg te ver- „ hoeden, goedgevonden had vaſt te ſtellen, dat voortaan gene „ Schepen van eenige Natien, ten Oorloch of ter Kaap toegeruſt, „ onder wat pretext zulks zoude mogen zyn, zich zullen hebben te „ verſtouten, de Zeën of Rivieren te doorkruiſſen, die onder de „ Porte behoren, en waar van by dezen de Limiten worden „ bepaalt, van 't halve Eiland *Morea* af, tot in de Golf van *Sidra*, „ zynde 't Weſtelyke gedeelte van *Egypten*, waar onder ook ver- „ ſtaan worden begrepen te zyn de Wateren en Stromen van *Arabien* „ en *Romilien*; en dat zo 't mochte gebeuren, dat eenige der ge- „ melde Schepen of Vaartuigen op die verbodene plaatzen wor- „ den geattrapeert en genomen, dezelve zullen worden verbeurt „ verklaart, en de daar op zynde manſchap, tot een eeuwige Sla- „ verny verwezen; dat ook gene Koopvaardyſchepen binnen de „ voorſchreve bepaalde Limiten, vyandelykheden tegens den an- „ deren zullen mogen plegen, op gelyke Straffe, voor den genen „ die d'Aanvaller zal zyn geweeſt; dat eindelyk wanneer bevon- „ den mochte worden, dat eenige dier Kapers binnen die geſtelde „ Limiten Schepen of Vaartuigen mochten hebben veroverd, en „ daar by quamen door te gaan, waar in na examinatie bevonden „ wierd, dat goederen of effecten mochten beruſten, behorende „ aan d'Onderdanen van de Porte, dat voor de vergoeding dier „ ſchade aanſprakelyk zal zyn d'Ambaſſadeur, Reſident of Agent „ van zodanige Natie, aan dit Hof reſiderende, daar de voor- „ ſchreve Kapers onder behoren."

NEDER-LANDEN.

WEGENS de bevorens reetsgemelde roemruchtige *Overtocht* van

van d'Oostenrykſche Armée over den *Rhyn*, heeft men den 12. dezer, 's avonds ten negen uuren, in de pragmatique Armée, *Vreugde-Salvo's* gedaan: Men begon te *Gent* 't Geſchut rondsom de Stadt op de Wallen te loſſen, 't geen gevolgt wierd door 't Canon van d'Engelſche, Hanoverſche, Ooſtenrykſche en Hollandſche Armée, als mede door 't Geſchut van de Stadt *Oudenaarden* en de Veſting *Doornik*; Kort daar na wierd van de rechter tot aan 't einde van de linker Vleugel van de gehele Geallieerde Armée als ook van de Guarnizoenen der gemelde Steden een generale Salvo uit de Muskettery gedaan, 't geen alles drie maal achter een geſchied is. Al 't welke men door alle de Steden van dat Land, onder het zingen van het *Te Deum*, en de bykomende openbare Vreugde, achtervolgt heeft. 1744. July.

d' Armée noch camperende by *Oudenaarden*, zo geſchiede het den 23. dat omtrent 50 man van de Huſſaren, die even buiten die Stadt op commando lagen, afgezonden wierden ende genadert zynde tot de Veldwacht van de Franſche Armée, van dezelve 15 neer gezabelt en den Kapitein (die Ridder van de Militaire-Order van *St. Louis* was) zeer zwaar gequetſt, en, behalven 8 paarden, een zeer goede Buit te rug gebraght hebben.

Die Armée, welke van dag tot dag verſterking bekoomt, heeft deze getuigenis in 't algemeen; dat de Manſchap der verſcheidene Natien met ongedult verlangt om met den Vyand handgemeen te worden, waar by ondervonden word, dat onder dezelve zodanige eene goede Eendracht is, dat men in alle delen deswegens vergenoegt moet zyn.

d'Aanmerkingen die men te *Bruſſel*, nopens de gemelde *Overtocht* des *Rhyns* gemaakt heeft, konnen wy, onaangeroert, niet paſſeren, zy zeggen dan: „ Waarlyk men zou nooit iets meer in aan„ merking van den korten tyd daar uit hebben konnen verwach„ ten: Heeft niet de Hertoch van *Harcourt* 't beſluit om deze „ Stadt te komen Bombarderen moeten ſtaken? Is niet het Fran„ ſche Leger, 't welk geheel *Vlaanderen* wyd en zyd afſtroopte, en „ tot aan *Ooſtende* Contributien uitſchreef, genoodzaakt achter „ de *Lis* te retireren? Is 't niet dat zelfde Leger, 't welk even „ te voren de *Schelde* overtrekken, aan de Geallieerden ſlag le-

 ve-

1744. *July.* „ veren, en de reets gemaakte Conqueſten, behalven met die van „ *Nieuwpoort*, *Ooſtende*, *Brugge*, *Gent* en *Oudenaarden*, ook met die „ van *Doornik*, *Charleroy* en *Mons* vermeerderen wilde? zouden alle „ deze Inzichten wel zo ſchielyk in rook verdwenen zyn? of zou „ men dezelve wel zo onverwagts hebben laten varen, indien de „ Prins *Karel* den *Rhyn* niet was overgekomen, en den Koning „ van *Vrankryk* even als gedwongen had, om die duizenden van „ Mannen, welke te voren tot het winnen van een andermans „ Steden en Landen geſchikt waren, ter verdediging van zyn eigen „ Land te gebruiken: 't Zou een al te groote Baatzuchtigheit „ zyn, Ingeval men met deze Voordelen, welke in minder dan „ een maand zyn bevogten, niet te vrede was:

„ Zie daar eindelyk een van d'oogmerken des Konings van *Vrank-* „ *ryk*, om 't vuur des Oorlochs buiten zyne Staten te houden, „ verydeld: De dappere Prins *Karel* is den *Rhyn* gepaſſeert op eene „ wyze, die zynen naam zal *vereeuwigen*: De *Huſſaren*, *Croaten*, „ *Panduren* en diergelyk Barbaars Volk (*gelyk hen de Franſchen noe-* „ *men*) hebben nu gelegenheit om op hun beurt te tonen, dat zy „ met geen meerder *wreedheit* zouden konnen te werk gaan als de „ Franſchen zelfs, die wel eer van hunne Generaals deze Les gekre- „ gen hebben: *Rooft*, *Blaakt*, *Brand enz.*, *'t is u alles geoorloofd.* *

't Franſche Stedeken *Bavay*, de geëiſchte Contributien niet betaald hebbende, is door eene Huſſaren-Partyen geplundert en ten dele

* Dat was de Taal van den Hertoch van *Lutzenburg*, (Zoon van *Francois*, Heer van *Bouteville*, die den 21. *Juny* 1627 te *Parys* wierdt onthoofd; hebbende 21 maal geduëlleert, zo bloeddorſtig was hy!) wanneer hy voor zyn vertrek van *Utrecht* in den jare 1672, zyn Volk in Bataille geſtelt hebbende, dede hen, (volgens te dier tyde Krygsgebruik) om hun des te meerder aan te moedigen, een zeer korte doch zeer krachtige aanſpraak, gelyk als men van zo een *Heroicq Perſonage*, ſprekende aan zulk een *treflyk Gezelſchap* te verwachten hadt. *Gaat myne Kinderen*; (zeide hy) PLONDERT, ROOFT, SLAAT DOOD, BRAND en SCHOFFEERT, *en indien noch eenig* GROTER GEWELD *en* BOOSHEIT *kan gepleegt worden*, *toond dat gy Mannen zyt*, *niet onwaardig dat ik u uit alle des Konings Troupen tot dezen Tocht uitgelezen heb*, *ende d'eere die de Koning* (*Louis* XIV.) *u doet*, *van u t'emplojeren in een Oorloch*, *die zyne Majeſteit uit gene andere redenen ondernomen heeft*, *als om zyn* NAAM *en* MACHT, *tot aan d'uiterſte einden van de Werelt uit te breiden.* In *'t Getrouw Advys*, of *kort verbaal der Franſche Wreedheden t'Utrecht*, *pag.* 85.

dele in brand gestoken: Die Party daar uit vertrekkende, rencontreerde eene Vyandlyke van 200 Man, convoyerende eene groote Somma Geld na *Maubeuge* en *Valencienne*, dewelke aangetast, verslagen en 't Geld hun afgenomen hebben. 1744. *July.*

De Fransche onder Commando van den Graaf van *Saxen* als Marschalk der te ruggebleve Troupen, worden noch op 55000 Man sterk geschat en staan tusschen *Ryssel* en *Yperen* achter opgeworpe Linien, waar aanze noch dagelyks vele 1000 Man doen arbeiden.

't Deserteren der Franschen continueert niet alleen, maar vermeerdert van dag tot dag, zelfs is een Capitein van 't Regiment *Bourbonnois* te *Brussel* aangekomen en heeft Audientie by d'Aards-Hertogin Gouvernante verzocht en verkregen, waar in hy om Permissie solliciteerde van een Regiment uit Fransche Deserteurs te mogen oprechten, waar mede hy dan alle getrouwe Diensten aan de Koninginne bewyzen zoude: Die Permissie is hem toegestaan, en laat in die Stadt door alle de Straten de Trommel tot die Werving roeren, en heeft al 250 Man byeen gebraght.

t'*Oostende* is den 28. passato 't lang verwagte Transport van *Londen* aangekomen, bestaande uit *vier Regimenten* Engelsche Troupen.

De gehele 6000 Man Hollandsche Troupen, den 8. 9. en 10. dezer in *Engeland* ingescheept zynde, om na *Oostende* overgebraght te worden, gingen den 11. smorgens met het krieken van den dag uit de *Theems*, met een styve koelte, doch echter gunstige Wind, derwaarts zeil, maar den 12. 's middags voor die Haven genadert zynde, nam de Wind, die daags en 's nachts te voren en ook Zondag morgen vry sterk gewaait hadde, hand over hand zo toe, dat terwyl de voorste Transportschepen gelukkig dien Haven bezeilden, de twee achterste, hoewel niet verre van de voorste, door den sterken Wind en bulderende Zee, voorby dien Haven gedreven en op de *Vlaamsche Banken* gesmeten wierden; hier in 't uiterste gevaar zynde, van door de woedende Zee verslonden te worden, wierpen de Kapteins der gemelde twee Schepen hunne ankers uit, leggende omtrent 100 passen van elkander, in d'ysselykste branding der Zee niet verre van strand, alwaar een grote menigte menschen stonden, om te zien, hoe 't met de twee Schepen zoude aflopen, die in d'uiterste nood waren, van elk oogenblik verbryzelt te worden. De Kapitein van een dier Transportschepen, die een wakker

1744. July. ker en ſtout Zeeman was, een uur lang op zyne ankers tegens de ſterke Wind en bruiſchende Zee geworſtelt en 400 man van 't Regiment van *Eck van Panthaleon* aan boord hebbende, naamlyk de Compagnie van de Kapiteins *Grimpré*, *Jonquieres* en *Smits*, nevens de helft van de Compagnie van de Kapiteins *van Emmerich* en *van Sweinitz*, vertoonde aan d'Officieren 't uiterſte gevaar waar in zyn Schip en al 't volk waren, en zeide, *dat 'er mogelyk na den menſch geſproken, noch maar een middel overig was, om onder G... zegen uit het gevaar waar in zy waren, gered te konnen worden, en dat dit eenige middel was, 't anker te kappen en het nodige Zeil by te halen, in hope van door de woedende baren over de banken in Zee geſlagen en dus gered te worden.* Zo ras was deze voorſlag van den Kapitein niet gedaan, of dezelve wierd ook uitgevoert, en 't anker gekapt, waar op 't Schip een verſchrikkelyke beweging maakte, eens yſſelyk tegens de banken ſtootte en in de twede ſtoot over de banken allergelukkigſt, hoewel lek, in Zee geraakte, en met continueel pompen, met al zyn ophebbende manſchap behouden te *Hellevoetſluis* is binnen gekomen. Wanneer dat Transportſchip, zo als wy boven gezegt hebben, over de banken in Zee geraakte, lag 't andere Transportſchip niet ver van ſtrand in 't grootſte gevaar, noch op zyne ankers te ryden, aan boord van 't zelve waren omtrent 225 à 230 man, namentlyk de Lyfcompagnie van den Lieutenant Generaal Baron *Eck van Panthaleon*, de Compagnie van den Lieutenant Collonel *vander Plaat* en de halve Compagnie van den Kapitein van *Schweinits*, met alle d'Officieren tot die 3 Compagnien behorende, en den Heer Lieutenant *Vink*, als Adjudant, die poſt waarnemende voor den Heer J. *de Nick*, die onpaſſelyk was. Dat laatſt genoemde Schip is zedert mede in behoude Haven gearriveert.

De Commanderende Generaals *Smitsſaart* en *Rumph*, hebben de voornoemde Troupen die *t'Ooſtende* geland waren, en zedert te *Brugge* gearriveert, behouden te *Gent* gebraght. 't Is te verwonderen, dat gemelde Troupen, zo zonder hinder of rencontre onder wegen ontmoet te hebben, nevens by de 200 Bagagie-Wagens, zo gelukkig te *Gent* gekomen zyn, dewyl een Detachement van meer als 15000 Man van de *Franſche*, geen 2 uuren van *Brugge* waren; de gemelde Commanderende Generaals der *Hollandſche Troupen* hadden den marſch na *Gent*, zo weten te dirigeren, dat niemant zelfs

van

van de Soldaten daar van wist, nemende een omweg van 4 uuren, en dat zo in een stilte zonder Trom te roeren, &c. als of 'er geen marsch was, beginnende dezelve van *Brugge* den 15. 's avonds om 5 uuren, en zo de gehele nacht en overige dag, tot den 16. 's avonds ten 8 uuren, wanneer dezelve, doch zeer vermoeit, behouden in *Gent* quamen, zynde een marsch als men weinig of ooit van eenige Troupen gehoort heeft, doch welke gelukkige overkomst, door 't schrandere en wys beleid der bovengemelde Generaals, als middelen, ten hoogste tot verwondering verstrekt, dewyl de bovengemelde *Fransche* ten eenemaal daar door geabuseert, en zulks niet gewaar geworden zyn. 1744. *July.*

Alvorens wy tot andere zaken overgaan, moeten wy ook iets melden, 't geen ons in de laatstvoorgaande maand, daar wy al een stapje buiten ons bestek waren, niet heeft mogen gebeuren; namentlyk, de *Testamentaire questie* wegens de *Nalatenschap* van wylen den Bisschop en Prins van *Luik*.

Zedert dat het zelve Testament (waar van een *Extract* in 't voorgaande *Deel pag.* 90.) bekend geworden was, en daar door gezien, dat de *noodlydende Armen* van die Stadt, zonder de minste *restrictie* of *conditie*, tot zyne *universele Erfgenamen* verklaard waren, en daar en tegen eene portionele uitdeling genoten, hebben zy van d'Executeurs gepretendeert eene *Absolute Verdeling* dier Nalatenschap. Evenwel is zulks zo niet gevolgt, en nu en dan, al eenige *woordelyke* en *faitelyke contestatien* tusschen hun en d'Uitdeelders ontstaan, niet tegenstaande *'t streng Verbod* en *gedreigde Straffe* door zyne Hoogheit, daar tegen gepubliceert. Zo dat dien Prins heeft geresolveert een nader Mandement, rakende de voorzeide Nalatenschap te publiceren, behelzende in substantie:

„ Dat zyne Doorluchtigheit uit enkele goedheit en zorgvuldig-
„ heit voor d'Armen verscheide Godt en Rechts-Geleerden gecon-
„ suleert had, om hem advys te geven, *of men, na reets zo grote*
„ *Sommen van de gemelde Nalatenschap onder de tegenwoordige Armen*
„ *van deze Stadt uitgedeelt te hebben, men met goede Conscientie 't Restant*
„ *van 't considerabele Capitaal geheel en al aan dezelve kon en mocht uit-*
„ *delen?* maar dat ze eenparig van sentiment geweest waren: *Dat*
„ *zulks zeer onvoorzichtig, en zelfs tegens d'intentie van den Testateur*
„ *zoude gedaan zyn, als van wiens Godvruchtigheit men met recht kon en*

1714. Julÿ. „ *moest denken, dat hy niet met eens zyne grote mildadigheit had willen*
„ *uitgeput en een einde doen hebben, maar integendeel derzelver gedach-*
„ *tenis en vrucht voortduren en vereeuwigen met alle Armen ten allen ty-*
„ *den genot daar van te geven:* Dat derhalven zyne Doorluchtigheit
„ ingevolge van dien de Resolutie genomen had, van dat overige
„ Geld te disponeren ten meesten voordeel van d'Armen van alle
„ tyden, belastende ten dien einde de Curez, die Penningen op
„ goede en zekere Hypothequen aan te leggen, en de daar van
„ komende Interesten Jaarlyks onder d'Armen uit te delen: Ver-
„ biedende noch eens alle t'zamenrottingen en wrevele Woorden
„ of Handelingen, en bevelende aan de Burgeren en Soldaten Vuur
„ op d'Oproerigen te geven, en dat men strengelyk tegens die,
„ dewelke gevat wierden, procederen zoude, &c.

Desniettegenstaande word 't Graau noch dagelyks meer ongebonden, en men heeft reets vele van oproerige Benden gearresteert, ook moeten dagelyks Patrouillen met Gerecht-Dienaars door de Straten passeren &c.: Men vreest echter, dat men de stoutigheit van dat gepeupel niet zo haast zou konnen beteugelen, om dat zy die Rechtsgeleerdheit van *intentie*, zonder andere bykomende *adminuculen*, niet verstaan; noch minder, dat zulks *de Wille* van den Bisschop was geweest, om door de *tegenwoordige* mede de *toekomende Armen* te verstaan, nadien hem zulks maar een woord of twee zoude gekost hebben.

Aangaande de zaken van *Oostvriesland*, waar van wy in de voorgaande Titel van *Pruissen*, gewach gemaakt hebben, zo waren de Koninglyke Pruissische Commissarissen de Heer geheime Staats-Minister, en eerste Præsident van alle de Koninglyke Justitie-Collegien, Baron van *Cocceje*, als Principaal, en de Kreits-Directoriaal-Raad de Heer *Homfeld*, als Mede-Commissaris, in 't laatst van de gepasseerde maand *t'Aurich* gearriveert, en hebben in den naam van zyne Koninglyke Majesteit eenen algemenen Landdag op den 20. dezer uitgeschreven, waar op de Heren Landstenden, bestaande in de Ridderschap en Steden, en de derde of Boerenstand, tot de Huldiging aan zyne Koninglyke Majesteit zich eenpariglyk geoffereert, en den 23. daar aan met alle bereydwilligheit ook wezentlyk gedaan; waar by alle de Privilegien der Landstenden gezamentlyk bevestigt zyn.

Voorts

Voorts heeft zyne Majesteit *t'Emden* en door 't gehele Land by Placcaat doen bekend maken, „ *dat by die Stadt en Land by zyne* „ *oude Wetten en Privilegien zal maintineren.*" De Heerlykheden zyn door zyne Koninglyke Majesteits Commissarissen, als d'Overste Wachtmeester van *Kalkreuth*, den 27. *Mey* wederom gerestitueert en aan de Stadt *Embden* overgedragen: De nieu verkore Ampt-Mannen bevestigt door Gedeputeerden uit den Raad en Collegie der Veertigen; ook is de Heer Baron van *Appel* den volgenden dag weder in zyne Goederen gestelt, en men beloofd zich zeer veel goeds onder de Pruissische Regering. Den eersten dezer trok een Commando Pruissische Troupen uit de voorzeide Stadt, om *Aurick* in possessie te nemen. 1744. *July.*

Zyne Majesteit heeft aan de Stadt *Embden* wederom geschonken de 14 Stukken Canon, die in de vorige onlusten door de Troupen van den Vorst van *Oostvriesland* op hare Troupen veroverd waren, doch men hadt haar ter zelver tyd vermaant, *om dezelve nooit meer tegen hunne Landvorsten te gebruiken.*

De Graaf van *Leiningen*, Kapitein in het twede Bataillon van den Vorst van *Waldeck*, Haar *Hoog Mogende* aangeboden hebbende, om ten dienste van dezen Staat, een Regiment Infantery in deszelfs Graafschap op te rechten, is zulks geaccepteert en de Capitulatie daar van gesloten.

Ingevolge d'afgezondene Patenten na de Regimenten, welke gedestineert zyn tot versterking der Troupen van dezen Staat in *d'Oostenrykschе Nederlanden*, onder den Generaal *en Chef*, Graaf *Mauritz van Nassau*, zyn dezelve thans werklyk in Marsch om met dezelve te conjungeren, zo dat de Troupen van dezen Staat, na de conjunctie, en de 6000 uit *Engeland* geretourneert, actuelyk in 42000 Man bestaan, die der Engelschen in 22000, Hanoverschen in 16000, en d'Oostenrykschе in 15000, dus te zamen zullen uitmaken 95000 Man.

In *Texel* is binnen gekomen 't Oostindisch-Schip *Duynenburg*, *Jan de Jong*, van *Batavia*, voor de Kamer *Enkhuyzen*, als mede den 4. dezer 't Oostindisch-Schip *Domburg*, Jan van Arres, van *Batavia* voor de Kamer *Amsterdam*.

Generale CARGA ofte Ladinge van drie Ceylonsche Oostindi-

1744. *July.* sche Retour-Schepen, namentlyk *de Sara Jacoba* voor de Kamer Zeeland, *Scheybeek* en *Goidschalksoord* voor de Kamer Amsterdam, te zamen den 15. *January* 1744 van *Ceylon* vertrokken, en waar van 't eerstgemelde den 14. *Maart* behouden aan de *Kaap de Goede Hoop* gearriveerd is.

679292 ℔ Bruine Peper.
480000 — Canel.
435000 — Salpeter.
115000 — Sapanhout divers.
7950 — Ceylonsche Cardamom.
720000 — Javasche Coffy.
235026 — Ceylonsche dito.
145116 — Cauris.

7800 ℔ Tutucoryns Cattoene Garen.

Catoene Lywaten.

400 Sts. Rode Mouris Jaffanapatnam.
240 — Rode Salempouris van dito.

Nopens d'attrappe van een Fransche Kaper, is door Schipper *Boye Swers*, uit *Noorwegen*, 't volgende geraporteert: Dat den 23. *Juny* beneden *Noorwegen* 4 mylen van de Wal een *Duinkerker-Kaper*, voerende een Eenmast Vaartuig met een Bezaanzeil en op hebbende 8 Stukjes en 40 Man, had genomen twee Noordsche Fluitschepen, t'huis horende 't eene te *Kragcröe* en 't andere te *Mandal*, beide geladen met Houtwaren en gedestineert na *Engeland*. De Kaper vervolgens een Engelsch Schip in 't gezicht krygende, ging daar op jacht maken, welke gelegenheit 't volk van 't Mandalsche Schip gelukkig waar nam, om de Franschen t'ontwapenen en na de Wal te zeilen, komende den 24. *Juny* in den Haven van *Udefiord*, tusschen *Mandal* en *Christiaanzand* binnen, werwaarts zy door den Kaper, die 't Engelsch Schip niet had konnen opzeilen, vervolgt wierden, doch te vergeefs, waar na de Kapitein van den Kaper in een Jol op zyde van 't Mandalsche Schip quam leggen, eischende zyn overgezette manschap te rug, doch men verzocht hem vriendelyk, zelf te willen aan boord komen, en te rug te geven de Scheeps-papieren, die hy daags te voren na zich genomen had; de Kapitein aan boord komende, wierd vriendlyk verwelkomt en na de Kajuit geleid, doch hy was daar niet lang, of hy wierd ontwapend, en gedwongen, een schriftelyk bevel te geven aan zyn Onder-kapitein, die met het Krageröesche Schip voor de Wal lag, om aldaar mede binnen te ko-

komen, welk bevel met een Loots-jol overgebraght wierd, waar op d'Onder-kapitein, die een Kleinzoon was van den vermaarden *Jan Bart*, ook aanstonds binnen quam, en insgelyks gevat wierd, waar na hy en den Kapitein na *Christiaanzand* in arrest gebraght wierd, terwyl men dit geval na het Deensche Hof geschreven heeft. 1744. *July.*

Alzo in 't voorgaande *Deel*, volgens ons Bestek, geen ruimte genoeg was, om *de Nieuwe Ordonnantie op den* 40. *Penning* daar in te konnen plaatzen, laten wy dezelve hier volgen; luidende:

ORDONNANTIE op het Middel van den Veertigsten PENNING van de Verkopingen, Vermangelingen en Bezwaarnisschen van onroerende, roerende en Meubilaire-Goederen; mitsgaders Vrywillige-verkopingen, of Venduen van Imboel.

DE Staten van *Holland en Westvriesland*, allen den genen, die dezen zullen zien, of horen lezen, doen te weten, dat Wy tot voldoening aan de nodige lasten dezer Landen, onder anderen goedgevonden hebben, na resumptie van Onze jongste Ordonnantie op 't Middel van den Veertigsten Penning van de verkopingen, vermangelingen, en bezwaarnissen van onroerende Goederen, mitsgaders vrywillige verkopingen, of venduen van Imboel, dezelve t'amplieeren, te redresseren, of wel t'elucideren, en op nieuw t'ordonneren, zo als Wy ordonneren by dezen, 't geen hier na volgt.

I.

Den Impost van den veertigsten Penning zal moeten betaald worden van de waarde van alle onroerende Goederen, Erfpachten, Tienden daar onder begrepen, zo Leen als Allodiaal, binnen deze Provincie gelegen; Impost op wat Goederen.

„ * Ten reguarde van de Heerlykheden welke door d'Ordre van de Ridderschap, Steden, Corporatien of Gemeenschappen by verkopinge Onzer Dominiale Goederen reets zyn geacquireert, of door andere gekocht zyn, zal in gevolge de Conditien van verkopinge, zo dikmaals dezelve Heerlykheden by d'Ordre van de Ridderschap, Steden, Corporatien of Gemeenschappen werden gekocht, of geacquireert, by dezelve Ordre, Steden, Corporatien of Gemeenschappen, een *Sterfman* moeten werden gesteld, op gelyke voet, en onder dezelve pœnaliteit van verval, of betaling van dubbelde Rechten, als „ ten

* Voor welke Articulen deze twee „ Comma's staan, betekenen, dat dezelve zedert d'Ordonnantie van den 11. *Maart* 1723. zyn geamplieert, geredresseert of geëlucideert.

1744. July.

„ ten aanzien van Leengoed is geordonneert, en by overleiden van den Sterf- „ man t'elkens betaald den veertigsten Penning, te nemen na den prys, waar „ voor dezelve by d'Ordre, Steden, Corporatien, of Gemeenschappen zul- „ len zyn geacquireert.

„ Van Heerlyheden, welke by d'Ordre van de Ridderschap, Steden en Cor- „ poratien of Gemeenschappen hier na zullen worden geacquireert, niet zynde „ uit Onze Domeinen, zal *driemaal* in *honderd jaren*, d'eerste termyn te begin- „ nen van den tyd der acquisitie af, en te vervallen drie-en-dertig jaren en „ vier maanden daar na, moeten worden betaald den veertigsten Penning te „ rekenen na de somme, waar voor dezelven zullen worden geacquireert."

Desgelyks zal den Impost van den veertigsten Penning moeten werden betaald van alle Transporten van Los- en Lyfrenten, tot laften van 't gemene Land en andere Corporatien, ook van Schepen-kennissen, Kustingbrieven of jaarlyksche Renten, verleden op onroerende Goederen, en van Los- en Lyfrenten, die van nieus worden geconstitueert, (uitgezondert die by de Heren Staten, of by d'Ordre van de Ridderschap, of by de Steden dezer Provintie werden geconstitueert) als mede van alle vrywillige verkopingen, of venduen van Imboel, Huisraad, Schilderyen, en andere Kunstwerken, gemaakt Goud en Silver, Juwelen, en generalyk alle Meubilen, die in Boelhuizen, Sterfhuizen, Banken van Leningen, of elders op Boelhuisrecht verkocht worden, zo in de Steden, als ten platten Lande, na de prys, daar voor dezelve zullen zyn verkocht, en zulks specialyk ten aanzien van gemaakt Goud en Silver, zo wel van het Materiaal als van 't fatsoen.

„ Wyders zal ook van alle Boeken, mitsgaders van alle Goederen, op de „ Catalogen der te houdene auctien of verkopingen geëxprimeert, by vrywilli- „ ge publicque auctien of verkopingen verkocht worden, den voorschreven Im- „ post van den veertigsten Penning worden betaald, en welken Impost by de „ Boekverkopers, Afslagers, of andere die daar toe gequalificeert zouden mo- „ gen zyn, aanstonds gereed, voor dat de voorschreve Boeken of Goederen „ aan de Kopers geleverd zullen mogen werden, zal worden ontfangen, en by „ hun binnen zes weken, na dat de voorschreve publicque auctien, of verkopin- „ gen zullen zyn afgelopen, aan de Secretarissen, de collecte van dit Middel „ hebbende, verantwoord, volgens eene Certificatie geattesteert door een Con- „ trolleur of Klerk, welke, in zo verre reets aangestelt zyn, daar op beëedigt, „ en anderzints als noch door de Magistraten aangestelt en beëedigt zullen wor- „ den, op pœne van daar voor paratelyk te worden geëxcuteert, doch in de „ Steden, alwaar over diergelyke auctien ook staan de Vendumeesters, zullen „ dezelve dezen Impost ontfangen, en even als die van verkochte Imboelen „ verantwoorden, 't welk zyn aanvang zal nemen met d'expiratie van den lo- „ pende termyn van verpachting van den Impost op de gedrukte Papieren, en „ zulks met den eersten *April* 1745, des dat de sorteringen van ongebonde Boe- „ ken, die alleen onder die van 't Gilde werden gedaan, daar onder niet be- „ grepen zullen zyn.

„ Gelyk mede onder dezen Impost niet zullen zyn begrepen, de vruchten „ van Aard- en Veldgewassen, Tiendens, Paarden, Ossen en ander Vee:

„ Wyders zal dit Recht op de vrywillige verkopingen of venduen van Im-

„ boel

„ boel ontfangen werden by de Boelhuis-meesters, volgens de manier reets „ in gebruik. 1744. July.

II.

Impost wanneer verschuldigt.

Den voorschreven Impost zal moeten worden betaald, t'elkens wanneer het recht tot den eigendom van de voorgemelde onroerende Goederen, mitsgaders Los- en Lyfrenten, Schepenkennissen, Kustingbrieven, of jaarlyksche Renten, uit krachte van eenige Conventien, 't zy voor, of na een wettelyk Transport, overgaat, als mede wanneer de voorschreve Goederen generalyk, of specialyk werden verbonden, den Impost te nemen na 't beloop van de schuld, daar 't verband op reflecteert, des zullen de legale Verbanden hier onder niet zyn begrepen.

III.

Koop vermangeling in solutum.

Vervolgens zal den voorschreven Impost t'elkens, wanneer dezelve Goederen werden verkocht, van de volle waarde van de verkochte Goederen moeten betaald worden.

„ En zullen by verkoping van vaste Goederen, 't zy publicq, 't zy onder „ de hand, de roerende Goederen, welke ter occasie van die koop aan den Ko- „ per overgaan, of welke aan hem binnen den tyd van drie maanden, 't zy voor „ of na die koop door den Verkoper van 't vaste Goed verkocht werden, me- „ de dezen Impost subject zyn: wordende de Heren Gecommitteerde ter Au- „ ditie van des gemene Lands Rekening gelast, hier op exactelyk te vigileren, „ ten einde daar van onder generlei pretexten werde geluxeert, of eenige „ abuizen inkruipen, en d'ingekropene quade practycquen worden tegenge- „ gaan en geweert.

„ En wanneer eenige van dezelve Goederen, tegen den anderen worden ver- „ mangelt of verruilt, 't zy eenig Geld tot beterschap worde toegegeven, of „ niet, zal den veertigsten Penning van de waarde van beide Percelen, die te- „ gens malkanderen verruilt zyn, volgens tauxatie daar van door 't Gerecht te „ doen, moeten betaald worden zonder dat eenige roerende Goederen, hoe ge- „ naamd, zullen mogen werden afgetrokken, maar daar van zo wel den veertig- „ sten Penning, als van de voorschreve vermangelde of verruilde vaste onroe- „ rende Goederen, betaald worden.

Gelyk mede, wanneer de voorschreve Goederen *in solutum* gegeven zyn, dezen Impost daar van zal moeten werden betaald.

„ Dat voorts ook van de rantçoenen, die mede voor een gedeelte van de prys „ gehouden worden, item van de *Speldegelden*, en van alle 't gene, onder wat „ benaming 't ook zoude mogen wezen, bedongen werd, om by den Koper be- „ taald te worden, als mede een gedeelte van de Koopprys uitmakende, den „ veertigsten Penning zal moeten werden betaald.

IV.

Renten op verkochte

Zo in 't verkopen van de voorschreve Goederen eenig Renten, 't zy van ouds daar op gestaan hebbende, of van nieus geconstitueert wordende, by den Verkoper daar op gehouden werden, zullen die voor een gedeelte van de prys werden

1744. July.

Goederen.

den gerekend, en overzulks den veertigsten Penning van de gehele prys betaald zynde, wegens die overwyzing geen verderen Impost verschuldigt zyn, ten ware die Renten wierden overgewezen, of toequamen aan iemant anders, als den Verkoper, in welk geval van dezelve Renten den veertigsten Penning noch eens betaald zal moeten worden.

V.

Van Kustingbrieven genadert en gecassert.

Van Kustingbrieven of Rentebrieven verkocht, en daar na genadert zynde, en overzulks niet getransporteert, maar gecasseert werdende, of ook by den Debiteur zelfs ingekocht zynde, zal den veertigsten Penning moeten betaald worden, doch niet van Kustingbrieven, en Rentebrieven, die alleen by de Debiteurs werden afgelost.

VI.

Atterminatie, Borgen, Hypotheecq.

In gevalle by Vonnisse of Ordonnantie een schuld op jaren gesteld werd, met Borgen alleen, zal den veertigsten Penning daar van niet betaald worden, gelyk mede niet zo wanneer zodanige Borgen van de Crediteuren *actionem cessam* overnemen tegens den principalen Debiteur, maar wanneer eenig Hipoteecq word gesteld, generaal, of speciaal, zal den veetigsten Penning betaald moeten worden by die genen die d'atterminatie geniet.

VII.

Contracten Simulaat en vervallende.

„ Wanneer eenige Goederen en Effecten dezen Impost subject zyn getransporteert, en Partyen daar na goedvinden elkanderen daar van t'ontslaan, en het gedaan transport te vernietigen, zullen de Goederen en Effecten wederom op nieu getransporteert, en den Impost daar van andermaal betaald moeten worden.

„ Gelyk mede zo wanneer de Goederen en Effcten dezen Impost subject simulatelyk op iemant getransporteert zynde, daar na wederom getransporteert worden, op den genen, die dezelve Goederen in der waarheit toekomen.

VIII.

Onroerende Goederen.

„ Wanneer eenige onroerende Goederen, Renten, Kustingbrieven, en diergelyke verkocht zyn, 't zy daar van Opdragt zy gedaan of niet, en de Verkoper of eerste Eigenaar de verkochte Goederen weder overneemt of aan zich houd, zal den Impost van den veertigsten Penning, indien dezelve maar eens mochte zyn betaald, andermaal betaald moeten worden, doch zo wanneer den zelve Impost in 't geheel niet is betaalt, zo zal in dat geval tweemalen den zelven Impost aan 't gemene Land moeten worden goedgedaan; met uitzondering alleen, dat indien 't Goed wel verkocht, maar noch niet getransporteert is, en de Verkoper, door d'absolute onmacht van den Koper, genoodzaakt word het Goed aan zich te behouden, in dat geval alleen eens den tachtigsten Penning zal worden betaald.

„ En wanneer by gebreke van den Koper, een Borg verplicht word, om

„ word, om uit kragte van zyn Borgtocht 't verkogte Goed aan zich te laten „ transporteren, zal maar eens den veertigsten Pnning betaald werden, en in cas „ de Borg door middel van *actio cessa* den originelen Koper weder obligeert, „ om het transport aan te nemen, zal den veertigsten Penning andermaal betaalt „ werden.

1744. *July.*

IX.

„ Van d'onroerende Goederen, welke in Erfpagt of op Chynsen, Thynsen, „ Renten, of met beding van eenige andere jaarlyksche Recognitien, hoedanig „ die ook genaamd zouden mogen werden, 't zy met de naam van uitgang, pre„ carium, oud eigen of eenig ander uitgegeve worden, zal dezen Impost mede „ moeten werden betaalt.

„ Gelyk mede van Huren, welke voor langer tyd als vyf en twintig ja„ ren werden aangegaan, dezen Impost op den voet van Erfpagten zal moeten „ werden betaalt.

„ Den veertigsten Penning zal ook moeten worden betaalt van alle Erfpag„ ten, Chynsen, Thynsen, Renten, of andere jaarlyksche Recognitien, boven „ gemeld, hoedanig die ook genaamt zouden mogen wezen, 't zy dat dezelve „ met de vaste Goederen, (waar op die zouden mogen zyn geconstitueert, of „ gevestigt) worden verkogt en getransporteert, 't zy dezelve apart, buiten „ de vaste Goederen worden verkogt, of op eenigerhande wyze veralineert; en „ zullen dezelve Erfpagten, Chynsen, Thynsen, &c. geconsidereert werden „ een gedeelte van de Kooprys uit te maken, en jegens den Penning vyf en „ twintig begroot moeten worden.

X.

Uitkoop, Langstlevende, overneeming van Goederen.

Een Sterfhuis gevallen zynde, daar in eenige onroerende Goederen zyn, die by generale uitkoop blyven aan den Langstlevende, zal den Impost betaalt moeten worden, van 't gene gekogt of van d'Erfgenamen overgenomen word, except alleen d'uitkopen, die d'Ouders met haar eigen kinderen maken.

„ Van gelyke zal dezen Impost moeten worden betaalt van alle uitkopen, die „ een of meer Erfgenamen doen, van Goederen dezen Impost subject, waar „ toe hare mede Erfgenamen uit hoofde van Testamenten of *ab intestato* zyn „ geregtigt.

XI.

Verandering van Brieven, Kustingen en Renten.

„ By verandering van Kustingen in Renten, of Schuldbrieven en van Renten „ in Schuldbrieven, zonder dat het Hypotheecq veranderd, of vermeerderd „ word, zal dezen Impost geen plaats hebben.

XII.

Koper voor een gedeelte Eigenaar.

Eenige onroerende Goederen daar in verscheide Eigenaars zyn, gekogt zynde by iemant, die daar in eenige gedeelte heeft, zal den Koper mogen volstaan, betalende den veertigsten Penning na advenant van 't gedeelte by hem gekogt, den Verkoper toebehoord hebbende.

„ Wanneer Erfgenamen met elkanderen een gemenen Boedel verdelen, en

1744. July.

„ aan een of meer van dezelve eenige Goederen dezen Impost subject aanbedeelt „ worden, meer importerende, als d'Erfportie dezelve in den gemenen Boedel „ competerende, bedraagt, zal dezen Impost van dat meerdere gedeelte moeten „ werden betaalt.

XIII.

Impost by wie te betalen.

Dezen Impost zal moeten betaald worden by den Koper en Verkoper, en verdere Contractanten, half en half, doch in opzichte van vrywillige venduën op Boelhuizen, in 't eerste Articul gemeld, by den Veilder, of die zulks laat doen, alleen.

„ In cas van executie van roerende of onroerende Goederen, als mede in „ cas van publicque verkopingen, of Auctien der zelver, buiten executie door „ Curateurs van een desolaten Boedel, zal den tagtigsten Penning ten reguarde „ van onroerende Goederen by den Koper, en ten opzichte van roerende of „ meubilaire Goederen by den Verkoper moeten betaald worden.

„ Des dat indien boven de betaling der schulden aan de Crediteuren eenige „ penningen voor den Geexecuteerden, of desolaten Boedel overschieten, van „ dezelve den anderen tagtigsten Penning mede zal moeten betaalt worden.

XIV.

Exemptie van dezen Impost.

Van dezen Impost zal niemant exempt zyn, buiten de Godshuizen, Kerken, Diaconien, en die speciaal Octroi van vrydom hebben bekomen, en zullen vervolgens de Steden, en generalyk alle Corporatien, zo wel, als particuliere Ingezetenen, dezen Impost moeten betalen „ op den voet van 't eerste Arti„ cul van deze Ordonnantie. ”

XV.

Weeskamer regt hoe verre.

De Weeskamers zullen blyven behouden 't regt van vrydom van dezen Impost, alleen van penningen ter Weeskamere vertigtigt, en ten behoeve van de Weeskinderen uitgezet op Weeskamers regt; maar in gevalle zodanige Weesrenten van 't eene Kind op 't andere worden getransporteert, zullen die 't regt van dezen Impost onderworpen zyn.

XVI.

Opdragten en Verbanden waar te doen.

„ d'Opdragten en verbanden van Huizen, Landen en onroerende Goederen, „ als mede transporten van Kustingen, Schepenkennissen, Schuldbrieven, of „ Hypotheecqbrieven, mitsgaders alle constitutien en opdragten van Erfpag„ ten, Chynsen, Thynsen, Renten, en andere jaarlyksche Recognitien, hoe„ danig ook genaamd, zullen moeten gedaan worden voor de Geregten van de „ Plaatzen daar de Goederen gelegen zyn, ten ware de transporten vermoch„ ten volgens byzondere Privilegien, Voorregten of oude herkomsten elders te „ geschieden, en in opzichten van de Lenen, van Ons releverende, voor den „ Stadhouder en Leenmannen, mitsgaders ten respecte van d'Agterlenen voor „ den Stadhouder en Leenmannen, zo daar een Stadhouder is, en anders voor „ den Leenheer en deszelfs Leenmannen, welke daar over niet zullen mogen

„ staan,

„ ſtaan, ten zy haar gebleken zy van de betaling van dezen Impoſt, waar van „ ook melding zal moeten worden gedaan op d'uit te geven Acte.

1744. July.

XVII.

Opdragten van Renten waar te doen.

„ d'Opdragten en tranſporten van alle Los- en Lyfrenten, en diergelyke, zullen moeten worden gedaan voor 't Geregt van de Plaats, binnen deze Provincie, alwaar de Koper of Verkoper woond, wordende den Secretaris gelaſt, om in d'Acte van Tranſport uit te drukken de Woonplaatzen van den Koper en Verkoper, en dat geen tranſporten van de voorſchreve Effecten, zullen mogen geſchieden uit kragte van Procuratien *in blanco*, maar dat de naam van die geen, aan wien het tranſport geſchied, in de Procuratie zal moeten ſtaan geëxprimeert, blyvende de generale Procuratie *ad negotia* door Perſonen, die zich buiten 's Lands bevinden, gepaſſeert, daar van uitgezondert.

En zal voor ieder tranſport, boven 't Zegel, worden betaald acht en veertig ſtuivers.

Tranſporten tegens dit Articul gedaan zullen invalide zyn, en wegens ieder transport anders gedaan zal verbeurt worden een boete van twee honderd guldens, zo wel by den Tranſportant als by den genen, die het tranſport heeft opgeſtelt en gepaſſeert, te verbeuren.

XVIII.

Notariſſen niet te ſtaan over Tranſporten noch over Verbanden.

De Notariſſen zullen niet mogen ſtaan over eenige ſtipulatien van Tranſporten, Hypothecatien, noch Verbanden van Goederen dezen Impoſt ſubject; ook zullen geen van dezelve Goederen, als Pand der minne onder de hand, of voor Notaris en Getuigen iemant mogen ter hand geſteld worden, op pœne van nulliteit en twee honderd guldens, zo by de Notaris, als die zulks doet, te verbeuren, en een jaar ſuſpenſie van zyn Ampt als Notaris.

XIX.

Opdragten wanneer te doen.

d'Aangevingen van koop en verkoop, en van alle zodanige handelingen, waar van deze Impoſt betaald moet werden, zullen ter Secretarye moeten worden gedaan binnen veertien dagen en d'opdragten van dezelve binnen den tyd van zes weken, na 't ſluiten van de koop, of andere handelingen, uit kragte van welke den opdragt moet gedaan worden: des zullen d'opdragten van Huizen en andere onroerende Goederen, die in de Winter verkogt worden, en by de Kopers op *Mey* daar na eerſt werden aanvaart, tegens *Mey* mogen gedaan worden, mits aangebraght zynde binnen den tyd van zes weken.

„ Wyders zullen de gene, die eenige Goederen dezen Impoſt ſubject kopen „ voor een ander zonder de naam op te geven gehouden zyn, binnen den tyd „ van drie dagen, de naam van den Koper of Kopers bekend te maken, of „ hem zelfs voor Koper te doen aantekenen, ook aan geen ander dezelve gekogte Goederen mogen overdoen, al waar 't voor dezelfde prys, waar voor „ dezelve verkogt zyn, zonder den veertigſten Penning nogmaals te betalen, op „ pœne van den dubbelden Impoſt ten behoeve van 't gemene Land te betalen, „ by die genen die bevonden zal worden dit Articul te hebben gecontravenieert.

O 2 Tot

1744. July.

XX.

Ordre op d'invorderinge.

Tot den ontfang van dit Middel werden aangesteld d'Ontfangers van de gemene Middelen, ieder voor zyn District, en tot de particuliere collecte van dien in elke Stadt en Dorp den Secretaris, en daar meer Secretarissen zyn, die gene die by Burgermeesteren daar toe zal verkoren worden, die alle ten genoegen van Burgermeesteren en Geregten zullen cautie stellen, en voor haar salaris genieten den veertigsten Penning van haar ontfang, die haar in den uitgaaf zal geleden werden.

Zullen wyders dezelve Secretarissen en Griffiers van de Lenen de Brieven van verley, transport of verband, waar van dezen Impost moet betaald worden, niet mogen tekenen, opmaken, veel min uitgeven, voor dat den Impost zal wezen betaald, en dat vervolgens op de Brieven zal gestelt wezen *solvit*, met expressie van de somme, zo van koop of andere handeling, als van den Impost daar toe relatif.

En wanneer uit de handeling zelfs d'opregte prys van de verhandelde Goederen niet kan geweten worden, zullen de Secretarissen dezelve Goederen door de Geregten doen tauxeren, en den Impost daar na ontfangen.

„ En wanneer de somme niet opregtelyk word bevonden te zyn aangegeven, „ zal den Koper en Verkoper daar voor ieder vervallen in de boete van twee „ hondert guldens: en indien de fraudulente opgave door den Koper of Verko- „ per word aangebraght, zal den Aanbrenger van de voorschreve pœnaliteit heb- „ ben impuniteit, en daarenboven genieten de boeten, waar in die genen, waar „ mede hy heeft gehandelt, door de voorschreve fraudulente opgave vervallen is.

„ Laastelyk zullen de voorschreve Collecteurs en Secretarissen moeten houden „ een pertinent register, daar van altoos visie geven aan den Officier, en van half „ jaar tot half jaar binnen twee maanden na d'expiratie van dien, voor zo veel „ 't Zuider Quartier aangaat, aan den Ontfanger van haar District overzenden „ een nette Staat van haar ontfang, op een boete van twee honderd guldens, „ welke Staten d'Ontfangers met aantekening van den dag van haar receptie „ daar op aanstonds zullen overzenden aan de Heren Gecommitteerden ter Au- „ ditie van des gemene Lands Rekeningen, die daar op zullen disponeren vol- „ gens d'ordres van 't Land: En zullen de voorschreve Staten, voor zo veel 't „ Noorder Quartier aangaat, alle jaren in voegen voorschreve moeten worden „ gezonden aan de Gecommitteerden ter Audientie van des gemene Lands Re- „ keningen in Westvriesland en den Noorder Quartiere.

XXI.

Pœnale clausule van invaliditeit en geen præferentie.

Alle de Transporten en Hypothecatien, die in den Impost volgens deze Ordonnantie gehouden zyn, en waar van 't regt niet betaalt is, zullen wezen nul en invalide, vervolgens zal ook geen præferentie op eenige Verbanden, generale, speciale, noch ook op eenige Notariale en andere Obligatien werden gegeven, als alleen wanneer 't regt volgens den inhoud dezer Ordonnantie zal wezen betaald, uitgenomen alleen op Bodemarybrieven, mitsgaders meubile Goederen in de Banken van Lenen gebraght, of anderzints by geoorloofde Contracten de Crediteurs in handen gesteld.

„ De

1744. July.

XXII.

„ De gene die deze Ordonnantie komen te contravenieren, zullen, boven „ den dubbelden Impost dezer Ordonnantie, t'elkens verbeuren een boete van „ honderd guldens, ten ware hier voren by eenig Articul een hoger boete spe- „ cialyk is gestelt. Calange.

„ Doch die willens en wetens 't gemene Land in deze verkorten, noch daar- „ enboven de boete van twee honderd guldens, volgens het derde Articul van 't „ generaal Placaat.

„ En zullen alle dezelve calanges konnen gedaan worden by d'Officieren, „ Secretarissen en Klerken, zo van de Woonplaatze van de schuldige, als van „ de Plaatze daar de Goederen gelegen zyn, en voorts by elk en een iegelyk, „ wie hy zy, alle by preventie, te verhalen op de Goederen dezen Impost „ subject, en by die gene die de calange doet alleen te profiteren, behoudens „ de portie van den Armen in dezelve boeten, zynde een derde.

„ En zullen dezelve calanges moeten gedaan werden binnen den tyd van drie „ jaren na dat de contraventie of fraude is begaan, blyvende egter na die tyd „ in 't geheel het dubbeld regt van 't gemene Land, waar omtrent geen præs- „ criptie plaats hebben zal, als na verloop van twintig jaren.

XXIII.

En zal die gene, dewelke eenige Goederen, dezen Impost subject, zal weten aan te wyzen, waar van 't regt volgens Onze Ordonnantie in 't geheel of ten dele niet betaald of qualyk aangegeven is, genieten een geregt derdepart van dat gunt „ het welk 't gemene Land daar van zal komen te profiteren, en zal des Aanbrengers naam, zulks begerende, gesecreteert worden. Profyt voor den Aanbrenger.

XXIV.

„ De Gecommitteerden ter Auditie van Onze gemene Lands Rekeningen wor- „ den gelast te letten, dat deze Ordonnantie in alle zyne delen punctuelyk wor- „ de nagekomen, zo by d'Ingezetenen als by de respective Ontfangers en Col- „ lecteurs van dit Middel. Punctuelyk t'observeren.

„ En dezelve worden, by deze gequalificeert om over dubieuse gevallen om- „ trent dit Middel te disponeren, zo als dezelve in gemoede volgens deze Or- „ donnantie zullen oordelen te behoren, daar in houdende die ordre dat de „ Geinteresseerdens hare redenen zullen mogen vervatten in een Memorie zon- „ der Zegel, en die overgeven aan den Secretaris, aan welke de betaling, van „ den Impost moet werden gedaan, dewelke die Memorie met byvoeging van „ zyne consideratien zal overzenden aan de Gecommitteerdens ter Auditie voor- „ noemd by zyn eerst over te gevene Staat, ten einde om by de voornoemde „ Gecommitteerdens daar op te worden gedisponeert als voren.

„ Doch zullen de voornoemde Gecommitteerden, de zake vindende van im- „ portantie, daar van, met byvoeging van hare consideratien en advis, kennisse „ geven aan Onze Gecommitteerde Raden, welke daar op zullen disponeren en „ hare dispositie zenden aan meergemelde Gecommitteerden, welke van de Reso-

 „ lutie

1744. July. „ lutie van Onze Gecommitteerde Raden in hare apostille zullen melden; en „ zal volgens zodanige Resolutie van Onze Gecommitteerde Raden den Impost „ aanstonds moeten worden ingevordert en betaalt.

„ Wegens dispositien by dezelve Gecommitteerden gemaakt zonder Resolu- „ tie van Onze Gecommitteerde Raden, zullen de gene, die zich bezwaard „ oordelen, hun binnen drie weken nat dat zy van dezelve dispositie kennisse „ hebben ontfangen, konnen addresseren aan Onze Gecommitteerde Raden, „ welke verzocht worden zo spoedig als doenlyk is te resolveren, ten einde „ den Impost dien conform worde ingevordert.

„ Wyders zal 't na de betaling van den Impost vrystaan aan de gene, wel- „ ke door de Resolutie van Onze Gecommitteerde Raden zich bezwaard vin- „ den, over dat bezwaar hun directelyk aan Ons t'addresseren.

XXV.

Tiende verhoging. „ Van den Impost in deze Ordonnantie begrepen zal by continuatie, boven „ den Impost zelf, worden betaalt de tiende verhoging; zo als tot hier toe is „ geschied en van alle des gemene Lands Middelen gedaan word.

„ En zal die tiende verhoging voortaan ook betaalt moeten worden van vry- „ willige verkopingen of venduen in 't eerste Articul gemeld; en zulks in- „ distinctelyk van den Impost in deze Ordonnantie begrepen.

XXVI.

Tyd van ingang. „ 't Geen in deze Ordonnantie buiten Onze vorige Ordonnantie tot elucida- „ tie en verbetering van dit Middel is gebragt, zal zyn aanvang nemen en „ gevolglyk geobserveert en geëxecuteert moeten worden met en na den eersten „ *July* aanstaande, na welken tyd Wy verstaan dat alle vorige Placaten en „ Ordonnantien dezen aangaande geëmaneert zullen wezen geabrogeert, gelyk „ dezelve geabrogeert worden by deze, en dat den inhoud van deze jegen- „ woordige Ordonnantie exactelyk en precies zal worden agtervolgt en nage- „ komen.

En ten einde niemant van deze Onze Ordonnantie eenige ignorantie zoude konnen pretenderen, bevelen Wy, dat den inhoude van deze gepubliceert en geaffigeert zal werden, alom daar men gewoon is publicatie en affixie te doen.

Ordonnerende ook wyders alle Officieren, Regteren en Justicieren dezer Landen, deze Onze Ordonnantie en Bevelen t'achtervolgen en doen achtervolgen, procederende en doende procederen tegens d'Overtreders van dien, zonder gratie, faveur of dissimulatie.

Gedaan in den *Hage* onder 't kleine Zegel van den Lande den 9. *Mey* 1744.

Onder stond:

Ter ordonnantie van de Staten.

Was getekend:

Willem Buys.

DE

1744. *July.*

BYZONDERHEDEN.

DE Baron van *Mentzel*, in 't laatst van de gepasseerde maand, met een Corps Hussaren op een Eiland in den *Rhyn* gekomen zynde, en zich met zyn paard te ver begeven hebbende, om de Rivier aan hare Oevers te peilen, wierd van d'overzyde door de Franschen met een Snaphaanschoot doodgeschoten; wordende om zyne weergaloze bravoures door de gehele Armée zeer beklaagt, en wel voornaamlyk door zyne Hussaren, waar over hy als een Vader was.

Te *Loglin*, een Stadt in 't Graafschap van *Meath* is onlangs by een Eendvogels-kooy in een Denneboom 40 voeten hoog, ontdekt, een wild of woest Draken-nest, met 14 eijeren daar in, en wanneer de jonge Draken daar uit quamen, zo wist d'oude Draak middel te vinden, om die alle secuur na beneden te brengen. Dit is mogelyk 't eenigste voorbeeld dat ooit gehoort is van dat zoort van nesten in Bomen.

AUGUSTY.

1744. *Augusty.*

HADDEN wy by d'Inleiding van dit *Deel* gezien, de *verwonderlyke Overtocht* des *Rhyns*, door Prins *Karel van Lotharingen* met zyne Armée; noch *verwonderlyker* moeten wy deze maand beginnen, met het volgende *Declaratoir* des Konings van *Pruissen*, die byzonderlyk doet zien, dat al mede op *Tractaten*, noch *Verbonden* geen staat meer te maken is: Nadien het Tractaat van *Breslau*, tusschen Zyne, en Hare Majesteit van *Hongaryen* en *Bohemen* gesloten, met opoffering der Vorstendommen *Silesien* en *Glatz*, * en in 't byzonder 't 1. en 2. *Articul*, daar door als den *Bodem* word ingeslagen, en dus het *Sistema* van een ander Hof nagevolgt wordt.

PRUISSEN.

DAT Hof zedert eenigen tyd verscheide grote Corpsen van Melitie by een doen verzamelen hebbende, zonder dat het oogmerk

* Zie *Nederl. Gedenkb.* van den Jare 1742, II. *Deel*, *pag.* 138 & 239.

1744. *Augusty.* merk daar van kenlyk was, heeft zyne Majesteit eindelyk goedgevonden, 't openbaar te maken, dat dezelve stonden gericht te worden tegen hare Hongaarsche Majesteit, uitwyzens de volgende Acte; luidende:

VERKLARING der Redenen, welke zyne Koninglyke Majesteit van *Pruissen* bewogen hebben, om aan den Keizer *Hulptroupen* te geven.

De Koning meend verplicht te zyn, om aan *Europa* kennis te geven van de Party, die hem de tegenwoordige tyds omstandigheden, voor 't algemeen Welzyn en Ruste, doen nemen.

Zyne Majesteit niet langer met onverschilligheit kunnende aanzien d'onlusten, die *Duitschland* verwoesten, vind zich na alle wegen ter verzoeninge te vergeefs ingeslagen te hebben, genoodzaakt, om van de Macht, die Godt hem verleend heeft, gebruik te maken, ten einde de Vrede en Order te herstellen, de Wetten hunne vorige werking te doen erlangen, en 't Hoofd van 't Ryk in zyn gezag te handhaven.

Zedert den voorspoed, die de *Hongarische* Troupen in *Beyeren* gehad hebben, heeft de Koningin van *Hongaryen*, in plaatze van daar van een billyk en gematigd gebruik te maken, zo als haar gepast had, in tegendeel de Keizerlyke Erflanden met een ongehoorde hardigheit en wreedheit behandelt.

Deze Prinsesse, en hare Geallieerdens, hebben boven mate Staatzuchtige desseinen geformeerd, waar van het verderffelyk oogmerk strekt, om de *Duitsche Vryheit* voor eeuwig te kluisteren; gelyk zulks, zedert meer dan een Eeuw, het voornaamste voorwerp der gevaarlyke Staatkunde van 't Oostenryksche Huis geweest is.

Men behoeft slechts na te gaan 't gene, dat zedert twee jaren is voorgevallen, om van de quaadaartigheit der intentien van *'t Wener Hof* t'oordelen, en om klaar te zien, dat het in alle deszelfs uitstappen op een wyze gehandelt heeft, die t'eenemaal met de Wetten en Constitutien van 't Ryk komt te stryden.

Duitschland heeft zich van vreemde Troupen overstroomd gezien, men heeft die, tot groot nadeel der neutrale Ryks-Vorsten, doen bestaan: men heeft dezelve doen marcheren, zonder voor af de gewone Requisitorialen af te zenden.

De Koningin van *Hongaryen* heeft Alliantien gesloten, om zekere Mogendheden schadeloos te stellen wegens de buitengewone secoursen, die dezelve aan haar verschaft hebben, en die schadeloos-stellingen hebben, zo in Ryks-Lenen, als in een hope op zekere Bischdommen, bestaan.

De Generaals van die Prinsesse hebbe de Ryks-Steden met geweld willen bemachtigen, hare Ministers hebben de Keurvorsten bedreigt, wederom andere willen verleiden, en door dat middel dit *Gemene-Best* gepoogd *den Bodem in te slaan*, dat uit zo vele Souvereinen geformeert word, en 't welke d'eendraght alleen tot den huidigen dag toe heeft doen wederstaan alle de schuddingen, die hun zo dikwyls hebben doen beven.

Tot

1744. *Augusty.*

Tot hoe verre *spot men niet met d'openbare Trouw*, met de Capitulatie van *Braunau* te verbreken, en de Keizerlyke Troupen, onder neutrale Ryks-Steden en onder de Ryks-Vestingen verschanst liggende, aan te tasten, hun zelfs noodzakende, om buiten de palen van 't Ryk te wyken, waar van der zelver Meester 't Hoofd is? Zonder te zeggen, dat het direct op de Keizerlyke Majesteit gemunt is, en men die tracht verachtelyk te maken, wanneer gedult word, dat Officieren van de Troupen van de Koninginne van *Hongaryen* die met verontwaardiging behandelen, gelyk daar van niet als te veel voorbeelden zyn.

Kortom, om de maat vol te meten van de beledigingen, de Majesteit van *'t Roomsche Ryk* door 't *Wener Hof* aangedaan, behoefd men maar te lezen de Protestatien van dat Hof, ter Dictature van den Keurvorst van *Mentz* overgegeven, waar by de Koningin van *Hongaryen* de verkiezing van den Keizer verklaard te wezen *nietig en van onwaarden*, schoon die met eenparige Stemmen is geschied, en wil, dat de tegenwoordige Ryks-Vergadering te *Frankfort* onwettig is, pogende daar door alle de Ryks-Stenden van de gehoorzaamheit af te trekken, die dezelve aan 't Hoofd, dat zy verkoren hebben, verschuldigt zyn.

Zo vele feiten, en zo vele uitstappen, opentlyk strydende met d'Eer en Glory van den *Duitschen naam*, en met de Constitutien van *'t Duitsche Corps*, geven klaar genoeg te kennen, dat het *Wener Hof* voornemens is, de hoogste Waardigheit, door een eenparige en vrye verkiezing van de gehele *Duitsche Natie*, op den Doorluchten Keurvorst van *Beyeren* gedevolveert, ten voordele van een buitenlandschen Prins t'usurperen.

Dit zyn Attentaten, welke langer te dulden, tegens d'eere en waardigheit van ieder Keurvorst en van ieder *Duitsch Prins* zoude zyn, ook zoude 't voor de geheiligde Leden van dat voortreffelyk Collegie, zedert onheugelyke tyden in 't gezach gesteld, om hare Hoofden te verkiezen, een schrikkelyke lafhartigheit wezen, de Heerschzucht en geweldenary te lyden, waar mede de Koningin van *Hongaryen* hun dat recht zoekt t'ontroven, met zyne Keizerlyke Majesteit zo smadelyk te verdrukken.

't Is niet den Keizer, welke de Koningin van *Hongaryen* injurieert, maar die gene, welke hem verkoren hebben, en welke die Prinsesse zo zeer veracht, dat zy die meend ongevoelig te zyn wegens hunne eer, en zwak genoeg, om 't edelste hunner Prerogativen in den Persoon van zyne Keizerlyke Majesteit niet te handhaven.

De Koning heeft geen byzonder geschil met de Koningin van *Hongaryen*.

Hy heeft gene pretensie tot haren laste, *hy eischt niets voor zich zelven*, en hy neemt slechts, als *Auxiliaire*, * deel in een verschil 't welk alleenlyk de vryheden van het Ryk raakt; en d'openbare Oorloch, welken de Koningin van *Hongaryen* onlangs aan *Duitschland* verklaard heeft, door hostiliteiten, die hare Krygsvolkeren aldaar begaan hebben, zoude een genoegzame reden zyn

* Dit was *d'Exceptie* van *Vrankryk*, in 't assisteren van den *Pretendent* (in de mislukte overtocht na *Engeland*) om te verstaan, dat dat Hof evenwel de Tractaten, met *Engeland* aangegaan, onderhielt, zonder die te verbreken: Zie 't laatst voorgaande *Deel*, *pag.* 173, en nopens den inhoud dier Tractaten, *ibid.* 125.

1744. *Augusty.* zyn om 't gedrag van Zyne Majesteit te rechtvaardigen, al waren 'er gene andere voor handen.

'T Is derhalven *met leedwezen*, en na alle middelen van verzoening vergeefs beproeft te hebben, dat de Koning zich heden genoodzaakt acht, *geweld* te moeten gebruiken.

Hy heeft pogingen aangewend by den Koning van *Engeland*, wanneer die Vorst met zyn Leger by *Hanau* stond.

De Keizer verklaarde toen zelfs, „ dat hy, uit liefde voor de Vrede, voor „ altoos wilde renuntieren aan alle eisschen en pretensien, die hy tot lasten „ van 't Huis van *Oostenryk* had, mits men hem slechts weder in bezit zyner „ Erflanden stelde. "

Deze voordelige en zeer gematigde voorwaarden wierden door *'t Engelsch Ministerie* ronduit verworpen; een zekere blyk, dat de mening van den Koning van *Engeland* geenzints strekte, *om de Vrede in 't Ryk te herstellen, maar veel meer om met deszelfs onlusten zyn voordeel te doen.*

De Koning heeft zedert zyn Mediatie, te gelyk met die van 't Ryk, den *Zee-Mogendheden* aangeboden, om een einde van dien fatalen Oorloch te maken.

Doch de Republicq van *Holland* voorziende, de hinderpalen, die dezelve door de *hardnekkigheit* der Hoven van *Wenen* en *Londen* zou ontmoeten, heeft zulks op een zeer duidelyke wyze van de hand gewezen.

Zyne Majesteit, altoos vervult met den zelven iever, en met delve werkzaamheit arbeidende aan alle 't geen kon strekken om de rust in *Duitschland* te herstellen, meende, dat het kortste middel, om zyne heilzame oogmerken te bereiken, zou zyn, onmiddelyk aan de Koninginne van *Hongaryen* rechtmatige en redelyke voorslagen van Vrede te doen.

De Propositien te *Hanau* gedaan, wierden te *Wenen* herhaald: de Keizer, die niets anders bedoelde, dan 't Welzyn van het Ryk, bood zich tot alles aan, hebbende deze grootmoedige Vorst, als een ware Vader van 't Vaderland, besloten, zyne eige belangen daar aan op te offeren; eene edelmoedige handeling, die voor altoos de Verkiezing billykt, welke op zyn Persoon gevallen was.

De Koning ondersteunde deze onderhandelingen door d'allerkrachtigste en allernadrukkelykste voorstellingen en beweeg-redenen.

Maar hoe meer gematigheit de Keizer liet blyken, hoe meer *onbuigzame Trotsheit* men aan de zyde der Koninginne bespeurde.

Ook heeft de Prinses 't aan niemant te wyten, als aan de heerschzuchtige maximes van haren Raad, die hare Vyanden thans nieuwe Bondgenoten verschaft.

Doch door de *Duitsche Vryheden* na *'t hert te steken*, verwekt zy slegts derzelver Verdedigers; „ En dewyl zy bestaat de voornaamste Leden van 't Ryk „ van hunne voorrechte te beroven, moet zy ook goedvinden, dat dezelve, „ om die te handhaven, zich van de middelen bedienen, tot welke zy hen noodzaakt toevlucht te nemen. "

't Geslacht der oude *Duitschers*, die zo veel Eeuwen lang hun Vaderland en hunne Vryheden, tegens 't geheel gezach van 't *oude Roomsche Ryk* verweerd hebben, is als noch in wezen, en zal dezelve tegenwoordig even eens beschermen tegen hen, die iets daar tegen zoude willen ondernemen.

Dit blykt by 't *Verbond* te *Frankfort* gesloten, daar d'aanzienlykste *Duit-*

sche

sche Vorsten zich vereenigt hebben, om zich tegen deszelfs omverrewerping aan te kanten. 1744. *Augusty.*

De Koning heeft zich by hen gevoegt, oordelende, dat de plicht en 't belang van elk Lid van 't Ryk vereischen, deszelfs gesteldheit te handhaven, en de zwakken tegens d'onderdrukkinge der machtige by te springen.

Zyne Majesteit oordeeld, dat hy geen edeler noch waardiger gebruik kan maken van de macht, hem door Godt aanvertrouwd, dan die aan te wenden tot ondersteuning van zyn Vaderland, 't welk door de Koningin van *Hongaryen met Slaverny gedreigt word*, tot wreking van d'Eer en de voorrechten der gezamentlyke Keurvorsten, waar van de Vorstinne *voor heeft hen te beroven*, en tot krachtdadige bystand van den Keizer, om hem in zyne Rechten te beschermen, en op den Throon te bevestigen, waar van de Koninginne van *Hongaryen hem zoekt af te stoten.*

Kortom, de Koning *vraagt niets*, en *'t zyn geenzints zyn eige belangen*; maar Zyne Majesteit neemt alleen toevlucht tot de Wapenen, om aan 't Ryk de Vryheit, aan den Keizer deszelfs Waardigheit, en aan geheel *Europa* de Rust wederom te bezorgen.

Alle de Copien, die men, van die allezints tot verwonderinge en opmerkinge van de gehele Werelt strekkende *Declaratie*, te *Frankfort*, *Hamburg* en van *Berlin* ontfangen heeft, ziet men noch *Plaats*, noch *Datum*, noch *Ondertekening*: Vereisthedens tot het *publique Geloof!* wat 'er de reden van geweest is, is veiliger te denken dan te raden.

Dat *Declaratoir* heeft, volgen deszelfs inhoud, zyn Grondvest in 't FRANKFORTSCHE VERBOND, 't welk den 22. *Mey* jongstleden, tusschen den *Keizer*, Koning van *Pruissen*, Keurvorst van de *Paltz*, * en 't Huis van *Hessen-Cassel* afgesproken en geconcerteert is; behelzende de volgende Articulen:

I. De vier contracterende Mogendheden verplichten zich, de Wetten en het *Systema* van 't Ryk op den voet van de *Westphaalsche Vrede* en andere Grond-Wetten te handhaven: De Ruste in 't Ryk te herstellen, en d'Authoriteit en de Macht aan de Keizerlyke Waardigheit verknocht, te handhaven.

II. Die zelve Mogendheden verbinden zich, hare goede Officien by 't Hof van *Wenen* aan te wenden, om 't zelve voor al daar toe te brengen, dat het den *Keizer* erkenne, de Ryks-Archiven uitlevere, en aan zyne Keizerlyke Majesteit deszelfs Keurvorstelyke Erf-Landen restituere, dewelke tegens 't Ver-

* 't Gedrag van dien Keurvorst word by d'Aanhangers van Hare Hongaarsche Majesteit zeer misprezen, zeggende: „ Zulks een slechte beantwoording te zyn, „ van d'edelmoedigheit, welke die Prinsesse getoond heeft in 't verschonen „ syner Landen, wanneer Zy gelegenheit had om die t'eenemaal te ruineren.

1744. *Augusty.* Verdrag van Eenigheit voor dezen tusschen de Keurvorsten gemaakt, hem vooronthouden worden.

III. Men verplicht zich, malkander de hand te bieden, dat de Verschillen ter geiegenheit van *d'Oostenrykscbe Successie* gerezen, in der Minne door de *Stenden* van *'t Ryk* bygelegt, of in een *Recbts-Geding* door die zelve *Stenden* beslist worden, en dat men ondertusschen over een algemene Stilstand van Wapen in *Duitschland* over een zal komen.

IV. De contracterende Mogendheden verbinden zich tot d'onderlinge Guarantie van hunne Staten.

V. Dezelve verplichten zich, in gevalle dat een van hen ontrust, aangevallen of beschadigt wierd uit haat of van wegens deze *Union*, de beledigde Party zonder uitstel by te staan met alle hunne Macht, en die bystand te continueeren, tot dat d'Aggresseur eene volkome Satisfactie gegeven had.

VI. Men zal tot deze *Union* nodigen alle Keurvorsten, en in 't byzonder die van *Keulen* en van *Saxen*, en den Bisschop en Prins van *Luik*, en ook daar in aannemen alle ande Ryks-Stenden, die deel daar in willen nemen.

Dit Tractaat is gedateert *Frankfort* den 22. *Mey* 1744, en ondertekend:

GRAAF THÖRING.
KLINGGRAAFF.
WACHTENDONK.
DONOJO.

De *Ratificatie* van dat fatale *Unions-Tractaat* bleef evenwel, buiten twyffel, om dat de Koning van *Pruissen* eerst afwachten en zien wilde, welke keer de Zaken aan den *Rhyn* en in de *Nederlanden*, tot voordeel of nadeel van *Vrankryk* en den *Keizer*, zouden nemen, en welke blinkende Redenen hem daar toe gegeven wierden, uitgesteld tot den 8. dezer, als wanneer, de gemelde keer nu ten volle gebleken zynde, dezelve te *Frankfort* geschiedde.

In verscheide publicque buitenlandsche *Nieus-Papieren* word gedebiteert, dat de geheime Articulen van dat *Frankfortsche Unions-Tractaat* bestaan:

I. Dat de Koning van *Vrankryk* aan *Pruissen* vooraf 12 Millioenen zoude betalen, om zyne Troupen tot eene machtige Diversie der *Koninginne van Hongaryen* te doen marcheren.

II. Dat men den Oorloch zoude voortzetten, tot dat *Beyeren*, *Bohemen* en *Opper-Oostenryk* voor den *Keizer* wederom verkregen waren.

III. Dat de *Keizer* als dan aan *Pruissen* zoude van *Bohemen* afstaan, drie *Kreitzen*, namentlyk den *Konings-Gretzer*, *Buntzlauen* en *Leitmeritzer-Kreitz*.

IV. Dat

IV. Dat als *Pruissen* iets daar by mocht komen te verliezen, *Vrankryk* en de *Keizer* hem schadeloos stellen zouden. 1744. *Augusty.*

Wat nu daar van zy, moeten wy aan den tyd overlaten.

Dat bovenstaande *Declaratoir* heeft zyne Pruisische Majesteit den 9. dezer, aan de Buitenlandsche Ministers te *Berlin* residerende in druk doen behandigen, zynde korts daar aan alle de Regimenten de plaats van hunne *Rendez-Vous* bekend gemaakt; 't eerste, sterk 20000 Man, zal omtrent *Maagdeburg* by een trekken, en door den Markgraaf *Karel* gecommandeert worden; Het twede, ten getale van 25000 Man, zal ten eersten den marsch na den kant van *Moravien* aannemen; en de Koning, zal aan 't Hoofd van 't derde Corps zyn, bestaande uit 50 of 60000 Man, na *Bohemen* en van daar na *Beyeren* defileren, zullende dit Corps by afwezendheit des Konings door den Veldmarschalk Graaf van *Schwerin* gecommandeert worden.

d'Artillery, die eenige dagen te *Berlin*, te pronk gestaan heeft, bestaat uit 60 Stukken Canon van verscheide calibre en 20 Mortieren.

Des Konings Veld-Equipagie is reets den 11. na *Potzdam* gebraght. Den 12. hebben de Compagnien van 't Artillery-regiment met de grote Ketel-trommen en 't Janitzaren-Muzicq, als mede een Esquadron van 't Jager-Corps en 't Jager-Corps te voet den marsch aangenomen. Den 14. voormiddags ten 10 uuren, is zyne Majesteit, verzeld van den Prins van *Pruissen* en Prins *Hendrik*, met een Talryk gevolg van *Potzdam* over *Treuenbrietzen* en *Wittenberg* na zyne Armée afgegaan.

Kerende tot de zaken van dat Ryk, zo was 't den 25. Passato, dat de Zweedsche Extraordinaris Ambassadeur, Grave van *Tessin*, met dezelve Statie als by zyn eerste gehoor, Affscheids-audientie by den Koning en de gehele Koninglyke Familie gehad heeft. De volgende morgen ten 2 uuren is Hare Koninglyke Hoogheit, de Kroon-Prinsesse van *Zweden*, na een teder affscheit van Hunne Majesteiten en 't gehele Koninglyke Huis genomen te hebben, na *Schwedt* vertrokken, om de reize van daar verder over *Stettin* na *Stralsund* te vervolgen, alwaar een prachtig Esquader gereed ligt, om Haar na *Karelskroon* over te brengen.

1744. *Augusty.*

Toen de Marquis *de la Chetardie* te *Berlin*, op zyn retour na *Vrankryk*, is geweest, heeft hy den Koning *incognito* te *Potzdam* wezen begroeten.

't Eerst gebraghte, om de relatie tot de volgende zaken, voor af hebbende doen gaan, treden wy tot onze gewone *Verdeling*, en beginnen met het Britsche Ryk.

GROOT-BRITTANNIEN.

'T REETSGEMELDE *Pruisische Declaratoir* tegen de Koningin van *Hongaryen*, aan zyne Majesteit, door den Lord *Hynford* uit *Berlin* gezonden zynde, is dezelve juist zo vreemd niet voorgekomen, alzo men die al over eenige maanden verwacht hadde. Doch men staat daar omtrent zodanige Mesures te nemen, als vereischt worden zal.

d'Engelsche Natie is over 't Pruisische gedrag geheel misnoegt, zo wegens de *directe beschuldiging* aan zyne Britsche Majesteit gedaan, als dat het zelve mede ten doelwit heeft, om *Duitschland* en alle deszelfs Hoven, tegen Hem op te hitsen, echter, bereid zyn, alles ter *Glorie* van dat Ryk, en ter nakominge der *Verbonden*, op t'offeren.

De Heer *Andrie*, Pruisische Minister aldaar, heeft 't volgende Rescript van zyn Hof ontfangen, en 't zelve publicq doen worden; luidende:

ZEdert het eerste oogenblik af, dat myne verschillen met het *Wener-Hof* door het Tractaat van *Breslau* bygelegt zyn, is bestendig myn voornaamste oplettendheit geweest, om de goede verstandhouding, die ik nu met haar Majesteit de Koningin van *Hongarye* vernieuwt had, niet alleen zorgvuldig aan te queken en in alle bedenkelyke opzichten te versterken, maar ook om dezelve tusschen Haar en zyne Keizerlyke Majesteit te doen herleven, en door een billyke duurzame Vrede een einde te maken van d'onlusten, die door hunne verschillen over de nalatenschap van wylen den Keizer *Karel den zesden* veroorzaakt waren; en welker droevige gevolgen de meeste Provintien der twistende Partyen zo wel, als de verscheide Staten van 't Ryk, die neutraal waren, al te streng gevoelt hebben. Ik kan niet nalaten, de bereidvaardigheit te pryzen, die ik in dezen opzichte in den Keizer ontmoet heb. Die Prins, *voorwaar een oprecht Vader van zyn Vaderland*, heeft het edelmoedig besluit genomen, *om liever van alle zyne pretensien af te zien, en die op t'offeren ter herstelling van d'openbare rust, dan dat hy gedogen zoude, dat het zelve om zyne byzondere belangen schade zoude lyden*, maar 't *Wener Hof* heeft t'eenemaal daar tegen strydige geneigtheden laten blyken. „ Het heeft met weerzin geluistert na de voorslagen, die tot een vergelyk strekten, en door deszelfs gedrag gantsch klaar getoont, dat het geen andere Vrede wilde aannemen, dan die 't steets tot den Opperheerscher van

„ *Duitsch-*

„ *Duitschland* maken en de Rechten en Vryheden van 't Duitsche Corps aan 't „ zelve onderwerpen zoude. Deszelfs veruitgestrekte gevaarlyke voornemens „ zyn uitgelekt na mate deszelfs Wapenen voorspoedig waren en een goeden „ uitslag schenen te verzekeren. " Van dien tyd af heeft het zonder eenige Bedektheit te werk gegaan. 't Heeft op d'aanstotelykste wyze gehoont zo wel de Majesteit van 's Ryks-Opperhoofd, als de Rechten en Prerogativén van 't Keurvorstelyke Collegie. Ik heb dat Hof vergeefs gewaarschouwt, dat nochte ik, nochte eenig ander Ryksvorst, die de behoudenis van de gesteldheit van zyn Vaderland ter herten neemt, ooit gedogen zouden, dat het Opperhoofd daar van op die wyze aangetast wierd, en dat ik ten laatsten niet zou konnen nalaten, om de verplichtingen na te komen, onder dewelken ik lag, door den rang, dien ik onder de Leden van 't Duitsche Corps bekleedde, en voor dewelken alle andere verplichtingen, redenen of inzichten wyken moesten. 't Was te zeer verdwaast met deszelfs bystere grote voornemens, om 't oor te lenen aan myne minnelyke vertogen. „ 't Verklaarde eerst met eenige bewimpeling en naderhand recht uit nietig en krachteloos d'eenparige verkiezing van den Persoon „ van den Keizer, geschied zonder deszelfs medewerking, voornemens zynde, „ om deszelfs verkiezing te vernietigen en hem deszelfs Throon te doen verla- „ ten, of immers hem te dwingen, om dien met een tweden te delen, die al 't „ gezach daar van alleen gevoert zou hebben. " En na dat het den Keizer berooft had van alle zyne Landen, heeft 't zelve zich schuldig gemaakt aan een onvoorbeeldelyk bestaan, door met openbaar geweld en in verachting der Keizerlyke Wetten, de Troupen van dat Opperhoofd van 't Ryk van den Duitschen Bodem te jagen. 't Heeft op een onbillyke onwaardige wyze gehandelt de Vorsten, die geweigert hebben met 't zelve eene lyn te trekken, en bedreigingen en beloften in 't werk gestelt, om elk van dezelven tot een verbond tegen den Keizer over te halen, wiens Unie met de Ryks-Leden de voornaamste grondslag is van 't welzyn van 't Duitsche Corps. Vermits nu alle deze aanslagen zekerlyk alle zodanige Ryks leden geweldig moeten mishagen, die ieverig zyn voor de Glorie van hun Vaderland en voor de handhaving van deszelfs gesteldheit, zo oordeelden verscheide machtige aanzienlyke Vorsten 't noodzakelyk, zich op een strikter wyze met den Keizer te vereenigen, en hunne machten zamen te voegen tot handhavinge van deszelfs waardigheit, gezach en voorrechten, en tot verydeling der voornemens van zulken, die opentlyk strekken tot verdelging en gehele omkeringe van de Keizerlyke constitutie. Myne glorie, eer en plicht, als een van de voornaamste Keurvorsten en Leden van 't Duitsche Corps, hebben my in dat verbond doen treden, en volgens 't zelve heb ik niet konnen nalaten, op 't voorbeeld van *Engeland* en de Republicq van *Holland*, aan zyne Keizerlyke Majesteit te leveren een goed gedeelte van myne Troupen, die hem als hulptroupen dienen zullen, zynde myn voornemen aan d'andere kant niet, om de Vrede van *Breslau* te verbreken, of my met haar Majesteit de Koningin van *Hongaryen* in een *directen Oorloch* in te laten.

1744. *Augusty.*

Ten einde 't gemeen Rechter van myne handelwyze zou konnen zyn, heb ik nodig geacht, het bekent te maken de Redenen, die my tot dit besluit hebben doen overhellen. Dezelve gaan hier nevens en gy zult ze aan de Ministers van zyne Britsche Majesteit mede delen en uw gevoelen verklaren, overeenkomende

1744. Augusty. mende met derzelver inhoud, zo dikwyls de gelegenheit zich daar toe aanbied, of myn belang zulks eischt.

Hier by zult gy voegen de krachtigste verzekeringen, dat nochte partydigheit, nochte personeel belang, nochte inzicht, om myne Heerschappyen, uit te breiden, of Wingewesten te maken, deel heeft in 't besluit, dat ik heb genomen, zynde myn eenig voornemen, om den plicht van een goed Patriot en getrou Lid van 't Duitsche Corps na te komen; de waardigheit te handhaven en voor te komen den gehelen ondergang van deszelfs Opperhoofd; voorts de constitutie en vryheit van 't Ryk te dekken tegen 't nakende gevaar, waar mede 't gedreigt word, en deszelfs rust door een billyke redelyke Vrede te herstellen en te verzekeren, de vastigheit en duurzaamheit van dewelke een nieuwe sterkte aan de wankelende Vryheden van *Duitschland* zal konnen geven. Hoe 't zy, dat ik hope, dat geen *Engelschman* van gezond vernuft, of eenig *Brit*, die ieverig is voor de constitutie van zyn Vaderland, eenigzints verkeert uitleggen zal de billykheit van myne Resolutie, gelyk hy zich genoegzaam daar van kan overtuigen, door enkel en alleen op 't *Schouwtoneel* van *Engeland* over te brengen 't geen nu op dat van *Duitschland* voorvalt; dat gelyk elk oprecht Engelsch Patriot alle zodanige intriges, dewelke strekken, om de nu regerende Familie den Throon te doen verlaten, ten einde den *Pretendent* daar op te plaatzen, met verontwaardiging aanziet, en alle diergelyke practyquen met alle zyne macht wederstreeft, zo veel te meer ook kan geen Patriot of machtige Vorst van 't Ryk met onverschilligheit gedogen, dat een ander lid van 't Ryk, zo als is de Koningin van *Hongaryen* poogt den wettig verkozen Keizer van zyne waardigheit en authoriteit te beroven, ten einde met dien rang te bekleden een *Candidaat*, ontbloot van de wezendlykste hoedanigheden, die vereischt worden, om den Keizerlyken Throon te bekleden, en die nooit denzelven beklimmen kan, dan alleenlyk met de gehele omkering van de Keizerlyke Constitutie en van alle de Vryheden, Prerogativen en Voorrechten van deszelfs Leden. * Dat gelyk volgens dienzelven Grondregel geen Duitsch Vorst eenig recht heeft, om zich met de Binnenlandsche Staatkunde van *Groot-Brittannien*, nochte met de constitutie van deszelfs Regering te bemoeyen, ik rede heb, te hopen, dat d'Engelsche Natie nochte zich met de domestique zaken van 't Ryk bemoeyen, nochte zich aankanten zal tegen de pogingen, die ik nevens d'andere welgezinde Staten van 't Ryk besloten heb aan te wenden, ter bewaringe en handhavinge van de waardigheit van 't Opperhoofd; als mede van de behoorlyke eerbied voor de Wetten en Constitutien van ons Vaderland, en van de Rechten en Prerogativen van deszelfs Leden; en dat ik die hope te meer hebbe, om dat *Engeland* geen rede heeft, om zich wegens eenig inzicht voor deszelfs Commercie of anderzints in deze twist te steken, en dat, offchoon het groter genegendheit heeft voor 't eene Duitsche Hof, als voor 't andere, ik het t'onredelyke te.

* Evenwel wierd dien gepretendeerden Candidaat in 't jaar 1740 daar toe in staat erkend, uitwyzens 't Declaratoir van zyne Majesteits Ministers aan 't Hof van *Wenen* gedaan. *Zie Nederl. Gedenkb.* van den jare 1741. I. *Deel*, *pag.* 139. *Articul* 3.

te willen eisschen bevin, dat zulke machtige en ontzachelyke Vorsten, als die van 't Ryk, verplicht zouden zyn, om hun gedrag te schoeijen na de geneigdheden van zulke onder d'Engelschen, die zich beieveren, om hunne Landgenoten in vreemde krakkelen in te wikkelen, die *Engeland* op generhande wyze raken; dat midlerwyl de resolutie, die ik genomen heb, niets gemeen heeft met den Oorloch, dien *Engeland* tegen andere Mogendheden voert, waar mede ik my dan ook niet bemoejen zal tot deszelfs nadeel, zo als insgelyks myne tegenwoordige onderneming generhande verandering maken zal in de verbintenissen, die ik met *Engeland* heb aangegaan, welke ik standvastig besloten heb, met alle bedenkelyke stiptheit na te komen, zo lang *Engeland* zelf de Banden daar van niet verbreekt, en dat ik tot den laatsten penning toe betalen zal de schulden van *Silesien*, die ik door het Tractaat van *Breslau* op my genomen heb. 1744. *Augusty.*

Berlin den 8. *Augusty.* 1744.

Getekend:

FREDERIK.

Lager stont:

H. GRAVE VAN PODEWILS.
C. W. BORCKE.

Hoe dat die Missive opgenomen zal worden moet de tyd ons leren.

Dat Hof heeft kort na dat Prins *Karel* over den *Rhyn* getrokken was, aan Hare Majesteit van *Hongaryen* eene buiten gewone subsidie van 150000 Ponden Sterlings toegestaan, en dezelve in de voornaamste Nederlandsche Koopsteden doen betalen.

Nopens d'Aczynsen over *Engeland*, *Schotland* en *Wales* heeft men genoteert, dat zedert *St. Jan* 1743 tot *St. Jan* 1744, heeft gerendeert *drie millioenen*, *acht honderd*, *en zeventig duizend*, *acht honderd en zeven Pond Sterlings*, *achtien Schellingen en vier Pencen*, zulks dat het ruim *driemaal honderd duizend Ponden Sterlings* meer is geweest, dan 't jaar te voren.

Den 30. passato is eene generale Vergadering van de Zuid-Zee Compagnie gehouden, en daar in besloten, dat d'Uitdeling op *St. Jan* laatstleden vervallen, zoude zyn 1¼ per Cent, te betalen den 7. der aanstaande Maand O. St.

De Hollandsche Kooplieden te Londen, de Heren *Hendrik* en *Pieter Muilman*, *Everhard van Harthals*, *Jan Reessen*, *Hendrik* en *Joseph Guinaud*, als mede *Jan* en *Wolfert van Hemert* zyn als Gedeputeerden by den Baron van den *Boetzelaar* gezonden, met ver-

1744. *Augusty.* zoek, „ dat die Heer aan 't Hof Vertogen gelieve te doen wegens „ een Convoy voor de Koopvaardyschepen tusschen dat Ryk en „ *Holland*:" De hooggemelde Baron heeft zulks niet alleen ter uitvoer gebraght, maar ook zedert van d'Admiraliteit en den Lord *Carteret* de verzekering gekregen, dat bereids de bevelen na *Spithead* zyn afgevaardigt, dat ten eersten twee Oorlochschepen van daar onder zeil gaan, en tusschen de Kusten van dat Koningryk en *Texel* blyven zullen.

Men heeft daar de tyding bekomen, dat de Bey van *Tunis* den Oorloch aan de *Franschen* verklaart, en in deszelfs Haven ruim 30 Koopvaardyschepen aangehouden hadde.

Op de Tyding van 't uitlopen der Fransche Vloot uit *Brest*, is de Britsche, onder 't Commando van den Admiraal BALCHEN, den 8. dezer van *St. Helena* in Zee gegaan, bestaande in de Schepen *de Victory* van 100, hebbende den Admiraal aan boord; *de Duke* van 90, ophebbende den Heer *Stuart*, Vice-Admiraal van de rode Vlag; de *St. George* van 90, hebbende aan boord den Heer *Martin*, Vice-Admiraal van de blauwe Vlag; de *Prinsess Amelia* van 80, de *Kapitein*, *Monmouth*, *Suffolk*, *Hampton-Court* en *Prins Frederik*, ieder van 70, de *Prinsess Mary*, *Sunderland*, *Augusta* en *Exeter*, ieder van 60, en de *Falkland* van 50, en dus in 't geheel 1000 stukken Canon. De Hollandsche Oorlochschepen, die by dat Esquader gevoegt zyn, bestaan in 't Schip *Haarlem* van 72, stukken, hebbende aan boord den Lieutenant Admiraal GRAVE; *Dordrecht* van 54 stukken, ophebbende den Vice-Admiraal *Hoofd*; *Damiaten* van 64 stukken, ophebbende den Vice-Admiraal *Schryver*; *Leeuwenhoofd*, *Delft*, *Edam*, *Assendelft* en *Beekvliet*, ieder van 54, De Laatstgenoemde Auxiliaire Schepen, varen met 's Konings Vlaggen; en in een geheime Raad is geresolveert, dat dezelve in de te nemen *Vyandlyke Pryzen*, volgens *een evenredige proportie* met d'Engelschen zullen delen. Hoedanig die *portien* gereguleert zyn, zie 't voorgaande *Deel*, *pag.* 272.

Spaansche Schepen door d'Engelschen genomen:

't Oorlochschip *d'Avantuur*, heeft in de *Westindiën* een sterk bemande Spaansche Kaper van 20 stukken Canon na een gevecht van 3 uuren in de grond geschoten.

De

De Kaper *de Triumph*, Kapitein *Cole*, heeft te *Port à Port* opgebragt een Kaper van vier ſtukken Canon en vyftig Man, als mede een Schip, 't welk met Canon en andere Oorlochsbehoeftens van *Ferrol* na de *Havana* ging. 1744. *Augustus.*

d'Oorlochſchepen *de Woolwich* en *de Severn* hebben genomen en t'*Antigoa* opgebraght een Schip, van *Kadix* na *Vera-Cruz* gaande, welkers waarde op honderd duizend Ponden Sterlings begroot word.

De Kapiteins *Warren* en *Knowles* hebben prys gemaakt 't Schip *l'Aſcenſion*, voerende 500 Ton, na *Vera-Cruz* gaande, als mede de Kruiſſers *St. Antonio de los Animos* en *Santiſſima Trinidada* van 90 en 110 Ton.

d'Oorlochſchepen *de Cambridge* &c. hebben op de hoogte van *Alicanten* en *Barcelona* genomen 't Spaanſche Schip de *San. Jeronimo* van 300 Ton, geladen met Krygs-behoeftens voor *Barcelona*, en een ryk-geladen ſchip van dezelve Natie, uit de *Havana* na *Kadix* gedeſtineert, en waardig 50000 Pond Sterlings.

De Kapteins *Lamprier* en *Hall*, hebben, na een gevecht van Verſcheide dagen, veroverd een Regiſterſchip van 300 Ton, gemonteert met 22 ſtukken Canon. d'Equipagie van 't gemelde Regiſterſchip beſtont uit 200 man, en 't zelve was nevens drie andere onder Convoy van een Oorlochſchip van 60 ſtukken Canon van *Kadix* na *Nieuw-Spanjen* vertrokken, en door Onweer van dezelve afgeraakt. 't Zelve was te *Jamaica* opgebragt, had 44 Prieſters aan boord en wierd omtrent 100000 Pond Sterlings waardig geſchat.

De Kaper *de Recovery*, Kapitein *Anderſon*, heeft te *Plymouth* opgebragt een Brigantyn, genaamd *de St. Antonio*, Kapitein *Navarra Guines*, met Wyn, Rum, enz. van *St. Sebaſtiaan* na *Duinkerken* moetende.

Voorts heeft 't opgemelde Oorlochſchip de *York*, (na *Porto Bello* gezeild zynde, om het van de Spanjaarden genome Schip *Triton* te reclameren, en ingevalle van weigering die Stadt te beſchieten) de zaak dus afgemaakt, dat de Spanjaarden voor 't gemelde Schip en deszelfs Lading 25000 Piaſters betalen zouden.

Franſche Schepen door d'Engelſchen genomen:

't Schip *le Ferme*, geſchat op 800000 Livres, is in de *Middelandſche Zee* bemagtigt.

1744. Augusty. 't Oorlochschip *de Port-Mahon*, heeft *la Nouvelle Alliance*, van 250 Ton en 33 man te *Bristol* opgebraght: zyne Lading bestond in Zuiker, Indigo, Katoen en Coffy.

De Kustbewaarders, te weten, *the Dispatch*, Kapitein *Belline*, twee Schepen van 200 en 250 Ton, uit *Newfondland* komende, te *Plymouth*; *the Hazard*, Kapitein *Israël*, twee Kapers, d'eene van 10 stukken Canon en 55 Man, en de twede van 14 stukken Canon en 104 Man, te *Guernsey* en *Falmouth*, en 't Oorlochschip *de Diamant* een Schip, van *Damiate* na *Marseille* gaande, zyn te *Livorno* opgebraght.

't Schip *de Victor*, Kapitein *Nicolas*, uit de *Levant* na *Marseille*, is te *Minorca* opgebraght.

Te *Livorno* was opgebraght Kapitein *Jean Baptista Bartelemy*, na *Marseille*; de Lading word op 300000 Livres gewardeert.

Te *Kingsale* is opgebraght *de Telemachus* van *St. Domingo*, geladen met Zuiker, Indigo, Oliphante, Tanden en Goud-poejer, na dat hy met het Kruis-Schip de *Koning Willem* vier uuren slaags geweest was.

't Oorlochschip *de Chester* van 50 stukken Canon, is met drie Fransche Kapers slaags geweest, en heeft dezelve alle drie, hoewel niet zonder verlies van veel Volk, bemagtigt.

De voornoemde Kapitein's *Warren* en *Knowles* hebben 15 Schepen in de Westindische Zeën bemachtigt: Daar onder *l'Aimable* van 150 Ton, *le Dolphin* van 200, *le Marquis d'Antin* van 180, *le St. Martin* van 150, *la Fortune* van 100, *la Garonne* van 120, *l'Aimable Julie* van 150, *le Bien Aimé* van 600, *le Neptune* van 380, *la Françoise de Cherbury* van 184, *la Princesse Anlope* van 130, *le Groyant* van 230, *le Patriarche Abraham* van 300 Ton, &c.

Een Kaper van *Londen*, genaamd *the Recovery*, heeft een Schip van 300 Ton, van *St. Domingo*, waardig 12000 Ponden Sterlings, en een ander van *Terraneuf* te *Douvres* opgebraght.

De Kaper *Southwel*, heeft een Kaper van 12 stukken Canon en 40 Man te *Falmouth* opgebraght. 't Oorlochschip *de Windhond* heeft een Duinkerksche Kaper van 10 stukken Canon, 9 Steenstukken en 81 Man veroverd, en een van dezelve gemaakte prys hernomen.

't Oorlochschip *de Superbe*, heeft een Fransche Kaper van *Martenique*,

que, met 16 Stukken Canon, te *Barbados* opgebraght; en voorts zyn noch eenige andere genomen van mindere waarde. 1744. *Augustus.*

Engelsche Schepen door de Spaanschen genomen.

De Kaper *de Gier* van *Bristol*, een Fransche Prys van 15000 P. Sterlings gemaakt hebbende, is van een Bajonsche Kaper na een gevecht van 1½ uur genomen, en de gemelde Prys hernomen.

Engelsche Schepen door de Franschen genomen:

d'Engelsche bekennen, dat 5 Fransche Oorlochschepen in de Westindische Zeën, 27 van hunne Schepen genomen hebben.

Te Bilbao is opgebraght 't Schip *de John en Mary* van *St. Eustachius* na *Amsterdam*; 't Schip *de Phenix*, Kapitein *Wilson* van *Whitehaven* na *Rotterdam*; en 't Schip *de Francis en Elisabeth*, van *Duinfries* na *Virginien*.

HIER voren *pag.* 39. gezien hebbende, 't vertrek van zyne Majesteit na *Metz*, was het den 5. dezer, dat Denzelven door de Leden van 't Parlement aldaar gecomplimenteert wierdt VRANKRYK.

Eer zyne Majesteit de voornoemde reize aannam, schreef Hy de volgende Missive aan den *Dauphin*:

IK vertrek, MYN LIEVE ZOON! na *d'Elzas* Ik verwachtede gantsch niet, die Reis te zullen doen: 't Welzyn van Myne Volkeren beweegt My meer daar toe, dan Myn personele Glorie. Ik ben hun Koning, om hen te beschermen. Bid den Hemel, dat hy Myne oogmerken mag zegenen. Hy beproeft myne standvastigheit met Myne Projecten in duigen te doen vallen.

Leert hier uit, dat 'er een Opper-Heer over de Koningen is. Van deze verwagt Ik 't vervolg der gelukkige Successen, dewelke hy tot hier toe aan Myne Wapenen verleend heeft.

Doet geen verder verzoek by My, om tot My te mogen komen. 't Minste gedeelte van My zelfs zal aan gevaren blootgesteld zyn, zo lang Ik alleen ben, en dat Gy in zekerheit zyn zult. Vaart wel, MYN LIEVE ZOON: Verdubbeld Uwe Wenschinge by den Here, dat hy *vreedzame* en *rechtvaardige* gedachten aan Myne Vyanden mag ingeven, en dat hy My mag brengen tot dat einde, 't welk Ik My voorgesteld heb, 't Welzyn van Myn Volk te bezorgen, wiens *Rampen* Ik meer gevoel, dan het zelfs doet. De Konin-

1744. Augusty. gin zal U meer daar van zeggen. Ik omhels U. Omhelst U Zusters van Mynentwegen.

Den 8. hadt de Graaf van *Schmettau*, Pruisische Minister, audientie by den Koning, waar in hy aan Denzelven van wegens de Koning van *Pruissen* verklaarde: „ Dat zyne Pruisische Majesteit, „ na dat dezelve by de Koningin van *Hongaryen* alles wat mogelyk „ was had aangewend, om een bestendigen Vrede te bewerken, „ maar in tegendeel zach, dat d'Oneenigheden ter ontrustinge „ van 't Duitsche Ryk vermeerderden, met een Leger van 50 à „ 60000 Man na *Bohemen* trekken zoude, terwyl een ander van „ 25000 Man na *Moravien*, en een derde van 20000 na den kant „ van 't Keurvorstendom *Hanover* zou trekken." Vervolgens een Brief van den Koning zyn Meester aan zyne Majesteit in eigen handen overgaf, Die, na 't lezen derzelve, zeide: *Myn Broeder van Pruissen wil zyne woord houden en geven een solide Vrede aan Europa.*

Wanneer zyne Majesteit dien dag van voornemen was zyne reize na den *Elzas* voort te zetten, wierd Hy van een zware Hoofdpyn en hevige Koorts aangetast, dewelk met eene gedurige slaaploosheit toenemende, vervolgens dan beter en erger wierd, tot den 16. wanneer des Konings ziekte op zyn hoogst was, welke langzamerhand verminderde, eindelyk in zyne Majesteit grote beterschap uitgewerkt heeft.

Wanneer de tyding van des Konings gevaarlyke toestand te *Parys* quam, vertrok hare Majesteit en den *Dauphin* van daar na *Metz* voornoemd. De verslagenheit in *Parys* was zo groot, dat de Kerken by dag en nacht vol menschen geweest zyn, en nooit zo veel aan *Missen* door particulieren gegeven is, dan toen. Ondertusschen heeft de twyfelachtige staat des Levens van den Koning reets de volgende uitwerkingen gehadt:

1. Dat de Hertogin van *Chateauroux* en haar Zuster de Hertogin van *Lauragais* na *Autun* in Ballingschap gezonden, en van hare Hof-Chargien ontslagen zyn.

2. Dat de Hertoch van *Richelieu* nu niet na *Spanjen* zal gaan, maar in deszelfs Plaats de Hertoch van *Bouillon*.

Wanneer de Lieutenant-Generaal *Gensac*, geweze Gouverneur van *Lauterberg*, wegens het te schielyk overgeven van die Stadt aan d'Oos-

d'Oostenrykers (hier voren *pag.* 9.) door den Krygsraad gevonnist zynde, om onthoofd te worden, zo heeft zyne Majesteit 't Vonnis op de volgende wyze verandert, naamlyk; „ dat gemelde „ *Gensac* aan 't hoofd van d'Armée van zyn Geweer ontbloot en „ uit het getal der Edelen geschrapt zal worden, waar na hy 12 „ jaren gevangen zal zitten, doch dat hy na verloop van dien „ tyd met een Ontfangers-plaats der Koninglyke Tollen voor- „ zien worden zal. " 1744. *Augustus.*

Wat wyders in zyne Majesteits Legers in den *Elzas* en *d'Oostenrykſche Nederlanden* voorgevallen is, staat onder derzelver *Titels* beschreven te worden.

Kerende na *Parys*; zo hadt d'Aardsbisschop van die Stadt, wegens de Voordelen by *Chateau-Dauphin*, door de *Franſchen* en *Spanjaarden* (als onder de volgende Titel van *Italien* staat gemeld te worden) op de Piemontezen behaalt, de te volgen Missive van den Koning, om het *Te Deum* te zingen, ontfangen; luidende:

MYN COUSIN.

NA 't verlies, 't geen de Koning van *Sardinien* van 't Graafschap *Nice* geleden heeft, had hy al zyn Macht verzameld, om den ingang van *Piemont* voor myn Broeder, Cousin, en Schoon-Zoon den Infant *Don Philippo* te sluiten, om hem te beletten, in de Landen, die aan hem uit hoofde van de Rechten van den Bloede vervallen zyn, in te dringen. Maar myn Macht, met die van *Spanjen* vereenigt, onder 't commando van voornoemde mynen Broeder, en van myn Cousin den Prins *de Conti*, is nu al de verhinderingen, die de natuur en de konst tegen die Passage aankanteden, te boven gekomen. De Retrenchementen van de Valleyen van *Stura* en van *Chateau-Dauphin* zyn den 18. en 19. van de voorlede Maand geforceert geworden, de Troupen die haar verdedigden, zyn neergemaakt, hun voornaamste Officiers gesneuvelt of gevangen gekregen, en *Chateau-Dauphin* verlaten, met d'Artillery waar mede 't voorzien was. De voordelen die uit deze Operatie voortkomen, met aan onze Legers d'Ingangen van de Vlakte van *Piemont* t'openen, zyn een gevolg van de bescherminge die Godt *aan de gerechtigheit van myn Wapenen verleend*; en willende aan Hem de daar voor verschuldigde Dankzegging geven, schryf ik u deze Brief, om u te zeggen, dat myne

1744. *Augusty.* myne intentie is, dat gy het *Te Deum* in de Hoofdkerk van myne goede Stadt *Parys*, en andere van uw Bisschdom laat zingen, &c.

Geschreven te *Metz*, den 5. *Augusty* 1744.

Getekend: LOUIS.

Ingevolge dat Bevel heeft dien Aardsbisschop, 't volgende *Mandament* uitgegeven, luidende:

DE Legers van *Vrankryk* en *Spanjen*, komen, na 't Conquest van 't Graafschap *Nice*, zich den ingang van *Piemont* t'openen, en door wonderen van kloekmoedigheit hebben zy gezegenpraalt, over al de verhinderingen, die de kunst en de natuur te zamen tegen haar Projecten schenen aan te kanten.

Zo 't billyk is, de wysheit van de Hoofden die d'Onderneming bestiert hebben, en de wakkerheit van de Soldaten die ze uitgevoerd hebben, te roemen, zo is 't noch billyker den genen te zegenen en te loven, die aan den eene gegeven heeft deze Superioriteit van Geest, bequaam om alles met succes t'ondernemen, en aan d'andere die onverschrokkenheit en die vurigheit, welke de verwondering en de verbaastheit van den overwonne en op de vlucht gebraghte Vyand hebben gemaakt.

't Is in Godt, *by wien de wysheit en macht is*; (*Job.* 12. v. 13.) den een en den andere zyn in den mensch, niet anders dan goederen voortkomende uit dien onuitputtelyke Bron; en al de voordelen die de gevolgen en uitwerkzels daar van zyn, moeten aangemerkt werden als zo veel gunsten van den Hemel, die van onze kant een tribuut van lof en dankzegging vereisschen.

Overtuigt van deze waarheden, riep *David*, zich uit de handen aller zyner Vyanden gered ziende, in een heilige verrukking uit, *De Here is myn Sterkte, myn Borgt, myn Verlosser, myn Uitbelper, myn Beschermer, en myn Toevlugt. Gy hebt my* (voegde die heilige Koning, sprekende tot *Godt* daar by) *omgordet met kracht ten stryde; en gy deed onder my nederbukken, die tegen my opstonden: Daarom zal ik U ô Here, loven, en uwen Naam zal ik Psalm zingen.* (*Psalm.* 18. v. 3, 43 en 50.)

Laten wy dan in die gevoelens treden, en dit voorbeeld navolgen. Aan *Godt* verschuldigt zynde de gebeurtenis, die heden 't voorwerp van de publicque blydschap maakt, laten wy onze heilige Tempelen doen wedergalmen van de betuigingen van onze erkentenis jegens hem.

Maar in 't midden van onze vreugde, laten wy indachtig zyn, dat onze Doorluchtige Monarch dadelyk bezich is, met d'efforten van zyne

zyne Vyanden te repousseren, en dat het nooit gevoegelyker zy, onze wenschen en onze gebeden tot voorspoed van zyn Wapenen en tot conservatie van zyn geheiligde Persoon te verdubbelen. Dat, dan den uitslag zyne begeertens moge beantwoorden; dat de *Naam des 'Gods Jacobs zyne beschermінge en verdediginge* zy; dat den Here uit de *Heiligdom* zyner Heerlykheit, en van boven uit het Hemelsch Sion, *hem een machtige bystand toezende; dat hy hem alles na zyn herte geve, en dat hy hem gene van zyn beden weigert*; (*Psalm* 20 v. 2, 4, 5, 6, 7.) dat eindelyk Hy voor alle ongelukkige toeval behoede een *Koning*, die de fatigues van den Oorloch ondergaat, en zich aan de grootste gevaren blood steld, om aan zyn Volk de vruchten van de Vrede te bezorgen en doen smaken.

1744. *Augusty.*

Om deze redenen, en om ons te schikken na d'intentien van zyne Majesteit ordonneren wy, dat &c.

Dat *Te Deum* den 14 in de Hoofdkerk gezongen zynde, was des avonds de gehele Stadt geillumineert, maar even ter zelver tyd onstond zo een *hevige Wind* dat de meeste Lampen uit geblust wierden, waar op de Bygelovige al eenige speculatie maakte, en anderen, dat daar door werd gezien, *dat de rechtvaardigheit der Wapenen zo groot niet is, als die uitgemeten wordt.*

De Griffier van 't Parlement te *Metz*, den 22. te *Parys* gearriveert zynde, vergaderden alle de Kamers van dat Parlement, en vernomen hebbende, dat de Koning zich buiten gevaar bevond, deden zy op staande voet in de grote Zaal het *Te Deum* zingen, en ordonneerden, dat alle de huizen dien zelven avond geillumineert zouden worden, welke orders dan ook uitgevoert wierden met de grootste en oprechste betuiginge van vreugde en blydschap.

Te *Lions* is eene grote opstand geweest, uitwyzens 't volgens Relaas:

Den 4 dezer wierd hier een Koninglyk Edict gepubliceert, ordonnerende aan alle Fabriqueurs van deze Stadt, om zich te bedienen van een zekere Machine, geinventeert door den Heer *Vocanson*, en door Middel van dewelke men meer dan ¾ van 't Arbeids-Volk kon besparen, en de gezegde Heer *Vocanson*, Inspecteur der Fabricque, kreeg ordre de Visitatie te doen, of men die Ordinantie naquam: Den 5. dito omtrent 4 uuren 's namiddags rotteerden meer als 20000 Man van die Arbeiders in de Vlakte van *Dauphiné* aan d'overzyde van de *Rhone* te zamen, en quamen ten 9 uuren in

1744. Augusty. de Stadt te rug, scheurden 't gemelde Edict voor al af, en verhinderden dezelfs uitvoering. De Provoost de Kooplieden liet 's nachts eenige van de Belhamels arresteren en na de Gevangenis brengen. Den 6. vergaderde op die zelve Plaats als daags te voren, een veel groter getal van die Gasten, die zich in verscheide Benden verdeelt hebbende, voor 't Huis van den Provoost, voor dat van den Intendant en voor de Gevangenissen begaven, waar uit ze de gearresteerden bevryden, en daar tegen de voornaamste Fabriqueurs, die ze geloofden deel in die zaak te hebben, daar in opsloten: Die nacht bleef het stil. Den 7. 's morgens tusschen 7 en 8 uuren begaven zich die Oproerigen, doch zonder Wapenen en Stokken, na den Provoost der Kooplieden, en den Intendant, de Schepenen en de principaalste Fabriqueurs daar ook hebbende doen komen, dwongen ze dezelve, eene Verklaring ter contrarie van 't Koninglyke Edict op te stellen en te publiceren: Meer dan 10000 Man van dat Volk verzelden door de Straten de Trompetters, dewelke die koddig opgestelde Verklaring moesten publiceren en aanplakken: Dien namiddag deden ze aan den Provoost bekend maken, „ dat, als „ men 't minste tegens deze Verklaring deed, zylieden de Stadt „ plunderen en al te maal na vreemde Landen retireren zouden: " Zy zochten ook overal na *Mr. Vocanson*, maar die had zich al den 5. incognito van hier wech begeven: Zedert houden die Oproerigen de Gevangenissen, doch zonder gewapend te zyn, bezet, om de daar in opgeslote Fabriqueurs als Gyzelaars te bewaren; dreigende hen alle om 't leven te brengen, ingevalle men een van hen eenig leed deed. Zo staat het tot den 9. met die Zaak, die buiten twyfel tot ongeluk van die Muitelingen, maar ook tot groot nadeel van onze Stadt zal uitvallen: Men zal eenige Troupen uit *Piemont* moeten te rug ontbieden.

SPANJEN. ONDER andere voordelige tydingen, die dat Hof, (buiten de te melden in *Piemont*) heeft ontfangen, is wel de principaalste, 't sluiten van 't voorgemelde *Unions-Tractaat*, en ingevolge van dien, dat de *Koning van Pruissen* nu openbaarlyk gedreigt hadde, aan de *Koninginne van Hongaryen* eene grote Diversie met 50 à 60000 Man van zyne Troupen, als *Auxiliaire van den Keizer*, te zullen maken. *

Ver-

* De *Spaansche* dirigerende *Marquis de Villarias* heeft buiten twyfel van die Zaak al geweten, toen hy de bovengemelde twee Brieven aan den *Spaansche* Minister te *Frankfort*, Graaf *del Bene*, geschreven en daar in verzekert heeft, *dat die nieuwe Alliantie zo sterk was, dat ze niet kon missen d'Aards-Hertogin daar toe te brengen, om de Wet aan te nemen*, gelyk wy hier voren op *pag.* 73 gezien hebben.

Vermits het een aloud gebruik is, dat, wanneer een Spaansche Infant of Infante trouwd, de Grandes van 't Ryk het *Juweel* geven, heeft de Koning aan dezelve een *Don Gratuit* van honderd duizend Piasters tot het Juweel voor d'aanstaande *Dauphiné* gevraagt. 1744. *Augustus.*

DEN 21. *Juny* is een zo genaamde *Auto da Fé*, of Gerichts-oeffening van '*t onverbiddelyke Hof* der strenge *Inquisitie* gehouden, en daar in 7 Personen *levendig verbrand*, als ook verscheide andere op Galeyen en in ballingschap gezonden: Onder de laatste bevinden zich 6 Leden van de *Societeit*, die zich noemd *der Vrye Metzelaren*; deze hebben die straffe moeten ondergaan, vermits zy hunne gezwore geheimen, weigerden t'openbaren. De Koning heeft deze executie uit een zoort van *devotie*, van 't begin tot den einde, bygewoond. PORTUGAL.

AANGAANDE 't reets gemelde voorgevallene by *Chauteau-Dauphin*, tusschen 't Geallieerde Fransche en Spaansche Leger, en der Piemontezen, by *Sumbrac*, strekt '*t Fransche Relaas*: ITALIEN.

Den 17. *July* wierden by d'Armée alle dispositien gemaakt, om de Passagien der Gebergten omtrent *Chateau-Dauphin* op verscheide plaatzen te forceeren, en *Mr. Bailly de Givry* attaqueerde dien dag 's morgens met 11 Fransche en 9 Spaansche Battaillons de wel verschanste Post *la Gardette*, en veroverde die met Storm, waar by van de Piemontezen 168 Man zo gedood als gequetst wierden.

Dien zelven dag attaqueerde ook *Mr. du Chatel* de Posten in de *Valleye Sture* met 15 Battaillons, en verscheide andere Battaillons drongen in eenige andere Valleyen in, en dien avond retireerde de 4 Piemonteesche Battaillons van *Pont Bernard* na *Demont*.

Den 18. drongen de Troupen in de *Valleye Sture* gelukkig in, maar een opkomende zware Stort-Regen belettede dezelve in den marsch den halven dag, ook konden d'Expressen, die men na de Detachementen in d'andere Valeyen niet by tyds met d'ordres, die aan dezelve gegeven wierden, aankomen: Men veroverde evenwel, al hoe wel met eenig verlies, verscheide Posten, die ons den toegang tot *Chateau-Dauphin* openden, en de Piemontezen verlieten ook dien avond alle hunne Verschansingen en retireerden gedeeltelyk na *Chateau-Dauphin*, en gedeeltelyk na *Demont*.

Den 19. attaqueerde *Mr. Bailly de Givry* 't gemelde Kasteel met den Degen in de Vuist: d'Attaque duurde 4 uuren, en d'onzen wierden tot 3 reizen met groot verlies afgeslagen, zo dat men reets tot driemaal toe het teken tot de Retraite gaf, maar de Troupen waren zo verhit, dat ze daar na niet luisterden,

1744. *Augusty.* en met d'Attaque voortvoeren, tot dat ze dat Kasteel met Storm veroverden en den commanderende Generaal Lieutenant met 300 Man gevangen namen, zynde d'overigen door de Valleye van *St. Pierre* geretireert.

Wy hebben hier by veel Volk verloren, maar het getal der doden en gequetsten is noch niet opgemaakt: Onder de gequetsten zyn de *Bailly de Givry*, de Graaf van *Denois*, de Hertoch van *Agenois* dodelyk, voorts alle Collonels, Lieutenant Collonels, Majors &c., of gedood of gequetst.

Van de Vyanden zyn 5 Battaillons totaliter geruïneert.

Wy zyn zedert hier omtrent gecampeert, en maken dispositien, om van de behaalde avantagien te profiteren.

Na de voornoemde bemachtiging van *Chauteau-Dauphin* is in 't Quartier van den Infant *Don Philip* en den Prins *de Conty* een zo grote Brand geweest, dat zy zich door middel van Touwen door de Vensters van hunne Appartementen hebben moeten redden *; Een groot gedeelte der Equipage van den gemelde Prins, als mede zestig Paarden en tien Muil-Ezels zyn door 't Vuur verteerd; Men is van gedagten dat deze Brand niet door ongeluk ontstaan, maar met opzet is aangelegt ter gelegenheit dat *Demont* belegerd word.

Tegen 't voorgemelde *Fransche Relaas*, word het aan de zyde der *Piemontezen*, uit hun Camp te *St. Pierre*, dus opgegeven:

's Nachts tusschen den 16. en 17. *July* trok een Corps van 18 Fransche en 2 Spaansche Bataillons, benevens 33 Compagnien Spaansche Granadiers, door *la Gardetta* in de Valeye van *Bellins*, en tasteden 's namiddags ten 2 uuren met Detachementen onze Granadiers, Piquets en Carabiniers aan, die de hoogtens ter regter- en linker-hand van de Valeye bezet hadden, niet zo zeer om die hardnekkig te defenderen, als wel, om de Vyanden eenigen tyd op te houden, en hunne macht en desseinen t'ontdekken.

Dit Corps, maar 8 à 900 man sterk, hield het egter meer als 2 uuren uit, niettegenstaande de kans zeer ongelyk, en d'attaque ten uiterste hevig was. 't Detachement, dat de Valeye van *Buondormir* bewaarde, rukte aan, om 't gemelde Corps tegens de gecombineerde Troupen t'ondersteunen, maar had vervolgens de tyd niet, om d'ontruimde post wederom te bezetten, dus dezelve ledig bleef; waar op den Heer *de Guibert* merkende, dat de Vyanden de voornaamste hoogtens bemagtigden, zyne Troupen in de Retranchementen te rug deed trekken, zynde eenige van dezelve gesneuvelt, gequetst en gevangen genomen; doch de Vyanden bekennen zelfs, dat zy meer Volk als wy verloren hebben.

Den 18. deden de Vyanden de 33 Compagnien Spaansche Granadiers ter regter hand

* Dat is nu het twede levens gevaar, waar dien Prins door den Brand in geweest is. Zie *Nederlandsch Gedenkboek* van 't jaar 1743, I. *Deel. pag.* 231.

hand af defileren, als mede de 2 Bataillons, welke gecommandeert door den Marquis *de Camposanto*, coloms-gewyze een spits van den Berg *La Bicoque* aantasteden, alwaar 200 man hunne woede niet alleen uitstonden, maar, na door de Piquets van boven geconjungeert te zyn, dezelve met verlies tot over de holle weg te rug dreven, en zelfs eenige Gevangenen bequamen. 1744. *Augusty.*

Denzelven dag, 's avonds laat, zonden de Vyanden door de Valeyé van *Buondormir* de 10 Fransche Bataillons, onder 't commando van den Bailly *de Givry*, welke 's morgens agter om de Berg-rots van *Pierre-longe* door zeer moejelyke paden trekkende, zich boven op den top van die Rots, welke tegens de Redout van *Monte Cavallo* stoot, formeerden. Eenige Piquets en Carabiniers poogden de passage van die engte te betwisten, en sloegen hun 2 malen te rug, maar 't vuur der Vyanden van boven de gemelde Rots, welke die passage bestrykt, was zo sterk, dat wy te rug moesten deinzen, en hun dezelve overlaten. Zy forceerden vervolgens een Detachement en eenige Carabiniers, die d'uiterste post verdedigden, en de Graaf *Doris* had het ongeluk van by die gelegenheit te sneuvelen. Ten half 4 uuren naderden zy tot aan de Redout, zonder te schieten, en geraakten in eenige wanorden door 't vuur uit 2 Stukken van de nieuwe vinding van den Heer *Bertole*; maar een zware Nevel opgekomen zynde, rukten zy schielyk op de gloying van 't eerste werk, en den Officier, welke die 2 Stukken deed spelen, buiten actie geraakt wezende, maakten zich de Vyanden den tyd, gedurende welke de Nevel 't vuur deed ophouden, wel te nutte, sprongen over in de bedekte weg en bemagtigden dezelve. De Collonel *Roguin* wierd als toen gedood. Men zach de Bataillons, die hem quamen ondersteunen, verscheide malen genoodzaakt te wyken, alzo zy 't vuur niet konden uitstaan van de Redout en van de Rots, die dezelve dekte, en alwaar de manschap van de 5 Bataillons, gedestineert om de Redout te verdedigen, en die 'er niet hadden konnen inkomen, post gevat had: De Regimenten Guardes en van *Savoyen* vervolgens op de Batteryen ter regter hand geklommen zynde, deden hun in de flank door Piquets ondersteunen, die zy over de gemelde Rots zonden. 't Duurde omtrent anderhalf uur, dat de Vyanden, die in de bedekte weg gedrongen waren, zich aldaar maintineerden, maar den Heer *Vergier* als toen met den degen in de vuist op hun aanvallende, dreef dezelve daar uit en heroverde de 2 Stukken. De Marquis van *Seyssel*, Adjudant van den Koning, sneuvelde in deze Ataque.

Men sloeg noch verscheide ataques af, welke de Vyanden 15 schreden van de Palissaden deden, wordende zy telkens door verse Troupen ondersteund, dus die alle aan de gang raakten. Maar zo als men hun meende afgewezen te hebben, deden verscheide Piquets en Granadiers, die zich agter een kleine hoogte verborgen gehouden hadden, een laatste ataque, waar in den Heer *du Vergier* 't leven verloor; de Ridder *de Castagnole* gequetst, en de meeste Officieren van dat Corps gedood of mede gewond, als ook 4 à 500 man, die van 1200 man in de Redout overgeschoten waren, t'eenemaal afgemat zynde, waren dezelve genoodzaakt met de hun ondersteund hebbende Troupen te retireren, 't geen in veiligheit geschiedde, alzo de Vyanden geen lust hadden om te volgen.

Zyne Majesteit de Vyanden van een wezendlyke post meester ziende, van waar zy onze Retranchementen in de 2 Valeyen van agteren konden aantasten, deed de

1744. *Augusty.* de Troupen daar uit trekken, zach d'Artillery voor zich henen defileren, en vertrok voorts na *St. Pierre*, alwaar Hy, ingevolge de bewegingen der Vyanden schikkingen zal maken, om de Valeyen van *Vraita* en de *Po* te defenderen.

Onze Troupen, die op de hoogtens van d'Engte van *Elva* geposteerd geweest zyn, komen zich voegen by die gene, welke men gedestineert heeft om de hoogtens van d'Engte *del Preive* te bewaren. Die uit de Valey van *Maira* nemen dezelve route, en die onder 't bevel van den Commandeur *de Cumiane*, zullen van *Stropa* door de Vlakte trekkende, met dezelve conjungeren.

Voorts bequam men tyding, dat de Marquis *Pallavicini* ziende de Vyanden meesters van de hoogte van *Vinel*, en vrezende door d'Engte *del Preive* afgesneden te worden, zich na *Demont* geretireert heeft.

Alle d'overkomende Deserteurs bevestigen, dat de Vyanden een zwaar verlies geleden hebben; Ook rapporteren eenige van dezelve, dat by d'ataque van de Redout eenige Spaansche Bataillons geweest zouden zyn, doch zulks word niet geconfirmeert.

Zedert den 20. tot den 25. hebben wy ons alhier onthouden, na dat wy een week lang in een gedurige beweging geweest zyn door de verscheide Aanvallen, welke de Spanjaarden en Franschen op ons gedaan hebben: 't Verlies van hunne zyde aan doden word nu op meer dan drie duizend Man, en van gequetsten op vyftien à zestien honderd Man begroot: Van onzen kant worden noch onder de gesneuvelden geteld de Kapitein *Gernutty*, de Major *Cerisier*, de Kapitein *Blancheville*, d'Aide Major *Baustettin*; onder de gewonden de Lieutenant *Guaglia*, de Ridder *St Innocent*, de Kapitein *Roguin*, nevens de Heren *Tscharner d'Oberhoff*, *Bucher* en *Steigner*; en onder de krygsgevangenen de Kapiteins *Satoris*, *du Charmier* en *Costins*. Des nachts tusschen den 18 en 19. als wanneer wy alle by de Heuvel *del Mul* by een quamen, is 'er een verschrikkelyk Onweer verzeld van Hagel en Sneeu geweest, 't geen ons niet weinig hinder veroorzaakt heeft. Na de bewegingen die de Geallieerden op nieu beginnen te maken schynen wy met hen op 't point van een Hoofd-Bataille te zyn, want hun voornaamste oogmerk is, om aan deze kant van 't Gebergte een vaste Plaats te verkrygen, terwyl voortaan 't onze alleenlyk zal strekken om zulks te verydelen.

Zyne Majesteit van *Sardinien* heeft verscheide Commissien aan de *Waldenzen* gezonden, waar in gemeld word: „ Dat alzo de „ Fransche Troupen, welke in de Staten van zyne Majesteit met „ de Spanjaarden zyn gedrongen, d'eerste zyn geweest, die al- „ daar Contributien hebben uitgeschreven, hooggemelde zyne Ma- „ jesteit aan deszelfs getrouwe Onderdanen, de voornoemde „ Waldenzen, welker Iever hem meer dan te wel bekend is, „ beveelt op den Franschen Bodem te gaan stropen, om aldaar „ Represailles te plegen, en dezelfde Contributien t'eisschen, als „ in de Staten, onder 't gebied van zyne Majesteit behorende, „ geligt zyn. " Naulyks hadden de Waldenzen deze Commissien gekre-

gekregen, of zy hebben een Corps van omtrent acht honderd Man uit de Valey van *Lucerne d'Alpes* doen passeren, 't welk zonder lang vertoeven de Steedjes *Quelras*, *Abries*, *Aiguilles*, *Molines* en verdere naburige Plaatzen onder contributie hebbe gesteld, terwyl een twede Corps Waldenzen by de Heuvel van *Agnello* doorgedrongen is, en verscheide Muil-Ezels met Wyn en andere Provisien, gedestineert ten dienste van de Troupen by *Chateau-Dauphin*, heeft wechgevoerd. 1744. *Augusty.*

Overgaande tot *d'Oostenrykſche* en *Spaanſche* Krygsverrichtingen; bestaan de wederzydsche Relazen, als eerst der Oostenrykers, uit hun Hoofdquartier te *Nemi*, in 't volgende:

Den 28 *July* quam ons Detachement van 500 Man te Paard en 500 te Voet, van *Trivoli*, alwaar 't eene sterke Spaansche Party verslagen heeft, hier te rug, eene Hussaren-Party braght 24 gevangenen en 30 Paarden en Muil-Ezels van de Vyanden in 't Leger. De Spanjaarden canonneren en bombarderen ons onophoudelyk, zonder ons veel schade te doen: 't Deserteren onder dezelve continueert, zynde van den 27. tot den 30. *dito* by de 200 van hen in ons Leger gearriveert.

Den 10. *Augusty* wierd een krygsraad gehouden, en daar in besloten, 't Vyandlyke Leger t'overvallen, en om die onderneming te faciliteren, eene valsche Ataque op eene hoogte te doen. Ingevolge van dit besluit, wierd de Generaal van *Brown*, aan wien deze uitvoering opgedragen wierd, den 11. 's morgens met 6 Battaillons, 6 Compagnien Granadiers, en 1000 Slavoniers, en de Generaal van *Linden* met 2 Regimenten Cavallery en een van Hussaren gedetacheert, en dirigeerde de marsch met zulke voorzichtigheit, dat hy onvoorziens in 't Vyandlyke Leger drong, de 3 Cavallery Regimenten van *la Reyne*, *Sagunto* en *Bourbon*, nevens 4 andere, waar van men de namen noch niet weet, versloeg en volkomen ruïneerde. Vervolgens drong hy tot in de Stadt *Veletri*, en zou den Koning van *Napels* met den Hertoch van *Modena* onfeilbaar gevangen gekregen hebben, als onze Cavallery by tyds had konnen arriveren, om de Walonsche Guarde te beletten van deze twee Prinsen te hulp te komen. Geduurende die tusschen-tyd continueerde de valsche Ataque. Dezelve was zeer hevig, en wy bemagtigden eenige Hoogtens, maar alzo die gene, dewelke d'andere bestryken, zeer wel gefortificeert zyn, vergenoegde men zich met te veinzen van ze ook te willen ataqueren. De voordelen van deze affaire bestaan hier in, dat wy zo veel Vyandlyke Regimenten geruïneert, en hun over de 1000 Paarden afgenomen hebben, zonder die, dewelke men met opzet buiten staat gesteld heeft, en dat de Vyanden daar by over de 3000 Man zo doden en gekwetsten als gevangenen verloren hebben. De Generaal *Mariani* en omtrent 100 Officiers bevinden zich onder de Gevangenen. Wy hebben ook 12 Standaarden veroverd. Ons verlies is onvergelykelyk minder, maar ze hebben

1744. *Augusty.* ben van ons den Generaal Major *Novati* en den Collonel van *Stambach* tot Krygsgevangens gemaakt.

Waar en tegen aan de zyde der Spanſchen uit hun Veld-Leger te *Veletri*, werd gerelateert:

Wy zyn den 12. *Auguſty* noch Meeſter van deze Stadt en van alle onze poſten rondsom, gelyk wy die noch den 10. waren: Den 11. 's morgens verſcheen wel een ſterk Ooſtenryks Detachement onder Commando van den Generaal *Broun* voor de Poort *della Madonna del Storto*, drong in de Stadt en begon de Huizen te plunderen, terwyl de Graaf *de Gages* op weg was, om onze Berg-Poſten te viſiteren; maar 't ſchieten alhier horende, keerde hy te rug en vindende d'Ooſtenrykers in de Stadt, deed hy de 4 Battaillons Wallonſche Guardes daar in rukken, die d'overige Straten en Huizen bezetteden en een ſchrikkelyk vuur op de Vyanden maakten: Terwyl de Generaal *des Gages* bezig was met verder ordre rondsom deze Stadt te ſtellen, ontmoetende hy by de Capucyners den Hertoch van *Caſtropignano*, die op 't point ſtond, zich ook hier binnen te begeven: De Generaal *des Gages* op dat moment vernemende, dat d'Ooſtenrykers ook een Poſt op een Berg ataquerden, gaf hy 't Commando in de Stadt aan den gemelde Hertoch over, en vloog derwaarts, nemende alle de Troupen op zyn weg met zich: Halfweg zynde, ontmoetende hy den Koning aan 't Hoofd van de Spaanſche Guardes in volle marſch na die Poſt, en die dus vereenigde Troupen taſteden de Vyanden met zulke dapperheit aan, dat ze haaſt moeſten retireren, gelyk ook die te *Veletri* moeſten doen, latende daar de Wegen, en hier de Straten met doden als bezaait; en den Generaal *Novati* met vele andere Officieren en 700 Gemenen gevangen te rug. Van onze kant is geſneuveld de Generaal Graaf van *Beaufort*, aan 't Hoofd der Wallonſche Guardes, en gevangen de Generaal Lieutenant Graaf *Mariani*, die aan 't Podagra ziek lag: Voor 't overige is 't getal van onze doden, gequetſt en gevangenen niet van belang, zynde 't eerſte 360, het twede 400 en 't derde 350 Man, behalven den Generaal *Mariani* en 35 Officieren: Maar 't getal der doden by de Vyanden word over 3000 Man en hun gehele verlies op 5000 Man geſchat. Wy zullen deze Poſt nu noch verder blyven maintineren tot bewys, dat wy, en niet d'Ooſtenrykers, in die Actie gevictoriſeert hebben.

Vragenwe aan een *Romein*, wat van de *waarheit* der beide tegenſtrydige Relazen is? zo zal hy ons dus antwoorden:

Wat men ook van de Spaanſche kant mag voorgeven van d'Actie van den 11. is 't nochtans nu bekend, dat de Prins van *Lobkowitz* buiten *Veletri* de Spanjaarden uit alle Poſten tot op een na geſlagen heeft, en niet geretireert is, dan na dat de Vyanden met hun grootſte Macht op hem aanquamen: Dat de Generaal *de Broun* ondertuſſchen binnen *Veletri* 2 Spaanſche Cavallery-Regimenten totaliter geruïneert, alle derzelver Paarden en Muil-Ezels verovert en veel koſtbare Buit gemaakt heeft: Dat indien de Generaal Graaf van *Linden*, met zyne

Caval-

Cavallery ter gelyker tyd, gelyk geconcerteert was, voor die Poort van *Veletri* had konnen aankomen, dewelke na 't Spaansche Leger leid, noch Koning *Don Carlos* uit de Stadt *Veletri* had konnen ontkomen, noch door den Generaal *des Gages* ontzet worden. Tot bewys, dat d'Oostenrykers niet tegenstaande hunne retraite 't Voordeel op de Spanjaarden en Napolitanen gehad hebben, verstrekken: 1. 12 Vaandels en 3 Standaarden, die ze hebben te rug gebraght: 2. Omtrent 2000 den Spanjaarden afgenomen Paarden en Muil-Ezels: 3. De gevange Generaal *Mariani* met 1 Brigadier, 18 Capiteins, 24 Lieutenants en mindere Officieren na proportie met 1000 Gemenen: 4. Een menigte van allerlei medegebraghte kostbare Buit, waar onder eenige Silvere Serviesen, kostbare Klederen &c.: 5. Dat zedert die Actie in de 4 naaste dagen over de 500 Man van de Spanjaarden en Napolitanen gedeserteert zyn. Al dit zyn *reële* bewyzen: 't Overige moet men, als men wil, op 't *Woord* der Oostenrykers geloven, als, dat ze over de 3000 Man van de Spanjaarden en Napolitanen gedood en omtrent een gelyk getal gequetst hadden: Dat ze by de 2000 Paarden en Muil-Ezels, die ze niet konden mede-nemen, de Zenuwen afgesneden hadden: Dat ze de Magazynen der Spanjaarden en een groot getal Tenten geruïneert en verbrand hadden &c.: Zedert continueert men met op malkander te canonneren. 1744. *Augustus.*

De Spanjaarden by *Veletri* hebben 500 Landlieden met groot Geld gehuurd, om hen dagelyks zo veel Water toe te brengen als ze maar konnen; vermits de Water-bron in *Veletri* geruïneert geworden was.

Aangaande de Republicq *Genua*, zo is 't even of Koning *Theodoor* weder op het *Toneel der wereldsche Veranderingen stond te verschynen*, en tot de Bezitneming van zynen Kroon en Scepter te geraken: Uitwyzens de volgende Acte, die wy evenwel als een *Authenticq* Stuk, voor als noch, niet konnen opgeven; luidende:

IN DEN NAME GODES.

NAdien in den jare 1736. dit Koningryk *Corsica*, in deszelfs grootste en gezondste gedeelte vergadert, na ryp overleg, den Baron *Theodorus van Neuhoff* tot wettige Prins en Koning verkoren heeft, gevende hem, ten opzichte van de Jurisdictie en 't Gouvernement, al 't gezach, dat aan wettige Souvereinen toebehoord, en die verkiezing door een plechtigen op 't *H. Evangelium* afgelegden Eed bevestigt is; 't geen ons behoord te verplichten, om aan onze zyde ons gegeven woord onschendbaar na te komen. ZO IS 'T, dat dit Koningryk op nieus in deszelfs grootste en gezondste deel vergadert, deze tegenwoordige ACTE ontworpen heeft, om t'allen tyden en plaatzen haar effect te sorteren; uit welkers hoofde 't zelve bevestigt, herstelt, en wederom met Eede beloofd, staande te houden en t'observeren, al 't gene 't in den jare 1736. aan gemelde Baron *Theodorus van Neuhoff* beloofd, en met hem gesloten en gecon-

1744. *Augusty.* tracteert heeft, casserende, nietig en van onwaarde verklarende alle Actens, Geschriften, Ondertekeningen of Verklaringen hier mede strydig, welke de Republicq *Genua*, onze Vyand, afgeperst zoude mogen hebben, verklarende dezelve *sub & obreptif*, of als op andere onbestaanbare en onwettige wyzen van een of meerder van onze Natie verkregen: En Wy, de Hoofden, Voornaamste en Magnaten, als wettige *Procuratores* der Volkeren en Piéven van ons Koningryk, uitmakende 't vereischte getal der stemmen, ontwerpen deze authenticque en publicque Acte opendlyk, om 't allen tyden en plaatzen, als ook by een ieder, gehouden te werden voor een pragmatique onverbrekelyke Wet, ten behoeven van den opgemelden Baron *Theodorus van Neuhoff*, onzen Heer en Koning, als alleenlyk d'eenige, welken de Volkeren van dit Koningryk als zodanig erkennen, willen, begeren, eisschen, in de beste forme, &c. protesterende, zwerende, &c. in de beste forme, &c.

Gedaan by onze Regeringe, te *Corte*, den 14. *Juny* 1744.

Deze Acte word opgegeven getekend te zyn door Gedeputeerdens van ieder Piéven of Gemeentens, als *Niolo*, *Talcini*, *Venaco*, *Bozio*, *Castello*, *Fiumorbo*, *Serra*, *Allesani*, *Verde*, *Campoloro*, *Morcani*, *Catima*, *Casacconi*, *Ampugnani*, *Orezza*, *Rustina*, *Valle-Rustie*, *Caccia*, *Costiera*, *Nebbio*, *Corbo-Corso* en *Bulagna*; als mede door 4 Gedeputeerdens wegens 't District over de Gebergtens.

De gemelde Heer *Theodorus* zoude zich thans op een Lusthuis by *Siena*, onthouden.

DUITSCHLAND. DE reetsgemelde *Stap* * die de Koning van *Pruissen* gedaan heeft ten behoeven van den Keizer, maakt grote beweging aan 't Hof te *Wenen* en men ziet dezelve daar aan, *dat thans op gene Tractaten meer staat te maken is.*

Wanneer de Koninglyk Pruisische Minister den 7. dezer van dat Hof afscheid nam, en de Resolutie van den Koning zyn Meester hadde bekend gemaakt, namentlyk, 1. *Dat dezelve den Keizer zoude erkennen:* 2. *Hem zyne Erflanden wederom inruimen:* 3. *De Passagie aan*

* Men verzekerd dat des aangaande, een Predikant in een zekere Residentie, eene ernstelyke Predicatie gedaan had over II. *Chron.* 19:2. zynde de Woorden van een Propheet tot Koning *Josaphat*: *Zoud gy den Godlozen helpen, en die den Here haten, liefhebben? Nu ziet! over u is van 't Aangezichte des Heren grote toornigheit.*

aan 40000 *Man Pruissische Troupen door* Bohemen *na de Beyersche Erflanden toestaan, om die te bezetten*, is door de Ministers van Hare Majesteit aan dien Graaf geantwoord: „ Dat niets bequaam „ was, om de Koningin vreze aan te jagen, nochte haar van ha„ re Standvastigheit af te brengen; dat Haar Majesteit by haar „ voornemen volherde, om de Vrede te bevorderen, zo dra zulks „ op billyke en vaste Conditien geschieden konde, over een ko„ mende met d'algemene Vryheit van *Europa* en met die van 't „ Ryk in 't byzonder, en dat dezelve dienvolgens van zints was, „ om geweld met geweld te keren, gebruikende ten dien einde „ alle de middelen, die Godt haar in handen gestelt had, enz. " 1744. *Augusty.*

De Koningin heeft ook aan de Staten van *Hongaryen* dien gemelde uitstap van *Pruissen* doen communiceren, en is reets in Persoon na *Presburg* vertrokken, om van hun een machtig secours t'eisschen.

De Koningin ziet zich dus door de machtigste Mogendheden van *Europa* teffens aangetast, te weten, *Vrankryk*, *Spanjen*, *Napels*, *Pruissen*, enz. maar laat daarom den moed, als boven, gantsch niet zinken; na mate 't getal van hare Vyanden aangroeit, vermeerdert haar Vertrouwen, als een Christelyke Vorstin betaamt, op de Godtlyke hulpe, en door dien nooit volprezen Heldenmoed worden hare Onderdanen bezielt met een oprechte liefde tot hun Vaderland, en met een brandenden iever, om hoe langs hoe meer blyken te geven van hunne aangebore Dapperheit en onwrikbare Getrouwigheit omtrent hare Vorstin en Lands-moeder. d'Hongaren bewust, dat d'oogen van gantsch *Europa* jegenswoordig op hen zyn gevestigt, dat de noodzaaklykheit vordert, dat in dit nieuwe gevaar, ook nieuwe krachten in 't werk gestelt worden; doch wel voornaamlyk, nu de Koningin besloten heeft, eerder 't uiterste te wagen, dan de zorge voor hare Onderdanen te laten varen, zo twyfelt men daar niet, of dezelve zullen volgens hunne plicht eene zo gezinde Koningin en Moeder op de bereidvaardigste en krachtdadigste wyze byspringen, te meer, om dat hun Vaderland daar aan gelegen is, 't Oorlochs-vuur zo veel mogelyk van hunne Grenzen af te houden. Zy weten, dat het nu voornaamlyk op de spoed aankomt; zy weten, dat byaldien 't ooit noodzakelyk geweest is, de tyd jegenswoordig geboren is, om door uitmun-

1744. Augusty. tende blyken te doen zien, wat de liefde voor 't Vaderland, ryking na onsterflyke Eere, en getrouwigheit voor een onvergelyke Lands-moeder vermag, en daarom twyfelt men niet, of de noch overige insurgenten zo wel voetvolk als ruitery zullen met behoorlyke Officier en Wapen zonder tyd verzuim na de pas *Holitsch* op de Moravische Grenzen marscheren, eer de Vyand nader komt, ten einde met de reguliere Troupen van de Koninginne te vereenigen, en verder te marscheren, daar d'omstandigheden van den Oorloch en 't gevaar, of liever de verdediging van hun Vaderland zal vereisschen. Hoe 't zy, achtervolgens den algemeen opbod den eersten *February* 1742 geschied, en die nu is hernieuwt, moet in *Hongaryen* elk, van wat staat of rang, ook niemant uitgezondert, in Persoon te velde trekken, 't zy onder hunnen Koning, zo zy 'er een hebben, of wel onder hunnen Waywode. Ieder Gespanschap of Provintie van *Hongaryen*, zynde zamen *vier-en-zeventig* in getal, heeft een afzonderlyk Standaart of Vendel, onder 't welk zich begeven moete die daar onder behoren; ja als 't gevaar groot is, moeten de Geestelyken zelf opzitten, en noch daar en boven gewapende Mannen in 't Veld brengen na mate van hunne Kastelen, Huizen en andere vaste Goederen, die dezelve zouden mogen bezitten, doch wel voornaamlyk d'Abten, Proosten, Titulaire Bisschoppen, enz. Edoch om ons wat duidelyker uit te drukken, zo zullen wy zeggen, dat de Landheren van elke *twintig Huizen* leveren moeten een Ruiter, en hunne Onderdanen een Voetknecht; deze moeten ze beide niet alleen in 't Veld leveren, maar ook onderhouden; alle Geestelyken, die maar 200 Floreinen jaarlyks inkomen hebben, en by gevolg niemant in hun plaats leveren konnen, moeten zelf opzitten; de vrye en zo genaamde Bergsteden zyn van 't leveren van manschap niet ontheft, byaldien zy slechte goederen in de Provintien bezitten, ja zelfs niet enkele Burgers en Boeren, zynde een Molen, een Brouwery enz. genoeg, om iemant tot het leveren van een Man te verplichten.

De Marquis *di Botta* is te *Grätz* uit zyn arrest ontslagen, en te *Wenen* te rug gekomen, zulks men gelooft, dat zyn onschuld aan 't *Russische Hof*, na de disgratie van den Marquis *de la Chetardie*, gebleken is.

ZE

ZEDERT de beweginge der Pruissische Troupen is men te *Praag* en in 't gehele Koningryk in eene onbegrypelyke agitatie: De Generaal *Festetitz* is met d'Avantguarde der Armée in *Beyeren* te *Haslan* op de Grenzen aangekomen, en de Generaal van *Bathiani* volgt hem met de rest. 1744. *Augusty.* BOHEMEN.

't Gouvernement van *Praag* laat de Quartieren voor de verwacht wordende Landmilitie prepareren, en alle d'Inwoonders van 't gehele Koningryk optellen. Aan de Burgery is aangezegt van zich met Leeftocht voor 9 Maanden te voorzien, en die gene, dewelke niet in staat zyn zulks te doen, moete binnen zekere tyd de Stadt ruimen. Zedert is bereids een sterk commando van 't Regiment Hussaren van *Baronnay*, waar onder zich een gedeelte van de zo genaamde *Lans-Dragers* bevind, aldaar aangekomen; Aan de Vestingwerken zo binnen als buiten die Stadt word daaglyks met veel iever en Volk gearbeid; De Koninglyke Kreits-Hoofdmannen en Commissarissen zyn d'in aantocht zynde Armée te gemoet gegaan, om d'Etappes te reguleren; en ten einde gedurende de dreigende Onlusten alle Victualien enz. in die Stadt op een redelyken prys mogen blyven, zynde vele Granen en andere Mondbehoeftens derwaards en in de Magazynen gebraght.

DE Heer van *Winterfeld*, Adjudant-Generaal in *Franschen dienst* heeft aan de Regering te *Dresden* twee Missivens overgeleverd, te weten een van den Keizer, gedagtekent den 12. *Juny* en een van den Koning van *Pruissen*, gedagtekend den 4. dezer, waarby die Mogendheden de vrye passagie verzoeken voor een talryk corps Pruissische Troupen, om als auxiliairen van zyne Keizerlyke Majesteit na *Bohemen* te marscheren, als mede voor een groot getal Vaartuigen met Artillerye, Ammonitie en Proviant, langs *d'Elbe*, geëscorteert door 4 Bataillons, doch op gemelden Missive is noch niet geantwoord. ZAKEN.

Midlerwyl is alles daar in beweginge, en Officiers en Soldaten hebben ordre bekomen, om zich ten eersten na hunne posten te begeven.

OVERGAANDE tot de *Krygsverrichtingen* van Prins *Karel*, ELZAS.

 (ze-

1744. *Augusty.* (zedert ons laatste hier voren *pag.* 16.) zo strekt daar toe 't volgende *Relaas*:

Den 17. *July* bemachtigde de Generaal van *Bernklau* een Redoute op een der Eilanden, dewelke *Fort-Louis* omringen, en verschanste zich, niet tegenstaande 't sterste Vuur der Vyanden van die Plaats, doch 't Guarnizoen een Uitval gedaan hebbende, nam een onzer Voorwachten wech. De Generaal *Nadasty* gedetacheert geworden zynde, *Werth* te bemachtigen, heeft zich, na aldaar Post gevat te hebben, tot aan *Pfaffenhoven* uitgebreid. Den 18. vernam men, dat de Veldmarschalk van *Seckendorf* met zyne Armée achter de *Motter* by de Franschen geretireert was. Den 19. heeft de Generaal van *Bernklau* Post gevat in een Dorp, 't welk maar een quartier-uurs van *Fort-Louis* gelegen is, doch 't Water in den *Rhyn* en andere Rivieren zedert ons vertrek van *Lauterburg* door de gedurig aangehoudene Regen en en Noorde Wind zodanig opgezwollen en uit d'Oevers getreden zynde, dat vele Landstreken wyd en zyd overstroomt geworden zyn, heeft de Generaal van *Bernklau* de gemelde bemachtigde Posten, weder moeten verlaten. Onzen by *Lauterburg* gestaan hebbende Bruggen hebben door die Overstroming ook geleden, waarom men ze heeft moeten wechnemen, zonder dat men ze tot noch toe ergens anders heeft konnen plaatzen; wy hebben 'er tegenwoordig gene op den *Rhyn*, maar moeten ons van Barken bedienen, om de Communicatie met d'overzyde des *Rhyns* t'onderhouden. Door 't aanhoude regenachtige Weer zyn de Wegen zo impracticabel geworden, dat het als toen onmogelyk was voort te marscheren. De Franschen hadden voorgenomen gehad, den 18. *Hagenau* en hare Linien te verlaten, maar moesten zulks om die reden achterlaten, doch hebben ze daar door gelegenheit gehad een Secours van 500 Man te Water na *Fort-Louis* te zenden, zonder dat wy ons daar tegen hebben konnen aankanten, invoegen de Communicatie met hare Armée en *Fort-Louis* weder geopent is. De Generaal *Daun* is echter met de Granadiers en de Reserve met vele moeite na *Sultz* voortgerukt.

De *Rhyn* begonnen hebbende weder in zyne Oevers te gaan, hebben wy de Brug den 25. voltooid, waar aan men zedert eenige dagen te *Benheim* arbeidde. Den 26. 's morgens ten 9 uuren begaf d'Armée zich weder op marsch, om den *Rhyn* te naderen, en quam by *Sultz* campeeren, alwaar 't Hoofdquartier geplaatst wierd: 's Avonds vervoegden zich de Generaal en d'Officiers van den Etat-Major in Gala-Klederen by *Prins Karel*, om hem te complimenteren ter occasie van 't Feest van *St. Anna*, waar van d'Aardshertogin Gouvernante der *Oostenrykscbe Nederlanden* zyne Gemalin den Naam draagt: Die Prins verklaarde by die gelegenheit, dat de Koningin 't Regiment Hussaren van *Haver* aan den Generaal *Desoffi* geconfereert, den Collonel *Marots* tot Generaal-Major, den Lieutenant-Collonel Baron van *Trenk* tot Collonel, en den Baron van *Stappel* tot Lieutenant-Collonel verklaard had. Den 27. vertoefde d'Armée in dat nieuwe Leger, als mede 't Corps Granadiers en dat van de Reserve, dewelke verder voorwaarts op eene hoogte campeerden. Prins *Karel* vertrok dien morgen heel vroeg, om de positie der Vyanden te gaan recognosceren, en reverteerde eerst 's avonds. De Generaal *Nadasty* is van een heftige Koorts aangetast, deswegens

gens hy na *Werth* getransporteert geworden is: De Generaal *Ghylani* is benoemd, om by provisie en tot zyne herstelling in zyn plaats te commanderen. De Koningin geeft aan den Generaal *Nadasty* alle Goederen van wylen zyn Grootvader weder, dewelke onder de Regering van den Keizer *Leopold* geconfisqueert zyn geworden, en zulks uit consideratie der Diensten, dewelke die Generaal by de Passagie des *Rhyns* bewezen heeft. 1744. *Augusty.*

's Nachts zyn wy op Marsch gegaan, om de Franschen in deze nabuurschap tot een Bataillie te noodzaken, maar deze, niet gereed om ons af te wachten, hebben terstond, op de tyding van onze marsch, hunne Legerplaats verlaten, en zyn teffens met de *Keizerschen* tot onder 't Canon van *Straatsburg* geweken, zo dat wy niet dan een klein getal Vyanden tot verdediging van de Linien en Retranchementen gevonden hebben, en dus met veel gemak van dezelve, en stormenderhand van de Vesting *Hagenau* meester geworden zyn. De Hussaren van den Generaal *Nadasty*, die by *Pfaffenhoven* de *Motern* mede overgetrokken waren, hebben nevens de Panduren van den Baron *Trenk* en verdere Hongarische Troupen de vluchtende Franschen tot aan 't Woud van *Brumpt* aan d'overzyde van de *Sor* onophoudelyk ontrust, en zelfs heeft een Corps ligte Ruitery zeer digt by *Straatsburg* wezen stropen en een vry grote Buit van daar medegebraght: Ondertusschen zyn ook verscheide Detachementen na den kant van *Leiningerwalt*, *Saverne*, *Phalsbourg* enz. uitgezonden, om de communicatie, die de Vesting *Straatsburg* met *Lotharingen* zou konnen behouden, zo veel mogelyk af te snyden, tot dat de Prins *Karel* volkomen in staat zal zyn, om die Stadt van alle kanten in te sluiten, zynde bereids herhaald bevel na *Fryburg* afgevaardigt, om niet alleen eenige zware Stukken Canon, maar ook Bomben, Kogels en verdere tot een Beleg nodig zynde Materialen ten spoedigsten te bezorgen.

De grote Armée, dewelke gereed stond ter uitvoering van 't voornemen te marcheren, vond Prins *Karel* op de naricht der Vyandlyke retraite, goed, van ze den 29. te laten vertoeven, maar den 30. begaf ze zich weder op marsch, en quam de Linien en de Stadt *Hagenau* occuperen, alwaar ze den 31. vertoefde, terwyl de ligte Troupen de Vyanden vervolgde, dewelke toen ook de *Sor* en de Linien, dewelke ze achter die Rivier hadden, verlieten, om onder 't Canon van *Straatsburg* te retireren. De Heer *Schwangen*, Lieutenant-Collonel van 't Regiment van *Ghylani*, is den 31. met 300 Hussaren na de *Sor* gedetacheert geworden, om de Vyandlyke bewegingen t'observeeren. Zedert die tyd hebben wy ook verscheide andere Detachementen in *Lotharingen*, en alzo wy nu d'Engtens en Passen van *Pfalzburg* meester zyn, zal men ten eersten daar omtrent Post vatten.

De Generaal Nadasty, van zyne indispositie volkomen herstelt zynde, heeft 't Commando over zyn Corps weder aangenomen. Den 30. kreeg hy ordre van *Saverne* of *Zabern*, aan den ingang de Engtens van *Pfalzburg* gelegen, te gaan bemachtigen; in conformiteit van die ordre vertrok hy noch dien dag van *Werth* met de 3 Regimenten Hussaren van *Festetitz*, van *Nadasty* en van *Ghylani*, 500 Waradiniers met hunne 4 Veldstukken, 600 Carlstaders, en een Detachement van 1000 Man van de Regimenten van *Forgatsch* en van *Esterhasi*. Twee uuren van *Saverne* gearriveert zynde, zond hy een Capitein aan den Heer

Chamilly,

1744. *Augusty.* *Chamilly*, die in de Stadt een Guarnizoen van 3000 Franschen commandeerde, om hem op t'eischen: De Commandant antwoordde: *dat hy van intentie was zich tot op 't uiterste te defenderen, en zich daar door d'agting van den Generaal* Nadasty *te verwerven*; doch die Generaal liet hem door denzelve Capitein weder zeggen; *Dat hy hem maar* 10 *Minuten tyd gaf, om eene resolutie te nemen, en waarschouwende hem te gelyk, dat, alzo hy vele irreguliere Troupen by zich had, hy niet responderen wilde voor d'ongevallen, die gebeuren mochten, wanneer de Stadt met Storm veroverd wierd.* De Commandant antwoordde als te voren, met deze byvoeging, *dat de Hertoch van* Harcourt *byderhand was van hem t'ondersteunen*, waar op de Generaal *Nadasty* de Timmerlieden voor de Poort van *Zabern* deed avanceren, om ze met Bylen in te slaan, maar deze Operatie scheen aan de Croaten al te langwylig, waarom ze, zonder ordre te hebben, op de Muren klommen, terwyl de Fransche Commandant met 't Guarnizoen door een andere Poort uittrok, latende alleenlyk 200 Man en een groot getal gewapende Boeren in de Stadt, waar van 't grootste gedeelte door de Croaten neergezabelt wierd, waar na ze de Stadt plonderden; doch de Generaal *Nadasty* arriveerde noch by tyds, om 't Paleis van den Cardinaal van *Rohan* van de plondering te bevryden. De Generaal *Nadasty* vernomen hebbende, dat de Heer *Chamilly* verzuimt had een voordelige Post te bezetten, die halfweg tusschen *Saverne* en *Pfalzburg* gelegen was, marcheerde hy den 1. *Augusty* derwaarts, en occupeerde dezelve, invoegen 't toen aan den Hertoch van *Harcourt* onmogelyk was met zyn Corps van die kant in *d'Elzas* te komen. De Generaal *Ghylani* was tot *Marlen* 2 uuren van *Molsheim* geavanceert, en de Generaal van *Bernklau* tot *Reichstad* 1 uur van *Straatsburg* voortgerukt. De grote Armée heeft den 1. dezer 't schone en voordelige Leger van *Hochfelden* geoccupeert. De Vyanden zyn integendeel van *Straatsburg* achter 't Canaal van *Molsheim* geretireert. De Situatie van *Drusenheim* onvergelykelyk voordeliger als die van *Lauterburg* gevonden geworden zynde, heeft men geresolveert niet alleen de begonne nieuwe arbeid te *Lauterburg* te staken, maar ook de daar geweest zynde te razeren, en integendeel *Drusenheim* te Fortificeren, alwaar wy toen 2 Bruggen ter communicatie met het Ryk geslagen hebben.

Zedert dat wy in 't bezit van *Elzas-Zabern* geraakt zyn, is niets merkwaardigs gepasseert; als dat onze Panduren de toppen van 't Gebergte, dat d'engte formeerd, bestegen, en zich aldaar in staat gesteld hebben, om die passage met stenen te konnen bereiken; ook aan de mond van d'Engte een Schans van ongemene hoogte en uitgestrektheit opgeworpen. De Vyand houden zich noch agter 't Kanaal by *Molsheim*. Den 5. is een sterk Detachement Keizerlyke Troupen over de Rivier by *Straatsburg* gepasseert, om den Generaal *Bernklau*. die met 15000 Man in de nabuurschap van die Vesting staat, te verrasschen, maar zy vonden dezelve zo wel geposteerdt, dat zy genoodzaakt wierden, met verlies van 50 doden en een gelyk getal gevangenen te rug te trekken. De bewegingen van de Vyanden schynen te strekken, om aan hun secours, dat by *Pfaltzburg* staat, lugt te maken, doch zullen dat zeer bezwaarlyk konnen uitvoeren, ten-zy zich andere ons onbekende zaken mochten opdoen. d'Uitschryving der contributien worden ondertusschen gecontinueert, en de Boeren hier te lande

beginnen

beginnen nu al t'ondervinden, waarom de *Franschen* altoos getragt hebben *op 's Vyands bodem t'Oorlogen.* 1744. *Augusty.*

Den 11. deed de Generaal *Nadasty* de Voortroupen van den Hertoch van *Harcourt* door een Detachement Croaten en Panduren attaqueren: De Vyanden wierden eindelyk na een hartnekkige tegenweer met een verlies van vele doden en eenige gevangens op de vlucht geslagen. Onder de doden bevond zich hun Partisan *Jacob*, zynde hem 't Hoofd door een Panduur met de Zabel in tween gespleten. Den 12. attaqueerden de Franschen op hun beurt onze Voorposten, doch 't succes beantwoordde de verwagting niet. De Hertoch van *Harcourt* zich willende revengeren 't koste wat het wilde, vertrok den 13. van *Pfaltzburg* met zyn geheel Corps, 't welk ze op 20000 Man begroten, waar van 3000 recht na de Retrenchementen toe marcheerden, dewelke wy in d'Engtens haddden, terwyl de rest dezelve ter linker zyde omtrokken, om de Troupen, dewelke ze defenderen, af te snyden, en dan op den Generaal *Nadasty* te gaan, maar die Generaal hun voornemen merkende, ordonneerde 's morgens ten 9 uuren aan d'in de Retrenchementen zynde Troupen van na *Zabern* te rug te trekken, en die Stadt vervolgens ook verlatende, retireerde hy al vechtende achterwaards tot aan een Bosch, alwaar 't gevecht zeer ernstig wierd en eenige uuren duurde, tot dat de Generaal van *Bernklau* met een gedeelte van zyn Corps toeschoot, en de Vyanden op de vlucht dreven tot aan d'Engtens van *Pfaltzburg*, van waar ze gekomen waren. De Vyanden hebben daar by tusschen 8 à 900 verloren, daar onder begrepen 2 Capiteins en 20 Soldaten, die wy tot Krygsgevangens gemaakt hebben. Van onze kant hebben wy 2 Volontairs en 300 Man verloren. De Generaal van *Bernklau* heeft eene versterking van 1600 Wallachen ontfangen.

In 't voornoemde *Zabern*, waar in 2000 Man ingerukt waren, wierden dezelve door 't vervolgen der Vyanden afgesneden, ende alzo men den Storm daar op aanstonds wederom met de Zabel in de Vuist gelukkig deed, wierden alle meest nedergezabeld, en wel tot Revengie van 't geen de Franschen aan 't Oostenrykschе Guarnizoen te *Weissenburg* gepleegt hebben. *

Staande deze Progressen van dien Doorluchtige Prins *Karel*, komt 'er een hoog Bevel van *Wenen*, wegens de reetsgemelde aannadering der Pruisische Troupen na 't Koningryk *Bohemen*, om met zyne Armée 's nachts tusschen den 23 en 24. dezer den *Rhyn* weder te repasseren, als geschied is. Van welkers *Byzonderheden* in de naastvolgende maand staat bericht gegeven te worden.

Hoedanig het in 't begin dezer maand te *Straatsburg* is gestelt geweest, blykt uit de volgende Missive van daar, gedateert den 6. *Augusty*, luidende:

Hier is het thans zo elendig gesteld, dat het niet genoegzaam te beschryven

* Zie hier voren *pagina* 18.

1744. *Augusty.* yen is: Alle onze Straten zyn opgevuld met gevlucht Landvolk, meest schreuwende Vrouwen en Kinderen, en met van honger loeyend Vee, en noch komen dagelyks meer diergelyken vluchtende van boven binnen; want noch zyn wy aan de Rhynkant van d'Oostenrykers niet ingesloten. Men wenscht, dat de Koning, alhoewel 't nu niet mogelyk schynt, maar ten eersten mocht hier komen, en d'uiterste Elende van zo veel 1000 Menschen aanschouwen en aanhoren, en men twyfelt niet, of 't Hert van zyn Aller-Christelykste Majesteit zoude daar door zodanig geraakt worden, dat hy ten eersten, 't koste ook wat het wilde, aan zyne Landen en Volkeren de Vrede zoude bezorgen. 't Land rondsom, 't welk noch over 6 Weeken als een *Paradys* was, is nu eene *Woestyne*, wordende alle die Plaatsen, waar men een Man in Wapenen vind, of die de Contributien en Leverantien niet opbrengen, geplondert en verwoest, en waar in zich eenige dadelyk te weer stellen, alle Manschap neergemaakt, gelyk te *Zabern* geschied is. Men zal 't gevoel van die Rampen meer dan ½ Eeu, zelfs by goede Ruste en Vrede, hebben.

Komende aan 't Hof te *Frankfort* zo was de Keizer zo dra niet van de Vastigheit des *Unions Tractaat* (hier voren *pag.* 115.) verzekerd, en dat het reetsgemelde *Pruisische Declaratoir* den 6. *Augusty*, te *Berlin* stond te geschieden, als geschied was, of hy begon weder uit een *hoge Toon* te spreken *, en verzond op den 7. dito de volgende CIRCULAIRE MISSIVE of RESCRIPT aan zyne Ministers buiten 's Lands, luidende:

KAREL VII. &c. &c. &c.

ONgetwyffeld zullen u ter hand gekomen zyn twee *Circulaire Missivens*, te *Wenen* gedrukt en gepubliceert, als een van den 13. *Juny*, en d'andere van den 18. *July*, †welkers gehelen inhoud, volgens d'ordinaire gewoonte van dat Hof, „ van regel tot regel met ongegronde en tegens de waarheit stryden- „ de betichtingen, of quaadaardige en frivole verhalen, opgevuld bevonden „ word.„

Alzo wy verzekerd zyn, dat het Gemeene en inzonderheit het gehele *Duitsche Ryk*, reets voor langen tyd moede is geweest, „ de valsche en boze ima- „ ginatien, welke de tomeloze pen van den *Wener Schryver* in menigte uit- „ strooid, hadden wy reden te hopen, dat het *Wener Hof* zelfs daar van een „ afgruwen zoude hebben" en wy waren daar in te meer bevestigt, also 't zelve altoos met d'aller-uitdrukkelykste declaratien betuigt heeft, dat het de waarheit vuriglyk bemind, dat al deszelfs verlangen, zorgen en pogingen strekken, om de Vrede, ruste en eenigheit te herstellen, of ten minsten, om een veel

* Even gelyk dede zyne Keizerlyke Majesteit, nopens zyn *Dictatuur-Schryvens* aan zyne Majesteit van *Groot-Brittannien*, op het succes van d'Expeditien der Vloten van *Toulon* en *Brest*. Zie 't voorgaande *Deel*, *pag.* 245-248.
† Zie hier voren op *pag.* 61. & 69.

veel groter verwydering tusschen de gemoederen, bereids door den tegenwoordigen Oorloch verbitterd, voor te komen. 1744. Augusty.

Maar zedert dat wy werkelyk hoe langs hoe meer, op een zo zeer bedroevende als beklaaglyke wyze, ondervonden hebben, dat de Geschriften van *Wenen*, zo *vals* als *frivool*, wel verre van eindelyk binnen de behoorlyke palen te blyven, niet als des te buitensporiger worden; dat men daar door niets zoekt, *als oly in 't vuur te werpen*; en dat men steeds zaken debiterende zonder wezendlykheit, en die zelfs *geheel van waarschynlykheit ontbloot zyn*, onregtvaardige vermoedens tragt te verwekken, en 't mistrouwen, dat daar van een gevolg is, te doen geboren worden.

Zo vinden wy ons daar door, hoewel met leetwezen, verpligt, om aan de gehele Werelt te doen zien, waar op de nieuwe betichtingen en onbetamelyke verwyten uitkomen, die in de twee gemelde *Wener Geschriften* te vinden zyn.

Niets is meer strydig met de waarheit, of volstrekter vals, als 't gene, dat zo in d'eene als andere *Circulaire Missive* van *Wenen*, aangaande de Vesting *Philipsburg*, word aangehaalt, en 't gene men ten dien opzigte onze Veldmarschalk, Grave van *Seckendorf*, Commandant *en chef* van onze Armées, wil te laste leggen, eeven als of hy, tegens zyn Eed en pligt, daar van, met ondankbaarheit tegens een aanzienlyken Ryks-stand, een misbruik had willen maken.

Want, gelyk men niet kan ontkennen, dat een *Roomsch Keizer*, wettig verkoren in qualiteit van Hoofd en Opper-Gebieder des Ryks, uit hoofde van de gebruiken en Constitutie van *'t Duitsche Ryk*, een onbetwistbaar recht heeft, om meer of min talryke guarnizoenen, uit Keizerlyke Troupen bestaande, in Vestingen van 't Ryk en van de Kreitzen te leggen, om een Commandant van d'aldaar zynde guarnizoenen met zyne Keizerlyke macht en gezag te bekleden, en hem den Eed van trouwe af te nemen; zo zal ook niemant willen staande houden, dat dit hoog Keizerlyk *Prerogatif* zyn kragt en werking verliest, wanneer 't aan een *Wener Hof* komt te gelusten „ den Keizer Oorloch
„ aan te doen, hem van zyne Erflanden te beroven, de Keizerlyke Troupen
„ na welgevallen als Vyanden te verklaren, d'allerplegtigste Capitulatien ten
„ hunnen opzigte te verbreken, de gecapituleert hebbende na d'expiratie van
„ den termyn by de Capitulatie, nopens hunne vryheit gestipuleerd, gevangen
„ te nemen, die, in boejen gekluisterd, buiten d'Erflanden van den Keizer en
„ de Ryks-landen te voeren, dezelve in 't midden van *Hongaryen* gevangen te
„ houden, en van honger en elende te doen vergaan, alle krygs-wetten en Vol-
„ ker-regten t'overtreden, de Keizerlyke Troupen, die alleen op hunne en-
„ kele defensie bedagt zyn, aan te tasten, niettegenstaande de weerzyds geda-
„ ne verklaringen, van gene vyandlykheden te zullen plegen in de landen, die
„ geen deel in dezen Oorloch nemen; op dezelve, tegens de Krygs-wetten,
„ onder 't bedrieglyk voorwendzel van Vrienden te zyn, aan te vallen, met
„ voorbedagten raad 't Oorlochs-vuur in die zelve Ryks-Staten t'ontsteken,
„ de patrouilles en buiten-wagten tot onder 't Canon, en tot aan de binnenste
„ Barrieres van een Ryks-Vesting te vervolgen, en zelfs 't Keizerlyk guarni-
„ zoen, dat dezelve bewaard, daar uit na buiten te willen trekken, " schoon

1744. *Augusty.* op een ander tyd dezelve Fortresse altoos d'allerstipste neutraliteit in acht genomen heeft, in zo verre, dat die de schipbruggens van de Tegenparty heeft laten passeren, zonder daar aan eenige verhindering toe te brengen, of dezelve t'arresteren.

Dus is 't een zaak, die van zelfs blykt, om te weten, wien van beide de partyen men met het grootste recht kan toeschryven d'uitsporigheden, die met de Vrede van 't Ryk zo strydig zyn, en daarenboven heeft men daar van breedvoerige blyken gegeven in de Brieven van den Grave van *Seckendorf*, die onlangs zyn gemeen gemaakt. * Men vind inzonderheit daar in, „ dat de pretense „ revuë van onze Troupen voor Commissarissen van den Koning van *Vrankryk* „ een enkel verdigtsel is, dat derzelver onderhoud geenzints is een zaak, die „ men ons in redelykheit kan verwyten, vermits zulks alleen voortkomt uit een „ volstrekte nood, waar in men ons gebraght heeft, met ons onregtvaardiglyk „ tot heden toe onze Keizerlyke, Keurvorstelyke en Erflanden t'onthouden, en „ dat men ons daarom van geen afhangelykheit van die Kroon kan beschuldigen." Men ziet daar in, dat zo lange de Graaf van *Seckendorf* zich te *Philipsburg* en in de nabuurschap opgehouden heeft, men daar binnen niet een gewapende *Franscbe Soldaat* heeft toegelaten, maar dat men, voor zyn veiligheit en bescherming tegens een aanrukkende talryke Armée, eenige manschap van de *Duitscbe Troupen*, die aan d'overzyde van den *Rbyn* stonden, gebruikt heeft, latende die aan de werken van de plaats arbeiden, met hun derzelver daggelden te betalen; en zulks kan geen redelyk mensch quaad keuren, veel min aanmerken als een uitstap, strydende met zyn Eed en pligt, vermits alle andere brave Generaals en Commandanten, door Eed en pligt aan hunnen Keizer en Heer verbonden, en geresolveert om hunne pligt getrouwelyk waar te nemen, niet nagelaten zouden hebben, diergelyke middelen van defensie, tot behoud der Armée onder hun commando staande, in d'omstandigheden waar in zich de Graaf bevond, in 't werk te stellen, zonder dat men hun zulks als een gepleegd *attentaat* zoude konnen te last leggen. Een zaak, die niet meer fundament heeft, en die men alleen te berde brengt, om onze Troupen te verkleinen en te veragten, is, dat men zegt, den Grave van *Seckendorf* met verhaasting uit *Philipsburg* gevlugt te zyn, terwyl hy in tegendeel wezendlyk getoond heeft, hoe min hy de hele Vyandlyke Armée vreesde; en onze Troupen, welke hy commandeert, niet alleen in hun Camp by *Philipsburg* verscheide weken agter een pal gebleven zyn, maar ook dikwyls met onverschrokkenheit d'ataques van de Vyanden, hebben afgeslagen, die daar by telkens een merkelyk nadeel geleden hebben, waar tegens hun verlies in al die tyd niet boven de dertig man geweest is. En laatstelyk zedert den overtocht van den *Rbyn* tot nu toe, hebben zy in 't geheel, aan gequetsten en gevangenen, de doden daar onder gerekend, niet meer als 900 man verloren; terwyl in tegendeel, tot het zelve tydstip van 't begin der Campagne, 't verlies der Vyanden op *vele duizenden begroot word.*

Waar uit dan gemakkelyk is op te maken, dat een van beiden waar is, of dat de Schryver, die van zo *vele duizenden* en *honderden* uitbazuind, onegte relazen uit d'Armée gehad moet hebben, of dat men te *Wenen*, door een byzondere blindheit, alleenlyk gedisponeert is, om alle voorvallen, hoedanig de zaken ook keren, aan te merken, als of die tot voordeel van dat Hof strekten, en

* Hier voren *pag.* 63.

en om die te willen doen doorgaan als gelukkige successen van hare wapenen, en als onvermydelyke voortekens van een complete Victorie. 't Is ten minsten zeker, dat onze Troupen en die van onze Geallieerdens in de laatste actie, wanneer men de Linien overweldigt heeft, (alwaar de *Hongaarsche Troupen*, schoon die sterke verschanssingen, Rivieren en goede muren voor zich hadden, gedwongen geweest zyn de vlugt te nemen) genoeg hebben doen zien, dat zy veel beter zyn als men gezegt heeft, en dat zy de verkleining en veragting geenzints verdienen, die men zich aanmatigt ten hunnen opzigte te doen. 1744. *Augusty.*

Dat onze Armée uit de nabuurschap van *Philipsburg* na d'overzyde van den *Rhyn* in goede ordre, en zonder eenige dringende noodzakelykheit, geretireert zy, zulks is niet zonder kragtige redenen geschied, en 't is deswegens, dat wy geen verantwoording aan *'t Wener Hof* verschuldigt zyn, die onze Armée altoos wel zoude hebben willen houden in plaatzen, alwaar dezelve van Vyanden omcingeld, van subsistentie beroofd, en van alle secours verlaten geweest zoude zyn.

Wy behoeven ons by 't zelve niet te justificeren, wy, die in onze verbintenissen volhardende, nooit de verpligtingen, aan onze Keizerlyke Waardigheit gehegt, verliezen, die altoos onze eigen belangen en de voordelen van ons Huis aan een zyde stellen, wy, die steeds een Keizerlyke en *Vaderlyke zorge* dragen voor 't Heil en algemeen welzyn van 't *Duitsche Ryk*, en die by gevolge nooit de gedagten gehad hebben, om iets 't allerminste t'ondernemen, dat daar mede strydig, of aan *Duitschland*, ons Vaderland, nadelig zoude konnen zyn.

Onze verbintenissen, waar van wy zo eeven gesproken hebben, bevatten niets, dat men onregtvaardig, of onredelyk kan noemen, niets dat tot nadeel van een onschuldige derde kan strekken; veel min 't gene, dat eenige schade aan 't Ryk zoude konnen toebrengen, waar aan wy ons erkennen verpligt te zyn, om haar Eer en voordeel in alle gelegenheden te bevorderen. In tegendeel zyn dezelve in alles overeenkomende met de billykheit en de Constitutien van 't Ryk, zulks is *Gode bekend*, voor wien niets verborgen kan zyn, op wiens magtige hulpe wy al ons vertrouwen stellen, hopende, dat hy den hoogmoed van onze *onregtvaardige Vyanden*, welke alle d'opregtste middelen tot een verdrag verwerpen, zal vernederen, en dat hy, na d'ongehoorde vervolgingen, die wy met het uiterste geduld en langmoedigheit verdragen hebben, onze Wapenen, besluiten en *regtvaardige ondernemingen* zal zegenen.

Wy leven in die gegronde hope op de *regtvaardigheit* van onze zaak: Die versterkt ons zonder ophouden, en wy verwagten courageuselyk den uitslag, die ons zal regtvaardigen, en doen zien, dat wy gene van die verbintenissen gemaakt hebben, die men voor de gehele werelt poogd uit te kryten als ontaard en ongeloofiyk; en men behoord zo veel te minder reden te hebben, om iets tegens onze Verbonden met buitenlandsche Mogendheden te zeggen, alzo men die niet voor ontaard en ongeloofiyk gehouden heeft, welke onze Voorzaten in 't Ryks-bestier, de *Roomsche Keizers* uit het *Oostenryks Huis*, hebben gesloten, welke geallieerd geweest zyn met *Spanjen*, *Vrankryk*, *Engeland* en andere Mogendheden, en van dezelve subsidien getrokken hebben, wanneer de tyd, omstandigheden en hun eigen belang zulks vorderden.

Het met reden begaafd Gemeen, zal niet ligtelyk overgehaald worden om te ge-

1744. *Augusty.* geloven, dat het *Wener Hof* met hare krygs-operatien, waar toe zy alle kragten inspand, bedoelt heeft, en noch bedoelt, om d'oude Grenzen wederom aan 't Ryk te hegten, zy, die noch kortelings zich zo weinig over hare eigen belangen bekommerd heeft. Den tegenwoordigen Oorloch is gerezen uit den twist over *d'Oostenrykscbe Nalatenschap*, en men vervolgd die om dezelve zaak. 't Ryk is met de Kroon van *Vrankryk* geenzints in Oorloch. Men wil egter niet tegenspreken, dat d'oogmerken van *'t Wener Hof* niet, volgens haar gewoonte, zoude strekken, om iemant te zoeken en te vinden, die voor haar betaald, gelyk bevorens dikwyls gebeurd is, wanneer dezelve Landen, van welkers herwinning thans gesproken word, meer als eens gesacrifieert, en d'onschuldige offerhanden van diergelyke betalingen geweest zyn.

't Is een loutere herssenschim, die men zo menigmaal aangehaald heeft, schoon die ongegrond, onnatuurlyk en onwaarschynlyk is, 't geen men zich aan de kant van *Wener Hof* niet ontzien heeft, by geschrifte gemeen te maken en te verzekeren, namentlyk, dat wy voornemens geweest zyn, de twee Bisschdommen van *Paderborn* en *Fulda* aan d'oogmerken van *Vrankryk* op t'offeren.

Wy hebben dikwyls genoeg gedeclareert, dat wy van geen Hof eenige voldoening of vergoeding van onze verliezen eisschen, als van dat „ 't welke zich „ niet te vreden houd met een successie aan zich te trekken, die op ons gede- „ volveert is, maar zelfs ons op een onregtvaardige en geweldige wyze onze „ patrimonieele Staten onthoud, waar op het zelve geen de minste pretensie „ heeft. " Wy hebben geprotesteert, dat het nooit in onze gedagten is opgeklommen, om andere Ryks-Vorsten en Staten van hunne Landen t'ontzetten, veel min die gene, welke Bisschdommen bezitten, en noch veel min een Broeder, als 't geen ontaard zoude zyn, of een Prins, die ons en 't Ryk ten hoogsten toegedaan is.

't Is waar, dat de *Wener Schryver* zich daar over refereert tot twee brieven van den Marquis *de Villarias* aan den Grave *del Bene*. * Maar te weten, of die brieven *waar* of *vals*, origineel of verdigt mogen wezen, men wil die wel laten zo als ze zyn; egter in dier voegen, zo als dezelve zyn gedrukt, vind men daar in niet een woord van d'opoffering der twee Bisschdommen, waar mede wy valschelyk beschuldigt worden.

Uit dit enkeld voorbeeld, door menigvuldige andere voorgegaan, heeft men reden te hopen, dat een ieder overtuigt zal wezen, wie die gene zyn, welke zich zonder ophouden van listige kunst-grepen bedienen, die zy bedenken, en aan welke kant men gebruik maakt van duistere, ongeoorlofde en onverdedigbare middelen, „ en dat alleen om alles in 't Ryk 't onderste boven te keren, „ om de Ryks-stenden tegens ons, hun geheiligt Hoofd, op te rokkenen, om „ hun daar van af te trekken, met inzicht, om op een versoejelyke wyze ver- „ deeldheit en misverstand te verwekken, niet alleen tusschen de voornaamste „ Huizen van 't Ryk, maar zelfs tusschen naaste Bloedverwanten, en om daar „ door eindelyk de Constitutien van 't Ryk te konnen omver werpen, en 't zelve „ in een onherstelbaar verderf te brengen. "

Indien dan ooit alle ware *Duitsche Patriotten*, Keurvorsten, Prinsen en Staten des

* Hier voren op *pag.* 72 & 73. gebraght.

des Ryks reden gehad hebben, om met een regtvaardigen iever en nadruk aan te dringen, ten einde onze Tegenparty, conform de pligt van een Ryks-stand, ons handele, zo als 't past 't Opper-Hoofd te handelen; „ ons voor af weder- „ geven onze Keurvorstelyke en patrimoniele Staten, die dezelve ons onregt- „ vaardiglyk onthoud; ons een behoorlyke voldoening, nopens onze zo wel „ gegronde als billyke pretensien, verschaffe; " dat zy 't *heil* en de *veiligheit van 't Ryk* meer ter harte neme; en dat zy die *ontaarde en ongeloofl yke lasteringen*, en die *hatelyke intrigues*, zo strydig met de pligt van een Ryks-stand, achterlate; „ zo schynt zulks in de tegenwoordige tyds-omstandigheden regt te pas „ te komen." 1744. *Augusty.*

Indien op deze wyze *'t Wener Hof*, door een opregte neiging, zagter gevoelens wilde omhelzen, en afstand doen van 't besluit, dat het zelve genomen heeft om *Duitschers* tegens *Duitschers* op te *hitzen*, en ons Keurvorstelyk Huis t'eenemaal te verdelgen, voor welkers pretensien het steets die van alle andere heeft getragt te stellen; zoude men konnen hopen, dat de ruste, die wy zo vuriglyk wenschen, en waar na wy met 'er daad een uiterste begeerte getoond hebben, als dan op een vasten en duurzamen voet in *Duitschland*, ons waarde Vaderland, hersteld zoude worden. Dan zoude men uit de vrugten zelfs kennen 't ware verlangen, en de zo hoog opgegeven zuiverheit van de wyze van denken van onze Tegenparty, 't geen egter, na dat wy aan onze zyde reets langen tyd alles gedaan hebben, wat het gemeen zich, van *onzen vredelievenden inborst*, en van onze onafgebrokene geneigdheit ter verzoeninge, konde beloven, een zaak geworden is, die men van de kant van onze Tegenparty eer kan verhopen, als verwagten: Ondertusschen willen wy nochmaals herhalen de verzekeringen, door ons zo menigwerf gedaan, dat eeven gelyk de tegenspoed, of d'onvoordelige en nadelige gevallen, niet in staat zyn om ons te verschrikken of neerslagtig te maken, alzo ook in d'allervoordeligste en gelukkigste tyden, die wy van Gods regtvaardige hand verwagten, wy ons nooit van een gunstige keer ten onzen profyte zullen bedienen.

Dit is 't gene, dat gy zult te verstaan geven ter plaatzen daar 't behoord. Wyders, &c.

Na de verzending van dat *Circulair Rescript*, wierd op den 9. *dito*, 't volgende *Keizerlyk Commissoriaal Decreet*, gedateert den 7. *dito*, aan *'t Ryks Convent* te *Frankfort* vooornoemd, gepresenteert, houdende dezelve trant als voren, en is luidende:

VAn wegens den *Keizer* onzen allergenadigsten Heer *Karel VII*. Wy *Alexander Ferdinand* Vorst *de la Tour en Taxis* &c. &c., Opper-Commissaris van zyne Keizerlyke Majesteit, maken aan de hier ter plaatze tegenwoordig illustre Raden, Afgezanten, Ministers en Envoje's der Keurvorsten, Vorsten en Standen mits dezen bekend:

Hoe dat dezelve noch in versche geheugenis zullen houden, dat op den 23. *September* 1743. men ter opendlyke Dictature van 't Ryk gebraght heeft eene zo genoemde *Protestatie van 't Hof van Weenen*, welkers Inlassching in de Ryks-

Acten

1744. Aftien niet anders kan aangemerkt worden, als eene tot hier toe in 't *Roomsche*
Augusty. *Ryk* ongehoorde Zaak.

Zyne Keizerlyke Majesteit had, volgens de Ryks-Wetten, uit kracht van zyne met d'opperste Keizerlyke Waardigheit verknochte Authoriteit, reets toen zyne rechtvaardige gevoeligheit over zulk een openbare Schending van zyne en des gehelen *Roomsche Ryks Rechten* konnen tonen.

Maar de gematigdheit, dewelke in alle deszelfs Handelingen uitblinkt, heeft Hem bewogen, zich liever aan den *Ryks-Dag* t'addresseren door zyn Decreet van den 11. *December* 1743, om deszelfs Advys te hebben, en te zien, hoe en op wat wys men de *Keizerlyke Authoriteit* en d'Eer van 't *Duitsche Lichaam* eens voor al tegens diergelyke wrevele ondernemingen kon beveiligen en handhaven.

De Keizer heeft met eene baarblyklyke langmoedigheit 't begeerde Advys van 't Ryk over dit Stuk verwagt. Ondertusschen heeft 't Hof van *Wenen*, wel verre van zich te schikken na de Plichten van een Ryks-Stand, *buitensporigheden op buitensporigheden opgehoopt*, en met zyne voorgaande *beschimpingen* in nieuwe uitgegeve Schriften voortgevaren: Men heeft daar in diezelve onbetamelyke schryfwys als in d'eersten gebruikt, zonder zich te laten te rug houden, door consideratie van d'Eerbied, die Ryks-Leden schuldig zyn aan hun Hoofd, en zonder eenige achting te hebben voor de vastgestelde Usantien by den Ryksdag: Men heeft in die Schriften de gewonelyke en behoorlyke Eer-Titels aan denzelve niet gegeven, en ze waren maar getekend van een by den Ryks-dag niet gecaracteriseerde noch ook van denzelve erkende Minister.

Die Minister is 't nochtans, die de gemelde Schriften, gedateert den 3, en 6. *July*, ter publicque Dictature heeft weten te brengen, waar in, behalven d'onbetamelyke uitdrukkingen, dewelke zyne Keizerlyke Majesteit zo gevoelig quetsen, men de Keurvorsten, Vorsten en Stenden aanmoedigt tot ongeoorlofde Alliantien tot nadeel van hun verkoren Opper-Hoofd: Men hitse daar in tegens hem op, en vergeet niets, om d'Eenigheit te verbreken, dewelke tusschen 't Hoofd en de Leden te zyn behoort, en bygevolge de fondamentele Constitutie van 't Ryk omverre te werpen.

De Keizer zich eens voor al voorbehouden hebbende aan de wreking te voldoen, welkers rechtvaardig gebruik de Ryks-Wetten toelaten, kan niet langer uitstellen, zich van de Macht te bedienen, die hem zyne hoogste Waardigheit geeft, en in gevolge van dezelve als *onkrachtig*, *in-admissibel* en *nietig te verklaren* de *Protestatie van 't Hof van Wenen* ter Dictature gebraght den 23. *September*, 1743, als in den hoogste Trap beledigend de Majesteit van den *Roomschen Keizer*, zyne allerhoogste Waardigheit en die van 't Ryk.

Om die zelve beweegredenen doet zyne Keizerlyke Majesteit uit deszelfs Keizerlyke Authoriteit *casseren* en *annulleren* de by de Protestatie gekome Stukken, gedicteert den 3, en 6. *July* 1744, als zynde *onbetamelyk*, *nadelig* aan den Keizer en 't Ryk, strydig met de Wetten, en derhalven verdienende, *verworpen*, *voor nietig en van geen kracht verklaard te worden*, gelyk men ze hier mede op de allerkrachtigste wys door dit Decreet *voor zodanige verklaart*, als ook al 't geen, 't welk men gepoogt heeft tegens de Wetten van 't Ryk t'ondernemen.

Zyne Keizerlyke Majesteit, zich naukeurig houdende by den Inhoud van zyne Capitulatie, protesteert op nieu op 't allerplechtigste, dat dezelve nooit gemeend heeft

heeft eenig Ryks-Stand te beletten, noch ooit beletten zal, zyne Bezwaarnissen by de Ryksdags-Collegien aan te brengen, wanneer 't in behoorlyke en betamelyke uitdrukkingen geschied. 1744. *Augusty.*

Volkomen overtuigd zynde van de Doorzicht der Keurvorsten, Vorsten en Stenden van 't Ryk, als mede van derzelver oplettendheit voor d'Eer van hun Opper-Hoofd en voor de handhaving der Grond-Wetten van 't Ryk, twyfelt zyne Keizerlyke Majesteit niet, of dezelve zullen, aangemoedigt door een iever, die aan Patriotten past, die onbetamelyke Schriften afkeren, waar in de Verkiezing in zyn Persoon gedaan door de Stemmen der Keurvorsten, die hem de Keizerlyke Waardigheit opgedragen hebben, niet erkend word: waar in de Wettigheit van den Ryks-Dag aangetast word, en waar in men tracht de hand tusschen Hoofd en Leden te verbreken, en by gevolg *'t Ryks-Systema* omverre te werpen.

Dezelve verwagt ook, dat zy geen deel zullen nemen aan 't geen zyne Keizerlyke Majesteit zich voorbehouden heeft, aan den Keurvorst van *Mentz* als Aards-Cancelier van 't Ryk behoorlyk te verstaan te geven, aangaande d'onwettige en onkrachtige Dictature door hem toegestaan; maar dat dezelve veelmeer, in overeenkoming handelende met zyne Keizerlyke Majesteit, *die altoos 't best van 't Ryk boven zyn eigen zal stellen*, op de bequaamste Middelen denken zullen, om diergelyken Ondernemingen voor tegenwoordig te stuiten, en dezelve in het toekomende voor te komen.

Frankfort den 29. *July* 1744.

was getekend:

ALEXANDER VORST DE LA TOUR EN TAXIS.

Den eerste *Augusty* wierd op de *Ryks-vergadering* overgegeven en geregistreerd een *Memorie* van den Koning van *Pruissen*, ten opzigte van 't Vorstendom *Oost-Vriesland*, waar van den hoofdzakelyken inhoud is als volgt:

NAdien Zyne Majesteit, de Koning van *Pruissen*, zyn Recht bewezen heeft, uit kragte van 't welke Hy, na 't uitsterven van de manlyke Descendenten, zo van 't Huis der Vorsten, als van dat der Graven van *Oost-Vriesland*, natuurlyker wyze geroepen was tot de Successie in alle de Staten, die wylen de Vorst van *Oost-Vriesland*, *Karel Edzard*, laatste manlyk Oir van dat Huis heeft bezeten: Een recht, gegrondvest op 't Expectatif, 't welk de Keizer *Leopoldus*, roemwaardiger gedagtenisse, in 't jaar 1694. aan den Koning van *Pruissen*, *Frederik*, verleende, zo als ook aan alle deszelfs Descendenten, voortgekomen van den Keurvorst *Frederik Willem* van *Brandenburg*, onder den naam van schadeloos-houding van wegens 't gehele Roomsche Ryk, in aanmerking van de schade, welke 't Keur-Huis *Brandenburg* by den Oorloch, die door den Vrede van *Nimwegen* geëindigt wierd, geleden had; welk Expectatif verleend is met toe-

1744. *Augusty.* ftemming van alle de Keurvorften van 't H. Roomfche Ryk, naderhand vernieuwd door den Keizer *Jofephus*, Opvolger van *Leopoldus*, en door den laatftoverleden Keizer *Karel* VI. by de vernieuwingen der Inveftiture van 't Keur-Huis *Brandenburg*. ZO IS 'T, dat Zyne Pruiffifche Majefteit op dezen grond, en in gevolge van een zo onwederfprekelyk Recht, van de Regering over dat Vorftendom bezit genomen heeft, en dat Dezelve, in gevolge 't vaftgeftelde Gebruik, d'Inveftiture van Zyne Keizerlyke Majefteit verzoekt; Zyne Majefteit is in 't volkomen vertrouwen, dat de Keurvorften, Vorften en Stenden van 't Ryk den Titel, de Plaats en de Stem van 't voornoemde Vorftendom in de Bank der Vorften van 't *Duitfche Ryk*, op dezelve wyze, als de laatfte Vorft van *Ooft-Vriesland* die genoten heeft, aan hem niet zullen weigeren, aangezien de laftige Titels, welke Hem 't Recht daar toe verleend hebben: En nadien Zyne Pruiffifche Majefteit tot nu toe niets meer ter harte heeft gehad, als om den Voorfpoed, de Roem, de Ruft en de Veiligheit van 't Roomfche Ryk te bevorderen, zal dezelve, als een goed *Duitfch Patriot*, niet in gebreke blyven, om nieuwe bewyzen van zynen Iever in dezen opzigte te geven, 't zy in aanmerking van d'oude Staten, die Zyne Majefteit in 't Ryk bezit, of wegens 't Vorftendom, 't welk dezelve komt te verkrygen.

Zedert den 11. is aldaar de *Koninglyke Pruiffifche Verklaring* &c. hier voren op *pag.* 112 gebraght, openbaar geworden: Dat ftuk veroorzaakt grote bewegingen onder 't Gemeen aldaar, zo wel ten opzicht van deszelfs inhoud, als ten aanzien van deszelfs gevolgen, die geacht worden voor *Duitfchland* fataal te zullen zyn, en 't Oorlochs Vuur op nieu daar overal fterker doen branden, dan tot nu toe gefchied is: Echter is aan 't Keizerlyke Hof alles daar over in grote blydfchap.

In 't laatft van de gepaffeerde maand, heeft een *Franfchman* een abominable daad derven onderftaan, om den Keurvorft van *Mentz* met een *Piftool dood te fchieten*, doch was by geluk de kogel maar door de Paruik gevlogen, en had alleen eenige ontfteltenis by zyne Keurvorftelyke Doorluchtigheit te weeg gebraght: De Dader was ontfnapt, zonder dat men hem wederom hadde konnen ontdekken.

POLEN. 't HOF te *Warfchau* heeft d'Univerfalien doen afzenden tot het befchryven van den Algemenen Ryks-dag binnen *Grodno* tegen den 5. *October*, zullende de Landdagen tot het verkiezen der Gedeputeerden den 24. dezer een aanvang nemen. De voornaamfte pointen der gemelde Brieven van uitfchryvinge betreffen de Ruft van 't Koningryk, en bygevolg om den Geeft van Verdeeltheit te ban-

bannen, als mede de middelen, om den toekomenden Ryks-dag te doen ſtandhouden en dan eindelyk de vermeerdering der Troupen van de Republicq. 1744. *Augusty.*

ALZO den 9. Paſſato de Prinſes van *Anhalt-Zerbſt*, de Griekſche Religie aangenomen hadde, en den 10. de Verloving met den Grootvorſt was gevolgt, zo heeft hare Keizerlyke Majeſteit de volgende *Ukaze*, of Ordinantie, doen publiceren: RUSLAND.

WY, ELISABETH d'Eerſte, Keizerin en Zelfs-heerſchereſſe aller *Ruſſen* &c. &c. Doen een ieder weten, dat nadien, volgens de wille des Almachtigen Godts en door deszelfs Allerhoogſten Zegen, Wy, na ons voornemen, den 20. der voorlede maand onze allergeliefſte Zuſters-Zoon en Erfgenaam, Zyne Keizerlyke Hoogheit, in de Hoofd-kerke der Hemelvaart van de H. Moeder Godts met de Doorluchtige Prinſes van *Anhalt-Zerbſt*, welke den 28. derzelver maand Belydenis van de rechtgelovige *Griekſche Religie* gedaan, en in de H. Salving de namen van *Catharina Alexiewna* bekomen heeft, ten bywezen zo wel van de Geeſtelyke als Wereltlyke Stands-perſonen verlooft en te gelyk bevolen hebben, de gemelde Doorluchtige Prinſes als Groot-Vorſtin met den Titel van hare *Keizerlyke Hoogheit* te vereeren, 't ons genadigſt bevel is, zulks in ons gantſche Ryk tot algemeen naricht te publiceren, &c.

Voorts heeft hare Majeſteit een *Patent* met het groot Zegel doen bekrachtigen, waar by Hare Ruſch-Keizerlyke Majeſteit de hooggemelde Prinſes Bruid bequaam en bevoegd verklaard, „ om na „ 't overlyden van den Groot-Vorſt (al was het dat Hy voor 't „ voltrekken van zyn Huwlyk ſtierf) als mede na de dood van „ de Keizerin op den Ruſſiſchen Troon te ſuccederen."

Den 26. zyn eindelyk de Feſtynen ter occaſie van 't publiceren van de Vrede, die tuſſchen dat Ryk en de Zweedſche Kroon geſloten is, begonnen, ende met veel Vreugde ende Pracht uitgevoerd geworden.

Rakende *d'Oorzaken* der ontdekkinge van de *verſchrikkelyke Zamenzweringe*, door den Marquis *de la Chetardie* in dat Ryk geſmeed, en onder den vorigen Titel van *Rusland* gebraght, zyn noch niet te klaar om dezelve met zekerheit te konnen melden: Een, die

1744. *Augusty.* om des mogelykheits wil ons toeschynt d'aannemelykste te wezen, bestaat:

De Grootvorst de Graaf *Wachmeister*, zynen Kamerheer, met eene Commissie aan den Koning en den Throons-Opvolger van *Zweden* belast hebbende, wist de Marquis van die gelegenheit te profiteren, om op eene secure wyze eenige importante Depeches aan den Marquis de *Laumary*, Fransche Minister aldaar, te laten toekomen, welke die wederom van *Stokholm* moest verzenden na *Berlin* en na *Parys*. Hy verzocht en verkreeg van dien Graaf om een klein Koffertje met zich te nemen en 't aan den voornoemden Minister te behandigen. 't Schip, op 't welk zich dien Graaf in *Finland* geëmbarqueert hadde, leed Schipbreuk in 't midden van 't Eys in d'engte van *Ahlandt*, zo dat dien Graaf alleen zyn Persoon, na veel moeite en gevaar, salveerde.

Deze Schipbreuk ter ooren van dien Marquis gekomen zynde, scherste hy daar mede, en liet zich horen: *Dat hy gantsch niet t'onvreden waar dat zyn Koffertje in d'afgrond der Zee gezonken was: Alzo hy 'er eenige brieven in hadde die opgevult waren met minnaryen en geschreven aan een zekere Dame, hy nu ten volsten verzekerd was dat de Zee 't geheim niet ontdekken zoude.*

't Geluk heeft echter gewilt, dat, in 't uithalen van de stukken en brokken van dat schip, men eenige Koffers, Valiezen &c. vond, welke na *Petersburg* te rug gezonden wierden, en in een derzelve was 't gezeide koffertje van dien Marquis, 't welk, zonder nagedachten, geopend wierd zonder men wist wat het was, en waar in men ontdekte, gene *Minne-brieven*, maar Depeches van 't uiterste gewicht.

De Depeches van *Parys* te rug gezonden, ontdekte die Personen, welke dien Marquis geloofde gecorrumpeert te hebben, en aan welke hy grote somme gegeven hadde, en noch geven zoude, &c.

Men heeft in zyne Papieren gevonden, Brieven van verscheide zoorten, als Plans, Projecten om 't Russische Gouvernement het onderste boven te keren, en 't zelve op eenen nieuwen voet te stellen; een Lyst der Groten van 't Keizerryk; Ook die van den Senaat en andere hoge Gerichtshoven; met aantekeningen op hunne goede en quade hoedanigheden en den dienst die men van ieder een zoude konnen trekken. Niemant is 'er gespaart, zelfs niet de Keizerin, noch den Grootvorst.

Zedert zyn vertrek uit dat Keizerryk, heeft men in zyne Papieren

pieren noch verscheide handelingen ontdekt. Als onder andere, dat het oogmerk van zyne intriguen hadden bestaan, „ om hare „ Keizerlyke Majesteit te verplichten, in afstand te doen van de „ *hernieuwde Alliantie* met de Hoven van *Wenen* en *Londen*, en in „ cas hy zulks ondoenlyk bevond, als dan een opstand in 't Ryk „ zoude verwekken, om den *Scepter* uit de handen van hare Kei- „ zerlyke Majesteit te rukken, en over te geven aan den genen „ die geobligeert was geweest dezelve neder te leggen." 1744. *Augusty.*

Van dag tot dag ontdekt men verscheide nieuwe intriguen van dien Marquis, en hoe *klaarder* men die ziet, hoe *lager* d'actien der *Franschen* daar *dalen*, zonder hoop dat zy ooit wederom 't hoofd zullen boven steken.

Dat Hof heeft Circulaire brieven geëxpedieert aan alle de Gouverneurs der Provincien, om binnen 't eindigen van een maand zich te *Moscou* in Persoon te laten vinden, ten einde uit de Mond van hare Keizerlyke Majesteit te verstaan, d'ordres die 't Haar behagen zal te geven, ter verzekering van die Monarchie, en om betere mesures te nemen die te konnen executeren.

'T GEEN dat zedert ons laatste Verhaal by de *Pragmatique Armée* voorgevallen is, en na ordre des tyds mede delende, strekt de volgende Missive uit het Campement van *Euame* den 24. *July*; behelzende: NEDERLANDEN.

Onze Hussaren komen andermaal een staaltje te geven van hunne dapperheit, waar door de Franschen overtuigt zullen worden, dat ze zich niet ongestraft laten honen. De Heer *Litaschi*, Lieutenant van de Compagnie van *Hadoschy*, in 't Regiment van *Caroli*, met 45 man gedetacheert zynde, om de legering der Armée van de Grave van *Saxen* te bespieden, begaf zich dezen morgen met het krieken van den dag op marsch, en ontdekte ten 9 uuren de vyandelyke Voorposten, bestaande zommige uit Voetvolk en zommige uit Ruitery, achter dewelke verscheide Regimenten Voetvolk van distantie tot distantie campeerden. De Lieutenant *Litaschi* ziende, dat een dier posten Ruitery hem zeer nau observeerde, schaarde zyn volk zo goed de grond toeliet, op eene wyze, dat hy hunne bewegingen zien konde. De Franschen door hun groot getal aangemoedigt, hielden die precautien voor blohertigheit en begonnen de Lieutenant uit te scheiden, waar door onze Hussaren zo verbittert wierden, dat ze hem

1744. *Augusty.* ſmeekten, om wraak te mogen gaan nemen. De Lieutenant ziende, dat hy zyne Huſſaren anders niet konde te vrede ſtellen, beval hen, om met hen in een volle galop na dien vyandelyken poſt Cavallerye te rennen, alle teffens vuur te geven en vervolgens zich van hunne Zabels te bedienen, zonder zich op te houden met het maken van gevangenen of Buit. De Huſſaren niet anders wenſchende, vlogen met zodanig geweld op dien vyandelyke poſt aan, dat ze door hun vuur overhoop geworpen en zo dra geſlagen als geattaqueert wierd, nemende met zo veel verhaaſting de vlucht na een poſt Voetvolk, dat ze 't zelve in wanorder braght en daar door buiten ſtaat ſtelde, om hen te ſeconderen, vervolgende onze Huſſaren hen met den Zabel in de vuiſt met zo veel iever, dat zy terzelver tyd met hen by 't Voetvolk komende, alles neer zabelden wat hen voorquam, tot dat ze ander Voetvolk zagen uitrukken, om hen t'omcingelen, wanneer zy 't gevecht ſtaakten, en met zich voerden den Kapitein, die d'eerſte poſt Ruitery gecommandeert en drie quetzure bekomen had. Zy hebben 8 paarden veroverd en een grote menigte hoeden met witte Cocarden, en langs denzelven weg te rug komende, hebben zy 15 doden op 't eerſte ſlagveld getelt, zynde het twede met gedood voetvolk bedekt. Van onze kant hebben wy maar een Man verloren.

Den eerſten dezer is by *Oudenaarden* en den 3. omtrent *Doornik*, een hevige Schermutſeling tuſſchen d'Ooſtenrykſche Huſſaren en de zo genaamde Franſche Panduren voorgevallen; De laatſtgemelde hebben in d'eerſte Schermutſeling meer dan 80 en in de twede 15 Man zo doden als gequetſten gekregen, waar tegen d'Ooſtenrykſche by *Oudenaarden* voornoemd in tyds verſterkt zynde niet een Man, en by *Doornik* een Man en twee Paarden verloren hebben.

Dagverhaal uit de Pragmatique Armée:

Onze Armée by de 80000 Man aangegroeit zynde, heeft eindelyk den 30. Paſſato aangevangen de *Schelde* by *Oudenaarde* te paſſeren, ende zulks den 31. voleindigt werdende, zyn wy den eerſten dezer na de Franſche Armée gemarcheert, dewelke achter de *Lis* gepoſteert en wel verſchanſt is.

Den 3. brak de gehele Armée weder van *Petegbem* op, komende de Hollandſche Troupen omtrent *Bouſſut* niet ver van de *Schelde* te ſtaan. Wanneer wy daar na toe waren om het Terrain te bezichtigen, was 'er veel *Franſche* Cavallerye omtrent *Kortryk* in beweging.

Dien dag is de linker-vleugel van onze Armée van *Petegbem* tot *Helchin*, 2 en een half uur van *Doornik* en van *Kortryk* komen camperen, hebbende *d'Engelſchen* het camp te *Petegbem* betrokken.

Den

Den 6. 's morgens ten 8 uuren verlieten wy onze Legerplaats en quamen ten 6 uuren 's avonds zeer afgemat door de zware marsch en hitte, in 't Campement van *Estainburg*, daar wy overnachteden. Den 7. begaf d'Armée zich tegen den avond weder op marsch en zette denzelven den gantschen nacht voort, zo verre dat de voortroupen van den flinker-vleugel den 8. ten 10 uuren voor de middag reets te *Cisoin* aangekomen waren. Men ontfing kundschap, dat het gantsche Land t'eenemaal van vyandelyke Troupen was ontbloot, en dat men in twee uuren tot aan *la Marcq* kon voortrukken, en daar op wierd besloten, om den marsch in vier Colommen te vervolgen. De flinker-vleugel te *Pont à Bovines* aangekomen zynde, en den Hertoch van *Abrenberg* daar een brug hebbende laten slaan, en onder escorte van de compagnie Granadiers van *Styrum*, tot den molen van *St. Gbin Melandois* zelf in Persoon gerecognosceert hebbende, daar hy het Campement deed afsteken, zo passeerden alle d'Oostenrykſche en Hollandsche Troupen, zo Ruitery als Voetvolk, uitmakende den flinker-vleugel onder d'orders van gemelde Hertoch, over *de Marcque*, togen met onuitsprekelyke vreugde in *'s Vyands Land* en betrokke noch voor 't vallen van den avond dit Campement, daar d'Artillerye en Bagagie voor middernacht insgelyks aanquam. De Hertoch van *Abrenberg*, die van vrydag-avond 5 uuren tot zaturdag-avond ten 8 uuren geen uur achter malkander van zyn paard was geweest, heeft dien nacht zeer veel moeite gehad, om zo een moeijelyken marsch voor de Ruitery te faciliteren, alzo men alle oogenblik voor sloten of grachten quam, die gevult moesten worden, en zo dra hy verzekerd was, dat die Rivier zonder eenigen tegenstand kon worden gepasseert, gaf hy kondschap daar van aan den Generaal *Wade*, zendende hem Pioniers en Volks genoeg, om verscheide Bruggens aan de kant van *Tressein* te laten slaan, in geval zyne Excellentie insgelyks met den rechter-vleugel zou willen passeren, bestaande in Britsche en Hanoversche Troupen. Zyne Hoogheit heeft den 9. 's morgens aan dien Generaal kennis doen geven van zyn legering, waar door de Hertoch van *Abrenberg* met den flinker-vleugel, bestaande uit Oostenrykſche en Hollandsche Troupen, dien zo ongemeen moeijelyken marsch van die vrucht heeft doen zyn, dat wy eensklaps ons oogmerk hebben bereikt, om naamlyk op *'s Vyands Land* post te vatten, en d'Armée van den Grave van *Saxen* buiten staat te stellen, om ons de passagie over *de Marque* te betwisten. Terzelver tyd hebben de Gedeputeerden en Hoge Amptenaren der Castelenyen en districten van *Ryssel*, *Douay* en *Orchies* Paspoorten van den Hertoch van *Abrenberg* verzocht, om in ons Campement te komen, en over de betaling der Brandschattingen te handelen. 1744. *Augusty.*

Den 10. 's morgens passeerden d'Engelsche en Hanoversche Troupen 't Riviertje *la Marque* en voegden zich by d'Armée, waar van de rechter-vleugel zich uitstrekt tot *Pont à Tressin*, en de linker aan 't Dorp *Fretin*. De Hertoch van *Abrenberg* heeft zyn Quartier te *Saingoin*, $1\frac{1}{2}$ uur van *Ryssel*, de Generaal *Wade* t'*Anstein*, en de Graaf van *Nassau* te *Cisoin*. De Castellenye van *Ryssel* is op 1200000 Livres gebrandschat, en moet daar en boven eenige 1000 Rations Vouragien leveren. De Graaf van *Saxen* houd zich met zyne Armée stil achter zyne sterke Retrenchementen.

Den 13. dezer braghten de Hussaren in 't quartier van den Hertoch van *Abrenberg* 9 gevange *Fransche* Ruiters en 4 Panduren: Den zelven dag, wierd een *Oosten-*

1744. *Augusty.* *Oostenrykscbe* Hussaar die getracht had te deserteren, door zyn eigen zwager tot voor de poort van *Ryssel* vervolgt en achterhaalt, en in hun Camp te rug gebraght, alwaar hy aanstonds wierd opgehangen. Den 14. gingen onze Generaals verzelt van verscheide *Hollandscbe* Heren, tot digt by *Ryssel* recognosceren. Den 15. is de gantsche Armée de reveu gepasseert: Onze Camp is geposteert van *Pont Bouvines* over de Rivier *de Marques* tot by *Engrain*, en dat van de *Hanoverscbe* strekt zich tot by *Rencbin* uit, een klein uurtje van *Ryssel*. Het steedje *Orcbies* heeft onze protectie verzogt, en gepresenteert 't Leger met eetwaren te voorzien, waar toe den 16. verscheide posten zyn bezet, om de passagie te verzekeren.

Dien dag zyn eenige Oostenrykscbe Dragonders van 't Regiment *de Ligne* zonder Geweer drie uuren buiten de Linien gaan vourageren, maar door de Fransche Hussaren betrapt en nevens hunne Paarden als Gevangenen na *Ryssel* gebraght, 't welk oorzaak is dat men nu met meer omzichtigheit te werk gaat, alzo men te voren aangaande 't vourageren heeft geleefd als of 'er geen Vyand omtrent was.

Den 19. deed de Geallieerde Armée omtrent *St. Gbin Melandois* een algemene vouragering, wanneer door d'onvoorzichtigheit van een Kapitein-Lieutenant, die zich anderhalf uur verder waagde, als hy behoorde, een Vendrig en ruim 20 Dragonders van de Regimenten van *Ligne* en *Styrum* door de Franschen wierden opgeligt. De Kapitein-Lieutenant zit in arrest, en zal voor een Krygsraad worden te recht gestelt.

De Hertoch *van Abrenberg* heeft twee Vry-compagnien gedetacheert, die *t'Orcbies* voornoemd, een kleine plaats aan de kant van *Douay*, post gevat hebben. De Marschalk van *Saxen* houd de Troupen van zyne Armée in gestadige beweging. Dezer dagen zond die Generaal 7000 Man en een aanzienlyken trein Artillerye na de kant van *Oudenaarden*, om zich by verrassing van die gewichtige Vesting meester te maken, maar op een valsch gerucht keerde 't gemelde Corps met grote verhaasting weder na d'Armée.

Hoedanig die *Pragmatique Armée* in Ordre van Bataille gerangeert staat, strekt het hier bygevoegde en beschreven *Plan*.

Dat Leger heeft wezendlyk by zich 12 Mortieren, 20 Stukken Canon 6 Ponders, en 84 Stukken 3 Ponders, benevens 71 Pontons.

Boven de *Brandschattingen* in 't vorige *Dagverbaal* gemelt, heeft d'Abt van *Euame* 20000 Livres moeten betalen.

De Vry-compagnien, die in 't vermaarde Graafschap *Lanoy* post hebben gevat, hebben *Torquoin*, *Robaix*, zyne een Markgraafschap, *Port à Bovines* en andere Vlekken onder contributie gestelt, by wyze van represaille wegens de 5 jaren subsidie, die de Graaf van *Saxen* van die van *Kortryk* geëischt heeft.

d'Aardshertogin Gouvernante heeft zes *Verlof-brieven* na *Oostende* gezonden, ten behoeven van de zulke die op de Franschen ter

kaap

AILLE

gu, 1744.

xcentie de Veldmarschalk WADE.

er Hollanders.

HONIWOOD.

SIK. SOMMERFELD. LIGONIER. CAMPBELL.

EY, WENTWORTH, LAUNAY, MONTIGNY, ALBEMARLE,

KELTON, CHUCHEIL, CRAFFORD, BLAND.

Wend. Adelepsen. Schulze. Staire. Hammerstyn. Legonier. Reg. des Konings. Chev. Rich. Reg. der Koninginne. Mon. Schot. Drag.

28. *Esquadrons.*

Hussaars.

kaap willen varen, waar van een Nieupoortsche kaper reets een Fransche Visser opgebraght heeft. 1744. *Augusty.*

De Vry-compagnie van den Grave van *Ligny*, bestaande in 160 man, alle *Fransche deserteurs*, * hebben de revuë voor d'Aardshertogin gepasseert, die daar over zo voldaan was, dat zy aan den Kapitein vereerde een goude Snufdoos, als mede aan den Lieutenant een Silvere, voorts aan elken Zergeant een halven Ryksdaalder, en aan elken Soldaat twee schellingen.

De Staten van *Braband* hebben aan de Koninginne eene nieuwe subsidie van 400000 Floreinen toegestaan.

De Heren *Staten Generaal* hebben de Placaten van den 7. *Augusty* 1743 en 20. *January* 1744 op het Stuk der besmettelyke Ziekte geëmaneert, op nieuw tot primo *January* 1745 geprolongeert, en voorts geamplieert met een Articul ten opzichte van de Schepen die uit *Barbaryen* en verdere plaatzen onder 't Ryk van den Keizer van *Marocco* gehorende, zullen komen; „ Zo dat van nu af aan „ tot den eersten *January* voornoemd geen Schip of Schepen, „ komende van *St. Cruz* of eenige andere plaatzen van *Barbaryen*, „ 't zy dat dezelve haar Lading aldaar in 't geheel of ten dele in„ genomen hebben, of dat dezelve aldaar alleen aangeweest zyn, „ ergens in deze Landen zullen mogen inkomen, op pœne dat „ zodanige Schepen met hare Lading zullen werden verbrand, en „ 't volk met de dood gestraft, als mede d'Eigenaars, Afzenders „ en alle de gene die na 't ëmaneren van deze, tot het laten in„ komen van zodanige Schepen bevonden zullen werden eenige „ last of ordre gegeven of daar van kennis gehad te hebben.

De Heer *Beck*, Legations Secretaris van den Koning van *Pruissen*, heeft aan den President van *Haar Hoog Mogende* gedeclareert: „ Dat „ zyne Pruissische Majesteit met de provisionele Conventie, tus„ schen *Haar Hoog Mogende* en den Graaf van *Podewils* voor zyn „ vertrek wegens de zaken van *Oost-Vriesland* gesloten, wel te „ vreden was: Gemelde Vorst heeft zich daar by verplicht aan „ dezen Staat de 1200000 Guldens, door de Stadt *Embden* en de „ Stenden van *Oost-Vriesland* in deze Republicq, als mede de „ 300000 Guldens, door den laatst overlede Vorst op deszelfs

Do-

* *Zie hier voren pag.* 95.

1744. *Augusty.* „ Domeinen genegotieert, en dus de gehele Pretensie van 1500000 „ Guldens te betalen, waar tegens dezen Staat aangenomen heeft, „ 2 Maanden na de Ratificatie van 't gemelde provisioneel Accoord, hunne Troupen uit *Embden* en *Lieroort* te rug te trekken."

Dien zelfden Heer *Beck* heeft den 15. aan den President medegedeelt, 't reetsgemelde *Manifest van den Koning van Pruissen* &c. tegen de Koningin van *Hongaryen* en *Bohemen*.

Dat Manifest maakt groot gerucht, en komt, volgens zommigen, in eenige opzichten over een met *d'Oorlochs-Verklaring* van *Vrankryk* aan wylen den Keizer nopende de *Poolsche zaken*. *

Wyders heeft dien Heer aan *Haar Hoog Mogende* eene Missive van zyne Hooggemelde Majesteit overgeleverd, by dewelke dezelve kennis geeft van 't gesloten Huwlyk tusschen de Prinses *Ulrica* zyne Zuster en zyne Koninglyke Hoogheit den Opvolger van de Kroon *Zweden*, waar over hooggemelde zyne Pruissische Majesteit by Missive staat te worden gefeliciteert.

De Heer Graaf van *Wassenaar* is den 10. dezer van zyne hervatte Extraordinaris Ambassade by den Koning van *Vrankryk* in den *Haag* te rug gekomen, en heeft vervolgens Verslag van zyne Verrichtingen aan *Haar Hoog Mogende* gedaan.

Aan 't Hof van den Keurvorst van *Keulen*, Broeder van den tegenwoordigen Keizer, is 't *Subsidie Tractaat* met *Engeland* en *Holland* geratificeert, en men formeert aldaar 't reets beloofde Corps Troupen van 10000 Man.

Gedurende deze maand is 't Esquader van 20 Oorlochschepen van

* Welke *Oorlochs-Declaratie* dus begind: „ Zyne Majesteit heeft zedert zy„ne komst tot de Kroon niets met meer levers ter herten genomen, dan om in „ al 't geen de handhaving van den Vreden bevorderen zamen te lopen, doch „ de verongelyking welke de Keizer hem in den Persoon van den Koning van „ *Polen*, zynen Schoonvader komt te doen, is van te groot belang voor d'Eer „ van zyne Majesteit en de Roem van zyne Kroon, om niet alle de krachten, „ welke Godt hem heeft toevertrouwt, aan te wenden, om een rechtmatige „ wraak daar van te nemen. Met dat oogmerk heeft zyne Majesteit, na aan alle „ Hoven van *Europa* de billyke beweegredenen welken hem dwingen de Wa„ penen op te vatten, vertoond te hebben, besloten den Oorloch te Water en „ te Lande te verklaren, zo als zyne Majesteit dien mitsdezen is verkla„ rende, &c." *Zie Europ. Merc.* van den jare 1733, II. *Deel*, *pag.* 163.

van dezen Staat, by den Koning van *Groot-Brittannien*, uit hoofde der Tractaten, geëischt, successivelyk na *Engeland* vertrokken, onder 't bevel van den Lieutenant-Admiraal *Grave*. 1744. *Augusty.*

Den 10. is te *Hellevoetsluis* binnen gekomen een Engelsch Oorlochscheepje van 8 Stukken, en 12 Draaistukken en 80 Man, opbrengende een Fransche Kaper, de *St. Mercurius* met 10 Stukken en 12 Draaistukken met omtrent 80 Man; gemelde Kaper hadt de stoutheit gehad om een van de Koopvaardy-Schepen wech te nemen, die geconvojeert wierden door twee Konings-Schepen, maar hy wierd wel haast ontdekt; een van d'Oorlochschepen zeilde na de Kaper, en waren beide 2 uuren voor de Wal op elkanders zyde gelegen in gevecht, en wederzyds met Handgeweer geschoten, en de Kaper wierd zodanig gehavent, dat hy eindelyk moest stryken, zynde van dezelve 7 Man gedood en 4 gequetst, en de twede Kapitein zyn eene Arm aan stukken geschoten, zynde de Kaper deerlyk gehavend, en meest alle Duinkerkers en den 7. van daar uitgelopen; 't Schip was yselyk om aan te zien van wegens 't Bloed &c., dat noch over 't Dek vloeide; d'Engelschman heeft alleenlyk 2 gequetsten en ook de Prys hernomen en binnen *Hellevoet* voornoemt gebraght.

Op den Roemruchtigen en gedenkwaardige *Overtocht* van Prins *Karel* over den *Rhyn*, heeft *M. Holtzhey*, Medailleur *t'Amsterdam* eene konstige *Medaille* vervaardigt, vertonende op de *Voorzyde* 't Borstbeeld van Prins *Karel van Lotharingen*, in 't Harnas, en omhangen met het teken der Ridder-Ordre van *'t Gulde Vlies*. Om den randt staat: CAROLUS HENRICUS DVX LOTHARINGIÆ S. REGIÆ MAIESTATIS HVNGARIÆ ET BOHEMIÆ DVX BELLI. Op de *Tegenzyde* vertoond zich dezelve Prins *Karel*, hebbende de gedaante van de Krygs-Godin *Bellona* aangenomen, en vliegende met den Bliksem, dewelke hem ten dien einde van een hoger Macht ter hand gesteld is, zeer schielyk over den *Rhyn*. In hare linkerhand heeft zy de Schilden der na den Overtocht veroverde Steden, HAGENAU, WEISSENBURG EN LAUTERBURG. Ter zelve tyd verdryft zy met den Bliksem in de rechterhand de Benden der Vyanden, welke zich in 't verschiet onder denzelven al vlugtende vertonen: Terwyl zy aan d'andere zyde door den dapperen *Bernklau* vervolgt worden, tot

1744. *Augusty.* voorby de veroverde Vestingen, op welke men d'Oostenrykſche Vaandelen geplant ziet. Onder op den voorgrond ziet men den verbaasden *Rhyn-God*, rustende op een *Water-Kruik*, daar RHENUS op staat, en waar uit een grote Rivier met snellen loop te voorschyn komt. Om den bovenrandt leest men: INVIA VIRTUTI NULLA EST VIA; dat is: *Voor de Dapperheit is geen weg ontoegankelyk.*

De Heer *Jan van Dam*, beroemd Mathematicus, *t'Amsterdam*, heeft verscheidene manieren uitgevonden, om een Lichaam te doen bewegen in veelerlye kromme Lynen, met gelyke of ongelyke snelheden, waar van de Mogelykheit of dadelykheit tot heden van niemant anders bewezen is, hebbende hy tot een proeve een Werktuig betrekkelyk tot de *Eclipsen* vervaardigt, waar door men de Comeet van den jare 1682 ziet bewegen volgens de bepalingen van *Newton*, *Halley* en *Flamsted.*

Alvorens wy tot de Carga's van verscheide Nederlandsche Oostindische Schepen komen, staat ons uit *d'Oostindien* te berichten, als dat den 4. *December* van den jare 1743, zyne Hoog-Edelheit *Gustaaf Baron van Imhof* te *Colombo* (gefortificeerde Stadt aan de Westkust van 't Eiland *Ceylon*) als *Gouverneur Generaal* van *Nederlandsch-Indien*, met d'uiterste pracht en toejuichinge van de Gemeënte aldaar voorgestelt geworden is: des avonds waren alle de Huizen met diverse Zinnebeelden en Lichten geillumineert geweest, en van 7 tot 9 uuren was een fraai Vuurwerk afgestoken, &c.

Generale CARGA ofte Ladinge van zeven Oost-Indische Retour-Schepen van *Batavia*, voor de twede Bezending aan de respective Kameren van de Generale Oost-Indische Compagnie, met namen *Westkappel* en *Hartenlust* voor de Kamer *Zeeland*, *'t Huis Reinsburg*, *Hartenlust* en *Weltevreden* voor de Kamer *Amsterdam*, *Arnestein* en *Hartenlust* voor de Kamer *Delft*, *Polanen* en *Hartenlust* voor de Kamer *Rotterdam*, *'t Huis ten Duin* en *Hartenlust* voor de Kamer *Hoorn*, *'t Huis ten Duine* voor de Kamer *Enkhuizen*; dewelke alle, excepto *'t Huis Reinsburg* en *Weltevreden*, reets in de Havenen dezer Landen zyn gearriveert op den 3. en 6. *Augusty* 1744.

3775915 ℔ Bruine Peper.	80000 ℔ Nagelen.
25010 — Witte Peper.	72534 — Fouli.
161709 — Noten.	1000500 — Salpeter.

210272

1744. Augusty.

310272 ℔ Poejer-Suiker.
91631 — Sappanhout Bimaas.
188787 — Caliatours-hout.
1066515 — Coffy Javaas.
775 — Indigo Javaans.
292½ — Indigo Ambons.
15875 — Curcuma Javaans.
4180 — Cardamom Javaans.
10700 — Cubebe of Staartpeper.
7750 — Catoene Garen divers.
48000 — Tamerinde.
600 — Persiaansche Rood-Aarde.
80 Leggers Aracq.
36 Kelders Japansche Zoja.

1 Ps. Goude Ring met Diamanten.
1 — Lapis Besoar.

Zyde Stoffen.

50 Ps. Japansche Zyde Rokken.

Catoene Lynwaten.

2900 Ps. Bethilles divers.
1600 — Bethilles Neusdoeken met diversche gecouleurde randen.
400 — Kust Chelas geruite.
100 — Gingam Onderbroeks. geruite.
200 — Moeris fyne gebleekte.

CARGA of Lading van 2 Oost-Indische Retour-Schepen, beide van *Bengale*, te weten, *Westboven* voor de Kamer *Zeeland*, en *Nieustadt* voor de Kamer *Amsterdam*; waar van 't laatstgemelde den 3. dezer in Texel gearriveert, en 't eerste na zyn gedestineerde Haven gezeild is.

446435 ℔ Bruine Peper.
857914 — Salpeter.
11600 — Borax.
90000 — Couris.
7455 — Garen Florette.
77500 — Sapanhout divers.
56754 — Zyde Bengaalsche.

Zyde Stoffen.

1300 Ps. Armozynen divers.
400 — Alegias Zyde.
1600 — Bandanoes of Tafta de Foula.
1600 — Neusdoeken gedrukte.
400 — Roemaals Zyde.
195 — Zyde Monster-Neusdoeken.
1840 — Soesjes.

Catoene Lynwaten.

7480 Ps. Amiertjes.
4800 — Baftas divers.
4160 — Bethilles Cangam.
22570 — Cassa Bengale.
1000 — Cassa Bohaarsche.
5000 — Chiauters Deriabadys.
1860 — Douriassen.
1990 — Gingans divers.
7000 — Guinees divers.
2700 — Hammans.
1400 — Lachorias.
6 — Lynwaten tot Monster.
12980 — Mallemolens.
300 — Neusdoeken Haripaalsche.
1500 — Kismis Neusdoeken.

1744. *Augusty.*

2400 Ps. Photaffen.	200 Ps. Sologesjes.
31500 — Roemaals divers.	70 — Serbettes.
700 — Zigtermans Roemaals.	5080 — Tansjeeps.
100 — Zigtermans Zaay.	1300 — Therindains.
700 — Sanen.	

CARGA of Lading van 't Zweedfch Ooft-Indifch Schip *de Koningin van Zweden*, den eerften *January* van *Canton* in *China* vertrokken en den 25. *July* te *Gottenburg* Gearriveerd.

879524 ℔ Thee Boe. 8002 ℔ dito Soarchon. 765 ℔ dito van de fynfte foort. 23204 ℔ dito Congo. 50958 ℔ dito Singlo. 28963 ℔ Gallingal. 7048 ℔ Curcuma. 16154 ℔ Rattans. 37623 ℔ Paarlemoer. 285000 ℔ Tutenague. 151 Kiften, 3135 Bundels en 44 Pypen Porcelynen. 35670 Bruine en blauwe Koffy Kopjes. 15040 dito Schoteltjes. 43455 Kommen. 7221 dito met Borden. 21511 Witte en blauwe Borden. 19630 Defert-Schoteltjes. 47456 Ryft-Koppen. 4 Neften voor Suikerbakkers. 135118 Paar blauwe en witte Taffes. 49375 dito geamaillieerd. 68049 dito gefchilderd en verguld. 13243 dito bruine. 7820 dito Chocolaat-Koppen. 50062 dito bruine en witte. 951 Fyne blauwe en witte Schotels. 22 dito grote Tafel-Servifen. 15 Grote gefchilderde en vergulde Kommen. 755 dito kleine. 120 dito blauwe en witte, als mede noch verfcheide andere zoorten van Koopgoederen meer.

BYZONDERHEDEN.

IN de gepaffeerde maand is de Koningin der *beide Siciliën*, wederom voor de *vierde maal*, van een Prinfes bevallen.

Den 23. paffato is te *Whittington* by *Chefterfield*, in 't Graaffchap van *Derby* gedoopt een Zoon van den Heer *Arthur Bulkeley* en *Jane*, deszelfs Huisvrou, en de volgende Perfonen waren door hunne gevolmachtigden de Gevaders en Gemoeders, naamlyk *Eduard Downes* van *Worth* in *Cheshire*, 's kinds bet-oud-over Grootvader; de Prediker *Afhton* en deszelfs Broeder, de Heer Jofeph *Afhton*, 's kinds over-groot oud-Ooms. De Gemoeders waren de Juffer *Elifabet Wood* van *Barnefley* in 't Graaffchap *York*, 's kinds bet-over-groot oud-Moei; de Juffer *Jane Wainwright* van *Middlewood-Hall* mede in 't Graaffchap van *York*, 's kinds oud-over-Grootmoeder, en de Juffer *Dorothea Greene*, 's kinds over-Groot-moeder. 't Kind heeft een *Moeder*, *Groot-moeder*, *Over-groot-moeder* en *Oud-over-groot-moeder* alle noch in leven, en de Juffer *Wainwright*, d'Oud-over-groot-moe-

moeder, is nu 89. jaren oud; en kan nu zeggen; *Staat op Dochter, en gaat tot uw Dochter, want uw Dochters Dochter heeft een Zoon.* Deze Zoon is van moeders zyde in een rechte lyn afgestamt van *Robert Ashton* en *Dorothea* deszelfs Huisvrou, die geweest zyn d'Ouders van de gemelde Juffer *Wainwright*, den Prediker *Ashton* en den Heer *Joseph Ashton*. Van welke Ouders onder anderen kan worden gemeld, dat ze zeer deugdzaam geweest zyn; dat ze 12 kinderen hebben gehad, te weten 8 Zoons en 4 Dochters, die alle Mannen en Vrouwen geworden zyn; dat ze te *Bradway* ruim 50 jaren in eenzelven huis hebben gewoont, en dat offschoon de Familie den meesten tyd twintig personen groot was, gedurende d'eerste 50 jaren niemant in dat huis is gestorven, en dat zy 64 jaren met malkander getrouwt, en met een dubbelen huwelyks band aan elkander verbonden zyn geweest, want zynde in *Oliviers* tyd getrouwt, zo wierd de plechtigheit tweemalen verricht, eens door een Vrederechter, volgens een Wet van dien tyd en wederom door een Geestelyken, volgens de gebruikelykheden van de Kerk van *Engeland*, van dewelke zy zeer waardige leden waren. 1744. *Augusty.*

In dien zelfde maand is in *Portugal*, digt by de Stadt *Braga*, omtrent drie hondert stuks goude Munten uit de Grond gegraven gevonden, zynde op d'eene kant van dezelve de Borst-Beelden van *Nero*, *Gaulba*, *Vitellius*, *Vespasianus*, *Titus*, *Domitianus*, *Nerva*, *Trojanus*, *Hadrianus*, *Antoninus Pius*, *Marcus Aurelius*, *Lucius Verus*, *Faustina* en *Plautina*, en op 't Revers verscheide Opschriften noch duidelyk te lezen, en ieder van die Munten zyn omtrent 24 Qullates of Caraten zwaar.

In de voorzeide maand is de Hitte in *Silesien* tot op 122 graden geklommen geweest, 't welk men in de naast voorgaande 4 Jaren niet beleefd had; ook had men te *Breslau* den 14. 's avonds ten 9 uuren eene grote *Vuur-Kogel* in 't Noorden zien afvallen, formerende in 't afvallen een Licht-teken in de Figuur van de Cyfer 3. 't welk zich omtrent ½ uurs had laten zien, eer 't verdwenen was.

SEPTEM-

SEPTEMBER.

1744.
Septemb.

GROOT-BRITTANNIEN.

DAT Hof heeft de tyding bekomen, dat het Guarnizoen van *Canso* in *Nieu-Schotland*, na dat het zich tegens 500 Franschen en 800 Indianen, door 't welk 't zelve geattaqueert was, 11 dagen lang gedefendeert, eindelyk by gebrek van Munitie de Plaats hadde overgegeven, op de volgende Capitulatie, door den Franschen Capitein getekend; luidende:

IK, Kapitein van een Detachement Mariniers en Commandeur van de Schepen en Troupen ter Expeditie van *Canso*, ben op bevel van den Heer *du Quesnel*, Kapitein van een der Oorlochschepen, Ridder der Militaire-Ordre van *St. Louis*, Commandant op 't Koninglyke en andere omleggende Eilanden, met den Heer *Patrick Heron*, Kapitein van een Compagnie in 't Regiment van den Collonel *Philips*, Commandant te *Canso*, over een gekomen, dat, op Conditie dat hy zich heden, zynde den 24. *Mey* 1744. N. St., met het gehele Guarnizoen zo Mannen als Vrouwen voor een Jaar tot Krygsgevangen overgeeft, ik hem belove, dat alles, hem en 't gemelde Guarnizoen toekomende, aan hen in eigendom zal blyven, maar aan boord van 't Schip van den Heer *John Bradstreet* na *Louisburg* zal overgebraght worden; Daar en boven beloof ik alles in 't werk te zullen stellen, om den Heer *du Quesnel* te bewegen, dat hy aan d'Officiers Vrouwen van 't gemelde Guarnizoen, na dat ik te *Louisburg* zal aangekomen zyn, wil toestaan op 't voornoemde Schip met al haar Have te rug te keren; Verders verplicht ik my uit te werken, dat 't meergemelde Guarnizoen, zo wel als de Vrouwen van d'Officieren en hunne Kinderen in 't einde van een Jaar na *Nieu-Engeland* of *Annapolis-Royal* zullen te rug gebraght worden, in geval de Heer *du Quesnel* hen geen permissie mocht geven om zulks eerder te doen: Ook is bedongen, dat de Heer *George Royal*, Lieutenant van een der Schepen des Konings van *Engeland*, en Commandeur van de Koninglyke Boot *de Maria*, met zyn Volk, uitgenomen de gemelde Boot, dezelfde Rechten als 't voornoemde Guarnizoen zal genieten, op Voorwaarde, dat de Heer *Patrick Heron*, de Plaats met de Wapenen, Artillery en Oorlochsbehoeftens aan my overgeve.

Was Getekend *Canso*, aan Boord van *de Succes* den 24. *Mey* 1744 N. S. *Duvivier*.

De

De Groot-Brittannische Minister aan 't Hof van *Pruissen*, Mylord *Hindford*, heeft, op zyn Vertogen, van de Pruisische Ministers, op ordre hunner Koning, 't volgende antwoord gekregen: 1744. Septemb.

„ Dat de Maatregulen, genomen door zyne Pruissische Majesteit, hem van zyne gevoelens niet afbrengen zouden, dewelke „ waren, om een goed verstand met den Koning van *Groot-Brittannien* t'onderhouden; dat hy niet anders beoogde, dan om de „ Koningin van *Hongaryen* te verplichten, Vrede te maken met „ den Keizer, als mede om *Beyeren* weder aan zyne Keizerlyke „ Majesteit in te ruimen, en hem wegens deszelfs *rechtmatige pretensien* op d'Oostenrykſche Nalatenschap behoorlyke voldoening „ te doen erlangen, zonder al 't welk 't onmogelyk was, 't Opperhoofd van 't Ryk te laten in een staat, zo weinig met deszelfs hogen Rang en Waardigheit over een komende; dat alhoewel zyne Pruissische Majesteit besloten had, om zich aan 't „ Hoofd van zyne Troupen te stellen, hy slechts voornemens „ was, om als *'s Keizers Auxiliaire* * te werk te gaan; dat vermits *'t Breslausche Tractaat* geen betrekking had op de Maatregulen, die zyne Pruissische Majesteit nu had genomen, hy van „ de rechtlievendheit van zyne Britsche Majesteit verwachte, dat „ dezelve de Guarantie, die hy op zich genomen had, handhaven en een behoorlyk onderscheid tusschen tyden en omstandigheden maken en zich van zyn Credit en invloed by 't Wenerhof ten gemenen beste bedienen zoude, enz."

Niet tegenstaande dat *Declaratoir*, volhard dat Hof by den toegezegde *Trou*, waarom het wederom aan den Baron van *Wasner*, Extraordinaris Envojé der Koninginne van *Hongaryen* en *Bohemen*, buiten de gewone Subsidie, heeft doen ter hand stellen, 150000 P. Sterlings, tot goedmaking der kosten van den tegenwoordigen Oorloch.

Zyne Majesteit is met geen minder iever aangedaan, om zyne Krygs-Forces te Land aanzienlyk te versterken, en den Oorloch in de *Nederlanden* met meerder ernst en vigeur in 't aanstaande Jaar voort te zetten, als, voor als noch, in dit Jaar, tot groot ongenoegen van

* Zie hier voren *pag.* 113.

1744. Septemb. van zyne Majesteit, geschied was, en met zyne Zee-Macht in die formidabele staat te continueren, als zich dezelve thans bevind.

De Graaf van Stairs, zyn Ampt van Generaal *en chef* van alle zyne Majesteits Troupen, hebbende willen neerleggen, onder voorwendzel, *dat vermits hy in die hoedanigheit geen dienst deed, de kosten bespaard konden worden*, zo heeft zyne Majesteit hem geordonneert, dat Ampt te behouden, en d'apointementen daar by, die daags 10 *Pond Sterlings* bedragen.

d'Admiraal *Matthews*, uit de *Middelandsche-Zee* gerappelleert zynde, om zyne beschuldigingen tegens den Vice-Admiraal *Lestok* goed te maken, heeft 't Commando van de Vloot aan den Admiraal *Rowley* overgegeven, en is nu op weg, om na dat Ryk te keren.

d'CARGA der Oostindische Schepen, *de Montfort* van *Bengalen* en *Madras*, en *de Salisbury* van *Bombay*, in deze Maand in de Havens van dat Ryk gearriveert, bestaat:

484 ps. Allibaliies, 8080 ps. Baftaas, 3059 ps. Bandannoes, 480 ps. Bejutapauts Blauwe, 60 ps. dito Rode, 200 ps. Bethilles Oringal, 170 ps. dito Pullicat, 2280 ps. Byrampauts Blauwe, 300 ps. Bombay-Stoffen, 2100 ps. Chelloes Blauwe, 100 ps. dito Rode, 339 ps. Chillaas, 450 ps. Bengaalsche Chitsen, 2400 ps. dito Caddy, 1405 ps. Madras, 11554 ps. Cossaas, 2000 ps. dito Patna, 1037 ps. Copees, 833 ps. Cushtaas, 920 ps. Dimities, 3047 ps. Douriassen, 473 ps. dito gebloemde, 700 ps. Elatches, 2200 ps. Emiertjes, 404 ps. Gingans gecouleurde, 300 ps. dito gestreepte, 400 ps. Guinea-Stoffen, 2097 ps. Humhums, 112 ps. Jamwars, 148 ps. Izzarees, 13590 ps. Guinees Doek, 750 ps. dito Blauw, 300 ps. Lungees Chender Kala, 1120 ps. Morees, 4848 ps. Mallemolens, 200 ps. dito gebloemde, 240 ps. Neganepauts, 480 ps. Niccanees brede, 1682 ps. Nillaas, 259 ps. Peniascoes, 23904 ps. Bengaalsche Roemaals, 1440 ps. dito Madras, 4940 ps. Salempouris, 400 ps. Bengaalsche Sannoes, 620 ps. dito Madras, 2314 ps. Seerbetjes, 3795 ps. Soesjes, 3875 ps. Tansjeeps, 400 ps. dito gebloemde, 2128 ps. Taftaas, 560 ps. Tapfells brede, 1471 ps. Therindains, 500 ps. dito gebloemde, 300 ps. Tuta Humsy Cotton, 600 Gallonen of 15 Aamen Arrak, 2100 ℔ Cardamom, 470 ℔ fyn Catoene Garen, 56000 ℔ Couris, 690000 ℔ Peper, 32600 ℔ ruwe Zyde, zwaar gewicht, 67500 ℔ Roodhout, 4200 ℔ Ryst, 589000 ℔ Salpeter, 5200 ℔ Schellak, 2700 ℔ Stick-

1744. Septemb.

en Sticklak, behalven andere onbekende Goederen voor Particulieren.

De Progressen ter Zee, bestaat voor als noch in de zware verliezen, der *Spaansche*, en byzonderlyk der *Fransche Koopvaardyschepen*, zo dat men berekend, dat zedert *d'Oorlochs-Declaratie* van de laatstgemelde Kroon, tot den 25. *Augusty* laatstleden, in waardye belopen 3 *Millioenen* Pond. Sterlings, een 9000 Man gevangenen uitleveren.

Wy keren dan wederom tot het vervolg der

Spaansche Schepen die door d'Engelschen genomen zyn:

d'Oorloch-sloep *Furet*, heeft een Schip van *Barcelona*, met Scheeps-behoeftens, ter waarde van 12000 P. Sterlings te *Port-Mahon* opgebraght. Ook heeft 't Oorlochschip *de Solebay*, Kapitein *Thomas Bury*, te *Gibraltar* opgebraght een Kaper, genaamt *El Gran Carlo Magno*, Kapitein *Domingo Paulet*, een Franschman, zo als alle d'andere Officiers mede waren. De Kaper was 120 Ton, gemonteert met 10 Stukken Canon en 14 Steenstukken, en had 78 Man aan boord, alle voorzien met klein Geweer. De Kaper was daags te voren van *Kadix* uitgelopen en voor 40 dagen gevictuailleert.

Een Kaper-sloep en een Fluit-schip van *Jamaica* zyn met een Spaansch-schip van 30 Stukken Canon 4 dagen lang slaags geweest, en hebben het zelve eindelyk bemachtigt en te *Jamaica* opgebraght, zynde over de 30000 P. Sterlings waardig.

't Oorlochschip *de Fenix* heeft genomen 't Ryk gelade Schip *Sta. Magdalena*, als mede 't Oorlochschip de *Solebay*, den Kaper *el Grando Carlo Magno*, gemonteert met 24 Stukken Canon en 78 Man.

Fransche Schepen door d'Engelschen genomen:

't Esquader onder den Admiraal *Balchen*, heeft 6 Schepen uit de *Westindien* komende genomen, te weten *d'Engelsche Oorlochschepen* 4, en de *Hollandsche* 2: Kapitein *Frendsel* had 'er een, die op 800000 *Livres* geschat word; zynde onder andere in 6 Ankers 28000 *Stukken* van *Achten* gevonden: De Vice-Admiraal *Hoofd* heeft 'er

 een

1744. September. een gekregen, geladen met Zuiker en Indigo ter waarde van 300000 *Livres*.

De Kaper *de Keizer*, Kapitein *North* heeft opgebraght 't Schip *de Jonge Daniel* van *Rotterdam* na *Bourdeaux*, als mede 't Schip de *St. Jan*, Kapitein *Niel Carsend Portier* van *Nantes* na *Christiaansand*.

't Oorlochschip *de Salisbury* heeft te *Bristol* opgebraght een Schip van 200 Ton met Wyn en Brandewyn van *Bourdeaux* na *Quebec*.

't Oorlochschip de *Lowestoff* heeft genomen een Schip van 20 Stukken Canon van *Martenique* na *Marseille* en 20000 Pond Sterlings waardig.

De Kaper *Saltash*, heeft na een gevecht van 5 uuren een Schip van 600 Ton, van *Guinea* komende, te *Torbay* opgebraght, wordende deszelfs lading 100000 P. Sterlings waardig bevonden.

d'Oorloch-sloep de *Baltimore*, Kapitein *Rich*, heeft na een gevecht van 2 glazen genomen *de Nimph*, Kapitein *Verneuil*, van *Bourdeaux*, met 10 Stukken Canon 4 Ponders en 96 Man.

De Kaper *de Prime Minister*, Kapitein *Morecoek*, heeft te *Southampton* opgebraght het Schip *St. Philippe* van *Dieppe*, met Baalgoederen &c. en voorname Passagiers.

De Kaper *de Prins Karel* heeft twee ryke Schepen uit *Missisippi* komende te *Bristol* opgebraght. Ook hebben de Kapers *de Mediterranean*, en *de Koningin van Hongaryen* twee Pryzen aldaar opgebraght, zynde een van dezelve van *St. Domingo* en de twede met 3 Walvissen uit *Groenland*.

't Oorlochschip de *Prinses Amelia* heeft genomen een *Felucca* uit de *Levant* na de *Straat*, de Capitein deed alle Contanten uit dat Schip, bedragende 1000 P. Sterlings wechnemen en liet het zich voor 70000 *Livres* rantsoeneren, maar kort daar aan is 't zelve door 't Oorlochschip *Oxford* weder genomen.

De Kaper *Industry* heeft een Schip met Wyn geladen te *Jersey* opgebraght.

De Kaper *Southwell* heeft te *Bristol* opgebraght de Kaper *la Fameuse Galere* van *Bajoene*, voerende 14 Stukken Canon en 159 Man, waar van 6 in 't gevecht gesneuvelt en 30 gequetst waren.

De Kapers *de Hazewind* en *Triomf*, hebben te *Falmouth* opgebraght, een Kaper met 12. Stukken Canon en 97. Man.

Te

Te *Dartmouth* is opgebraght 't Schip *la Vestale*, Kapitein *Tenler*, van *St. Domingo* na *Rochel*. 1744. Septemb.

De Kaper *de Tyger*, heeft 1, en de Kaper *Salamander* 2 Domingo Schepen genomen.

De Kaper *Depeche* heeft een Terreneufvaarder genomen, die zich voor 10000 *Livres* gerantsoeneert hadde.

De Kaper *de Dispatech*, Kapitein *Bellamie*, heeft een Schip genomen 't welk zich voor 100000 *Livres* gelost heeft.

't Oorlochschip *de Jersey* heeft twee Schepen van *Bourdeaux* na *Toulon* te *Gibralter* opgebraght.

Door een Kaper is genomen 't Schip van *Barth. Bassiot*, van *St. Domingo* na *Rochel*.

't Schip *de Diamant*, Kapitein *Goatley*, heeft het Schip *St. Rosa* van *Damiate* na *Marseille* te *Livorno* opgebraght.

't Oorlochschip de *Port-Mahon* heeft een Terreneuf-vader met 2000 Quintalen droge Visch, en de Kaper *de Koning Willem* een Schip van *St. Domingo*, te *Bristol* opgebraght.

't Schip *de Prins van Orange*, Kapitein *Tyng*, heeft een Kaper genomen, met 8. Stukken Canon, 10. Bassen, en 94 Man.

't Oorlochschip *de Launcoston*, Kapitein *Warten*, heeft te *Nieuw-York* opgebraght 't Schip *le St. François Xavier*, van *St. Domingo* na *Nantes*, aan boord hebbende 500 vaten Zuiker, eenige Indigo, eenige Staven Goud van 50 ℔; en 3000 Stukken van Achten.

't Oorlochschip *de Guernsey* heeft een Schip van 450 Ton, genaamd *de Victoire* van *Martenique*, te *Livorno* opgebraght, 40000 Pond Sterlings waardig.

Engelsche Schepen door de Franschen genomen:

De Kaper *de Renommé* van 50 Stukken Canon, is door een Oorlochschip van *Brest*, na een gevecht van 4 uuren genomen, als mede 't Oorlochschip *de Solebay* van 20 Stukken Canon, door 't Esquader zelf.

Een Schip van 240 Ton, met Touwerk &c. voor 't Engelsche Esquader, en 't Schip *de Hamblee*, Kapitein *Dormer* uit *Nieuw-Engeland* na *Lisbon* is te *Kaap-Breton* opgebraght.

ZYNE Majesteit tot vorige gezondheit hersteld zynde, heeft VRANKRYK.

1744. Septemb. deswegens de volgende Brief aan den Aardsbisschop van *Parys* gezonden, om het *Te Deum* daar over te zingen, luidende:

MYN COUSIN!

DE byzondere Gunsten, die Ik kom t'ontfangen van de Goedheit des Almachtigen in de Ziekte, waar mede hy toegelaten heeft, dat Ik aangetast wierde, zyn een nieu en wel gevoelig bewys van de singuliere Protectie waar mede Hy My verwaardigt te begunstigen. Ik kan d'eerste oogenblikken van Myne Herstelling in gezondheit niet beter besteden, als met aan Hem openbare Getuigenissen van Myn levendige Erkentenis te geven, en Hem te smeken, van My gedurende 't overige van de dagen, die Hy zal willen My bewaren, den bystand te vergunnen, die My nodig is, om nergens anders in, dan in zyn Lof en in 't Welzyn van Myne Onderdanen bezig te zyn. De zo gevoelyke tekenen van aankleving, die Ik van hen in deze omstandigheit ontfangen heb, hebben My met de zoetste vertroosting vervuld: Dezelve doen My hopen, dat de vurigheit van hunne Gebeden over My en over Myn Koningryk nieuwe Zegeningen zal verwekken, die Ik wensche, voornamentlyk om hun gelukkig te maken. 't Is in deze gevoelens, dat Ik u dezen Brief schryf, om u te zeggen, dat Myn intentie is, dat gy het *Te Deum* in de Hoofdkerk van Myn goede Stadt *Parys* laat zingen &c.

Geschreven te *Metz* den 4. *September* 1744. LOUIS.

Den 10. heeft men dat Gezang met veel vreugde-bedryven te *Parys* gecelebreert.

Insgelyks heeft zyne Majesteit, aan den gezeiden Aardsbisschop, zyne Successen in de volgende Brief bericht, om 'er het *Te Deum* over te doen zingen.

MYN COUSIN.

IN den zelven tyd als de Godlyke Voorzienigheit My Persoonlyk met zyn Genaden door 't einde van Myn Ziekte ophoopte, schikte zy de Middelen, om aan Myne Vyanden meer en meer te doen gevoelen, dat zy continueert *de rechtvaardigheit van de zaak, die Ik voor het Interest van Myne Geallieerden ondersteun, te beschermen.* Myn Broeder en Cousin de Koning van de *beide Sicilien* aan 't Hoofd van 't gecombineerde *Spaansche* en *Napolitaansche Leger* heeft een considerabel voordeel op den Prins van *Lobkowitz* te *Veletri* behaald: * Dat van

* Zie hier voren *pag.* 135 & *seq.*

van *Spanjen* geconjungeert met Myne Troupen onder 't Commando van Myn Broeder, Cousin en Schoonzoon den Infant *Don Philippus*, en van Myn Cousin den Prins *de Conty*, heeft weinig dagen daar na de Vesting *Demont* tot overgaaf gedwongen, welkers Guarnizoen Krygsgevangen is gemaakt. Eindelyk Myn Provintie *Elsas* is van d'Invasie der *Oostenrykers* bevryd geworden. 1744. Septemb.

Prins *Karel* heeft, na in zyn Retraite meer als 3000 Man verloren * te hebben by het aantasten van zyn Arriergarde, bestaande ten delen uit een groot getal Granadiers van zyne Armée, zich de vervolging van Myn Troupen, gecommandeert door Myn Cousin den Marschalk *de Noailles*, niet konnen ontrekken, als met den *Rhyn* te repasseren; en deze vlucht is zo precipitant geweest, dat hy zich genoodzaakt heeft gezien, om een considerabele quantiteit Oorlochs-Ammunitie en Mondkost achter te laten. Op het gezicht van zo veel opgehoopte Weldaden, kan Ik niet dan Myne Dankzeggingen opofferen aan den gene, van wien Ik ze ontfang; en 't is, om aan 't gevoelen van plicht en erkentenis, waar van Ik levendig doorgriest ben, te voldoen, dat Ik u deze Brief schryve, om u te zeggen, dat Myn Intentie is, dat gy het *Te Deum* laat zingen &c.

Metz den 15. *September* 1744. *Getekend*: LOUIS.

Afdalende na *Metz*, zo heeft zyne Majesteit aan de *Verkoopsters* der *Zee-visschen* te *Parys*, die Hem door *zes Gedeputeerdes* uit haar midden, een *Hembd* hadden toegezonden, 't welke zy aan de *Kas* van *Sta. Genevieve* hadden doen *aanraken*, voor 3 jaren Exemtie van den Impost op Zee-visch verleend, en hare Gedeputeerdes doen Tracteren: By de Complimenten die men aan zyne Majesteit op deszelfs Naamdag heeft afgelegt, heeft men Hem den Bynaam van *Bien-Aimé* of *Welbeminde* bygelegt.

Na dat de Marquis *de la Chetardie*, rekenschap van zyne Ambassade aan 't Russische Hof gedaan hadde, zo is hy op zyne goederen *gebannen* geworden. Daar en tegen is de Heer *d'Allion*, als Koninglyke Minister na 't Hof van *Rusland* vertrokken, om 'er te redresseren 't geen de gezeide Marquis aldaar verkorven en bedorven heeft.

Ingevolge 't Besluit des Konings om een Hoge School onder den Titel van *Academie des Sciences, des Belles Lettres & des Arts*

te

* Zie daar en tegen de verhalen onder de te volgen Titel van den *Rhyn-Stroom*.

1744. Septemb. te *Rouën* te doen oprechten, heeft zyne Majesteit daar toe d'Opene Brieven verleend: 't Getal der Leeraren is gesteld op 26 Academissen in functie, twaalf Geassocieerden en twaalf Adjuncten, behalven noch twaalf, die ten opzichte van hun Rang of Waardigheit als *Academisten-Honorair* zullen toegelaten worden; Deze Hoge School is volgens des Konings begeerte gesteld onder de Protectie van den Heer *Charles François de Montmorency-Luxemburg*, Hertoch van *Luxemburg*, enz.

SPANJEN. DE Chef d'Esquader *Navarra*, die zich by de *Kaap-Palos* bevind, heeft niet alleen tien Hollandsche, maar ook een Hamburger en een Zweedsch Koopvaardyschip te *Carthagena* opgezonden, zynde de voornoemde Hollandsche Schepen: 1. *De Asia*, Schipper Jan Hilke, van *Amsterdam* na *Smirna*: 2. *De Anna-Maria-galey*, Cornelis Leenderts, van *Amsterdam* na *Genua*: 3. *De Unio*, Cornelis Jonk, van *Amsterdam* na *Livorno* en *Smirna*; 4. *De Ruygenhof*, Jan Westerdyk, van *Amsterdam* na *Livorno* en *Smirna*; 5. *De Juffrouw Magdalena*, Hendrik Mynderts, ook van *Amsterdam* na *Genua*; 6. *De Catharina-Johanna*, Hendrik van Holm, van *Rotterdam* na *Genua*; 7. *De Smirna*, Jan Arnold, van *Amsterdam* na *Smirna*; 8. *De Tempel van Salomon*, Dirk Jansz. Duyf, van *Amsterdam* na *Tolosa* om Hout te laden; 9. *De Juffrouw Anna*, Broer Adriaansz., uit *Texel* na *Genua* en *Livorno*; en ten 10. *De Helena en Machtelt*, Jan Feddes, uit *Texel* na *Genua* gaande: De Hollandsche Secretaris geeft zich veel beweging om deze Schepen vry te krygen.

ITALIEN. WAT de Krygs-verrichtingen, der gecombineerde Armée van *Don Philip* aangaat, zo strekt de volgende Brief uit dezelve van den 18. Passato; waar uit men zien kan op wat eene ongelukkige wyze voor den Koning van *Sardinien* de Fortres *Demont* overgegaan is; luidende:

Demont heeft zich gisteren-avond moeten overgeven, 't welk ons even zo veel vreugde als verwondering gebaart heeft; want wy hadden noch niet meer dan 6 Stukken Canon 24 Ponders, met dewelke wy noch maar eenen dag hadden beginnen Bres te schieten, vindende wy telkens weer nieuwe Zwarigheden t'overwinnen; en wy waren ten uitersten bevreest dat deze Plaats, waar aan gedurende

vier

vier jaren gearbeid en noch niet bekend was voor 't gene ze is, ons zeer lange zoude ophouden; Maar gisteren - nademiddag te 3 uuren tot ons groot geluk, een gloejende kogel te gelyk met eene Bombe door een Venster in een Magazyn met Lonten en andere tot Vuurwerken dienstige stoffen gevallen zynde, hebben teffens alle de Lonten te gelyk aangestoken. Waar op de brand aanstonts zo hevig toenam, dat de Commandant met zyn gehele Guarnizoen, uit vrees van door 't Kruid-Magazyn te gelyk met de gehele Fortres in de Lucht te vliegen, zich genoodzaakt bevond tot ons over te komen, en zich dus Krygsgevangen te geven, bestaande 't Guarnizoen uit 1000 Gemene en 50 Officieren, wy zelfs zyn uit vrees voor d'uitwerking van 't Buspulver verplicht geweest, op staande voet de tranchéen te verlaten, voorts heeft de Plaats de gantsche nacht door gebrand, doch is dezen morgen wat bedaard. Waar op wy 'er eenige Piquets hebben binnen gezonden, om noch, zo veel mogelyk, den brand te blusschen, en men verzekerd ons reets dat de Kruid-Magazynen bereids bewaard zyn. Zo dat wy door dit geval van deze voorname Vesting in zyn geheel met alle deszelfs versterkingen zo als ze de Koning van *Sardinien* bezeten heeft, zyn meester geworden, daar by hebben wy nu alle de munitien dewelke wy om het te veroveren noch nodig hadden, van zelfs bekomen, 't geen voor ons, aangezien de byna onoverkomelyke zwarigheden der Transporten, eene zaak van zeer groot gevolg is: Zynde zulks zonder tegenspraak in d'omstandigheden waar in wy ons thans bevinden, 't gelukkigste geval 't welk ons ooit had konnen bejegenen, en 't welk wel 't meest tot de verdere goede fueceffen van deze Campagne zal contribueren. Voorts hebben wy in de Plaats noch 54 stukken Canon, waar onder 14, 24 Ponders gevonden, al 't welke ons tot de belegering van *Coni* ongemeen wel zal te passe komen.

1744. Septemb.

De gemelde gecombineerde Armée, is vervolgens den 28. voor *Coni* gerukt, en heeft tusschen den 12. en 13. dezer 's nachts, met weinig verlies de Loopgraven geopend. „ Den 13. 's namiddags „ ten 3 uuren, deed het Guarnizoen een uitval, en tastede 't Re- „ giment van *Poitou* aan, als mede 't Quartier van de Spanjaar- „ den, dat zonder 't secours van de Piquets zekerlyk overhoop „ geworpen zoude zyn geweest, maar eindelyk wierden d'Uitval- „ lers binnen te rug gedreven. De Belegeraars beschieten de „ Stadt aan 5 zyden zedert den 15., waar door 't vuur van de „ Vyanden, dat zeer hevig was, merkelyk is vermindert. Niet „ te min geloofd men, dat het beleg langdurig zal wezen, ver-

1744. Septemb.

„ mits gene Troupen genoeg hebben , om de gehele Plaats
„ t'omvangen ; welke nu ligtelyk van tyd tot tyd uit het
„ Camp van den Marquis *d'Ormea* te *Mondovi* met vers Volk kan
„ worden verfterkt. "

Wat d'Armée des Konings van *Sardinien* aangaat, zo Campeerde die noch den 11. dezer by *Saluzzo* , alwaar dezelve met 4000 Man te voet van de Koningin van *Hongaryen* , onder dewelke zich twee duizend Warasdynen bevinden, die wegens hun fraaiheit en goede Krygstucht by ieder een grote verwondering geven, verfterkt is: Ondertusfchen verwacht zyne Sardinifche Majefteit noch een fecours Ruitery, waar van dezelve tegenwoordig meer dienft zou konnen hebben. De Vyanden ftaan by *Coni*. De Waldenzen doen by continuatie aan de Vyanden veel afbreuk : Zy hebben noch dezer dagen aan d'eene kant van *Coni* voornoemd 150 Muil-Ezels met Provifien bemachtigt, terwyl de Boeren , ten getale van 12000 Man , zich aan d'andere zyde bevindende, omtrent 180 zo Paarden als Muil-Ezels wechgevoerd hebben; Deze Boeren worden onderfteund door een Corps van tusfchen de 3 en 4000 Man gereguleerde Troupen onder 't geleide van den Marquis *d'Ormea*, dewelke mede niet verzuimen om van tyd tot tyd de Convoyen van de Vyanden op te ligten.

Komende te *Romen* ; zo worden d'oogen en d'ooren van den Paus in vele omftandigheden van naby en van verre vervuld met al wat *fchrik*, *droefheit*, *zorg* , *benauwdheit* , *mismoedigheit* &c. eeniger maten verwekken kan : Want niet genoeg zynde, dat het *Roomfche Patrimonie* allezints word gezolt en door de Legers uitgeput, zo komt 'er noch zwaarder flag by, namentlyk de *Pruisfifche Ondernemingen* op de Landen der Koninginne van *Hongaryen* , welkers tyding door hem zo ras niet wierd vernomen, of was ten uiterften ontroerd, peinzende, en niet zonder redenen, wat aanzien die Vorft op de *Roomfche Landen*, ja over den *Keizer* zelf zoude verkrygen, indien 't hem na zyn wil gelukte, even als 't in *Silefien* toegegaan was, tot afbreuk en fchade der *Roomfche Kerke*, indien noch meer Landen , als een *équivalent* , onder zyne Heerfchappye gebraght wierd. Zo dat men vertrouwt dat de Paus daar krachtige maatregelen tegens nemen zal, zo 't hem aan de Macht niet ontbreekt.

Ook

Ook heeft hy, wanneer vernam, dat zyne Pruisische Majesteit, uit eige Authoriteit, een *Coadjutor* van den *Bisschop* van *Breslau* hadde aangestelt en verklaard, „ dat hy de Benoeming en Bege- „ ving van alle Geestelyke Waardigheden in *Silesien* en *Glatz* zich „ voorbehield, ” * een scherp Schryven van verwyt aan den *Cardinaal van Sintzendorf*, *Bisschop van Breslau*, laten afgaan, „ dat „ hy diergelyken dingen had laten geschieden, en zyne goedkeu- „ ring, ten minsten stilzwygender wys, daar toe gegeven, en „ daar mede getoond, dat hy nu meer ontzag voor den *Koning* „ *van Pruissen* dan voor den *Paus* had, en toegelaten, dat zich „ die Koning tot *Paus* in *Silesien* en *Glatz* maakte: Een gedrag „ ten eenemaal onwaardig en niet betamende aan een *Cardinaal* „ *van de Roomsche Kerk.*” 1744. *Septemb.*

Tusschen d'Oostenryksche en Spaansche Arméen, is zedert d'Actie van den 11. Passato te *Veletri*, gene verdere beweging gemaakt. Inmiddels hebben d'eerstgemelde by continuatie hunne aldaar verkregen *Buit*, als de kostbare Equipagien, van den Hertoch *van Modena*, van den Generaal *des Gages* en van den Franschen Ambassadeur, de Marquis *de l'Hopital*, welke laatste bestond in al zyn Silverwerk en Meubilen, boven dat alles, noch 100 extra schone Paarden met kostbare Zadels en Tuigen, te *Romen* verkocht.

Den 26. vertrokken uit de Spaansche Armée 125 Muil-Ezels met een sterke escorte na *Nettuno*, om van d'aldaar te Water gebraghte Provisien eene quantiteit na 't Leger te brengen: d'Oostenrykers hier van kondschap gekregen hebbende, lieten een Detachement Hussaren en Ruiters op den te rugweg op hen passen, dewelke d'Escorte versloegen, alle de Muil-Ezels en Paarden wechnamen, en die met 40 gevangenen na hun Leger braghten.

Alzo men de Koningin der *beide Sicilien*, 't gevaar 't welke de Koning by de bovengemelde Actie te *Veletri* ondergaan hadde, niet heeft konnen verborgen houden, is daar door zo aangedaan geweest, dat ze zyne Majesteit door een eigenhandige Brief instandig verzocht heeft, „ om by haar te rug te komen, en zyn dier- „ bare Persoon niet verder t'exponeren, maar 't commando van „ d'Armée aan zyne Generaals te laten: ” Doch zyne Majesteit heeft

* Zie 't voorgaande *Deel*, *pag.* 248.

1744. Septemb. heeft aan Haar 't gewicht van zyne tegenwoordigheit by d'Armée geremonstreert, en verzekerd, *dat voor de veiligheit van zyn Persoon zo wel als van zyne Troupen nu beter zorg gedragen was.* Van in die Actie gevange Officieren zyn op hun woord van Eer 10 Capiteins, 16 Lieutenants en 15 Vaandrigs te *Napels* aangekomen, al te maal van de Brigade van *Yrland*, waar van de Collonel, Collonel-Lieutenant en 35 andere Officieren gesneuveld zyn, zo dat die gehele Brigade geruïneert is.

HONGARYEN. WEGENS de cordate Resolutie, door de Hongarische Magnaten op den Landdag te *Presburg*, om hare Majesteit de Koningin van *Hongaryen* en *Bohemen*, met alle hunne macht tegen hare Vyanden by te springen, strekt het volgende *Historische Verbaal:*

NA dat door Expressens en Stafetten de werkelyke Geheime-Raden, Voorstanders des Koningryks en Prelaten, zo als ook de Vryheren, Magnaten en Edelen, die zich in 't Koningryk van *Hongaryen* bevonden, nevens de Gedeputeerden der verscheide Graafschappen op 't spoedigste beschreven en te *Presburg* gearriveert waren, vertrok de Koningin den 10. *Augusty* laatstleden 's avonds mede derwaarts. Haar Majesteit wierd aan den *Donau* door de daar vergaderde Heren en Land-Stenden en gezamentlyken groten Adel, aan 't Hoofd hebbende den Primaat van 't Ryk, en den Waywode, die naast de Koningin den eersten Rang bekleed, op het plechtigste ontfangen, en na 't Koninglyk Residentie-slot geleid, terwyl de Landmilitie onder de Wapenen stond. Alle de Stukken Canon in 't Koninglyk-slot en op de Stads-wallen wierden driemalen losgebrand. Daags daar aan verzamelden de gezamentlyke Here Prelaten, Vryheren, Magnaten en Edelen ten huize van den Waywode, Grave *van Palfi*, die door onpasselykheit zyn kamer hield; dezelve ontfingen de Koningin aan de voordeur, en gingen voor haar Majesteit heen na 't vertrek van gemelden Waywode, waar op de plechtige Conferentie en Landdag in de tegenwoordigheit van haar Majesteit geopent en drie achter een volgende dagen voortgezet wierd. De zaken, die op Tapyt wierden gebraght, en over dewelken men beraadslaagde, waren de jegenswoordige gantsch onverwachte Krygsomstandigheden, na dat men door den afstand van 't Hertochdom van *Silesien* zo een dierbaren Vrede gekogt had, als mede de werkelyke marsch der *Pruissische Troupen* met zo een groten trein Artillerye, na 't Koningryk van *Bohemen* en uit *Silesien* na de Hongarische Grenzen, en men toonde gantsch klaar de gevolgen, die daar uit zouden ontstaan, zo voor de hoogste Persoon van hare Majesteit en hare gezamentlyke Erflanden, als wel voornaamlyk voor 't Koningryk van *Hongaryen* en de gezamentlyke Stenden, enz. Na een korte beraadslaging quam men tot een eenparig besluit, 't welk zo voort door den Waywode van 't Ryk by circulaire Brieven in d'Hongarische Tale aan de 48 Graafschappen of Provintien van 't Koningryk van *Hongaryen* als mede aan de Koningryken van *Croatie* en *Slavonien*, aan 't Vorstendom

ftendom van *Zevenbergen*, 't Hertochdom van *Sirmie* en aan alle, aan gene zyde de *Tais* en *Marosch* wonende Hoofdlieden der *Grenitzers*, *Tazigers* en *Cumaners* wierd bekent gemaakt. By deze circulaire Brieven waren gevoegt d'orders van gemelden Waywode tot *een algemeen Opontbod.* Gemelde Brieven of orders van den Waywoden waren met den uiterften fpoed opgeftelt en zo voort in de hoge tegenwoordigheit van Hare Majefteit aan 't Graaffchap van *Presburg* afgevaardigt, waar op reets den 18. *Augufty* een algemene vergadering der Stenden in gemelde Presburgfche Graaffchap gehouden, en by d'opening der gemelde Vergadering de gezeide Brieven van den Waywode overluid gelezen wierden. Naulyks was een uur verftreken, om zich te beraden, of men hoorde een algemeen geroep van *Lang leve de Koningin*, *Tot de Wapenen*, *tot de Wapenen*! welk geroep te groter wierd, om dat de Brief van 't algemene en perfonele *Opontbod* door den Waywode in de nadrukkelykfte en krachtigfte bewoordingen opgeftelt was, en men 't voorbeeld en de tegenwoordigheit had van gemelden Waywode, dewelke verklaarde, *mede te Velde te zullen gaan*, waar op d'andere Leden ook wel haaft hunne toeftemming gaven, en zich bereidwillig betoonden, om zo een loffelyk hoogft pryswaardig Voorbeeld te volgen, en hun goed en bloed voor de Koningin van *Hongaryen* op t'offeren. Die in hunnen iever wel voornaamlyk uitmunteden, waren de Graaf *Efterhafis*, Kroons-Groot-Marfchalk en Koninglyke Veldmarfchalk; de Graaf *Leopold Nadafti*, Erf-Opper-Hofmarfchalk; de Graaf *Lodewyk Bathiani*, Hongarifche Cancelier van 't Hof; de Graaf *Jofeph Ilesbafi*, Erf-Opper-Keukenmeefter; de Graaf *François Efterhafi*, Erf-Opper-Stalmeefter; de Graaf *Balaffa*, en de Graaf *Keglovits*, beide Erf-Opper-Gefpan, alle werkelyke geheime Raden, als mede de Graaf *Caroli*, Lieutenant-Generaal Veldmarfchalk, de Baron *Balesnay*, Generaal-Veld-Wachtmeefter en meer andere, belovende zy alle 't Geweer op te nemen en in eigen Perfoon te Velde te trekken, zo als een algemeen en perfoneel Opontbod vereifcht, welke verklaring dan ook van die uitwerking was, dat zo voort d'Edelen, die in groten getale de gemelde Vergadering bywoonden, alle als uit eenen mond teffens gantfch blymoedig uitriepen, *dat ze derzelver Voorbeeld in allen dele na hun uiterfte vermogen volgen zouden.* Met dit zo eenparig genomen befluit wierden zo voort, terwyl de Landftenden noch vergadert waren, vier Gedeputeerden uit het midden der geheime Raden en vele Edelen aan de Koninginne afgezonden, die 't zelve met alle bedenkelyke blyken van dienftvaardigheit en kloekmoedigheit aan haar Majefteit bekent maakten, en dien middag nevens zeer veel Edelen in 't Koninglyke Slot op 't prachtigfte onthaalt wierden. Dienzelven iever voor den dienft van de Koninginne heeft men den 26 *Augufty* mede befpeurt in de Koninglyke Vryftad *Peft*, op welken dag zo veel Prelaten, Vryheren, Magnaten, en Edelen uit de vier diftricten van dat Graaffchap vergadert waren, dat de grote Zaal, waar in de Landftenden plegen zamen te komen, naulyks ruim genoeg was. De Vice-gefpan of Onder-Gouverneur van de Provintie, de Heer *Johan Schlinky* deed den voorflag, opende de bovengemelde circulaire Brieven van den Waywode, die in de Hongarifche Tale waren opgeftelt, en gaf ze aan den Ryks-Notaris, om ze overluid te lezen. In gemelde Brieven was achtervolgens 't genomen befluit van den Presburgfchen Landag 't nakende gevaar van een tegenwoordigen inval in 't Koningryk van *Hongaryen* op 't nadrukkelykfte aangetoond,

1741. *Septemb.*

1744. *Septemb.* toond, en op de beweeglykste wyze verzocht, om de Hoge Persoon van hare Majesteit, de Koninglyke Familie, d'inwendige Rust van 't Ryk en de met zo veel bloed gekofte Privilegien van de Natie na behoren te handhaven; en vermits gemelde Brieven terzelver tyd behelsden, dat de Waywode van *Hongaryen* niettegenstaande deszelfs hogen ouderdom, als Generalissimus in eigen persoon t'Oppergebied voeren wilde, en dat d'eerste Magnaten van 't Koningryk van *Hongaryen* de Wapenen opvatten, te Velde trekken en in persoon opzitten wilden, zo wierd met eenparige stemmen, als met *een hert en een mond* uitgeroepen; *Lang leve onze Koningin*, *Tot de Wapenen*, *tot de Wapenen*! Men bekrachtigde den algemenen en personelen Opontbod op de plechtigste wyze, zo als onder anderen deden de Grave *Thomas Bereney*, Erf-opper-gespan van 't Graafschap van *Semlig*, en de Graaf *Anezai Grassalkovits*, Voorzitter der Koninglyke Tafel en Vicaris, beide werkelyke geheime Raden, met verklaringe, dat ze in eigen Persoon te Velde trekken zouden, waar op de gezamentlyke Adel hun voorbeeld volgde. Zo dra d'Opontbod was bekrachtigt, wierd door de Griffiers 't gemelde besluit aan de 4 Districten van 't Graafschap van *Pest* afgevaardigt, werdende daar mede zo veel spoed gemaakt, dat reets de repartitie of verdeling der manschap gemaakt is, die zich gereed houden moet, om op d'eerste order van den Waywode van 't Koningryk te marscheren. Daarenboven hebben d'Edelen bevel bekomen, om het getal der Hongaren te verdubbelen, terwyl men order gegeven heeft, het Geweer uit te delen, en in alle de Dorpen de manschap op te schryven, die de Wapenen dragen konnen.

DUITSCHLAND. DOOR welke allezints roemwaardige genegenheit, en in 't byzonder der *Protestanten* in dat Koningryk, 't welke zy in de tegenwoordige omstandigheden doen blyken, heeft hare Majesteit bewogen, om aan dezelve alom in dat Ryk, uitgenomen daar de Rooms-Katholyke Religie uit kragte van de Grond-Wetten alleen geëxerceerd word, „ de vrye oeffening van Godsdienst en Koop- „ handel als mede 't opregten van Manufacturen enz. toeteestaan," hebbende Hare Majesteit bevolen, dat dieswegens een circulaire Brief na alle de Graafschappen van 't Koningryk zal worden afgevaardigt, ten einde Haar besluit ten eersten ter uitvoer gebraght, en de verbitterheit tusschen d'Onderdanen uit den weg geruimd werde &c.

Insgelyks heeft Hare Majesteit aan de *Hanakken* * voor eenige jaren den vryen invoer van Zout in hun Land ingewilligt, uit aan-

* Zyn eene Byzondere zoort van Boeren in *Moravien*, die de Sclavoonsche Taal na de Boheemsche uitspraak spreken, en meestendeels d'eene helft, of zyde der Dorpen en eenige Voorsteden bewonen.

aanmerkinge van den iever, dien zy voor Haar dienst hebben laten blyken. 1744. *Septemb.*

Hare Majesteit heeft geordonneert, dat in de Hoofdkerk der Stadt *Wenen* drie achtereenvolgende dagen publicque Gebeden tot afsmeking van des Hemelsch zegen over hare Wapenen en ter afwendinge van 't nakende gevaar, gedaan zullen worden, gelyk geschiedt is.

't Antwoord van dat Hof op de bewuste *redenen* die den Koning van *Pruissen* bewogen hebben, om den Keurvorst van *Beijeren* onder den naam van *auxiliaire*, met alle zyne macht by te springen, is reets gedrukt en aan de Ministers van hare Majesteit aan de buitenlandsche Hoven gezonden, om daar wereltkundig gemaakt te worden. Het zelve beslaat 8 bladen in folio. Waar in, onder anderen, word gezegt:

Dat ze nooit ongenegen was geweest tot de Verzoening met het Keur-Huis van *Beyeren*, mits dat men haar schadeloos en voor het toekomende veilig stelde: Dat Zy d'Armée van haar Tegen-Party niet buiten de Grenzen van 't *Duitsche Ryk* had gedreven, maar dat ze zich vrywillig met de *Franschen* geconjungeert had: Dat haar Majesteit aan 't Publicq liet 't oordeel over het tegenwoordig Gedrag van den Koning van *Pruissen*, die zich in 't *Breslausche Tractaat* uitdrukkelyk verplicht had, *dat hy de Vyanden der Koninginne noch direct noch indirect zoude helpen*, 't welk men nu zocht met het ydele Voorwendzel van *Auxiliaire Troupen aan den Keizer te geven*, t'eluderen, daar nochtans die Troupen maar geëmployeert wierden, om den *Keurvorst van Beyeren* tot zyne onrechtvaardige Pretensien te helpen, waar mede de Koning van *Pruissen* beloofd had, zich niet verder te zullen bemoeijen, gelyk noch uit de Conventie in *October* 1742 te *Klein-Schellendorf* tusschen de Koningin en zyne *Pruisische Majesteit* gesloten, bleek, waar by aan denzelve *Silesien* tot aan de *Neis* afgestaan was, op Conditie, *dat hy niet verder tegens de Koningin zoude ageren, noch zich by hare Vyanden voegen*: Dat men nu een ander draai aan zyne Vyandlyke Operatien zocht te geven, en voorgaf, *by alle Vyandlykheden Vriend te zullen blyven*; maar dat daar door zo wel die *Conventie*, als het *Tractaat van Breslau* verbroken wierd: Dat de Troost van haar Majesteit was: *Non est Consilium contra Dominum*. Dat is: *Tegen den Here is geen raad*. &c.

By dat wederleg schift zyn onder anderen gevoegt twee voorname stukken, als N°. II en IV. bestaande in d'opgemelde Copie der

1744. *Septemb.*

der CONVENTIE VAN KLEIN-SCHELLENDORF &c. luidende.

IK ondergeschreve Grave van *Heinford*, Minister Plenipotentiaris van Zyne Koninglyke Majesteit van *Groot-Brittannien*, tegenwoordig geweest zynde by 't geen Zyne Majesteit de Koning van *Pruissen* zelve de goedheidt gehad heeft, op zyn *Koninglyk woord*, aan den Marschalk Grave van *Neuberg*, ten overstaan van den Generaal Major van *Lentulus*, te verklaren, mitsgaders by 't geen gemelde Marschalk Grave van *Neuperg*, uit naam van Hare Majesteit de Koningin van *Hongaryen* en *Bohemen*, verklaard heeft, betuige mits dezen op myne publique geloofwaardigheit en de verplichtingen van myn Ministerie, dat men aan weerzyden is overeengekomen:

I. Dat het den Koning van *Pruissen* zal vrystaan zich van de Stadt *Neiss* door een beleg meester te maken.

II. Dat de Commandant der Stadt *Neiss* zal gelast worden, 't beleg 14 dagen uit te houden, en die Plaats vervolgens aan de Troupen van Zyne *Pruissische* Majesteit in te ruimen.

III. Dat het Guarnizoen van *Neiss*, en al 't geen daar aan behoort, met alle militaire Eer-tekenen zal uittrekken, en dat men voor 't zelve de nodige wagens zal bezorgen tot op de grenssen van *Moravien*: dat men niemant van 't Guarnizoen zal tragten t'overreden of te dwingen om onder de Troupen van Zyne *Pruissische* Majesteit dienst te nemen, en dat het aan de Burgerlyke personen, die lust hebben zich na elders te begeven, zal vrystaan 't Guarnizoen in alle veiligheit te volgen.

IV. 't Metale Canon dat in de Stadt of op de Wallen van *Neiss* gevonden wordt, zal Hare Majesteit de Koningin van *Hongaryen* en *Bohemen* in eigendom blyven houden, zullende 't zelve haar by de te makene Vrede, getrouwelyk wederom gegeven worden.

V. Dat Zyne Majesteit de Koning van *Pruissen*, na d'overgave der Stadt *Neiss*, niet langer tegen Hare Majesteit de Koningin van *Hongaryen* en *Bohemen*, noch tegen den Koning van *Engeland*, als Keurvorst van *Hanover*, noch tegen iemant der tegenwoordige Geallieerden der Koningen, zal offensief ageren, tot dat'er een algemene Vrede gesloten worde.

VI. Dat de Koning van *Pruissen* nooit iets meer van Hare Hongaarsche Majesteit zal eisschen, dan *Neder Silesien* en de Stadt *Neiss*.

VII. Dat men zal tragten tegen 't einde der aanstaande Maand *December* een definitif Tractaat te sluiten.

VIII. De Marschalk Grave van *Neuperg* heeft, uit naam van Hare Majesteit de Koningin van *Hongaryen* en *Bohemen*, verklaard, dat Hare Hongaarsche Majesteit niet de minste zwarigheit zal maken, om aan Zyne Majesteit den Koning van *Pruissen*, by het Tractaat dat tegen het einde der naastkomende Maand *December* staat gesloten te worden, geheel *Neder-Silesien* af te staan, tot aan de Rivier de *Neiss*, de Stadt van dien naam daar onder begrepen, en aan d'overzyde van den *Oder*, tot aan de gewone grenssen van 't Hertochdom *Oppelen*, om 't zelve met volkome souvereiniteit, en onafhankelykheit van wie 't ook zyn mag, te bezitten.

IX. Dat

IX. Dat gemelde Marschalk Grave van *Neuperg*, den 16. dezer lopende Maand met zyne gehele Armée na *Moravien* zal te rug trekken, en van daar verder werwaarts hy zal goedvinden. 1744. Septemb.

X. Dat het Kasteel *Ottmachau* te gelyk zal geruimd worden als d'Armée der Koninginne te rug trekt.

XI. Dat het aan den Marschalk van *Neuperg* tot den 26. der lopende Maand *October* zal vrystaan, de Magazynen, door hem onder aan de bergen opgeregt, na *Moravien* of elders te vervoeren.

XII. Dat de Koning van *Pruissen* een gedeelte zyner Armée de Winter-Quartieren in *Opper-Silesien* zal doen betrekken, om aldaar te blyven tot het einde van *April* 1743.

XIII. Dat het Vorstendom *Teschen*, de Stadt *Troppau*, en al 't geen aan d'overzyde der Rivier *Uppau* legt, als mede de hoge Gebergtens elders in *Silesien* leggende, benevens de Heerlykheit *Hennersdorff*, onder de voorsz. Quartieren niet zullen begrepen worden; en dat de Marschalk Grave van *Neuperg* een Bataillon en eenige Hussaren in gemelde Stadt *Troppau* zal laten.

XIV. Dat van d'Inwoonderen des Lands door de Troupen van Zyne Majesteit niets zal gevergd worden, als huisvesting en fouragie.

XV. Dat de Pruissische Troupen gene Contributien of geld in eenige der Staten van de Koninginne van *Hongaryen* zullen mogen ophalen.

XVI. Dat men niemant tegen wille en dank zal noodzaken dienst te nemen, onder wat voorwendzel 't ook mag wezen.

XVII. Dat men aan weerzyden eenige kleine Partyen zal uitzenden, om, *welstaans halve*, de vyandelykheden te blyven voortzetten, en dat men gedurende den Winter onderling zal beramen, hoedanig men zich in 't aanstaande Voorjaar zal gedragen, in geval men voor die tyd geen *Tractaat* van *Algemene Vrede* zou konnen sluiten.

XVIII. Dat de tegenwoordige Articulen, die met wederzyds goedvinden vastgesteld zyn, *ten uiterste zullen gesecreteert worden*, gelyk ik ondergeschreve Grave van *Hynford*, de Marschalk Grave van *Neuperg* en de Generaal-Major van *Lentulus*, aan den Koning van *Pruissen*, volgens *'t verzoek van Zyne Majesteit*, op ons woord van Eere beloofd hebben.

Ten oirkonde van dien hebbe ik deze tegenwoordige *agtien Articulen*, op verzoek van Zyne Majesteit den Koning van *Pruissen* en van gemelde Marschalk Grave van *Neuperg*, getekend, en myn gewoon cachet daar onder gedrukt.

Gedaan op het Kasteel *Klein-Schnellendorff*, den 9. *October* 1742.

was getekend

HYNDFORD. L. S.

Separate Articul van het Tractaat der *Geconfedereerde Unie*.

ALzo d'afkerigheit, die *'t Wener Hof* en haar Geallieerden tot nu toe voor de herstelling der Rust en Vrede in 't Ryk, hebben doen blyken, niet dan te veel doet vrezen, dat wel verre van de minnelyke wegen in te slaan, con-

1744. *Septemb.*

form 't oogmerk van het *Tractaat*, gesloten tusschen &c., 't zelve, ten minsten d'uitwerking die men zich daar van konde beloven, zal verwerpen en te leur stellen, zal het ten hoogsten nodig wezen, veel sterker en kragtdadiger middelen te gebruiken. Zyne Majesteit de Koning van *Pruissen* steets aangezet door 't verlangen, om een algemene bevrediging in *Duitschland* te helpen bewerken, heeft na rype overwegingen aangemerkt, dat 'er geen korter noch decisiver Expedienten te vinden waren, als te beloven en zich te verpligten, gelyk hy belooft en zich verpligt by dit *Separaat Articul*, om op hem te nemen *d'Expeditie* van 't Conquest van geheel *Bohemen*, zyne Keizerlyke Majesteit in 't bezit van die Kroon te stellen, en die voor Hem, zyne Opvolgers en Erfgenamen voor altoos te guaranderen. Zyne Keizerlyke Majesteit *daar over met de diepste erkentenis aangedaan*, „ cedeert op deze Voorwaarde, van nu af onwederroepelyk en „ voor eeuwig, aan zyne *Pruissische Majesteit* voor Hem, zyne Erfgenamen en „ Descendenten, zonder einde, op d'allerkragtigste en authenticqste wyze, de „ Rechten die hem toebehorende zyn op de *Kreitzen*, *Heerlykheden* en *Steden* „ hier na genoemd, te weten *de Stadt en gehele Kreitz van Koniggratz*: Zyne „ Keizerlyke Majesteit doed ten behoeve van zyne Majesteit den Koning van „ *Pruissen*, afstand van de *Buntzlauer* en *Leitzmaritzer Kreitzen*, indiervoegen, „ dat alle de Landen, gelegen tusschen de *Silesische Grenzen* en de Rivier *d'Elve*, „ en zo verder van de Stadt en *Kreitzs* van *Koniggratz* tot aan de Frontieren „ van *Saxen*, aan zyne Majesteit den Koning van *Pruissen* zullen toebehooren; „ dus de Stroom van *d'Elve*, de Barriere tusschen beide de Staten zal zyn;" blyvende derhalven al 't geen dat aan d'overzyde van de gemelde Rivier bevonden in *Bohemen* gelegen te zyn, in den eigendom van zyne Keizerlyke Majesteit, schoon die Landen van de *Kreitzen*, aan zyne *Pruissische Majesteit* afgestaan, mochten dependeren, uitgezondert de Heerlykheit en de Stadt van *Partuwitz* en de Stadt *Collin*, „ welke zyne Keizerlyke Majesteit van nu af aan „ zyne Majesteit den Koning van *Pruissen* cedeert, voor Hem, zyne Erfgenamen en Opvolgers zonder einde. Zyne Keizerlyke Majesteit verbind zich „ van nu af, op de bovengemelde conditie, om aan zyne Majesteit den Koning „ van *Pruissen*, voor hem, zyne Erfgenamen en Descendenten zonder einde te „ guaranderen, alle de Landen, die Hy aan hem afgestaan heeft, of aan hem „ afstaat, uit hoofde van dit tegenwoordig Articul," met dien verstande, dat *Bohemen* op den voet zo als dat aan zyne Keizerlyke Majesteit zal blyven, geen andere verdeling onderhevig zal zyn. „ Voorts cedeert zyne Keizerlyke Majesteit onwederroepelyk en voor altoos op dezelve conditie als boven gemeld, „ aan zyne *Pruissische Majesteit* voor Hem, zyne Erfgenamen en Descendenten „ zonder einde, op d'allerkragtigste, plegtigste en autenticqste wyze, de „ Rechten, Hem over *Opper-Silesien* competerende, en verbind zich daarenboven dat Landschap te guaranderen voor Hem, zyne Erfgenamen en Descendenten, zonder einde, zo dra zyne *Pruissische Majesteit* 't zelve geconquesteert, „ en zich in 't bezit daar van zal hebben gesteld." Van 's gelyken belooft zyne *Pruissische Majesteit* ten behoeven van zyne Keizerlyke Majesteit „ *Opper-Oostenryk* te guaranderen voor Hem, zyne Erfgenamen en Descendenten zonder „ einde, zo dra zyne Koninglyke Majesteit, 't zelve zal hebben geconquesteert, „ en daar van bezit genomen, &c.

Den

Den 20. Passato 's middags is de Graaf van *Altban* Generaal-Adjutant van den Vorst van *Lobkowitz*, met de Standaarden en Vaandels te *Purckerstorff* aangekomen, welke de gemelde Vorst den 11. dezer maand by *Velietri* van de Geallieerden bemachtigd heeft, hebbende die Graaf den Postmeester van *Purckerstorff* voornoemd, na *Fischa*, alwaar de Koningin by Hare te rugkomst van *Presburg* moest passeren, gezonden, om te vernemen, of hy met die Zege-tekenen onder 't voorryden van eenige blazende Postillons door de Stadt *Wenen* zou passeren, doch Hare Majesteit heeft om gewichtige redenen, onder dewelke de goede Verstandhouding tusschen dat en 't Keur-Saxische Hof de voornaamste schynt te zyn, bevolen, *dat die Vaandels zonder eenige plechtigheit opgehangen zullen worden.* 1744. Septemb.

Vermits vele Pruissische Deserteurs van tyd tot tyd zyn komen overlopen, zo worden dezelve aan de Fortificatien der Stadt *Wenen* gebruikt. Den 13. dezer is een van dezelve, die men vernam een Lieutenant-Ingenieur van 't Regiment van *Schwerin* te zyn, en die zich als een Deserteur hadde aangegeven, om den toestand dier Fortificatien t'ontdekken, gevangen genomen, en in het *Tuchthuis* van die Stadt gebraght. Apparent, om die *Verraderye* t'ontleren.

In *Beyeren* worden niet alleen de nieuwe zware Contributien, maar ook d'achterstallen van d'ouden, bedragende 1 Millioen 73878 Floreinen met Executie opgehaalt.

NADIENWE hier voren op *pagina* 245, kortlyk aangetekend hadde het repasseren der Oostenryksche Armée over den *Rhyn*, en nu tot de *Byzonderheden* van 't zelve overgaan, moeten we alvorens eene Missive hervoort brengen, die den Pruisische Generaal *Schmettau* aan den Keizerlyken Veldmarschalk Graaf van *Seckendorf* den 23. *Augusty* uit *Mets* afgevaardigt hadde, om te doen zien wat *Concert* tusschen die twee Hoven reets genomen was, ten einde Prins *Karel* en zyne Armée, of te verderven, of wel moeilyk en ruineus te maken. Voor welke desseinen de *Voorzienigheit* hem nochtans bewaard heeft gehadt. Rhyn-Stroom.

De voorgemelde Missive is van de volgende inhoudt:

1744. Septemb.

MONSIEUR!

IK heb d'Eer gehad van 3 korte Briefjes van uwe Excellentie t'ontfangen, die gantsch gene omstandigheden behelzen, om dat U E. veronderstelde, dat ik ten eersten zoude, mogelyk, by U E. konnen komen. Maar uwe Excellentie kan denken, of 't my wel mogelyk geweest zy, van hier te vertrekken, terwyl de Koning zich in zulk een gevaarlyke staat van Gezondheit bevond, en eerst gisteren-morgen is zyne Majesteit buiten gevaar te zyn verklaard. Ik leg nu zelfs zedert eergisteren ziek te bed van een oude quetsuur aan 't eene Been in de belegering van *Messina* ontfangen, die wederom opgebroken is en eene sterke inflammatie en opzwelling veroorzaakt heeft, weshalven men my deze morgen Adergelaten heeft. Ik wensch zekerlyk en met iever, U E. en de Maréchal *de Noailles* te komen spreken, om U E. beide voor te stellen, dat 'er in geen gelegenheit ooit minder reden zyn zal van te temporiseren, of tyd te winnen, dan nu.

De Koning myn Meester zal met spyt vervuld worden, te zien, dat van den 13. tot den 20. *Augusty* de gehele Armée van den Aller-Christelykste Koning, de schoonste die 'er ooit geweest is, en die van begeerte, om zich te distingueren, brand, aan een vluchtende Vyand tyd laat van gerust, ongemoeid en in hun gezicht den *Rhyn* te repasseren, alle zyne Magazynen te bergen, en tyds genoeg te hebben, zyn marsch door *Zwaben* na *Bohemen* voort te zetten. Is dit niet in die zelve misslagen vervallen, als die over 2 Jaren? En die aan den Koning myn Meester reden gaven, om Vrede te maken, vermits de *Franschen* nooit hebben willen Offensive ageren, maar getracht de last van den Oorloch by alle gelegenheit op onze Armée te wentelen, hebbende nooit willen vechten, maar veel meer den Koning myn Meester noodzaken, voor hen te vechten. De hoogten van den *Rhyn* moesten en konden niet de schoonste aanslag van de wereld beletten, namentlyk den 13. 14. ja zelfs noch den 16. den *Rhyn* te passeren: Noch 4 Vaartuigen en 12 Balken meer waren genoeg geweest, om dat Corps te doen passeren, 't welk vervolgens gemakkelyk de Bruggen der Vyanden over die Rivier binnen 8 uuren had konnen ruïneren, en ondertusschen zoude onze Armée in 't gezicht van de hunne zyn te staan gekomen.

Behalven dat, de helft van de Brug van *Kehl* tot op 't Eiland, was ten dienst van de Fransche Armée: Van dat Eiland tot de rechter- of linker-zyde van 't Glacis van *Kehl*, was niet veel konst van doen, om 'er een Brug te slaan: Vier konden 'er binnen 2 uuren tyds over de *Kinzig* geslagen zyn geweest: De marsch van de *Kinzig* en de Passagie der Engten van *Benheim* was eene zaak van 3 uuren, en van daar was 'er maar noch 1 uur wegs tot aan de Bruggen der Vyanden. De Middelen, om zodanige Bruggen te ruïneren, het Detachement, 't welk dezelve dekt, in den *Rhyn* te jagen, en een zelfs dubbeld zo sterke Vyand als Prins *Karel* was, pal te zetten, zyn zaken aan uwe Excellentie beter dan my zelfs bekend.

's Nachts van den 16. tot den 17. hebben eindelyk de Vyanden kondschap gekregen, dat eenige Detachementen Granadiers uit het Fransche Leger by *Straatsburg* tot aan de *Kinzig* gekomen waren, en hebbende met reden moeten vrezen,

zen, dat een sterker Corps dezelve zoude volgen, deden ze een Detachement van 8 à 10000 Man den *Rhyn* passeren, om hunne Bruggen te beveiligen, en misschien ook, om d'Engten van *Benheim* te bezetten: Zy hebben ook wyzelyk gedaan, om dat men haar 5 dagen tyd gelaten had. Maar zedert den 17. *Augusty*, volgens de hier gekomen Brieven van den Marschalk *de Noailles* en van den Hertoch van *Harcourt*, scheen het, dat die Fransche van *Wraak brandende Armée*, geresolveert had, niet de minste tyd te verliezen, om zich met den Hertog van *Harcourt* te conjungeren, en op den door de tyding van den marsch van den Koning myn Meester na *Bohemen* verslagen zynde Vyand los te gaan, zonder hem tyd tot repasseren van den *Rhyn* te laten, en wel zo veel te min, om dat alle zyne bewegingen en dispositien te kennen gaven, dat hy niets zo zeer ter herte nam noch kon nemen, dan die repassagie, en wel verre van daan was, van zich in eene Battaille in te laten, ten zy hy daar toe genoodzaakt was: Want zyn Hoofd-oogmerk kon geen ander zyn, noch ook d'ordre, die Prins *Karel* had ontfangen, iets anders behelzen, dan dat hy pogen zou, zo spoedig als hy kon, en met zo min verlies als maar mogelyk was, over den *Rhyn* te retireren, en met alle precautien na den *Donau* te marscheren tot Secours en redding van *Bohemen* en andere Erflanden.

1744. Septemb.

Nooit heeft misschien *Vrankryk* en de *Keizer* beter gelegenheit gehad, om zonder de minste *Risico* en met meerder zekerheit een Hoofd-slag te wagen, waar door de Vyandlyke Armée, indien ze die verloren had, zonder herstelling zoude verloren en den Oorloch eensklaps geëindigt geweest zyn, hebbende d'*Oostenrykers* dan zekerlyk gene Armée meer: Maar verondersteld, dat de *Fransche Armée* gerepousseert, en zelfs, op zyn ergst genomen, geheel en al verslagen was geworden; zo had dit evenwel den Vyand niet het minste gebaat: 's Konings Armée had na *Straatsburg* en na *d'Opper-Elsas* konnen retireren, en de Vyandlyke Armée had evenwel den *Rhyn* moeten repasseren en zich na d'Erflanden haasten, aan welkers behoud hun veel meer gelegen lag, dan aan onzekere Win-Gewesten, en Prins *Karel* zach wel, dat hem by de tegenwoordigheit der *Fransche Armée* de verovering van *d'Elsas* onmogelyk was, zelfs wanneer hy die mocht hebben verslagen, alzo hy geen tyd noch gereedschappen had, om eenige Belegering van belang te doen.

Uwe Excellentie brenge zich doch te binnen, hoe menigmaal wy nacht en dag gemarscheert zyn, om de Vyanden t'achterhalen, wanneer wy geloofden, dezelve met eene gelyke en moedige Armée tot eene Battaille te moeten brengen.

Nu zie ik uit een Brief van den Marschalk *d'Noailles* van den 19. *Augusty*, dat hy eerst op dien dag aan de Rivier *Sor* gearriveert was, over dewelke men Bruggen wilde laten slaan, en ondertusschen de Troupen uitrusten en Brood aan dezelve uitdelen, waar na men zoude dispositien maken, om te zien, of Prins *Karel* wel lust tot eene Battaille had &c.: Ik zeg daar op: *Neen*! Hy heeft 'er gantsch geen lust toe, en 't zoude een rechte dwaasheit zyn, indien hy die had: Maar dat hy door ons slaan te werk gaan verzekert zyn kon, tyd genoeg te hebben tot het repasseren van den *Rhyn* zonder verlies. Ja ik onderstel nu zelfs als iets onfeilbaar, dat hy 's nachts van den 20. tot den 21. reets zal gerepasseert,

 zyn,

1744. Septemb. zyn, of ten minsten zyne Arriere-Guarde noch op 't Eiland, aan 't welk zyn Brug sluit, zich bevinden.

Men zegt hier, dat in dit geval de Marschalken van voornemen zyn den *Rhyn* by *Germersheim* te passeren: Dit is 3 dagen marscherens, 1 dag om over den *Rhyn* te komen, 1 dag om zich van Levensmiddelen te voorzien, en noch 1, om d'Arriere-Guarde van den Vyand t'achterhalen, maar waar zal dan die zyn? Ik sta 'er borg voor, dat ze dan al te *Pfortzheim* met alle Magazynen zyn zal, en Ulieden alle subsistentie wechgenomen hebben: Dan zal men zeggen: *Men kan ze niet vervolgen zonder Levensmiddelen en Vouragien; Men moet die eerst bezorgen en byeen brengen &c.* En 't geen my ten uwe opzicht meest leet doet, is, dat men, volgens de Brieven van den Marschalk *de Noailles*, met UE. *omtrent alle die Dispositien over een gekomen was.*

Voor 't overige, *Myn Heer*, zal UE. van zelfs wel erkennen, dat al kon ik by u komen, ik voor eerst overmorgen te laat zou komen: Ten twede, ik zou met myne Voorstellingen niets uitrechten: De Marschalk *de Noailles* zoude nooit iets op myn Advys willen doen; want zulks gelukkende zoude hy vrezen, dat ik d'Eer daar van zou hebbe, en die wil hy met niemant delen: Ook meend hy my niet tot een Raadgever te behoeven.

Uwe Excellentie pardonnere van wegens myn iever de sterke uitdrukkingen, waar van ik my bediene: Maar indien UE. wel gelieft te considereren, *in welke Aandoening en Spyt de Koning myn Meester zich bevinden zal, wanneer hy dien Loop der zaken zal vernemen, en welk gedrag men daar by gehouden heeft, en hoe men twee der schoonste occasien verzuimt heeft, om zonder risico den Vyand Slagen toe te brengen, ja hem geheel en al te vernielen, en dat men hem die nu geheel behouden op het Lyf zend, zich vergenoegende, met eene Armée van* 110000 *Man 't Beleg van Freyburg gerust, en geen Vyand meer daar omtrent te vinden zynde, te konnen doen:* Dan zal uwe Excellentie my niet ongelyk geven, dat ik zo denk als als ik doe. Ik heb d'Eer van te zyn &c.

P. S. Na het sluiten van myn Brief zyn de Graaf *d'Argenson* en de Marschalk *de Bel-Isle* by my gekomen, en hebben Copy van dien Brief verzocht, zeggende, dat alles daar in over een quam met de gevoelens van zyne Aller-Christelykste Majesteit, en dat reets gisteren-morgen ordres van den Koning of van zynentwegen aan den Marschalk *de Noailles* afgegaan waren, die nadrukkelyk en stipt hem beduideden, dat 's Konings Wille was, zich niet op te houden met vruchteloze bewegingen, noch de minste tyd te verliezen, maar nacht en dag te marscheren, om de Vyanden t'achterhalen en aan te grypen, om die zelve redenen, als in myn Brief gemelt waren. Gy hebt nu de gehele nacht Maanschyn tot uw voordeel. Godt geef maar, dat de Vyanden niet al voor d'aankomst dier ordres over den *Rhyn* zyn, gelyk ik zeer vrees: Doch in dit geval, als gy U maar aanstonds op marsch begeeft, al quam gy eerst middernacht voor den Vyand, gy zou lichts genoeg hebben, om hem niet voor U voorby te laten passeren, zonder ½ van zyn Volk of in den *Rhyn* te jagen, of gevangen te nemen.

Ik weet wel, dat 'er Rivieren, Moerassen en Eugten te passeren zyn; maar met eene Armée, die niets meer begeert, dan met de Vyanden handgemeen

meen te worden, die Pontons, Balken en Planken en vele handen van onvertsaagde Menschen heeft, passeert men eene Engte in een omzien, en d'eene Rivier na d'ander. De Marschalk *de Bel-Isle* heeft my ook noch gezegt, dat de Marschalken voor hadden, ingevalle de Vyandlyke Armée den *Rhyn* gerepasseert was, na *Germersheim* voort te trekken! Behalven 't geen ik reets boven in myn Brief gezegt heb, dat gy 'er niet zou aankomen, als wanneer de Vyanden reets te *Pfortzheim*, en buiten uwe bereik zyn zouden; is 't vry gevoeglyker, dat de Fransche en Keizerlyke Armée t'zamen den *Rhyn* by *Straatsburg* passeren en rechtstreeks den weg door de Valleye van *Kinzig* nemen: Hier door zult gy 5 Marschen uitwinnen en de Vyanden konnen achterhalen en hunne Arriere-Guarde steets ontrusten, voor al by *Guetlingen*, alwaar het hen onmogelyk zyn zou zo haast door te komen, dat gy niet noch een groot getal van hen in 't Dal zoude vinden. 1744. Septemb.

Men zal voor den *Keizer* eene Armée van 40000 Man formeren, en men is hier over een gekomen, dat gelyk de *Keizerlyke* en *Hessische* Troupen omtrent 13000 Man uitmaken, en de *Duitsche* in *Fransche* dienst staande Regimenten 12000 Man, zo zullen zich noch 15000 *Fransche* by hen voegen, tot dat de *Keur-Paltzische* en overige *Hessische* Troupen aankomen, als wanneer die 15000 Man wederom na d'Armée keren zullen: De *Franschen* zullen 16 Battery-stukken, 6 Mortiers en de Brood-wagens aan de *Keizerlyken* leveren.

Ik hope overmorgen van hier te vertrekken, indien my myn Been niet de pots speeld, om by uwe Excellentie te komen.

Om verscheide *Relazen* van dat *repasseren* voor by te gaan, zullen we alleen 't volgende *Authenticque Verbaal*, vervat in eene Missive, door een voornaam Krygs-Officier uit 't Oostenryksche Campement van *Ottersdorf*, in 't Graafschap *Baden*, in dato den 25. *Augusty* geschreven, den genegen Lezer mede delen; luidende:

MYN HEER!

IK twyfel niet, of de schermutzelingen, die den 23. zyn voorgevallen, wanneer wy noch dienzelven avond zonder eenigen hinder den *Rhyn* zyn overgegaan, hebben wederom aanleiding gegeven tot het afvaardigen van expressens, met eenige *douzeinen blazende Postillons* vooruit, en tot het verspillen van Buspoeder, om vreugde te bedryven, ten teken van Victorie. By aldien wy insgelyks wilden doen, onze Constabels zouden het al vry druk hebben, om dat in die zelve schermutzelingen 't verlies der Vyanden merkelyk groter geweest is, als 't onze, maar wy weten beter gebruik te maken van 't Buskruid, hebbende geen vermaak ter werelt, om het dus te verquisten. Daar en boven zal 't eenvoudig waarachtig Verhaal, dat ik u van deze schermutzelingen, zo als ook van 't geen voor af gegaan en daar op gevolgt is, by dezen doe, een iegelyk overtuigen, dat ze byna niet verdienen, dat daar van gewag gemaakt werde, en dat ze geen betrekking hebben op onzen overtocht over den *Rhyn*, die op dezelven gevolgt is, en die ons maar 32 Man gekost heeft, zonder

1744. Septemb. der dat de vyandelyke Armée, niettegenstaande dezelve ruim 80000 man sterk was, eenige de minste beweging gemaakt hebbe, om dezelve te belemmeren of te storen.

Den 15. *Augusty* begaf onze Armée zich op marsch van *Wingersheim*, om 't voordelig Campement te gaan betrekken, 't welk by *Wirschheim* achter de Rivier de *Sora* was afgestoken. Door deze verandering van legerplaats dekten wy onze Bruggens van *Drusenheim* en van *Beinheim*, en stelde ons in staat, om d'ondernemingen te verydelen, die de Vyanden op *Brisgau* en *Fryburg* beraamt mochten hebben. De Generaal *Nadasty* zedert eenige dagen teruggedreven hebbende 't vyandelyk secours, 't welk onder d'orders des Hertochs van *Harcourt* zocht door te dringen, bleef zich te *Saverne* handhaven, tot dat hy order ontfing, om die plaats te verlaten, en na onze Armée te rug te keren, die sterk en talryk genoeg was, om de Vyanden, zelfs na dat ze hunne versterkingen ontfangen zouden hebben, 't hoofd te bieden, en slag te leveren.

Den 16. ontfingen wy kundschap, dat een gedeelte der vyandelyke Armée 't Kasteel van *Molsheim* overgegaan was, camperende tegen over *Straatsburg*, en dat het gros van hunne Armée daags daar aan derwaarts zoude volgen.

Den 17. vernam men, dat de Vyand na onzen rechter vleugel in beweging was, marscherende langs den straatweg, om *Hagenau* te naderen. Den 18. en 19. zagen wy een zware wolk van stof opgaan aan de kant van 't gebergte, en verstonden terzelver tyd, dat een vyandelyke Colom op onzen slinker vleugel aan marscheerde, en offschoon men naderhand ontdekte, dat deze beweging der Vyanden niet geschiedde, om ons aan te tasten, maar slechts om hunne Vourageurs te dekken; en dat zy om die rede ook alleen Canon by zich hadden, waar uit zy den gantschen morgen op onze Hussaren schoten, zo oordeelden wy nochtans raadzaam onzen rechter vleugel in diervoegen te plaatzen, dat wy aan de Vyanden een uitgestrekter front bieden konden, welke schikkingen dan ook den 20. gemaakt wierden, blyvende onze slinker vleugel integendeel in hare vorige positie aan de Rivier de *Sora*. Wy ontfingen midlerwyl bericht, dat de Vyand zich tegen onzen rechter vleugel in slagorder schaarde, om ons den volgenden morgen aan te tasten. Onze Armée stelde zich daar op met het krieken van den dag mede in slagorder, den Vyand gantsch bedaart afwachtende, doch dezelve dorst niet naderen; integendeel onze slinker vleugel ten 5 of 6 uuren 's avonds tegen hen aanrukkende, retireerden zy, en gingen twee uuren van ons af camperen. Van onze kant besloten hebbende, om ons niet te laten ophouden, maar weder den *Rhyn* over te gaan, ten einde onze eige Landen tegen den inval des Konings van *Pruissen* te dekken, en niet dienstig achtende, om den Vyand in zyn voordelig campement aan te tasten, zonden wy den 20. onze Bagagie na *Drusenheim* en van daar den 21. na den *Rhyn*, terwyl onze Armée dien gantschen dag tot den 22. ten 3 uuren 's morgens in slagorder bleef, waar na dezelve zich op marsch begaf en langs vier Bruggens de Rivier de *Motter* overging, scharende d'Infantery zich langs den oever van die Rivier van *Rherweiler* tot aan *Bischweiler*, terwyl de Ruitery achter de twee heuvels campeerde.

De Vyand door deze schikkingen onze achterhoede niet durvende verontrusten, bestaande uit vier Regimenten Ruitery; vier Regimenten Hussaren, alle

de

de Croaten en Panduren, uitgezondert 't corps van den Generaal *Bernklau*, voorts uit 42 compagnien Granadiers en uit de twee Regimenten Hongaren van *Forgatsch* en *Esterbasi*, en met hunne Armée generhande beweging dervende maken, begaf d'onze zich ten 10 uuren 's morgens weder op marsch en ging te *Benheim* campeeren, zonder door de Vyanden verontrust te worden, behalven dat men uit *Fort Louis* uit het Canon schoot, terwyl dezelve voorby 't dorp van *Exbége* passeerde, 't welk wy echter meer hielden voor fein-schoten, dan voor een rechte Canonade, alzo dezelve ons door den verren afstand geen quaad doen kon. 1744. Septemb.

Den 22. hielden wy rustdag, en de Vyand was ons tot aan *Bischweiler* genadert. Wy hadden 's nachts te voren *Drusenheim* verlaten, en de brug afgebroken, die wy daar over den *Rhyn* hadden.

Den 23. kregen wy kundschap, dat de Vyand op ons aanrukte, mine makende ons in een gevecht te willen inwikkelen. Onze voorposten aan den rechter vleugel, bestaande in een compagnie Granadiers van 't Regiment van *Bernklau* en uit twee duizend Croaten, gecommandeert door den Generaal Major Prins *von Durlach*, wierden in wanorder gebragt, en alvorens dezelve door den Generaal van *Bernklau* konden worden ondersteunt, bevindende de Croaten zich te zwak, en hebbende door onachtzaamheit hunne twee Veldstukken verlaten. Daarenboven moesten onze voorposten aan den flinker vleugel, bestaande uit eenige vendels Croaten en twee en veertig compagnien Granadiers onder d'orders van den Lieutenant-Generaal-Veld-Marschalk Grave *van Daun*, by 't dorp van *Sessenheim* terzelver tyd een hevige attaque uitstaan, zulks dat ze in den beginne mede in wanorder geraakten, en eenige compagnien Granadiers aan 't deinzen gebraght wierden. Maar de Generaal *Daun* de twee Hongarische Regimenten van *Forgatsch* en *Esterbasi* met slaande Tromméls tegen de Vyanden aanvoerende, en d'attaque door de Granadiers andermaal latende hervatten, zo dreef hy ze met groot verlies af, en handhaafde zynen grond tot middernacht, waar na hy order ontfing, om na ons toe te marscheren, 't welk hy ongehindert en zonder een man te verliezen, dan ook deed. Wy hebben in deze schermutzelingen verloren vyf honderd twee en twintig man zo aan doden als gequetsten, daar onder dertien Officiers. 't Verlies der Vyanden is vry groter geweest, en zy hebben onze achterhoede niet meer durven aantasten, latende den Grave *van Daun* ongemoeit deszelfs aftocht continueren.

Onze Armée schaarde zich ten 4 uuren nademiddag op de vlakte beneden *Roppenheim* in slagorder, terwyl de gantsche Artillery en alle de Bagagie den *Rhyn* overgingen langs twee Bruggen, beneden *Fort Louis*, en zo dra alles zich aan gene zyde die Riviere bevond, begaf de Ruitery der twee vleugels zich op marsch, en de Bruggens overgaande, wierd ze gevolgt door de Hussaren, en deze door 't Voetvolk van den rechter vleugel. d'Infantery van den flinker vleugel op de vlakte van *Benheim* een lang quarre gemaakt hebbende, om den marsch van de Ruitery te dekken, passeerde eindelyk mede den *Rhyn*, na dat men van elken vleugel twee Regimenten had gedetacheert, om de retraite van den Generaal *Daun* te verzekeren, 't welk alles in de beste order en in zodanige stilte geschiedde, dat men niet een enkele snaphaanschoot hoorde, zo veel scheelde het, dat de Vyanden dezelve belet of slechts op eenigerhande wyze moejelyk gemaakt zouden hebben.

1744. *Septemb.*

De Generaal Grave *van Daun* eindelyk den *Rhyn* overgaande, deed de Bruggens achter zich afbreken, na mate hy zich retireerde, en men deed ze verbranden, om dat ze ons niet te ſtade quamen, vermits wy geen beveſtigde plaats aan den *Rhyn* hadden, om bewaart te konnen worden.

't Was den 24. 's morgens ten 3 uuren, wanneer d'achterhoede aftrok, en offchoon 't klaar dag was, eer alles d'overzyde van den *Rhyn* had bereikt, men ontdekte nochtans niet een man van de Vyanden. Dus men met waarheit kan zeggen, dat nooit overtocht over een Rivier, zo als de *Rhyn* is, gelukkiger en in een beter order als deze geſchied zy, om dat onze Vyanden zelfs niet aantonen konnen, dat ze een enkelen proviantwagen van ons genomen hebben.

Met diezelve gemakkelykheit en onbelemmerdheit zouden wy dien aftocht den 22. en 23. op den vollen dag mede hebben konnen doen, zo wy niet gehoopt hadden, voor ons vertrek uit den *Elzas*, met den Vyand in een hoofdtreffen te geraken. Ik ben, enz.

Men kan zich by 't gezegde, niet genoeg verwonderen, hoe dat welgemelte Prins *Karel* zo gelukkig met zyn Armée, en om zo te ſpreken byna zonder verlies gemelte *Rhyn* heeft konnen repaſſeren.

Van de verdre Marſchen dier Armée ſtrekt het volgende Relaas:

Den 25. vertoefde d'Armée noch *t'Ottersdorf*, en men maakte Diſpoſitien, om na den *Neckar* voort te rukken: 's Namiddags gingen de Bagagien vooraf na *Raſtad* en *Moers*.

Den 26. nam d'Armée die zelve Route en quam te *Moers* camperen, terwyl de Bagagien na *Crutzingen* voortgebraght wierden.

Den 27. verdeelde zich d'Armée in 3 Colommen, waar van twee na *Carelsruhe* marcheerden en 't Leger by *Durlach* en *Crutzingen* namen, en de derde *t'Etlingen*: De Voor- en Achterhoede dekten dezelve aan de Rhynkant, zynde d'eerſte te *Plankenloch*, en d'ander te *Muhlberg* en *Grechwinkel* gepoſteert geweeſt. Men vernam dien dag, dat de Vyanden by *Fort-Louis* en *Germersheim* ook den *Rhyn* paſſeerden, en de Voor Troupen reeds te *Raſtad* en *Bruchſal* ſtonden.

Den 28. zettede d'Armée den marſch in 3 Colommen voort, die by *Pfortzheim* t'zamen quamen. Van onze Achterhoede wierden de laatſte 2000. Man onder Commando van den Prins *van Durlach* dien dag by *Carelsruhe* van een Vyandlyk Corps van omtrent 8000 Man aangetaſt: Die Prins retireerde al ſlaande na *Durlach*, alwaar hy eene Verſterking van den Generaal *Bernklau* ontfing, en daar mede op den Vyand los ging en den zelve tot ½ Myl boven *Carelsruhe* terug dreef: Die Actie duurde 3 uuren en wy hebben daar by 20, maar de Vyanden wel 60 Man verloren.

Den 29. hield men Ruſtdag by *Pfortzheim*.

Den 30. wierd de marſch na *Efferdingen*, en den 31. na *Canſtadt* voortgezet, alwaar men den *Neckar* paſſeerde, nemende de Prins *Karel* 't Hoofdquartier in die Stadt. Generaals, Officieren en Soldaten brandende van begeerte, om Vergelding

C 2

gelding aan de *Pruissen* te doen, dat ze hen in den Loop van zo grote Voordelen gestuit en afgetrokken hebben.

Prins *Karel* zyne verdere Marschen, door verscheide routen na *Bohemen* latende vervolgen, staat noch aangetekend te worden, dat d'Oostenrykers de Blocquade van *Rothenberg*, (hier voren *pag.* 75.) op d'aannadering van een Corps Keizerlyke Troupen, opgebroken hebben. Daar en tegen heeft een Oostenryks Detachement van 12 à 1500 Man, den 8. dezer, 's nachts, zich van de Keur-Paltzische Stadt en Vesting *Neuburg*, door een Krygslist, meester, en de Keur-Paltzische daar in leggende eenige 100 Man tot Krygsgevangenen gemaakt, vervolgens eene Brandschatting van 350000 Floreinen binnen 8 dagen te betalen, opgelegt.

Weder den *Rhyn* repasserende, keren wy na den *Elzas*.

WANNEER zyne *Allerchristelykste* Majesteit vernam, dat Prins *Karel*, met alzo weinig volk te verliezen den *Rhyn* gerepasseert was, als toen hy 'er overtoog, is het ongenoegen tegen de Generaals van zyne Armée noch zo veel te groter geworde: Waar en tegen, zyne Pruisische Majesteit met geen minder misnoegen aan 't Fransche Hof betuigt hadt, van die Armée met geen ernst aangetast te hebben, en den Marsch tegens hem na *Beyeren* en *Bohemen* te laten voortzetten: Doch dit heeft in zyne Maatregulen, als onder de volgende Titel van *Bohemen* blyken zal, gene veranderingen gemaakt. ELZAS.

Rakende de *Byzonderheden* van 't gemelde repasseren, aan de zyde der Fransche Armée opgegeven; strekt het volgende *Relaas* uit den *Elzas* van den 23. *Augusty*.

Wy quamen den 21. by *Brumpt* te staan; maar de Troupen zeer vermoeid zynde, deed de Marschalk *de Noailles* dezelve den 22. aldaar een Rustdag houden, detacherende echter 3 Partyen, ieder van 1000 Ruiters en 2000 Granadiers, om d'Achterhoede der Oostenrykſche Armée te harceleren, en vernemende, dat de Vyanden te rug trokken, na maten dat dit Detachement op hen avanceerde, begaf hy zich den 22. 's morgens na de kant van *Hagenau*: Na *Bischweiller* gekomen zynde, trof hy daar 't Detachement onder den Generaal-Lieutenant Graaf van *Löwendahl* aan, waar mede hy na *Burenheim* voortrok, 't welk de Vyanden reets verlaten, 4 Stukken Canon achtergelaten en eenige 100 Snaphanen en Vaten met Buskruid in de *Motter* geworpen hadden: Hy zond aan de 2 overige Detachementen ordre van de *Motter* te passeren en den Weg na *Fort-*

1744. Septemb. *Louis* te nemen: De Graaf *de Bel-Isle*, die 't eene commandeerde, liet hem weten, dat de Vyanden *Sufelheim* bezet hielden en achter eene Verhouwing geretrancheert waren: Hy deed terstond 16 Battaillons en 16 Esquadrons met 6 Stukken Canon onder Commando van den Graaf *d'Eu* en Marquis *de Clermont Tonnere* derwaarts aanrukken: Twee uuren daar na vernam hy van den Graaf van *Löwendahl*, dat zich vele Vyanden omtrent hem lieten zien; waar op hy ordre aan den Hertogh *de Grammont* zond, die d'eerste Colom volgde, met eene Brigade van de Guardes na de grote Dyk van *Fort-Louis* te marcheren: Die zelve ordre wierd gegeven aan eene Brigade van d'Artillery van 10 Stukken Canon, en alzo men kondschap kreeg, dat Prins *Karel* met zyn linker vleugel aan zyne Schip-Bruggen by *Bicheim* en met de rechter aan *Herang* geposteert was, kreeg d'overige Armée ordre van voorterukken, en binnen 3 uuren by de Post van den Graaf van *Löwendahl* gekomen zynde, zach men, dat de Vyanden daar vele Troupen en verscheide Compagnien Granadiers hadden, en evenwel maar door eenige Partyen van Panduren en Hussaren lieten schermutzelen: Men vernam daar, dat onze Troupen by *Sufelheim* de Vyandlyke Retrenchementen geforceert, vele van de Vyanden gedood en gevangen genomen, ook 2 Stukken Canon veroverd hadden: De Brigade van de Guardes omtrent *Strasheim* gekomen zynde en naricht hebbende, dat d'overige Infantery naderde, marcheerde dezelve na 't Dorp *Lokelheim* 1 uur boven *Fort-Louis*, en vond 32 Granadier-Compagnien en zo veel Infantery van de Vyanden achter een moerassig Weiland geposteert, als mede vele irreguliere Troupen ter rechter en linker zyde in de Boschen, die op d'onzen Vuur gaven; maar deze tasteden hun Retrenchement aan, veroverden 2 Redouten en vervolgden de vluchtende Vyanden tot 10 uuren in de nacht, waar na ze in Battaille geranggeert die nacht staan bleven: 's Anderendaags morgens, wanneer d'Armée zich op marsch na *Benheim* begaf, vernam men, dat de Vyanden den *Rhyn* gerepasseert waren, en hunne Schip-Bruggen in brand gestoken hadden. In d'Attaque by *Suffelbim* zyn wel 2000 van de Vyanden, en van d'onze maar 80 à 100 gesneuveld en gequetst: By d'ander Attaque zyn wel 5 à 600 Man van hen, en maar 20 van d'onze gebleven: 't Getal der gevangenen weet men noch niet, brengende onze Troupen alle momenten eenige in ons Leger. De Groot-Prioor en 3 Marschalken de Camp van onze kant zyn gequetst, voorts eenige andere Officieren, en 2 Capiteins van de Guardes gedood. Alles is met veel beleid, gezwindigheit, dapperheit en geluk van onze Generaals en Troupen uitgevoerd.

Ons Leger heeft den 26. begonnen den *Rhyn* overtetrekken; De Hertoch van *Harcourt*, de Ridder *de Bel-Isle*, de Hertogen van *Grammont* en *Biron* volgen den Prins *Karel van Lotharingen* met een considerabel Corps: Vier-en-twintig Esquadrons Dragonders, zestien Esquadrons Hussaren, twee duizend Man zo te voet als te paard, verscheide Vry-Compagnien, en twee en twintig Compagnien Granadiers, alle onder 't commando van den Ridder *de Bel-Isle*, zyn den 27. gemarscheert om aan de Vyanden aan den kant van *Rastadt* 't hoofd te bieden; Als deze zich wat verder af zullen bevinden, zal men 't Beleg van *Fryburg* ondernemen, en wel zo dra de Koning, welke men verzekerd dat in eige persoon daar by wil tegenwoordig wezen, hier omtrent zal aangekomen zyn. De Graaf van *Seckendorf* marscheert met het Keizerlyke Leger en onze Duitsche Regimenten.

ten na een anderen kant: De Zwitzersche Guardes sullen tusschen *Fort-Louis* en *Lauterburg* geposteerd blyven. 1744. Septemb.

De Fransche en Keizerlyke Troupen, die by continuatie d'Arrier-guardes der Oostenrykers, met geen voordeel ontrust, hebben dezelve niet verder als tot aan *Pfortsheim* * vervolgt.

De Fransche Troupen, die den *Rhyn* gepasseert waren, hebben eerst slegt in *'t Badische* en *Durlachsche* huis gehouden, maar den 7. dezer is by dezelve een streng bevel, om eene goede Kreigs-Discipline t'observeren, gepubliceert: Niet te min moeten die Landen dagelyks 57000 Rations Vouragien, 3000 Vamen Hout en 5400 Commis-broden by straf van Militaire Executie leveren: *Zo treffelyk is nu 't Ryk van den overlast der vreemde Troupen bevryd!*

Den 12. hadt de Graaf van *Clermont* de Loopgraven voor *Fryburg* geopend, en hieldt zich verzekerd binnen 6 weken meester van die Vesting te zullen zyn: 110 Stukken Canon en 40 Mortiers spelen onophoudelyk dag en nacht op dezelve.

'T CANTON *Bazel* heeft zes Gedeputeerden benoemd, om te *Straatsburg* de komste van den Koning van *Vrankryk* af te wachten, en zyne Aller-Christelykste Majesteit wegens deszelfs herstelling tot gezondheit en gelukkige aankomst aldaar te complimenteren. De Regering van de vrye Ryksstadt *Constants* in *Zwaben* by de Grenzen van *Zwitzerland*, heeft in deze maand aan 't Canton van *Zurich* geschreven, om 't zelve te verwittigen, dat een Corps van omtrent 12000 Man, Fransche en Keizerlyke Troupen, in de nabuurschap van die Stadt gearriveert was; dat die Troupen zich meester maakten van alle de plaatzen, die aan den Huize van *Oostenryk* behoorden, en dat, vermits de Regering vreesde, dat ze mede een aanslag op hunne Stadt voor hadden, dezelve gemelde Canton verzocht, om in dat geval 't nodige secours te zenden, enz. waar op besloten is, een Linie te trekken langs den *Rhyn*, ten einde te beletten, dat de vreemde Troupen die Rivier aan de kant van *Zwitzerland* overgaan. ZWITZERLAND.

ALVORENS zyne Pruisische Majesteit de Belegering der Stadt BOHEMEN.

* Een kleine Stadt in *Neder-Baden*, in de *Zwabische-Kreitz*, aan den ingang van *'t Zwarte Woud*. Zy legt aan 't Water *Ents*, 6 mylen van *Heilbron*.

1744. *Septemb.* Stadt *Praag* * ondernam, heeft hy de Burgery laten sommeren; om zich te verklaren, „ of zy aan dien Vorst, den welken zy „ gehuldigt hadden ** getrou te zyn, en zich aan hem onderwer„ pen, dan de Koningin van *Hongaryen* aankleven wilden." Voorts is door ordre van zyne Majesteit alom *Manifesten* gepubliceert geworden, dewelke van de volgende inhoud zyn:

Nadien zyne Koninglyke Majesteit van *Pruissen* onzen Aldergenadigste Heer, by den zeer bedrukten omstanden, waar in zich *'t lieve Duitsche Vaderland* zo wel als den tegenwoordige Regerende Keizerlyke Majesteit Wereltkundig bevinden; niet langer uitstel konnende nemen, volgens zyne plicht waar mede hy als een der Eerste Keurvorsten en Standen des Ryks, zyne Keizerlyke Majesteit en 't Ryk verbonden is, *uit oprechte en Patriottische inzichten* den Hoogsten Opperhooft des Ryks, een getal zyner Troupen, namentlyk als *hulp Volkeren* over te laten, om eensdeels, dat zelven weder in stant te zetten, die tot hier, gantsch onderdrukte Keizerlyke Authoriteit en Waarde, oprecht staande te houden, ten anderen, den algemene Vrede en Rust in 't *waarde Duitsche Vaderland* weder te herstellen, en dan zyne Roomsche Keizerlyke Majesteit ter behoudenis, deze heilzame oogmerks, zo duidelyk als nodig aangezien hebben, zodanige hulptroupen in 't Koningryk *Bohemen*, in rukken, en daar zelfs ageren te laten.

Als werd 't zelve hier mede den gezamentlyke, Vasalen, Ingezetenen, Inboorlingen, en Onderdanen, zo wel in Stede, als op 't Platte Land des Koningryks *Bohemen* bekent gemaakt, met den genadigste, en Ernstelyke beduiding, genoemde Keizerlyke Hulp-troupen in 't geheel geen tegenstand te doen, noch der zelver operatien op eenige wyze te verhinderen, daar en tegen zich gerust en stil te houden, als in welken geval zy zich alle zekerheit en Protectien te beloven en te wachten hebben, dat niemant van hun door boven genoemde Keizerlyke Hulp-troupen in 't bezit van zyne goederen, ontrust, daar en tegen deze Troupen, en in de nauste decipline en krygstugt gehouden maar de Leverantie zo tot de subsistentie, en de daar by behorende nootwendighede geschieden moeten, den *Boheemsche*, Stenden en Onderdanen, aan hare gewoonlyken *Contributie quante*, vergoet en afgeschreven zullen werden.

Daar en tegen, en in dien, zich van gemelde *Boheemsche Vasalen* Inboorlingen en Onderdanen, een of meer ondernemen zoude, tegen meer gemelde Keizerlyke Hulp-troupen iets vyandelyks t'ondernemen, 't geschiede op wat wyze of onder wat Protexst 't wilde zulks aan den schuldigen op het scherpste, met *Vuur* en *Zwaart* te zullen herhalen.

Dat mede alle gelegenheit tot dergelyke vyandelyke onderneming voorgekome

* Wat de *Byzonderheden* van die Stadt aangaat, zie *Nederl. Gedenkb.* van den jare 1741. II. *Deel*, *pag.* 317. en *'t Plan*, of platte grond der zelve, *ibid.* van 't jaar 1742, II. *Deel*, *pag.* 32.

** *Ibid.* van den jare 1741, II. *Deel*, *pag.* 318.

kome werde, zo werd hier mede alle en een iegelyk Landluiden en Boeren, in 't Koningryk *Bohemen*, op het nadrukkelykste aanbevolen, alle by zich hebbende Geweer zonder onderscheid, het behoort hun zelfs, of een ander, zo voort en zonder de geringste tyd verlies, aan hunne grond Heer of gerechts Overheit over te geven, die 't zelve in bewaring zullen nemen, en daar voor in staan, dat daar mede geen vyandelyk gebruik werde gemaakt. 1744. Septemb.

In dier voegen dan; indien na de Publicatie dezes Verbods, een Landman of Boer met Geweer, 't zy by hem, of in zyn huis gevonden werd, dezelve zonder alle genaden, aan *'t leven en met de Koort gestraft*, maar zyne Heer of Overigheit wegens hunne daar onder betoonde oogluiking of nalatigheit, op het schepste aangezien en wel geheel na d'omstande, *'t gantsche Dorp uitgeplondert en verbrand zal werden*, waar na zich een ieder der genoemde Vasallen, Inboorlingen, en Onderdanen op het naukeurigste te gedragen, en voor de gedreigden, gantsch onvermydelyke Bestraffing, op het vlytigste te wachten heeft, in 't Hoofdquartier te *Peterwalde* den 25. *Augusty*.

't Was dan den 3. dezer, dat zyne Pruisische Majesteit met zyne Armée, sterk 80600 Man, en met een gedeelte van zyne grove Artillerye voor *Praag* arriveerde, † en vervolgens, uitwyzens 't onderstaande Relaas, die Stadt belegert ende bemachtigt heeft.

'T Corps, onder 't geleide van den Koning zelfs, quam voor die Stadt byna ter zelver tyd als de twee Corpsen onder 't commando van den Veldmarschalk Graaf *van Schwerin* en den Prins *Leopold van Anhalt-Dessau*; Den 3. was de Stadt ten eemaal berend; De volgende dagen wierd de nodige toestel tot het beleg gemaakt; Den 12. begon men de Post van *Czicka*, zynde een Hoogte, welke een gedeelte der Nieuwestadt van *Praag* bestrykt, van een Battery met tien Stukken Canon en vier Mortieren te beschieten; Twee uuren na d'Attaque wierd deze Hoogte en de Werken, die aan de beneden kant versterkt waren, door onze Troupen, vermeesterd; d'Oostenrykers dus genoodzaak zynde die Post te verlaten, maakten de toebereidzelen, om zich aan de beneden zyde te blyven verweren, maar zulks duurde niet langer als zy tyd nodig hadden, om de retraite voor zich te verzekeren; De zo genaamde *Galgenberg* wierd kort daar na ook veroverd, waar door d'onzen middel kregen om de Loopgraven, welke men aan dien kant geopend had, te voltojen; Den 14. wierd aan 't oprechten van nieuwe Batteryen gearbeid, om bres te schieten, en tot den 13. waren d'Approches, welke de Troupen, die ter rechter-zyde van de *Moldau* ge-

† Met verscheide Brieven en geloofbare Getuigenissen uit *Praag* heeft men naricht, dat op dien dag, op den welke de Pruissen voor die Stadt verschenen waren, 't Kopere Standbeeld van den *H. Nepomuc*, Protector van *Bohemen*, op de Brug over de *Moldau* te *Praag* staande, 't Aangezicht zoude omgedraait en na 't Slot *Ratschin* gekeert had, 't welk men te Praag aanmerkte als een Wonder en Voorteken der Godtlyke Bescherming van die Stadt tegens de Pruissen. 't Welk nu verkeerd uitgevallen zynde, niet weinig zyn *Credit* staat te verminderen.

1744. Septemb. gepofteerd ftonden, gemaakt hadden, ook met veel fucces voortgezet; Den 15. 's ochtends wierd de Prins *Leopold van Anhalt-Desfau* met andere Generaals by den Koning ontboden, die hun bevel gaf om een generalen Aanval te doen; doch de Commandant deed kort daar na de Chamade flaan, en verklaarde dat hy de Oude en Nieuwe Stadt aan den Koning zou inruimen, mits dat hem zyne Majefteit toeftond, om met zyn Guarnizoen in de *Wifcberad* te trekken; maar deze Conditie wierd van de hand gewezen, en men begon wederom met veel geweld van weerszyden te Canonneren; tegen den avond deed de Commandant voor de twede maal 't witte Vaandel opfteken, en ftelde voor dat hy de verfcheide Steden van *Praag* zo als ook de *Wifcberad* zou inruimen, ingeval men aan 't Guarnizoen den vryen uittocht met Militaire-Eertekenen wilde vergunnen, maar de Koning verklaard hebbende, dat Hy begeerde dat het Guarnizoen zich krygsgevangen overgaf, wierden de Vyandlykheden voortgezet; Tot nu toe had men de Stadt op vyf plaatzen te gelyk befchoten, en een yflchelyk vuur tegen dezelve gemaakt, maar na de weigering van het twede Voorftel van den Commandant, wierden op eene reis te gelyk honderd en tien Stukken Canon gelost, en een grote menigte Bomben en gloejende Kogels in de Stadt geworpen, dewelke op verfcheide plaatzen in den brand raakte, zo dat in korten tyd tachtig Huizen nevens 't Paleis in d'affche gelegt waren, 't geen gevoegd by de wanorder, die daar uit ontftond, en by 't ongeduld, 't welk zommige Burgers dede blyken, als mede by den toeftel, die tot den generalen Aanval van onze zyde gemaakt wierd, den Commandant noodzaakte om den 16. voor de derde maal de Chamade te doen ftaan, en zich nevens 't Guarnizoen volgens des Konings begeerte over te geven; weshalven dan 't Accoord dieswegens tusfchen den Veldmarfchalk Graaf *van Schwerin* en den Commandant getekend wierd: Men zegt dat de laatftgemelde twee Burgers had doen ophangen, om dat zy aan malkander hunne Gevoelens geuit hadden omtrent den geringen tegenftand, welke de Bezetting doen konde, als mede dat hy een Officier, die zyn mening diswegens ook al te vry gezegt had, in arreft heeft doen brengen: Den 17. deed de Koning zyne Intrede in de Stadt, en na derzelver bezichtiging is zyne Majefteit direct na *Egra* getrokken: Zedert heeft men begonnen de Krygsgevangenen gedeeltelyk na *Breslau* en andere Steden te zenden; doch men gelooft dat de meefte Officieren op hun Woord van Eer in vryheit zullen gefteld worden, mits dat zy beloven gedurende een Jaar tegen onze Troupen niet te zullen dienen. De Koning heeft verfcheide van onze Soldaten, die by 't Beleg van *Praag* boven andere hebben uitgemunt, tot Lieutenants bevordert, en aan ieder Bataillon vyftig Ducaten uitgedeelt.

Den 12. 's nachts had de Markgraaf *Wilhelm*, Generaal-Major en Commandant van de Koninglyke Guarde, 't ongeluk van in de Loopgraven door een Canon-kogel gedood te werden.

Gedurende de gemelde Belegering is den 6. dezer tusfchen Detachementen van de wederzydfche Legers, omtrent *Beraun*, eene Actie voorgevallen, waar van 't *Pruisfische Verbaal* dus, by extract, word opgegeven:

Dat

Dat de Koning kondschap hebbende dat in de Stadt *Beraun* zich niet meer dan 2000 Oostenrykers zo te voet als te paard bevonden, den Graaf *van Hacke* daags te voren met 4 Bataillions en eenige Esquadrons Hussaren derwaarts had gedetacheert, maar dat de Generaal *Bathiani*, zo dra de toebereidzelen tot den marsch van dit Detachement gemaakt wierden, door een Spion kennis daar van gekregen, en in den nacht noch 4000 Man na *Beraun* voornoemd gezonden had, die den Graaf *van Hacke* met zyn Detachement onverwachts in d'Engte by die Stadt van alle kanten omcingeld en aangetast hadden, waar by d'onzen zich kloekmoedig hadden verweerd, tot dat de Koning in eigen Persoon met een sterk Detachement hun tot hulp was gekomen, als wanneer d'Oostenrykers waren te rug geweken; dat in deze Schermutzeling, die zeer hevig was, 175 Man van d'onzen gedood en 150 gequetst zyn; dat zyne Majesteit over 't kloekmoedig gedrag van den Generaal-Major Graaf *van Hacke*, die in de Linker-arm en aan 't Rechter-been gequetst is, zo voldaan was geweest, dat hy den zelven op staande voet tot Generaal-Lieutenant had verklaard; dat de Koning alle d'overige Officieren, die by deze Actie tegenwoordig zyn geweest en niet minder dapperheit hebben getoond, met d'Orde *du Merite* begiftigt had; dat d'onzen den Oostenrykschen Collonel Graaf *van Daun*, welke in die Schermutzeling zeer uitgemunt heeft, gevangen hadden genomen, en dat de Koning, die met dezen Graaf meer dan eens in gesprek is geweest, bevel had gegeven, om den zelven volgens zyn Rang en met alle achting te handelen. 1744. Septemb.

Waar en tegen d'Oostenrykers 't volgende Relateren:

Den 6. dezer quam de Pruissische Generaal-Major Graaf *van Hacke* by 't krieken van den dag met 6 Bataillons en 8 Esquadrons Hussaren, als mede 12 Stukken Canon en 2 Haubitzen voor *Beraun*; doch na dat de Generaal Wachtmeester Baron *van Helfreich*, welke met eenig Voetvolk by die Stadt gepoosteerd stond, hier van aan den Generaal Veldmarschalk *Festetitz* had kennis gegeven, ondersteunde hem deze ten eersten met zyne Hussaren en 1150 Duitsche Ruiters; zo dra 't Volk van den voornoemde Baron, 't welk uit Dalmatiers en Croaten van 't Bannaat bestond, dit Secours gewaar wierd, attaqueerden zy de Vyanden, van dewelke eenige bereids met 2 Stukken Canon op de Brug gekomen waren, en noodzaakten dezelve na een hevige Schermutzeling een Stuk Canon nevens 2 Ammunitie-Karren van de Haubitzen te rug te laten, en na de Hoogtens te vluchten; De Generaal Graaf *van Bathiani*, die uit gereden was om eenige Posten te visiteren, te *Zeitz* komende en 't hevig schie-

1744. Septemb. ten horende, quam op ſtaande voet by ons, en deed de Croaten nevens 300 Man gereguleerd Voetvolk uittrekken, terwyl hy de Ruitery op 3 plaatzen over de *Beraun* deed poſteren, om de Vyanden van alle kanten in te ſluiten en af te ſnyden, waar op deze zich op de Hoogtens genoodzaakt vonden 3 *Bataillons Quarré* te formeren; doch, niet tegenſtaande wy dezelve op de Linker- en Rechter-vleugel met veel kloekmoedigheit aan taſtede, moet men echter tot derzelver lof bekennen, dat zy zich zo wel verweerd hebben, dat het ons onmooglyk was (ten zy wy onze Ruitery hadden willen ruïneren) hen uit elkander te dryven, zo dat onze Ruitery omtrent 3 uuren 's namiddags weder na de *Beraun* keerde, mede nemende de Gevangenen, die beſtaan in den Generaal Wachtmeeſter van 't Koninglyke Regiment te voet, een Ritmeeſter, een Lieutenant van de Huſſaren en 39 Man: Deze Gevangenen en verſcheide Deſerteurs verzekeren eenparig, dat het verlies der *Pruiſſen* zo aan doden als gequetſten, onder dewelke zich de Generaal-Major Graaf *van Hacke* mede bevind, meer dan 400 Man bedraagd, terwyl van onzen kant niet meer dan 140 Man vermiſt worden, zynde onder de doden de Heer *Rupert*, Lieutenant-Major onder 't Regiment Curaſſiers van *Johan Palfy*, de Kapiteins *Hankwitz* en *Saur*, als mede een Lieutenant en een Vaandrig, en onder de gequetſten, een Wachtmeeſter, een Ritmeeſter en een Cornet: Men kan 't kloekmoedig gedrag van de Generaals *Feſtetitz* en *Luchefy* nevens de Croaten by dit Voorval niet genoeg roemen: De Vyanden zyn de gehele volgende nacht op de voornoemde Hoogtens blyven ſtaan; meer dan 100 Deſerteurs hebben zich by ons vervoegt, en verzekeren, dat de Koning van *Pruiſſen* met 17000 Man by 't voornoemde Detachement was gekomen, en dat de Vyanden begonnen hadden zich te begraven, waar uit men vaſtſtelde dat zy eenige Batteryen zouden opwerpen &c., doch met het aanbreken van den dag zach men, dat zy noch als daags te voren op de Hoogtens gepoſteert ſtonden, en, vermits zy ons in dezelfde geſteldheit zagen, trok omtrent 8 uuren 't gehele vyandlyke Corps te rug na *Horſchelitz*, als wanneer wy niet alleen de voornoemde Hoogtens, maar ook die by *Königſaal* bezet hebben, en dus, zo wy geen voordeel by deze Schermutzeling behaald hadden, echter met recht konnen zeggen, dat ons de Vyand 't Slagveld heeft moeten overlaten.

Pruissen. DEN 30. Paſſato heeft men in alle de Kerken te *Berlin* publicq begonnen te bidden, om de *Zegening der Rechtvaardige* tot de herſtelling de Vrede in *Duitſchland* opgevatte Wapenen des Konings.

Den

Den 19. dezer arriveerde aldaar de Koninglyke Adjudant, Capitein *Mollendorf*, met 9 blazende Postillions, de tyding brengende, dat het Guarnizoen van *Praag*, den 16. tot 16000 Man sterk, zich op discretie overgegeven hadde. Waar op den 20. het *Te Deum* gezongen wierd, en de Koninglyke Hof-Prediker *Sack* deed de Dank-Predicatie uit *Deut*. 32. vers 3 en 4. 1744. *Septemb.*

DE Generaal van *Marwitz*, die in *Opper-Silesien en Chef* commandeert, heeft op ordre van den Koning, om de *Hongaren* van een inval in *Silesien* af te schrikken, 't volgende *Patent* van dato den 3. dezer doen publiceren; luidende: SILESIEN.

DOor dien syne Koninglyke Majesteit van *Pruissen*, in overweging van de droevige Troubelen, die nu langer als 2 Jaren *'t H. Roomsche Ryk* getroffen hebben; zich als een van deszelfs voornaamste *Keurvorsten* verplicht heeft geacht, om tot stremming van dit quaad de werkzame hand aan te leggen, en ten einde de vorige Ruste aan 't Vaderland weder hersteld, deszelfs vorige Constitutie volkomen verzekerd, en 't allerhoogste Hoofd in zyne Waardigheit en aanzien bevestigd worde, alle zyne krachten aan te wenden, ook ten dien einde, na gehoude Raadpleging met de *meeste* Keurvorsten en Stenden des *H R. Ryks*, * en na opgerechte geconfœdereerde Unie, zyne *Keizerlyke Majesteit* in zyn *bedroefde omstandigheden te hulp te komen*, en aan den zelven een groot gedeelte van zyne Armée, die reets in *Bohemen* is ingetrokken, als Hulp-volkeren toe te zenden; zo heeft hooggedachte zyne Koninglyke Majesteit, na dat hy vernomen had, wat valsche en ongegronde tydingen wegens dit Besluit door de Ministers van 't *Wener Hof* in *Hongaryen* zyn uitgestrooit, en hoe men zich ten hoogsten beieverde, de voortreffelyke *Hongarische Natie* door een algemene opzitting tot een Vyandlyke Inval in de Koninglyke Landen, voornamentlyk in *Silesien*, te bewegen, raadzaam geoordeelt, aan dezelve d'oorzaken van zyn Besluit aan te tonen, en hier mede te verzekeren, dat zyne Majesteit niet voornemens is *nieuwe Conquesten* te maken, † of zich „ uit de Landen van de Ko„ ningin van *Hongaryen* te verryken, " met dewelke zyne Majesteit, na dat alle Verschil en Pretensien tusschen beide hoge Koninglyke Huizen door de *Breslausche Vrede* gantsch uit den weg geruimt en bygelegt zyn, zich in geen Verschil bevind; maar dat het gehele voornaamste Doelwit daar in bestaat, dat de Constitutie en Zamenhang van *'t R. Ryk*, de Wetten van 't Vaderland, en d'op dezelve berustende Majesteit, Waardigheit en Aanzien van een rechtmatig en met algemene toestemming verkore *Duitsche Keizer* oprecht geconserveert, de Rust van *Duitschland* des te spoediger hersteld, en de dit heilzaam Oogmerk zedert eenigen tyd grotelyks verhinderende harde herten van *'t Wener Hof* week ge-

* Welke die zyn, zie 't gemelde *Unions-Tractaat*, hier voren *pag*. 115.
† Zie hier voren *pag*. 185.

1744. Septemb.

gemaakt, en tot het ingaan van * *billyke Vredens Voorslagen gedwongen mochten worden*; met een woord, dat hier enkel en alleen van Zaken, die de Welvaart van *'t R. Duitsche Ryk* aangaan, en geenzints 't Koningryk *Hongaryen* betreffen, gehandeld word: Derhalven leeft zyne Koninglyke Majesteit van *Pruissen* in 't vast vertrouwen, dat d'Edele *Hongarische Natie* de van de hoge Stenden des *R. Duitschen Ryks* en byzonder van 't Koninglyk *Pruissis Huis* aan haar veelvuldig betoonde Weldaden, genegenheit en bescherming niet ongedachtig zal zyn, noch iets tot zyn nadeel ondernemen, veel minder een Vyandlyke Inval in de Koninglyke Landen wagen, of tegens denzelven met Verwoestingen en Plunderingen, als welk onder de Christen Hoofden wat ongewoons is, woeden; maar de Wetten van goede Vriendschap en Nabuurschap bestendiglyk observeren, noch zich ook van dit voornemen door Beloften of Verlokkingen niet afwendig laten maken. In geval dezelve zulks getrouwelyk zal nakomen, kan zy verzekerd zyn, dat zy niets Vyandlyks van de *Pruissische Hulp-volkeren* te vrezen hebben zal: Maar zo zy daar tegen handelen, en de Hulp-volkeren of de Landen van zyne Koninglyke Majesteit op eenige wys ontrusten mocht, zo zal zy zich zelve moeten wyten, wanneer daar tegen weder tegen 't Koningryk *Hongaryen* en derzelver Inwoonderen, alles wat Kreigs-gebruik mede brengt, gepleegt zal worden. Dit heeft zyne Koninglyke Majesteit by dit opendlyk Patent uitdrukkelyk bevolen, aan alle Standen en Inwoonderen van 't Koningryk *Hongaryen* bekend te maken, en 't hen zo wel met goedheit als ernstelyk t'erinneren. Gegeven in 't Leger by *Neustadt* in *Opper-Silesien* den 3. *September* 1744, op zyne Koninglyke speciale Ordre: Van *Marwitz*, Generaal en Chef van de Koninglyke *Pruissische* aan de *Moravische* Grenzen staande Armée, Gouverneur der Koninglyke Stadt *Breslau*, en Ridder van d'Ordre van den *Zwarten Arent*.

Kerende na 't Keizerlyke Hof te *Frankfort*, zo wierd den 25. Passato een Keizerlyk Commissions-Decreet ter Ryks-Dictature gebragt, waar by zyne Keizerlyke Majesteit, na alvorens aan de Keurvorsten, Vorsten en Stenden van 't Ryk voorgesteld te hebben 't voorbeeld, 't welk de Koning van *Pruissen* hen komt te geven, met een talryke Auxiliaire Armée ten Dienst van den Keizer te doen marscheren; dezelve vermaand, *dat voorbeeld met dezelve iever en in dezelve oogmerken spoedig na te volgen.*

De Keurvorst van *Mentz* heeft den 1. dezer by den Ryks-Dag ter Dictature gebragt deszelfs Antwoord op 't Keizerlyke Commissoriaal-Decreet van den 29. *July*, waar by de Protestatie van 't Hof

* *Na wiens Oordeel?* Van dat van de Koninginne van *Hongaryen*, van den *Keizer*, of van den Koning van *Pruissen*? En hoe en waar van daan heeft *Pruissen* Recht, om Haar tot de *twede* of *derde Vredens-Voorslagen* (want tot d'eerste behoeft het niet) *te dwingen*? Vraagt zeker Schryver.

'T Hof van *Wenen* en eenige andere Stukken geannulleert worden, en over derzelver Dictature iets tegens den gemelden Keurvorst ingebraght is: Dit Antwoord is reets den 26. *Augusty* aan den Keizer behandigt, en by 't geen aan den Ryks-Dag gepresenteert is, bevind zich een Preliminair Discours aan alle de Ministers der Ryks-Stenden; Zyne Keurvorstelyke Doorluchtigheit vededigt zo in 't een als in 't ander deszelfs gedrag ten aanzien der gedane Dictature van de gemelde *Oostenrykscbe Geschriften*. 1744. Septemb.

Den 10. heeft de Minister des Konings van *Groot-Brittannien* als Keurvorst van *Hanover*, op de Ryks-Vergadering ter publicque Dictature gebraght, een Geschrift, „ strekkende om de Rech- „ ten, die 't Keur-Huis *Hanover* op de Successie van *Oost-Vries-* „ *land* pretendeert te hebben, te kennen doen geven." De Ryks-Standen zyn ter zelver tyd verzocht, „ de Stem van dat Vorsten- „ dom op te schorten, tot dat de concurrentie der twee Preten- „ denten gedesideert zy." De Koninglyke *Pruissische* Minister heeft een Courier aan den Koning zyn Meester gezonden, om kennis van dit Incident, welk veel geruchts maakt, te geven. De Deductie van *Hanover* is gegrond op *Pacta* en *Conventien*, tusschen 't zelve Huis en dat van *Oost-Vriesland* gemaakt.

De Hoogst gemelde Keurvorst van *Mentz* vernomen hebbende, dat deszelfs Landen met een aanstaande bezoek der Fransche Trouppen gedreigt wierden om zich wegens de passagie over den *Rhyn* door d'Armée van den Prins *Karel* te wreken, heeft den Keizer verzocht, „ deszelfs credit te willen aanwenden ter voorkominge „ van de schade, dien gemelde Landen daar door zouden lyden, „ verzekerende zyne Keizerlyke Majesteit, dat hy de passagie „ der *Oostenrykers* niet heeft konnen beletten; dat hy op de krach- „ tigste wyze daar tegen geprotesteert heeft, en dat hy 't besluit „ heeft genomen, om voortaan in alle gelegenheden een stipte „ *Neutraliteit* t'onderhouden."

'T Gedrag der Fransche Armée den *Zwabische-Kreitz* zeer ontrust hebbende, heeft die Kreitz den Keizer by eene zeer nederige Missive verzocht van de *Neutraliteit*, dewelke die Kreitz zedert 't begin van den Oorloch met bewilliging en toelating der in Oorloch zynde Mogendheden omhelst heeft, te willen helpen conserveren en guaranderen. De Hertoch van *Wirtemberg* heeft by die occa-

1744. *Septemb.* sie getoond, dat hy vastelyk geresolveert was, van de tot nu toe geobserveerde *Neutraliteit* niet af te gaan.

Overgaande tot andere zaken; zo was het den 29. Passato 's nachts na 12 uuren, dat een Keizerlyke Bregadier met 12 blazende Postillions uit den *Elzas* te *Frankfort* arriveerde, met de tyding, dat Prins *Karel* met zyne Armée den 23. en 24. den *Rhyn* gerepasseert was: Dat men zyne Arriere-guarde, bestaande meest uit Granadiers van zyne Armée, aangetast en over de 3000 Man van dezelve gedood had: Dat wel 1500 Man gedeserteert waren, 1000 verdronken en 1000 onder den Generaal *Nadasty* afgesneden. 't geen met de voorgaande *Prognosticatie* pag. 191 zeer wel over een komt, al 't welk voor 't grootste gedeelte, uitwyzens 't gemelde *Oostenrykſche Relaas*, en van anderen tegengesproken en verzekerd word, dat de gemelde Prins eene glorieuze retraite en met weinig verlies gedaan had. Wat 'er van zyn mag, de Keizer heeft den 27. daar over het *Te Deum* by de *Capucyners* doen zingen en 't Canon afvuren, en aan 't Hof is groot Gala, geweest.

Den 21. voormiddag arriveerde de Koninglyk Pruissische Generaal-Adjudant en Collonel *de Couvillet* als Courier met 30 blazende Postillions uit *Bohemen*, brengende aan den Keizer confirmatie van de verovering van *Praag* op discretie, met gevangeneming van 16000 Man Oostenrykſche Troupen den 16. geschied: Den 22. wierd het *Te Deum* by de *Dominicanen* daar over gezongen en 't Canon 3 maal afgevuurd, en 't Keizerlyke Hof verscheen in Gala: De gemelde Courier is verder na *Metz* gepasseert, om die tyding ook aan 't Fransche Hof bekend te maken.

Eer wy van dat Hof scheiden, moeten wy noch aan tekenen, dat by het Festyn, den 25. passato, 't welk de Graaf van *Beyeren*, Ambassadeur des Konings van *Vrankryk*, ter gelegenheit van den Naamdag van zyne *Aller-Christelykste Majesteit* in deszelfs Paleis, genaamd *de Koning van Engeland*, te *Frankfort* heeft gegeven, onder anderen aanmerkelyk is, dat onder d'Illuminatien eene was, verbeeldende *eene Dame in Romeinsche Kleding, die eenige Kronen van haar Hoofd liet vallen*, waar mede men waarschynlyk de Koningin van *Hongaryen* en *Bohemen* voorstelde; Kort na dat d'Illuminatien aangestoken waren, wierden de Flambouwen en Lampen eens-

klaps

klaps uitgebluſt, waar op 't Volk luidskeels riep: *Zie daar! De Koning van Engeland heeft de Flambouwen en Lampen uitgedooft!* En na dat dezelve op nieus aangeſtoken waren, raakte by ongeluk de gehele Machine van d'Illuminatien in brand en wierd tot aſſche verteerd, uitgenomen 't Beeldtenis van de voornoemde *Romeinſche Dame*, waar op men op nieus 't Volk hoorde roepen: *Zie daar! de Hemel bewaard de Koningin van Hongaryen en Bohemen voor Vuur en Vlam!* Dit Voorval is door verſcheide Brieven en door vele Perſonen mondelings bekrachtigt, en geeft ſtoffe tot verſcheide redeneringen, en wel inzonderheit, dewyl de Troupen des Konings van *Vrankryk*, die, zo men zich verzekerd hield, *niet in Duitſchland zouden te rug komen*, op nieus, nevens de Keizerlyke Manſchap den *Rhyn* gepaſſeert zyn. 1744. Septemb.

De Graaf van *Holdernes*, Britſche Miniſter by de Republicq van *Venetien*, wierd voor eenige dagen door een Keizerlyke Commando gearreſteert, waar van men de volgende byzonderheden heeft vernomen: „ Na dat gemelte Graaf zich 2 dagen te *Frankfort* incognito „ had op gehouden, was hy niet zo haaſt uit die Stadt vertrokken, „ of wierd immediaat gevolgt door den Generaal-Major *de St. Germain*, met omtrent 30 Keizerlyke Huſſaren, dewelke den voor„ noemde Ambaſſadeur achterhaald hebbende, den zelve benevens „ zyne Gemalin in arreſt nam: d'Ambaſſadeur maakte zich hier „ op bekend, wie hy was, en met welk Caracter hy was bekleed, „ en de Generaal hem gevraagt hebbende na zyn Paspoort, ant„ woorde d'Ambaſſadeur, *dat de Koning zyn Meeſter, noch met den „ Keizer noch met eenig Prins van 't Ryk in Oorloch zynde, en gevolg„ lyk door geen Vyandlyk Land reizende, geen Paspoort nodig had*; „ waar op de Generaal had gerepliceert, *dat de Koning ten minſten „ byſtand aan de Vyanden van den Keizer verleende, en hy overzulks „ hem Ambaſſadeur zonder nader ordre niet konde ontſlaan*, zo als hy „ hem ook vervolgens, benevens zyne Gemalin in een ſlecht huis „ en noch ſlechter vertrek, een gedeelte van den dag en de vol„ gende nacht in Arreſt hield met 2 Schildwachten voor de Ka„ mer: Den volgende morgen quam de Generaal aan den Ambaſſa„ deur zeggen, *dat hy zyne reize konde vervolgen, doch niet anders als „ op zyn Woord van Eer, en dat hy gevolglyk ſchriftelyk moeſte decla-*

„ *reren*,

1744. Septemb. „ *reren*, *zich te bevinden in 't cat van Prisonnier de Guerre*; zo dat de „ gemelte Ambassadeur zich ten allen tyden zoude moeten sisteren, wanneer het de Keizer vergt." Men meent, dat al dit zeer hoog aan 't Groot-Brittannische Hof en als eene Schending van '*t Recht der Volkeren* zal worden opgenomen.

POLEN. DEN 24. passato, zynde de dag, by *d'Universalia*, tot het houden der Landdagen te *Warschouw* bepaald, is d'Adel van de Provintie *Masovien* volgens gewoonte in de Kerk der Paters *Augustynen* vergaderd, om de Land-Boden tot den aanstaanden Ryksdag te verkiezen, wanneer de Waiwode van *Rusland*, Vorst *Czartorisky*, als Starost van *Warschau*, na eenige Debatten heeft te weeg gebraght, dat de Graaf *Wielopolski*, Starost van *Zarnowiek* en Collonel van een Regiment Dragonders, en de Starost van *Zackroczim Mlocki*, daar toe verkoren zyn.

Den 31. heeft d'Envojé van den *Tartar-Chan* zyne publicque Audientie gehad, zynde hy door vele Poolsche Cavalliers en Edellieden na 't Koninglyk Paleis, en van daar na den Kroons-Groot-Marschalk geleid, die Hem nevens zyn Gevolg ter middagmaal heeft onthaald. Den 5. dezer heeft die Envojé zyn afscheids audientie gehadt, en zeer kostbare Geschenken van dat Hof voor den *Chan* zyn Meester ontfangen.

De voornaamste Pointen, dewelke op den aanstaanden Ryksdag te *Grodno* zullen verhandelt worden, zyn „ 1. Dat men de „ Conferentien met de buitenlandsche Ministers zal hervatten, en „ andere Commissarissen benoemen, in plaats van die gene, welke „ overleden zyn; 2. Dat men meer en meer zal tragten de goede „ Harmonie met het Hof van *Rusland* aan te queken, en dat men „ zal overeenkomen om aan de Souvereine van dat Ryk volgens „ Haar eisch den Titel van *Keizerin* te geven; 3. Dat alschoon de „ Chan der Tartaren een Envojé aan de Republicq gezonden heeft, „ men nochtans zal uitstellen een Minister aan denzelven af te vaardigen; 4. Dat men zich met de Ministers van 't Hof van *Berlin* zal verstaan ten opzigte van de menigvuldige doortocht der „ Pruissische Troupen door *Polen*, in gevolge den inhoud van het „ Tractaat van *Velau*; en ten 5. Of 't niet raadzaam is, dat de

„ de * *Pospolite Ruscxenie* niet opontboden werde, om dat het Saisoen te zeer verstreken is." 1744. *Septemb.*

DE Throons-Opvolger is met de Prinses zyne Gemalin den 28. passato op het Koninglyke paleis *Drottingbolm* gearriveert, en den volgende dag d'Inzegening aldaar door den Aardsbisschop van *Epzal*, *D. Benzelius* geschied. ZWEDEN.

De Heer *Guy Dickens*, Extraordinaris Envojé des Konings van *Groot-Brittannien*, heeft aan den Koning op bevel van zyn Hof Vertogen gedaan tegen den marsch van de zes duizend Man Hessen ten dienste van den Keizer, en teffens verzogt, „ dat zyne Majesteit ordre gelieve te geven, dat dit Corps te rug geroepen, of ten minsten niet tegen de Koningin van *Hongaryen* gebruikt werde"; doch de Koning heeft aan den voornoemde Heer *Guy Dickens* geantwoord: „ dat zyne Majesteit altoos de grootste agting voor de Vertogen des Konings van *Groot-Brittannien* zal hebben, maar in dit geval 't verlangen van zyne Groot-Brittannische Majesteit niet kan nakomen, om dat Hy aan den Prins *Willem* zyn Broeder volkomen magt ten opzigte van de Zaken in 't Duitsche Ryk gegeven heeft, zo dat 't Hof van *Londen* zich dien aangaande by den voornoemde Prins zou dienen t'addresseren.

DOOR den Secretaris van den dirigerende Senaat is den 22. passato te *Petersburg* een ordonnantie van den Senaat te *Moscouw* afgelezen, behelzende in substantie: „ Dat de Keizerin bereits verscheide malen heeft doen publiceren, dat de jonge Prins *Iwan* geen Regt of Pretensie tot den Throon van *Rusland* had; dat derhalven d'Eed, welke d'Onderdanen van dit Ryk aan Hem hebben gedaan, onwettig is; dat Hare Rus-Keizerlyke Majesteit „ dien- RUSLAND.

* *Pospolite Rusczenie* is een algemeen Opontbod, om de bequame Manschap te Land te doen opzitten, en de gantsche Adel, somtyds ook zelfs de Geestelykheit, op hun eigen kosten te Veld te doen trekken; Hier onder zyn ook de Burgers, die Landgoederen bezitten, begrepen, en zelfs zyn de Koninglyke Pagters niet vry, doch deze Manschap is by 't Opontbod niet verpligt om verder als vyf mylen over de Grenzen te trekken, of langer als zes weken te dienen.

1744. Septemb.

„ dienvolgens raadzaam heeft gevonden te bevelen, dat alle „ d'Exemplaren van die gedane of ondertekende Eeden byeen „ verzameld, en zo wel te *Moscow* als *Petersburg* in 't publicq, „ en op de Plaatzen, daar Regt word gedaan, verbrand zullen „ worden.

Na dat deze Ordonnantie gelezen was, zyn vier Karren vol van diergelyke Exemplaren op een Houtmyt gegooid en verbrand.

Op de Medaille ter gelegenheit van den Vrede met de Kroon *Zweden* geslagen, ziet men aan d'eene zyde 't *Borstbeeld* der Keizerinne, met dit byschrift in de Russische Taal: *Elisabeth d'eerste, by de genade Gods Keizerin en Alleenheerscheres van alle de Russen*; Op de Tegenzyde ziet men *twee Handen*, komende *uit de Wolken*, en houdende *een Kroon van Olyftakken in een gestrengelt*, binnen dewelke zich de *Russische Arent* vertoond, hebbende in d'eene van zyne Klauwen *een Scepter en een Globe*, en in d'andere *een Strik*, dewelke de Wapens van *Zweden* en *Holstein* vereenigt, met dit Byschrift: *Verbonden door d'allersterkste banden*; Op de grond ziet men een *Landschap*, waar door de Rivier *Komis* heen stroomt, over dewelke *een Brug* legt, met deze Inscriptie: *Dit zyn de Grenzen tusschen de beide Ryken*; En op den Rand van deze Gedenkpenning staat te lezen: *Ter gedagtenisse van den altoos-durenden Vrede t'Abo met Zweden gesloten den 7. Augusty* 1743.

d'Engelsche Compagnie, welke zedert twee Jaren in dat Ryk is opgeregt, zond voor eenigen tyd den Kapitein *Elton* met grote Geldsommen na *Persien*, ten einde derzelver Koophandel aldaar te bevorderen, maar wel verre van dit ter uitvoer te brengen, heeft hy middel weten te vinden om zich by den *Schach Nadir* bemind te maken en een Oorlochschip voor denzelven op de *Caspische Zee* te doen bouwen, 't welk van die uitwerking is geweest, dat de *Schach* hem niet alleen grote Geschenken gegeven, maar ook in zyn dienst aangenomen heeft: Dit is oorzaak, dat de Matrozen, die uit *Engeland* gekomen waren, om de bovengemelde Compagnie op de *Caspische Zee* te dienen, te rug gezonden zyn, uit vrees, dat de voornoemde *Schach* dat Volk mede zou overhalen, om noch meer Schepen voor hem te helpen bouwen.

NEDERLANDEN.

IN de *Pragmatique* Armée in *Vlaanderen*, is deze maand weinig

hig van belang gepasseert, als dat met het Vourageren, deze en gene rencontres, met verlies van eenige wederzydsche Manschap, voorgevallen zyn. 1744. Septemb.

Alzo de Prins *van Hessen-Philips-thal* met den Marquis de *Fenelon* het Cartel nopens t'uitwisselen der wederzydsche Krygsgevangenen, op approbatie van beide hunne Hoge principalen, gereguleert en gesloten hadde, heeft de Heer *Neander*, Krygscommissaris der Troupen van hare Majesteit de Koningin zich zedert na *Tucoin* begeven, en daar d'uitwisseling gedaan der Gevangenen tegen die der Vyanden, maar 't getal van de laatste veel groter zynde, hebben zy voor dat overgetal de bedonge somme gelds betaalt.

De Franschen hebben op de Frontieren van *'t Land van Waas* vele moedwilligheden gepleegt, echter hebben zy niet raadzaam geacht in die Landstreek in te vallen, uit vreze, datze door de Hussaren afgesneden, en daar en boven door de Landlieden, die alle wel gewapend waren, gantsch niet wel ontfangen zouden worden.

Zedert dat een Corps Troupen van de *Pragmaticque Armée* aan 't Canaal van *Bruggen* is komen camperen, houden de Franschen zich zeer stil. Den 13. dezer is een party vyandelyke Panduren, of zogenaamde *Enfans de Mars* by *Baerle* door een detachement Oostenryksche Hussaren t'eenemaal in de pan gehakt, welke by die occasie groten buit gemaakt hebben.

Den 7. quam een Engelsch Schip in de Haven van *Oostende*; 't zelve was eerst van *Carolina* te *Breemen* gearriveert, en had daar gelost, en van daar vertrekkende leeg Schips na *Gottenburg*, wierd hy op zyn Passagie door een Duinkerker Kaper van 20 Stukken verovert, en 't zelve met zich voerende, verlieten zy dat Schip tusschen *Duinkerken* en *Nieuwpoort* uit benaudheit voor 2 *Engelsche Smokkelboten*; maar de vluchtende Franschen merkende, dat het Schip door de gemelte Boten niet wierd aangedaan, meenden weer aan boord te komen, 't welk door de 2 aan boord gelatene Engelsche en een Jonge zodanig wierd belet en afgehouden, dat ze die Haven bereikten en de Franschen *lieten nafluiten*.

Den 18. zyn aldaar door twee Kapers opgebragt *Claas Schouten* van *Amsterdam*, *M. Versteeg*, *J. de Heer* en *H. Obbes van Dord*, en

1744. Septemb. *Ary van Berkel* van *Rotterdam*, zamen na *Duinkerken*; zynde *Michiel Lankhuis* 't ontkomen.

De Graaf van *Seinsheim*, Minister Plenipotentiaris van den Keizer, heeft aan den President van de Staten Generaal overgeleverd het *Tractaat van Unie* te *Frankfort* gesloten, * en heeft voorts daar by *mondeling* verklaard, dat een gepretendeert *Secreet Articul*, 't welk elders achter een *Naamloos Geschrift* gedrukt is, voor vals en verdigt moet worden gehouden, en dat *absoluut* geen *Secrete Articulen* in *dat Tractaat* te vinden zyn &c. **

't Breed opgeven der Franschen, wegens de bekome voordelen by de Retraite van Prins *Karel* over den *Rhyn*, word niet alleen niet geconfirmeert, maar zelfs gecontradiceert, door eigenhandige Missiven der principaalste Leger-Hoofden der Oostenrykſche Armée; immers heeft de Hongarische Minister, Baron *van Reischach*, daar van 't volgende in substantie aan Leden van den Staat medegedeeld: „ Dat gemelte zyne Hoogheit na dat by eenparige „ resolutie van alle de Legerhoofden besloten was den weder Over- „ tocht t'ondernemen, noch wel 2 dagen met de gehele Armée „ Slagvaardig heeft gestaan, om de Franschen, die zich verluiden „ lieten hem te zullen aantasten, af te wagten, zonder dat de- „ zelve ten voorschyn zyn gekomen, of daar toe de minste lust „ betoonden; dat dien Prins vervolgens met zyn geheel Leger „ gelukkig de Rivier is gerepasseert, en de Franschen, die op „ deszelfs Achterhoede aanvielen, heeft gerepousseert, in zo ver- „ re, dat hy daar by geen ander verlies als 32 *doden* heeft bekomen. †

Zyne Pruisische Majesteit heeft door zynen Regerings-Raad in *Oost-Vriesland* de volgende PUBLICATIE laten doen:

WY, FREDERIK, by der gratie Gods, *Koning van Pruissen*, &c. Vorst van *Oost-Vriesland*, Here van *Esens*, *Stedesdorff* en *Wismund*, &c. doen te weten, dat d'expectantie op 't Vorstendom *Oost-Vriesland*, door 't afsterven van wylen den Vorst *Edzard*, zonder mannelyke hoiren, vervallen, en de Successie van dat Vorstendom

* Zie hier voren *pag*. 115.

** Nochtans is een *Secrete Articul* van Hare Majesteit de Koningin van *Hongaryen* en *Bohemen* in Haar *verdedig Schift* tegen zyne Pruisische Majesteit, hier voren pag 185. publicq gemaakt.

† Dit komt over een met het *Authenticq Verbaal* hier voren *pag*. 191.

dom en de daar aan gehorige Landen op Ons gedevolveert zynde, Wy daar op werkelyk bezit van de Regeringe genomen, en ter zelver tyd een grote menigte schulden gevonden hebben, successivelyk by 't bevorens regerende Huis gemaakt; Derhalven hebben Wy goedgevonden den Baron *Paulus Andries van Schellersheim*, onzen Geheimen Raad en Vice-Præsident der Regeringe van *Minden*, als mede *Sebastiaan*, *Antoni Homfeld*, onzen Geheimen Raad en Cancelier der Regeringe van *Oost-Vriesland*, te gelasten, om gezamentlyk met alle mogelyke naukeurigheit (zonder op iets anders, hoe genaamd, als de regtmatig- en billykheit, agt te geven) de gemelde schulden t'onderzoeken, en ten wiens lasten dezelve gebraght behoren te worden; hebbende hun ten dien einde met onze byzondere volmagt voorzien; waarom dan door deze tegenwoordige alle de schuldenaars van 't uitgestorven regerende Huis van *Oost-Vriesland* worden geciteert, om voor onze Koninglyke Commissie *t'Aurich* te compareren binnen den tyd van 8 weken, of ten langsten voor den 9. *November* naastkomende, welke termyn hun peremptoirlyk als d'eerste, twede, derde en laatste word gepræfigeert, om aldaar te komen, opgeven en te doen aantekenen, 't gene zy te pretenderen zouden mogen hebben, ten dien einde de nodige blyken mede te brengen en te vertonen, en daar op de geregtelyke uitspraak te verwagten; hun te gelyk waarschouwende, dat het zy dezelve compareren en zich na 't bovengemelde conformeren, of dat zy deswegens in gebreken blyven, na den verstreken termyn zal worden geimponeert een eeuwig zwygen aan alle verdere schuldenaars, die zich als dan niet zullen hebben aangegeven, of hunne pretensien gejustificeert, en dat voorts zal worden geprocedeert als na rechten. Gegeven op ons Huis *t'Aurich* in *Oost-Vriesland* den 28. *Augusty* 1744. 1744. Septemb.

Op het gerucht, dat eenige Oostenrykfche Manschap op marsch gegaan waren, met ordre om in 't Land van *Kleef* te vallen, en 't zelve te plunderen, is alles, zo daar, als ten platte Landen in alarm geraakt: De meeste gegoede Lieden, hebben hunne beste Effecten en Meubilen doen Transporteren na *Nimwegen*, *Aarhem* &c. en zommige na Holland: 't heeft in d'eerste Stadt gekrielt van Vluchtelingen, zo dat zy naulyks onder Dak hebben konnen komen, zynde de *Herestraat* en Markt vol gepropt met rytuigen en paarden geweest: Doch is geen effect gevolgt.

't Was op de hoogte van 35 graden en 24 minuten, omtrent *Kaap Vincent*, dat 6 Franschen Oorlochschepen, behorende tot

1744. Septemb.

het Esquader van *Brest*, onder 't commando van den Ridder *Guermond*, voerende 't Schip *Le Stix*, 3 Hollandsche Oorlochschepen, benevens 't Convoy van *Lisbon*, hebben aangetast; een van dezelve heeft de volle laag gegeven aan 't Schip van Kapitein *Roemer Vlak*, welke niet lang daar na een boot aan Boord van den Franschen Commandant zond; maar deze liet al 't Volk ontwapene en deed dezelve boot met eenige van zyn équipage na 't Hollands Oorlochschip roejen, om 't zelve t'examineren; waar op een twede boot van 't Oorlochschip van Kapitein *Frans de Wys* afgezonden zynde, om aan den Commandant te vertonen, *dat deze handelwyze was een schending der Tractaten*, vermits alle de Schepen, onder hun Convoy, Hollandsche waren, &c. heeft eindelyk de Fransche Commandant, na vele boodschappen over en weer, over zyn begaan exces, *excuse laten verzoeken*, voorgevende, *dat hy hun voor Engelsche Oorlochschepen, en de Koopvaarders, die zy escorteerden, voor een Engelsch Convoy had aangezien.*

Den 29. passato zyn d'Oostindische Schepen, *'t Huis te Rynsburg* in *Texel* voor de Kamer *Amsterdam*, en den 4. dezer *Polanen* voor de Kamer *Rotterdam*, te *Hellevoetsluis*, ingekomen: Welkers *Carga's* begrepen zyn onder de *Generale* hier voren *pag.* 164. gebraght.

CARGA van 't Oostindische Schip *Patmos* van *Canton* in *China*, met de voorzeide Schepen den 14. *Mey* van de *Kaap de Goede Hoop* vertrokken, is den 29. dezer voor Rekening van de Kamer *Zeeland* aldaar gearriveert.

122676 ℔ Spiaulter.
1946 — Rhabarber.
15405 — Radix China.
5529 — Radix Galinga.
76917 — Thee Zonglo.
30479 — Thee Bing of Keizers.
15839 — Thee Heisau.
22263 — Thee Peko.
47885 — Thee Souchion.
49944 — Thee Congo.
274451 — Thee Boey.
2000 Bossen Bindrotting.

Porceleynen:

388 Tafel Serviesen divers.
200 Thee Serviesen divers.
44 Koffy-Kannen gecouleurd en Goud.
63 Quispedoors geamailleert en Goud.
40 Melk-Kannetjes gecouleurd en Goud.
45 Nesten Kommen blau en wit, met Onderkommen en Dekzels à 3 Ps. 't Nest.
1000 Nesten

1744. Septemb.

1000 Nesten Boter of Zuiker-Potten divers van 3 Ps. ieder Nest.
2714 Paren Kommen en Onderkommen divers.
6161 Ps. Spoelkommen divers.
9647 Paren Chocolaatgoed divers.
41979 —— Koffygoed divers.
192599 —— Theegoed divers.
5515 Ps. Rotting-Knoppen divers.

Zyde-Stoffen:

500 Ps. Damasten van een couleur.
200 — Damasten van twee couleuren.
200 — Meubel Damasten.
200 — Goisjes-Damasten 5 draads.
400 — Pekings of Rol-Armozynen.
300 — Gorgorons.
200 — Effene Satynen.

CARGA van 't Schip *het Fortuyn*, van de *Kaap de Goede Hoop*, met de volgende Goederen direct uit *China* den 24. *September* in *Texel* gearriveert.

2858 Schuiten Spiaulter.
169 Kassen Porcelyn,
36 dito Zyde Stoffen.
246 —— Thee Congo.
398 —— Thee-Boey.
583 —— Thee-Singlo.
117 —— Thee-Pecoe.
568 —— Thee-Chauson.
263 dito Thee-Bing.
243 Tobbens met Thee-Heyfant.
5 Kassen Rabarber.
1000 Bossen Bind Rottingen, een Party Radix China en Galinga.

CARGA van 't Schip *Lis*, uit *Bengale* voor de Kamer *Hoorn*, leggende den 24. *Juny* 1744. noch aan de *Kaap* de *Goede Hoop*.

170000 ℔ Bruine Peper.
428925 — Salpeter.
7250 — Borax.
45000 — Couris.
3642 — Garen Florette.
36250 — Sapanhout Bimaas.
13482 — Zyde Bengaalsche.

Zyde Stoffen:

688 Ps. Armozynen divers,
200 — Alegias Zyde.

910 Ps. Bandanoes of Tafta de Foula.
200 — Roemaals Zyde.
300 — Roemaals half Zyde half Garen.
1200 — Neusdoeken gedrukte.
248 — Monster-Neusdoeken.
1440 — Soesjes.

Catoene Lynwaten.

1540 Ps. Amiertjes.

800 Ps.

1744. *Septemb.*

800 Ps. Baftas divers.
1680 — Bethilles Cangam.
4620 — Caffa Bengale.
300 — Caffa Bohaarfche.
500 — Caffa Nadona.
3200 — Chiauters Deriabadys.
100 — Douriaffen.
900 — Gingans divers.
3360 — Guinees van Bengale.
1420 — Hammans.
100 — Harripaalfche Neusdoeken.
560 — Lachorias.
5590 — Mallemolens.
1000 — Photaffen.
12500 — Roemaals divers.
300 — Sanen.
100 — Sologesjes.
2470 — Tansjeeps.
850 — Therindain.
100 — Zigtermans Zaay.

CARGA van d'Engelfche Ooft-Indifche Schepen *de Exeter*, *de Heatbcote* en de *Prinfes Amalia*, van *Bengale* en 't Fort *St. George*; de *Prinfes van Wales*, van *Bombaye*; de *Harrington* en de *Haslingfield*, uit *Cbina*; en van de *Royal Guardian*, van *Bencole*; in 't begin dezer Maand in *Duins* gearriveert.

6961 ps. Addaties. 228 ps. Allejars. 1368 ps. Alliballies. 199 ps. Allibanniës. 16094 ps. Baftaas. 13975 ps. Bandannoes. 3360 ps. Blauwe Bejutapauts. 586 ps. Betilles. 389 ps. Bombayfche Stoffen. 2100 ps. Blauwe Byrampauts. 4148 ps. Gerridarries. 11300 ps. Blauwe Chelloes. 900 ps. dito Rode. 1533 ps. Chillaffen. 17750 ps. Chiadder-boraal. 1736 ps. Bengaalfche Chitzen. 800 ps. dito Caddy. 600 ps dito Nafirmany. 800 ps. Chitzen Caddy. 600 Doorguzzees. 1600 ps. dito Mouris. 3400 ps. dito Naffirmany. 1200 ps. dito Ponabaguzzees. 1452 ps. Coepjes. 51179 ps. Coffaas. 3905 ps. dito Patna. 200 ps. dito Gebloemde. 1642 ps. Cufhtaas. 524 ps. Cuttanees. 1481 ps. Djemetjes. 10760 ps. Doreaffen. 833 dito Gebloemde. 822 ps. Dyfoekfoys. 85 ps. Dunnadars. 995 ps. Elatches. 5147 ps. Emerties. 1021 ps. Gecouleurde Gingans. 500 ps. Gorgorons of Gros de Tours. 13400 ps. Guinefche Stoffen. 10940 ps. Gurrahs. 2905 ps. dito Lange. 264 ps. Hebafhees. 803 ps. Neusdoeken van Ballafore. 1599 ps. dito Chinefche. 10802 ps. Hamutaus. 292 ps. Jamdannies. 430 ps. Jamwars. 120 ps. Jzzarees. 14650 ps. Langekleden. 1380 ps. dito Blauwe. 60 ps. Geftreepte Lutefhings of dubbeld Taf. 960 ps. Mouris. 15672 ps. Malmolens. 1030 ps. dito Gebloemde. 191 en een half ps. Monfters. 887 ps. Nainfooks. 10500 ps. Nanquinkleden. 480 ps. Neganepauts. 6000 ps. Smalle Niccaniaffen. 7040 ps. dito Brede. 3451 ps. Nillaffen. 871 ps. Peniafcoes. 2764 ps. Photaffen. 510 ps. Poifes. 60986 ps. Bruine Romaals. 1419 ps. dito Sechterfoys. 835 ps. dito Nieuwe. 4062 ps. dito Madras. 5560 ps. Salempouris. 1100 ps. Sanen. 118 ps. Saftracundies. 150 ps. Satynen. 1360 ps. Sierbands.

bands. 2130 ps. Sierbetties. 457 ps. Sierhaudconnaffen. 543 ps Sier-foekers. 12828 ps. Soesjes. 4250 ps. Chineefche effen Armozynen. 50 ps. dito Geftreepte en Gebordunrde. 300 ps. dito met Weer-fchyn. 1220 ps. dito effen Bengaalfche. 1043 ps. dito Geftreepte. 17821 ps. Tanjeebs. 958 ps. dito Gebloemde. 3200 ps. brede Tap-feils. 682 ps. Tepoyfen. 5171 ps. Terrindains. 1453 ps. dito Ge-bloemde. 10000 ℔ Cardemom. 12700 ℔ Catoene Garen. 112000 ℔ Cowris. 1491000 ℔ Pepe. 56300 ℔ Bengaalfche Ruwe-Zyde, zwaar gewicht. 5400 ℔ dito Chineefche. 202500 ℔ Roodhout. 4800 ℔ Sago. 1762000 ℔ Salpeter. 15900 ℔ Schellak. 8400 ℔ Stoklak. 271100 ℔ Thee Boey. 120000 ℔ Thee Hyfon. 298200 ℔ Thee Singlo. 31400 ℔ Thee Soatenon. 49800 ℔ Kurkuma. 402 Kiften Porcelein. 102 Percelen Goud. Buiten en behalven verfchei-de andere Percelen van Goederen.

1744. Septemb.

't Schip *de Hertoch van Chartres* is den 26. *Augufty* in de Haven van *Orient* gearriveerd; Deszelfs Lading beftaat in

198637 ℔ Peper. 150000 ℔ Roodhout. 4160 ftus witte Salempou-ris, 10866 ft. dito Guinées. 420 ft. Doutis. 2000 ft. Deriabadis. 300 ft. Percallen. 3240 ft. Socretons. 60 ft. dito à drie Draden. 600 ft. Chavonis. 2750 ft. Ternatannes. 3210 ft. Bethilles. 1500 ft. Organ-dis. 115 ft. Bafins van de Kuft. 700 ft. Neusdoeken Organdizer-draad 4800 ft. dito van Tranquebar. 1800 ft. dito van Pondichery. 83 ft. dito d'Organdis met Couleuren. 4240 ft. blauwe Salempouris. 4500 ft. dito Guinees. 2800 ft. Chazelas. 1120 ft. Bejutapaux. 960 ft. Neganepaux. 10240 ft. Gingans divers, en 500 Paketten Rottingen.

CARGA van de Koninglyke Deenfche Ooftindifche-Compagnie van 't Schip *de Koningin van Deenmarken*, den 30. *January* 1744 van *Canton* in *China* vertrokken, en den 2. *September* te *Koppenba-gen* gearriveerd.

5491 ℔ Sago. 36058 ℔ Tuttenage. 46741 ℔ Galanga. 2401 ℔ Rhabarbara. 57909 ℔ Poeder-fuiker. 593934 ℔ Thee-Bohee, 3120 ℔ Thee Ziou-Zioung. 6240 ℔ Thee-Congo. 9240 ℔ Thee-Pecco. 85205 ℔ Thee-Songlo. 1836 ℔ Thee-Heyfan. 2436 ℔ Thee-Bing. 100 ps. Poefies-Damaften. 120 ps. effene Pecquins. 11 ps. gebloemde Pordefoyen. 4 ps. Lampaffen: Als mede een grote quan-titeit Porceleinen.

1744.
October.

O C T O B E R.

GROOT-BRITTANNIEN.

NADIEN 'er geen groter *Eernaam*, met 'er daad, in 't wereltsche gevonden worden kan, dan de TROU: Om dat daar uit en afvloejen alle *Deugden* die den Mensch heerlyk en aanzienlyk doet zyn, en der Betrachters eene *Zegenryke nagedachten* overlaat.

Zo moeten wy wederom Boek-Staven, de *Heerlyke Besluiten* der beide *Zee-Mogendheden*, en wel in Rang die van Zyne Britsche Majesteit.

't Was dan in 't laatst der gepasseerde maand, dat de Hongarische Minister, de Baron van *Wasner*, aan den Staats-Secretaris, Mylord *Carteret*, in eene conferentie op 't nadrukkelykste vertoonde, „ de noodzakelykheit, waar in zich de Koninginne „ zyne Meesteresse bevond om te verzoeken, dat men Haar spoe„ diglyk met een Secours van Geld in Staat wilde stellen, om te„ gen de Koning van *Pruissen* en zyne *Aanhangers* krachtdadelyk te „ konnen ageren." Zyne Majesteit heeft door die Lord aan dien Minister doen antwoorden: „ Dat men Haar, zo veel in zyne „ Macht en die van de Natie was, zoude ondersteunen, en dat „ *d'ongehoorde handelwyze* van den Koning van *Pruissen*, hem en 't „ gehele *Britsche Volk*, meer als eenige zaak ter werelt, hadden „ gedisponeert, om al hun vermogen, ter verydeling der dessei„ nen van hare *Vervolgers*, te besteden."

Haar *Hoog Mogende*, hebben insgelyks door hunne Ministers de Baron van *Boetzelaar* en den Heer *Hop*, zyne Majesteit doen verzekeren: „ Dat al hoewel 's gerequireerde om den Oorloch aan „ *Vrankryk* te verklaren, zulks maar eene *simple Ceremonie* was, die „ tot de *gemene Zaak* geen goed noch quaad konde bybrengen: „ maar in tegendeel, dat Haar *Hoog Mogende* alle hunne krachten „ in spanden ten faveur van die *gemene Zaak*, die zy zouden konnen „ doen, zelfs in cas den Oorloch gedeclareert was, en nadien „ Haar *Hoog Mogende* verobligeert waren van een gedeelte hun-

„ ner

„ ner *Forces* te rug te trekken, en t'emplojeren ter bewaringe hunner Steden op de Frontieren van de Republicq leggende, in plaatze van welke, zy hunne Troupen met 18 à 20000 Man te Voet, en hunne Scheeps-macht met 20 Oorlochschepen van Linie stonden te versterken, om daar door in staat te zyn, aan hunne engagementen, ten dien opzichte, met 'er daad te konnen voldoen."

1744. *October.*

Op het Generaal Post-Comptoir van *Engeland* is den 25. passato, nopens de Correspondentie met *Douvres* en *Calais*, de volgende Publicatie gedaan:

NAdemaal een Termyn van 6 maanden is vastgestelt door 't XIX. Articul van het Traktaat van *Utrecht* tusschen *Groot-Brittannien* en *Vrankryk*, ten einde d'Onderdanen der beide Kronen, ingevalle van Vrede-breuk, hunne effecten uit de respective Ryken mogen wechvoeren; en nadien de gemelde Termyn van 6 maanden, te rekenen van den tyd der Oorlochs-Verklaring tusschen Zyne Majesteit en den *Franschen* Koning, byna verstreken is: Word mits dezen aan allerlei Personen, die 't aangaan mag, opentlyk bekend gemaakt, dat geen *Pacquet-Boot* meer, hoedanig genoemd, zal worden toegelaten te varen tusschen *Douvres* en *Calais*, van of na den 30. dezer maand, O. St. en dat van dien tyd af alle Gemeenschap en Correspondentie, welke dus verre door middel der gemelde Pacquet-boten is toegelaten geweest, t'eenemaal zal worden gestremt en moeten ophouden.

Onder stond: Door ordre van den Heer Postmeester-Generaal,

GEORGE SHELVOCKE, Secret.

Den 10. dezer arriveerde de laatst verwacht wordende Post uit *Vrankryk*, dus nu de Correspondentie met dat Ryk geheel afgesneden is: Ondertusschen vernamen verscheide *Engelsche* Kooplieden, dat op de publicque plaatzen in verscheide Steden van 't opgemelde Ryk, gedrukte Billetten aangeslagen waren, welke inhielden, „ dat het *Fransche Hof* genegen was de Correspondentie met „ *Engeland* te continueren, tot voordeel van de Kooplieden der „ beide Natien, indien *d'Engelsche Kroon* daar toe de hand wilde „ bieden:" Waar op eenige Kooplieden der Stadt *Londen* een Request, om prolongatie te verzoeken, ontworpen hadden, 't welk hier op uitkomt:

1744. *October.*

DAt het ophouden der Pacquet-Boten tusschen *Douvres* en *Calais* tot groot nadeel van *d'Engelsche Kooplieden* zal strekken, alzo de buitenlandsche Handelaars als dan veel vroeger tydingen, als zy, van hunne Correspondenten in *Italien* zullen ontfangen, en derhalven de Suppllanten niet zo wel, als de gemelde buitenlandsche Negotianten, geinformeert zullen konnen zyn, indien de Communicatie met *Vrankryk* niet herstelt komt te worden; dat de *Hollanders* in den laatsten Oorloch met *Vrankryk* nooit de Briefwisseling hebben gestremd, als wel merkende, dat indien zy alle Correspondentie quamen af te breken, andere Natien daar mede hun voordeel zouden doen; en dat de Supplianten veel redenen hebben te geloven, dat zy te dezer tyd op denzelven voet zullen voortgaan, zelfs in cas van een openbare Vredebreuk, zo dat *Holland* als dan 't eenige canaal zynde, waar door de Brieven moeten komen, een groot voordeel boven *d'Engelschen* ten opzichte van de Commercie, zoude hebben, welkers bloei merendeels van de versche en zekere tydingen afhangt: Dat de Supplianten verzekerd zyn, dus het *Fransche Hof* aan haar kant de nodige ordres heeft gegeven, om de communicatie op denzelven voet te laten blyven, als die tegenwoordig is, weshalven zy verzoeken. dat daar van aan den Koning rapport mag worden gedaan, ten einde 't Zyne Majesteit behage, de vrye Vaart der Pacquet-boten tusschen *Douvres* en *Calais* toe te laten, op de wyze, zo als zulks zedert de Declaratie van Oorloch is gepractiseert geworden, &c.

Daar en tegen, hebben de voornaamste Kooplieden van die Stadt, 't volgende Request overgeleverd, behelzende in substantie:

Dat de Supplianten wetende, dat achtervolgens het 19. Articul van het Tractaat van *Utrecht* de tyd gekomen is, tot het ophouden van de Correspondentie met *Vrankryk*, de twee Natien in openbaren Oorloch zynde, de Supplianten hunne maatregelen dienvoegens genomen hebben.

Dat de Franschen, zo als de Supplianten verwittigt zyn, by hunne Proclamatie te *Calais* hunne begeerte te kennen gegeven hebbende, *dat de Pacquet-boten tusschen die Plaats en Douveren mochten blyven varen*, en de Supplianten onderrecht zynde, dat zulks verzocht is, of zal verzocht worden, de Supplianten verlof verzoeken, om hunne redenen daar tegen in te brengen, naamlyk:

Dat de Franschen nooit zouden hebben voorgeslagen, om de Correspondentie met ons te vernieuwen, zo zy niet een merkelyk voordeel daar in gevonden hadden, en de Supplianten vrezen, dat zy zeer groot voordeel boven ons trekken zullen, by aldien dees hunne voorslag word aangenomen, voornaamlyk door op die wyze in staat te geraken, om onze gedrukte *Nieuws-papieren*, zo als ook de *nieuwste tydingen* van hunne Verspieders alhier te bekomen, met betrekking tot onze Oorlochschepen, Kapers, Koopvaardy-schepen en Convojen, waar door de Supplianten op een onvermydelyke wyze in veel opzichten meer schade en nadeel komen te lyden, dan wanneer de Correspondentie gesloten is of ophoud; welke voordelen de Supplianten van de Franschen niet konnen bekomen, nademaal 't kenlyk is, dat aan hunne kant niemant van hunne Onderdanen ons eenigerhande tyding van de minste aangelegenheit of gewicht mag mededelen.

Dat

Dat de Supplianten van gevoelen zyn, dat het voorbeeld van de *Hollanders* in den laatsten Oorloch, om dat dezelve een Correspondentie met *Vrankryk* gecontinueert hebben, geen richtsnoer behoort te zyn voor de Regering van d'Engelschen jegenwoordig, om dat de *Hollanders* mogelyk al dien tyd een zeer voordeligen handel met *Vrankryk* dreven, 't welk in genen dele is omtrent d'Engelschen, want het is kenlyk, dat wy aan de Fransche Natie op de balans van Koophandel jaarlyks verscheide 100000 *Pond. Sterlings* betalen. 1744. October.

Dat na 't gevoelen der Supplianten de Correspondentie op en uit *Italien* door 't stoppen van de Correspondentie met *Vrankryk* op generhande wyze kan worden benadeelt, weinig of geen Kooplieden, uitgezondert vreemde, wagen hunne Brieven voor jegenswoordig door *Vrankryk*, en de weg over *Holland* en *Vlaanderen* is al zo kort, en daar van word dikwyls zelfs in tyd van Vrede gebruik gemaakt, en de Supplianten geven in bedenken, of de Publicatie der vernieuwing van een Correspondentie met *Vrankryk*, 't gemeen niet zal doen denken, dat eerstdaags een vergelyk tusschen de twee Natien zal gesloten worden, 't welk de Supplianten oordelen, dat de lust en iever, om Kapers uit te rusten, byna, zo niet geheel uitdoven zou, welke Kapers nochtans tot nu ten hoogsten voordelig zyn geweest, niet alleen in 't beschermen van onze eige Vaart, maar ook in 't belemmeren van die van den Vyand. De Supplianten verzoeken derhalven ootmoedig, dat achtervolgens hun onderdanig Request vertogen aan zyne Majesteit gedaan werden, ten einde de *Correspondentie* met *Vrankryk* moge blyven ophouden, enz.

Daar op is gevolgt, dat den Geheimen-raad den 14. dezer vergadert zynde, hebben besloten, „ dat d'opgemelde *Correspondentie* „ tusschen *Douvres* en *Calais*, in aanmerking der gevolgen voor de „ Zeevaart, tot op de herstelling van de Vrede gestaakt bly- „ ven zal. "

Vermits zyne Majesteit aan den Koning van *Sardinien* heeft toegestaan een somme van 200000 P. Sterlings tegen *zes per Cent* Interest te negotieren, hebben de Heren *Van Neck* en *Bristow* alleen op zich genomen en ieder voor 100000 P. Sterlings ingetekend.

d'Admiraal *Matthews*, te *Londen* gearriveert zynde, begaf zich daags daar aan na *Kensington*, en wierd van den Koning zeer gunstig ontfangen.

By eene Generale Vergadering der Geinteresseerden van de *Bank* gehouden, is besloten, 't halfjarig Divident, staande *St. Michiel* te verschynen, op 2¼ per Cent gestelt, te zullen betalen den 28. dezer.

d'Admiraliteit heeft den Koning verzogt, dat zyne Majesteit een Goude Ketting ter waarde van 100 P. Sterlings gelieve toe

1744. *October.* te ſtaan aan *John Waden*, Schipper van de Kool-Pink, die den 13. *Juny* laatſtleden met 8 Man den Franſchen Kaper *Andrée*, gemonteert met 10 Stukken Canon, 8 Baſſen en 70 Man, na 8 Glazen met dezelve in Actie geweeſt te zyn, in de Lucht heeft doen ſpringen: * Deze Ketting is niet alleen aan den voornoemde Kapitein vergund, maar men heeft ook aan ieder van de vyf Matrozen vyf P. Sterlings en aan ieder van de drie Scheeps-Jongens veertig Schellingen toegelegt.

Kerende tot de Zee-zaken, zo is 't Eſquader van den Admiraal *Balchen*, behalven zyn Schip, den 17. te *Spithead* te rug gekomen, zonder een Franſch of Spaanſch ſchip, men laat ſtaan 't gehele Esquader van *Breſt*, ergens gezien of ontmoet te hebben, en heeft niet anders uitgevoerd, dan de Proviſie-ſchepen na *Gibralter* en de *Middelandſche-Zee*, veilig tot voor de *Straat* te convojeren. Over 't welke d'Engelſchen gantſch niet te vreden zyn.

d'Engelſche Kapers hebben aan d'andere kant niet mis geſpeelt in 't veroveren der Vyandelyke ſchepen; alzo men daar eene Lyſt ziet van 264 *Franſche* en 30 *Spaanſche Schepen*, die zedert den Oorloch met het *Franſche Hof*, door d'Engelſchen genomen zyn. Wy vervolgen dan wederom, d'opgegeven Namen der

Spaanſche Schepen die door d'Engelſche genomen zyn.

De Commandeur *Baronnet* heeft den 6. *July* laatſtleden in de Haven van *Praya*, op 't Eiland *Cuba* genomen *d'Aimable Maria*, zynde een Spaanſche Kaper, gemonteert met 14 ſtukken Canon en 12 Steenſtukken en ophebbende 79 Man, zo als ook een Pink van omtrent 250 Ton onder Spaanſche Vlag. 't Oorlochſchip *de Solebay* Kapitein *Bury*, heeft den 9. dito op de hoogte van Kaap *St. Mary* genomen een Kaper van *Kadix*, gemonteert met 10 ſtukken Canon en 14 Steenſtukken en voerende 77 Man.

d'Oorlochſchepen de *Prinſes* en de *Cambridge*, hebben 8 ſchepen met Oorlochs- en Scheeps-behoeftens van *Barcelona* na *Majorca* gaande, genomen en te *Minorca* opgebraght.

De *Prins Frederik*, Kapitein *Denis*, zynde een Kaper, heeft genomen een Schip van 250 Ton, gemonteert met 14 ſtukken Canon, daar onder 10 zes Ponders, en van *Curaçao* na de *Havana* moetende. Onder de Ballaſt van 't gemelde Schip heeft men verborgen gevonden 2000 ſtukken van Achten.

Fran-

* Zie in 't laatſtvoorgaande *Deel*, *pag.* 325.

Fransche Schepen door d'Engelschen genomen:

'T Schip *de Victorie* van 450 Ton, met Zuiker, Koffy en Cacao van *Martinique* na *Marseille* moetende, is door 't Oorlochschip *de Guernsey* genomen en te *Livorno* opgebraght. De Kaper *de Succes*, Kapitein *John Legross*, heeft te *Jersey* opgebraght *de Mary en Jane*, Kapitein *James Legall*, geladen met Wyn van *Bourdeaux*, zo als ook *de Hero*, Kapitein *Jeremia Paud*, van *Olonne*. De *Province Snauw*, Kapitein *Fletcher*, van *Boston*, heeft genomen twee Schepen van *Martinique*. *De Dispatch*, Kapitein *Ingerson*, gemonteert met 16 stukken Canon, mede van *Bristol*, heeft 9 grote Fransche Schepen genomen, daar onder een uit een haven, genaamt *Codree*, en twee Schepen met Traan-Olie.

De Galei *de Warren*, Kapitein *Huddy* heeft genomen een Fransch Schip van *St. Domingo*, genaamd *Les deux Freres & la Soeur*, Kapitein *Francis Luncan*, en 't zelve t'*Exmouth* opgebraght. Deze Prys word ruim 20000 Pond. Sterlings waardig geschat. De Kaper de *Godolphin* heeft mede een Schip van *St. Domingo* te *Dartmouth* opgebraght, 't welk op 30000 Pond Sterlings geschat word.

Voorts waren genomen de Schepen *le Marquis de Torcy*, *le Comte de Maurepas*, *la Laura*, *la Sirene*, *le Monarque*, en *le Rostau*, van *Bourdeaux*, als mede *le Varey* van *Rochel*, en *la Fiere* van *Nantes*, te zamen na de Fransche Eilanden gedestineert.

De *Maria Fransina*, Kapitein *Richard Privadiere*, van *St. Domingo* na *Nantes*, is te *Guernsey* opgebraght. De Heer *Macanly*, eerste Lieutenant van de Kaper *de Keizer*, heeft te *Cowes* opgebraght 't Schip *de Koningin der Engelen*, van *Martinicque* na *Rochelle*, gevoerd door *Francis Nolleau*: Dat Schip hadt 350 Vaten Zuiker en eenige Coffy aan Boord.

Te *Bristol* zyn opgebraght de Schepen *le grand St. Paul*, Kapitein *Agour de Dumaine*, en de *St. Amand* Kapitein *Claudio de la Richelieu*, van *Martinique*, te zamen in waarde op 32000 P. Sterlings begroot.

't Schip *de Johanna*, van *Riga* na *Brest* is door een Kaper, en een Hollandsche *Pacquet-Boot* heeft een Fransch Vaartuig met Wyn en Brandewyn geladen, genomen, en zyn beide te *Harwich* opgebraght.

't Oorlochschip de *Harwich*, heeft een Fransche Kaper van *Duinkerken*, genaamd *la Solide*, en gemonteert met 24 stukken Canon en 202 Man, na dat hy hem de volle laag gegeven hadde, genomen.

't Schip, door de *Salamander* op de Franschen hernomen en in de Rivier opgebraght, is *de Jonge Lambert*, Kapitein *William Broker*, van 450 Ton, en van *Smirna* na *Amsterdam* moetende.

Op 't Eiland *St. Christophel* was zedert den 31. *Augusty* opgebraght 2 Fran-

1744. *October.* 2 Fransche Schepen, de *Venus* en de *Molly*, beide van *Martinicque* na *Bourdeaux*, 1 Sloep, 1 Martinicq-vaarder, 2 Vaartuigen zonder Ladinge en 2 Fransche Kapers.

't Schip *de Ruby* heeft in de *Middelandsche-Zee* genomen 2 *Levantvaarders*, en den eene, na de Lading daar uit te hebben genomen, by *Zante* verbrand, en d'andere na *Livorno* gezonden.

De Kaper *Swift* heeft in *Duins* opgebraght een Hamburger schip met Koper en Lood na *Rouaan* willende.

Een groot Fransch-schip, van *Africa* met 500 Negers en eene grote quantiteit Oliphants-Tanden na de Spaansche *West-Indien* zeilende, is door een Kaper van *Montferrat* genomen, en een twede Fransche Kaper door den Kaper *Warren*, *t'Antigoa* opgebraght.

De Kaper *de Centurion*, Kapitein *Halliburton*, heeft genomen een Fransch Schip van *Martinicque* van 250 Ton, genaamt de *Redoutable* en na *Bourdeaux* moetende, als mede 't Schip *le St. Aignan*, Kapitein *Claudison* van *Martenicque* voornoemd en na *Nantes* gedestineert.

Engelsche Schepen door de Spaanschen genomen:

Te *Kadix* is door de Kaper *de St. Rita* opgebraght een Koopvaarder met Mondbehoeften; 't Schip *de Zwaluw*, Kapitein *Gideon Balle*, van *Port-Mahon* na *Nieu-Engeland* is te *Mallega*, en 't Schip *de Polly*, Kapitein *Dorcham*, is een der Havens van *Gallicien*, opgebraght.

Engelsche Schepen door de Franschen genomen:

De Duinkerker-kaper *de Son*, heeft 4 Schepen genomen, welke gerantsoeneert zyn.

Voorts zyn genomen *d'Industry*, Kapitein *Traile*, uit *Nieuw-Engeland* na *Rotterdam*; *'t Lam*, Kapitein *Kent* van *St. Eustatius* mede na *Rotterdam*; *de Jane*, Kapitein *Brunet*, van *Cork* na *Gibraltar*; en *d'Elisabeth*, Kapitein *Kid*, van *Londen* na *Port-Mahon* gaande.

De Bristolsche Kaper *the Mediterranean* is te *Bajoene*, en *d'Elizabeth*, Kapitein *Bel* te *Martenicque* opgebraght.

De Kapiteins *Philip Curch* en *Daniel Scheppert*, gaande van *Newcastle* na *Dundee*, en noch zeven andere Vaartuigen by *Tinmouth* genomen, zynde de twee eerste ieder voor 120 P. Sterlings vrygegeven.

't Schip *the Edward*, van *Falmouth* na *Lisbon*, en *the Expedition* van *Hamburg* na *Dunder* is 't eerste te *Bilbao* en het twede te *Calais* opgezonden.

Schipper *John Dumbar*, van *Montrossen* na *Gottenburg* is voor 240 P. Sterlings gerantsoeneert.

't Schip

'T Schip *de Eduard*, van *Koningsbergen* na *Hul*, is voor 900 P. Sterlings vrygelaten. 1744. Oöober.

Vyf uit *d'Oostzee* komende Schepen zyn door de Fransche Kapers bemachtigt.

De Schepen *de Joseph en Maria*, Kapitein *Forgason*, van *Belfost* na *Barbados*, en *de Robert en Abigail*, Kapitein *Rogers*, zyn te *Martenicque* opgezonden.

HOEDANIG de reets gemelde wechneming der Fransche Koopvaardy-schepen, de Kooplieden van dat Ryk drukken, blykt uit de volgende Extract-Missive, zynde van den 16. dezer; luidende: VRANKRYK.

't Verlies 't welk door onze Kooplieden reets in de Commercie geleden is, en, ingeval omtrent d'algemene Zaken geen spoedige verandering komt, noch vry groter worden zal, verydeld tegenwoordig alle de zorgen, welke ons Hof zedert verscheide Jaren gehad heeft, om de Scheepvaart en den Koophandel te doen bloejen; 't Is niet alleen dat Particulieren te *Marseille*, *Bourdeaux*, *Rochelle* enz. groot deel daar in hebben, maar zelfs lyd 't gehele Ryk zo gevoelige Schade, dat men niet weet, of dezelve wel door Overwinningen of Conquesten zal konnen vergoed worden, nadien 't *Credit*, 't welk naast *'t Geld* de voornaamste Zenuw van den Koophandel is, hand over hand afneemt: 't Is zeker, dat een der Staats-Ministers dien aangaande zeer nadrukkelyke Voorstellingen aan den Koning heeft gedaan, en dat 't algemeen verlangen van 't Volk vry meer na den Vrede als na den Oorloch held; Echter is 't niet waarschynlyk, dat de Rust zo schielyk als men wel wenschte hersteld zal zyn; want de vermeestering van *Beyeren* ten dienste van den Keizer zal zo gemaklyk niet wezen, als vele zich gevleid hebben; De Generaal *Bernclau* zal wel haast in staat zyn, om alle Aanslagen te verydelen, en in *Bohemen* zullen zekerlyk de voortgangen des Konings van *Pruissen* van de zyde der Oostenrykers geenzints *met de handen in de schoot worden* aangezien.

Hier door hoord men dagelyks van nieuwe Bankrotten, zynde noch onlangs een van 600000 en een van 370000 Livres te *Marseille* gemaakt.

Door al 't welke 't Geld zeer raar in dat Ryk begind te worden, te meer, om dat 'er zo vele *buitenlandsche Beurssen* gestaag *gevuld* moeten werden, zonder dat ze te *verzadigen* zyn.

1744. Október. Op den 28. passato is te *Metz*, in de tegenwoordigheit van zyne Majesteit een grote Krygs-raad gehouden, en daar in besloten, noch 60000 Man nieuwe Troupen te ligten, waar toe d'ordres reets gegeven zyn, en delve moeten op den 1. *January* compleet gesteld worden, 't welk gene grote gedachten geeft van de begeerte na de Vrede, waar van zo veel verzekerd en geroemd is, en dat men veel meer den Oorloch zal continueren, als men geen Vrede na zyn zin krygen kan.

Vermits door d'Oorlogen, welke grote Potentaten tegen elkander voeren, en derhalven ook door dien, welke tegenwoordig tusschen dat Hof en de Koning van *Groot-Brittannien* in wezen is, d'onderlinge beleefde- en wellevendheit in genen dele moet gekrenkt worden, heeft de Koning aan zyne Groot-Brittannische Majesteit een Brief geschreven, om aan Dezelve 't overlyden van *Madame de zesde* bekend te maken: zynde die Brief door den Heer *van Hoey*, Ambassadeur van de *Staten Generaal*, over *Holland* na *Londen* afgeyaardigt.

d'Academie te *Bourdeaux* heeft het volgende *Programma* publicq gemaakt:

De Academie *des Belles Lettres*, *Sciences & Arts*, te *Bourdeaux* opgerecht, deelt jaarlyks een Prys van de Natuurkunde uit, welke gefundeert is door wylen den Hertoch *de la Force*, en bestaat in een *Goude Medaille*, waardig 3000 Livres.

Dezelve had tot onderwerp van den Prys voor dit jaar opgegeven: *De werking en nuttigheit der Bladen, zo ten opzichte der Planten als van de Vruchten*; maar de daar van overgezondene Stukken niet voldoende gevonden hebbende, heeft zy gene van dezelve den Prys toegekend. De gemelde Academie had by haar *Programma* in 't voorleden jaar bekend gemaakt, dat zy den Prys van 't jaar 1745 zoude geven aan die gene, welke het best zoude uitleggen: *Den oorsprong en formering der Stenen, die, zo in als uitwendig, een geregelde en bepaalde gedaante hebben.* En nu belooft dezelve twee Pryzen, die den 25. *Augusty* 1746 uitgedeelt zullen worden aan die gene, welke zullen konnen betogen: 1. *Wat d'oorzaak is van de Roest der Metalen, en door welke middelen dezelve daar van bevryd konnen worden.* 2. *Hoedanig 't werktuigig Zamenstel is van de scheidingen in 's Menschen Lichaam.* De Verhandelingen zullen niet na den eersten *Mey* 1745 aangenomen worden, en konnen in 't *Fransch* of *Latyn* worden geschreven. Onder

der aan moet een *Devies* ſtaan, en daar nevens gevoegt zyn een afzonderlyk gesloten Biljet van den Schryver, inhoudende 't zelve Devies, zyn Naam, Adres en Titels. 1744. *October.*

De Paquetten moeten franco *gezonden worden aan den Heer* Preſident *Barbot, Secretaris van d'Academie, of aan den Heer Brun, Academie Drukker te Bourdeaux.*

ZYNE Majeſteit heeft 't volgende Edict, nopens d'Invoer der *Engelſche Producten*, aan d'Intendanten zyner Zee-Steden doen afzenden; behelzende: SPANJEN.

NAdien zyne Majeſteit de Koning narigt gekregen heeft, dat de *Hollanders* en andere onzydige Natien en Vrienden, niet alleen *Engelſche Manufacturen*, maar ook *Bakkeljaau* van Engelſche Viſſery en Vangſt in onze Koningryken invoeren, onder voorwendzel dat dezelve van hun eigen *Fabricq* en *Producten* zyn, heeft zyne Majeſteit goedgevonden, niet tegenſtaande reets te voren ſtricte Ordres gegeven zyn, om met *Engeland* geen Commercie 't zy direct of indirect te houden, op nieus diergelyke Bevelen te herhalen, te beveſtigen, en in alle de Havens te doen publiceren, ten einde men voortaan naukeurig op alle de Goederen, welke zullen worden ingevoerd, acht geve, en in deze Zaak geen de minſte oogluiking en overtreding geſchiedde: Ordonnerende zyne Majeſteit aan alle d'Intendanten, dat zy in de Havens en op de Tol-Comptoiren, onder hun opzicht behorende, met iever tegen den invoer van alle Engelſche Manufacturen, Bakkeljaau, en al 't geen verder van die Natie komen mocht, zorg dragen, zodanige Goederen of Producten by den Invoer confisqueren, en dus de ſtrenge Ordres, door zyne Majeſteit dieswegens gegeven, ten allernauſten in acht nemen. En alſchoon de Goederen mochten voorzien zyn met de nodige Loten, Certificaat van Fabricq, Viſſery enz., ja zelfs met de Paſpoorten van onze Tol-Comptoiren, met dewelke d'Invoerders zich zouden willen rechtvaardigen, (vermits 'er geen *Kunſtgrepen* zyn, waar van de Commercie zich niet bediend om haren handel te faciliteren) zal men echter aan die Certificaten zeer weinig geloof mogen geven, nadien men verſcheide Exempelen, dat men daar door misleid is geworden, by de hand heeft; Derhalven zal men inzonderheit moeten te werk gaan op 't Onderzoek en Oog-getuigenis van de Tol-Bedienden; En ingeval deze ook eenige zwarigheit mochten vinden om die Goederen voor goed of quaad te verklaren, dewyl hun de nodige zekerheit hier van ontbreken mocht, zullen de Goederen worden opgehouden, tot dat men omtrent dezelve na rechten zal procederen, en den Koning daar van kennis gegeven zal zyn; zullende als dan de Monſters of Stalen na 't Hof moeten werden overgezonden, om dezelve t'examineren, en als dan na bevinding van Zaken bevel te geven enz. *St. Ildefonſe* den 8. *September.*

Zekere *Etienne Bouquet*, die zich, zedert een verblyf van 2 jaren aan dat Hof, by een ieder, zelfs by de buitenlandſche Miniſ-

1744. October. ters en op de Staats-Comptoiren, had weten in te dringen, is onlangs ontdekt, dat hy verboden Correspondentie met 't *Wener Hof* was houdende, en derhalven gelast 't Ryk te ruimen: Hy is van *Neuschatel* geboortig, en dus als een Onderdaan van den Koning van *Pruissen* aangemerkt wierd.

Aangaande de Hollandsche Schepen te *Carthagena* opgebraght, (hier voren *pag.* 176) zo strekt 't volgende bericht nopens de Handel-wys daar omtrent gehouden, zynde gedateert den 16. Passato.

Na dat men hier per Expresse van *Madrid* bevel gekregen had, om d'opgebraghte Hollandsche Schepen t'examineren, en als men daar in geen Ammunitie of Mondbehoeftens vond, die voor d'Engelschen mochten gedestineert zyn, te laten vertrekken, is die Visitatie gedaan, maar, zo dra aan boord van de Smirnasche Schepen 4 à 5 Kassen Geweer gevonden wierden, heeft men, zonder t'onderzoeken of 't zelve voor d'Engelschen gedestineert was of niet, alles, waar op maar eenige suspicie vallen konde, opengeslagen, Pakken en Kisten los gemaakt en alles verzegeld: De Fluit van Schipper *Dirk Jansz. Duif*, daar niets dan ballast in is, zal gebruikt worden voor een Pakhuis, om daar in de Granen van de Schepen, die na *Genua* gedestineert zyn, over te laden, waar toe 't Schip van *Broer Adriaansz.* nevens noch een ander reets op zyde legt om te lossen: In deze omstandigheden hebben die Schippers, niet wetende wat best te doen, den Kapitein *Jan Hikke*, voerende 't Schip *de Asia* na *Smirna*, en Kapitein *Hendrik Holm*, voerende 't Schip *de Catharina Johanna* na *Genua*, uit het midden van hun na *Madrid* gedeputeert, om aldaar monedling door den Hollandschen Legations-Secretaris, den Heer *Greslyn*, zodanige Vertogen by 't Hof te doen, dat de meergemelde Schepen van alle verdere onderzoek bevryd wezen, schadeloos gesteld worden en gerust de reis vervolgen mogen, alzo geen van alle een stuk Goed hoe genaamd aan boord heeft, 't welk op andere Plaatzen als in de gedestineerde Havens moet gelost worden; en dat ook de Kassen Geweer, die by de Smirna's-Vaarders aan boord zyn, waarachtiglyk t'*Amsterdam* zyn ingenomen, en niet dan te *Smirna* gelost moeten worden; Men hoopt dat door die Vertogen 't Ontslag eindelyk volgen zal.

Te *Kadix* zyn den 10. Passato gearriveert twee Regifter-Schepen, van *Vera-Crux*, doch laatst uit de *Havana*:

De Lading bestond in 302124 Stukken Goud en Silver gemunt, 241 Mark

241 Mark Silver in Baren, 423 Seroenen fyne Conchenille, 65 dito Conchenille Silvestre, 721 dito Indigo, 432 dito Jalappe, 73 dito China, 13 dito Salseparille, 8 dito Balsem, 8 dito Achiotte, 36 Kassen Banilles, 4 dito Gom, 1 dito Mecoacan, 12 dito Schild-pad, 33 dito tot present, 3 dito Tecomaca, 115 dito Suiker, 31 Balen Sevadille, 648 Zakken Snuif-Tabak, 1550 Balen Tabak, 1540 Arobes dito geperste. — 1744. *October.*

ITALIEN.

DE Prins van *Lobkowitz* begerende, dat het Paleis van den Heer *de Thun*, Minister der Koninginne van *Hongaryen* te *Romen*, zoude aangezien worden, even als der Ministers van de gekroonde Hoofden, heeft hem een Officier met zes *Lycaniers* gezonden om de Wacht aan de Poort van zyn Hôtel te houden.

Nopens de beide Legers aldaar, is niets van gewicht voorgevallen; alleen dat den 7. dezer 's nachts d'Oostenrykſche Hussaren de 5 à 600 te *Valmontone* leggende Miquelets overvallen, een groot getal van dezelve met d'Officieren neer, 150 Krygsgevangen en veel Buit gemaakt heeft. Dien dag deserteerden 3 gehele Compagnien Ruiters uit het Spaansch-Napolitaans Leger: Doch op weg nà d'Oostenrykſche zynde, kregen 2 daar van berou, en keerden wederom te rug, maar de derde is met Wapenen en Paarden en 2 Sergeanten by d'Oostenrykers aangekomen: Dezelve is maar 37 Man sterk, waar uit men zien kan, hoe slecht het by die Armée gesteld moet zyn.

Te rug kerende na *Piemont*, zo word door de gecombineerde Armée 't Beleg voor *Coni* * met alle kragt voort gezet, maar noch krachtiger en roemruchtiger, door den Baron van *Leutron*, Gouverneur aldaar, verdedigt; alzo hy door menigvuldige en wel gesuccedeerde uitvallen, een menigte in 't gras doen byten, gestaag hun-

* Is een bevestigde en ryke Koopstadt in *Piemont*, in 't Landschap *Coni* aan *d'Alphen*, daar zich de Rivieren *Geza* en *Sture* vereenigen. Zy legt op een Rots, en heeft een gefortificeerde Citadel apart. Zy heeft verscheide Belegeringen, inzonderheit Anno 1691, een harde van de Franschen uitgestaan, die evenwel onverrichter zake hebben moeten aftrekken. Zie wyders *Europ. Merc.* van den jare 1691, II. Stuk, II. *Deel*, *pag.* 137.

1744. Oktober. hunne werken omverwerpt, en de Batteryen ontramponeert ofte vernagelt, heeft. 't Guarnizoen word begroot op 5000 Man, en de Gouverneur heeft de Burgers de Wapenen doen opvatten, in diervoegen dat by de 1600 Man dagelyks met de Troupen dienst doen: Ook hebben zich de Boeren over al daar rondsom in Compagnien geformeert, en zyn zelfs door zyne Majesteit van *Sardinien* met Dood-straffe gedreigt ingeval zy eeniger mate nalatig mochten zyn, den Vyand afbreuk te doen.

Nopens 't een en 't ander strekt 't volgende *Relaas* uit *Turin* van den 23. passato; luidende:

De Franschen hebben de Loopgraven voor *Coni* beneden *Cuneo* geopend, door maar een Paralel-linie, zulks de gemeenschap met die Stadt steets open blyft, waar van een gedeelte van de Bezetting buiten de Turinsche-poort campeert. De Vyanden beschieten en bombarderen die Plaats, maar met weinig succes, en onze Artillerye veroorzaakt hen oneindig meer schade als de hare ons doet. Den 13. 14. en 16. heeft onze Bezetting telkens een uitval gedaan, en merkelyke voordelen behaalt, hebbende de Vyanden ruim 1600 doden en 800 gequetsten bekomen; zo verre dat de Prins van *Conti* een wapenschorssing van drie uuren verzocht heeft, om de doden en gequetsten wech te halen, van dewelken men 'er verscheide wagens vol na zyn Campement gebraght heeft. Aan onze kant hebben wy maar 142 doden gehad, daar onder vier Kapiteins, drie Lieutenants en eenige Onder-officiers. d'Uitval van den 13. dezer is geschied door 3000 Burgers, ondersteunt door alle de Compagnien Granadiers van de Bezetting; dezelve is ten 2 uuren na de middag begonnen en heeft tot 6 uuren 's avonds geduurt; in welken tyd zy zich meester maakten van een vyandelyke Battery, een grote quantiteit Schanskorven verbrandden, en 3 stukken Canon met zich namen. Zy zouden zelfs alle d'overige Artillerye hebben veroverd, byaldien een talryk corps vyandelyke Cavallerye de Belegeraars niet was te hulp gekomen. In deze actie alleen hebben zy 400 doden bekomen, en zeer veel gequetsten, die op 42 wagens wechgebraght zyn. In d'andere uitvallen hebben wy noch 6 andere stukken Canon bemachtigt. Zy hebben op een van onze afgelegenste Reduiten tweemalen storm gelopen, maar zyn telkens met zo veel verlies afgeslagen, dat ze tot nu geen grond ter werelt op de Belegerden gewonnen hebben. 't Gerucht, dat gelopen heeft, dat onze Bezetting *Baynette* aan de vlam zou hebben opgeofferd, word onwaar bevonden, maar 't is zeker, dat ze 5 Molens, van dewelken de Vyanden zich zouden hebben konnen bedienen, in rook heeft doen verdwynen. Ook is zeker, dat de Vyanden na een gevecht van drie uuren tegen de Boeren, en na dat ze door 500 Ruiters versterkt waren, 't dorp *Chiusa* afgebrand hebben. In dit gevecht hebben de Boeren omtrent 100 Man, zo aan doden als gequetsten bekomen en de Vyanden 500. De Boeren van *Ritana* hebben in ons Campement gebraght 32 Muil-ezels en Paarden, en die van *Limone* stropen met de Waldensers tot op 't grondgebied van *Demont*, daar ze den Vyand nacht noch dag rust laten, en reets omtrent 300

zo

20 Muil-ezels als Paarden veroverd hebben. Men acht, dat de Vyanden zedert de passagie van 't gebergte ten minsten 13000 Man hebben verloren, zo aan doden als gevangenen, buiten en behalven de Deserteurs, welker getal zeer groot is, voornaamlyk onder de Ruitery, zulks de prys van hunne Paarden by ons zodanig is vermindert, dat die van 5 jaren ten hoogsten niet meer dan 12 *Sequins* kosten. De Franschen hebben hunne voornaamste Generaal, den Bailly *de Givrey*, mede verloren, die t'*Embrum*, aan de wonden, die hy voor *Château-Dauphin* bekomen hadde, overleden is. De wreedheit, door den Marquis *de Monte-Santo* tegen d'opgezetenen van *Chiusa* gepleegt, is byna niet uit te spreken, zynde noch *Gryzaards* noch *Kinderen* in *de wieg* verschoont, en door deszelfs Troupen allerhande buitensporigheden begaan. 1744. October.

Niet tegenstaande die dappere defensie, wierd zyne Majesteit bedacht om die Belegering, was 't doenlyk, op te slaan, te dien einde brak hy den 26. *September* van *Saluzzo* op, en marcheerde na den Vyand, waarmede op den 30. in een *Hoofd-Actie* trad, uitwyzens 't volgende *Relaas*.

Uit de Camp DE LA COMMUNIA, *of* MURASSO *den* 2. *October*.

DE Koning had reets voor vele dagen nodige schikkingen genomen, om aan de Vyanden diversien te maken, en hunne oplettendheit van 't ware oogmerk af te trekken, 't welk hy had, om aan de kant van *Voltignasco* tegens dezelve aan te rukken. Den 26. passato brak d'Armée van *Saluzzo* op, en marcheerde in zodanige ordre ter linker-hand af, dat dezelve ieder ogenblik in slagorden geschaard konde worden. Den 27. arriveerde de gemelde Armée te *Voltignasco*, en bleef, vermits de zware regens, aldaar staan. Den 28. campeerde dezelve te *Murasso*, anders gezegt, *Communia*, en nam de volgende dag, den 29., wederom den marsch aan na *Ronco*, trekkende langs de *Stura*. Van *Ronco* vervolgde men den 30. in slag-orden de route na den Vyand. Een Colom Granadiers en Waradynen was tusschen de beide Linien geplaatst, om tot een reserve voor de Linker-vleugel te dienen, alwaar na gedachten 't hevigste van d'Actie zoude zyn; d'Artillery was in de ruimte tusschen de Brigades, en men had een menigte *Vriesche Ruiters* by de hand, om de flank van onze Rechtervleugel te dekken, alwaar wy 't grootste gedeelte van onze Cavallery in twee Linien hadden, terwyl de Carabiniers en Lyf-Guardes tot een Reserve dienden.

In 't naderen van *Ma Donna del Olmo*, alwaar 't Land met geboomte zeer dik en met hoog-opgaande Wyngaarden bezet is, waren de Waradynen, zonder ordre, voortgerukt, en zich dus wel haast, zonder het te weten, onder 't bereik van 't klein Geweer der Vyandlyke verschansing bevindende, wikkelden zy zich aanstonds in d'attacque, die, volgens 's Konings ordre, niet voor de volgende dag moeste geschieden, om aan andere Corpsen tyd te geven van

te

1744. Oclober. te konnen aankomen, en van achteren t'ageren; 't geen ook buiten twyfel den goeden uitslag der Hoofd-attacque van 't Retranchement merkelyk gefaciliteert zoude hebben.

De Warasdynen gerepousseert zynde, rukten onze Granadiers aan, om hun t'ondersteunen, en de Brigade van *Savoyen* marcheerde ook voorwaarts, om de laatstgemelde te secoureren; hier op volgde de twede Linie, die zich na de Linker-Vleugel begaf, alwaar d'Attacque begonnen was: Onze Toupen stonden een schriklyk vuur van 't Canon en de Musquettery uit, zonder echter een duim breed lands te verliezen, maar te gelyk ook, zonder de Retranchementen te konnen forceren, die aan de beide zyden door Infantery en Carabiniers van de Reserve wierden ondersteund. Men sloeg met een grote hevigheit tot een uur 's nachts, en te weerzyden bleef veel Volk; hebbende de Koning, steets aan 't zwaarste vuur bloot gesteld, overal tegenwoordig geweest, en zelfs d'ordres uitgedeelt.

De Vyandlyke Cavallery heeft onze Rechter-vleugel niet derven aantasten, welkers Canon een grote verwoesting in hun *centrum* en de Linker-vleugel aanrechtede. Van 't Regiment van *Lionnois*, dat tot aan eene onzer Batteryen voortgerukt was, is een Vaandel veroverd, en 't Regiment van *Savoyen* heeft, in 't repousseren van 't zelve, daar van eenige gevangenen bekomen.

Eindelyk, wanneer men noch laat in 't duister ieder op zyn terrein stond, vond de Koning goed, ordre tot den aftocht te geven, die ten 9 uuren begonnen wierd, en zeer langzaam, als ook in goede ordre, geschiedde, alleen tot op drie vierendeel myls van 't Slagveld, zonder dat de Vyand eenige beweging maakte, om ons te vervolgen, zynde hy zelfs niet buiten zyne Retranchementen gerukt, om onze Achterhoede na te zetten, die door onze Granadiers geformeert was.

d'Armée heeft zich gerustelyk in 't Camp van *Murasso* neergeslagen, al waar zy heden noch staat, vindende de Koning zich dus by der hand, om de Vyanden, als mede 't beleg van *Coni*, t'observeren, alle d'ordres te geven, en de schikkingen te maken, die met d'omstandigheden over een komen en vereischt worden. De gemelde Plaats blyft zich dapperlyk defenderen, en 't scheeld noch vry veel, dat dezelve op het point van d'overgave zoude wezen, zynde derzelver voornaamste Werken als noch niet aangetast, behalven dat het Guarnizoen, gedurende d'Actie van den 30. passato, een groot gedeelte van de Vyandlyke Werken geslegt heeft. Wy konnen ons nette verlies noch niet begroten; maar dat van de Vyanden is zekerlyk niet minder, zynde d'attacque en defensie te wederzyden égalyk tot het einde van d'Actie gemaintineert.

Kortom, onze Vyanden konnen niet roemen, van eenig ander voordeel op d'onze behaalt te hebben, als dat van niet in hunne Retranchementen geforceert te zyn, die zy waarlyk met veel hardnekkigheit en bravoure verdedigt hebben. Ieder moment word ons verlies minder bevonden, als wy in den beginne gedagt hadden, doordien een groot getal Soldaten te rug komt, die men denkende gesneuvelt te zyn, eenige gequetsten na de naastgelegene Dorpen gebraght hebben.

Zes

Zedert is eene naukeurige Lyst der doden en gequetsten opmaakt geworden, waar uit blykt dat het getal der gesneuvelden bedraagt 1114, daar onder 150 Croaten; en dat van de gewonden en vermisten 1738 Man, en onder de laatstgemelde 866 Croaten of Warasdynen. 1744. Oftober.

Waar en tegen, aan de zyde der Gecombineerde Armée, 't volgende werd gerelateert:

Uit de Camp voor CONI, *geschreven den* 2. *Oftober*.

DE Prins van *Conty* den 23. passato kondschap bekomen hebbende, dat de Koning van *Sardinien* tegens hem aanrukte, maakte daar op de nodige schikkingen om hem wel t'ontfangen, en liet 9000 Man blyven ter bewaringe van de Werken rondom deze Plaats. Den 30. 's morgens daagde de Vyand op, schaarde zich in Slag-orden achter een Linie van *Vriesche Ruiters*, en trok 's namiddags ten een uur Coloms-gewyze na 't Klooster van *Ma-Donna de Solonne*, waar tegens onze Rechter-vleugel stond; men hield ondertusschen over en weer een continueel Schut-gevaarte met d'Artillery, waar op verscheide Attaques volgden. De Prins van *Conty*, zich aan 't hoofd van 't Regiment Dragonders van *Languedoc* en eenige *Spaansche* Esquadrons gesteld hebbende, poogde daar mede den Vyandlyke Slag-orden te breken, doch wierd daar in door de *Vriesche Ruiters* belet, en genoodzaakt de gemelde Cavallery na hun Post te rug te brengen; vervolgens marscheerde hy met zyn Infantery om den Vyand t'omcingelen, en bemachtigde een Battery van de *Piemontezen*. De *Spanjaarden* veroverden ook ter zelver tyd twee Vaandels, maar wy moesten ten laatsten onze eerste Posten wederom betrekken, om den aanval der Vyanden te wederstaan, die zeer hevig was en tot den nacht toe duurde, niet tegenstaande wy daar tegens een sterk vuur maakten; eindelyk retireerde zich de Koning van *Sardinien*; doende zyne retraite door de Granadiers dekken, en men zond daar op eenige Detachementen Cavallery Dragonders en Granadiers, om den Vyand t'ontrusten, dien zy gisteren-morgen, met het aanbreken van den dag, diversche wagens met gequetsten en eenige Ammunitien afgenomen hebben. Deze Actie heeft de *Piemontezen* omtrent 4000 Man gekost, waar tegens ons verlies maar op 2000 begroot word. De Prins van *Conty* heeft twee Paarden onder zyn Lyf verloren, en een schoot op zyn Cuiras ontfangen, ook is hy aan 't Been ligt gewond. Men teld aan onze zyde 120 Officieren, zo gedood als gequetst, onder d'eerste is den Heer de *Solemis*, Collonel van 't Regiment van *Conty*, en onder de laatste de Heren *de la Force*, *Chabannes* en *Senederre*.

Ingevolge die *Victorie*, heeft men den 11. dezer te *Chamberry* het *Te Deum* doen zingen, na dat men alvorens met *Trommel*-

1744. Oćtober. *ſlag* hadde doen afkondigen, „ dat alle de Voorgevels der Hui-„ zen geillumineert moeſten worden, op *peene* van 5 Livres."

Dat die Armée, door 't gezeide, als gemelde verliezen, en noch voor die Battaille, geweldig moet geſmolten geweeſt zyn, blykt uit *d'ongeoorloofde Middelen* die men aangewend heeft, om die wederom te verſterken, alzo eenige dagen te voren men een geſchrift onder den Naam van den *Infant Don Philippus* hadde verſpreid gehadt, „ waar by aan de Deſerteurs der *Sar-„ diniſche Troupen* belooft wierd, dat men hen niet alleen zoude „ Vryheit geven, hunne Wapenen, Monture en Paarden te verko-„ pen, een Paspoort, om zich te mogen begeven werwaarts zy „ wilden, maar ook 8. Livres Reis-Geld, en dat aan die gene, „ dewelke Dienſt onder zyne Armée namen, boven die 8 Livres „ noch 25 Livres Handgeld en de volle Monture zouden gege-„ ven worden " Al 't welk met d'uiterſte verwerping aangezien moet werden, om dat den *Eed* en *beloofden Trou* daar door verbroken en te ſchande gemaakt werd; 't welk de weder-partye even ſchoon ſtaat, en daarom gewraakt werden moet.

Door de Piemonteſche Partyen zyn in 't begin dezer Maand te *Mondovi* gevangen ingebraght, 1 Collonel Lieutenant, 3 Capiteins, noch 3 ander Officieren en 164 Gemene van 't Franſche Regiment *d'Anjou*, zynde in 't gevecht 32 van hen geſneuvelt: Den 7. wierden noch 167 Franſchen met 3 Officieren, in de Poſt van *Bainettes* geligt, gevangen daar gebraght. Ook heeft zyne Sardiniſche Majeſteit, zedert de voorgemelte Aćtie, een middel gevonden, onder de begunſtiging van een dikke Miſt, 1000 Man en een grote quantiteit proviſien, in *Coni* te brengen, 't geen veel vreugde onder de Belegerde veroorzaakt heeft gehadt.

HONGARYEN. 't WAS den 23. paſſato, dat door de gehele Stadt *Offen* eene Ordonnantie van de Koningin van *Hongaryen* gepubliceerd wierd, waar in onder anderen gezegt werd: „ Dat het aan een ieder bekend „ is, op wat wyze zyne Pruiſſiſche Majeſteit, niettegenſtaande „ 't geſlote Vredes-Traćtaat van *Breſlau*, in *Bohemen* gevallen is, „ in een tyd, als d'Ooſtenrykſche Armée van dag tot dag conſi-„ derable Progreſſen in *d'Elſas* maakte; dat zodanige demarche „ niet anders konnende aangezien werden, dan als een *verbreking*

„ van

„ van dat Tractaat, de Koningin al d'Onderdanen van *Hongaryen* „ die tegenwoordig in dienst van den Koning van *Pruissen* zyn, 't „ zy dat zy Civile of Burgerlyke Charges bezitten, 't zy dat zy „ Officiers of enkele Soldaten zyn, te rug ontbied; belovende „ haar Majesteit dat al de gene die binnen 2 maanden in *Hongaryen* te rug komen, niets te vrezen zullen hebben; maar de gene die deze Ordres niet gehoorzamen, zullen voor Infaam verklaard, van hunne Titels van Adeldom berooft, en hun Goederen geconfisqueert werden."

1744. *October.*

DUITSCHLAND.

NIET TEGENSTAANDE die bedreigde en allezints ter verdrukkinge geschikte allerdoorluchtigste Vorstin, de Koningin van *Hongaryen* en *Bohemen*, by den Optocht der *Pruissische Armée*, en zyne daar op gedane Conquesten in 't veroveren der Stadt *Praag* &c. scheen te zullen moeten ondergaan, 't geen *Vrankryk* in 't laatst van 't jaar 1741 en by vervolg Haar hadde toegedacht, zo heeft de *Voorzienigheit*, tot dus verre, Haar wederom, op een allerzichtbaarste wyze voor hare Vyanden behoed ende beschermt, als reets gebleken is in den Weder-Overtocht van Prins *Karel* over den *Rhyn*, tegen 't genomen Concert van *Vrankryk*, *Pruissen* en den Keurvorst van *Beyeren*, 't geen alles nader blyken zal onder de volgende Titel van *Bohemen*.

Die Vorstin betrachtende, al wat de Gerechtigheit vorderen kan, heeft dat in 't volgende geschrift aangetoond; 't welk verscheide *Byzonderheden* is bevattende, dus is luidende:

MISSIVE *der Koninginne van* HONGARYEN *en* BOHEMEN, *aan de Stenden van den Loffelyken* ZWABISCHEN KREITZ, *tegenwoordig* t'Ulm *vergadert*, *geschreven te* Wenen *den* 22. September 1744.

MARIA THERESIA, &c. &c.

AL 't gene Wy zedert den tyd, dat onze door 't Ryk plegtig geguarandeerde Erf-Koningryken en Landen, zo tegens den inhoude van de *goude Bulle*, de *Land-Vrede*, inhoudende zware straffen tegens d'Overtreders, en 't *Westphaalsche Vredens-Tractaat*, als tegens een menigte andere Tractaten, Guarantien, Renuntiatien en Eed-zweringen, op een *Vredebrekende* wyze geinvadeert zyn, nopens de desseinen van onze onregtvaardige Vyanden, in menigvuldige Brieven en andere ten druk bevorderde Geschriften, hebben laten invloejen, zulks is bereids overvloedig bevestigd, en ligt, helaes! te dezer tyd meer als te klaar voor oogen.

 Alzo

1744. October. Alzo met de fundamentele Constitutien van 't Ryk menigmael den spot gedreven is, en men, zonder zich daar aan 't minste te kreunen, met bedreigingen en geweld, alles wat men goedvond, poogde te verkrygen, was het ligtelyk te voorzien en te begrypen, dat het Ryks-zamenstel door een zodanige handelwyze niet konde bestaan, maar hoe langs hoe meer aanstoot stond te lyden, 't masker eindelyk afgeligt te worden, en 't zelve noodlot; dat ons eerst getroffen had, ook andere Ryks-Standen, na mate der voorkomende omstandigheden, meer of minder te beurt zoude vallen, nadien 't zich onlangs niet dan te klaar geopenbaard heeft, dat zommige van onze Vyanden maar alleen *in troubel water tragten te visschen*, en ten dien einde d'onlusten binnen in 't Ryk t'onderhouden, terwyl andere 't zelve in verscheide Koningryken zoeken te verdelen, en zich dus den weg te banen, om, by den alsdan zekerlyk t'ontstanen eeuwigdurenden tweespalt, den meester in gantsch *Europa* te spelen.

't Ryks-en wereltkundig beloop der zaken doet aan deze waarheit geenzints twyffelen.

De mond was vol Vriendschap-betuiging, wanneer men ten eersten-male in *Silesien* viel, en men sprak veel van d'ondersteuning der algemene zaak tegens 't Huis van *Bourbon*, wanneer men ter zelver tyd in *Vrankryk* dreigde, zich tegens dat Huis te zullen vereenigen, indien het niet spoedig deel in den Oorloch quam te nemen.

Wy hebben niets onverzogt gelaten, om zo *schadelyke machinatien te dwarsbomen*. En om onze hoge Tegenparty daar van af te trekken, hebben Wy alles, wat eenigzints, en in zekere opzichten meer als mogelyk was, aangewend. Doch men trotseerde op d'in handen hebbende overmagt, en de getrouwe liefrykste vermaningen van een grote Keizerinne, wierden, niettegenstaande hare te meermalen gebleken tedere neiging, geheel verwaarloost.

Ons wierd derhalven aan een andere kant op een welmenende wyze geraden, een verzoek en aanbieding te doen. En schoon Ons de daar by voorkomende, en vervolgens meer als te veel bekragtigde Bedenkelykheden niet onbewust waren, hebben Wy egter in een zo gewichtige zaak liever een vreemden raad willen volgen, als een middel verwerpen, dat mogelyk scheen, om 't algemeen onheil te stuiten. Op deze wyze quam de *Conventie* van *Klein Schnellendorf* tot stand, doch was, zo dra *Praag* quam te buigen, van geen langen duur. Deze *tweede Breuk* heeft egter niet belet, dat by vervolg de bevorens gedane trouwe en liefryke waarschouwingen, door een regtvaardige Godlyke toelating, volkomen bewaarheit zyn geworden. 't *Breslausche Vredens-Tractaat* wierd daar op gesloten, en verscheide *Fransche Legers* wierden geruïneert. Doch deze ondervinding van zaken was niet toereikende, om onze hoge Tegen-party tot billyker, vredelievender en verzoenlyker gedagten over te halen, niettegenstaande de *Neder-Schönfeldsche Conventie*, onze dikwyls herhaalde Verklaringen, benevens onze Missive, den 11. *February* laatstleden aan 't als toen vergaderd loffelyk *Zwabisch Kreits-Consent* afgezonden, en de nederhand aan 't zelve overgegevene *Pro-Memoria*, op een overtuigende wyze doen blyken, dat het aan Ons geenzints heeft ontbroken, om de zaken een vergenoegender uitslag te doen erlangen.

't Is Ons gantsch niet onbekend, wat men ten opzigte van zekere Vredens-

voorslagen, die te *Hanau* gedaan zouden zyn, in een onlangs uitgekomen Manifest poogt voor te geven; 't is daar mede op dezelve wyze gelegen, als met den gehelen verderen inhoude van 't eevengemelde Manifest, waar van net het tegendeel, niet alleen in de beantwoording op de Verklaringe van *Döhna*, maar ook door den duidelyken inhoude der Geschriften zelfs, waar op men zich in dat *Manifest* beroept, zonne-klaar bewezen word. Daar benevens is 't opmerkenswaardigste, dat het Hof van *Frankfort* zelfs in geen Geschrift heeft durven verzekeren, van ons ooit iets diergelyks, als 't geen daar in gemeld word, aangeboden te hebben. En waarom heeft het zich alzo niet geuit, wanneer de loffelyke *Zwabische Kreits*, na de bovengemelde onze Missive en *Pro-Memoria* ontfangen te hebben, zich aan 't zelve heeft geaddresseert gehad, met het pryswaardig inzicht, om d'onheilen van den Oorloch, volgens d'aanbiedingen, door Ons gedaan, van den *Duitschen Ryks-bodem* te verwyderen?

1744. October.

Wy moeten daarenboven noch vernemen, dat men te *Frankfort* voornoemd poogd uit te strojen, *dat de Vrede Ons niet anders als de weder-inruiming der* Keur-Beyersche *Landen, onder een volkomen afstand wegens* Keur-Beyeren *van* d'Oostenrykische *Successie, gekost zoude hebben, waar door dan ook onze hoge Tegen-party t'eenemaal van* Vrankryk *afgetrokken geweest zoude zyn, en vervolgens de Landen, door* Vrankryk *van 't Ryk afgescheurd, benevens 't Hertochdom* Lotthaeringen, *ligtelyk door Ons en onze Geallieerdens, met hulpe en bystand van 't Ryk, of ten minsten van vele magtige Ryks-Stenden, onder welke zich de Koning van* Pruissen *zelfs had laten mede rekenen, beroverd hadden konnen werden, waar door Wy dan vergoeding, als mede 't Ryk een eeuwigdurende Veyligheit zouden hebben bekomen.*

Doch zonder te zeggen, dat de gedrukte Schriften van 't Hof van *Frankfort* met dit voorgeven in 't geheel niet overeenkomen, zo konnen Wy met grond van waarheit verzekeren, dat het daar mede eeven eens gelegen is, als met het verlies van 15000 man in 't repasseren van den *Rhyn*, en met 't gene den Grave van *Rosenberg* geheel onbeschaamdelyk te last gelegt word, doch door zodanige personen, die als getuigen bygebraght worden, positivelyk tegengesproken is. * Wat

* Hare Majesteit ziet op een *Libel* te *Berlyn* uitgekomen, voerende tot Titel: *Aanmerkingen van een goed* Duitsch Patriot *over de redenen, die Zyne Majesteit, den Koning van* Pruissen, *aangezet hebben, om Hulp-Troupen aan den Keizer te geven.* 't Zelve is een enkel zamenweefzel van Valsheden, Leugentaal en Feiten, die met een quaad opzet verdigt zyn, om dat Hof en hare Ministers alom zwart te maken, als onder andere blykt uit de passagie of Aanmerking onder de *Letter O.* alwaar de gemelde Graaf van *Rosenberg*, als toen Minister van de Koninginne te *Berlin*, gezegt word met affectatie en zelfs op een Ministeriale wyze te hebben gedeclareert aan den Baron *Spon*, Minister van den Keizer aan 't zelve Hof, ten bywezen der twee *Russische Gezanten*, „ dat de „ minste voldoening, die men aan de Koninginne van *Hongaryen* konde geven, „ in 't vernietigen van de *Keizerlyke Verkiezing* zoude bestaan. " De Graaf van *Rosenberg* niet als met d'uiterste verontwaardiging hebbende konnen zien, dat hem een zo schendige Leugen op de mou gespeld wierd, heeft, om zich van

1744. Ocober.

Wat nu Ons van t'eeniger tyd gedane Vredens-voorslagen bekend mag zyn, zulks is getrouwelyk in de Beantwoordingen aan deze zyde aangehaalt. Ware 't daar mede anders gelegen, zo zoude men niet nagelaten hebben, die Voorslagen voor langen tyd letterlyk aan 't Gemeen mede te delen.

Maar behalven dat Ons niets bekend is van 't gene, dat te *Hanau* voorgevallen zoude zyn, zo heeft de Graaf van *Dohna* ook zelfs moeten bekennen, dat hy zedert de maand *November* van 't voorledene jaar die zaak niet eens aangeroerd, ja zelfs het als toen gedeclareerde geweigert heeft schriftelyk over te geven. Waar by hy eeven zo min zal konnen tegenspreken, dat het gene door hem is voorgelezen geworden, met het daar uit opgetekend, en bereids gemeen gemaakt *Extract*, volkomen overeenstemd.

'tOorlochs-Toneel was van den *Duitschen Ryks-bodem* geheel geweerd, en bereids in de van 't Ryk afgescheurde Landen verplaatst, ja zelfs zouden deze wederom 't Ryk ten deel gevallen, als ook vervolgens de verzoening der twee Doorluchtigste Huizen van *Duitschland* gemakkelyk gemaakt geweest zyn, indien men, uit een vreze daar voor, niet aan de *Pruissische* zyde tot een *derde Vredebreuk* getreden was: Niettegenstaande Wy steets verklaard hebben, gelyk Wy noch verklaren, dat het Ons om geen VERGROTING, maar enkel en alleen om de zeer billyke SCHADELOOSHOUDING te doen is.

Wie met geweld en trotsheit, of met gematigdheit en bescheidenheit, gewoon is te werk te gaan; van wien de *Ryks-wetten* en *fundamentele Constitutie* d'eene verbreking na d'andere te vrezen hebben; wie zyne Mede-Standen, en wel onmiddelyke Ryks-Steden, zoekt t'overweldigen en t'onderdrukken; wie de ruste lief heeft, en wie daarentegen zich beieverd, om 't Oorlochs-vuur neerstiglyk t'onderhouden, of op nieus t'ontsteken; en eindelyk, wie de Ryks-Waardigheit, Hoogheit en Vryheit waaragtiglyk, of maar alleen met woorden, behartigt; *dat alles moeten de werken, en niet de loftuitingen, die men zich zelfs geeft, tonen* Niemant zal en kan zo dwaas zyn, om zich door de laatstgenoemde te laten begochelen. De tegenstrydige daden zyn al t'openbaar, en de loffelyke *Zwabische Kreitz* ondervind te dezer tyd de droevige uitwerkzelen daar van meer dan te veel.

Hoe gegrond 't gene is, wat men Ons in 't gemelde *Manifest*, wegens een voorgewende verdrukking van *neutrale Ryks Landen* te last wil leggen, kan onder ondere blyken uit de genadige Missive, waar mede onze Lieutenant Gene-

raal

van dien blaam voor de Werelt te zuiveren, uit *Moscow*, alwaar hy thans resideert, aan Hare Majesteits Ministers buiten 's Lands alom geschreven in dezer voegen: „ Gyl. zult ongetwyffeld in de Verklaringe der redenen van den „ Koning van *Pruissen*, met bygevoegde Aanmerkingen, gezien hebben, dat in „ die onder de Letter O. van my word gesproken. Al 't geen men my al- „ daar doet zeggen, is vals en verdigt, en om die reden heb ik, in tegen- „ woordigheit van alle de hier zynde buitenlandsche Ministers, den Auteur „ dier Aanmerkingen *beten liegen*, gelyk ook de *Russische* Ministers, als getui- „ gen in dat stuk aangehaald, uit hun eigen beweging, te *Berlin* gedaan heb- „ ben, zo dra die *Piece* in 't licht gekomen is. "

raal Veldmarschalk, Grave van *Salaburg*, door 't *Directorium* van den *Zwabischen Kreitz* vereerd geworden, en waar van de Bylage hier agter gevoegd is. 1744. October.

Op een geheel andere wyze word aan de zyde van onze *onregtvaardige* en *onverzoenbare Vyanden* gehandelt. Het Tractaat van *Neutraliteit*, met den meergemelde loffelyken *Zwabischen Kreitz* plegtig gesloten, word in genen dele nagekomen; in 't *Wurtembergsche*, *Baden Badensche*, *Baden-Durlachsche* en 't *Furstembergsche*, zyn ongehoorde Uitschryvingen geschied, met bedreigingen van scherpe *militaire executie*, en daar op te volgen zware *corporale* straffen voor de Beampten; dikwyls is tot *d'executie* daar van getreden, ja zelfs met geweld in de Vorstelyke Residentien gedrongen. De voormaals gehoorde *bedriegelyke zoete woorden* houden nu op. 't Masquer is t'eenemaal afgeligt. En na mate, dat men geloofd iets meer te konnen wagen, gaat men ook verder voort. In 't eerst vergenoegde men zich met het Ryk van 't presteren der *guarantie* af te houden, met aan 't zelve te vertonen de vrugten, die uit een stipte *Neutraliteit* zouden voortkomen. Vervolgens poogde men 't zelve tot een mediatie, met de Wapenen in de hand, over te halen. En tegenwoordig heeft men opentlyk begonnen, de minder magtige Stenden door bedreigingen en geweld in den Oorloch tegens Ons, ten behoeven van de *Fransche Kroon* en die van *Pruissen*, te wikkelen, of om duidelyker te spreken, dezelve te dwingen, ten einde zelfs de werktuigen tot hun eigen, en den algemenen ondergang van 't Vaderland, te worden.

Zedert verscheide jaren hebben Wy Ons liefwaardigste Vaderland met d'opregtste welmenendheit voor dat droevig gevolg gewaarschouwd, en te gelyk niet nagelaten, om zodanig gevolg, ware 't mogelyk, af te wenden.

Wy zouden ongetwyffeld bevoegt geweest zyn, om, ingevolge d'aan Ons beloofde *guarantie*, aanstonds op de vervulling daar van aan te dringen; doch Wy hebben Ons ondertusschen, ongepræjudicieert onze bevoegdheit, met d'in achtneming eener stipte *Neutraliteit* vergenoegt, en willen den *Zwabische Kreitz* alsnoch daar van niet aftrekken, indien onze Vyanden Haar by 't daar op gevestigt *systema* gerust willen laten blyven. Daarentegen handelen deze op een geheel andere wyze, en verzinnen *d'eene kunstgreep* na d'andere, om in *Duitschland* alles in *Vuur* en *Vlam* te stellen. Benevens onze hoge Tegen-party doen zich slegts *drie Hoven op*, om 't gehele Ryk te verdedigen, en voeren doorgaans in den mond 't gene, dat zy inzonderheit pogen t'onderste boven te keren. Wy zyn daar over te minder verwondert, alzo Wy de hardnekkig- en listigheit van onze Vyanden genoegzaam kennen, maar 't gene thans dagelyks voorvald, zal aan 't Nageslagt byna ongelooflyk toeschynen.

Niettegenstaande dit alles, beklagen Wy zelfs onze hoge Tegen-party, als dewelke alleenlyk andere tot een dekmantel van hunne gemeen-schadelyke insichten verstrekt. Wy zullen ondertusschen den ingeslagen regten weg onveranderlyk vervolgen, en *Ons vertrouwen op Godt* zal door gene toevallen worden vermindert; alzo doch eindelyk de *Roede*, waar mede hy straft, doorgaans in 't vuur geworpen word.

Inmiddels hebben Wy 't nodig geoordeelt, eensdeels den gemelden *Kreitz*, gelyk ten dezen geschied, nochmaals op 't kragtigste te verzekeren, dat Wy niet voornemens zyn, Haar tegens wil en dank van 't aangenomene *Neutraliteits-*

systema

1744. October. *Systema* af te trekken, en anderdeels te vertonen, dat het dan ook ten uiterste billyk en noodzakelyk is, dat het genot van die *Neutraliteit* insgelyks onze *Vooorlanden*, in den *Zwabische Kreitz* gelegen, te ftade kome. Derzelver eigen belang ligt daar in zo wel als 't onze opgesloten. Want waar toe kan en zal 't eindelyk in 't Ryk en in de gehele Werelt komen, „ wanneer met alle Beloften en Tractaten gantsch den spot gedreven, en zelfs niet ontzien word, na „ 't voorbeeld van de bekende *Fabul*, 't troubel water, of de verstoring der „ algemene ruste, aan die gene toe te schryven, welke, niettegenstaande hunne uitterste oplettendheit, om d'aloude en tweemaal herstelde Vriendschap „ zorgvuldig t'onderhouden, *drie-maal* op een *Vrede-brekende wyze* overvallen „ worden."

Zo egter de Vyanden niet ophouden Ons verder te pousseren, konnen dezelve voor af wel verzekerd zyn, dat het benevens Ons aan geen voorname *Keur-* en andere *Vorsten* des *Ryks* zal ontbreken, welke voornemens zyn den welvaart des *Vaderlands* met hun uiterste vermogen te maintineren, en zich als ware *Duitsche Patriotten* in de bresse te stellen. Konnen eenige weinige, offschoon magtige Ryks-Stenden, tot den ondergang van '*t Vaderland* zamenspannen, waarom zouden dan ook niet, tot redding van 't zelve; de raadslagen en d'uiterste kragten van meer andere zaamgevoegd konnen worden? Wy zyn daar toe, eeven als te voren, ook voortaan bereidwillig, en maken geen zwarigheit, om Ons met het grootste gedeelte, van den last en 't gevaar te beladen, in de troostelyke verwagting, dat Godt, die de zuiverheit van onze gedagten kend, dezelve niet door geveinstheit en arglistigheit zal laten verdrukken. 't Komt dan eindelyk alles daar op aan, dat die gene, welke hunne zekerheit in de *Grond-Wetten* en *Constitutie* van '*t Ryk* zoeken, zich hoe eer hoe liever by malkanderen voegen, alle gezamentlyk als voor eenen man staan, zich niet ontzien, om een zo groot Voorwerp als 't bovengemelde te verdedigen, en in een woord, dat zy de liefde tot hun Vaderland, benevens hunne eigen *onwaardeerbare Vryheit*, verre boven alle mindere betragtingen stellen.

Derzelver verligte denkbeelden laten Ons aan 't gevolg daar van geenzints twyffelen, en Wy blyven &c.

HOOG-GEBOREN GRAAF,
ZEER GELIEFDE HEER LIEUTENANT-GENERAAL-
VELDMARSCHALK,

DEn Heer Lieutenant Generaal Veldmarschalk, heeft door zyne pryswaardige zorge, op de tot hier toe gedane marschen en contra-marschen van de *Koninglyke Hongaarsche* Armée aangewend, Ons en de verdere Vorsten en Stenden van den *Zwabischen Kreitz* een zo byzonder kenteken gegeven van eene overgote attentie voor de Behoudenis en handhaving der Onderdanen, door welkers Landen de Doortochten geschied zyn, dat Wy ons volkomen verpligt agten, daar voor Denzelven hooglyk te bedanken.

't Is niet alleen de kloeke voorzichtigheit, by den Heer Lieutenant Generaal Veldmarschalk in 't reguleren van de te nemen route, zo wel als by vervolg op den marsch, in 't naukeurig uitvoeren der genomene maatregelen tot verligting

van

van den armen Landman, en 't onderhouden van een gedurige goede discipline, betoond, welke een byzondere erkentenis verdient, maar 't heeft denzelven ook niet minder behaagt, door zyne billyke sentimenten op de laatstgehoudene *Liquidatie* alles zodanig te schikken, dat zo wel 't interest van Hare Majesteit, deszelfs allergenadigste Koninginne en Vrouwe, als de geëischte Vergoeding der op den tegenwoordigen marsch bezorgde Noodwendigheden en Paarden, volgens de *Constitutien des Ryks*, met eevengelyke billykheit in acht genomen zyn: Zulks is Ons beide door den Kamer-Raad *Oetinger*, die tot dat einde als gevolmagtigde Commissaris aan den Heer Lieutenant Generaal Veldmarschalk gezonden geweest is, omstandig bericht en aangeprezen: Weshalven Wy ook niet hebben willen nalatig zyn, om den Heer Lieutenant Generaal Veldmarschalk te verzekeren, dat het Ons en den gezamentlyken Loffelyken *Kreitz* tot een byzonder genoegen zal strekken, gelegenheit te konnen vinden, waar door Wy niet alleen onze verpligting opentlyk betuigen, maar ook in staat zyn mogen, om zyne verhoopte verdere goede intentie jegens Ons en dezen Loffelyken *Kreitz* ieverig t'onderhouden, gelyk Wy met veel agting steets verblyven. 1744. *October.*

Gegeven den 7. *July* 1744.

DES HEER'E LIEUTENANT-GENERAAL-VELD-MARSCHALKS

Dienstwillige

getekend: CASIMIR *Bisschop van* CONSTANTZ.

getekend: KAREL H. V. W.

't Adres was: Aan den Heer Lieutenant-Generaal-Veldmarschalk, Grave van *Salaburg*, uit naam van 't Kreitz-Ampts-*Directorium*.

Op de gemelde Missive, hebben de *Zwabische Stenden* 't volgende ANTWOORD gegeven:

WY konnen Uwe Koninglyke Majesteit met het diepste respect verzekeren, dat ons niet alleen de dagelyks toenemende Onrust in 't *Duitsche Vaderland* ten allerhoogsten ter harte gaat, maar ook, dat d'Oneenigheden, die zedert eenigen tyd op nieu in den *Zwabische Kreitz* ontstoken zyn, een oneindige smert aan ons veroorzaken; En dat wy ons, gelyk als altyd, alzo ook noch voor het tegenwoordige, zo veel onze geringe kragten eenigermate konnen toelaten, hier aan laten gelegen zyn, om 't eenemaal aangenomen *Neutraliteits-Systema* opregtelyk te handhaven, en d'Ondernemingen, dewelke gedurende eenigen tyd daar tegen in 't werk gestelt zyn, bestendige te keer te gaan; wy wenschen in 't byzonder niets meerder als in staat te zyn, om hier door, zo wel in de Heerschappyen en Territorien, die met den Loffelyken *Kreitz* zyn vereenigt, als in de *Voor Oostenrykssche Zwabische Landen* de volkome bevrediging en handhaving van 't genot dezer *Neutraliteit* t'onderhouden of te bewerken, konnende de *Demarches*, welke zo wel van de zyde des Keizers als anders daar tegen gedaan zyn, geenzints onbekend wezen.

1744. *October.* Maar nadien de Voortgangen, door Uwe Koninglyke Majesteit in 't voorleden jaar in *Brisgau* gemaakt, en d'Oorlochs Operatien, die vervolgens tegen de Kroon van *Vrankryk* ondernomen zyn, aan Hare hoge Tegenparty onophoudelyk hebben doen bedagt wezen, om in weerwil van de *Neutraliteit*, waar in dezelve nooit heeft willen toestemmen, de Vyandlyke Operatien in de *Zwabische Oostenrykscbe Voorlanden* werkstellig te maken; Zo zal Hare Koninglyke Majesteit van zelfs duidelyk konnen afmeten, hoe zeer de Gevolgen, die daar uit te vrezen zyn, ons ter harte moeten gaan, en hoe veel reden wy hebben, om op Middelen en Wegen bedagt te zyn, op wat wyze men noch by tyds het verdere gevaar voor de Landen, die met den *Kreitz* zyn vereenigt, zal afwenden, te meer, daar wy 't geloofwaardig narigt krygen, dat werkelyk wederom een Corps *Franscbe Troupen* op marsch is, om de Steden *Constantz* en *Bregentz* formeel te belegeren, en dat men voornemens is *Stokach* en *Rudolffzel* met Guarnizoen te bezetten. Derhalven zyn wy van gedagten geworden, of niet, volgens den inhoud van *'t vierde Articul* van 't *Neutraliteits-Tractaat*, met den *Zwabische Kreitz* aangegaan, noch eenige Middelen en Wegen konnen worden uitgevonden, om de Rust en Veiligheit, in aanmerking van de meergemelde *Voor-Oostenrykscbe Landen*, inzonderheit omtrent de Stadt *Constantz* en de daar aan grenzende Plaatzen, te behouden, en wel ten dien einde dezelve van Hare Majesteits eigene Troupen te laten ruimen, en daar tegen door Neutrale *Kreitz-Troupen* zo lang te bezetten, tot dat tusschen de hoge Oorlogende Partyen de zo zeer gewenschte Vrede herstelt, of een anderzints gevoeglyk Accommodement getroffen werde; Des te meer, om dat, ingevolge *'t vyfde Articul* van 't voornoemde *Neutraliteits-Tractaat*, de loffelyke *Zwabische-Kreitz* in 't geheel en ten dele (*in corpore & membris*) daar aan zeer veel gelegen is, en altoos hare Geregtigheden daar by op 't nadrukkelykste zich voorbehoud, ten einde van Zyne Keizerlyke Majesteit omtrent deze Geregtigheden nooit eenige zwarigheit gemaakt, noch de handhaving van dat *vyfde Articul* in twyffel getrokken werde.

Wy hebben een diergelyk Verzoek aan Zyne Keizerlyke Majesteits reets onderdanigst gedaan, en leven in de vaste hope, dat dezelve d'uiterste benaudheit van dezen onschuldigen Naturalen *Ryks Kreitz* zal willen ter harte nemen, hare op handen zynde omkering allergenadigst afwenden, en ingevolge de nieu-gedane Beloften, de Rust en veiligheit in de *Kreitz* meer zoeken te verzekeren als te verbreken: Dienvolgens verzoeken wy Uwe Koninglyke Majesteits hier op mede te willen acht geven, en haren Gevolmagtigden Minister, Baron van *Ramschwagg*, behoorlyk dieswegens t'onderregten, &c.

De Franckische Kreitz heeft na 't voorbeeld van den Zwabische op nieus besloten verders onzydig te blyven, en 't ga zo 't wil zich geenzints tot het kiezen van Party te laten bewegen.

Hare Majesteit heeft wyders aan Haar *Hoog Mogende* de *Staten Generaal*, der *Vereenigde Nederlanden* de volgende Missive in 't Latyn geschreven, welke dat effect voortgebragt heeft, als Hare

Ma-

Majesteit zich daar van zoude hebben konnen beloven; luidende de Vertaling aldus: 1744. October.

HOOG MOGENDE HEREN EN VRIENDEN:

DE gebeurtenissen bewaarheden dagelyks meer en meer, 't geen Wy d'Eer hadden, *U Hoog Mogende* den 3. *Mey* laatstleden te melden. De bevinding, de beste Leermeesteresse, toond ons klaar, wat Maatregelen reets over lange hadden behoren beraamd te zyn. Geen Mensch is 'er, die niet ziet, dat hoe langer men draalt, hoe meer 't quaad en gevaar toeneemt. De zaken zyn zo verre gekomen, dat men niet meer den *Trou* der *Traktaten* kan vergen, offschoon de byzondere zekerheit van een ieder zo wel als die van 't Algemeen geen andere dan deze *Zuil* ten Steun heeft. Zo ooit is 't waarlyk tegenwoordig tyd, voor de zekerheit van Uw eigen *Republicq* t'ageren, nu de *Barriere*, die Uwe Vaderen voor der zelver behoud onvermydelyk noodzaaklyk keurden, en in welk denkbeeld Gy zelfs tot noch toe geweest zyt, zich geschonden en overhoop geworpen ziet. 't Is geen verlies, dat door lange beraadslagingen of 't zenden van Ambassadeurs te herstellen is. Een krachtdadiger hulpmiddel blyft noch maar alleen overig; namentlyk, om zonder langer dralen zyne machten te vereenen en eenstemmig t'ageren.

Na dat Onze *gemene Vyanden*, aangehitst door den haat, die zy Ons Huis toedragen, 't geen zy als de sterkste *Steun* van *d'Algemene Vryheit* aanmerken, gepoogt hebben, 't zelve te vernielen, en vervolgens ondernomen den Koning van *Groot Brittannien t'Onttbronen*, is 't volgens den rang, dat zy thans ook op *Uw Hoog Mogende* hun sprong doen. Na 't voorbeeld van Onze zeer geliefde Vader, Glorieuser Memorie, hebben Wy dat gevaar reets lange voorzien, en volgens Onze oprechte genegenheit voor de *Republicq*, niet gedraalt Uw in tyds de nodige behoudmiddelen voor te slaan. Maar thans zyn Onze Steden, door plechtige *Traktaten* Uwe bewaring toevertrouwt, met dezelve snelheit als in de vorige Eeu bemachtigt. Men moet niet meer delibereren, maar verhoeden dat *Saguntum* vernielt word, terwyl men te *Romen* delibereert, dat is, dat de Vyand, verstokt door deszelfs Progressen, terwyl Gy delibereert, niet in 't hard Uwer State bore. De zaak spreekt van zelfs. Gene zorgen zyner, die Uw meer moeten bezig houden dan die, om dat gevaar te doen verdwynen. De minste vertoeving is wedersproken en gewraakt door de grondregelen Uwer *Republicq*, die Uw gebieden, *nooit uit te stellen, 't geen tot deszelfs welwezen strekt*, in plaats van door een dodelyke draling 't gevaar te vergroten.

Wy hebben steeds verklaard en verklaren noch, dat Wy nooit gevergt hebben, 't geen de bekende macht Uwer *Republicq* te boven gaat; offschoon Wy van Onze kant, gelyk 't geheel al bekennen moet, voor *d'Algemene Vryheit* sterker pogingen doen dan ooit Onze Voorzaten gedaan hebben; doch zo men spoediger 't oor na Onze verzoeken, gegrond op de gelukkige Banden, die Ons met Uwe *Republicq* vereenen, geleent had, is 't zeker, dat de gewenste Rust reets met minder zwarigheit en kosten herstelt had konnen worden.

Uwe goed Vrindin,

Getekend: MARIA THERESIA.

Veel lager, De Graaf van ULFELD.

1744. October. Hare Majesteit heeft aan den Grave *Johan Palfy*, Palatyn van *Hongaryen*, die, niet tegenstaande zyne hoge jaren, zich aan 't Hoofd der Hongaarsche Armée zal gaan stellen, tot een blyk harer Hoog-achting voor zyn Persoon, een ryk Gezadelt-paard, een Degen met een goud Gevest, versierd met kostbare Gesteentens, en een Diamant-Ring van grote waarde, present gedaan.

Zedert den 12. dezer, zyn meer dan 200 Soldaten van 't Kryggevangen gemaakte Guarnizoen van *Praag*, die zich hebben weten te salveren, te *Wenen* aangekomen, en hare Majesteit heeft aan ieder van dezelve 2 Ducaten doen geven.

Van 't *Geheim-Tractaat* tusschen *Vrankryk* en *Pruissen*, om den Koning *Stanislaus* op den *Poolschen Throon* te brengen, worden aldaar hoe langs hoe meer omstandigheden bekend, en men verzekerd, dat *Vrankryk* zich daar by verbind, „ om den Koning van „ *Pruissen* in de possessie te stellen van 't District der Provincie van „ *Gelderland*, " waar op deze pretensien is formerende; zulks zoude ook wel de grootste oorzaak zyn, die de Hoven van *Rusland* en *Polen* stonden over te halen, om de Party van de Koninginne te kiezen, als niet konnende gedogen, dat men dus onrechtvaardiglyk van de Thronen der Vorsten zoude disponeren, en de gehele Werelt de *Wet voorschryven* wilde.

SAXEN. DAT Hof heeft de volgende Verklaring, rakende de Troupen aan de Koninginne van *Hongaryen* als *Auxiliaire*, gepubliceert:

Vermits zyne Koninglyke Majesteit van *Polen* en Keurvorstelyke Doorluchtigheit van *Saxen*, onzen allergenadigste Heer, by d'op nieu in *Bohemen* ontstane Oorloch, niet heeft konnen nalaten, uit krachte van d'oude en nieuwe Verbintenissen, eenige *Auxiliaire Troupen* aan haar Majesteit de Koningin van *Hongaryn* over te laten, en dezelve al over eenige dagen in *Bohemen* ingerukt zyn: Zo heeft hoogstgemelde zyne Koninglyke Majesteit ter behorige Plaatzen doen verklaren, dat dezelve niet alleen voor zyn Persoon de Vriendschap met zyne *Keizerlyke Majesteit* en met zyn *Koninglyk Pruissische Majesteit*, gelyk ook met andere hunne *Geallieerden* onverbroken zal voortzetten, en niet minder ten aanzien van zyne Keur- en Erflanden d'allerstiptste Neutraliteit, alzo dezelve geen deel aan den Oorlogh neemt, laten observeren; maar ook zich nooit in iets inlaten, 't geen

de

de Verkiezing en Waardigheit van zyne Keizerlyke Majesteit zoude benadelen, veel meer dezelve en *'t Ryks-Systema* volgens de Ryks-Constitutien mede helpen staande houden; ook niet weiniger al 't geen mogelyk is, tot spoedige herstelling der Vrede toebrengen. 1744. October.

Die gehele Armée bestaat uit 18027 Man Infantery en 6163 Man Cavallery, makende te zamen 24190 Man. Welke door den Hertoch van *Saxen-Weissenfels*, en chef, gecommandeert werden. Behalven de 50000 Pond Sterlings, dewelke *Groot-Brittannien* aan dat Hof reets geven heeft, om den marsch der opgemelde Troupen te verhaasten, zal die Kroon noch 100000 P. Sterlings geven, waar van echter, zo men wil, de helft door eene andere *Mogendheit* betaalt worden zal.

De Graaf *Bes*, Minister des Konings van *Pruissen* te *Dresden*, heeft aan de Regering aldaar eene Verklaring, nopens 't gemelde *Auxiliaire-Corps* gedaan, met byvoeginge: *Dat de Koning van* Polen, *als Keurvorst van* Saxen *ingevolge zyne Verbintenissen alleenlyk een Corps van* 10 *of* 12000 *Man, maar in genen delen eens zo veel, zo als dezelve wezendlyk gedaan heeft, aan de Koninginne van* Hongaryen *hadde moeten geven*, &c. Midlerwyl kan men uit de tot noch toe beraamde Maatregelen van zyne Poolsche Majesteit niet anders besluiten, als dat hy zich aan generlei *Dreigementen* zal kreunen, en in weerwil van dezelve die Vorstin met alle macht bystand doen zal. Wat voor een *Declaratoir* aan de *Republicq Polen* gedaan is, zie onder deszelven volgenden Titel.

d'OPTREKKENDE Keizerlyke Armé na *Beyeren*, heeft het Steedtje *Donauwerth*, volgens 't onderstaande Verhaal, bemachtigt. BEYEREN.

't Was den 2. dezer Maand, omtrent twee uuren 's ochtents, dat de Graaf van *Plosasque* aan 't hoofd van 1000 Man te paard, en 2000 Granadiers in stilte na *Donauwerth* trok, na dat daags te voren ook 1000 Ruiters en een gelyk getal Voetknechten, met de Vry-compagnie van den Partyganger *Geschrey*, nevens die honderd Granadiers en 2 Veldstukken, waar by zich de Major-Generaal van *St. Germalo* bevond, na *Mauer* gedetacheerd waren; De voornoemde Compagnie avanceerde tot aan de Pallissaden, welke terstond wierden omver gehaald; Vervolgens quam dezelve by eene van de Poorten, waar van zy zich ook wel haast meester maakte, terwyl 't

 Guar-

1744. *October.* Guarnizoen, zich niet sterk genoeg achtende, 't besluit nam om over de Brug van den *Donau* af te trekken; De Keizerschen in de Plaats gekomen zynde, vervolgden d'Oostenrykers tot aan die Brug; en ter zelver tyd attacqueerde men de Poort van *Wernitz*, en men loste 't Canon tegen de Brug, welke met d'andere kant van den *Donau* communicatie heeft; De Graaf van *St. Germain*, die op de hoogte van *Schellenberg* gemarscheert was, quam met het aanbreken van den dag by de Voorstad; aldaar wierd hy aangetast door een Oostenryks Detachement, 't welk hy op de vlucht dreef, zynde nochtans by die gelegenheit zwaar gequetst; Ondertusschen bleven d'Oostenrykers de Brug verdedigen, waar op men twee Stukken Canon na dien kant braght, en de Graaf *Plosasque* de Hussaren van *Frangipani* met de Granadier-compagnien deed avanceren; De Croaten en Panduren deden nochtans een dapperen tegenstand onder begunstiging van een Werk, 't welk de *Tête du Pont* dekte en met sterke Pallissaden voorzien was; Zy maakten ook een zo hevig Vuur, dat men 't gedeelte van de Brug, 't geen zy in brand gestoken hadden, niet konde bereiken om de Vlam te blussen; Men deed derhalven met veel spoed een Battery opwerpen, om hen van ter zyde te beschieten, en uit de Grachten, waar in zy post gevat hadden, te verjagen; Dit alles was echter vrugteloos, zo dat men 't besluit nam om hen tot een Gevecht te noodzaken, waar in de Keizerlyke Granadiers zich zeer dapper queten, gevolgd wordende door den Partyganger *Gescbrey*, dewelke door een schoot in d'Onderbuik gequetst wierd, doch 't duurde niet lang of d'Oostenrykers weken na *Nordheim*, alwaar een Corps van 1000 Hussaren stond, om derzelver Retraite te beveiligen; Waar na de Keizerschen van *Donauwerth* meester zynde, de Brug hebben beginnen te herstellen.

Afdalende na *Frankfort*; zo hebbenwe hier voren pag. 205. gewach gemaakt van eene *Deductie* door den *Keur-Hanoverschen Gezant* op de Rykvergadering overgegeven, strekkende tegen de Bezitneming van *Oost-Vriesland* door den Koning van *Pruissen*, waar van 't hoofdzakelyke behelst:

DAt tusschen wylen den Keurvorst *Ernst-August van Brunswyk-Luneburg*, ter eene, en wylen den Vorst *Christiaan Eberhard van Oost-Vriesland*, ter andere zyde; op den 20. *Maart* 1691, een bestendige en op d'oude *Duitsche* Herkomens gegronde *Erf-Verbroedering en Vereeniging* gesloten, en onder andere daar in vastgestelt is, dat het uitsterven van de Vorstelyke *Oost-Friesche* Manlyke Stam, 't Vorstendom *Oost-Vriesland*, met de daar toe behorende Lenen en Heerlykheden, en generalyk alle Appendentien, aan hooggedagte Zyne Keurvorstelyke Doorluchtigheit (die daar tegen zyn Graafschappen *Hoya* en *Diepholts* reci-

proce

proces belooft had) en zyne Manlyke Nakomelingschap; en wanneer dezelve ook reets uitgestorven was, aan d'overige *Branches* van 't Doorluchtig Huis *Brunswyk-Luneburg*, die ten dien einde met name uitgedrukt zyn, na 't Recht *der Eerstgeboorte*, als een Erf-Mans-Leen vervallen zoude: Dat *Karel Edzard*, Vorst van *Oost-Vriesland* op den 25. *Mey* laatstleden zonder Lyfs-Erven of Agnaten overleden zynde, 't voorschreve Vorstendom, uit krachte van die Erf-Vereeniging, aan Zyne Koninglyke Majesteit en Keurvorstelyke Doorluchtigheit was vervallen; dat schoon Zyne Majesteit in de bezitneming geprevenieert was, Hy echter zyn Recht ter behoorlyke plaatze heeft willen laten salveren en reserveren, en dat Hy de Ryks-Vergadering derhalven verzoekt, ten opzichte van d'*Oost-Vriesche* dagelyksche Ryks-Stem, &c. niets te bewilligen, of te besluiten; 't geen zyne Rechten te na konde komen, maar liever die Stem, tot afdoeninge van de zaak, te suspenderen en laten berusten, &c. 1744. *October*.

In de daar nevens gevoegde *Deductie*, tracht men deze 3 Pointen te proberen, als:

„ 1. DAt *Oost-Vriesland* een Erf-Leen is, waar op Zyne *Groot-Brittannische* Majesteit 't Recht van Successie by een Contract van Erffenis heeft „ konnen verkrygen, zelfs zonder toestemming van den Opper-Heer; 2. Dat „ d'Erf-Verbroedering van 1691 van kracht zoude zyn, alschoon men zoude „ sustineren, dat *Oost-Vriesland* een Manlyk Leen was; En ten 3. Dat de Pre„ tensie des Konings van *Pruissen*, op dien Staat, ontbloot is van de Requisi„ ten, die 't Recht eischt." *Tot preuve van 't eerste Point werd bygebragt*: Dat *Oost-Vriesland* is, 't geen men noemd *Feudum Oblatum*; dat de Graafschappen en Heerlykheden in *Neder-Duitschland*, en specialyk in *Vriesland*, gemeenlyk Erf-Lenen zyn; dat de Graaf *Ulrich*, by 't aanbieden van *Oost-Vriesland* aan Keizer *Ferdinand de III.*, om 't van hem als een Leen t'ontfangen, 't zelve ontfing, om 't op dezelve conditie te genieten, als de Graven van *Bentheim* en van *Steinfurt*, die Graafschappen hebben, welke Erf-Lenen zyn, daar de Vrouwen voor 't jaar 1487 dezelve Rechten als de Mannen hadden; dat dezelve Graaf *Ulrich* uitdrukkelyk zyne oude Rechten aan zich reserveerde, en by gevolg dan, om van zyne Heerlykheden te disponeren; en dat de Gravinne *Theda*, zyne Weduwe, den Brief van Leen-bezitting van *Oost-Vriesland* niet anders verstond. *'t Bewys van het twede Point is*: Dat d'Erf-Verbroedering moet aangemerkt worden, als goedgekeurd en bevestigt door de Capitulatien van de Keizers *Leopoldus*, *Josephus* en *Karel VI.*, en door de *Goude Bulle*: *Eindelyk geeft men tot Preuven van 't laatste Point*: Dat d'Acte van 't Expectatif aan den Koning van *Pruissen* is vergund, zonder alvorens den Keurvorsten kennis daar van te geven, zonder haar Collegiaal Consent, zonder dat van 't Vorstelyk Collegie; en dat geen Pretensie op een Leen den Bezitter kan beletten, om daar van volgens 't Recht te disponeren.

ERF-VERBROEDERINGS-CONTRACT *gesloten tusschen 't Doorluchtig Huis van* BRUNSWYK-LUNEBURG *en den Vorst van* OOST-VRIESLAND.

ALzo de Hoogwaardigste Doorluchtigste Vorst en Heer *Ernst August*, Bisschop van *Osnabrugge*, Hertoch van *Brunswyk* en *Luneburg*, gelyk ook de Doorluchty-

1744. October. luchtige Hooggebore Vorst en Heer *Christiaan Eberhard*, Vorst van *Oost-Vriesland*, Heer tot *Esens*, *Stedesdorf* en *Witmunte*, volgens hune Naverwantschap, en tot meerder bevestiging van derzelver tegenwoordige vriendschap en goed verstand, en wel inzonderheit na ryp overleg en byzondere overweging der gevallen, die menigmaal in Huizen en Familien van hoger Regenten gebeuren, en die vermits d'onzekerheit der Successie en Regerings-Opvolging, de Landen en getrouwe Land-Stenden, Onderdanen en Onderhorige, en vervolgens 't gantsche Ryk en de daar onder behorende Kreizen in groot gevaar en menigvuldige zwarigheden, selfs d'uiterste bekommering veroorzaken; voor zich en beiderzyds hoge Nakomelingschappen, als ook voor Land en Volk niets heilzamer geoordeeld hebben, als een bestendige *Erf-Vereeniging* en *Erf-Verbroedering*, zo als in 't H. R. Ryk tusschen Keur- en andere Vorsten gebruikelyk is, te maken, zodanig, dat niet alleen by voorvallende nood, d'eene Party den andere tegen alle geweld en onrecht na vermogen zal assisteren, maar dat ook in 't geval, als de tegenwoordige respective Vorstelyke en Manlyke Stam van 't Huis van *Oost-Vriesland*, zonder Manlyke Descendenten na te laten, aflyvig mochte werden, ('t geen den Allerhoogste in genade niet alleen verhoeden, maar eerder 't zelve hoge Huis in een bestendige bloei en wasdom altoosdurend conserveren wil) als dan 't gemelde Vorstendom *Oost-Vriesland* aan den Huize *Brunswyk-Luneburg* op de verder hier onder uitgedrukte wyze zal vervallen; dat ter andere zyde en hier tegen, ingeval de Manlyke Stam van meer-hooggemelde Heer Hertoch, en van 't gezamentlyk Vorstelyk Huis *Brunswyk-Luneburg* t'eeniger tyd uitsterven mocht, ('t welk Godt den Allerhoogste insgelyks in genade afwende, en hooggedachte Huis in bestendige wasdom en welstand altoosdurend behouden wil) als dan aan den ter dier tyd Regerenden Vorst of Graaf, en 't gezamentlyk Vorstelyk of Graaflyk Huis *Oost-Vriesland*, op de hier na gemelde wyze, aan *Regalia* en Jaarlyksche Inkomens, een geproportioneert aandeel der *Brunswyk-Luneburgsche* Landen devolveren zal: En alzo beiderzyds hoge Paciscenten niet twyffelen, of Zyne R. Keizerlyke Majesteit, onze allergenadigste Keizer en Heer. zal zich tegen zodanige hunne heilzame en billyke intentien niet alleen niet aankanten, maar delve veel eer op behoorlyk onderdanigst aanzoek in allen dele goedkeuren en bevestigen; als ook, dat aan d'overige gezamentlyke Regerende Heren, Hertogen van *Brunswyk* en *Luneburg*, nevens de hooggebore Graven, Heer *Edzard-Eberhard Wilhelm*, en Heer *Hendrik Wilhelm*, Zonen van wylen den Heer *Edzard Ferdinand*, Graaf van *Oost-Vriesland*, (die men in hunne Rechte in 't minst niet zoekt te benadelen) op gegevene informatie en vrindelyke nodiging, deze *Erf-Vereeniging* en *Erf-Verbroedering* mede zal welgevallen: Zo is 't, dat de hier bovengemelde hoge Partyen zodanige *Erf-Verbroedering* in den naam des Allerhoogsten, ter verschuldigste Eere van Zyne Keizerlyke Majesteit, ten beste van 't H R. Ryk, tot meerder bevestiging van een bestendige Vriendschap en oprecht goed Verstand onder hun selfs en hunne Nakomelingen, inzonderheit ook tot bevordering, troost, rust en zekeheit van weerzydsche Landen en den aankleven van dien, gesloten en opgerecht hebben, gelyk zy dezelve ook hier mede en uit krachte dezes fluiten en oprechten, zo als zulks van Rechtswegen en door gewoonte in 't Ryk onder

der Keur- en andere Vorsten gebruikelyk is, ende zulks op den voet en wyze, als volgt: 1744. Octob*er*.

I. Eerstelyk zal tusschen de beide hoge Contracterende Partyen en derzelver Nakomelingschap, een bestendige, oprechte en altoosdurende Vrindschap gehouden, en onderhouden, en niet alleen door d'eene Party d'andere, of zyne landen, geen schade, nadeel of bezwaring toegebraght, maar veel eer 't weerzyds Interest, zekerheit en beste, zo veel mogelyk, bevordert, en alle quaad, geweld en onrecht, afgewend en verhoed werden; ten welken einde dan de beide Partyen telkens in de voorvallen, uit dewelke eenige vervreemding en gevaar te vrezen is, of als d'eene Party werkelyk geweld en onrecht aangedaan word, vertrouwentlyk beloven elkandere te zullen communiceren, en met raad en daad na mogelykheit by te staan: Waar by dan ook verder geconditioneert is, dat deze ingegane *Erf-Vereeniging* en *Erf-Verbroedering* aan geen Party of deszelfs Nakomelingen, eenig recht, bevoegtheit, macht, of geweld geven zal, om in des anders Rechten, Regering en Gerechtigheden in Geestelyke of Wereldlyke Zaken, voor 't geval van een zich opdoende vacature, als hier onder gemeld, of tegen den wille van den Levende, de handen slaan, daar in te grypen, of iets meer, als hem by dit *Pactum* is toegestaan, aan te matigen of t'usurperen, maar wel, om d'eene Party des anders schade en gevaar, nuttigheit en beste, te waarschouwen en t'erinneren.

II. Ingeval ('t geen Godt genadig verhoeden wil) de tegenwoordige Vorstelyke of Graaflyke *Oost-Vriesche* Manlyke Stam in 't kort of over lang uitsterven mocht, zal als dan aan 't Vorstelyk Huis *Brunswyk* en *Luneburg*, en dus aan den Heer Hertoch *George Wilhelm*, en Heer Hertoch *Ernst-August*, en zyne Manlyke Lyf- en Leens-Erven, na 't Recht der Eerst geboorte, en op gelyke wyze, als in de by haar tegenwoordig bezeten wordende Vorstendommen en Landen de Successie gestabileert en gevestigt is; en als 'er geen van hun meer in 't leven is, aan den Heer *Rudolph-August* en den Heer *Antoni-Ulrich*, Hertogen van *Brunswyk* en *Luneburg*, en derzelver Manlyke Lyf- en Leens-Erven van wylen den Heer *Ferdinand-Albrecht*, Hertoch van *Brunswyk* en *Luneburg*, en derzelver Manlyke Stam, op gelyke wyze, na 't Recht der Eerstgeboorte, 't Vorstendom *Oost-Vriesland* en de daar toe behorende Heer- en Landschappen, Hoogheden, Heerlykheden, Recht en Gerechtigheden met derzelver aankleven, gelyk voormaals 't Graaflyk en Vorstelyk Huis *Oost-Vriesland* al 't zelve heeft in gehad, bezeten en genoten, tegenwoordig noch in heeft, bezit en geniet, of bevoegt is te hebben, te bezitten, en te genieten, zonder eenige vermindering of uitzondering, 't zy hoe, of waar in 't wil (doch gantsch ongeprejudicieert al 't gene wat hier tot meerder opheldering is geconditioneert en verdragen) als een Erf-Mans-Leen komen en vervallen.

III. Maar zo ('t geen Godt ook in genade verhoeden wil) de gantsche Manlyke Stam van den tegenwoordig Regerenden en levenden Heer Hertoch van *Brunswyk* en *Luneburg*, eerst uitsterven mocht, zal als dan aan den overlevenden Regerenden Vorst, of ook Graaf en Heer van *Oost-Vriesland*, de Graafschappen *Hoya* en *Diepholtz* met alle de daar toe gehorige Rechten, Hoogheden, Heerlykheden en Gerechtigheden, zo als 't Vorstelyk Huis *Brunswyk* en *Luneburg*, en Zyne Keizerlyke Majesteit, en 't H. R. Ryk ter Leen gehad,

1744. Oćtober.

had, bezeten en genoten heeft, tegenwoordig in heeft, bezit en geniet, of bevoegt is om in te hebben, te bezitten en te genieten, zonder eenige vermindering en uitzondering, 't zy hoe, of waar in 't wil, (doch mede zonder krenking van 't gene hier na verder volgt) als een Erf-Mans-Leen, na 't Recht der Eerstgeboorte, vervallen.

IV. Doch beide de hoge Erf-Vereenigde en Erf-Verbroederde en derzelver Successeurs in de Regering, zullen en willen verbonden en gehouden zyn, om de bovengemelde Landen, volgens deze Erf-Vereeniging en Erf-Verbroedering, by d'uitsterving van 't eene of andere Vorstelyk, ook respective Graaflyk Huis vervallende, derzelver Standen, Inwoonders, en Onderdanen, zo in 't Kerkelyk als Wereltlyk, by hunne Vryheden, Rechten, Privilegien, oude redelyke Herkomens en Gerechtigheden, waar in zy, wanneer 't geval daar is, zich bevinden, en van rechtswegen, als ook wel volgens de gebruikelyke gewoonte haar toekomen, rustig en ongekrenkt te laten, en haar daar tegen niet onbehoorlyk te bezwaren: Vorders werd ook wegens 't geen voor dezen, aangaande eenige byzondere Stukken der Landen, d'eene of andere Party met d'andere bedongen en vergeleken heeft, zyn behoorlyke rechtmatige kracht gereserveert.

V. Alle de Sloten, Ampthuizen, Buitenwerken, en diergelyke Gebouwen, die zich in de voorgemelde Landen, by d'opkomende vacature, mochten bevinden, zullen, gelyk ook de tot de Huishouding behorende Instrumenten en Zaken, aan den Successeur, zonder betaling mede vervallen; 't Vee, als mede de Voorraad aan Vruchten, Meubilen en *Moventia* behoren tot *'t Allodium*, en gevolgelyk aan *d'Allodiale* Erven: Maar ingeval d'Erf-Vereenigde en Erf-Verbroederde Successeurs iet daar van behouden willen, blyft het haar vry, vooral deswegens met *d'Allodiale* Erven te handelen en zich te vergelyken.

VI. Wanneer, by 't uitsterven van d'eene of andere Manlyke Stam der Erf-Verbroederden, Prinsessen of Freules in leven mochten zyn, zal aan dezelve 't onderhoud, als ook by derzelver huwelyk, 't Uitzet, na haar stand en herkomen, als mede wat haar anders by Testament of andere laatste Wille, in geld en andere *Allodiale* Goederen, gemaakt mochte zyn, (mits dat zulks op zyn hoogst niet boven de somme van eenmaal 100000 guldens belope) uit d'Inkomsten der aanbestorven Landen geleverd werden.

VII. Als ook in geval van meergemelde vacature, een of meer Weduwen in leven mochten zyn, blyft het aan beide zyden by 't geen in de Huwelyks-Contracten, of ook in het Testament, of andere laatste Willen, haar toebedeelt of vermaakt is, en zo verre 't in 't geheel niet boven d'in 't vorige Articul benoemde somme beloopt, 't welke dan ook volgens de herkomens billyk is.

VIII. Alle deze Pointen approberen en beloven beide hoge Erf-Vereenigde en Erf-Verbroederde Partyen op hunne Vorstelyke Eere, Trou en Geloof, in plaats van Eede, niet alleen voor zich vast en onverbrekelyk te houden; maar den Heer *Ernst-August* Bisschop van *Osnabrugge*, Hertoch van *Brunswyk* en *Luneburg*, wil ook alle vlyt aanwenden, om zyn Heer Broeder en Heren Neven *George-Wilhem*, *Rudolph-August* en *Antoni-Ulrich*, Regerende Hertogen van *Brunswyk-Luneburg*, *Celle* en *Wolffenbuttel*, voor zich en hunne Erfgenamen en Opvolgers in de Regerering, te zamen en ieder in 't byzonder, specia-

specialyk daar onder ook de te zyner tyd nagelaten Lyf- en Leens-Erven van wylen den Heer Hertoch *Ferdinand-Albrecht*, als boven gemeld, van gelyke ook den Heer *Christiaan-Eberhard*, Vorst van *Oost-Vriesland*, zyne Neven de Heren Graven van *Oost-Vriesland* boven gemeld, tot het mede treden in deze Erf-Verbroedering te bewegen. 1744. October.

IX. Daar benevens willen ook de beide Contrahenten Zyne R. Keizerlyke Majesteit alleronderdanigst en gehoorzaamst verzoeken, deze Erf-Verbroedering uit R. Keizerlyke Macht allergenadigst te confirmeren en te bevestigen.

X. En eindelyk behouden de hoge Contrahenten voor zich de vrye macht, om tot dit opgerecht *Pactum*, na gelegenheit van de tyd en na voorvallende noodwendigheit der Zaken, met beiderzyds believen en goede wille, 't een en 't ander toe te doen, 't zelve op te helderen en uit te breiden, doch zonder prejudicie en krenking van de Hoofdzaak, en van d'Intentie, waar mede 't interest, beste, nutte, en securiteit der wederzydsche Hoogvorstelyke en respective Graaflyke Huizen, ook van hunne Landen en Volkeren bedoeld is; alles getrouwelyk en zonder achterhouding.

t'Oirkonde dezes hebben de beide hoge Erf-Vereenigde en Erf-Verbroederde Contrahenten twee alleens- en gelyk-luidende Exemplaren met eige handen ondertekend, en hun Zegel daar aan doen hangen.

Dus gedaan te *Hanover* den 20. *Maart* 1691.

Getekend: ERNEST-AUGUST. *Getekend*: CHRISTIAAN EBERHARD.

Den 10. dezer arriveerde de Marquis *de Tavannes*, Fransche Marschalk de Camp aan dat Hof, met 6 blazende Postillions van *Straatsburg*, wegens de Victorie in *Piemont* door de gecombineerde Fransche en Spaansche Armée, op die van den Koning van Sardinien behaalt; zynde hier voren onder den Titel van *Italien* gebraght.

Den 16. arriveerde een Expresse, hebbende 3 blazende Postillions voor zich henen ryden, met de tyding dat *Munchen*, Hoofstadt van *Beyeren*, door d'Oostenrykers verlaten, en door Keizerlyke Troupen in 't bezit genomen was.

Den 17. wierd deswegens in de Keizerlyke Hof-Cappelle het *Te Deum* gezongen.

Wegens die Ontruiming, strekken de volgende particulariteiten: Alle de Troupen van d'Armée van den Generaal van *Bernklau*, die in *Beyeren* waren, zich in een Corps vergaderd hebbende, defileerde den 12. gedeeltelyk door de Stadt *Munchen*, en gedeeltelyk langs de Muren: Den 14. retireerde zich d'Administratie, als mede de Generaliteit: Den 15. decampeerde d'Armée voor 't krieken van den dag: De Generaal *Litich*

1744. Octob. bleef alleen met 1500 Man te *Munchen*, doch vertrok ook den 16. in ſtilte zonder Gyzelaars mede te nemen of iemant t'ontruſten, hy deed alleenlyk de Brug op *d'Iſer* in brand ſteken, doch dezelve wierd noch by tyds gebluſcht, zonder veel ſchade daar aan veroorzaakt te hebben. Dien dag trok de Graaf van *St. Germain* met een Detachement van 100 Man Granadiers, Cuiraſſiers en Dragonders in die Stadt, dewelke aan de Poorten poſt vattende, en d'Infantery afwachteden.

't Guarnizoen van *Straubingen* is, na alvorens de nieuwe Fortificatien, dewelke niet geſlecht waren, met de Stadts-muren in de Lucht te hebben doen ſpringen, zich gaan begeven, na 't Corps van den voornoemden Generaal *Bernklau*.

d'Ooſtenrykers hebben *Neuburg* mede verlaten, maar hebben verſcheide voornamen Heren van 't Land en van de Regering als Gyzelaars, voor d'achterſtallige Contributie mede genomen, en na *Tyrol* gezonden.

Zyne Keizerlyke Majeſteit heeft aan de Magiſtraat van *Frankfort*, tegen contante betaling, verzocht 6 halve- en een gelyk getal Quart-cartouwen, nevens 1000 kogels voor ieder Stuk Canon, maar zulks is, wegens de *Neutraliteit*, beleefdelyk afgeſlagen, en teffens aan 't Gemeen ſcherp hebben doen verbieden, *ongehoorde Taal* te voeren, gelyk vele, in 't byzonder by 't arriveren der *blazende Poſtillions*, zich verſtout hadden te doen.

Na de voornoemde ontſchuldiging, is den Keizer op den 17. 's morgens ten 5 uuren, onder een klein Eſcort van daar na *Beyeren* vertrokken.

Den 19. heeft de Keizerlyke Principaal-Commiſſaris Prins *de la Tour* en *Taxis*, nopens 't gemelde vertrek, 't volgende *Commiſſariale Decreet* aan *'t Ryks Convent* gepreſenteert; luidende:

De Keizer door *de Liefde* jegens *'t Vaderland* beweegt zynde, en willende voldoen aan 't geen hy aan 't Ryk verſchuldigt is, waar van de Regering hem van Godt Almachtig in handen geſtelt is, als mede aan zyn Keur-Huis en getrouwe Onderdanen, die onder de Verdrukking der Vyanden zuchten en hunne Verloſſing van zyne Keizerlyke Majeſteit verwachten: Heeft, om die zyner oplettendheit en zorgvuldigheit zo waardige Redenen, d'edelmoedige Reſolutie genomen *van zich aan 't Hoofd van zyne Armée te gaan ſtellen*, * om onder de Be-

* Zommige oordelen dat zulks wat te laat gedaan is, en 't faſſoen te zeer verlopen

Bescherming van den Here der Heirscharen, die alleen een duurzame Vrede verschaffen kan, aan de Middelen t'arbeiden, om aan *'t lieve Duitsche Vaderland* de Rust te herstellen, 't wankelende *Ryks-Systema* te handhaven, een der principaalste Stenden voor 't Duitsche Lichaam uit de Handen der Vyanden te verlossen, en den *algemene Ryksdag* wederom ter gewoner Plaatze van deszelfs Deliberatien te brengen. d'Aangebode *Ryks-Mediatie* zal altoos aan den Keizer ten uitersten aangenaam zyn: En indien men door dit Middel noch tot een minnelyk Vergelyk komen kan, zal dit d'aller aangenaamste Weg voor zyne Keizerlyke Majesteit zyn. 1744. Octobr.

De Graaf van *Holdernesch*, Ambassadeur des Konings van *Groot-Brittannien*, aan den Keizer een Brief geschreven hebbende, wegens 't ongelyk hem en de Gravin zyne Gemalinne (hier voren op *pag.* 207.) aangedaan, heeft de Graaf van *Seckendorf*, daar van kennis krygende, en grotelyks daar over 't onvreden zynde, die Partyganger bestraft, en hem teffens na den Ambassadeur gezonden, om aan zyne Excellentie zyn Geschrift als Krygsgevangen wederom t'overhandigen en Pardon nopens 't gene hy bedreven hadde te verzoeken.

Nopens d'Instantien, die van wegens zyne Keizerlyke Majesteit zyn gedaan, aan eenige Vorsten en Mogendheden tot het treden in *'t Unions-Tractaat* te *Frankfort* gesloten, is noch geen *een geaccedeert*, uitgezondert *Zweden*, in een bepaalt geval, als onder dien *Titel* staat gemeld te worden. Mitsdien hebben zich daar van geëxcuseert, den Keurvorst van *Mentz*; den Prins en Bisschop van *Luik*; deszelfs Heer Broeder de Keurvorst van *Keulen*; de Land-graaf van *Hessen-Darmstadt*; en de Staten Generaal der *Vereenigde Nederlanden*, als nopens dezelve onder de volgende *Titel* der *Nederlanden* nader blyken zal.

POLEN.

DE nadrukkelyke Redenvoering, die de Vorst van *Lubomirsky*, Waywode van *Cracau* in 't laatste *Senatus-Consilium*, door den Koning te *Warschou* gehouden, en met eene algemene goedkeuring heeft uitgesproken, bestaat:

Het

lopen, om iets gewichtigs uit te voeren: Maar dat de *ware Redenen* zyn, de verhoopte *Successe van Pruissen*, 't verlaten van *Munchen*, de Victorie by *Conf*, en 't doordringen van *Vrankryk* in *'t Duitsche Ryk*, en zonderling de verhoopte verovering van *Fryburg*.

1744. Octob*er*.

HEt Koningryk en de Republicq van *Polen*, ons dierbaar Vaderland geniet jegenswoordig wel de zoetste Vrede, zedert dat de verwekte binnenlandsche onlusten, van dewelken men met recht zeer quade gevolgen had te duchten, door des Konings gezach en d'omzichtigheit der Magnaten gestilt zyn; edoch in andere Landen is 't gantsch anders gelegen, want by na de gantsche Christenheit bevind zich niet alleen in Oorloch, maar 't krygs-vuur heeft zich ook weder aan onze Grenzen geopenbaart. Konnen en zullen wy dan de verwoestingen daar van met onverschilligheit aanzien, en willen wy de handen zo lang in den schoot leggen, tot dat de beurt aan ons komt, en tot dat men onze Naburen en Bondgenoten verzwakt hebbende, ons zelven ook onmiddelyk aanvalt? Neen, neen, lieve Medebroeders, laat ons 't Voorbeeld van andere voorname Europeaansche Mogendheden en Staten volgen! Laat ons tot de Wapenen grypen en 't besluit nemen, dat een genoegzaam getal van den Adel des Koningryks opzitte, ten einde de Poolsche en Lithausche Stenden aan de gehele werelt mogen doen zien, dat de hoogste noodzakelykheit vereischt, dat men zich in behoorlyke staat van tegenweer stelle tegen gevaarlyke Naburen, die de Landen, aan d'onze grenzende, aanvallen en verwoesten, enz.

By 't bovengemelde *Senatus consilium* is aan den Koning een *onbepaalde macht* verleend, om in krygs-zaken na deszelfs welbehagen een besluit te nemen, doch men gelooft niet, dat zyne Majesteit gebruik daar van maken zal, eer en alvorens de Natie zich deswegen op den Ryksdag te *Grodno* verklaart heeft.

Den 5. dezer wierd na de H. G. Mis d'eerste zitting van den Ryksdag na gewoonte door den Land-Bode van *Cracau* met eene Redenvoering en Vermaning, om den Marschalk te verkiezen, geopend: Alle de Land-Boden, welkers getal 162 uitmaakt, verkoren hier op eenparig den Graaf *Oginsky*, eerste *Notaris* van *Littauwen* en Landbode van *Witepsk*, aan die de Landbode van *Cracou* den Marschalks-Staf behandigde, hem den Eed deed afleggen &c. Den 6. opende dezelve de twede zitting, waar in over de Wettigheit der Landboden gehandelt wierd, als mede over den Rang by den Hande-Kus van den Koning tusschen de Landboden van *Posen*, *Wilna* en *Cracou*, optinerende deze laatste: Vervolgens begaven zich de Landboden na den Senaat, alwaar de Ryks-Marschalk eene Aanspraak aan den Koning deed, die de Groot-Cancelier van *Littauwen* uit de naam van zyne Majesteit beantwoordde, betuigende deszelfs genoegen over de gelukkige opening des Ryksdags, en de Landboden verzoekende om 't gemenebest wille, dus voort te varen en voor 't Ryks-Welzyn ernstelyk *zorg* te

te dragen: Vervolgens wierden de Landboden ter Hande-Kus van zyne Majesteit toegelaten en de *Pacta Conventa* * voorgelezen: Hier op beval de Koning aan den Groot-Cancelier van *Littauwen*, de zitting tot den volgende dag te limiteren. Den 7. de Koning op zyn Throon gezeten zynde, opende de Kroon Groot-Cancelier Graaf *Zaluski* de zitting door eene Redenvoering over de principaalste te verhandelen zynde zaken, tot welkers afmaking na de goede Intentien van den Koning hy de Landboden vermaande: Na eenige Stribbelingen over den Groot-Schatmeester van *Littauwen Sollobub* en desselfs zitting in den Senaat, wierd het *Senatus Consilium* van *Fraustad* van 't Jaar 1742 en het laatst te *Warschau* gehouden, voorgelezen, en de zitting door den Koning tot den 8. gelimitteert. 1744. Octob.

De Graaf van *Wallenrodt*, Minister van den Koning van *Pruissen*, heeft aan zyne Poolsche Majesteit, op bevel en uit naam van zynen Pruisische Majesteit, de volgende *verklaring* te *Grodno* voornoemd gedaan; zynde in Substantie:

VErmits de Koning, myn Meester, ten vollen onderregt is, dat de hier residerende Ministers des Konings van *Groot-Brittannien* en der Koninginne van *Hongaryen* bevel hebben ontfangen alle hunne kragten in te spannen, om de Republicq Polen tot het leveren van Secours aan Hare Hongaarsche Majesteit te bewegen, heeft die Souverein my belast te verklaren, *dat zyne besluiten ten voordele van den Keizer al t'onwrikbaar waren, dan dat Hy daar van zou afzien*, dat Hy de Republicq *Polen* in de tegenwoordige tyds-omstandigheden niet konde beletten te doen 't geen dezelve voor Haar eigen belang raadzaam vond; dat het egter noch wel zou konnen gebeuren, dat de Republicq 't zich beklagen mocht zich bemoeid te hebben met een *domesticq Verschil*, 't welk alleenlyk den Keizer en 't Duitsche Ryk aangaat: Derhalven wenscht de Koning, myn Meester, niets meer, als dat de Republicq in 't kort een *cathegorisch Antwoord* nopens Haar besluit aan zyne Majesteit geliefd te, geven enz.

d'Engelsche Minister, de Heer *Villiers* is daar en tegen 't Hof te *Grodno* gevolgt: en met de nodige volmachten en Instructien Voorzien, om een *Alliantie Tractaat*, tusschen den Koning, als Keur-

* *Pacta Conventa*, is in *Polen* de Capitulatie, die de Koning na zyne verkiezing moet bezweren, en dezelve beloven in alle stukken na te volgen. Waar in dezelve voornawentlyk bestaat: Zie *Europ. Merc.* van den jare 1733. 2. Deel, pag. 275.

1744. Ootober.

Keurvorst van *Saxen*, den Koning van *Engeland*, de Koningin van *Hongaryen*, en de Heren Staten Generaal der *Vereenigde Nederlanden*, te tekenen, en vervolgens niet nalaten zal, om tegen die Pruissische desseinen te contramineren.

PRUISSEN.

IN de *Pruissische Wederlegging* des Antwoords van 't Hof te *Wenen* op deszelfs *verklaring* hier voren *pag.* 183, poogt men de proceduren van dat Hof, tegen de Koningin van *Hongaryen* aangevangen, dus te Rechtvaardigen:

Dat het geen te *Klein-Schnellendorf* in *Opper-Silesien* in de maand *October* 1741. over eene te makene Vrede was verhandelt, niet tot stand gekomen, noch *ondertekend*, noch *geratificeert* was, * en derhalve t'onrechte als eene *Conventie* aangegeven wierd.

Dat het daar op *Anno* 1742 gevolgde *Breslausche Vredens Traktaat* gantsch gene betrekking tot de tegenwoordige zaak had, als zynde maar getroffen ter bylegging van d'onderlinge *Huis Differenten*, en geenzints over *Ryks-zaken*: Nu waren de beide pacificerende Partyen teffens Ryks-Stenden, van die men niet kon onderstellen, datze hare Ryks-Plichten zouden vergeten, of iets voornemen 't geen de Majesteit des Keizers of de Ryks-Constitutie benadeelt: Wanneer men zich nu in 't gemelde *Traktaat* verplicht had gene Vyandlykheden tegens malkander t'ondernemen, geen *hulp* aan de Vyanden van d'ander onder generlei voorwendzel toebrengen, geen *Alliantie* met hen te sluiten; zo sprak het van zelfs, dat zulks niet verder te trekken was, als zo lang d'een of ander niet tegens de gemene Plichten handelde, 't welk van d'eene Party geschiedende, d'ander niet alleen van zyne verplichtingen jegens haar ontslagen, maar zelfs verplicht was, zich tegens dit voornemen aan te kanten, moetende de willekeurlyke Verbintenissen achter deze Plichten gesteld worden: Nu had het Hof van *Wenen* zedert dat *Traktaat* niet alleen reets vele dingen gedaan, en noch ergere voor gehad, openbaarlyk strekkende tot verdrukking van *'s Ryks-Opperhoofd* en van verscheide Ryks-Stenden, *en om de Keizer-kroon wederom op zich te brengen*: ** 't Welk dan de Koning niet langer had konnen gedogen, na dat het gemelde Hof zich niet had willen keren aan de menigvuldige ernstelyke van hem daar over gedane Voorstellingen en Waarschouwingen: Dierhalven waren zyne tegenwoordige, enkel tot herstelling van de Ruste van 't Ryk, handhaving der Keizerlyke Waardigheit en conservering van *'t Ryk-Systema* gemeende, strekkende,

* Nochtans was die *Conventie*, met *volkome kennisse* en op *'t Koninglyke Woord voltrokken*, en op zyn *Majesteits bevel* door den Engelschen Minister *Hyndford getekend* geworden. Zie op *pag.* 185.

** Dat zulks nooit *d'Intentie* der Koninginne van *Hongaryen* geweest is, komt uit hare menigvuldige *Declaratien* tot heden gedaan allezints genoegzaam te blyken, en zonderling in hare hier voorgaande Missive aan den *Zwabische Kreits*, op *pag.* 237.

kende, en dus plichtige en rechtvaardige Ondernemingen geenzints *eene Verbreking van 't Breslausche Traktaat*, waar mede men veel meer de Koningin van *Hongaryen* beschuldigen kon, als die onder de hand reets Aanslagen geformeert had, om hem 't gecedeerde *Silesien* wederom t'ontweldigen &c: 't Pretense *Separaat Articul* van *'t Unions Traktaat*, * was een louter quaadaardig Verdichtzel: En aangaande de *Secularisatie*; al waren daar van eens eenige *Voorslagen* gedaan, was het nochtans met zodanige Precautie en Bepalingen geschied, waar door de Rechten van een derde behouden bleven: Maar te *Wenen* had men alles verworpen, en nu was geen Vrede anders te maken, als op de volgende Conditien: *Dat de Koningin den Keizer, moest erkennen, hem op zyne rechtvaardige Pretensien voldoening geven: Hem de toegebragte Schaden vergoeden, en Veiligheit voor het toekomende verschaffen.* 1744. Oktober.

't Was den 25. passato, voormiddags, dat de Gemalin des Prins van *Pruissen* beviel van een Prins, welke den 11. dezer met de naam van *Fredric Wilhelm* gedoopt wierd, hebbende tot Peters en Meters gehad den Koning, den *Roomsch Keizer*, de Keizerinne van *Rusland*, den Koning van *Vrankryk*, den Kroon-Prins en de Kroon-Prinsesse van *Zweden*; de regerende Hertoch en Hertogin van *Brunswyk-Wolffenbuttel* en de Hertoginnen Douariéres van *Wolffenbuttel*, Groot-moeder en Moeder van de Prinsesse van *Pruissen*: Hebbende de Ministers dier Buitenlandsche Mogendheden, derzelver plaatzen bekleed.

ALZO zyne Pruisische Majesteit, aan alle d'Officieren in zyne Armée, op *pæne* van Cassatie, verboden hadde, in hunne Brieven, zo aan derzelver Familien, als andere personen, eenig gewach te maken van 't gene in deszelfs Armée mochte komen voor te vallen; en aan zyne *Gazettiers* in zyn Ryk te doen gelasten, om gene *nadelige Tydingen* in de *Couranten* te plaatzen, is de rede geweest, dat men *tot in 't laatst* van deze maand, heeft moeten ontberen de *Capitulatie* der Stadt *Praag*, na luid der drie onderscheidene Conventien, als volgt: BOHEMEN.

CAPITULATIE, *waar op alle de* PRAGER-STEDEN *en 't* WISCHERADT *aan Zyne Pruissische Majesteit zyn overgegeven*:

I. AAn 't gehele Guarnizoen, en alles, wat in Militaire dienst is, zal den vryen aftocht, met de militaire eer-tekenen, 6 stukken Canon, 4 steenstuk-

* Zie hier voren op *pag.* 185. waar het in bestaat, mitsgaders op *pag.* 244. wat 'er noch by ontdekt zoude zyn.

1744. *October.* ſtukken, benevens de vereiſchte Ammunitien, en 36 ſchoten met ſcherp voor ieder man, worden toegeſtaan.

't Guarnizoen, en alle die tot den Militairen ſtand behoren, zullen Krygsgevangen zyn.

II. Den Adel, Geeſtelykheit, Steden en Univerſiteit als mede de Koninglyke Regering, zullen hunne Vryheden en Prerogativen behouden.

Toegeſtaan, het Joden-Quartier daar onder begrepen, gelyk mondeling verzogt is. Alle de Burgerlyke Beampten zullen vry zyn, doch men behoud aan zich, om dezelve te continueren of ſuſpenderen, zo als bevonden zal worden te behoren.

III. Worden verzogt 12 bedekte Wagens, onder belofte, dat men geen Deſerteurs zal verbergen.

't Zelve kan niet werden bewillgt. Alle Deſerteurs zullen getrouwelyk uitgeleverd worden, zonder dat de Geeſtelyke of Wereltlyke eenige van dezelve zullen mogen verſchuilen.

IV. Voor de Bagagien der Officieren zullen de nodige paarden bezorgt, en dezelve niet geviſiteert worden.

Toegeſtaan, mits niets werde uitgevoerd, dat verdagt of aan de Koninginne toebehorende is.

V. Tot tranſporteringe van de Zieken en Gequetſten zal 't nodig getal Paarden geleverd worden.

Men zal de Zieken en Gequetſten op koſten van de Koninginne bezorgen, en daar toe mogen de vereiſchte perſonen worden agtergelaten.

VI. d'Agterblyvende Zieken en Gequetſten zullen na vereiſch worden opgepaſt tegens betalinge.

Toegeſtaan.

VII. Men zal voor 4 dagen Brood en Vouragien verſchaffen.

Brood en Vouragie worden aan 't Guarnizoen voor een billyke prys toegeſtaan, tot zy op de beſtemde Plaats aankomen, als mede de nodige Wagens en Paarden.

VIII. De Deſerteurs zullen worden uitgeleverd, doch word Zyne Majeſteit geſmeekt, om hun 't leven te ſchenken.

Zulks zal aan 's Konings goedertierendheit overgelaten moeten worden.

IX. 't Guarnizoen zal na 't Corps van den Grave *Batheani* geëſcorteert worden.

Dit Articul ceſſeert.

X. 't Guarnizoen uittrekkende, zal op den marſch niemant uit zyn ry of gelid mogen worden getrokken.

Niemant zal gedwongen worden.

XI. 't Zal aan een ieder, die wil, zo van den Adel en Regeringe, als de Geeſtelykheit en Burgery, vryſtaan, onverhindert te vertrekken.

Toegeſtaan voor den tyd van 8 dagen.

XII. Op de gemelde conditien zullen de 3 Koninglyke *Prager-Steden*, benevens 't *Wiſcheradt*, aan Zyne Majeſteit de Koning van *Pruiſſen* worden overgeleverd.

De nieuwe Poort van de Nieuwe Stadt, en de Karels-Poort zullen noch heden ingeruimd worden.

XIII. De Magazynen, Artillery en Ammunitie, zullen getrouwelyk worden

den overgeleverd. 't Guarnizoen zal den 18. 's morgens vroeg uittrekken, en aanstonds na het tekenen van de Capitulatie, zal 't midden van de Stadt benevens de Poorten, geruimd worden, met bygevoegt verzoek aan Zyne Majesteit, dat geen Soldaat of Officier zonder Paspoort zal mogen binnen komen. 1744. October.

Wat aangaat het ruimen van de Poorten, zulks is in 't voorgaande Articul gereguleert. Alle de Magazynen en d'Artillery zullen morgen-ochtend overgeleverd, en met Pruissische Wachten *bezet worden. En 't Guarnizoen zal den* 18. *'s morgens uittrekken; ook zal men alle mogelyke voorzorge gebruiken, dat niemant in de Stadt ga, als die 'er iets te verrichten heeft.*

Wyders word geëischt, dat de Poort van Wischeradt *beden zal werden geruimd, en dat men de Poorten en Straten van de Stadt zodanig zal ledigen, dat het Guarnizoen gemakkelyk met de Bagagien kan uit-, en 't* Pruissische *Guarnizoen daar in trekken.*

Gedaan in 't Camp van *Praag* den 15. *September* 1744.

Getekend: GR. VAN SCHWERIN. *Getekend*: VAN HARSCH.

ARTICULEN DER CAPITULATIE VAN PRAAG, *voorgesteld door den Collonel* Farinella, *van wegens de Generaal, Graaf van* Harsch, *met het gene daar op is ingewilligt:*

I. 't GUarnizoen van *Praag* beloofd gedurende een gantsch Jaar niet te zullen dienen tegen zyne Majesteit de Koning van *Pruissen*, en in cas die afgeslagen word, verzoekt het zelve in d'Erflanden van haar Majesteit de Koningin, die zyne *Pruissische Majesteit* zal aanwyzen, te mogen blyven, tot dat het uitgewisselt of gerantzoeneert zal zyn.

't Guarnizoen word Krygsgevangen aangenomen, en men zal zich daar omtrent gedragen aan 't geen in de Capitulatie gestipuleert is.

II. Den Heer Graaf van *Harsch*, verzoekt voor zich en de twee Ingenieurs en Majors, om, gedurende 2 Maanden, na *Wenen* te mogen gaan, na dat het Guarnizoen uit *Praag* getrokken zal zyn, om aan haar Majesteit de Koningin, van hun gedrag verantwoording te doen, onder belofte, van, na verloop van dien termyn, te zullen wederkeren na zodanige Plaatze van d'Erflanden, als 't zyne *Pruissische Majesteit* zal behagen hun tot een verblyf aan te wyzen.

Toegestaan, mits zy zich na de 2 Maanden weder laten vinden, ter Plaatse, welke in hun Paspoort en de Renversaal-brieven zal worden vermeld.

III. Den Heer Generaal, Graaf *Ogilvy*, alleenlyk geprofiteert hebbende d'inkomsten van Commandant, zonder in die qualiteit te fungeren, word voor hem vryheit verzocht, om zich te mogen retireren, werwaarts 't hem gelieft.

Zyne Excellentie de Generaal, Graaf Ogilvy, *niet anders als Krygsgevangene konnende aangemerkt worden, zal men hem een Paspoort op zyn woord geven, om te mogen vertrekken, werwaards 't hem goed dunkt, tot dat hy uitgewisselt zal zyn.*

IV. Alle d'Officieren zullen hunne Degens behouden.

Toegestaan op 't verzoek van den Heer Collonel, Baron van Elberfeld.

1744. Octobr.

V. De Warasdynen verzoeken na huis te mogen keren, als ook 't klein getal Croaten te Paard, welke een gedeelte van 't Guarnizoen van *Praag* uitmaken.

De Warasdynen en Croaten moeten 't zelve lot, als de gereguleerde Troupen ondergaan.

VI. d'Officieren van 't Guarnizoen zullen op hun woord mogen vertrekken, daar 't hun goed dunken zal, gelyk men verzekerd, dat zyne *Pruissische* Majesteit reets heeft verklaard.

Men zal aan d'Officieren Paspoorten verlenen, om zich te mogen retireren, werwaarts 't hun gelieft, mits schriftelyk en op hun woord van eer verbindende, van hun met den dienst of raadgevingen en berichten niet te zullen bemoeijen.

In 't Camp van *Praag*, den 16. *September*, 1744.

Was Getekend:

GRAAF VAN SCHWERIN. VAN HARSCH.

ARTICULEN, *die overgegeven en getekend zyn:*

I. OM de Steden, als mede de gezamentlyke Inwoonderen, 't Gouvernement, den Adel, Geestlykheit, Kapittels, en al wat daar toe behoord, met dezelver Have en Goederen, te conserveren, bied het Guarnizoen aan, om tegens Zyne Majesteit den Koning van *Pruissen* in een rond jaar niet te dienen.

Wat het Guarnizoen betreft zulks is reets in de Capitulatie gereguleert. Aan de Geestelyke en Wereltlyke Inwoonderen word alles toegestaan.

II. Aan den Commandant en de twee Ingenieurs en Majors zullen de nodige Paspoorten worden verleend, om hun te *Wenen* te gaan verantwoorden.

Word toegelaten een Officier af te zenden, aan den welken men een Paspoort zal verlenen, mits by schriftelyk beloofd, binnen 14 dagen als Krygsgevangen te rug te komen.

III. 't Zelve zal ook aan den Heer Grave *Ogilvy* worden geaccordeert, als mede aan den Generaal van d'Artillery, den Heer *Burg-graaf*, en zodanige andere Persoonen van de Regering, den Adel, Geestelykheit en andere Inwoonderen, als welke uit de Stadt zullen willen vertrekken.

Dit Articul nopens de Geestelyke en Wereltlyke Personen is reets in de Capitulatie gereguleert.

IV. Al 't gene de Burgers en Inwoonders voor den dienst van Hare Majesteit de Koningin gedaan hebben, zal hun tot geen nadeel strekken.

Toegestaan.

V. De Ryks- en Stads-Archiven, d'Acta, inhoudende de schikkingen van de Stenden, en andere Papieren, 't Gemeen rakende, zullen niet wechgenomen mogen worden.

Toegestaan, mits de Heren Officieren van de respective Sancelaryen daar van zelfs niets vervreemden.

VI. d'Officieren en Soldaten zullen hunne Bagagien vry mogen mede nemen, gelyk ook alle die gene, welke tot den Militairen stand behoren, benevens hunne Domestiquen.

Toegestaan.

VII.

VII. Alzo de grote uitgestrektheit der Steden, en de veelheit van verscheide zaken, die van alle kanten derwaarts getransporteerd geweest zyn, niet toegelaten hebben, naukeurige Inventarissen te maken van d'Artillery, Ammunitien, Magazynen en andere behoeftens, zal men alles getrouwelyk aan de Commissarissen, door Zyne Majesteit ten dien einde te benoemen, overleveren.

Zo dra men van de Poorten possessie genomen zal hebben, zullen in de Stadt Commissarissen gezonden worden, om d'Arsenalen, Artillery, en al wat daar toe behoord, over te nemen, en om met die van 't Guarnizoen alles te reguleren, wat de Magazynen en dit gehele Articul betreft, waar na men daar by Schildwachten van onze Poort Wachten zal stellen, om alle verwerring te myden.

Gedaan in 't Camp voor *Praag* den 16. *September* 1744.

Getekend: GR. VAN SCHWENIN. *Getekend:* VAN HARSCH.

Den 20. Passato is op Konings bevel, in alle de Kerken van die Stadt het *Te Deum*, over die gloriense Verovering, gezongen.

De Medailleur *Kittel*, te *Breslau*, in *Silesien*, heeft op de Verovering van die Stadt een Gedenk-penning vervaardigt:

Op de Voorzyde ziet men de gemelde Stadt in haar volkomen situatie, en achter dezelve het *Ratschin* en de *Moldau*, met het Byschrift: *Praag door Zyne Koninglyke Majesteit van Pruissen veroverd den* 16. *September* 1744. Op den Onderrand staat: *Ten derden male in drie jaren.* Op 't Revers worden allerhande *Zege-tekenen* vertoond, en onder staan de woorden: *ô Here! Laat die gene, welke de Vaandels der Overwinning zwaijen, spoedig de Vrede brengen.*

Na dat zyne Majesteit Bezitting van die Stadt genomen hadde, hebbe verscheide Leden van de Regeringe hunne Ampten nedergelegt en permissie verzocht om zich na elders te begeven, 't geen hun toegestaan is: Doch de gene die dezelve waren opgevolgt, hadden *den Eed van Getrouwigheit*, niet aan den Koning, maar aan den Keizer, als Koning van *Bohemen* afgelegt.

Vervolgens was zyne Majesteit met zyne Armée opwaarts getogen, en hadde *Budweis* met accoord ingenomen, vervolgens *Theyn*, en laatstelyk *Tabor*, * waar van d'Omstandigheden zyn als volgt:

Dat

* *Tabor* is een Koninglyke Stadt in *Bohemen* aan de *Lausnits*; legt in den *Bechiner-kreits*, die aan *Opper-Oostenryk* grenst, en van welken Kreits de voornaamste Plaatzen zyn, *Bechin*, *Budweis*, *Tabor*, *Rosenberg*, *Neuhaus*, *Wittiginau*, *Frauenberg*, *Pilgram*, *Theyn*, *Rudolphs-stadt* en *Desny*. *Tabor* is in den Jare 1419 door *Ziska*, Generaal der *Hussiten* gesticht, en van Vestingwerken voor-

1744. Oćtober.

Dat de Lieutenant van *Nassau* den 18. laatstleden die laatste Stadt heeft berend; dat het Guarnizoen, bestaande uit 2000 Man, twee hevige Uitvallen gedaan, doch daar by niet dan twee van onze Hussaaren gedood heeft; dat d'Oostenrykers telkens te rug gedreven, en onder anderen zestien van derzelver Hussaren krygsgevangen gemaakt zyn, die men na 't Campement had gezonden; en dat men om verscheide Redenen op den 24. goedgevonden heeft den vryen aftogt aan 't Guarnizoen te vergunnen, te meer, om dat 'er geen zware Artillery by de hand was om bres te schieten, en daarenboven de Generaal *Bathiany* zich met zyne Troupen niet ver af bevond, om aan de Bezetting Onderstand te geven &c.

Den 8. dezer was de gehele Armée over de *Moldaw* getrokken, met voornemen om d'Oostenrykſche aan te tasten, eer met de Saxische Troupen conjungeerde; doch eensklaps veranderde dit dessein, alzo kort daar na dezelve die repasseerde, en verscheide kleine Posten verlieten, als ons by 't naastvolgende verhaal onder Prins *Karel* staat te blyken.

Doch eer wy daar toe overgaan, moeten wy aantekenen, wat *onmenschelykheden*, in navolging van den Spaanschen *Duc d'Alba*, of der *Fransche Tyrannye* in onze *Nederlanden* in den jare 1672, zyne Majesteits Troupen, byna in 't midden dezer Maand, in 't Markgraafschap *Moravien*, uitgevoerd hebben. 't Relaas uit *Olmutz* van den 14. dezer luid aldus:

De Pruissische Troupen, die te *Mittelwalde*, in 't Graafschap *Glatz*, staan, hebben bereids ten tweden male een inval in 't Markgraafschap *Moravien* gewaagt. d'Eerstemaal zyn dezelve door de Pas van *Kleyn Mora* na *Goldstein* gerukt, maar alzo hun de Commandant van *Olmutz* eenige Troupen van zyn Guarnizoen tegenzond, hebben zy in allerhaast, na veelerhande begane excessen by andere arme Onderdanen, *Goldstein* en de rondom liggende Plaatsen geplundert, en zyn voorts langs denzelven weg te rug in 't Glatzische gekeerd. De tweedemaal zyn zy over *Landseron* en *Geyersberg*, onder 't geleide van den Major der Hussaren, *Hans Schutz*, in *Tribau* gevallen, en hebben dat Steedje, schoon de plundering met 400 Ducaten afgekogt was, egter uitgeroofd, daar op den marsch na *Hohenstadt* voortgezet, aldaar t'eenemaal ongehoorde wreedheden gepleegt, en eindelyk 't Steedje *Schildberg* in brand gestoken, nemende ten laatsten, na die *boerlyke dooden te hebben volvoerd*, de route te rug na *Mittelwalde*. d'Onmen-
sche-

voorsien, en vermits de *Hussiten* daar hunne voornaamste wykplaats hadden, kregen ze den naam van *Taberisten*. Deze Stadt is meermalen vergeefs belegert, en heeft in den dertig-jarigen Oorloch veel geleden. De Stadt *Theyn* legt aan de *Moldau*, drie mylen van *Budweis* en ook zo ver van *Tabor*.

schelyke uitsporigheden, die in *Hohenstadt* bedreven zyn, kan men in de volgende Verklaring of *Species Facti*, door d'Administrerende Beampten van den Prins van *Lichtenstein*, en eenige Magistraats-personen van die Plaats t'*Olmutz* onder Eede gegeven, omstandig zien; en welke *Heldendaden* de Major *Schutz* noch meend uit te voeren, blykt uit de Missive, door hem aan den Hoofdman van den Prins van *Lichtenstein*, t'*Eisenburg* geschreven, en welke hier agter mede gevoegt is. 1744. *October*.

Species Facti.

„ DEn 9. *October* rukte een Party Pruissische Hussaren, ruim 270 man sterk, „ na dat zy de Moravische Stadt *Tribau* uitgeplundert hadden, ten 2 uuren „ 's namiddags, geheel onverwagt in *Hohenstadt*, eischte terstond 400 specie- „ Ducaten, spys, drank en vouragie, 't laatste wierd ook ten spoedigste by „ een gebraght: Ondertusschen vorderde de commanderende Pruissische Major, „ *Hans Schutz*, de Kas van den Burgermeester, waar op deze antwoordde, *dat* „ *den Hoofd-Officier die onder zich had*, *doch dat hy wel wist*, *dat'er niet een en-* „ *kelde gulden in was*, na dit antwoord moest de Burgermeester de Vorstelyke „ Kas aanwyzen, maar dezelve gaf daar op te kennen, *dat de Stadt van geen* „ *Vorstelyke Kas kennis had*, *en derhalven die niet konde aanwyzen*: als toen wierd „ hy gebraght op het Slot by den Rentmeester, die zedert een groot half jaar „ krank te bedde had gelegen, en zich in zo een slegten staat bevond, dat hy „ denzelven dag door de Geestelykheit gedisponeert was om zyn Testament te „ maken. De gemelde Rentmeester verschoonde den Burgermeester, zeggende, „ met tranen in d'oogen, *dat die van de Vorstelyke gelden niets konde weten*, *en* „ *derhalven gantsch t'onregt daarom gevergt wierd*, doch zulks mocht niet hel- „ pen: Den Burgermeester, met name *Frans Igler*, van professie een Vleeshou- „ wer, wierden zyne klederen uitgetrokken, handen en voeten met strikken ge- „ bonden, hy op den grond geworpen, en door twee Hussaren op een verschrik- „ kelyke wyze afgerost; en na dat hem meer als 160 slagen gegeven waren, zeide „ de commanderende Pruissische Major, tot den meer dood als levenden Rent- „ meester, die zulks moeste aanzien: *Ik zal op myn ziel en zaligheit dezen Kaarl* „ *doen dood slaan.* Vervolgens wierden in de vingers van den Burgermeester, „ tusschen de nagels en 't vleesch, *hoefnagels geslagen*, en hy dus dood gemar- „ teld zynde, lieten zy hem liggen. Na deze *moorddadigen handel* wierd de Vrou „ van den Rentmeester in de Verwulfzels en Kelders gesleept, met schrikkely- „ ke bedreiging, *dat*, *indien zy de begraven gelden niet ontdekte*, *men haar de rok-* „ *ken boven 't hoofd zoude toebinden*, *en* 100 *slagen doen geven*: Zy verschoonde „ zich *als een Vrou die nergens van wist*, en terwyl de Hussaren hier en daar „ begonnen te graven en te zoeken, ontquam zy behendiglyk, maar de half „ dode Rentmeester moest het als toen vergelden, wordende hem de borst met „ een tang en de voeten met een ander instrument genepen, tot hy zyn geld, „ dat maar in een enkele zak bestond, aanwees. De verdere Hussaren waren „ van twee uuren 's namiddags af tot den volgenden dag ten 10 uuren 's mor- „ gens bezig, zo met op 't Slot en in de Stadt, als de Voor-Stadt en de drie „ omliggende Dorpen *Rumbach*, *Nemille* en *Wazelsdorf*, continueel te plunde-

„ ren „

1744. October.

„ ren, zo dat niet een huis verschoond bleef, en zy alles, wat te vinden was, „ wechvoerden, alle kisten en kassen opensloegen, aan stuk hakten en geheel „ vernielden. Vele Huizen hebben zy wel 10 maal doorzogt, en d'Inwoon- „ ders, waar by geen geld gevonden wierd, hebben zy op eene erbarmelyke „ wyze geslagen, gepynigt, en *de delen*, die om eerbaarheits halve niet genoemd „ mogen worden, *genepen*, en met *bindgaren gebonden*, als ook met *castratie* „ bedreigt, gelyk zy dan ook de Zabel zo wel daar, als aan neus en ooren, „ hielden, als of zy 't bedreigde ter uitvoer wilden stellen; de Vrous-perso- „ nen, zelfs de getrouwden, hebben zy de klederen afgescheurd en naakt uit- „ getrokken, allerhande moetwille met dezelve bedreven, en die buiten staat „ waren, om hun te verweren, wierden op den grond neder geworpen, de „ handen uitgestrekt, met voeten daar op getreden, *en zy dus verkragt.* De- „ zelve hebben ook niet nagelaten, hunne boosheit in de Kerken te begaan, „ met alle de deuren op te breken, 3 à 4 Kelken en alle Silvere Sieradien „ van de Beelden te roven, de Silvere kanten af te tornen, en hier en daar „ neder te werpen, als ook *de graven t'openen.* Dat dit alles de waarheit is, „ en wy zulks meerendeels met eigen oogen hebben gezien, als ook de plun- „ dering ondergaan, zulks bevestigen wy met onze ondertekening en cachet, „ in plaatze van Eede.

Getekend *Olmutz* den 14. *October.*

(L. S.)	(*get.*)	*Frans Ferdinand Spettel*, Burggraaf.
(L. S.)	(*get.*)	*Carel Joseph Molitor*, Hoofd-Officier.
(L. S.)	(*get.*)	*Anton Frans Pschaar*, Stads-Richter.

Copie Missive van den Pruissischen Major van Schutz, *die te* Tribau, Hohenstadt *en* Schilding, *vele onmenschelyke wreedheden gepleegt heeft, aan den Hoofdman van den Prins van* Lichtenstein, t'Eisenburg, *geschreven den* 10. October.

„ IK hebbe de recepisse uit klein *Mohmau* wel ontfangen, derhalven zal U Ed. „ d'ordre van Zyne Excellentie, mynen Heer Generaal, ook bekend zyn. „ Ik heb uw tot hier toe maar getoond, dat het my ligt valt te brandschat- „ ten, hoe men in *Tribau* kan *plunderen*, hoe men in *Hohenstad* d'administre- „ rende Officieren *kan dood slaan*, en de Boeren, die Geweer hebben, *ophan- „ gen*, derhalven blyft noch overig, *Vrouwen en Kinderen te massacreren*, en „ Steden, Dorpen en Bosschen *te verbranden*, en dat wil ik uw ook tonen, „ hoe gevoeglyk en handig ik daar mede weet om te gaan; indien gy niet tus- „ schen heden, zynde den 10. en dingsdag morgen, zullende zyn den 13. uw „ te *Mittelwalde* laat vinden, om aldaar t'aanhoren, wat de Koning, myn Heer, „ van *Moravien*, en inzonderheit van de Heerlykheden van den Vorst van „ *Lichtenstein* eischt. Wilt u aan 't geweld onderwerpen, bewaard, volgens

„ uwe

„ uwe pligt en geweten, de goederen van uwen Heer, en weest voorts verze- 1744.
„ kerd, dat ik met veel plaisier ben Octobér.

MYN HEER, Uwe Dienstwillige

getekend: *Hans van Schutz.*

„ P. S. Uwe Koets-paarden zyn by my, en staan tot uwen dienst.

Of dat alles op zyne Majesteits ordre is geschied, zal dependeren aan zyne *afkeuringe* en *straffe* aan d'Uitvoerders te doen.

Overgaande tot de Krygs-Verrichtingen, van den Doorluchtigsten Prins *Karel*, wiens daden alreets *d'onsterffelyke gebeugenis* toegewyd worden, en die den 27. passato by zyne Armée arriveerde, zo bestaan dezelve:

Den eersten dezer conjungeerde zich d'Armée van den Generaal *Bathiany* met d'onze te *Czernitz*, alwaar wy tot den 4. vertoefden, en vernamen, dat de Major *Desoffi* van 't Corps van den Generaal *Nadasty* 4 Esquadrons Pruissische Hussaren geattaqueert en zodanig gehavend had, dat men niet gelooft, dat 'er 10 van ontkomen zyn: Een Capitein, 2 Wagtmeesters, 3 Corporaals 3 Trompetters en 83 Hussaren zyn Krygsgevangen gemaakt en met 111 Paarden in ons Leger gebraght: De Heer *Janes*, Commandant en Chef van de Pruissische Hussaren, die een Capitein in Dienst der Koningin tot een Broeder heeft, is op de plaats gesneuvelt: Men heeft by hem 10000 Floreinen gevonden, die hy den voorgaanden dag in een Klooster geligt had: De Hussaren hebben dezelve onder zich gedeelt, en men heeft hen ook de 111 genomen Paarden gelaten. Men vernam ook, dat de Vyanden *Budweis* en *Frauenburg* bemagtigt hadden, waar van de Guarnizoenen, bestaande uit irreguliere Troupen, met alle Militaire Eer uitgetrokken waren. Den 4. kreeg men narigt, dat de Pruissische Armée zich na *Theyn* gewend had, aldaar de *Moldau* gepasseert, en tusschen *Hurket* en *Sablat*, 3 marschen van ons, was komen camperen. Op deze naricht decampeerden wy den 5, om de Vyanden te naderen, en quamen by *Tschomelitz* camperen, alwaar wy tot den 9. vertoeft hebben. Wy hebben hier 3 Bruggens op de *Moldau* geslagen, en de Generaal *Nadasty* is die Rivier met zyn Corps gepasseert, om aan de Vyanden de communicatie van achteren en van *Praag* af te snyden.

't Was 's nachts van den 7. tot den 8. wanneer de Pruissische Armée zeer onverwagt de *Moldau* repasseerde, en 't geschiedde met zulke gezwindheit, dat de Bruggen den volgende dag den 8. dito reets afgebroken waren. Den 9. ontfing men van alle kanten de confirmatie, dat die Armée, na alvorens de bezetting van *Budweis* geretireert te hebben, zich van de *Moldau* afwende, dirigerende den marsch over *Weseli* en *Sobieslau.* De narichten van den tienden tot den 11. voegden daar by, dat zo veel men van de bewegingen der Vyanden kon bemerken, zouden dezelve van intentie zyn, achter *d'Elbe* te retireren, doch alzo men zich op die naricht niet geheel en al vertrouwen kon, en men ook buiten dat niet goed vond, van de Saxische Armée, dewelke met sterke

1744. Oktober. marschen avanceert, al te verre af te gaan, vertoefde men tot den 12. in dit Leger van *Tschemolitz*, en men profiteerde van die tyd, om de gereguleerde Infantery 's morgens en 's avonds in 't Vuur te exerceren, en ze tot eene Actie te prepareren. Integendeel hebben d'irreguliere Troupen, in verscheide Corpsen verdeeld, niet opgehouden de Vyanden in hunne retraite t'observeren, te harcelleren en t'attaqueren. De Collonel *Trenk* is 's nachts in *Theyn* ingedrongen, alwaar 4 Pruissische Battaillons waren, waar van 240 Man neergezabelt, en d'overige gedeeltelyk gevangen, en gedeeltelyk verstrooit geworden zyn. De Generaal *Ghylani* heeft een Convoy van 800 Wagens met Meel en 8 Wagens met Brandewyn wechgenomen.

Den 13. is 'er eene bloedige Actie voorgevallen, zynde d'Achterhoede van 't Pruisische Leger, bestaande in 8 Battaillons en 28 Esquadrons onder een zwaren Regen aangetast, en 't grootste gedeelte daar van gedood of gevangen genomen, vervolgens is de reets gemelde Vesting *Tabor* stormender hand vermeestert, en hebben onze Hussaren vele Gevangenen en daar onder verscheide of wel de meeste van de zo genaamde DOODS-HOOFDEN * in 't Hoofdquartier by *Tschemelitz* ingebraght.

De Koning van *Pruissen* retireert met zyn Armée na de kant van *Silesien*.

Den 15. is onze Armée de *Moldau* gepasseert, en den 17. by *Bistritz* aangekomen, om de hals over kop retirerende Pruisische Armée te vervolgen.

Komende tot de Verrichtingen der Fransche Armée in 't Beleg van *Fryburg*, † en 't ingewikkelde van *Constantz*, strekt 't Onderstaande *Fransche Relaas*:

Den 18. September hebben wy een begin gemaakt met deze Vesting t'infesteren, en den 19. volkomen ingesloten. De Marschalk *de Coingny* heeft zyn Quartier in 't slechte Dorpje *St. George* moeten nemen: 't Guarnizoen zoude bestaan uit 11 Battaillons, 11 Granadier Compagnien, 1000 Lycaniers, 4 Compagnien Dragonders en eenige 100 Hussaren.

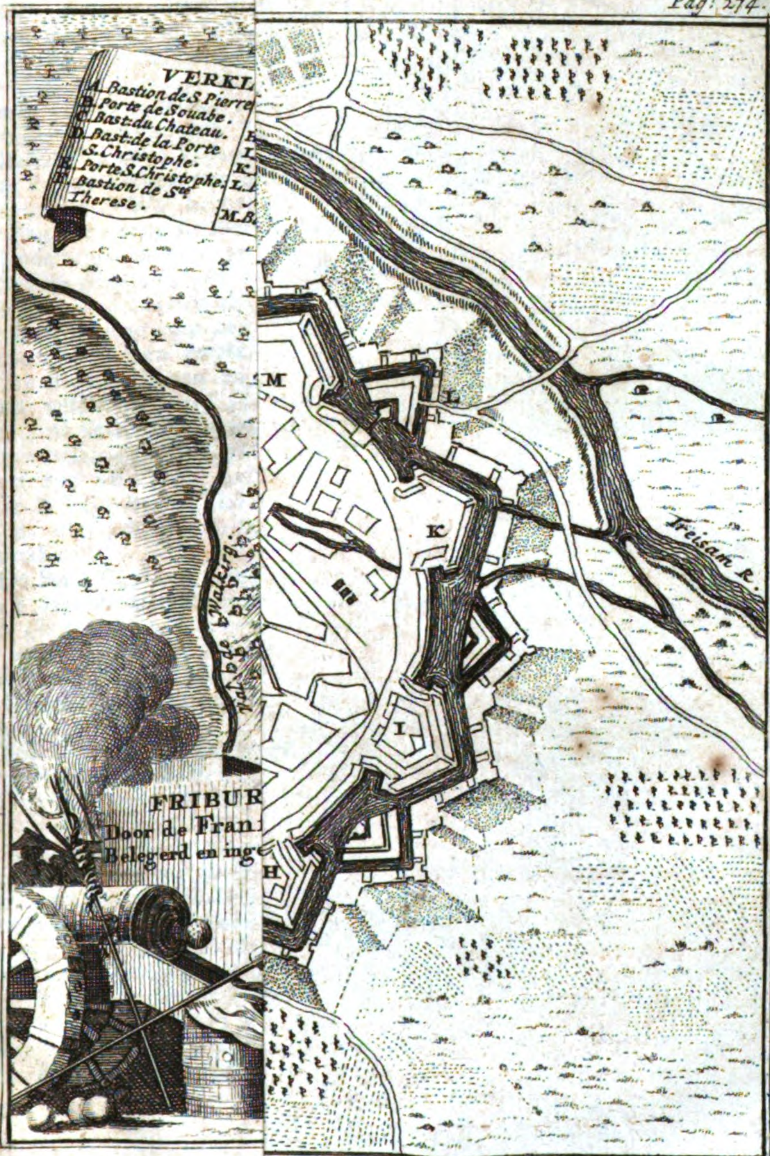
Zedert den 22. tot den 27. is men bezich met de Rivier *Treissin*, dewelke aan d'eene zyde de Voet der Fortificatien van de Stadt voorby loopt, af te leiden, en men meend binnen weinig dagen daar mede gedaan te hebben, om de Loopgraven met zo veel meer gemak te konnen openen: Den 30. hebben wy die geopend.

Den 2. dezer hebben wy die Plaats van 2 Batteryen ieder van 20 Stukken 24 Ponders begonnen te beschieten. De Marquis *de Courtaumer*, Marschalk de Camp, is by een Uitval, door 't Guarnizoen van die Plaats gedaan, in zyn Dye gequetst, zo dat men genoodzaakt is geweest, om hem 't Been af te zetten.

Den

* Waarom alzo genaamd, zie *Nederl. Gedenkb.* van den jare 1741. II. *Deel*, *pag.* 292. Geven geen quartier, waarom gemassacreert worden. Nochtans is door Prins *Karel* daar in voorzien. *ibid.* van den jare 1742, I. *Deel*, *pag.* 252.

† De Beschryving en *Afbeelding* van die Stadt met zyne Forten, zie *Europ. Mercurius* van den jare 1713, II. *Deel*, *pag.* 236.

VERKL
A. Bastion de S. Pierre
B. Porte de Souabe.
C. Bast. du Chateau.
D. Bast. de la Porte S. Christophe.
E. Porte S. Christophe.
F. Bastion de Ste Therese.
M
L
K
I
H
Treisam R.
FRIBUR
Door de Fran
Belegerd en inge

Den 4. is de Graaf van *Clermont* met 47 Escadrons, 8 Battaillons en een Trein van Artillery uit ons Leger na *Constantz* opgebroken, om die Stadt, gelyk ook vervolgens *Bregentz*, met geweld onder de gehoorzaamheit des Keizers, of veel meer onder die van onzen Koning te brengen. De Hertoch van *Crussol* is den 2. dezer met 14 Battaillons en eenige Esquadrons na *Ulm* gemarcheert, om 'er zich by de Keizerlyke Armée, die eerst met de Hessische, Paltzische en onze Troupen 35000 Man sterk is, te voegen, op dat dezelve in staat mocht komen van de Krygs-Operatien in *Beyeren* met succes te konnen ondernemen. Wy hebben den 5. een recht begin konnen maken met deze Vesting door onze Artillery van alle kanten te benauwen. 1744. *October.*

Onze *negentien Batteryen* van Canon en Mortieren, zyn den 7. 's moegens alle teffens geopend; ook hebben de Vyanden een verschriklyk vuur gemaakt. Een van onze Bomben viel op een Kruid-Magazyn van 't Bolwerk den *Arend*, en deed 't zelve voor een gedeelte in de Lucht vliegen, en andere Bomben veroorzaakten een zware Brand in de Stadt. Wy hebben jegenswoordig 205 zware stukken Canon en Mortieren, uit dewelken zonder ophouden op de Stadt geschoten word, en vermits men met het Canaal wakker is gevordert, zo verre dat het water uit de Rivier de *Treissin* daar in afgeleid zal konnen worden, zo hoopt men, dat men binnen korten Meester van de Stadt zyn zal, waar na wy zeer verlangen, om dat de Troupen naulyks meer 't Veld konnen houden. De sterfte onder dezelve is zeer groot, en zal na allen schyn noch groter worden, als ze de Winter-quartieren niet haast betrekken.

De Stadt *Constantz* ziende, dat wy ernst met derzelver Belegering maakten, heeft dezelve niet afgewacht, maar Gedeputeerden na *Zell* aan den Graaf van *Bel-Isle* gezonden, om een Capitulatie met hem te treffen, gelyk ook geschied is, en die Stadt van onze Troupen bezet was. Niet tegenstaande deze Vesting zeeds zeer door ons Canon en Mortiers beschadigt is, defendeert zich nochtans 't Guarnizoen noch dapper, en heeft ons den 9. in een Uitval eenige 100 Man gedood.

Tot den 17. hebben wy veel Volk door 't Vuur en Uitvallen der Belegerden verloren, en noch meer door ziekten en door 't natte koude Weer.

Den 11. was de Koning in 't Camp gearriveert onder een uitsprekelyk gejuich van 't gehele Leger. Dien dag deed de Marschalk *Coingny* den Commandant noch eens sommeren, met bedreiging: *Dat, als hy de Stadt niet overgaf, men dezelve met gloejende Kogels zoude beschieten.*

Den 13. steeg de Koning te Paard en reed na een Capelle, van waar dezelve distinct kon zien 't gansche front van d'Attacque op de Kastelen van *Fryburg*, en zyne Majesteit quam niet voor 6 uuren 's avonds weder in zyn Quartier. Den 12. 's avonds wierd het water uit de Rivier in 't Canaal geleid, maar eenige uuren daar na brak de Dyk, en men is bezig hem weder te maken. De Vyanden hebben dezen morgen een nieuwe Battery geopent, maar dezelve wierd door onze Artillerye wel haast zodanig gehavent, dat zy niet een schoot meer daar van doen konnen. Den 14. heeft men de Loopgraven omtrent 100

1744. October. roeden aan gene zyde de Rivier voortgezet en 7 Soldaten zyn daar by gequetst, zo als ook de Heer *de la Motte*, Officier van d'Artillerye, door het springen van een Bombe, en noch een ander Officier. Den 13. 's morgens zyn de Troupen in de Loopgraven afgelost door den Grave van *Coigni*, Lieutenant-Generaal, en door de Heren *de la Suze* en *de Nicolai*, Generaal-Majors. Alle de Forten van de Plaats zyn in een zeer slechten staat, en wel voornaamlyk 't Fort *l'Escargot*, 't welk t'eenemaal wech geschoten is. Den 16. had men den Dyk byna weder herstelt, en de Werken aan gene zyde de Rivier tot op 20 roeden van de Palissaden voortgezet. De Marquis *Daverne* is dien nacht in de Loopgraven gedood. De Koning heeft ter oorzake van 't slechte Weer uit zyn Quartier niet konnen gaan, en den 15. en 16. over verscheide zeer gewichtige zaken met de Marschalken *de Noailles*, *Bel-Isle*, *Mallebois* en *Coigny*, raad gehouden. Den 17. heeft men alle de Werken verder voortgezet, die aan gene zyde de Rivier begonnen waren, en men heeft zich gelogeert omtrent den bedekten Weg en aan de Rechterhand heeft men verscheide vorderingen gemaakt, na het Bolwerk van *St. Pieter*.

Na dat de Ridder *de Bel-Isle*, Lieutenant-Generaal, na 't bezit van *Rothenbarg* in den Naam van den Keizer genomen hadde, is na *Villingen*, *Stokagh* en *Radolfzel* getrokken, van welke 3 Steden d'Inwoonders den Eed van getrouwigheit aan den Keizer gepresteert hebben. Als mede van *Waldshut*, *Lauffenburg* en *Sickingen*.

De Stadt *Rhynfelden*, wierdt den 21. Passato, eer de Raad en Burgery zulks vermoed hadde, geoccupeert, en het in 't midden van den *Rhyn*, als een Eiland gelegen Fort, *Burgstal* genaamd, werwaarts 't Oostenryksche Guarnizoen, 90 Man sterk, van daar met veel Ammunitie, Geschut en Vivres geretireert was, aanstonds berend, opgeëischt, en na een weigerend antwoord, met d'ondertusschen geplante Stukken Canon beschoten, zonder dat iets na een Cannonneren van 3 dagen, was gevorderd, wyl de Situatie van 't Fort al te voordelig, en 't zelve by na onwinbaar, ook de Muren zo dik en sterk zyn, dat zelfs 't zwaarste Geschut zonder 't gebruik van Vuurmortiers en Bomben, geen afbreuk of schade konde veroorzaken.

Derhalven was de hoge Generaliteit op andere middelen bedacht, en meende de Vesting met een beklimming of bestorming over de noch half staan gebleve Brug te dwingen; maar de Commandant deze dispositien bemerkende, stak 't overige gedeelde van de

de Brug in brand, en verydelde dus dit voornemen: Doch als den 23. van 2 Batteryen op 't bovengedeelte van de Vesting hevig gecannonneert wiert, was in dat gebouw (zonder dat men weet door wat toeval) een sterke en onblusschelyke brand ontstaan die in korten tyd niet alleen 't geheele Gebouw in d'assche leide, maar ook de Belegerde, daar zy door manquement van Water buiten staat waren, om den Brand te blusschen, en daar en boven vreesden, dat de Brand verder mocht lopen en 't Kruidmagazyn aantasten, gevolgelyk alles in de Lucht doen springen, genoodzaakt, ten een uure 's namiddags een wit Vaandel uit te steken, om te Capituleren: Hier op nam een *Fransche* Vrye-Compagnie post, en men trof een Capitulatie: 1744. October.

't Guarinizoen zoude zich Krygsgevangen overgegeven; alle Officiers zouden hunne Bagagie behouden, en Passen bekomen, om op hun schriftelyke Parole na huis te gaan; men zoude de Poort van 't Slot inruimen, waar voor een Wacht van *Fransche* Troupen zoude komen staan; 't Guarnizoen zouden den 24. zonder Geweer uittrekken, om na *Hunningen* geleid te werden, maar d'Officiers zouden hun Geweer behouden, en met den Degen op hun zyde uittrekken; en alle Oorlchs-Ammunitie en Provisie, nevens alle zaken zonder onderscheid, die aan de Koningin van *Hongaryen* toebehoren, zouden aan den Koninglyke Commissaris getrouwlyk werden overgeleverd, &c.

In deze Belegering is van 't *Fransche* Auxiliair Corps een Capitein van de Dragonders en geweze Adjudant-Generaal van den Ridder de *Bel-Isle* Baron van *Bens*, door een Musquetschoot, en 2 Dragonders door een Canon-kogel doodgeschoten. Men mach tot lof van de commanderende Generaliteit wel zeggen, dat het voorschreve Fort met een gering verlies en alleen met klein Geschut en een continueel Vuur van Musquettery is veroverd. Deze onverwagte Alarm en algemene schrik verhinderde niet dat de Keizerlyke Commissie met d'aangevange Huldiging voortging, en d'Erfhuldigings-Eed van 't Land en den Magistraat afnam.

DAT Hof van wegens den Keizer en den Koning van *Vrankryk* genodigt zynde, om in de *Frankfortsche Unie* t'accederen, is ZWEDEN.

1744. October. daar over sterk in den Senaat gedebatteert, en eindelyk besloten, „ dat die accessie plaats zoude hebben, voor zo verre 't Hertoch- „ dom *Pommeren* betrof, maar dat daar op geen Ryks-besluit kon- „ de vallen, ten zy een Ryksdag beroepen wierd, en de geza- „ mentlyke Stenden daar in bewilligden."

RUSLAND. TE *Petersburg* is van wegens 't Hof eene Ordonnantie in 't Licht gekomen, waar by onder zeer zware Straffe verboden word, „ eenige Specie, of Stof van Goud of Silver, hoedanig die ook „ wezen mocht, uit te voeren."

NEDERLANDEN. DEN 30. Passato is 't Geallieerde Leger uit deszelfs Campement in de Vlakte van *Ryssel* opgebroken, en by *Doornik* komen camperen, zonder 't minste verlies by dien aftocht geleden te hebben, ende vermits 't quade en gestaag regenachtig Saisoen bleef aanhouden, zyn dezelve den 13. dezer uit elkanderen gegaan om de Winter-Quartieren te betrekken, gelyk ook dan den 22. 't voornoemde Leger ten eenemaal gescheiden is.

't Was den 5. dezer 's namiddags, dat tusschen 130 Man van d'Oostenryksche Vry Compagnien en omtrent 500 Franschen by de Molen niet verre van *Harlebeck* een hevige Schermutzeling voorgevallen is, in dewelke van d'Oostenrykers 27 Man gequetst en twee gedood zyn: Dit Gevegt heeft langer dan twee uuren geduurt, en, na dat van de Franschen meer dan 140 zo gewond als gesneuvelt waren, hebben d'overige de vlugt genomen.

Voor een Restantje, heeft den brave Capitein der Hussaren, *Godosi*, 32 Paarden, 12 Muil-Ezels, een Fransche Lieutenant en 32 Soldaten in 't Gezicht van 't Fransche Leger by *Roesselaar*, bekomen. Insgelyks hebben de Hussaren by *Cortryk* een Fransch Detachement geslagen 't welk ruim 20000 Ryksdaalders na *Ryssel* zoude escorteren, en zich van dat geld Meester gemaakt. Noch hebben dezelve 25 Muil-Ezels en 20 Paarden, en 32 Man by *Menen*, na 't verslaan van 't Escort Buit gemaakt. De Capitein van een Vrye Compagnie, *Bethune*, heeft eenige Karren en Paarden, met Champagne-Wyn geladen, by *Cortryk* genomen.

De Franschen hebben *Cortryk* t'eenemaal geruimt, en niet alleen de palissaden met zich genomen, maar ook geslecht alle de nieuwe

we Werken, die ze daar van aarde opgeworpen hadden. Zy doen alle de Vestingwerken van *Menen* ondermynen, om ze, zo men zegt, in de lucht te laten vliegen. 1744. Oćtober.

De Staten van *Braband* hebben hun Consent tot de gewoonlyke subsidien van 1200000 Floreinen gegeven.

Vermits de sterfste onder 't Rund-Vee in de Fransche Provintien hoe langs hoe meer toeneemt, en dezelve tot in 't Dorp van *St. Peters*, twee uuren van *Brussel*, doorgedrongen is, zynde daar in een enkele nacht over de twintig stuks-Rundvee teffens gestorven, zo heeft de Procureur-Generaal order bekomen, om zich met twee Raadsheeren, twee Doćtoren en twee Slagers derwaarts te begeven, ten einde d'oorzaak van die sterfte t'onderzoeken, en op hun raport heeft de Regering een Placaat laten afkondigen, behelzende verbod aan de Slagers, om binnen den tyd van drie jaren een Veerze te slaan, zo als ook geen Koe-kalveren, of Schapen, en order aan de Schouten, Burgemeesters en Schepenen van elk Vlek of Dorp, om alle de Beesten, die aan die ziekte komen te sterven, op afgelegen plaatzen, 15 voet diep te laten begraven.

De Hollandsche Schepen (op *pag.* 211) *t'Oostende* opgebragt, zyn wederom vry gegeven.

Haar *Hoog-Mogende* hebben tot Hoofd-Officieren benoemd de Lieutenant Generaals Prins van *Hessen-Philips-Tal* en den Baron van der *Duyn*; de Generaal Majors Graaf van *Hompesch* en Baron van *Brakel*; mitsgaders de Lieutenant Generaal-Quartiermeester Baron van *Burmania*, om de Troupen van dezen Staat, welke deze Winter in *d'Oostenrykſche Nederlanden*, Guarnizoen zullen houden, te commanderen.

't Antwoord dat Haar *Hoog-Mogende*, op een gepresenteerde Memorie, door den Graaf van *Sintsheim*, Minister des Keizers overgeleverd, hebben gegeven, behelst in substantie:

DAt Haar *Hoog Mogende*, ten uiterste gevoelig zyn, over de verplichtende blyken, die de Keizer van zyne Vriendschap en Goedwilligheit jegens haar wel heeft willen geven: dat, dewyl zy dezelve ten hoogsten achten, zy steets pogen zullen, zulks door de bewyzen harer eerbied voor zyne Keizerlyke Majes-

1744. *Octobер.*

jesteit te beantwoorden; smertende het hun, dat de gelegenheit noch niet gehengt heeft, zulks den Keizer op een byzondere wyze te verklaren, aangemerkt hare goede geneigdheit, om zo met zyne Keizerlyke Majesteit, als 't Ryk in vriendschap en goede verstandhouding te leven, en dezelve, in al wat van hun afhangt, te handhaven: dat Haar *Hoog Mogende* den Keizer ten hoogsten verplicht zy voor de betuigingen, die 't zyne Majesteit behaagt heeft, haar van deszelfs vertrouwen te verlenen, in haar kennisse te geven, van 't *Tractaat van Unie* van *Franckfort*, en in haar te nodigen tot dat Tractaat t'accederen: dat zy steets als een eer en voordeel zullen rekenen, alle Unie met zyne Keizerlyke Majesteit en d'andere Contractanten van dat Tractaat, 't geen tot haar algemeen wel zyn zoude konnen strekken, vermits de herstelling der rust van 't Ryk en van geheel *Europa*, 't voorwerp harer vurigste verlangen is: waar toe zy menen, dat de Tractaten van *Westphalen*, gelyk ook die zedert gesloten zyn, tot grondslagen zouden konnen dienen: dat het grootste verlangen van Haar *Hoog Mogende* zynde, tot herstelling der algemene rust op dien grond mede te werken, zyne Keizerlyke Majesteit haar recht doet, een zo waar denkbeeld van hare geneigdheit voor de Vrede te hebben: dat zy voor 't overige, door dat *Tractaat van Unie*, met d'uiterste oplettenheit t'Examineeren, bevonden hebben, „ dat „ het voorgestelde doelwit, offschoon 't alleen 't Ryk betreft, zeer heilzaam is; „ doch dat het zelve geenzints strekt ter herstelling der rust in *Europa*: " dat zy ook veel moeite hebben, zich t'overtuigen, „ dat de middelen, by dat *Tractaat* „ geconcerteert, volstrekt bequaam zyn, tot dat doeleinde te geraken; " te meer, dewyl zy bevinden, dat men in plaats van de goede Officien, waar van in het *Tractaat* gewag gemaakt word, „ den weg der Wapenen inslaat, om een „ voornaam Lid van 't Ryk van deszelfs bezittingen te beroven, die 't zelve „ door 't Ryk en andere Mogendheden, geguarandeert zyn: " Dat Haar *Hoog Mogende*, ingevolge de defensive Tractaten, die haar verplichten, de Koningin van *Hongaryen* en *Bohemen*, by te staan, zelve onder 't getal der Guarandeurs zyn: Dat zy dierhalven de hoge wysheit van zyne Keizerlyke Majesteit doen oordelen, of men haar vergen kan, tot dat Tractaat t'accederen; dat zy meer aanmerkingen op deszelfs inhoud zoude konnen maken: maar dat zy zich daar van liever willen onthouden, om alle onderzoek te vermyden, 't geen onaangenaam zoude konnen zyn, en waar door zy des te meer van hare ware geneigdheit zouden afwyken, nadien hun niets meer ter herten gaat, dan zyne Keizerlyke Majesteit van d'achting en eerbied, die zy zyn Persoon toedragen, t'overtuigen, gelyk ook van de waarde, waar in zy zyne vriendschap houden, en van 't verlangen, 't geen zy hebben, om met Hem en 't Ryk in volmaakte vriendschap te leven, en tot zyn rust, in 't byzonder, als mede tot dat van *Europa*, in 't algemeen, het hare toe te brengen; gevoelens des te zuiverder, vermits zy voor zich zelfs niet verlangen, dan het behoud harer *Staat*, en de bewaring harer *Vryheit*, die met het algemeen Welzyn van *Europa* zeer nau verknocht zyn.

De Heer *Cornelis Calkoen*, bevorens Ambassadeur by den *Groten Heer*,

Heer, is door Haar *Hoog Mogende* benoemd tot deszelfs Minister aan *'t Keur-Saxische* en andere Duitsche Hoven. 1744. October.

De Graaf van *Wassenaar*, Heer van *Twickelo*; Minister Plenipotentiaris van Haar *Hoog Mogende*, heeft den 11. dezer zyne eerste Audientie by den Keurvorst van *Keulen* gehadt en is op de minlykste wyze ontfangen.

De Groot-Brittannische Extraordinaris Envojé en Plenipotentiaris de Heer *Trevor*, heeft uit naam van zynen Koning Haar *Hoog Mogende*, bedankt voor de gezondene 6000 Man, welke in *Engeland* geweest zyn.

De Vorst van *Leiningen-Dachsburg* een Regiment zyner Troupen aan dezen Staat over gedaan hebbende, is 't zelve bereids na deze Landen in marsch.

d'Ed. Heren Bewindhebberen van de West-Indische Compagnie ter Vergadering van Tienen, hebben besloten tegen den 16. *November* aanstaande een Uitdeling van 4 per Cent aan de Geinteresseerden te doen.

In *Texel* is gearriveert 't Oostindische Schip *Wel te Vreden*, *Gerrit Bot*, van *Batavia*, voor de Kamer *Amsterdam*; waar van de *Carga*, onder de Generale *Carga's* hier voren *pag.* 164 begrepen is.

De Carga van 't Engelsche Oostindische Schip *de Hertoch* van *Bengale* in 't Fort *St. George*, den 19. passato *'t Aberdeen* gearriveert, bestaat in:

1400 ℔ Catoene Garen, 55000 ℔ Couris, 32100 ℔ Ruwe Zyde, 67500 ℔. Roodhout, 465000 ℔ Salpeter, 4700 ℔ Scheilak, 5400 ℔ Stoklak en een grote Party Bengaalsche Manufacturen.

Mitsgaders van 't Schip de *Warwich* van *Bombaje* den 24. dezer *t'Aberdeen* voornoemd gearriveert, bestaat in: 720 Gallons Arrak, 599000 ℔ Peper, 5600 ℔ Ryst en andere Bombaysche Stoffen meer.

DEN reets gemelde voor *Praag* gesneuvelde Markgraaf *Frederik Wilhelm*, was de derde Zoon van Markgraaf *Albrecht Frederik*, en geboren den 28. *Maart* 1715, hebbende dus de Canonkogel op den 12. *September* hem van 't Leven berooft in d'ouderdom van 29 jaren, 5 Maanden en 15 dagen. BYZONDERHEDEN.

Mm De

1744. *October.* De *zesde* Madame van *Frankryk* is aan de Kinder-ziekte overleden.

De sterfte onder 't Rund-vee, is in *Vrankryk* ongemeen groot, doch wel voornamentlyk in de Provincien van *Bourgongnie*, *Forest*, *Baujois*, *Lyonnois* en *Dauphiné*. Te *Grenoble*, in de laatste Provincie, waren Boeren die 'er meer dan 30 verloren hadden, zelfs was daar een Boer gegeesselt die een Os tegens Konings ordre gevilt hadde. Men hadt 'er verscheide Beesten geopend, die aan die ziekte gestorven waren, waar in was bevonden, *dat de Lever en Long 't eenemaal verdroogt waren*; eindelyk hadt men waargenomen, dat een Os, van die ziekte aangetast, „ levend „ begraven en 't gantsche Lichaam met Modder of Slyk bestre- „ ken geweest zynde, uitgezondert de Kop, daar door weder ge- „ zond geworden was."

Onlangs zyn van *twee Windmakende Werktuygen*, op de wyze van *Wajers* gemaakt, volgens 't Plan van den Natuurkundigen Vernufteling Dr. *Hales*, proeven genomen; dezelve wierden geplaatst in 't Hospitaal te *Northampton*, in 't middelste groot vertrek, zo dat 3 vertrekken te gelyk verlucht konden worden. 't Grootste derzelver bevat 313 ton lucht, en de Wajers lossen ruim 34 ton in een minuut, zo dat de quantiteit lucht, in proportie gestelt aan die van 't grootste vertrek, in minder als 10 minuten kan uitgedreven worden. De lucht passeert door de binnenwaarts staande openingen na de buiten-lucht, met een snelheit, gelyk aan 1500 voeten in een minuut, 't welk in een uur meer als 17 en 1 halve *Engelsche mylen* uitlevert; dus die zoort van Wajers zeer nuttig konnen zyn in Hospitaal-schepen, Werkhuizen, Gevangenissen, &c.

N O V E M B E R.

GROOT-BRITTANNIEN. ZYNE Majesteit heeft op den Brief, waar by de Koning van *Vrankryk* 't Overlyden van *Madame de Zesde*, (hier voren *pag.* 226.) aan Hem bekend gemaakt heeft, eene Missive van Condoleantie tot antwoord geschreven.

Te

Ten Londen zyn drie Proclamatien gepubliceert: *d'Eerste* is een algemene Vast- en Bede-Dag op den 20. van de toekomende maand *January* N. St. vastgesteld, om des Hemels Zegen over zyne Majesteits Wapenen in den tegenwoordigen Oorloch tegen de Spaansche en Fransche Kronen af te smeken, alzo van deszelfs goeden uitslag de Vryheden en 't Welzyn van die Koningryken in 't byzonder, en die van geheel *Europa* in 't algemeen ten eenemaal afhangen; In *de twede* word een *Premie* van honderd P. Sterlings behalven de 40 P. Sterlings, welke by Acte van 't Parlement toegestaan zyn aan die geen, welke een Dief of Straat-Rover aangeven of te wege brengen zal, dat hy in handen van de Justitie gerake, en van 't Feit overtuigd werde; En in *de derde* word aan d'Equipages van d'Oorlochschepen en Kapers een *Premie* van vyf P. Sterlings voor ieder Man beloofd van alle de Vyandlyke Schepen, welke zy zullen nemen, verbranden of in de grond boren, &c. 1744. *Novemb.*

Uit verscheide omstandigheden is komen te blyken dat het Oorlochschip *de Victoria*, voerende 110 St. Metaal Canon, en gecommandeert door den Admiraal *Balchen*, nevens den Kapitein *Faulkner*, in den storm, waar door t'Esquader 's nachts tusschen den 16. en 17. Passato by 't inkomen van 't Canaal, belopen wierd, met zyne gehele Equipagie, begroot op 1000 Man, by 't Eiland *Guernsey*, is verongelukt.

Nadien ons Bestek gebiedt wat in te korten, zullenwe de Namen der genomen Schepen slegts noemen.

Fransche Schepen door d'Engelschen genomen:

Le Terrible van *Martenicque* na *Bourdeaux*, waardig, behalven 't Schip, 34000 P. Sterlings.

Eenige Kapers hebbe meer als 100 Schepen, die met de Visvangst van *Terreneuf* bezich waren, geruineert; vervolgens eene landing in de Fransche Colonien gedaan, en aan dezelve betaalt gezet, 't geen de Fransche te *Canso* hadden bedreven.

Zes Fransche Schepen van *St. Domingo*, welkers Lading, onder anderen, in 1500 Vaten Zuiker, Indigo &c. bestond, zyn te *Nieuw-York* opgebraght.

't Schip van Kapitein *Raudoune*, en 't Schip *La Ville*, *de Leogane*; Kapitein *Jean la Parade* van *Bourdeaux* na *Martinique* gedestineert.

d'Admiraliteit heeft van Kapitein *Young*, Commandeur van 't Oorlochschip *de Kinsale*, een Brief, gedagtekend *St. John's in Newfound-*

1744. *Novemb.* *land* den 13. *September*, ontfangen met bericht, dat hy een van zyne Pryzen 160 Man en 20 St. Canon nevens twee Kapers, op welke 300 Man waren, na '*t Noorden* had gezonden, om een Onderneming tegen de Haven van *Fischotten* te doen, in dewelke verscheide Fransche schepen lagen, dat de voornoemde Prys by 't inlopen van de Haven driemaal op de grond gezeten had, maar voor de derde keer overdwars in de Boeg van 't Schip *de Moderate* (zynde een Fransch Schip van 75 Man en 12 St. Canon) geraakt was; dat zyne Equipage met de Degen in de Vuist dat Schip had vermeestert, en 't Canon tegen vier andere Fransche Schepen, die niet verder dan een Pistoolschoot van hen af in de Haven waren, gekeerd had; dat zy vyf uuren en een half met elkander geslagen hadden, eer de Vyanden waren bygekomen; dat in deze Actie 10 Man van d'onzen gedood, en dertig gequetst waren; dat het getal der gesneuvelde en gewonde Vyanden onbekend was, doch dat men meer dan 200 van dezelve krygsgevangen had gemaakt, en dat de 3. bovengemelde Kapers niet dan na deze Actie in de Haven gekomen waren; De Schepen, welk d'onzen in de voornoemde Haven van *Fischotten* genomen hebben, zyn de volgende

Naamen	Man	St. Canon	Quintalen Visch	
St. Dennis	53	14	3000	en 80 Tonnen Oly.
Janson	80	14	4000	
Marquis de Se	86	14	5000	
Duc de Penthievre	48	12	2000	
Moderate	75	12	4000	

d'Intrepide, Kapitein *Rous*, en de *Mentor* Kapitein *Combettes* van *St. Domingo*; de *Marie Therese*, Kapitein *Forique*, van *Martinique*; en 't Schip *d'Esperance* van *Terreneuf*; zyn te *Pley*- en *Portsmouth* opgezonden.

't Schip de *Medusa*, Kapitein *Gulliot*, geladen met 200 Oxhoofden Zuiker, 54 kisten Koffy, Indigo, eenige duizende Stukken van Achten &c. gaande van *Kaap François* na *Nantes*.

De Propheet Elias, zynde een Ryk *St. Domingo* Schip, na *Rochel*, is te *Bristol* opgebraght. *Le Comte de Maurepas*, Kapitein *de la Ville*, van *d'Eilanden* na *Rochel* komende, is in de *Westindien* genomen.

Te *Montferrat* is opgebraght een Schip van *Guinée*, 311 Negers en eenige kostbare Effecten aan Boord hebbende. De Kaper *de jonge Arent* van *Boston* heeft 16 Fransche Pryzen gemaakt, en te *St. Jan* op *Terreneuve* opgebraght.

't Schip *la St. Angelie* van *Rochel* na *Calais*, is te *Dartmouth* opgezonden. Voorts zyn eenige Engelsche Schepen hernomen.

En-

1744. Novemb.

Engelsche Schepen door de Spaanschen genomen:

Twee Sloepen van *Jamaica* na *Barmudas* gaande, een Schip met 70000 ℔ Stokvis en 200 Tonnen Meel is te *Kadix* opgebragt; de Schepen *de Rowland* na *St. Christoffel*, de *Hoope* na *Jamaica* en *de 3 Zusters* na *Gibraltar*; als mede 't Schip *de Ruby* van *St. Christoffel* zyn te *St. Malo* opgebraght.

't Schip *de 2 Zusters*, Kapitein *Stedman* van *Rotterdam* met Paltzers na *Philadelphia* gaande, is 100 Mylen van *Lands-end* door 2 Kapers van *Bilboa*, d'eene 20 en de ander 18 St. Canon voerende, en de volgende dag 't Hollands Schip *de Marie en Elizabeth*, van *Surinamen* komende, ontmoet hebbende, dede ze d'Equipage, behalven den Chirurgyn, dien ze te rug hielden, op 't zelve overgaan, zeilende vervolgens met de Paltzers na *Bilbao*. Voorts 't Schip *de Orkwort* na *Gibraltar*.

Engelsche Schepen door de Franschen genomen:

't Schip *de Sorcam* uit *Nieu-Engeland* komende. 't Esquader van *Brest* heeft op hare route 11 Koopvaardyschepen en 2 Kapers genomen, doch de laatste zyn door eene zware mist ontsnapt.

VRANKRYK.

DE Graaf *de Maurepas*, Staats-Secretaris van de Zee-zaken, heeft aan den Heer *van Hoey* en den Baron *van Bernsdorf* een *Reglement* doen overhandigen, waar by de *Hollandsche* en *Deensche* Schepen beveiligt worden tegen d'Ongemakken, waar aan zy wegens de Kapers, gedurende den Oorloch, mochten onderhevig zyn; 't welk voorts in dat Ryk Gepubliceert is; luidende:

VAN WEGENS DEN KONING.

DE Koning zich hebbende laten vertonen 't *Reglement*, van 23. *July* 1704, wegens de Pryzen gemaakt op Zee, en de Scheepvaart der Neutrale en Geallieerde Schepen, gedurende den Oorloch, zoude zyne Majesteit gezien hebben, dat de dispositien van dat Reglement, als toen teffens wys en behoorlyk waren, en dat zelfs het te wenschen zouden zyn, voor 't Welwezen van zyn Koningryk, dat ze alle gedurende den tegenwoordige Oorloch vernieud konde worden; maar nadien 'er verscheide zyn, die niet met de Tractaten en Conventien, die Hy met verscheide Mogendheden, zedert zyn komste tot den Kroon gemaakt heeft, zouden konnen over een komen, „ en daar zyne Majesteit het „ zich altoos tot een Wet gemaakt heeft, zyne Engagementen met de naukeu„ rigste getrouwheid na te komen," oordeelt Hy zyn *Interessen* te moeten laten wyken voor de *Trouwe* die Hy aan de Tractaten verschuldigt is.

Ten andere zyne Majesteit niet konnende twyfelen, of zyne Vyanden bedienen zich van de Vlag en Paspoorten van eenige Neutrale Staten, tegen de Wil-

1744. *Novemb.* le en d'Engagementen van die zelve Staten; en zyne Majesteit considererende, dat Conventien tusschen Souvereinen gemaakt, eeniglyk tot voordeel en zekerheit van hunne respective Onderdanen, niet konnen ooit tot voorwerp gehad hebben, Fraudes te faciliteren, waar van 't nadeel niet twyfelachtig kan zyn, zo oordeelt hy zich des te meer gegrond, om deze Fraudes te beletten, daar het niet minder tegen d'Eer en Waardigheit, als tegen d'Interesten van de Neutrale Staten is, dat reukeloze Onderdanen hun Recht in de Waagschaal stellen, met een misbruik van hunne Vlag en hunne Paspoorten te maken.

In deze omstandigheden heeft zyne Majesteit goed geoordeelt in het tegenwoordig Reglement de dispositien van dat van 1704 te herhalen, daar van onderscheidende de gene die niet uitgevoerd behoren te werden, als ten opzichte van de Staten met dewelke geen Conventie gemaakt is geweest; 'er nieuwe by te voegen, conform de Tractaten, die hy met Staten gemaakt heeft; en zelfs daar by te voegen die van 't Reglement van den 17 *February* 1694. op dat die van zyne Onderdanen welke ter Kaap zullen uitrusten, ten volle geinformeert werden van de Regelen, die zy observeren moeten. Om deze consideratien heeft zyne Majesteit geordonneert en ordonneert 't geen hier na volgt.

Art. I. Zyne Majesteit verbied aan de *Fransche Kapers*, in Zee aan te houden, en in de Havens van zyn Koninkryk op te brengen, de Schepen toebehorende aan d'Onderdanen van de Neutrale Vorsten, uitgelopen uit een der Havens van hun Heerschappy, en geladen voor rekening van d'Onderdanen der gemelte Neutrale Vorsten, met Koopmanschappen van 't Gewasch of Fabricq van hun Land, om ze direct te brengen na eenige Staat wie dezelve ook zy, zelfs na die, waar mede zyne Majesteit in Oorloch is, mits doch, dat 'er aan boord van de gemelde Schepen geen Contrabande Koopmanschappen zyn.

II. Doet hen insgelyks verbod, van aan d'Onderdanen van de Neutrale Prinsen, uitgelopen uit eenige andere Staat, wie 't ook zy, zelfs uit die waar mede zyne Majesteit in Oorloch is, en geladen voor rekening van gemelde Onderdanen der Neutrale Prinsen, met Koopmanschappen die zy in 't Land of Staat van waar zy zullen vertrokken zyn, zullen ingenomen hebben, om direct te retourneren na een der Havens van de Heerschappy van hun Souverein.

III. Gelyk hy ook hen verbied aan te houden de Schepen, toe behorende aan d'Onderdanen van de Neutrale Prinsen, vertrokken uit de Havens van een Staat, Neutraal of Geallieerde van zyne Majesteit; mits dat 'er geen Koopmanschappen van Gewas of Fabricq van zyn Vyanden in geladen zyn, in welk geval de Koopmanschappen goede Prys zullen zyn, en de Schepen vry gelaten werden.

IV. Verbied insgelyks zyne Majesteit aan gemelde Kapers, aan te houden de Schepen, toebehorende aan d'Onderdanen van de gemelde Neutrale Prinsen, uitgelopen uit de Havens van een Staat, Geallieerde van zyne Majesteit of Neutraal, om te gaan na een Haven van een Staat, Vyand van zyne Majesteit mits dat 'er in 't gemelde Schip, niet zyn zouden Contrabande Koopmanschappen, noch van 't Gewasch of Fabricq van zyne Majesteits Vyanden; in welk geval de gemelte Koopmanschappen goede Prys zullen zyn, en de Schepen ontslagen werden.

V. Zo

V. Zo in de gevallen, uitgedrukt by d'Articulen 1, 2, 3 en 4. van dit Reglement, op de voornoemde Neutrale Schepen, van wat Natie zy ook zouden mogen zyn, zich Koopmanschappen of Effecten, toebehorende aan zyne Majesteits Vyanden, mochten bevinden, zullen de Koopmanschappen of Effecten, al zouden zy zelfs niet van de Fabricq van 't Vyandelyk Land zyn, goede Prys wezen, en echter de Schepen ontslagen werden. 1744. Novemb.

VI. Wil zyne Majesteit, dat alle genome Schepen, van wat Natie zy ook zyn, Vyand, Neutrale, of Geallieerde, uit dewelke vast bewezen zal werden, *dat 'er Brieven in Zee geworpen zyn*, met hun Lading voor goede Prys werden verklaard, op d'enkelen constante preuve van d'in Zee geworpe Papieren, en zonder dat het van node zy t'examineren, hoe deze Papieren waren, door wie zy wechgeworpen zyn, noch of 'er genoeg aan boord gebleven zyn, om te justificeren, dat het Schip en haar Lading aan Vrienden of Geallieerden toebehoren.

VII. Men zal geen regard hebben op de Paspoorten van de Neutrale Prinsen, dewelke de gene die dezelve zullen verkregen hebben, bevonden zullen werden gecontravenieert te hebben; en de Schepen die met de gemelte Paspoorten zullen varen, zullen voor goede Prys werden verklaard.

VIII. Een Paspoort of Verlof zal niet konnen dienen, als voor een enkele reis, en zal als nul en van gener waarde geconsidereert werden, zo 'er bewezen werd, dat het Schip, voor 't welk het geëxpedieert zal zyn, ten tyde van d'afvaardiging niet meer was in eenig van de Havens van den Prins die 't zelve vergund heeft.

IX. Alle aan boord gevonde Connossementen, die niet getekend zyn, zullen nul en van gener waarde zyn, en als vormeloze Actens aangezien werden.

X. Geen Schip, dat van Vyandelyk maakzel zal zyn, of dat een Vyandelyke Eigenaar zoude gehad hebben, zal voor Neutraal, of Geallieerde gerekent konnen worden, zo 'er niet aan Boord worden gevonden, eenige authentique Stukken, gepasseert voor de publicque Officieren, die den *Datum* daar van konnen verzekeren, welke justificeren, dat de Verkoop of Cessie van 't zelve, aan een der Onderdanen van de Geallieerde of Neutrale Prinsen gedaan is geweest, voor de Declaratie van Oorloch, en zo de gemelde Overdracht-Acte van Eigendom, van een Vyandelyke aan een Neutrale of Geallieerde Onderdaan niet behoorlyk voor een voornaam Officier van de Plaats, van waar 't vertrokken is, geregistreert is geworden, en niet ondersteund is met een authentique Volmacht, door den Eigenaar gegeven, in 't geval, wanneer hy niet zelfs de voornoemde laatste Verkoping zoude gedaan hebben. Ten opzichte van de Schepen van Vyandelyke maakzel, die door onze Schepen, die van onze Geallieerden, en van onze Onderdanen, gedurende den tegenwoordige Oorloch, zullen genomen zyn geworden, en die in 't vervolg aan d'Onderdanen van de Geallieerde of Neutrale Staten verkocht zouden zyn geworden, dezelve zullen niet voor goede Prys konnen worden gerekend, indien aan Boord gevonden worden, Justificative Actens, in goede forme, gepasseert door publicque Officiers daar toe gesteld, zo van de Prys, als van de Verkoping en Adjudicatie, die daar van vervolgens zoude gedaan zyn, aan d'Onderdanen van de voorzyde Geallieerde, of Neutrale Staten, 't zy in *Vrankryk*, 't zy in de

He-

1741. *Novemb.*

Havens van onze Geallieerden; by gebreke, van welke Justificative Stukken, zo van de Prys als van de Verkoping; de voornoemde Schepen goede Prys zullen zyn, zonder dat in eenig geval de Stukken, die in 't vervolg zouden mogen aangebraght worden, eenig geloof zouden konnen maken, noch van eenige nuttigheit zyn, zo voor d'Eigenaars van de gemelde Schepen, als voor die van de Koopmanschappen, welke daar in mochten geladen zyn.

XI. Men zal geen regard hebben op de Paspoorten, door de Neutrale of Geallieerde Prinsen verleent, zo aan d'Eigenaars, als aan de Schippers van de Schepen, Onderdanen van de Staten, die Vyanden van zyne Majesteit zyn, zo zy niet genaturaliseert zyn geworden, en niet hun Domicilie in de Staten van de gemelde Prinsen overgebraght hebben voor de Declaratie van den tegenwoordigen Oorloch: Van gelyken zullen de voorzeide Eigenaars en Schippers van de Schepen, of Onderdanen van de Vyandelyke Staten, die de gemelde Brieven van Naturalisatie zullen verkregen hebben, derzelver effect niet konnen genieten, zo zedert dat dezelve verkregen zyn geweest, zy in de Staten, Vyanden van zyne Majesteit, te rug gekeert zyn, om aldaar hun Commercie te continueren.

XII. Zullen goede Prys zyn alle vremde Schepen, waar op een Supercarga, Koopman, Commis of Zee Officier van een Land-Vyand van zyne Majesteit, zal zyn, of waar van d'Equipage zal bestaan uit meer als een derde van Matrozen Onderdanen van de Staten, Vyanden van zyne Majesteit, of die niet de rolle van d'Equipage, gearresteert door de publicque Officieren van de Neutrale Plaatzen, van waar zy zullen vertrokken zyn, aan boord zullen hebben.

XIII. Verstaan niet in de dispositie van 't vorige Articul te begrypen de Schepen, waar van de Kapiteins of de Schippers by aan boord gevonde Actens justificeren, dat zy genoodzaakt zyn geweest Zee-Officieren of Matrozen aan te nemen in de Havens daar zy zullen ingelopen zyn, om die van 't Neutrale Land, welke gedurende hun reis gestorven zyn, te remplaceren.

XIV. De Schepen toebehorende aan d'Onderdanen des Konings van *Deenmarcken* en die toebehorende aan d'Onderdanen van de *Staten Generaal der Vereenigde Nederlanden*, zullen gedurende den tegenwoordigen Oorloch vry mogen varen, 't zy uit hunne Havens na Havens van andere Staten, Neutrale of Vyanden, of van een Neutrale Haven na een Vyandelyke Haven, of uit een Vyandelyke Haven na een andere Vyandelyke Haven, mits dat het niet zy na een geblocqueerde Plaats, en dat zy in deze twee laatste gevallen, in 't geheel of ten dele niet geladen zyn met Koopmanschappen by de Tractaten voor Contrebanden gerekend: en dit niet tegenstaande 't gunt gestatueert is in de vier eerste Articulen van het tegenwoordig Reglement, waar van echter d'Articulen 6, 7, 8, 9, 10, 11 en 12, ten hunne opzichte zullen werden geëxecuteert: En in 't geval dat zy zich in 't geheel of ten dele met contrebande Koopmanschappen geladen mochten bevinden gaande na een Vyandelyke Haven, 't zy dat zy uit een andere Vyandelyke Haven of uit een Neutrale Haven vertrokken zyn, zullen de gemelde Koopmanschappen goede Prys zyn, zonder dat de Schepen en 't Overschot van haar Lading, noch haar Goederen en Effecten, zouden mogen aangehouden werden, al was 't dat zy zelfs aan de Vyanden zouden toebehoren.

XV. Op dezelve wyze zal gehandelt werden ten opzichte van de Schepen

voo

toebehorende aan d'Onderdanen des Konings van *Zweden*, en van die toebehorende aan d'Inwoonders van de *Hanzee-steden*, in dewelke echter alle Koopmanschappen zonder onderscheid toebehorende aan de Vyanden, al was 't dat zy geen Contrabanden waren, zullen goede Prys zyn; zonder dat echter de Schepen en 't Overschot van haar Lading, noch haar andere Goederen en Effecten zouden mogen aangehouden werden. 1744. *Novemb.*

XVI. Al de Schepen uitgelopen, uit de Havens van 't Koningryk die geen andere Waren en Koopmanschappen aan boord zullen hebben, als de gene die zy aldaar geladen hebben, en die zich met een Verlof van den Admiraal van *Vrankryk* gemunieert zullen bevinden, zullen niet door de *Fransche Kapers* mogen aangehouden, noch door hen in de Havens van 't Koningryk wederom gebraght werden, onder wat pretext het ook zoude mogen wezen.

XVII. In cas van contraventie door de *Fransche Kapers* in 't Verbod, aan haar by het tegenwoordig Reglement gedaan, wil zyne Majesteit dat 'er aan d'Onderdanen van de Neutrale Prinsen Hand-ligting verleend werde wegens de Schepen, aan hen toebehorende, en wegens de Koopmanschappen van de Lading, in de gevallen, als zy geen confiscatie onderworpen zullen zyn; en dat de gemelde Kapers in hare schade en Interesten gecondemneert zullen werden.

XVIII. Vorders wil zyne Majesteit, dat de Titel van de Pryzen van d'Ordonnantie van de Marine van de Maand *Augusty* 1681, na haar forme en inhoud geëxecuteert werde, in 't geen niet by het tegenwoordig Reglement gederogeert is. Gebied en ordonneert zyne Majesteit aan den Heer Hertoch *van Penthievre* Admiraal van *Vrankryk*, van den hand te houden aan der zelver uitvoering, en aan d'Officiers van d'Admiraliteit, van het te doen Publiceren, affigeren en registreren, alom daar 't van noden zal zyn, ten einde dat niemant daar van ignorantie hebbe. Gedaan in 't Leger voor *Fryburg*, den 21. *October* 1744.

Getekend, LOUIS: L. S. PHELYPEAUX.

Den 5. dezer heeft men in de Hoofd-kerk van *Parys* een begin gemaakt met het Zingen van het *Te Deum*, nopens d'Overwinning, die door 't Geallieerde Leger in *Piemont* op dat van den Koning van *Sardinien* voor *Coni* behaalt is.

Alzowe wederom tot die Hoofd-Stadt moeten komen, zo zullenwe kortlyk aanhalen, dat wanneer zyne Majesteit in de Belegering voor *Fryburg* gekomen was, vele Officieren zich zonderling hebben gedistingueert, om zyne Majesteit die glorie te doen hebben, van die Plaats te zien overwinnen, zonder zelfs deelgenoten daar van te hebben mogen zyn.

't Fransche Relaas daar van in 't Licht gegeven behelst:

Na dat wy besloten hadden den 6. dezer de generale Strom op *Fryburg* te doen, en dat de Gouverneur van die Stadt, de Baron van *Damnitz*, ziende dat

1744. *Novemb.* alles in gereedheit was, en op het point stond om uitgevoerd te worden, liet hy het *Witte Vaandel* opsteken, waar op hy in 't quartier des Konings gekomen zynde om te Capituleren, men hem terstond, met d'Officieren die hem verzelden, in 't Vertrek van den Hertoch *de Villeroy* deed brengen; waar op de Koning met de vier Marschalken de Camp en den Graaf *d'Argenson* een Raadvergadering hieldt, over d'Articulen welke men den Gouverneur zoude toestaan; men eindelyk, na vele Debatten, nopens de volgende pointen overeengekomen was.

I. Dat den volgenden dag, te weten den 7., de Belegerden eene van de Stadts Poorten zouden inruimen.

II. Dat het Guarnizoen geheel en al in de Kastelen trekken zoude.

III. Dat de Koning vervolgens zyne Troupen in de Stadt zou doen komen.

IV. Dat al d'Artillery, zo als ook de verdere Oorlochs- en Mond-behoeftens, die noch wezentlyk in de Stadt zyn, in dezelve zouden moeten blyven.

V. Dat men voor alle te rug blyvende Gequetsten en Zieken zou doen zorg dragen, maar dat zy als Krygsgevangen zouden worden aangemerkt.

VI. Dat aan de Commandanten van de Kastelen, dewelke van den Generaal *Damnitz* niet onmiddelyk afhingen, een tyd van vyftien dagen zoude vergund worden, ten einde een Officier na *Wenen* te konnen zenden, om d'Ordres der Koninginne van *Hongaryen* te vernemen. En

VII. Dat gedurende die vyftien dagen een Stilstand van Wapenen zoude wezen, waar na de Vyandlykheden zouden konnen hervat worden, mits dat men elkander behoorlyk daar omtrent gewaarschouwd had.

Die Capitulatie is den 7. ter uitvoer gebraght, en de Koning heeft den 8. zyne Intrede aldaar gedaan en het *Te Deum* doen zingen.

't Zal genoeg zyn te zeggen, dat dien Generaal *Damnitz*, zedert 't openen der Loopgraven tot den dag der Capitulatie, zynde 45 dagen, met zo veel couragie en beleid die Stadt heeft gedefendeert, *dat hy heeft gemeriteert de Lof der Vyanden zelfs*, nadien men berekend dat hun die Belegering over de 15000 Man, behalven de Deserteurs, gekost, ende hy daar en tegen niet meer als omtrent 3600 Man verloren zoude hebben.

Voor 't overige is 't een merkwaardige zaak, „ dat by dat Bloedig beleg, behalven de hoge Persoon des Konings, tegenwoordig zyn geweest, vier *Marschalken* van *Vrankryk*, te weten de „ Marschalk Hertoch *de Bel-Isle*, de Marschalken *de Noailles*, „ *Coigny* en *Maillebois*; als mede 40 *Lieutenants-Generaals*, 80 *Major-* „ *Generaals* en meer dan 100 *Brigadiers*, zynde het getal der Officiers van den Collonel tot den Vendrig vry groter geweest dan „ 't gehele Guarnizoen van die Stadt. "

De

De Koning is den 9. van daar vertrokken, en den 14. 's avonds tusschen 6 en 7. uuren te *Parys* gearriveert, en deszelfs Intrede is zeer Luisterryk geweest. Den 15. hebben de Buitenlandsche Ministers &c. de Complimenten by 't gehele Hof afgelegt, en op d'Aanspraak die de Heer *van Hoey*, Ambassadeur van de *Staten Generaal*, onder anderen, aan den Koning deed, gaf zyne Majesteit dit volgende antwoord: 1744. *Novemb.*

„ *Ik kan niet dan ten uiterſten aangedaan zyn over 't geen Gy My* „ *van wegens Uwe Meeſters betuigd, nadien Myne Vriendſchap en Ge-* „ *voelens omtrent Hen altoos onveranderlyk geweeſt zyn.*"

De Hertoch *van Clermont* is van *Constantz* met veel spyt te *Parys* gearriveert, dat hem zyne Expeditie op *Bregentz* mislukt en zyn Corps van 10000 Boeren, zodanig gehavend is geweest, dat het zelve genoegzaam geruineert was.

De zaak van den gearresteerde Generaal-Lieutenant *de Gensac*, geweze Commandant van *Lauterburg*, aangaande de schielyke overgaaf van die Post aan d'Oostenrykers, is den 6. in een Krygsraad door de volgende Generaal-Lieutenants gehouden, uitgewezen: *Mr. de Montal*, *de Balincourt*, *de la Fare*, *de Rohan Prins van Montaban*, *Clermont Gallerande*, *Clermon Tonnerre*, *Putanges*, *Malesieur* en *de Brune*: Mr. *de Monconseil* had besluiten tegens hem opgesteld, die zeer tot zyn nadeel waren; maar de nu gemelde Krygsraad heeft hem vrygesproken. *

't ANTWOORD van den Heer Marquis *de Villarias* den 24. *October* laatstleden aan den Hollandschen Secretaris den Heer *Greslyn* gegeven, over de 10 Hollandsche Koopvaarders, te *Carthagena* aangehouden, is als volgd: SANJEN.

Myn Heer:

IN consideratie van Uwe Officien van den 1, 4 en den 24. *September*, en van 't geen is gebleken by 't regiſtreren der 10 Hollandſche Shepen, die de Marquis *de la Victoria* gedwongen heeft in de Haven van *Carthagena* binnen te lopen, heeft de Koning beſloten, dat men dezelve vry zal laten vertrekken na hunne gedeſtineerde Plaatzen met de Goederen, waar in hun Lading beſtaat, uitgenomen 't Geweer en 't Kruid, de Sajen &c., Engelſche Fabricq, en de Granen, 't welk alles gedepoſiteerd moet blyven: 't Geweer, Toeruſtingen en

* Hoe dezelve in d'eerſtemaal uitgeſproken was, zie hier voren *pag.* 126.

1744. Novemb. en Ammunitie, om dat dezelve na Vyanden van de Kroon, 't zy Turken of mogelyk Engelschen gezonden worden. De Sajen wegens waarschynlykheit, dat dezelve aan Onderdanen des Konings van *Groot-Brittannien* toebehoren: En de Granen op suspicie, dat dezelve worden vervoerd tot onderhoud van 't Esquader van d'Admiraal *Rowley*; zullende 't een en ander geschieden, tot dat men by de noch durende Onderzoeking het tegendeel zal hebben bevonden.

ITALIEN. d'ONGEMENE dapperheit der Belegerden in *Coni*, kan niet krachtiger blyken dan in het Getuigenis dat zyne Sardinische Majesteit in de volgende Missive aan den Prins, Hertoch van *Savojen*, deszelfs Zoon; komt te geven; luidende:

DE Vyanden hebben nu niet meer als 4 Stukken Canon op de Batteryen by *Coni*; 20 zyn reets daar van daan genomen, om nevens 5 Mortieren na *Demont* gebraght te worden; De Zieken, die tot het transpoort in staat zyn, zullen ten spoedigsten na *Vrankryk* passeren, zo als ook eenige Ruitery; de Deserteurs, welke in grote menigte aankomen, verzekeren, dat zy van tyd tot tyd zonder Brood zyn; Men heeft een Detachement na *Boves* gezonden, om hun de Communicatie af te snyden; 't Guarnizoen van *Coni* voornoemd is vol vreugde, en *de Vrous-Personen* zyn daar *Amazonen* geworden; Zy doen Uitvallen, waar in Zy alle de Werken van de Vyanden overhoop werpen, en hen van daar verjagen; De Gouverneur schryft, dat de Stadt niets nodig heeft, en dat hy hoopt de Vyanden te zullen dwingen, om 't Beleg op te breken.

Na dat by de Prinsen *d'Infant Don Philip* en *Conty* verscheide Krygs-raden waren gehouden geworden, om, of 't voorzeide Beleg voort te zetten, of op te breken, heeft het laatste d'overhand bekomen; uitwyzens de volgende Missive door de voornoemde Prins de *Conty* aan den Koning van *Vrankryk* geschreven; behelzende in substantie:

HEt ruwe Weer, d'overstroming der Rivieren, 't gebrek aan Leeftochten, en d'aannadering des Konings van *Sardinien*, om ons Leger op nieus aan te tasten, hebben myn besluit, om *Coni* 't koste wat het wilde ja zelfs met gevaar myns levens te vermeesteren, verydelt, en van twee slechte Zaken de minste doen kiezen, te weten, liever 't Beleg op te breken, als 't gehele Geallieerde Leger op t'offeren; dus hebben wy volgens 't besluit, in een groten Krygsraad den 20. dezer Maand genomen, dien dag een gedeelte van d'Artillery voor uit gezonden en zyn dezelve heden gevolgt, achterlatende verscheide Stukken Canon, welke door de gedurige Regen gelyk als in de grond verzonken en begraven zyn; de Spaansche Armée is na 't Graafschap *Nizza*, en d'onze na *Dauphiné* gedefileert; beide d'Armée hebben veel geleden en verloren, zonder dat wy ons oogmerk hebben konnen bereiken, 't geen my 't allermeeste spyt, en daar en boven doed duchten, dat ons verlies by de passage over *d'Alpes* niet minder zal wezen, &c. Was getekend den 21. *October* 1744.

Dien Prins hadde vele dagen van te voren meer als eens verklaard:

klaard; *liever te zullen sterven, dan tot het opbreken van die Belegering te resolveren en te komen.* Evenwel heeft hy in spyt van die opgebroke Belegering geresolveert *noch in 't leven te blyven.* 1744. Novemb.

Den 24. heeft zyne Sardinische Majesteit met den Prins van *Piemont*, zyne plechtige Intrede in die Stadt en Vesting gedaan, en vervolgens het *Te Deum* doen zingen over 't opbreken der Belegering en genome Retraite der gecombineerde Armée 's nachts tusschen den 21. en 22. geschied; na dat die Stadt 40 dagen lang formeel belegerd was gehouden, en in dien tyd met 5000 Bomben was begroet en 10000 Canon-schoten daar op gedaan waren. Men heeft in hun Leger en langs de wegen, door welke zy geretireert waren vele dode Lichamen van menschen, en gecreveerde Paarden en Muil-ezels gevonden: De hen nagezonde Troupen hebben reets eenige avantagien op hen behaalt.

Den 27. heeft men begonnen de Loopgraven te vullen en 3000 stuks begraven Canon-kogelen gevonden. De Koning heeft dien dappere Commandant, Baron van *Leutrum*, tot Gouverneur van die Stadt benoemd.

Het verlies der Gecombineerde Armée in die Belegering geleden, schatten zy zelfs op 12000 Man.

Overgaande tot d'Oostenryksche Armée in den *Kerkelyken-Staat*, zo is dezelve den 25. passato van *Nani* opgebroken en successivelyk na *Viterbio* gemarcheert al waar ze de Winterquartieren menen te betrekken. De *Spaansch Napolitaansche* Armée heeft ze weinig op hun marsch ontrust, en de Koning der *beide Sicilien* is te *Romen* gearriveert en heeft by den Paus ter *Voet-kus* geweest.

HARE Majesteit, de Koningin van *Hongaryen* en *Bohemen* heeft den 16. Passato weder beantwoord het Schryven van de *Zwabische-Stenden* (hier voren *pag.* 241) en 't zelve verzeld met *vyf Bylagen*, te zamen Stukken van den *Pruffischen* Veldmarschalk, de Graaf van *Schmettau*, die 't Gemeen van vele Geheimen en van de grootste importantie onderrichten: maar alzo ons Bestek niet toelaet dezelve hier te konnen plaatzen, zullenwe die tot nadere gelegenheit moeten sparen. DUITSCHLAND.

't Ontwerp van *Secularisatie*, waar van zedert eenigen tyd in 't Ryk gewach gemaakt is, heeft den Generaal *Bernklau* met het

1744. Novemb. Dom-capittel te *Zaltzburg*, vermits 't overlyden van dien Aardsbisschop, doen besluiten, om *Oostenrysche Bezetting* in die Stadt te doen trekken, en de Koningin heeft dezelve tot na de Verkiezing van een nieuwen Aardsbisschop, onder hare onmiddelyke bescherming genomen.

POLEN. STAANDE de Ryksvergadering te *Grodno*, heeft de Heer van *Wallenrodt*, Minister des Konings van *Pruissen*, den Ministers van den Koning van *Polen* een Rescript van zyn Souverin overhandigt, 't welk in substantie 't volgende behelst:

ALzo de tegenwoordige Oorloch in *Duitschland* uitdrukkelyk uitgezondert is omtrent d'Alliantie, welke zyne Poolsche Majesteit laatst met het Hof van *Wenen* gesloten heeft, en gevolglyk die Verbintenis op generly wyze hooggemelde zyne Majesteit verplicht, om aan de Koningin van *Hongaryen* Hulp-Troupen te geven, kan de Koning van *Pruissen* de Vereeniging van de Saxische Troupen met het Oostenryks Leger, om tegen zyne Pruissische Majesteit en deszelfs Geallieerden de Wapenen in voeren, niet anders aanmerken, als *eene openbare Vyandlykheit en Aanval*: Zyne Pruissische Majesteit beroept zich slegts op d'eige Overweging van den Koning van *Polen*, hoedanig dezelve door een diergelyk gedrag gerechtigt ja zelfs gedwongen word, om maatregelen en besluiten te nemen, ten einde d'Aanslagen, welke men tot zynen nadele in den zin heeft, te doen missen: Derhalven acht de Koning van *Pruissen* zich geheel buiten schuld omtrent de Rampen, die natuurlyker wyze daar uit mochten voortkomen; maar van den anderen kant hoopt dezelve, dat de Koning van *Polen* niet al te haastig zal willen te werk gaan in een zaak, die van zo groot gewigt is of door hare gevolgen d'Ondergang van de wederzydsche Staten zou konnen na zich slepen, en waar van niemant als derzelver Vyanden en Benyders de Vruchten trekken souden.

Hier op is van wegens den Koning 't volgende *Antwoord* gegeven:

NA dat aan zyne Poolsche Majesteit verslach gedaan was van 't geen de Heer van *Wallenrodt* van wegens en op bevel van den Koning van *Pruissen* verklaard heeft, te weten enz..... Heeft zyne Poolsche Majesteit bevolen t'antwoorden: Dat de Koning van *Pruissen* gelyk heeft omtrent zyn gezegde, dat door de vernieuwing van het Traktaat van 't Jaar 1732 de Koning van *Polen* zich geenzints in de verplichting bevind, om Troupen tot onderstand der Koningin van *Hongaryen* te doen marscheren, dewyl de tegenwoordige Oorloch door een secreet Articul daar by is uitgezondert; Want het is zeker, dat zyne Poolsche Majesteit de handen vry gehouden heeft, ten opzichte van den Oorloch tegen *Vrankryk* en tegen den Keizer in *Beyeren*; Maar zyne Pruissische Majesteit zal niet konnen ontkennen, dat den Koning van *Polen* niets heeft mogen verhinderen, om in zodanige Verbintenissen te treden, dewelke Hem tot veiligheit van zyne Staten in aanmerking van derzelver gelegenheit dienstig geschenen hebben.

Na

Na het Tractaat van *Breslau* vond de Koning van *Polen* geen de minste zwarigheit, om 't geval van den tegenwoordigen Oorloch uit te zonderen, dewyl hem menschelyker wyze onmooglyk scheen, dat de Koning van *Pruissen* ter eeniger tyd *in 't Spel zou komen* tegen de Koningin van *Hongaryen* en *Bohemen*, ingevolge het twede Articul van 't gemelde Tractaat van *Breslau*: Zelfs had men rede te hopen, dat die uitzondering een middel zou wezen, 't welk bequaam was om de Rust te herstellen, en een weg te banen tot een Vergelyk tusschen de Geintereseerde Partyen, te meer; om dat de Koning van *Polen* de Koningin van *Hongaryen* hadbewogen, om niet alleen 't Keurvorstendom *Beyeren* aan den Keizer te geven, maar ook vry gewichtige voordelen te doen, waar van de Voorstellingen, die meer dan eens aan zyne Keizerlyke Majesteit van wegen den Koning gedaan zyn, tot bewys strekken. 1744. *Novemb.*

Maar in aanmerking van de Situatie der Saxische Landen, heeft de Koning van *Polen* 't noodzaaklyk geoordeelt, om door eene *Conventie*, die den 13. *Mey* 1744. is uitgewisselt, met de Koningin van *Hongaryen* en *Bohemen* een onderlinge Verbintenis tot beveiliging van *Saxen*, *Bohemen* en *Oostenryk* aan te gaan.

Dat 't daar en boven een genoegaam gebruik is, dat een Mogendheit Hulp-Troupen geven, voornamentlyk, *indien 't getal daar van niet al te groot is*, zonder aan den Oorloch deel te nemen; dat zelfs de Koning van *Pruissen* (al schoon Hy, zonder daar toe genoodzaakt te zyn, nadien het Tractaat van *Unie te Frankfort* gesloten Hem in 't eerst *niet als tot goede Officien verplicht*, *honderd en* 3000 *Man* tegen de Koningin van *Hongaryen* heeft doen trekken) echter heeft laten verklaren, „ dat Hy daarom niet begeerde met de gemel-„ de Koningin te breeken, nochte iets te doen, 't welk strydig was met de „ Verbinteniſſen, die by het Tractaat van *Breslau* gemaakt zyn;" Dus kan men met vry beter grond niet zien, waarom zyne Pruissische Majesteit van de zyde des Konings van *Polen* qualyk gedaan vind, 't geen deze tot vervulling van zyne Verbinteniſſen doed, zonder dat 'er eenige verplichting is, waar door Hy daar van weerhouden word. Gevolgelyk kan men niet begrypen, waarom de Koning van *Pruissen* den Onderstand, die aan de Koningin van *Hongaryen* gegeven is, als een *openbare Vyandlykheit en Aanval* wil aanmerken, met *allerlei Dreigementen* daar by te voegen.

De marsch, die de Pruissische Troupen *met geweld* door *Saxen* genomen hebben, tegen de *Constitutien* van *'t Duitsche Ryk*, en in weerwil van minzame Vertogen van 't Ministerie en de Saxische Commissarissen, terwyl nochtans die zelfde Troupen een gantsch anderen weg door d'eige Landen van zyne Pruissische Majesteit konden nemen, *is veel eer een schending omtrent 't Grondgebied en als een Vyandlykheit aan te merken.*

Dat zyne Poolsche Majesteit zich beroept op de Declaratie, * welke dezelve aan 't Hof van *Berlyn* en alle d'andere Hoven heeft laten doen, ter gelegenheit van de komst zyner Hulp-Troupen in *Bohemen* ter dispositie van de Koninginne van *Hongaryen*; waar in Hooggemelde zyne Majesteit duidelyk getoond heeft, dat Hy in den Oorloch tegen den Keizer en zyne Geallieerden geen 't minste deel zal nemen, en slegts alles, 't welk zyne Pruissische Majesteit mocht goed-

* Zie hier voren *pag.* 244.

1744. *Novemb.* goedvinden te doen, zou afwachten, terwyl de Koning van *Polen* zich op de Rechtvaardigheit van zyne Zaak en op den Bystand zyner Bondgenoten verlaat.

Was Getekend: *Grodno* den 25. *October* 1744.

Hoe dat Antwoord *Pruissen* smaken zal, is ligt te denken.

BOHEMEN. d'OOSTENRYKERS hebben in dat Ryk, *Budweis*, *Tabor*, *Frauenberg* en ander Plaatzen wederom bemachtigt. De Baron *Trenk* heeft in *Budweis* gevonden 15 Stukken Canon, 10 Vaandels, 1000 Snaphanen, 1000 Bajonetten en 1000 Zabels, als mede 1200 Man onder 't commando van den Generaal *Creutz*. Hy attaqueerde die Plaats aan de kant van de *Moldau*, die zyn Panduren over zwommen tot in de Stads-gracht. De Panduren zes uuren lang onbeschryvelyke moeite gehad hebbende, bevonden zich dicht by de Vesting, en de Gouverneur verzocht een stilstand van Wapenen, maar deszelfs verzoek afgeslagen zynde, gaf de Bezetting zich Krygsgevangen over. In deze expeditie sneuvelden 3 of 400 Panduren, zo als ook vyf Kapiteins, en van de Pruissischen 300 Man. Daags daar aan wierd de Pruissische Bezettting van *Frauenberg*, bestaande in 300 Man, mede Krygsgevangen, gemaakt. De Generaal-Major *Marschal*, van d'Oostenrykscher Armée gedetacheert met 1000 Soldaten en Granadiers, zo als ook een trein Artillerye, om 3000 Man irreguliere Troupen te versterken en de Stadt *Tabor* aan te tasten, deed in den nacht tusschen den 22. en 23. laatstleden zyn Canon daar voor planten, en dwong de Bezetting, bestaande uit 1600 Man, darr onder 36 Officiers, buiten en behalven 1200 zieken, om zich op *genade en ongenade over te geven*. Te *Tabor* vonden d'Oostenrykers een grote quantiteit Mond- en Krygsbehoeftens, en onder anderen 2 Stukken Canon, 10 Vaandels en eenige Pionniers van 't Regiment van den Generaal *Walraven*, welk Regiment t'eenemaal Krygsgevangen gemaakt is. Aan de Pruisische Officiers wierd hunne Bagagie gelaten, maar een gedeelte van 's Konings Bagagie wierd in die Stadt Buit gemaakt. Voorts heeft men 20 Pruisische Vaandels na *Wenen* gezonden.

Den 22. en 23. Passato geschiede de *Conjunctie* der *Saxische Troupen* met *d'Oostenrykscbe Armée*, dewelke van dag tot dag de retirerende Pruissische Armée hebben vervolgt, die tot geen staan te brengen was om een Hoofd-Bataille te wagen, in zo verre, dat zy 't ge-

gehele Ryk van *Bobemen*, uitgezondert *Praag* hebben moeten verlaten en zich na *d'Elbe* begeven om *Silesien* te konnen dekken. Inmiddels door 't gestadig bezoek der Hussaren &c. en eene gedurige desertie vele manschap verloren hebben: Zo dat het na alle apparentie zyne Pruissische Majesteit heugen zal in *Bobemen* geweest te zyn, en een *twede Alliantie* met *Vrankryk* aan gegaan te hebben. 1744. Novemb.

ZYNE Keizerlyke Majesteit heeft den 23. Passato zyne publicque Intrede te Paard in *Muncben* gedaan: Zyne Majesteit begaf zich direct na de L. V. Kerk, alwaar het *Te Deum* gezongen wierd, waar na zich dezelve te Paard direct na zyne Armée begaf. BEYEREN.

De Krygs-verrichtingen zyner Armée zyn van weinig belang geweest, als dat *Reitcbenbal*, waar in zich maar omtrent 60 Man Oostenrykers tot Bezetting bevonden, door de zamen gerotteerde Boeren Stormenderhand was aangetast en de gemelde 60 Man al te zamen gemassacreert hadden.

De Keizer was daar op met zyne Armée den 3. dezer voor *Braunau* gerukt, maar vermits van alles manqueerde, heeft die Belegering gene voortgang gehadt.

Zedert is de Keizer weder na *Muncben* gekeerd, zo dat de Campagne aldaar schynt geëindigt te zyn vermits zyne Troupen reets bezich zyn de Winter-quartieren te betrekken.

De Keizer heeft den Ridder *de Bel-Isle*, Broeder van den Marschalk, wegens zyne gedane diensten, tot *Prins van 't Keizeryk* verklaart. Dat is te zeggen, PRINS zonder *Prinsdom*; even als den Titel van *Graaf* zonder *Graafschap*, of *Baron* zonder *Baronnie*. Zodanig *Titulaire Prinsen* hebben gene Zitting op den Ryksdag, uitwyzens 't I. *Articul* §. 5. der *Keizerlyke Capitulatie*. Zie *Nederl. Gedenb.* van den jare 1742, II. *Deel*, *pag.* 48.

't Baart al veel speculatie, dat zich voor het tegenwoordige vier *Fransche Ministers* by den Keizer werklyk bevinden, als de Marschal *de Bel-Isle*, de Graaf van *Beyeren*, en de Heren *de Chavigny* en *Sechelles*, door welkers handen de gewichtigste zaken gaan, en niets kan byna aan 't Keizerlyk Hof passeren, of zy kryen 'er de kennis van; zo dat de Keizer geheel ende al van *'t Fransche Hof* dependeren moet.

Afdalende na *Frankfort*; zo heeft de Keizer aan alle Souverei-

1744. *Novemb.* ne Vorsten en Graven van *'t Duitsche Ryk* doen aanschryven, „ *dat* „ zy niet zullen toelaten, dat het Hof van *Wenen* ofte andere Mo„ gendheden in hunne Staten eenige Recruten werven, nochte dat „ zy eenige Soldaten in derzelver dienst zullen overgeven, zon„ der alvorens aan zyne Keizerlyke Majesteit als Opper-Hoofd „ van *'t Duitsche Ryk* daar van kennis gegeven te hebben."

Daar over zyn in de Ryksvergadering zeer hevige Debatten ontstaan, alzo verscheide Leden van die Vergadering onder anderen beweerd hebben, „ dat ieder Lidt van het Ryk macht heeft, „ om zulks na zyn goeddunken en zonder toestemming van 't „ Opper-Hoofd van 't zelve te doen of te laten."

De Landgraaf van *Hessen-Darmstadt* verzogt zynde om in het Tractaat van *Frankfort* deel te nemen, heeft zich daar van by den Keizer geëxcuseerd, met te verklaren, „ dat de gelegenheit van zyn Land „ gevoegd by andere omstandigheden niet konde toelaten in zoda„ nige Verbintenissen te treden, als het Tractaat medebrengt enz."

Tot het vertrek van de Keizerin na *Munchen*, manqueert nu alleen noch het nodige *Reys-geld*, 't welk men noch niet weet, of het van *Munchen* dan van *Versailles* komen zal.

NEDERLANDEN. HAAR *Hoog Mogende* hebben een vierde Augmentatie van 12000 Man gearresteert; bestaande 't ontworpe Plan in 4 Nationale Regimenten Voetvolk, van 10 Compagnien, elk van 90 Man, zamen 3600 Man; 2 Regimenten *Zwitzers* en *Graauwbunders*, van 3 Bataillons, 't Bataillon van 4 Compagnien, en elke Compagnie van 200 Man, zamen 4800 Man; 24 Compagnien *Schotten*, ieder van 90 Man, om in de drie tegenwoordige Regimenten te worden ingelyft, die aldus bestaan zullen uit 2 Bataillons, of 20 Compagnien ieder, zamen 2160 Man; een Regiment Hussaren, op de Soldy der Nationale Dragonders, zamen 1200 Man; 8 Compagnien by 't Artillerye-corps, ieder van 49 Man, zamen 392 Man, en 64 Man by Corps Mineurs en dus in 't geheel 12216 Man. Welke Augmentatie compleet moet wezen voor 't begin van d'aanstaande maand *Maart*.

Wyders hebben Haar *Hoog Mogende* een *Placaat* doen publiceren, „ waar by den Invoer van eenig Rundvée uit *d'Oostenryk*„ *sche Nederlanden* verboden werd, mitsgaders een Premie van 1000

„ Gul-

„ Guldens belooft voor den genen die een nieuwe en tot noch 1744.
„ toe onbekende *Remedie*, welke op de Proef goed bevonden werd, *Novemb.*
„ tegen deze Ziekte van 't Rundvée, zal weten uit te vinden &c."
Doch alzo die Besmetting reets zich heeft ontdekt, is daar op nader 't volgende *Placaat* gepubliceert: Waar van de voornaamste Inhoud is:

ALzo de besmettelyke Ziekte onder 't Rundvée zich zelfs op 't Territorie van deze Provintie op 't onverwachtste heeft beginnen t'openbaren, verbieden Wy mits dezen, dat tot den eersten *Mey* iemant eenige Runder-Beesten van buiten de Provintie in dezelve overvoere, zonder behoorlyke Certificatie enz.; Dat eenige van die Beesten voor den gemelden tyd op die Certificatie ingekomen, zullen mogen verkocht worden, dan na verloop van veertien dagen enz.: Dat eenige gestorve Ossen, Koejen, Kalveren of Krengen, van wat aard het zy, in de *Zuider-Zee* geworpen werden; gelastende in tegendeel dat het Kreng aanstonds zal moet worden begraven, ten minsten drie voeten onder d'Aarde, of zo diep als doenlyk is enz.; Dat ook niemant eenig Vlees van diergelyk Vée zal mogen verkopen: Voorts, dat in deze Provintie eenig Rundvée uit d'eene Jurisdictie na d'andere zal mogen worden vervoerd, als met behoorlyke Certificatie, dat binnen de distantie van honderd Rhynlandsche Roeden geen besmettelykheit onder 't Rundvée gevonden word enz. En alzo voormaals bevonden is, dat door 't lopen van de Honden d'infectie ook kan worden overgebraght, bevelen Wy, dat de Honden zullen moeten gehouden worden op de Werven, met permissie, om alle, die daar buiten lopen, te doden: Voorts, dat de Pachters by 't lopende en aanstaande Saisoen geen opschryving van Beesten in aangestoke Districten zullen mogen doen enz. Wordende wel expressely̆k verboden binnen zes Maanden, beginnende met den eersten *January* aanstaande, eenige Kuis-Kalveren, ofte Koejen, die gemolken worden, of met Kalf zyn, mitsgaders Kuis-Hokkelingen en Veersen te slachten enz. enz.

Haar *Hoog Mogende* hebben met den Keurvorst van *Keulen* een *Conventie* gesloten, rakende de wederzydsche Deserteurs. De Graaf van *Wassenaar* Heer van *Twickelo*, is van den uitslag der Commissie, waar mede hy van wegens Haar *Hoog Mogende* by dien Vorst is belast geweest, ten uiterste voldaan.

Voorts zyn by Haar *Hoog Mogende* benoemd de Heer en Mr. *Daniel de Dieu* Hoofd-Officier der Stadt *Amsterdam*, tot Extraordinaris Ambassadeur aan 't Hof der Keizerinne van *Rusland*, alwaar dezelve te voren met veel Lof geresideert heeft onder de Regeringe der Keizerinne *Anna-Iwanowna*; Mitsgaders de Heer *Ayula*, Gedeputeerde wegens de Provincie van *Vriesland* ter Vergadering

1744. *Novemb.* van Haar *Hoog Mogende*, om een Commissie aan verscheide *Duitsche Hoven* te gaan afleggen.

Nadien de Wel-Ed. Gestrenge Here Mr. *François Fagel*, Eerste Griffier van hun *Hoog Mogende* de Heren *Staten Generaal der Vereenigde Nederlanden*, wegens zynen hogen ouderdom, van hunne *Hoog Mogende* verzocht heeft, van die hoogwichtige Bedieninge, die hy tot zynen *onsterffelyke Lof* en dienste van deze Republicque zo een reeks van jaren heeft bekleed, ontslage te worden, zo hebben Haar *Hoog Mogende* aan zyn Wel-Ed. Gestrenge, zyn verzoek ingewilligt, en hem bedankt voor den *loffelyken iever* en *getrouwe diensten*, die denzelven in 't oeffenen en waarnemen van dat zwaarwichtig Ampt, deze Lande heeft gedaan, en hem ten allen tyden by Haar *Hoog Mogende* acces vergunt, om zich van zynen wyzen Raad en Kennis te konnen bedienen. Zyn Wel-Ed. Gestrenge wierd op den 7. *Augusty* 1681 aangestelt tot Commis ter Griffie van Haar *Hoog Mogende*, en den 13. *September* 1686 zynen Heer Vader Mr. *Hendrik Fagel*, die insgelyks 't Griffierschap van den Lande bekleedde, zonder bezwaarnisse van 't Land, als twede Griffier toegevoegt, dewelke hy na deszelfs overlyden, in den jare 1690 als eenige Griffier opvolgde; werdende toe 't Ampt van twede Griffier vernietigt, en zyn Wel-Ed. Heer Broeder, Mr. *Hendrik Fagel*, in dat zelve jaar tot Commis ter voorschreve Griffie aangestelt.

Haar *Groot-Mogende* hebben den 30 *September* laatstleden gearresteert eene nieuwe, nadere, verbeterde en geamplieerde *Ordonnantie* op het regt van *'t Klein-zegel* &c. 't welke zyn aanvang zal nemen met den eersten *January* 1745.

Den 12. dezer is in *Texel* binnen gekomen 't Oostindisch-Schip *de Lis* van *Bengalen*; waar van de Carga hier voren is gebragt op *pag.* 215.

d'Ed. Heren Bewindhebbers der Oostindische Compagnie ter Vergaderinge van *Zeventienen* binnen *Zeeland* hebben de volgende Promotie gedaan: De Heer *Theedens* zal als Oud-Gouverneur op *Batavia* mogen blyven: De Heer *Chavone* is als Directeur-Generaal geapprobeerd: Voorts is de Heer *Lakeman* tot Ordinaris Raad aangesteld, en van 't Presidentschap in 't Hof van Justitie ontslagen: De Heer *Galenus Meersen*, Gouverneur te *Coromandel*, tot Extraordinaris Raad van *d'Indien*, mits dat hy noch eenigen tyd

in

in zyn Gouvernement zal blyven: De Heer *Stapel* tot President van 't Hof van Justitie: De Heren *Jan-Steven Ode*, *Jan Amy*, en *Antony Paauw* tot Ordinaris Raden in 't gemelde Hof: De Heren *Jan-David Schopman*, *Weldring* en *David-Johan Baake* tot Extraordinaris Raden van Justitie, doch terstond by Sessie tot Ordinaris Raden: En de Heren *Johan Sevenbuyssen*, *Adriaan-Wolter de Vries* en *Willem van Vlooten* tot Advocaten. 1744. Novemb.

LYST *van de Walvisvangst der Hollandsche*, *Hamburger*, *Altonasche*, *Bremer* en *Emder Schepen*, *welke dit jaar in* Groenland *geweest zyn*:

Plaatzen		*Vissen*	*Vaten Spek*	*gebleven.*
Hollanders	148	1311	37595	
Hamburgers.	15	76½	2570	
Altonasche.	4	16½	580	
Bremer.	7	29	880	2
Emder.	2	8	300	
In 't geheel	176	1441	41925	2

LYST *van de Walvisvangst der Schepen welke dit jaar in de* Straat-Davids *geweest zyn*:

Plaatzen		*Vissen*	*Vaten Spek*	*gebleven.*
Amsterdam	27	137½	6030	
Monnikendam	3	11½	520	
Zaandam	3	16	770	
Oostzanen	2	3	206	
Saandyk	1	3	130	
De Ryp	1	3	150	
Durkerdam	1	2½	105	
Harlingen	1	6	300	
In 't geheel	39	182½	8211	

Alzo wegens d'aanhoudende Ziekte van 't Rundvée eene menigte zoorten van *Remedien* het Licht zien, waar van de sommige, uitwyzens het gevoelen van experte Doctoren, zeer oud, an-

1744. *Novemb.* dere tegenstrydig, na de byzondere qualen der Beesten geoordeelt werden; konnen wy ons menageren, den Lezer dezelve mede te delen: Alleen oordelende plaats te moeten hebben dat der *Medische Faculteit* te *Leiden*; de welke bestaat:

Provisionele precautien voorgeslagen by de Medische Faculteit van 's Lands Universiteit te Leiden *tot voorkoming van de besmettelyke Ziekte onder 't Rundvée en tot stuiting van den voortgang van dezelve.*

Num. 1.

Voorzorge wanner de Ziekte in of omtrent eenig Landstreek ontstoken is.

1. VOoral zorge te dragen dat 'er in eenen gezonden Stal en by gezonde Beesten, niets kome nochte gebraght werde van al 'tgene dat geweest is omtrent, of gekomen is van zieke Beesten, en die ziek geweest zyn.

2. En dewyl de Beesten de ziekte onder de leden konnen hebben, zonder dat 'er noch uiterlyke blyken van te bespeuren zyn, zo diende alle zamenkomst van hen uit verscheide Plaatzen en Stallen vermyd te werden, waarom dan ook de zamendryving der Beesten op Markten zeer zorglyk is.

3. Van eenen gezonden Stal en van gezonde Beesten, te weren alle Dieren die de Huid met Wol, Borstels, of Hair bekleed hebben, als Schapen, Varkens, Honden, enz.

4. De gezonde Stal, en de gezonde Beesten altyd zeer zuiver te houden, en ten dien einde de Mist t'elkens, zo veel doenlyk, zuiver uit te ruimen, en de Beesten 't Achterlyf schoon af te wassen met Water met Azyn en Zout vermengt.

5. In den gezonden Stal des morgens vroeg, en op de middag, t'elkens aan te steken een weinig Buspoeder, zo dat de rook daar van den Stal genoegzaam vervulle.

6. Tegens de nacht in 't midden van den zelven Stal te zetten, eenen door heet gemaakten en genoegzaam gloejenden yseren Pot, en dan daar in te doen goeden Azyn, op dat dezelve de nacht door, zo lang als mogelyk, damp van zich geve. En kan daar in ook eenen gloejenden Steen ten dien einde gelegt werden.

7. By goed helder Weer mag de gezonde Stal omtrent de middag open gezet worden. Doch indien in de nabyheit eenige aangestoke Stal of Beest is als dan de Stal zorgvuldig gesloten te houden.

8. De Huid van de gezonde Beesten, in eenen gezonden Stal, alle dagen wel te zuiveren met Roskamen en Vryven.

9. Alle morgen ieder Beest in een gezonden Stal, voor 't plegen, de Neusgaten, Mond, Tandvlees, Tong, wel te wassen met schoon Water en goeden Azyn, van elks evenveel te zamen gemengt, en daar van ook iets in de Keel te gieten.

10. Aan ieder Beest onder aan den Hals te zetten een Seron, en dien altyd lopende te houden.

11. Zo ook aan ieder Vierwortels of Nieswortels te steken aan 't hangen van ieder Bil.

12. Ie-

12. Ieder om d'acht dagen in te geven, 't volgende Purgeermiddel: Neemt een half pond Senebladeren, een half pond Wynsteen, kooktse te zamen een half uur in twee pinten schoon Water, neemt het dan van 't vuur en laat het staan te zinken: daar na giet het Afkookzel schoon af, en geeft het Beest in des morgens nugteren. En indien 't Beest daar van niet genoeg afging, zo geeft het des avonds 't zelve noch eens in. 1744. *Novemb.*

13. Aan de Beesten dikwyls 's daags hun Voedzel te geven, en t'elkens weinig, zo dat het voorgaande eerst herkauwt zy.

14. In 't Water, dat hen te drinken gegeven werd, altyd te doen wat Salpeter.

Num. 2.

Voorzorge wanneer een Beest aangestoken is.

1. ZO ras als bevonden werd dat een Beest aangestoken is, moet het van de gezonde afgescheiden werden, en zo verre van hen en van de Stal gebraght werden, als eenigzints moogelyk.

2. Dan de Stal aanstonds wel te reinigen van alle Mist, Stroo, enz. Het Stroo te verbranden, en d'andere Vuiligheit onder d'Aarde te begraven, zo diep als mogelyk is, ver van de Stal, en van de passagie van Menschen en Beesten, niet in 't Land daar 't volgende jaar Beesten op zullen weiden, of waar op Hooy gewonnen zal werden.

3. Daar na de Stal zo veel mogelyk met Kalkwater te zuiveren en te besproejen.

4. Dan dikwyls Buspoeder in de Stal aan te steken, zo dat de rook daar van altyd in de Stal zy gedurende zes aan een volgende dagen. En des nachts den Azyn wel af te dampen.

5. Tessens alle gezonden Beesten de Neus, Mond, Tandvlees en Tong wel te wassen met goeden Azyn, die gestaan heeft op Toppen van Wynruit, of op Vlierbloemen, of Alsem, en daar van ook iets in de Keel te gieten. En dus te vervatten des 's morgens voor 't plegen, en des avonds, gedurende zes dagen.

6. Tessens ieder Beest Ader te laten, tot anderhalf à twee ponden Bloeds.

7. Des anderendaags ieder Beest te purgeren met de voorgemelde Purgatie. En indien gezond blyven, op den derden dag daar na wederom.

8. Tessens gedurende zes dagen zo weinig Hooy, als mogelyk te voeren. En zal best zyn in plaats van Hooy te voeren Haver, of Garst, weinig te gelyk, maar dikwyls.

9. Veel te drinken te geven, en dikwyls, te weten Water vermengt met gemale Gerst, en meer Salpeter als anderzints.

10. Wanneer de Beesten daar na gezond blyven, dan weer te vervaren, zo als in de voorzorge, wanneer de Ziekte in of omtrent eenig Landstreek ontstoken is, gemeld is.

11. Die een ziek Beest oppassen, of by 't zelve komen, dienen zo veel mogelyk te vermyde om by de gezonden te komen, en voor al niet aanstonds wanneer van de zieke komen, noch met dezelve Klederen. En zullen ook best doen,

1744. Novemb. doen, zich eerst wel te wassen met Water en Azyn; 't Hair te kammen, en met Ayzn wel te wryven: Ook wat Azyn in den Mond te nemen.

12. Dienen zich ook niet lang by de zieken op te houden, noch in dezelve plaats met hen te slapen, indien komen willen of moeten by de gezonde, of by die gene die by de gezonde komen.

13. Die Krengen van de besmette Beesten dienen aanstonds geheel met het Vel zo diep in d'Aarde begraven als mogelyk zy, en dan wel overdekt met wel doorspitte Aarde, daar na vast toe te treden. En zoude best zyn, dat 'er alvorens eene goede quantiteit ongebluste Kalk op gestrooit werde. Ook diende zulke begraving te geschieden zo ver van de Stal, als zyn kan, en van de passagie van Menschen en Beesten: Ook niet op plaatzen daar in 't volgende jaar Beesten zullen weiden, of op welke Hooy zal gewonnen worden.

14. De Krengen, of iets van hen, vooral niet te werpen in Sloten, of andere Wateren.

BYZONDERHEDEN.

DEN 21. *Augusty* laatstleden, is, zedert de grote Promotie, den Cardinaal *Molina* te *Madrid*, den 22. Passato de Cardinaal *Firrau* te *Romen*, en den 11. dezer de Cardinaal *de Gesvres* te *Parys* overleden: By deze laatste Eminentie is gevonden 700000 Livres in Goud.

Den 29. is de Hertogin Douariere van *Marlbourghs*, in haar Paleis op 't Park *St. James* in d'ouderdom van 85 jaar overleden; zy is in haar leven met recht voor een der rykste particulieren in *Europa* gehouden, alzo zy wezendlyk meer dan een *Millioen Pond. Sterlings* op de Regering heeft gehadt, die zy alle uuren konde eischen: Hare gehele Nalatenschap werd begroot op *twee Millioenen en* 800000 *P. Sterlings*.

d'Aardsbisschop van *Saltzburg* is mede in den Ouderdom van 65 jaren de weg van alle vleesch gegaan.

Hy was genaamt *Leopold-Antoni Eeutherius*, Baron van *Firmian*, en Bisschop van *Sekkau* in *Neder-Stiermarken*, en den 3. *October* 1727 tot Aardsbisschop verkoren. Hy heeft veel van zich doen spreken door zynen weergalozen iever, die zo verre gegaan is, dat zyne Onderdanen, van andere Religien zynde, onder zyne Regering meest alle Huis en Have verlaten hebben, tot geen klein voordeel der Britsche Colonien in de *Westindien*.

Is den Lezer Belust de geweldenaryen van dien Aardsbisschop omtrent die arme Onderdanen gepleegt, te lezen, hy zie onder anderen in *d'Europ. Merc.* van den jare 1731. II. Deel, pag. 41. 76. 132. 224--229 en 265--277.

GROOT-

DECEMBER.

'tWAS den 8. dezer, dat zyne Majesteit in zyn Koets van Staat na 't Hogerhuis, verzelt van den Opper-Stalmeester en van een Kamerheer reedt, en met de gewone plechtigheden op den Troon gezeten zynde, wierd de Ridder *Charles Darkon*, Deurwaarder van de *Zwarte Roede*, met een Boodschap van zyne Majesteit na 't Huis der Gemeentens gezonden, met bevel om zyne Majesteit in 't Hogerhuis te komen opwachten, en de Gemeentens dienvolgens daar gekomen zynde, behaagde 't zyne Majesteit, om de Zitting van 't Parlement met de volgende zeer genadige Aanspraak van den Troon t'openen: GROOT-BRITTANNIEN.

LORDS EN EDELLIEDEN,

HEt geeft My altoos, maar voornamentlyk in de tegenwoordige Conjunctuur, daar de toestand der buitenlandsche Zaken UWL. naukeurigste Overweging vereischt, groot genoegen, van UL. in 't Parlement t'ontmoeten; d'Uitslag van den laatsten Zomer is zo veranderlyk geweest, en zommige Zaken welkers gevolgen noch onbeslist blyven, zyn gedurende den loop van dezelve zodanig tot nadeel van de gemene zaak uitgevallen, dat zy grote oplettendheit en bequame Maatregelen vereischen, om de quade uitwerking voor te komen of uit den weg te ruimen.

Ik heb in gevolge van UWL. herhaalde Raad tot handhaving van *'t Huis Oostenryk*, en 't voortzetten van den rechtmatigen en noodzakelyken Oorloch, waar in Wy gewikkeld zyn, Myne krachten ingespannen: De Koningin van *Hongaryen*, alhoewel aangevallen door Mogendheden, van dewelke zy dusdanig gedrag met geen de minste schyn van rede konde verwachten, heeft de grootste Standvastigheit en Resolutie getoond; en de Koning van *Polen* heeft, in gevolge zyne Verbintenissen met Haar, een zeer aanmerkelyk Corps tot Haren Bystand gezonden. De Koning van *Sardinien* heeft met Grootmoedige Bestendigheit en door den Bystand van Myn Vloot de grootste Zwarigheden van de gecombineerde Fransche en Spaansche Legers tegenstand gedaan, en eindelyk d'Onderneming, die tot zyn ondergang, en de Reductie van *Italien* zo wel als van de meeste Havens in de *Middelandsche-Zee* onder de Macht van *'t Huis Bourbon* gericht was, gelukkiglyk verydeld. Alschoon ons geluk onze wenschen niet beantwoord heeft, hebben echter de grote Verwachtingen en Oogmerken van onze Vyanden, steunende op nieuwe Intrigues en Alliantien, en een daar bygevoegde Macht, tot dus verre geen plaats gevonden, en zullen, gelyk Ik hope, door de Zegen van Godt, en d'onderling vereenigde Macht van *Groot-*

1744. Decemb. *Brittannien* en deszelfs Geallieerden te leur gesteld worden. Met derzelver Vereeniging en wezentlyke Hulp, als mede UWL. Onderstand heb Ik besloten den Oorloch op zodanige wyze te voeren, die 't meest zal bevorderen dat gewichtig Oogmerk, 't welk Ik alleen heb, te weten een *veiligen en honorablen Vrede*: 't Is Myn bestendig Voornemen. Myne Geallieerden nooit te verlaten, en d'uiterste zekerheit te bezorgen aan de *Religie*, *Vryheden* en den *Koophandel* van Myne Koningryken: Op dit voorwerp heb Ik altoos aangedrongen en ben met Myne Geallieerden, en inzonderheit *Myne goede Vrinden* de *Staten Generaal der Vereenigde Nederlanden*, noch daar op bedacht, om een zekere *proportie* van de *Macht* en *Kosten* te bepalen, welke ieder van de Bondgenoten tot het voortzetten van dezen rechtmatigen en noodzakelyken Oorloch leveren zal.

EDELLIEDEN VAN 'T HUIS DER GEMEENTENS,

IK heb bevolen de Begrotingen ten dienste van 't volgende Jaar gereed te maken en UL voor te leggen; en Ik verzoek dat GYL. My zodanige Subsidien toestaat, als tot zekerheit en welvaart van de Natie en tot het beramen van maatregelen, die voor *Groot-Brittannien* in de tegenwoordige buitengemene *Crisis* nodig zyn. Ik ben zeer gevoelig over de Lasten, waar mede Myne goede Onderdanen bezwaard zyn; en GYL. kunt vertrouwen, dat het van Myn kant niet aan pogingen zal ontbreken, om hen by ieder Voorval te verligten, daar de gevolgen hun eigen ware Belangen niet in gevaar zullen stellen.

LORDS EN EDELLIEDEN,

IK heb Myne Oogmerken en Intentien aan UL. geopenbaard. UWL. Bystand in 't gedurig voortzetten van dezelve zal UWL. iever voor de gemene Zaak best doen blyken, en de zekerste Grond leggen tot den wezendlyken Onderstand van onze Geallieerden, als mede tot de zekerheit en 't welzyn van UWL. Land, en niets kan tot gewicht en de krachtdadigheit van UWL. Besluiten meer toebrengen als Eendragt en Vaardigheit.

Na dat de Koning 't Parlement hadt verlaten, heeft de Hertoch van *Devonshire*, na een fraje Redenvoering over den tegenwoordigen toestand van Zaken en over de kloekmoedig- en standvastigheit der Geallieerden van die Kroon gedaan te hebben, voorgeslagen, dat men een Dank-Addres zou opstellen: Vervolgens wierden ook door den Lord *Herbert* en andere Leden van 't Hogerhuis met even grote welsprekendheit Lofredenen over de Koningin van *Hongaryen*, de Koningen van *Polen* en *Sadinien* en de *Staten Generaal* gedaan, tot dat eindelyk zonder eenige tegenspraak besloten wierd, dat men 't voornoemde Addres in Committé zou opstellen en aan den Koning te *St. James* overhandigen, zo als den 9. is geschied, zynde 't zelve als volgd:

ZEER

1744.
Decemb.

ZEER GENADIGE SOUVEREIN,

WY uwe Majesteits zeer schuldplichtige getrouwe Onderdanen, de Geestelyken en Wereltlyke Pairs, in 't Parlement vergadert, smeken verlof, uwe Majesteit ootmoedig te danken voor uwe zeer genadige Aanspraak van den Troon.

Onze iever voor uwe Majesteit, de liefde voor ons Vaderland, en onze bekommerdheit wegens 't welzyn en de vryheden van *Europa*, hebben ons met d'uiterste gevoeligheit doen opmerken de dingen, die gedurende den laatsten Zomer tot nadeel van de gemene zaak voorgevallen zyn; en onze verwondering is niet minder, wanneer wy gadeslaan de zyde, die door zommige Mogendheden gekozen is, zo strydig tegen hun eigen waarachtig wezentlyk belang. De noodzaaklykheit, om behoorlyke maatregelen te beramen, tot voorkominge of wechneminge der quade gevolgen van die gebeurtenissen, is blykbaar, en by ons zullen geen pogingen ontbreken, om dezelve te keer te gaan.

Wy hebben met het grootste genoegen gezien niet alleen uw Majesteits grootmoedigen iever in de voortzetting van den rechtmatigen noodzaaklyken Oorloch, waar in wy ingewikkelt zyn, maar ook d'onwrikbare kloekmoedigheit van de Koninginne van *Hongaryen* en van den Koning van *Sardinien* onder de grootste zwarigheden. De verydeling en te leurstelling van een onderneming, beraamt tot bederf van den laatsten, zo wel als tot het brengen van gantsch *Italiën* onder de Heerschappy van den *Huize Bourbon*, is van grote aangelegenheit voor deze Natie, om dat by aldien zodanige aanslag wel uitgevallen was, dezelve verzelt zou zyn geweest van noodlottige gevolgen voor den Koophandel en Vaart van uwe Majesteits Onderdanen in de *Middelandsche Zee*.

Wy erkennen met de grootste dankbaarheit uwe Majesteits wysheit en goedertierenheit, in aan 't Parlement te verklaren, dat gy een besluit genomen hebt, om gezamentlyk met uwe Geallieerden en met derzelver krachtdadigen bystand den Oorloch voort te zetten, op zo een wyze, als ter bereiking van een veilige roemwaardige Vrede meest bevorderlyk kan zyn. In dit gewenscht einde tot uw eenig doelwit en oogmerk te maken, toont uwe Majesteit een recht gevoelen van ware Glorie, en een tedere achting, niet alleen voor uwe eige Onderdanen, maar verder voor 't overige van *Europa*.

Gelyk uwe Majesteits besluit, om uwe Geallieerden nooit te verlaten, hen een vermeerderde aanmoediging moet verstrekken, om hunne Verbintenissen, met uw Majesteit aangegaan, stipt na te komen, zo zal ook uwe Vaderlyke oplettendheit, om d'uiterste veiligheit te bezorgen voor den *Godsdienst*, *Vryheden* en *Koophandel* uwer Koningryken, zekerlyk in de herten van alle uwe getrouwe Onderdanen verwekken de grootste genegenheit en liefde voor uw geheiligt Persoon en iever tot uwe verdediging en ondersteuninge.

't Is met wezendlyk genoegen dat wy uwe Majesteits verklaring ontfangen hebben, dat gy werkelyk tracht, om met uwe Geallieerden, en wel voornaamlyk met de *Staten Generaal* van de *Vereenigde Nederlanden*, d'oude en natuurlyke Vrienden van deze Natie, de proportien te reguleren van de Troupen

1744. Decemb.

en onkosten, die door elk der Geconfedereerden in den Oorloch gelevert en gedragen zullen worden. Zodanig project zal tot een *Basis* verstrekken van grote nuttigheit en voordeel van de gemene zaak.

Wy zyn zeer gevoelig aangedaan over uw Majesteits goedheit van deze uwe heilzame inzichten en voornemens voor ons open te leggen, en wy verzekeren uwe Majesteit met den grootsten iever en standvastigheit, dat wy volkomen besloten hebben, om uw Majesteit in derzelver bestendige achtervolging, zo als ook in 't betamen van zodanige maatregelen, die voor *Groot-Brittannien* noodzakelyk zullen zyn, om in dit hachelyk tydsgewricht genomen te worden, t'ondersteunen.

Dat de Godlyke Voorzienigheit uwe Majesteits Raad en Wapenen voorspoedig make, en een uitslag doe hebben, over een komende met de rechtvaardigheit van uwe Zaak. Wat ons belangt, wy smeken verlof, uwe Majesteit de sterkste verzekeringen te geven, dat wy d'Eer van uwe Majesteit, de veiligheit en 't ware belang van uwe Koningryken en den gelukkigen uitslag van dees rechtmatigen noodzakelyken Oorloch t'eenemaal ter herten hebben, en dat wy met gevaar van onze levens en goederen uwe Majesteit, uwe Koninglyke Familie en Regering tegen de *staatzuchtige verderflyke aanslagen van Vrankryk* en van eenige andere Mogendheit, die dezelve zal trachten aan te tasten of te storen, zullen byspringen en verdedigen.

Op dit Addres heeft de Koning geantwoord;

MYLORDS,

IK dank U-Lieden hartelyk voor dit schuldplichtig toegenegen Addres. d'Iever, dien gy-lieden zo tydig doed blyken voor myn Persoon en Regering, als mede tot het voortzetten van dees rechtmatigen noodzaaklyken Oorloch, en tot de kloekmoedige ondersteuninge van Myne Geallieerden, verstrekt My tot het grootste genoegen, en uwe edelmoedigheit daar in betoont, zal niet nalaten, om de goede uitwerkingen daar van zo binnen als buitenslands grotelyks te vermeerderen.

Den 10. presenteerde insgelyks 't Huis der Gemeenten deszelfs Dank-Addres aan zyne Majesteit, bestaande:

ZEER GENADIGE SOUVEREIN,

WY uwe Majesteits zeer schuldplichtige getrouwe Onderdanen, de Gemeentens van *Groot-Brittannien*, in 't Parlement vergadert, smeken verlof, om oprechtelyk uwe Majesteit dank te zeggen voor uwe Majesteits zeer genadige aanspraak van den Troon.

't Is met de grootste oplettendheit, dat wy onze gedachten laten gaan over 't geen gedurende den laatsten Zomer is voorgevallen, en vermits wy rede hebben, ten uitersten beducht te zyn voor de gevolgen van die gevallen, zo verzekeren wy uwe Majesteit, dat wy niet alleen de grootste aandacht omtrent dezelve gebruiken, maar ook onze uiterste pogingen aanwenden zullen, om derzelver quade gevolgen voor te komen of wech te nemen.

Wy

Wy konnen niet genoeg roemen de standvastige kloekmoedigheit van de Koninginne van *Hongaryen*, onder zo vele zware beproevingen; ook konnen wy niet minder roemen de grootmoedige standvastigheit des Konings van *Sardinien*, wiens voortreffelyk uitmuntend beleid, door uwe Majesteits bystand, *de staatzuchtige aanslagen van* den *Huize Bourbon* in *Italien* verhindert en verydelt heeft. 1744. *Decemb.*

Uwe getrouwe Gemeentens erkennen met herten vol van schuldplichtige dankbaarheit uwe Majesteits voorzichtig teder inzicht voor den toestand van uwe Onderdanen, zo wel als uwe achtervolgde pogingen, om met uwe Geallieerden, en wel voornaamlyk de *Staten Generaal*, welker belangen onafscheidentlyk met die van *Groot-Brittannien* verknocht zyn, te beramen en te bepalen de proportie der *Troupen* en *Kosten*, die door de respective Bondgenoten in dezen Oorloch gelevert zullen worden; en wy smeken verlof, uwe Majesteit te verzekeren, dat wy uwe Majesteit in 't voeren van dees rechtmatigen noodzakelyken Oorloch met onze uiterste macht tegen de Vyanden van deze Koningryken en tegen de Verstoorders der Rust van *Europa* zullen helpen en byspringen, tot dat een veilige roemwaardige Vrede verkregen zal zyn.

En vermits uwe Majesteit genadiglyk behaagt heeft, uwe Koninglyke inzichten en voornemens voor uw Parlement open te leggen, zo kan uwe Majesteit op uwe getrouwe Gemeentens staat maken, wegens hun bereidvaardigen blymoedigen bystand, tot handhavinge van d'Eer en Waardigheit van uw Kroon, als mede tot krachtdadige ondersteuninge van al 't geen noodzaaklyk en gevoeglyk zal worden geoordeelt, om met roem een rechtmatige redelyke vaststelling van den tegenwoordigen verwarden Staat van *Europa* te weeg te brengen.

't Antwoord des Konings op dat Addres bestond:

EDELLIEDEN,

IK dank UL. voor dit schuldplichtige en genegen Addres, UWL. eendrachtigheit van gevoelen moet by deze gelegenheit noodzakelyk zo binnen als buiten 's Lands groot gewicht hebben. GYL. kunt vertrouwen, dat hoedanige Subsidien GYL. zult nodig vinden toe te staan, dezelve met de grootste zuinigheit besteed, als mede tot Onderschraging van Myne Geallieerden en tot de ware Belangen van Myn Volk gebruikt zullen worden. *

Den 16. hebben de Gemeentens in Committé over de Subsidien eenparig besloten, dat ten dienste van 't aanstaande Jaar 1745 40000 Matrozen gebruikt en tot onderhoud van dezelve, daar onder d'Artillery ter Zee begrepen, maandelyks vier Pond Sterlings voor ieder Man, 't Jaar tegen 13 maanden en de maand tegen 28 da-

* Uit welke Aanspraken, Besluiten en Beantwoordingen ligtelyk op te maken is, wat vergenoeging zulks aan zyne Majesteits Geallieerdens, en wat spyt het aan deszelfs Vyanden, geven zal.

1744. Decemb. dagen gerekend, toegestaan zullen worden, welke kosten gedurende 't Jaar twee Millioenen en 80000 Pond Sterlings zullen bedragen, zynde vervolgens bevolen, dat van dit Besluit aan 't Huis verslag zou worden gedaan, als wanneer 't zelve zonder eenige tegenspraak goedgekeurd wierd. De Gemeentens hebben in Committé de middelen en wegen tot het ligten der Subsidiën overwogen, wanneer voorgeslagen is, dat voor 't aanstaande Jaar vier Schellingen van ieder Pond Sterlings van alle Landeryen, Bezittingen, Erffenissen, Pensioenen, Bedieningen &c. in dat gedeelte van *Groot-Brittannien*, 't welk onder de naam van *Engeland*, *Wales* en de Stadt van *Berwick* aan den mond van de Rivier de *Tweed* begrepen is, als mede een evenredige Schatting in *Schotland* zal geheven worden, zynde deze Voorslag mede eenparig goedgekeurd, en bevolen van dit Besluit aan 't Huis verslag te doen.

De Ridder de *Champigny*, Minister van den Keurvorst van *Keulen*, heeft op order van zynen Meester verklaart, „ dat zyne „ Keurvorstelyke Doorluchtigheit niet alleen besloten had, alle de „ Verbintenissen na te komen, die Hy by Tractaten had aange- „ gaan, maar ook om met alle zyne Macht de vreemde Troupen „ van zyne Frontieren en van die van zyne Geallieerden te hel- „ pen keren, en dat deszelfs iever voor den Keizer en 't Ryk zy- „ ne Keurvorstelyke Doorluchtigheit dat besluit had doen nemen." Gemelde verklaring is aan den Koning en deszelfs Ministerie zeer aangenaam geweest.

Rakende de *Domestique Affaire* van dat Ryk, zo heeft Milord *Carteret*, thans Graaf van *Granville* (uit krachte van het Patent aan wylen zyne Vrou-moeder verleend) den 5. dezer, de Zegels in handen van den Koning overgeleverd, en zyne Majesteit heeft den Graaf van *Harrington*, President van den Raad, in zyn plaats tot een der Staats-Secretarissen aangesteld, en aan den eerstgemelde Graaf een Pensioen van 3000 P. Sterlings toegestaan.

De *Zee-Tydingen* aangaande, bestaan: Dat de Franschen eindelyk genoodzaakt waren geweest, het beleg van *Annapolis-Royal* in de *Westindien* met groot verlies op te breken, na dat de Gouverneur van *Boston* middel gevonden had, om de Bezetting van die Vesting telkens met nieuwe Troupen te versterken. Hoe 't

zy,

zy, de Fransche Troupen waren onder 't gebied van den Heer *Duvivier*, die *Canso* bemachtigt had, van *Louisburg* derwaarts gezonden, en hadden zich veel beweging gegeven, om d'Opgezetenen ten platten lande, en wel voornaamlyk *d'Indianen* tegen de Bezetting op te rujen, doch te vergeefs. 1744. *Decemb.*

Insgelyks strekt de volgende Brief van *St. Christoffel*, de dato den 31. *July*, „ d'Onder-Gouverneur van *Anguilla*, ondersteund „ door twee Kapers van dat Eiland heeft de Franschen uit de „ helft van 't Eiland *St. Martin* verjaagd, 't zelve in bezit genomen en in staat van tegenweer gesteld. De Franschen op 't Ei- „ land *St. Bartholomeus* hebben 't zelve overgegeven, en zelfs „ verklaard, dat zy Onderdanen van zyne Britsche Majesteit „ willen wezen. "

Alzo ons Bestek niet toelaat, 't nemen der wederzydsche Schepen en andere zaken in deze maand voorgevallen te konnen melden, zullenwe dezelve den genegen Lezer in 't opvolgende Deel of eerste Maand mede delen.

'tEERSTE der Koninglyke Edicten, om nieuwe Fondsen vast te stellen, is reets gepubliceert, behelzende eene oprechting van nieuwe Lyf-Renten en van eene *Tontine*, te zamen uitmakende eene Somma van 1357200 Livres, waar van 480000 Livres eigentlyke Lyf-Renten, en d'overige 877200 Livres Lyf-Renten by wys van *Tontine*, of versterving op de langer levende, zyn zullen: d'Eerste 480000 Livres zyn verdeeld in 8 Classen voor Personen van 1 tot 70 Jaren en daar boven, en de Renten van telkens de 13de Livres af tot de 17de Livres toe, en geen Renten-Brief zal van minder dan 50 Livres zyn: De 877200 Livres Tontine-Lyf-Renten zullen bestaan in 30000 Actien, ieder van 300 Livres Capitaal, die verdeelt zullen worden in 15 Classen voor Personen van 1 tot 70 en meer Jaren, zullende die van d'eerste Classe 20, en die van de Vyftiende 39 Livres Renten per Actie genieten &c. 't Gehele Reglement bestaat in XVIII. Articulen, en is gedateert: *Parys in 't Parlement den 27. November* 1744. VRANKRYK.

De *Clergie* moet voor 't aanstaande Jaar een *Don-Gratuit* van 48 Millioenen aan den Koning opbrengen, en de Generale-Pachters een verschot aan zyne Majesteit doen van 100 Millioenen.

Zyne

1744. Decemb.

Zyne Majesteit heeft nopens 't Reglement van den 31. *October* aan den Admiraal van 't Ryk geschreven:

MYN NEEF,

DE Minister van *Zweden* van wegens de Koning zyn Meester verzocht hebbende, dat de *Zweedsche Schepen*, omtrent de Vryheit van hun Navigatie, op dezelve wyze moehte gehandelt worden, als de *Deensche* en *Hollandsche Schepen*, zullen moeten worden gedaan, ingevolge 't XIV. Articul van Myn Reglement van den 31. *October* laatstleden, * rakende de Pryzen op Zee gemaakt, en de Navigatie gedurende den Oorloch, zo heb Ik wel acht willen geven op de Vertogen, die hy My dien aangaande heeft gedaan; en Ik schryf u deze Brief, om u te doen weten dat Myn oogmerk is, dat tot nader Ordre van Mynentwegen, de schikkingen van 't XIV. Articul, van Myn gemelde Reglement omtrent de Zweedsche Schepen, zullen uitgevoert worden, als of zy daar in begrepen waren, en zonder acht te nemen omtrent het geen gemeld is, aangaande hen lieden in 't XV. Articul van 't zelve Reglement: tot dat einde begere Ik dat gy in alle Myne Havens doet weten, 't geen Ik u van Myne wille bekent make, op dat de Capiteinen van de Kapers daar van onderricht mogen zyn, en dat d'Officieren van d'Admiraliteiten zich daar na schikken in d'Instructien der Proceduren over de Pryzen. Zynde het tegenwoordige tot geen ander einde. Ik bidde, Godt, MYN NEEF, dat hy u in zyn Heilige en waardige Bescherminge neme. Gegeven te *Versailles* den 7. *December* 1744.

Was Getekend : LOUBS.

Lager: PHELYPEAUX.

Na dat aan zyne Majesteit was bekend gemaakt d'overgave der Forten van *Fryburg*, „ waar van 't Guarnizoen, bestaande in „ 4700 Man, met alle Krygs-Eertekenen waren uitgetrokken, „ maar in de Stadt gekomen zynde, 't Geweer hadde gestreken „ en zich Krygs-gevangen, volgens de Capitulatie, gegeven had„ den, ” ende zulks by gebrek van Provisien en Hout, heeft zyne Majesteit, niet tegenstaande de nadrukkelykste Instantien der Ministers van den *Keizer* en den Koning van *Pruissen*, geordonneert de *Fortificatien* van die Stadt- en Forten te demolieeren; werdende, hen, na gehoudene Raad, voor reden gegeven: „ dat men „ van *Vrankryk*, na zo vele aan den Keizer beweze Diensten en „ Vriendschappen, niet pretenderen kon, 't Belang van *Duitsch„ land* meer dan zyn eige te behertigen: Dat het Interest van „ *Vrank-*

* Zie hier voren *pag.* 288.

„ *Vrankryk* was, alle Deuren en Toegangen van zyn Ryk wel ge- 1744.
„ floten en gegrendelt, maar die van alle Naburige Ryken en Sta- *Decemb.*
„ ten open te hebben, om by voorvallende Verdrietigheden ner-
„ gens vaste Plaatzen te vinden, waar voor men veel tyd en Volk
„ verliezen moest eer men ze verovert had, en verovert zynde,
„ veel Volk tot Bezetting daar in laten, en daar door zyne Armée
„ verzwakken: Dat men derhalven niet alleen *Fryburg* met de *Ka-*
„ *stelen*, maar ook alle andere vaste Plaatzen, die men noch er-
„ gens gedurende den Oorloch quam te bemachtigen, demo-
„ lieeren zoude &c. " *

Ingevolge van welke Ordre de Fortificatien van de Stadt meest alle omver geworpen zyn, en zedert den 5. dezer zyn twee Compagnien Mineurs bezich vele Mynen onder de Forten aan te leggen, omze insgelyks in de Lucht te doen springen.

Men maakt aan dat Hof geen geheim meer van den *oudsten Zoon* des *Pretendents* te dulden, nadien hy aldaar in 't publicq verschynt onder de naam en in qualiteit van *Prins van Wales*.

De geruchten, die zedert eenigen tyd op nieuw verspreid zyn, dat dat Hof een grote toerusting te *Duinkerken* deed maken, om het Project tot een Inval in *Groot-Brittannien* ten voordele van dien *Pretendent* in 't werk te stellen, zyn oorzaak, dat een Buitenlandsch Minister, die by dat Hof grotelyks geconsidereert is, zich by 't Ministerie heeft laten gelegen leggen, om t'ontdekken of zodanige geruchten gegrond waren: 't Antwoord, 't welk men aan dien Minister op zyn onderzoek gegeven heeft, bestaat in 't volgende:

„ HOe zeer men ook by een Oorlochs-Verklaring tegen zyn
„ Vyand gerechtigt is, om denzelven 't rechtmatig Ongenoe-
„ gen te doen gevoelen, heeft echter de Koning nooit een Voor-
„ nemen gehad, 't geen over een komt met dat, 't welk men
„ Hem heeft toegeschreven; Zyne Majesteit heeft den Oorloch
„ tegen de Groot-Brittannische Kroon begonnen op Gronden
„ van *Rechtmatigheit* en *Billykheit*, waar van dezelve niet zal af-
„ gaan

* Verdient dat niet te recht *Auxiliair* ter *verdervinge*, en geenzints ter *behoudinge*, genaamd te worden?

1744. Decemb. „ gaan, zo lang deze Oorloch in wezen zyn zal; Derhalven zal „ de Koning in 't zelfde gedrag onveranderlyk volharden, tot „ dat Hy gelegenheit krygt, om te doen zien, hoe wezendlyk Hy de herstelling van den Vrede en d'algemene Rust ter „ harte neemt."

ITALIEN. DE Geallieerde Troupen 't Kasteel *Demont* aan de *Furie* willende opofferen, is voor 't grootste gedeelte mislukt, als ons by vervolg nader te melden staat:

Wegens de continueerende zware Oorlochs-Rampen niet alleen in *Italien*, maar ook elders in *Europa* heeft de Paus den *Schat der Aflaten geopend* en een *Jubileum* afgekondigt, te beginnen met den dag van den H. Apostel *Andreas*, en zullende de 14 naastvolgende dagen duren: De Paus zelfs zal op dien dag te Voet in Processie van de Kerk van *St. Andreas della Valle* tot die van *Sta. Maria* gaan en 't Kruis dragen: Ook zyn alle Carnevals-Divertissementen verboden.

De Graaf *de Gages* d'Oostenrykſche Armée vervolgende, heeft het geluk gehadt de Grave van *Soro* te *Nocera* in te sluiten, en hem met al zyn Volk, bestaande in 672 Soldaten 45 Officiers &c. Krygs-gevangen te bekomen: De meeste waren Deserteurs, waar van men reets een Capitein, en twee Spaansche Officieren opgehangen hadde. Voorts hebben zy opgehouden d'Oostenrykers te vervolgen, en de Winterquartieren te *Perugia*, en d'eerste te *Pesaro*, betrokken.

BOHEMEN. ALZO Prins *Karel* de retirerende Pruisische Armée heeft blyven vervolgen, welke dat Ryk, behalven *Praag*, verlaten hadde, zo heeft de Pruisische Commandant, den Baron van *Einsidel*, die Stadt, op hoger Ordre, mede moeten verlaten, * uitwyzens de volgende Missive, luidende:

'T Was

* Zo dat die Hoofdstadt binnen drie jaren *vyfmaal* van *Souverein* verandert, als *tweemaal* aan den *Keizer*, als Keurvorst van *Beyeren*, en *driemaal* aan de Koninginne van *Hongaryen*, met Eed en Plicht onderworpen geworden is. Ook is de *H. Nepomuc* aldaar wederom in zyne vorige *Eer* en *Aanzien* herstelt; alzo hy op den 16. *September*, de Pruisische Troupen *verwelkomt*, en den 26. *November* hun een *Vaar wel* gezegt heeft. Zie, nopens 't eerste, hier voren *pag.* 199.

't Was den 26. *November*, dat de Commandant van *Praag* alle de Poorten van die Stadt deed sluiten, zonder dat het iemant geoorloft was daar uit te gaan, 't geen tot 's nachts van den 25. duurde, zo dat in dien tusschen-tyd de Spions, welke in de Stadt gezonden waren, niet te rug konden komen, en van daar geen ander bericht te krygen was; uit welke handelwyze men ligtelyk d'aanstaande retraite van den Vyand voorspelde, weshalven ik my met myn aanvertrouwd Battaillon en de Compagnie Husfaren van *Temeswar* nader by die Stadt begaf: En alzo den 25. 's nachts verscheide Pruissische Deserteurs aanquamen, en my rapporteerden, dat in dezelve nacht de Vyand alle zyne Poost-Wachten samentrok en werkelyk afmarcheerde, bediende ik my van dat bericht, drong den 26. 's morgens ten half 7 uuren by de zogenaamde *Ryks-poort* in, en naderde onverhindert de *Karels-poort*, alwaar ik ruim 1000 Man Infantery en 800 Cavallery aantreffende, met dezelve een uur schermutseerde, maar alzo ik vernam, dat van den reets werkelyk uitgetrokken Vyand wederom een Troup met 2 Stukken Canon te rug quam, en de Major *Cognito* van *Königsaal* my zo spoedig niet konde secondeeren, begon ik wederom, na dat de Vyandlyke manschap, met de vervoering der Bagage bezig zynde, gezamentlyk in de pan gehakt, en de Major, Baron van *Drachenberg*, gevangen genomen was, door de gemelde *Ryks-poort* te retireren. De Vyand vervolgde my ook met een Battaillon en 2 Stukken, tot aan 't buitenste Staketsel, doch ik verloor daar by niet meer als 2 Husfaren, en een Man van d'Infantery, behalven noch 16 gequetsten; ik liet ondertusschen den Major instantelyk verzoeken, om van *Königsaal* aan te rukken, en wanneer hy tegens den middag omtrent ten 11 uuren by d'*Augetzder-poort* met een Compagnie Dalmatienzers, 170 Man van 't Regiment van *Temeswar* en 40 Husfaren, gelukkig indrong, is ondertusschen de Hoofdman *Pfeiller*, die aan d'overzyde van de *Moldau* commandeerde, met de Compagnie Granadiers, uit Pruissische Deserteurs bestaande, benevens een Compagnie Dalmatienzers, voor de *Koorn-poort* gerukt, en na die te hebben doen open springen, in de Voor-Stadt gemarcheert: Waar tegens zich ter zelver tyd de Hoofdman van *Kemmenau* met 3 Compagnien Dalmatienzers, door middel van Vlotten, over de *Moldau* in de zo genaamde *Potskabl* liet transporteren, 't *Wischeradt* bezettede, en met den voornoemden Hoofdman *Pfeiller* den Vyand in d'Oude-Stadt (waar uit dezelve even te voren had begonnen uit te trekken) vervolgde: in de Straat der *Jezuiten* begon men te schermutseren, maar de Vyand trok geheel in wanorden, zonder zich op te houden, af. Ik rukte met myn Battaillon en Compagnie Husfaren, waar by zich den Baron *de Mr.*, Cornet van 't Regiment van *Lobkowitz*, als Volontair bevond, ter zelver tyd door de voorgemelde *Ryks-poort* na binnen, maar de Vyand had die Poort (vermits een Myn aangelegt was, na dat ik my geretireert had) wederom verlaten. De Myn op de *Laurens-berg*, sprong ook terwyl ik daar voor rukte, maar zy deden beide weinig effect, en braghten my geen andere schade toe, als dat 2 Husfaren door d'opspringende stenen gequetst wierden.

De Vyand zich op de voorschreve wyze langs zo vele plaatsen aangetast ziende, begon dezelve na een gevecht van 2 uuren (met achterlating van zyne Artillery, als 25 halve Cartouwen, 7 quart Cartouwen, 15 zware Mortieren,

1744. Decemb.

1744. *Decemb.* 9000 Centners Buskruit, benevens een grote menigte scherpe Patronen) 't op een lopen te zetten, maar men opende 2 vernagelde stukken, en salueerde de vluchtende Pruissische, met een groot getal Canonschoten, van achteren, zo veel 't eenigzints mogelyk was.

Gedurende d'attaque hebben omtrent 200 Pruissische 't Geweer nedergeworpen, en zich in de Burger-Huizen gesalveert; ook zyn in de gepasseerde nacht van d'uitgetrokkene Pruissische Deserteurs, die my veel confusie veroorzaakten, 600 stuks aangekomen; men vind hier ook vele achtergelatene zieken van de Vyanden, welke zich in hoeken en gaten verscholen hebben, zo dat ik zelfs zedert d'eerste verwerring tot nu toe niet meer als 200 heb konnen zamenbrengen. 't Verlies van 't Regiment van *Temeswar* en der Dalmatienzers is als volgt: aan doden, den Heer Major *Cognazo* met 16 Man, waar onder 2 Burgers; gequetsten 38 Onder-Officieren en Gemenen. De Pruissische hebben ook 2 Burgers gevangen genomen en wechgevoerd; de Gevangen van den Vyand belopen op 500 Man, benevens een Vaandel en een Trommel.

Daar is noch een tamelyke quantiteit Meel voor handen, maar heb geen naukeurige specificatie konnen opmaken, vermits de Stadt noch vol gejuig is over de verlossing van de Vyanden, en men heden noch over al hoord roepen en schreeuwen: *Vivat Maria-Theresia*: Alle Heidukken zyn in Pruissische Montering gekleed, en de Burgers hebben zich in Heidukken-gewaad gestoken, en dit is 't alles, wat ik met haast heb konnen melden.

P. S. Een Deserteur heeft my een grote quantiteit begraven Buskruit ondekt, en hope ook binnen korten de begravene en in 't water geworpen stukken Canon te vinden.

Van de Mynen, door den Vyand aangelegt, is 'er gene, als die op den *Laurens-berg*, gesprongen: Die op *'t Wischeradt* is door een Architect behouden, wanneer de lonten noch maar een vinger lang waren. De bekomene Stukken zyn van d'aller fraaiste, en daar onder bevinden zich de zo genaamde *zeven Keurvorsten*. *

Indien ik myn eerste inval had konnen maintineren, zoude de gantsche Krygs-Kas veroverd zyn, maar die bevond zich alstoen noch op de Wal van d'Oude Stadt.

Van tyd tot tyd arriveren zo vele Pruissische Deserteurs, dat hun getal reets over de 2000 Man beloopt. *Praag* den 27. *November* 1744.

Getekend: VAN SIMBSCHEN, *Major*.

De voorgemelde Prins *Karel* is zelfs in *Silesien* gedrongen, heeft de Stadt *Glatz* en andere Steden vermeestert, of die door de Pruissische Troupen verlaten waren, in bezit genomen.

De Pruisische Armée, heeft, daar en tegen, zedert den 26. Passato

* Hare Majesteit heeft geordoneert die Stukken na *Wenen* te vervoeren, om aldaar met hunne Salvo's het *Te Deum*, over 't verlaten van die Stadt, te *vergezelschappen*.

Paſſato tot den eerſten dezer, 9000 Man aan Deſerteurs verloren, behalven 8200 Man die Krygsgevangenen gemaakt zyn; zo dat men berekend, dat die Armée zedert d'uittocht in *Bohemen*, tot over 't midden dezer Maand, meer dan 50000 Man en 10000 Paarden verloren heeft. Een zeldzame zaak! zonder dat 'er een Hoofd-Battaille geſchied is, waar van mogelyk geen Voorbeeld in de Hiſtorien te vinden zy. 1744. *Decemb.*

Pruissen.

ZYNE Koninglyke Majeſteit is den 14. dezer uit zyne Armée te *Berlin* gearriveert, * en den 21. wederom na dito Armée in *Sileſien* vertrokken, waar van de redenen noch onbekend zyn.

Beyeren.

'T WAS den 20. Paſſato dat zyne Keizerlyke Majeſteit uit zyn Campement te *Vilshoven* weder te *Munchen* arriveerde: De voornaamſte oorzaken van die terugkomſte waren, om dat, wegens 't ruwe Saizoen, niets meer in 't Veld te doen viel, en 't gebrek van Subſiſtentie zo groot was geworden, dat men zelfs de Keizerlyke Tafel niet eens burgerlyk heeft konnen fourneren.

Op dienzelve dag 's morgens hebben de Keizerlyken onder Commando van den Prins van *Hildburghauſſen* de Stadt *Burkhauſen* ſtormenderhand verovert, † van 't Ooſtenrykſch Guarnizoen 4 à 500 Man neer en d'overigen noch in 1000 Man beſtaande, Krygsgevangen gemaakt: 't verlies der Keizerlyken word op 300 à 400 Man doden en gequetſten begroot.

Zyne Keizerlyke Majeſteit en de Ryks-hofraad te *Munchen* voornoemd, hebben den Prins van *Orange* en *Naſſau* erkend als eenige Erfgenaam van alle de Goederen van wylen de Prinſſen van *Naſſau*, en wel voornamentlyk van den laatſten Prins *Hyacinth* van *Naſſau-Siegen*, zynde de Zoon van *de Mailly* ‡ by een Decreet van den

* Dat Arrivement, 't welk men verhoopt hadt met *Laurieren* te bekronen (alzo men over twee maanden het *Te Deum* over *Praag* zong, 't geen zedert in *Oremus* verandert zynde) is tegen d'algemene Opinie aldaar geheel anders uitgevallen; nadien zyne Majeſteits Staten in *Sileſien* zelfs geattacqueert worden, en wie weet wat 'er noch 't einde van wezen zal.

† Zedert is die Stadt door de Baron van *Bernklau* wederom ſtormenderhand heroverd, en 400 Man die op een Schans buiten gemelde Stadt gepoſteert ſtonden, zyn ten eenemaal in de pan gehakt, boven en behalven die in de Stadt omgekomen en Krygsgevangen gemaakt zyn.

‡ Zie 't voorgaande *Deel*, *pag.* 193 & 296.

1744. *Decemb.* den Keizerlyken Kamer van alle zyne Pretentien verstecken, en de gemelde Prins daar en tegen in alle zyne Rechten bekrachtigt.

NEDER-RHYN. ZO dra als de Franschen in 't bezit der Stadt en Forten van *Fryburg* waren wierd den Marschalk de *Maillebois* geordonneert om met zyne Troupen, te marscheren na de Staten der neutrale Prinsen; zo om dezelve te *Straffen* dat zy gene Vyanden van *'t Huis Oostenryk* waren, of om hen te dwingen in *'t Unions-Tractaat* van *Frankfort* te treden. Vervolgens van voornemen was, niet alleen tot *Keulen*, maar zelfs tot in *Westphalen* door te dringen, ten einde in *Hanover* te vallen, en de *Hollanders* een schrik aan te jagen.

De Geallieerden van hare Hongarische Majesteit hebben tegen dat Dessein zodanige middelen beraamt als nodig was, en voor een gedeelte daar in gereusseert. Voorts, hebben de drie Geestelyke Keurvorsten, en die van 't Keurvorstendom *Hanover*, en ook de Ministers van *Wurtzburg*, *Saxen-Gotha* en *Hessen-Darmstadt* de volgende *Memorie*, aan den Ryks-Vice-cancelier, Graaf van *Koningsfeld*, overgegeven; luidende:

d'Ondergetekende Keur- en Vorstelyke-Gezanten hebben niet konnen nalaten, bereids mondelings aan den Ryks-Hof-canceliers te vertonen, dat men nopens d'een en andere Desseinen van *Fransche Troupen*, zodanige Berichten en Omstandigheden verneemt, die met het Ryks-Besluit en de Neutraliteit van de Hoge Stenden, met d'oprechte Sentimenten van zyne Keizerlyke Majesteit, deszelfs Ryks-Vaderlyke Ampts-Zorge, en met den waren dienst van 't Ryks-Opper-hoofd, niet wel over een gebraght konnen worden. Want behalven dat men van de voorhanden zynde sterke Passagie van Krygs-Volkeren te Water en te Land langs en door neutrale Steden, Vestingen en Districten, welke verre van 't beklaaglyke Oorlochs-Toneel zynde te hopen hadden, dat hunne Neutraliteit en Ruste zouden blyven voortduren, in een Saisoen, waar in men niet te Velde, maar in tegendeel daar uitgewoon is te trekken, verscheide geloofbare Tydingen bekomt, die door de voorafgaande Dispositien, met Vaartuigen zamen te brengen en Bruggen te slaan oogschynelyk bekrachtigt worden, zo ontdekt zich dat gevreesde inzicht uitdrukkelyk en van zelfs: Namentlyk, dat deze en gene Landen, inzonderheit langs den *Middel* en *Neder-Rhyn-Stroom*, dezen gehelen Winter door een grote menigte Troupen willekeurig bezogt en geoccupeert staan te worden, *alles zonder te betalen*, behalven, 't geen men noch meer zal ondervinden. d'Uitvoering van 't welke dan niet alleen den Gezanten gedreigt word, welkers Hoven tot hier toe gedane Declaratien van den Koning van *Vrankryk*, die *ten Verderve des Lands strekken*, en geenzints te billyken zyn, niet konnen toestemmen; maar ook anderen, welke 't aanstaande uiterste gevaar ziende, dat daar uit, zo voor alle Stenden van 't Ryk in 't gemeen, als

voor

voor ieder van dezelve, volgens *'t Beneficium Ordinis* te verwachten is, niet onbillyk in ongerustheit gebraght, en derhalven verplicht geworden zyn, om aan zyne Excellentie den Heer Ryks-Hof-Vice-Cancelier dit alles op een zo nadrukkelyke als nodige wyze te vertonen, en hem te verzoeken, dat hy daar van een alleronderdanigst Rapport aan zyne Keizerlyke Majesteit gelieve te doen, aangezien hy dat reets verklaard heeft, op zich te zullen nemen, als waar voor zy hem mits dezen behoorlyke herhaalde Dankzegging betuigen, verwagtende, dat het zyne Keizerlyke Majesteit zal behagen, de nodige Voorzorge daar tegens te nemen. En alzo de bovengemelde hoogst bedenkelyke uitzichten en gevaren als noch schynen toe te nemen, zo konnen d'ondergetekende Keur- en Vorstelyke Gezanten niet nalaten, 't bevoren mondelyk voorgedragene, by dezen expressselyk te herhalen, en nochmaals om d'allerhoogst Ryks-Vaderlyke Handhaving van den Keizer, benevens 't werkelyk genot van d'algemene Neutraliteit der Ryks-Stenden, als ook de tydige zekere afwending van de hier boven gedachte, of anders gezegt tegen de Neutraalheit strydige gebeurteniffen, en by gevolg om een zodanig zeer troostelyk Besluit van den Keizer, met het alleronderdanigst en volkomen Vertrouwen, zo spoedig, als het de gelegenheit vereischt, te verzoeke, betuigende derhalven nochmaals by deze onze byzondere schuldige Verplichtinge aan zyne Excellentie den Heer Ryks-Vice-Cancelier, &c. 1744 Decemb.

Was Getekend:

I. Baron de *Lincker* voor *Mentz*.

F. Baron de *Karg Bebenbourg* voor zyn Keurvorstelyke Doorluchticheit van *Keulen*.

J. C. J. Baron de *Bibra* voor *Wurtzburg* en *Constantz*.

G. E. Baron de *Karg Bebenbourg*, voor *Trier*, *Bamberg* en *Worms*.

J. de *Hugo*, voor *Hanover*.

J. G. de *Geismar* voor *Gotha* en *Altenburg*.

De *Schwartzmann* voor *Darmstadt*.

Niet tegenstaande alle die krachtige Voorstellingen zyn evenwel vele 1000 Man *Fransche Troupen* jegens 't einde van *November* in de Ryks-Steden en Bischdommen *Spiers* en *Worms*, en in het *Keur-Mentzische* dadelyk ingerukt, hebbende de voornoemde Marschalk *de Maillebois*, 't Hoofd-quartier vooreerst in de Ryks-stadt *Worms* geplaatst: De *Keurvorst van Mentz* heeft tegens die, zonder zyne Bewilliging gedane Inrukking van vreemde Troupen in zyne Landen, Protestatien aan den *Keizer*- en *'t Ryks-Convent* doen afgaan, en van beide hulpe en remedie verzocht.

Ten opzichte van de komste der gemelde Fransche Troupen in 't nabuurschap van *Keulen*, heeft de Keizer in de volgende Bewoordingen aan den Keurvorst van dien naam, geschreven:

„ Dat, alzo de Staten van GULIK en BERG zich in gevaar „ bevonden van overrompelt te worden, en zyne Keizerlyke Maje- „ steit in aanmerking van 't verre afzyn van desselfs Macht niet in „ staat

1744. Decemb. „ ſtaat was om dezelve te hulp te komen, Hy den Koning van *Vrank-* „ *ryk* had voorgeſtelt eenige Troupen na dien kant te willen zenden, „ voor dewelke zyne Keizerlyke Majeſteit den doortocht door de „ Staten van den hooggemelde Keurvorſt verzocht.” Niet lang daar na heeft de Keurvorſt een Brief van den Marſchalk de *Maillebois* ontfangen: „ Waar in deze niet alleen omtrent den voornoemde door- „ tocht aanzoeking doet, maar ook begeerd met een gedeelte van „ de Troupen onder zyn gebied in de gemelde Staten te verblyven:” De Keurvorſt heeft met veel ſtandvaſtigheit op die beide Brieven geantwoord, en by 't weigeren van de geëiſchte paſſage verklaard: „ Dat als men tegen zyne Staten geweld gebruiken mocht, Hy 't „ zelve niet minder met geweld afkeren, en die Middelen in 't werk „ ſtellen zal, waar toe Hy door de Wetten en Conſtitutien van 't „ Duitſche Ryk gerechtigt is. ” Zedert den 22. heeft men aldaar de Wachten verdubbelt en andere precautien genomen.

De Geallieerde Armée, die ter verzekeringe van de gemelde Staten aan den *Neder-Rhyn*, verzamelt word, en waar van de meeſte reets in aantocht, en ter plaatze zelfs gearriveert zyn, beſtaan uit

8000 Man Hollandſche,
18000 —— Hanoverſche, en
7000 —— Munſterſche Troupen, buiten en

behalven 12 Battaillons *Ooſtenrykſche* en eenige *Britſche Regimenten* uit *d'Ooſtenrykſche Nederlanden*, welke laatſte alleen d'ordres van hunne Koning afwachten. Zo dat de Marſchalk de *Maillebois* en zyne *Troupen*, van deze Winter, na allen ſchyn, de *Weſtphaalſche Hammen*, ontberen zullen.

Te rug kerende na *Frankfort*, zo heeft men aldaar, uit vrees, dat hen 't zelve Noodlot als de Ryks-Stadt *Worms*, in welk een Franſch Guarnizoen van 3000 Man legt, mochte overkomen, niet alleen 't Canon op de Wallen gebraght, maar ook de binnen- en buiten-wachten verdubbelt, &c.

't Was den 12. dezer dat de Keizerin, op d'invitatie des Keizers, van daar na *Munchen* is vertrokken.

De Keizer heeft een Decreet aan den Ryks-Hof-Raad aldaar geaddreſſeert, by 't welk aan dat Collegie geordonneert is van zyne zittingen den 18. dezer t'eindigen en vervolgens na *Munchen* te begeven, om aldaar de 3. *February* van 't aanſtaande Jaar de Zittingen weder te beginnen.

Al-

Alzo wy niet verder konnen gaan, zo nopens 't vruchteloos en zeer toevallig scheiden van den *Poolschen-Ryksdag* te *Grodno*, mitsgaders de *reconciliatie* van Hare Hongarische Majesteit met de Keizerinne van *Rusland*, nopens de zaak van den Marquis *di Botta*, zo moeten we den Lezer nochtans mede delen, hoe dat den Franschen Marschalk de *Bel-Isle* en den Ridder zyn Boeder, in hunne passage van *Cassel* na *Berlin*, den 20. dezer op den *Hartz* by *Elbingeroda*, in *'t Keur-Hanoversche gebied*, met hun gevolg van 30 Persoonen gearresteert en gevangen na *Osteroda* gebraght zyn. Men verwondert zich dat die Marschalk zo stoutmoedig heeft derven zyn, 't zy door *trotsheit* of *klynachting*, die Hanoversche Landen te passeren, daar hem bewust was dat *Vrankryk* ook den Oorloch tegens den *Keurvorst van Hanover* gedeclareert hadde. 't Zy dan hoe 't ook wezen mag, 't blykt, dat de *Voorzienigheit* de Raadslagen en Overleggingen der Wyzen kan verydelen, en, om zo te spreken, hun zelfs door eenen *Strôhalm* doen binden, als in dezen, zo onverwagt als zeldzaam, geschied is.

1744. Decemb.

NEDERLANDEN.

VERMITS 't overlyden van d'Aardshertoginne Gouvernante te *Brussel*, is de Graaf *Caunitz*, uit kragte van 't Decreet der Koninginne, 't generaal bestier der zaken van die Regeringe opgedragen.

De Heren *Staten Generaal* hebben den Baron van *Wassenaar*, Heer van *Twikkelo* benoemd, om wederom als Extraordinaris Minister van dezen Staat, zich na 't Hof van den Keurvorst van *Keulen* te begeven. Hebben mede aangestelt den Heer en Mr. Hendrik *Fagel* tot *eersten*, en den Heer en Mr. *Jacob Gillis*, Raad en eerste Pensionaris der Stadt *Haarlem*, tot *tweeden* Griffier van Haar *Hoog Mogende*.

De Staten van *Holland* ende *Westvriesland*, hebben by eene nadere Publicatie van den 10. dezer geordonneert: „ Dat de vernieude „ en geamplieerde Ordonnantie op 't middel van *'t Klein-Zegel*, „ welke met den eersten *January* 1745 een aanvang nemen zal, in „ alle haar delen punctuelyk zal moeten onderhouden en achtervolgt werden, op pene en boeten daar in begrepen, &c. . . .

BYZONDERHEDEN.

WY zullen dit *Deel* eindigen met het sterfval, van de gemelte Aardshertogin Gouvernante *Maria-Anna*, tot groot leedwezen van de Hovelingen en 't Gemeen op den 16. dezer te *Brussel* overleden.

1744. Decemb. leden. Haar Lyk geopend zynde, heeft men vele van d'Ingewanden met een koud vuur ontstoken en gantsch verrot, en de Melk door 't gehele Lichaam, nadien Zy ruim 2 maanden te voren van een dood Kind verlost was, verspreid gevonden.

Men heeft daar 't volgende GRAFSCHRIFT op Hare Doorluchtige Hoogheit gemaakt.

Hic jacet reconditum
Austriacae gentis, Generis humani Decus,
Regiae Hungariae et Bohemiae Princeps,
Archidux Austriae
MARIA ANNA
D. Caroli VI. Romanorum Imperatoris Filis,
Mariae Theresiae,
Hungariae et Bohemiae Regiae Soror,
Carolo Alexandro,
Lotharingiae et Bari Duci nupta,
Belgii Austriaci gubernatrix,
Quae nato Vindobonae, die XIV. Septembris Anni MDCCXVIII.
Vixit ad aetatem parum, ad Gloriam satis,
Et defuncta Bruxellis, die XVI. Decembris Anni
MDCCXLIV.
Mortales omnes in summo sui reliquit
desiderio.

Dat is;

Hier legt begraven 't Sieraad van 't Oostenrykshe Huis en van 't gantsche Menschdom, MARIA-ANNA, *Vorstin van Hongaryen en Bohemen, Aardshertogin van Oostenryk, Dochter van wylen Karel den Zesden, Roomsch Keizer, Zuster van Maria Theresia, Koningin van Hongaryen en Bohemen, Gemalin van Karel-Alexander, Hertoch van Lotharingen en Bar, Gouvernante der Oostenrykshe Nederlanden, geboren te Wenen, den* 14. *September* 1718. *Wat aan belangt Haar jaren, dezelve zyn weinig geweest, doch nochtans genoeg tot hare Glorie, zynde overleden den* 16. *December* 1744, *latende 't gantsche Menschdom in de grootste verslagendheit over Haar verlies.*

Errata.

pag. 185, zevende regel van onderen, staat 9. *October* 1742, Lees 9. *October* 1741.
Alzo door 't herdrukken van eenige Stukken, op *pag.* 256 komt te volgen *pag.* 265 &c., doet zulks geen d'allerminste hindering aan de zaken zelfs.

BLAD-

BLADWYZER.

A.

B.

Con-

D.

E.

F.

G.

H.

I.

K.

L.

M.

N.

O.

Relaas

Sche-

Uit-

V.

E Y N D E.